§.50.E.16.

Popcant

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE V.E. II ROMA
8
50 E
16

7.16.G.29

8-50-E 16

~~IX 7 7~~

Liber Hieronymi Citarelli

[Cet exemplaire] [illegible] [donné] par
M. [illegible]

52.H.18

CHRONICA
REGNORVM
AQVILONARIVM

DANIÆ
SVETIAE
NORVAGIAE

Per Albertum Krantzium Ham-
burgen. deſcripta.

Cum Priuilegio CAESAREAE Maieſtatis,
ad Quinquennium, iam recens edita,
ſub annum Chriſti
M. D. XLVI.

ARGENT. apud Ioannem
Schottum.

[redacted]

[redacted]

[redacted]

Henricus ab Eppendorff.

NOM.	Lib.	Cap.
Abel	7	22
Bior	2	eo.
Broderus	eo.	17
Buthlus	eo.	15
Chriſtiernus	8	27
Chriſtophorus I.	7	23
Chriſtophorus II.	eo.	28
Chriſtophorus III.	8	23
Dan I.	1	2
Dan II.	eo.	23
Dan III.	eo.	26
Emundus	2	13
Ericus I.	eo.	2
Ericus II.	4	12
Ericus III.	eo.	13
Ericus IIII.	5	1
Ericus V.	eo.	14
Ericus VI.	eo.	21
Ericus VII.	7	21
Ericus VIII.	eo.	24
Ericus IX.	eo.	25
Ericus X.	8	1
Fengo	1	19
Fridleuus I.	eo.	27
Fridleuus II.	eo.	34
Froto I.	eo.	10
Froto II.	eo.	25
Froto III.	eo.	28
Froto IIII.	eo.	35
Froto V.	eo.	40
Froto VI.	4	15
Gormo I.	2	24
Gormo II.	4	16
Gormo III.	eo.	18
Gotoricus	eo.	2
Gram	1	6
Gutorinus	eo.	8
Haddingus	eo.	9
Haldanus I.	eo.	13
Haldanus II.	2	1
Haldanus III.	eo.	3
Haraldus I.	1	39
Haraldus II.	2	2
Haraldus III.	eo.	10
Haraldus IIII.	eo.	23
Haraldus V.	4	17
Haraldus VI.	eo.	19
Haraldus VII.	eo.	34

NOM.	Lib.	Cap.
Helgo	1	15
Henningus	4	4
Hetha	2	11
Hiarni	1	33
Hotherus	eo.	17
Hucletus	eo.	24
Humblus	eo.	3
Iarmericus	2	16
Ingellus	1	37
Ioannes	8	40
Kanutus I.	4	14
Kanutus II.	eo.	25
Kanutus III.	eo.	30
Kanutus IIII.	5	36
Kanutus V.	7	1
Knuto	4	30
Lotherus	1	4
Magnus	4	31
Margareta Vualdemari	7	41
Nicolaus	5	6
Olauus I.	1	38
Olauus II.	4	3
Olauus III.	eo.	44
Olo	2	12
Regnerus	4	6
Roe	1	14
Rolfo	eo.	15
Roricus	eo.	18
Skioldus	eo.	5
Sigarus	2	6
Siuualdus I.	eo.	5
Siuualdus II.	eo.	7
Siuuardus I.	eo.	14
Siuuardus II.	4	5
Siuuardus III.	eo.	11
Snio	2	19
Sueno I.	4	21
Sueno II.	eo.	32
Sueno III.	5	23
Suibdagerus	1	7
Vffo	eo.	22
Vnguinus	2	4
Vualdemarus I.	6	1
Vualdemarus II.	7	13
Vualdemarus III.	eo.	32
Vuermundus	1	21
Vuickletus	eo.	20

REGVM Longobardorum in LIB. III.

Nomina	Cap.	Nomina	Cap.
Adoaldus	20	Gundipertus	25
Adonius	3	30. Duces militum	11
Agelmundus	1	Heldehock	1
Agilulphus	15	Iunipertus	30
Albuinus	4	Labe	1
Antharis	13	Lamiſſus	1
Arioaldus	21	Luitprandus primus	32
Aripertus	24	Luitprandus ſecundus	34
Ariſtulphus	37	Partharis	29
Arithpertus	32	Rachiſius	36
Aſprandus	33	Raimbertus	31
Clephes	10	Rodoaldus	23
Daphaon	2	Rotaris	22
Deſyderius	41	Tanto	2
Godehock	1	Vuacon	3
Grimoaldus	26	Vualcarius	10.

CHRISTIERNVS DEI GRATIA Danorum, Noruagorum, Gothorum, & Vuandalorum Rex: Sleſuici, Holſatiæ, Stormariæ, ac Dytmarſiæ Dux: Comes in Aldenburg, & Delmenhorſt.

ALBERTI KRANTZII Hamburgeñ.
Chronographi, in Hiſtoriam Rerum geſta-
rum Regni DANIAE, & Lon-
gobardorum,

PROLOGVS.

GERMANIAE MAGNAE, OMNES qui Coſmographiam ſcriptitarũt Græci & Latini, annumerauêre tria Aquilonis Regna, Daniam, Suetiam, Noruagiam, olim multis Veterũ incom-perta. Nam quid gentium ultra Albim fluuiũ habitet, Straboni, qui ſub Auguſto ſcripſit, ignotum, ut fatetur, fuit. Cornelius Tacitus, qui ſub Flauijs Principibus, hoc eſt, Veſpaſianis patre ac filijs ſcribẽs, ad Traianum uſq; peruenit, elegantiſsimum de ſitu Germaniæ, ac Germanorum moribus edidit librum, plenum laudibus eius gentis, manifeſta deſcriptione complexus Aquilonis prouincias, intra limitem Germaniȩ. Vbi poſt Sueônes, à nobis Suecos, à popularibus Suedos appellatos, attigit Sitones. Hic inquit Sueciæ fines. Non modò Germaniam, ſed etiam Suetiam illuc producens: quòd mare hoc noſtrum Orientale, aliâs Germanicum, aliâs Sueticum, illa conſueuit ætate appellari. Secutus Plinius ſecundus, Naturalis autor hiſtoriæ, eadem ferè ſcribens ætate, hoc eſt, uſquè ad Traianum, à Seuone monte Riphẽis iugis non humiliore, Germaniȩ facit principium: quem ad Cimbrorum uſquè promontoriũ (quod Germani ſua lingua Scaghen appellant) ingentem facere ſinum dicit: qui & ab illo, & à Pomponio Mela Codanus uocatur, magnis refertus Inſulis: quarum clariſſima Scandinauia, inquit, eſt (nos Scaniam uocamus) incompertȩ magnitudinis. Nam cùm ea ſit magna pars Danici Regni, contigua eſt alijs duobus Aquilonis Regnis Suetiæ atquè Noruagiȩ montibus & fluminibus, & interdum quibuſdam maris ſinibus diſterminata. Hanc Inſulam magnam, quæ tria, ut diximus, Boreæ Regna, complexa eſt, Baltiam idẽ Plinius tradidit appellari à Zenophonte Lampſaceno: unde mare cõtiguum traxiſſe uocabulum credi debet, ut Balticum uocaretur. Ptolomȩus autem Alexandrinus, qui ſub Adriano ſcripſit Imperatore, Inſulas quæ ſupra Cherſoneſum Cimbricum (quæ nunc Iutia dicitur) ſitæ ſunt, haud dubiè ſicut Germaniȩ oppoſitas, ita conſociatas natione uult intelligi: quarum ille quoquè maximam uocat Scandiam, nos, ut dixi, Scaniam. Cuius Septentrionalia Leuoni, hoc eſt, Fenni, Occidentalia Chedui, hoc eſt, Noruagi, Orientalia Phanonæ & Phireſi, hoc eſt, Suenones & Gothi (nam ea eſt gens una) Meridionalia Daræ & Dantiones, hoc eſt, Dani tenent. Mirum, ea ætate apud Romanos

Aquilonis regna tria.

Lib. 4. ca. 13.

Codanus.

Scandinauia Inſula.

Mare Balticum.

Iutia inſula.

Fenni, Leuoni.

Chedui, Noruagi.

Daci, Dani.

manos & Græcos, eſſe incompertam Græcorũ patriam, cùm quibus tàm crebra, magna, & diuturna geſſere bella. Sed erat ea tempeſtate necdùm tàm magnum Gothorum nomen, quàm poſtea effulſit ſub Honorio Imperatore, quando uniuerſam Italiam, & ipſam urbem Rómam peruaſerunt, ipſasq́ diu Gallias & Hiſpanias inter manus lacerauerunt. Nimirùm ex hoc mundi angulo gens illa prodijt infracta, cœlum ſuum rigidum teſtata, quæ magnam mundi partem diu tenuit infeſtam, & Romanum Imperium magnis laboribus implicuit, & multas inde prouincias armis occupauit. quod ſuo loco plenius dicemus infra, cuius eſt pars Gothia. Nunc uerò, quia oculis & auribus noſtris, qui ad littus Germanici maris agimus, res omnis penè ſubiecta eſt, certius inde aliquid tradere poſſumus, quàm qui de longinquo conſpexere. Quod pace dixerim diligentiſsimorum hominum, qui uni huic negocio, perſcrutandi terrarum orbis præcipuam curam impenderunt. Operę precium uiſum eſt, uniuſcuiuſq́ Regni res ſeponere: ut ſuum cuiquè decus reſpondeat: diuiſim q́ recognoſcatur, quid rerum Dania, quid Suetia, quæ & Gothia, quid uè Noruagia peregerit. Nam Regnum Longobardorum in Italia (quam Galliam ueteres Itali dixere Ciſalpinam) conſtitutũ, Danorum gloria eſt Scania egreſſorum: Gothorum autem decus, ſubegiſſe Italiam, uaſtaſſe Vrbem „ Romam, diu regnũ in Italia, diu in Gallijs & Hiſpanijs tenuiſſe. Nor„ uagi uerò proprium ſibi uendicarunt, maritima Franciæ de ſuo nomine dixiſſe, Normanniam: inde in mediterranea, Italiam uſq́ penetraſſe, ac in Apulia, Calabriaq́ primo Ducatũ, & in Sicilia Comitatum, poſtea nobile Regnum in utraq́ Sicilia, quod in hunc uſquè diem durat, fundaſſe. Quanquàm ætate noſtra, Siciliam inſularem rex teneat Hiſpaniæ: reliquam uerò (quæ Metropolitanũ regnum dicitur) Francorum regi, ac Ferdinandi poſteris magnũ luctamen excitaſſe: nunc tamen ad poſteritatem regis Ferdinandi, qui patrē habuit Alfonſum regem Arragoniæ, redijſſe, iterum uerò Francis paruiſſe cernamus. Sed hæc atquè alia his conſentanea, ſuo loco referemus: nunc iſta in primordio attigiſſe paucis contenti. Horum autem Regnorum præclaras res memoraturi, inprimis iſtarum Regionum terminos debemus explicare, ut certius dicenda locis atquè temporibus cōaptentur, à Dania, quæ ut uetuſtior, ita nobilior, nunc quoq́ ſummam rerum tenet, facientes principium. Nam illuſtriſsimus Rex Ioannes, nunc uno tenet Imperio tria Regna, Suetiam, quæ tamen illi diu deſierat, armis anno ſuperiori recuperans.

Autoris intentio.

Gallia Ciſalpina.

ALBERTI

ALBERTI KRANTII Hamburgen. Chronographi, Rerum geſtarum Daniæ, LIB. I.

De Regni DANIAE ſitu & terminis. CAPVT. I.

AGITVR Dania tota penè inſularis, multis conſtat partibus, maris faucibus intercępta. Prima eſt Orientalis: & eius potiſsima pars eſt Scania, Archiepiſcopatu Lundenſi dignata, quę magnitudine ſua & opibus facilè ſuperat reliquas Regni prouincias. Occidua pars Regni Iutia eſt, Cherſoneſum Cimbricam Ptolomęus appellauit. Ea uerò quaſi lingua procurrit inter duo maria longè in Boream: quo modo Italia in Auſtrum. Nam Iutia ab Auſtro habet Eydodoram fluuiū, qui ortus in profundiſſimo ſaltu Iſernho (is littora maris occupat à Traiena flumine in lacum Sliam) decurrēsq; ad occiduum, in mare exit Britannicum, Friſios, qui ab olim Danici iuris ſunt, dirimens à Tietmerſis, limes perindè Daniæ atq; Holſatiæ. Iutia autem à Ptolomęo, ut diximus, appellata eſt Cherſoneſus: quòd peninſula ſit tribus terminis mari pulſata, ſolo quarto adhærens continenti, ita tamen ut ſit flumine dirempta. Itinere ſex, ut aiunt, dierum procurrit in Aquilonē. Vrbibus aliquot inſignita ad utrunquè mare. Nam ſuperum Balticum, inferum illi eſt Britannicum. Hæc Regio uaria olim fortuna, à uetuſtiſſima memoria Saxonibus habitata eſt: quibus pulſis, Dani occupauere. Sed ętate Corn. Taciti & Ptolomęi, Cimbri regionem tenuerunt: undè illi apud memoratos Autores nomen remanſit, ut Cherſoneſus Cimbrica diceretur. Quæ uerò Cimbrorum gens fuerit, alio in loco congruentius explicabitur. Nunc hoc dixiſſe ſufficiat, Iutiam eſſe, quam illi Autores dixere Cimbricam. Pomponius Mela Inuernam appellauit, incultam, ut aſſerit, frugibus, ſed pecori commodiſſimam: quòd multum inde milia pecorum per ſingulos annos uenū mittantur in terras longinquas. Niſi fortè Inuernam quis accęperit eam, quæ nunc Hybernia eſt, ab illo uocitari. Hæc duo, Scania, atquè Iutia extrema, ſed totius Danici Regni præcipua ſunt membra, quibus interceptæ ſunt Inſulæ multæ. Quarum locupletiſſima Sialandia, quam nunc Selandiam appellamus, multis Vrbibus & Arcibus, Regia potiſſimum manſione inſignis. Ibi Roſchildia olim potens & munita ciuitas, Eccleſijs decorata & Regum monumētis: nunc autem ad tenuitatē perducta. quòd uiſum eſt Regibus, non expedire Regno, Ciues fiſos Vrbiū munitionibus inſoleſcere. Longitudinem habet biduam itineris. Latitudo ferè ęqualis: habetq; ab occidua parte

Daniæ partes Scania.

Iutia. Saxoniæ lib. i. ca. i. ad finem.

Iutia, Cherſoneſus.

Inuerna.

Inſulæ Daniæ, Sialandia, Roſchildia.

tem uerſa Sambia, nunc Pruſſis annumeratur, quorum ditione regi-tur, Pontificem ſuum habens cui paret, de Ordine Teutonicorum. Ibi nunc, ſicut olim, colligunt calculum mari eiectum, quem Sucinum Romani uocant: olim, teſte Plinio atq; Cornelio, inuentores Gleſſum dixere. A Scania uerò in Orientem Inſulæ ſunt multæ, quæ ſæpè mu tauerunt ditionem. Ibi Gothlandia, nunc Daniçæ Coronę, olim Sue-ticæ ſubiecta: ibi Bornholm, cum nonnullis alijs, Nicolaus Germa-nus, Ptolomæi renouator, & ſi rectum fateri uolumus, illuſtrator, iſtas Inſulas ſubiecit oculis: ſed expreſſius tamen inde referunt, qui naui-gant hoc mare negociatores, quàm in breui Tabella potuit depingi. Hæc de Dania paucis in præfatione attacta ſint ſatis. Nunc Antiqui-tates renouaturi rerũ geſtarum, ordinem narratione complectamur: Saxonem uirum Sialandicum, mira diligentia ſuæ gentis Antiquita-tes perſcribentem, ſequentes autorem: cuius diligenti uerborum curæ parere, indagandæ ueritatis credere, promptũ eſt, uigilantiã extitiſſe.

Sucinus lapis. Gothlandia Bornholm. Saxo Sialandicus chronographus.

¶ Regnorum Daniæ, & Angliæ longè differens origo, & tempus. Caput. ij.

DANIAM primus tenuiſſe regno Dan indigena, me-moratur, multis ante ſeculis, quàm Chriſtus mundi ſa-lus, in mundo naſceret: factaq; ſupputatione, antiquius hoc Regnum Romano reperietur. Ante enim quàm Romulus Lu-pam matrem ſugeret, Dan in ſua Dania, de eius nomine ſic appellata, Regnum tenuit. Dan, inquit Saxo, & Angul, à quibus Danorum cœ-pit origo, patre Humblo procreati, non ſolùm conditores gentis no-ſtræ, uerùm etiam Rectores fuere. Hi licet fauentibus patriæ uotis, Re gni dominio potirentur, rerumq; ſummam, ob egregiæ fortitudinis merita, aſſentientibus ciuium ſuffragijs, obtinerent, Regij tamen no-minis expertes degebant: quòd nomen illud incompertum genti diu haberetur. Ex quibus, inquit, Angul: à quo gentis Angliæ principia manaſſe, memoriæ proditum eſt, nomen ſuæ Prouinciæ cui præerat, aptandum curauit. Libuit in primordio Autoris quem ſequimur, uer ba repetere. Sed hic circumſpectionem tuam Saxo, requiro, qui arbi-traris, ab Angul Angliam dictam Britannicam. Nimis longa eſt anti-cipatio huius nominis. Anni ſupra mille interceſſerunt ex hoc die, in tempus illud, quo Inſula iſta inſignis quam dicis, primum Albion, in de Britañia, nouiſſimè Anglia dicta eſt, ab Anglis Saxonibus, qui no men ſuũ genti intulerunt. Sic teſtantur omnes qui de Anglia ſcripſe-runt. Et quibus armis potuit illa tempeſtate, uir Danus ad hoc pertin gere, ut Angliã gubernaret, & de ſuo nomine diceret: præcipuè, cùm rerum primordia ſemper ſint tenera. Sed eſto potuerit: quis neſcit, diu

Dan Rex I. Daniæ Regnũ, Romano antiquius. Dan primus. Angul. Angliæ origo.

Britanniam appellatam inſulam, cùm illam intraret Iulius Cæſar: deinde Claudius Imperator, qui filium ex ea appellauit Britannicum: & poſt illum Seuerus, qui etiam ibi furiјt: nouiſſimè Conſtantius Magni Conſtantini pater, eodem loco mortuus & funeratus in Eboraco eſt: & hoc nomen ſuum uſquè ad Anglos Saxones, ſub Imperatore Martiano, teſte Beda, Anglicos inuectos tenuiſſe, ut ſemper Britones dicerētur: tùm uerò Anglos Saxones ſuum illi uocabulum indidiſſe, ut exindè Anglia diceret. Potuit Angul iſte, ſi ita uis, parti Iutiæ, quæ hodiè quocꝫ Angla dicitur, ſuum reliquiſſe nomen: ſed Britanniam ille non mutauit: Cæterum Dan genti & Regno nomen ſuum intendit, ut ex eo Dania dicatur: quo modo ante illum Ægyptus ſuæ prouinciæ nomen reliquit, & Latinus in Italia, & Romulus urbi Romæ ſuum uocabulum inſcripſit. A Dan ergò, ut fert Antiquitas, Regum Danicorum ſtemmata, ceu quodam deriuato principio, ſplēdido ſucceſsionis ordine profluxerunt. Nec alia de rebus ab illo geſtis, memoriæ mandata leguntur. quòd Antiquitas non eam literis impendit culturam, quæ noſtris temporibus ad bonum modum effloruit.

Dania, à Dan.

¶ Regis electio qualis apud Veteres. Lotherus item fratrem Regno deponit. Caput. iij.

HVMBLVS & LOTHERVS filiј fuere Dan, ex Grytha ſummæ inter Teutones dignitatis matrona, ſuſcepti. Lecturi Regem Veteres, affixis humo ſaxis inſiſtere, ſuffragiacꝫ promere conſueuerunt: ſubiectorum lapidum firmitate, facti conſtantiam ominantes. Quo ritu Humblus decedente patre, nouo patriæ beneficio Rex creatus, ſequentis fortunæ malignitate, ex Rege priuatus euaſit. Bello ſiquidèm à Lothero fratre captus, Regni depoſitione ſpiritum mercatus eſt. Quàm ſimilē Romano, huius Regni conſtitutio nanciſcitur originem. Sed ibi, Fraterno primi maduerūt ſanguine muri: hic autem modeſtiori exitu Regno cedens frater germano, priuatus uixit. hæc enim ſola uicio ſalutis condicio ferebatur. Ita fraternis iniuriјs Imperium abdicare cōactus, documentū hominibus præbuit: ut plus ſplendoris, ita minus ſecuritatis Aulis quàm tuguriјs ineſſe. Cæterum iniuriæ tam patiens fuit, ut honoris damno, tanquàm beneficio gratulari crederetur: ſagaciter ut puto, Regiæ conditionis habitum cōtemplatus: ſecuriorcꝫ factus, perindè ſub fraternorum obſeruantia oculorum: qui ſi Regni ambitū in fratre deprehendiſſet, ilico morti deſtinatus, ut à Romulo Remus extitiſſet.

Regis apud ueteres qualis electio.

Lotherus Rex.

Lotherus fratrem Regno deponit.

Humblus Rex.

¶ Tyrannidis Lotheri à ſuis ultio. Caput. iiij.

LOTHERVS autem depulſo fratre, Regnū ſortitus, non

tam

tam tolerabilem Regem egit, quàm Militem: ut prorſus inſolentia ac
ſcelere Regnum auſpicari uideretur. Siquidèm optimum quenquè ui *Lotheri tyrannis.*
ta, aut opibus ſpoliare, patriamq́ bonis ciuibus uacuè facere, probita
tis loco duxit, Regni æmulos ratus, quos nobilitate pares habuerat.
Nec diu ſcelerum impunitas ualuit. nam Patriæ conſternatione peri- *Vltio.*
mitur: eadem ſpiritum eripiente, quæ uitam cum Regno contuliſſet.
Nec eſt, quòd huius gentis in ea parte ferocitatem inſectemur: quan-
do eſt ſimile moribus apud Romanos. Iam, ut putabatur, optimis Le
gibus inſtituta Republ. regnabant Caius Caligula, Domitius Nero,
ac Domitianus, monſtra inter bonos Principes deputanda: ſub quo-
rum Imperio ita laborabat innocentia, ut probri loco eſſe, pium habe
retur: Non hæc de illis à nobis excogitata ſunt crimina, ſed ab illorum
Hiſtoricis ſedulò decantata: quo minus ſuggillent Itali, huius gentis,
ut ipſi dicere conſueuerunt, barbariem: quando in eorum ſplendidiſſi
mis rebus, talium Regum mores tolerare cogebantur.

¶ Skioldus Lothero patri ſuccedit longè alius: deq́ eius uirtutibus. Caput. v.

SKIOLDVS huius filius, naturam ab ipſo, non mo- *Skioldus Rex.*
res ſortitus, per ſummam tenerioris ætatis induſtriam,
cuncta paternæ contagionis ueſtigia, ingenui erroris de-
uio prçteribat. Igitur ut à paternis uitijs prudēter deſciuit, ita auitis uir *Skioldi uirtus & proue ctus.*
tutibus feliciter reſpondit, remotiorem pariter ac præſtantiorem hçre
ditarij moris portionem amplexus. Huius adoleſcētia inter paternos
uenatores, immanis beluç ſubactione inſignis extitit, mirandoquè rei
euentu, futuræ eius fortitudinis habitum ominata eſt. Nam cùm à tu-
toribus fortè, quorum ſum̃o ſtudio educebatur, inſpectandç Venatio
nis, ut fit, licentiam impetraſſet, obuium ſibi inſolitæ granditatis Vr- *Vrſum cingulo capit.*
ſum, telo uacuus, cingulo, cuius uſum habebat, religandū curauit, ne-
candumq́ comitibus præbuit. Ferunt, ingenui roboris nobilitatem,
feras beſtias in homine deprehendere, illi parere, ceruiceſq́ ſubmitte-
re, quas erigunt in degeneres. Quindecim annos natus, inuſitato cor-
poris incremento, perfectiſſimum humani roboris ſpecimen præfere-
bat. Tantaq́ indolis eius experimenta fuere, ut ab ipſo cæteri Dano-
rum Reges, communi quodam uocabulo Skioldungi nuncuparen- *Skioldungi*
tur. Præcurrebat igitur Skioldus uirium complementum animi ma-
turitate: conflictúſq́ geſſit, quorum uix ſpectator, ob teneritudinem
ætatis, eſſe poterat. In quo annorum, uirtutisquè procurſu, ob Abul- *aliàs, Aluilda.*
dam puellã, quam ſum̃æ pulchritudinis intuitu, coniugē poſtulabat,
cū Scato Alemañię ſatrapa, eiuſdē puellç cōpetitore, Teutonū, Dano
rūq́ exercitu inſpectāte, ex ꝓuocatione dimicauit: interfectoq́ eo, A-

Alemannorum prima ſubiugatio. Legum bonarum inſtaurator. — lemannorum gentem, perinde ac Ducis ſui interitu debellatam, tributaria ditione perdomuit. Hic non armis modò, uerùm ex patriæ charitate conſpicuus extitit. Siquidèm impias Leges abrogauit, ſalutares tulit, & quicquid ad emendandum patriæ ſtatum attinuit, ſumma diligentia præſtitit: ſed & ditionem patris improbitate amiſſam, ſua uirtute recuperauit. Proceres non ſolùm domeſticis ſtipendijs colebat,

Liberalis in ſuos. — ſed etiam ſpolijs ex hoſte quęſitis. Affirmare ſolitus, Pecuniam ad milites, Gloriam ad Ducem pertinere. Puellam cuius amore conflixerat (ſolebant enim Duello, aut nuptiarum præmia, aut bellorũ compendia Veteres Dani quęrere) acerrimo nuptiarum æmulo, quem, ut diximus, ſtrauit, in pugnæ præmium recepit, eamquè ſibi matrimonio copulauit: ex qua paruo poſt tempore, Gram filium ſuſcępit: & uſq; in ſenilem feliciter regnans prouectus ætatem, felicibus auſpicijs filium Regni reliquit ſucceſſorem.

Gram filij Skioldi laudes, matrimonium, bello Noruagico interitus, & Regni Danorum ad Noruagos delatio. Caput. vi.

Gram Rex. — GRAM filius, excedente patre, Regnum accępit. Cuius mirifica indoles, iamtum ſub patre, ita paternas uirtutes redoluit: ut prorſus per earum ueſtigia ante annos decurrere uideretur. Corporis animiq; pręſtantiſſimis dotibus præditam adoleſcentiam, ad ſum̃um gloriæ ſtatum prouexit: tantumq; magnitudini eius à poſteris tributum eſt, ut in uetuſtiſſimis Danorum Carminibus, ipſius uocabulo Regia nobilitas cenſeatur. Quicquid ad acuendas, firmandasq; uires

Gladiator. — attinet, acerrima ingenij exercitatione tractabat, A gladiatoribus uitandi, inferendiq; ictus conſuetudinem, ſtudioſo exercitij genere contrahebat. Educatoris ſui Roari filiam, coæuam ſibi, collactaneamquè, quo maiorem incunabilis gratiam referret, uxorem aſciuit: quam po

Beſſus. — ſtea Beſſo cuidam, quòd eius ſtrennua opera ſæpè uſus fuerat, mercedis loco coniugem tribuit. cùm ipſe Suecorum Regis filiam, magno

Suetiæ lib. 1. cap. 12. — prælio quæſitam, recepiſſet uxorem. Quod in Suetia exequemur: ſed & duellum eius cum Gothorum præfecto eo loci commemorabitur. Hunc pater ultimæ iam ætatis, ob res egregiè geſtas, Imperij cõſortio donauit, Regniq; ſummam cum ſanguine ſuo communicare, quàm in occidua uitæ ſtatu ſine participe gerere, cùm utilius, tùm etiam cõmo

Ringo. — dius duxit. Sed Ringo ſplendido Sialandiæ loco natus, cùm alterum ex his Imperio intempeſtiuum, alterum iam uirum curſu defunctum putaret, infirmam utriuſquè cauſatus ætatem, nouarum, uariarumq;

rerum ſtudio, maiorem Danorum partem ſollicitat, hunc puerilis, illum ſenilis añi delyramento Regiæ poteſtati inhabilem proteſtando. Sed ab his bello obtritus, documento hominibus fuit, Nullam ætatis partem, uirtuti incongruam exiſtimare debere. Alia quocꝗ complura Gram Regis facinora fuere. Aduerſus enim Simblum Phiñorum Regem bellum profeſſus, ad aſpectum filiæ eius Signes, depoſitis armis, ex hoſte euaſit. Sed tùm bello Noruagico implicatus, puellæ pauliſper oblitus, cùm audiſſet alteri tradendam, exarſit, atquè in nuptiarũ locum perueniens, cùm omnia luxu feruerent, crapulaꝗ grauati conuiuæ uiderentur, oppreſſis qui aderant, puellam abduxit. Bello demũ Norgauico, quod in Suibdagerum geſſit, oppreſſus interijt. Cœpitꝗ tùm primùm Dania alienæ parere poteſtati.

Aduerſus Phinnos. Saxoniæ libro.1. cap.2.

¶ Suibdagerus Daniam primus occupat: at ab Haddingo Gram Regis filio, nauali bello perit & opprimitur. Caput. vij.

SVIBDAGERVS Rex Noruagię, uicto Gram Rege Danorũ, Sueonumꝗ (nam et hoc Regnum oppreſſo Rege illius, Gram Danus tenebat) primus omnium Regum Aquilonis, trium moderator factus eſt Regnorum: decus hoc genti ſuæ inferens, quod nulli Regum ante ſe cõtigiſſet, ut uno Imperio tria Regna còniungeret: Regis Danorum filiam, cuius amore flagrabat, à patre diu negatam, ſed iam bello quęſitam, cum Regno accępit uxorem. Ea aſſiduis lachrymis pulſabat maritum, ut fratribus ſuis Regno exulantibus, Regem placaret. Diu tamen fruſtra conata: quòd non tutum ſibi putaret, Regni hæredes, paternis amicis cõiungere, ex qua re promptum ſibi bellum oriri, non fruſtra auguratus eſt: peruincit tamen fœminea aſſiduitas lamentis & blandimentis, ut alterũ ex fratribus Gutorinum, moribus ut uidebatur mitiorem, ab exilio reuocaret, fratre apud exteros minarũ pleno, diutius commorante. Nam ardentis animi fortis adoleſcens, paterni ſanguinis ultionem ſemper in corde, creber in ore reuoluebat. Nec illum fefellit animi propoſitum. Nam diu foris militans, atcꝗ ſe armis exercens, robur magnũ, ac ſocietatem multorum Nobilium, gratiamꝗ Principum ſibi plurimam conciliauit. Verſus enim in Orientem, cùm ſibi piratas intima ſocietate deuinxiſſet, Curetum tyranno bellum intulit: ſed inde uictus aufugit. Conuerſusꝗ in Helleſpontum, ut Saxo tradit, Handuanũ eius Regem, apud Dunam urbem bello pertentat. Helleſpontum autem quem dicat, nõ ſatis compertũ habemus. Nam in Traiectũ, ex Europa in Aſiam, nauigando ꝑtingere non potuit, niſi magna mundi parte circũita: & erat ea nauigatio nondũ Danis ꝑtentata, quę multis poſt ſeculis Normañi

Suibdagerus Rex.

Gutorinum Gram filius

In Saxonẽ Hiſtoricum

ex mari

ex mari Britannico in Mediterraneum penetrantes, Conſtantinopolim uſquè deuenere. Quod in Noruagia dicemus. Sed nos in hac Antiquitatum commemoratione, Saxonem, ſuæ gentis hiſtoriam ab ultima memoria retexentem, ſecuti, rem illam in medio relinquere compellimur. Quid enim poſſumus in tanta uetuſtate aliud commemorare, quàm quod apud Autorem comperimus? Tradit enim memoratus Scriptor, Haddingum Gram Regis filiũ, paternę necis ultorem, tùm apud Dunam urbem depugnantem, inſigni uſum ingenio, ad urbem expugnandam. Nam cùm altiſsimis uallis, ſublimibusq́ muris, oppugnationem fruſtra pertentaſſet, hyrundinum in domiciliјs urbis nidificantium, per aucupiј peritos, magnam capi fecit multitudinem: ſubligauitquè captis fungos igne accenſos: uolucreſquè dùm nidos repeterent, magnum urbi incendium intuliſſe. Quo dùm reſtinguendo ciues incumberent, captam urbis portam, & perinde uniuerſam ciuitatem, Regem deinde ſuę poteſtatis factum, auro mulctatum, uita donauit. Inde Suetiam reuerſus, multo undecunquè milite contracto, Suibdagerum Regem, apud Gothlandiam ingenti claſſe obuium, pugna adortus oppreſsit, uindicemq́ paternæ necis peregit.

Haddingi ſtratagema ingenioſum

Hirundinũ operæ.

Gutorini Regis Gram filiј, uita & obitus incertus. Caput. ix.

Gutorinus Rex.

Dania tributaria Noruagiæ.

GVTORINVS interea Gram Regis filius, Haddingi frater, Daniam ſub tributo Regi Noruagiæ penſo regebat: quod ut diximus, germanæ ſororis, quæ coniugem tenebat memoratum Suibdagerum, lachrymis & precibus uix impetrabat. Hic primis adoleſcentiæ temporibus, feliciſsimis naturæ incrementis, ſummam uirilis ætatis perfectionem ſortitus, omiſſo uoluptatum ſtudio, continua armorum meditatione flagrabat: ſed inuiderunt ei tempora. Trium enim Regnorum uiribus uelut oppreſſus tenebatur, ut non ſe commoueret, quin Suibdagerus mox perſentiret. Omnem autem peragendæ ultionis ſpem in fratrem collocabat: qui & potuit, & uoluit, et magnificè impleuit, ut diximus, paterni ſanguinis uindictam. Hic autem Gutorinus quomodo finierit, naturę fragilitate in fata conceſſerit, an tyranni armis, nonnihil aduerſus eum ſuſpicantis oppreſſus interierit, incompertum habemus. Ante tamen Suibdagerum Haddingus uictor, cum exilio patriam, cum militia Regnum permutauit. Quia oppreſſo, ut dictum eſt, hoſte, non ſolùm exterorum manubiјs, uerùm etiam paternæ, fraterneq́ uindictæ trophęis, ad eminentem claritatis gradum prouectus, exilium Regno cõpenſauit: cui patriam non ante repetere, quàm regere contigit, iam ante fratre deficiente.

Haddingi aduerſus Haſmundum & Vffonem Reges Suetiæ, Sifridum quoq; Saxoniæ Ducem, filiæ item propriæ inſidias, uictoriæ & exitus eius mirabiles. Caput.ix.

HADDINGVS & ipſe Gram regis filius, fratri ſucceſſit in Dania. Suetiam uerò ab occiſo hoſte ſuſcepit. Noruagiam autem Haſmundus Suibdageri filius, uelut paternum & hæreditarium Regnum defendit. Aduerſus quem primùm poſt ſuſceptum Regnū, ortum eſt bellum: quòd ille quoq;, uindicandi ſui patris feruore, in arma ruebat. Occurrit illi Haddingus, & primùm Erico filio, poſt patre Haſmundo peremptis, filium & nepotem auo iungebat, trium unus oppreſſor. Sed Vffo alius Haſmundi filius, Suetiã tutari diffiſus, exercitū in Daniam transportauit: ibiq; graſſatus, impunè cōegit Haddingum copias ſuas, Suetia relicta, in Daniam reducere. Reuerſus in Daniam Haddingus, comperit effracto ærario, theſaurū ſuum compilatum: cuſtodemq; ob negligentiam conſumit ſuſpendio. Edicens, ſi quis furtiuarum rerum quidquam referret, honorato ſe loco habiturum. Credidit conſciorum quidam, ac retulit ablata: quem Cuſtodiæ præfecit, honore auctum, ut erat pollicitus. Cæteri conſciorum, cernentes furti ſocium honoratum à Rege, etiam ipſi cum impunitate præmia ſperantes, ſeſe prodidere, referentes quæ abſtulerunt. Omnes honore affectos aliquandiu habuit, ſed inde merita mercede donauit. Stultos homines, qui ſceleris ſui præmia ſperauere. Longo deinde bello, amiſſam Suetiam recuperare conatus, toto luſtro fruſtra laborabat. Poſt longam inediam, diramq; famē, bello magno uictus, uix cum paucis profugit in Helſingiam: ibiq; monſtruoſam beluam ferw occurrentem peremiſſe: nec inde aduerſis caruiſſe, donec Diuos, quorum monſtrum ſuſtuliſſet, cęſis hoſtijs complacaret. Vffo autem Suetię rex edixit, filiã ſe illi daturū, qui Haddingum ſuſtuliſſet. Multi fruſtra tentauere. Euocatū, per inſidias cogitauit opprimere. ſed ille compertus, eluſit. Res nouiſsimè in apertum prælium exiuit: quo oppreſſus eſt Vffo. Cęterum cùm perſentiret gentis à ſe auerſos animos, Regnum quod ipſe tenere non poterat, ſuū fecit beneficium, permittens Hundingo Vffonis germano, Suetię ditionē. Sed illi intra patriæ uiſcera tumultus exortus eſt. Nam Toſſo quidam, ignobili lutiæ loco ortus, cùm ſcelere & audacia inclaruiſſet, nec tamen ſuis armis fidebat oppugnare Regem, incurſionibus uexauit Saxoniam: eiuſq; Ducem Sifridum, pacis cupidū, in eas cōditiones ſibi conciliauit, ut belli ſocietatē aduerſus Haddingū Danorū Regem ſecum iniret. Diu reluctantem, ſed alijs nullis cōditionibus dimiſſum, perpulit inuitū arma coniungere:

Haddingus Rex.

Haſmundi cum filio caſus.

Ærarium Daniæ compilatum.

Beluam occidit.

Vffo ſuperatur.

Saxoniæ libro.1. cap.3.

coniungere: quibus in Iutiam collatis, occurrentem Regem terreſtri
militia uicit, ita ut uix fuga ſibi cōſuleret: ſed breui recuperatis uiribus
regreſſus, fugauit uictorem, iam auxilia etiam de Britannia mutuan=
tem. Sed ubi nec ſic par eſſe Regi potuit, ex prouocatione Duelliū ob-
tulit. Recuſare Rex poterat, ob imparitatem conditionis, ſed indeco-
Duello rum ſibi ratus, cuiuſquàm arma uitare, deſcendit in campum, prouo-
uincit. catoremq́ extinxit ſuperatum. Hac quoq; parte uictor, interiore ma-
lo, domeſticis inſidijs excipitur. Nam filia Vluilda inferioris ſe fortu-
Inſidiæ filiæ næ uiro denuptam indoluit, crebrius marito inſuſurrans, ut oppreſſo
in patrem. Rege patre, Regnum arriperet. Non erat contenta, Regis ſe filiam &
eſſe & dici, Reginam ſe uoluit appellari. Congeminabat queſtus & la
chrymas in aures mariti: adiunxit blandimenta. Peruincit tandem, ut
operas maritus polliceretur. Vocat filia patrem in cōuiuium, ſtructis
clam inſidijs, quibus opprimeretur. Sed ille ſomnio monitus, ut inde
caueret, non timeret inſidias, armatum militem im præſidio colloca-
bat. Venitur in triclinium: filia patrem fallaci ſpecie comiter excipit, ut
uino ſepultum, tranſmittat in æternum ſomnum. Vbi adeſſe uidit pa=
Vltio. ratas Rex inſidias, dat ſignū ſuis. Emergentibus in manu gladius erat:
uertitur dolus in caput autorum, filia cum genero trucidatur. Interea
Hundingus Sueciæ Rex, falsò famam accepit, de oppreſſo Haddin-
go amiciſsimo ſibi Rege: quippe cuius munere Regnum teneret, fa-
cturus Amico inferias, ipſe ſibi de falſo rumore uerum parauit exitiū:
Hundingi demerſus in dolio cerealis liquoris, quod erat in medio, dùm ebrius,
mors. incautusq́ ſaltaret in conuiuio de more uetuſtatis in exequendis infe-
Suetiç lib. 1. rijs. Haddingus autem pietatis officio, audiens Regem perijſſe, iam ui
cap. 16. b. tæ faſtidio non deſerturus Amicum, nodum informis leti trabe nectit
Haddingus ab alta, uoluntario exitu, ſed non regio more, finiens uitam.
ſe laqueo
ſtrangulat.

¶ Froto Haddingi filius, Curetes, & Ruſſos, Eotolam & Paltiſcam horum urbes item ingenio & ui ſuperat & capit. Caput. x.

Rex Froto I. FROTO filius Regnum accepit paternum: qui per ua-
rios caſus, & fortia facta promeruit, ut optimus Rex, pa
triæ pater & haberetur & eſſet. Principia bellorū apud Curetes Ori-
entis populos auſpicatus: cuius Regem Dornonem, urbe munita ſe
continentem, cùm ad pugnam elicere non poſſet, dolo ſtatuit circum=
Verg. licet uenire: ſecum reputans, quod militaris habet ſententia, Dolus, an uir-
longo poſt tus, quis in hoſte requirat? Ceſsit igitur caſtris, fugam ſimulans: ſed an
tempore ab te ſcrobibus tectis, caſtrorum locum impleuit. Egreſſi Curetes ad ca=
Saxone cita ſtrorum ſpolia, dum prædæ inminent, à ſuperuenientibus Danis oc-
tus. cupantur. Neque armis tueri, neq; poterant pugnam capeſſere. Op-
preſſi

preſſi igitur, uictoriam dedere Regi. Proxima ad Ruſſos militia Regi. Trano Rex erat gentis: quem bello adortus, terra, mariꝗ oppugnauit. Primùm tamen miſit, qui clam Ruſſorum nauigia perforata, nauigationi redderent mutilia. Nam foros ſtipite, quem deforis facilè eijcerent, impleuere. Irritatos in pugnam Ruſſos, ad naues elicuere. Illi dolo non proſpicui, citò feruntur ad naues. Dani circumfunduntur ratibus ſuis, eijcientes qui foris eminebat ſtipitem: ut laxatis foris, acciperent undam. Ibi gemina Ruſſis exoritur pugna. Nam & aduerſus hoſtes illis pugnandum: & in undam, quæ mergẽdis incubuerat, erat laborandum. Facilis ea res Danis uictoriam fecit. Victor Froto, redit ad patriam.

Ruſſos dolo ſuperat.

Dumꝗ Oratores, exigendi à Ruſſis tributi imperati gratia mitteret, inſoliti imperij populus, onere turbatus, in Legatos mittit manus, eoſꝗ peremit crudeliter. Froto eius rei accepto nuncio, arma parat, bellumꝗ infert in Ruſſiã. Eotola urbs erat gentis inſignis, eam obſidione cingit: & quoniam amnis decurrens urbem natura munierat, multis de eo factis deriuationibus, ut uadibilis eſſet, ingenio naturam ſuperauit, urbemꝗ cœpit. Inde mouit in Paltiſcam nõ minorem urbem: quam omnibus circumſpectis, cùm illam ui capere diffideret, conuertit in dolos. Simulat morbum. Inde fama diſpergit mortuum. Milesꝗ ſimulato luctu, tumulum Regi cõponit. Iam ciuitas credula, timorem poſuit cum cuſtodia, nihil expectans, niſi ut obſidione ſoluta, miles abiret in fuga laceſſendus. Vbi nihil timet, remiſſaꝗ omnis abintus cuſtodia urbis, totis uiribus exercitus incumbit, muros capit, portas reſerat, breuiꝗ momento urbem ſuæ facit poteſtatis.

Legati trucidantur.

Eotolam & Paltiſcam urbes ingenio & ui capit.

Muliebri habitu Anduani, Froto urbem capit: duabus ſororibus bellum mouet, Friſiam obtinet, & Britannos uincit. Caput. xi.

ANDVANVS erat ijſdem regionibus Princeps, qui urbe fiſus natura, & arte munitiſſima, minas oẽs contempſit Danorum: & ne ſuperioris Haddingi ingenio fraus strueretur, eius eſſet recens memoria, omnes hyrundinum nidos iubet deijci. Sed Froto ab ingenio ſuo non receſſit. Siquidèm muliebri ueſte ab ancillis mutuata (audax facinus) urbem ingreditur: ueniſſe ſe ait, decepto circumſedente exercitu, ut urbi uenale quid inferret, abituram quandocunꝗ libitum eſſet. Creditum eſt: fidemꝗ fecit imberbis uultus, & uox in fœminam fracta. Speculatur noctu, ſuisꝗ ſignum mittit, ubi, & quando irrumpant. Ita ſecuram urbem, admoto milite capit: ipſe intus occurrens, ex opportunitate ſuis affuit. Ea capta, modeſtè ſe gerebat in uictos. quippe Regis affinitatem ambiens, filiam eius cõiugem

Frotonis audax ingenium.

Regem, fugatq́ꝫ: & quocunq́ꝫ uictor incedit, prędam agit opulentam. Ducendum deinde putauit in Ducem Scotorum Melkuicum: quem accepit, iam ad arma progreſſum occurrere: audiuitq́ꝫ Britannorum Regem, recuperatis uiribus ſe inſequi, communicato cum Scotis conſilio, ut hoſtem interciperent.

¶ Froto prædam abijci iubet, Britannos ſecundo deuincit. Lundoniam metropolim repetito aſtu ſuperat. Poſt duplicis Duelli uictoriam, tandem Bello contra Regnerum inſtructo, morbo correptus uitam finit. Caput. xviij.

FROTO ſentiens impeditum exercitum lentius procedere, ſegniusq́ꝫ pugnaturum, quòd onera illi forent impedimento, iubet prædam abijcere: ut expeditè pugnam utrinq́ꝫ ineant inuicem: ſi quidem uictoribus maiora in manibus futura, uictis nihil horum prodeſſe, quinimò uictoriæ impedimenta quę ferrent haberi. Erant inter proceres, qui Auaritiæ ſtimulis incitati, Regis imperium grauiter tulere, auſi etiam orationem inferre contrariam. Eam animi puſillanimitatem Rex nequaquàm hoſtibus prodendam, quaſi formident; ſed forti animo, uictoriæ præmia, nouæ uictoriæ præferenda. Vicit tamen Regis ſentētia. Nam abiectis ſarcinis, ſparſisq́ꝫ per uiam oneribus, & hoſtem legendo impedire, ſeq́ꝫ exoneratos expedire cœperunt. Superueniunt Britanni, prædamquè pridem amiſſam cupidè relegunt, magis rei intenti, quàm hoſti inſequendo. Rex gentis, auariciam ſuorum increpans, abijcere iubet onera, abijcere futuræ impedimenta uictoriæ: ſparſa ab hoſte in fraudem, interpretatur. Sed contumaces imperio Regis Britanni, ſinum onerant, Hæc ſunt, inquiunt, quorū gratia militamus, hæc penetralibus noſtris abducta, in agris reperta, non reducemus? & ſimul cum dicto aurum legunt, tàm auidè, ut gramina cum terra pariter abrumpant. Fit certamen legentibus: in obliuione eſſe incipiunt hoſtes armati. Froto interea ſiluam prætereūs, quæ Scotiam, Britanniamq́ꝫ dirimit, iubet expediri arma, hoſtibusq́ꝫ obuiam ire. Vix Scoti armatum hoſtem contemplantur, & iam numerum recenſentes ſuorum, hoſtiliq́ꝫ conferentes, cùm nec arma ſua, Danorum armaturæ ulla ex parte conferre poſſent, nō expectandum rati, fugam ineunt. Froto paucis inſequitur. Ibi obuium excępit Scotum germanæ maritum, ab ultimis terræ finibus auxilia ferentem affini: cui inſectationem gentis permiſit, ipſe conuerſo agmine, mouit in Britannos. Prouenit, quòd uterq́ꝫ Rex pręuiderat. Nam Britanni præda onuſti, quam nollent amittere, in fugam plus, quàm in pugnam proſpiciunt. Certamine non magno uincuntur ab expeditis onerati: fugam inire

Stratagema Frotonis.

Sub hoc Frotone Christus natus. Vide in Noruagia libro.1.ca.18.

Britanni de nuo uicti. præda non patitur: igitur uicti, & prædam amiſere, cum uita & libertate. Pœnituit tum Britannos, Regi ſuo paruiſſe contumaciter, Danosque rectum Regis ſui conſilium honeſtabat. Lundoniam Regni metropolim petit: ſed eam inexpugnabilem ratus, ingenium uertit ad inſidias. Nam ut in Ruſſis, ſic hoc quoq; loco, ſemel expertam feliciter fraudem, iterum intentauit. Morbo primùm: inde morte ſimulata, tumulus Regi componitur. Exercitus miſſo nuncio, deditionem offert urbis præfecto Dalemanno, ita, ut ex ſua gente Ducem quem delegerint, accipiant. Gauiſus ille, nihil ſubeſſe fraudis ratus, portas pandit, deditos in urbem accipit: magnam illis obijciens Nobilium multitudinem, ex quibus Ducem deligant. Illi deliberandum in ſequentem lucem dixere. Sed ea nocte, Præfectus opprimitur: falſo dediti, Regem ſuum oſtendunt: urbem diripiunt. Victores in Daniam reuehuntur. Ibi Froto Rex ab amico quodam in conuiuium accipitur: uarij, ut fit, ſermones feruntur, iactat quiſquè à ſe magnificè geſta. Inuentus eſt, qui per ebrietatem Regi duellum offert. Ille mox accepit: egreſſusq; conuiuio, prouocantem ſternit. Alius commilitonis necem ulturus, idem præliū ſubit. Additur & ille ſocio. Rex redit in conuiuium. Dùm autem Regnero Suetiæ Regi bellum infert, in ipſo apparatu, uel militari labore, contracto morbo, nunc non ſimulato, at uera morte uitam finiuit.

Ingenioſa Frotonis fraus.

Duellū bis iniſt uictor Rex Froto.

Eiuſdem mors.

¶ Haldani fratricidium regnandi ambitione, & tyrannis. Caput. xiij.

Haldanus Rex. I.

HALDANUS, Röe, & Scatus huic filij fuere: quibus uirtute, ac natali iure paribus, æqua regnandi inceſſit cupiditas, Imperij occupandi quiſquè curam accępit, fraternus ex his nimiū reſpectus à ſcelere auertit. Quem enim nimia ſui charitas cœperit, aliena deſerit, nec ſibi quiſquàm ambitioſè, atq; alijs amicè conſulere poteſt: uerumq; id, quod relatū eſt in Carmine, Nulla fides Regni ſocijs. Horum ergo motu, maior Haldanus, Roe & Scato fratribus interfectis, naturam ſcelere polluit, Regnum parricidio inuaſit. Et ne ullum crudelitatis exemplum omitteret, comprehenſos eorum fautores, prius uinculorum pœna cöercuit: mox ſuſpendio conſumpſit. Cuius ex eo fortuna maximè fuit admirabilis: quòd licet omnium temporum momenta, ad exercendam atrocitatem contuliſſet, ſenectute tamen, non ferro uitam finiuit. Quod ipſi mirum & inſolitum credetur Satyrico. Ad generum Cereris, ſine cæde & ſanguine, pauci Deſcendunt Reges, & ſicca morte Tyranni. V t illi placuit.

φιλαυτία.

Haldani fratricidium.

Tyrannis.

¶ Roe

¶ Roe bello Regis Sueciæ cadit, Helgonem fratrem
Regni ſucceſſorem relinquens. Capu.xiiij.

ROE, & Helgonem hic filios reliquit. A Roe Roſchildia Roe Rex.
condita memoratur: quam poſtmodum Sueno furcatæ Roſchildiæ
barbæ cognomento clarus, ciuibus auxit, magnitudine urbis condi
propagauit. Breui hic, anguſtoq́ corpore fertur extitiſſe. Helgonem tor.
maior proceritas illuſtrauit. Helgo igitur diuiſo cum fratre natu maio
re Regno, maris poſſeſſionem ſortitus, Regem Vuandaliæ Scalcum,
maritimis copijs laceſſitum oppreſſit, Vuandaliamq́ redegit in Pro-
uinciam. Sed ad Roe Regem reuertamur, qui à Sueciæ Rege bello la-
ceſſitus arma corripuit, hoſtibus occurrit, duobus prælijs fortiſſimè Saxoníæ li-
dimicans, æquatis uiribus abſceſſit: ſed tertio congreſſus fundit̃. Non bro.1.ca.4.
tamen paſſus diutius uidere uictorem, fortiter dimicans, cadit, Regnũ Caſus
fratri relinquens, qui hactenus maris tantùm gerebat Imperium, pira Roe.4.
ticæ inſiſtens, quæ tum iuſta credebatur militia. Equidem terram fi-
lijs hominum datam, eſſe in prædam ſunt arbitrati, ut tantum quis ha
beret, quantum armis occuparet.

¶ Helgo fratri Roe ſuccedit, Hundingum Regis Saxo-
niæ filium uictum, duello interimit, æquè tyranni
de, libidine & inceſtu inglorius, Iutia item an
olim Saxonum fuerit. Caput.xv.

HELGO fraterni Regni ſucceſſor, & necis ultor emer- Helgonis
ſit. Hic licet ferocioris eſſet ingenij, luxuria tamen ſæuitiam æquabat: æqua & ty-
adeo proiectus in Venerem, ut ambiguæ æſtimationis eſſet, tyranni- rannis & li-
de magis, an libidine exarſerit. Apud inſulam Thore, ex uirgine quã bido.
compreſſit, filiam accæpit: cui poſtmodum Vrſæ aptauit uocabulũ.
Hundingum Saxoniæ Regis filium, apud Stadium oppidum, prælio
uicit: eundemq́ ex ꝓuocatione adortus, Duello ſtatuit: ob quod Hun
dingi interemptor uocatus, uictoriæ decus cognomine uſurpauit. Iu-
tiæ Saxonibus ereptæ ius, procurationemq́, Heſce, Eyr, & Ler Duci
commiſit. Qua in re penſitandum, quo iure Iutia ante Saxonum fue- Iutia, an Sa-
rit. Legimus quidèm apud Ptolomęum, Cornelium, ac Pliniũ, Cim- xonũ olim
bros tenuiſſe Cherſoneſum Cimbricam, quę nunc Iutia dicta eſt, Pen fuerit.
inſulam, quæ ab Auſtro procurrit in mare, undiq́ circumflua mari:
præterquã ab Auſtrali parte, ubi Eydora fluuius eam dirimit ab Hol
ſatia: quæ ſemper Saxonię fuit reputata: hoc illi tùm nomen erat, cùm
Cimbri, potentiſsima olim natio, ſumptis armis Italiam peteret, Thra
ciam inuaderet, Romanis occurreret: aliquot Romanorum exercitus,
ad internectionem cęderet: ad ultimum à Caio Mario Romano duce
repreſſa uinceretur: Auguſto deinde Cæſari dona mitteret, amicitiam

eius promerita. Videri poteſt ſimile ueri, ut multarum regionum noſmina, ætas longa mutarit: qui in ſua gente dicti ſunt Saxones, Vuandali, uel Iutæ (res enim in ambiguo eſt, quæ gens fuerit) apud Romanos Cimbri, hoc eſt, ueteri Gallorum lingua, latrones dicerentur. Hęc per tranſitum annotare placuit: ut per occaſionem inueſtigent poſteri, ſi ad pleniorem rei indaginem poterint peruenire. Nobis quoq; ea de re habẽdus eſt ſermo diligẽtior in Saxonia atq; Vuandalia. Nunc cœptum exequamur. Cùm ad inſulam Thore piraticam Helgo reflexiſſet, ſtuprata nedum amiſſæ uirginitatis mœrore depoſito, turpi cõmento nefariam ſtupri ultionem excogitauit. Siquidèm filiam nubilis ætatis, de induſtria Regijs oculis ſubiecit, cùm ſuã eſſe ignoraret: nòn dubia, quòd Regiæ parere libidini cogeretur. Qui licet inſidioſæ uoluptatis illecebris corpus polluiſſet, animi tamen integritatem exuiſſe, credendus non eſt: cùm ei promptiſſimam erroris excuſationem, ignorantia afferret. Stolidam, quæ filiæ pudicitiam ut ſuam ulciſceretur, proſtituit: nec ſanguinis ullam habuit rationem, dummodo inceſti reum faceret ſuum uiolatorem. Magnum & inexplebile ſcelus, ſi non fauſta proles, magna parte culpam deterſiſſet. Siquidèm genitus ex Vrſa Rolfo, ortus ſui infamiam, conſpicuis probitatis operibus redemit. Comperto autem, quòd Hotbrodus Suetiæ Rex, fratrem prælio ſuperaſſet, & oppreſſiſſet, iuſta commotus iracundia, in ultionem extorſit, filium Rolfonem Letrica arce concluſit. Ea tum Regibus certiſſima fuit munitio. Hęredis ſaluti conſultũ, utcunq; ſuam fortunam tractaſſet. Deinde Præſides ab Hotbrodo uictore Daniæ immiſſos, ut externo patriam dominio liberaret, miſſis per oppida ſatellitibus, cæde ſubegit: ipſum quoq; Suetiæ Regẽ, cũ omnibus copijs nauali prælio deleuit: nec ſolum fratris, ſed etiam patriæ iniuriam, plenis ultionis armis penſauit. Perinde utriuſq; Regni gubernacula, uicto, occiſoquè Rege eius, per omnem uitam tenuit, deſpicabiliq; lege Suetiam penſitauit. Et quanquàm uictoriam ſuam per mare, per terras latè circumtuliſſet, tamen ſuperioris flagitij ruborem de compreſſa per ignorantiam filia, abolere non potuit: Patriam, Penatesquè peroſus, repetito Oriente, ignobili morte deceſſit. Ferunt nonnulli, quòd exprobratæ ſibi turpitudinis ruborem non ferens, ſuper diſtrictum gladium incumbendo, uoluntaria morte ſe conſumpſerit. Vide quid hominem ingenuum ad ruborem, deſperationemq; proſuexit.

[Margin notes: Cimbri, latrones. — Remiſſio ad Saxoniã, & Vuandaliam Autoris libros. — Inceſtus Helgonis. — Rolfo. — Hotbrodus Suetiæ Rex — Helgonis mors.]

¶ Rolfo Regno ſuccedit. Atiſlus Sueciæ præficitur tributarius. Oritur in ſponſalitijs Agneri ludus ſeditioſus. Opprimitur Atiſlus: cui Biarbo ſurrogatur. Cuius caſus, & Vuigonis facta recenſet. Tum Dania in Suconū iura cōceditur. Cap. xvi.

ROLFO filius in Regno ſuccedit, uir corporis & animi dotibus inſignis: quòd ſtaturæ magnitudinē, pari uirtutis habitu cōmendaret. Matrem eius Atiſlus Sueciæ Regis filius, iam Danis ſubiectis, patre uicto, ut patriam liberaret aſciuit coniugem. Sed mores putidos peroſa mariti, animum ab illo ſtatim auertit, filioq́ꝫ Danorū Regi nuncium fecit: qui & illam in Daniam reduceret, theſaurumq́ꝫ perinde ac ſibi debitum, quòd Sueciæ imperaret, per ingenium abduceret. Quam rem in Suecia latius explicabimus. Agnerus ex primoribus unus, Rutam Regis germanam, meruit uxorem. Conuiuio per Regium luxum apparato, pugiles intererant: ortoq́ꝫ laſciuiore ioco, oſſa inuicem uolant: ſed cùm per errorem ſæuerioris cuiuſdam uiri Biarbonis capiti impactum os, & uulnus & contumeliam irrogaſſet, impatiens iræ, iacientis caput corripiens, obuertit frontem in terga, rixaq́ue cum tumultu ingraueſcit. Sponſus interueniens, graui increpatione obiurgat Biarbonem, quòd conuiuium turbaſſet. Et cùm ille uiriū fiducia durius obiurganti reſponderet, prouocatio fit inuicem in duellum. Ibiq́ꝫ uidit Agnerus, ſponſaliorum lætitiam uerti in mœſtitudinem. Sed Biarbo præcipuis fortitudinis operibus emeruit, ut in tantum Regi cōmendaretur, quòd uictor uicti ſponſam mereretur. Fortiterq́ꝫ impenſa opera, talem ſe ulterius gerebat, ut Regem affinitatis ſuæ non pœniteret. Quippe per illum rebellantem Sueciæ Regem Atiſlum, & uicit, & oppreſſit, Regij ſanguinis iuuenem, impoſito tributi nomine cenſu, Sueciæ præfecit: & quo fidior illi eſſet, ſororē illi Sculdam coniugem dedit: quæ res exitio Regi fuit. Nam ambitioſa mulier, non ferens ſubiecta cenſeri germano, quotidianis lachrymis uiro inſtitit, ut rebellionem ordiretur, perficeretq́ꝫ. Quam in Suecia quia explicuimus, hoc loco tranſibimus. Inter ſtipatores Regij lateris erat Vuigo quidam dicaciſſimus, qui dicacitatis ſuæ, quòd Regem eximiè exhilaraſſet, armillam auream præmiū meruiſſet, ea indutus dextra, ſiniſtrā à tergo retorſit. Rogatus, quid ſibi uellet nouus inceſſus? Reſpondit: Erubeſcere ſiniſtram, quòd in cōſpectu ditatæ germanæ prodire non auderet. Cuius comitate uerbi, promeruit & alteram. Qua accepta, iureiurando firmauit: ſi ſe Regi ſuo ſuperſtitem fortuna faceret, quacunquè iniuria Rex periret, ſe promiſit ultorem, Idquè magnificè peregit, cùm oppreſſo per Sueciæ

Rolfo Rex.

Atiſlus Sueciæ Rex.

Sueciæ lib. 1. cap. 19.

Seditio.

Biarbo.

Sculdæ ambitio.

Lib. 1. cap. 20. b.

Vuigo.

Præfectum, Regi ſolus ſupereſſet, gladio quem à uictore acceperat, in argumentum futuri cõmilitij, mox uerſo, in tradentem transfixit eundem. Quod ipſum in Suetia quoq; noſtra ſumus executi. Clarum ac ſemper memorabilem uirum, qui uoto fortiter expleto, mortem ſponte complexus, per aſtantes miniſtros diſcerptus, menſas tyranni, ſanguine maculauit. Sed tamen Daniæ Regnum, occiſo Rege, nequè extante qui fortiter tueretur, tunc in Sueonum iura cõceſſit: uariante fortuna, & de magnis Imperijs velociter ludente.

¶ Hotherus Daniæ & Suetiæ Rex, pro Helgone paranymphus, præſcio uaticinio, bello contra Boon inſtructo cadit. Caput. xvij.

Hotherus Rex.

HOTHERVS Atiſli frater, poſt Hiartuarum utriuſquè Regni ſumit gubernacula. Huic primum de nuptijs certamen fuit cũ Baldero ſemideo, ut Veteres putauere. Nam inſignis maleficiorum uſus, opinionem illi diuinitus ingerebat. Sed huius certaminis decurſum & exitum, inter Sueticas hiſtorias commemorare, rectius iudicaui: quæ propria ſunt huic Daniæ Regno, ſola attingens hoc loco. Erat ea tempeſtate Helgo Haltgiæ Rex (pars ea eſt Noruagici Regni) qui filiam Cuſonis Finnorum Regis ſpecie præſtantem, uxorem peteret. Legationis interpoſito officio, intentauit illam ſibi deſponderi. Sed pater reiecta legatione, contemptibilem duxit generum: qui non ſua uoce, aut fortibus factis, ut tum mos erat, coniugem quæreret. Erat reuera linguæ impeditioris, ut ſermonem nõ modò apud exteros, ſed etiam inter ſuos miſcere refugeret. Hotherus autem Daniæ ac Suetiæ Rex, cùm multis rebus præſtaret, etiã facundia fuit ſingularis. Is cùm eſſet Helgoni amiciſſimus, ſuſcepit pro ipſo legationem. Armata nihilominus claſſe, Noruagiam petens: ut ſi uerbis non impetraret, armis exprimeret. Cunq; pro Helgone per ſummam eloquij ſuauitatẽ egiſſet, refert Cuſo pater, mentem filiæ conſulendam: ne quid contra nolẽtem, paterna uideretur ſeueritate præſumptum. Acceſſitamq;, an proco allubeſceret percunctatus? Annuens, Helgoni nuptias pollicetur. Ita feliciter legatione functus, amico optatas conciliauit nuptias. Diuturno inde implicitum bello cum Baldero, uaria certauit fortuna, nunc uictor, nunc uictus. Ad extremum tamen hoſtem opprimens, optatis potitus nuptijs, etiam ſoceri ſui perempti pœnas, magnificè à peremptoribus exigit. Nouiſſimo autem prælio quod cum Bõo Balderi germano geſſit, magnis rerum indicijs ſe proſpiciẽs periturum, uocatis in concionem Maioribus, non dubijs coniecturæ uijs ſe uitam finiturum prædixit. Orat deinde, filium ſuum Roricum Regno præficiant: ne ius hoc ad externas, ignotasq; familias improborum transfundatur:

Haltgia quæ

Ad expeditionum ſuarum finis.

fundatur: plus uoluptatis ſe ex filij ſucceſſione, quàm amaritudinis ex
propinqua morte percepturum teſtatus. Quo à Proceribus impetra-
to, pugna cum Böo congreſſus, occiditur. Nec iocunda Böo uictoria
fuit. quippe tam grauiter affectus, acie exceſſit: ut ſcuto exceptus, atq;
à peditibus uiciſſim ſubeuntibus, domum relatus, poſtridiè uulnerũ
dolore conſumeretur. Cuius corpus magnifico funeris apparatu, ſu-
us Rutenus tumulauit exercitus, nomine eius inſignem extruens col-
lem: ne tanti uiri monimẽta, à poſterorũ memoria citius dilaberetur.

¶ In rebelles Vuandalos bellum paratur. Roricus Da-
norum Rex Duello duplici conſentit. Vincunt
tandem Dani. Caput. xviij.

RORICVS Hotheri filius, Daniæ ſceptris ſuccedit. *Roricus Rex.*
Sed Curetes atq; Suecones Hotheri morte comperta, tri-
butariæ ſortis onere excuſſo, ſeſe ad libertatem rediſſe ſunt arbitrati.
Vuandali quoq;, quibus iuga tributorum, Danica inuexit corona, de-
fectionis audaciam præſumpſere. Tot circumuentus rebellantiũ po-
pulorum tumultibus, cõſilium ſumit ex tempore, ceterorum diſſimu-
lans pertinaciam, unam in gentem Vuandalorum arma uertit: ut per *Dani aduerſus Vuandalos.*
partes reuocaret in integrum, quod totum ſimul reformare non pote-
rat. Itaq; in eam mouens gentẽ, cùm uideret hoſtes partim aperta fron-
te in aciem prodire, partim in inſidijs collocari, eandem formam inſe-
cutus, claſſem libero mari inuexit: nonnullam tamen partem, oppor-
tunis locis ad irruptionem in tempore faciendam collocauit. Præcipi-
tes Vuandali, qui in inſidijs fuere, ante tempus erumpunt: exceptiq; à
Danis, ad internitionem cęduntur. Exercitus autem qui in aperto te-
debat, ignarus ſuas iam copias oppreſſas, miratur quid Roricum deti-
neat, ut non in aciem deducat. Animus auctus, quòd hoſtilem inter-
pretaretur timorem, adnauigat Danorum exercitui, pugnamquè in-
gerit. Attamen præueniens quidam ex Vuandalorum turma, Licet, *Duello res agitur duplici.*
inquit, compendio rem tantam peragere? Ego me de meorum Prin-
cipum uoluntate in hanc ſortem offero duello. Si uicero, tributorum
nobis immunitas proueniat: at ſi uincar, ut ante ſoluendis conſtringa-
mini. Muſſitant Dani, nihil ſibi uictoria cedere, præter id, quod iam
tenuere: dedecoroſum tamen habitum eſt, pugnæ ſœtem recuſare.
Iuuentus eſt uir animo quàm uiribus maior, qui circumſpicienti Re-
gi ſuo, Quid inquit, uictori promittitur? At Rex, ut manu geſſit, ſe-
nas nexili nodo cohærentes armillas, uictori proponit. Ille refert. Pul-
chram inquit, uictoriæ mercedem, aut dedecoroſam, quæ fortibus
morte grauior eſt, uitæ conditionem reportabit. Atta-
men Patriæ impendere uitam quam donauit, etiam ſine mercede,
pulchrum

pulchrum cenſeri debet. Hæc dicens, in campũ deſcendit, & pugnam iniens ſuperatur. Alium uictor dari popoſcit. Cunctantibus Danis, ille in ſuorum caſtra lætus inuehitur. Sufficere poterat fortè, Patriæ libertatem meruiſſe: at inſolentia uiri, maius aliquid molita, Danis cœpit inſultare, quòd neminem arbitraretur in pugnam exiturum, fortiſſimo eorum pugile proſtrato. Mouit exprobratio uirum in exercitu Danico præcipuum Vbbonem. Non ſinam, inquit, dedecus hoc inurigenti noſtræ, ut nemo auſit in duellum prodire. Sed tuum erit O Rex, præmia uincenti decernere, quo alacrius in pugnam prodierit. Vidiſti, inquit Rex, armillas iam ante præmio decretas. Quid erit, ait ille, ſi te rei pœniteat, tuaquè dona in alium conferas? Quo certior ſis, inquit Rex, en præmia tua. & proiecit, ut manu caperet. Cunquè nauium intercapedinem, uis iacientis minimè ſuperaret, excepit unda donum proiectum. Tum Vbbo. Etiam nunc alacrior pugnam ineo: quando tua Rex perſpecta liberalitate, ipſe non mercennarius pugil, ſed ſpontaneus conſpicior: & hoc dicens, deſilit in campũ. Circumfunditur turba ſpectatrix. Ibi Vuandalus prius uictor, occubuit cùm conſorte. Credo procurante fortuna: ne alter alterius exitio, gloriam, uoluptatemq́ perciperet.

Vbbo pugil.

¶ Fengo fratrem Horuuendillum perimit, ob Iutiæ præfecturam unicè adminiſtrandam. Ambletus timore patrui inſaniam ſtimulat, qua commoditate, paternę necis ultionem ingenio mirabili adſequitur.

Caput. xix.

EA TEMPESTATE uiri primarij Horuuendillus ac Fengo fratres, Iutiæ præfecti, patris loco ſurrogati ſunt. Horuuendillus autem præcipua uir audacia, tantum gloriæ bellicis laudibus conquiſiuit, ut Regis germanam coniugio mereretur. Inuidens fraternis profectibus Fengo, cùm uirtute æquare non poſſet germanum, conſilia uertit ad fraudem: & intercepto fratre, peremit illum, uxore eius ſibi deuincta. Filium illa habuit prioris mariti ſanguine Ambletũ, adoleſcentem ingenio acrem, ſed nulla re magis tutum, quàm inſania ſimulata. Nam patruus illum è uita ſuſtuliſſet, ſi non contemptum, illi ſimulatus furor ingeneraſſet. Obſeruabat adoleſcentem patruus oculis curioſis, & multis per occaſionem ingeſtis tentamentis, experiri uoluit, ſi ſaperet. Sed ingenium acre omnem deluſit obſeruantiam. Erat inter proximos Præfecto, qui operam pertentandi polliceretur per abſentiam Fengonis. Nam ſi quid ineſſet prudentiæ, tum apud matrem abſente patrono quereretur adoleſcens. Itaq; recondidit ſe obſeruator in triclinio, quo uteretur matris Ambleti ſecretiſſimo. Nam ſi quid inter

Fengo Rex

Fratricidiũ.

matrem

matrem ac filium colloquij futurum eſſet, ibi haberetur. Stratum lecti ſuperinduxit deliteſcenti ſibi, curioſius exquirenti: nec illum fefellit ſuſpicio. Siquidem ingreſſus ad matrem Ambletus, durius obiurgat, quòd cruētis fraterni occiſoris manibus ſe pateretur amplecti. Illa ſtultitiam, pueritiamq́ obiectat nato. Tùm ille expanſis brachijs, quaſi uolaturus, lectum conſcendit, Galli cantum imitatur: & inter agendū exerto gladio, latus defodit latentis, quem pedibus ſub lectulo deprendit. Ilico defectum in fruſta igni applicuit, coctumquè ſuibus projicit quo potuit ſecretius. Inde regreſſus ad matrem, docet, quid ſibi uelit ſtulticiæ ſimulatio: quòd aliàs ſe tutum ſub Tyranno non putaret. Reuerſus Fengo, amicū oculis requirit, auditurus, quid eo abſente comperiſſet. Vbi non aderat, rogat ubinam ſit? Ambletus omnes prçuenîens, Sues, inquit, illum exederunt. Videbatur inſaniç plenum reſponſum, & erat uerum. Ablegauit priuignum, data opera, ut perimeret: nam id famulis ut curarent iniunxit. Ille autem miro ingenio ſub perſona inſanientis, prudentiſſimis illuſit, uertitq́ fraudem in Autores. Longam huius fabulam Saxo texuit, de Anglorum Regis filia, quam meruit uxorem; eaq́ repudiata, Scotorum Reginam, forma & prudentia præſtantem, miris ambagibus meruerit: eaq́ traducta, redierit in patriam. Sed rebus ſerijs, anilibus nenijs ſimiles narrationes inſerere, conſilium non fuit. Reuerſus in Patriam Ambletus, hoc peregit, ut Regia, cum Rege & optimatibus, per occaſionem conuiuij concremata, ultionem ſumeret paternæ necis. Populoq́ per ſummam prudentiam facti ſui reddens rationem, perſuaſit, ut non ſolùm in eo conquieſcerent, ſed uictorem meritis laudibus attollerent.

Inſaniç Ambleti felix exitus.

Saxonis fabulæ.

Vltio.

Ambleti cum Vuicleto bellum, atquè illius in conflictu caſus. Caput. xx.

VVICLETVS inde ſucceſſit Daniç ſceptris, Rorico de medio facto. Is Ambleti matrē uiduam, iam Regijs opibus exuerat, filiumq́ Ambletum in concilio Procerum ſemper accuſabat: quòd is Letrarū Rege cōtempto (locus is erat, quē qui teneret, ſummū apud Danos Imperium gerebat) Iutiæ Regnum occupaſſet. Sed Ambletus uincēs in bono malū, obſequijs & muneribus Regem placare, ſumma animi moderatione conatus eſt: peruincere aūt non potuit indignati Regis animū: quòd nomini, & rerū geſtarū gloriç nō tàm inuideret, quàm ſuo capiti timeret: q ſe contempto, Danorū proceres Ambletum Regem haberent. Ita querelæ in conuitia, & illa in rixam exierunt: inde ex contentione in apertum bellum eſt peruen-

Vuicletus Rex.

Letræ locus

peruentum, collatisq; uiribus, rurſus Ambletus Regem conuertit in fugam. Sed ille Scaniæ præfectum exautorauit: quòd non ſatis conſtanter ſe geſſiſſet. Reparatisq; uiribus, rurſus Ambleto bellũ denunciat. Iam quietis erat Ambletus, poſt longum militię laborem cupidiſſimus. Quid faceret? Vrgebat ab alterius parte ignominia recuſati diſcriminis, & poterat inferre nolenti: ab altera uerò commouerat deſyderatæ quietis magna expectatio. Sed peruicit in uiro militari, bellici ſplendoris reſpectus. Itaq; bellum denuncianti, ſe refert occurſurum. Vxorius iam erat, tanta illi uiciſſitudine amoris connexus, ut magis illius uiduitatem, quàm ſui diſcriminis periculum penſitaret. Illa muliebriter in maritum conuerſa, Ego inquit, mi coniunx, quem per maria ſecuta ſum, etiam pugnantem non deſeram: idem mihi qui tibi uitę futurus eſt exitus. Credidit ille, & hoc animo in prœlia mouit. Non aberat longè, coniunx magnificè pollicita, cùm prælium ageretur. Sed

Ambletus cadit.

tum conſertis uiribus, Ambletus cecidit. Egregia coniunx, oblita promiſſi, fœminea fide in amplexus uictoris uolitabat. Hic Ambleti exitus fuit: qui ſi parem naturę ac fortunę indulgentiam fuiſſet expertus, æquaſſet fulgore Superos, Herculea uirtutibus opera tranſcendiſſet. Vuicletum, tranquillam, ac diutinam Regni procuratione͂ emenſum, tandem morbus abſumpſit.

¶ Vuermundus Vuicleti filius patri ſuccedit. Vffo Vuermundi filius, pro patre cæco, uno congreſſu binos Duello ſternit: deq; illius & corporis, & armorum robore. Caput. xxi.

Vuermundus Rex.

VERMVNDVS illi filius hęres extitit, ſceptriq; poſt patrem moderator. Hic prolixis tranquillitatis ocijs, feliciſſima temporum quiete decurſis, diutinam domeſticę pacis conſtantiam, inconcuſſa Rex ſecuritate tractabat. Sed hanc temporum ſuorum felicitate͂ diu coniunx fuſcauerat. Adeò nihil eſt ab omni parte beatum. Iam in

Vffo gigas.

ſenium uergens, filium accepit Vffonem, corporis mole cito grandeſcentem, ſed tam hebete ſenſu, tamq; lingua pigritante, ut diu plumbeus ſtipes haberetur: ſed in eo homine tam inſignis facta eſt rerum, morumq; conuerſio, quanta unquàm in ullo mortalium potuit eſſe maxima: ut ex ignauiſſimo fortiſſimus, ex ſtolido prudentiſſimus, ex muto diſertiſſimus euaderet. Dum adhuc adoleſcentiam ageret, ſub imprudentiæ titulo, ſplendidiſſimi uiri Frouuini, quem Iutiæ præfecerat, filiam uxorem illi deſpondit: ut optimi ſoceri præſidio, & florentiſſimorum iuuenum, filiorum eius opera, tutius regnaret. Illatum eſt Iutiæ bellum ab Rege Suetię: quo in prœlio ex prouocatione pugnans Frouuinus, cadit. Toto perinde agmine uictor lætus in ſua redit. Poſt

ea infeſto redit exercitu, & ab Rege Vuermundo exceptus, forti prę-
lio retrò pellitur. Ibi præcipua Centurionis uirtus eluxit. Quam rem Suetię lib.1.
in Suetia peregimus. Frouuini filij paternæ necis uindictam in ea Sue cap.22.b.
tia peregerunt, Regi ſuo perinde facti commendatiores. Cumq́ per
ætatem Vuermundus oculis eſſet captus, ſuperbam legationem Saxo Saxoniæ li-
niæ Regis accępit: trium optionem proponi Danorum Regi ab ſuo bro.1.cap.6.
Principe. Aut Regno cedat, per ætatem, & cæcitatem inutilis, Saxoni
busq́ iura permittat Imperij. Aut ſi illud grauius uideatur, Filiũ op-
ponat Saxonum Regis filio ex prouocatione pugnaturo: cui ceſſerit
uictoria, ſceptra illi utriusq́ Regni permittantur. Tertium eſſe, ſi prio
ra detrectet, ut totis agminibus pugnaturus, prælium hac uoce expe-
ctet denunciatum. Indignationem extorſit Regi tam ſuperba legatio:
modeſtius agendũ cum eo, quem fracta ætas oculis cępiſſet. Ne tam-
en uſq́quaquè Danorum Regem uiribus defectum arbitrarentur, ſi
illorum Regi pugna cordi eſſet, illum ſe duello excępturũ. Ad quod
Legati per contemptum reſpondêre. Compertum ſibi eſſe, Regem ſu
um non cæco congreſſurum. ludibrium enim, non prælium uideri:
æquius eſſe, utriusquè Regis pignoribus decertare. Stupefactis qui
aderant proceribus, Vffo Regis filius indignatione plenus, à patre lo
quendi ueniam depoſcit. Rogat Rex, quis ſit qui loquendi flagitet ar-
bitrium. Qui aſtitere, filium eſſe Regis teſtantur. Tum pater ductis
ab alto ſuſpirijs, Satis ſibi ait, oneris eſſe, cęcitatem ſuam, ut non etiam
aſtantium riſu excipiatur: quid ſibi uelit ludibrium tranſuerſi per irri-
ſionem reſponſi. Illi quàm ſanctè affirmant, Vffonem eſſe qui poſtu-
let. Fari iubet. Tum ille. Quandoquidèm Saxonicus faſtus, ſuperba Vffonis au-
legatione Daniæ Regnum infeſtat, ſcire illos par ſit: eſſe Regi filium, dacia.
qui non modò Regiæ ſoboli occurrat, ſed etiam aſſumpto ex ſuis for-
tiſſimo, geminis unus duellum offerat. Riſere legati, ut erant faſtu ple
ni. Sed ille riſum eorum in lachrymas affirmat exiturũ. Quid multa?
pugnæ locus, tempusq́ inſtituitur. Stupor affecit aſtantes: inſuetam
uirtutem ore facundo ſonuiſſe ex illo, qui hactenus ſocors & elinguis
haberetur. Abeuntibus Legatis, pater propius aſſiſtere iubet filium,
manibus exploraturus quod oculis nõ licuit, ſi uerè ſit filius quem di-
xere. Vbi grandia membra manibus circumtrectauit, fidem, affirman
tibus eſſe filium, cœpit habere. Quid eſt, inquit, dulciſsimè, tàm te diu
elinguem præſtitiſſe, & curis tantam animo uirtutem condidiſti? Qua
uero fretus fiducia, duos unus in pugnã deuouiſti? Ad ea filius. Quã
diu pater, te ſenſibus uigentem, & uiribus Regem ſuſpeximus, pater-
na defenſione contentus, in te conquieui: ubi uerò ætatis defectionem
hoſtes ludibrio uertunt, tempus eſſe ratus ſum proloquendi, tequè

d parentem,

parentem, ab iniuria ſuperborũ Saxonũ, inmunem præſtare. Quòd duos unus prouocaui: detergere uolui maculam, huic noſtræ nationi nuper iniectã: quòd duo in Suetia leuiri, Atiſlum Regem pugna congreſſum oppreſſere: quam culpã non aliter putaui detergendã, quàm ſi duobus ego unus depugnem. Collaudatũ filiũ, iubet eum pugnam armis exercere. Sed non facilè fuit arma inuenire quæ tam grandibus

Vffo gigas. membris aptarentur. Nam pectus magnitudine loricarum nexus exſplicuit. Multis reiectis, cùm paterna quoq; imparia uiderentur, iubet ex læuo latere diſcindi, fibulaq; reſarciri: non magnũ indicans, ſi pars clypeo cõtecta armis uacet. Gladius exquiritur illis aptandus digitis. Quẽ pater in ſecretiſſimis habuerat enſis exquirit: filio traditur: illo, aut nullo unquàm alio uictor futurus putabatur. Enſes quidèm alij in manibus Vffonis diſtricti, uentilatiq;, ſola uibratione confracti perierunt. Rogat, an hunc quoq; aliorum exemplo probare debeat? Tùm mœſtus pater. Si hunc confregeris, nõ eſt alius illi par uiribus in quo depugnes. Igitur ex condicto locus petitur, quem fluuius Eydora utriuſq; ditionis Danicæ atq; Saxonicæ limes, ita totum complectitur, ut inſulam faciat. Pons inſtruitur, per quem ſit aditus pugnaturis. Procedit Saxonũ Regis filius, comitatus athleta inſtructiſſimo: ſolus Vffo opponitur. Pater Vuermundus & ſi oculis captus, non tamen abeſſe patitur certamini: locum ſibi iubet inſtrui in ponte, ut auribus hauriat, quod oculis cernere non poterat. Ita ſe aptauit præcipitio: ut ſi quid triſte de filio renunciaretur, unum cum illo exitum ſortiretur, ſpontè

Vffonis duellum cum duobus ſolus. deſiliens in ſubiectum amnem. Procedunt in pugnam. Vffo uiciſſim prouocat utrunquè. Tu, inquit, qui Regio ſtemmate glorians, prior manum confer, generis dignitatem factis fortibus exequere, contende. Quin potius tu, quem ex tot milibus delegit dominus, præſumptam uirium tuarũ audaciam exere: oſtende ſi quid in te uirtutis. Accedit ille propius, priorq; gladium diſtringit: ſed non diu cunctatur Vffo, caput inſtantis, altius enſe ſublato, medium diſſecuit. Pater enſis ſui ſonitũ agnoſcere teſtatus, rogat, quo ictu hoſtem affecerit? Cùm proſtratum audiſſet, ſpem capit, iam pugna exęquata. Inde uerò Regis filium hoſtem ſuperſtitem aggreſſus, facilè proturbat. Quo audito, pater in lætitiam ſoluitur: uictorem filium lætus amplectitur, dieſquè ſuos in pace componens, quieuit cum patribus ſuis.

¶ Vffo Saxoniam cum Dania (patre defuncto) glorioſo Duello meretur ſolus. Caput. xxij.

Vffo Rex. VFFO filius patri ſuccedit in ſceptra: primùm hoc atquè magnum decus referens, ut uiuo patre, hoſte uicto, Saxoniã cöegerit ad tributa. Hic Lector attende, manifeſtũ

Antiqui-

Antiquitatis teſtimonium: quia pugna ad Eydoram commiſſa refer- tur, Holſatiam, quæ ab illo flumine ſumit principium, ſemper Saxo- niç fuiſſe annumeratam, tanto ante natum Chriſtum tempore. Igitur uicto iam Saxonum Regis filio, cum conſorte, Vffo patri iam adhuc uiuenti non ſucceſſit, ſed acceſſit, ubi comperit ſenex diu ante abſcon- ditam in filio uirtutem eluxiſſe. Pugna igitur peracta, Saxonibus pu- dore mœſtis, pugilumq́ funus ſuma cum acerbitate ruboris ducenti- bus, Vffonem Dani iocundis excepêre tripudijs. Quicuit tum Atiſſa- næ cædis deputata à multis infamia, quòd unū duo ſtrauiſſent. nam Saxonum opprobrijs obſcurata, Regnum ceſſauit. Ita Saxoniæ Re- gnum ad Danos translatū, poſt patrem Vffo regendum ſuſcepit: utriſ- uſq; Imperij moderator effectus, qui per adoleſcentiā, ne uni quidem futurus uidebatur idoneus: cuius ſequentes actus, uetuſtatis initio, ſo- lennem fefellere notitiam. Sed credi poteſt glorioſos eorum progreſ- ſus extitiſſe, quorum tam plena laudis principia fuerunt. Tam breui factorum eius proſecutione animaduerti poteſt, quot illuſtrium illius gentis uirorum ſplendorem, Scriptorum penuria, laudi, memoriçq; ſubtraxerit. Quòd ſi Danicam regionē, fortuna latino quondam ſer- mone donaſſet, innumera Danicorum operum uolumina tenerētur. Hæc ſunt Saxonis noſtri uerba. Quaſi non potuerit patria lingua, cla- riſſimarum rerum ſplendor, ad poſteritatem mitti. Non hoc tam de- ploratum ſilentium Latij ſermonis inopia, ſed hominū illius tempo- ris incuria fecit, qui fortiter agere, quàm doctè ſcribere malebant.

Holſatia, Saxonica.

Scriptorum penuria apud Danos olim.

¶ Dan Vffoni patri ſubſtituitur, miræ elationis & dilapi- dationis Rex inglorius. Caput. xxiij.

DAN filius Vffoni patri in Regno ſubſtituitur: qui cùm transfuſis in exteros prælijs, trophæorum frequentia, re- rum dominiū amplificaſſet, propagâſſetq́, partum glo- riæ fulgorem, tetro ſuperbiç ſqualore ſuſcauit. Ita à clariſſimi patris ho- neſtate degenerans, ut cùm ille cæteris moderatione præſtiterit, hic cæ- teros faſtuoſa tumidus elatione cōtempſerit. Sed & paterna bona, uel quæ ipſe exterarum gentium manubijs pepererat, flagitijs diſijciebat. Opes, quæ Regio ſplendore ſeruire debuerāt, uoracibus ſumptuum impenſis tribuens. Sic nonnunquàm à Maioribus ſuis, ſimilia porten- tum pignora deſciſcunt. Quantum autem temporis regnauerit, quid rerum apud externos geſſerit, quibus etiam momentis tempora illius ſint illuſtrata, uno pariter ſilentio iacent conſepulta, Scriptorum, ut queſti ſumus, incuria. Quanquàm multa præclara ab eius generis ho- minibus expectari non poſſint, quorum mens ſuperbia tumens cæcu- tit, uenter autem omnem in ſe rerū curam tranſponit. Perdere magna

Dan. II.

Dan ſuperbus & prodigus.

poſſunt uentris animalia: quod in Sardanapalo Aſſyriorum nouiſſimo Rege claruit: erigere parua, aut ſuſtinere ſine detrimento magna non poſſunt.

¶ Ignoti ſtemmatis Hucletus Rex Danorum, piratas aliquot Suetiæ, mari domuit & uicit. Caput. xxiiij.

Hucletus Rex.

HVCLETVS deinde ad ſceptra peruenit. Incertum quo genere ortus. Ita malignitas temporum, clarorum interdum originem uirorum abſcondit. Leuis tamen iactura de ignorato principio: grauior eſt obſcuratio rerum geſtarū. Nihil enim poſteritati relictū eſt de huius uiri præclaris factis: niſi quòd Suetiæ tyrannos Homethum & Hogrinum maritimo fertur ſuperaſſe conflictu. Cætera ſepeliuit obliuio. Magis autem Scriptorum raritas & iniuria, res tantas præteriuit. Quis enim poterit arbitrari, tanto rerū tumultu, quę proximis gerebant ętatibus, tranquilla fuiſſe huius Regis tēpora? Sed quę tradita nō ſunt, à maioribus poſteri diuinando conſequi non ualemus, damna rerum taliū, Maioribus imputantes.

Suetię lib. 1. cap. 36. b.

¶ Frotonis ſecundi uictoria erga denos Noruagię Duces. Duellum item illius cum Frogero, quem licet magum interemit. Caput. xxv.

Froto Rex Primus.

FROTO Secundus, poſt illum ad Regnum peruenit, cognomento Vegetus: qui ipſam cognominis ſui ſpeciem, corporis, animiq́ firmitate teſtatus, denis Noruagię Ducibus bello conſumptis, inſulam quæ ex eo poſtmodū nomen obtinuit, ipſum poſtremò Regem inuaſurus acceſſit. Frogerus hic erat, gemina admodum ſorte conſpicuus: quòd nō minus armis, quàm opibus illuſtris, Regiam dignitatē athletico decoraret officio: tantumq́ gymnicis palmis, quantū dignitatis ornamentis polleret. Hic, ut ferunt, ab immortalibus Dijs beneficium præſtare rogatis, muneris loco dicitur tenuiſſe, non poſſe ſuperari, niſi ab illo, qui pugnæ tempore, ſubiectū pedibus eius puluerē, manu conuellere potuiſſet. Maiorum fuere præſtigia, quæ etiam hodiè ſunt in uſu apud magas aniculas. Res factu non poſſibilis uidebatur: & ideo inſuperabilis ferebat: ut erat ſuperſtitione ſacrilega, regio tota ea tempeſtate redundans. Quem Froto Danię Rex, tanta à Superis firmitate donatū comperiens, duelli poſtulatione ſollicitat, Deorum indulgentiam, fallacia tentaturus. Primum ergò imperitiæ ſimulatione dimicationis ab ipſo aduerſario documentum efflagitat: cùm eum uſu, experientiaq́ ſciret præcellere. Ille hoſtē profeſſioni ſuę nō ſolū cedere, ſed etiā ſupplicare gauiſus, ſapere eū aſſeruit, ſenili induſtrię, iuuenilē animū ſubijciendo: q̄ ei facies cicatricibus uacua, fronsq́ nullis armorū ueſtigijs exarata, tenuē huius rei noticiā

Frogerus.

extare

extare teſtetur. Itaq; è diuerſo bina quadratę formę ſpaciā, cubitalibus figurata lateribus, humi denotat: à locorum uſu documenti initium orditurus. Quibus deſcriptis, aſſignatam ſibi uterq; partem complectitur. Tum Frogerum Froto arma ſecū ac locum permutare iubet. Nec difficilis admiſſio fuit. Frogerum ſiquidem hoſtilium nitor concitabat armorum: quòd Froto prẹditum auro capulum, loricamq; pari ſpecie radiantem, ſed & caſſidem in eundem modum eximiò comptam fulgore geſtaret. Igitur Froto, loci quo Frogerus exceſſerat puluere correpto, omen ſibi uictoriæ datum exiſtimauit: nec augurio eluſus, continuo Frogerum occidit: tam paruo uaframento, maximam fortitudinis gloriā aſſecutus. Quippè quod nullius ante uiribus licuit, aſtutia prẹſtitit. Hæc ſunt noſtri Saxonis ſuper hac re teſtimonia ad uerbum reddita: quæ libuit hoc præſertim loco inſerere: quod in Noruagia uerbis alijs eandem rem inſinuauimus: ut Lector uarietate ſermonis, aliquantiſper recreetur: cui liberum eſt de rebus iudicium.

¶ Dan tertius duodennis, irritantes Saxones, ad Albim fluuium uincit, & tributarios facit. Caput. xxvi.

DAN tertius, Frotoni ſubrogatur in Regno: filius, an ne aliquis magna de ſtirpe nepotum Regiorum, incertum nobis eſt: quòd nihil ea de re in literas miſſum eſt. Cæterum quia tenera ætate ad Regnū peruenit, annū agens uitæ duodecimum, Frotonis filium credere par eſt. Nam ſi Proceribus deligendi Regis liberum manſiſſet arbitrium, non duodennem puerum, ſed uirum nobilitate, armis, prudentia prẹſtantem delegiſſent. Huius ætatem cùm Saxones contemptui haberent, inſolenti legatione bellum ſibi parauerunt. Siquidem miſſis nuncijs, Danorum Regem, aut in aciem deſcendere, aut tributa pendere iuſſerunt. Superbiæ plenum mandatum. Sed huic Legationi tanta à Danis alacritate occurſum eſt, ut ad militiam ſpontaneè concurrerent, quibus imperari ut pugnarent, uix poterat. Contemptum Regis ſuæ gentis uindicaturi, Albim fluuium nauigijs impleuêre Dani: ut iunctis ex latere ratibus, uelut ponte facto, rapidiſſimus alioquin fluuius tranſiretur. Danorum iuuentus qua alacritate bellum ſuſceperat, peregit. Nam Saxones in pugnam congreſſi, fortiſſimè dimicantes, adegerunt, ut uicti manus darent, ſub iectionem promitterent, tributis adigerentur. Ità factum eſt, ut qui per inſolentiam quieſcere non poterant, alienum exciperent Imperium. Seruitutis ſuæ damna, præmium reportantes ſuperbæ quam feceraṅt legationis. Cætera huius Regis fortia facta ſepeliuit obliuio: quòd nihil in literas relatum accẹpimus.

Dan Rex III.

Saxonię libro. 1. cap. 7.

Saxones Danis tributarij.

ℭ Fridleuus Duello Hallandos ſuperat, Duſlinam Hiberniæ urbem Hyrundinum miniſterio expugnat. Caput.xxvij.

Fridleuus Rex.I.

FRIDLEVVS cognomento Celer, poſt Dan per- uenit ad Regnū: quo tempore Hallandiæ Princeps Da- nis fœderatus, Noruagiam infeſtabat. Principatus ille ad coronā Da- niæ ab initio uſq; in hunc diē pertinuit, ſed ea tempeſtate ſe à ſuo Re- ge diuelli ſatius putabat. Quàmdiu autem Danorum fœdere fretus, Noruagiam impugnabat, felicibus augebatur ſucceſſibus. Quippe Prouinciam, quę etiam puellas nutribat pugnatrices, primū infeſtam, deinde ſubiectam cœpit habere: tum uerſus in ſuperbiam, Danorum amicitiam poſthabere cœpit. Ex ſimultate odium, ex illo apertum ori- tur bellum. Tantis utrinq; uiribus, tantisq; odijs cōcurſum eſt, ut die integro extractum prælium, uires utriuſq; agminis ita conſcidit, ut in- certum, quo loco uictoria conſtiterit, haberetur. Nox prælium dire- mit. Tum uerò nonnulli ſe ex Hallandiæ Principis parte ſubduxere, pugnam futuræ litis extimeſcentes. Qua reddita, cùm Fridleuus Da- norum Rex, recenſitis ſuorum ordinibus, prioris pugnæ ſortem mi- ſeraretur, Ducibus aduerſi agminis Duellum offert, pari numero ca- pitum congreſſuris. Illi non detrectant. Venitur in locum pugnæ me- tatum. Ibi Danorū Rex inuicta fortitudine ſtrauit aduerſarios. Erat in eis, qui ferro inuiolabili haberetur: hunc capuli nodisq; repetitis ictí- bus per multos contudit labores. Eo uictor pręlio, Hyberniam inſtru- cta claſſe bello petit, Duſlinamq; urbem regionis primariam, quia ar- mis capere difficilimum uidebatur, ad Haddingianū uertitur ingeni- um. Nam captis hyrundinibus quæ ſub tecta urbis nidificaſſent, ignē alis ſubligat, remiſſisq; in tecta, incendium ſuſcitat: cui reſtinguendo dum ciues laborant, faciliorem oppugnandæ urbi uiam inſtrauit, ur- bemq; expugnauit. Inde conuerſus in Britanniam, populationi inſi- ſtit. Sed Rex gentis contracto exercitu, populantibus occurrit. Gra- ue prælium conſeritur. Cadunt utrinq; plurimi. Fridleuus ſuorum ag- men comminutum, hoſtiumquè per dies ſingulos cernens adaugeri, quod neceſſe fuit, fugam meditatur: quam ut tuto faciat, extincta ſuo- rum corpora, roboribus inclinata, uelut in aciem diſponit, pugnaturo- rum ſpeciem præferentes. Interim ipſe cum ſuis ſe recipit in naues, elu- ſis hoſtibus: quí ubi propius acceſſere, uident in conſpectu ſtan- tes, qui neq; pugnare, neq; fugere potuerunt. Fridleuus in Patriam reuerſus, non diu remanſit inter morta- les, iam mortuis deputatus.

Marginal notes: Hallandi aduerſus Danos. — Duello Fridleuus uincit. — Haddingi ſtratagema ſupra cap.7. — Ingenioſa fugæ ſalus.

ℭ Froto

Froto tertius ſeptennis, ſub tutoribus regit: ut adoleuit, Hunorum Regis filiæ nuptui traditur. Caput. xxviij.

FROTO tertius, hunc filius puer ſeptennis Regno inſequitur. Ad tutores ergo rerũ gerendarũ cura peruenit: Vueſtmarus et Colo germani, inter Regni Proceres, nobilitate, & rerũ geſtarũ gloria præſtantes, Regiæ educationi, adminiſtrationiq́; Regni præficiuntur. Sed alter ex his filiorũ numero præſtabat (duodecim enim filijs inſolentiſſimis iuuenibus ſtipabatur) qui cuncta ſibi licere, pro paternæ autoritatis excellentia arbitrati, multos oppreſſere, multaq́; per Regnũ innouauere. Alter Colo, uxorem habebat fœminam prudentiſſimam, ut quæ lingua ſimul & ingenio multos præſtantes exuperabat uiros. Regis germana Gumuuara, ſimili tutorũ cura educata, nubiles años demorabat. Prima Aulicorũ cura fuit, Regem ſermonibus inclinare, ut circũſpiciat tori ſociam, Aulæ decus, ſuorũ quoq; rationem commodorũ rationem habentes: quòd elegantius familia ueſtiri ſolet, ubi Reginæ miſcetur Imperium. Arma enim Reges, Dominas uerò mundiciem ueſtiũ accurare, rectum ſolet iudicari. Diu Rex iuuenis reluctatur, incommoda commemorans, quę ab re uxoria proficiſcuntur. Sed illi non quieſcunt, Gotuuaram præcipua prudentia fœminam ſubmittentes, quæ Regi perſuadeat, animum uxoriæ rei pręparare. Non deſtitit fœmina, donec peruinceret. Quando inquit, uiolenti incumbitis, unde ergo nobilitate & opibus parẽ accipiemus? Compertum habuere omnes, Hunorum Regem potentiſſimum filiam egregiæ pulchritudinis educare: de qua Regi ſuggerunt. Sed ille rurſus ad ingenium recuſandi connubij, paternum ſe aiebat conſiliũ tenuiſſe: Nõ expedire Regibus, longinquas expetere nuptias: melius * in regione nota, notos aduocare contubernales. Illi uiciſſim, Regi Hu * norũ potentiã opponũt, quantũ inde decus Danis ſit acceſſurũ, ſi uiribus Danorũ, accedat Hunorũ per cõnubia ſocietas. Quando inquit, uehemẽter urgetis, cedo: ſed qui dedere cõſiliũ, ęquũ eſt, ut obeant Legationis officiũ. Vueſtmarus & Colo fratres, cum Gotuuara Legationi paranẽ. Nec enim erat recuſare liberũ, obtẽtu ętatis, aut alia quauis ratione. Profecti longo itinere, Regẽ adeũt. Excępti cõuiuio de more gentis, priuſquàm legationis exponerẽt mandata, ibi progreſſa in mediũ Regis filia, aduenas comiter cõſalutat. Ferueũtibusq́; cõuiuijs, ubi cũ animis corpora concaluere, audet per iocũ Vueſtmarus, puellę animũ uerbis licẽtioribus pertentare: ſi potentis Danorũ Regis cõiugio, animum dignabitur inclinare? Illa refert, ſe ex parentis in omni re pendere conſilio: quod illi complacitum ſit, non in ea modo, ſed omnium prorſus re ſedulo facturam: attamen nulla fama uiri pręcurrente, neq;

Froto Rex Tertius.

Ecce ueterũ honeſtas.

fortia eius facta prædicante, durum uideri, non ſibi modò, ſed cunctis Regijs uirginibus, illi animum inclinare, quem nulla res præclarè geſta illuſtrauerit. Gotuuara ſermoni accedit, muliebriter blandita, opes Regni, Regis indolem, Patrum claritatem, magnificis cœpit uerbis attollere: Paulatimqꝫ duram uirginis mentem ſermo permolliuit. Legati interea ad Regem ingreſſi, mandata promunt: promiſſionibus minas inſerunt. ut habet Gentis barbaries cognatum. Rex Hunorū mirari ſe ait, ſi negocium ineundæ affinitatis minis intentetur: ab amica poſtulatione propius impetrandum: modeſtius apud maioris potentiæ Reges agendum, quàm ut terroribus exprimatur quod ſocietati poſtulatur impendi: ſe tamen interritum perſtare, ſi libeat Danorum Regi, arma prius ſua, quàm connubia experiri. Sed in hac re nihil præſtantius, quàm puellæ uotum perſcrutari. Aduocatur filia, iam Gotuuaræ ſermonibus permollita: parenti permittit arbitrium: ſi tamen illi complaceat, non ſe abhorrere à Frotonis connubio, cuius præclaras dotes multas prædicauerint. Parat pater longi itineris commeatus: & aſſumpto pro dignitate comitatu, filiam deducit futuro, & iam dilecto genero. Excipitur regali faſtu. Nuptiæ inſtruuntur ad utriuſqꝫ Regis dignitatem: quibus peractis, in ſua ſe lætus Rex Hunorum recepit.

Cōacta petitionis uoluntas.

¶ Vitiorum Aulæ Danicæ, ſub Frotone hoc iuuene, per Vuaſtmari natu ſeniorem deſcriptio.
Caput. xxix.

SED in Dania ſub iuuene Rege, tanta Procerum creuit inſolētia, ut nihil ubiqꝫ tutū, ſecurumqꝫ haberetur, quid cuiuſquàm libidini complacuiſſet. Stupratæ uirgines, polluta matrimonia, uexati ciues, abalienati exteri. Primi in his flagitijs ac facinoribus Vuaſtmari filij, qui uenalia in Regno cuncta fecere. Ad ultimū, ne Regium torum, maior natu ex fratribus impollutum reliquit. Creuit aucta rumore infamia: ſed nouiſſimum, ut fieri ſolet, Regem attigit. Ita tamen Regi inhærebat adulter, ut nihil ſuſpicaretur. Auſus etiam Regis germanam poſcere coniugem: quod idem multi ex iuuentute Nobilium fecere. Sed iſte, contractis omnibus qui puellam depoſcerent, cùm à Rege ſuper his nutū accepiſſet, uniuerſos peremit: quo ſibi certiorem aditum ſtrueret ad eam ducendam. Nihil Rex ea re motus, æquè ſibi deuinctum habuit tori ſui temeratorem. Qui per inſolentiam ſuam ita Regem tenebat incluſum, ut nemo, niſi dato precio, per illū admitteretur. Ita unus omnem Regni ſubuertit iuſticiam. Vendidit cauſas, diſtribuit matrimonia, et nihil in uniuerſis agebatur niſi per illum.

Ob ſcelus Antiquitatis, utinam non ſeculo noſtro adfine.

¶ Ericus

Ericus quidam Noruagus, Daniam reſtituit, ultijs pur
gat, ac facinoroſos punit Re em Frotonem à peri-
culis liberat. &c. Caput. xxx.

SVB hoc rerũ ſtatu adnauigabat Ericus quidã ex Nor-
uagia, qui hoc Regi ſuo præſtitit, ut ſpecularetur Froto-
nis curiam. Regi ſuo renũciaturus, ſi quod cupierat, bellũ inferre Da- Erici uirtus & ma-
niæ expediret. Vir erat prudẽtia ſingulari, & eloquio dulci, qui primũ gnalia.
certamen cum memorato adultero Vueſtmari maiori filio, cui Grepp
nomen, tẽtauit per arma Ericum eijcere. At uictus eſt ab Erico. Tenta
uit uerbis prudentiam refellere: ſuperatus eſt. Et prouenit res per mul
tam Erici induſtriam ac fortitudinem, ut in tantum Regi Frotoni inuiſ
ſceraretur, quòd primus in concilio, primus in rerum adminiſtratio-
ne deinde Ericus haberetur. Purgauit Regiam malis cõſilijs: quos ali-
ter eijcere non potuit, armis expulit. Oblatoq; duello, omniũ uictor
conſtitit. Ita Vueſtmarum ſenem, ita filios eius ſubmouit. Ipſe quoq;
Rex aliquando à ſuis inflãmatus, Erico ſe opponens, non caruit peri-
culis: ſemper ab Erico ſeruatus: etiam tum, cum hoſtili in ſe Rex ani-
mo eſſet. Eóq; res deducta eſt, ut Froto pudore nimio, quòd ab exter
no uinceretur, inuiſam uitam finire uellet aquis, ab Erico periculis eri
pitur. Deniq; eò res peruenit, ut primus omniũ apud Regem Ericus
haberetur. Germanam illi coniugem deſpondit, & Centurionatum,
imo omnis militiæ principatũ illi impoſuit. Reginam, ob admiſſum Adulterij
adulterij flagitium, & ſi culpam remiſiſſet, indignam tamen toro ſuo Reginæ pœ-
iudicauit. Tum Erici conſilio, ne quod cogitauit, inhonoratam abijce na.
ret, patriǽq; remitteret, Rollero Erici germano permittit habendã. Eri-
co mandatum imponit, ut Gotari Noruagiæ Regis filiam, ſibi uxorẽ
aſciſceret: quod & factum eſt. Cuius rei ordinem, quia in Noruagia Noruagiæ
peregimus, hic tranſimus. Vuandali deinde Daniam infeſtant. Ericus lib. 1. cap. 13.
acceptis pro rei neceſſitate nauigijs, & induſtria, & uirtute peragit, ut
facilè illos pœnituerit irruptionis. Reliquam autẽ belli molem in eam
gentem, quia in Vuandalia plenius ſumus executi, iſthuc Lectorem Vuandaliæ
remittimus. Froto autem Rex pacem nactus temporum, reformando lib. 1. cap. 9.
rum in Regno morũ curæ uiriliter incubuit: Leges ſanciuit, quæ bel- & ſeq.
lo ac pace optimum Regni ſtatum facerent ac confirmarent. de om-
nibus enim tulit ſanctiones.

Frotonis contra Hunos uictoria naualis maxima. Nor
uagos legibus ſubdit. Britannos item dolum machi-
nantes, eodem Froto ſternit & deprædatur.
Caput. xxxi.

MAGNVM deinde bellum Daniæ ab Hunorum Rege
exoritur:

exoritur. Totius Orientis uiribus toto biennio bellū apparatur. Froto quoq; ex Noruuagia atq; Vuandalia uiros adauxit: Ericúmq; præmittit cum parte claſſis ſpeculatum, quid apud hoſtes ageretur. Ibi leuia conſerta ſunt prælia. Omen tamen futuræ uictoriæ Ericus referebat. Angebat Hunorum Regem filiæ contemptus: quòd Reginali deſtitutā nomine, citeriori uiro denupſiſſet: Qua ex re & Ruſſorum arma ſibi deuinxit, totúmq; robur uicinorum Principū in Daniam cōcitabat. Nauibus impoſiti, Daniam mouent. Sed fortē non expectandus ratus in Regno ſuo, ſuis, ſuorumq; auxilijs communitus, obuiam uadit hoſtibus. Conſeritur pugna naualis: multa milia ubiq; cadunt: ſed maior clades in Orientalibus. Itaq; retrò pulſi, redeūt in amnes è mari: ſtabantq; in anchoris, hoſtē expectantes. Sed erat Frotoni ab Erico conſilium, trahendi bellum in longum: ut quo plures ſtarent in hoſtili agmine, maiori citius inedia laborarent. Vbi uerò hoſtium incurſatione in aciem prodire compellitur, renouato rurſus prælio, innumeram Orientalium multitudinem Dani conſcidunt: adeò, ut cadauerum denſitate innauigabiles fluuij ſtarent. Inſignis iſta Danorū uictoria, & quæ maximis rebus debeat annumerari: quòd totius uires Orientis, ingenio magis, quàm armis ſtrauit. Terribilē illam Romano Imperio Hunorum manum primus Froto contudit. Nec minori nunc ſtrage cæſi ſunt à Danis Huni, quàm poſt annos Quadringentos in Campis Catalaunicis Galliarum à Gotis. Sed hæc ſuo tempore atq; loco in Suetia noſtra explicabuntur. Froto autē magno bello uictor Orientis, Noruagiam quoq; rebellantem miſit ſub Leges. Inde tranquilla tempora uitæ nactus, Patriam compoſuit. Furibus infeſtiſſimus: quos tanto inſecutus eſt odio, tamq; atrocibus pœnis repreſſit, ut anno integro appenſa armilla publico itinere remanerēt, audēte nemine contingere: quod exquiſitiſſima pœna uendicaſſet. Septennio deinde iocundiſſimum uitę tempus emenſus, filium Aluonem, Ophiramq; filiam ſuſcepit. Sed filius inmaturo funere ſubtractus, ad pubertatem nōn peruenit. Cæterū audiens mare Britannicū piratis infeſtū, arma uertit in Occidentem: illū quoq; uictorijs ut Orientem infeſtaturus. Britanniam innumera claſſe inuadit. Rex gentis cernēs uiribus ſe longè minorem, deditionem offert, tributa penſurum promittit, ac omnia obſequiorum genera egregiè blanditus deſpondet. Inuitat prętereà Regem: ut nauibus exiens, cum quanta uelit manu conuiuio excipiendus. Subeſſe ratus inſidias Froto, mittit ſpeculatum quoſdam: qui deprehendūt armatum agmen ſiluis inſidere, atris tentorijs: quo tutius lateret obtectum. Quod ubi renunciatum eſt, parat & ille occultam manum noctu egreſſam, quæ opportunis locis deliteſcens, ad

Danorum contra Hunos uictoria maxima.

Furti oſor Froto.

litui ſonum erumperet, ſuis auxilio futura. Rex Britannus preces ingeminat, dignetur excipi conuiuio, ac refici cum ſuorum manu. Paret Froto, egreſſus: ac fixis per littora tentorijs, aulcas circumpēdent. Feruent Regali cuncta paratu: dolium in medio mero plenum. Miniſtri & ueſte & mundicia ſplendidi, aurea circumtulere pocula. Danis è mari cupidè lapſis, dulcior inceſſit ebrietas: indigentiæ parcius poti. Vbi Danos crapula & uino madidas conſpexere, paulatim dilapſi, arma parant. Non deerant tamen Frotoni peruigiles uiri, qui cuncta Britannorum geſta diligentioribus oculis ſecuti, ubi arma parari uident, dant lituo ſignum. Emergunt tecti Danorum milites, & occurrentes arma miſcent. Funduntur Britanni: præda inde ducta eſt opulenta. Tum Rex ſua reuocans agmina, cecinit receptui.

Britannorū dolus, illis exitio eſt.

¶ Froto Hibernos, ſub nato Chriſto, Danis ſubigit: tum morte magica abſumptus. Caput. xxxij.

Hoc eſt illud tempus, quo, ut Romanæ ferunt Hiſtoriæ, Caius Iulius Cæſar, Galliarum Præſes, Britanniam quoquè non ſine periculo inuaſit: nec aliud peregit, quàm ut euibus prælijs terram pulſaret, luſtrans magis inſulam, quàm ſubigens. Claudius autem Cæſar, ab Auguſto Quartus, ualidioribus armis illam inuadens, Prouinciam fecit uſq; ad Saxonum tempora, ſub Martiano Rom. Imperatore. Quod in noſtra Saxonia plenius agemus. Sed Froto Rex relicta Britañia, Hiberniam pulſat. Ea gens opū expers, duram egit uitam: perinde bello terribilior. quippè cuius ferrum, non aurum tentetur. Nam & in fugam uerſi pugnant cuſpidibus, atq; mucronibus in tergum relatis: quo fit, ut non pauciores fundant in fuga, quàm concidant ſtantes in acie. Tamen tùm à Frotone uicti, cū Cepo Rege, & cùm germanus eius tributa polliceretur, in iura Danorum uenerunt. Quo deinde Regno ſubacto, cùm ſatis Occidenti datū uideretur, in Patriam reuerſus, tranquilla pace fruitur per annos ferè triginta. Nam tempus hoc erat, quo uera pax de cœlo deſcendit, ſub Auguſto Cæſare iam Chriſto domino terras inuiſente: ut extrema Aquilonis Regio, eius perſentiret pace longęua præſentiam, in cuius manu ſunt oīa iura Regnorū. Sed Froto interim ab ætate feſſus, tantā operū tranquillitatē conſecutus eſt, ut impunè aurum, tentamēti gratia, año integro ſepi inhereret. Erat matrona Magicæ conſcia, quæ filiū hortatē aurū diripere, impunitatē ex uicina Regis morte, aut Magico ſuffragio pollicita. Incitabat iuuenē matronę peritię fiducia: & quãuis ſupplicij ferocitas deterreret, pręualuit tñ ab arte impunitas ſperata. Aurū tulit. Nec potuit clam eſſe factū, ꝙ tã multorū oculis obſeruaretē. Pręmittit Rex, qui matrē cū filio abſtractā, ad pœnã raperēt.

Saxoniæ libro. 1. ca. 20.

Anno Chriſti. 449.

Hibernos ſubigit.

Egreſſus & ipſe Rex, tardante licet ſenecta, audaciam facinoris, inſigni ſupplicio compenſaturus uenit. Fœmina ad artes ſuas conuerſa, filium uertit in uitulū, ſeq́ꝫ bouem oculis præſtigio deluſis, ingerebat. Rex miraculo captus, deſcendit, propius monſtro uēturus, humi conſedit. Bos toruo uultu incurrēs, altero ex cornibus intento, Regem fodit in latere: quo uulnere exanimatus ſenex, illum habuit ex tot uictorijs exitum. Corpus exanime ſole triennio aſſeruatū, ne mors quidèm tanto tempore eſt audita: ut in fide continerent populos, qui ad nuncium mortis, protinus Imperio defeciſſent.

Magicum horrendū.

ℂ Hiarni Epitaphio Frotoni inſcripto meretur Regnum, inſcio hærede iuſto. Caput. xxxiij.

Hiarni Rex

HIARNI homo mediocris fortunę, ſed ſingularis ingenij, inaudito more peruenit ad Regnum. Siquidèm incredibilis amor in ſuum Frotonem, adegit Proceres de Regno conſulturos, ut decernerent, illum fore Regem, qui cęteros honore defuncti Regis nemini impenſo præcurreret. Certabant enim uniuerſi, cumulare defuncti gloriam. Ille quidèm commemoratione rerum geſtarum, Dijs immortalibus mortuum æquabat. Alius iuſticiam eius attollens, templo etiam honorandum putauit. Hiarni uerò uir induſtrius Pöetices, in patria lingua peritiſſimus, Epitaphio condito, Regis memoriam apud poſteros putauit perennandam. Itaq; edito Carmine, cùm recitaretur, adeò omnibus complacuit in eó, ut omnes honoris impenſo ſuperaſſe diceretur. Mox illi corona Regni, cum Regio nomine defertur. Hoc uerò Carmen Saxo noſter latinè reddens, in eam formā quę ſequitur, transfudit.

Epitaphiū Frotonis.

Frotonem Dani, quem longum uiuere uellent,
Per ſua defunctum rura tulere diu:
Principis hoc ſummi tumulatum ceſpite corpus,
Æthere ſub liquido nuda recondit humus.

Hoc Epitaphium à Danis Regno compenſatum eſt: Imperijq́ꝫ pondus, paucarum literarum, donatum eſt contextui. Tam exili impendio, ingens prēmium ſtetit. Diuus quidèm Iulius ante hæc tempora, uictoriarum ſuarum toto orbe editarum, ſcriptorem, illuſtratoremq́ꝫ municipio donare cōtentus fuit. Sciat Saxo, quis iſte fuerit Scriptor: nos rerum geſtarum ab Iulio non alium teſtem habemus, quàm illum ipſum qui geſſerat. Nam Commentarios quos tenemus, edidit inter agendum. Sed ne Africanus quidèm, in rependendis operum ſuorū monimentis, munificentia ſua Danos æquauit. Illic enim elucubrati uoluminis merces, auro ſimplici ſtetit: hic Regni ſceptrum inconditæ Verſuum paucitas miniſtrauit. Ennius hic erat, quem Africanus &

Pöetarum & Scriptorum remuneratio ſolita.

ſtatua

ſtatua uiuentem, & defunctum inſigni ſepultura decorauit. Sed Regnum, quod inmenſus Populi amor donauit, iuſti reſpectus hæredi abſtulit. Quod in ſequenti Fridleuo dicetur.

¶ Fridleuus iuſtus Daniæ Regni hæres, electum Hiarni duello extinguit: Haſmundi Noruagiæ Regis filiam, patre renuente, ac nauali bello cæſo, uxorem ducit. Caput. xxxiiij.

FRIDLEVVS auitum referens nomen, Frotonis filius, apud Ruſſos ex uictoria patris gerebat Imperium: quem & Proceres cum populo uiuere neſciebant: arbitrati, tam longinquam ac diuturnam peregrinationem, nullam ſpem ferre ſuperextantis. Haldanus erat Erici filius, quem Froto pater Suetiæ præfecerat: is à Noruagiæ ducibus preſſus, nullum certius putauit profugiũ, quàm ut Fridleuum adiret Ruſſiæ Principem, qui & poſſet, & deberet paternum beneficium in filio conſeruare. Hunc igitur in Ruſſiam profectus, ſupplex adijt: docetq;, quo in ſtatu res ſua ſit: quòd Suetiam, quã ob multa merita, eius pater Froto, ſuo parẽti cõtuliſſet Erico, nunc iam Noruagij inuaderent: nullumq; ſibi ex Dania auxilium ſperari: quòd Froto rebus humanis exceſſiſſet. Vbi parentis mortem audit, exiliuit: quærens, ſi iam uitam obijſſet, quis Regni ſtatus eſſet? Ille refert, hominem ſordidæ originis, unius Epitaphij merito, coronã tenuiſſe. Igitur Fridleuus Ruſſiæ rebus pro tempore compoſitis, amici cauſam ſuſcæpit agendam: & exercitum educens uno nauigationis tenore, Primũ Suetiæ reddit Haldanum, pulſis hoſtibus. Inde Daniam adit, paternum Regnum iure ac lege ſuſcepturus. Ad præſentiam ueri hæredis moti Proceres, Regnum pridèm delatum Hiarni dimittendum, Fridleuo tradendum decernunt. Refriguit charitas honorati Regis in Pöeta, ut uiuum eius exemplar contemplantur: iam ſatis præmij conſecutũ arbitrantes, quòd honorem Regium tandiu tuliſſent. Sed quod difficulter aſcenditur in culmen, tam illibenter apprehenſum dimittitur. Itaq; Hiarni armis tueri ſe parat, & minas Fridleui, & decreta Procerum uno tenore contemnens. Armantur in inuicem, ac congrediuntur. Victa pars Hiarni, fuga ſibi conſulit. Renouato bello, rurſus concurrunt. Non diſſimilis priori exitus. Igitur uiribus diffiſus, ad ingenium conuertitur, inſidijs Regem perempturus. Vbi in obliuionem ueniſſe creditus eſt, mutat habitum, ora detorquet, famulitio ſe Regis inſerit, ſalis coctorem profeſſus. Nouiſſimus cubabat, ne internoſceretur. Ante omnia uerò lauandi corporis operam fugitabat: ne à quouis noſceretur. Animaduerſum, quòd corpus nudare uereretur: igitur coguntur poſita ueſte nudari. Ibi primùm corpus cicatricibus diſciſſum

Fridleuus Rex.II.

Haldanus Erici filius.

Hiarni ingenium dolo plenum.

apparuit. Vultum inde diligentius intuentur. Agnoſcitur Hiarni, Regiq́ꝫ detegitur. Age Rex inquit, improbè latro, ſi me ad tua uota teneres, quo genere mortis abſumeres? Duello, inquit ille. At Fridleuus, Id tibi genus pugnæ denuncio. Sumptis igitur ueſtibus & armis, conſeruntur. Ibi cadit Hiarni. Hoc ſecum referēs mortis decus, quòd Regia manu caderet. Interea Regem adoriuntur Proceres, coniugio ſibi cōſulat, deq́ꝫ Regni cogitet hæredibus. Ille refert, infauſtas generi ſuo nuptias, quantos parēti eius labores creauerint, meminiſſe Maiores, ſe quoq́ꝫ auditu comperiſſe: proinde cœlibatus multis incommodis Regem ac Regnum eximat. Fruſtra renititur perſtantibus, non expedire Regno, ſi non per ætatem conſulatur ſucceſſioni legitimi ſanguinis. Peruincunt inſtantes. Eſſe apud Noruagię Regem filiam inſignis ſpeciei: eamq́ꝫ miſſis Legatis poſtulare iubet. Halmundus Rex erat memor, quibus armis Froto Fridleui pater Noruagiam infeſtauerit: eſſe ſibi hæreditariū cum uiro bellū, nec affinitatem initurum. Filia uocem patris indignè perpeſſa, apud ſe cōarguit, quòd talē recuſaret generū. Nec minus Fridleuus repetita Legatione, perſtabat puellam poſtulare. Indignatus Haſmundus, repetitam Legationem, belli denunciationem interpretatus, Legatos malè mulctatos occidit: quæ res iuſtam ultionē Fridleuo præbuit. Itaq́ꝫ expedita claſſe, Noruagiam petit, auxilijs Suetiæ fretus: Regemq́ꝫ prælio uictum oppreſſit Haſmundum, filiam eius uolentem coniugio ſociauit. Erant ea tempeſtate inſignes pugiles, Ano Noruagicus, Biorn Danorum ſanguine. Ano inſignis ſagittarius, cognomen inde tulit: is aduerſario cōgreſſurus, ut artem illi oſtentaret, aptanti arcum, telum iniecit, chordaq́ꝫ caput uulnerauit. Alteram deinde iaciens, digitorū intercapedinem tranſiuit. Tertio ſagittam uulnerauit: artis peritia deterrere uolens aduerſariū. Sed ille nihil motus, congreditur. Ambo inuicti, mutuis uulneribus exceſſere. Quotiens renouata eſt pugna, ſimilis exitus ſemper erat. Ambos ergo pares Rex ſibi deuinxit. Anonem coniugio concubinæ donans: ex qua iam filium Olauum ſuſtulit. Nec mulieris coniugium refugit: honoratiores nuptias uiri robore compenſans.

Duellum. — *Vxorē Noruagiæ Regis filiam ducit.* — *Legati occiduntur.* — *Duellum.*

¶ Frotonis quarti puerilis affabilitas, uirtutes & facta heroica. Saxones prima militia tributarios facti: atq́ꝫ incidenter Starcuteri gigantis robur, ætas hominis triplex, & contra Vuiſimum uictoria. Caput. xxxv.

Froto Rex Quartus.

FROTO Quartus, & ipſe referens auitum nomen, cognomento Largus, quod ab ipſis moribus contraxit, patri Fridleuo in Regnū ſubrogatur. A cunabulis, ipſiſq́ꝫ infantiæ rudimentis, adeò cunctis charus euaſit, ut ne humi quidèm incedere, aut conſiſtere toleratus,

ratus, ſinu ſemper geſtatus, omniū oſculis frueretur. Ita nō uni modò
pędagogo addictus, ſed quaſi communis omniū alumnus exiſtimaba
tur. Annū ætatis agebat duodecimū, cùm parens rebus humanis exce
deret. Vixdum armis habiles annos attigit, iam illi Saxonicū bellum
exoriebat̃. Prima ibi armorū rudimenta exercebat, Reguloſq; Suer-
tingū, & Haienū Imperiū detrectantes, ac palàm auſos rebellare, acie
ſuperauit: deuictiſq; gentibus, ſeruitutis nomine, pendendi pro capite Saxones tributarij.
nummi mulctam inflixit. Adeo pecuniæ liberalis, ut recenti largitatis
conſuetudine, priſca Militiæ ſtipēdia duplicaret. Neq; enim ſe Tyran
norū more, cōmunibus uitiorū illecebris obijciebat, ſed quicquid ho-
neſtati proximū, prouidebat ardenter appetere, opes in propatulo ha
bere: cæteros largiendo præcurrere, omnes humanitatis officijs ante-
uenire, & quod omniū difficilimū eſt, uirtute inuidiā uincere conten-
debat. Cuius rei gratia, breui tantam apud omnes claritatē contraxit,
ut adoleſcens non modo maiorū titulos exęquaret, ſed etiā uetuſtiſſi-
ma Regū monimenta tranſcenderet. Cuius temporibus Starcuterus Starcuterus gigas.
uir corporis uiribus & robore præſtans, animo ſuperabat uniuerſos
giganteę magnitudinis, & qui triū hominū continuatas impleret æta-
tes. Hic Regis fama permotus, ab Oriente, quæ illi Patria extitiſſe per
hibet̃ inter Eſtones, cum ſocijs adnauigans, naufragatus, & ſocios amí
ſit, & ratem: ipſe uix enatans, peruenit ad hunc Frotonem. Eiq; corpo
ris & animi dotibus præcipuis conciliatus, naue præcipua donatus,
Piraticā iubetur auertere. Multa hic præclara ubiq; facinora peregit,
quę partim in Suetia attigimus. Sed quod ad Danię Regnū pertinet, Suetiæ lib.
iſte locus popoſcit. Vuicarum Noruuagienſiū Regem uicit. Bemoni 1. cap. 41.
piratarū Principi iunctus, mare latrocinijs purgauit. In Ruſſiā quo-
què enauigans, relictis ratibus, terrā populabundus ingredit̃. Incolæ
congreſſum pertentantes, repelluntur. Sed dolis uincere quos uiribus
haud poterant, aggrediuntur. Aculeos tribus mucronibus extantes fa
brefaciunt, ut omni caſu promineret acumen, quod gradientis calca-
neū uulneraret. Vbi comperiunt, ligni ſubligamina pedibus aptant:
nec ſic remorati ab hoſtibus. Cum Hacone Danię tyranno adnauigat
Hyberniam. Quippe magnitudo ditionis effecit, ut ſub Rege Reguli
multa proprijs auſpicijs ſibi bella deſumerent: quod poſterior ætas lu
culentius oſtendet. Proxima Starcutero militia ab Daniæ Rege impo
nitur: ut aſſumpto Vuino Vuandalorū Principe, Orientis populos
defectionem meditantes, in fide contineret. Curetes, Sembri, Semigal
li, gentium nomina tum erant: quæ iam partim uariata, partim immu
tata ſunt. Ad Ruſſiam uſq; perueniunt. Ibi inſigni robore Vuiſimus
auſus cōgredi Starcutero, quòd ſupra uiriū fiduciā, hebetandi quoq;

 ferri

Duellum cum inuulnerabili ferro.

ferri peritiam haberet: ſed nihil ea profuerunt in hunc hoſtem, Nam & uires effregit, & quem ferro non potuit uulnerare, ictibus iteratis ad mortem perduxit.

¶ Starcuterus loco Regis, Duello Haman ſternit: grauiori tributo Saxones arcentur: unde bellū. Tandem Rex cum Suertingo, cōmuni uterq; igne pereūt. Caput. xxxvi.

INTEREA Saxones pertæſi ſubiectionis ac tributorū, quia totis agminibus pares Regi eſſe non poterant, mittūt qui Regi duellū offerret. Cuius detrectandi nemini tū erat fiducia: hoc ordine Regē Frotonē ſuis ceruicibus abigere ſperātes: q Starcuterus, ut compertū habebāt, cuius etiā formidoloſa uirtus eſſet, longè peregrinaret: Regē non auſum ſe credere Marti reputabāt. Cunq; Rex prouocaretur, nihil motus, breue tempus dandi reſponſi exegit. Aderat Starcuterus: iniquam ſortē ſubire Regē non eſt paſſus. Regibus enim aduerſus Reges, non plebeios pugnam ineundam. Si quid auſint Saxones, adeſſe curent, qui Starcutero occurrat. Regreſſi Saxones, ſuis ea Regulis reportant: Starcuterū depoſcere pugilem qualemcunq;. Erat in Saxonū gente Hama pręcipuis uiribus & induſtria pugil: hunc magno ære appreciatū, Starcutero deligūt opponere. Accepit conditionē Hama, pugnæ ſe parat, uiribus fidens: quòd integra eſſet ætate, cùm aduerſarius illi uetulus uideret. Aggreſſi pugnam paribus animis, Hama medium amplexurus Starcuterum, accurrit, lucię, quàm pugnæ malens ſe credere: ſtrauiſſetq; ſenem flexuoſus, ni præueniens ſenior, pugno illum deieciſſet, ut genibus niteretur. Vbi exurgere parabat, medium conſtringit Starcuterus, opprimitq; uiolentè. Pugnæ precium, ſexaginta iugera agri, totidemq; mancipia promeruit à Rege. Inſolentiam autem Saxonū, grauato priore tributo, mulctauit. Nam quod antea pro capitibus, tum pro ſingulis artubus pendere ſunt iuſſi. Quę res morte grauior fortibus uiris uiſa eſt. Nam Haneſus ex primoribus unus, uitam Patriæ impendere, quàm tali tributo premi, ipſam pręoptauit. Itaq; liberandæ patrię gratia, per omnem prouinciā ad arma conclamatur. Froto Rex ductis in arma copijs, Albimq; traiectis, apud oppidū Hanofro, nūc Hanouer uocitant, q̄d ab eo ferūt nuncupatū, hoſtē fudit. Suertingus aūt alius ex Primoribus, cùm imparē ſe liberandę Patrię armis cerneret, dolos nexuit: ut tributo, & Danica dominatione prouinciā laxaret: Regem obſequio deliniuit, & ad epulas euocauit. Ille nihil ueritus fraudis, dū arma timerentur, proceſſit: & ubi Regio luxu iā cuncta feruerent, ſolutus uino Rex Daniæ, fraudi ſubiacuit. Nam triclinium (ſic ordinante Suertingo)

Starcuterus Duello Haman ſternit.

Saxonibus grauior exactio imponitur.

cui Rex

cui Rex cum Proceribus inerat, ipſeq́ nō deeſſet, communi incendio
ſublatum, utrunq́ peremit, utcunque ferent ea facta Minores,
Vincet amor Patriæ, laudúmq́ inmenſa cupido.
Si res eget exemplo, quid aliud uetuſtiſſima memoria egit Sanſon ille Iudic.16.
peculiaris populi liberator? Quid uterq́ in Romanis Hiſtorijs Deci-
us? Niſi, ut Patriam liberantes, ſe, ſuumq́ caput, hoſtium impende-
rent perditioni.

¶ Ingelli luxus Starcuterum Aula protrudit: Regis filię ſtu
pratorem in ſinu illius transfodit. Rex, Suertingi Saxonū
Principis germanæ nubit. Starcuterus Frotonis obli-
uionem, inſperata ultione uindicat. Caput. xxxvij.

INGELLVS patri ſuccedit in Regno Frotoni. Cui- Ingellus
us tenera ſub parēte educatio eò peruenit, ut deliciarum cultor & uni Rex.
cus amator haberetur: arma, equi, militia poſtrema illi cura fuit: farto
res, lixæ, frixoria, gulæ multiplices officinæ parabantur. Quibus mo-
ribus auerſatus uir fortiſſimus Starcuterus, deſerto Ingello, ad Regē
Suetiæ Haldanum ſe contulit, negociū ocio, ut conſueuit, præferens.
Nec tamen cura illum deſeruit Frotonianæ domus. Nam ubi audiuit
Regis filiam peregrinos ſequi amores, artificemq́ fretū ingenio, Re-
galem torum ſtupro polluere nòn uereri, eò ſe contulit, & hominem
molliter agentem, ubi ſe pectendū Regali puellæ præbuit, in ipſo pe- Supratorē
ctentis gremio confodit: grauiter increpans puellam, quòd oblita pu- Regis filiæ,
doris, oblita Regij ſanguinis, tam fœdis ſe implicaſſet amoribus. Suer Starcuterus
tingi autem Saxonum Principis filij, ueriti, nequando Ingellus pater- interimit.
næ necis memoria excitus, in eos ferreretur, præuenire fœdere homi-
nem, contuberniοq́ cœpere. Nam germanam ſuam Ingello Regi uxo
rem dedere, primas per illam partes in palatio ſortiti: ut nihil in graui-
oribus rebus, niſi per illos, aut illorū conſilio gereretur. Huius rei per
teſum ferunt Starcuterum, cùm per abſentiam à Daniæ Regno, res in
Suetia, Noruagiaq́ maximas egiſſet, contendit in Daniam, Frotonis
domū ſordibus, ut ille dicebat, purgaturus. Carbonum ſtruem hume
ris impoſuit, Regiamq́ petiuit. Quid ita onuſtus carbonum ſordibus Starcuteri
incederet, rogatus ab obuijs? Ingelli inquit, ingenium his percaleſcen ingenium.
tibus, incudi impoſitū, acuere pertentabo. Viſus ab his, qui hominem
non nouiſſent, inſanire, prętęritur. Vbi uenit in Regiam, primas ſedes
illuſtriori loco delegit. Regina hominem intuita, mole corporis ua-
ſtum, cicatricibus diſciſſum, ueſte ruſtica, tetro oris colore ſordidum,
Quid inquit, ineptiſſime, ſedibus polluendis incumbis? Cede loco, &
Regijs Proceribus ſubſellia ſtrata relinque. Ceſſit ille parumper, nihil
ex oris ſeueritate remittens. Nec diu Rex Ingellus ex uenatione redi-

 ens,

ctis, ingreditur: conſpicaturꝗ uirũ noua forma, habituꝗ nouo: & ut nec aſſurgentem uidit, ſtatim incidit in mentem, eſſe Starcuterũ: conuerſusꝗ in Reginam, quo illum honore excepiſſet, rogat. Illa ignotũ hominem, & uultu, & habitu ruſticum deteſtata, etiam tum apud Regem accuſat. Tace inquit, ac parce conuitijs. Paternorũ decorum hic autor, omnisꝗ illuſtris ſub patre militię ductor extitit: quem etiam decedens pater, tutorem Regni eſſe uoluit. Statimꝗ uerſus in illũ, ſalue re iubet, gratulaturꝗ incolumẽ adueniſſe. Regina mirata, cœpit & illa blandiri ignoto hoſpiti: ueniamꝗ poſtulare, quòd incognitum conuitijs laceſſiſſet. Ventum erat ad conuiuium: ibi Starcuterus inter primos collocatus, oppoſitos habuit Regis leuiros Saxones: cęteri luxui indulſere conuiuij. Solus Starcuterus de oris, uultusꝗ ſęueritate nihil remiſit. Regina iocis ad hilaritatem dictis, hominem pellicere curabat ad animi remiſſionem. At nihil agebat. Munera protulit, mitras auro intertextas: ut inter conuiuia uteretur. Ille reiecit in ora largientis. Rex ſtupens, rem conſyderat. Cæteri admiratione hærebant, quo eũaderet uiri iam fama incogniti, auſtera ſæueritas. Ibi Starcuterus longa oratione laudes Frotonis commemorat: indignam cædem ab hoſpitaliter inuitantibus perpeſſam deplorat: Regis Ingelli incuriam grauiter accuſat, quòd patris mactatores non ſola donet impunitate, uerũm etiam primis in palatio ſedibus honeſtaret. Huic rei, grauiſſimis uerbis atꝗ ſententijs, quas Saxo noſter Carmine Sapphico decorabat, tamdiu inmoratus eſt, donec Rex excandeſcens, ad arma concurrit, leuirosꝗ ſuos in ſacris menſæ obtruncauit: uicem rependens, quòd parentem ſuum, ſimili nece, conuiuio exceptum, per inſidias oppreſſerint. Starcuterus Regem iam feruentem, adhortatus, etiam manu adiuuit: ut Regiam malis conſilijs, Curiam alienis Teutoniæ moribus purgaret, inſignemꝗ paternæ necis perageret ultionem: exulaſſe uirtutem Ingelli, non exſpiraſſe docuit fortis incentor: & Rege collaudato, quòd in uirum rediſſet, ipſe quoꝗ in Sueciam remeauit. Cætera Regis huius facinora ſepeliuit obliuio.

Saxonis lib. Sexto.

Supra cap. proximo.

¶ Olaui obſcura memoria. In Mercatores Piratica olim licita, Chriſtianis uerò longe deteſtanda. Caput. xxxviij.

Olauus Rex. I

OLAVVS Ingelli, ut ferunt, filius, fratribus tribus mutua cæde, belloꝗ conſumptis, poſt patrem Regno potitur. Sunt qui ex germana Ingelli ferant, non filium, ſed nepotem. Vtcunꝗ fuerit, regnaſſe illum poſt Ingellum tradit Antiquitas. Nec ulla præterea eius remanſit memorabilium rerum memoria: niſi quòd ad uitæ finem, geminis filijs, Frotoni, & Haraldo ita partitũ Imperium: ut

alternis

alternis uicibus, alter terra, mari alter imperaret. Etſi requiras, qd ma-
ris Imperiũ? Niſi infinitos remigum ſumptus haberet: graue perinde
tenenti, nec emolumenti aliquid allaturũ. Compertũ eſt, huius etiam
Saxonis (quem Autorem ſequimur) teſtimonio, apud Veteres huius
ditionis homines, iuſtum eſſe habitũ quęſtum, exercere Piraticã, nõ *Piratica o-*
aliter in tranſeuntes Mercatores, quã in hoſtes fuiſſe degraſſatos. Nec *lim licita.*
Vuandali huius maris littora incolẽtes ad Auſtrũ, eius negociationis,
ut ita dicam, expertes fuere: cùm à nõnullis Danorũ Regibus in illos
uindicatũ ſit, quod ipſi, ac Maiores eorũ peregêre. Fuere tamen inter
Reges huius nationis, qui rem ſceleſtam peroſi, ſummis conatibus im
probitatẽ illam ſunt inſectati. Quod ſupra de Frotone retulimus, eo
ſub quo natus eſt dominus noſter Chriſtus. Chriſtianis autẽ tempo- *Piratica*
ribus, omnis ea deprædatio piratica abolita eſt. Sed & Saxones no- *Chriſtianis*
ſtros arbitror nonnihil ea tempeſtate illius dulcedinis deguſtaſſe, cùm *inhibita.*
ex Albi, Amiſiq; nauigarent in mare Britannicũ: & iam Maximiani *Saxones*
Imperatoris temporibus, infeſtaſſe maria cum Francis, Romanorum *piratæ.*
teſtimonio, in Saxonia docebimus. Ac peruenerũt uſq; in Britanniã
occupandã. Nonnunq; etiã Danis manus conſeruerũt, Iutiam diu te-
nentes: & poſtea longo maris circumitu enauigantes, omnem Cherſo
neſum Cimbricam, quæ Iutiæ eſt, quàm longiſſimè procurrentem in
Boream in mare Danicum, quod & Balticum dicitur, perueniſſe.

¶ Fratrum inſidiæ & liuor. Haraldum uita priuat
Froto Frater. Caput. xxxix.

HARALDVS natu minor, Olaui filius, ex paterna di *Haraldus*
ſtributione Regnum tenuit: cùm interim germanus eius *Rex. I.*
Froto, mari imperaret. Hic Haraldus mutata uice melio
ri, quàm inter Thebanos fratres fide, cùm maris Imperiũ ex fratre ſu-
ſcepiſſet, uacuum coniugio militẽ legit, fraternæ fruſtrationis euentũ
metuens. Nam ille, magno ſuo detrimẽto, per delectũ militũ indiligen
ter habitũ, nihil profecit. Sed in Haraldo fortuna delectui reſpondit,
qppe tam glorioſum piratã egit, quã frater gloriũ geſſerat. Quæ res
fraternã inuidiã excitauit. Quin etiã fratrũ coniuges, Sygne, & Vluil-
da, alterũ ſimultatis incendiũ excitarunt: quarũ altera Sueciæ Rege Si
uuardo, altera Carolo Gotię Pręfecto (quem nos Ducem uocitamus)
orta fuerat, crebra nobilitatis contentione rixantes, alternos maritorũ
ſoluêre cõuictus. Quo euenit, ut Haraldus & Froto, rei familiaris ſoci
etate cõuulſa, cõmunem partientes ſuppellectilẽ, plus muliebris rixæ
iurgijs, quã fraternę charitatis officijs indulgerẽt. Sed Froto fratris cla *Froto, fra-*
ritate deformẽ ſe fieri, cõtemptũq; ſibi ſtrui iudicans, per quendam fa *trem Haral*
miliariũ, occultè eum interfici curat: quòd quem ætate uinceret, ab eo *dum interfi-*
cicurat.

 ſe uir-

ſe uirtute uinci non pateretur. Quo peracto, ne ſcelus à conſcio proderetur, inſidiarum quoquè miniſtrum tacitè iubet ſubmoueri. Et ut innocentię ſibi fidem pararet, notamq́ſ ſceleris euitaret, quisnam rerum caſus inopia germanum clade ſuſtulerit, latius inueſtigari præcepit. Sed neq; tot artibus perficere potuit, quominus eum tacita uulgi notaret opinio. A quo Carolus Gotiæ Dux, quiſnam Haraldum occidiſſet poſtea rogatus, diſſimulanter ei notæ rei quæſtionem facere reſpondit. Quo dicto, mortis etiam ſuæ cauſam accιuit. Frotone exprobratum ſibi latenter parricidium, indicante.

¶ Frotonis nepotes quàm uafro tutorum ingenio, & à Magæ cuiuſdam uaticinio, ac Regis perſecutione ſeruati ſint: illorumq́ tandem paternæ necis uindicta. Caput. xl.

Froto Rex Quintus. FROTO eius nominis Quintus Rex, fraterna cęde reſperſus, ſolus ſuccedit in Regno: uerũ probans quod ille canit, Nulla fides Regni ſocijs. Nec melius geſſit quàm peperit Regnum. Nam parricidium quod commiſit in germanum, extendit ad Nepotes, fratris filios perſequens ad mortem. Nec enim ſecurum ſe regnare exiſtimauit, quandiu ſupereſſent paternæ necis uindices. Erant autem Haldanus, & Haraldus Haraldi filij ex Sygne Caroli Goti filia ſuſcepti:

Tutorum ingenium. qui cùm ad necem à patruo quærerentur, ab eorum tutoribus callidior ſeruandorum pupillorum ratio excogitata eſt. Nam truncos luporum ungues ſudibus innectentes, contiguũ penatibus ſuis lutum, obfuſamq́ niuibus humum, crebris decurſibus exarare cœperunt, ferini inceſſus ſpeciem præbituri. Deinde trucidatis ancillarũ liberis, eorumq́ corporibus fruſtatim diſcerptis, lacera paſſim membra diſijciunt. Itaq; requiſitis adoleſcentibus, nec inuentis, fuſi reperiuntur artus, ferarum ueſtigia demonſtrantur, tellus cruore delibuta conſpicitur. Creditum eſt, pueros lupina ingluuie cõſumptos perijſſe: nec cuiquàm ferè de tam manifeſto lacerationis argumento dubitare conceſſum. Cuius ſpectaculi fides pupillis præſidio fuit. Qui mox à Tutoribus caua incluſi ilice: ne ullum uitæ eorum indicium æderetur. Diu ſub canum ſpecie nutriebantur, latrantiumq́ eis indita uocabula: quo minus latentium opinio uulgaretur. Solus Froto mortis eorum fide reiecta, latebræ locum ex perita Augurij fœmina cognoſcere inſtitit. Cuius Carminum tanta uis erat: ut rem quantalibet nodorum conſertione perplexam, à longinquo ſoli ſibi conſpicuam, ad contactũ euocare poſſe uideretur. Prodidit hæc mulier, uiuere paruulos, Regnonẽ quendã, ſub canũ ſpecie alere incluſos. Iam ſe deprehẽſos cernẽtes Tutores, mulierẽ eam maleficã ſecretò adoriunt̃; aurũ multũ largiunt̃, ut

conuerſis

cõuerſis rebus paruulos occultet. Promittit operã. Redeuntes Regij, cùm cętera de paruulis ſcrutarent̃, ſubito cõcidit anus, et pallore cõtracto obmutuit. Dum reſipiſceret, rogata quid accidiſſet? Inſcrutabilẽ ait interueniſſe pupillorũ latebram, quam enodare nõ pręualeret. Igitur Regnon acceptis paruulis, contendit in Fioniam. Sed Regibus longas quis neſcit eſſe manus, aures quoq; dixerim, quibus omnes blandiuntur? Defertur Regi tutor cum paruulis. Ille uerſus in preces, ſupplex orat, parcat innocentiæ: ſatis ſit, perempto patre orphanos eſſe: ſe curaturũ quàm ſanctè iurat, quamdiu ſuperſit, non nocituros: quod ſi prohibere non poſſit, indicaturum Regi. In hæc iurati uerba, parcitur utriſq;. Adoleſcunt pueri: & ubi armis idonei uidentur, recrudeſcit paternæ necis iniuria. Regnon diſſuadet uindictam, perituros ſi ſe commoueant. Vbi non perſuadet, contendit indicare Regi, ut caueat. Interim paterni amici conſolantur: iungunt uires: ſed priusquàm conuenirent, res Regi detegitur. Qui imparatos oppreſſiſſet, ſi nõ ipſi ſibi ſimulato furore conſuluiſſent. Ita enim ſe geſſere, ut cuiuis facilè perſuaderetur, Iuuenes furere. Itaq; Rex contempſit furentes. Sed illi accepta opportunitate armis & flammis inſtructi, Regiam incendũt, Vltio.
Reginam lapidibus obruũt, Regem latibula quærentẽ, in cuniculo fumis & flammis extinguunt: ita paternæ necis iniuriam peragentes.

ALBERTI KRANTZII HAMBVRGEN. Chronographi, Rerum Daniæ geſtarum Liber SECVNDVS.

¶ Quod Haldanus in Ericum nec Duello, nec Bello potuit, tandem ſaxorum deuolutionibus conſecutus, uictor Suetiam obtinuit. Caput Primum.

HALDANVS inter fratres natu maior: mox Re- Haldanus
gno ſuccedit: ſed ſolo triennio tenuit, fratri permit- Rex.II.
tens. Interim Haldanus Hallandiam, eique finitimas inſulas, quas à Suetiæ complexu ſinuoſus aquarum diuellit anfractus, piraticis populatur inuectionibus. Ibidem ſubductis hyeme nauigijs, ac uallo cinctis, expeditioni tali triennio operam dedit. Mira rerum perplexitas: dulcius eſſe homini, perpetuo labore atteri, periculisquè ſine fine immiti potius, quàm Regno inſiſtere, quietem agere, tranquillitati ſtudere. Sed eſt hominum genus inquietum, cui in negocio plus, quam ocio ſuauitatis eſt: dum parua feliciter peragit, ad maiora ſe præparat. Nam ubi ſatis illi uiſum eſt, com-

paraſſe

paraſſe uirium. Suetiam totam inuadit, eiuſque Regem bello laceſ-
ſitum, in aciem prodire cogit, conſertaque manu opprimit. Huius
erat Regis nepos, Frotonis uero patrui ſui filius, ac perinde ſibi fratru-
elis, aut ſi expreſſius dicendum eſt, frater patruelis: hunc quoq; bello
Liuor edax malum. adoritur: quòd ſanguinem in eo Frotonis peroſum haberet, à quo ſu-
us pater perijſſet. Eidem Erico in Haldanum erant iuſti belli maximę
Suetiæ lib. 1. cap. 43. cauſæ: quòd parentem ſuũ Haldanus peremiſſet. Erat Erico pugil A-
quinus & uiriũ pręſtans, & hebetandi ferri peritiam callens: aduerſus
quem Haldanus ingentem clauam ferreis nodis inſtituit: ut quem uul-
nerare haud poſſet, ictibus contuſum collideret. Prælio congreſſi, acer-
Duellum. rimè pugnant. Occurſantem ſibi in acie pugilem, acriori geſtaminis
impactione ſubruit. Victus tamen acie Haldanus, in Hellſingiam fu-
ga delapſus, curandis uulneribus, quæ multa in prælio accęperat, per
Iutolfum quendam Haraldo militantem, operam impendit: cuius Me-
dicæ artis peritia integritatem adeptus, accito Torone conſpectioris
uirtutis pugile, Erico bellum denunciat. Producunt agmina in cam-
pos. Speculatus ab alto Haldanus, maiores eſſe Erico, quàm ſibi, copi-
Haldani uirtus & uafrities. as, quibus non tuto in acie ſe committeret, ad inſidias uertitur: occu-
pans fauces montium, quibus erat recto itinere ducẽdum in hoſtem:
reliquosq; in ſubſidijs collocauit. Quippe anguſtijs uiarũ inter mon-
tes Suetiæ, creberrima ſunt itinera. Sed neq; Erico cauendarum indu-
ſtria defuit inſidiarum. Proſpiciens enim hoſtile conſilium, copias ſu-
as circumducere curauit, & in patentibus locis hoſti occurrere. Vbi
uentum eſt ad id loci, ubi explicarentur agmina, directę ſunt acies, gra-
uiterq; utrinq; præliatum eſt, multis uiciſſim cadentibus. Sed tum ut
numero militum, ita prælio ſuperatur Haldanus. Prouiderat iam ca-
cumen, ſub quo reducenda erant Erico agmina ſua: qui iam prælio ui-
ctor, non magnifecit, qua copias reduceret. Igitur Haldanus iam cre-
bris ſaxis illuc comportatis, montis uerticem cum reſiduis aſcendit: ſa-
xaq; de præcipiti, ſuper tranſeuntis per anguſtias faucium Erici copi-
as prouoluit: pluresq; per eam rem, quàm prius in acie oppreſſit. Ita
æquatis diſcriminibus, qui uictor abijt, uicto ſimilior obtritis agmini-
bus uidebatur. Perindeq; fugato Erico, ipſe ſecutus Suetiam accępit
in deditionem. Tantum ualuit fama prouolutorum de monte ſaxo-
rum. Vnde etiam illi cognomen acceſſit: quod effractis montibus pu-
gnaſſe uideretur.

¶ Haraldus ab Erico tertio congreſſu cadit. Daniam pro de-
uicta Suetia obtinens. Caput. ij.

Haraldus Rex, II. HARALDVS Haldani frater, ipſo foris bellicas res cu-
rante, primũ in Hallandia, deinde in Suetia, Danici Regni
rebus,

rebus, permittente germano, Rex præfuit: tranquilla meritus tempora, ſi non illi ex uictorijs fratris, labores & pericula excreuiſſent. Quippè Ericus occiſis per Haldanũ, ut diximus, copijs, fuga magis, quàm armis ſibi conſulens, prouidit interim auxilia ſibi, cõtraxitq́ꝫ arma undecunq́ꝫ: & cùm Suetiam omnem inuijs montibus penè impenetrabilẽ cerneret: quòd occultis ſaltibus præſidia Haldani ineſſent, in Daniã arma conuertit: tantum inibi tumultus excitaturus, ut Haldanũ defendendę Patrię gratia commotũ, Suetiæ Regno extraheret: felicioribus què auſpicijs ſe in alieno, quàm in patrio Regno dimicaturũ ſperans. Ita enim uſu compertum eſt frequenter, relatumq́ꝫ in hiſtorias: ut fortiſſimi duces ſuis in laribus uicti, in alieno ſolo depugnantes, uictoriã reportauere. Scipionis inde Maioris Aphricani exemplum recordetur, qui ex alijs gentibus depoſcit teſtimoniũ. Iam comparatis copijs, Ericus illas in Daniã curauit tranſportare: nihilq́ꝫ hoſtile timentẽ aggreditur Haraldũ. Ille iam fraternis uictorijs fretus, ſecurã agebat ętatem. Vbi tamen audiuit adeſſe hoſtes, nec ſequi germanum, tumultuarios (ut fit) longaq́ꝫ quiete armis diſſuetos milites conſcribit, armat, educit, Hoſtibus uenit obuiàm, explicans acies. Sed ea tum fortuna fuit, quæ eſſe ſolet imparatis, & inexercitatis, cũ paratiſſimis, & uſu bellorum aſſiduò attritis. Cedit Haraldus: lacerum agmen, ſparſumq́ꝫ recolligẽs, uires reparat: contractisq́ꝫ auxilijs, maiori fiducia, melioriq́ꝫ paratu, iterũ hoſtibus ſe offert in aciem. Sed nulla re melior, quàm pridem fortuna fuit. Iterum fuſus, fugatusquè, prælio exceſſit Haraldus. Necdum animos poſuit: memor fortiũ progenitorum, qui ſemper in acie procumbere, quàm hoſtibus manum dare pręponebant: quantũ potuit, amiſſas copias ſuppleuit: iterumq́ꝫ educit ad pugnam. Cunq́ꝫ diu hoſtes fortiſſimè dimicando, Dani ſuſtinuiſſent, cadit Haraldus inter cõfertiſſimos hoſtes. Ibi cùm nihil fuga potius uiſum eſt, Ericus ter acie uictor, poſtremò Rege occiſo, Daniã in poteſtatẽ accępit, compenſans amiſſam Suetiam, non minore Regno quod obtinuiſſet.

Haraldi caſus.

Ericus Rex Primus.

¶ Haldanus amiſſam Daniam recuperat, Ericum claſſe uincit, & Duello Noruagiæ Regis filiam meretur. Caput. iij.

HALDANVS accępto nuncio de amiſſo Regno, oppreſſoq́ꝫ fratre, quãproperè copijs Daniã repetiuit. Nõ erat Erico fiducia, Haldanum in pręlio ſuſtinendi, ſed recto profectus eſt itinere Suetiam, iam Rege uacantem, denuò occupare: quæ res illi felicius ceſſit, quàm diu conſeruare. Nam Haldanus ubi patrium Regnũ compoſuit, comparata claſſe in Suetiã adnauigat: ſciens multos in Regno ſui nominis amantiſſimos, Nec illo ſegnior Ericus, in naues

Haldanus Rex. III.

confert exercitum, felicius, ut putabat mari, quàm terra pugnaturus. Haldanus claſſem ſuam in remotiſſimo maris ſinu condit, & cum paucis nauibus occurrit Erico. Ibi cernens adeſſe hoſtem, pronus fertur in illum inſequendum. Haldanus fuga inſequentem eludens, iamiam ut uidebatur capiendus, in eum locum protraxit Ericum, in quo ſua claſſis delituit. Ibi captus Ericus, cùm uitam hoſtis permiſſione habere potuiſſet non inhonoratam, cõtempſit: hoc ſolùm deplorans, quòd non in acie fortiter pugnans cecidiſſet. Cunctꝙ mori decreuiſſet, non illum tamen ſanguinis Regij contemplatione trucidandum putauit uictor, ſed religatum miſit in loca feris beſtijs frequentata. Hic Erico exitus fuit. Haldanus uerò, quos deinde in Suetiæ Regno ſucceſſores habuit, quia eo loci commemoratum eſt, hic tranſibimus. Vir militaribus rebus omnem ætatem attriuerat, de nuptijs minimè ſollicitus, ſed ſuorum illi commonitio non deerat: Conſuleret Regni ſucceſſioni: quando ſe mortalem meminiſſet. Nulla enim res tam ad ineundas nuptias impulit, quàm quòd audierit, Duello oppoſitam, Hatheri Noruagiam regentis filiam. Grimmo erat pugil eximiæ uirtutis, qui eam, fretus uiribus, inceſſanter coniugem expetebat. Edixit pater eius puellæ, huius uiri importunitate cupiens carere, ut quicunꝙ illum uinceret, filia uxore potiretur: ita cuiuis illam, quàm homini importuno dare malebat. Haldanus conditionem rapuit, & in Noruagiam adnauigans, pugnæ ſortem ſubijt: nec detrectauit inferioris ſortis homini ſe committere. Iam enim ingruente ſenecta, defectior uiribus pugili uidebatur. Vbi congreſſi ſunt, primosꝙ pugil Regis ictus expertus eſt, Nunquàm inquit, uetulum acrius memini dimicantem. Ibiꝙ uictus Grimmo, uictori ſponſam reliquit Regiam puellam. Ex qua Haldanus filium ſuſtulit Haſmundum, diu poſt illũ Noruagiæ regnantem: unde genus ſe ducere Noruagiæ Reges gloriantur, referentes ſanguinis originem in Haldanum. Qui multis undiꝙ uictorijs auctus, pacemꝙ nactus, in circumitu ſpiritum in ſenectute bona reddidit: teſtamento facto poſt ſe deſignabat ſucceſſorem.

Marginal notes: Beſtijs Ericus exponitur. — Suetiæ lib. 1. cap. 43. — Duello uincit Grimmonem. — Haſmundus Noruagiorũ Rex Primus.

Daniæ Regnum ex Teſtamento Legatum Vnguino: cuius filiam minis Ebbo pirata petit, ſed ab Haldano ſub noctem Duello occumbit. Caput. iiij.

VNGVINVS Gothorum Rex erat, quem Haldanus poſt ſe Regni moderatorem in Dania deſignauit: Noruagiæ Haſmundum impuberem filium relinquens. Nouum, & ante hac incompertum munus Teſtamento datum. Equidèm ędes, agros, prædia, uineas: & his ſimilia Teſtamento dari putauimus: Regnum autem præſtare chartæ beneficio, prodigij loco habitum eſt. Sunt tamen

Marginal notes: Vnguinus Rex. — Teſtamento Reginã legatum.

tamen in Romanis hiſtorijs huius rei nō diſſimilia legata. Siquidem Attalus Rex, Romanum populum ſcripſit hæredem: & alij liberis ſuis eundem populum fecere tutorem. Sed in hac regione, niſi inſignis aut uirtus, aut induſtria uires Teſtamenti adiuuiſſent, non eſt uerisimile, Daniæ Proceres cum populo, tam facile ceſſuros defuncti Regis uoluntati. Conciliauit autē hunc Regem Haldano, uirtus conſpecta, & humanitas nō uulgaris. Familiaritas autem inde Regibus inceſſit: quòd Ebbo Princeps piratarum, minis & prouocationibus Regem Gothorum inquietabat, filiam illi ſuam deſpondere cogens. Non erat Vnguino fiducia, uel armis repellere, aut duello cōcurrere prouocanti. Recuſare autem Duellum, extremæ habitū eſt in hac gente illa tempeſtate ignominiæ. Ergo quod res ipſa cōegit, fecit Vnguinus, filiam Ebboni deſpondit. Peruenit eius rei fama ad Haldanum. Non tulit ille indignitatem rei: quòd uir plebeius, ſcelere & latrocinijs inſignis, Regiam puellam minis extorſerit à parente. Vbi conſtitutas accepit nuptias, eò profectus eſt cum expedito comitatu: ſed illo dam habito, ueſtem ſumpſit ruſticam, poſita Regali: oreq́ parumper diſtorto, & ex induſtria turpato, ne internoſceretur, ingreſſus Regiam, percunctatur, quem generum Rex delegerit? Ebbonem oculis ac manibus, Regi proximè iunctum, deſignant. Haldanus propius accedens, audiente iam Ebbone, iterum, quem Rex generum delegerit rogat? Tum ſtomachabundus Ebbo, quid homini ruſticano uideret̃ talia percunctari, ſe eſſe quem Rex ſuo ſanguine dignum iudicaſſet. Ad quod ille, Quando, inquit, talem ſponſam prouocatione meruiſti: ſi quid tibi uirium, ſi quid fiduciæ eſt, exurge, occurre prouocanti. Ecce uetulus demoror arma tua. Non erat liberum recuſare: ſed abigere uoluit hominem qualicunquè ratione. Laruarum eſt, inquit, noctibus pugnare: ego non niſi luce depugno. Satis, inquit, ſubluſtris lunę ſpeculo nobis luminis eſt ad pugnam. Aſſurge ſi quid eſt animi. Proceres qui hactenus ſiluere, uiua uoce iubent, prouocatum non detrectare quod crebrius obtuliſſet. Peruicit rubor, ut prodiret. Extemplo Haldani armis uictus occubuit: nuptiasq́ uertit in funus. Ex eo tempore conſtrictiū Haldanum Vnguinus amauit: tantúmq́ meruit redamari, ut Regno hæres fieret. Cęterum ab illo, aut ſub illius Imperio geſtas res nullas penitus accępimus: niſi quòd ab æmulo Regni Regnaldo bello preſſus oppetierat.

Haldanus Ebbonem Duello ſternit.

¶ Syritham, Siuualdi Regis filiam, pudiciſſimi aſpectus, mirabili ingenio & labore Otarus tandem uxorem meretur. Rex Suetiam bello ſuperat: ubi Starcuterus aliâs ſæpè uictor, cum.40. Proceribus fugit. Caput. v.

eius habitu petit diſſimulato. Otari mater uultus explorans aduenæ puellæ, generoſum aliquid deprendit in uultu. Filius non diu aberat; amatam illam ſuam adeſſe cognoſcit: & quoniam uerbis toties fruſtratis nihil egit, nouum ſumere tentat experimentum. Simulat inſtare Nuptias cum aliunde aduehenda ſponſa. Multus ubiq; per omnē domum apparatus. In cubilis miniſterium, cum nonnullis alijs peregrinam conſtituit puellam, nuper matris miniſterio conſtrictam: Lucernam illi tradit manu tenendam. Inde diſcurſus cæterorū uarij: longaq; mora interpoſita, lucernula conſumptis cæris ad lychnos deſcenderat, manumq; tenentis adurebat. Illa pertinaciter tenens, miniſterium non deſerit. Obſeruabat hoc Otarus diligentibus oculis. Vbi manum uidit concremari, nec loco moueri puellam, conſyderare illa uoluit, ſi Otarus iſta conſpiceret, erectoq; uultu raptim illum eſt intuita. Tum deſiliens Otarus toro, mediam amplectitur. Impletum eſt inquiens, paternæ conditionis inſtitutum: Tu illa mihi ſemper optatiſſima ſponſa, non aliam expecto: ueni ergo tot quæſita laboribus, tot meritа periculis. Nuptias quas ſimulauit, impleuit. Pater amiſſam filiam, ubi poſt multum temporis in Otari torum audiuit conſcendiſſe: generum non improbat, ſed quod ignorāte ſe nuptias inierint, hoc protinus accuſat. Sed filia patrem marito facilè placat, dum eius pro ſe labores, atq; pericula commemorat: nec ſolùm conciliat, uerumetiam arctiori uinculo deuincit affinitatis. Nam Otari germanam, patri ſuo, iam matre præmortua, coniugem donari curat. Memor inde Siuualdus Rex, quòd Regnaldus Suetię tyrannus, patrem illius oppreſſerit, diu quærebat gerendi belli rationem. Vbi cuncta conſtare uidet ex ſententia, Regnaldum prælio aggreditur. Diu, multumq; certatū eſt: nox ſola prælium diremit. tanta fuit non cedendi pertinacia. Altera luce reditur in aciem. Nuſquàm fuga, cædes ubiq;, par utrinq; ardor animorum, ante noctem nulla quies à pręlio. Tertia quoq; lux in eadem utraq; agmina uidit pertinacia. Concurſum eſt acriter, pugnatum fortiter. Sed tum Sueci ceſſere, uictoriam Danis relinquentes. Præcipua in Danorum agmine conſpecta eſt opera Otari Regalis generi: qui ut ſe dignum tanto comprobaret coniugio, fortiſſimè ſemper dimicauit. Tùm, quod nulla lux uidit, inuictiſſimus ille Starcuterus, quem bellū apud Suecos deprehendit commorantem, illiſq; ſociauit partibus, uiſus eſt terga dare cum .xo. Proceribus, bello ſemper ad illum diem inuictis. Starcuterus præcipuè fugiens, multos in admirationem conuertit. Sed uoluere Superi, ut mortalem ſe hominem agnoſceret: ſæpè uictor, ſemel uictus.

Apud Sialandiam prælium.

Starcuteri fuga.

¶ Alfus Sigari filius, Aluildam Siuuardi Gothorum Regis filiam ſtrennuè meretur uxorẽ, Negat mater. Filia piraticam agens, congreſſu nauali ab Alfo digno ſcitur. Vualbrunnæ Sigarus cadit.

Caput. vi.

Sigarus Rex.

SIGARVS Siuualdo filius fuit, idemq; Regni hæres atq; ſucceſſor: duo, ſi p ętatẽ tueri poſſet, Regna ſuſcipiẽs à patre. Nã Suetiam quoq; nouiſſimo bello, cùm Regem opprimeret, ſibi ſubiecit. Mutatis autem Regibus, omnis Regnorum ſtatus immutatur. Igitur Sigarus cum utranq; tueri haud poſſet, Daniæ Regno contentus fuit: tranquillaq; tempora meruiſſet, ſi non filij eius tres adoleſcentes, pro ætate inſolentes, rem omnem perturbaſſent, Siuualdus, Alfus, & Algerus, filia item Sygne, Regia ſoboles. E quibus Alfus inſigni corporis ſpecie, albicante coma, parem animi præſtantiam ubiq; præferebat. De Nuptijs ſolet eſſe prima huius gentis pugna. Accepit Alfus Gothorum Regi eſſe filiam unicæ pulchritudinis: quam pater incluſam deſpondiſſet uiro, qui per interpoſita pericula ad illã penetraret.

Veterũ in celebrandis Nuptijs Mos.

Amabant Veteres legere procos uirtute præſtantes, & qui fortibus factis ſe magnorum affinitatibus uirorum dignos præſtitiſſent. Irritabat iuuenem generoſi ſanguinis in Venerem, periculum promerendi, quod alium deterruiſſet. Itaq; comparatis quibus opus uidebatur, Alfus adnauigat: conclaue uirginis perdenſa pericula petit. Non feræ, non angues aditum protribuere: cunctis ſuperatis peruenit ad puellam. Poſcit ex conſtituto quod meruiſſet. Pater Gotorum Rex, non aliud prætendit, quàm ex uoluntate puellæ rem agendam, illamq; ante omnia percunctandam. Non abnuit forti, & formæ dignitate præſtantiſſimo iuueni nubere. Sola mater puellã obiurgat, quòd tam pro no reſponſo protinus annuiſſet: eſſe argumentum, non benè conſtantis animi. Igitur nuptias illa diſcindit. Indignata puella, quando illum non mereretur ſponſum, omnem deinde execratur maritum: militaribus rebus animum adijciens, & ueſte & armis præcingitur maſculis, piraticæ inſiſtens, quæ tum iuſta eſt habita militia, breui princeps aſſciſcitur. Multa undiq; pręclara edit facinora. Alfus quoq; Danię Regis filius, cùm eidem incumberet piraticæ negocio, ſuperuenit in portum, quem iam ante nauibus ſuis Aluilda (id puellæ nomen erat) occupaſſet. Igitur ubi eiuſdem quęſtus gratia, armati concurrunt, pugnã conſerunt, alter alterum portu tentat eijcere. Vbi pugna crudeſcit, Alfus ſuperior uiſus, nauim quam Aluilda tenebat, cum ſuis inſilit. Puella fortiter reſiſtit. Vbi incaleſcit pugna, fortè Aluildæ galea excutitur. Apparet uultus ille uirgineus Alfo non incognitus, Mox armis

Aluilda fit piratarum Princeps.

abiectis,

abiectis, in amplexus ruit puellę. Huc nos inquit, ferox fortuna pepulit: ut qui inuicem amantes, mutuis non permitteremur complexibus, ſæuis armis concurreremus. Fors obtulit in mari, in medio ſanguine, quod terra negauit in triclinio ſequeſtra pace. Nec mireris pugnantem fœminã. Ea enim in gente, nec prima illa, nec ſola fuit. Nam & apud Thraces, Sarmatas, & Scythas, pugnę puellares recenſentur: crebreſcitq́ narratio ſuper his, creſcente per tempora hiſtoria. Regis huius filia Sygne, quas turbas conciuerit, quæ mala inuexerit Regio ſanguini, propter eam abſumpto, in Suetia, atq́ Noruagia commemorabimus. Poſt omnem uerò ſtragem, quam ſibi mutuis pręlijs Danorum, Sueonum, ac Noruagiorum Proceres intulerunt, in Suetia commemorauimus. Cùm Haco ſuperſtes fratribus ab Hybernia bellum transferret in Daniam, peremptorum fratrum, & eius pręcipuè, quem turpi morte, publico Rex abſumpſit iudicio, necem uindicaturus, noctu promouens agmina per loca ſilueſtria, orta luce ramalibus prælatis, ante expectatum hoſtibus ſuperuenit. Ibi Sigarus ab excubitore monitus propinquare nemus, fatalem dicitur horam agnouiſſe. Tamen quos potuit armatos in aciem produxit: ibiq́ pugnans, cecidit in loco qui dicitur Vualbrunna, Latinè, Stragis puteus, à multitudine interfectorum.

Puellarum pugnæ.

Suetiæ lib. 1. cap. 45.

Noruagiæ lib. 1. cap. 21.

Sigari mors

* f iij ❨Siuualdus

❡ Siuualdus & Haco biduo inuicem prelіantur: Haco uictus, decurſo in Scotia biennio, moritur, Caput. vij.

Siuualdus Rex. II.

SIVVALDVS maior natu filius, cùm hactenus paternis inhæſiſſet penatibus, ultoris partes executurus, exercitum contrahit. Haco autem multitudinis concurſu territus, cum tertia agminis parte, relictam in Heruuyck claſſem repetens, maritimo ſibi diſceſſu conſuluit. Sed collega, eius etiam cognominis, agnominatus Faſtuoſus, plus fiduciæ in recenti uictoria, quàm metus in Haconis abſentia ponendum exiſtimans, mortemq; fugæ præferens, reſiduum tutabatur exercitum. Itaq; reductis paulíſper caſtris, apud uillam Allexſtata, naualem diutulè preſtolans occurſum, uenientium tardius ſociorum ſegniciem cauſabatur. Nondum enim ad deſtinatũ portum inmiſſa amni claſſis appulerat. Adeò autem Sigari clades, Siuualdiq; charitas promiſcuos plebis animos incitabant, ut uterq; ſe bello ſexus impenderet.

Haco cum Siuualdo congreſſus.

Poſtera luce Haco, Siuualdusq; congreſſi, biduum extraxere pugna. In qua rebus atrociſſimè decertatis, utroquè Duce proſtrato, Danorũ reliquias uictoria decorauit. Nocte uerò pręliũ inſecuta, ad conſtituti portus receptaculum claſſis Ripam rimata peruenit. Cuius alueum quondam remigijs peruium, nunc ſolidioribus elementis concretum, anguſtiæ limitant: ut uetante conſtrictionis inertia, rarus puppium admittatur ingreſſus. Diluculò nautę ſociorum cadauera conſpicati, funerandi Ducis gratia, collem ſpectatæ magnitudinis extruunt: quem uſq; hodiè opinione celebrem, Haconis buſtũ fama cognominat. Quorum multitudinem Borcarus cum Scanico repente equitatu adueniens, neci implicuit: conſumptoq; hoſte, uacuas remigio rates inſtruens, Hamundi filium Haconem, anhelanti præceps, celeritate inſequitur. Cuius cõgreſſu habito, contigit Haconem

Haconis mors.

rebus infeliciter geſtis, metu præcipitem, in Scotorum patriam ternis euolare nauigijs: ubi decurſo biennio, diem ſuum obijt.

❡ Haldanus pugil fortiſſimus, Gyuritham procatur: duodecim ſolus fundit: fratrem Hildigerum ignotum ſibi, duello uincit. Caput. viij.

GYVRITHA Alfo filia, Sigari neptis, ſola Regij ſanguinis puella ſupererat. Adeò bellicus furor, omnẽ Regiam ſtirpem exſciderat. Placuit, Ducibus rem committere, donec dignus Regno procus inueniretur. Itaq; partita eſt in Ducatus omnis prouincia. Diu autem puella, omnes præ ſe contemnens, in cœlibatu permanſit. nuncupatis enim uotis, uolũtariam ſibi indixit caſtitatem: concubituq; carere, quàm ex plebe maritum conſciſcere ſatius duxit.

Quin-

Quinetiam cauendæ iniuriæ gratia, quòd raptus puellarum crebri ſi erent, conclaue ſuum electo pugilum agmine tutabatur. Erat in Ducibus terræ uir primarius Borcarus, rebus geſtis nemini inferior, multos etiam ſuperans: qui Gunnarum Suetiæ Principem, iamdudum Noruagiæ Rege extincto, filiam eius Drotam cõiugio tenentem, prælio aggreſſus fudit: uxoremque ſibi aſciuit: ex qua filium ſuſcepit Haldanum. Qui cum ætate uiribus creſcens, illa accæpit ætatis incrementa, ut iam adoleſcens, pugilẽ inſignis famę, quòd ab eo pueriliter obludente colapho percuſſus eſſet, geſtamine quod forte manu tenebat peritum, oppreſſit. Inde futuros operum titulos auſpicatus, præteritæ uitæ contemptum, in ampliſſimum ſequẽtis fulgorem conuertit. Is cum parente primitias ingreſſus militiæ aduerſus Ruſſos, piraticam agentes, magnificè pugnauit: deuictisque hoſtibus, trophæa retulit non uulgaria. Sed in congreſſu uulnus oris excæpit: quod nulla Medicinę artis peritia potuit in integrum reformare. Adeò excrementa carnis putrem alebant, ut deformitatem oris inſignem faceret: quanquàm apud modeſtos rerum æſtimatores, uulnus aduerſo pectore ſumptũ, non ſit pudendum. Auſus tamen hic iuuenis, maternæ nobilitatis fiducia, paternæque fortitudinis, pariter & autoritatis gratia, quam adiuuabat propriæ etiam induſtriæ conſpecta próbitas, Regiam adire puellam, Quid ita inquiens, nobilis uirgo, maturos annos degeneri perdis cœlibatu? In te Regius ſanguis conſedit: niſi conſulatur in tempore, in te periturus. Si hunc probas maritum, erit qui ſe non degenerem magnis toris exhibebit. Ad hæc puella ſpiritu inflato de Nobilitate, iuuenem præ ſe contempſit, degenerem contractis naribus aſſeuerans, necdũ magnis rebus geſtis conſpicuũ: quem etiam oris deformitas non commendaret. Æquanimiter tulit ille cõtemptum. Quando inquit, cauſæ propriæ legationem impleui, unum oro, ut hoc cœlibatus propoſito, ad illum diem ſeruato, contineas, donec Haldanus rebus quas probes, inclareſcat: tanto fortaſſe ſplẽdore illuſtrandus, ut oris facilè contegat uitium. In hæc uerba dimittitur. Aberant tum fortè cuſtodes atrij Athletæ: reuerſi, audiunt Haldanum affuiſſe: duplici contemptu inſtincti, arma corripiunt: illum inſequentes, ultionem facturi, & de occiſo contubernali, & de contemptu ſui: quòd puellã adijſſet. Ille cùm inſequentes attenderet, iuſſis abire ſocijs, fertur ſolus in duodecim: congreſſuſq́, occidit uniuerſos: hoc ſe primũ fortitudinis opere cõmendans Reginæ, quòd famulos tot numero unus peremiſſet. Inde cõmilitium ſecutus Sueonũ Regis Alueri, in Ruſſos fert̃, ubi Hildigerus, uterinus Haldano frater: quia ille patre Guñaro, iſte Borcaro, una ãbo matre Drota geniti, Ruſſis militabat. Agnouit Hildigerus

Haldanus naſcitur.

Pugilem adoleſcens ſternit.

Gyuritham alloquitur, procans.

xij. pugiles ſolus cædit.

Suetiæ lib. 1. cap. 25.

fratrem, ab eo incognitus. Igitur cùm de ſua parte proceſſit Hildigerus, prouocans ex Sueonum agmine fortiſſimum, Haldanus illi opponitur. Recuſat Hildigerus: prætenta cauſa, quòd cùm ipſe pugil exercitatus haberetur .lxx. pugnis iam extractis, imberbem iuuenẽ oppugnare indecorũ duceret. Creditũ eſt hac ratione diffugere: ſed ille fraterno ſanguini pepercit. Haldanus duos ſibi opponi iuſſit. Quos uicit. Tres deinde obiectos, ſtrauit. Inde quatuor, uſq; ad decẽ. Tum Hildigerus. Iam inquit, æquaſti quem prouocas: nec longius differendum. Itaq; congreſſi fratres, fortiſſimè pugnant: donec Hildigerus letali accæpto uulnere, pugnam intermittit. Conſidentes in arena, conquieſcunt. Ibi ſe iam aperit Hildigerus, communem utriſq; matrem teſtatus Drotam. Haldanus in oſcula ruens, pugnam damnat: fratremque accuſat, quòd ſe contexerit. Ille quod res habebat prætendit: diu ſe reſtitiſſe, ſed ubi famę detrimentum uidebatur accedere, periculum ſubij, fato non infelix: quòd forti manu conciderem. Hæc dicens, in uerba efflauit animam.

Duellum eius cum fratre.

¶ Haldanus Daniam rediens, Gyuritham ſibi deſponſatam, Siuuarum audit procatum: & ſponſum, & Saxones contriuit. Haraldum bello Sialandico poſt ſe relicto, fatis cedit. Caput. ix.

HALDANVS tot uictorijs cumulatus, iam omnium iudicio, dignus Regali toro iudicatus eſt, ipſiusq; Gyurithæ iam ſententia omnibus anteponendus. Siuuarus tamen Saxonicæ gentis nobiliſſimus iuuenis, magnum gentis ſuæ decus in his nuptijs conſtitutum cernens. nam perinde Regnum Daniæ conſequeretur, multis donis peregit, ut in colloquium puellæ perueniret: ibi multa largiens, maiora promittens: animum uirginis in ſe inclinare non deſtitit. Illa, ut erat ſagax, conditionem fecit iuueni, quam implere poſſe non putabat. Vides, inquit, Daniæ Regnum lacerum, diuiſis Ducatibus diſciſſum: id aggredere, in unum ut erat corpus reducere: quod ubi peregeris, dignum te Regali toro reputabis. Ille conditionem accæpit, muneribus aggreſſus Regni Primores, ut auro potius, quàm ferro perageret, quo optatis nuptijs frueretur. Multa iam rei fundamenta locabat. Deniq; peractum iam uidebatur quod uirgo depopoſcit. Annitentibus ergò Regni Proceribus, nuptiæ cõſtituuntur, diu longeq; abſens Haldanus poſthabeť. Peruenit tamen ad illũ fama rei. Itaq; iter accelerans, cùm ad locum perueniſſet, comites ſepoſuit in occultũ: ipſe progreſſus in Aulã, ſponſæ ſe uultibus ingerit: obſcuritate quadã inuolutis uerbis exprobrabat fidei uiolationẽ, quòd nõ expectaſſet eius reditũ: Hoc eſt inquiẽs, pro quo tot periculis caput obieci? ſic me fœminæ permiſi

Siuuarus Saxo.

Saxoniæ libro.1.ca.14.

permiſi fidei, ut tollat alius duriſſimæ præmia militiæ? At illa æquè diſſimulanter, Qui potui urgentibus fatis reſiſtere? Longè, diuq; peregrinantem, quis uiuere crederet? In hoc me meorum uota coniecerunt anguſtiæ: ſed tamen integra ſunt tibi, ſi quid præuales, tua præmia. Hæc dicentem, miratus ſponſus, ferientis mox ferrum tranſuerberatus accæpit. Aſſunt qui delituere milites, & omne protinus Saxonicum nomen extinguitur. Vacuatur Aula Teutonicis cõuiuis. Haldanus pactam alieno, ſponſam tulit indigena. Accæptam autem Gyuritham cùm ſterilem experiretur, nuptiarum ſibi deeſſe præmia non diſſimulanter aduertit: miſſoq; in Vpſolam (quod templum erat ea tempeſtate cultiſſimum) nuncio, oraculum depoſcit. Reportauitquè, parentandum Manibus Regiorum iuuenum, & præſertim fraternis. Quo peracto, filium ex ea ſuſtulit Haraldum, magnæ ſpei puerum. Cuius tamen adoleſcentia, & paternæ necis ſpectaculo, & primitijs bellorum miſeris, extitit contriſtata. Nam dum pater Haldanus integrando Regni corpore, quod uacante Imperio diuiſum erat, inſtaret: dum Sialandiæ Principi, imperata facere detrectanti, occurreret, magno uictus prælio, cui & filius inerat, & cõiunx, occubuit. Siquidem Gyuritha diuturno tẽpore ſceptris inhærẽs, militaribus officijs muliebre corpus inſtituerat. Cumq; animo gereret, Regni reformationẽ, & filij, maritiq; pręcipua charitate flagraret, non eſt paſſa deeſſe prælio, quod magno hoſtium inſtructu parabatur. Poſtquàm ergo Regem cecidiſſe cognouit, filium adoleſcentem pręſidio ſuo cinctum, acie eduxit, ſeruauitq; ſuperſtitem.

Cadit ſponſus cum ſuis

Oraculum conſulitur ſuper ſterilitate Reginę

Haldani mors.

¶ Haraldus patri ſuccedit. Sialandiam recuperat. Haſmundum Noruagiæ reſtituit Regem: Suetię Regulos opprimit: & ab Othino pugnandi inſtitutionem docetur. Caput. x.

HARALDVS filius, patrium Regnum ſucceſſor aeceperat. Cuius animi, corporiſq; dotibus acceſſit, ut inuulnerabilis haberetur. Sic ualuerunt in ea gente præſtigiorũ maleficia, Othino quodam, quẽ diuinitate donabat gentis opinio, autore. Igitur ſtatura procerus, animo infractus, nihil prætermiſit quod reintegrando Imperio inſeruiret. Nam Vueſetum tyrannum Sialandię incubantem, cùm audiſſet nuptias peragere, in ipſo protinus oppreſſit conuiuio, Sialandiam recuperans. Hatherum quoq; Iutia depulit. Hundingũ, Roricũq; Lethra, quæ ſedes Regia ſemper fuit, exuit. Diſtractumq; Daniæ Regnũ, in priſtinũ corpus reformauit. Inde uertit arma in exteros. Nam Noruagię Regẽ Haſmundũ, à germana Regno deiectũ, reſtituit. Nec aliud ſibi uel militiæ præmiũ depopoſcit, quã rectè factorũ memoriã.

Haraldus Rex. III. inuulnerabilis.

Sialandiam recuperat, atq; alia admiranda peregit.

Hanc uerò pugnam in Noruagia recenſuimus. Ab Suetiæ Rege im=
pugnatus,defenſionis arma parauit:inſtinctu ſenis, qui ſe Othinum
deum diceret,rationem ordinandarum acierũ recepit. Viſum eſt ope
ræ precium,noſtri Saxonis ſuper his inſtitutionibus uerba repetere:
ut intueamur,quę fuerit Veteribus pugnandi inſtitutio. Iuſſit inquit,
Veterum pugnandi inſtitutio. Terra. ſenex,ut terreſtribus copijs bellum editurus, uniuerſam aciem in tres
turmas diuideret: quarum quanque uicenarij ratione denſaret:mediam
autem.xx. uirorum numero reliquis porrectiorem extẽderet: quam
etiam in coni,ſiue pyramidis acumen digerens, alarum receſſus utrin
què ſecus diſcretis ambagibus obliquaret. Cuiuſlibet autem turmę ſe
riem hac ratione contexeret,ut à duobus frons inchöans, cõſequenti
bus locis unitas duntaxat incrementa reciperet. Equidem in ſecunda
linea tres,in tertia quatuor:eodemque modo poſterius ordinandos,ha=
bita congreſſione ſtatueret:ſicque conſequentes gradus idem proporti=
onis tenor inſtrueret, donec coniunctionis extremitas alas ęquaret.
Cornu uerò quodlibet denis ab eo ordinibus formaretur. Poſt has
item turmas inſtructam iaculis iuuentutem admittat. A cuius tergo
grandæuorum cohortem adhibeat: quæ labantes ſociorum uires,ue=
terana quadam uirtute firmaret. Deinde funditorum alas, gnarus lo=
corum ſupputator,annecteret: qui poſt ſodalium agmina cõſiſtentes,
eminus hoſtem tormentis inceſſerent. Poſt quos cuiuslibet ætatis,aut
ordinis homines, abſque conditionis æſtimatione paſſim adſciſceret.
Cæterum poſtremam aciem ternis adinſtar primæ cornibus diſtin=
ctam, ſimilique graduum proportione digeſtam,explicet. Cuius tergũ
ſuperiori coniunctum agmini, ipſum auerſæ frontis obſtaculo tuere=
Mari. tur. At ſi nauale forte prælium incidiſſet,partem claſſis ſecerneret:quę
eo præpoſitos inchoante conflictus, multiuola rates hoſticas reflexio
ne circundaret. His diſciplinæ militaris rationibus inſtructus, Ingo=
Suetiæ Regulos. nem, Olauumque Suetiæ Regulos bellum parantes, anticipatis apud
Suetiam rebus,oppreſſit:fratrique deditionem offerenti, pacem dedit,
firmatis conditionibus. Quid uerò rerum apud Noruagiam geſſerit,
Noruagiæ lib.1.ca.27.c in eius prouinciæ commemoratione poſuimus. Nam Regi Olauo in
Regnum reſtituto, permiſit poteſtatem: Vbboni autem Friſio militi
ſuo,cuius ſtrennua uſus eſt opera,ſororem iunxit cõiugem: cuius du=
ctu & Rheni partes,& Britanniam ipſam bello pertentauit. Sed ea in
Noruagia tranſegimus.

¶ Haraldi memorabile bellum,quo & ipſe,& Vbbo fortiſſimi cecidere,Ringo deinde Suetiæ Rex uictor, Regna partitur. Caput.xi.

MEMORABILE VERO BELLVM, & cæ
teris quæ

teris quæ in hac natione ſunt geſta maximum parabat: quod appa-
ratus ipſe declarat. quippè ſeptennio toto arma in Suetiam Haraldus
inſtruxit: læuia interim prælia, quæ per hanc temporis moram facta
ſunt, maioris commemoratione ſunt penitus obſcurata. Multæ ferun- Belli cauſæ.
tur huius tam ponderoſi belli cauſæ. Sunt qui internuncium utriuſq;,
quem multis annis inuicē ſubmiſere, Ringo, & Haraldus, intima ſan-
guinis & animorū deuinctione conſtricti (quippe Haraldi ſorore ge-
nitus extitit Ringo) inter utrunq; uana relatione ſtruxerit inimicitias:
cùm quæ apud alterutros uiderit, audieritq́;, maligna interpretatione
detorta, aliter ac facta ſunt, retulerit: donec acerrima utrinq; odia con
flaret. Alij etiam ab Haraldo ortam autumant belli cauſam: quòd uir
militaris, qui omnem ætatem in armis triuerat, ſenectam ocio torpe-
ſcere non ſit paſſus: utile iudicans, iuuentutem longa pace bello diſſue
tam, in armis eſſe. Simul & ſecum uoluens: non eſſe decorum, ſe, qui
multa foris bella geſſerit cum gloria, fato conſumi inglorio: quod per
ætatē longè non eſſe fatalem homini proſpiceret: maluitq́; in acie ſpi-
ritum profundere, quàm inerti leto ſuccumbere. His, atq; alijs ex cau-
ſis bellum eſt conflatum maximum. Cuius deſcriptionem, qui magna
pars belli fuit, Starcuterus uir fortiſſimus, ad hanc uſq; durās ætatem,
perſcripſit. Longum eſt commemorare, quæ cuiquè parti auxilia ac-
ceſſere. Haraldo quippè totis Regni ſui uiribus in bellum propenſo,
acceſſerunt inter ſuos Duces, Hetha, atq; Vuiſna: puellæ armis aſſue-
tæ, puellares etiam turmas ductantes: quarum muliebri corpori natu
ra uiriles indidit animos. Nec nouum debet uideri recolentibus Troi Puellæ mi-
ana bella, Penteſileā furentem, in Italia quoq; Camillam, & in Bohe- litares.
mia diuturnum puellæ Imperium. Quod in Vuandalia noſtra per- Vuandaliæ
ſtrinximus. Ex Britannia quoquè, Friſiaquè, arma huic agmini acceſ- lib. 1. cap. 11.
ſere. Vuiſna quoquè altera ex Vuandalia uirago, Vuandalico agmi- & ſeq.
ni imperitat. Noruagiæ uires non defuerunt. Sed ne improuidis bel-
lum Sueonibus pararetur, mittuntur ab Haraldo, qui Ringoni pa-
làm inimicitiarū mandata perferrent, ipſamq́; ſequeſtræ pacis direm-
ptionem uulgarent: ijſdem pugnæ locum præſtituere iubens. At Sue
ticas uires toto Regno contractas, adiuuêre auxilia multa. Nam & à
Ruſſis, & totius Orientis populis arma conuenerant. Pannoniç quo-
què extitiſſe feruntur in partibus. Suſpicionemquè res ingerit, ne for-
tè Goti, iam in Pannonijs ad ripam Danubij ſedentes, laboranti pa-
triæ ſuppetias immiſerint. Nam quicquid erat Gotorum in patria,
rebus acceſſiſſe Sueticis, certa res eſt: enumerante huius Saxone
belli Scriptore, ex nomine Duces, cum turnis ſuis. Tan Gramatico.
tæ autem utriuſquè agminis erant copiæ, ut mare nauibus, & ipſa

Scania

Scania turmis pedeſtribus uix ſufficere uiderentur. Maius tamen pu-
gnæ pondus terreſtribus incumbebat agminibus: nec Nauales copiæ
ſupplementũ dabant pugnantibus. Igitur tanta mole concurſum eſt,
ut uix fortium atꝗ inertium diſcriminarentur acta. Cædunt, cædun-
turꝗ paſſim, uicti uictoresꝗ. In Suecis Starcuterus, in Danis Vbbo
Friſius eminebant inter multa pugnantium milia. Sed poſt multũ ſan
Vbbonis fortiſſimi caſus. guinem utrinꝗ fuſum, cadit Vbbo Danicarum partium fortis pro-
pugnator. Exinde ſubruere Danorũ res paulatim cœpere, occiſo for-
tiſſimo Duce: qui quatuor & quadraginta in pectora tela, priuſquàm
caderet, excępit. Haraldus, ubi ſuorum res inclinare audiret, ſentiret-
què: iam curru eius inter cadauera inmobiliter hærente, prouoluitur
Haraldi mors. & ipſe præceps curru ſublabente. Aderatꝗ qui Regium fatum imple
ret. Ringo Suetiæ Rex, ubi iam belli caput audit corruiſſe, ſuis adhuc
cæde furentibus, receptui cani iuſſit, parciꝗ agminibus, Ducibusquè
qui ſuperfuere. Iubet Regio perquiſito cadauere parentari, Regaliꝗ
more incenſum corpus exurere: equum, bellatorem, ac arma flammis
miſcere. Deinde priuſquàm agmina reduceret uictor, componendæ
Danię rebus intendit: Scaniamꝗ Daniæ corpore abſtractam, ne faci-
Hetha uirgo Danis imperat. lè rebellarent, Suetiæ adiecit. Hetham puellam Danici generis, quòd
ſub tributo regnaret, petentibus Danis permiſit. Sed facilè pertęſum
eſt uiris, fœminei Imperij. Non enim poterant muliebribus armis ſub
Olo aduocatur. eſſe, qui fortiſſimis Regibus militaſſent. Olonem, Siuuari Noruagiæ
Regis filium adeunt: precanturꝗ, ut auitum Regnum ab infamia uen
dicaret. Nec difficile fuit impetrare. Aduocatam enim Hetham, cæte-
* ris cedere Regni partibus iuſſit, Iutia deinde contentam. Difficile fu-
* it tanto Imperio cedere, ſed aliquanto difficilius armis tueri.

¶ Olo Daniæ præficitur. Latronibus Regnum purgat, ac
Duello uictor, Olaui filiam connubio meretur. Toro-
num obtruncat. Coniuratione tandem in ſe Du-
cũ, inſidijs Starcuteri, balneo incautus peri-
mitur nudus. Caput. xij.

Olo Rex. OLo Siuuari Noruuagię Regis filius, ex Haraldi germa
na, uolentibus Danis cœpit regnare. Diu ſub auunculo iſte militauit
Haraldo. Nam è Noruagia in Daniam, uiſendi auunculi cupidus, na
uigabat. Tertium ætatis apud patrem luſtrum peregit, multum ani-
Olo uiſu terribilis. mi, corporisꝗ dotibus præpollens. Adeò uiſu efferus, ut quod alij ar-
mis, ille oculis ageret in hoſtem, ut terreret. Adoleſcentiæ annos præ-
claro facinore perornans. Nam inſignes latrones Gunnonem atquè
Grimonem inſecutus, publicis itineribus inſidiantes, hoc ordine per-
domuit. Equum, canemꝗ, ac arma quę uolebat, aſſumens, clam omni
bus

bus egreditur: nec ſocium, aut teſtem tantis rebus aſſumens. tantū dabat fiduciæ uirtus. Vbi peruenit in loca latrocinijs frequentata, hominum in roſcido gramine ueſtigia deprehendit: quæ ſecutus, peruenit ad amnem: nec inuenta qua traijceretur ſcapha, fiduciæ plenus, equo inuolitat. Amne ſuperato, reliquum iter, ducentibus per gramina ueſtigijs conficit. Deductus in locum, quo iam uallo munitum, portisq́ ſeratum, nullus uidebatur ingreſſus. At ille equo in uallum erecto conſcendit, ante expectatum latronibus ſuperueniens. In ipſo ueſtibulo latronum, ſatellitem conficere indignum ratus, armis arcuatim, manibus confractum, tecto ſuperiecit. Latrones intus audientes inſolitum ſtrepitum, emicant: contemptumq́ adoleſcentem imberbem aggrediuntur. Sed ille gladio diſtricto, ita ambos, patrem, filiumq́ affecit, ut genibus ſolis niterentur repugnantes. Alterum canis per iugulum enecat: alium armis Olo confodit: & ut cōſpicuum haberetur uirtutis exemplum, extracta latronum capita, ſublimi conte per uiam publicam appendit: ſpolijs, quæ multa congeſſerant, uictor potitus. Inde ubi audiuit, Pugiles inſigni nomine, Vuermorum Regis filiam depoſcere, aut Regem ipſum duello contendere (iam ſæpè diximus, morte grauiorem genti extitiſſe, ruborem recuſandi certaminis) Olo patrijs Noruagiæ finibus adhuc demorato, aduolat, Regiamq́ petit: quam comperit luctu & mœrore plenam. Percunctatus quid timerent, Regis filius rem aperit: Eſſe pugiles magni nominis, qui germanam depoſcerent, aut duellum offerrent, quod nemo fidat ſubire. Ilic iuſſit omnes benè ſperare: quid tamen præmij uictori eſſet, rogat. Filius conſulto patre, refert, ipſam puellam uictori conſtitutam mercedem. Cunctq́ uirgo diligentius aduenæ hoſpitis oculos intueretur, nō paſſa fulgorem, cōcidit. Ab ipſo amanter erecta, quid formidaret rogatur. Fulgorem inquit luminum inſolitum deprendi. Ille uerò ubi cōuiuio excipitur, decoram pandit faciem, ceſarie uenuſtam. Sed ſciens, quo luminum eſſet terrore, uerecundius illa ſubmiſit. Ingreſſi Regiā Pugiles, ipſam puellam, aut eius loco congreſſorem depoſcunt. Olo uerò, Modeſtius inquit agendum cum Rege. Num gremio abducere Natam adueniſtis? Illi perſtant, alterum depoſcere. Bene inquit habet. Pugnam poſcentibus, pugna dabitur. Egreſſusq́ in campum de more metatum, ambos conficit: ſatellites etiam auxilio dominis ſubeuntes, proſternit. Partam uictoria puellam accępit uxorē: ex qua filium ſuſtulit Emundum, Regno Daniæ poſt patrem præſidentem. Sed prius quàm ad nouiſſimum Heraldi bellum perueniret, Patriam prius fortibus factis illuſtrauit. Audiens oppugnari parentem à Torono Regulo, oris habitu deformatus, hoſtis Regiam ingreſſus, primū Siuuari, Olonisq́

Latrones peremit iuuenis.

Noruagiæ lib. 1. cap. 19.

Duello binos cum ſatellitibus ſternit.

g filij

Toronū Regulum cum ſuis obtruncat. filÿ odio exulare profeſſus, ubi opportunitatē uidit, ſocios aſſciſcens, Regem cum ſtipatoribus obtruncat. Nec ante patriam repetēs, quàm patri pacē ab oppreſſis hoſtibus reportaret. Inde maritima bella multa conficiens, undequaq; uictor remeabat. Ad Haraldum auunculum dein profectus, cùm nonnullæ inter eos ſimultatum cauſæ ſuborirentur: eo deſerto, ſe contulit ad Ringonem ei conſobrinum. nam gemiņis ſororibus erant progeniti. A quo, iam magno in Haraldum bello uictore, donatur Scaniæ gubernatione, quā Daniæ detractam ab Ringone ſupra ſignificauimus. Inde ad uniuerſum Daniæ Regnū à Proceribus Rex deligitur, deſtituta (ut diximus) Hetha. Sed talem ſe, iam Regno potitus egerat, ut aſſuetos libertate Duces, facilè pœniteret Regem talem delegiſſe. Quippe uir animo acer, uiribus incomparabilis, plenam omnium ſubiectionem depoſcens, in tyrannidem degenerare uiſus eſt his, qui ſubeſſe non nouerant. Igitur inita conſpiratione, & ut propius dicamus, coniuratione, Regem quando deſtituere non poterant, perimere ſtatuerunt. Nec tamen inuentus eſt in. xÿ. Ducibus, qui fideret conferre manum, auderetq; operam ſibi deſumere opprimendi Regis. Starcuterus ſupererat iam annis grauis, quippe qui triū hominum impleuiſſet ætatem, necdum tamen defectus uiribus: apud quem queſti Proceres, graue ſibi, Regnoq; incūbere Olonem: orant, ut quoniā illi opprimendorū gloria ſit Tyrannorū, hunc etiam faciat de medio: auri magnū pondus ſe repenſuros. Promittit operam: non tàm auri cupidine, quàm liberandi à Tyrāno Regni gratia. Captansquè opportunitatem, ingreditur ad Regem iam in balneis nudū, ipſe ferro ſuccinctus. Rex ingredientem Starcuterum acrioribus oculis intuitus, ſtatim reuerberat, apud alios inuictū uirū. Illa fuit, ut diximus, luminum eius acrimonia. Statimq; in ſe rediens Rex, uirum multa familiaritate per bellum notum, & armis fortiſſimum, iam abeuntem iubet reuocari, arbitratus magni aliquid, uirum magnis rebus exercitū, allaturū. Vbi redÿt, iam oculos Rex ſubmiſit, Quid eſt inquiens Starcutere? quid affers? Ille diſtricto ferro aſſurgentem tranſuerberat. Hic fuit exitus magni Regis, fortiſſimi uiri, quē æquè fortiſſimus opp̄ſſit.

Supra c. ii. b

Coniuratur in Olonem.

Olonudus à Starcutero transfoditur.

Emundus patri ſuccedit, Ringonis filiam, nauali bello uxorem meretur: Duello binos ſuperat. Deq; Starcuteri morte. Caput. xiÿ.

Emundus Rex.

EMVNDVS OLONI patri ſubrogatur in Regnū, non tantùm paternorum operum, quàm ſpectatæ indolis reuerentia, adiuuante generis nobilitate: contendit adoleſcens paternis inſiſtere per bella ueſtigÿs, præclara eius opera, aut æquaturus, aut ſi qua poſſet etiam ſuperaturus. Prima illi de Nuptÿs, ut mos

ut mos erat genti concertatio, Ringonis apud Noruagios aliquantæ genti regnantis filiam, illi fama pulchritudinis ac pudicitiæ commendabat. Sed non dabant Veteres nuptui filias, niſi fama inſignibus, & uictoria præclaris generis. Igit̃ ſocero ſe probaturus Ringoni, Emundus claſſem inſtruit, Noruagiam adnauigat, bellũ infert. In quo iam ad mortem Ringone uulnerato, Emundum iubet aduocari: cicꝫ iam moriens, digno factis genero, filiam deſpondet. Emundus autem pluſrimis undecunqꝫ cumulatus uictorijs, cùm Noruagiam ſibi ex coniuge commendatam pacaſſet, occiſa Ruſla uirgine bellatrice (quam rem in Noruagia commemorauimus) duo ex Ducibus fœminæ bello ſuperſtites, qui iam uiuenti Dominæ fidem aſtrinxerant, uulturos necẽ eius ſi ſupereſſent: audito, quòd Emundi opera cecidiſſet, Regem prouocant in Duellum. Diu reſtitere Proceres, nõ poſſe duobus unum, & Regem popularibus opponi. Sed peruicit Regis uoluntas, effecitquè, ne quis quod ipſe cuperet tentaret impedire. Congreſſus utricꝫ, alterum ex his occidit: alterum uita & præfectura gentis donauit. Sub huius Regno uetulus iam Starcuterus luminibus captus, uirium uigore deſtituitur: ſed inglorium ratus, ſine ſanguine mori, qui toties hoſtilem uidiſſet cruorem. Igitur multa pœnitudine Olonis à ſe occiſi mortem deplangens, precium ſceleris, aurum collo appenſum circumtulit: inuitans huius mercede ad ſui interfectionem obuios quoſlibet. Cuncꝫ gemino accinctus gladio, geminocꝫ innixus baculo, ſenex graderetur, ab obuio milite rogatus, quid ſibi duplex gladius uellet inutili ſeni: unum profecto munus ſuum facere poſſet. Propius arreptans ſenior enſem, abſcondit in latera aſtantis. Alio deinde itinere obuium habuit in uenatione Hatherum equitem, cuius parentem occidiſſet. Agnitus ab eo, cùm ſenex uiciſſim oculorũ uitio non uideret, itacꝫ duos è miniſtris equites immittit ſeni: uiſurus ſi terreretur. At ille ſtrepitu magis, quàm uiſu uicinos deprendens, utruncꝫ baculo, quem gerebat excerebrans, terruit territantem. Propius tamen adequitans, ut extra enſis ictum conſtitit, ſenem percunctatur, gladium ne uehiculo uelit percunctare? Ille ab alto ducens ſuſpiria, Quondam inquit, irriſoribus meritas pœnas rependi: nunc & luminibus, & uiribus defectus irrideor.

Vt ſine regreſſu pronus agit alueus undas,
Sic ætas hominum curſim labentibus annis
Irreditura fluit.

Non eſt qui ſenem miſeretur: præter unum Hatherũ, qui & in agmine, & in pace ſeni ſedulus ſubminiſtrat. Multa deinde uerborum uiciſſitudine, cùm Hatherus de plurimis percunctaretur, & ille ſenũ more garrulus, trophęos ſuos numeraret, ipſum quem requirit agnouit Ha-

Ringonis filiam uxorẽ ducit.

Noruagiæ lib. 1. cap. 33.

Duellum Emundi.

De hoc in Suetia lib. 2. cap. 22.

Hac etiam pugna filium Iarmericum, geminasq́ filias ab hoſtibus captas amiſit. Hæc fuit illa tempeſtate Danici Regni calamitas: ut cùm Scaniam Sueci occupaſſent, Iutiam Vuandali tenerẽt, duobus Regni potioribus partibus, in hoſtiũ poteſtate factis, ſolę inſulę in medio parebant Danorũ Regi. Non contemnenda quidẽm Prouincia, ſed maioribus ſui præſidijs deſtituta. cùm hinc Vuandali, inde Sueci, mediũ Danorũ Regem penè captũ complecterentur. Ita Danorũ Regnũ fortiſſimè propagatũ, tantis etiã Maiorũ titulis illuſtratum, tot auctũ uictorijs, ob unius uiri inertiam, ex ſummo nitore fortunę, & florentiſſimo rerũ ſtatu eò peruenit ignominiæ, ut penſionem, quam prius imperauit, exolueret. Siuuardus autem ſæpè pugnam retentans, caſſo labore ſe fatigauit. Poſt tot Maiorũ decora, in tam erubeſcendo rerum ſtatu, confuſa Regni gubernacula geſtare non ſuſtinens, ne diuturnior uita ad extremam gloriæ iacturam pertingeret, ſpecioſum ſibi ſtatum pugna parere properauit. Quippè memorẽ calamitatis animũ, deponendæ ægritudinis cupido, ſalutis faſtidio cruciabat. Adeò demendi ruboris ſtudiũ, lucem ei inuiſam fecerat. Igitur cõparatis ad pugnam copijs, Simoni cuidã ſub Gotaro Sueonũ Rege, Scaniam procuranti, bellum apertè denũciat. Quod obſtinatis temeritatis uiribus executus, occiſo Simone, per ſummam hoſtiũ ſtragem, uitam finiuit. Patria tamen penſionis onere liberari nequiuit.

¶ Buthli Regnum & mors. Iarmerici filij eius, apud Vuandalos captiuitas, & eiuſdem ab eadem ſeruitute admiranda liberatio. Caput. xv.

BVTHLVS oppreſſo in prælio fratri, in qualicunq́ Regno ſuccedit: cùm interim Iarmericus fratris filius, apud Regem Vuandalorũ Iſmarũ, cũ coæuo ſibi, collacteoq́ Gunnone, cõiectus in carcerẽ captiuus degebat. Quo demũ erutus, atq́ exercendi ruris culturæ applicatus, ruſticũ opus Regius iuuenis exequit̃. Ob cuius promptiſſimam adminiſtrationem, ad Regaliũ mancipiorum Magiſterium transfertur. Eo quoq́ ſynceriſſimè geſto, in Neceſſariorũ Regis gregem aſſumitur. Vbi cùm ſe iuxta Aulicorũ ritum, egregia morum amœnitate geſſiſſet, breui in Amicorũ numerũ translatus, primum familiaritatis locum obtinuit, ac ueluti quibuſdam meritorum gradibus fretus, ab infima ſorte, ad ſpectatũ honoris faſtigiũ conceſſit: & ne ſegnem, eneruemq́ iuuentam ageret, militaribus ſe ſtudijs aſſueſecit, naturæ dotes induſtria cumulans. Grata omnibus Iarmerici indoles erat, ſoli Reginæ ſuſpectum adoleſcentis fuit ingeniũ. Per quæ tempora, Regis fratrem fato functum, repentinus rumor effuderat. Cuius corpus Iſmarus ampliſſimo funere elaturus, quo mai-

Buthlus Rex.

Iarmericus captus.

ior exequiarũ pompa fieret, Regia comitate conuiuium inſtruit. At Iarmericus aliâs cum Regina familiaris rei curâ ſortitus, ad fugam cuius facultatem Regalis abſentia promittere uidebatur, circumſpicienda dam acceſſit. Animaduertebat enim, ſe etiam inter opes poſitum, miſerabile Regis eſſe mancipium, & quaſi alieno beneficio precarium ſpiritum poſſidere. Præterea quanquàm primus apud Regem honoribus uteretur, libertatem delitijs præferendam exiſtimans, uiſendæ Patriæ, noſcendiq́ue generis eximia cupiditate flagrabat. Sciẽs autẽ, quòd Regina, ne quis captiuorum elabi poſſet, competentibus prouidiſſet excubijs: quo uiribus peruenire non poterat, arte curauit aſſurgere. Fiſcellam itaq; biblo ac uimine textam, qua agreſtes ad inſtar hominis formata, aues ariſtis deturbare conſueuerant, uiuo cane compleuit: quin etiam detracto ſibi cultu, quo uerisimilius humanam repræſentaret imaginem, texit. Deinde priuatũ Regis ærarium demolitus, egeſtam inde pecuniã, notis ſibi tantùm recondidit locis. Interea Gunno abſentiam ſocij diſſimulare iuſſus, illata in Regiam fiſcella, impulſoquè ad latrandum cane, percunctanti quidnam hoc eſſet Reginæ, mente captum calamitare retulit Iarmericum. Illa ad aſpectum ſtatuę, ſimilitudinis errore deluſa, inſanum ęde iubet ejci. Tunc Guño perlatam foras ſtatuam, perinde ac furentem ſocium, lectulo tradit. Sub noctem uerò uigiles epularum hilaritate ac uino prouehit largiore, abſciſaquè dormientium capita, quo turpiore eos morte conſumeret, inguini ſociauit. Excitata ſtrepitu Regina, cauſamquè eius diſcere cupiens, concita fores petiuit mulier imperioſa, & quæ miniſtris malè fideret. Sed dum caput incautius exerit, improuiſo Gunnonis enſe confoditur. Quæ cũm mortificum uulnus experta corrueret, reflexis in occiſorem luminibus, Nullius inquit, obtentu fraudis, ſi incolumi mihi uiuere licuiſſet, his finibus impunitus excederes. Ad hunc modũ crebras in percuſſorem minas moribunda profudit. Deinde Iarmericus unà cum Gunnone, præclari facinoris loco, tabernaculum, in quo Rex fraterno conuiuio celebrat exequias, cunctis temulẽtia uictis, admoto furtim incendio complet. Quo latius fuſo, quidam ebrietatis ſtupore diſcuſſo, immiſſis equis, deprehenſos periculi inſequuntur autores. At iuuenes primum iumentis quæ repererant uecti, ad ultimum ijſdem prolixiore curſu debilitatis, pedites dedere fugam. Iamquè penè occupatis, amnis remedio fuit. Pontem enim, quem ante morandi perſecutoris gratia, prę̨ſciſis ad medium trabibus, non modo onerum impatientem, ſed etiam ruinæ propinquum, effecerant, prætergreſſi, in opacam de induſtria uoraginem conceſſerant: quibus imminentes Vuandali, dum parum proſpecto periculo, equis improuidi pontem onerant,

Fugæ machina.

Gruño Reginam interficit.

Regiam incendit Iarmericus.

Egregiũ in fuga facinus.

onerant, deſidentibus tabulatis excuſſi, præcipitantur in flumen. Sed dum enando ripam appetunt, à Gunnone & Iarmerico intercepti, merſi, aut interfecti ſunt. Ita iuuenes egregia calliditate uſi, non ut fugitiua mancipia, ſed quaſi pręditi conſilio ſenes, maius ætate ſua facinus ediderunt, quod ante concęperant efficaciter adimplendo. At ubi uentum eſt in littus, rapto quod ſors obtulerat nauigio, in altum procedunt. Quos qui inſequebantur barbari, nauigare conſpectos, uociferando reuocare conati, regnaturos ſi redeant ſpondent: quòd publico Veterum inſtituto, Regum percuſſoribus Regnorum ſucceſſio fuerit decreta. Diu recedentium aures pertinax Vuandalorum clamor, promiſſis pellacibus exurdabat. Hæc ſunt ad uerbum Saxonis omnia: quæ ideo repetiui, ut cernat, dijudicetq́ Lector, quàm in exquiſitis uerbis ſit eius interdum inepta narratio: quod præſertim in exitu Reginæ Regiſq́ comprobabit. Per hanc uerò tempeſtatem, dum Iarmericus in captiuitate maneret, Buthlus Siuuardi frater, Danis perfunctoriè præerat. A quibus uenienti Iarmerico, Regnum tradere coactus, ex Rege priuatus euaſit.

Saxonem taxat.

¶ Iarmericus Dania potius, Suetiam cum Rege opprimit, Vuandalos tributarios facit. Regiam dein quieti conſtruit. Reginam falſo proditam, horribili mortis ſpecie interimit, pœnam facinoris impij tandem luens. Caput. xvi.

IARMERICVS Siuuardi filius, ex captiuitate rediens, paternum Regnum poſtliminio iure ſuſcępit, adiuuante patrui, qui per abſentiam eius adminiſtrauit, ignauia. Nec longum tempus in medio, ipſi Iarmerico iam Danorum Regi, benè gerendæ rei naſcitur occaſio. Nam Gotarus Suetię Rex, Sybbonem ſtupri inſimulatum, occidi iuſſerat. Cuius rei indignitate permoti eius cognati, ad Iarmericum ſe contulerunt: operas illi ſuas promittunt, ſi Suetiæ Regnum oppugnare contendat: futurum breui, ut expugnet. Mouit illum magnæ rei obiecta conditio. Itaquè armauit claſſem, & multis iam Regni Proceribus ſibi adiunctis, Regem oppreſſit: geminoq́ Regno ſublimis, priſcæ captiuitatis damna pulchrè compenſauit. Auctus perinde uiribus, mouit in Vuandalos, uindicaturus longę captiuitatis iniuriã. Nec ſegnes illi hoſtes, occurrũt. Conferunt manus, et magno prelio uicti Vuandali, in iura Danię uerſa uice redierũt, tributa quę exegerãt iã ſoluturi. Vt aũt iniquę captiuitatis ſuę, ꝙ poſt carcerem, operi diu ruſtico cogeretur inſeruire, iniuriã uindicaret: qua

Iarmericus Rex.

Suetia potitur, Rege oppreſſo.

Vuandalos ſubigit.

dragiinta ex Primoribus hoſtiū captos, luposq́ totidem inuicem per iugulum appenſos ſociauit: quem parricidalium pœnarum modū, in his uindicandis adhibuit: ut gentis rapacitatem, et indignā generi ſuo; in ſe admiſſam ſæuitiam compenſaret. Subacta regione, præſidia opportunis locis diſpoſuit. Inde profectus, Sembonū, Curetū, complurium q́ Orientis gentium regiones bello pertentauit: utpote duplicis Regni titulis inſignis. Sed ea freti Regis implicatione Vuandali, præſidia impoſita opprimunt, armantq́ claſſem, Daniam peruaſtantes. Rex cùm hęc audiret, auerſus ab his quos impugnabat, ad tutandam Daniam regreditur: hoſtibus fit obuiam, maritimoq́ prælio excipit; ac uincit confligentes: defectionis autores miſerabili ſupplicio afficit; Nam lora innectens equinis ungulis, Vuandalorum Principes impli cuit, perq́ cœnum ac ſaxa, actis moloſſis immittit: ut multiplici ſuppli cio interirent. Qua pœna territi cæteri, mandata factitarūt. Rebus bel lo in circumitu cōpoſitis, iam domeſticis illuſtrandis animū adiecit. Nam edita, conſpicuaq́ rupe manſionem inſtruit. Vallū ingens iubet comportari. Molem ſtructuræ magnam firmat. Ima uallis, media triclinijs, ſumma munitionibus aptat. Portas quatuor firmat. Manubias hoſtiū, & omnem Regni theſaurū in exornanda Regia componit. Inde cùm audiſſet, quoſdam Orientaliū mare infeſtum tenere, adnauigat: naualiq́ prælio, uictos, ea conditione in ſocietatem aſſumit: ut germanam ſuam, Regio more inſtructam, matrimonio illi iungant. Optata uictis conditio, in qua indicitur, quod uotis omnibus, etiam uictoribus erat expetendū. Interea Liuonum Regis filius Bicco, graui patris, patriæq́ iniuria in Regem commotus, quia armis uindicare non poterat, ad dolos conuertitur. Addit ſe Regi comitem, miniſtrumq́ ad omnia ſedulum, aſſentationibusq́ peruicit: ut primus ad ſecretiſſima quæq́ conſultus adhiberetur. Et cùm iam plenam apud Regem mereretur fidē, chariſſimos Regi ſubuertit affectus, & in omne facinus impium, prauis conſilijs Regem impulit. Fingit filij & uxoris adulteriū; quóq́ huius rei ueriſimilē faceret narrationem, ſubornat, ut Regina, omniū inſidiarū Bicconis ignara, ſecretò Regis filiū, priuignum ſuū, de iocalibus interpellet. Qua re apud Regem comperta, delatori aures præbuit. Igitur Reginam miſeris modis excruciatam exanimauit. Nam quæ ſe ſcortum Regis filio præbuiſſet, cōculcandam bobus iuſſit reſupinari. Cunctq́ iumenta fœmineā faciem intuita, miſeranter par cerēt, ſupinatā iubebat proſterni, & ita bouinis pedibus proteri. Quæ res cùm ad germanos eius deferrēt, in ultionē exarſerūt: & omnibus undecunq́ mutuatis uiribus, in Regem mouerunt. Rex ipſe iam imparatus ad educendum exercitū, firmatæ pridèm munitioni fidebat:

Defectorū Principum pœna.

Regiam extruit.

Bicconis impoſtura neglectiſſima.

Suuauildæ Reginæ mors innocens & merè horribilis

penora

penora cõmeatibus, munitiones armatis impleuit. Hoſtes uerò tanto
odio ſepſerant obſidione Regiam, ut niſi expugnata nõ redirent. Op
pugnant fortiſſimè. Obſeſſi uerò non ſegniter ſe tuentur. Fit obſeſſo=
rũ eruptio: cui Rex ipſe intererat. Acerrimè dimicatur, cùm deforis ad
eſſent, qui obſidẽtes alio de latere inuaderent. Ibi magnis utrinq; odijs
concurritur. Vtriuſq; partis uires conſciduntur. Rex ipſe inter medi= Iarmerici
os obtruncatur. Reliquiæ obſidentium ægrè ſe in naues recipiunt, la= mors.
ceras uires in Patriam reuehunt, uicti pariter, & uictores.

¶ Broderus filius Iarmerici patris ſententia damnatus; ſed
mutatis ante ſtragem conſilio, ut hęres regno relinquere
tur, patri Rex inglorius ſucceſſit. Caput. xvij.

BRODERVS filius erat Iarmerici: quem ille deſtina= Brodertis
tum ſupplicio, priusquàm interiret, morte iuſſit reuoca= Rex.
ri: ne omnino Regnum hærede careret. Itaq; poſt patrem Regno prę
erat. Supplicij autem quo conſumendus erat, hic ordo commemora=
tur. Iubebat accuſatũ adulterũ ſuſpendio puniri: & tamen quia Regis Broderi à ſu
erat filius, hoc temperamentũ adhibitũ eſt ſupplicio: ut iuuenes duo ſpendio libe
ſubiectum pendentis pedibus aſſeruarent, quaſi ſcabellũ humeris ſu= ratio.
ſtinentis: ut Regis interea animus exferueſcens, tempus acciperet mu
tandæ ſententiæ, ſi uideretur. Optimum reuera Regiæ clementiæ con
ſilium. Cui compar fuit illa Theodoſij magni Romani Imperatoris,
non longè his temporibus dominantis conſtitutio. Ne mortis ſenten= Conſtitutio
tia ante triceſimũ diem ſumeret executionem. Igitur cùm pater eiulatũ Theodoſia-
catuli, cui Broderus inſueuerat, cognouiſſet, falconemq; eius in ſuo cõ na.
ſpectu cerneret, plumas ſibi ſua ſpontè conuellere, herilem pœnam be
ſtiolæ uiſæ ſunt perſentire. Motus pater, En inquit, animantes, quas
ſine ratione natura formauit, miſerationem poſtulant, miſerabiliter ſe
gerentes: quo magis ego, quem intelligentia erexit, Regia fortuna pro
uexit, patrem talis iuuenis genitiua uis fecit, miſerationis affectum, uiſ=
ſceribus admittere iubeor? Itaq; famuli, detractũ ſupplicio filium, ſi ui
uit, relaxate. Sic redditus eſt uitæ Broderus, miſerantibus puſillis ani=
mantibus, quem maximus Regno pater, innocentem pœnę addixit.
Quanta peſtis Principum aſſentatio perditorum: quot Reges euer= Principum
terunt peſſima ſuorum conſilia? Iarmericus bonus pater, non dege= aſſentatio
neri filio, ignominioſum pœnæ letum inuexit, proditoris aſſentati= peſſima.
onę ſeductus. Optimum optimi Imperatoris Alexandri Romani
Principis factum memoratur: qui ex aulicis familiarem ſibi aſſeclam,
multa uendere ſolitum officia, plura polliceri, cùm comperiſſet: ca= Delatorum
ptum uinciri iuſſit, alligariq; palo in publicum: tum facibus undiquè apud Ro-
fumigantibus circundari, & in ora torqueri imperat, clamante præco manos pœ-
ne, Fumum na.

ne. Fumum uendidiſti, fumo interibis. Talia utinam præmia reporta rent, qui apud Principes delationis munere funguntur. Cæterũ quid rerum ſub huius Regno geſtum ſit in ea Prouincia, compertum nihil habeo: nullo præclaro opere in faſtos relato: niſi quòd Broderus filius patri ſucceſſerit.

Siuualdus ignoti ſanguinis Daniæ Regno præficitur. Caput. xviij.

Siuualdus Rex. SIVVALDVS poſt hunc Regno potitur. Quo ſanguine cretus, quidúe rerũ geſſerit, omnino memoratur nihil: Niſi quòd eius Imperium ad extremam uſq; ſenectam ſit deductum, filio interim eius Piraticę inſiſtente. Deerat illis hominibus terreſtris ſæpè militia: & inquietudo mẽtibus inſita, tranquillitatem temporum nõ ſuſtinebat. Nam Daniam undiq; mari cinctam accæpimus: niſi qua parte Scania, quæ hac tempeſtate adhuc Suetici iuris uidebať, iuncta eſt Suetiæ montibus aſperrimis: quæ ab illa quoque regione, terreſtrem militiam non admittit. Igitur ad mare conuolarunt, ibiq; adoleſcentiam attriuere, maioribuſq; rebus aſſuefecere gerendis. Inde illa Nauigandi exercitatio eò prouexit hominęs, ut litorũ circumpoſitorum penè omnium fortunam attentarent, Vuandaliam ſubigerent, Saxoniam ſçpè tributis onerarent, Sembos, Curetes, Eſtones, Ruſſos Imperio ſuo premerent: Galliarum littora infeſtarent, Britanniam & Hyberniam ſubigerent: poſtremo etiam uſq; in Conſtantinopolim nauigationem extenderent. Vellem hoc loco Saxo noſter explicuiſſet, qui fuerint quos Helleſponticos ille dixit, cum Iarmerico Rege, nonnulliſq; alijs manus conſeruiſſe. Si à traiectu Europæ, atq; Aſiæ illi uenerunt (quæ eſt uera Helleſponti prouincia) longinqua nimirum in Daniam nauigatio. Quæſo te Saxo noſter, quando illi uiri ad arma, pugnaſq; exierant, cur tam multas in medio propinquiores & locupletiores prouincias præternauigauerunt, & in Daniam ſterilem utiq; cæterarum comparatione prouinciam, arma contulerunt? Veritos crediderim Romanum Imperium: ne illi parentes regiones inceſſerent. Quippe magnus Conſtantinus per hanc ætatem Imperio præſidens, ſuo de nomine Biſantium, in Conſtantinopolim transformauit. Sed nos diuinationis ignari, quæ non legimus, poſteris tradere non ualemus.

Saxonem taxat.

Snio Danię Rex, Scaniam recuperat, Gotos pariutrinquè ſelecto Duello uincit, & filiam Regis uxorem ſibi rapit. Caput. xix.

Snio Rex. SNIO filius, hunc Regno inſequitur. Cuius tempora illuſtrauit Longobardorũ de Scania egreſſio. Prima huius Regis

ius Regis opera fuit, Scaniam iamdudum Suetię iunctam, ſuo Regno iterum adunare. Eſkillus atq; Alkillus Duces erant, qui pro Rege Suetiæ illam tuebantur. Sed Snio collectis Regni uiribus, duxit in illos: initoq; prælio fugauit, ac Regno ſuo deinde ut ante parere cōegit. Libuit autē iuueni Regi, priuſquàm ſe iuſtis nuptijs deuinciret, furtiuis amoribus diffluere. Igitur Gotorum Regis filiam, ſi legitimo toro depopoſciſſet, nullo pacto pater recuſaſſet: ſed ille ſubmiſſis mollioribus nuncijs, ad neſcio quos affectus iuſſit ſollicitari. Pater puellæ, adeſſe iuuenes peregrinos, qui filiæ ſecreta colloquia quæritarent, ubi intellexit: iuſſit diligentius eorum obſeruari ueſtigia: & ubi furtiuis amoribus inſtare comperiſſet, arreptos ultimo affecit ſupplicio. Sed Rex Snio ſuorū necē uindicare deproperans, contracto exercitu mouit in Gotos. Iam tendebant aduerſis in campis acies. Incidit autem Regi Gotorum conſilium: ut miſſis ad Snionem nuncijs, rem non toto agmine peragendam, ſi uideretur, æquato pugilum è diuerſo numero, committere hortaretur: ut multitudini parcerēt. Sorte autem pugnantium ipſi Reges uterentur: ut uicti uictoribus, tanquàm toto agmine pugnatum extitiſſet, parerent. Accæpit conditionem Rex Snio: & immiſſis altrinſecus pugnatoribus, cùm aliquandiu æquatæ uires uiderentur, ceſſere Goti, & eorum ſorte Dani uictores, uictis legem dicebant. Sed filia Gotorum Regis, iam Sueonū Regi denupta, necdum animo exciderat amantis: itaq; dimiſſis qui eam etiam tum ad torum inuitarent, effecit, ut raptui ſe aptaret. Abſtractam ergo toro legitimi mariti, Snio illam qualicunq; conditione tenebat. Ordinē autē huius raptus, quia in Suetia noſtra deſcripſimus, hoc loco tranſibimus.

Snionis furtiuus amor.

Rapit alteri nuptam.

Suetiæ lib. 1. cap. 15.

¶ Annonæ caritatem duriſſimo decreto Rex delinire conatur, at muliebri conſilio mitius agit. De Longobardorum item origine. Caput. XX.

QVO tempore per ſummam cœli intemperiem, agrorū ubertate corrupta, ingens annonæ caritas incidit. Cunq; oborta uictualium raritate, grauis plebem inedia laceraret, Rex quonam modo tēporis occurreret difficultati anxius, cùm aliquanto maiorum bibulorum quàm edacium impenſam animaduerteret, frugalitatem poculis conabatur inferre. Conuiuiorum enim uſibus abrogatis, ne qua ex fruge potio pararetur, edixit: acerbitatem famis, ſuper* flui hauſtus interdicto pellendam, atq; à ſiti, abundantiam eſcis mutu* andam exiſtimans. Sed neq; profuit rebus etiam tanta Regis prouidentia. Erant in Regis conſilio, quibus una ſalus supereſſe ſit uiſa, ſi inutilem multitudinem Senum, Puerorumquè, Fœminarum nece reſecarent:

Decretum merè atrox.

reſecarent: ſeruatis ſolis uiris militaribus, & agrorum cultoribus: ſic enim patriam, quæ alumnos nutrire non poſſet, ſeruari ſolum poſſe exiſtimabant. Factumq; decretũ, ut parentem ætate fractum, matremque pariendo inutilem, filium, filiamq;, aut armis, aut nuptijs inutiles, domi quiſq; ſuæ conſumeret. Hoc decretum, ſceleris atq; atrocitatis plenum, fœmina duorum in concilio Procerũ mater auertit: Mirari ſe inquiens, quòd in Regio Concilio non ſalubrius ad Patriæ liberationem decretũ eſſet repertum. Euocatis filijs inſpirat, Regem adeant:

Decretum aliud mitius

ſuadeantq;, ut mutato impietatis pleno decreto, ſalubrius Rex decernat: ut inter omnes terræ familias ſors mittatur: in quam ea ceciderit, cum omni domo emigret, uxore, parentibus, liberis ſecum extractis: ita fieri poſſe, ut parricidio abſtineatur, patria multitudine nimia ſubleuetur: & uiris fortibus, quibus egrediẽdi ſors ceciderit, detur occaſio terram aliam expetendi. Id cùm ad Regem perueniſſet, placuit: edixitq;, ut in quaque Daniæ prouincia, familiæ turmatim coirent, ſortem mitterent: quæ quem reperiſſet, cum omni domo emigraret. Ita collecta magna manus, primùm cõuenit in Scaniam: indeq; egreſſa, nauigio Godlandiam applicuit. Ibi autore Frigdea (ut Saxo noſter aſtruit) Paulum quendam teſtem faciens,

Longobardorũ origo.

Longobardorum uocabulum accępere: quorũ poſtea gentem condiderunt. Tenemus igitur domeſticum huius Scriptoris teſtimonium, Longobardos è Scania egreſſos. Cui aſtipulantur omnes Italici Scriptores, & Græci. Euſebius in ſupputatione temporum, Annum ait extitiſſe poſt natum

Anno. 384.

Chriſtum trecenteſimum octogeſimum quartum. Paulus Diaconus in idipſum teſtificatur: & poſt omnes Blondus, noſtri temporis Antiquitatis renouator. Sed illi Scandaniam, iam Scandiam uocãt, quam nos Scaniam appellamus. Nec eſt magna uis de nomine, quando de re ipſa conuenit. Tenemus ergo originem gentis, tenemus tempora. Nominis etiam cauſam attingit idem Saxo Sialandicus: qui Rugiam primò in noſtra continẽti, eoſdem memorat apprehendiſſe. Ibiq; pulſis habitatoribus: cùm ipſi Duces ſequerentur Iborem, atq; Aionem. Sed antequàm progrediamur in hiſtoria, libet de ratione mutati nominis paulisper digredi.

¶ Longobardorum nominis etymus. Atilæ item Hunorum Regis acta, uictoriæ, & deuaſtationes horrendæ, Hunorumq; origo & ſedes. Caput. xxi.

SPERAE PRECIVM eſt agnoſcere, cur qui Dani ante uocati ſunt, aut Scani, ab ea parte qua collecti e-

Longobardi unde dicti.

migrabant, poſtea ſint Longobardi, etiam antequàm Italiam attingerent, uocitati. Sunt qui à barbarum propenſa longitudine nomen arbitrentur

bitrentur adeptas. Quod uocabulum linguę uidetur alludere Germanorum. Sed nō potuit uni nationi uocabulū tribuere, quod erat omni regioni commune. Equidem ætate illa omnes uiri promiſſis barbis utebantur: quod hodiè quoq; magna pars mundi fertur obſeruare. Alijs uiſum eſt, hanc illis appellationem à Saxonibus, eorum agmini bus immixtis, prouenifſe: quòd Bardos appellari ſolitos Saxones, tradat Antiquitas: extetq; uetuſtatis monumentum in uetuſtiſſimo oppido à nobis non longè ſito, quem Bardorum uicum etiam nunc appellāt: detorto, ut fieri ſolet, uocabulo. Ptolomæus quoq; ante iſta tempora ſcribens, nominat Longobardos: & Tacitus inter Sueuos commemorat. ut ex Teutonum natione ad Danos ſit tranſlatū. Quid Saxo ſuper ea re tradiderit, diximus, autore Dea, hoc illis antequā Godlandia abirent, prouenifſe uocabulum. Mihi uerifimilius uideri ſolet, ab Italis hoc illis prouenifſe cognomen: ut in pleriſq; narrationibus per anticipationem illo inſcribantur nomine, quod tamen longo poſt tempore ſit inſtitutū. Nam homines ſtatura cæteris proceriores, Longobardos, quaſi longos barbaros appellarint. Nouerūt & Latini, qui apud Veteres ſint Bardi uocitati. Galli quidèm Bardos dixere homines, diuinādi peritos. Quod imitatus in Carmine Lucanus nobis reddidit, cùm ait. Plurima ſecuri fudiſtis Carmina Bardi.

Bardi qui.

Latini tamen Bardos, homines tenui ſenſu, pingui Mineruą, & quibus de ſapientia parum fuerit deguſtatum appellant. Sic Cecilius Comicus, ſic in Odis loquitur Horatius. Sed iam ad hiſtoriam reuertamur. Hoc eſt, quòd quærimus, gentis huius præclarum decus: ut quo modo Goti Romanas diu prouincias afflixerunt: Italiam, Gallias, Hiſpanias, Thraciam Regno diu tenuerūt, Normanni in Galliarum litoribus ſedes, cum nomine firmarunt: & in Italiam egreſſi, Regnum Neapolitanum, imò utriuſq; Siciliæ fundarunt. Ita Dani, quorū pars Scanij ſunt, proprium ſibi decus uendicant, Longobardiam in Italia Regnum feciſſe, atquè aliquot ſeculis, quod dicemus, tenuiſſe. Igitur Scanij patria turmatim egreſſi, primùm Rugiam ingreſſi ſunt: pulſisquè habitatoribus Vuandalis, ſub memoratis Ducibus ibi cōſediſſe. Quibus uita functis, primum Regem Aionis filium Agelmundū conſtituerunt: & in media Vuandalorum regione non ſine magno bello conſederunt. Equidem populus ille bellis innutritus, & maritima plurimum pugna exercitatus, tum terreſtri pugnæ inter medios Vuandalos aſſueuerat, acuens uires, quas aduerſus Pannonios primum, deinde contra Italos impenderent. Per hæc tempora Atila Hunorū Rex, infinita multitudine ſuorum, ac nationum in medio conſtitutarum adiunctis agminibus, nouas, Oriente deſerto, ſedes quæſiturus, exierat:

Agelmundus primus Longobardorū Rex.

Atilæ Hunorum Regis deuaſtationes.

h perue-

Bleda. peruenitq́ in Pannonias, quæ nunc Vngaria dicitur. Ibi cum Bleda fratre partitus Imperium, longas fecerat in uicinas nationes Thracū, Buda aliâs. Dalmatarum, atq; aliorum excurſiones. Deinde fratrem, qui Budaliſam ciuitatem erexit, orta ſimultate, extinxit. Longiusquè propagaturus Imperium, ad Rhenum uſq; peruenit. Ibi obſidens Agrippinam 11000. Virginum truci dat. Coloniam, agmen undecim miliū Virginum, ab urbe Roma, quam deuotionis gratia adierat, ibi per Rhenum deſcendens obtriuit: agente caſtitatis autore Deo, ut magis ſanguinem fundere, quàm corpora polluere imaniſſimo tyrañо, in animum deſcenderet. Inde mouens in Gallias, magnum & memorabile hoc prælium in Campis Catalaunicis ſubierat. Aduerſus enim Romanum Patricium, cuius in partibus ſteterāt Goti, qui tū in Gallijs ſub Rege Theodorico agebāt, cùm Atila Hunorū Rex Gepidas, Herulos, Quados, Marcomaños, Alanos, Sueuos, Saxones, Vuandalos, ſingulos ſub ſuis Ducibus traheret: cō miſſoq́ omnium maximo prælio, ſupra centum hominum milia ceci diſſent, Rexq́ ipſe quem diximus Gotorum ibi concideretur. Cuius filius Turiſmundus facilè tum Hunos obtriuiſſet, niſi Etio procurante, ut exteræ nationes inuicem ſibi eſſent timori, patrium Regnum ſuſcepturus, in paternam ditionem retroceſſiſſet. De Hunis autem, qui, & unde fuerint, quamuis propoſito noſtro non inſeruiat, facilè trans iremus, ſi à quouis Italo Scriptore, quod quidèm ſcirem, fuiſſet explicitum: ſed cùm illi facili manu res illas attingant, quæ non illuſtrandæ illorum genti accedant, arbitror non ab re eſſe, ſi quid per tranſitum ei Hunorum origo & ſedes. us rei contingam. Hunos ſupra Ruſſos ad Orientem olim habitaſſe, Saxo noſter oſtendit, cùm nonnulla quæ Danis obuenerant bella cū ea gente, cōmemorat. Nam per Ruſſos Danis, & uiciſſim Hunis erat tranſitus, cùm inuicem belligerarētur (quod nos quoq́ ſuperioribus locis, cùm ea res commemoraretur, attigimus) uaſtam illam, dico regionem, quam olim Sauromatæ, nunc Tartari tenent, tum, ut diximus, Huni gēs effera tenuere. Accedit locupletiſſimus teſtis Beroſus, quòd Europæi ſunt Huni, non Aſiatici. Nam Hunum fuiſſe ex primis Tuiſconis filijs, ut Sueuum, & Vuandalum, ille commemorat: Gepidas, Herulos, Marcomannos ex illa latiſſima Vuandalorum natione extitiſſe, debemus accipere, quæ à mari noſtro incipiēs à Rugia, quam primùm occuparunt Longobardi, per Pomeranos, Stetinenſes, Brandeburgenſes, Sleſios, Bohemos, Polonos, pertingit uſq; ad cōfinia Pannoniarum. Sed tum Atila retroceſſit in Pañonias: ibiq́ recollectis uiribus, tranſiuit in Italiam, triennio obſidens Aquilegiam, donec caperet. Quo tempore potentes eius regionis uiri, terrore conciti, in paludes conceſſerant inuias: ibiq́ tentoria, caſasq́ temporales fixere. Sed

perſeue-

perſeuerantibus malis in regione, paulatim ex neceſſitate, quod uſui eſſet concæpere: initiantes Venetiarū nunc potentiſſimam & oplentiſſimam ciuitatem. Atila uerò occurrente ſanctiſſimo Pontifice Leone Primo, reduxit agmina. Statimquē nouis celebratis nuptijs, tantū exhilaratus uini hauſit, quòd exundatione cruoris, quæ illi per nares defluere ſolebat, exanimaretū: Martiano tum imperante: qui in ſomnis uidit, & enunciauit fractū Atilæ arcū: quo genere armorū gens illa plurimum utebatur. Tum ſe gentes quę illi parebant, in libertatem uendicauere. Erat inter primores Duces Odöacer Rex, ut aiunt, Herulorū (pars ea fuit, ut diximus, Vuandalicæ nationis) is inſederat magnam Pannoniarū regionis partem cis Danubiū: ſed compertū habens, Italiam florentiſſimam regionem, capi facilem, quod Imperiū Occidentis nimirū uacillaret ſub Auguſtulo, qui & re, & nomine nō magnus erat: comparatis uiribus, tranſiuit in Italiam, poſt quadringentos año 71. dateꝗ mūdo ſalutis. Cunctꝗ priſtinas ille ſedes uacuaſſet, Rugij, quos à Longobardis ſuis ſedibus pulſos diximus, creato ex ſuis Rege Selecteo, Odöacris prouinciam habitaturi inuaſerunt: exemplum Vuandalorum, Hunorum, Alanorum, & aliarum gentium, quas uiderant feliciter ſedes ſuas commutaſſe, ſecuti. Sed Odöacer poſtquam Italiæ Imperiū cōſtituerat, præſidia opportunis locis firmauerat, cùm audiſſet reliquias ſuas, quas in Germania ſeruandis ſedibus conſtituiſſet, à Rugijs expulſas, magnis itineribus contendit in Germaniam: & prælio commiſſo, Rugiorum Regem fudit, gentemꝗ retrò pepulit: reuerſus in Italiam. Tum Longobardi tot iam gentiū exempla audientes, nouas & illi ſedes quærere properabant: quarto eorum Rege Bodehock iam rebus præſidente: cuius tranſmigrationis gratia, quæ de Herulis, Hunis, alijsꝗ dicta ſunt, fuere introducta. Erat igitur poſt natū Chriſtum añus. 876. cùm iam Longobardi, dimiſſa quam inſederant ſupra centum annos Rugia, magno agmine peruenerunt in confinia Danubij, quæ nunc prouincia Bauaria dicitur: ibiꝗ fixis ſedibus aliquandiu permanſere. Nos quoꝗ hoc loco figentes ſtilum, quia Longobardos in Bauariam perduximus, reuertamur ad noſtros Daniæ Reges commemorandos, donec illa tempora contingamus, quibus illi Italiæ propius acceſſerunt: hæc ipſa breui anticipatione præferentes, donec latius ſingula explicemus.

Venetiarū origo.

Atilę mors.

Odöacer.

Anno Chriſti. 471.

Italiam ſuperat.

Longobardi à Rugijs ad Bauariam migrant

¶ Bior Snioni in Regno ſuccedit. Sed de rebus fortiter per eum geſtis, Fortunæ iniquitate nihil ad nos peruenit. Caput. xxij.

BIOR in Daniæ Regno interim Snioni ſucceſſit, filius, an ne aliquis magna de ſtirpe nepotum, incertū eſt: nec

de rebus per illũ geſtis, aliquid in Annalibus relatũ accipimus: niſi q̃a regnauerit, ſolo nobis nomine notus eſſe promeruit. Mirum fortunæ ludibriũ: ut alium prouehat immerentẽ, faciatq́ꝫ immortalem. Alium deijciat ſumis dignũ honoribus. Ita cùm ſit iniqua uiuentibus, etiã facto cunctis non æquior inuenit̃. Nam alterius tempora longa donat celebritate memorãda. Alterius ita res præclaras abſcondit, ut nihil inde ueniat ad poſteros. Benè magnus Alexander, cùm buſta cerneret Achillis, ſuſpirabundus aiebat: felicẽ extitiſſe iuuenẽ, qui laudis ſuæ nactus fuiſſet pręconẽ Homerũ: ſibi quoq́ꝫ idipſũ ab ĩmortali Deo precatũ, ut breue mortalis uitę momẽtũ, ęterna apud poſteros memoria celebraret̃. Nec eſt fraudatus deſyderio ſuo. Sed nõ ęqua Biornis fortuna: qua in re apud iuſtos rerũ æſtimatores nihil ipſe amiſit, ſed poſteri tẽporũ curſus inſpicere cupiẽtes, multa pinde requirũt, deſyderantq́ꝫ.

Fortunæ iniquitas.

Chronographorũ laus.

¶ Haraldus Biornem ſequitur, cuius res geſtæ, æquè ut Biornis in literas miſſæ non ſunt. Caput. xxiij.

Haraldus Rex. IIII.

HARALDVS deinde hunc Regno ſecutus, excepit eandem cum prædeceſſore fortunam. Nihil enim & de illo in literas relatũ eſt. Mirũ aũt eſt in ea gente tam de multis Regibus pertinax ſilentiũ: ut præter nomina, nihil ſit in faſtos relatũ. Nam Pöeticã ea lingua, ab olim etiã priuſquã Latinas literas acciperet, uenerata eſt. Teſtantur Carmina, Heroũ res pręclaras magnificè reddẽtia. Teſtantur inſcriptiones, quæ uetuſtis & obeſis in rupibus, longo tẽporis tractu per ſitum corroſis, uſq́ꝫ hodiè, ut ferunt, uiſuntur. Et niſi fuiſſet in illis ſcribendi cura, par omniũ Regum præclaris facinoribus obliuio proueniſſet. Nunc quoſdam legimus magnificis rebus perennatos uſquè ad proſecutionem amorum, quibus ſeruiebant: quo magis mirũ uideri debet, alios tam obſoleta deterſos obliuione, ut pręter nomina, & ſuccedendi ordinem, nihil prorſus de illis memoretur.

¶ Gormo Haraldi filius patri ſuccedit, bello clarus, fantaſmatum uiſendorum cupidus, rerum mirabilia nauigio ſcrutatur. Caput. xxiiij.

Gormo Rex. I.

GORMO huius Haraldi filius, cum Regia ſucceſſione, magnũ & memorabile nomen obtinuit, non tam rebus bello geſtis (quæ una eſt ratio inclareſcendi Nobilib. & uiris militaribus) quàm curioſitate exquirendarum rerum, quas uel natura ſepoſuit ab hominum obtutibus, aut fabuloſa ſibi, ac ſuperſtitioſa confinxit Antiquitas. Equidèm multa ab uſquè ſeculis uetuſtiſſimis, in regionibus Aquilonis mira ac prodigioſa ſunt relata. Nec hodiè ceſſant hominum fabulæ de miris Phinnorum uaticinijs. Iacent reſupinati, pallentes, mortuis ſimiles; & poſt aliquot horarum

Aquilonis regiones præſtigijs plenæ.

horarũ interualla ad ſe redeuntes, conſurgunt incolumes, & renunci-
ant quæ trans mare per multa gerantur milia: afferẽtes notas & ſigna,
quibus uera illos dixiſſe compertũ ſit: aut laciniç partẽ de ueſte, aut ex
iocalibus aliquid, quod domũ reuerſi qui exquiſierant, ſtupẽtibus re-
ferunt qui amiſere. De Normannorũ quoq;, ut appellãt, Teruillis (ge Normanni.
nus eſt Spirituũ) miris, ut ferũt, modis ludificantiũ homines, aut uera Teruilli ſpi-
prænuncientes, aut occulta pandentes, aut inſidiarũ aliquid nectẽtes: ritus.
his pręſertim, qui in eos malignant. De Iſlandorũ uerò fantaſmatibus Iſlandi.
mira prædicant, qui mercantes regionẽ luſtrauere. Nam uolitare paſ-
ſim umbras ferũt: quæ etiã à nõnullis corporali ſpecie uiſunt, ut aiũt,
ſed ab his tantùm, qui ſunt initiati quibuſdã eorũ ſacris, magis aũt ex e
crationibus. Extremi horũ (Heckelfeld uocãt locũ) ubi infernas ſedes, Heckelfeld.
aut herebi eructationes arbitrantur. Hybernici Purgatoriũ memorãt Hyberni.
ſancti aliquando Patricij. Sed Gormo Rex à Tylenſibus de cuiuſdam
ſedibus remotiſſimis accæpit. Eamq; rem illũ experiundi, magna cu-
pido inuaſit. Nauigiũ iuſſit aptari. Remiges in id genus ſeruitutis dele
ctũ damnauit. Torkillum quendam rebus præpoſuit, huius famæ au-
torem, & qui multa experiũdo didiciſſet. Itaq; tribus in id negocij na-
uibus expeditis, quas nodis crebrioribus, clauiſquè firmauit arctiori-
bus: ſupernè bouina coria ſuperinducunt. Commeatus in multa tem
pora prouident. Itaq; nauigatur, ut à tergo ſolem, & ambientem ter-
ras omnes linquant oceanũ. Ibi quç ferantur eſſe comperta, fabulis de
putanda, legant qui uelint ex Saxone iſta proſequente. Ego ad hiſto- Saxo fabu-
riã pertinere nõ arbitror, ſomnia & monſtra uolitantia: quæ anilibus loſus.
nenijs propiora ſunt, rerum geſtarum ordini non putaui inſerenda.

¶ Queritur Autor Scriptorum deſidiam. Supputatione facta temporum, ad Longobardos redit. Caput. xxv.

SED hoc loco damna temporũ, et multa ſine cõmemora
tione præterita Imperia requiro. Siquidẽ ſub tribus pro
ximè cõmemoratis Regibus, tempora multa cõſumpta
ſunt. Nam à Snione Rege, ſub quo, ut diximus, Longobardi è Scania
migrarũt, aduſq; Gotricũ, qui & Gotfridus, Gormonis proximi filiũ,
qui tempora attigit Caroli Magni Francorũ Regis, Romani deinde
Imperatoris: ad quẽ ab exitu Scaniorũ, ad expugnatũ ab illo Regnũ
in Italia, Longobardorũ, anni fluxerunt circiter. 800. Nam ex ſuppu- Supputatio
tatione Euſebij, Hieronymi, Proſperi, & qui ſecutus eſt Matthęi Pal- Longobar-
merij, emigratio facta eſt Año poſt Chriſtũ. 381. Captus eſt aũt à Ca- tica.
rolo, Deſyderius eorũ Rex nouiſſimus. 776. qui anni præter. 6. ſunt Deſyderius
800. Quis aũt credat, tres interim ſolos in Dania Reges præfuiſſe? Ni ultim. Rex
ſi arbitremur, turbatis rebus, ſine Rege Ducibus rem eſſe tranſactam: Longobar-
dorum.

quod in cæteris quoq;, & in Romano nonnunquàm Imperio cernimus contigiſſe: ut propter temporũ confuſionem, & Scriptorum negligentiam, diſcerni non poſſit, quis regnauerit: cùm multi interim de pari contendentes, ad ſe quiſquè Regium nomen cum dignitate rapuerint. Interim ad Longobardos noſtros reuertamur: quorum res per hanc ipſam, quæ apud Danos uacauit ætatem, per Pannonias & Italiam inclaruerunt.

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi. De Longobardorum ſerie, & geſtis, uſq; ad Carolum Magnum LIB. III.

¶ Longobardorum Reges ab initio numerantur quatuor, ac illorum migrationis fortuna malè proſpera. Caput. I.

Agelmundus Rex Longobardorum. I.

PRIMVS gẽtis Rex cùm adhuc in Rugia Vuandaliæ moraretur, Agelmundus erat, filius Aionis Ducis ſub quo ſunt egreſſi. Añis ille. xxxiij. regnabat, multa aduerſus Vuandalos, qui illũ circũſedère, bella gerẽs, multis uictorijs clarus. Sed rerũ geſtarũ ordinẽ nõ tenemus, Scriptorũ incuria: quòd ſæpè queſti ſumus. Erant qui fortiter facerẽt, non erant qui diſertè ſcriberent fortia facta uirorũ. Quanquàm ſi res ipſas etiam inde enunciatas teneremus, non magnoperè eloquentiam quæreremur.

Res, non eloquentia in Hiſtorico quærenda.

Lamiſſus. II

Hoc ipſo rebus humanis excèdente, ſucceſſit Lamiſſus, uir non tam natalibus clarus, quàm rerũ geſtarũ gloria inſignis. Equidẽ meretricio natus fertur complexu: qui ad gubernacula, Regniq; ſceptra nullo modo fuiſſet admiſſus, niſi incomparabilis rerũ geſtarũ memoria, & incredibilis quædã uis animi, corporisq; fuiſſet ſuffragata. Sed Regnũ quod meritus accepit, fortiter geſſit, non diu tenuit. Siquidẽ triennio decurſo, qualicunq; exitu, quem non tenemus, ſceptra permiſit ſucceſſori Labe.

Labe. III.

Qui, quòd erat uir bello fortiſſimus, & nihilominus inter ſuos amantiſſimus, in gẽte feroci, inter acerba multorũ hoſtiũ circumhabitantiũ odia, Regnũ produxit ad annos uſq;. 80. Cùm adhuc primas ſedes tenerent in Rugia, quę illis è Patria nauigantibus prima occurrit: tutatu perinde facilior, quòd inſula eſſet, ut eſt hodiè quoq;, mari circumflua.

Heldehock IIII.

Godehock V.

Hunc excipit Heldehock, Labe filius, ordine quartus, totidẽ annos agens in Regno, Quem Godehock Quintus ſequitũ. Sub quo Rege primarũ ſediũ faſtidiũ nõ ferẽtes, cùm audiſſent Hunos, Gepidas, Quados, Herulos iam ad Danubiũ partim, alios etiam in Italiam tranſgreſſos, uberrima militiæ prima retuliſſe, uberes agros, ciuitates opulẽtas, & Regna latiſſima: igitur uiros ſe eſſe, gladios

tenere,

tenere, patria exteros eſſe perpendentes, facto agmine, cũ omni domo & familia emigrarũt, citra Danubiũ occupãtes regionẽ, quæ nunc Bauaria eſt. Tum ab Odöacre Herulorũ Rege, iam in Italia regnante uacuata, primùm ſua tranſitione, deinde cùm reuerteretur Rugiorũ expulſione. Ea fuit Longobardorum fortuna: ut bis Rugijs ſuccederent in ſedibus. Primùm, cùm illas eijcerent de ſua Rugia. Inde, cùm ijdẽ ab Odöacre pulſi Bauaria retrocederent, patriam repetẽtes qui ſupererant. Longobardi redeunte ad Italiam Odöacre, ibiq; poſt annos aliquot à Theodorico de Verona, Gotorum Rege uicto, pacificè regionem tenuerunt. Rex memoratus, ſub quo ſecundò emigrarunt, duodecim annis Regno præfuit. Reliquitq; ſexto, quẽ Daphãon dixere.

¶ Memoratur Longobardorum Regis Tantonis Septimi uictoria notabilis contra Herulos, hoſtis contemptores. Caput. xv.

HIC iam primus ad Danubiũ genti ſuæ Regnò præfuit, multis proculdubio uicinarũ gentium bellis inquietus. Sed res illas cum cæteris multis ſepeliuit obliuio: quòd nemo referret in faſtos. Tractũ aũt quinquennio ſolo Regnum, reliquit ſeptimo, cui nomen erat Tanto. Huius hoc præclarum facinus memoratur: quòd Herulorũ reliquias, ab Italia redeũtes, occiſo eorum Rege, quod diximus, Odöacre, cùm priſtinas ſedes repeterent, iam Longobardis inſeſſas, Regemq; ſibi ex ſuis creantes Rodulphum, bellũ Tanto Longobardorum Regi pararẽt, fiducia uicinorum gentilium ſuorũ: quòd Bohemi, Moraui, Sleſij unius linguæ & nationis ea tempeſtate homines, ſuis congenitalibus fauerent. Erant enĩ, quod in Vuandalia oſtendimus, Heruli de genere Vuandalorũ. Quamuis aliud ſenſerit Iordanes Gotus: quod in Suetia noſtra quoq; attingimus. Nunc uerò belli inter Longobardos & Herulos ea fuit occaſio. Repulſi ab Oſtrogotis Heruli, & Italia depulſi, cum Rege Theodorico (cùm Regem eorum Odöacrem, cum optimatibus Rauennæ iuſſiſſet occidi) Heruli quidã, qui Gotorum refugerant Imperium, in Pannonias reuerſi, antiquas ſedes repetebant. Quas & ſi Longobardi occupaſſent, remanſit tamen in latiſſima prouincia locus, qui reliquias caperet Herulorum. Nam magnam eorum partem, bellum Italiæ conſumpſit. Aliquanta etiam in Italiæ angulo ſub Gotorum Imperio, gentis portio remanſit. Erat igitur initio inter Longobardos & Herulos, nõ ſolùm quies, ſed etiam Regibus conſuetudo & familiaritas mutua inceſſit. Heruli quidẽm natale ſolum, quod illis magnus Conſtantinus permiſit, ſuo ſibi iure petere uidebantur: & Longobardis humanum fuit, de acceptа aliena Prouincia, uel partem relinquere antiquis poſſeſſoribus.

Daphaon VI.

Tanto, VII

Belli cauſa.

Venerat Rodulphi Herulorũ Regis germanus, pro cauſa ad Tantonem Regẽ Longobardorũ: & ab illo perbenignè acceptus eſt. Cùm peracto negocio, iam redire conſtituiſſet, à Proceribus Longobardis deductus iter agebat, qua Regis filia demorabat̃. Procax puella, cùm uideret peregrinum hominẽ honoris gratia à ſuis deduci Proceribus, nobilem uirũ, quod erat, ſuſpicata, miſit ex ſuis, qui illum ad colloquium dominę inuitaret. Ille non grauatus uenit. Salute accepta, ac reddita, cùm ſtaturam hominis puſillam inter ſuos, petulans puella contemneret: & ille intelligens, ferocius militariterq́ʒ neſcio quid reſponderet, orta, ut fit rixa, ad gladios peruenit̃. Ille multis interſeptus, facilè opprimit̃. Quę res iuſtam fratri eius, Herulorũ Regi, ultionem dedit. Itaquè conflatũ eſt bellum: quòd Herulorũ Rex gentis ſuæ robur & exercitationẽ in armis ſciens, per contemptum Longobardorũ, quos ad prælia rudes ducebat, facilè iudicabat. Miſſis igitur Ducibus ſuis, copias illis pro re attribuit. Ipſe ſedens ocioſus, aleam fatigabat. Hominem in ſpeculo conſtituit, qui pugnæ exitũ & uictoriam renunciaret: capitis periculum denuncians, ſi fugientes Herulos ſignificaret. Stolidum nimium præceptum. tam ſibi certus uidebatur, de ſuorum præſumpta uictoria. Sed congreſſi Heruli uincuntur, fugamq́ʒ capeſſunt. Semper enim ſegnior pugnam init, qui hoſtem contemnit. Speculator non auſus nunciare ſuorũ fugam, exclamat. Væ tibi infelix Herulia. Rex audiens, Quid eſt, inquit? Fugiunt Heruli? At ille. Non hoc ego, ſed tu dixiſti Rex. Secuti Longobardi uictores, Regem opprimunt, & gentem ad internecionem cædunt. Rex autem uexillum, & galeam à Rodulpho tum capta, deinde ſemper in prælijs præferebat. Præda ditati uictores: uicti uerò qui cæde ſupererant, Regem deinde neminem creauere, ſed ſub tributo uictitarunt.

Victoria Longobardorũ contra Herulos.

¶ Vuacon Tantonis ex fratre nepos, regnum adminiſtrat. Cuius Adonicus ſuccedit: qui Gepidas bello ſuperat: atq́ʒ ibi Albuini filij illius audax facinus. Caput. iij.

Vuacon VIII.

HVNC ſeptimus ordine Regũ excipit Vuacon, proximi ex fratre nepos. Sed is Regni primordia, ciuili, & plus quàm ciuili ſanguine fœdauit. Nam cupidine Regni, patruũ ſuũ depulit, & magno uictũ prælio interemit. Regnũ aũt ui partum, eadem uirtute, per años octo et decẽ fortiter gubernauit. Gepidas uicinos bello obtriuit: qui et illi de reliquijs magni Atilæ Hunorum Regis extiterunt. Sueuos Alemaños bello uicit: Regnumq́ʒ ad ſuam & legitimã poſteritatẽ tranſmiſit. Nam Vualcarius illi ex filia nepos, Regno ſubſtituitur. Cęteras ab illo res geſtas non tenemus: niſi quòd nomen eius in faſtos relatum,

Vualcarius IX.

ſeptennio

ſeptenio illũ perhibet regnaſſe. Decimus hunc Adonius excipit. Sub quo Rege gens iſta uires incredibiliter auxit, breui exercendas in Romani Imperij & Italiæ detrimenta. Sub hoc Rege Longobardi cùm iam uicinas ſua putarẽt uberiores prouincias, tranſito Danubio, inferiores Pañoniæ partes occuparũt. Tulerat hoc grauiter Turiſmundus Gepidarũ Rex, pronepos Odöacri, qui ſub Atila in campis Catalaunicis maximo illo prælio militauit. Nam ille cũ ſua gente ſuperiorem Pannoniam habitabat. Congreſſis igiť prælio gentibus ferociſſimis, Adonius repreſſo Turiſmundo, captã inferiorẽ Pannoniæ partem, armis defendit. Cui prælio Albuinus adoleſcẽtior Adonij filius, adhuc imaturus æuo, interfuit: nec minimã fertur nauaſſe patri operã ad uictoriã. Nam Turiſmundũ Gepidarũ Regis filiũ, fortè ſibi in acie oblatum aduerſariũ, collata manu ſuperauit, & occidit. Quo cadente, Gepidæ, in fugam uerſi, uictoriã hoſti relinquerũt. Reuerſus in ſua Adonius pater, filiũ pro ætate negligentius habuit. necdũ enim menſa ſua dignatũ, inter famulos iuſſit accumbere. Proceres Regem admonuere: ut fortem filiũ, qui penè uictoriã ſolus peperiſſet, occiſo Rẹgis filio, honoratiore loco, ad latus ſuũ prouehi iuberet. Quibus Rex, Necdũ inquit, filius noſter hoc cõmeruit: quia opima ex hoſte ſpolia non retulit. ea ſunt, Ducis aduerſi arma. Quod cũ audiſſet adoleſcens Albuinus, re iam inter Reges cõpoſita, aut in tẽpus ꝑ inducias ſuſpenſa, audet Regẽ adire Gepidarũ, filij ſui arma depoſcẽs, quę illo ſuperato meruiſſet. Fortè fortes nõ oderũt. Miratus Rex iuuenis fiduciã, illũ menſæ ſuæ iubet eũ contubernalibus aſſidere. Fortè locũ tenebat, quẽ ſolebat Regis quondã filius Turiſmundus occupare. Rex iam mero incaleſcens, Albuino inſpecto, duxit alta ſuſpiria. Locũ inquit illũ Regis filius tenet: ſed illum oculi requirunt, qui ſedere ſolebat parenti proximus. Tũ alius ex illius filijs, nõ ignorans quid pater loquereť, iuuenili ardore excanduit. Cœpitq; quadã altercatione uerborũ inter milites utrinq; rixa: quòd faſciolis ad crura candidis irridebantur à Gepidis. nam iumentorũ ſimiles uiderentur, qui candore pedum probarẽtur. Ad quam uocẽ quidam ex Longobardis acerbius reſpondens, Ille inquit campus, qui Gepidarũ oſſibus exalbuit, qui uiri ſint Longobardi, oſtendit. Tum ingraueſcente indignatione, cùm ad arma conſurgerent, Rex medium ſe infert ſuis, interdicens gladios diſtringere: ne hoſpitales in ſe Deos prouocent. Spontè uenientes hoſpites, hoſpitaliter ac benignè proprijs in ædibus fouendos. Tum ille Regio iuueni, arma filij tradita condonauit, lætumque remiſit ad parentem. Qui & ipſe parens miratus filij fiduciam, robur animi collaudauit: ac in reliquum tempus menſæ ſuæ conſocians, iam meritam loci dignitatem prædicabat.

Adonius Decimus.

Qui filij Regum menſæ digni.

Albuini facinus audax

Ecce faſciolarũ, non recens inuentũ militib.

prædicabat. Quam ego rem in primis exponendam putaui: quia moribus conſonare probatur Danicæ nationis.

¶ Albuinus Gepidas bello infractos, extinguit: memorabili poſthac uictoria apud ſuos clarus. Caput. iiij.

Albuinus XI. ADONIO defuncto, undecimus in Regno ſubrogatur Albuinus. Et in Gepidis patri Eurimundus ſuccedit. Quos inter nouos Reges renouatur bellū, ſed diſpar ab exitu. Nam Albuinus Francorū auctus eſt uiribus: quòd Clotarij Regis filiam Cloſmindam uxorem accæpiſſet. Sed & Auares (Hunorū hi fuerere liquiæ, illis in Prouincijs permanentes) Longobardis acceſſere. Vnde factū eſt, ut Gepidæ facilè ab his ſuperarentur. Nam Commundus, quem alij Eurimundū dixere, contractis undiq; armis, magno apparatu, ſed maiori odio mouit in Longobardos, gentem aduenam & nouam. Albuinus aūt cunctorum quæ gererentur gnarus, ſeſe

Auares, Huni. intra prouinciam continuit, donec reſciret, Auares Hunos (hoc nouū nomen ab Rege ſuo mutuantes) in Prouinciam Gepidarū ſe recepiſſe, à tergoq; illis imminere. Quid faceret Commundus hoſtibus interceptus? Mouit in Albuinum, ſperans, ſi illum oppreſſiſſet, aut magna clade affeciſſet, futurū facilè, ut Auares pelleret. Sed tum congreſſione facta, multis ante milibus peremptis, Commundus Albuini manu cecidit. Qua ex uictoria Longobardi magnis aucti ſunt opibus, Gepidarum nomen omne deperijt. Nam qui bello ſuperfuere, aut omnino nō interfuere, mixti Longobardis, aut Auaribus ſubiecti, Regem ſuæ gentis non habentes: ut ditionem, ita & nomen amiſere. Hic Rex uictorijs ubiq; clarus, & Regno longæuus erat. Nam ſupra trigiuta annos fertur genti ſuæ imperaſſe.

¶ Narſes Patricius Rom. auxilio Longobardorum, & aliquot nationum, Totilam Gotorum Regem opprimit. Caput. v.

PER eam ætatem Goti Italiam tenentes, magno implicitι fuere bello cum Græcis, ab Imperatore Conſtantinopolitano miſſis. Poſt multa autem & fortia eorum facta, quæ in Go-

Suetiæ lib. 4. cap. 21. tia (quæ & in Suetia noſtra explicita ſunt) Totilas Rex omnibus ſuis prædeceſſoribus grauior imminebat Italiæ: aduerſus quē miſſus Nar-

Narſes Patricius. ſes Patricius, uir mirabili ſorte ex eunucho creſcens. Cuius induſtriæ uirtus æquata, commendabilem illū fecit ſuo Imperatori Iuſtiniano. Is ergò in Totilam Gotorum Regem copias ingētes comparauit, tantoq; exercitu, quanto ante eū nullū durius Gotis imminebat. Miſit aūt Albuinus Longobardorū Rex, expeditos ſuorū. xij. milia: iam propter rerū geſtarū magnitudinē, Imperatori Oriētali cōmendatus: qui

illum

illum fœderatum, quàm hoſtem habere maluit, totis iam Pannonijs poſt uictos Gepidas imperantem. Igitur Narſes Patricius, ab Imperatore ad recuperandam à Gotis Italiam miſſus, magno agmine, cui & Longobardi, & Heruli, & Huni ineſſent, Græci quocꝫ, & Perſæ iam Imperatori militantes copias auxere. Cùm intelligeret, Totilam præmiſiſſe ex Ducibus, qui ad Atheſim Italia hoſtes prohiberet, ipſe quoquè Narſes Longobardorũ agmen, cui plurimũ fidebat, præmiſit, ut opportuna occuparet loca. Tranſgreſſi autẽ, nullo obuio medios amnes, cùm ad Brixellum in Padi fluminis ripa oppidũ, cõſediſſent, Narſes quocꝫ litori proximum iter teneret: Totilas priuſquàm omne robur exercitus conueniret, contractis ſuis, uocatocꝫ quem præmiſit ex ſuis Teia fortiſſimo Duce, cum Longobardis ſtatuit confligere. Sed priuſquàm Teia cum ſuis copijs aduentaret, iam erat debellatũ: tanto animorũ ardore ruebant in prælia Duces, uicina regione ducentes originẽ, iam in alieno ſolo Regna aut defenſuri, aut paraturi. Igitur Totilas magna circumſpectione acies ſtruxiſſe, magna utrincꝫ uigilantia, quid ſuus, quid hoſtilis ageret miles, perpẽdiſſe memoratur. Sed tum erat is exitus magni prælij, ut multis ante cadentibus, Totilas Rex ipſe opprimeretur. Quo cadente, reliquus eius ſe fugæ mandauit exercitus. Hæc prima in Italia huius gentis uictoria, Ducem, imò Regẽ hoſtium, ipſo abſente ductore, ſuperaſſe. Narſes autem collaudatos, & pro rei geſtæ magnitudine muneratos, in ſua, hoc eſt, in Pannoniam remiſit Longobardos.

Totila cadit

Longobardorum in Italia prima uictoria.

¶ *Narſes rerum à ſe fortiter in Italia geſtarum, inſimulatur apud Cæſarem Iuſtinianũ. Albuinus ab illo, ultionis uice, excitatur, ſuppetias locans.* Caput. vi.

TRANSIERVNT ſub hoc rerum ſtatu aliquot anni, cùm nonnulli ex Romanis, Narſetis optimi uiri, fortiſſimi Ducis gloriæ inuidentes, aut certè, quòd illicita quædam per illum non admitterentur, indignati, Ducem illum, miſſo ab Imperatore nuncio accuſarunt: comminati, quòd niſi eius iugo laxarentur, dedituros ſe Gotis, ſub quibus tolerabilius eſſent habituri. Et cùm apud Iuſtinianum Imperatorem illi nuncius hæc inculcaſſet, ad Reginam Sophiam ſe contulit, eadem repetens. Mulier facilè perſuaſa, impellit maritum: ut Longinum quendam ex Patricijs, Narſeti incomparabili Duci decernat ſucceſſorem. Addidit fœmina procax, uiro intoleranda conuitia: iactitans, ſe Narſetem ad penſa ancillis partienda, eunuchum reuocaturam. Narſes autem prudentiſſimus ac modeſtiſſimus Dux, cùm magnis ſuis in Rempublicam meritis, malè comperiſſet reſponderi: Longinumquè Patricium cum exercitu Italiæ

Narſes patricius Romanus.

Iuſtinianus Imperator.

acciperet propinquare, Neapolim ſe contulit, optimè de ſe urbem ſen
tientem, de qua benè meritus eſſet. Nec potuit conuitium Imperatri-
cis occultũ remanere. Quod ubi comperit, fertur reſpondiſſe: Telam
ſe orditurum, quam neque Sophia, neque Iuſtinus omnibus Imperij
uiribus perplexã, reſoluerent. Igitur miſſo ad Albuinũ Longobardo
rũ Regẽ in Pañonias nũcio, Quid ita ſederet in arida regione? futurus
uberrimę Italię & dominę terrarũ prouincię dominus, ſi anniteretur:
cuius poſſeſſio etiam nolentes faceret mundi dominatores. Tantam
autem rerum gerendarũ occaſionem, cupidè apprehendens Rex Al-
buinus, profectioni neceſſaria comparat. Proſpexit autẽ ſibi, ut ſi qua
fors reditũ facere cõegiſſet, non intercluſus à ſua eſſet prouincia. Nam
Huni gens mixta. Hunis, qui de Veterũ reliquijs ſupererant, gentibus mixti uicinis, ter-
ram præcario conceſſit habitandam: quam multis poſt ſeculis, cùm
Longobardi in Italia remanebant, poſſederũt: Saxonesq́ uiginti ho-
minum milia, cum omni domo & familia emigrantes, acciuit ſocios.
Cum qua gente, Maioribus ſuis multa ab antiquo bella fuerunt. Va-
Sueui Saxonia ſederũt. cantemq́ Saxonũ terrã, Sueui tum occupauere. Cuius rei fit mentio
in eo codice, quem Speculum Saxonum appellant: multis ignoranti-
bus, quam foris agerent Saxones militiam, dũ Sueui terrã occuparẽt.

¶ Exercitu inſtructo, Albuinus Italiam ingreditur. Triennio Papiam obſidet, interim multas ciuitates ſubigens. Tandem Papiam capit, interfectis ciuibus, & præſidio. Caput. vij.

Anno Chriſti 572. A NNVS erat poſt Chriſtum natum Quingenteſimus
lxxij. cùm Albuinus ante & retrò ſibi circumſpiciens, agmen ſuũ pro-
mouiſſe cœperat in Italiam per Noricum, regionem eam, quæ nunc
Auſtria dicitur, unicam portam, quam rerum naturam parens aperu
it Italiæ inuadendæ: cùm reliquas à mari, aut Alpibus undiquè cinxiſ-
ſet. Igitur Forumiulium, per quod illi eſſet tranſeundum, apprehen-
dens, delectũ tum ex ſuis acrem animo iuuenem Siſulphum, Ducem
conſtituit: ut clauſtra ſeruaret Italiæ ab Imperatore Orientis. Nepos
hic erat Regis, & tanto nomine dignus adoleſcens. Progreſſus cũ ag-
mine Albuinus, Aquilegiam peruenit. Declinauit iam loci Pontifex,
Gradumi Inſula. cum magna populi parte in Gradumi inſulam: qua multi à memoria
Atilæ permanſere. Sed Taruiſinæ urbis Epiſcopus Felix, egreſſus cũ
ſacris, Regem urbi, cui infenſus uidebatur, quòd deditionem recuſa-
ret, placauit. Præmuniuit quædam opportunis locis Longinus oppi-
da, impoſitis præſidijs, cùm aduentantes audiret Longobardos. Sed
ea declinans Albunius, Veronam, Vincentiam, Mediolanum urbes
deditas accæpit: ibiq́ prima fecit in Italia, firmatq́ caſtra Rex Albui-
nus. Iam

nus, iam ſextum menſem agens in Italia. Interea Longinus, qui nouū Magiſtratus nomen inuexit Italiæ: quòd Exarchatus ſummus Magiſtratus, quem ille primus gerebat, diceretur. Tum ſingulis urbibus, ſui ad defenſionem, Duces ab illo creabantur: urbem Romam faciens unam cæteris parem. Quo tempore primùm deſijt habere Conſules & Senatum: cuius ad illum uſq; diem adumbratio quędam remanebat. Sed ex illo tempore tota Reipublicæ gerendę forma eſt immutata. Contulit autem quicquid uirium habuit Longinus in Papiam, & Brixellum oppidum Padi in ripa. Intelligens Albuinus, aliquandiu ſibi, propter urbis munitionem, ad Papiam ſedendum, partem copiarum, quæ obſidioni non neceſſaria uideretur, cum Ducibus pręmiſit, ad reliquam inuadendam Italiam. Nec ſegnes Duces, uictoriam circumtulerunt, oppidis Hetruriæ in deditionem accęptis: transmiſſoq; Apennino, Ariminum, & uicinas urbes ſuæ fecere ditionis. Sed opulentia urbium, inſolentiam uictorum efferauit. Siquidem tanta tum rerum abſtractione per prædam, uacuatæ ſunt urbes, quàm unquàm ante à Gotis, aut poſt ab ipſis Longobardis deſpoliatæ fuerunt. Cùm autem Duces circumuecti Italiam graſſarentur, adiuuit eos temporū difficultas: quòd magna frugum caritate laborabat Italia. Igitur Imperator has rerum difficultates perſentiens, ut laboranti ſuccurreret urbi Romæ, miſſis in Aphricam nauibus, auectas inde fruges, Tyberi fecit inferri. Qua re adiuta Roma, uicinas etiam urbes à fame uendicauit. In tertium uſquè annum protraxit obſidionem Papiæ Albuinus. Nouiſſimè capiens, præſidium Longini paſſim cum ciuibus permiſit trucidari. Iuraſſe quoq; fertur obſidionis tempore, quòd captā euerteret. Sed inerat Religio, quæ non ſinebat. Nam Rex ingreſſurus urbem, ſubterlabente equo, ita grauiter concidit, ut neq; ipſe exurgere, neq; iumentum ſe poſſet commouere. Terrefactis qui circumſtetere, quidam ex conſcijs inſuſurrauit, ut poneret propoſitum euertendæ urbis. Quod ubi fecit, mox ille ſurrexit, ciuitatemq; eſt ingreſſus.

Exarchatus ἔξαρχος, autor Senatus conſultorū.

Caristia Annonæ.

Papia capit.

¶ Albuinus relictis Papiæ præſidijs, Veronam, ubi Roſimundam uxorem, & omnem ſupellectilem reliquerat, redijt: uerùm in conuiuio uino incaleſcens, intempeſtiuo ioco, uxorem ita irritauit, ut per adoleſcentem quendam, necem marito intulerit: & ſe, & patris manes hoc pacto ulta. Caput. viij.

HAC uictoria inſignitus, firmatis per præſidia locis, Veronam redibat: qua in urbe uxorem, & affectus reliquit, cum familia & ſupellectile. Victor epulas inſtaurat, & conuiuia: bibensq; ex more gentis ad menſurā ſupergreſſæ ſobrietatis, mero incaluit: pateramq;

iuſſit afferri, quam ex cranio occiſi à ſe Commundi Gepidarum Re-
gis, auri laminis circumueſtiuit. Impletam hauſit, ac Roſmundæ uxo
ri (filia ea fuit Regis memorati) miſit: adijciẽs clamoſa uoce per cachin
num, ut cum patre lætaretur. Quæ uox in exprobrationem paternæ
necis accæpta, altius deſcendit in pectus fœminæ, quàm Rex ipſe pu-
tauerat: effecitq́; ut indignabunda, deinceps de mariti nece cogitaret.
Erat adoleſcens in Longobardis nobilis, ad prælia fortis, & animo a-
cer, corporeq́; formoſus: is ancillæ cuiuſdam in familia Reginæ depe-
O uafrum ribat amore. Perſentiens Regina, puellæ præcepit, ut ſe iuueni permit
muliebre in teret. Inde aditum facinori meditata, & hoc merito deuinctum iuuenẽ
genium. tenens, maioribus promiſſis aggreditur, ſi auſit Regi Albuino manus
inferre? Vides inquit, & meam, & tuam ætatem? Iuuenis à ſcelere hor
reſcens, facinus detrectauit. Arctioribus uinculis putauit conſtringen
dum. Imperat ancillę, ut amaſio conſtituat horam, locumquè tenebris
horreſcentem: præmoneatquè, ut nullis blanditijs tempus amittat, ſed
quàm breui potitus optato, ſe obſequijs dominæ remittat. Illa facit im
perata. Regina autem ſumpta ancillæ ueſte, ſe confert in locum aman
tibus præfinitum. Adeſt Helmechildis (id iuueni nomen erat) tacitus
rem exequitur: & iam parat abire. Tum Regina prehenſum, rogat,
quam ſe eſſe arbitretur? Noui ne te, mea Catella? At illa. Roſmunda
ego ſum. Vide quid in reliquum egeris. Tui nunc eſt arbitrij, aut pro
hac re delatum Regi, turpiter perire: aut ſi uirum te memineris, ut ſub-
lato Albuino, his ſuauijs, complexibusq́;, cum Regno potiaris perpe
tuò. Vicerunt iuuenem perplexitates, quibus ſe neſcius inuoluit. Pro-
Trucidatur miſit operam: ac introductus ab adultera in triclinium, ſoporatum Re-
Albuinus. gem ferro extinxit. Longobardi multis iam lachrymis uictorioſum
Regem ſuum tumulauere.

Occiſo per adulterum Albuino, Regina ablato Regni the ſauro, cum filia fugit: ueneni hauſtu adulter cum adultera pœnas luunt. Longinus filiam cum theſauro Conſtantinopolim mittit. Caput. ix.

ATROSMVNDA ſategit apud Proceres, blandiẽs
atq; multa promittens, ut Helmechildis, fortis & nobi-
lis iuuenis, Rex declararetur. Sed peruincere non potuit: inſuper ar-
ma minantibus illis, quòd optimum Regem peremiſſent. Regina om
ni Regia ſupellectile, auroquè, quod erat in theſauris accæpto, cum
Amaſio, & filia, prono Atheſi delabitur in Padum: indeq́; nauigans,
fide publica à Longino interpoſita, peruenit Rauennam. Ibiq́; apud
eundem exarchum inſtitit, ut Regnum Helmechildi donaretur, in po
teſtate eius ſemper futuro: aut ut Longobardi Italia pellerentur. Mul-
ta mouere

tà mouere Longinum, cuius pridem uxor rebus humanis exceſſiſſet, & ſpecies mulieris, & aurum quod tenebat, maximè autem Regni reſpectus. Sperabat enim, ut quoniam Iuſtinus breui exceſſerat, Tiberiusq́ ſuccedens bello Perſico implicabatur, facilè futurum, ut accedentibus ſibi Longobardorum uiribus, Italiæ Regnum occuparet, atquè defenderet. Itaq; mulierẽ uerbis aggreditur, Amaſium tollat, ſibíquè animum inclinet ad nuptias. Procax & mobile pecus, quocunq; impellitur: dat fidem, utrunq́; ſe perfecturam. Igitur egredientem de balneis Helmechildem, poculo, quod miſcuerat uenenato excipit: ſpecie recuperandarum uirium, quas uidebatur balneũ tentaſſe. Ille hauſit, nihil dubitans. At ſtatim ſentiens uim peſtiferam, cœpit cogitare quod erat: modicumq́; quod ſupererat, iuſſit illam epotare. Ea ficto uultu blandiens, non ſe exiſſe de balneo, alluſit. Sed ille iam contracto uultu, manumq́; capulo adijciens, transfodere illam, niſi potet, minatur. Hauſit: & ſimul una hora uterq́; extinguitur. Longinus filiam Reginæ, cum Theſauro mittit Conſtantinopolim Tiberio Imperatori.

¶ Clephes Albuino ſuccedit. Sub hoc Venetiæ à fugitiuo populo conditæ. Tyrannus à ſuis occiditur. Caput. x.

CLEPHES uir fortis, & inter Proceres nobilitate inſignis, à Ducibus ſurrogatur in Regnum Albuino: Animo quidèm & manu promptus: ſed qui ferocitate & temulentia ſuperaret omnes Reges. Non enim ſolùm in hoſtes, qui Imperatori parue rant, ſed etiam in dediticios, qui ſe Albuino permiſerant, crudelitatem exercebat: ut quemquè ſuſpicione, aut maleuolentia notauerat. Cuius terrore immanitatis, plures ex Venetis (id enim tum Prouinciæ nomen fuit, quod eſt modo ciuitatis) in paludes conceſſerant: augentes numerum eorum, qui pridèm ſub Atila Huno, & deinde ſub Albuino primùm Italiam ingreſſo, eo loci cœperunt habitare: paulatim à diuerſis æſtuarijs in unum nunc ciuitatis locũ peruenere, iacientes fundamenta opulentiſsimæ & potentiſsimæ ciuitatis. Tamnetum urbem euertit. Forum Cornelij, quod Antiochus Narſetis Dux demolitus eſt, ipſe inſtaurauit, ut arcis nomine Imola diceretur: quod nomen hodiè tenet. Muniuit autem ea ratione: ut inde Rauennæ, Brixelloq́; grauior incumberet, Fauentinis quoq;, Foroliuienſibus immineret. Ariminum autem, in qua pridem adminiſtrauit Ducatum, & perinde ſuam ciuitatem, ducens copias. Inde mouit in Claſſenſe oppidum. Quo capto, præſidium impoſuit: ut quotidiè portis immineret Rauennæ, Imperatoriosquè uexaret. Cæterum Duces ſuos in urbem Romam,

Clephes XII.

Tyrannus.

Venetiarũ conditores.

Imola.

i ij cæteraquè

cæteraquè miſit oppida,quæ omnium urbium quæ reſtiterant Albui ni Ducibus,præter urbem Romam,Tibur,& Hoſtiam,Imperium ei us accepêre: prolatata ad bonũ modum ditione.Tanta erat Regis hu ius ad res gerendas acrimonia:ut ſi diuturnum illius Regnum fuiſſet, Rauennam,& urbem Romam captas,aut ſolo æquaſſet, aut ſuo im pleſſet populo ac milite.Sed conſuluit rebus fortuna,& imminẽs cun ctis deſuper arbiter rerum D E V S,ut à ſuis, Rex crudelis,altero Re gni ſui anno perimeretur.Gens libera,& iam ferox, multis affecta ui ctorijs,ſæuitiam in ſuo Rege non tolerauit.

¶ Triginta Duces Regno ſubſtituuntur;qui breui,inſignes gentes ſibi ſubegerunt.Inde Romani cum illis pacis conditiones ineunt.
Caput.xi.

xxx. Duces ad decennium Regno præſunt. DVCIBVS deinde res commiſſa eſt: quos ex ſuo nu mero.xxx.creabant.Regis imperium horrentes,propter ferocitatem proximi Regis,quam non modò in alienos,uerùm & in ſuos exerce bat. Magna res:ut æquato inter omnes Imperio, rem gerere poſſent uno conſilio:quod etiam inter Togatos difficilè conuenit,orianturq; ſimultates.Sed ipſa rei nouitas,& periculi magnitudo,quòd de ſalute omnium,& ſingulorùm,ſuorumquè affectuum ageretur, unum illos ſentire perpulerũt.Hi per Vmbros,Picentes,Pelignos,Marſos,Sam nitesq; agmina circumtulere:& Ducibus ſuæ gentis,uno apud Spole

Eorum uictoriæ. tum,altero apud Beneuentum cõſtitutis,Campaniam,& omnia quæ aut in maritimis,aut mediterraneis, Tibur uſq; ad Romam ſunt,ſibi ſubiecere.Neapolim quoq; in ſuis partibus habuere. A Siponto aut em,& Beneuento in mare uergentia,& eorum mediterranea,Impera tori Orientis adhuc parabãt.Potiti tam multis Italiæ regionibus Lon gobardi,in Vrbem duxerunt.Nec tamen diu illam obſederunt:quòd prædæ imminebant uicinæ regionis: quam & ſi antea uaſtarint ſuæ gentis ſub Albuino Duces, maiorem tamen ſua ſpe ſunt conſecutæ. Et hæc omnia (quod merito mirandum ſit) uno pariter anno confe cerunt. Tantum uictorijs Prouinciarum obeuntes, quantum ſi uiator quiſq; priuatus colluſtraſset, magna ſatis peregiſſet itinera. Et tamen non prædas modò,& incendia, ſed baſilicarum, & theatrorum in ea regione plurimorum demolitiones peregêre. Sęuitũ eſt in uiros atro citer.Sic enim firmandi timoris, & conſtituendi Regni ratio depoſce

Tiberius Imp. re uidebatur.Sed cùm per ea tempora Tiberius Imperator bello Per ſico implicitus teneretur, & illo finito, ſtatim contracto morbo rebus humanis excederet:Mauricium generum Imperij deſignans ſucceſſo rem,non erat Romanis perfugium ad Græcos. Igitur hortante Pela gio Pon

gio Pontifice, & Hermano Præſide, oratores minuſq; Romani ad Longobardos: ut quæ occupaſſent, tenerent, deque reliquo benè ſperarēt, pacem dantes, & accipientes. Eam tum Legationem Duces perbenignè audierunt, acceperuntque, treugas firmantes in tempus. Perurgebat enim illos timor à Gallijs: quòd Franci indignè illam emigrationem Longobardorum ferrent: & erant obuij illis Amatus Romanæ in Gallijs Prouinciç, & Francilio Liguriæ Præſides, pro Romanis tuentes commendatas ſibi regiones: quibus cùm antea malè cuperent Franciæ Reges, Longobardorum tamen illos tranſitus iam conciliauit, ut auxilio ueniant Præſidibus à Gallijs, aduerſus Longobardos memoratos.

Longobardi pace cùm Romanis inita, Liguriam & Prouinciam ſubigunt, Franciam depopulantur. At Smaragdus exarchus nouus, illos bello perdomat. Caput. xij.

HOC cùm reſciſſent Longobardorum Duces, pacem amplexi ſunt oblatam ab Romanis: ut totis uiribus ducerent in Gallias. Itaq; duobus ante conſtitutis Beneuentino & Spoletano Ducibus, duos alios addiderunt in Narnia, atq; Vrbe ueteri. Saxones interea ſuaſi à Francis, deſertis Longobardis, per Alpes patriam repetiuere. Quam rem in Saxonia noſtra proſequemur. Interea Longobardi pace cum Romanis conſtituta, duxerunt in Francilionem Liguriç Præſidem: eumque captis urbibus, in Comacinam inſulam pepulere. Inde Alpes ingreſſi, oppida quæq; obuia cœpere: & in Prouinciam deſcendentes, Amatum Præſidem obuium cum Francorum auxilijs habuere. Commiſſo prælio, cæſus Amatus, fugati ſunt Prouinciales. Longobardi autem magna præda locupletati, in Italiam rediere. ne quid ibi per eorū diuturnam abſentiam nouaretur. Anniſi ſunt Franciæ Reges quatuor tum fratres, ex quo partiti Regnum, Prouinciam Romanam, perſuaſo Ennio ciue Romano, ut Præſidatum acciperet, à Longobardis tueri. Quod ubi Duces accæperāt, per aliam regionem inuecti, Franciam populantur. Sed Ēnius locorum fretus noticia, per nemoroſa duxit: & Longobardos à tergo aggreſſus, regionis ignaros, magna clade tum affecit. Illi uerò properè in Italiam redierunt. Per quæ tempora Smaragdus nouus exarchus, Longino mittitur ſucceſſor. Is aduentus ſui principio, cùm intelligeret Prouinciæ ſtatum, Claſſenſe oppidum, quo impoſiti Longobardi, quotidiè portas Rauennæ pulſaſſent, crebris afficerent incommodis, prælijſq; leuibus fatigarent, primùm ſtatuit oppugnare. Ad eam rem Drotula quidam Sueuus, inter Longobardos honoratus, unus de triginta Ducibus, pro

Saxoniæ libro. i. ca. 30.

Liguria capitur.

Smaragdus exarchus.

uirtute & rei militaris ſcientia conſtitutus, cùm intellexiſſet Longobardos iniquo in ſe ferri animo: quòd audiſſent, uictores Sueuos, Saxonibus amicis intuliſſe cladem (quam in Saxonia cõmemorabimus) magnum attulit adiumentum. Nam illum euocans Brixello, cui præerat Smaragdus, cum ſuis copijs, iuſsit oppugnare Claſſenſes. Præerat illi oppido Feroaldus Dux impiger, qui aduectum fluuio ſentiens Drotulam, Dromonibus occurrit. Grauiterq́ pugnatum eſt. Sed accolæ paludum, Romanis, Drotulæq́ ſuppetias ferebant: facileq́ uiarum peritia, fatigatum Feroaldũ retrocedere cöegerunt. Interim Smaragdus exarchus, à terra Claſſenſe oppidum oppugnauit: peneq́ perpulit ciues facere deditionem, niſi aduolantem uidiſſent Feroaldum. Qua re confirmati, ſe continuerunt. Sed cùm pauló poſt hoſtilem nauem inſequentem uidiſſent ueſtigia Feroaldi, intelligentes, quod erat, res Longobardorum ibi anguſtatas, Exarcho ſe dediderunt. Captum què Feroaldum cum Præſidio ſuo, crudeli morte peremerunt. Ea uictoria celebrem fecit Smaragdi aduentum. Erectiq́ ſunt animi multorum per Ciſalpinam Galliam, quæ poſtea, & nunc Lombardia eſt, ad faciendam Exarcho deditionem. Sed inde Duces Longobardorum alia inire conſilia cöacti, de Rege creando, poſt decimum à morte Clephis annum conuenerunt.

Claſſenſes Exarcho ſe dedunt.

Gallia ciſalpina, Lombardia.

¶ Antharis Longobardorum Rex .xiij. Brixellum recuperat: Hiſtriam depopulatur: Comum Italiæ oppidum capit. Caput .xiij.

Antharis XIII.

ANTHARIS ex Ducis unus poſt Clephen, Rex cõmuni decreto creatur, filius poſt patrem. Sed deerat Regius illi apparatus, deerat ſupellex tanto nomine digna, deerat theſaurus rebus comparandis. Ergò ditiſsimi Duces, facta collatione, dimidium quiſq́ quod ſeruauerat, Regi contulerunt. Rex inde comparatis bello gerendo neceſſarijs, primùm ducere conſtituit in Brixellũ: quod oppidum perfidia Drotulæ ad Romanos defecit. Proſpiciens iſta Dux Sueuus, molem belli illuc conuertendam, egregiè munierat, copijs auxerat, commeatibus implerat. Nec illum ſua fefellit opinio. Nam Antharis Rex totis incumbebat uiribus, defectionem & Ducis & oppidi uindicare. Acerrimum ibi geſtum eſt bellum: quod neceſſe fuerat, Longobardis contemptum defectionis uindicantibus: Sueuis autem pro capite & fortunis omnibus dimicantibus. Prouiderat aũt Rex lintrium in amni Pado infinitam multitudinẽ, quibus dies ac noctes à terra & flumiue fatigabat obſeſſos: nec requies erat ulla, donec primus Drotula deditionis faceret mentionem. Nec difficulter accæpta. quòd cernerent immenſum expugnationis futurũ laborem. Igitur cum

tur cum præſidio dimiſſus, Rauennam aduehitur. Sed uictor Rex,
Brixellũ oppidũ, ut alijs metũ defectionis faceret, ſolo funditus æqua uit. Antharis uerò, Flauius agnominatus, à quo id nominis remanſit ſucceſſoribus, quo Regnũ magis, magiſq; firmaret, primus apud Exarchũ fecit induciarũ mentionẽ. Et facilè obtinuit, arbitrante Smaragdo: durum ſibi, Romanisq; eſſe, nouum Regem exturbare. Firmatæ ſunt triennio: ut quã pars quæq; in illũ diem teneret prouinciam & urbem, in ea quietus permaneret. Smaragdus autem, Germanũ Romæ à ſe Præſidẽ confirmauit: miſitq; à Rauenna cum illo Gregoriũ à legatione ſua Conſtantinopolitana, tum primũ redeuntẽ in Vrbẽ. Exeuntibus aũt treugis, Antharis Rex miſit exercitũ in Hiſtriam: qui populationibus inſiſtens, magnam auri uim corraſit. Inde reuerſus in Italiam, Comum oppugnauit: quo ſe Francilio Dux, pro Romano ſentiens Imperatore, annis iam.xx.continuerat. Sed capto oppido, in Inſulam (Larij locus) communitam confugerat: eamquè ſex menſibus defenſam, tandem coactus eſt dedere, pactus cum uxore & familia abire, Rauennam adnauigat.

Brixellũ ſolo æquatur.

Flauiorum origo.

Hiſtriam depopulatur.

Comum capit.

¶ Childebertus Franciæ Rex, fidem Anthari frangit. Bauariam ſuperat. Imperator Mauricius illius ſuppetijs, Longobardos Italia pellere, fruſtra conat. Tandẽ fatis cedit Antharis. Cap. xiiij.

ANTHARIS autem Rex, cùm Regni uires etiam externis ſocietatibus, affinitatibuſq; communire ſtatuiſſet, Legationem miſit ad Childebertum Francorũ Regem, perpetuã cum illo pacem, affinitatiſq; iniens iura, data ſibi uxore eiuſdem Regis germana. Spopondit Francus: & proceſsit uſq;adeo ſponſio, ut munera ſibi inuicẽ mitterent ſponſi. Sed poſtquàm Richardus Vuiſigothorum Rex, ex Hiſpanijs eandem puellam poſtulaſſet, mutata ſententia, Childebertus inclinauit in Gotum: quòd ille Chriſto fidelis, omiſſa paulo ante Arriana perfidia, Antharis autem eſſet idololatra. Proſpiciens uerò Francus, Longobardum ſui contemptum acrius uindicaturum, præuenire illum conſtituit. Et quoniam Tendelindam Garibaldi Bauarorum Regis filiam, Antharis ſibi deſpondit, ſtatuit Francus, ab affinibus eius facere belli principium. Magno igitur Bauariam agmine ingreſſus, uſqueadeò terruit Regem, ut filiã deſponſam, cum filio Gondoaldo præmiſerit in Italiam. Antharis obuiam Verona exijt ſponſæ uenienti: dignanterq; excipiens, celebratis nuptijs, thalamo ſuo iunxit. Childepertus aũt Franciæ Rex, ſuperato, fugatoq; Bauariæ Rege, prouinciã ſibi ſubiecit: & per Tridentinos mouit in Italiã. Interea cùm iſta reſciſſet Mauritius Imperator, legationem miſit Francorum Re-

Frangit fidem Francus.

Bauariam Francus ſuperat.

gi,cum magno auri pondere:maiorem pollicitus pecuniam,ſi Longobardos ea parte quam occupaſſent Italiæ,pulſos redderet, uacuaretq́ꝫ prouinciam Imperatori. Spondit Francus,& accepta pecunia,cœpit in Italiam deſcendere. Comperitquè Duces iam aſſuetos ante libertate,grauiter ferre Regis imperium : accerſitos ad ſe nonnullos,tentauit ſermone,ſi ſinerent opprimi Regem,illis permitteretur,accepta Prouinciam,ut ante,ſine Rege gubernare. Inuenti ſunt in eis,qui conditionem acciperent, Regiq́ꝫ Francorum operas ſuas promitterent. Primus inſulæ Iuliani Dux:quem ſecutus Bergomenſis,ac deinde Teruiſinus. Sed conſyderans Rex,auctam Imperatoris potentiam, Regno quoq́ꝫ ſuo grauem imminere, cœpto deſtitit: reduxitquè agmina ſua in Gallias. Antharis autem uix expleto in coniugio Tendelindæ anno,uita functus eſt. Duces à Francorum Rege pace poſtulata, de nouo Rege creando conuenerunt: & quoniam non facilè in unum conſentire potuere,omnium decreto ſancitum eſt, Quem Tendelinda Regina inſignis uirtutis fœmina(cuius in laudibus bëatus etiam Gregorius contemporancus, multus eſt) maritum ſibi delegiſſet, eum cunctis Regem futurum.

B. Gregorij teſtimoniũ.

¶ Agilulphum Tendelinda ſibi in Regem adſciſcit. Is captiuos à Rege Franciæ inita pace liberat: rebelles digna ultione cöercet. Caput.xv.

Agilulphus.XIIII

AGILVLPHVS Dux pridem Taurinenſium,inſignis fortitudinis iuuenis,magniſq́ꝫ animi,corporisq́ꝫ dotibus præditus, à Tendelinda maritus eligitur, & perinde Rex communi omnium decreto conſtituitur. Prima huius Regis cura fuit: captiuos,quos Childebertus Franciæ Rex ex Tridentinis duxerat,redimere. In quam rem Agnellum miſit Epiſcopum. Qui haud quaquã multos reduxit: eos uidelicet, quos Baluinichildis Franciæ Regina ſuo ære laxauerat. Ennium quoq́ꝫ uirum primarium, firmandæ paci inter Regem Franciæ,ac ſe,miſit oratorem. Quam largis ille conditionibus reportauit, opportunè ſatis Agilulpho. Nam niſi eam deforis pacem impetraſſet,magno nimis incõmodo fatigaretur, intus domeſtico bello à ſuis Ducibus laborãs. Nam qui Franco fidem dediſſent, quieturi nõ uidebañt. Igitur Minulphũ Iuliani Ducẽ, occidi curauit. Quod idẽ ueritus Bergomi Dux,ea quę erant rebellioni neceſſaria parabat. Rex aũt domeſtici belli periculũ ueritus,interuenientibus amiciſsimis,utrinq́ꝫ pacẽ dedit Gandulpho,acceptis obſidibus. Sed tanta fuit ob ſcelerũ conſcientiã,ſincerę fidei diffidentia, ut ſtatim poſt datos obſides rebellaret. Rex aũt,cõtractis copijs,illũ inſequit̃. Ipſe fugiens,ſe recępit in inſulã Comacinã; & deceptis cuſtodibus,ingẽs aurũ,

Rebellium ultio.

quod

quod Francilio olim Dux comportauerat, Antharis autem Rex, capta Inſula illic cuſtodiri mandauit, in ſuam redegit poteſtatem. Secutus autem Rex, cùm munitionē iam penè expugnaſſet, deditionē facienti, permiſit ut abiret: clementię uolens famam diſſeminare. Aurum autem repertum, Papiam iubet deportari, & in arce per fidiſsimos curauit cuſtodiri. Tarniſmus autem Dux tertius ex defectoribus, nouas & ipſe res molitus, miſſo à Rege exercitu capitū, & in uincula conijcitū. Interea nouus in Italia Exarchus, Romanus nomine, ciuitates in fide manentes communiuit, firmauitquè præſidijs, quæ non ſolùm loca tutarentur, ſed etiam egreſſi, Longobardos infeſtarent. Ita Patauium, Monteſilix, Mantua, Cremona munitæ. Inde copias extraxit: cū quibus & ipſe profectus eſt, urbem Romam confirmare, uicina oppida recipere. Ita Sutrium, Polinarcium, Hortam, Tudertum, Ameriam, Peruſiam, Luceolum, & complura alia oppida et caſtella recepit.

¶ Perſuaſu Papæ Gregorij, Tendelinda cum Rege & Longobardis Chriſtianiſmo initiantur: fœdera cum Bauaris, Hunis & Vuandalis ineunt. Zoto Dux Caſsilien. Monaſterium igne abſumit. Agilulphus fractis inducijs, Romā uſq; omnia deuaſtat. Capitur Regis gener Godeſcalcus ab Italiæ Exarcho.

Caput. xvi.

ERAT ea tempeſtate in urbe Roma uir ſanctitate & autoritate præcipuus Gregorius, qui Religionis & prudentiæ artibus pacem Reipublicę quæſiuit. Nam Tendelindæ Longobardorum Reginæ, dedicauit quos inſcripſit Dialogorū libros. Quo munere tantum ſibi deuinxit religioſam mulierem, ut non ſolùm inducias bello, ſed etiam gentem Longobardam, ab omni idololatriæ ſpurcitia, hæreſeosquè contaminatione purgari impetraret. Inſuper Rex bona Eccleſiarum, quæ à Longobardis ubiquè tenebantur, dimitti curauit intacta: Donationeſquè multas, quarum extant Priuilegia, fecit Eccleſijs. Præterea ut uires augeret, non ſolùm Bauaris, ſed Hunis & Vuandalis fœdera coniunxit. Quo tempore aucti uiribus, qui pridèm ſparſi erant, Vuandali adunati, ſuaſu Agilulphi in Hiſtriam ſe contulerunt: ibiq; capta regione, ſedes fixerunt: quas uſq; hodiè tenent, iam Sclauoni, ut etiam à plæriſq; ante uocitati: cùm uerum & gentile, ac uetuſtiſsimum gentis nomen ſit, ut Vuandali uocitentur, Tacito, Plinioquè autoribus: & his longè antiquiore Beroſo Babylonio. Quam rem in Vuandalia noſtra multo plenius explicauimus. Sed Duces Agilulphi nondum compoſitis animis quieuerāt.

Gregorij ad Tendelindam Dialogi.

Vuandali, Sclaui.

Igitur

Igitur in Veronenſem, Papienſemq́;, ac Bergomenſem, bis ante, ut di-
ximus, hoſtilia profeſſum, animaduertit, ſublatis de medio noxijs: ut
exemplum cæteri uererentur. Zoto per idem tempus Dux Beneuen=
Caſsinenſe Monaſterium comburitur. tanus, conſtitutas inducias poſthabēs, Caſſinenſe Monaſterium ſpo-
liauit, Monachis abire iuſſis cum uno codice, Regulam beati Benedi-
cti continente: ſpoliatum incendit, ac ſolotenus ſubuertit. Monachi
Romam ſunt profecti. Hæc eſt illa clades, quam beatus pater Benedi=
ctus fertur prædixiſſe, cùm uix apud Deum impetrare potuerit, ut ani
mæ illi donarentur. Hic Dux poſt commiſſam impietatem, ſtatim de
functus eſt. Suffectusquè illi eſt à Rege Arrigis: ad quem plures ex-
tant Epiſtolæ Gregorij: & illa præcipuè, quam ad inſtaurandum me=
moratum Monaſterium perſcripſit. Ariulphus autē Hetruriæ Dux,
omnem eam regionem, & agrum Romanum, uſquè ad Vrbis portas
infeſtauit, populationibus & incendijs digraſſatus: multis ex munici=
pijs, multis Romanæ urbis ciuibus peremptis: agricolas magnis gre=
gibus abactos, miſit in Franciam, uenundari in ſeruos. Quam uiola=
tæ pacis iniuriam, iniquo (ut par erat) animo ferens Exarchus, arma
Gallinicus exarchus. contrahit, ducitquè in Longobardos. Gallinicus is erat, cùm Roma=
no Rauennæ defuncto, ab Imperatore eſſet ſurrogatus: uir patritius,
bellicæ rei ſcientiſſimus. Prima illi uictoria ad Parmam: quam rece=
pit: inq́; ea cœpit Godeſcalcum Regis generum, cui filiam prioris ma=
trimonij copulaſſet. Nam Tendelinda Regina filium illi peperit
Adöaldum, habitans Modöetiæ, in Palatio quod Theo=
doricus Gotorū Rex exædificauit. Cui Regina cō-
par aliud iunxit. Simul & baſilicam ſancto Io=
anni Baptiſtæ, quæ hodièuiſitur, inſi-
gnem: ut uoto ſe exolueret, quod
memorato Sancto, ſi filium
pareret, fecit.

¶ Agilulphus Rex Patauium & Monteſilicem urbes capit. Exercitum in uer futurum maximum parat. Pace tamen inita, nec ſeruata, Roma obſidetur.

Caput. xvij.

IGITVR Agilulfus dolore captæ filię, etiam tum prę gnantis, ac generi, captæq́; urbis, ſe uindicare conſtituit: in Patauiū, reliquasq́; Venetiæ, quæ in fide Imperatoris, & gubernatione Rauennatis exarchi ſemper permanſerūt urbes. Prima apud Patauiū cōflictatio. Cui præſidium ualidū immiſit ex Rauēna exarchus. Ea urbs uallo cincta, nō mœnibus coctericio, aut cęſo lapide, raris etiam domibus

am domibus

am domibus opere lapideo inſtructis, ſed lignis, aſſeribusq́; quibus abundat regio, firmatis, incendio prona fuit. Equidem ab illa Hunorũ demolitione, per tempora Theodorici Gotorũ Regis, inhabitata, ad priſtinum decorem non redibat. Igitur immiſſis per tela ardentia ignibus, deditionem hoc modo militibus, ciuibus promiſcuè abire permiſſis, extorſerunt. Montemſilicis urbem ſimili inſtructam paratu, ſimilis ſors excępit. Niſi quòd Padua incendio ſubuerſa, non remanſit: iſta autem deditione facta, cõpreſſis ignibus remanſit. Et quoniam magnis copijs Gallinicus aduentare præſidio regionis ferebatur, Mantua & Cremona relictis, Agilulphus Veronam & Ticinum reuerſus eſt, maiores copias educturus aſpirante uerno tempore. Mittit igitur ad Vuandalos, nuper Hiſtriam eius ſuaſu occupantes: auxiliaria mittant arma, mutua illis uiciſſitudine, ubi opus uidebitur, hinc uentura. Sed & Ducibus ſuis edixit, ut ad prima ueris ſigna, cum copijs adeſſent Mediolani. Erant in eis, qui offenſi, Regi rebellaturi uidebantur: ſed illos præueniens, muneribus, ac communibus amicis interuenientibus placauit. Cùm autem arma magno inuicem paratu inſtruerentur, Gallinicus in ipſa molitione diem ſuum obijt: declaratusquè eſt nouus Italiæ exarchus Smaragdus iterum: & in Italiam nauigans, cùm maiores opinione ſua Longobardorum uires cerneret, per fugam quendam Longobardum Nordulfum, miſit ad Imperatorem. Is impuriſsimus nebulo, optimi Pontificis Gregorij acta commaculans, omnem culpam perditæ rei impoſuit Gregorio: quòd pacem cum Ariulfo Hetruriæ Duce conſtituiſſet, per quam gentis & Regis creuiſſet potentia. Sub tamen idem tempus, cùm uideret Smaragdus fruſtrà ſe niti aduerſus Longobardos, pacem quam Pontifex, & Vrbis Prꝫfectus cum Magiſtro militum feciſſent, apud Ariulfum Hetruriæ Ducem, ipſe cum Rege confirmauit Agilulpho. Gauiſus Imperator, inueniſſe occaſionem qua Pontificis acta reſcinderet, partem copiarum Vrbem defendentiũ euocatam, Peruſia atq; Narnia iubet conſiſtere: & ut Pontificis optimi acta reſcinderet, iubet Hetruriam, & Ducem eius Longobardum infeſtari. Nec tamen ille perpelli potuit, ut Vrbi Romæ bellum inferret: ſciens Pontificis opera nihil horum fieri. Sua igitur tutatus Dux, alienis abſtinuit, & fœdera cum Gregorio innouauit. Agilulphus autem Rex cùm intelligeret, inter Imperatorem & Pontificem ſubortam ſimultatem, ita ut de ſumma rerum inter illos nõ congrueret: licet Tendelinda Regina hortante, pacis ſpem dediſſet: tamen peruicit in eo cupiditas totius Italię potiundę. Ergo copias in Cremonam ac Mantuã urbes cõparatas, urbi Romæ cogitauit immittere. Cocanus enim Vuandalorũ Rex, expeditũ ſuę gentis miſit exercitum,

Pataulum capit.

Smaragdus Exarchus Italiæ.

Pax inita.

exercitum, Ducesq; Mediolanum, ut fuit edictum, conuenerant. Perpulit autē Rex Agilulfum Ducem Hetruriæ, ut diſciſſis fœderibus, bellum renouaret. Peruicit imperiū Regis ſui, ut etiam inuitus fœdera diſcinderet, belloq; denunciato, Ciuitatem ueterem, & pleraq; nominatim in fœdere comprehenſa, caperet. Mouit igitur Rex in Vrbem tranato Pado. Quod cùm Pontifici renunciaretur, ipſe, & Magiſter militum commendata Vrbe Præfecto, egreſſi oppida confirmarunt. Tanto autem impetu Rex cum equitatu aduolauit, ut parum abfuerit, quin Pontifex, & Magiſter militum interciperentur. Obſidetur ergo Roma, & maximis calamitatibus implicatur: quæ ipſius teſtimonio Pontificis, ex eius epiſtolis colliguntur. Per eam tamen obſidionem, Arrigis Longobardorum in Beneuento Dux, nunquàm inclinari potuit, ut aut in caſtra ueniret, aut ſuppetias Regi mitteret, aut bellū Imperatorijs circumſedentibus commoueret: ita uir conſtans firmatę paci inhærebat. Sed Agilulfus Rex, cùm anno integro obſidionē Vrbis continuaſſet, nec ullam ſpem potiundæ haberet, obſidione ſoluta, per Hetruriam copias reduxit Mediolanum.

Violatur pax inita.

Roma à Longobardis obſeſſa.

¶ Cremona ſolo æquatur, Rauennæ partim laceratæ par citur. Adoaldus uix quadrimus, filiæ Regis Francię deſponſatur. Caput. xviij.

PER ea tempora, militari tumultu Phocas ad Imperium peruenit, Mauritiusq; captus, cum omni domo extinctus eſt. Quod illum Viſio præmonuit. Cuius rei occaſione implicitum cernens Orientis Imperium, copias renouauit Rex Longobardorum, Cremonamq; obſedit: imperans Ducibus ſuæ gentis Hetruſco, & Spoletano, ut uicinos agros infeſtarent. Obſeſſam autē urbem, triceſimo die captam, ſolo æquauit. Inde ductum eſt in Mantuam: cui fortè inerat præſidium ex Rauenna. Igitur fortiter oppugnantibus, æquè fortiter obuiatum eſt. Sed tamen quia Longobardi Arietibus admotis, murum ruperant, milites pactione abire permiſſi, ciuibus deditionem facientibus, parſum eſt urbi: ut tantùm muri parte demolita, reliqua urbis ædificia ſinerentur. Vulturnenſes territi, deditionem fecere. Brixello inerat præſidium, quod tumultuariè cōmunierat poſt euerſionem priorem ſolùm: ut abactam uicinis prędam, ibi partiretur. Audita clàde ciuitatum, incenſo oppido, Rauennam ſunt milites delati Interea cùm bonam de ſe ſpem faceret Imperator, quadam uirtutis ſpecie prætenſa, Prouincias in fide confirmauit: Longobardos in Italia terruit. Itaq; inter ipſos, Smaragdumq; exarchum, primò induciæ, inde pax in annum eſt conſtituta. Quo tempore Agilulfus: ut ſe affinitatibus communiret, Adoaldo filio uix quadrimo, Tendeberti Francorum

Anno Chriſti 603.

Cremona ſolo æquatur.

corum Regis filiam popoſcit uxorem: & quod ſperauit, cum fœderibus conſecutus eſt. Sed inter hæc cùm omnes Duces Longobardi, conſtituta cum Francis pace gauderent, Pontifex Sabinianus, Gregorio ſuffectus, & ipſe pacem cum Longobardis fecit Sed & Rex, Notarium ſuum miſſum Conſtantinopolim, nouo Imperatori gratulatus, pacem rebus triennio inde reportauit. Imminebat autem maius Romano Imperio diſcrimen ab Aſia, Perſis primùm, & poſtea Sarracenis imminentibus. Sed nobis Longobardorum res proſequi conſtitutum eſt. Sabinianus Papa.

¶ Bauari Longobardos fugant. Romilda Regis Bauarorum, libidine capta, Forum iulij ædit: una nocte guſtata, Bauarorũ Rex omnium amplexui exponit, urbem & omnes eius incolas ſubſternens. Pace dein pacta, Agilulphus moritur. Caput. xix.

IGITVR per Italiam pace conſtituta, cùm à Francis & Imperatore nihil formidarent, quod minus cauerant, à Bauaris inſignem Longobardi cladem accepêre. Huni fuere ab originę, qui accæpta inſigni clade in campis Catalaunicis: deinde pereunte Rege eorum Atila, cùm ſe omnibus inuiſos ab hoc nomine cernerent, à Duce ſuo Auario, Auares dici amabant: unde detorto nomine, Bauari ſunt appellati. Noricũ tenentes trans Danubiũ, regionem Italię proximam: quam tamen noſtris temporibus tenent Auſtrales. Hi igitur Bauari, Rege Cacanno mouerũt in Italiam. Forumiulij prima ciuitas occurrit agmini, quam tenebat Agiſulphus Longobardorum Dux, Qui comperta Bauarorum expeditione, quantas potuit ſuorum uires contrahit, hoſtibus obuiam factus. Vbi concurrerunt, grauiter prælientur. Sed Longobardorum agmen ſatis per ſe magnum, maiori Bauarorum agminine circundatur: & in anguſto conſtituti Longobardi, ſatis pro uirorum fortium nomine fecere. Sed Dux eorum, multis prius accæptis uulneribus concidit. Qui ſuperer ant, fugæ ſe committũt. quando nihil pro fuit fortiter pugnare. Cacannus igitur audiens Romildam Giſulphi uxorem cum geminis filijs, & quidquid Procerum fuit in ea regione, Forumiulij munitum per eam ætatem petijſſe (equidem à memoria Atilæ, & deinde Herulorum, Longobardorumq́, cùm quædam Italiæ porta cenſeretur: utq́ confidentibus certum maneret profugium, maximo impendio uallis, foſſatisq́, mœnibus, turribusq́ erat permunitum, in quod ſe cum Proceribus magna militum manus incluſerat) ſecutus Cacannus, arta cingit obſidione, fortiſsimeq́ oppugnat: æquè fortiter defenſatum. Sed Romilda Ducis relicta lubrica, conſpiciens

Bauarorum origo.

Fugantur Longobardi.

k muris

muris obequitantē Cacannū iuuenē flaua cęſarie, uiſuq́ ſpecioſum, exarſit, libidine uiri potiūdi: deq́ ſua uoluptate conſiliū pacis cōcęperat. Miſsis nuncijs, pacta nuptias ſuas, deditionē offerebat. Accępit Rex conditionem: & intromiſſus, primæ noctis fidem peregit, toro ſociatus Romildæ. Sed poſtera luce proteruam fœminam, permiſit ludibrio uexandam quorumlibet cōplexu ad fatigationem. Inde omnes in urbe repertos, utriuſq́ ſexus, cuiuſquè ætatis & notionis homines, portis eductos, uno in grege iubebat cuſtodire: ſpem faciēs, illos in antiquas ſedes reducendi. Deinde oppidum prædæ ſubiecit: uacuatamquè incēdit, ac iuſſit complanari: uſq́ adeò, ut ignoretur hodie, quo loco conſtiterit Forumiulij. Vnde Prouincia nomen etiam hodiè ſortitur. Captiuos in Noricū deducens, in loco, qui ab illo facto, Sacer dicitur, omnes trucidauit. Duo tamen filij Ducis feruntur elapſi. Hanc calamitatē perpeſsi Longobardi à Bauaris, uicina tamen metropoli oppida communita ſeruarunt. Rex nunciata irruptione, priuſquàm ſuccurrere potuit, audiuit eſſe debellatum. Fratrem deinde Giſulphi Graſulphum, loco illius Ducem prouinciæ conſtituit. Cunq́ Italia Exarchorum inſolentia turbaretur, iam propter perplexitatem Imperatori natam, Exarchi duo, alter poſt alterum, ſe Reges Italiæ uocitarūt: qua ambitione exardeſcentes, pacem decem annorum cum Longobardis pepegerunt. Sed occiſis à ſuis Ducibus tyrannis, cùm nouus Italię mitteretur exarchus Iſacius, iam Heraclio Imperiū tenente, moritur Agilulphus Rex Longobardorum.

Forumiuliū ſolo æquat.

Anno Chriſti 612.

¶ Pace ſumma, cum filio adhuc puero Adoaldo, Tendelinda Regina Regno præfuit. Cuius tempore ſurgit Mahumet. Regina defuncta, Adoaldus deſtituitur. Caput. xx.

ADOALDVS puer, filius Agilulphi, cum genitrice Tendelinda, Longobardis cupientiſsimè fauētibus, in Regno ſucceſſerant. Ea enim Regina, quam à principio aduentus ſui in Italiam, ſibi comparauerat Longobardorū gratiam, adeo cōnſeruauit, indiesquē auxit, ut Duces, militesq́ Longobàrdos uerbo magis regere, quàm Reges illos armis compeſcere potuerunt. Hinc nullis fœderum innouata cōditionibus, pax Longobardos inter & Italos per decem años, quibus puer in Regno uixit, quietiſsima fuit: quinetiam eiuſdem pacis bono, multa, uariaq́ Regina cumulauit in Italicos beneficia: quòd non modò Eccleſijs, pijſq́ locis, pueri Regis nomine, donationes maximæ ſint factæ, ſed urbes, oppidaquè alicubi inſtaurata. Hæc ſunt illa cruenta tempora, per quæ Orientis Imperiū, primùm à Perſis: inde illis deuictis, à Sarracenis Duce Mahumet impuriſsima belua, maximū

Adoaldus XV.

Mahumet ſurgit.

mũ ſuſcępit detrimentũ. In Italia pace ſeruata per uirtutem & pruden tiam optimæ fœminæ Reginæ Tendelindę, quę quamdiu ſupererat, Longobardi Regem non deſyderabant, Rege puero contẽti. Vbi uerò illa rebus cõceſsit humanis, pertęſi Lõgobardi puero ſubeſſe: quòd res gerendæ uirum & ingenio acrem, & uiribus ſtrennuum depoſcerent: deſtituto Adõaldo, cùm illi patrimonium permitterent non contemnendum, ex Ducibus Regem creauere, rebus iam pace florentibus, deterioribus tamen temporibus proſpecturi.

¶ Arioaldus Rex electus, pacis item obſeruator. Sed Heraclij Imperatoris ſocordia, tum maximè inualuit. Apulia, Polonia, & Hungaria per eos deuaſtatur. Caput. xxi.

ARIOALDVS uir in Longobardorũ Ducibus primarius, deſtituto poſt matris mortem puero, Regno eſt ſurrogatus, uir paci & tranquillitati deditus: quam per omne tempus dominationis ſuæ ſęuerè ſeruauit: qua interim & Italicæ res floruerunt, & Longobardorum animi manſuefacti ſunt: iam alio ſub cœlo mitiores effecti, quàm erant à rigida illa plaga uenientes. Interim tamen per ſocordiam Imperatoris Heraclij, maxima mundo mala inuecta ſunt. Nã ſpurciſsima illa Sarracenorum ſecta tum cõaluit, quæ nunc magnam mundi partem occupauit, & deteriora minatur Prouincijs Chriſtianis: imminente propius Turca, eius ſectæ immaniſsimo propagatore. Qui ante non multos annos transgreſſus in Italiam, Apuliæ partem occupauit: maiora tum auſurus, ſi longior illi uita fuiſſet. Filius eius ãno ſuperiore, magnas Polonorũ copias fudit: & necdum expleto anni curriculo, Hungariam Chriſtianiſmi murum oppugnans, & deijciens, multa mortaliũ milia abduxit. Miſerator DEVS conſulat futuris temporibus, quando Regũ non ea paret quæ deſyderatur inſtantia. Arioaldus XVI.

¶ Rotaris Arrianus ſufficitur, contra Pontificem & Imp. præualens bello. Liguriam ſubigit. Leges ſuis primus præſcripſit. Caput. xxij.

ROTARIS illi in Regno ſufficitur, uir alioquin induſtrius, ſed una in re genti ſuæ pernicioſus: quòd Arrianam lapſus in hæreſim, gentem ſuam inuenerit, facilè impietatis ſectatricem: ut per ſingulas ciuitates genti parentes duos conſtituerint Pontifices, alterũ Catholicis, alterum Arrianis præſidentem. Adniſi ſunt Romani Pontifices Theodorus atq; Martinus, Regem ab impietate reuocare, ſed ille magis induruit. Vnde ſuaſit Romanus Põtifex Martinus, Exarcho Rauennati Theodoro, ut ſumptis armis, CRISTI domini, & ſui Imperatoris iniuriã, in Longobardos uindicaret. Par- Rotaris XVII.

uit ille, & contracto exercitu, duxit in Regem. Nec ille ſegnis occurrit. Ad Scultenam amnē utriuſq; agminis ſunt caſtra collocata. Quæ autem pars ad aliam ſit tranſgreſſa, non ſcribitur: niſi quòd collatis ſignis, ſuperiores facti ſunt Longobardi, ſeptē milibus ab Exarchi parte deſyderatis. Ea elatus uictoria Rex, mouit trans Apenninum in Liguriam: quam prouinciam per annos penè nonaginta, quibus Italiæ incubuerant, obtinere nō poterant, ſed nunc copijs circumductis, omnem prouinciam deditam ſuæ fecit poteſtatis. Hic Rex ſuarum Legū Codices ſcribi fecit, quas appellauit Edictum. A quo tempore in anteriora ſine ſcripta Lege Longobardi uictitarunt. Extant etiam hodiè eius generis Codices, qui Longobardas Leges præferūt. Nam & Accurſius gloſſator earum Legum nonnunquam commeminit. Hic Rex Rotaris cùm præ ſplendore fortunæ ſuæ, eſſet gentili penè ritu in auro & argento tumulatus: uiderat hoc quiſpiam, & furtum animo concipiens, ubi nactus eſt opportunitatem, aurum clam fodiens extraxit. Erat autem in templo beatiſsimi Io. Baptiſtæ, quod Tendelinda Regina Modoeciæ, exędificauerat tumulatus. Furi ferunt obuium factū, cùm abire diſponeret, eundem beatiſsimum Christi præconem graui uultu, atq; acri ſermone illum increpuiſſe, Quid inquiēs, perfide, non timuiſti, in ſacrario meo furtum admittere? Iſte ſepultus, & ſi fidem rectam contaminauerit, mihi tamen ſeſe commendauit. Indignum ergo te reddidiſti hoc ſacrario. Ferunt item, hominem ſæpè deinde fruſtra ingreſſum tentaſſe; ſed quotiens ingredi tentabat, obuium uidit qui pugno minitans repelleret.

Vincunt Longobardi contra Pont. Max. Liguriam ſuperant.

¶ Rodoaldus deſes, ac factis inglorius, adulterio deprehenſus trucidatur. Diſsidia & ſectæ inter Imp. Rom. & Pápam. Reginæ pudicitia falſo à delatore commaculata, Duello famuli uindicatur.

Caput. xxiij.

Rodoaldus XVIII.

RODOALDVS mortuo Rotari ſurrogatus, Regnū annis quinquè adminiſtrauit: nec magni aliquid peregiſſe memoratur. Quòd Longobardi pace fruerentur optata, partoq; contenti, aliena non impetebant: nec Exarchis iam fatigarētur. Quòd per eam tempeſtatem, etiam Imperatores ad impietatē hęreticam dilapſi, cum Romanis Pontificibus non de Regno, ſed de Religione contendebant. Cùm Imperator Conſtans uinciri Pontificem iuberet Martinum, & ad ſe mitti: quod impius exarchus peregit miniſterium: & ſanctiſs. Papa relegatus in exilium, ibi defunctus eſt. Cùm interim Sarraceni in Romanis Prouincijs digraſſati, iniuriam CHRISTI neſcientes uindicarent. Sed hic Rex, quod tranquillitas peperit, uoluptati ſe dedidit:

Anno Chriſti 642. Conſtantis factum.

didit: inq; adulterio depræhenſus, à marito adulteræ trucidatur. Habuit autem uxorem Gundbergam, filiam optimæ Reginæ Tendelindæ: quæ caſtiſsimis moribus matrē repræſentabat. Auſa eſt tamen per fida quorundam lingua, pudiciſsimæ fœminæ famam attentare, maritoq; deferre, quòd lapſa eſſet amore peregrino. Territa innocens mulier procaci mendacio, quod diceret non habebat, ſed more fœmineo, lachrymis teſtata eſt dolorem. Viderat ex famulitio quidam lachrymantem dominam, nec ignorabat quæ res ureret pudiciſsimam fœminam: præſumptione certiſsima, innocentiam eius teſtatus, Duellū offerebat delatori. Ille pugnam excipiens, corruit. Ita fidelis miles, dominæ ſuæ famam & integritatem, marito probans, apud omnes reſtituit. Huius clariſsimæ fœminæ opus, eſt baſilica beatiſsimi Ioannis Baptiſtæ apud Ticinum.

¶ Aripertus tranquillè uiuit, donec ab Imp. Conſtante apud Beneuentum laceſsitus ſit. Reliqua eius Imp. acta & mortem docent. Caput. xxiiij.

ARIPERTVS Rodoaldo ſuccedit in Regno: quod nouem annis ſumma tranquillitate gubernauit: cum Exarcho Romano, atq; Italis pace conſtituta. Sed in ea uires, ut fieri ſolet, non armis exercitatæ gentis huius, emarcuerunt. cùm nulla fortiter agendi præſtaretur occaſio. Sua contenti tueri, alienis non imminebant. Nauigauit tamen per huius tempora in Italiam Imperator Conſtans, Tarētumq; applicuit: & inde terreſtri profectus itinere, in agro Beneuentano cum Longobardis conflixit, & nonnullas ciuitates recepit: Luceriamq; ad ſolum uſq; ſubuertit. Inde uerò cum cōfluentibus undiq; Longobardis parùm proficeret, fiunt induciæ: per quas Romam ingreſſus Imperator, ſolennia quædam cum Vitelliano Pontifice peregit. Nec multo poſt reuerſus Tarentum, in Siciliam nauigauit. Qua prouincia, quòd illi Sarraceni reliquum fecerunt, deſpoliata, in Balneis non longè à Siracuſis occiditur à ſuis, cùm iam in ea inſula feciſſet per aliquot annos moram. Milites ad antiquam reſpicientes conſuetudinem, Maxentium ex ſuo numero Imperatorem dixere. Aduerſus quem nauigans Conſtantinus prioris filius, oppreſſo Maxentio, & patris ſui interfectoribus, Imperij dignitatem, quam uidebatur amiſiſſe, pulchrè domum reuocauit. Interim Longobardi ſub hoc Rege tranquillitatem temporis nacti, natiuam ferociam, & perinde uirile robur, paulatim exuerunt in mores Italicos, ſub molliore cœlo cōalētes.

Aripertus XVIII.

Luceria ſubuertitur à Conſtante.

Conſtans Imp. à ſuis occiditur.

¶ Gundiperto, Partharis frater Regnū inuidens, Mediolani res nouas mouet. Grimoaldus æquè ambiens, proditione Garibaldi Regem opprimit, Regnū ui occupans. Proditor pœnas luit. Caput. xxv.

Gundipertus.XX.

GVNDIPERTVS hunc filius Regno excipit. Sed à fratre Parthari uarijs modis agitatur. Qua ex re cùm pacem deforis haberet Longobardi, intus domeſticis malis laborabant. Nam Gundipertus filiorũ Regis maior natu, Regnũ ſibi deberi confiſus, Grimöaldũ ſibi Beneuentanũ Ducẽ, ſubſidio in fratrẽ ferẽ aduocaſſe. In quam rem Garibaldũ Ducẽ Taurinenſem, mi ſit ad dictũ Grimöaldum (cuius erat inter cæteros Duces potentia maior) ut illi in fratrem ferret auxiliũ. Intellexit enĩ, Mediolani germanũ ſuũ rebus nouis ſtudere. Improbus Garibaldus, Grimöaldum ad Regnũ inuitauit: ut oppreſsis ambobus adoleſcentibus, qui Regno impares uiderẽtur, uir prudẽs & fortis, ipſe teneret gubernacula. Facilè perſuaſereris ambitioſo inire Regnũ. Ille mox Ducatũ ſuũ filio permittit: uires undiq; ex omni Italia cumulat, ac Ticinum mouet. Garibaldus præceſsit, Regi Gundiperto nunciaturus aduentũ Ducis Grimöaldi. Ille cũ mali nihil ſuſpicaret, etiã cõſilio uſus eſt proditoris de Duce collocando. Hunc, inquit ille, quẽ coniugio germanæ tuæ dignaris, non alibi, quàm in palatio honeſtius accipies. Sed illi non longa uſi circumſtione, Regẽ, ubi primò conuenit, Grimöaldus opprimit, Regumq; inuadit. Partharis ubi fratris caſum audiuit, fuga ſibi cõſuluit: quòd par tyrãñi uiribus eſſe non poſſet. Garibaldus aũt proditor, non longũ lætatus proditionis præmio; inuentus eſt homo, qui ultimi Regis ſui uitam impenderet: qui cùm ſciret Garibaldi proditione cuncta patrata, tempus obſeruat, quo inermis Eccleſiam adeat. Tum latitans, gladium lateri eius infixit: mox trucidatus ab apparitoribus eius Ducis. Grimöaldus autem filium Gundiperti Regis puerum perdidit: Germanam uerò occiſi Regis, ut erat conſtitutum, duxit uxorem.

Proditorem.

Vltio proditionis.

¶ Grimöaldus, Regno ui potitò, Pariharim fratrem à ſe occiſi Regis, ab exilio redeuntem in gratiam recipit: At falſò traductum, Partharim occidere tentat: ſed Hanulfi ingenio liberatur. Caput.xxvi.

Grimöaldus.XXI.

AVdiens aũt Partharim occiſi Regis germanũ perfugiſſe ad Hunos in Pannoniã, mittit qui Regi gentis Cacaño diceret. Meminiſſe illũ oportere, quòd Longobardorũ beneficio ſedes teneat præcario: ſi illorũ hoſtes peragat tueri, uenturos ex Italia ad uindicandas priſtinas ſedes: ut ſtatim pœniteat illũ, ſe Longobardis oppoſuiſſe. Motus Rex, adoleſcenti ait, Proficiſcaẽ quocunq; uelit: ſibi non expedire, Longobardos in ſe prouocare. Adoleſcẽs circumſpiciens quo iret, induxit in animũ, redire in Italiã: Grimöaldi ſororij ſui implorare miſericordiã: quòd audiſſet, illũ non eſſe ab humanitate alienũ. Itaq; profectus, prẽmiſit hoĩem ſibi deditiſſ. qui Grimöaldi in ſe animũ exploraret.

ret. Audiens ille rectũ Adoleſcẽtis in ſe animũ, atq́ fiduciã, remanda-
uit. Securus redeat: nihil mali paſſurus, imo etiã ſperare iubebat ſingu
larẽ de ſe prouectionẽ. Confidit iuuenis. & concitò uenit: atq́ iam pro
nus inclinabat, ut ad pedes ſe mitteret Grimoaldi. Quod ille non paſ-
ſus, leuauit ad oris oſculũ. Tũ Partharis. Ego inquit, ſeruus tuus ſum, Redit Par-
& ideò pro umbere debui. Poterã quidem inter exteros uiuere quie- tharis in grã
tus, ſed cùm audirẽ te uirũ Chriſtianiſſimũ, me fidei tuæ permiſi. Ille iu tiam.
rat corã omnibus, nihil illũ mali paſſurum: ſed quando ſe in fidem il-
lius contuliſſet, ſummã ſui in ſe affectionẽ experturũ. Deditq́ illi man
ſionẽ in urbe pręcipuã: pręcipiens, ut abundè illi omnia ſuppeditaren
tur quæ poſceret. Concurrerant ad illũ ciues Ticinenſes, plurimũ illi
de reditu gratulantes: laudantesq́ conſiliũ, quòd pacatũ gerẽs animũ,
ſe in gratiam Regis contuliſſet potius, quàm diſcrimini bellorũ ſe per
arma inmiſiſſet. Viſum eſt à nonnullis delatoribus, quòd à multis ſa-
lutaretur: idq́ in nouam interpretantes conſpirationẽ, Regi ſuggere- Delatio ini-
bant: ut quàmprimũ illũ perderet. alioquin inteſtinũ ſibi bellũ oritu- qua.
rum. Ille mox oblitus iuriſiurandi, conſiliũ accępit iuuenis perimendi.
Lautam illi cœnam præparans, & uinũ mittens abundantius: ut ſepul
tum mero, commodius opprimeret. Intulit illi ſplendido apparatu ci-
bos unus ex prioribus miniſtris, iam Regi ſeruiens. Non tamen obli-
tus prioris fidei, cùm intellexiſſet Regis de illo motũ, ſecretius inſinua
uit, ut ebrietatem caueret, ſibiq́ prudentiſsimè conſuleret. Aderant ex
Regijs ſtipatoribus, qui illũ inuitarẽt, de more gentis, ad pocula. Non
dum enim patrius ritus in gente defecit: quamuis ſub alio iamdiu cœ-
lo nati uictitaſſent. Partharis in aurem dicit pincernæ fidiſſimo, ut pro
uino in aurea phiala, aquam illi porrigat, quotiẽs fuerit bibendũ. Hoc
ille obſeruans, ſobrietatẽ ſectatur: & nihilominus in oculis aſtantium
tam hauſit auidè, ut uiſentibus perſuaderet bibere uinũ. Abierũt qui-
dam ad Regẽ. Ille ſciſcitatẽ, quid agat Partharis. De uino, inquit unus,
quod Rex miſeras, abundè potat, & hilareſcit. Tũ Rex. Bibat inquit
ad uomitũ. nam pro mero quod hauſit, cruorem dabit. Inter hæc Par-
tharis Hunulfum unum ex fidiſsimis uocat: docet periculũ ſuum, &
requirit conſiliũ. Ille ſibi curę reſpondet fore, quomodo illum educat.
Iubet unum ex ſeruis ſtratum ſuum deponere in cubiculum Partha- Hunulfi in-
ris, ut apud illum noctu cubaret. Miſit autem Rex ex ſuis, qui obſer- genium.
uent, ne quouis pacto elabatur. Hunulfus autem ingreſſus cum Par-
thari cubiculum, culcitram ſuam cum urſi pelle in crepuſculo porta-
ri iam ſeruiliter ueſtito imponit: illum flagris cædens, ſeruiliter agit an
te ſe quaſi iumentum, ut efferret depoſitum onus. Qui aſtitere, non
conſyderabant uultum tranſeuntis: quem & habitus, & onus, & fla-

gra uilem eſſe monſtrabant: rogauere tamen, quid tam immaniter ęgeretur? Hunulfus ait. Beſtia illa, cùm culcitram inferre iuberetur, non quam debuit inferebat: nunc uadit onus permutare. Iam perductum extra portam, iunctis ſodalibus, concitò mittit in Aſtenſem ciuitatem illi fidiſsimam: quòd necdum Regi pareret. Inde in Taurinenſem: unde in Galliā mitteretur extra omne periculū. Facto mane, mittit Rex, qui adducant conſpectibus eius Partharim. Cubicularius orat quamſanctè, permittant feſſo ex itinere magno ſomnum. Illi referunt quæ audierant Regi. Indignatus ille, damnat eorum tarditatem: iubetq; excuſſum ſomno pertrahi, longo ſomno mancipandum. Redeūt, & importunè adire contendunt. Iterum in preces deſcendit ianitor. Illi reiecto eo, enſibus & ferro uiam aperiunt, perfractis foribus irrumpunt, & excuſſo lectulo, ubi uacuū cernūt, conuerſi in famulum, ubi ſit Partharis rogant? Ille abijſſe confitetur. Rapitur ad Regem, morte uicaria perdendus. Rex ſciſcitatur, quid de Parthari ſit factum? Audit omnem rei ordinē, Rogat aſtantes, quid mereatur homo iſte? Illi una uoce, morte dignum proclamant. Iurat Rex quamſanctè, non pœna, ſed præmio dignū, qui fidem domino ſuo, cum proprio periculo ſuo, impleſſet. Vbi ſit Hunulfus, Rex ſciſcitatur? Confugiſſe aiunt in Eccleſiam. Rex interpoſita publica fide, remandat, ut nihil ſibi timens, Regem adeat. Venit: & iuſſus rem exponere, ad liquidū refert, quid pro liberando amico fecerit. Omnes reū læſæ Maieſtatis acclamant. Rex uerò negat. Nam fidem honorandam, non culpandam eſſe. Vocat utrunq; pariter. Optionem dat: ſecū eſſe malint in palatio, an cum Parthari in exilio? Hunulfus refert. Quando inquit Rex, arbitrio meo permittis, dicam liberè quod ſentio. Ego tibi uitam debeo: quam cùm poſſes auferre, donaſti. Cæterum fides prima obſtricta eſt Parthari, cum quo malim exulare, quàm fidem uiolare. Idem famulus conteſtatur. Rex utroq; collaudato, iubet de domo ſua accipere iumēta, famulos, commeatus abundè, & ire ad dominum ſuum. Illi actis Regi gratijs, in Franciam contendunt ad Partharim. Tenebat tum Franciam Dagobertus: quo cum fœdus fuit Grimōaldo, ita ut nihil exinde timeretur. Attamen exilium ſuum Partharis longanimiter tulit: donec Grimōaldum ſors de medio fecit. Addidit autem iſte quaſdam Leges Rotaricis in codice Longobardorum.

Dagobertus Franciæ Rex.

¶ Longobardorum uictoria aduerſus Imperatorem Rom. Bauarorum item nomine Regis Grimōaldi contra Lupum rebellem Ducem Foriuliani. Cap. xxvij.

Grimōaldus cùm filiū Beneuento præfeciſſet, Regnū accępit poſt Ariperti filios. Cùm interim renunciatum illi eſſet,

eſſet,

eſſet, Imperatorem ueniſſe in Italiam, expugnaſſe Luceriam, & euertiſſe Acheruntiam: Beneuentum quoquè obſediſſe, maximis contractis undiq; uiribus, ſtatuit filio ſubuenire. Præmiſsis quidèm diuerſo itinere multis milibus: qui à Rauennatibus non leue accępere incommodum. Ipſe interiori uia gradiens cum expedito milite, nunciū præmiſit, quem filius ante miſerat ad illum. Hic à Græcis interceptus, & Imperatori præſentatus, maiora uero narrauit de ſuperuenientibus Longobardis. Quarum rerum commemoratione motus Imperator, non expectandum duxit, ſed ſoluit obſidionem. Inde mouens Neāpolim, ad Taloris amnis uadū à Longobardis eſt inuaſus. Qui agmen clauſerant cæſi: proximi uerſi in pugnam, magno prælio manus conſerunt: nulloq; ex transgreſsis redeunte, qui remanſerant, penè ad internitionē ſunt deleti. Declarauit Imperator, Romam iturus, Ducem ſuum Saburrum, ciuem Neapolitanum, uiginti milia militum illi attribuens: quibus & regionem, & ciuitates in fide manentes tutaretur, & Longobardos inſectaretur: ne eunti Imperatori, ut prius, occurrerēt. Grimōaldus autem ſciens ſibi Ducem oppoſitum, duxit in illum: & cùm uterq; pugnæ auidus uideretur, conſerta manu fortiter pugnauerunt. Sed Græci milites Italicum Ducem faſtidientes, tum conceſſerunt. Cæſus Saburrus, & cum eo plurimi, uictoriam reliquit Longobardis. Dum hæc agerentur in Campania, Lupus Fori Iuliani Dux, quem Rex Papiæ defenſorem reliquit, ibiq; iuſsit conſedere, auctus, omnis ſpem Regni concæpit: quòd Regem confideret, magnis Imperatoris agminibus implicandum, aut opprimi: aut ita debilitari, ut facile ab illo ſe tueretur. Manifeſta dedit indicia rebellionis. Igitur Rex Grimōaldus, Bauaris, cū quibus nuper icta ſunt Longobardis fœdera, nuncium mittit: ducant in Lupum, eumq; faciant rebellionis pœnitere. Illi non expectato ſecundo nuncio, ilico duxerunt in illū. Sed & Grimōaldus magnis itineribus regreſſus, ab alia cogitauit inuadere regione. Prior autē Lupus occurrit expedito exercitu Bauaris, iam Fori Iulij ditionem cum populatiōne ingreſsis: & conſerto prælio, utrinquè fortiter pugnatur. Prima quidē die ſuperior uiſus eſt Longobardus: poſtera die repetito pręlio, pari penè clade diſceſſum eſt. Sed tanta erat animorum concitatio, ut ne tertio die ſuperſederent prælio: in quo iam apertè uictoria Longobardo inclinabat: ſed durauit Bauarus, nouarum ſpe copiarum, quas ſciebat ſuperuenturas. Quibus acceptis, renouato prelio, fortiſsimè dimicans Lupus, inter confertiſſimos hoſtium acies cecidit. Bauari uictores, populationibus & incendijs inceſſere. Grimoaldus Rex iam reuerſus, miſſo ſolenni nuncio, Cacanno Regi gratias egit: mutuas eidem uiciſsim

Victoria Longobardorum.

Bauari uictores.

ciſsim uires repromittens: effecit, ut pacato agmine retrocederet.

¶ Forum Popilij Grimoaldus dolo, & horrenda tyrannide ſuperat, ac ſolo æquat. Vuandali ab Arnefrite rebellanti euocati, Arnefrite iam cæſo, bis in fugam non ſine magna clade compulſi ſunt. Opterginū ſubuertitur. Rex tandem moritur. Caput. xxviij.

MEMOR inde Rex cladis, quam ſui acceperant apud Forum Popilij, ſtatuit uindicare: ſed egit diſsimulanter, quaſi in Vmbros moturus. Egit autem, ut præmiſsi leuis armaturæ milites, prius ciuitatem ingrederentur, quàm à quoquam unde eſſent perpenderet. Ipſe magnis itineribus ſecutus cum militibus, ſacra Paſcæ uigilia irrupit, populo diuinis intento. Ibi cruenta cædes, & plus quàm Chriſtiana uindicta. Infantes recens initiati, cum ſacerdotibus & diaconis, ſenes cum iunioribus, ſine diſcrimine ſexus & ordinis ſunt trucidati: ciuitasq́ ſemper Rauennatibus parens, ſubuerſa, ſolo eſt æquata. Sed & in Prouincia Forum Iulij noua exarſit conflictatio. Equidem Arnefrites Lupi filius, paternæ necis dolore percitus, rebellabat. Conceſsit autem in Dalmatiam ad Vuandalos: quos nunc, ſuperante conſuetudine, uero nomine detracto, Sclauos appellant: quorum magna manu conflata, cùm montes & maria, & quæ non haberet polliceretur, terrificus incubuit ſuis Longobardis. Duxit autem in paternam prouinciam, illam recuperaturus, inexplorato quid hoſtes agerēt: Nemaſo oppido admouit copias. Ibi ſe confertiſsimi hoſtes, motum eius præſcientes, abdiderunt: & erumpentes penè imparatis incubuere. Cœpta eſt à primis pugna, ſed ſtatim intermiſſa, reſpexerunt in fugam Vuandali. Ipſe Arnefrites fortiter pugnans, cadit. Elapſi à fuga Vuandali, in Hiſtriam, Dalmatiamq́ reuerſi, iniuriam ſuam deplorauere. Totius ergò gentis uiribus expeditio cœpta, in Forijulianos educit. Sed iam nouo Duce creato, Rex Longobardorum, cui legiones attribuit, proſpiciens aduentum Vuandalorum, opportunis locis caſtra illis oppoſuit: & in conſpectum uenientibus occurrens, magna illis illata clade, coëgit retrocedere. Quo tēpore Rex à Popiliana cæde reuerſus, Opiterginum oppidum Foroiuliani Ducis regione, ſubuertit: quòd Arnefritis ſtudioſos comperiſſet. Non tamen populū peremit, ſed in proximas ciuitates permiſit commeare. Tanto autem fuit uictoriarū ſucceſſu. Rex elatus: ut niſi illum mors, multis bonis opportuna, ſuſtuliſſet, maximas laboris anguſtias uidebatur Romanis, Rauennatibusq́ importaturus. Sed tum deciſa uena, prius quàm ſolidaretur, iterū rupta, immoderata ſanguinis effuſione Regem peremit.

Stratagema

Tyrannis.

Arnefrites.

Cadit.

Opiterginū ſubuertitur.

¶ Partharis

¶ Partharis ab exilio in Regnum reuocatur: cum filio Iuniperto partim regnat. Tridentū obſident: urbs illis traditur. Tum in pace quieſcit. Caput. xxix.

PARTHARIS Ariperti filius, quē Grimōaldus occiſo eius fratre fugauit, Grimōaldo de medio ſublato, ꝑ Partharis XXII.
amicos reuocatur, & ſublimatur in Regnum. Hunc alij Bertarium uo
cant. Qualis ſæpè in peregrinis nominibus ſolet error accidere. Aiunt
hunc cùm apud Regem Franciæ Dagobertum nullam conſolationē
recuperandi Regni inueniret, nauigare in Britanniam cōſtituiſſe: uel
longinquitate regionis, exilium ſuum conſolari, uel qualemcunq; inde
ſpem haurire. Cunq; in naui eſſet iam propè ſoluturus, audiſſe fe-
runt uocem, incertū unde, Reuertatur Partharis in Italiam. quia Gri-
mōaldus hac nocte defunctus, ſedem illi Regni uacuauit. Circumſpi-
ciens in litore, neminem qui uocē emiſiſſet potuit inuenire: diuinitus
ſibi miſſum nunciū interpretatē. Nec contempſit. Nam reuerſus pro-
pè Ticinum à Magnatibus excipitur. Garibaldū Grimōaldi filiū, col-
latis armis expulit Regno, & uolentibus Proceribus regnauit. Erat
aūt in Regno digniſſimus, iuſti & recti tenax. Miſit aūt Beneuentū,
& uxorem cū filio (quos eo loci relegauerat Grimōaldus) reuocauit.
Excitauit tū Regi hoſtē ſua lenitas. Fecit enim pater ipſe, filiū ſibi con-
regnare Iunipertū. Alachis uerò inter Duces primarius, Dux Triden
tinus, rebellionē intētauit. Sed Iunipertus Regis filius, cùm illi eſſet fa-
miliariſsimus, & patrem placauit, & ferocem uirū conquieſcere fecit.
Cunq; ſępè Dux retentaret nouas res, & Regis filius nō ceſſaret apud
patrem tueri amicū: orabat patrem filius, ut quoniam Alachis propin
quitate Germanorum ſublimes ſpiritus gereret intra Italiam, Brixię il
li Ducatum permitteret: quo frænum illi citius inijceret. Rex contra.
Brixiæ eſſe multos Proceres, cum quibus inita cōiuratione, homo tur
bulentus mala multa moliretur. Iunipertus filius, non hoc futurum
ſpondēs, peruicit: ut Brixienſis illi Ducatus permitteretur. Huius tem
poribus Regis, noua gens Bulgari, Thraciam inuaſerunt. Quos mira Bulgari, qui
confuſione, eandem eſſe, quæ Hungaria dicitur, uult uideri Blondo, Hungari.
alijs in rebus diligentiſsimus Antiquitatis ſcrutator. Sed Hungari lon
gè poſt hæc tempora annis ferè quadringentis ſubiēre. Hæc quoquè
Bulgarorum gens, nunc etiam diſtinctas habet ſedes ab Hungaris in
Miſia: cùm Hungari ſint inhabitatores Pannonię. Blondus autē nunc
ab Hunis, nunc à Bulgaris ortos uult Hungaros. Interdum magnus
dormitat Homerus. Ad Longobardos noſtros reuertamur. Partha-
ris Rex Chriſtianæ religionis obſeruantiſsimus, Papiæ Monaſteriū
erexit

erexit diuæ Agathæ: eiusq́; uxor Rodelinda, glorioſæ Mariæ ædem, quæ ad Perticas uiſitur, erexit. Hic ergo cùm aliquantis annis ſolus regnaſſet, anno Regni octauo, filium Iunipertum, quo certior eſſet ſucceſsionis, Regni fecit cōſortem. Quo tempore Tridentinus Dux gentis Longobardæ, in Bauaros bellū geſſit, inſigniq́; uictoria Ducem eius gentis, obtriuit Gramonem.

Gramon obteritur.

Qua elatus uictoria, auſus eſt etiā Regibus ſuis rebellare. Duxerunt autem in illum, & aliquot prælijs dubia uolitauit uictoria. cùm uires utriuſq; exercitus grauiter cōciderentur. Demum uictoria ceſsit Regibus, Dux intra mœnia Tridenti ſe recæpit. Secuti Reges, obſidione cinxerunt urbem. Ciues cùm dedere uellent Ducem, elapſus eſt. Vrbs Regibus deditur.

Tridentum deditur.

Poſteriori tamen tempore, interuentu Regis iunioris, reconciliatur patri: uſq; adeò, ut illum Rex Iunipertus, diſſuadente multum patre, Ducem, ut diximus, Brixiæ conſtituerit. Quieta tamen fuere deinceps horum Regum intra Italiam tempora. quia Imperator Conſtantinopolitanus, Bulgaris nouæ genti conflictatus, Longobardos iam in Italia confirmatos, non attigit. Cunq́; Partharis per annos. xviij. Regnū adminiſtraſſet, octo quidem annis ſolus, & decem alijs cum filio, conceſsit in fata: ſepultus in pace iuxta Eccleſiam, quam Aripertus pater eius in honorem ſancti Saluatoris, in Ticino conſtruxerat: multisq́; decorabat ornamentis.

¶ Iunipertus, ab Alachi ſibi amiciſsimo, decipitur. Ticinum dolo occupat tyrannus. Hinc bello ſuborto, Duellum negans, Senonem diaconum pro Rege ſternit. Eluſus, renouato prælio cadit. Caput. xxx.

Iunipertus XXIII.

IVNIPERTVS filius cum patre annis octo, poſt illum duodecim ſolus Regno præfuit: uir æquè religione ac iuſticia inſignis: quibus rebus promeruit, ut etiā poſt parentem tranquilla tempora nanciſceretur. Nam temporis tractu in id roboris ea gens cōaluit, ut difficilè fuerit eam oppugnare. Quieuerunt exarchi, ſatis habētes ſua tueri. quòd nihil uirium, aut ſupplementi ſperare poterant à ſuo Imperatore, partim Bulgaris, partim Sarracenis implicito. Maior illi cura fuit, ſuos in fide continere Duces, à quibus crebrius genti prouenit detrimentum. Accæpit autem Iunipertus uxorem de genere Angliſaxonum, nomine Armelindam.

Alechis tyrannus, ingratus Regi.

Sed Alachis, quem Rex apud patrem ſæpè defenderat, bonorum eius malè memor, illi rebellauit, iunctis ſibi Alſone, & Granſone de Brixia. Cum enim Papia (quæ eſt Ticinum) abeſſet Iunipertus, ille aulam eius inuaſit: & omnibus ad rebellionem excitatis, cōegit illum fugere intra lacum Larium iuxta Cumas. Terruit Eccleſiam Romanam ille motus. Nam Alachis hoſtis erat acerrimus Eccleſiarum,

ſiarum. Ticinenſis tamen Epiſcopus Damianus, uir magnæ pruden‑tiæ, præſentium rerum ſtatui ſe contemperans, miſit cum benedictio‑ne Diaconum ſuum Thomam, ad Alachem, ut gratiam eius merere‑tur. Cunctꝫ uenire Diaconum, uirum uticꝫ religioſum, illi eſſet nuncia‑tum: per contumeliã illi remandauit. Si femora nuda geſtaret, ingre‑deretur. Ille reſpondit, ſe illo die mundis ueſtitũ. Alachis ad hæc. Non ſe de femoralibus agere, ſed quod illis tegitur. Reſpondit Diaconus, ſe ſibi nullius eſſe criminis conſcium. Occultorum Iudicem eſſe Deũ. Vix accæpit quod miſit Epiſcopus, & ſatis contumelioſe dimiſſo Dia‑cono. Timuit tyrannum clerus omnis: imprecatus illi Regnum non diuturnum. quod & euenit. Numerabat Alachis iam ſe pro Rege, ge‑rens nummiſmata: & cadens in terram tremiſsis, à puero filio Aldo‑nis impubere, qui fortè aderat, exceptus Regi redditur. Ille conuerſus in puerũ, quem nihil ſapere reputabat, ait. Pater tuus multos eius ge‑neris habet, quos breui reddet tremiſſes. Puer ignarus rei, uerba retine‑bat. Regreſſus ad parentem, rogatur, ſi apud Regem in palatio fuiſſet, & quid ille egerit, quidúe dixerit? per iocum (ut fieri ſolet) ex puero ſciſcitatur. Ille uerba Regis de tremiſsibus repetebat. Percuſsit animũ Aldonis. Mox ingreſſus ad fratrem Granſonem, docet ſuorum capi‑tum à tyranno pericula. Mox circumueniendum illum, Iunipertum‑què reuocandum inter ſe conſtituunt. Et his uerbis aggrediuntur ho‑minem. Iam inquiunt, propitio Deo, exanclatis rebus, & omnibus in ordinem redactis, unum ſentiunt omnes: te Regem ſuum ſine contro‑uerſia colunt: cur non laxando iam animo in uenationem exis? Nos ti‑bi cuſtodiã urbis, & hoſtis tui caput & ſpondemus. & exhibebimus. Credidit ille, & curis poſitis, in uenationem abibat. Illi ad Lacum Cu‑manum properantes. Regem adeunt Iunipertum, illiuſcꝫ prouoluti pedibus, ueniam precantur: ſpondent reductionem in palatium. Ille accepta, datacꝫ fide, cùm de temporum, & rerum gerendarum ordine inter eos conueniſſet, reducitur Iunipertus: & ab omni clero atcꝫ popu‑lo lætabundis geſtibus excipitur. Ibat interim nuncius ad Alachim, de reducto Iuniperto. Ille urbes circumibat, Placentiam, ac cæteras ui‑res colligens, ut occurreret ad prælium Iuniperto. Iam ille quocꝫ ar‑mis inſtructis, ibat in hoſtem. Conuenerunt exercitus in campo qui dicitur Comnatus. Et miſſo ad Alachim nuncio Iunipertus, manda‑uit illi. Cur inquit mittimus populum in diſcrimen? duorũ cauſa agi‑tur. Ego, tucꝫ dirimamus hoc prælium dexteris noſtris. Qui uicerit, regnet. Alachis autem Duello ſe committere non audet. Tum unus ex primoribus genere Tuſcus. Quid inquit eſt quòd pugnam detre‑ctas in hominem, quem ebrioſum ſemper appellas? Cui ille. Eſt qui‑

Laſciua tyrannis.

Reducitur Iunipertus.

Duellum reſpuit Alachis.

dem ebrioſus Iunipertus,ſed robuſtus. Pueri luſimus in parentis illi=us Regia, cùm ille apprehenſum ex uellere quemlibet arietẽ, una ma=nu deportauit: quod & ego tentans, implere nõ potui. Itaq; quod pu=ero fuerat robur, adauctum plus quàm uirile debet cenſeri. Tum ille Primarius. Degenerem ego Regem non ſequor. Mox tranſijt ad Iunipertum. Totis agminibus pugnandum uidebatur. Seno erat uir eccleſiaſticus, ordine Diaconus, qui Iunipertum Regem ſupra modum diligeret: & iam pugnæ accinctum alloquitur. In tuo inquit Rex capite, multorum ſalus eſt conſtituta. Si uinceris, quod omen abſit, ilico omnes perimus Eccleſiaſtici cum populo. Da ueniam, & arma mihi tua, ſi uidetur, permitte: facit habitudo corporis, ut apta ſint. Nec ſum expers militaris diſciplinæ. Si uicero, cunctis uinco. Si pereo, mei ſolius capitis eſt periculum. Recuſabat Rex, militiam nolens detrectare. Sed à ſuis omnibus rogatus, & penè coactus, uolentem Regijs armis pugnare permiſit. Conferuntur manus, & Alachis omni acie obſeruabat Regia arma, in quibus hoſtem Iunipertum pugnare non ambigebat. Illi ſe fert obuium. Pugnam conferunt. Seno cadit. Temeritatis luens pœnam: quòd ſe armis immiſceret non ſuis. Alachis ubi iam fudit hoſtem, eſſe Regem fiſus, caput cum galea deſectum, iuſsit in haſta præferri. Interim fama uolat in utroq; agmine, cæſum Iunipertum. Ille ſe ſuis offert: deluſum hoſtem eſſe, fiunt certiores. Alachis extractum galea caput, ubi raſurã clericalem in uertice conſpicit, erubuit: quamſanctè iurans, ſi uicerit, puteum ſe impleturum ex genitalibus clericorũ. Mox acrius in pugnam redeunt. Temerator ille inprimis cadit. Victoria prouenit non incruẽta Iuniperto. Ex actis ergò duodecim poſt patrem annis in Regno, conceſſit in fata: filium relinquens Regni hæredem cum tutore, quem pater teſtamento deſignauit.

Seno diaconus, pro Rege miles.

Alachis cadit.

¶ *Luitpertus puer, ſub tutore Aſprando Regnum ſubit. At Regno cum tutore pulſus, Raimbertus aliquot menſibus tenuit. Caput. xxxi.*

Luitpertus XXIIII.

LVITPERTVS filius admodum puer, cui pater tutorem fecit Aſprandum, ex Ducibus unũ, in Regno ſuccedit. Sed tutoris adminiſtratio Regi primum concinuit bellũ. Nam Raimbertus Taurinenſium Dux, non æquo ferebat animo, ſe præteritum in tutela. Contractiſquè uiribus, mouit in Aſprandum, conatus illũ adminiſtratione deturbare. Aduocauit Aſprandus Rotarim Bergomenſium Ducem. Et promptiſsimo exercitu educentes, apud Nouariam concurrunt. Ibi grauiter pugnatum eſt. Sed inclinauit uictoria Taurinenſi. Igitur aduerſarij cum Rege puero fugam ineunt. Cunquè nemo reſiſteret, uictor intrat Papiam: ibiquè coronam ſuſcipiens,

piens, Regni iura inuaſit. Sed nō diu tenuit. quippe poſt paucos menſes diem ſuum obijt.

❡ Arithpertus Raimberti filius ui Regnum tenet: uarijs prælijs uictor, Regem puerū, cum Rotari, capite plectit. Chriſto fidelis, multis Eccleſiā Rom. donis ornat, tandem Ticino amne ſubmergitur.

Caput. xxxij.

ARITHPERTVS Raimberti filius, Regnum à patre occupatum, fortiter defendit. Sed cęteri Duces Aſprando monente, pro ueri REGIS Luitperti reductione arma ſumpſerunt. Quorum Ducum primarijs Zothone, Tharone, Pharone, Rotari, atque Aſprando, cum Rege puero, magniſq; copijs mouētibus in Papiam obſidendam: non expectandum ratus Arithpertus, cum armato erupit exercitu. Cōcurſumq; eſt totis uiribus Ciſalpinę Galliæ, quæ nunc Longobardia dicitur: & uariante fortuna, ſæpè ſpes & metus alternabant in partibus. Ad extremum tamen uictoria inclinauit Arithperto. Nam Rex puer, uiuus uenit in hoſtiū poteſtatem. Aſprandus fugiens, ſe recepit in Comacinam, Rotaris autem accedens Laudam ſuę ditionis oppidum, à cōſortibus partium ſuarum Ducibus, ſe Regem fecit declarari. Quæ cùm eſſent Arithperto nunciata, motis ſignis, ſolenni exercitu duxit in Laudam: eamq; ad primam oppugnationis oſtenſionem cœpit. Mouitq; in Ducatum Bergomenſem. Et quoniam nouum Regem Rotarim magnum audit feciſſe belli oppoſitum, conſcendit paulatim in montem, & admotis Arietibus, reliquiſq; obſidionis apparatibus, munitiſſimam urbem cœpit oppugnare. Multoquè ſudore, cruoreq; exhauſtō, cùm fortiter obſeſſi mœnia tuerentur, multiq; inuicem mortales, cecidiſſent, cœpit urbem munitiſsimam Arithpertus. Captumq; in ea Rotarim, & in contumeliam detonſum, cum Rege puero fecit iugulari. Inde duxit in Comacinam: eamq; Inſulam cum oppido ſuo obſedit. Præſcius autem Aſprandus, per ſaltum uicinos confugit ad Bauaros. Sed Arithpertus expugnatum oppidum, ſolo ęquauit, Per quæ tempora Giſulphus Beneuenti Dux, cùm nouus Orientis Exarchus Romam applicuiſſet, quem maligno ſciebat eſſe in Romanos animo, eduxit exercitum: & oppida quędam Romanis parentia cœpit, inde opulentam prædam cum captiuis abegit. Sed cùm exarchus in Rauennam abiſſet, Rom. Pontifex Ioannes, miſsis Oratoribus, Ducem placauit: ut accæpta pecunia, captiuos cum cæteris rebus reſtitueret dominis. Nec difficulter annuit. Ita inuenta eſt ea gens, poſtquàm CHRISTI religionem ſuſcepit, ſemper Eccleſię paruiſſe; illiusq; incremento, quod poſteriora docebunt, militaſſe. In-

Arithpertus. XXVI

Victor Arithpertus.

Laudam capit.

Vrbe capta Rotarim cū puero Rege iugulat.

terea etiam Forijulien. Dux, cum uicinis Vuandalis, quos nunc Sclauos appellant, manus conſeruit: & mutuis inuicem prælijs multa ſunt damna irrogata. Sed Arithpertus CHRISTO deuotus, & Romanæ Eccleſiæ amator ſingularis, ut eam magnificaret: Alpes, quas dicunt Coctias, in quibus Genua urbs nunc præclara, & quicquid ab ea ad Alpes uſq; Galliarũ fines cenſebatur, beato Petro donauit. Sed is Rex dum conſerto prælio in Aſprandum, quem Bauari reduxere, & iam inclinatis rebus inferior haberetur, in fugam uerſus, cùm Ticinum amnem traijcere tentaret, ſubmerſus interijt.

Donatio Arithperti.

¶ Aſprandus tandem poſt mille pericula, triũm menſium Rex ſubſtituitur. Caput.xxxiij.

Aſprandus XXVII.

ASPRANDVS, quem pro Rege tutelam gerẽte, armis uictum Rex fugauit, illecq; elapſus eſt ad Bauaros: eorum uiribus auctus, redijt in Italiam Regnum repetere. Illi Rex Arithpertus occurrens, prælio uincitur: & in fugam uerſus, in Ticino mergitur: Regnoquè illi ſuccedit. Sed non diu tenuit. Quamuis enim ſummo omnium Longobardorum conſenſu Rex ſit declaratus, tertio tamen menſe uitam finiuit. Ita multo labore quæſitum non ſibi, ſed hæredi filio Regnũ cernitur parauiſſe. Sic ſe res mortalium habent. Fatigant cœlũ & terram, & per mille pericula uix perueniunt quo cupierunt. Perueniẽtes autem, aut nouis excipiuntur incommodis, ut intelligant, non tanti fuiſſe quòd ambiebant: aut potiti, breui deſerunt. Igitur moriens Aſprandus Regno ceſſit.

¶ Luitprandus ſuccedit, fide pius, in rebelles acer. Pace cũ Pont. Rom. inita, Romã ingreditur. Caput.xxxiiij.

Luitprandus. xxviij.

LVITPRANDVS Aſprandi filius, nomen referẽs infelicis pueri Regis, Rex poſt patrem creatur, ſummo Longobardorum conſenſu. Is prima expertus eſt ſuorũ incommoda. Nam cognatus eius Rotibites, cùm necis Regiæ conſilium ſumpſiſſet, proditus Regi, pœnas dedit. Quo exemptus periculo, donationem Romanæ Eccleſiæ ab Arithperto Rege factam, de Coctijs Alpibus, confirmauit. Interea Feroaldus Spoletinus Dux, ad Regem ſuum ſimulans profectionẽ, iter habebat per Flammineam, urbesq; Rauennati parentes ditioni: & quamquàm compertam haberent eius profectionem incolæ, quia tamen nullæ recentis iniuriæ cauſæ uidebantur, nihil hoſtile ueriti, ciuitatum ſuarum cuſtodiam intermiſere. Ille autem, ubi Claſſenſe oppidũ attigit, ſuæ fecit ditionis. Sed Rex miſſo nuncio, Ducis factum irritauit: iuſsitq; reddi furto captum oppidum. Penino quoq; Forijulianus Dux, cum Vuandalis exercuit inimicitias, pro more bellico, dans & accipiẽs incommoda. Interea

Claſſenſe oppidũ dolo captum, redditur.

cùm

cùm Romani ab Imperatore non æquo fouerent̃ iure,& eſſet aliquid cauſæ,Longobardorum Dux à Spoleto Narniam inuaſit: & cœpit. Narnia capitur. Rex uerò Luitprandus iam aperta rebellione,Exarcho occurrēs,collatis omnibus ſuæ gentis uiribus,Rauennam obſedit.Cernens autem ciuitatem captu difficilem, inde Cluſium mouit: quod oppidum captum,crudeliter ſpoliauit. Cluſium capitur, ſpoliatur. Sed hanc,ſi dici debeat,iniuriā(cauſæ enim non panduntur) magno poſtea Longobardus cōpenſauit beneficio. Exarchus enim Italiæ,ab Imperatore Leone miſſus, urbem Romam ſpoliare:Pontificemq́; captū mittere Conſtantinopolim, cùm ex Rauenna moueret cum militibus: Spoletinus Dux Longobardus, operas ſuas Pontifici pollicitus, cum copijs aderat,uiamq́; inſedit Salariam,qua erat Rauennatibus tranſeundum. Tentauit irrumpere: ſed egregia Longobardorū opera repulſus,agmina reduxit Rauennam: mala quæ in animo habuit,ab hoſte Imaginum Leone, implere non potuit.Interea cùm in caput Pontificis Imperator multa moliretur,miſit Eurithium patricium in Italiam: ut Romanis & Pontifici ſuſcitaret motus iniquos. Is Longobardis dona multa miſit, ut in Pontificē ferrentur.Sed non profecit.Qua iniquitate temporum motus Pontifex, cum Longobardis pacem ſtabiliuit.Quam Rex & pronus ſubijt, & ſtrennuè impleuit.Nam captum poſtea Sutrium à Spoletano Duce, iuſſit reddi.Cunq́; Rex pace foris comparata,tempus eſſe cerneret, ſuorum contumaciam comprimendi, magno exercitu comparato, duxit in Spoletinum,Beneuentanumq́; Duces. Qui longinquitate uiarum freti,minus parebant: ſed interuenientibus magnis utrinquè uiris,Rex ira ſedata,reconciliari ſibi paſſus eſt Duces,meliora de ſe ſperare pollicitos. Atq; tum Rex pacato agmine,Romam duxit:uiſurus & Vrbem,& loca ſancta:quando tam de propinquo aderat. Romam adit. Romani autem minus Regi fidentes, urbis cuſtodiam fecere. Acceptus Rex cum exercitu in campis Neronianis,proceſſit in Vaticanū,adhuc nullis mœnibus cinctum.Ibi obuiam factus Pontifex,Regi ſe prębuit uenerandum.Delapſus equo Rex ex more,Pontificē genibus nixis conſalutauit. Et aliquot ſermonibus interpoſitis, accæpta benedictione, Papiam remeauit.

¶ Spoletum Rex bis ſuperat. Beneuento nepotem præficit. Hildebrandum alium nepotem Regni conſortem declarat. A ſuis Godeſcalcus truncatur. Pontificis Oratio,& Regis donatio. Claſſenſe oppidū ſubuertitur. Tandem Rex moritur.

Caput.xxxv.

DEINDE Traſemundus Spoletanus Dux, quem pau

lò ante Rex in gratiâ recepit, renouauit rebellionẽ. In quem Rex ducens, magno molimine ingreſſus, Ducatum, urbes, & oppida ſuæ fecit poteſtatis. Fugiens autem Dux, peruenit in oppidum Romanæ ditionis: ubi fide publica interpoſita, ſecuritatem accæpit. Secutus Rex, dedi poſtulat perfugam. Stephanus Romanus Dux, cum Pontifice, fidem falli non oportere, reſponderunt. Igitur mouens in Romanam ditionem, aliquot urbes cœpit: rediјtq; Spoletum, Hildericum ibi Ducem conſtituens. Inde in Beneuentum tranſiens, cùm eius urbis Dux paulò ante rebus humanis exceſsiſſet: filiumq; eius puerum ſurrogaſſent Maiores: Rex deſtituto puero, Gregoriũ nepotem ſuum Ducem creauit. Reuerſusq; Papiam, cùm ſe morbo grauatum, laboribus cerneret inutilem, Hildebrandum alium ſuum nepotem, Regni conſortem declarauit. Et cùm aliquanto tempore pax eſſet, Romani uiribus augeri cœperunt, & Traſemundum Spoleti Ducem, reducere armis intentarunt. Cui rei fauerat Godeſcalcus, iampridem in Beneuentano ſuccedens, cùm Gregorius mortem obiјſſet. Stephanus Rom. patricius inferiora tenens, exercitum duxit, Duciq; obuiòs populos conciliauit. Traſemundus per Sabinos iter habuit. Igitur re proſperata, Spoletum perueniunt utriq; exercitus, Ducemq; ſuæ reſtituũt ditioni. Viciſsim operas depoſcit Romanus, oppida quæ pridem Rex recepit, recuperãdi. Ducit promiſſa Dux in diem: quòd Rex magnis copiјs aduentare diceretur. Igitur iunctis uiribus occurrendum rati, Regi uias inſedêre ſiluoſas, unde agmini inſidiarentur, apud Fanum Fortunæ, & forum Sempronij. Agmina cùm illuc peruenirẽt, ex nemoroſis infeſtantur, magnaq; uirorum detrimenta ſuſcipiunt. Iubetq; Rex, Foriiuliani Ducem curare de incurſionibus. Ille ſuorũ iam cruore madentes aggreditur, & fortiter inuicẽ pugnatur. Ibi miles Spoletanus, Ducem ex nomine uocans, prouocat in Duellum. Non erat de more gentis (quod ſæpè diximus) liberum detrectare. Vacuatur campus. Pons erat in medio in quo infeſtis cuſpidibus incurſant. Ibi proturbatus ponte Spoletanus, in riſum ſoluit agmina. Sed utriq; pugna omiſſa, magnis itineribus contendũt Spoletum: nec caſtra fecere prius quàm iſtuc peruenirent. Inde reuocatus à Pontifice Stephanus, ad Vrbem communiendam acceſsit. Rex uerò ſecutus, Spoletum obſedit, breuiquè cœpit: ſed Dux elabitur. Interea cùm Rex accepto denuò in poteſtatem Ducatu, in Romanos mouere cõtendit. Et dum apparatus obſidendæ Vrbis apparat, Zacharias Pontifex mittit Regi legationem: pollicitus copias, & fauores in rebellem, ſi urbes pridem à Romanis captas, reſtituat. Pacẽ Rex dedit orantibus: & continuò mouit in Traſemundum. Is ubi uidit ſe Romanorum deſtitutum auxilio, Regis gratiæ

Spoletanũ Ducatum obtinet.

Hildebrandus Regni conſors.

Reſtituitur Traſemundus Ducatui.

Duellum.

gratiæ ſe permiſit. Qui acceptum in gratiam, tonſorauit, clericumq́ fi eri iuſsit. Tum Godeſcalcus Beneuentanus, audito comparis ſucceſſu, ſibi timens, uxore & filijs naui impoſitis, cum omni ſupellectili in Græciam tranare diſpoſuit. Sed ciues, ut Regis gratiam promererentur, conantem in ipſo trucidant itinere: uxorem autē & filios, audito tumultu, ſoluentes, capere non poterant. Pontifex inde ex fœdere urbes repoſcit. Et cùm Rex differret, acceſsit Narniam ad Regem: ibiq́ in templo Valentini ſacris peractis, Orationem habuit, præſente Rege atq́ Proceribus luculentam, de Iuſticia & Religione: ſuaſitq́ in primis, ut humani ſanguinis effuſione, fœminarumq́ oppreſsione abſtinerent. Deniq́ peregit, ut illa ferrata pectora mollirent. Rexq́ Oratione Pontificis motus, nō ſolùm poſtulatas ciuitates reddidit, ſed & ipſam Narniam, in qua hæc gerebantur: & Sabinenſe patrimonium, quod annis iam. xxx. tenuerūt: & in Picentibus Anconam, Cumam, ciuitates: Sutrini quoq́ agri uallem magnam, patrimonio ſancti Petri, & ipſi Pontifici dono dederat. Et cum Romano Ducatu pacem in decem annos firmauit. Liberauitque Rex multos Romanos, Rauennates, & Italicos, qui carceribus Longobardorū tenebantur. Redeuntem in Vrbem Pontificem Agibrandus Dux Cluſinus, Regis nepos, & Ramildus Tuſciæ, Caſtaldio gentis Longobardæ ſupremi Duces, deduxerunt: & facto per Ortam, Pomeriam, Polimertium, atquè Bletam itinere, eas ciuitates præſenti, recipientiquè Pontifici tradiderunt. Interim Rex copias ad ſtatum remittens, in ſua quoq́ ſe ipſe recepit. Pontifex in Vrbem gratulabundus redit, & inſtitutis Supplicationibus in templo Rotundæ Mariæ, diuinum ipſe impleuit officium. Erat quies per id tempus anno per Italiam uno, cùm nemine ſuſpicante, nunciatur Regem obſediſſe improuiſò Rauennam. Cùmq́ Exarchus ſatis fideret urbis munitioni, præſidioquè militum, ac ciuium perpetuæ uoluntati: tamen deprædationes, & incendia, quæ foris agerentur, perpulerunt, ſimul & diuturnæ obſidionis timor: ut miſſo ad Romanum Pontificem nuncio, poſtularet, quod in Narnia feciſſe nuper memoraretur, accederet Regem placare infeſtiſsimum. Pontifex Legationem miſit, Benedictum EPISCOPVM Tuſculanum, & Ambroſium primicerium Notariorum. Sed illi cùm à Rege minus audirentur, Pontifex commendata Vrbe Stephano Duci Romano, uiam ingreditur. Interea Rex longè cernens, nullam ſupereſſe urbis capiendæ ſpem, antequàm aduentaret Pontifex, ſoluit obſidionē, duxitq́ in oppidum Claſſenſe. Eoq́ per ciuiū diſſenſionem capto, direpto, atq́ ſubuerſo, Papiam reduxit exercitū. Pontifex per Imolā iter faciens, perq́ Rauennam, peruenit ad Padum: quo in loco, ordinante

Dux Beneuenti trucidatur à ſuis.

Donatio Eccleſiæ.

Claſſenſe oppidum ſubuertitur.

Rege, inuenit nauigia, quæ illum Papiam ad Regem perducerent. Exceptus multo cũ honore, Pontifex apud Regem egit, ut omnia quę de Rauennate capta eſſent ditione, redderentur. Excepit autem Rex tertiam oppidi Ceſenatis cum arce partem: quæ opportuno loco conſiſtens, ſine magno Longobardorum incommodo reddi non potuit. Vix in Vrbem redierat Pontifex, & ad gratias Deo perſoluẽdas non dum expletum erat diuinũ officium, cùm nuncius adeſſet, Luitpran-
Moritur Rex. dum Regem morte extinctum: Hildebrandumq́ nepotem, quem ille conſortem aſſumpſit, pro ignauia deſtitutum.

¶ Rachiſius Rex eligitur. Pacem cum Romanis & Raueneatibus ad.xx. años initã, fregit: Zachariæ Pon. ſuaſu ex Rege fit monachus. Caput.xxxvi.

Rachiſius XXIX. RACHISIVS Forijulienſis Dux, qui in agmine ad Spoletum proficiſcente, uirtutis indicium dederat, deiecto ad pontem miliſe, qui ſe prouocaſſet, omni cõſenſione Ducũ Rex declaratur. Qui Rex à Pontifice, per ſubmiſſos oratores rogatus, pacem cum Romanis, & Rauẽnatibus conſtituit in annos uiginti. Sed illam non diu poſt uiolauit, per Rauennatum ditionem ducens in Peruſiam. Qua uerò ex cauſa, imò qua Italorum culpa, preſsis labris, ut ſolent, Italici Scriptores prǽterierũt? Satagit omnis uiribus Rex Peruſiam capere, adhibitis Arietibus & machinis in tali negocio opportunis. Sed opem attulit neceſſariam pietas Pontificis Zachariæ. Acceſsit enim ad Regis caſtra, & Deo, qui ſpiritum tenet Principũ, agente, animum Regis adeò immutauit: ut nedũ ſolueret obſidionem, ſed etiam Regni, & opum, quas tenebat, abijcere ſtatuit ſplẽdorem. Nam poſt paucos dies fratri Regnum permittens, cum uxore & filijs Ro-
Rex fit Monachus. mam ueniẽs, à Zacharia Pontifice, clericus & Monachus effectus eſt.

¶ Aiſtulphus tributum à Romanis in capita expoſcit. Rauennam deditione primus exuperat. Pontifex implacabilem Regem uidens, poſt ſolennes preces habitas, Regem Franciæ in auxilium uocat. Caput.xxxvij.

Aiſtulphus XXX. AISTVLPHVS deinde Rex, concedente germano, uolentibus Proceribus ſublimatur. Is uniuerſam mox Italiam infeſtam habuit: fœdera nulla nouauit. Iam enim Zacharias Papa cœlo conceſsit: Stephano uerò tradi permiſit curam paſtoralem. Anniſus eſt Pontifex Regem muneribus, Oratoribusquè miſsis placare: ut fœderibus in annos quadraginta conſentiret: flexitquè, ut pateretur cautiſsimis uerbis ea fœdera conſcribi, ſubſcriptione Regia accedente. Superabat AISTVLPHVS omnes prædeceſſores ferocitate,

quàmuis

quamuis Italico ſub cœlo natus, nutritusq́. Itaq; quarto menſe poſt habitos de pace tractatus, cunctis euaſtatis, mandauit Pontifici: ſi pacem cuperet, ſingulos Romanos, & ſuarum partium mortales, per ſingula capita, tributi nomine, ſingulum iuberet aureum nummum perſoluere. Adniſus eſt Pontifex, Regem Oratoribus & muneribus miſſis complacare. Sed ubi conatus ſuos fruſtratos aduertit, miſit ad Conſtantinum Imperatorem: ut ſi rebus Italiæ conſultum uellet, in tempore conſuleret. Oſtendit omnem Italiæ ſtatū: quòd niſi in tempore ſuccurreretur, futurum, ut omnis Italia in Aiſtulphi Regis poteſtatem redigeretur. Sed per hæc tempora, cùm ſigna circumferret Aiſtulphus, Rauennam obſedit: & oſtenſis maximis futuræ molitionis apparatibus, ciues eo perpulit, ut eam dederent ciuitatem. Hic omnium Regū primus eam urbem, ſæpius à prædeceſſoribus fruſtrà pertentatam, in ſuam redegit poteſtatem. Imperator Cōſtantinus ſcripſit Regi: ſolenneſq́ miſit Oratores: quibus Papa alios coniunxit. Hi Regem acceſſere Rauennam: & multi cum illo agentes, nihil præter uerba, & ea quidem aſpera reportauere. Addidit tamen Longobardus, unum ex ſuis Romam, & inde Conſtantinopolim iturum. Ea Pontifex cùm audiſſet, & nihil actū eſſe intelligens, Romanos adhibuit in conſiliū. Quorum precibus & inſtantia, cenſuit taliter cum Imperatore agendum: ut niſi in perſona, & cum omnibus Romani Imperij uiribus Romæ & Italiæ ſuccurreret, aliam uiam unde ſpes ſalutis daretur, eſſe quęrendam, cum Imperij detrimento. Iam uerò Conſtantinopolim Longobardi Regis nuncius, & Paulus Romani Pontificis Stephani germanus, uixdum profecti Vrbe Oratores ibant: cùm Aiſtulphus Romano Pon. & populo per nuncios comminatus eſt: fore, ut niſi ſeſe, & urbem Romam dedant, eos omnes, uelint nolint, in poteſtatem factos, ad unum iugulet. In quem adductus tremorē Pontifex, populo in Lateranēſem baſilicam conuocato, homiliam habuit lachrymis plenam: ſingultibuſq́, quàm dicendi coloribus pleniorē: imminere dicens Romanæ urbi, Romano populo excidium, nec ullam habendam ſpem in deditione impijſſimo Regi facienda: uiribus autem Romani populi non poſſe reſiſti eius populi furori, qui omnem penè Italiam in poteſtate habeat: niſi DEI deſuper imminētis clemētia tueať, quæ rebus etiā florētiſsimis, cunctis ſit pręſidijs anteferēda: cuius implorandę illa ſit certiſſima ratio, ſi in ſacco & cinere, uigilijs, ieiunijſq́ humiliati, Creatorē ſuū, ſemper petentibus paratū, auxilio poſtulauerint. Tertio exhinc die, cùm ſe ex ſentētia Pontificis humiliaſſet populus in ſupplicationē, à Lateranenſi, in matris Domini maiorē baſilicā proceſſum eſt: prętulitq́ Pon. pacis formulā pfidi Aiſtulphi chirographo exaratā, à

Tributū capitale à Ro. expoſcit.

Rauēna dedita.

Minæ Regis.

Crucis

Crucis uexillo, quod precioſiſsimè ornatum, prçcedebat pendentem, in quam populus Romanus omnē periculi ſui cauſam, coram DEO mœſtus, eiulanſq; deflebat. Nec tamen ceſſauit interea Pontifex Aiſtulphum muneribus, maiorisq; precij pollicitationibus pertentare: ſi fortè captum Rauennæ Exarchatum reddere, & pacem cum Romanis pactam ſeruare uellet. Et cùm nihil ſolito magis proficeret: miſſuſque ad Imperatorem Pontificis germanus, nec ſpem præſidij literis faceret, nec rediret: cum Rom. pop. conſtituit, opem Regis Franciæ implorandam. Veritus tamen: ne ſi id Longobardus reſciſſet, prius accelerato furore, Romanos opprimeret, quàm ex Francia ſuppetiæ poſſent afferri, epiſtolas peregrino homini, Longobardis ignoto, ad Pipinum dedit Papa: quarum hic maximè tenor fuit: ut quando Longobardus nec pacta cum Romanis ſeruaret fœdera: nec Exarchatum Rauennatem, nec alia de Romanis capta redderet, prece, precióue mollitus, opem ipſe chriſtianiſsimus afferret. Cuius opis ratio, ut ſolidiori iniretur modo, ſcripſit Pontifex: oportere Regem Pipinum, tanquam proprio inductum motu, ab ipſo Pontifice, ut in Franciam ad ſe iret, poſtulare.

Pipini Regis Franciç, Papa auxilium implorat.

¶ Legati à Conſtantinopoli redeunt. Imperatoris animum eſſe ſignificant, ut Pontifex pro fœderæ ſeruando denuò Aiſtulfum appellet. Pontifex id facturus, à Pipino in Gallias euocatur: Regi Pipino perſuadens, ut pro Romana Eccleſia, Rom. Pon. expeditionem in Italiam Gallus ſuſcipiat, ut ut obnitente Longobardo.

Caput. xxxviij.

INTEREA Paulus Pontificis Germanus, Ioannesq; Silentiarius, & Aiſtulphi Regis nuncius, Conſtantinopolim pariter uti uerant, ita Romam ad Pontificem unà ſunt reuerſi. Fuitq; Imperatoris reſponſi ſumma. Stephano Pontifici pro integranda pace, ad Aiſtulphum eſſe properandum. Dumq; Pontifex ad iter ſe accingit, uenere Legati à Rege Franciæ, Epiſcopus, atq; Dux, orantes: ut ſummus Pontifex, Regem ſuum, in ipſa Francia dignetur adire. Mouit itaquè Pontifex, utriuſquè Regis, & Imperatoris nuncijs ſociatus. Et priuſquàm ad Papiam ueniret, præmiſsi ab Aiſtulpho nuncij, illius uerbis præſcribere non ſunt ueriti: ne Rauennam, eiusquè Exarchatum repeteret: fore polliciti, ut ſi ea modo poſtulatione temperaret, facturum Regem quod poſceret. Cunctis ſimul ut ierant, Imperatoris, Francorumquè REGIS Oratoribus in præſentiam Regis perductis: Pontifex poſt munera Regi data, faciens uerba, & perfidiam Aiſtulphi grauibus notauit ſententijs; & omnia quæcunquè ille, aut

Pontif. in Franciam pergit.

poſt

poſt uiolatam pacem cœpiſſet, aut ſui prædeceſſores Longobardi Reges occupauerant, reddi poſtulauit. Cunq; Aiſtulphus pertinax ſicut antea perſiſteret: egerunt apud eum Imperatoris, & Franciæ Regis oratores, ut Pontificem dimitteret in Franciam profecturum. Tulit id egerrimè Longobardus: nec tamen auſus, Francorũ Regi, quod tantopere cupiebat denegare, Pontificem dimiſit. Eum Carolus, cui poſtea Magno fuit cognomen, Pipini Regis filius adoleſcens, Francorum fines ingreſſum, à centeſimo lapide ad palatiũ uſq; Ponticonem, ubi Pipinus erat, deduxit. Proceſsit tamen ad tertium lapidem Rex Pipinus, & equo deſcendens, Pontificiſq; pedes oſculatus, illum terra incedens, & frenum Pontificis equi regens, ad cubiculum uſq; deduxit. Longobardis ubi profectum uidit in Franciam Pontificem, miſit ſuæ gentis Primores poſt illum, qui reuocato ab itinere, pollicerentur omnium quæ poſtulauerit reſtitutionem. Sed ubi Pontificem continuò iter agere, nec iam ui ulla perductum in Franciam retrahere liceret: cogitauit Rex: ipſam Rauennam, cum ſubiectis ciuitatibus euertere, mortaleſquè in eis perdere: ut tanto metu liberatus, expeditius in urbem Romam duceret, illamquè ſolo æquaret, prius quàm Pipinus de Francia ſeſe poſsit emouere. Ab hac autem crudeli cogitatione, nihil eum magis auertit, quàm quòd ſperaret Pipinum promiſsis ludificare. Carolomannum nanq; Pipini fratrem, qui ſe monachali habitu Caſsinenſi cœnobio incluſerat, euocauit: promiſſiſquè onerauit: ut ad fratrem profectus, diſſuaderet Italiæ expeditionem, bellumq; in Longobardos ſuſcipere, promittit operã. Profectus in Franciam, magnis contendens itineribus. Sed iam Pontifex Regem allocutus, ſerio ab illo impetrauit, expeditionem ſeriã in Italiam facere. Tantum ſibi moræ depoſcebat, ut uerno tempore educat. Interim uires, & arma, & reliqua profectioni neceſſaria compararet. Pontifex ſe apud S. Dionyſij Pariſienſis Monaſterium contineret. Dum ergo Pontifex quaſſas ab itinere uires reparat, & Pipinus copias compararet, ſuperueniens Carolomannus, legationem etiam ipſe ſuam peregit: ſuadens, in Longobardos amicitiam, nec ullo pacto bellum permittens. Auditis fratris uerbis, ſatis durè illum cõarguit, quòd ſe Regũ rurſus implicet negocijs iam mundo crucifixus: quodq; impiæ gentis ſuaderet amicitiam, diſtinereq; germanũ cuperet à Romanæ Eccleſiæ & populi tuitione. Indignatus ergò, tanquàm à ſuo cœnobio apoſtatantẽ fratrem, in Vienenſi Gallia iuſſit includi: ibiq; breui, dolore animi confectus, diem ſuũ obijt. Adductus aũt Rex, Pontificis ſuaſu, Oratores præmiſit ad Aiſtulphũ, qui uerbis ſuis ſuaderent, pacta cũ Romanis fœdera ſeruari, captaq; reſtitui. Et ipſo, ut ſemper ante, tergiuerſante, Pipinus, qui

Pipini humilitas.

Carolomanni mors.

ante rem in occulto gerebat, tum publico edicto propoſito, Ducibus, militibusq; indixit: ut in diem parati, expeditionem noſſent in Italiam faciendam. Iam in conſtituta tempora Ducibus, militibusq; undecunque confluentibus, iterum legationem ad Longobardum, Regi Pipino Pontifex faciendam inſinuabat. Sed idem qui prius, caſſus erat legationis euentus, Longobardo in pertinacia perdurante.

¶ Pipinus ſub aduentu in Italiam, Papiam obſidens, uicinia depopulatur. Pontifex miſertus cladem populi, Pipinũ orat: ſi Longobardus pacta ſeruare uelit, depopulationum finem faciat. Aiſtulphus ficte omnia ſpondens Pontifici, exercitu in Franciam reuerſo, Romam mox acerrime infeſtat. Caput. xxxix.

INTERIM Francus leuis armaturæ milites, locis opportunis præmittit occupandis: qui Alpium ſaltus inſidentes, hoſtem ab incurſionibus prohiberent. Aiſtulphus cum toto exercitus ſui robore, contendit Alpium ſeruare clauſtra, contemptuq; paucitatis, Francorũ militum pugnam intentauit. In qua non leue accipiens incommodũ, coactus eſt retro cedere. Quæ cùm accepiſſet Pipinus, agmina ſua accelerare, nec antequam ad Papiam ueniãt iubet conſiſtere. Obſidetur Papia, & omnis uicina regio, populationibus & incendijs fit inquieta: pecora & omnis generis prædam, mulieres cum uiris, manus poſt terga reuinctos colones, in ſua caſtra Franci cogebant. Ea miſeratus cùm cerneret Pontifex, in Italiæ populum cladem redundare: obſecrat Regem, ut ſi Longobardus pactam uelit ſeruare pacem, captaq; reddere, malis finem faciat. Eas ſoluendæ obſidionis, & initę pacis conditiones non ſolùm cupidè accepit Aiſtulphus, ſed magis adulationibus, bonitati Pontificis gratias egit. Inſuper plura, & meliora, quàm poſtularentur, ſponte ſua, ad promerendam ſancti uiri gratiam, eſt pollicitus. Secundùm quæ conſtituta, multis aſtipulationibus, & ſacra religione à Longobardo Rege, ſuisq; optimatibus firmata, Pipinus relicto apud Pontificem Varnerio, ſpectatæ inter Francos Proceres uirtutis uiro, Abbateq; celebris nominis patre: qui pacta ex fœdere impleri curarent, in Franciam reduxit exercitum. Pontifex cùm paruam reddendis ſe preſente ciuitatibus, reformandi agri moram poſtulaſſet, Aiſtulphus iuſta poſtulare dicebat. Interim cum Varnerio Romam eſt profectus. Dumq; Pipinus Franciam, Pontifex Romam petijt, Aiſtulphus Rex contractis tumultuariè copijs, Rauennam uenit: & exercitu magnis conatibus parato, in Romam duxit. Quam obſidione cinctam tribus preſsit menſibus, & omnia quæ pomerijs excluduntur, abſq;

Papia obſidetur.

Egregia adulatio.

abſq; aliquo diuini, aut humani iuris reſpectu, crudeliſsimè uaſtauit: ut plura tum immanis tyrannus, Romæ ſuburbanis, & agro intulerit detrimẽta, quàm illi ab inclinatione Imperij hoſtiles exercitus. Perfugerat autem Pontifex cum Romanis ad notum Pipini præſidium: Varnerio addẽs ex Romanis duos, qui prono delapſi Tyberi, in Maſſiliam nauigantes, magnis itineribus ad Regem contendunt. Qui iam dudum audita Longobardi perfidia, exercitum renouat: & prius quã aduentarent nuncij, iam ire in Italiam inſtituit.

¶ Imperator Orientis per ſuum Oratorem docet, Exarchatum Rauennatem, non Pontificis Romani, ſed ſui iuris eſſe. Pipinus ob animæ ſalutem, hanc in Italiam expeditionem à ſe ſuſceptam eſſe ait: ideò Apoſtolorum principi Petro quidquid in Italia armis recuperat, dono daturum. Aiſtulphi item mors. Caput. xl.

IMPERATOR autem Orientis cùm audiret Francos ſubſidio ueniſſe, mittit ad Pontificem, qui diſſuadeat Gallorum inuocationem. Pontifex, quæ fecerit, temporũ neceſsitati inſcribit: iam eſſe ſuos apud Regem: non conuenire, ut quod ſummis precibus poſtularit, nunc recuſaret. Imperatoris Orator, ad Regem Franciæ contendit. Sed Pontifex illi duos adiungit, qui Regem propoſito itinere confirment. Vna profecti, in Franciam perueniunt. Sed iam Regem tranſmiſsis Alpibus, audiunt in Italia eſſe. Græcus Orator noctu, deluſis his quos illi Pontifex adiunxit, properat ire ad Regem. Quem in agro Papienſi inuentum cum exercitu, magnis ab Imperatore ſuo muneribus donat: oratq;, ut receptum de Longobardorum manu Exarchatum Rauennatem, cum attinentijs, nemini quàm Imperatori debere intelligat: itaq; illi, non Pontifici recuperandum. Reſpondit Rex. Quæ ſuperiori expeditione, & nunc iterato impendio fecit, non in cuiuſquam gratiam, ſed animæ ſuæ ſalutem feciſſe, remiſsionemq; peccaminum: ideoq; quod armis, ſudoribus, ſanguineq; à Longobardis recuperauerit, id ſe ſanctorum Apoſtolorũ principi Petro donaturum. Fruſtratus Græcus redit. Rex Pipinus obſidione premit Longobardum, & ex prioris deditionis formula ſpondet omnia quæ prius conuenerant. Sed iam cautius conſulturus rebus, non ante laxat obſidionem, quàm ſint omnia reddita. Mittit Longobardus ex ſuis: & Rex Franciæ Abbatem Fulcadum, cui ualidam manũ attribuit: per quem omnia, cum Rauenna, totoq; Exarchatu, Romani Pontificis nomine memorata Abbati ſunt conſignata. Ea autem apud Blondum ſpeciatim legat qui uolet commemorata. Quæ omnia ſunt à Francorum Re

Pontificis impoſtura.

Blondus.

m gedono

ge dono data Eccleſiæ Romanæ: quæ iure uictoriæ ad eundem Regem peruenerunt. Et quærimus adhuc, unde opes prodierint quas nunc tenet Pontifex? Dum ergo tam multa ex fœdere redderentur Eccleſiæ Romanæ, annifus fuit Aiſtulphus, priſtinis perfidiæ ſuæ artibus uti. Nam Pipinum, qui ſe interea ad radices Alpium continebat, trans Alpes properaturum ſperans, Fauentiam de Pentapoli, & Ferrariã reddere differebat: cũ diuino correptus iudicio, apoplexia in uenatione interijt. Quod cũ intellexiſſet Pipinus, Alpes eſt trãsgreſſus.

Aiſtulphi mors.

Aiſtulpho mortuo, Deſyderius Hetruriæ Præfectus, & Longobardorum Dux, cum militibus quibus præerat, Regnum inuadit. Id ægrè ferens Rachiſius Aiſtulphi frater, à monaſtica pietate deflectens, omnium Longobardorum animos ſibi deuinciens, arma in Deſyderiũ parat. Deſyderius Pon. Rom. opẽ implorat: cuius ſtudio & fauore accedente, communi Longobardorum ſuffragio Rex declaratur. Caput. xli.

Deſyderius XXXI.

DESYDERIVS Dux Longobardus, Hetruriæ Præfectus, Aiſtulphi morte celere per Italiam fama diſſeminata, copiarũ quibus præerat robori innixus, Regnum per arma inuaſit. Id autem adeò moleſtè tulit Rachiſius (quem Aiſtulphi fuiſſe germanũ oſtendimus) ut interrupto monaſticæ uitæ propoſito, arma indueret in Deſyderium: omnesq; Italiæ Longobardi, exceptis Hetruſcis, Rachiſiũ ſequebantur. Qui in magnum coacti exercitum, Hetruſcos fines inuadere ſtatuerunt. Tum Deſyderius ſibi timens Pontificis fauores multis precibus implorauit: fore pollicitus, ut ſi Pontifex, Romaniq; opẽ afferrent, ipſe Regnum adeptus, ea redderet quæ ex fœdere erant reliqua: & non ſolùm pacem cum Aiſtulpho initam ſeruaret, ſed Pontifici & Romanis perpetuò obſequeretur. Eam cùm audiſſet legationem Pontifex, Fulcadi Abbatis uſus conſilio, ſtatuit Deſyderium exaudire. Miſitq; cum illo in Tuſciam Paulum fratrem, qui cum Duce fœdera conſtitueret: eorumq; formula, ex Pontificis ſentẽtia, Breui eſt concepta. Et Deſyderius, ſuiquè Proceres, atq; commilitones, maximis in ſua, diriſq; in filiorum capita, ſi fidem fallerent, conceptis execrationibus, ſeſe iuriſiurandi religione obſtrinxerunt. Fœderum formula in Vrbem delata, miſit Pontifex Stephanum presbyterum, ad Rachiſium, Longobardoſq; eius ſecutos arma: admonens, ne Deſyderio, quẽ appellaſſet Regem, aduerſarentur. Fulcadusquè cum ſua cohorte ſecutus, oſtendit fore: ut ſi Deſyderio ultra moleſti eſſe pergerent, cum Romanis, Franciſq; magis, quàm cum Deſyderio bellũ gerant. Quibus territi, tantiſq; comminationibus, Longobardi Deſyderio conſentiunt:

ſenſerũt: qui fidẽ ex fœdere Pontifici ſeruaturus, Fauentiam cum ſuo
caſtello Tyberaico, quod nunc eſt Baguacauallum, dedit. Quo in tem
pore, aut paulo prius, occupata ab Aiſtulpho Longobardorum Re=
ge Rauenna, finem habuit Magiſtratus Exarchorum à Conſtantino Exarchatus
poli in Italiam miſſorum, Anno quinto &.lxx. ſupra centeſimum. In in Italia fi-
terea Deſyderius, cùm uacuata ſede Apoſtolica, ſtuderet ſuæ partis nis.
Conſtantinum quendam per amicos ſublimari: fraudatus expectatio
ne ſua, alias inibat uias, Romanorum, & Pontificis uires creſcentes mi
nuere. Erat Romæ Paulus Græcus, Imperatoris cubicularius ab illo
miſſus, ut quam poſſet pro Imperatore in prima Vrbe autoritatẽ ſer=
uaret. Qui & ſi Ducatum Romanum non adminiſtraret, tamen fre=
tus quorundam ciuium fauoribus, qui nouis rebus (ut fit) ſtuderent,
pleraq́ꝫ ex autoritate Imperatoris implebat. Volens igitur Deſyderius
longinquum potius Imperatorem, quàm uicinũ cum Romanis Pon=
tificem rebus præeſſe, uoti cauſa Romam acceſsit: & multa cum Ponti
fice de Religione locutus, illam præferebat ſpeciem, qua perpetuam
fore pacem inter Eccleſiam, & gentem ſuam poſſet ſperare. Sed cùm
dimiſſo Pontifice, Paulum Græcum conueniret, publicè illum corri=
puit: quòd nihil autoritatis pro Imperatore, inter cõtendentes de ſum
mo Pontificatu, interpoſuiſſet. Animauitq́ꝫ hominem, ut Chriſtopho
rum primicerium, qui Eccleſiæ Romanæ, & Francorum amicitiæ ap
primè ſtuderet, euocaret cũ filio: oculosq́ꝫ utriq́ꝫ iuberet effodi. Mul=
tos ex Romanis proſcripſit: alios etiam incarcerauit.

¶ Adrianus Pon. I. creatur. Deſyderius illius, & Caroli Franco-
rum Regis poteſtatem ſuſpectam habens, fœdera ab Pon.
petit. Pontifex Deſyderio uiolatam fidem exprobrat.
Inter hæc Hildegarda Carolomanni uxor, ad
Longobardum profugit: quæ Deſyderio
ſpem facit, ut & fœdera negligeret, &
nouas turbas per Italiam perpa-
traret. Caput. xlij.

PER quæ tempora Stephanus Pontifex rebus humanis
eximitur. Suffeceruntq́ꝫ Primum Adrianum ex gente Romanum: ui Adrianus
rum magni animi, & tanta Sede dignum: qui ad hoc natus uidebatur, Pon. creat.
ut labentem Italiam, & ſub Longobardorum Regno laborantem, &
inprimis urbem Romam cum ſua Sede, erigenti Carolo Francorum
Regi aſſiſteret, iungereturq́ꝫ. Ad cuius uiri aſſumptionem, Deſyderi=
us quid ageretur intelligens (nam Pontifex uinctos à Græco ſtatim re
laxauit, proſcriptosq́ꝫ reuocauit in Patriam) miſit ad Pontificem, pa=
cis fœdera cum illo cupiens renouare. Reſpondit Pontifex. Se cum
omnibus, & præcipuè cum gente Longobarda pacis cupidiſsimum:

non poſſe Deſyderij pactionibus fidere, qui totiens uiolaſſet Stephano Pontifici promiſſa, atq; iurata fœderum capita. Cùm iſta per Oratores agerentur, aperuit ſe Deſyderio quædam blandientis facies fortunæ: quæ tamen illi, gentiq; ſuæ uerſa eſt in exterminium. Nam Hildegarda, Carolomanni Regis Francorum nuper defuncti uxor, cum filijs, cùm gloriæ inuideret uxoris Caroli, multaq; intentaret per Carolũ non permiſſa, ut illi ſuſcitaret incendium, conſilio cuiuſdam profugit in Italiam ad Deſyderium Longobardorũ Regem, cum filijs. Sperauit Longobardorum Rex, effecturum ſe, ut Pontifex ex his Carolomanni filijs Regem crearet, immitteretq; aduerſus Carolum: quo bellis ciuilibus laceratum Regnum, minus in Italia timeretur: & perinde ſibi Italiam paruo negocio ſubijcere cõfidebat. Sed cùm ea ſpe quoq; inungendi ex filijs Regis deſtitueretur; alia uia aggreditur: futurum ratus, ut cùm motus bellorum fierent, Pontifex animos ſubmitteret. Ea de re certior factus eſt Pontifex, per literas quorundã eius gentis Ducum, ſiue flectẽdi Pontificis gratia, ſiue commiſerationis in Eccleſiam.

Hildegarda

Practica Deſyderij.

Bellum cit.

Interea Rex in Rauennate ditione bella concitat, prędas agit, urbes in deditionem accipit, ipſi Rauennæ facturus obſidionem. Ea iam urbs pro Rom. Pontifice ab Epiſcopo, & tribunis tribus regebatur. Qui Pontificem adierunt: oſtendentes, qui motus pararentur. Mittit Regi Oratores Pontifex: obteſtantes, ut fœdera ſancita ſeruentur, ablata reſtituerentur. Reſpondit Rex. Oportere Pontificem proficiſci, ad ſecũ ineunda colloquia, de rerum ſumma. Interim totis niſibus incendio, rapina, & incurſionibus regio fœdatur. Non deſtitit Pontifex, literis & Oratoribus, muneribusq; Regem placare. Nouiſsimè miſit Abbatem Sabinenſem, cum Monachis uiginti: qui multa de iuſticia diuina, S. Petri religione locuti, nihil profecerunt. Rege ad omnia obtendente: niſi Pontifex ad tractandum de rerum ſumma egrederetur, nihil poſſe fieri. Tum illi ex præſcripto Pontificis Si redderentur ad formam pactorum ablata, uenturum Pontificem quocunq; uocaretur. Miſit Rex & ipſe uiciſsim ad Pontificem Oratores, ut ad ſe egrederetur Pontifex. Quibus idipſum reſponſum eſt: ſi in eum ſtatum res redirent, quibus initio ſui Pontificatus fuiſſet, nihil recuſaturum: & omnino ut flecteret Regem, ceruicoſum, alios etiã honoratiores denuò miſit Oratores, qui pacta fœdera depoſcerent impleri. Qui nihilo magis prioribus proficientes, etiam audierunt: Niſi aliter ſibi, rebusquè Eccleſiæ Pontifex conſuleret, uenturum ſe Romam obſidere.

¶ Minis Deſyderij Pon. Caroli Franciæ Regis auxilium implorat. Qui Regis Longob. exercitum in alpibus Ciniſijs diſſoluit, Regemq; fugauit. Caput. xliij.

EIVS

EIVS rei nuncio territus Pontifex, obſidioni tolerandæ neceſſaria præparauit: muros ac mœnia roborauit: miſitq́ in Franciam ad Regem Carolum, ut paternum ſecutus exemplum, laboranti à Longobardorum ui & iniurijs Italiæ, Vrbi Romæ, & ſedi Apoſtolicæ imploratus adeſſet. Quod cùm Longobardus intelligeret: ut aſtu Pontificis machinationem ſubuerteret, egreſſus Papia cum filio, & Proceribus: ducta ſecum Carolomanni relicta cum filijs, magnoq́ militum apparatu, cõtendit Spoletum: & inde mittens Andream referendarium cum tribus alijs, fecit Pontificem certiorem: uenire Regem cum Francis, pacificè colloquium quærentem, de omni rerum controuerſia. Pontifex intelligens quid moliretur: ut uni ex Adoleſcentibus data Corona, Carolũ à ſe auerteret imploratum, Vrbi muniendæ inſtitit, & copijs militum ac commeatuũ neceſſarijs impleuit, ab his qui Rauennæ, Hetruriæ, alijsq́ locis inerant. Tum baſilicas Apoſtolorum, omnibus ornamentis in Vrbem deportatis, claudi iuſsit: ut ſi omnino limina Apoſtolorum uiſitare decreuiſſet, non niſi foribus effractis, in animæ ſuæ periculum effectuio lentus. Tres deinde miſit Epiſcopos, qui Regi, Franciſq́ obuiam facti, ad Interranniam denunciarent: ne terram Romani Ducatus ingrederentur, ſub dira anathematis execratione monuerũt. Adeóq́ apud ferocem Longobardum ualuit anathematis denunciatio: ut tacitus, confuſusq́ Papiam ſit reuerſus. Per quod tempus Gregorius Epiſcopus, Fulcadus Abbas, & Albuinus cubicularius, Romam à Carolo miſsi ad Pontificẽ, ſciſcitati ſunt: ſi Deſyderius omnia ex fœdere, quod Regi patri ſuo ſpopondiſſet, iam reſtituiſſet? Cunq́ Pontifex in re notoria nullo opus reſponſo putaret, uidiſſe inquit illos uenientes, quæ ſit rerum facies. Ilico profecti ſunt ad Regem. Quibus Pontifex duos adiunxit, Venientes ut miſſi ſunt, orauere, ut pacta conuenta ſeruarentur, inuaſa reſtituerentur: ut pace & tranquillitate fruerentur omnes. Tulerunt autem ab illo reſponſa maiori quam unquàm antea obſtinatione temerata. Quæ cùm relata eſſent Pontifici, remiſit ad Franciam, quæ uidiſſent, audiſſentq́ relaturos: oraturosq́, ne ſuppetias diutius moraretur. Carolus auditis quæ geſta eſſent, eoſdem Oratores remiſit ad Deſyderium, oblaturos ſuo nomine. xiiij. milia aureorum, ſi Romano Pont. adempta redderentur. Et cùm pecuniç preces additæ, pectus Longobardi mollire non potuiſſent, iter ad Italiam Carolus eſt ingreſſus. Cunq́ multas præmiſiſſet cohortes, quç Alpiũ montis Iouis clauſtra occupaſſent, ipſe robur ducẽs totius Francorum militiæ, montem Ciniſium conſcendere cœpit. Occupauerant autẽ montis Iouis ſaltus, clauſtraq́ Deſyderius: & Longobardis, quos Spoleto, Be

Deſyderij aſtus.

m iij to, Be

to, Beneuento, Foroiulio, Hetruriaq́ accjuerat, in Tauronēſibus, & apud Auguſtam prætoriam obiectis: omnes Alpiū aditus, per quos Francis erat eundum, ſtationibus, & additis repagulorum munitionibus confirmabat. Ea cùm eſſent Carolo, Ciniſij montis uerticē tenenti renunciata, tentauit iterum per Legatos Deſyderium: ſi uellet auro accæpto, oblatis ultima legatione pacis conditionibus cōſentire? Ipſoque, qui magnam ſui de ſe fiduciam præferret, rem uerbis ducente, iuſſit Carolus cohortes ſumma Alpium ſuperare. Quamprimum uerò diſcurrentes undiq́ nuncij, Deſyderio attulerunt, Francos occupatis ſaltibus clauſtra oppugnare, alpesq́ ubiq́ locorū etiam ſemper aliàs inuiorū perrumpere. Ilico territus, conſternatusq́ receſsit: & pugnandi iuſta acie ſpe abiecta, cōactū magna oſtētatione dimiſit exercitum.

¶ Fugam capit Deſyderius. Spoletani, cum reliquis aliquot ſuæ gentis Eccleſiæ ſe dedunt. Caput. xliiij.

PAPIAM communire, in eaq́ obſidione diuturna Caroli uires frangere, Deſydericus conſtituit. Filium, & relictam Carolomanni, cum filijs ſuis miſit Veronam. Duces quos ſuis finibus euocauerat, Spoletanus, Beneuentanus, Foroiulienſis, & Hetruriæ Præfectus, in ſua quiſq́ copias reduxerunt. Fugientes Carolus inſequi iuſsit. Et ubi nemo ſe pugnæ oppoſuit, nec per campos uagaretur: firmandæ obſidioni inſtitit. Vocataq́ ex Gallijs uxore cum filijs in caſtra, Romam ire diſponens, ad continuandam obſidionem omnia diligenter inſtituit. Spoletani autem, & ei ditioni ſubiectæ urbes, Primi, poſtquam ſuos ab Rege euocatos, redire uiderant, remq́ Longobardorum inclinari, publica fide interpoſita, Romam ibant: ſe, ſuaq́ omnia beato Petro deuouentes. Omnes in unum ex ſingulis cōactos, Pontifex forma præiuit: qua ſubiectionem & fidelitatis iuramentum, ſancto Petro, & Romanæ Eccleſiæ obedientiam præſtiterunt: raſis primùm capitibus (quod genti uſitatum erat) barbam nutrire: à quo nomen habuiſſe multis ſolent uideri. Ea uerò moderatione, in tanta rerū proſperitate uſus eſt Pontifex, ut Hildebrandum gente Longobardum, cuius antea fidem conſpectam habuiſſet, approbantibus ſuis cōgentilibus, Ducem creauerit Spoletanum. Quæ res futuro fuit firmamento Eccleſiæ ſtatui. Cùmq́ multi ex gente deuotionis gratia ſe Romam conferrent, permiſit Pontifex: ut intra ſpacium à beato Petro ad Vrbem, hoc eſt, in Vaticano, ædes inſtruerentur. Qui uicus diu dictus eſt Longobardorū. Cùm deinde Saxones acceſsiſſent, pariter & Saxonum eſt appellatus. Sed hæc nomina interierunt, cùm Innocentius. iij. S. Spiritus Hoſpitale erexiſſet. Hodiè tamen in Saxia, locus ille inſcribitur. Horum exemplum ſecuti alij populi

Spoletani b. Petro ſe dedunt.

Peregrinationis uota.

populi,ſimilem Eccleſiæ deditionem fecerunt. Vnde liquido comperitur,hanc gentem non ſibi, ſed b. Petro,& Rom. Eccleſiæ militaſſe. Nam quod illa ſuo ſanguine terrarum ſibi quæſiuit, Eccleſiæ reliquit. Quod idem in Gotis multa pridem largientibus:inq; Normannis, ſuam ditionem,quam ſanguine pepererunt, Eccleſiæ ſubdentibus,liquido conſpicimus. Qua in re Dominum, ab alto cuncta diſpenſantem, cuius eſt terra,& plenitudo eius, rerum ut conditorem, ita& arbitrū & translatorem, Eccleſiæ ſuæ conſuluiſſe meritò conſpicimus. quando in harum gentiū tranſitione,& pręſentium punita peccata, & ſecutorum iacta ſunt fundamenta bonorū:ut Eccleſia, quam in terris fundauit Conditor orbis, alioquin in contemptum uentura perditis,habeat unde ſuum uindicet contemptum.

¶ Papiam Carolus obſidet,in deditionem cum parte exercitus Veronā cœgit. In ipſa Papię obſidione Romam proficiſcitur. Rediens Papiam recepit paucos poſt dies. Inde pacatis cæteris Ducatib. Longobard. cum Eccleſia Rom. gentis ſtirpem & nomen tantùm relinquens, Gallias redijt. Caput.xlv.

SED ad Carolum reuertamur. Is ergò Rex, cùm in caſtra ueniſſet uxor cum filijs, Bernardo patrueli ſuo ad obſidionem Papiæ relicto,cum parte exercitus cōtendit,ad Veronam occupandam: apparabatq; illā obſidere. Sed cùm Adalgiſius Deſyderij filius comperiſſet,Bertam Carolomanni uxorem,cum filijs, & his quos illa habuit Proceribus,propenſos eſſe in deditionem, nō ratus expectandū, ad Imperatorem profugit Conſtantinopolitanum. Quo abeunte,nulla deditioni interpoſita eſt mora. Sextus iam agebatur obſeſſæ Papiæ Menſis, cùm ſanctus Dominicæ Reſurrectionis dies propinquaret. Carolus Veronæ deditione perfecta,firmatiſq; rebus, ad Papiam aſſumpſit Epiſcopos,& Religioſos quoſq;,& ex Nobilitate præſtantiores:& per Hetruriam pacatum iter habuit in Vrbem. Quam regionē tunc fuiſſe pacatam,& Rom. Pontifici ſubiectam,inde eſt coniectari: quòd nullas armatorū copias ſecum duxerit per uiam Rex Carolus. Venienti Regi, obuiam miſit Pontifex clerum cum Romanis : quos ad numerum.xxx.miliū affirmant,omnes appellatos Iudices. In quo uerbo ea uis tum erat : ut omnes qui fabrilibus nō deſeruirent officijs & artibus, ſed qui ad cauſam IVDICES aſſumi poterant, hoc tum uocabulo cenſebantur. Deductus ea pompa per uiam Claudiam CAROLVS, quæ eſt Flaminia, ad Vaticanum expectantis Pontificis, ad ſumma Scalæ, quæ eſt ad baſilicam Petri, non ſolùm ueſtigia,ſed ſingulis SCALARVM gradibus,ob deuotionem oſcula

Adalgiſius Deſyderij filius.

Verona dedita.

Carolus ingreditur Romam.

figens: inde Pontificis pedibus aduolutus, ſalutauit. Poſtea itum eſt ad ſacroſanctum Baſilicæ altare: ubi mutuò ſe Romani, Francięꝫ, ſeruandæ in perpetuum amicitię ſacramento obſtrinxerunt. Secundum quæ amicitiæ fœdera, Apoſtolorũ principis, & eius ſucceſſoris Adriani icta, interuẽtu, ingreſſus eſt Carolus urbem Romam: & Lateranenſem primò, deinde alias ædes ſacras, ex ritu chriſtiano, reuerentiſsimè inuiſit. Quarto deinde die, cùm urbem Franci ſatis luſtraſſe uiderentur, Adrianus Pontifex Carolum Regem ex compoſito eſt allocutus: poſtulauitꝙ, ut quam donationem genitor Pipinus, ipſe quoquè, & Carolomannus frater Gregorio. III. Rom. Pontifici fecerant, confirmaret. Quod & non grauatè fecit. Solenni enim literarum documento confirmationem factam, obtulit ſancto Petro ſuper altare. Fuit Romæ tunc Carolus ad dies octo. Inde reuerſus in caſtra, deditionẽ non diu poſt Papię accepit: Francosꝙ illi urbi pręfecit, & Mediolano. Regem autem relegauit Leodium: ubi uitam finiuit. Ergo rebus compoſitis hoc modo, quòd Franci Papiæ impoſiti & Mediolano, Longobardos eius prouinciæ, uſꝙ ad Alpes & Apenninum in fide & pace continerent: Forijulij autem & Beneuenti Duces ſuæ gentis quos haberent, Longobardis reliquit: cùm Hetruriæ & Spoleti urbes ſe Pontifici permiſiſſent: Carolus cum omni exercitu ſuo, & Carolomanni quondam uxore ac filijs, redit in Franciam, Regnum demolitus in Italia Longobardorum. Sed Gentis ſtirpem iam per omnem Italiam altas agentem radices, nec uoluit, nec potuit exſcindere. quippe, ut diximus, in Forijulio, Beneuẽto & Spoleto Duces gentis reliquit: qui poſteriori tempore, magno fuerunt Eccleſiæ Romanæ præſidio. Quod in Leone. III. apparuit: quem à Romanis proteruiẽtibus malè mulctatum, ille deduxit Spoletum: qua in urbe præfuit: & deinde miſit ad Carolum in Alemanniam. Filius autem Deſyderij cùm profugiſſet ad Imperatorem, aliquanto adiutus ab illo præſidio, redijt in Italiam: ſed nihil profecit. Motus enim conſciſcere cupiens, in ipſo rerum initio oppreſſus eſt. Sed ſtirps ipſa, & Nobilitas, nomenꝙ inditum regioni in æternum perſeuerat in prouincia Italiæ prima: ut Longobarda uſquè hodiè ab annis penè ſit dicta Septingentis, longiusꝙ dicetur.

Papia dedita.

Saxoniæ libro. 2. ca. 18.

In Adalgiſio defecit Regnum Longobardorum.

¶ AL-

ALBERTI KRANTZII HAMburgen. Chronographi, Regum ac Rerum Daniæ geſtarum,

LIBER IIII.

Poſt deſcriptionem Regum Longobardiæ, redit ad Danorum Reges. Caput. I.

SCRIBENTIBVS, ac renouantibus, atque æternæ memoriæ conſecrantibus nobis, res præclarè geſtas à Danorum Regibus: opportunè incidit hoc loco commemoraſſe Longobardorum in Italia gloriam, quam annis quatuor & ducentis, fortiter tutati ſunt: donec aliquid paternæ originis in uiris remanſit. Sed ubi iam illos emolliuit clemẽtia cœli, ceſſere magno Carolo. Cùm interea per illos años in Dania à ſuis Regibus peracta, penitus obſcurata, non tenentur. Nam ab egreſſu Scaniorũ, hoc eſt, Longobardorum, à Scania patria ſua, uſq; in tempus debellationis in Italia, numerantur anni ſupra. 300. quo tempore trium tantùm Regum in Dania celebratur memoria: uſq; ad Gotricum, qui Carolo magno, aduerſus quem, ut dicemus, produxit exercitum, fuit contemporaneus. Quis uerò arbitrabitur, ſingulos illos, per ſingula regnaſſe ſecula? quando mortalis uitæ incertus terminus, paucos ad hos uitæ annos ſinit peruenire. Ergo iacturam rerum in Dania commemorandarum, conſolemur ea narratione, quam per id tempus eiuſdem gentis propago primùm in Rugia, deinde ad Ripas Danubij, poſtea in Pannonijs, nouiſsimè in Italia, cum ſumma gentis ſuæ gratulatione peregit. Sed iam tempus admonuit, ut unde digreſsi ſumus reuertamur in Daniam, Regum eius geſta exequentes.

204. annis regnarunt Longobardi.

Gotricus Caroli Magni temporibus Danorum Rex præcipuæ liberalitatis, Legem utriſq; uictor dedit. Saxonibus, Friſijsque ſubactis, tributa imponit. Inſidijs tandem ſatellitis proprij cadit.

Caput. ij.

GOTRICVS patri Gormoni ſurrogatur in Regnum.

Gotricus Rex.

De liberalitate huius Regis, Noruagiæ lib. 1. cap. 35.

gnum. Hic tàm armis conſpicuus, quàm liberalitate præcipuus erat. Regia uirtus eſt, multos beneficijs cumulare. Hac ille tam profuſè fertur inſtitiſſe, ut penè prodigus haberetur. Sed qui omnium capitibus imminet, æquius beneficentia, quàm terrore ſuis deuincitur. Peſsimus enim, ut ueteri Prouerbio fertur, diuturnitatis cuſtos eſt metus. Tanta autem in Saxones uictor uſus fertur dominatione: ut Legem uictis

Tributorũ in Daniam, uictorum Lex.

diceret. Quotiens nouus Rex in Daniam ſumeretur, tributi nomine penderent Regi centum equos niueos: Idem facturi, quotiens apud ipſos Dux nouus aſſumeretur. Nec Germaniæ contentus ſubiectione, in Sueones quoque miſit Reuonem, unum ex primarijs Ducibus, ut aut bellum pararent, aut tributa perſoluerent. Hunc Sueones aper-

Reuo dux, ſaxo interit.

ta ui aggredi non auſi, per inſidias necauerunt. Nam dormitantis capiti ſaxum supernè deuolutum, incumbere procurauerunt. In cuius noxæ piationem actum eſt, ut ſinguli facinoris autores, biſſena auri talenta: è plebe uerò quilibet unam eiuſdem generis unciam, Gotrico perſoluerent. Vulpeculę penſionem uocabant: quòd Reuo occiſus, Vulpeculæ cognomen habuiſſet. Hoc autem unde ſit inditum, in Noruagia commemorauimus. Interea Rex Francorum Carolus, contuſam bello Saxoniam, nõ ſolùm Chriſtianitatis ſacra ſuſcipere, ſed etiam ditioni ſuæ parere compellebat (Hunc ego arbitror Carolum non Regem, ſed eius auum Carolum Martellum extitiſſe: qui & ipſe Saxonibus colluctatus eſt. Hoc enim ratio temporum ſuadet ut credam. Nam Magnus Carolus Regneri tempora contigit, qui erat huius Regis ex filia nepos) Quo comperto, Gotricus finitimas Albiæ gentes adortus, Saxoniam ſuſceptum Caroli iugum cupidius amplexantem, ac Gallica arma Danicis præferentem, ad priſtinum Regni ſui titulum reuocare tentabat. Quo tempore Carolus uictricia trans Rhenum caſtra receperat: ideoque ab aduenæ hoſtis congreſſu, perinde ac fluuij interſtitio uetitus, temperabat. Quem cùm ob res Gotrici comprimendas, iterato tranſmeare proponeret, à Leone Rom. Pontifice, in Vrbis tuendæ præſidium accerſitus, mandato paruit: filiumquè gerendi belli aduerſus Gotricum partes commiſit, ut dum ipſe in longinquum hoſtem ageret, hic contra uicinum ſuſceptum pugnæ negocium procuraret. Oportebat enim, ut gemina curarum anxietate conſtrictus,

Saxonum ſubiectio.

ſparſa manu, aptum utrique remedium prouideret. Interea Gotricus ſpecioſam ex Saxonibus uictoriam referens, cõtractis denuo uiribus, non in Saxones modò, uerùm in omnem Germaniæ populum, amiſſæ dominationis iniuriam ulciſci conſtituit. Ac prima quidèm claſſe

Friſij domantur.

Friſiam domat: quæ Prouincia admodum ſitu humilis, quotiens ſæuiente Oceano obiecta, fluctibus æſtuaria perrumpũtur, totã inunda-

tionis

tionis molem patentibus campis excipere conſueuit. Huic Gotricus non tam artam, quàm inuſitatam penſionem impoſuit. De cuius conditionis modo ſummatim dicendum. Primum ducentorum.xl. pedũ longitudinis ædificium inſtruitur, biſſenis diſtinctum ſpacijs: quorũ quodlibet uicenorum pedũ intercapedine tenderetur: prędictæ quantitatis ſummam totalis ſpacij impendio reddente. In huius itaq; ædis capite, Regio conſidente quæſtore, ſub extremam eius partem, rotundus è regione clypeus exhibebatur. Friſionibus ergò tributum daturis, mos erat, ſingulos nummos in huius ſcuti cauum conijcere: è quibus duntaxat in cenſum Regiũ ratio computantis colligeret, qui eminus exactoris aures, clarioris ſoni crepitaculo perſtrinxiſſent. Quo euenit, ut id ſolum æs Quæſtor in fiſcum ſupputando colligeret, cuius caſum remotiore auris iudicio perſenſiſſet. Cuius uerò obſcurior ſonus citra computantis defeciſſet auditum: recipiebatur quidèm in fiſcum, ſed nullum ſummæ præſtabat augmentum. Compluribus ergo nummorum iactibus, quæſtorias aures nulla ſenſibili ſonoritate pulſantibus, accidit: ut ſtatam pro ſe ſtipem erogaturi, multam interdum æris partem inani penſione conſumerent, barbara utiq; inſolẽtia. Cuius tributi onere, poſtea per Carolum liberati produntur. Cunq; Gotricus tranſcurſa Friſia, ac reuerſo iam Roma Carolo, in ulteriores ſe Germaniæ prouincias effundere ſtatuiſſet: proprij ſatellitis inſidijs circumuentus, ferro domeſticæ fraudis interijt. Quo audito, Carolus nõ mediocri fertur exultaſſe lætitia: quòd graui bello exemptus, iam liber què uideretur. Multum tamen diſcrepat commemoratio rerũ ab hoc Saxone, & à Gallis: qui motũ Caroli in Gotricum, utriq; commemorant. Nam Saxo tradit, agmina illorum concurriſſe prælio: ſed uictrices Aquilas tum Regi terga monſtraſſe. Galli uerò Carolum faciunt tantũ ad uicina Viſurgi fluminis caſtra metantem, expectaſſe: uenturum, ut nunciabatur, à mari Regem: ſed tum uel à ſatellite, aut ut alij præferunt, à filio transfoſſum.

Tributum Friſiorum rarum.

Gotricus gladio domeſtico interimitur.

¶ Olauus patri ſuccedit, nulla rerum geſtarum memoria clarus. Caput.iij.

OLAVVS Gotrici filius, patre mortuo regnat. Hic paternæ uindictæ ſtudio, quòd ſubornatum militem à Proceribus reputaret, ad ſubuertendum parentem, ciuilibus implicare Patriam bellis ſuſtinuit: publicam pietatem priuato affectui ſubijciendo. Sed neq; belli decurſus, neq; exitus in Annales eſt relatus: nec quid præterea geſſerit, quantúmue temporis regnauerit, annotatũ eſt. Hoc ſolũ ad poſteros tranſmiſſum: quòd quomodocunq; mortui corpus, collis Olaui titulo celebris, propè Lethram Regiam urbem

Olauus Rex.II.

urbem congeſtus excepit. Non tamen fuiſſe diuturnum huius Regis Imperium, uel inde conuincitur: quòd ſucceſſor eius pacem cum Lu=
douico Caroli filio feciſſet, iam Olauo rebus exempto. Hoc loco at=
tēde Lector: quod pleriſq; ſuperioribus & inferioribus, ſed & in mul=
tis aliorum teſtimonijs uirorū deprehendi poteſt: illuſtribus uiris mo
Illuſtriū ui- numenta fuiſſe extructa tumulis ex aggeſto ceſpite in agris: illis pręſer
rorum mo- tim locis, quibus eſſet crebrior uel tranſitus, uel conuentus. ut clarorū
numenta. diu permaneret memoria uirorum. Hinc illi ad itinera publica tumuli
frequentes, à memoria Paganiſmi. Nam quomodo noſtri in ſacris lo-
cis ſibi extruunt monumenta, ita illi uiri in publicis itineribus.

¶ Hemmingus æquè obſcurus, unico hoc celebris, quòd pacem cum Ludouico Cæſare Caroli filio firmarit. Caput. iiij.

Hemmin- HEMMINGVS hunc Regno excæpit, filius, an exte
gus Rex. rus, non memoratur. Tanta eſt illorum temporum ob-
ſcuritas, uariante fortuna: ut quoniam res apud Saxones & Francos
geſtæ inclareſcere cœperunt, illorum fulgore obſcuratas eſſe Danorū
molitiones. Succedunt tamen tēpora, quibus & præclara multa à Da
nis geſta, egregiè quoquè in faſtos ſunt relata. Sed huius Regis nulla
præclara memorantur facinora: niſi quòd pacem cum Cæſare Ludo=
uico iuriſiurandi firmitate compoſuit. Nec dubiū, quin plura tempo=
ris eius inſignia, quanquàm magnifica extiterint, uetuſtatis tamen li=
uore teguntur. Cœperant ex hoc die crebreſcere in mari Danorū graſ
ſationes, quos Gallici Scriptores Normannos uocauere. Poterat ex
uno trium Regnorum, aut duobus, uel fortè tribus collecta manus,
per maria, perq; littora digraſſari: ſed qui uim patiebantur, in comme
moratione rerum non diſcreuere, unde nauigarint: quòd omnes ab
Aquilone uenientes, ſine diſcrimine Normannos uocitent. Sed has
Noruagiæ res quia in Noruagiam ſepoſuimus, hoc loco tranſimus.
lib. 2.

¶ Siuuardus Rex Daniæ, à Ringone pro Iutiæ dominio impetitur: cuius crudele edictum, conſilio Regneri mitigatur, pugna poſt Siuuardus & Ringo ambo pereunt. Caput. v.

Siuuardus SIVVARDVS cognomento Ringo Gotrici ex filia
Rex. II. nepos, filius Noruagiæ Regis æquè Siuuardi nomine, Regnum Pro-
cerum fauore auitæ claritatis memoria promeretur: præſertim Scani=
is ac Sialandenſibus annitentibus. Nam & Iutiæ Proceres alium Rin=
gonem, æquè ex filia nepotem, huius conſobrinum, Regem ſuſcepe=
runt. Ita ciuili diſſenſione Regnum diuiditur. Cùm igitur domeſticis
intus malis Regnum laboraret, facilè cecidit in contemptum uicino=
rum.

rum. Vuandali igitur perpetui Danorum hoſtes, laceſſere cœperunt Prouinciales. Quos Siuuardus maiore odio, quàm Regni æmulum inſecutus, peregrina bella ciuilibus præferendo, quinquennio toto periculis patriæ, defenſionem ſuam opponere perſeuerauit. Elegit enim uulnus tolerare domeſticum, quo promptius mederetur externum. Quamobrem Ringo Iutiæ potiundæ, dominationis eius occaſione ſuſcepta, uniuerſum Imperij ius in ſeipſum transferre conatus, foris excubias peragentem, intus lacerare non erubuit. Prouincias ſiquidem, quæ à Siuuardo poſsidebantur inuadens, communis Patriæ defenſionem ingrata mente penſabat. Igitur ex Sialandicis quidam Siuuardi ſtudioſiores, quo ſinceriorem abſenti fidem gererent, filium eius Regnerum, uixdum prima adoleſcentiæ rudiměta tangentem, Regis nomine cenſuerunt. Non quòd ipſum Regimini intempeſtiuum neſcirent, ſed ut tanti pignoris ductu, aduerſus Ringonem, torpentium ſociorum animos excitarent. Audiens ergò Ringo Siuuardum interim ab expeditione regredi, Sialadenſes magna manu petitos, in ſe dedentes, ferro perituros, edixit. At illi, quibus aut rubor, aut periculum imperabatur, uiribus ob paucitatem diffiſi, deliberandæ rei inducias popoſcerunt. Quibus impetratis, cùm nec Siuuardi gratiam colere liberum, nec Ringonis amplecti uideretur honeſtum: diu inter metum, pudoremq́ſolliciti iactabantur. Qua in re ne ſenibus quidem conſilio ſuppetente, Regnerus tunc fortè Concioni præſens, Breuis inquit arcus, ſubitò ſpiculum iacit. Ego & ſi puerili auſu, Maiorum conſilia præcurrere uidear, ignoſcendũ erratis, ueniamq́ immaturè editis precor. Quia ut deſertores & transfugas notari turpe: ita ſupra uires audere, temerarium eſt. Simulata tranſitione petẽdus eſt hoſtis: idemq́, cùmprimum facultas obuenerit, deſertione linquẽdus. Huius & ſi puerilis conſilij ſalubritate, effluctuantium ciuium cunctationem diſcuſſit, & hoſtilibus caſtris noxiũ robur adiecit. Concio quoq́ adoleſcentiæ eius, non facundiæ minus, quàm ingenij mirans egregiæ indolis decretum, habitu annorum excellentius cupidè amplexata eſt: nec rubori fuit, defectis conſilio Senibus, puerilibus obſequi monitis: quæ quanquàm à tenero ore manaſſent, integerrimæ diſciplinæ pondere redundabant. Autorem uerò conſilij, inſtanti periculo obijcere ueriti, educationis gratia Noruagiam transtulerunt. Breui poſt conſerta pugna, Ringonem Siuuardus aggreditur. Quo occiſo, ipſe inmedicabili plaga perſtrictus, paucis interiectis diebus ex uulnere deceſſit.

Regnerus Sialandiæ Rex.

Regneri conſilium.

Siuuardi & Ringonis cædes.

❡ Regnerus ſuccedens Regno, ſtupri ultionem Regis Suetiæ, in Regias fœminas admiſsi, etiam puellari conflictu uindicat. Landgertha repudiata, aliam ducit. Iutia recuperatur. Caput. vi.

Regnerus Rex.

REGNERVS ab annis iunior, ſed animo maturus, patri ſuccedit in Regno. Primitiæ illi bellorũ à pietate manarunt. Rex Suetiæ tum bella intulit Noruagiæ, oppreſſo Siuuardo huius Regneri auo paterno: Regis fœminas aut conſtuprauit, aut ludibrio habuit. Gemino igitur percitus dolore, in hunc fertur Regnerus, & ante necis iniuria, & ſui ſanguinis in dominabus Regijs contaminatione. Occurrunt cum agmine Regi uenienti Fœminæ, uirili animo arma præferentes, uindicem iniuriæ ſuæ per arma ſecuturæ. Nec uerò nouum eſt illi regioni, armatas mittere fœminas: quod ſuperioribus aliquot locis ſignificauimus. Pugnatur in hoſtem acriter, donec opprimatur. Conſpicua fuit uirtus puellæ, cui nomen Landgertha: quæ ut ſexũ in uirilibus facinoribus inter arma teſtaretur, comam paſſa eſt diffundi. Virtutem admiratus fœminæ Rex, quærit conditionem. Audit uirginem nobili cretam ſanguine. Virtus incitauit Venerem. Sic enim in Pöeticis eſt figmentis: ut Mars Venerem expetiuerit. Mittit qui ſollicitet ad nuptias. Optabile uotum fœminæ: ſed uirgineus pudor tardius reſponſum imperabat. Potitus optato Rex, geminas ex ea filias, & filium ſuſtulit Fridleuum. Interea Iutiæ Proceres, abſentia Regis incitati, ueteris odij meminere in Regis parentem: ac in partẽ euocatis Scanijs, Regi rebellant: qua in fide ſoli Sialandici permanerent. Moram enim Regis extra Prouinciam, contemptũ ſui interpretantes, Regem alium conſtituere ſunt anniſi. Sed Rex Noruagiorum uiribus tercentum naues expediuit: ac uiciſsim hoſtibus ſepoſitis, congreſſus, facilè ſuperabat diuiſos: & in Regno permanſit, ad Iura cohibitis qui deſciuerant. Interea Rex nuptias peroſus impares, Suetię Regis filiam, forma præſtantem ambiebat, ac monſtris perdomitis obtinuit.

Vltio ſtupri Regiarum mulierum.

Landgertha puella militaris.

Iutia recuperatur.

❡ Haraldum Iutij & Scanij diligunt. Landgertha Regnerũ bello adiuuat. Is poſt Britanniam, Scotiam, Noruagiam, & Iutiam perdomat. Caput. vij.

SED Iutij atq; Scanij ubi Rex externis intẽdebat rebus, ſua ipſi odia proſequuntur, Regem ſibi facientes Haraldum, Regij ſanguinis uirum. Iam Regnerus ex Suetica uxore multos ſuſtulit filios: & in bella proruens, paterni Regni Noruagiæ uires acciuit. Landgertha prior illi coniunx, iniurię immemor, cum altero marito naues centum ac uiginti perarmat: mulier bellicarum artium ſcientiſsima, ſingularem in prælio Regi operam nauauit. Nam ubi incli-

natam

natam ſuæ partis aciem uidit, in medium prouolans uirago, hoſtem grauius imminentem perculit. Cuius exemplo incitati cęteri, ſimul etiam pudore ſtimulati, quòd muliebri ſuperarentur audacia, hoſtibus ſe opponunt. Pertinaciter pugnant, donec in fugam uerterent aciem hoſtilem. Interea cùm Regina fato functa, Regem ad ſummum mœrorem perpuliſſet, dolorem auertere conſtituens, negocio belli ſe implicabat: præcipiens, ut ignauiſsimum quem quiſq; domi aleret, in militiam Regi conſcriberet. Quorum exercitationi Rex inſiſtens, dum pudorem quiſq; ſtuderet abſtergere, promptiſsimū militum agmen ex ſuo conſtituit. Quo inſtructus, claſſem parauit, externam aliquando militiam pertentaturus. Inuadit denique Britanniam, à multis Patrum ſuorū attentatam, & à multis poſſeſſam. Regem gentis Hamam cum exercitu occurrentem, congreſſu pugnæ occidit: prouinciam tributariam reliquit, adnauigans. Scotiam inde aggreditur, ac reliquas in mari inſulas: quæ in eo tractu multæ feruntur: occiſisq; illorum Ducibus, Siuuardo, ac Rachbordo filijs contribuit gubernandas. Noruagiam quoq; ſuo Principe exutam, Fridleuo filio deputauit. Interea Proceres Haraldum ſecuti, dum Rex foris agit, ipſi intus tumultuantes, Haraldum ſuum reuocatum Regem ſiſtunt. Ad quos conſtringendos, Regnerus cum Inſularium Danorum claſſe profectus, rebellium agmen eliſit: Haraldumquè ſuperati exercitus Ducem, fuga in Germaniam actum, honorem improbè partum, pudenter abijcere perpulit: captiuos quoq; ſimplici morte abijcere non contentus, tortos necare maluit. ut qui ad deſerendam impietatem ſuaſione abduci non poterant, ne ſpiritum quidem, niſi per ſummam pœnarum uiolentiam deponere ſinerentur. Fundos eorum, qui cum Haraldo profugerant, militantibus ſibi diuiſit. Ita in filios profugarum uindicans, quod peregerant crimen. Sed tum in Saxones uolēs uindicare, quòd hoſti eius perfugium eſſent: ibi tum reperiſſe Carolum, teſtatur Saxo. At quomodo potuit ab Regnero Carolus offendi in Germania? qui proauo eius Gotrico Anno ſalutis Octingenteſimo decimo, ut certa ratio ſupputat, acies opponendas comparauit: & anno poſt quarto conceſsit in fata Carolus: ſuccedente Ludouico, tam in hæreditate paterna, quàm Romano Imperio. Poſt Gotricum in Dania aliquot annis regnauit filius Olauus: quo uita functo ſucceſſit Hemmingus: qui, ut fateris Saxo, cum Ludouico fœdera pepigit. Huic uerò ſucceſſit Siuuardus nepos ex filia: & huic puer Regnerus ſubrogatur, iam in eam perductus ætatem, ut filios genuerit, quibus, ut ipſe teſtaris, Regna commendauit. Ediuerſo autem Haraldus iſte profugiſſe, etiam tuo teſtimonio fertur ad Ludouicum, & apud Mogunciam bap-

Superat Regnerus Britanniam.

Noruagia.

Saxonem taxat.

n ij tiſatus.

tiſatus. Id erat Anno Chriſti octingenteſimo uiceſimo ſexto, quando iam Carolus ante annos duodecim exceſsit, & filius eius Carolus ante ipſum fato functus eſt. Nec eſt, quòd Carolum Ludouici filium dicamus exercitui præfuiſſe: qui ea ætate uel necdum natus, uel in cunis erat. Quis eſt ergo iſte Carolus, cui uis conflictaſſe Regnerum? Ego non uideo. Niſi quòd aut ſomnia dicas, aut de Imperatoris nomine erres. Quod ipſum non credo. Nam Ludouicum in Saxoniam poſt patrem arma retuliſſe, nulla commemorat hiſtoria, confiſum, ut tu fateris, fœderibus quæ pepigit cum Hemmingo. Nam quòd Haraldum iubebat inuehi, poſtea attingemus. Sed tum Regnerum in Saxonia uictorem ait, impoſito Saxonibus tributo, in Regna rediſſe.

¶ Regnerus Duello uno octo ſternit. Biornem filium Suetia donat. Ex ſtupro naſcitur Regi Vbbo. Helleſponticos cum Scythis ſubigit: illuſus Magia Biarmorum, à Phinnis inermibus, ſagittis in fugam arcetur. Caput. viij.

PROXIME autem Sueticum bellum auſpicatur: in quod filiorum fultus auxilio, alacer proceſsit. Conſtiterant acies ex aduerſo. Tum Rex Sueonum, pugilem cum filijs ſeptem iubet ad aciem conſiſtere: ut faceret arbitrium Regi Danorum, aut totis exercitibus, aut paucorum manu in Duello cōfligere. Magni animi Rex Danus, uerecundum ducēs recuſare Duellum, ipſe cum filijs tribus ſubijt pugnæ periculum: quartus ipſe, aduerſus octo cōflicturus. Sic enim comparatum eſt Maiorum ſententia: ut pater cum filijs, unius perſonæ locum implebat. Qua in re Suecus pugil prole fœcundior, pugnatorum numerum in Regem geminauit. Sed tum is erat pugnæ exitus: ut ſuperatis octonis, Rex ipſe cum Biorne filio incolumis ſupereſſet. Quē uictor, pro uirtute donauit Suetiæ Regno. Regnerus aūt Rex ut manu promptus, ita libidine mollis erat: amabatquè primarij uiri filiam: quem euocatum, magno ſeſsionis honore ſuſcepit. Miratus ille, quid ſibi uellet indebitus honor: non ignarus tamen Regiæ libidinis, conijcere cœpit quod erat, filiæ ſe gratia honoratum. Igitur animo indolens paterno, filiam arctius incluſit. Vbi Rex ea uia non profecit, muliebrem ſumit ueſtem, & inter ancillas lanificio inſiſtens, intromittitur ad minorem dominam. Illi ſe per occaſionem inſinuans: noctemquè nactus, uterum eius impleuit. Poſt legitimos dies, ubi tumentem filiæ uterum deprehendit, indignabundus, unde ſit incuria, ille quærit?

Duello quaterno, octo ſuperat Regnerus.

Biorn Suetia donatur.

Filiam Primoris Regnerus ſtuprat.

Filia

Filia non alium thoro ſibi iurat ſociaſſe, præter pediſſequam, quæ lanas tractauiſſet. Pater cum mœrore rem Regi defert: de flagitio, ut cõfidit, animaduerſuro. Ille in riſum ſolutus, ſuum eſſe quicquid naſceretur, reſpondit. Ita puellam ab infamia pariter, & periculo uendicauit. Natus eſt Vbbo filius, auido poſtmodum ingenio ad Regnum aſpirans. Inde in Helleſponticos bellum cõtuliſſe, commemorat Saxo Regnerum, à Ruſſis arma mutuantes. Cui etiam Scythæ interfuiſſe memorantur. Magnũ profecto bellum, quod aduerſus tam longinquas nationes, & tam populoſas ſit actum. Sed Regnero tamen uictoria proueniſſe dicitur. Huic autem Prouinciæ Vuiſcertum fertur præfeciſſe filium. Inde Biarmos, gentem Sueciæ uicinam, contulit arma, parum imperata facientes. Sed illi maleficijs quàm armis ſecurius pugnaturi, ita feruntur aëra commouiſſe, ut tempeſtatibus & imbribus uexati, inde magno æſtu excæpti, per uires nihil proficerent. Difficili tamen nauigationi Rex ad Sembos, Curetesquè peruenit: quibus populis pro Regia dignitate, proquè magnitudine hominis, Regem ſuſcipientibus, paucos dies recreatus, nauigationem renouauit: peruenitquè ad deſtinatam Prouinciam. Sed Dux gentis armis diffiſus, ad Phinnos confugit. Secutus Regnerus, inermem populum, ſed curſu per niues, per glaciem, per faſtigia montium terribilem expertus, maiorem ibi laborem exhauſit, quàm apud armatiſsimos exercitus. Siquidem infinita uelocitate per ſtipites allapſi, tela miſerunt, & incredibili celeritate conuerſi, extra ictum conſtiterunt. Ita Rex uictorioſus, qui multos ac magnos repuliſſet exercitus, tum inermibus dare terga compellitur.

Vbbo naſcitur.

Helleſponticos, cũ Scythis ſubigit.

Biarmorũ rebellio, & magica peritia.

Finni Regnerum fugant ſagittis.

Daniam Vbbo, abſente patre Regnero ambit. Qui rediens Hesbernum cum exercitu punit: atq; captus Vbbo. Vuiſcertum Daxon dolo ſuperatum, igne perdit. Cuius uindictam Regnerus tributo impoſito rependit.

Caput. ix.

PER ID tempus Vbbo, quem Hesberni filiã, per Regnerum furto cognitam, genuiſſe diximus, auita inſpiratione Regnũ Daniæ inuadit: dum patrem longe agere, interquè multa pericula cognouit diuerſari: ſperans ſemel occupatum Regnum, patre aut ſaluo, aut interempto, poſſe tueri. Hesbernus adoleſcentis auus, Proceres Gotiæ in ſocietatem belli ſollicitat. Illi ſe de Regis ſui Biorni pendere

uoluntate affirmant: nec aliud quàm ille iuſſerit, facturos. Mittit Ora-
tores ad Biornum. Ille, quòd in parentem ſollicitaretur nephas iudi-
cans, Legatos malè mulctauit. Iuuarus Iutiæ præſes, filius & ipſe Re-
Hesbernū cùm exercitu Regnerus fundit. gneri, ut bello abeſſet, profectus eſt in longinqua. At Regnerus Rex
regreſſus, iam publicè bella parantem Hesbernum aggreditur: fuſum
què exercitum eius ſuperat: ipſum captum exanimat, caputquè in ha-
ſta ſublimè defigit. Vbbo filius fuga ſibi conſulens, bella renouat: quo
Vbbonis robur & captiuitas. in prælio ſtupendam ipſe manu multorum cædem peregit. Ad extre-
mum captus, uix ullis potuit uinculis cöerceri. tantum erat roboris.
Iuuarus audito belli exitu, reuerſus eſt. A parente collaudatus: quòd
in neutra parte conſtitiſſet. Interea Vuicſertus Regneri filius, quem di
ximus Orienti à patre uictore Præfectum, ab eius Prouinciæ Rege Da
xone, magis circumuentus fertur, quàm uictus. Ad urbē enim in qua
commanebat, rhedis inuectas merces immiſit: ſed arma, uiriquè inclu-
ſi erant. Quorum magna multitudine inuecta, Vuicſertus nihil tale
Vuicſertus captus. ueritus, capitur, & Regi defertur. Ille adoleſcentis & formam & æta-
tem commiſeratus, dimidium Regni, cum uxore filia pollicetur, ſi illi
militare uelit. Ille generoſi ſpiritus, indignatione ne uerbum quidèm
reddit pollicenti: indignum reſponſo, qui non uiribus, ſed fraude uiſ-
cit, iudicans. Cunquè uitam in contemptu duceret, ſciſcitatur Rex ex
ipſo Vuicſerto. Quid ipſe uictor, ſibi uicto foret impenſurus? Ignem,
Vuicſertus igne perit. inquit ille. Tum refert Daxon. Eo conſumere, quod mihi impende-
res. Itaq; rogo immiſſum conſumpſit. Hæc cùm perlata eſſent Regne-
ro, filij miſeratione uehementer primò indoluit. Ad animum rediens,
ſtatuit necem eius uindicare. Igitur cōparato exercitu, traiecit in Ruſ-
ſiam: & hoſtes aggreſſus uicit: comprehenſumquè Daxon, cùm in po
Mira Regis clementia. teſtate haberet, humanitatis reſpectu, uindictam temperauit, conten-
tus exilio. Qua moderatione ſeipſum uicit: quod eſt maius omni Re-
gnó. Eundem quoq; in gratiam breui acceptum, tributa pendere cöe
git, hoc ordine: ut. xij. hominum paria, nudatis plantis penſitarent im
poſita tributa.

¶ Biorn Noruagis, & in locum eius Ericus frater, Suedis præficitur. Multis interim uictorijs potitus Regnerus, ab Hella Gallo captus, dira morte perit: uindicta ſecuta Hellæ, à filijs Regneri, Caput. x.

NORVAGIAM deinde tumultuantem compeſcuit: Biornem Suetia tranſlatum, illi præficiens Regno. Ericum uerò aliũ filium, Suetiæ reddit Regem: quorũ ope fultus, nauigauit in Scotiam, Orcadesq; populatus eſt. Sed in Scotia geminos filios, dũm in-

cautè

incautè pugnant, amiſit. Interea Iuuarus Daniæ ab illo præfectus, Regno pellitur à Gallis, Regem ſuæ gentis inuehentibus Hellam quendam. Sed reuerſus Regnerus, pugna inſtituta: quæ tanto animorum ardore peracta eſt, ut in triduum extraheretur: tum Galli ceſſere. Ibi Regnerus extracto anno, duxit in Hiberniam: metropolimq́ eius oppugnans, Dufflinam cœpit, opibus refertam: unde militem ſuum locupletauit. Inde in Helleſponticos fertur nauigaſſe, & multis locis per egiſſe uictoriam. Mirum, qua audacia tantum itineris ingreſſus: ut omnis Hiſpania, Italia, Græciaq́ præternauigata, ad confinia peruenerit Europæ, atq́ Aſiæ: qua etiam uirtute penetrauerit. Cùm ætate illa Sarraceni mare tenerent infeſtum, Hiſpaniæ, Italiæ, Siciliæ, Græciæ etiam incurſantes. Interea Haraldus Regij ſanguinis uir, bis magno uictus prælio, contendit ad Ludouicum Imperatorem, tum Moguntiæ Conuentum Imperij habentem: armaq́ rogauit in Regnerum, ut Regno reſtitueretur: pollicitus Imperio perpetuam ſubiectionē. Annus erat Salutis Chriſtianæ Octingenteſimus.xxvi. cùm Ludouicus conditionem illi faceret: ſi Chriſtianiſmū acciperet, futurum quod poſceret. Ille annuit, ibidem cum uxore, & quos ſecum habuit Proceribus baptiſatus: & rediens, ſanctum ſecum duxit Anſcharium, in Regno prædicaturum. Quod in Metropoli exequemur. Sed tum Regno reſtitutus per arma Saxoniæ, ſacra inchòauit. Reuerſo autem Regnero, cùm bella renouarentur, iterum uictus, aufugit. Igitur cum Haraldo cœpta etiam Religio exulabat. Duplici ergò ſe malo Rex uictor inuoluit: & quòd ſalutiferum Chriſti Religionem abigeret: & quòd ſuperſtitioſam erroris ſectam renouaret. Sed pœnas breui dedit. Nauigans enim, incidit in manus Hellæ, quem ille Dania à Gallis inuectum exturbauit: & coniectus in carcerem, atrociſsimis pœnis cōſumptus eſt: adhibitis ſerpentibus, qui hominem affligerent immaniter. Morte eius comperta, filij uirilem uultum non mutarunt: uindicaturi magnificè. Comparata claſſe quadringentarum nauium, Angliam inuadunt: & expoſitis in terram copijs, bello premunt regionem. Hella obuiàm egreſſus, capitur: exquiſitisquè tormentis, in uindictam paternæ necis occiditur. Quo patrato, Iuuarus ex filijs eius unus, Britanniam annis duobus gubernat.

Dufflinam Hiberniæ cœpit.

Haraldus baptiſatur.

Anno Chriſti 826.

Regneri mors horribilis.

¶ Siuuardus Daniæ Rex, Angliam inuadens, parentis necem ulciſcitur, Iuuarum fratrem Hellæ ſubſtituens. Rebelles Dani ſedant. Erici & Agneri mors. Cap. xi.

SIVVARDVS unus ex Regneri, quos multos habebat, filijs, cū cęteri alijs pręceſſent, aut fato functi è uita trāſiſſent, Danię Regno potit. Huius int alia pcipua laus eſt: quòd pater

Siuuardus Rex. III.

 næ ne-

næ necis uindicem egit acerrimũ. Erat autem uir ût animo acer, ita uiribus robuſtus. Cuius fortitudinem & acrimoniam una ex re uel maximè poſſumus perpendere. Nam paternę necis accepto nuncio: haſtile, quod fortè manu tenebat, altius pedi ſtupefactus inmerſit: mœroris magnitudine, corpoream negligente moleſtiam. Vt enim animi uulnus patientius ferret, corporis partem grauius affecit. Quo facto, ſimul fortitudinem, mœroremquè detexit: fortunam ſuam inter calamitoſum filium, conſtantemquè uirum partitus. Nec minus animo uindictam perſecutus, cum fratre Biorno quadringentarum claſſe nauium Angliam inuaſit: bellum Regi manifeſta denunciatione inue hens. Comprehenſi autem hoſtis dorſum, plaga Aquilam figurante affici iubet. Memor, quibus parens eius ab illo ſit cruciatibus excarnificatus: ſæuiſsimum hoſtem, ferociſsimi alitis figura excruciare gaudens. Nec uulnera impreſſiſſe cõtentus, laceratam ſaliri iuſsit carnem: quo acrius torqueretur. Perempto autem hoſte, tum fratrem Iuuarũ Regno præfecit. Ipſe, atq; Biornus in ſua quiſq; redire curât. Sed dum ille foris agit, Dani perſeuerantiſſima factione bellum complexi, quando Haraldum amiſere, Siuuardo cuidam, atq; Erico Regia gente creatis publicam detulere adminiſtrationem. Quos Regneri filĳ memorati, mille ſeptingentarum nauium claſſe apud Sleſuicum adorti, ſemeſtri bello deleuere. Colles indicio manent: nec minus apud quem belligeratum eſt ſinus, Siuuardi funere inclaruit. Exinde Biorno, atq; Erici fratribus domum reuerſis, Iuuarus, atq; Siuuarus itidem fratres, quo tenacius rebellibus fręna imponerẽt, Danię reſederũt. Agnerum alium germanum Angliæ præfecerunt. Qui Anglorum repulſus armis, opitulante Siuuardo, contemptricem ſui prouinciam, incolis uacuefaciendo, tenacia ſitu iugera cultore carere, quàm inſolentem alere maluit: pinguiſsimaquè Inſulæ rura, teterrima uaſtitate perfundens, deſertæ, quàm ſuperbæ regioni malens imperare. Ericum autem fratrem, apud Suetiam regnantem, cùm audiſſet fraude circumuentum oppetĳſſe, ulciſci cupiens: dum alienæ uindictæ arctius incumbit, ſuum hoſti ſanguinem erogare compellitur. Nam dum cæſi fratris pœnas auidius expetit, proprium fraternæ charitati funus impendit.

[Margin notes: Siuuardi robur. — Mortis Hellæ ſpecies. — Rebelles Danos domãt Siuuardus & Biorn. — Agneri & Erici mors.]

¶ Ericus Haraldi frater Dania potitur, cum Friſia. Rex Chriſtianus, piratas infeſtans: bello tamen contra Gutorinum exitiali moto, ambo pereunt.

CAPVT XII.

¶ ERICVS

ERICVS Haraldi frater, Siuuardo ſucceſsit in ſceptra. Par uulum quem ille filium reliquit, Regno depulit: fretus eorũ uiribus, qui Regneri genus peroſi, Haraldo ſemper, diuquè inhæſerunt. Hic cum memorato Haraldo apud Moguntiam CHRISTI ſacris initiatus, ab Imperatore Ludouico in Friſia locum promeruit: ut inde nauigans, Piraticam, quæ multiplex in hoc noſtro mari ab antiquo fuit, prohiberet. Cui rei quamdiu Siuuardus ſupererat, fortiter inſtitit: & prouidè Friſiam Imperatoris permiſsione gubernauit. Quo iure, Danorum Reges longo tempore, illam regionis partem uelut ſuam, repopoſcerunt. Sed Siuuardo facto de medio, Daniæ, ut diximus, Regnum inuaſit: quod tamen non diu tenuit. Nam inter Gutorinum Haraldi filium, æmulatio emerſit ad illum: utroquè contendente ſe Regno propiorem. Verumquè probarunt: quòd Imperio rara ſit conſenſio. Totis ergò uiribus in arma ruentes, undecunquè arma contraxerunt: ac tam acri prælio, tamquè inſigni odio ſe contuderunt, ut omnis Regia ſtirps interiret, & uſq; ad infantem Ericũ, quem diximus, nemo ſupereſſet, qui ex natalibus Regno ſuccederet. Ergò mutua cæde, prælioquè confecti, Regnum paruulo uacuarunt. Ericus Rex II. Friſiæ præficitur.

¶ Ericus Siuuardi filius ſuccedit, in Piratas & Chriſtianos ſæuerus: at tandem Chriſtum profeſſus, cum toto Regno conuertitur ad fidem. Caput. xiij.

ERICVS Siuuardi filius, Regneri nepos, penè ſolus ex Regijs Proceribus ſuperſtes, Regnum ſine contentione promeruit. Vbi adoleuit, per auitæ fortitudinis ueſtigia decurrens, terra mariquè ſtrennuum militem, ac ſæuerum egit Regem. Adhuc in ea gente durauit Piraticæ permiſſa improbitas: quo militiæ genere primam ætatem imbuerunt. Sed quod eſt execrabilius, Chriſtianæ religionis cultum, iam à temporibus Haraldi, per Anſcharium tunc monachũ, poſtea Pontificem, in Iutia, & omni Regno diſſeminatam, acri animo inſectatus, uſq; ad tyrannicam crudelitatem deſæuit: multos Chriſto fideles per tormenta conſumens. Sed hanc Adoleſcentiæ temeritatem, in ætate uirili egregia uirtute compenſauit. Nam beati Anſcharij iam Hamburgen. Archiepiſcopi monitis, ſacrilegæ mentis errore depoſito, quicquid per eiuſdem inſolentiam commiſerat, expiauit. Tantumquè in excolenda Religione ſe geſsit, quantum egerat in aſpernanda. Itaq; non ſolùm ſanioris diſciplinæ hauſtum, docili animo traxit, uerumetiam primæuas maculas finali puritate deterſit: non ſolùm ipſe baptiſatus, ſed per omne Regnum edicto propoſito, liberum fecit, ſa- Ericus Rex III. Supra cap. 10.b. Perſecutor fidei. Conuertit.

cræ

cræ religioni deuinciri. Qua occaſione lætus accepta, Anſcharius & in Regno prædicauit, & alijs immiſsis Prædicatoribus, uerbum uitæ latè propagauit. Extat ad lacum Slyæ hodiè Eccleſia, quam diui An-
Anſcharius Hamburg. Archiepiſcopus. ſcharij honore præditam, eius titulo inſcribunt: in qua ipſe prædicare Danis, & in uicino lacu gentem baptiſare conſueuit. Ericus autem Regno feliciter functus, iam Chriſto fidelis, cùm ad meliora emigraret Regna, filium Knutum ex Gutorini filia, eademquè Haraldi nepte progenitum, ſuperſtitem moriens dereliquit.

¶ Knuto paruulus per tutorem regnat. Sub cuius tutela ex Danis aliquot Regij ſanguinis, multa paſſim deuaſtarunt. Caput. xiiij.

Knuto Rex. I. KNVTO Erici filius admodum paruulus, patri in Regnum ſurrogatur. Opus erat adminiſtrante tutore. Verùm quoniam huiuſce muneris aduocationem præſtare, pleriſque uel inuidioſum, uel arduum uidebatur, ſortitione uirum legi placuit. Prudentiſsimi nanque Danorum, in tam excellenti negocio, arbitrario delectu uti pertimeſcentes, plus alienæ fortunæ, quàm ſuis ſententijs, permiſere electionis euentum. Quo euenit, Domino ſortem regente,
Is erat Ennignupbus. ut quidã integerrimæ uirtutis deligeretur: qui permiſſam obiens prouinciam, omnia pro dignitate adminiſtrabat: talem ſe gerens ad omnia, ut Regis prouidentia non magnopere depoſceretur. Vbi uerò adoleſcentiam Rex tranſijt, legitimos nactus annos, ſubijt adminiſtrationem ipſe Regni ſui. Sed circa hæc tempora, cùm Regis adoleſcentiam Regij ſanguinis uiri cõtemnerent, latè excurrebant in uicinas prouincias. Iam enim uſque adeò temeritatis prouecti ſunt, ut per maiores
Hamaburg uaſtatur. fluuios è mari aſcendentes, terras popularentur. Per Albim Hamaburg uaſtarunt, Anſchario Pontifice in Ramſolam fugiente. Per Rhe-
Moguntia item. num uecti, Moguntiam obſederunt, & euerterunt. Per Sequanam ad Pariſios tranſierunt. Per Ligerim Turones adierũt: Carolumque Franciæ Regem, Ludouici Imperatoris iuniorem filium, ex nouiſsimo eius matrimonio, adegerunt: ut terram eis ad inhabitandũ cederet, quæ erat in littore maris: quam de nomine ſuo Dani cum Noruagijs, Nor-
Normannia unde dicta. manniam uſque hodiè appellauerunt. Equidem Gallici Scriptores non diſcernentes inter Regnorũ populos, omnes ab Aquilone adnauigantes, appellauere Normannos. Hæc autem, ut noſtri annotauere Anna-
Anno Chriſti 860. les, poſt natũ Chriſtum Octingenteſimo ſexageſimo peracta ſunt anno. Knuto uerò Rex Daniæ, cuius hæc ſunt tempora, per omnia in Regno fortunatus permanſit, nulla domeſtica clade affectus, neque externo

terno magnopere bello preſſus. Hoc uno tamen magis deflendus, quàm accuſandus, quòd abſq; Chriſtianæ religionis inſignibus è uita tranſiuit: cùm tamen ad bonum modum iam in Dania, Suetiaq́;, annitente Pontifice Anſchario, cui erat à ſummo Pontifice ſuper omnia Aquilonis Regna impoſita Legatio, Chriſti religio excreuiſſet.

¶ Froto prouincias olim Daniæ ſubiectas, reſtituit: in Anglia baptiſatur, at uita cedens priuſquam Chriſtianiſſimo ad plenum inſtrueretur. Caput. xv.

FROTO hunc filius Regno inſequitur. Cuius adoleſcentia armis, belloq́; alita, eò felicitatis exceſſit, ut prouincias quæ bellis ciuilibus à Danis quondam defecerant, priſtino adactas iugo uetuſtatis alligaret obſequijs. Et cùm iam per mare, per terras uaria fortuna circumtuliſſet arma, in Angliam incidit, auitæ ditionis inſulam: in qua ditionem renouans, partem eius occupauit. Erat enim ab olim Anglia multis partita Regnis: ut paucos Reges, uel indigenas, uel exteros totam poſſediſſe Angliam reperias. Sed tum Froto per eam uictoriã id maximè lucri reportauit: quòd in Chriſtiana iamdudum prouincia, Chriſtianis ſacris eſt initiatus. Cæterum regreſſus in Daniam, priuatam ſalutem ſuam in publicum exuberare cupiens, ab Agapito, qui tunc Romanis ſacris ſummus Pontifex præerat, Daniam miſsis Prędicatoribus erudiri petiuit. Ignorabat enim religioſus Princeps, propiorem eſſe eius rei curam, quòdq́; Epiſcopis Hamburgenſibus perpetua Legatio decreta eſſet in Regna Aquilonis. Sed quem habuerit exitum, illa ad urbem Romam poſtulatio, non expectauit Rex bonus: ſed tranſlatus ex hac uita, ad meliorem, ut confidimus, migrauit.

Froto Rex VI.

Anglia olim partita

¶ Gormo Regno potitur, ſub quo Anglia deſciuit. Dani cum Normannis Chriſtianos perſequuntur. Caput. xvi.

GORMO huic filius ſucceſsit: cui quòd in Anglia extitit oriundus, Anglici cognomen inceſsit. Patre enim extincto, promptiore fortuna, quàm diuturniore apud inſulã Regiam adeptus eſt arcem. Dum enim Daniam, accæpto paternæ necis nuncio, diſponendę eius rei gratia petiſſet ex Anglia, longam paruuli receſſus iacturam paſſus eſt. Quippe Angli libertatis ſuæ fortunam, in eius abſentia reponentes, publicam à Danis defectionem moliendo, præcipitem rebellandi fiduciam induerant. Sed quo eum Anglia inuidentius ſpreuit, hoc Dania fidẽtius coluit. Itaq; dum ad duarum Prouinciarũ utranq; obtinendi, auidas Imperij manus porrexit, altera potitus, alterius irreuocabiliter dominationem amiſit: nihil unquàm fortiter pro ipſius

Gormo Rex. II.

Anglorum defectio.

ipſius recuperatione conatus. Adeò difficilè grandia continentur Imperia. Per quæ tempora, cùm hoſtiliter Dani cum Normannis maria omnia & littora infeſta tenerent, cùm comperiſſent, fortiſsimum Regem Ludouicum, Ludouici Imperatoris filium, qui Germaniam in pace regebat, alios armis, alios ſubmouens fœderibus, iam fato functum, ſine diſcrimine terras omnes uaſtauerunt. Progreſſiq́ in Saxoniam, cùm obuium haberent Brunonem Prouinciæ Ducem, cū multis Epiſcopis, & terræ Proceribus, in loco Ebbekſtorp concurrerunt: magnoq́ inito conflictu, omne agmen Chriſtianum proſtrauerunt,
Chriſtiani trucidantur. precioſos CHRISTO martyres conſecrando. Cauſa enim Religionis in medio erat. cùm uindicandi Chriſtianiſmi gratia, quem in Dania creſcere cernebant, atrociter ſæuiebant in omnes ubiq́ Chriſtianos. Quo tempore Rembertus Hamburgen. Archiepiſcopus, rebus Chriſtianis præerat in Prouincia. Cuius mirabile factum in Metropoli noſtra, aduerſus hanc gentem, tum Friſię incumbentem, in qua tunc ille erat, recenſuimus.

¶ Haraldus. V. nomine dumtaxat clarus. Sub eo Arnulphus Rex perſecutorum Chriſtianiſmi ex Danis & Normannis centum millia fundit. Caput. xvij.

Haraldus Rex. V. HARALDVS poſt hunc filius, Regni gubernacula ſuſcepit. Cuius præter nomen nulla res præclarè geſta, aut inſignis clades ſub illo perpeſſa, in Faſtos eſt relata: non rerum penuria, ſed Scriptorum incuria, quæ huic regioni quotiens & alijs per interualla prouenit. Erant tamē illa ſecula magnis rebus inſignia: cùm Normanni cum Danis omnia Germaniæ & Franciæ littora infeſtarent: & iamdudum, ut ſuo tempore meminimus, à Carolo, quem Calcarolus Caluus. 874. uum cognominauere, Ludouici primi filio, in littoribus Galliarū terram accæperunt habitandam. Sed cùm illi adnauigantibus alijs eius nationis uiris: aut quòd prædæ inhiarent, in ulteriora Galliarum longè lateq́ dilapſi, omnem regionem flāmis & ferro uaſtauere. Erat tum in Imperio Arnulphus ex gente Caroli Princeps in armis ſtrennuus: qui audita Danorum, Normannorumq́ inſolentia, collectis armis, illis ſtatuit occurrere. Bellum tum cœlitus adminiſtratum creditur: in quo Dani & Normanni ab Arnulpho Rege uſq́ ad internitionem
100000. ex Danis & Normannis cæſi. ſunt deleti. Siquidèm centum milibus ex ea gente proſtratis, uix pauci de Chriſtianis cecidiſſe ſunt reperti. Godefridus & Sigefridus Reguli, ibi perierunt. Et ita ad tempus reſtincta eſt iſta perſecutio Danorum, Normannorumq́, Domino uindicante ſanguinem ſeruorum
Anno Chriſti. 888. ſuorum, qui iam per annos. lxx. eſt effuſus. Erat autem Annus Chriſtianæ ſalutis, cùm tam inſignis uictoria perageretur, Domini, Octingenteſimus

genteſimus.lxxxviij.cùm etiam Principes in Dania CHRISTO crederent,cum multis è populo. Sed tanta fuit efferatę gentis inſolentia,ut etiam inuito Rege,Regij Proceres nauigabant: patiente interim Rege,ut qui in Regno tumultuaturi uiderentur, foris arma ſuo periculo experirentur. Hæc tamen omnia plenius explicanda ſeruamus Noruagiæ.

¶ Gormo Chriſtianiſmi tyrannus, ex Thira geminos excipit filios. Kanutus alter Duſflina capta,iaculo uenefico perit. Sleſuicum Saxonibus per Henricũ Imp.ſubijcitur. Caput.xviij.

Gormo Rex.III. Chriſtianiſmi tyrañus max.

GORMO filius hunc Regno inſequitur, crudeliſsimus uermis(ſic enim uernacula Germanorum lingua nomen ſonat breuiatum)hoc dignus cognomento:qui implacabili odio, CHRISTI religionem inſectaretur.Templa, ac baſilicas à Patribus inſtitutas ſubuertit: fideles exquiſitis ſupplicijs diſcruciabat. Filiam Edelradi Anglorum Regis,puellam ſingulari prudentia,& Chriſtianiſmi amantiſſimam,accępit uxorem.Cùmq; ſuo captum amore maritum, prudens puella perſentiret,orabat quàm inſtantiſsimè, ne ſe contingeret triduano ſpacio. Diſtendere uoluit amantis animum : ut per impatientiam expectationis,aliquid illi de Chriſti Religione ſuggereret. Ille,ut erat uirili animo, etiam imperare ſibi pertentabat : nolens mollioris in ſe Cupidinis uitium deprehendi:adiecit etiam maritali toro nudum gladium:quem ſuo,atq; puellæ lateribus interpoſuit:ut & illa ſecura promiſsi foret: ille quoq; nihil imperante libidine pertentaret. Interiecto autem tempore,geminam ex ea prolem procreauit,Haraldum,atquè Knutonem,Regiæ atq; inſignis proceritatis pueros.Qui uixdum adoleſcentiam ingreſsi,paternas artes arripuere: maris imperium exercentes,& excurſionibus uſq; adeo fidentes, ut Angliam, auitam inſulam infeſtarent. Viuebat Edelradus maternus eorum auus, & iuuenum inſolentiam ridebat potius, quàm caſtigabat. quippè gentis ſuæ proſenſiorem naturam agnoſcebat. Secum tamen reputabat : induſtrios rebus gerendis uiros, talibus armorum rudimentis inſtrui oportere. Tantam uerò in nepotibus indolem conſpicatus, teſtamento ſcripſit hæredes,matris eorum,quæ uno gradu propior uideretur,nullam habens rationem. Quo euenit,ut Thira mater, filios ſuos, paternorum bonorum hæredes,non inuidenter exhæres ipſa conſpiceret:prælationem filiorum honorabilem ſibi magis, quàm contumelioſam fore arbitrata. Aucta fiducia, cùm res ad uota ſuccederent, auſi ſunt iuuenes Hiberniam bello laceſſere, Duſflinamq; urbem regionis metropolim obſidere.Rex autem gentis,cùm paucos ſpeculãdi magis gratia, quid

Gormonis gemini,Haraldus,& Knuto.

hoſtis moliretur, quàm alia cauſa expeditos miſit milites in uicinum nemus: qui firmata iam obſidione, cùm Danos terendi temporis gratia, ludis etiam uacare conſpicerent: noctis tenebris fiſi, propius acceſſere. Quorũ unus ſagittandi arte peritior, cùm Knutonem inſpectandis ludis ocioſum cerneret aſtare, iaculũ ex inſidijs miſit, iuuenẽq; letali uulnere pcuſsit. Ille clam habito dolore, ilicò præcepit muros ſcandere, omni conatu oppugnare mœnia. ne ſui uulneris dolorem hoſtes perſentiendo, fiduciæ aliquid, aut læticiæ aſſequerentur. Nec ante ſe uulneratum prodidit ad mortem, quàm mœnia à ſuis capta conſpiceret. Necq; diu lucis fruitur ſolatio, concedens ad manes. Quis autem extinctum non plangeret, cuius diſciplina militum ſuorum uictoriæ conſilio, quàm ſpiritu diuturniore ſuffecit? Salus nanq; Danorum in ultimas anguſtias deducta, quia morientis Ducis iuſſui paruit, breui quos timuit ſuperauit. Per idem tempus rebus Germaniæ Henricus Rex præerat, primus inter Saxones coronam meritus: qui tutandis Regni finibus, uigiles oculos circumferens, cum intelligeret Danos ex conſuetudine Maiorum in Saxoniam excurrere, duxit in eos limitibus etiam tranſcenſis ultra Eydoram exercitum: & expugnatam urbem tunc florentem Sleſuicum, fecit Saxonum coloniam: cõſtituto ibi Marchione, qui rem adminiſtrans, fines Imperij tutaret. Durauit huius Principatus per Henrici tempora. Quo mortuo, Marchionem Dani oppreſſerunt. Saxones fugarunt. Vnde natum eſt bellum Ottoni Henrici filio. Quod infra dicemus. Quo tempore Gormo ad ultimum ætatis ſuæ finem prouectus, ingentem annorum ſeriem luminibus captus exegerat, ſenectam ad ultimos conditionis humanæ terminos prorogando: magis de filiorum uita & incremẽtis, quàm reliquo ſpiritu ſuo ſollicitus. Tanta autem Knutonis præcipua erat charitate: ut à ſe occidendum iuraret, qui prior ipſius exitum nunciaſſet. Cunq; forte Thira mater, haud dubium de illius exitio nuncium accæpiſſet, nemine id Gormoni palam inſinuare audente, præſidium calliditatis amplexa, caſum quem ore prodere timuit, opere explicauit. Maritũ nanq; Regis cultu exutum, tetriore circundedit, aliaq; doloris inſignia, per quæ cauſam luctus aperiret, admouit. quòd Antiqui talibus in exequiarũ actionibus uti conſueuerant: acerbitatem mœroris, habitus aſperitate teſtantes. Tunc Gormo cùm tactu perſenſiſſet, En mihi inquit, Knutonis fatum publicas? Et Thira, Idipſum ait, tuo potius, quàm noſtro declaratur augurio. Quo dicto, marito mortem, ſibi uiduitatis cauſam præbuit: nec ante filium, quàm coniugem planxit. Miſerabilis conditio Chriſtianę fœminæ: quæ in obſequio perfidi mariti conſenuit: nec illum exemplo Religionis, aut blandimento ſuaſionis ad Chriſti cultum

Knutonis cædes.

Dufflina capta.

Sleſuicum urbs florẽs, per Henric. Imp. captũ, Principatus fit: unde adhuc Reges Danorum titulum ſibi uſurpant.

tum prouocare potuit.

¶ Haraldus hic potentiſsimus, Iulinum Vuandalorũ oppugnauit, Iutiam Henricus Cæſar bis deficientem, Chriſtianæ fidei reddit. Sleſuuici Præſes à ſubditis opprimitur. Ottonis uictoria, Snius & Inſula. Rex Danorum cum filio baptiſatur.

Caput. xix.

HARALDVS alter ex filijs Regno ſurrogatur. Qui hereditariæ dominationis fortunam, conſpicuæ fortitudinis operibus proſequi cupiens, traiecta in Orientem piratica, circumpoſitum laceſsiuit oceanum. Ibi dum claſſe uictricia ſigna circumtulit, maternus auus Angliæ Rex, rebus humanis exceſsit: filiusq; illius Adalſtenus, paterno teſtamento ſanguinis iura oppoſuit: armisq; uendicauit, quod patria uoluntas uidebatur abſtuliſſe. Serius re ad Haraldũ perlata, prius audiuit Noruagiæ Regis cum auunculo pactionem, quàm potuerit ulla parare arma, ad inuadẽdum Regnum. Quam rem quia in Noruagia ſufficienter expreſſimus, hoc loco tranſibimus. Tanta autem erat Haraldo in ſolis Daniæ armis potentia, ut & Noruagis laborantibus ſuppetias, & Suecis nihilominus inuocantibus, copioſo præſidio nõ deeſſet. Vnus erat ſua ætate Rex præſtantiſsimus, in quẽ omnium uicinorum Regum oculi, præcipua mitterentur obſeruantia. Deniq; & Auſtralem plagam, quam Vuandali tenuere, nõ liquit intentatam: quin ad oppidum Iulinum, quod illa ætate in Pomeranis erat præcipuum, oppugnauit, gentemq; perpulit imperata facere. Inde cùm magnos belli faceret apparatus, in Sueciam auxilio uenturus Regi Sturbiorno, Teutonicæ irruptionis nuncium, quæ à Cæſare Ottone Primo, gerebatur, accæpit. Quæ illum res auerſum Suetia, ſuis cõegit intendere. Equidẽ Gormone eius patre rebus præſidente, Henricus Cæſar, quod diximus, Ottonis item parens, cùm audiſſet, malè Chriſtianos Iutios, dimidiatam Chriſti religionem, animis non ſynceris percolere: ſuſcepto pietatis negocio, ut erat Chriſtianitatis amantiſſimus, expeditionem fecit in Iutiam non uulgarem. Occurrentemquè Regem, armis perpulit ſubire conditiones: ut ſi non ipſe uellet, liberũ faceret, in Regno Chriſtianam Legem ſeruari: ſineretq; uerbum uitæ diſſeminare. Qua occaſione Vnni tum Hamburgenſis Archiepiſcopus, ſtrennua Dei uerbi prædicatione per Daniam, perq; Sueoniam laborauit. Cui etiam peregrinationi bonus Pontifex uitam impendit: tumulatus apud Biream Suetiæ. Henricus autem Cæſar circa Sleſuicum Marchionatu conſtituto, præſidem ex ſuis fecit: qui etiam rebus gerendis per tempora Gormonis & Henrici fortiter pręfuit. Sed Re-

Haraldus Rex. VI.

Noruagiæ lib. 5. cap. 3.

Iulinum Vuandalorum oppidũ oppugnat.

Iutia fit Christi lege imbuta.

gnis iam morte Regum alteratis, perteſum eſt Daniæ populo, Teutonicum iugum ſuſtinere. Igitur congreſsi populi, Præſidem ſuum oppreſſere. Quam rem Otto Rex adhuc Germaniæ, uindicaturus, magno exercitu duxit in Daniam: eius præcipuam partem Iutiam oppugnans, & uaſtationibus implens uſq; ad extremam eius in Aquilonem partem. Inde lanceam in uicinum mare iaculatus, æternum mari nomen reliquit: ut Ottonis ſinus uſq; hodiè uocitetur, Ottoniaq; dicatur inſula non longinqua. tam celebris genti fuit Germanici Regis uictoria. Sed iam terram agmine exiturus, obuium ſenſit Haraldum Regem: qui opportuna locis præſidia collocauit: aut exitu prohibiturus, aut iuſta cum illo dimicaturus acie. Non detrectauit quod erat in hoſtem penè neceſſarium certamen Otto. Collatis ſignis, diu fortiter præliatum eſt. Poſt primam autem pugnam, quæ æquo marte digeſta eſt, uiſum eſt utriq; Regum, de rerum ſumma conferre colloquium. Igitur poſt longa utrinq; uerborum certamina, in eas utrinq; conditiones eſt conuentum: ut Haraldus cum Suenone filio, ſacram Chriſti ſubiret religionem, Regnumq; Romano ſubderet Imperio. Et priuſquam diſcederet Imperator, Rex Haraldus cum Suenone filio baptiſatus eſt. Filium autem de ſacro fonte Otto ſuſcipiens, de ſuo nomine Suenottonem appellauit: ut & gentis ſuæ nomen ſeruaret, & Ottonianum adijceret. Crediderim in has leges multum cöopertam Haraldi matrem Thiram, chriſtianam fœminam: quæ Gormonem maritum inclinare non potuit, filiumq; diu ſenſit reluctantem: nunc autem Ottone Rege accedente, gaudenter adiuuiſſe tam ualidum ſalutis præſidium.

Præſes Sleſuici occidit. Saxoniæ libro.3.ca.25.

Sinus & Inſula Ottonis.

Haraldus Chriſti fide initiatur.

¶ Sturbiornus bello cadit. Ab Haraldo Aquinus Noruagus deſciſcit, Danię partem infeſtans incendio & pręda. Piaculum horribile perficit. Iutiam Thira Vallo muniit fortiſsimo. Aquinus Sembiam inſulam deuincit. Caput.xx.

SED DVM iſta geruntur in Iutia, Sturbiornus Sueciæ Rex non expectata Haraldi auxilio, pugnæ ſe credidit: & oppreſſus eſt. Aquinus quoq; Noruagiæ Rex, quem iſte Haraldus in Regno nuper tenuerat, pulſis hoſtibus, & perinde tributa pendere iuſſus Daniæ: audito, quòd Otto Germaniæ Rex, Haraldum teneret bello implicitum, forè proſpexit, ut aut opprimeretur Haraldus, aut diutius bello teneretur: defectionem præſumpſit. Simul & Iulini Vuandalici oppidi ciues, preſſuræ à Danis nouiſsimè ulturi iniuriam, expedita claſſe, Daniæ partes prædis & incendio uaſtant. Quod promptum eſt adnauigantibus: ubi nulla ſunt arciũ atq; murorũ pręſidia. Viriſq; occurren-

Daniam incendio & pręda uaſtat.

occurrendum pariter fuit. Nam Vuandalicæ urbis bellum Ducibus mandauit:ipſe in Noruagiam ducturus. Igitur iam expedita claſſe, in Noruagiam mouens, expertus eſt miram in mari tempeſtatem, quæ aduerſaretur ſupra modum eunti. Nam Aquinus Noruagius cùm armis diffideret, ad maleficia, quæ plurimum adhuc in ea regione ualuerunt, duos filios Dijs ſuis immolans, cõfugerat. Impius pater, intimos affectus ſuos, pro quibus per terrarum orbem ſolent acerrima bella ſuſcipi, & ſuſtineri, ille pro uictoria iugulauit. Quã rem in Noruagia noſtra ſumus executi. Dum his rebus foris Rex implicaretur, mater eius Thira, iam bis recolens Germanorũ factã terreſtri itinere in Iutiã irruptionem, præuenire ſtatuens in reliquum, magnum opus aggreditur. A Sleſuuico in mare Britannicum Vallum grande iecit, foſſaq; præcipiti cinxit. Cuius hodiè cernitur labor à mari Baltico, in mare, ut diximus, Britannicũ. Cui primus Vualdemarus murũ ſuperaddidit, portarũq; clauſtra firmauit. Hodiè quoq; in cõſpectu arcis Gottorp, opus Danorum appellatur. Et cùm Sueci per abſentiam filij, Scaniam infeſtarent, illa collectis armis, regionem defendit, uirile negocium amplexata fœmina. Duos iſte Rex ex uxore Gyritha ſuſtulit filios. Aquinũ, atq; Sueuonem: quorũ maior natu ita uirtute germanum ſuperauit: ut quamuis ille præcipuus ad omnia gerenda haberetur, fratri tamen collatus, obſcurari uidebatur. Iſte Aquinus cùm adhuc ſub parente ageret, ſuis auſpicijs nauigaturus, claſſem inſtruxit: Sembiam Orientis inſulam, ſub Pruſſia, eſt aggreſſus: & quo fidentius milites in pugnam duceret, claſſem incendit. ut ſpe redeundi præciſa, aut uincendum, aut moriendum noſſent. Effecitq; Ducis fiducia: ut deſperatione ſalutis ex fuga, pertinaciores in hoſtes experiretur milites. Nec illũ fefellit opinio. Nam inſulam expugnatã ſui iuris fecit, fœminaſq; maritis in prælio occiſis, ſibi coniugio ſociarunt Dani, repudiatis quas domi liquerant uxoribus.

Piaculũ dirũ Aquini.

Vallum Thiræ.

Stratagema Aquini.

Sembiam inſulam oppugnat.

Inglerum repudium.

¶ Thiræ mors, & monumentum inſigne, occaſionem dedit Conjurationi ſubditorum in Haraldum: quę mortis cauſam tandem poſt uariam belli fortunam Haraldo attulit. Caput. xxi.

PER quæ tẽpora Thira Regis mater rebus exceſsit. Eam fœminam pro ſua uirtute, omnis Regio deſyderauit. Filius autem Regio funere tumulatam, inſigni monumento apud patrem honeſtauit. Interea Rex uarij generis delectos pugiles fouebat. Erat in eis qui gloriaretur tam inſigni arte ſagittandi eſſe, ut ſignũ quàm minimũ cõtingeret: cunq; omnes gloriabundus hac arte contemneret, iubet Rex, ut proprium ſiſtat filium, cuius de capite malũ ictu teli trajiciat: magno

Toko ſagittarius peritiſsimus.

ſui periculo artis iactantiã onerans. Denicq; quod Rex iuſſerat, imple-
tur. Siſtit filiũ: præcipiẽs, ne qua ſe moueat. Interim ſagittarius tria ele
git tela, capiti circũponens: & primi quidem iactu, malum à capite filij
deiecit. Rege cũ cæteris inſpectante, mirantibusq; fiduciã. Tum Rex,
in quos uſus reliqua duo prouidiſſet, interrogat? Ille nihil moratus,
Quando ait, in id me diſcrimen, imperio Rex tuo cõartaueras, ſi me
manus fruſtrata fuiſſet, proximũ tu excepiſſes præcordijs: & deinde
qui primus ſe cõmouiſſet tertiũ. Rex fortis uiri iuſtũ dolorem impuni
tũ eſſe iuſsit. Cupiens aũt idẽ Rex matri pro ſua uirtute, perenne mo-
Monumentum Thirę. numentũ inſtruere: quod Daniam uallo cõmuniſſet: ingens ſaxũ in lit
tore repertũ, multarũ manuũ ope uix eruendũ, aggreſſus eſt. Ibi fodi-
endo, leuandoq; diu milites cum agricolis fatigati, fruſtrato labore, ad
impatientiã uerſi ſunt. Interea filius Sueno, perſentiẽs multos ex Pro-
ceribus indignè ferre iugũ Chriſtianæ religionis, cui nũc accederet du
rus ille labor erigendæ molis: primũ muſsitatione pluriũ, inde aperta
Coniuratio filij, & ſubditorum in Regem. indignatione coniuratũ eſt in Regẽ: filiusq; eius Sueno non ſolùm in-
erat, ſed etiã pręerat factioni, Rex appellatus à conſortibus. Rex omni
um ignarus, laborabat molẽ educere. Aduentantẽ ex amicis quempiã,
ſciſcitatur, ſi meminiſſet ſimilem unquam mortaliũ laborem? Ille ſub-
infert. Maius aliquid breui cõperies, cùm tibi ò Rex, Danię Regnum
adimet, moles longè iſtã exuperãs. Territus Rex, ordinẽ quærit. Con
ſpirat inquit ille, omne Regnũ cum Suenone filio. indignantur enim
de proiectis patrum ſacris, deq; labore quo exhauris uniuerſos. Igitur
amolitione ſaxi dimiſſa, exercitũ parare contendit. Sed hic etiam mili
tẽ expertus eſt auerſum: quòd tam indigno labore, pecudũ more dam
natus, manũ capulo aſſuetã, trahẽdis funibus occupaſſet. Qualemcun
Filius contra patrem. què tamen tempus dabat inſtruens exercitũ, occurrit filio. Sed conſer
ta manu, uictus aufugit in Iulinũ Vuandaliæ oppidũ: ubi pridem col-
locato ſuorũ pręſidio, certiſsimũ ſibi ſalutis profugiũ conſtituerat. In-
de uerò claſſe expedita, armatoq; milite, bella renouauit. Sed non me
lior exitus priore. Tertio etiam belli fortunã expturus, renouauit ui-
res. Sed tũ indignũ uiſum eſt Proceribus, tam impia bella uel pmitte-
re, uel adiuuare: interuentu quorundam, Induciæ fiũt. Quibus fretus
Haraldus, ſecurius ambulauit in littore. Vicinę etiam ſyluę inter rube
Toko Haraldũ ſagitta interimit. ta concedens, ex inſidijs miſſo iaculo, grauiter uulneratur. Igitur in na
uium deportatus, cum uniuerſa claſſe Iulinum repetit. Ibi Rex bo-
nus, in fide Chriſti, inter medios dęmonicolas ſpiritum Deo reddidit.
Et ſi cauſa, non pœna martyrem facit, quis dubitat, Chriſti conſertum
agminibus? qui pro eo deſtitutus eſt, & oppugnatus: quòd Chriſtia-
nam religionem & ipſe coleret, & in ſuos propagaret.

❡ Sueno

¶ Sueno Rex impius, impiæ genti Daniæ acceptus, cùm ter tia captiuitate à Vuandalis bello capit̃, Matronarũ clino= dijs liberatur. In cuius beneficij gratiam, illas iure ſuc= ceſsionis hæreditatiæ donauit. Caput.xxij.

Sueno Rex I.

SV E N O filius, Regnum quod uiuo parẽte occupauit,
iam uita functo, quaſi legitimũ tenuit: fidem Chriſti iamdudum pro=
Rex impius impijs acce= ptus.
ijciens. Cuius ſacrilegij merito, & Rex inter ſuos eſt habitus, & pater=
næ fuit perſecutor religionis. Sed hanc in parentem ſuum, inque om=
nium parentem Chriſtũ iniuriam, infeliciſſimi ſucceſſus uindicauere.
Siquidèm bello Vuandalis Iulinenſibus indicto: quòd parentem eius
profugum excepiſſent, quàmuis uita functũ, remiſerint Regali tumu=
lo in Roſchildia condendum, nauali prælio gentem inuadit. Illi uerò
Sueno pri= mo à Vuan dalis capit.
non ſegnes, bellum denuncianti alacres occurrunt. Conſertaq; manu,
non ſolùm profligant exercitum, uerùm etiam Regem capiũt. Et cùm
aliquandiu captus teneretur, precium redemptionis ad pondus pro=
prij corporis aptant: ut ſemel auro, bis argento æqui ponderatus laxa
retur. Incaluit in eo dolor cum pudore: quòd ab una urbe, tantum de=
decoris accæpiſſet, cuius uniuerſæ genti Maiores ſæpè ſui imperaſ=
ſent. Itaq; bellum renouat, mouitq; in Iulinos. Illi prioris uictoriæ fi=
ducia animos attollunt, pugnantq;: eundẽ ſortiti pugnæ exitũ quem
Secundò capitur.
prius. Captum enim Regem abducunt. Ille ſciens, qua ſit mercede la=
xandus, aurum atq; argentũ expromere non potuit, uacuatis iam Re=
gijs theſauris. Extorſit tamen apud Proceres: ut filijs datis pro Rege
obſidibus, ea ſe auri & argenti ſumma ſoluendi obſtringerent. Et cùm
iam Regno redditus, unde obſides liberaret, in rationibus Regijs non
haberet, ſaltus & nemora, agros cũ cultoribus oppignorabat, his qui
filios redimerent. Sed nec ſic quieſcere poterat bis uictus Rex, quo mi
nus per omne Regnum uires reuouaret. Iulinenſes quoq; non impi=
gri, claſſem expediunt, & impoſita iuuentute ducunt in hoſtem. Sta=
bant in anchoris utræq; claſſes: nocturnis excubijs uigiles impoſiti, u=
Stratagema nauale.
trinq; funguntur officijs. Deprehenſum eſt à Vuandalis, Regiæ claſ=
ſis uigiles redijſſe ad quietem, cùm adhuc tenebræ perdurarent. Igitur
ſcapham Vuandali in expedito tenent: cui impoſitum cum neceſſaria
manu uirum, qui linguam percalleret Danicam, iubent ſpecie uigilũ,
prætoriam Regis nauim adire. Aduectus, Regem ex nomine uocat:
adeſſe rei benè gerendę in hoſtes occaſionẽ, quam Regijs auribus ſe=
cretius aperiat. Nemo aliud ſuſpicatus, quàm excubiarũ eſſe Pręfectũ,
qui cõfidenter Regẽ inclamitet. Rex nihil moratus, caput educit pro=
pius inclinandũ: ne quis exaudiat rem magni ponderis, ille contendit.
Itaquè pectoretenus naui ſuæ prominet. Arreptũ Vuandalus Regem

 attrahit:

Tertio capitur. attrahit:& impulſa celerius ſcapha, in ſuorum caſtra portauit: iam ad pugnam ſtante Vuandalorum claſſe, ſi quis ſe commoueat. Igitur tertiò iam Rege capto, prius aſcendunt, quàm per omne Danorum agmen clamor capti Regis perueniat. Iam Regijs opibus exhauſtis, etiam pignore pridem obligatis, quæ promptiora æri faciundo uiderentur: plus tamen pudoris quàm damni ineſſe rati Proceres tertia captiuitate: præſertim, quòd tam facili dolo circumuenti, Regem de ſui medio paſsi uiderentur abduci. Sed in tantis rerum anguſtijs, ubi uirorū defuere conſilia, matronæ iocalibus ſuis & ornamentis diuenditis, magnum æris theſaurum contulere, cuius impendio, Rex tertia captiuitate ſit laxatus. *Lex Matronis cōceſſa, De legitima eorum ſucceſſione in bonis hæreditarijs.* Sed hoc Matronarum beneficium, Lege lata, de illarum, quam prius non habebant, legitima ſucceſsione, egregiè compenſauit Rex, Regno redditus: & tamen prius quàm abire paterentur, iam totiens rebellantem, iureiurando Vuandali adegerūt, ne bella in eam gentem quoad uiueret renouaret. Nā ſucceſſores conſtringere nō potuit.

¶ *Sueno Dania per Ericum Sueciæ Regem, pellitur. Multis circumactus miſerijs, poſt ſeptennium tandem pœnitentia fractus, Chriſto ſe mancipat, & Regno reſtituitur.* Caput.xxiij.

INTEREA Ericus Suetiæ Rex, memor, quòd Suenonis pater Haraldus Regno ſuo grauis, incubuiſſet, in filium uindicaturus, copias ſuas in DANIAM educit. Augebat fiduciam, quòd totiens à Vuandalis uictus Sueno, facilis ad inferendam iniuriam uideretur. *Sueno Dania pellitur.* Congreſſus ergò magno in Scania prælio, fudit, fugauitq; Suenonem, ac Regno cedere cöegit. Multa circumſpicienti apparuere profugia. Ante omnia tamen Noruagia illi, & opportuna loco, & meritorum debitrix uiſa eſt. Contendit ad Olauū, non Regem quidem, ſed tamen functum adminiſtratione. Ille iacentem contempſit, precantemq; repulit. Inde in Eduardum Angliæ Regem reſpexit. Ille quoq; inſidiari magis, quàm precari reputans hominē, à ſe inconſolatum dimiſit. Nihil intentatum relinquere uolens, ad Scotiæ Regem peruenit. Ibiq; inexpectatum ſalutis præſidiū accæpit. Quis putaret humanitatis obſequium, quod in regionibus benè moratis non accæpit, in ultima barbarie reperire? Sed tum Sueno per quietem omnia circumſpiciens, ſecum uolutabat, quanto ex faſtigio decidiſſet: *Suenonis diſcurſus & pœnitentia.* quàm crebris iactatus infortunijs, ceſſiſſet hoſtibus ante ſæpè uictis: quàm etiam contemptus haberetur inter eos, in quos & parens eius, & ipſe, crebra beneficia contuliſſent. Deſcendit aliquando, miſerante DEO, in animum eius: hanc tantam illi ſuo demerito infelicitatem proueniſſe, quòd ſanctiſsimam CHRISTI Religionem abiec-

ciſſet:

tiſſet:& parenti impiè rebellans, cùm cauſa religionis in medio uerte retur, illum ad necem fuiſſet perſecutus. Igitur tantorum cauſam malorum iam inuentam, expiare conſtituens, totus in Deũ conuerſus, Impietatem abnegabat, ſacrum Baptiſma, quod accæperat, ſecum recolens, Chriſtianũ hominẽ agebat. Nec aberat diu cõſolantis Dei miſericordia. Nam cùm per id tempus curreret Annus exilij ſeptimus, de repente mortuus Ericus Suetiæ Rex, Daniæ uacuam illi poſſeſsionem dereliquit. Religionem tamen Chriſti, quam reſumpſit, diſsimulanter ſeruare compulſus: ne initio hos à ſe repelleret, per quos Regno reſtitutus, poterat uniuerſæ in ſalutem prouinciæ conſulere. Egit tamen priuatim Rex apud eos, quos cordatiores agnouit, ut CHRISTI ambirẽt myſteria. Sed nõ eſt eiuſdẽ ingenij, Armis præeſſe & Sacris. Fit Chriſtianus.

¶ Poppo candentis ferri miraculo, Danos ad fidem Chriſti conuertit. Sueno Syritham Suetiæ ducit uxorem, & Regem & Regnum, cum Anglia ſibi ſubigens, tandem felici ſenio uitam finit.

Caput. xxiiij.

IGITVR permanſere diu in perfidia ſua, donec Poppo uir religioſus indigena, qui diu in Italia, & apud ſummum Pontificem peregrinatus, in Chriſti religione iam ſolidatus erat, aduenirer. Is annitente Rege, apud Portum, cui frequentia glaciei nomen pepererit, in Danorum cœtu publicè concionatus, uir doctrina & ſanctitate perſpicuus, longa ac ſalubri oratione genti ſuaſit, perfidiam deſerere, ſynceram Chriſti religionem, iam in omni penè mundo celebrem amplecterentur. Et ubi hæſitantes inter utrunque conſpexit, ut neque promptè antiquam Religionem ponerent, neque quod uerbis eius opponerent haberent: percunctatus eſt, Quid ſi ad candentis ferri tactum, manus eius cernerent intactas? Vellent ne ſubire quæ hortaretur? Cunctis ſucclamantibus, Velle. In chirothecæ formam iuſsit ferrum aptari, idque ignitum afferri. Rubuit igne ferrum. Ille tamen intrepidus, manum immiſit ad cubitum, deportauitque ad locũ conſtitutum. Ibi cùm ad pedes Regis proieciſſet, uicta manus dedit concio, ſpontè ſubiens Lauacrum regenerationis. Tum max. Pontifex Hamburgen. Adaldagus, Epiſcopos per Daniam ordinauit: memoratum Popponem Aruſij, Haricum Sleſuici, Leſdagum Ripę, Gerbrando Roſkildiæ Eccleſias commendauit, conſecratis Epiſcopis. Iam ſacris per ſua loca cõſtitutis, res omnes Regni in melius profluere cæperunt. Inſtitit per hoc tempus NORVAGIAE Rex Olauus, relictã SVETIAE Reginam coniugio ſibi ſociare: quo SVETIAE uires ſuis adiungeret. Sed hoc SVENO perſentiẽs, non eſſe ab re ſua exiſtimauit.

Poppo uir ſanctus. Candẽs ferrum geſtat. Olauus Suetiæ Rex.

igitur hominem optato conſtituit auertere. Subornauit enim ex ſuis duos, qui ſpecie perfugarum Olauum peterent, multa mala in caput Suenonis congererent: Cęterum filiam eius Thiram, auiæ nomen referentem, inſigni laude celebrarēt. Cunq; laudem puellæ crebrius per occaſionem apud Regem perfugæ repeterent, uſqueadeò irritauerūt concupiſcentiam eius: ut miſsis ad Suenonem Oratoribus, filiam eius coniugem depoſceret. Sueno ita legationem accæpit, ut ſpei plenos à ſe dimitteret Oratores. Exhilaratus Olauus accæpto nuncio, Syritham Suetiæ Reginam, annis adoleſcentiæ ſuæ imparem, iam contempſit: non contentus, ut ferūt, eam coniugio præterire, ſed & addita contumelia grauiter affecit. Nam ſpecie colloquij accerſitam iuſsit adeſſe: & ut gens illa nauigio ferè omnia peragit, naue propinquantem Reginam, ad ſe per nuncium orat introire. Illa fœminea uerecūdia aliquandiu reluctata, Regio tandem ceſsit imperio. Struxere dolos qui interuenere. Nam tabulam inter utranq; nauim ueſtigio defigendam, ex altera parte ubi Regina inſcenderat, penſilem ſubmiſere. Illa cum aſſeclis mari demergitur. Sed aſſiſtens fida ſuorum manus, cum proprio periculo Reginæ aderant, ne extinguatur. Vix ergò abſtractam profundo, reddidere littori. Id an Regis uoluntate, an perfugarum dolo factū ſit, in incerto fuit. Niſi quòd creditum eſt, Suenonem non ignarum extitiſſe. Cùm enim Olauus à ſe Syritham Reginam tali indignatione repuliſſet, ipſe quoq; filiam pernegauit: ita utroquè inſiſtentem, neutrius compotem fieri paſſus eſt Sueno. Nam Syritham ipſe ſibi coniugem aſciuit: uires quibus nudauerat Olauū, ſibi conſciſcens: ex qua poſtea filium ſuſtulit Kanutum. Sed Olauus non ignarus omnium earum rerum, Suenonem extare autorem, qui & filiam dolo oſtendiſſet, poſtea retractam: & Suetiæ Reginam à ſe auerſam, proprio connubio præuidiſſet: tantam ſtatuit ulciſci iniuriam: expedita claſſe mouens in Danos. Sed Sueno accitis in opem Suecis, quibus priuignus eius præerat Iacobus, facilè uictoriam retulit: oppreſſoq; Rege, in ſuam Regnum redegit poteſtatem. Nec eo cōtentus, uictrices turmas conuertit in Angliam: & expoſitis in terram copijs, Regem eò perpulit ad Adelſtenum, ut firmaret, ſe decedēte non alium Angliæ Regem futurum, ſed in Suenonis manu Regnum permanſurum. Sueno autem ad ſenilem perductus ætatem, iam armis relegatis, ſolis inſtitit ſacris. Siquidèm omni humana concuſsione uacuus, in ipſo perfectiſsimæ uitæ fulgore deceſsit: Exemplar uniuerſis Regibus in ſe præfiniens. Quandiu enim Religioni repugnauit, infeliciſsimis ſucceſſibus, ad extremas peruenit calamitates: at ubi conuerſus in Deum, ſacram agnouit ueneranter religionem, ex infimo gradu ad ſplendo-

Dolus ſexui incongruus.

Suenouxorem ducit Syritham.

Suecos uincit, Rege oppreſſo.

Angliam ſubdit.

ſplendorem ac felicitatem, uicinis Regnis conſpicuam, peruenit.

¶ Kanutus, Vuandalos, Sembos, & Anglos, ultor pater
næ iniuriæ deuicit. Olauum æmulatione procaci
tentans. Caput. xxv.

KANVTVS filius, cui ex magnitudine rerum geſtarũ Magni nomen acceſsit, patri ſucceſsit in Dania. Cæterũ Noruagici, atq; Anglici Reges ex ſuis elegerunt Proceribus: Eduardum Angli: Olauum, qui poſtea in Sanctos eſt relatus, Noruagi ſub uexere. Sed Kanutus diſsimulata interim iniuria, uires primùm exercere, inde augere conſtituit: tum rebus plenius conſulturus. Et quoniam Vuandalorum multiplices in parentem iniurias Sueno ſacramentis aſtrictus, uindicare non potuit: pium exiſtimauit, inde militiæ ſuæ rudimenta ſumere. Sembi quoq;, Aquino patruo per mortem abſumpto, Daniæ iugum reiecere. Vtriſque uindicandis ſe Kanutus aptauit. Et quidèm totis Daniæ uiribus, diuiſim utriſq; incumbens, facilè perpulit: ut imperata nedum detrectarent, ſed & Danorum Regi ſubiecti, annua tributa penſitarent. Inde ubi uires iam duabus claris auxiſſet uictorijs, par animo cœpit eſſe Anglis inuadendis. Sed tamen ne hoſtem à tergo relinqueret, temporariam pacem cum Noruagiæ Regibus Olauo, atq; Haraldo fratre pepigit: ſocietatemq; gerendi in Anglos belli inter fœdera comprehendit. Iunctis ergo uiribus ducunt in hoſtem. Expoſitis in terram militibus, acies ex aduerſo conſiſtunt. Pugnatum eſt acriter, diuq;. Sed in medio pugnæ æſtu, Signifer Danorũ fortè, an uirtute obtritus, Signa inclinauit: Angliq; rapuere. Erat inter gregarios milites Tymmo, uir & proceritate et robore inſignis, quem fors obtulit, is uirentem ramum haſta ſuſtulit in ſublime, Hæc inquiens, ſigna noſtra commilitones: ſequimini qua præeo. Itaq; ducens in hoſtem felix Anteſignanus, aciem iam de fuga meditantem, reſtituit. Demum cùm uictoria apud Danos reſideret, Rex clara uiri uirtute delectatus, Primipilum fecit in omne tempus Militiæ ſuæ: multis præterea agris, & inſigni de reſtituta acie per ſigna, cognomine decorauit. Olauus Noruagię Rex, cum ſuorum agmine Danis militabat. Fœdera autem quæ tum icta ſunt inter Angliæ, Daniæq; Reges, ut quo adueneret, Eduardus dimidio Regni contentus, partem alteram Kanuto mox permitteret, totam habituro poſt Eduardi fata, nullam Olaui rationem habuere. Adiecit alteram Olauo contumeliam: ut mulierculam, qua ille interdum ad ſolatia uteretur, ab illo abſtractam, ſibi deuinciret. His rebus percitus Olauus, cùm indignatione plenum ſpiritum gereret, nauigauit in Patriam: cogitans, quonam pacto, & iniuriã contemptus, & contumeliam affectus, uindicaret.

Kanutus Rex. II.

Vuandalos & Sembos ſubijcit Danis.

Anglos ſubijcit.

Aluuinam nomine.

¶ Nun-

¶ Nunciatur Regi, Angliæ Regnum uacare. Suſpendio demandans nuncios, Angliam mox poſsidet. Affinitate ſe iungit Normannis. Olauum rediens, Dania expulit. Caput.xxvi.

SEPTEM in medio anni decurrêre, cùm quidam ingreſſus tricliniũ cum ſocio, quo Rex accumbebat Kanutus, totius Angliæ Regem ſalutauere. Ille incertum habens, an exprobrationem dimidiati Imperij cum Eduardo, inuerſa ſalutatio, irriſionem præferret, Nihil ſe eius gratia pudere reſpondit. Illi ubi Regem rubore perfuſum intumeſcere uiderunt, iam palàm locuti, ſe eius obſequio, quo celerius toti Angliæ regnaret, Eduardi fata peregiſſe teſtantur. Tum indignationem effundens, parricidas appellauit: iuſſitq́ conſumi ſuſpendio: quo Regij ſanguinis pœnam, turpi ſupplicij genere perageret. Non tamen potuit Rex conſciæ mentis crimen apud omnes abolere: interpretantibus nonnullis, quo ſcelus magis tegeretur, miniſtros ſcelerũ de medio ſublatos. Cùnq́ Angliæ iam uacuam poſſeſsionem intraret, nectendam cum finitimis affinitatem putauit. quo Regnum longinquum, magis ac magis in fide permaneret. Igitur Normanni Ducis in littore Gallico ditionem regentis, Immam filiam matrimonio ſibi deuinxit: germanamq́ ſuam Eſtritham, eius fratri Richardo coniugem dedit. Sed ille, ut dicemus, repudiatam, Regi remiſit. Ex Imma Rex Kanutum, Gunildamq́ prolem ſuſtulit. Olauus interim Noruagiæ Rex, iniuriarum memor, infeſta Daniç per Kanuti abſentiam bella intulit. Sed adnauigans ex Anglia Kanutus, facilè illum repreſsit, cõegitq́ in fugam. Petijt autem Olauus, Orientales Vuandaliæ partes, Geritſlauum ſocerum adiens.

Suſpendit nuncios Angliæ.

¶ Kanutus Noruagiam paternum Regnum occupat. Sororium Normannia expellit. Olauus Sueciæ redditur iuſtiſſ. Rex. Locatas inſidias Kanutus claſſe dirimit. Caput.xxvij.

INTEREA Kanutus uictor, Noruagiam paternæ ditionis Regnum recepit: & confirmatis ibi rebus, reuerſus eſt in Angliam. Audito autem, quòd ſororis ſuæ maritus, qualibuſcunq́ ex cauſis repudiũ indixiſſet uxori: protinus hominem fugauit ex Normannia Galliæ, germanam reducens in Daniam. Richardus autem uoto ſuſcepto, peregrinatus eſt in terram ſanctam: ibiq́ mortẽ obijt. Cunquè per id tempus Olauus, qui & Iacobus, Sueciæ Rex, rebus exceſſiſſet humanis, Olauus Noruuagiæ exul, ſpem concepit, patriam ditionem repetendi. quod Kanutus fraternis deſtitutus auxilijs (erant eñi Kanutus, & Iacobus uterini fratres) illius Regni prçſidia ſibi confidebat

Sororium Normannia expulit.

bat accedere. Igitur ſoceri, atq; Sueonum armis, Olauus Noruagiæ reſtituitur. Ibiq; Legibus editis, & Religione propagata, Rex iuſtiſsimus atq; ſanctiſsimus, ab his qui Kanuto fauerant, domeſtico bello eſt oppreſſus, ac in Sanctos relatus. Quæ plenius in Noruagia diximus. Eſtritham uerò germanam, Vlſoni Duci Anglicano tradidit uxorē. Cuius de origine fabuloſa memorantur: occaſione fortè ſumpta de aui to nomine: quòd auus illius Vrſus diceretur. Solebant autem Principes illa tempeſtate cognomina uendicare de generoſis beluis: ut alius Vrſus, alius Leo, alius etiam Catulus diceretur. Vnde & idem ille Vlſo, uicinum Lupo nomen præfert in lingua Germanorum. Is autem uir fortis, fortiſsimi nihilominus & optimi Regis Suenonis pater eſt, cuius gratia illius cum honore facimus mentionem. Subortis tamen ſimultatibus inter illum, Regemq; Kanutum undecunq;: quia ſecurus in Dania non uidebatur, in Suetiam confugit: Emundo Suetię, & Olauo Noruagiæ Regibus operam in Kanutum promittens. Erat uir fide præcipuus in Kanutum: qui cùm iſta de Vlſone comperta haberet, Kanuto Regi quamprimùm curauit nota fieri. Coniunctis autem copijs, Sueci à Scania, Noruagi à mari imminebant. Sed Rex Kanutus cum ualida claſſe ſuperueniens, fugauit utroſq;. Cuius pugnæ ordinem & exitum in Noruagia ſumus executi.

Olaui ſancti mors.

Noruagiæ lib. 3. cap. 6.

Procerum agnomina à beluis.

¶ Kanuti quinq; Regnorum Regis, potentia, uirtus, & æquitas in Legum latarum obſeruantia: exemplo per ſe homicidio perpetrato præſcripta. Caput. xxviij.

HAC uictoria potitus Kanutus, iam quinq; Regnorū tenebat Imperium. Nam Daniæ ſuæ, per huius belli uictoriam, coniunxit Suetiam, cum Noruagia. Emundus enim Suetiæ Rex, fortunę cedens, ad tempus delituit in angulo. Olauus autem, ut diximus, inteſtino bello perijt ab his, qui Kanuto fauerant. Frater eius Haraldus potentiam fugiens Kanuti, in Conſtantinopolim ſe contulit: ibique permanſit Kanuto extante. Cæterum Angliam iamdudum tenuit in poteſtate. Sed & Normanniam in littore Galliarum, pulſo nuper Richardo Duce germanæ ſuæ contemptore, ditione tenebat. Nec his contentus ditionibus, eximio ſui fulgore etiam Romanum illuſtrauit Imperium. Equidem eius Principi Henrico, qui fuit eius nominis tertius, Conradi Imperatoris filius, filiam Gunildam nuptam tradidit. Eundemq; paulò poſt Italica conſternatione perculſum, auxilio profecutus, priſtinę fortunę, preſſa rebellium conſpiratione, reſtituit. Magnū erat cernere, in comitatu Imperatoris, quinq; Regnorum moderatorem Regem. Inde reuerſus, natu maiorem Haraldum filium Angliæ,

Kanuti potentia.

Knutonē Daniæ, Suenonē Noruagiæ, quē ex Aluina coniuge ſuſtu-lerat, ſine ulla Maieſtatis ſuæ diminutione præfecit. Quamuis eñ tres Prouincias, totidem filiorum Regimini tradidit, nihilominus tamen ſibi commune trium Imperium reſeruauit: necꝫ rerum ſummam pe-nes alium conſiſtere uoluit. Eſtritha autem ſoror cum marito in Sue-tiam profuga, filium eſt enixa Suenonem, poſtea REGEM illu-ſtriſsimum, ſobolis interuentu uiro fratris gratiā reparauit. Cæſar quo quē ex Gunilda filium æquè fortuna & uocabulo magnum ſuſcæpit: à quo illuſtrium Teutonicorum imagines, ſplendidacꝫ Germaniæ lu mina ſucceſsionis ſerie pullulaſſe produntur. Kanutus autem Rex, cu ius inclyta per uniuerſam terram erat fama, & inſignis gloria, eadem conciliante ingens robur militum contraxit. Nam qui erat fortitudi-nis robore præſtans, huius intereſſe Regis militiæ præclarum duxit. Quo factum eſt: ut fortiſsimorū militum, ad illum undecunꝗ, ex om-ni natione, magna ſemp frequentia confluxit. Aderat inter alios Goth ſcalcus, uir in noſtra Vuandalia cum multa laude memorandus: qui fortiſsimis apud hunc Regem operis, Regij ſanguinis coniugem, un-de ſuſcepit Henricum filium æquè memorandum uirum, promeruit.

Gothſcalcus Sclauus Vuandaliæ lib. 2. cap. 1. & ante lib. 1.

Longū eſt commemorare, quo ſplendore familia, qua honeſtate om-nis eius militia fuit: ut inter diſſonas multorum linguas mirabilis con-ſenſio cerneretur. Ea fuit optimi Regis diligentia: ut optimis Legibus patriam, ciues, milites, intra honeſtatis præſcriptum contineret. Tulit Legem de ſingulis rebus: omniacꝫ præuidit, quæ ab optimo Legum latore ſunt prouidenda. Et cùm inter alia Homicidio quocꝫ pœnam decreuiſſet, accidit: ut ipſe ſuæ Legis præuaricator, occiſo milite, inue-niretur. Cuncꝫ factū Maieſtatis reuerētia tueri potuiſſet, militari ſe ani maduerſioni ſubſtrauit. Illi concione lachrymantes egreſsi, deliberati-one inita, triſtem de Rege ſententiam ferre, ut minus honeſtum, ita pa rum utile peruiderunt: non ignari, ſine eo, eſſe ſe uacuum ſine ſpiritu corpus. Igitur in tam ardua re ſententijs dubij, proprio Regem arbi-trio mulctandum ſubiecere: ex reo Iudicē ſtatuentes; ſatis graueſ eum delicti pœnas dediſſe arbitrati, qui ſe in tanto fortunę faſtigio, tam ſup pliciter abijcere ſuſtinuiſſet. Rex culpam ære redimendam conſtituit. Cuncꝫ aliàs homicidij crimen quadragenis nummi talentis expiari ſo leret, ipſe ſibi trecenta talenta mulctæ nomine indixit, Huic ſummę no uem auri talenta adiunxit. Totius uerò pecuniæ partem Sacris primam, alterā militibus, tertiam interfecto ſanguine con-iunctis adiudicauit. Egit humanum Iudicem, Reum liberalem, atcꝫ optimum ſuarum Legum confirmatorem.

Patere legē quam ipſe tuleris.

Regis homicidij ultio & pœna.

Nor-

¶ Normannos Kanutus obſidet claſſe. Caſtris teſtamentum lecto ægritudinis, militibus præſcribit: dein pie mortuus, Rothomagi ſepelitur. Caput. xxix.

OMNIBVS in Regno Daniæ cæteris cõpoſitis, Normanni in Galliarum littore ſedentes, quòd nuper Richardum Ducis germanam, ſuæq́ germanæ repudiatorem armis exegiſſet, grauius ferentes, imperata facere detrectabant, aperta iam rebellione in eũ concitati: magna in eam regionem claſſe traiecit. Vbi paulò poſt triſte de Haraldi fato nunciũ cùm accæpiſſet, propior publicæ expeditioni, quàm priuato affectui, agmen eadem qua prius celeritate promouit: neq; animo, aut officio, quo minus inſiſteret cæpto, remiſsior fuit: ſed neq; oculos ad ſingularẽ luctũ, à generalis militiæ contemplatione deflexit. Adeò rerum, ac temporis ſtatũ inter fortem patrem, ac ſtrennuũ Ducem, egregia animi moderatione diuiſit. Nec minus in toleranda filij morte, quàm hoſtium appetenda, perſpicui roboris ſpectaculum præbuit. Interea Kanutus, ob graues militiæ labores, aduerſa ualetudine preſſus, cùm ſe corporis firmitate defectum, ac mox ſpiritu cariturum animaduertit: conuocatos Proceres, non niſi bello confecto, domos reuerti iuſsit: haud dubiè uictoria potituros, ſi funebri eius lecto humeros in acie ſubieciſſent: atq; inter primos præliantium globos, Ducis nomine corpus ſuum exanimeq́ prætuliſſent: idq́ fugato hoſte, quò clarius cinerum ſuorum monumentum extaret: apud Rothomagum, permiſſa indigenis libertate, ſepulturæ mandarent: facilè uſuros conditione Normannos, iam Gallos, ſi ilico hoſtem finibus ſuis exceſſurum cognoſcerent. O imẽſam morituri Regis induſtriam: quæ ſuis in ultimas rerum anguſtias deuolutis, diſciplina quàm ſpiritu uiuidior fuit. Equidèm ſuperſtitum ſalus, decedentis ingenio ſtetit. Nam corpus eius funebri lecto à militibus in acie perlatum, ad Danorum uſq; uictoriam, ueluti uiua adhortatione profecit: ut non minus extincti, quàm ſuperſtitis fortunæ pondus ineſſe crederes. Cui mox ſepulturam diſceſſuros ſe pacti, à Rothomagenſibus expetiuerunt. Rapuere conditionem hoſtes, cineribusq́ eius in ſua urbe adquieſcendi locũ dederunt. Ita milites ſuſcepti monitus ratione, pugnam, pactionem, ſepulturam, atq; exequias proſecuti, fato functum humeris ſuis Regem in aciem pertulerunt: uictoresq́ funerato eo, ſumptis tantùm commeatibus, ad propria redierunt. Hunc Kanutus exitum habuit: quo nemo Danicorum Regum, tametſi plura alij uictorijs illuſtrauerint, ſplendidior fuit. Adeò enim operum eius magnitudinem propitiæ famæ fides auxerat: ut quos rerum geſtarum gloria pares habuerat, claritatis amplitudine excellat; Cunquè aliorum

Normaños obſidet.

Kanuti decretum ultimum.

Kanuti mors, & ſepulchrum.

ſplendorem, ignorantię obſcuritas, ac uetuſtatis rubigo perederit, hoc
decus longa famæ uſurpatione ſubnixum, perpetuis memoriæ fructi-
bus reuireſcit. Equidem ſanctitate, ac fortitudine inſtructiſsimus, non
minus Religionem, quàm Regnũ proferre curę habuit. Quippe cùm
bellicis latè titulis inclaruiſſet, placidiore ſtudio uſus, ex fiſco ſuo, com
pluribus in locis, priuatorum Clericorum conuictu inſtituto, cellarũ
frequentiã nouis auxit conuenticulis: ſacrorumq; uenerationẽ quàm
maximam ſemper exhibuit. Regiarum opũ impendio ſtipendijs mul
tiplicauit. Monachalem quoq; ordinem uberiorem reliquit. ne ferocię
propior, quàm pietatis officijs uideretur: æquam ſibi utriuſq; laudem
aſciſcere cupiens. Cuius ſtudij induſtria, ad tantũ claritatis lumen ac-
ceſſit: ut cùm fortiſsimorum Regum bellica uirtus antiquitate exoleue
rit, eius famam gloriæ quæſtu opulentiſsimam, tenaciſsima poſterita-
tis agnitio comprehendit. Hæc ſunt ferè omnia noſtri Saxonis ad uer
bum de Rege clariſsimo teſtimonia.

¶ Kanuto Magno, ſuccedit Knuto filius. Regna Anglię
& Noruagiæ icto fœderæ ſuis partitur. Donec hære
de orbus decederet. Caput. xxx.

Knuto Rex II. KNVTO filius, iam uiuo patre Danię Regno pręſidẽs,
in eius per mortem poſſeſsione firmatus eſt. Interea Sue
no ex torore Kanuti nepos, Vlfouis Ducis & Eſtrithę filius, Angliam
pro conſobrino tenebat, defendebatq;, poſitis in opportuna loca mili
tum præſidijs. Sed non eadem fortuna Noruagię. Nam Suenone Ka
nuti filio, ante patrem rebus excedente, in fide Regis illo extante per-
manſere. Vbi uerò certum de Kanuti exitu nunciũ accępere, Magnũ
Olaui ſancti Regis filium, & paterno reſpectu, & ſuæ uirtutis meritò
erexere Regem, Danię rebellantes. Knuto autem inter primordia Re
gni, utriſq; ſatis eſſe non potuit confringendis: fecit quod neceſſe fuit,
ne maioris Angliæ Regni, damno afficeretur, minoris defectionẽ pa-
Pactũ Knutonis cum Magno. ctione excipiendam putauit. Euocato enim Magno, pepigit cum illo:
ut uter eorũ ſupereſſet, utriq; Regno præeſſet: pactionemq; iureiuran-
do ab ipſis, & utriuſq; Regni Proceribus præſtito fœdere firmauerũt.
Adeò enim Daniam, Noruagiamq; unius eſſe Regiminis affectabat
Knuto, ut alteram alteri ſubijci, quàm utranq; ſeparatum Regnum ge
rere præoptauit. In hanc pacti fidem, rebus cõpoſitis, in Angliam ex-
pedita claſſe mouit. Cunq; cuncta Suenonis induſtria pace pleniſſima
comperiſſet, Eduardum fratrem uterinum, quem eiuſdem nominis pa
ter ex Imma communi duorum matre ſuſtulit (nam Eduardo uita fun
cto, Immam Kanutus uxorem accæpit) in Regni ſocietatem aſciſcit.
Non quòd fraternum in illo affectum magnopere percoleret, ſed ut
eius

eius ambitionem, largitate & munificentia præcurreret: Regniq; parte potitum, totum corpore prohiberet. Itaq; non tam ueneratione charum, quàm popularium ambitione, paterniq; generis autoritate ſuſpectum, conſortem Imperij facit. Verùm Eduardo humilior origine animus fuit. Equidem obtuſi admodum cordis, obſcuriorem indolis experientiam præbuit. Knuto cùm biennium regnaſſet, diem ſum obijt, nullo relicto ex ſe hærede. Ita ſtirps illa magnifici Regis breui conſumpta eſt: filijs, quos multos genuit, ante patrem excedentibus: ſolo Knutone, quem diximus, ſuperextante. Quo etiam abſumpto, nemo Coronæ propior Suenone uiſus eſt: ſi non illum excluderet pactum iuramento firmatum.

¶ Magnus ex Knutonis pacto Daniam tenet. Eduardus Danis dolo cæſis, Anglia potitur. Hunc Haraldus interimit. Vuandalis à Magno Iulia deuictis, fortuito caſu uita decedit: in cuius locum Sueno ſurrogatur. Caput. xxxi.

MAGNVS Olaui martyris filius, pactione quam cum Knutone inijt, Regnum etiam Daniæ aſſequitur. Sueno quidèm ex Germanis Kanuti editus, adoleſcẽs incomparabilis, & ſi magno iuris uinculo contendere, multorũ fauoribus niteretur: qui & ſanguini & uirtuti eius deferrent plurimùm: peruicit tamen apud uiros graues, & Religionis ſacræ cultores: ut pactio ſacramento firmata, ſanguini præferretur. Angliam quidèm ſibi ſaluam manere confiſus eſt: quòd multis Procerum, partim paterno ſanguine, partim ſuis meritis eſſet chariſsimus. Spemq; eius uehementer adauxit, conſortis Eduardi ſocors ignauia. Securus ergò de Anglia, Daniam ſibi conciliare tentauit: ſed excluſit illũ uis, ut diximus, pactionis. Igitur dum pariter Regnis duobus, Sueno inhiauit, utroquè deſtitutus eſt. Nam Haraldus Gudumi filius, Suenoni artiſsima ſanguinis cõiunctione deuinctus, Angliæ Regnum Suenone nauigante inuaſit. Nihil certè tam ſanctum, quod Regni cupido non ſubuertat. Nam Danicis militum præſidijs, quæ Sueno diſtribuit in ordines, per cõuiuia excæptis, ubi uino pro gentis conſuetudine, abundãtius hauſto percaluere: inmiſsis percuſſoribus, omne nomen Danicum per Angliam extinxit. Ea nox paruulo temporis momento, uetuſtam dominationem, Maiorumq; uirtute elaboratum finiuit Imperium. Sed neq; poſtea Danis fortuna reſtituit, Ita Anglia dominandi ius, ignauia perditum, ſcelere recuperauit. Sed Haraldus nomen quidèm Regium Eduardo reliquit: ſibi uerò ius adminiſtrandi Regni uſurpauit: ut ille nomine, iſte re haberetur Rex. Contentus Maieſtatis inani nomine, multa interim aluit in Regni uiſceribus ſcelera.

Magnus Rex.

Suenoniſ fiducia.

Danorum fraudulenta cædes per Anglos.

Eduardum Haraldus obtruncat. lera. Sed non diu paſſus illũ regnare Haraldus, Regem oppreſsit, Regnum inuaſit. Interim Sueno cùm utroq; pariter Regno deſtitutus haberetur, cum Magno de Daniæ rerum ſumma, bello fortunam tentare ſtatuit. Maritimis uiribus congreſſus, uincitur Sueno. Inde equeſtri agmine concurritur in Iutia. Victus & ibi Sueno, ſuis contemptui, hoſtibus ludibrio fuit: Inde in Sialandiam, Scaniamq; traijciens, Suetiam adire decreuit: ſpem conſtituens in nonnullos, quos ea Regio aluit ex paternis amicis. Sed interim Magno nunciat, Vuandalorũ in Iutiam irruptio. Nam uir eius gentis primarius, cùm nuper inter Danos duodecim filiorum ſolatio eſſet deſtitutus, uindictam peragere decreuit, ſui etiam ſanguinis impendio: ut qui ſe potiori uitæ ſuæ parte ſpoliaſſent, aut ipſi pœnas meritas darent, aut quod ipſum ſupereſſet modicum uitæ ac ſanguinis, pariter haurirent. Magnum uero inter binos hoſtes agentem, quem ſequeretur dubitantẽ, populares precibus aggreſsi, peruincunt: ut externum Vuandalorum prior agmen aggrederetur: ubi gloriæ amplius, & inuidiæ minus eſſet in uictoria. Quippè & Sueno non carebat amicis, qui illi conſultũ rectè uellent. Fecit Magnus quod monuere populares. Nam in Iutiam comportatis copijs, Vuandalos aggreditur: ſpe certus, quòd ſomnio monitus, uictoriam conſequeretur. Non defuit exitus, quem nocturna uiſio demonſtrauit. Solet quippè uel ipſa diuinitas, uel uis de cœlo, ſe quieſcẽtibus infundere, & futura inſinuare. Fugatis ergo Vuandalis, charior & commendatior eſſe cœpit Danis, Rex externæ gentis: qui tantum in tutione Regni poſitum credidit, ut domeſticũ hoſtem negligeret, dùm publicum auerteret. Inde ad inſequendum Regem æmulum conuerſus, in Sialandiam, Scaniamq; arma portauit. Sed ille reparandarum uirium in Dania, ſpe deſtitutus, in Suetiam ſe contulit Sueno. Gothſcalcus autem uir clarus, Vuandalici ſanguinis, diu Suenonem ſecutus: quem abuſq; memoria Kanuti Magni in militia cognitum, ueneratus eſt: ubi uidit iam ſpe uacuũ, ſe in Suetiam recipientem: patriam & ipſe quæſiturus, dimiſit. In qua qui illi ſucceſſus, quiq; fuerint rerum apparatus, & quis illũ exitus expetierit, in Vuandalia noſtra recenſuimus. Sed Magnus Rex, dum adhuc agmen inſequẽdi Suenonis gratia duceret, fortè leporem conſpectũ equo inſidens ſecutus, extantem de terra, frigoreq; duratũ ſtipitem, equo ſublabente excipiens, in latere mortalem perpeſſus eſt ictum: unde breui conſecuta morte, Suenonem anguſtiſsimis fortunæ caſibus implicatum, ex profugo Regem fecit. Ita omnium mortalium ope defecto, præſidium ſupernæ pietatis affulſit: Regnumquè, quo illum fortunæ iniquitas ſpoliauit, eiuſdem beneficium reſtituit.

Margin notes: Vuandali in Iutiam irrumpunt. — Magnus uincit Vuãdalos. — Gothſcalcus. — Vuandaliæ lib. 2. ca. 47. & lib. 3. — Magni mors. — Sueno.

Sueno

Sueno ter ab Haraldo Angliæ Rege uincit. Suppetijs Noruagiorũ auctus, rurſum cum illis ſuperatur. Tandem Normannorum manu Anglum ſternit. Regno Daniæ redditus, libidinatur: inceſtu notatus, ad pœnitentiam redit. Caput. xxxij.

SVENO Kanuti Magni ex ſorore nepos, Vlfonis Ducis filius, omni poſteritate Kanuti ſubtracta, Magni caſu, morteq; uacuatam Regiam occupauit. Sed illi diu fuit laborandũ, quo inter Proceres redintegrato affectu, priſtini belli aboleret memoria. Diu enim ſemel hauſtũ penitus odium inhæret: & niſi aut magno, aut diuturno uirtutis facinore abolet. Prouenit aũt Suenoni ſuperna miſeratione fidele conſiliũ in Vuilhelmo, natu quidem Anglico, ſed iam Danicis rebus ita inſueto: ut à magno Kanuto, cui proximus ſcriba eſſet & ſcrinarius, in hos uſq; dies Daniam percoleret. Is autẽ ſuo merito ſedem Roſchildenſem Pontificis accepit: cuius ad eos uſq; dies tam lata ditio uigebat, ut omnis illi Scania ſubderetur. Sed ex illo tempore melius rebus conſuli cœpit: ut ampliſsima Scaniç prouincia, duobus ſuis Pontificibus crederetur, Lundenſi, atq; Dalbienſi. Sed ex his alter poſtea cœpit in abolitionem tranſire, ſolo Lundenſi, qui nunc eſt Archiepiſcopatus, permanente. Sueno autem non modò Dania contentus, etiam Noruagiæ per Magnum uacuatæ, cœpit inhiare. Reuerſus autem Conſtantinopoli Haraldus Olaui frater, Regnum inijt: ſed à Suenone bello nauali impetitur. Victus tamen apud Iutiam Sueno, conceſſit in Daniam: ubi renouatis apud Sialandiam, Scaniamq; uiribus, ad bella redit. Nec impiger Haraldus, occurrit. Vbi in conſpectum mutuum alternæ uenere claſſes, proſpiciens Sueno longè ſe hoſtiũ multitudine uinci: quod numero deerat, ab ordine mutuatus eſt. Equidem collocatis in ſubſidia nauibus, non totis ab agmine uiribus ſtatuit concurrendum, ſed ubi opus euenerit, ſubſidiarias iuſsit adeſſe. Magno animorum impetu concurſum. Magnis diu uiribus fortiter pugnatũ. Obnixique in alterutrum, certi erant non cedere. Eam pugnam fecere inſignem, paucorum ex Dania militum miracula. Conſpectus eſt, qui enodi trunco correpto, hoſtilem in nauẽ ſpe plenus aſſiliret, unus homo turmã agens, omnes propugnatores à puppi in proram detrudens, & ab illis ſine uulnere deceſsit. Nox prælium diremit. Cuius beneficio Scanij iam uictoriæ ſuç partis diffiſi, agmini ſe clam ſubducũt, flumen repetentes: inde terreſtri itineris cõpendio in ſua dilabuntur. Reddita luce, Rex Sueno damnũ ſenſit ſubtractæ partis Scanicæ. Indignatusq; deſertoribus, fortunã armis, quã fugç dedecus inire maluit: penſante numerũ uirtute. Igitur diu fortiter præliatum eſt. Sed cùm

Sueno Rex II.

Vincit Sueno ab Haraldo.

Aſlac admiranda uirtus.

Vincitur ſecundo Sueno.

Item tertio.

Noruagij numero alternantiũ pugnã uariarent, defatigati Dani, multos amiſere, partim cæſos, partim captos. Tertio deinde ſortunam pertentare ingreſſus Sueno, maiore conatu copias congerit. Nec Haraldo defuit prouidentia nouarum uirium. Ibi Sueno tertiò etiã uictus, uictori conceſſiſſet: niſi ille auocatus, maioribus rebus animũ adieciſſet. Equidem Haraldi, quem in Anglia diximus occupaſſe Regnum, fratres natu minores, perteſi ferre germani inſolens imperiũ, ad Haraldũ Noruagiæ confugiunt, præſidium ab illo poſtulantes. Ille ſublatus animo, operas pollicetur. Nam pacti erant, ſe, ac Regnum Noruagiæ Regi ſubijcere. Ille Imperij auidus, claſſem inſtruit: ducitq; in Angliam, Haraldo occupatori occurſurus. Per idem tempus, Normannicæ in Galliarum littore Dux, & ipſe ſpe propagandi Imperij tractus, duxit in Angliam. Geminis ergò hoſtium petitus agminibus Angliæ ductor Haraldus, ſecũ deliberabat, cui primùm occurreret: proſpiciẽs tamen, ne iunctis copijs unà incurrerent. Igitur dum ille dubius pendet: Noruagij cunctationẽ eius à timore profectam interpretati, expoſitis in terram copijs, paſsim ſine ordine ſparſis armis populandi incedebant.

Noruagos Haraldus deuincit.

Quod obſeruãs Haraldus, in eos quadrato duxit agmine. Itaquè palantes, ac longè ſparſos, facilè ſuperauit: multis eorum trucidatis: ut iam nihil illi formidandum uideretur ab illo agmine. Inde maiori fiducia Normannos, iam è Gallia ducentes aggreditur.

Superatur à Normañis Anglus.

Sed illi cautius in ordinẽ actis militibus confligunt cum Anglis: illoſq; ſuperant. Nam Rex ex fuga delapſus, agreſti tugurio deprehẽditur. Cuius duo filij confeſtim in Daniam, cũ ſorore migrauerunt. Quos Sueno Rex, paterni oblitus in ſe facinoris, conſanguineę pietatis more excipit: puellamq; Rutenorum Regi Vualdemaro, qui & ipſe Iariſlauus à ſuis eſt appellatus, nuptui dedit. Quo tempore Daniæ Regnũ ſub Sueno ne priſtinæ fortunæ ſtatum demutans, ad bonũ modũ refloruit. Nam inter ſuos illuſtris, apud exteros celebris habitus, in diuina Religione zeloſus atq; feruens habebatur: ita ut ſacras Ædes multas ſuis ſumptibus aut erigeret, aut illuſtraret.

Suenonis libido.

Hanc autem uirtutum claritatem ſola libido infuſcabat. Multis enim concubinis per tempora uariatis, multos exinde filios ſuſtulit: quorum aliquot Regnum meruere poſt patrem. Complurium enim illuſtrium puellarum caſtitate delibata, ſicuti nullum ex matrimonio, ita plures ex pellicibus filios progenuit. E quibus fuere, cum Gormone Haraldus: cum Suenone Omundus. His acceſſere Vbbo, & Olauus, Nicolaus, Biorno, atq; Benedictus, paterno quàm maximè materno quàm minimum ſanguini reſpondentes. Conſimilis copulæ obſcuritas, KANVTVM, & ERICVM, maxima DANIAE lumina et ornamẽta progenuit. Sed & filia

filia Syritha, quæ poſtea Gothſcalco Vuandalo coniunx acceſsit, inde orta proditur. Crebrioribus tamen ſuorum querelis monitus, legitimi matrimonij thoros quærebat: frenis licentioſæ libidinis in poſterũ cõercendis. Sed dum alterũ malorũ euitat, incidit in alterum. Nam inconceſſam Venerem fugitans, maiori flagitio Gutham Suetiæ Regis filiam, arcto ſibi ſanguinis uinculo cõſtrictam, duxit uxorem: crimen crimine fugitans maiori. Sed non ſiluere Pontifices Eginus atq; Vuilhelmus, ſacrorum interdicta Canonum illi crebrius repetẽtes, opportunè, importuneq;: ut aliquando indignationem Regi exprimerent.

Matrimonium inceſtuoſum.

Nec ueriti ſunt boni Pontifices, Regis iram pro ueritate ſubire. Non enim ſiluerunt. Vbi autem obſeraſſe ſuis monitis aures perſpiciũt, ad Hamburgenſem Archiepiſcopum, qui tum erat. Adalbertus, legationis & adminiſtrationis iure, prouincijs illis præſidentem confugiunt: rem aperiunt: orantq;, ut Regem, pro ſuæ legationis officio commonefaceret: quando apud illum minus ualuit autoritas ſuorũ in Regno ſacerdotum. Fecit ille quod debuit: miſsis Oratoribus, Regem paternè admonuit, abſtineret ab illicito coniugio. Vbi non attẽdit, comminationẽ cenſurarũ adiecere. Ille arma uiciſsim ſua comminatus eſt: gladium Eccleſiæ, ſuo gladio uindicaturus. Non deſtitit tamen Archiepiſcopus literis Regem crebrius commonere. Sed contumacem perſpiciens, gladio ſuo diſtrinxit, excommunicans utroſq;. Præualuit tandẽ apud bonum Regem perſeuerantia Pontificum. Nam ſano acquieſcens conſilio, conſanguineam ſuam dimiſit. Illa uerò fœmina illuſtris ac prudens, uiduitatis habitu ſumpto, ſecundum caſtitatis gradum arripuit: ſolerter emendans quòd deliquiſſet: Deoq; ſeruiens in ſanctitate & iuſticia, coram omnibus religioſa domina, in pauperes & baſilicas multa bona erogabat. Inde conuerſus Rex, fœminæ exemplo, in diuinam religionem excolendam, magnum undecunq; in Clero, bonorum ordinem uirorum contraxit: in quibuſdam ſcientiæ acrimoniam, in alijs religionem ac uitæ ſanctitatem ueneratus.

Adalbertus Hamburg. Archiepiſcopus.

Gladiũ gladio Rex obijcit.

¶ Rex Suenonem quendam, Pontificem licet indoctum deligit. Audita tum in ſe coniuratione, duos ex Proceribus æde ſacra transfodi iubet. Antiſtes Regem à templo arcet, donec pœnitentia ductum receperit. Mortuo tandẽ Rege, Vuilhelmus Epiſcopus eidẽ conſepelitur. Cap. xxxiij.

ERAT inter alios eius ordinis uiros, quos religioſa uita Regi commendauit Sueno quidam Noruagicus, literis minus pollens: quem tamen pro ſua uirtute & uitæ ſanctitate, ad Pontificium Rex prouexit. Inuidebãt doctiores ſimplicitati, & ubi diuinũ coràm Rege ab illo peragendum fuit officium, clam ſubducto ante codice, locũ era

Sueno Pontif. ſimplex.

ſerant;

res, ſplendore ſuo penitus obſcuraret. Suenonem tandem Regem ultima ſenectute apud Suddathorp Iutiæ oppidum, febris repentina corripuit: ac indies inualeſcens, futurum, nec longinquum uitæ ſuæ exitũ demonſtrauit. Ipſe pro Chriſtiana conſuetudine, Sacramentis Eccleſiaſticis ritè munitus, cùm corpus Roſchildiam deferri mandaſſet, exhalatum Deo ſpiritum remittebat. Præcurrens autem nuncius, Vuilhelmo Pontifici, Regis exitum nunciabat. Tum ille datis amico Regi lachrymis, ſepulchrum iuſſit effodi corpori Regio, nec minus aliud uicino loco mandauit excaueri. Mirati miniſtri, quid uiuentis ſibi monumentum effodi iuſſum uellet: ſtupentibus, præceptum ingeminauit. Non auſi detrectare, miniſterium implent. Inde ſumpto pro itinere comitatu, obuiam funeri pergit: in uia ſpeculatus, qui ligna ſcinderent, iuſsit proximo miniſtro: ut inde comparatis tabulis, ſui corporis capacem proſcindat, formetq́ ſarcophagum. Stupidus miniſter, non audet recuſare miniſterium. Implet ergo iuſsionem. Vbi uentũ eſt in conſpectum Regij funeris, iubet ſtare utriuſq́ ordinis multitudinem. Ipſe equo delapſus, orantis in morem ſuper inſtratam culcitram ſternitur, diuq́ ſuſpirabundus expectatur. At ubi ſe deſijt iam commoue re: ab his qui affuere ſacerdotibus, admonetur temporis, ut ante ſolis occaſum perueniant in urbem, Impulſus, iam riguiſſe ſentitur. Quid multa? diligentius intuentibus, uita functus inuenitur. Iam opus erat, quam paulò ante formari iuſsit, tumba. Venit in mentem cõſcijs, quid ſibi uellet iuſsio ſepulchri iuxta Regium. Itaq́ iuncta Regis, & Pontificis funera, in urbem deducuntur: unis exequijs concordium dum uiuerent Principum memoria peragitur: amborum corpora coniunctis tumulis demandantur. Hæc ſunt ueneranda Amicitiæ ſtipendia. Sueno Noricus Sacrorũ ſuſcipit curam. Regiæ ſucceſsionis diu ſors pendebat ambigua.

Rex Sueno moritur.

Vuilhelmi Epiſcopi mors.

¶ In electione Regis, oritur diſſenſio. Haraldus eligitur, qui Leges ſancit, quas labefaciens poſt biennio decedit. Caput. xxxiiij.

HARALDVS inter Suenonis filios natu maior, ſola annorũ ſuffragante cõmemoratione, patri ſufficit. Nam maior Procerũ numerus, & ſi Kanutũ, animi, corporisq́ dotibus præſtantiorẽ non ignorarent: memores tamen, quantis ab illo laboribus, periculisq́ iam ſub parẽte adhuc militante eſſent impliciti, in Haraldũ inclinarũt. Non deerant tñ, qbus habendus inter fratres uirtutũ delectus uidereť: ut eũ Regno p̄ficerẽt, q̄ Patriæ decus, ciuibus pacẽ, militibus gloriã pareret. Igiť ubi res in diſſenſionẽ reſpicit, indiciť Regni Cõuentus apud Iſorã portũ. Ibi q̄cquid Daniæ Procerũ eſt confluit,

Haraldus Rex. VII.

Diſſenſio in electione.

ſuisq́

ta placere. Seueræ iuſticiæ cultum, ſuperuacua precum adulatione gratiorem exiſtere. Diuiſa eſſe, Regis publici adminiſtratoris iuſticiæ, ac priuati cuiuſquàm ſibi uiuentis officia. Diuinum plenius à Rege numen propitiari, Iura quàm thura incendēdo. Vnde factum eſt, ut Haraldo Rege nuſquàm inuigilante commodis ſubditorum, multorum ſit alita audacia, impunita nequitia. Quod crebros pauperum clamores excitabat. Sed conſuluit rebus diuinitas, Regem ſibi ſoli intendentem de medio faciens, ut Kanuto ad res gerendas uigilantiori locus fieret. Igitur regnando biennium emenſus Haraldus, conceſsit in fata.

¶ Kanutus Haraldo fratri ſuccedens, Sembones, Curetes, & Eſtones, Danis tributarios facit, Chriſtianæ religionis, Legumq́ ciuilium obſeruator maximus. Caput.xxxv.

KANVTVS etiam fratris morientis, cæterorumq́ ſuperſtitum ſuffragijs in Regnum accerſitur: bellumq́ quod adoleſcens inchoauerat, iuuenis proſecutus erat, iam Regno ſublimatus, finiendum putauit. Maiore nunc quàm prius accedente cauſa. quòd pridem Patriæ claritatem quæritabat: nunc uerò publicis rebus præfectus, etiam ſalutem eorum curandam debuit ſuſcipere, quorum prius tributa depopoſcit. Vt ergò Chriſtianam religionē, iam in Dania diuina miſeratione firmatam, Orientalibus etiam populis communem faceret, maiore quàm prius apparatu bellum auſpicatur. Mouensq́ in illos, Sembonum, Curetū, Eſtonumq́ prius Regna extinguere, quàm contumacem populū poſſet ad ſacra compellere: ubi ſe fruſtrà niti uidit, impoſito illis tributo, in patriam eſt reuerſus. Primamq́ curam fecit, circumſpiciendi Matrimonij, quòd parentis in ea parte non probaſſet errata, Ethlam Flandriæ Roberti Comitis filiam accæpit uxorē. Magnum deinde laborem inter Proceres creauit Haraldi diſsimulatio. Nam libertatē, impunitatemq́ delinquendi ſub Haraldo permiſſam, etiam nūc requirebant. Et illo reluctante, non mediocris illi labor quòtidiè creuit, cupienti Legum ſanctitatem opere impleri: nulli deferens aut ſanguini, aut honori. Sacro deinde cultui illuſtrando uigil acceſſit. Aris atq́ Ædibus ſacris ſtipendia prouidit. Pontificum honori conſuluit. Qui cùm à rudi populo, non illo quo par erat loco haberentur, ſciens illos Chriſti & Apoſtolorum uices in terris gerere, inter clariſsimos illis locum deputauit: ut eſſent conſilio intimi, & ſeſsione proximi. Cleri deinde ordines diſtinxit. Ignarus ſacrorum Canonū, & Imperialium Legum ſanctionibus, illum Ordinem iam ſuis ritibus, ſuiſquè priuilegijs & exemptionibus communitū. Sed needum ſatis uulgata iſta fuere in cæteris Chriſtianæ communionis prouincijs: quo

Kanutus Rex.IIII.

Tributarij Danis.

Ethlam ducit uxorem.

magis excuſata ſit Danica religio. Inſtitit deinde Rex optimus, Decimarum ius ſacris perſoluendarũ populo perſuadere. Sed ibi primus eius conatus uani fuere, apud inſuetum eius rei populum: qui Regijs exactionibus, & multis expeditionibus in militiam grauaretur.

Decimas recuſat populus.

¶ Narratur Viſio; Regis liberalitas & magnanimitas. Capuc.xxxvi.

PER quæ tempora Sueno Roſchildenſis Pontif. templi primarij extructionẽ à Vuilhelmo inchöatam, perſeueranter implere conat. Ex opportunitate uiſum eſt, Vuilhelmi buſta transferre. Quod cum ageretur, nocte inſequẽte uiſus eſt quidam Pontificio habitu aſsiſtere Sacriſtæ, qui iuberet illũ Suenoni referre. Niſi uitæ puritas illũ tueret, animaduerſum fore in perſonam: nunc ſtructurę demolitione pœnas eſſe ſumendas contaminati ſepulchri. Necdũ uiſio expleta cernebat, & templũ à fundamentis corruit: & quod miraculum auxit, ipſe ęedituus inter ruinas permanſit illæſus. Mane facto, cùm rerũ euidentia fidem faceret nuncianti: ſtupentibus cunctis, quòd qui in media ruina fuiſſet, uideret illæſus, Sueno reſpondiſſe fertur. Viuentis ſęueritas, etiam uita functo inhæret. Reſtitutis inde cineribus ſuũ in locũ, templũ denuo inſtaurauit. Fuere etiam poſteris ſeculis, quibus res ſuperſtitioſa eſt uiſa: itaq; buſta contingere non ueriti, Vuilhelmi primùm fragrantiam miram ſenſere. Sed necdum moti, inſtitere propoſito, donec malè omnes mulctarentur: alius morbo Regio percuſſus, alius paralyſi ſolutus, alius etiã membris defectus, Lundenſi quoq; Eccleſiæ Rex incredibilẽ munificentiã oſtendit. Nam quartam æſtiuæ penſionis portionẽ Altari dedit. Clericorũ deinde ſua deputauit ſtipẽdia: ut non præterita populi cura, aliã quoquè de ſacrorũ miniſtris pręcipuã impleret. Vtrobiq; uigil: in Eccleſiaſticis tamen ultra hoc erat præcipua religione deuotus. Magnam fratrũ turbam Prouincijs oneroſam, in ſuam euocauit curiã. Præter unũ Olauum, Sleſuuici Præfectura ſuffultum. Cæteros, conſtitutis ſtipendijs, ſplendido apud ſe loco habuit. Regios Proceres primis honoribus, uberibusq; impendijs impleuit. Sed aliquando in animum eius deſcendit, paterni auunculi Magni Kanuti inſignis gloria, ac latũ Imperiũ: recolensq;, quantũ ab eius memoria Danicis rebus deceſſiſſet: quòd præter Daniam, & paucas Oriẽtis Prouincias, nihil ille ditione teneret: cùm Magnus auunculus quinq; Regna uno tenuiſſet Imperio: cunctis in Dania rebus pace florentibus, reſpexit in Angliam, armis recuperandam: quæ ſola plus gloriæ uideretur importatura.

Egregium commentũ.

Operatione ſatanæ.

¶ Expeditionem in Angliam Kanutus parat: quam Olauus frater impedire conatus, uinctus in Flandriam relegatur. Da-

ni in

ni in Regem coniurant. Blacco proditor in ipſo tem-
pli porticu pœnas luit: cadítq; tandem Rex pi-
us, in ſacrario lanceo transfixus à ſuis.

CAPVT XXXVII.

IGITVR magnis apparatibus expeditionē ſuam conſtituit: ſuisq; in Angliam edixit. Tum nihil omittens quod ad inſtruendam claſſem, ad arma comparanda, ad conſcribendos milites pertineret. Identidem Ducibus faciundum imperauit. Sed non erat æqua per omnes ad res uigilantia. Primùm quidèm de rerum ſumma cum Olauo fratre conſilium habuit, ſuper ordine rerum gerendarum. Ille iam tranſuerſo in fratrem animo, quod Regnum impatienter expectaret: uerbo quidèm aſſenſus eſt, laudabatq; Regis inſtitutum. Sciens tamen, quàm iniquo animo multi ex Proceribus, populoq; iam longa pace tabeſcentibus eſſent ad arma: ſperansq; in Regem exardeſcere, uel inuidiam, uel indignationē: ita deceſſit à fratre, quaſi rebus inſtruendis paratiſsimus. Cæterum ille omnino uoluebat, cuncta ſubuertere. Iam Rex Conuentui tempus & locum conſtituit, quo admota claſſis, uno momento uentis impellentibus Angliæ inferretur. Conuenerant ad eum multæ ex uarijs Regni partibus copiæ. Olauus, magna pars fraternarum uirium, cum alijs paucis expectabatur. Cunq; elapſis aliquot diebus non adeſſet expectatus, Rex illi nuncium facit: approperet, nec longius moretur: in anchoris ſtantem uniuerſam Daniæ uirtutem. Pollicetur quàmproximè ſe uenturum: nec uenit. Miratus Rex, quæ cauſa tam longas necteret moras: cùm nuncijs nihil proficeret, ipſe ibat uiſum, quid apud Olauum ageretur. Veniens, quietū reperit, & qui nihil minus quàm expeditionē moliretur. Regio de more reſidens, cauſam audit. Vbi nihil dignum tanta mora, ſed ſolùm audit tergiuerſationem, qui fratrem, qui Regem, qui Dominum fraude petiſſet: iubet uinciri. Detrectat miles ſæuerum miniſterium. Regiū enim ſanguinem in Olauo uenerabatur: nephas exiſtimans, illū probro afficere, quem communi cum Rege dominatione ad Regnū pertinere iudicabat. Apud eam tamen gentem, magnum contumeliæ genus habitum, carcere hominem includi. Nam libertate aſſuetus populus, uincula quàm mortem ducere ſolet grauiora. Ericus autem communis frater, cæteris Imperium detrectantibus, exequitur: perfidiā accuſans in omnes, multomagis in fratrē. Olauus ergò uinctus, in Flandriam, ad Regis ſocerum ſeruandus mittitur. Interim Claſsis expectatione longæua in faſtidium perducta, ſimul quòd commeatus defecerant, impatienter demorabanť. Qui uerò cum Olauo ex Proceribus ſenſerant, occultis rumoribus ſerūt, non auſi aperta concione populū

Olauus uinctus in Flandriam mittitur.

q ij auertere.

auertere. Regē longè, diutineq́ȝ abfuturū: melius exiſtimari, ſi quiſq́ȝ domum repetens, denuò ad Regis aſsit imperiū, quàm ibi demorati, ſi ne fructu cōmeatibus deficiant, omniumq́ȝ afficianē incommodo. Va luit in populo diſſeminatus rumor: Itaq́ȝ ſine autore dilapſi, in pro pria quiq́ȝ redierūt. Rex populi contumaciam conſternatus audiuit, ignarus occultæ in ſe Procerū coniurationis. Occaſionem tamen meli oris rei natam arbitratus, ex ea re mulctam, quam optimo iure potuit irrogare, in Decimarū ſolutionem cogitauit retorquere. Igitur ex com modo aduocata concione: docuit, quanta gloria Maiores ſui, uictricia Signa circumtuliſſent, ſola militū alacritate freti. Qua una re incredibi lia memoratu peregiſſent: diuq́ȝ res Danica militari diſciplina conſti tiſſet. Sibi poſt hominū memoriam irrogatam contumeliam, quę nul li Regū: quam etiam nulla poſsit ęris magnitudo compenſare. Defecti onis autores, non facilè reperiendos: quando populariter ea ſit facta dilapſio. Impunè tantā rem tranſire, grauius ſibi morte uideri. Si per gant, ea in ſuos Reges eſſe contumacia, omne Danicū nomen interitu rū. Permouit triſtis Regis oratio milites: igitur militiæ nomine quid quid imponeret erogaturos. Rex grandem in ſingulorum capita mul ctam, pro graduū tamen qualitate edixit. Graue quidèm, ſed pro ma gnitudine pudoris, ut Regiam indignationē complacarēt, alacres ſub ierunt. Quos ubi Rex cōperit, tempus eſſe ratus ſeſe aperiendi, Quid inquit, ſi hanc mulctam iam à uobis ſuſcæptam, in lęuiora quędā com mutemus: ubi & alio uos debito exoluatis, & Regiā nihilominus in iuriā aboleatis? Si ueſtra ſponte, quod diuinū uobis ius imponit, De cimas Eccleſiæ perſolueritis: ego libens Regijs theſauris debitam ſum mam remitto. Deliberandi tempus expoſcunt, Quo accæpto, ſecū ex pendunt, quid horū tolerabilius cenſeatur. Vno quidèm impendio, geminam laxare obligationem, perutile uiſum. Sed ſi una tantùm pen ſione res conſiſteret. Nunc quoniam annuam Decimarū ſolutionem res ipſa requirit, perpetuam generi ſuo impoſitam ſeruitutē arbitran tur. Nec erant in ea gente, qui non Regis inſtitutionē, neq́ȝ Eccleſię im poſitionē, ſed diuini Iuris eſſe intelligerent. Igitur ſolidū ſit, in ea Con uentione dandi Regi reſponſi decretū: Regiæ ſe Maieſtati debitores agnoſcerent, ut noxam abolerent, mulctam ſe non recuſare: cæterum Decimarū annuam, & perinde perpetuam ſolutionē horrere, quæ il los perpetua ſeruitute, cum filijs filiorū contineret. Rex ubi accæpit, docere uoluit: ſed ſtolidus populus, iam indurata fronte non audiuit. Igitur quod ſubiere, Mulctam exigendi conſtituit exactores. Maligni homines, qui optimi Regis modeſtiſsimam exactionem, uertere in iu gum ferreū: ut populi in Regem ſuū cumularent indignationē. Ea igitē

Soluitur claſsis.

Kanuti ad populum oratio.

Mulcta im ponitur.

Decimas re ſpuunt Dani.

inſtituta

inſtituta æris ſolutione, qui prçerant collectæ, omni curabant diligentia, ut Coniurationẽ occultam, quam cum Olauo fratre nonnulli Proceres ſubiere, ad quammultos propagarent. Facilè ſerpit indignatio, ubi æris exactio grauius intentatur. Primum quidèm Regis Amici rem ut erat in Quæſtores deriuabant. Sed ubi nihil ab his temperatũ eſt, in Regem uerſa eſt indignatio. Coniurationis autẽ conſcij rem adiuuabant. Rex tumultũ prçſentiens, Sleſuuicũ conceſsit: uxorem cum filio in Flandriã ire præcipiens, ſi grauior motus inſoleſceret. Tumultuantes autem Regis ſeceſſum, in malè ſibi conſciũ animũ interpretati, auxere per abſentiam motũ ſuũ, Iutij primũ, & ante omnes Vuenzuli inceſſere, ſiniſtri rumoris diſſeminatores, non niſi armis reparari poſſe libertatẽ. Quid enim eſſe aliud, impoſitum iugũ grauius premere, niſi de uoluntaria ſeruitute, ſubiectis inſultare? Rex autem ut tumultuantibus non cedere, ſed occurrere uideretur, Fioniam petit inſulã. Sed ſemel in motum concitus populus, quieſcere non potuit. quippè malè ſibi de gemina defectione conſcius, quòd expeditionẽ liquerit, & nũc malè motũ concíuerit: impunitatem ſibi, niſi de Regis nece, proſpicere non poterat. Secuta plebs incondita, Regem in Fioniam, nihil quieuit. Rex etiam in Sialandiam firmioribus præſidijs excipiendũ proſpexit. Sed Blacco uir primarius, Regi quidèm ad oculum obſequioſus, cæterũ cor eius proditionis erat plenum, Quin tu, inquit, Rex optime, fugam omittens, placando populo inſiſtas. Degenerem opprobrat animũ fuga præceps. Ego ad plebem, ſi iubes, exeo placandam: tu interim bono eſſe animo memineris. Quòd ſi tumultus ſuaui oratione ſedari haud poſsit, commonitũ in tempore faciam, ut etiam tum fugæ præſidiũ in manu ſit. Interim proditor egreſſus ad populũ, non placandç, ſed incitandç in Regem, multitudini dedit operã: hortatus, ut quàm celerrimè malorũ caput auferant, nec fuga ſinant elabi. Regreſſus ad Regem, nunciat pacatiorẽ eſſe plebis animũ: ſpem fore, ut omni depoſita tumultuatiòne conquieſcat: ſi Rex quoq; conceptæ indignationis in populũ exuat procellam. Laudatur perfidus ille latro: conuiuioq; exceptus, etiam Regio munere donatur. Poſtridiè renouatam à ſe operam pollicetur. Egreſſus, ut conſueuit, ád populum, ardentem inflam̃auit: utrobiq; perfidus, qui neq; Regem populo, neq; plebem Principi conciliari pateretur, ſed utrunq; in alterutrum concitauit. Rex aũt ſacram Albani ędem petijt: ibiq; precibus Deo ſuam cauſam commendauit, ſtratus in pauimentũ ſupinus. Creuit interea clamor in Regem populi. Armati ſepſere ſacram ædem. Militũ etiam Regis non contemnendus numerus accurrit, Regis periculum auertere, aut ſi minus id poſſent, unà mori. Benedictus frater Regi ſemper ade-

Tumultuantur Iutij, & Vuenzuli.

Fioniam inſulam Rex petit.

Blacconis perfidia.

O proditorem.

rat. Ericus non longè in alia æde recluſus, expectabat quid fieret. Cùm infinitam hominum multitudinem, paucorum manus ſuſtinere non poſſet: cunctę irrumpendæ ſacræ ædis, qua Rex orabat, nemo præſumeret audaciam, Blacco malorū incentor, cœpit ex occulto hoſte manifeſtus ductor fieri; & præcedens in ædem cum ingenti frementium multitudine, in ipſo aditu trucidatus, meritas perfidiæ pœnas luit. Benedictus quoque frater, fortiſsimè pro Rege dimicās, cadit. Ericus cùm opitulari non poſſet, per medios hoſtes, dextra læuaque cædens, uix ſaluus euaſit, Rex interiori ſacrario concluſus, ſacræ pœnitentiæ munus impleuit: tum Chriſtiano ritu confeſſus, ſacriſque munitus, ſe proiecit ad aram expaſsis manibus ſupinum. Hoc loco per feneſtram immiſſa lancea confoditur: ligneus qui dirimebat paries confringitur, multorum gladijs impetitur: martyrque Deo precioſus conſecratur. Hæc audiens Regina, patriam cum impubere filio petit: geminis poſt ſe filiabus relictis. Ex quibus Ingigeres Folconi Sueticæ gentis nobiliſsimo nupta, Benedictum, Kanutumque filios habuit. Ceciliæ autem matrimonio Ericus Gothorum Præfectus, Kanutum, cum Carolo procreauit. Interea Iutij à ſe occiſi Regis quaſi oppreſsi, tyranni gloriam præ ſe ferebant. Sed rerum Deus arbiter, qualis fuerit Rex uiuens, in morte declarauit. Nam irrefragabilibus factis, ſanctitatem eius crebra ſunt teſtata miracula: quæ aut negare, aut obſcurare, aut omnino in aliud detorquere conati parricidæ, ipſa rerum luce, & clariſsimis atteſtationibus confuſi, cōacti ſunt erubeſcere. Non enim poteſt diuinus ſplendor humanis tenebris obſcurari. Ita perenni gloria fulgens Kanutus, etiam in Sanctorum meruit referri Catalogum, Rex ſanctitate & iuſticia incomparabilis.

Iudæ negocium. — *Rex à populo interimit.* — *Regis proles.*

¶ Olauus uinculis liberatus, ad Daniæ ſceptra uocatur, Sub quo ad decennium fermè Annonæ inaudita caritas. Proditionis fraternæ conſcius, pœnitudine moritur, Caput. xxxviij.

Olauus Rex, III.

OLAVVS frater, quem Rex ſanctus pro demeritis, catenis uinctum, in Flandriam miſit, à Iutijs Regis trucidatoribus in Regnum euocatur. Perſuaſo Nicolao fratre, ut obſidem ſe uinculis præberet fraternis: donec grandi, quæ promitteretur pecunia perſoluta, ille quoque uinculis abſcederet. Fecit ille quod optabant Proceres: gratiam iniens utrobique, & apud fratrem Regem, & apud Proceres, qui illum euocarunt. In hunc quidem ex germanis conſenſere uniuerſi. nam cęterorum fidem, in occiſum Kanutum integerrimam, ducebant ſuſpectam.

ſuſpectam. Itaquè apud nullum, quàm Olauum, nefandiſsimi ſceleris
impunitatem peruiderunt. Ericus autem alius ex fratribus, illam rerũ *Ericus fugit*
inclinationem proſpiciens, fuga in Suetiam ſibi conſuluit: memor uin *in Suetiam.*
culorum, quæ mandante Kanuto, iniecerat Olauo. nec enim impuni-
tam illam promptitudinem in Olaui Regno ſperare poterat. Viro au
tem forti, omnis quam incolit regio, eſt pro Patria. Interim Olauus
uinculis expeditus, & ære magno redemptus, in Regnũ uenerat. Nec
tamen quieuit blaſphemia in Kanutum: meritò illum cæſum, meritò
peremptum dicentium: qui fratres ignominia, Proceres periculis, po
pulum exactionibus innumeris ſubiecerat. Parum erat improbis illis,
innocentiſsimo Regi manus inieciſſe, niſi & cæſum infamarẽt: ut plau
derent auribus iam regnantis. Parum erat, euidentiſsimis rebus, ſancti
tatem eius in omni regione clareſcere: maiore tangendi erant acrimo-
nia, ut perſentirent maliciam ſuam. Igitur ad Olaui inchoatũ Regnũ,
tanta Daniam aëris intemperies corripuit, ut nihil frugum, aut parũ *Annonæ ca*
ualde naſceretur per omne tempus Regni eius: quod duo penè luſtra *ritas in Da-*
tenuit: æquans annorum numerum, quem optimus Rex impleuit Ka *nia.*
nutus. Verna ſiccitas ſemina non prouexit: Æſtiuus calor ſi quid na-
tum erat arefecit: Autumni abundans humor, quicquid fortè uallium
beneficio cöaluit, abſumpſit. Temporum iſta uiciſsitudini, non ultio-
ni diuinæ tribuenda uiderentur, ſi uicinas etiam Prouincias ea lues cõ
tigiſſet, ſi aliqua intercapedine per annos decem uariaret. Nunc cùm
Suetiæ atq; Noruagię ſua ſatis annona proueniſſet, Daniamquè con-
tinua duorum luſtrorum fames preſsiſſet, quis aliud potuit arbitrari,
quàm uindicem diuinitatem, in calumnioſum Daniæ populum ani-
maduertiſſe. Conſumpſerat ea fames omne uulgus per inopiam: lo-
cupletes ad ægeſtatem perduxit. Rex ipſe OLAVVS multa præ-
dia diſtraxit, ut militem ſuum paruo uictu produceret. In ea Regni
calamitate Sueno Roſchildien. Pontifex, uir ſanctitate memorandus, *Sueno Pon*
inter ſuos concionabundus, ſæpè repetiuit: luere populum piaculare *tifex.*
ſcelus, quod in ſanctiſsimum Regem commiſiſſent. Interim ſacris æ-
dibus, aut inſtaurandis, aut à fundamento erigendis, magnam ille o-
peram impendit. Inde Hieroſolymam profectus, in ipſa Rhodo ſpi-
ritum exhalauit. Olauus autem tanta in omni Regno laborans ine-
dia, contemptum ſui in hoſtes uindicare non poterat. Erant tamen ex
conterminis, qui etiam famelicum laceſſere, pudori deputabant, ſatis
magnis anguſtijs domi laborantem. Die feſto cùm REGIAM
apparari menſam cerneret, anguſtiasquè rei familiaris uideret: ſciens
quis eſſet conuiuarum numerus accubiturus, ingemuit: altiusquè
ducto ſpiritu, omnium Autorem DEVM, ſi quid iræ aduerſus

populum concepiſſet, ſuo, non populi periculo ſatiaret, orauit: infeliciſsimum patriæ ſtatum, difficilimum temporis habitum æſtimans. Quippè tam inops epularum conuiuium, quo famem irritare potius, quàm pellere uideretur, Principum oculis ſubijcere erubeſcebat. Nec difficiles numinis aures habuit. Equidem fati uiam, non longum dilatus obtinuit: ſibiq́ mortem, ſalutem Patriæ (ſi qua modò parricidis uirtus ineſt) pia prece conciuit: ingenuoq́ uiuendi pudore, maximæ cladis pœnam auertit. Itaq́ memoriæ eius ſpecioſius depoſita uita, quàm geſta aſcribi poteſt: qui fatum Patriæ finiendi ſpiritus cauſam habuit. Porrò quantum charitatis ergà ſuos cordi inſitū haberet, aperuit: cùm & eorum mala, proprio capite luere uellet, & commune periculū ad ſe ſolum redundare depoſceret. Nempè quia ſuam pro Ciuium ſalute deuouit, pij animi titulo fraudandus non eſt. Fortuna ſiquidē famem cum autore ſuo pari funere extulit, inediamq́ ſatietate mutauit.

Olaui mors

ALBERTI KRANTZII HAMBVRgen. Chronographi, in Hiſtoriam rerum geſtarum Daniæ LIBER V.

¶ Ericus à Suetiæ in Daniæ Regnum uocatur. Princeps animi & corporis uiribus præſtantiſsimus. Sub quo maxima Annonæ abundantia redit. Vxoris eius mira patientia. In Vuandalos bellum parat. Caput. I.

Ericus Rex IIII.

ERICVS Princeps miraculo dignus, nouo nos ordiri iubet principio. Itidem priorum frater, Suenonis filius, magnis Procerum ſuffragijs, è Suetia reuocatus, Regnum ſubijt: & mox cum Rege nouo, Regni facies innouatur. Quippè tempeſtiua aëris qualitate, tanta frugum exuberabat abundantia, ut facilè prioris inediæ populum faceret obliuiſci. Vir animi, corporiſquè dotibus inſignis erat. Tanta proceritate omnes excellens, ut ab humero ſurſum emineret: ipſo membrorū robore magnitudini reſpondente. Tantis enim erat uiribus: ut funem quaquè manu prehenſum, quatuor fortiſsimos iuſſerit tenere uiros: eos adductos, qua uellet circumageret: nec ab illis loco poterat commoueri. Specioſiſsimus illi pro corporis dignitate, ſonorusq́ erat

Annonæ abūdantia.

Erici Proceritas.

Robur.

uocis

uocis habitus: ut tubam audire, non hominē credas, cum loqueretur. Tanta deniq; humanitate: ut abeūtibus è cōcione popularibus, quenque domeſticos ſuos, uxorē, & liberos ſub eius nomine, conſalutationis officio proſequeretur. Verùm tantū uirtutū eius cumulū, una Veneris inconceſſa licentia maculabat. Et quàmuis uxore frueretur inſigni forma & pudicitia, moribusq; probatiſsimis, uaga tamen Venere abripiebatur: nec ullo poterat aut uxoris obſequio, aut amicorū cōtubernio reuocari. Quam eius infrenabilem libidinem, contuita Botilda (id erat coniugi nomen) egregia materfamiliâs, exemplū ingreſſa eſt inimitabile, & quod noſtræ ætatis nulla probet fœmina. Nam quas Regi placuiſſe puellas puiderat, ipſa ſuis comabat manibus: ut obſequio placaret, quem alia uia, à ſua lubricitate reuocare non potuit. In omni adhuc reliqua gente incōperta uxoris erga maritū uirtus. Fuere illi, filij Haraldus, Kanutus, & Ericus: ſed primus pellice, ſecūdus matrimonio, tertius adulterio ortus proditur. Ea tempeſtate Vuandalorum inſolentia creuit, aucta per ſocordiam priſcorū ſub Olauo temporum. Nam impunè in mari digraſſati, præcipuos quoſdā è Dania uiros intercæptos, quia capi nō ſuſtinuere, occiderūt. Quam rem in concione populi, querulantes agnati & affines occiſorum, publicæ Autoritatis decreto, bellū ſuſcipi placuit in Vuandalos. Auxerat indignationem populi: quòd qui è Dania ſceleribus noxij, meritas pœnas declinarēt, profugiū habuere Iulinum, præcipuum Vuandaliæ oppidum. Qua occaſione iampridem inſigni maleficio notati nonnulli, è Daniæ Regno ad id loci conceſſere.

Humanitas

Erici Libidolicentior.

Botildæ mira zelotypiæ remiſsio.

Erici proles

¶ Danus populus Iulinum Vuandalorum obſidet. Transactio fit. Puniunt perfugæ Dani. Rege Romā adeunte, eximi petit à iure Hamburgen. Archiepiſcopi. Caput. ij.

IGITVR populi placito, decreta eſt expeditio in Iulinum: quod caput gentis haberet, & certum aſylū omnium perditorū. Ad id enim temporis eò licentiæ proceſsit populi autoritas: ut Rege pmittente, ſuis auſpicijs bellū ſuſciperent, ac ſuſtinerēt. Viſum eſt Erico Regi, ſine Regio nomine rem poſſe expediri. Igitur cōquieuit. Populus aūt electis Ducibus, in ordinē militibus cōſcriptis, claſſem conſcendit: nauigatquè in Iulinum. Nulla erat fiducia Vuandalis prodeundi, munitioni ſuæ ciuitatis plurimum fidentibus. Sed & grauis & diuturna oppugnatio cæpta; nec minor obſeſſorum fortis defenſio in longum tracta. Eó tam exiuit: ut deditis noxijs qui eó profugerant: puniriſq; iuxta factorum qualitatem Piraticis; impoſito tributo, redirent Dani domum. Inſigni tum ſupplicio animaduerſum eſt in transfugas Danos: quòd patriam oppugnaſſent. Nam ad palū deligati,

Populi licentia.

Transactio.

Pœna à patria deſciuẽtium.

deligati, ſuperne manibus reuincti, uiſcerum profundere mollicierrt, ſciſſo uentre, cogebantur, ut iam ſpirantibus ſua corda ingererentur oculis. Per quod tempus cauſa extitit, qua Hamburgen. Archiepiſcopus, prouinciarum Aquilonarium perpetuus Legatus, in Regẽ Anathematis ſententiam diſtringeret. Liemarus hic erat, ut certa temporum monſtrat ſupputatio, qui ad annum Chriſti M. C. ꝗ peruenit. Rex Ericus iam hoc futurum proſpiciens: fortè, quia Monitio, ut par eſt, Canonica præceſsit: ad Prouocationis beneficium reſpexit: cauſam deuoluens ad ſanctam Sedem Apoſtolicam. Tantum autem erat ſapientiſsimo Regi ea cauſa cordi, ut ipſe iter arripiens, cum ſoleñi comitatu Romam inuiſerit. Cauſamquè proſecutus ipſe ſuam, cùm pariter Chriſtianæ deuotionis ad Apoſtolorum limina peregiſſet obſequium: ſummum Pontificem prece ſollicitauit, ut Daniam, inſignem multis Epiſcopatibus & Eccleſijs prouinciam, iuri eximeret Hamburgen. Archiepiſcopi. ne ſimili aliquando ludibrio haberetur. Pontifex pollicetur, miſſurum ſe breui Cardinalem legatũ, qui inſpecturus regionis qualitatem, faceret, quod ex dignitate ad Regium uotum uideretur. Hac promiſsione ſubleuatus Rex, alacrior redibat in Regnum. Sed ea res in tempora Nicolai Regis dilata eſt.

¶ Muſicæ uim Rex experitur. Caput. iij.

Muſici profeſsio.

CVM Ericus interea iam reuerſus in Regnum, ſoleñi Curia uteretur, multorumꝗ militum, ſimul & artificum induſtria delectaretur: aderat inter alios Muſicus, qui artis eam peritiam tenere ſe diceret, ut homines in quoſcunꝗ uellet affectus uocaret: ex mœſtis lætos, ex alacribus triſtes, ex indignantibus placatos, ex placidis indignantes, & uſꝗ ad furorem inſanientes ſe facere iactaret. Atꝗ is quo faciebat iſta maiora, quæ ſe poſſe diceret, Regem experiundi fecit cupidiſsimum. Iamꝗ pœnitebat artificem ſuæ iactantiæ: uelletꝗ, non tam de ſe magna prædicaſſe. quippè in Rege iſta expendere, non ſine periculo eſſe. Inſuper, ſi minus quæ dixit facto probaſſet, mendacem ſe, futilemꝗ haberi, non ſine diſcrimine formidabat. Orabat quos potuit, Regem ab eo deſyderio auerterent. Sed nihil egit. Quo enim magis recuſauit artis experimentum, eo magis Regẽ accendit. Vbi uidit, non ſe euaſurũ, quo minus impleret quæ iactaſſet: orat exportari arma omnia, & quibus læſio poſsit inferri. Deinde, ut extra ſonũ citharę conſiſtant noñulli, qui poſsint adeſſe uocati, curauit. Ereptamꝗ manibus citharã, capiti iubentur illidere canentis. Omnibus iam rite inſtructis, Regem cũ paucis in aula reclusum, cithara aggredit̃. Primùm graui ſono mœrorem quendam audientibus ingerebat. Inde ſuccinendo plauſibilius, in lętitiam uertit: ut

paulum

paulū abeſſet, quo minus iocabundi diſſultarent. Tum modis acrioribus intentatus, indignationem quandam concitabat. Quæ ubi inualuit, furere Regem, aſtantesq́ꝫ, cernere erat. Mox ſignū dedit deliteſcentibus, ut introirent, Regemq́ꝫ iam ſæuientem continerent. Illiſa primū ex condicto cithara, Regem deinde aggrediuntur. Sed tantum fuit robur uiri, ut pugno quoſdam exanimaret. Inde multis obrutus puluinaribus, ardor ille conquieuit. Sed cùm ſe iam in ſe recepiſſet, uehementer indoluit ſæuiſſe in eos, quos habuit ante fidiſsimos.

¶ Terram ſanctam inuiſurus Rex, omnibus rectè ordinatis, cum Regina & delectis, Hieroſolymam proficiſcitur à Pont. Rom. priuilegium expoſcens Daniæ Regno ante aſſenſum. Caput. iiij.

AUdierat multorū uoluntariam Principum in terram ſanctam peregrinationem. Tempus enim illud erat, quo Godfridus cum cōmilitonibus ſanctam terram, urbemq́ꝫ Hieroſolymā in Chriſtianorū redegerat poteſtatē. Igit̃ religioſo uoto intra ſe concepto, ſtatuit inuiſere Dominicū ſepulchrū. Tum uerò mœſtis omnibus, qui audiere Regis conſtitutū, quòd tantū Principem in id diſcriminis mitterent. Primū precibus inſtitere, ut propoſito deſtitueret. Inde polliciti ſunt, facta ſolenni collecta, militarem manū non contemnendam pro Rege ſubmittere. Sed nihil erat, quod religioſum Principē uoto amoueret. Igitur de Regni interim gubernatione conſiliū habuit, quem per abſentiam præficeret. Viſum eſt Proceribus, ut id in Regem reijceretur, quem ille negocijs præponeret illi parituros. Tum Haraldū maiorem natu filiū, ex uoluntate Principū, Regno Procuratorem fecit. Optimo cuiq́ꝫ blanditus, ut Kanutum ex legitimo thoro natum filium educarent. Ericum autem iuniorem, etiam alijs commendauit. Delegit autē in profectionē uiros eximiæ proceritatis uiæ comites: quo minus conſpecta illius granditas haberetur. Tali profectus comitum apparatu, Reginam illo agmine tranſeuntem uoti conſortem habuit. Interim miſit in urbem Romam, qui Pontifici renouaret poſtulata. Is facilè impetrauit: ut Legatus à latere miſſus à Pontifice in Prouinciam, abſente Rege, urbes Regionis inſpiceret. Complacuitquè uenienti, ut in Lundiam honorem collocaret metropoliticum, in perſonam Aſceri iam PONTIFICIS. Nec ſolùm exemit à Saxonia, hoc eſt, Hamburgenſi ditione, ſed etiam SVETIAM, Noruagiamquè prouincias eius ditioni ſubeſſe iubebat. Hæc eſt illa Hamburgen. ſedis prima & maxima minoratio. Nunquàm enim illi tantum barbaricus furor, qui creber illam peruaſit, nocuit, quàm ea pacis tempora. Ex illo die Pontifices iamdudum Bremæ commorantes, poſthabere cœperunt

Regni procuratio.

Danorū exemptio ab Hamburg. Eccleſia. &c.

titulum

titulum Hamburgen. metropolis: qui illis præſtiuit ampliſsimam Borealium Prouinciarum Legationem.

¶ Conſtantinopolim Ericus nauigans, ab Imperatore ſummo honore excipitur. Reliquias ſacras auro commutat & præfert. Cyprum ueniens, febre correptus, uitam cum Regina ſoluit Rex pius.

Caput. v.

INTEREA Ericus petitam nauigio Ruſsiam, terreſtri permenſus itinere, magna Orientis parte decurſa, Bizantium, quæ

Bizantium uenit.

eſt Conſtantinopolis, ueniebat. Quem Imperator Orientis nequaquam in urbem excæpit: iuſsitque publica fide interpoſita, manere in ſuburbio. Erant tum militantes Imperatori ex Danis, qui audito Regis ſui aduentu, non mediocriter exhilarati, Imperatorem in ſuſpicionem duxere, aliquid moliturum Regem ſub Religionis uelamine. Igitur cuſtodiam rebus impoſuit. Milites autē Imperatoris Dani, quàm ſanctè rogabant: ſineret Imperator, Regem ab illis ſuum conſalutare. Nec difficulter annuit, ubi rebus conſuluit: adhibuit tamen clam hominem fidum, linguæ peritum, qui ſermones Regis cum militibus exciperet, referretque. Igitur ubi uenere Dani ſub aſpectum Regis ſui, conſalutauere. Illeque uicisſim illis gratulatus eſt: quòd ſplendidæ ac longinquæ ſe militiæ deuinxiſſent: hortatus grauiſsimè, ut illam fidem & conſtantiam ſuo exhiberent Imperatori: quæ illis honorem, Patriæ nomen afferret cum gloria. Sin minus, non eſſe illis in Patria locum. Polliciti ſunt milites operas. Cunque audiſſet ex conſcio, quem adhibuit Imperator, ſermonis huius uiciſsitudinem, magnopere exhilaratus, Regi ſolennes mittens nuncios, inuitat non modò in urbem, ſed in Palatium.

Inuitatur ab Imperatore

Ericus primùm ſacra loca ex more chriſtiano uiſitat. Inde Imperatorē adit in Palatium. Ibi perbenignè accepto, Imperator ceſſit de ſuo loco, permittens hoſpiti quam ipſe conſueuit frequentare manſionem. Varij per occaſionem inter Principes ſermones per interpretē conſeruntur. Miratus Imperator, corporis proceritati animi reſpondere magnanimitatem: miratus uocis ſonū incomparabilem: ſed & oculos in omnem comitatum eius circumtulit, homines gentis ſuæ mortalibus longè elegantiores. Tum Rege permittente, pictor adeſt, qui corporum magnitudinem, membrorum ordinem, coloris dignitatem exciperet: parietibusque Imperatoriæ domus, pro rerū miraculo adpingeret. Iuſſus inde, ab Imperatore dono poſtulare quod magnopere deſyderaret. Ille gratias quàm humaniſsimè peregit: auro ſe, iocalibusque non indigere: ſi de Sacratis aliquid oneribus, Sanctorumque reliquijs mereretur, ampliſsimè cumulatum accipere. Imperator illi Sanctorum quas

Iconibus pictor Daniæ Regem & ſuos delineat.

poſceret

poſceret Reliquias permiſit. Dominicæ quoq; Crucis partem eroga-
uit. Quæ rex in Patriam remittens, Eccleſijs Lundienſi, & Roſchildi-
enſi impertijt. Natalíq; loco in Slanganihorp, ubi baſilicam iuſsit eri-
gi, loco quo partu ſit fuſus, Dominicæ Crucis particulam uoluit col-
locari. Igitur & ab Imperatore donatus auro: tantum reſtitiſſe perhi-
betur, ut penè indignationem ab interpretatione contemptus merere-
tur. Vix igitur perſuaſus, ut acciperet, ex ſuis Imperatori reddidit re-
bus: quibus precium fecit non ipſa rerũ dignitas, ſed incomperta no-
uitas. Abituro Imperator prouidit Nauigiũ. Quo delatus in Cyprũ,
febrem incidit. Vnde uicinam ſibi mortem conſpicatus, ex more Chri-
ſtiano, Eccleſiæ ſacramẽtis imbutus, præcepit: corpus, quemcũq; per- Rex cũ Re-
miſſum haberent loco inferre. Regina quoq; eodem peregrinationis gina mori-
labore conſumpta eſt. Sed hanc Regis necem diu ignorauere Dani: untur in Cy
intentis, qui cum ipſo ierant, militiæ terræ ſanctæ: ut ante biennium ex- pro.
pletum, nemo rediret, qui certum nunciũ de Rege afferret. Stirps Sue-
nonis ad tres deinde filios, Nicolaum, Vbbonem, Suenonemq; per-
uenerat. Inter quos natu maior Sueno, tãto Regni amore extitiſſe per- Apud Vui-
hibetur: ut in Iutiam Conuentum edicens, magno itinere iſthuc con- bergum.
tenderet: ueritus totius Regni cætũ, ne conſciæ ſibi ignauiæ rubor oc-
curreret, ſed Iutijs quàm maximè fidẽs, eo magnis itineribus propera-
uit. Equo uectus, corporis firmitate deſtituitur. Exceptus uehiculo: eti-
am ſic conquaſſati corporis imbecillitas uiſa eſt. Poſtremò lectica dela-
tus, ita properauit: ſufficere ſibi teſtatus, ſi Regium nomen ſibi inditũ,
uel ſemel audiat: nihil penſi faciens, etiam in ipſa concione ſpiritũ po-
nere. Sed dum properat, ſibi letum, quàm Regnum propius aſciſcit.
Nam antequàm in locum perueniret, rebus exceſsit. Ad Nicolàum er- Suenonis
gò, & Vbbonem res peruenit. Nam Haraldus Erici filius, quem pa- mors.
ter Regni Procuratorem liquit, tam inſolenter ſe geſsit, ut omnium ab
illo auerſis animis, nullus de illius Regno cogitaret. Nicolaus omniũ
natu minor, Vbboni fratri ſe maiori, etiam ſuffragatus eſt: ut nihil iam
controuerſiæ uideretur, ſi modo ille ad Regnum non dico aſpiraret,
ſed aſſumi pateretur. Modeſtiſsima autẽ ratione ſarcinam declinans,
Nicolào permiſit Regnum. Tanto uticq; dignior faſtigio, quo magis
recuſaret. Proceres uſi fratrũ concordi ſententia, in Nicolaũ cõſenſere.

¶ Nicolaus aliàs infracti animi Rex, ſpoliato tamen Henrico hereditate ſua, bello à Vuandalis laceſsitus, ipſi equitum inſultu repetitim, ex Danis plures ſternuntur. Caput. vi.

NICOLAVS Suenonis filiorũ natu minimus, & in- Nicolaus
ter fratres Regno poſtremus, ſuſcepto Regno, adeò animum ab omni Rex.

faſtu auerſum habuit: ut nihil ex priſtina ſua manſuetudine decerpe-ret, totamq; uitæ præteritæ conſuetudinem retinens, cum fortuna animum, ut ſolent cæteri mortales, non mutauit. Equitaturam ſuam paucorum numero comprehendit: ne grauis Prouincijs incūberet. Vxorem autem duxit Margaretham Ingonis Suecorum Regis filiam: quæ res prima illi bella ingerebat in Noruagios temeratores nuptiarum. Quę inde faciliores exitus habebāt: quod Sueticis pariter armis tunc ad auxilia uteretur. Ingonem filium per prima adoleſcentiæ tempora amiſit: quem cùm pædagogus equo incedere conſuefaceret, præcipitatum mors immatura ſubtraxit. Magnum ex filijs ad prouectos annos tenuit: melius aliquanto, illum in cunabulis amiſſurus. Ad eam enim cædem, quæ ipſi Magno, & patri Nicolão mortem peperit, cùm Kanutum incomparabilem uirum tuliſſet de medio, non eſſet peruentū. Filias honeſtis matrimonijs mater Margaretha ſedula in Daniam collocabat. Inde ſacris altaribus perornandis multum intenta, mulier religione præcipua. Sed inter hæc Nicolaus Rex, Henricum Vuandalum, Gothſcalci filium, ex ſua natum germana, maternæ hæreditatis portione fraudabat. Indignum ratus: quòd uir alienigena, & quaſi inter hoſtes aſsiduos commoratus, in Dania teneret hæreditatem. Henricus & in perſona, & per amicos iuſticiam repetens, contemnitur. Igitur ad arma reſpexit, de more militantium: ditionemquè Daniæ omnem, quę Sleſuico ſuberat, armis infeſtauit. Nam Aldenburgū, Vuandalorum præcipuam ciuitatem, aut ſubiectam habuit, aut fœderatam Henricus. Itaquè Rex indignum arbitratus, ab impari ſe hoſte contemni, claſſem inſtruit: Vuandaliam petit. Elino Sleſuicenſium Præfecto mandat, à terra adſit equitatu. Ipſe Lubecam, quæ Henrici manſio fuit, appellit. Paruulum tum eo in loco Zuartoto oppidulum Regi reſiſtere non potuit, primo aditu captum eſt. Henricus autem peditum, equitumq; copias tenens opportunis locis, Daniæ exercitum, qui ſe ad pópulandum contemptim diffudit, aggreditur. Dani adunati redeunt in ordines inter dimicandum. Equites fruſtrà expectati à Sleſuico, non aſſunt. Erant, qui præſcium inſimularent, de occulta cum Henrico intelligentia. Fieri potuit, ut oppoſitis illi ex Aldenburgo copijs, egredi non permitteretur. Sed tum ea fuit Danorum ſuſpicio: ut pecunia corruptus, auariciam ſuam pluris faceret, quàm Regis imperiū. Igitur Dani pedites à Vuandalorum equitibus circumacti uexabantur: nec poterant pares eſſe curſu. Vuandali uerò totis aciebus confligere nihil eſſe opus ducebant: quando hoſtes ſolo equitatu ſatis affligerent. Itaq; ſumma difficultate conflictati Dani, multis amiſsis, tumulum uicinum petiere, ab alto deſpectis hoſtibus. Poſtera luce, indignū eſt uiſum

Aliâs, Sueconum.

Henricus exhæres.

Zuartoto oppidulū ſuperat Rex.

eſt uiſum Danicæ gloriæ, hoſtibus ſæpè uictis, nunc metu cedere: deſcendentes ergò in planum, pugnam integrant. Sed is qui pridem fuit exitus: cùm incurrentes equites, auerſiq; ad arbitrium hoſtes cędcrēt, nihil ipſi paſsi. Tanta tum erat uincendi pertinacia, ut diu in acie conſiſtentes, fortiſsimè dimicarent.

¶ Renouatur belli congreſſus. Rex cum ſuis periculoſa fuga, nauigio Daniam redit. Moleſtat interim Regnum Henricus. Kanuti theſaurus mari mergitur. Caput. vij.

HARALDVS Erici filius in acie perſtitit, donec accęptis uulneribus in clypeo, referretur. Kanutus frater uulneribus quoquè debilitatus, fortè in manus hoſtium perueniſſet, ſi non promptiſsimi militis opera ſeruaretur. Is enim Domino uulnerato, quaſi manum daturus, Vuandalo propinquauit: ſed fræno equi adducto, uirum deturbauit, iumentum Domino adducens: ut illo ſublatus, ex acie ferretur. Itaq; in tumulum regreſsi, ſecū Dani deliberant, quo modo equitatu uacui, in naues redeant. iam enim commeatus accępti deſecerant. Publico uoto, communiquè conſilio in omnia capita ſuſcepto, ſtatuerunt: Laurentij diui uigiliam, quæ tum agebatur, annuo celebrare ieiuńio: ut Sancti meritis, periculo eximerentur. Sed iam regreſſuri accipiunt, aduentaſſe Scanienſes: quibus recentibus ad pugnam id datum eſt negocij, ut imminentem à tergo hoſtem ſuſtinerent, quoăd Rex ipſe cum copijs ad naues concederet. Progreſsi, incidunt in difficilima greſſu loca. Nam paludum fuſa planicies iter inhibebat: urgebatquè hoſtis ex latere. Ibi multi dum ingredi tentant, pereunt: multi ab incurſantibus ex omni latere uiarum peritis perimuntur. Peruicit tamen fortium uirorum labor: ut ſummo licet diſcrimine, ad naues regreſsi, Daniam repeterent. Rex inde Sleſuici Præfectū ære mulctauit, & præfectura deſtituit. Sed Henricus uictoria recenti fretus, inſolentior Holſatis, Friſonibus, ac Thetmarſis in opem uocatis, magnas ſæpè prædas ex Sleſuici egit Præfectura: ut locum illum formidabilem faceret Ducibus: nec erat, qui facilè ambiret eum locum præſidio regere. Kanutus autem Erici Regis filius, cùm paternos theſauros, quos abiens tutori ad uſum filij commendabat, ex Fionia iuberet offerri: medio mari qui attulere, conſpectis piratis, cùm euadere haud fiderent, fune demiſſum aurum diu trahebant. Sed propinquantibus piratis, arenæ potius, quàm improbis hominibus permiſere. Vidit Rex iſta Nicolaus cùm traijceret: ſed longè abſiſtens, opitulari non potuit. Cùm autem Kanutus, quid de patrimonio ſuo factum ſit accipe-

Cæduntur fuga Dani.

Theſaurus Kanuti mergitur.

ret, nihilipendens contempſit. Correptus à Rege, quòd magnorum Regum theſauros tam facili animo periſſe ferret. Reſpondit. Res inemendabiles quo facilius, eo leuius ferendas: præſtitam ſibi liberalitatis occaſionem amplecti. Vt enim hactenus nihil ex paternis bonis ad eum perueniſſet, ita quæ obuentura uiderentur, liberalius erogaret.

pum egregius contemptor.

¶ Kanuti probata liberalitas, fratrum diſſenſiones componit. Haraldus improbè agens, ſedatur. Magnus, uix publica fide ſeruata, Suetiæ Regis filiam uxorem ducit. Caput. viij.

HOC tam liberum ab auaricia reſponſum, facto probauit Kanutus. Nam à multis recuſatã Sleſuici Præfecturam, promptus à Rege poſtulauit: & ita accæptam gubernauit, ut primùm prælijs fortiter cum Henrico geſtis, deinde ſumma animorum conſenſione illi deuinctus, perq́ illũ Imperatori conciliatus Ludero, coronam Obotricorũ meruerit. Sed hæc in Vuandalia noſtra plenius commemorata, nunc tranſibimus. Interea cùm Haraldum, Ericumq́ fratres, Kanutus ſumma animorum, armorumquè contentione, de paternis bonis acciperet diſſidentes: cogitauit, quonam pacto rebus inter eos compoſitis, ad integritatem reduceret. Haraldus quidèm omni improbitatis genere familiam aluit, quæ furtis ac latrocinijs domum eius impleuere. Non longè à Roſchildia arcem erigens: unde egreſsi latrunculi, & urbem furtis, uiamquè latrocinijs infeſtarent. Sed ab incolis exturbatus, fugam per mare inijt. Ericum fratrem, parte ſua uti non eſt paſſus: quòd adulterio natum, indignum diceret ſucceſsione. Itaq; armis rem dirimere cœperunt. Sed Kanutus euocans utrunquè Sleſuicum, ſub interminatione omnium malorum, pacem illis indixit: diſcreuitquè, quo quiſq; contentus alium ſineret in ſuo quieſcere: qui uerò primus ad cõtentiones redijſſet, eum ſe ſuis uiribus infeſtaturũ. Cunquè Magnus Nicolài Regis filius, Suetiæ Regnũ adeptus (ut in ea dicemus) ad nuptias reſpiceret: Polonorum Ducis Bokiſclaui filiam deſpondit. Interim uerò, Vuarciſclauus Vuandaliæ Rex, cùm in Polonos, Danosquè aſsiduas ageret inimicitias, à Nicolão claſſe impetitur. Obſeſſa urbs Coſna, ære redemit obſidionem. Vuartiſclauus abequitans, Danos infeſtat, Iulinum obſidens: inde Abituros iam Danos. Cùm uerò paciſcendi gratia colloquium poſtulaſſet: prætoriam in nauim receptus, militũ malignitate, captiuus retentus eſt. Quæ res ſupra modum Kanuto diſplicuit: eamquè in Concionibus accuſabat, futurum aiens, ut nihil ſanctum, nihil poſtea conſtans ac fidele habeatur: ſi publicè interpoſitam fidem uiolent. Ea apud omnes gentes certiſsima fit

Vuandaliç lib. 3. cap. 30. & ſeq.

Haraldus raptor improbus.

Coſna ære ſe redimit.

conſenſio:

conſenſio: ut de pace tractaturis, publica fides ſeruetur inuiloata. Peregitq; Kanutus, ut Vuartiſclauus ſuæ libertati permitteretur.

¶ Magni nuptiæ ad Ripam celebrantur. Henricus iſthic Kanutum ioco amarulento intentat, ueſtem illius Saxonicam taxans. Oriuntur ſimultates: quas Regina prudentiſſ. languens ſedat: tum ſpiritum efflans. Caput. ix.

CVM proximè Magnus ſponſa à Polonis petita, apud Ripam urbem nuptias Regio ritu perageret, Kanutus inter alios aderat, Saxonica ueſte conſpicuus: quę res incredibiliter Magni animum perturbabat, nihil tamen inter tori feſta pronuncians. At Henricus Suenonis filius, quòd uxorem adulterio nuper abductam, in Kanuti ditione recepiſſet, nonnihil de illo ſuſpicionis præferebat, inter acerba ioca Kanuti ueſtem irridens. Nihil ait latus oſtro, quàm panno ſimplice aduerſus gladios eſſe munitius. Ille refert. Sed ne ouillis quidèm pellibus. Iocum ioco retundens. Per quæ tempora Kanutus piratas perſecutus in Suetiam, cùm inde nonnihil prędæ retuliſſet, unde laudem ſperaret, Reginæ increpationem promeruit: quòd amicam prouinciam inuaſiſſet. Magnus uerò cùm idem in ſimili opere perageret, etiam laudatus abibat. Nam ille inſulam, quam Iouialem appellant aggreſſus, malleos retulit, quos fabricata Antiquitas, tonitrua imitari uolebat. Sed Chriſtiano ritu deteſtatus Magnus ſuperſtitiones, dæmonicolis inſtrumenta perfidiæ ademit. Vtinam talis in reliquum, qualis in primordio conſpectus. Interea Margaretha Regina, fœmina omni uirtute conſpicua, ſimultatem inter adoleſcentes perſentiens exortam, extinguere percupiens, cùm ſe non diuturnam cõſpiceret, ſed ad mortem intercutis uitio urgeri: inprimis Kanuto admonito, obſecrat, ut ille ſanioris ſemper conſilij interpres, concordiæ ſtudeat: Magni, Henricique fratruelium ſuorum, uincat prudentia inſcitiam. Hac ſpe ſi decedat, alacrem ſe in morte futuram. Ita ſanctiſsima fœmina, futuri pręſcia, præmonebat eum, apud quem maiorem locum ſermo pacis inueniret. Operam pollicitus Kanutus, in pace illam quieſcentem dimiſit.

Superſtitio Malleorũ.

¶ Inſidioſam Henrici apud Regem delationem, audita prius Nicolai in conſeſſu Procerum accuſatione, Kanutus facundiſsima oratione proterit. Caput. x.

SED HENRICVS, quem diximus, nihil pacatum cogitans, cùm illum ureret uxoris contumelia, quam in-

Accuſatur Kanutus.

ſonti imputabat Kanuto: accitis quos rei putabat idoneos, apud Re-
gem ambiti Regni reum facit Kanutum. Rex delatoribus aurem com
modans, Conuentum indixit Regni: in quo Regios inprimis iuuenes
adeſſe præcepit. Kanutus inter primos uenienti patruo accurrens, de-
ſcendenti ab equo miniſterium, ut ſemper, ſedulus impendit. Tum
contractis in conſilium quos uoluit, præſentibus his, qui ſimultatis ca

Regis oratio.

pita uiderentur, orſus eſt loqui, Regni ſarcinam ſibi tum impoſitam,
cùm ea carere maluiſſet: fratrem Vbbonem, cui ipſe quoq; pro ætate
detuliſſet, obnixè illam recuſaſſe. Poſtquàm tamen ſubierit, ea ſemper
uſum eſſe modeſtia, ac æqualitate, ut neminem putaret Regni ſui per-
teſum: longè autem ſe opinione falli cerneret: Iuuenes etiam ſe uiuo de
rerum ſumma contendere: conſueſſe Suenonis filios, inuicem ſibi ab
annis deferre: quocirca ille omnium natu minimus, poſtremo ad Re-
gnum perueniſſet: expectans, non præripiens oblati Regni occaſio-
nem. Ea ſi tu modeſtia Kanute utereris, non tam crebrò aures meas ſu
per nomine tuo querimoniæ pulſaſſent. Iam inter tuos Regem te me-
morant, Regia appellatione delectatus, à tuis conſalutari Rex amas.
Conſultius ageres, ſi ſub qualicunquè Rege fortunam demorareris:
non in tuorum aſſentatione, ſed Procerum iudicijs Regni ſucceſsio-
nem cõſtitueres. Kanutus autem iamdudum humi defixum uultum
tenẽs, cùm altè duxiſſet ſuſpiria, exorſus eſt loqui: ſimul oculos lachry

Kanuti purgatio.

mis ſuffuſos circumferẽs in circumſtantes. Ego me apud te Pater, mul-
torum in te benefactorum teſtes habiturum ſperaus, longè ut uideo
fallor expectatione mea. Nam pro rerum rectè geſtarum teſtimonio,
criminationem excipio, & illam uoce Regia. Sed peccant Pater in te:
peccant in me, qui moderationem tuam, ſupra quod aut ætati, aut Ma
ieſtati conueniat, exaſperant: quiquè pacatiſsimæ mentis tuæ ſeruum,
mendacijs obnubilant. Sed grauitatis tuæ fuerit, nugarum autores re
ijcere. Herum me mei, non Regem appellant. Inter Vuandalos qui-
dèm nuper inſolito honore affectus, nihil Regno tuo detractum eſſe
uolui. Si me alienigenæ illo dignantur in ſua parte honore, illorum
obſequia refugere non oportet: quando & tibi nihil nocitura, uerùm
in tempore etiam poſſunt profutura uideri. Regem nuper filium tu-
um Magnum, Goti appellauere. Mihi quoquè, ſi apud Vuandalos
compar obtigerit ueneratio, gratulari oporteret, geminis te uti Regi-
bus in omne obſequium. Quæ pro tua, Regniquè incolumitate per-
egerim, non ignoras. Ipſe an efficaciter militauerim, noſti. Littora Da
ni, ſi placet, excolite: æquori ædes quantalibet uicinitate iungantur:
ipſi undas cauete. A maritimis ego uos prædonibus præſtabo ſecu-
tos. Quos prius infeſtos habueras, nunc in tributum acti, tuo per me

famu-

famulantur obſequio. Ita quarum ego rerum ſementem ieci, tu fructum ſine ulla recuſatione ſuſcipis: & tamen ſic de te meritum, ſuſpicione & querimonia cauſabundus aggrederis. His ne ergo operis merui, ut aduerſum me æmulationem tuam in concione diſtrigueres? Hęccine ex labore præmia, ex militia ſtipendia decerpam? Verùm hanc in ſimulationis uim ab inuidia profectam, non tuæ, ſed tuorum malignitati imputandam exiſtimo. At in Regni faſtigio collocatis, difficiles accuſatoribus aures præbere conuenit. Diu paternum hoc Imperium agere, feliciterquè & nominis, & Regni inſignibus utere. Si tamdiu dabitur, donec à Kanuto auferantur, ſempiterna tibi ſpondeo futura. Hæredem tibi quem natura dedit, fortuna conciliet. Ego uerò me in quocunquè fortunæ habitu continuero, nunquàm celſitudinem tuam fide, uel obſequio colere ſuperſedebo.

Permulſus Oratione Rex, placidiorem oris habitum induens, offenſam falſo inſtinctu concæptam, in ipſa repente Concione depoſuit.

Magnus Regis filius, in Kanuti necem coniurat. Vocatum ad inſidias, nihil mali ſuſpicantem, cum ſuis miſere obtruncat. Caput. xi.

HENRICVS autem malorum incentor hic fruſtratus, necdum quieuit, Regem per occaſionem adortus: Quid inquit mirum, ſi Kanutus tibi præſenti blandiens, Maieſtati ceſſerit? Sed de filij tui Magni rebus agitur. Quòd ſi populari iudicio res agenda ſit, noſti blandimenta Kanuti: nihil Magno ſperandum eſt. Si hæredi caues: nihil præſtantius, quàm ut æmulo dirempto ſecurus agat. Hæ uoces Regem in aliam duxere cogitationem: non quidèm ut Kanutum tollat, ſed ut Magnum ſucceſsionis faceret certiorem. Magnus hanc patris ſollicitudinem peruidens, Patrem cura, ſuo periculo ſtatuit eximere. Itaq; aduocatis qui ad rem uiderentur idonei, coniurationem inire uolens, iuſiurandum ab omnibus depoſcit, ne quouis pacto profluat. Si tamen aliquo diffluat: curabat, ut integrum ſibi ſit ſacramentum, nullo ſe loco ſtantem, aut ſedentem de Kanuti nece deliberaſſe. nam accumbebant cùm iſta tractarent. Aderat Aquinus, uir ab æmulatione uirtutis, ut uidebatur, KANVTO infeſtus, uerùm ſororius eius: qui audita re, quòd de nece KANVTI ageretur, ſeſe ſubduxit. Admonitus tamen, ne quouis modò adiuratus rem propalaret. Neq; fautorem, neq; proditorem CONSILII ſe

Coniuratur in Kanutū.

 futurum

futurum reſpondit: quanquàm ſatius eſſet, inmerentis periculum inſinuare, quàm ſilendo tolerare. Vt autem familiaritatis uelamine proditionem tegeret, ad ſacra Dominica Natalis Kanutũ inuitat: eſſe quod cum illo ſecretius agat. nam peregrinaturum ſe, quærere quem domi ſuæ tutorem relinquat. Conuenere Roſchildiam: ibiquè ſacris quatriduo, conuiuioquè peractis amiciſsimè, diſceſſere. Kanutus ad Ericum Falſtricæ Præfecturæ uirum, ſe recepit. Erat interea, qui apud Kanutum commiſſo homicidio, ad Magnum perfugeret. Sed illum priſtinæ familiaritatis uinculo, ſpeculatorem magis, quàm perfugam reputans, à ſe ablegauit. Interea ſecedens Magnus in locum ſceleri deſtinatum, apud conſcios renouauit ſacramentum.

Vocatur in inſidias Kanutus.

Mittensquè qui Kanutum euocaret, locum deſignat apud Citimum uillæ nemus. Erat genere Saxo, qui nuncius ibat Kanuto, arte cantor. Kanutus tam ſyncera fide profectus eſt, ut ne gladium quidèm lateri deligaret. Admonitus à famulo, uix accæpit. Verùm inter eundum, cùm magnoperè cuperet nuncius Kanutum proditionis admonitum, ne ſineret iuſiurandum: occinere cœpit Carmen, quo ſimilis rei proditio memoraretur. Sed cùm horum nihil Kanutus attenderet, propius adequitans Saxo per occaſionem ſermonis, diſsimulanter arma ſub ueſte latentia prodidit. Sed nequè ſic admonitus Kanutus: quòd fidele cor hominis, nihil minus, quàm proditionem potuit cogitare: ſic ſe partitus eſt ille, inter fidum arcani, & pium innocentiæ ſeruatorem: ſed innocuus animus fraudem non timebat. Preuenitur in locum quem Magnus tenebat, Deiecto inſidens robori armatus, uix aſſurgit uenienti. Kanutus, quid arma uelint, interrogat? Ille, militaria membra illis aſſueta, difficile carere poſſe contendit. Interea qui in inſidijs erant milites, paulatim propinquare. Quid ea ſibi manus uellet, Kanutus petit? Eſſe ſibi refert Magnus, cum contumaci agricola cauſam, quam uadit dirimere. Obſecro inquit, ſolennes iſtos dies, luctifica armorum ui ne obſcures: facturum alioqui hominem quod ſit ex æquo: ſe uadem fieri, niſi ille fecerit, ſe facturum. Bene inquit Magnus, mentionem infers, te facturum quod æquum eſt: hic ergò Regni ſucceſsionem æquo iure partiemur. Diu, refert ille, Parens tuus regnet. Intempeſtiuus ſermo quē dicis. Hæc dicenti, manum infert Magnus. Kanutus autem uidens,

Magnus Kanutum latrocinio perimit.

manum, & ipſe capulo iungit: ſed ante mediũ Magnus educentis gladium diſtrinxit caput, quàm ille gladium nudaret. Cæteri proſiliere: quiſquè manum infert iacenti. Ferunt exilijſſe fontem eo loco, quo uir eximius cæſus corruit. Rumor de morte eius, citiſsimè multa impleuit loca. Exciti Primores, quibus mors ea luctuoſa fuit, Regē adeũt. ROSCHILDIAM illi permittat tumulari.

tumulari. Ibi Rex, funeris pompam, populi futuram refert inflammationem: ut temporum quieti conſulat, quocunque, præter eo loci, permittit tumulari. Apud Ryngſtadium monumentum reperit uir ſempiterna dignus memoria: cuius quanta fuerit in multis amor, Exequiæ declarauere. Rarus fuit, cui non excuſſerit lachrymas, uel amor cæſi, uel odium parricidæ.

¶ Populo Kanuti trucidatio moleſtiſsima, ob id Magnum Regis filium exilio proſcribit. Quem pater reuocans, Regno deſtituitur. Caput. xij.

MAGNVS cæde peracta tripudiabat, iam nunc æmulo Regni ſublato, de ſucceſsione ſecurus. At fratres Kanuti Haraldus, atq; Ericus, cæterique Proceres, quibus eà res maximum dolorem incuſsit, in omni populi conuentu, concionibus crimen agitabant: ueſtem uulneribus conſciſſam oculis ingerebant. Incredibile memoratu, quantam populi indignationem concitauerint in parricidam: ut etiam ultimis terris deportandum decerneret. In Regem uerò priſtina adhuc fortuna uenerabilem, tanquàm de eius conſenſu incertus, ſeuerius agere non patitur: ne noxam & innocentiam in æquo ponere uideretur. Rex autem ablegato filio, Ryngſtadium, quo frequens populus conuenerat, ire contendit, ne in abſentem grauius aliquid ſtatuatur. Adire autem concionis locum non præſumens, oppidum petit. Interea tumultuatus grauiter populus, Regis præſentiam quæritabat: accuſans, quòd tam uicino loco adſiſtens, aditum populi cõtemneret: igitur petendum, qui adeſſe nollet. Rex huius tumultus certior factus, Aſcerum Lundenſem Archiepiſcopum præmittit, qui populum placans, Regi conciliet affuturo. Procedens Pontifex ad populum, Ericum habuit obuium. quem equo delapſus, precatur pro Magni facinore, decreta Lege correctionem: pro patris innocentia, ſtatam defenſionis iuſticiã promittebat. Quinetiam detracto pileo, conſternatæ multitudini, capitis ſui Maieſtatem oppoſuit. Tantum autem eius apud Ericum præcatio ualuit: ut Regi non modò ſalus, ſed etiam in proximo petendæ concionis lĩcẽtia deferretur. Itaquè Rex concione petita, non aliter ſibi defenſionẽ conciliare admiſſus eſt, quàm ut Magni ſe præſentiã uitaturũ: eumq; domo ac patria exceſſurum: nec ante receptam à populo licentiã reuerſurũ, iuraret. Ita pacato populariũ motu, Rex Iutiam, Magnus Gotiam exilij ſpeciem præbiturus petiuit. Eo aũt tumultu populari quieſcente, facilè Regem pœnituit iuris iurãdi: quòd unico filio, & in ſpem Regni edito, careret. Acceſſere cõſilio, qui Magno erant facinoris impulſores: indignũ rati, quòd populari tumultu Rex in iuramentũ cõactus, illo diſtringeretur, illatamq;

Populi tumultus.

Magni proſcriptio.

eſſe

eſſe uim Sacramento, quam neceſsitas excuſiſſet. Igitur non longo interueniente tempore, Magnus reuocatur. Id autem quanta ſit populi indignatione exceptum, non facile dictu. Conuenerat frequens populi multitudo ad Haraldum, Ericumquè fratres: qui Regem ipſo ſuo facto ſe prodere interpretantes, conſcium Kanutonianæ necis æquè reum ſtatuunt cum filio: nequè Regno dignum in reliquum, qua poterant æquitate Regno deſtituerunt.

Nicolaus Regno deſtituitur.

Ericus populi & Procerum communi ſuffragio Rex creatur: ſed regiū nomen detrectans, Ducis induebat arma, in uindictam miſerandæ Kanuti cædis parans. A Ripenſi Epiſcopo perſuaſus ea deponit. Sed falſus ab Epiſcopo, hoſtem experitur. Re per Lotharium compoſita, Magnus fidem frangit. Caput. xiij.

Ericus Rex V.

ERICUS Kanuti frater, licet adulterio natus, Erici prioris filius, populari ſuffragio, Nicolão deſtituto, Rex acclamatur. Siquidèm Haraldus maior natu frater, ſuperba inſolentia populum iamdudū à ſe auerterat. Acceſsit libido intemperans, quę multorum toros polluebat: ita, ut odium meritus, Regno minus idoneus iudicaretur. Ericus quoquè Regium à ſe nomen tollens, Ducis officia pollicebatur: quoad uindicta fraterni ſanguinis per ageretur. Itaq; compoſito agmine, Regem petens incedebat Ericus. Sed Toko Ripenſis Epiſcopus, hominis dextrā apprehēdens, quam ſanctè iurat, Regis innocentiam ſe oſtenſurum: optimasq́; leges pacis ſe iam habere compoſitas, quæ Erico non diſplicerent. Tantum effecit ſuaſionibus, ut Signis reuocatis, ardorem pugnæ remitteret. Cunquè ille pacis Legatos operiretur, Rex inſtructo agmine ſuperueniēs, facilè diſsipauit ſine ordine copias Erici. Serò ſe deluſum promiſsis Ericus conſpiciens, in fuga tum conſtituit ſalutem. Deinde iuſtiorem ſibi belli datam materiam arbitratus, in Sialandiam, Scaniamquè peruenit: Regium nomen, quod ante recuſauerat, Procerum conſilio aſſumpſit. Miſit quoq; ad Imperatorem Lotharium: qui Kanuti lachrymabilem doceret cædem, ipſumq́; ulciſcendæ necis ſuæ uocaret præſidem. Lotharius Regni ſubiectionem Imperio quæritans, conceſsit cum exercitu Sleſuicum. Quem in locum Ericus quoq; mouens cum exercitu, uires iungere Romanorū armis properabat. Sed prȩuentus eſt à Magno: q multis ad arma uocatis, congreſſum Imp. & Erici diſtinebat. Interea Nicolaus quoq; magno exercitu cōtracto, per Iutiā mouit. Cuius cū copię citra uallū cōſiſtentes, maiores Cęſari uiderenť, ex

Erici humilitas.

Tokonis Epiſcopi, illuſio.

Lotharius Imp. Anno 1125.

alia

alia parte tendenti, quàm quæ ab ipſo, uel tuto oppugnari, uel etiam poſſent ſuſtineri:neq; ſecurum uideretur,quod optabat Ericus, copias nauibus impoſitas Sleſuicum deferri: igitur temporis neceſsitati cedens,cum Nicolao atq; Magno, quo honeſtior eius diſceſſio uideretur,pepigit. Pactiq; forma fuit:ut Magnus Imperatoris uaſallus haberetur. Itaquè ſpecie ueneratus Cæſarem,ſupplex illi fuit, re autem uera dolos nectebat. Nam ubi Cæſar copias ſuas trans Eydoram receſpit,ſecutus Magnus extremum agmen,quod Adolphus Holſatiæ Comes ductabat, laceſsiuit, ipſumquè proiectis armis, nando ſalutem quærere adegit. Magni inſidiæ.

¶ Chriſtiernus Erico ſuppetias ferens, à Magno terreſtri capitur pugna. Nauali Ericus uincit. Quem Nicolaus celeriter inſequens,multos antequàm naues conſcenderent intercipit,& trucidat. Caput.xiiij.

ERICVS autem hac ſpe deſtitutus, alia circumſpexit auxilia. Nam aderant Legati Noruagiæ,qui filiam Kanuti, Regi ſuo coniugem quærebant. Spontè pollicitus Ericus, ipſe ſibi Regis matrem uxorem aſciuit.Nicolaus Occidentis Daniæ partes, Ericus Orientis tenebat. Erat tum inter Iutios uir primarius Chriſtiernus, qui Erico operam polliceretur:cuius fiducia fretus,ſola Scandiæ, Sialandiæquè partes muniebat. Haraldus autem inter utroſq; dubius, nec Nicolaū Magni odio,nec Ericum Regni æmulatione ex integro ſecutus eſt. Cæterùm pudor illum corpore magis,quàm animo iunxit Erico,cum duobus ſpectatæ uirtutis adoleſcentibus. Chriſtiernus autem,quem diximus,uir inter Iutios primarius,contractis uiribus,partes Erici, contra Nicolaum pugnans tutabatur.Magnus claſſe comparata, Erico obuiam pergit. Sed non eadem utrobiquè uictoria. Nam terreſtri pugna uictor Nicolaus,Chriſtiernum captum in arcta uincula Sleſuico relegat. Ericus aut ſparſa nauigia,uelut ocioſus per mare ductans, incedebat. Sed ubi uidit ex aduerſo Magnum ui magna adnauigare,iacta interim ancora nauim firmat,edito ſigno ſuis,ut conueniant. Ericus circumiens ſuos,quos præſertim ſuſpectiores ducebat,animauit ad pugnam. Nam Haraldus frater,& Petrus Roſchildienſis,languidè partes eius adiuuare uidebantur. Tùm uerò multitudine ſuperans nauigium Ericus,hoſtem circumducens, uelut obſeſſum intercipit. Vbi cœpta eſt pugna,fortiter quidèm dimicatū eſt utrinq;:ſed Iutij, qui Magno aderant, periculum eius de ſua metientes paucitate, Miaparonem, qua Magnus uectabatur, denſo agmine ſepientes, educunt inter hoſtium odia:ipſumquè ſinunt nauigare. Illi ad pugnam reuerſi diſtinebant; donec ille fieret extra periculum. Tum & ipſi fugam ineunt. Chriſtiernus capitur. Vincit Ericus.

Ericus

Ericus autem uictoria ſublatus, ignarus tamen, quid apud Chriſtiernũ accæpiſſet detrimenti, Balticũ mare petit, Iutiam ingreſſurus: ubi Copias exponens, didicit amici caſum, & Nicolai cum copijs aduentum. Mari tũ ſecurior futurus, naues repetit. Sed ea celeritate Rex ſuperuenit, ut multos prius quã naues repeterẽt, & interciperet, & trucidaret.

¶ Ab Erico Haraldus declinat: ob id Vallo ſuo pellitur. Ericus à Nicolao ſuperatur. Saxones naribus ab Haraldo deturpantur. Tandem inſigni uictoria Ericus Nicolaum deuincit. Caditq; Magnus cum multis. Caput. xv.

HVNC euentũ ſecutus Haraldus, à fratre tranſit ad Nicolaum: pridem magnis conditionibus, & ab ipſo Nicolao, & à filio Magno inuitatus. Tantum ualuit fraternæ æmulationis inuidia: quòd ſibi Regno prælatus haberetur. Igitur præſidio, quod Haraldus iuxta Roſchildiam firmauerat arctius munito, inſederat: incurſitans quotiẽs uideretur urbem. Sed Ericus expugnaturus obſedit: Machinis à Saxonibus, qui Roſchildiæ erant, mutuatis. quippè Dani illa ætate minus calluerant huiuſcemodi apparatibus oppugnare. Cunctq; ualido adacto ſaxo quateretur domus: Haraldus diffiſus præſidio, noctu per Valli partes minus obſeruatas, æquos præmittens, pedes cum ſuis eſt ſecutus. Cunctq; Erici milites tranſitum eius ſentirent, ſecuti ut interciperent eum, ipſe prior clamauit, Capite Haraldum. Quo clamore creditus eſt, non ipſe Haraldus, ſed Haraldi inſecutor. Hoc modo elabitur. Cùm tamen nonnulli ex Saxonibus gloriarentur, illum ſuis ſe iaculis confeciſſe. Peractis hybernis, Nicolaus ex Iutia mouẽs, apud pontem Vueram Erico conflixit: magnoq; fuſum prælio, compulit fugere in Noruagiam, priuigni auxilia quæritantẽ. Interea Nicolaus Roſchildiam aduentãs, Haraldo permiſit, de Saxonibus ſumere ſupplicium: quòd Machinas commodaſſent Erico. Nares omnium præſcidit per contumeliam: rogitans, an Haraldum confeciſſent? Erat inter eos, qui ſe doctum aſſereret. Cui ueniam impertiens, cùm ſederẽt ad menſam, iuſsit uerbis ſacris benedictionem impendere. Ille ſe ſuendi, non conſecrandi doctum reſpondit. Comitati dedit Haraldus impunitatẽ. Dum autem Ericus apud priuignum ageret, Nicolaus miſſo clam nuncio, magnum auri pondus pollicetur, ſi Ericum tollat. Promittit ille operam: ſed à Regina commonitus Ericus, inſidias euadit. Nam naue ex Hallandia quàm celerrimè comparata, abit, nemine perſentiente. Qua uerò cuſtodes arte fefellerit, in Noruagia latius retexentes, inde Lectorem petere monemus. Ericus itaq; in Hallandia comparatis quas poſtuit uiribus, cùm audiret Regem Nicolaum Lundiæ Natalem Domini per

Haraldi uallum oppugnatur.

Ericus à Nicolao ſuperatus, fugit.

Saxonibus Haraldus nares præſcindit.

Noruagiæ lib. 5. ca. 5. b.

ni peractu rum, omnem apparatum Regium præueniens occupauit: firmatis per Scaniam uiribus. Igitur NICOLAVS proxima æſtate armis denuo contractis, quibus potuit uiribus Erico ſtatuit occurrere. Omnes copias ad Fotam ſinum expoſuit. Sed Ericus ſuperueniẽs equitatu ualido, & qui expoſiti ſteterant infeſtauit, aliosq; ne exponerentur impediuit. Nicolaus autem iam naui receptus, pugnam intermiſit. Magnus uerò ſuos in ordinem digerens, fortiter pugnans, cadere, quàm turpiter hoſti cedere præoptauit. Itaq; diutiſsimè pugnans, cùm ingentem circa ſe ſtragem feciſſet, ipſe cumulatus cæteris acceſſit. Maior fugientium pars comprehenſa, per foros nauigia conſcendere cupiens, ingenti quadam mole mergebatur.

Vincit Ericus Nicolaum.

¶ Narratur glorioſa Erici uictoria: diuina item ultio in Nicolao per Sleſuicenſes. Pontificum quoq; aliquot eo bello ſtrages. Caput.xvi.

IGITVR qui primi introrſum euaſerant, tardiorum manus nauigijs inſertas præciderunt, abſq; ſocietatis reſpectu truncantes: ferociores in ſuos, quàm in hoſtes fuere. Calamitoſa ſiquidem illa facies erat: cùm pendulis nauigia brachijs amplectentes, hinc hoſtis urgeret, inde ciuis repelleret. Quo experimento, quantum quiſq; ſalutem ſuam alienæ præferret, fortuna detexit. Taceant nugaces adulantium uoces, quæ ſpiritum amicorum, proprio chariorem aſtruere non erubeſcũt. Crediderim hanc uictoriam, humanis parum uiribus partam: ſed DEO pijſsimi uiri interitum uindicante cõceſſam. Neq; bellum aliud crebriorem Pontificũ cruorem abſumpſit. Quippe Petrus Roſchildien. & Henricus Sueticarum partium Pontifices, omnesquè Iutiæ (præter unum) Antiſtites, hoc prælio oppreſſi traduntur. In cuius apparatu, Magnus Saxonis filius, Erici miles, ſingulare fidei ſpecimen edidit. Nam cùm Nicolaus maritima Sialandiæ loca, ne quis ad Ericũ tranſiret, à militibus obſeruari iuſſiſſet: per Stethinenſis promontorij prærupta, à ſatellitibus fune demiſſus, noctu ſcapham conſcendit: eaq; Scaniam petens, gratam Erico opem attulit. Nicolaus fugiens, Iutiam peruenit: & ne ſine Rege prouincia uideretur, Haraldum poſt ſe cunctis Regem declarat. Inde Sleſuico propinquans, quamuis infeſto oppido, ob Magni cruentum facinus, ſenectam tamen ſuam tutã credidit, & priſtini Regis reuerentia, & quorundam è populo primariorum autoritate fretus. Igitur patefactis ad eius introitũ portis, Clerus Regi cum ſacris obuiàm pergit, omni honore ſuſcipiens: ſed populus in eum etiam dentibus frendens, exitium minitabatur. Erant qui ſuaderent, in ædem Petri ſacram eum concedere: tutiorem ibi, quàm in Regia futurum. Sed ille, ſi moriendum eſſet,

Antiſtites bello abſumpti.

Fugit Rex Nicolaus.

non polluere locum ſanctum cæde, ſed paternis ſtatuit potius in laribus ſibi demorandũ, quæcunq; fortuna minitaretur. Itaq; in Regiam proficiſcens, ualida militũ ſtatione defendit. Sed creſcentibus in diem ciuiũ odijs, quotidiè oppugnatur: paſsimq; conſumptis militibus, ad extremũ Rex ipſe cæde ciuiũ mactatur: diris execrationibus in caput eius replicatis: quòd uirũ fortiſsimũ, iuſtiſsimum, ſanctiſsimũ Kanutũ perire uel paſſus eſſet, uel iuſsiſſet. Secutus claſſe in Iutiam Ericus, cùm Nicolai caſum accæpiſſet, rebus ritè compoſitis conquieuit.

Nicolaus à ciuibus trucidatur.

¶ Haraldi filij à ſe patre, tranſeunt ad Ericum Regem. Suſpecti, clam Regis mandato ſubmerguntur. Dein Haraldus cũ reliquis filijs (uno dempto) pereunt. In Vuandalos claſſes maximas parat. Caput. xvij.

QVO tempore Ericus & Bero Haraldi filij, patrem deſerentes, ad Ericum tranſibant: felicius acturi apud illum, ſi modò ſuſpicionem præuidiſſent de ſe natam. Nam pater eorum audita tranſitione, mittit nuncium: percunctaturq;, quid ſibi agendum uideatur. Nullum eius rei indicium illi ad Ericum pertulerunt. Intellexit tamen Ericus miſſum nunciũ: Incertũ, quid cum filijs Haraldi egerit. Igitur Rex longius re dilata, ſi fortè ſua ſponte rem deferrent, ut ſynceram monſtrarent tranſitionem: ubi nihil detulerunt, euocatos percunctat, quid pater apud eos nuncio ſuo peregerit. Illi liberè reſponderunt. Percunctatum à filijs, quid ſibi ſuaderent agendum. Reſpondiſſe, ut exularet in Noruagiam. diſtuliſſe eius rei indiciũ, quoad paritũ conſilio intelligerent. Et quanq; uera eſſet eorũ reſponſio, minus tamen creditũ eſt: quòd non tam ſpontanea, quàm extorta uideretur. Iubet Rex eos carcere aſſeruari apud Sleſuicum. Nec diu poſt in eum cùm ſe locum contuliſſet, compediti iuuenes, genibus eius prouoluti, uincula laxari precabantur: quòd innoxij rerũ & conſiliorum haberentur. Ericus compertum iam habens de fuga patris eorum, precantes benè ſperare iubet: & ut erat mero percalefactus, etiam compaſſioni lachrymas dedit. Poſtera luce Chriſtiarnus ex aulicis quidã, obuiam factus, cùm ſacrarium Rex petiſſet. Heſterno inquit ueſpere Rex, mirificè munificum te riſimus amici: cùm potione percalefactus uiderere. Rogantẽ Regẽ, quid eo tegumento diceret, explanaret. Cùm inquit Adoleſcentibus illis, fraternis nepotibus impunitatem dederas, quid, niſi tuum, atq; noſtrum ſanguinem donaſti? Credis, poſſe quieſcere Iuuenes, patris quàm tui amantiores? qui filij Regis, quàm milites dici præoptant? Viſus eſt uera dicere. Igitur mandatum dedit: ut quamocultiſsimè aquis merſi pereant. HARALDVS horum pater NORVAGIAM petens, benignè excipitur, in odium Erici. Inde egreſſus, Iutiam peruenit:

Deficiunt à patre Haraldi filij.

Haraldi filij merguntur.

peruenit: ubiquè cœtum faciens amicorum, in Vrnica Rex eſt declaratus. Ericus iſta comperiens, quàmuis gelu ſub littore mœre eſſet concretum, per ſummam tamen difficultatē eductis nauibus, copias tranſpoſuit: & antequam opinaretur ſuperueniens, apud Slupetorp uicū, Haraldū intercępit: extractumq́ cum filijs, ſine reſpectu fraterni ſanguinis, perdi iuſsit. Solus ex filijs Olauus, muliebri ueſte tectus elabitur in Noruagiam. Alius interim Haraldus Noruagiæ Regis filius, à Magno pulſus, confugit ad Ericum: odioq́ Magni, quòd uxorem Kanuti filiam repudiaſſet: quòdq́ ipſius Erici periculum intentaſſet capiti, benignè excipitur, ſpem bonam ferre iuſſus. Reduxiſſetq́ illum, niſi domeſticis bellis implicitus diſtineretur. Nam Vuandali hoſtes aſsidui, fœderibus ruptis rebellarunt. Igitur omiſsis amici rebus, proprijs curam adiecit: claſſem inſtruens, atq́ perarmans, numero Centū Milleq́ nauium, quaternis in quanq́ equis impoſitis. Primus Danicorū Regum iumenta per mare trahens, quòd equitatu Vuandali polleret. Memor, quantis incommodis Nicolaum Patruum affeciſſet Henricus Lubecæ Dominus.

Haraldus cum filijs interit.

Ericus primus equos per mare traduxit.

¶ Archorenſes Angli ſe dedunt: Chriſti quidem fide initiati. Ericus Antiſtitem illis reliquit. At Erico diſcedente, pulſo quem dederat Antiſtite in priſtinam idolatriā relapſi ſunt. Caput. xviij.

IGITVR in Angliam ducens, urbem Archon, ualido aduerſum ſe firmatam inuenit pręſidio, magnoq́ uallo diremptam ab reliqua Rugia: ne incurſationibus uexaretur. Huius Valli cura data eſt Halladenſibus. Egreſsi noctu per uada Vuandali, obſidentes infeſtant. Sed ab reliquo exercitu repelluntur. Cumq́ arctiſsimæ obſidionis Rex apparatū faceret: territi Archonenſes, deditionem pactis conditionibus fecere. Fuerunt autem hæc. Vt reiecta perfidia, Chriſti fidem amplecterentur. Baptiſati, Antiſtitem reciperent ſacrorum. Tributaque penſitarent annua. Erat in urbe Simulacrum horrēda ſuperſtitione ab uniuerſa natione cultū, Suantouit appellauere. Nam à ſancto Vito occaſionem idololatriæ cœpere. A memoria enim diui Ludouici primi, cùm operante Anſchario Corbeienſi primū monacho, deinde Hamburgenſi Archiepiſcopo, fides in Dania plantaretur: eodem Cœnobio egreſsi & alij fratres, exemplum Anſcharij ſecuti, in Vuandalis uerbum uitæ diſſeminauerunt: ubiq́ patronum loci ſui uitam commendantes, nouæ plantationi. Ex qua occaſione cùm poſtea fidem reijceret, patroni memoriam ſeruare: ſed illa abuſi, ſtatuam pro numine, matrem pro Deo habere cœperunt. Quod ſi modo Ericus in pactis comprehendiſſet Suantouitum tradere, firmior res conſtitiſſet.

Archon Angliæ ſe dedit pacto ut Chriſtū induant.

De hoc ſupra lib. 4. ca. 13. in fine.

Tum autem baptiſatis ad mare multis, Antiſtitem illis reliquit, reuerſus in Daniam. Sed qua mente Religionem amplexi ſint, ſtatim apeſruere. Nam ubi hoſtis declinauit, pulſo Præſule, fidem cum Religione reijcientes, ad Simulacrum percolendum redierunt.

Angli defectores Religionis.

Aſylo urbe capta, Magnus Noricus oculis & teſtibus orbatur. Rex Leges renouat. Sialandiam amiſſam recuperat, Pontificem ære magno mulctans. Odio in Ericum contracto, Plogi Lancea transfoditur. Caput, xix.

SPEM deinde Haraldo promiſſam perſoluit, ducens in Anſlo. Qua capta Haraldum impoſuit. Nam ultra progredi tunc neq; conſilium erat, neq; ex amici uſu. Anno tamen proximo uniuerſam Daniæ claſſem illi miſit auxilio. Qua inſtructus, cùm in hoſtē mouiſſet, cœpit Magnum: oculis ac teſtibus ademptis, in tenebris & ſterilitate cōcluſit: & ex ſceptrato cucullatus euaſit. Interea Rex Ericus Legibus in Patriam renouatis, errata Maiorū emendauit. Popularibus perinde percharus, quòd ſine ordinum diſcrimine, iuſticię ſuæ quenquè compotem fecit. Sed non potuit ea res ſine multorum odio fieri. Quibus enim peccandi licentiam ademit, iniquo in illum eſſe animo cœpere. Numinū tamen fauore conſpicuus habebatur. Nam nocturna uiſione ſatellitis præmonitus, periculū uitauit. Viſum eſt homini, per altos ſe montes equo uehi: ſed pręcipitio delapſum, in profundam uallem decidiſſe: ibiq; confodi ungulis noctuarum. Cunq; Rex fretū è Sleſuico traijceret: & ſatelles quæ proxima nocte uidiſſet, in ſuorum collegio retuliſſet, curauit, ut diuiſo ab illo nauigio uectaretur. Euenitquè: ut naue qua uectus eſt ſomniator pereunte, Rex ſaluus euaderet.

Magnus Noricus capitur.

Renouat Leges.

Somnium ſatellitis.

Orta deinde ſimultate inter Regē, Eſcyllumq; Roſchildienſem Pontificem; in tam excellens res peruenit diſſidium, ut Eſcyllus Procerum fauore, tota Regem Sialandia pelleret. Sed claſſe regreſſus armata, fauore ſuorum ſubnixus, inſulam recepit: pertinaciores hoſtes extinxit: Pontificem graui ære mulctauit. Sed incidit interea caſus, quo Regis in Pontificem animus cunctis innoteſceret. Nam Anſcero Lunden. Eccleſiæ Archipreſule abſumpto, erant qui Eſcyllum in ſublimiorem gradum deuocarent: Rege renitente. quòd uiuebat in memoria defectionis in ſe pertinacia. Igitur cùm in concionem res deduceretur, aderat Rex, Rikoni Sleſuicenſium Pontifici ſtudens. Ibi tum exardeſcūt odia, quæ in Regem pridèm erant concæpta. Plogus autem quidam in militiam Regis conſcriptus, ſed Coniurationis munus in ſe ſuſcipiens exequendū, Regi concionanti reſtiterat. Erat nonnihil cauſæ, quo populariū quidam in Plogū euectus, eum coram Rege accuſabat. Ille defenſionis

Eſcyllus P. ære mulctatur grandi.

Plogus coniurator.

defenſionis ſpecie progreſſus in Concionem, haſtam manu uibrauit. Rex cauſæ dirimendę intentus, cùm ſubortum in populo tumultum, eleuata manu ſedaret: Plogus diligenter attendens, Regem inermem aſtare, lancea ſtricta Regem perfodit: & uociferans, facinus ſuum conſcijs publicauit, ſua manu iacere Regem, in Regios inde ſatellites, liberum eſſe ſęuire. Ericus Aquini filius, qui in Regnum poſtea peruenit, ſuper aſſiſtentes Regium corpus, ulteriore uindicauit iniuria. Ericus Rex transfodit.

¶ Ericus Aquini filius, præ cæteris Regij ſanguinis eligitur. Eskyllus Sialandiæ Præſulatum ambit: at Rex fauorem populi ſecutus, Rikonem nominat. Caput. xx.

ERICVS Aquini filius, ex Kanuti ſorore, Erici magni nepos, hoc ordine peruenit in Regnū. Nam qui ſanguine proximi uiderētur. Sueno Erici, Vualdemarus Kanuti, Kanutus Magni impuberes adhuc filij, gerendo Regno minus uidebantur idonei. Placuit Regnū commendari uiro de omnibus benè merito, & qui Regio ſanguini nō alienus uideretur. Aquini enim, qui filiam primi Erici, ſororē diui Kanuti coniugem habebat, erat filius. Hic eſt ille Aquinus, quem cōſcium fecere Coniurationis in caput Kanuti: ſed ille abiens, conſors eſſe noluit: hoc ipſo culpandus, quòd in Lęuirum ſuū taciturnitate peccauit. Siquidèm in malè promiſsis, reſcindenda fides. Sed Chriſtiarnus inter Iutios primarius, filiū Vualdemarum renitenti abripuit matri, produxitꝗ́ in Concionem: merita Patris commemorans: quòd fortitudine, iuſticia, ſanctitate, præcipuus habitus: non ſolum decus: ſed & nunc ſalus eſſet populo, patronus apud Deū aſsiduus: cuius cōmemoratione filium illis commendabat. Mota multitudo, lachrymas dedit. Erant qui Suenonem proximi Regis filium attollerent, legitima ſucceſsione à patre in filium eſſe Regnū propagandū. Sed & Kanutus Magni filius, Nicolai nepos, ſuo nixus patrocinio, inuenit qui ſe populo commendaret. Cùm autem eſſet trium penè par ætas, Regnō minor adminiſtrando, in Ericū memoratū ab omnibus conſenſum eſt, ut ille adminiſtraret. Hic præter animi fortitudinem, parū à natura dotis accęperat: ſicut prudētia uacuus, ita parum amœnus eloquio. Cæterum adeò ſalutis ſuæ prodigus eſſe conſueuerat: ut bellum commiſſurus, ne ſingulariter in hoſtem excurreret, artius à ſuis ſoleret obſeruari. Tunc Eſcyllus cognito, Regē apud Iutiam deceſiſſe, repente in Scaniam maioris Sacerdotij affectatione prouehitur. Ericus uerò infectum anteceſſoris propoſitum circa Rikonem explere cupiens, Pontificalis ei dignitatis incrementa proueni re cupiebat. Scanienſes autem ultima quæꝗ́ perpeti, quàm Pontificium in nouā familiam transferre præoptantes, bellū aduerſus Regem

Ericus Rex VI.

Erici. V. ortus.

Erici electio & fortitudo ſola.

Eſchylli ambitus.

decernunt. Ignorabat populus, Domum Domini, & ſanctuarium eius, non hæreditario iure tranſire ad poſteros: ſed in rudi populo, uis erat pro lege: [redacted] Rex cognita populi pertinacia: ne unius uiri familiaritate, multorū in ſe odia conciret, propoſito ceſsit: Eſcylloq́ʒ ſedem mutare permiſſo, Rikonem Sialandiæ Præſulem, interuenientibus Cleri ſuffragijs, creat.

¶ Olauus Daniam iure hęreditario repoſcit: qua negata, Scaniæ Rex à populo acclamatur. Inſidias dein Erico fruſtra locans, bello Eſcyllum Pont. Regis uice Ducem, bis ſuperat. Caput. xxi.

PRAETEREA Haraldi filius Olauus, Noruagia reuerſus, patrimonium ſuum, inter ciuilia bella à patruo occupatum, hęreditatis titulo repoſcit. Cuius petitioni Ericus illam Antiquitatis Legem oppoſuit: qua reis Patrię bonorū pœna decernitur. Patrem enim eius peregrino milite aduerſum Patriam uſum, decretam hac lege ſententiem incurriſſe. Igitur Olauus perinde ac iuſtum belli titulum accæpiſſet, cupidius ſeditionis oblatam cauſam amplectitur. Siquidem acæptam repulſæ contumeliam, ad nouarū rerum tranſtulit licentiam: deq́ʒ priuati patrimonij repetitore, totius Regni inhiator euaſit. Verùm diſsimulato odio, per inſidias Regem opprimere ſtatuit. Quem in Arnolindenſi hoſpitio diuerſantem, noctu adortus, primùm à uigilibus clandeſtinum eius aditum ſpeculatis excipitur. Qui mox reflexis equis, ſepultos ſomno milites, ad arma concitauit: primiq́ʒ portas tueri parant. Auxilijs deinde ſuperuenientium ſociorum adiuti, hoſtilem repulere conatum. Olauus deinde ac ſuo propoſito uictus, in Sueciam contendit: ſed mox Erico Scania excedente, redit: Concionemq́ʒ in ualle Arnenſi ſub Edicto contractam, liberioris uitæ promiſsis aggreſſus, Regium ſibi nomen, illecto Populariū fauore, cōciuit. Quod indignè ferens Eſcyllus, bellum ei Lundenſi manu cupidius, quàm felicius infert. A quo ſuperatus Pontifex: in acie primum: mox in urbe, ad quam ex prelio confugerat, obſeſſus: poſtremó neceſsitate uictus, obſidibus datis, fideq́ʒ ſacramento promiſſa, pacem paciſcitur. Sed indignum ratus Pontifex, primam fidem irritam facere, arbitratus eſt, iuſiurandum metu extortum, non præiudicare priori: Igitur contempta obſidum ſalute, quàm primū potuit ad Ericum in Sialandiam regreditur. A quo collaudatus, quòd integritatem Regi ſeruaſſet, uicis & agro inſigniter muneratur. Olauus autē Scaniam in poteſtate iam tenens, opportunis præſidijs omnia firmauit. Rex reparatis uiribus, Scaniam adnauigat, exercitu inſtructus copioſo. Portus autem quem tetigit,

Olaui in Regem inſidię.

Eſcyllum Pon. Olauus ſuperat.

tetigit, quibuſdam ſuperſtitioſorũ infamatus erat opinionibus: quòd
Rex illum attingens, annum uix ſuperuiueret. Mouet Ericum uulga- Superſtitio.
tus ſermo (cuius generis etiam nunc quædam in Dania feruntur loca,
quæ ſolent Reges uitare) tum expoſitis copijs, Archipreſulem Eſchyl
lum, Ducem fecit. Ille aut ſacrorum quàm armorum peritior, mouẽs
in hoſtem, conflixit infeliciter: rebusq́ue ad Olauum inclinantis, uix ſibi Eſchyllus
fuga conſuluit. Ita Rex fabulis auſcultans, dum pugnæ de longinquo Pont. ſecun
ſpectator, quã ductor eſſe maluit, hoſti uictoriã ceſsit. Olauus gemina do ſuperat.
Pont. perfidia motus, eo per uim deſtituto, aliũ ſuæ partis ſurrogauit.

¶ Ericus Scaniam ui recuperat, laqueo Pont. ſtrangulans,
Ter bello fugatur Olauus. Vltimo Roſchildien. Epi-
ſcopum, ſimulato colloquio, capite per fene-
ſtram exerto, truncat. Caput. xxij.

IAM ſecurus Regni Olauus, remiſsius agebat. At Eri-
cus clam armis, copijsq́ue contractis, traiecit è Sialandia in Scaniam: fa Erici uicto-
cileq́ue præſidia, nihil tale expectantis Olaui deiecit. Conſtitutum ab il ria.
lo Pontificem, turpi nece, ſacrorum inuaſorem, conſumpſit. Nam la- Pontif. Sca-
queo appenſum, Iudæ proditori æquandum uideri uoluit. Nondum nien. laqueo
erat Canon ille, de non tangendis Domini Chriſtis promulgatus. Et ſtrangulat.
ſolẽt iſta etiã uulgata apud militares uiros cõtemni, arbitrantes æquũ
uideri: ut qui ſe armis immiſceat, armis pereat. Olaui primores amicos
comprehẽſos, mari dimerſit. Arma multa Olaui partibus profutura,
occupauit, gratam militibus prędam. Olauũ deinde agmine expedito
occurrentẽ, diu præliatus ſuſtinuit: ad extremũ etiã uictũ fugauit. Ille
conceſsit in Gothiam. Reuerſus deinde ꝑ Blekingiã, Erico denuò oc-
currit. Sed eadẽ qua prius fortuna. Victus enim, terga dedit. Sed inſe-
quẽtes hoſtes, inſidijs collocatis, per montiũ fauces excępit, multosq́ue
conſumpſit. Quo prælio magna uis cecidit Scanienſiũ, pręſertim Lun
denſiũ, Renouatis iterũ uiribus, Scaniã minus ſibi felicem ad uictori-
am, euitat: bellumq́ue transfert in Sialandiam. Cuius Pont. Ribo, con-
tractis quos potuit ex amicis ad arma, Erici partes fortiter tutatus eſt.
Nam conſerto prælio, fugauit Olauũ. Ille tum Hallandiam conceſsit:
ibiq́ue reparatis uiribus, quia aperto prælio par eſſe nõ poterat, inſidijs
egit. Speculatus enim cùm tranſiſſet in Sialandiam, quo ſe loco Pon-
tifex contineret, eò cum expedito agmine noctu quã occultiſsimè con
tendit. Vicus erat Ramloſa, quo ſe Roſchildien. Epiſcopus cõtinebat.
Per lumen aũt, quod nocturno officio Pont. ſuccẽdi iuſſerat, proditus
oppugnatur. Primũ quidèm armis ſe tutatur. Inde, quòd multitudine
uinceret, obſerandas fores curauit. Coniecere Clerici ſarcinas omnes:

ut aditu prohiberent hoſtem. Hanc uia ſubmotus, ignem iniecit Olauus. At Pontifex ferro quàm igni, quando id neceſsitas imperabat, decertare malens, colloquium petit Olauî. Caput tēdens è feneſtra. Nec mora, adeſt Olauus, & caput prominens enſe ſecuit. Ita compenſans Pontificis ſui necem, quem in Lundia perdidit Ericus.

Pont. capite in feneſtra plectitur.

¶ Excommunicatur Olauus à Rom. Pont. Renouato tamen bello, rurſus ab Erico fugatur. Rex in Vuandalos infelicius mouet. Febri tandem correptus, Regnum cucullo commutat. Caput. xxiij.

At Rom. Pontifex horrēdis execrationibus ob eam rem petiuit Olauū: præcipiens omnibus Daniæ Pontificibus, ut prophanatorem ſacrorum, omnibus cenſuris, grauiſsimisq́ ſui gladij pœnis onerarent. Contendit autem in Hallandiam, hoc patrato in Pontificē ſcelere. Rex illum nauigio ſecutus, parum aberat quin caperet. Ille ſe in fugam conijciens, pontem, qui inſequentibus erat tranſmittendus, deiecit. Ita ad tempus aſſecuratus. Milites eius magna parte pereunt in fuga. Erat inter milites Erici, qui capitis ſui diſcrimen ſubijt, quo Regem ſuum faceret tutiorem. Nam transfugio ad Olauum ſimulato, occaſionem quæſiuit eius perimendi. Ibant per uiam equis uecti: tum miles transfuga, lanceam omnibus uiribus contorſit in Olauum, equi ſui celeritate fretus auolabat. Sed Olauus ictum inclinans declinauit. Tum ſibi nihil arbitratus tutū miles, aufugit. Compendia fugæ quæritans, paludem tranſire conſtituit. Sed ibi demerſus perijt. Paluſtre enim cœnum, equum demiſsius accepit, equitemq́ pariter equi motu conuoluit. Iam Ericus nuptias circumſpexit. Accepit autē uxorem Hartuici Hamburgen. Archiepiſcopi germanam. Erat is Marchio Stadenſis: qui Comitatus tum, etiam Thietmarſiam complexus eſt, ſatis cōſpicuam Nobilitate fœminam: ſed erat, ut aiunt, quod in moribus eius, et uita deſyderaretur. Cuius inſtinctu Rex prędia multa & latifundia diſtribuit his, quorum opera uſus eſt in hoſtem: quo ſibi in reliquū tempus faceret deuinctiores. Cumq́ audiſſet æmulum Regni Olauum uiribus renouatis bellum reparare: nihil cunctatus Ericus, illi occurrit: & congreſſus apud Thiutam amnem, cum maiore copiarum ſuarum parte deleuit. Verùm non eadem uirtute externa, atq́ domeſtica bella peregit. Expeditionem enim fecit in Vuandalos. Sed is erat ei exitus, ut aliquanto melius uideretur, non tentatum, quàm turpiter relictum bellū. Non enim tam timori, quàm ludibrio fuit hoſtibus. Adeò enim apud eum in ea expeditione inertia fuere omnia, ut ne à uiro quidèm edita putarentur. Infirmi enim cuiuſquè in ſoluenda militia arbitrium ſequebatur: ſæpè lixarum redeundū clamantium, clamorem ſecutus, claſſem

Excommunicatur Olauus.

In Olauum inſidiæ.

Olauus uincitur quinto

In Vuandalos infeliciter mouet Ericus bellum.

claſſem dimiſit. Quæ res contemptum eius, & inter domeſticos, & inter hoſtes peperit. Nam Vuandali eó temeritatis proceſſere, ut impunè nauigarent in Daniam: nonnunquàm enim Regiam nauim conſecuti, prædam ex ea petiere. Quo tempore uix in terram elapſus, eorũ euaſit manus, armamentis, & quæ ſecum uexit omnibus in prædam hoſti relictis. Nec magnum aliquid in reliquum uitæ tempus peregit. Interiectis annis, cùm apud Sialandiam febri ſe implicitum perſentiret, Fioniam uſq;, unde erat oriundus, conceſsit: ſalubriorem ratus aërem inclinato iam corpori, quẽ natalem primùm hauſit. Illic deſperato languoris remedio, quia corpori nõ poterat, ſpiritui conſulere cupiens, Regiam ueſtem cucullo permutat: uocataq; militum cohorte, palã Regno renunciat. Tunc Elinus à uico Vuiſingo, qui & ipſe ęgro cum alijs aſsidebat, cunctos de creando Rege, circũſpectis eſſe ſuffragijs iubet, utpote præſenti iam militia liberos. Quæ uox uitam Regis, quantulacunq; reſtabat, abſumpſit: ægreferentis adhuc uiuo ſibi ſucceſſorem requiri. Quod ſua uoce denunciabat, ab alijs tamen audire peræquè non potuit.

[redacted].

In Rege eligẽdo magna contentio. Sueno, Kanutus'q; uterq; Regnũ ambit. Eſchyllus max. Daniæ Pont. in Kanuti partes declinat, ideò à Suenone capitur, ſed mox dimiſſus, muneribus etiam exornatur. Caput. xxiiij.

SVENO Erici filius, qui ante proximũ regnauit, quem Plogus cæcidit, quiq; patrem habuit Ericum Regem in peregrinatione terræ Sanctæ deficientem, fratrem uerò Kanutũ Ducem, ſanctitate inſignem, cuius etiam uindictam peregit, in Regno ſucceſsit. Duras uerò partes Regni, illi Kanutus Magni filius, patre Nicolão nati, fecerat: quòd eodem penè tempore, Sueno in Sialandia, Kanutus in Iutia Regnum inibant. Durauitq; contentio ad necem uſquè Kanuti. Apud Sialandiam, quæ inſula meditullium Regni, & Regiam ipſam tenere uidetur, legitima Sedes, & creandorũ Regum locus eſſe uidebatur. In eam concurrêre, qui Suenoni, ob patris, patruique Kanuti recordationem ſtudebant. Cunquè properanter illi Regium commendare nomen, amici contenderent: negabat Olauus, cognomine Balbus, Regiam appellationem, niſi populo, cui ius eſſet decernere, prouenturam. Sed Stenus uir item Primarius, & quem multis promiſsis Sueno cumulaſſet, nihil expectandũ duxit: ſed magna Concionis parte in aſſenſũ uocata, primus Suenonẽ cõſalutat Regẽ, & in uulgus proclamat. Secuta cõcio, plauſu Regẽ oẽs Suenonẽ cõclamauere. Et ut ſuffragijs maioribus, uiribusq; ſuã cumularet electionẽ, Iacobũ quendã cũ Suenone mitit in Scaniã: q uocato in concionẽ populo, ait

Sueno Rex III.

Contenditur de Rege eligendo.

Sialan-

Pro Suenone Sialandenſes.

Sialandenſes & ſi de more ueteri in deligendo Rege, ſibi primas poſſent iure optimo uendicare partes: modeſtiori tamen uſos ratione, nihil in ea re uoluiſſe tamen conſtituere, ſine Scaniorum aſſenſu: ſuum tamen in Suenonem propenſum affectum fratribus inſinuare uoluerunt. Itaq; ſi Suenonem Scanij Regem uelint, omnium ſe rerum, & corporum uiribus anniſuros: ut quod cum Scanijs Sialandenſes conſtituerint, id perpetuum ſit. Patris eius in omnes merita, eorum in illũ obſequia commemorat. Commendat filium paternis meritis: ut humanitatem, qua parentem præuenerunt, in hæredem proſequantur. Ergò affectum inſinuat: factum autem Sialandenſium abſcondit: & perinde Scaniorum in eum inclinant ſuffragia. Kanutus non ſegnius inter Iutios, Magni patris, Nicolai aui memoriam renouat. Accuſatq; Suenonis temeritatem: qui inconſultis cæteræ nationis partibus, immatura ambitione Regnum prœoccupet: indignatione magis ſui contemptus, quàm quæ de affectione Kanuti procederet. Iutij quoq; Kanutum Regem appellant. Sialandiam adnauigat: paternos in ea amicos ſollicitat: mittens qui maximum Daniæ Pontificem Eſchyllum, qui iam aduerſarum partium uidebatur, pertentet. Ille audita Legatione, cùm corpore magis, quam animo ſequeretur Suenonem, operas pollicetur Kanuto: quærens occaſionem, quomodo conſerta ſermonum altercatione, ab eo diſcederet. Erat ea tempeſtate Lundiæ Sueno: quem colloquij de pace ſimulatione aggreditur. Verùm in longũ ducens ſermonem, præmiſſus ab illo nuncius, adeſſe littori nunciat Kanutum: ut erat conſtitutum. Tum Eſchyllus ſermonem rumpens, indignatione concæpta abibat: conſcenſoq; iumẽto, cum militibus quos habebat expeditos, contendit ad littora, Kanutum excæpturus. At ille cùm in littore neminem conſpiceret: arbitratus ſibi data uerba, nauigans declinauit. Itaq; uterq; deluſus eſt: nec Kanutus cõſpiciens cùm ueniret Pontificem, nec ille Kanutũ reperiens. cùm paulò ſerius conſtituto ueniſſet. Sueno autem cùm eſſet colloquium amaritudine ſolutum, nihil iam pacatum cogitare reputans Eſchyllum, occurrit illi: conſertaque pugna, capit illum, & in Eccleſiam recludit uinctum, ex Sacrario faciens ergaſtulum. Sed execrationem ueritus, ſtatim relaxat: & ut fidiorem ſibi faceret, magna parte Inſulæ Bornholm donat.

Pro Kanuto Iutij. — *Eſchylli Pontificis nequitia.* — *Eſchyllus capitur.*

¶ Kanutus à Suenone ſuperatur. Interím in Vuandalos apoſtatas, expeditione per Papam edicta, conciliantur illi mutuo. Danorum claſſes à Rugijs exuruntur. Caput. XXV.

PER longum tempus in medio, cùm audiſſet Sueno, Kanutum in Sialandia copias parare, adnauigat: manuq; conſerta, cruento prælio

to prælio uincit, ac fugat. Victor in Scaniam, Kanutus in Iutiam lace= ras uires colligit. Tempeſtate illa ſumus Pontifex, uicinos oẽs Chriſti anos, largitate munerũ ſuorum de theſauro Eccleſiæ, inuitat: ad oppu gnandos Vuandalos Chriſti fidem toties reijcientes. Ad eam expedi= tionem pietati plenam, exciti Saxones à terra oppugnare contendunt, Danis à mari occurrentibus. Ea res conciliauit Regni æmulos: ut inte rim poſitis inteſtinis odijs, communi ope hoſtem publicum uno ani= mo adorirentur. Kanutus Iutiorum, Sueno Herbyenſium nauibus ad uehuntur in hoſtem. Scanij ac Sialandenſes à tergo imminentes, agmi na claudunt: Interea Dobinum oppidum, terra Saxones, à mari Dani obſident, oppugnantq́. Sed interim Rugij cernentes, expoſitis in ter ram militibus, naues uacuas, opem ſic laturi cõgentilibus bello ſocijs, ſi hoſtilem claſſem (ſpem reditus) laceraſſent. Itaq; oppugnant, paucis propugnatoribus defenſam. Et multis iam nauibus peſſundatis. Iutij qui aderant, non magnopere moti, tacitis etiam uotis hoſtes adiuua= bant. Viuebat in eis uetus odium, recensq́; de Regno diſſenſio: ita ut nõ integris animis res gereretur, quo minus etiam proſperata eſt op= pugnatio. Quæ cùm longæuam depoſcere uideretur obſidionem, uno animo ſoluunt, reditum in Patriam properantes. quòd formidaret al= ter ab altero. Igitur cùm Suenonis nauigium hoſtili impetu eſſet con= quaſſatum, exhibuit illi Kanutus Liburnicam ſuam. Sed ſuſpectũ ab hoſte beneficium non accepit. Igitur Sueno Sleſuicum concedens, pri us tamen in Sialandiam, Scaniamq́; redijt, quàm ab hoſte occuparen tur. Roſchildiam oppidum, iam mœnibus ualloq́; uacuum, commu= niuit. Inde in Scaniam, ut illam quoq; communiret, tranſiuit.

Superatur Kanutus.

Papa in Vuandalos irritat.

Danorum claſſes aduruntur.

¶ Caduceus quidam Kanuti Suno, Roſchildia captus, à Suenone excæcatur. Oppidum Kanuto deditur. In Sialandia tum inito prælio, à Suenone Kanu- tus ſuperatur. Caput. xxvi.

INTEREA Kanutus multorum in Sialandia familia ritate fretus, adnauigat: ut eam ſibi conciliet Inſulam. Roſchildiam ubi iam audit in partes ceſsiſſe æmuli: mittit uirum eloquio magis quàm militari ſplendore conſpicuum. Ille obequitans, deditionem Kanuto multis uerbis ſuadet. Dum autem ille ſub mœnibus laſciuit, mittit oc= cultè ciuitati Præfectus, qui Suaſorem capiant. Nam dum intentus ſer moni, ſuaderet auſcultantibus à muro, non reſpicit à tergo uenientes. Captus ergò, in oppidum trahitur: & breui ſuperueniente Suenone, ſuaſionis ſuæ merita præmia tulit, excæcatus ab illo. Nec longum tem= pus, obſeruato temporis cõmodo, cùm iam nemo Kanutũ adeſſe puta ret, nauigans à Iutia, Roſchildiã noctu petit, ab ea parte qua maris ſinu alluitur:

Suno orator Kanuti capitur, & cæcatur.

alluitur:& ab amicis adiutus, oppidum capit. Ebbonis Præfecti, qui iam ad Suenonem cōfugerat, domum direptam incendit. Sialandenſes publico decreto, alimentorum illi ſtipendia decernunt. Scanij non minus propenſi in Suenonem, Collecta etiam inſigni peracta, Principem ſuum collato ære locupletarunt. Interea cauſa extitit, qua ex Iutiis Primores duo, & in re bellica ſingulari præſtantia, duabus liburnicis ad Suenonem tranſeunt: quorum acceſsio magno illi fuit rerū momento. Contractis ergò auxilijs, & inter alios aſſumpto Eſchyllo, traijcit in Sialandiam, belli fortunam tentaturus. Kanutum autem ſui, prælio pro ætate intereſſe non paſsi, ſpectatorem ſtatuerūt. Congreſsis ergò paribus odijs utriſquè, diu anceps prælium conſeritur. In quo cùm Sueno iam terga dare uideretur, à ſuorum ualidiſsimis in aciem reuocatus, uictor ex penè uicto conſtituitur.

Kanutus ſuperatur.

Vualdemarus diui Kanuti, Suenonis partes ſecutus, Sleſuicenſi Ducatu donatur. Rex in Holſatos motus, penuria ſcapharum plures ex Danis perdidit. Caput. xxvij.

PER quæ tēpora Vualdemarus diui Kanuti filius, iam primum per ætatem armis habilis: ut adoleſcentiam præclaris militiæ rudimentis imbueret, Suenonianas in partes conceſsit: quòd paterna facinora in Kanuto reformidaret. Cuius fauor plurimum Suenoni uirium conciliauit. Paterna illum Præfectura, hoc eſt, Sleſuici Ducatu Sueno donauit. Erat Kanutus alius Erici filius, ſub Kanuto militantis: qui ad eandem, beneficio Kanuti, Præfecturam anhelabat. Qua ex re crebra inter Vualdemarum, Kanutumq́ꝫ pugna fuit: nec minor inter illos de parte contentio, quàm de rerum ſumma Regibus incedebat. Semper tamen congreſſis illis, inclinabat ad Vualdemarum uictoria. Interea Sueno hoſtem perſecuturus, in Iuriam traijcit exercitum. Ibi à perfuga quodam Ethlero inſtinctus, ut bellum in Holſatiam transferret. quòd inde fortaſſè auxilia mutuatus eſſet Kanutus: præbiturum ſe ſpondet ſcaphas ad traijciendum exercitum copioſas. Nam pontem nicolæ conuulſerant ſuper Eydoram. Paruit Sueno ſtimulanti: & cum exercitu Eydoræ propinquauit. Ibi binas tantùm ſcaphas reperit. Ardebat primus, uel inter primos traijci Sueno: ſed à ſuis meliori conſilio, magnam ſuorum partem præmiſit. quòd hoſtes in uicinis latibulis occultati, facilè erumperent, cùm tantum cernerent eſſe uirium traiectum: quantis occupandis ipſi ſufficeret. Nec illos fefellit opinio. Nam Holſati cernentes ex hac ripa, Danos incurrunt, manus conſerunt: ad unum omnes Dani pereunt. quippè quibus nulla fugæ ſpes. Nam ſcapharum magiſtri medio ſe amne continuerunt, periculum ſuum co-

Dani ab Holſatis trucidantur.

um cogitantes: ne aut traiectos reducerent, aut plures traijcerent. Ita bona pars exercitus, ſub oculis Ducis perijt.

¶ Ab Iutijs Kanutus humaniſsimè excipitur. Pedes Suenonis exercitui obuiàm uenit. At equitũ incurſu ualidiore, in fugam tandem uertit. Caput. xxviij.

IISDEM temporibus Kanutus uacuam hoſte Iutiam ingreſſus, tantam hominum expertus eſt humanitatem, ut congeſtis pecunijs, Duci ærarium faceret ad militiæ ſtipendia. Sueno aũt laceris ab Holſatia uiribus, aggredi illum non fidebat. Sed reuerſus in Orientales Prouincias, reparabat exercitum: & poſt temporis interuallum, cùm iam hoſtem petiturus Fioniam aduentaret, Ebbonem uirum ſibi amiciſsimum, cuius conſilio cuncta gerebat, audit uita exceſſiſſe. Curato, quòd Sialandia in fide retineretur, mouit in Iutiam. Vuibergenſes pactos Regiorum uectigalium immunitatem, primos ſibi conciliauit. Kanutus autem cùm ualidum undecunq; contraxiſſet fortiſsimorum militum exercitum, hoſti ſe præbet obuium. Grauiſsimo prælio ab hominũ memoria conflictatus. Sed erat Procerum eius conſilium: ut quando equitatus ſuperioribus pugnis parum illi proſper fuiſſet, omne robur exercitus in pedites haberet coniectum: æquato periculo. quo minus fugæ fiderent, ſed omnes propè intelligerent, aut uincendum ſibi, aut moriendum. Mouit in hoſtem: medius autem cum equitum cohorte Kanutus inceſsit: ut pugnæ ſpectator potius, quã ductor eſſet. Sueno hoc alacrior factus, cùm equitatu plurimum polleret, monente Vualdemaro, manũ non contemnendam, & ipſe peditum peditibus opponere. In quibus Vuibergenſes equis inſueti pugnare: ſed alis equitum omnem ſuorum permuniunt exercitum. Kanutus hanc ineundi prælij rationem ab hoſte conſpicatus, in celeritate rem poſuit: ne ab equitatu circumueniretur. Igitur mouet in hoſtem, pedites peditibus ſtataria pugna obijciens. Graue, ac diuturnum prælium: ubi diu certatur. Pertinaciter utrinq; reſiſtitur: certi non cedere. Facilè uictoria apud Kanutum erat: cuius omne robur in peditibus erat. Mox in equites conuertit agmen. Sed malè fidebat Sueno acie confligere cum armatiſsimo peditum exercitu: laceſſendum ac fatigandum putauit equitatu. ut paulatim abſumptis uiribus, pertinaciam deponeret uictus pedeſter exercitus. Nec aliter euenit. Kanutiani enim cùm tota die præliantes, nullum ab æquitatu reſpirandi tempus accæpiſſent, exhauſtis uiribus, quadrato agmine incedentes, prelianteſq;, ueſtigia torquent in uicinum oppidum. Interea quidam Suenonianæ partis cùm acrius incurreret retrogradientibus, ab hoſtibus cingitur: ualidaq; pugna unus in multos decertat, multos proſternens.

Ebbonis mors.

Stratagema

Stratagema

Sed Vualdemarus amici caſum miſeratus, ſuccurrendum putauit. Igitur immiſſo equo aduolat, illum erepturus. At ille iam ſudore oculos tegente, non diſcreuit inter hoſtem & ſocium: itaq; librata ſecuri in caput amici, ſi intra ictum ille ſtetiſſet, mox confeciſſet. Ereptum ergò extrahit, ignarum ſocius, an hoſtis ſit qui uim faciat. Vbi autem amicíſsimum conſpicatur hominem, gratus quidèm, ſed necdum indignatione poſita, rogat, quonam pacto ſe periculo immerſerit, quo id caſus præſtare potuiſſet, quòd utriſq; ingemiſcendum eſſet? Kanutus equo præcipiti in fugam lapſus, eripitur.

¶ Kanuti exilium deſcribitur: quamq; infeliciter contra Suenonem, tandem Rege & uictore nominato, militarit propè Vuibergam. Caput. xxix.

SVENO autem uicum cui hoſtes inerant, facilè irrumpens, obuium habuit Heliam Ripenſem Epiſcopū. Iam tibi, Sueno inquit, hortulani conſilio utendū: qui noxijs extractis herbis, locum utilibus uacuefecit. Salutare monitum, ſi illo tunc uteretur. Sed ille ſine diſcrimine multis tum pepercit: alios redemptioni ſubijciens: alios ſacramento interpoſito ſibi conciliat. Duo ſoli inſignes latrocinijs, gladio ab illo ſunt cæſi. Sed multi ex his præſtitæ ſibi ab illo ſalutis inmemores, ad Kanutū rediere. Qui interim rebus in Dania deſperatis, ad Suerkonem Suetiæ Regem uitricum ſuum conceſsit. Sed ibi primùm benignè exceptus, inde uilior haberi, poſtremum contemni cœpit. Nam Suerkonis filius Ioannes ſtrennuus, ſed inſolentia ſuperbus, ignominioſo Carmine calamitatem eius cepit inſectari. Inde ergo comparato nauigio, ad auunculos in Poloniam reſpexit. Eoq; cōtendēs, ſatis hoſpitaliter excipitur: ſed ſpeculator magis habitus quàm exul, in nullam urbē admittitur. Ad Hamburgenſem inde Archiepiſcopum confugit: infenſum Daniæ, quòd legationem ſuam, ab olim Eccleſiæ ſuæ debitam, in omne Regnum Aquilonis Danici reiecerit. Ab eo quidèm auxilia mutuatus, fidem pertentat. ſuorum, qui nouiſſima pugna à Suenone capti, à ſe tranſierunt. Vbi comperit quàm ocyſſimè redituros, ſpe plenus Saxonum uiribus, mouit in Iutiam. Ilico ſine reſpectu iuriſiurandi, contemptis etiam quos præſtiterant obſidibus, ad illum magna Procerum pars redibat. Quod ubi Sueno perſenſit, diffiſus uiribus in prælium, Vuibergam nuper à ſe munitam ingreditur: ibi obſidionis incommoda laturus. Sperabat enim, externas uires hoſti non diu affuturas. Kanutus fortunam loci ueritus, oppugnationem non intentabat, ſed caſtra fixit opportunis locis: ut inuectionem commeatuum impediret, futurum ſperans, ut fames hoſtem perurgeret. Sed dum circumageretur Kanutus, Sueno Vuandalis bellū intulit.

Hartuicus Hamburgen. Archiepiſcopus.

intulit. Magis tamen hoſtis ludibrium, quàm terror fuit. quippè non totis uiribus incumbebat, animo ſemper reſpiciens in Regni æmulũ. Cùm ergo nunc urbe clauſus teneretur, famem proſpiciens, audendũ aliquid cenſuit etiã cum periculo. Igitur egreſſus noctu tendebat cum expeditis in caſtra oppugnanda Kanuti. Ille iam nihil tale ueritus, mane primo diuinis inſtitit audiendis Officiis. Comperto hoſtium acceſſu, trepidi in tali re, alij arma capere, alij circumſpectare fugam. Erat medius utrorumque riuus, quem iam uado meabilem Kanutiani agnouere, Suenoniani ignorauere: quæ res multis fuit exitio. nam equis gurgitem tentantes, perierunt. Saxones in Kanutianis caſtris, oſtendendarum uirium gratia, uadum ingreſſi, ad Suenonianos irritabundi tranſierunt. Aduertit Vualdemarus, & obſeruato loco, paucis ſecum extractis, uadum prior ingreditur. Occurſant denſi ex agmine alio, tranſitum remorat[illegible]: ſed peruicit fortis adoleſcentis inſtantia, ut pertranſiret: locumquè capiens, pugnam cum paucis orditur. Plures inde ſecuti, iam iuſtam aciem inſtruẽtes, fortiter inſtant hoſtibus. Sed Kanutiani necdum terrorem ſuperioris prælij poſuere. Vbi acrius inſtare hoſtes uident, terga dant uicti. Saxones autem, quibus exercitatio militaris familiarior erat, equeſtri prælio uſi, crebro equorum reiectu uictoribus inſultabant: ita fugam moderantes, ut eam non ſine ordine & regimine dirigere uiderentur, in fuga pugnantes. Conuenit iam edicto uictoris, ut nemini parceretur capto: propter perfidiã proximè rebellantiũ. Itaque ſiue in fuga capti, ſiue in diuerticulis deprehenſi, iuxta perierũt. Vnus ex Saxonibus iam ante accæpta uenia à Duce ſuo Kanuto, ut in Ripam urbem ſecederet, deprehenſus, Suenoni offertur: is quoniam uir fortis erat, & priſtina militia Suenoni notus, libertati datur. Quæ res illi exitio fuit inter ſuos. Nam proditionis accuſatus, quòd conſcius futurorum ſeceſſiſſet: cùm diem ei indixiſſent, ita ſe purgauit, ut multis fidem faceret innocentiæ; ſed tamen ab æmulis interceptus, inſidijs perijt. Sueno iam iuſti Regis, toties uictor, nomen meruit. Igitur tutandæ patriæ curã adiecit. Nam duo, locis opportunis, in littore maris firmauit præſidia, aduerſus incurſiones Vuandalorum, alterum in Fionia, in Sialandia alterum. Sed utrunque hoſtes demoliti ſunt. Compertos tamen in mari, celeri expeditione occupauit: & iuxta Fioniam conſerto cum illis prælio, ita retropulſi ſunt, ut diu cladis meminiſſent. Sed ut Sueno Rex liberius in hoſtem armaretur, inſtituit mari Præfectum Vuethemannum, qui Piraticam curaret: Lege data, ut nauibus ubiquè repertis uteretur, octaua quæſitorum parte Dominis pro naulo ſoluta. Commeatus neceſſarios, & arma uectitabant, nihil præterea: quo expeditiores eſſent. Noctibus per tranſtra

Vualdemarus Kanuti ſancti filius.

Edictum militare.

Sueno Rex declaratus.

Piratarum Leges.

ſtra ſomnum cœpere. Ingreſſuri mare, accito Sacerdote, uelut moritu-
ri, ſe Eccleſiæ Sacramentis apparabant: quo fidentiores ferrētur in ho-
ſtem. Aggreſsi hoſtes, Piratas facilè oppreſſere, ſeptem & octoginta
naues ex his breui cæpere: cùm ipſi uix .xx. iacturā ſint perpeſsi. Chri-
ſtianos captos in nauibus, laxauere; breuiq́ perfecerunt, ut mare pa-
catum haberetur.

¶ Friſios Kanutus in auxilium adſciſcit: quem Sueno Rex exercitu forti inſequitur, uincit, duraq́ obſidione in deditionem Friſios impoſita mulcta, compellit. Caput. xxx.

INTEREA Kanutus è Saxonia, quæ illi magna ſui re-
liquum auxilia polliceri noluit, in Friſiam Sleſuici pago cōterminam,
deflectit. nam & illa Danicis Regibus ſemper paruit. Laxationem Tri-
butorum pollicetur: qua gens illa promiſsione accæpta, magno ſe pręſ-
Friſiæ minoris deſcriptio. lio implicuit. Eſt autem regio paluſtris, ſitu humilis, ſolo aggere mare
excludens: quo rupto, inundat, fitq́ nauigabilis quę aratrum paſſa eſt
terra: ſed inundationem fertilitas ſequitur. Penates editis locis extol-
lunt, aggeſtis in tumulum ceſpitibus. Hos è Friſonum gente condi-
tos, nominis & linguæ ſocietas teſtimonium eſt: quibus nouas quæ-
rentibus ſedes, ea fortè tellus obuenit: quam paluſtrem ac humidam
primùm, longo cultu durauerunt. Ea gens tum Kanuto uires promi-
ſit. Quoque illum faceret tutiorem, mœnia cinxere, oppidumquè ad
Mildam fluuium fundauere. Sueno Rex è Sialandia, Scaniaquè naui-
bus impoſitas copias, tranſmittit Sleſuicum. Iutios iubet equitatu in-
ſtructos adeſſe. Naues inſigni labore, terreſtri itinere tranſponit in Ey-
doram: ut hoſtibus fugam impediant. Inde copias ducit ad cingen-
dum nouum oppidum, cui hoſtis inerat, natura quàm arte munitius.
nam amnis placidis aquis præterlapſus ab una, inmeabilis palus ab al-
tera cingit. Firmatis ergò caſtris, opportunè oppugnationem inter-
mittit. Interea Friſica iuuentus pugnæ auida, hoſtē laceſsit amne trans-
miſſo. quotidiana enim exercitatione uaria pugnatur fortuna. Creſcit
per tempora Friſiorum audacia, magis magiſquè hoſtem laceſſunt. In-
terea erant inter primores Danorum, qui Friſicæ temeritatis non ig-
nari, totis agminibus erupturos proſpiciunt. Iubent in caſtris exerci-
tum ſtare in ordine ſuo: ut dato ſigno prodeat. Ergo ad Ripā irritan-
tur à Danis Friſij. Cedunt paucis: ut omnes educant. Illi toto agmine
proruunt amne tranſmiſſo, imparatum opprimere geſtientes. Tum
in ſuo ordine prodibat exercitus: & conſerta manu, profligant Dani
Friſiorum fuga. Friſios: tantam multitudinem opprimentes, ut contextis uiminibus
ad tranſitum paludis, penè opus non eſſet: cùm ubiq́ cadauera cæſo-
rum pro

rum pro ponte illis uiderentur. Kanutus id cernens, cum paucis equitibus in fugam ſe conijcit. Superſtites Friſij ægrè in urbē ſe receptant. Rex fortiter oppugnat, arbitratus caput belli ineſſe Kanutum. Vbi multo ſudore, ſanguineq́ oppidum diu oppugnauit, ad deditionem compulit. Regis clementiam implorantes, etiam ultra ac rati ſunt inuenere. Plogus inerat, qui Regis patrem Ericū Regem confoderat. Non ſperabat impunitatem ſceleratus: & tamen meruit, dum plus Rex deditionis iuri, quàm proprio affectui indulgeret. Cæteros Kanutianos milites, toties fidefragos, dimiſit: præfatus eorū odia, ac fidem in ęquo ponere, cui toties peieraſſent. At Friſones mulctæ nomine duo milia etiam libras Regi, cum obſidibus pendunt. Plogus ſeruatur.

¶ Fridericus. I. Imp. Suenonem Regem, & Kanutum certis conditionibus reconciliat. Caput. xxxi.

KANVTVS interea ad Imperatorem Fridericum, recens ad Imperium aſſumptum, contendit: pollicitus Regni ſubiectionem, ſi illius ope reducatur. Ille auidus amplîandæ ditionis, Suenoni nuncium mittit conſalutatum: oratumq́, ut ſe inuiſat: magnum ſibi ineſſe uidendi Regis deſyderium, quem iuuenis iuuenem apud Imperatorem Conradum agnouerit: ſe quoque concitò properare ad Suenonem, niſi Regni negocia præpediant. Mouit Suenonem tam familiaris ab Imperatore ſalutatio: Regio apparatu ſe Teutonicis uidendum ingerit: pergitq́ in Merſpurgum Miſnæ oppidum, quo tum Imperator Curiam, Conuentumquè Principibus indixit. Excipitur initio perbenignè, Regioquè faſtu collocatur. Poſteris diebus cum cauſa Kanuti in medium ueniret, Imperator ſe medium conſtituens, in hanc legem res inter diſsidētes componit: ut Rex ab Imperatore Regnum recognoſcat: Kanutus Regia ſpe poſita, miles ſit Suenonis, Sialandiam accipiens, eaq́ contentus ſit. Qui has recuſet conditiones, in eum ſe copias miſſurum, ut alteri accedant. Sueno circumuentus, quod neceſſe fuit, paterna bona, quibus in Sialandia abundabat, tanquàm peculiaria, conditionis tenore ſublegit, exceptitq́: ne uiolandæ pactionis, omnis domi deeſſet occaſio. Quod quia Germanico Iuri familiare erat, admiſſu facilè fuit. Kanutus pacti ſponſorem Vualdemarum depoſcit. Ille ſciēs, quàm ſit difficile parere conditionibus, ualde recuſat. A Rege rogatus, hac annuat conditione: ut niſi ille pareat pactis, ſe acceſſurum Kanuto. In has conditiones diſceditur. Reuerſus in Regnum Sueno, Cæſari reſcribit. Suorum Procerum conſilio, non placere conditiones: quas nemo ante ſe Danicorū Regum ſubijſſet. Kanutus etiam cùm pacta in Sialandia poſceret, Re-

Barbaroſſa hic Frider. I. Anno Chriſti 1152.

Saxonię lib. 6. cap. 15.

Sueno & Kanutꝰ cō ditionibus componuntur.

gios ſe penates à cætera conditione ſecreuiſſe dicebat. Fruſtratus ergò ſpe Kanutus, uadem depoſcit. Qui cùm Regem deſerere, aut ſponſioni deeſſe, æquè turpe duceret: utrobiquè famæ periculum contemplatus, mutare pactum, quàm euertere maluit. ſtatuens, ut cùm Rex Sialandiam commeatui ſuo neceſſariam duceret, aliud pro eo. Kanuto ſtipendium aſſignaret, nec fructu parcius, nec honore defectius. Aſſenſus conditioni Rex, tripertitam Kanuto Præfecturam conſtituit: eiquè in Iutia, Scania, ac Sialandia peculiare beneficium tradit: interciſam loco dominationem minus ſolidæ poteſtatis geſturā exiſtimans. Huius rei gratia, Kanutus denuò Vualdemarum predem depoſcit. Quem uelut ante repugnantem, Sueno ſponſionem iterare coëgit: negans ſe, ſi pacto obuiam iſſet, eius in Kanutum defectionem ægrè laturum.

¶ Suenonis mutati & improbi mores, & nuptiæ. Caput. xxxij.

IGITVR Sueno, perinde ac bellorum metu ſolutus, ſuperbè cœpit agere, patrios ritus proijcere, Germanicos habitus ſibi ac familiæ inducere: Epulas maiori luxu inſtruere. Quippè quem recens conſpecti ritus Germanici oblectarunt. Sed ea res in oculis Procerum uehementer notata, honores Nobilibus ademptos, hiſtrionibus ac ſaltatoribus addebat. Illuſtribus à ſe uiris reiectis, leues ſibi ſociauit & effœminatos. Nec Auariciæ imperauit. Proſcriptiones Nobilium, quorum ambiebat patrimonia, multiplicans. Paruulorum exhæreditationes, ut patrimonijs fiſcus ſuccederet, increbreſcere fecit. Prouincialium onera ingrauauit: quod ſumptuoſus ille apparatus epularum, ueſtiumquè extorſit. Controuerſias iure dirimi ſolitas, ad antiquas pugnæ diremptiones, & ad duella reuocauit. Popularium alloquia refugiens, non ſe paſſus adiri, de more permiſit. Concionaturus, non leni cōtentus tumulo, ſed grandi cumulato ſuggeſtu conſcendit. Hæc & horum ſimilia faſtum inſolitum teſtificantia, multorum à Rege animos aliquando parentium abalienauere. Sed tum iuſta cauſa erat belli gerendi in Suecos: Regem tamen nuptiarum ſuarum implicuit. Equidem Conradi inter Germanos inſignis Principis filiam coniugem ducere parabat, ducebatquè. Cui fœminæ falsò imponunt, quòd patrios ritus Daniam inuexerit: cùm etiam ante Sueno illis ſit uſus. Vidit enim in adoleſcētia Curiam Conradi, & nunc Rex, recēti memoria Fridericum adiens, antequàm coniugem duceret, Teutonum ritus amplexus eſt.

Suenonis nuptiæ.

¶ Pon-

¶ Pontificis Romani legatus Metropolim in Noruagia conſtituit, idem facturus in Suetia, ſi inter Gotos & Suedos ea in re conueniſſet. Legatus Daniam petens, in ſe parum amicam il lam reperit, quod Lundenſi Archiepiſcopo nonnihil de dignitate detractum uideretur creata noua Metropoli Noruegiæ, uerum odium illud in ſe conceptum facile extinxit. Sueno expeditionem parat in Suedos, quæ ob popularem tumultū non ſucceſsit. Cap. xxxiij.

PER quæ tempora Nicolaus urbis Romæ Cardinalis, à Pontifice miſſus, ad inſpectandam Noruagiam, quæ etiam Metropolim depoſceret. Venit, uidit, & Trondemni ordinauit Archiepiſcopum. Idem facturus in Suetia: niſi Goti cum Suecis, de loco & perſona diſcordaſſent. Itaq; relicta ea prouincia, cùm iam brumale tempus ingrueret, nauigationem ueritus, Daniam terreſtri petit itinere: infenſam, quòd Noruagiam eius ditioni ſubtraxiſſet. Sed placare cōſtituit Archiepiſcopum Lunden, quòd polliceretur, arbitrium conſtituendi in Suetia Metropolitani, apud illum collocaret, & in perpetuū de manu Lunden. Archiepiſcopi ſumeret Sueticus, ab urbe Roma miſſum pallium. Quam rem Apoſtolicis literis firmandam pollicetur. Facileque fuit impletu. Nam rediens in Vrbem Nicolaus, mortuo Anaſtaſio, creatus eſt Pontifex ſub nomine Adriani: perfecitq; publicæ religionis Præſul, quod priuatæ legationis miniſter annuerat. [redacted] Quo etiam tempore dum adhuc in Dania moraretē Nicolaus, Regem qui parabat expeditionem in Suetiam, tentauit auertere: multis rationibus contendens, non eſſe tanti, cui proprij ſanguinis impendium, & multorum ſubditorum ſanguinem daret in periculum, laboremq; infinitum. Quid enim continere Suetiam, niſi inuios montes, & ſaltus nemoroſos: pro quibus teneret Daniā agris, pecoribusquè fœcundiam? Sed ſurdo narrabat fabulam. Quippè ſemel conceptum Regni deſyderium excutere non potuit. Tam autem certa iam Daniæ Proceribus erat de Suetia ſpes uictoriæ, ut inuicem iam agerent de Coniugijs inde ineundis: cùm ille eam, iſte alteram ſibi puellam generoſi ſanguinis aſcriberent: Igitur Rex magno apparatu, infinitisquè ſumptibus expeditionem inſtituens per terram agere, quo marina fugeret incommoda, Suecisquè claſſe plurimum fidentibus, eam adimeret opportunitatem belligerandi. Interea Suerco, belli metu crebras ad SVENONEM de pace Legationes miſit. Sed nullis conditionibus ad eam impetrandam peruenire potuit. Quanq;

Nicolaus Pont. Max.

Sueno Suecos inuadit.

autem magno inprimis inſtinctu parata eſſet expeditio, infinitisq́ laboribus exercitus tranſportaretur in Suetiam: uana tamen fuit omnis
Suetiæ lib. 5. cap. 20. ea molitio, ut in Suetia noſtra explicuimus. Effecit tamen ea expeditio, ut onerata plebe grauibus in eam impenſis, tumultus magnus con
Tumultus plebis in Regem. ſurgeret. Quē Rex ipſe accurrens, placare haud poterat. Exactio enim tributorum ſolitò onerosior, plebem ad indignationē pertraxit. Concurrebatq́ armata in Arnam uallem, magnis concionibus in Præfectos & Regem inuecta. Cuius rei gratia Rex è Sialandia in Scaniam traijciens, inermis ipſe, armatam duxit cohortem: ne qua uis intentaretur. Igitur plebe foris diſcuſſa, ad interiorem cœtum penetrauit: manuq́ porrecta, cùm ſilentiū poſceret, lapidibus aliquot peti cœpit. Cedens autem furori, Tokonem uirum primarium, eloquio pollentem, miſit: qui reddita ratione, Præfectos, & Regem purgaret: plebemq́ pro tempore tumultuantem placaret. Sed Rex indignatione plenus, multos Scaniæ uicos iuſsit uaſtari: & tumultus principes, aut ære, aut uita mulctauit. Nec Tokonem, quem diximus, prætermittit. quòd illum ab initio commouiſſe plebem arbitraretur, & perinde excitatum à ſe incendium, facilius extinxiſſet. Quæ res Kanuto nouandorū motuum animū fecit: dum præcipuam Regni partem aduerſari Regi cōſpiceret. Sed tum Vualdemari Ducis cum Rege conſenſio, adeò molitionibus eius obſtitit, ut nihil proficeret. Quantum enim in Regem odiū, tantus erat populo in Vualdemarum uenerationis amor.

¶ Connubium nouum Vualdemari cum Kanuti Germana, & Regi ſuſpicionem, & Vualdemaro defectionis anſam præbuit. Caput. xxxiiij.

QVOD ubi uidere Kanuto ſtudentes, Vualdemarum à latere Regis dimouendū ſunt arbitrati: alioquin res Kanuti non eualituras. Submittunt, qui Vualdemaro, iam nuptias cir
Sophia Kanuti ſoror. cumſpicienti, miris laudibus formæ ac pudicitiæ Sophiā, Kanuti germanam, efferant. Ille autem paupertatem moribus obeſſe reſpondit, non facilè à Rege paſſus diuelli. Kanutus ubi id intellexit, tertiam totius patrimonij ſe germanæ dotis nomine daturum aſſeuerat. Igitur flexus ea re Vualdemarus, affinitatem inijt: tantaq́ conſociatus eſt Kanuto charitate, ut ex illo die, nulla unquàm diſſenſionis offenſa interccederet: paſſus puellam ſibi adhærere, cuius parens infandiſsimo
Supra cap. 11. lib. eod. proditionis genere, ſuum patrem, uirum ſanctiſsimum, pariter ac fortiſsimum peremiſſet. Ea res plurimùm Regi ſuſpecta eſſe cœpit, moleſtaq́: quòd fidiſsimo Vualdamari auxilio cariturus uideretur: ſed tamen in primis cauit, ne Vualdemarum ea de re durius cōargueret: ueritus magnam uirium ſuarum partem cum illo abituram. Sed adoleſcentes

ſcentes Regiæ diſsimulationis non ignari, accæpta comm̄eandi ab illo uenia, Suetiam, prædia ſua uiſuri, petere conſtituunt: Re autem uera, cum Suercone acturi, Suerconis filiæ, pro Kanuti connubio poſtulandæ, negocium fuit. Reuerſi, Regis in ſe indignationem auxerunt. Sed tum Rex Vualdemarum uerbis aggreditur: quòd ęmulo iunctus ſe deſerat: literis à ſe cõfectis, quaſi datis ab amico, ſuæ inſcriptioni prolatis, initam cum hoſte Suercone, aduerſum ſe cõiurationem accuſat. Vualdemarus ea libertate ſuam purgat innocentiam: quòd magnis laboribus, & pro Rege ſubitis periculis, opponat falſò confictam criminationem. Qua uerborũ acrimonia, tantam in Rege indignationem concitauit, ut capi protinus iuſsiſſet, niſi ueritus eſſet militum in ea re contumaciam. quòd Vualdemarum omnes & diligerent; & uenerarentur. Sed tamen Vualdemarus eam in ſe Regis efferueſcentiã, apud Iutiam magno Procerum concilio quęſtus, multorum in Regem odia conciuit. Nec multo interpoſito tempore, magno militum numero ſtipati Kanutus & Vualdemarus. Sialandiam adnauigant: non bellum illaturi, ſed ut ſe purgarent Regi, ſecuri tamen ab impetu feruoris eius. Triduano inde colloquio, de pace conuenit inter omnes. Eaquè conſtituta, Rex concubia nocte Roſchildiam redit.

¶ Vuandali Daniam inſeſtant. Exactione noua iterũ data, pax fit. Rex Vualdemaro inſidias locat: monitus tamẽ per amicos, ſeruatur incolumis. Caput. xxxv.

INTEREA Vuandali nouo excitato motu, bellum Daniæ intulerunt. Cuius is fuit exitus: ut Rex pacem penè ab illis mercari putaretur. At plures genti hoſtes exuſcitans, Henrico Saxoniæ Duci, tum rebus florenti, pecuniam grandem conſtituit ſe daturũ: ut Vuandalis à terra infeſtatis, ille à mari pacem ab illis nanciſceret: quo acrius motus, ab æmulo caueret in Regno. Quingentas argenti libras à Rege paciſcitur & mille Dux memoratus. Quam ille ſummam publica collatione expleuit. Sed parũ profuit ea in militiam Ducis ſubarratio. Quæ res etiã populariũ ab Rege animos auertit: deforme ducentiũ, pacẽ nõ armis, ſed cenſu exquiri: Sueno aũt cũ Vualdemarũ magis, quã Kanutũ formidaret, tollere illũ cõſtituit. Sed neq; armis, neq; uinculis petendũ in Dania cenſuit. quòd ab omnibus amaret. Inſtituta ergo profectione ad ſocerum Conradũ in Germaniam, Vualdemarum uiæ comitem depoſcit: ut ibi uinculis eum commanciperet. Quam rem & ſi occultiſsimè ageret, tamen prodijt literis detecta Vualdemaro ab amicis. Qui operã pollicitus Regi, ante tamẽ periculum ſuum per amicos detectũ, obtẽdit. Memorat, quantã Regi manũ conciliauerit, quæ pericula, quæ uulnera pro eius incolumitate excæperit:

Sclauorum irruptio in Daniam.

periit: & nunc ſe comitem itineris, ſi fallat, non aſtum, ſed nequitiam ſciat præualuiſſe. Rex quam ſanctè iurans, ſuſpicionem tegit. Neque enim ad deponendum perfidiam, tanta fidei commemoratione moueri potuit. Perueniunt Stadium, excepti ab Hartuico archipręſule perbenignè. Cùm ulteriorem conductum ab eo Rex peteret, non annuit Pontifex: petendum aſſerens ab Henrico Duce terrarum Principe. Sed Rex Vualdemarum ſubmiſit, ut inſtantius pro Rege poſceret à Pontifice conductum. Ille euocans docet Vualdemarũ, quòd ſuo periculo rem petat: itaq; eius gratia negare, quod illi futurum eſſet periculo. Ille ſuã perniciem minoris pendens, inſtat precando. Tum Hartuicus, Quando inquit perurges, Regis, ac tuo nuncio tertium adiungam: qui Henricum adeuntes, rem expediant. Cùm perueniſſent nuncij tres, ſeuocauit Henricus eum, qui Vualdemari nomine ueniſſet. Neſcis inquit, quanto de domini tui periculo agatur? Accæpta autem ibi diuertendi occaſione Suenonis nuncius, duobus comitibus relictis, ad Conradum Principem procedit: nuncians Regem in itinere eſſe ad ſe, habereque ex propinquis ſuſpectos, quos pridem inimicitias exercentes, recens affinitas fecerit in ſuam perniciem concordes. E quibus unum ei fraudulenter accitum, in comitatum ceſſiſſe, quem apud ipſum, nouarum rerum molitorem, uinctum habere cupiat. Quęrente Conrado, quo pacto Regem æmulus comitaretur? Fidem eius ſecutum aſſeruit: Tum Conradus, generi ſui conſilium execratus, decere ſenem ſe, inquit, quod iuuenis fugiſſet admittere: malle ergo ſe, generum, filiamquè cum nepote ex eo ſuſcępto, cruce ſuffixos uidere, quàm fidei & ſynceritatis opinionem tot annis ſeruatam, extrema ætatis infamia corrumpere: alienæquè fraudis propoſitum, impijſsimi ſceleris aſſenſu iuuare. Tum demum affuturum ſe, ſubſidiaq; laturum: ſi gener omiſſa fraude, palam quos metuat impetat.

Conradi Imperatoris prudens reſponſum.

Sueno iuſtè à ſocero notatus, inſidias Vualdemaro rurſum parat, ſed fruſtra: nec Sunonis abitum, nec Petri conſilio uel curans, uel uiens.

CAPVT XXXVI.

HVIVS ſermonis ad ſe relati Sueno rubore perfuſus, ulterioris uiæ tutatore negato, in Regnum redit. Breui morarum proceſſu, Kanuto, & Vualdemaro Vuibergæ agentibus, Rex quàm occultiſsimè traiecit, occupaturus incautos. At ubi inſidiæ patuerũt, euitatæ ſunt: Rex tamen ſe non intercæptionis, ſed colloquij gratia ueniſſe teſtatur. Illi autem euidentiſsimis argumentis dolum tenẽtes exploratum, iam defecerant, expreſsè Regi rebellantes: ſuffragijſq; Iutiorũ, ambo ſibi Regium nomen adſciſcunt. Tum Rex eo comperto, apud Othenas

Othenas(nam eó loci fortè diuerterat)contractis in Regiã militibus,
nunc uniuerſos,nunc ſingulos arctius cœpit percunctari: qua fide prę
ſens bellum ineant. Reſpondentibus alacriter: Non ſimplici promiſſo
ſtetit, ſed fidem ſacramento duxit renouandam. Inter agendum Su- Suno à Rege abit.
no, uir fortitudine præcipuus, egreditur: miſitq́ꝫ Rex qui illũ percun-
ctaretur, quid abiret? Mœſtus paternę uillę queritur ereptionem. Rex
certior factus, reſtitutionem pollicetur. Ille ſeram eſſe iuſticiam reſpon
det: qua cùm florentibus rebus potitus non ſit, non ſe uſurum in ad-
uerſis. Vualdemarum paterno, auitoq́ꝫ fretus militię titulo, petit trans
fugio. Cunq́ꝫ Sueno firmandis rebus Sialandiam peteret, Eſchyllum
maximum Pontificem, conſilij atq́ꝫ præſidij gratia euocat. Tum Pe-
trum quendam, uirum primarium, & prudentem, cuius conſilio res
multas agebat, ſciſcitatur, quid illi uideretur agendum. nam æmulos,
uiribus à Iutijs mutuatis, ſequi Regem in Sialandiam ferebatur. Ille
uerò pro ſua in Regem integritate, liberè locutus, Ego tibi inquit, ab Petri libera
initio Rex ſuggerebam: ut equitum, peditumq́ꝫ Ductoribus ita indul- in Regem
geres, quatenus aduerſum æmulos tutior eſſes: aut ab his ſaltẽ ad pro- increpatio,
pinquos placendi ſtudium transferres: eosquè tu, ſola contentus ſpe- & conſiliũ.
cie, reuera regnare patereris. Si neutrum egiſſes, breuem tibi Regni
fructum futurum. Tu uerò neutram in partem inclinans, quem in lo-
cum res tuas deduxeris, ipſe primus experiris. Excandeſcens Rex,
Quamdiu ſibi unum eſſet ſcutum, Petro ſe oppoſiturum minitatur.
Tum ille. Meum pro te ſcutum ſemper excubauit, & quatenus patie-
ris excubabit: ſed uereor, ne citò cunctorum tibi tuorum opus eueni-
at ſcutorum. Quod Rex auarè dictum exiſtimans, Num adhuc ſatur
eſſet, percunctatur? Eſſe reſpondit ille: ſed uereri, ne talem ſaturitatem
cruda ſequatur digeſtio. Tum quid facto opus eſſet, rogatus. In Scani
am inquit eundum. Nam huc loci uereor, ne pauciores amicos, quàm
hoſtes habeas. Scaniam ſi occupaueris: memores illi priſtinæ uirtutis,
facilè Iutios exterrebunt. Sin æmulis permiſeris occupandam: formi-
dandum, ne magnis illic in te uiribus confluentibus, hoſtibus fias con
temptui. Ille fortis uiri conſilium, aliorſum detorquens, quòd fidere il
lum Vualdemari fauoribus diceret, contempto ſaluari monitu, ſuam
ſecutus frontem, hoſtem Roſchildiæ ſtatuit demorari.

¶ Suenonis Regnum declinat: Rex in Falſtriam
fugit. Præter duos ex Proceribus, reliqui
omnes ab illo deſciſcunt.
Caput. xxxvij.

R ARESCENTIBVS alimentis, quòd magnũ mi
litum aleret REX numerum, uicos multos diſtraxit:
quorum

quorum precio accæpto contineret agmina. Sed neq; ſic diu rem per=
tractaturus, exercitum dimittere cogitabat. Quod ubi Eſchyllus per=
Eſchylli Pont. conſilium. ſenſit, rem ſui Regis inclinare iam cernẽs, ſimul, ut ferunt, pactis cum
aduerſarijs defectionis præmijs, cum Primis ſuorum Regem aggredi
tur: Dimittat quos paſcere nequeat, præſertim pietatis ac neceſſitudi=
nis iura uiolaturos: ſi in ciues ac propinquos depugnaturi eſſent. Rex
iam quid moliretur intelligens, cùm in deſcendentem cum ſua cohor=
te animaduerſurus uideretur, à proximis retractus eſt: ne bellum à ſa=
crilegio in Pontificem ordiretur. Paulatim autem exercitu dilabente,
Regis fuga. Rex & ipſe fugam circumſpexit. Ac iam dimiſſa urbe, in Falſtriam re
ſpexit, nemine ex proximis quid cogitaret ſciente. Vbi uerò conſilium
Milites ad Regem. fugæ manauit ad milites: illi orant, ne illis diffidens, ſine prælio uinci
patiatur. Victoriam ſpondent, ſi annitatur. Meminiſſe iubent, ſe eſſe,
quorum forti ſemper opera uſus, ubiq; uictor euaſerit. Ante pugnam
pudendam eſſe fugam. Monent, ne ex forti Rege, timidus militum de
ſertor euadat. Vbi nihil profecere, uerſi ad conuitia, deteriora quæq;
facta, & infecta in contumeliam proloquuntur. Illoq; elapſo, ſeipſos
hortantur, ut magnis animis in hoſtẽ ferantur: ſparſum militandi ge=
nus conſecutos non eſſe: facilè concludi paucos à multis. Nam eſſe il=
lis equos, & arma, & dexteras uincere ſuetas. Vnius pauidi Ducis fa=
cile damna compenſaturos. Hæc locuti, hoſtem expectant. Sed ubi
diu nemo paruit. Petrus, quem ſupra diximus, ſoluendum agmen, ſa=
lutiq; conſulendum admonuit: perquàm ſtultum teſtatus prælium, ſi
ne certaminis præmio ſubire. Iuti aũt Suenonem de induſtria ceſsiſſe
rati, tardius inceſſere. Sed Sialandienſes quòd indigenæ eſſent, commi
litones ductu ac commeatibus proſequebantur. Nulli autem eorum
tranſitio fraudi fuit. Cùm noui Reges pacati, in fidem reciperent om=
nes uenientes. Duo inuenti ſunt ex Proceribus, qui Regi præſtitam fi
dem ſeruantes, domi comprendi, quàm hoſtibus ſe dedere maluerũt:
miſsi ad Suerconem Suetiæ Regem in uincula. Qui præſtantius duxe
re cum fide carcerari, quàm cum perfidia regnare.

¶ In Iutiã nouo cõparato exercitu redit Sueno ſeuſẽs. Quẽ
cùm Vualdemarus & Kanutus expeditione maxi-
ma inſequuntur, Chriſtiana pietate ad tempus
à pugna ſibi temperant. Caput. xxxviij.

Sueno exul INTEREA Sueno ad ſocerum perlabitur in Germa=
niam: apudq; illum emenſus triennium, cùm humanis ille rebus deceſ
ſiſſet, Henrici Saxoniæ Ducis (quem Leonem cognominauere) pacta
ingenti mercede, pro qua obſides dedit: Hartuiciq; Hamburgen. Præ
ſulis armis in Iutiam reducitur. Cumquè peruentum eſſet ad grande
Vallum,

Vallum, quod Danorum opus dixere, præmiſit qui clauſtrorum cu-ſtodem ingēti pecunia corrumperet: ut reſeratis portis, ſine oppugna-tione tranſitum permitteret. Ille pactus pecuniam, iuſto ſe Regi mini-ſterium præbuiſſe ratus, pecuniam accæpit. Sed tum Pontifex, dignū eſſe ait, quòd cum ipſa proditionis mercede, autor uno portis laqueo figeretur. Sleſuicenſibus extrema minatus, extorſit cenſum Sueno. Ruſſorum merces eo loco copioſè aduectas, diripuit: ſtipendiumquè militibus perſoluit. Vrbi autem perpetuum perinde inſticiū induxit: quòd mercatores inde auerſi, alia deinceps emporia requirerent. Sa-xones prędabundi diffunduntur. Auſtrales Iutij ad interiora delapſi, Borealibus, ubi maior erat rerum, hominumq́ copia, ſe coniunxère. Interim Vualdemarus apud Sialandiam audito Suenonis reditu cum Saxonum uiribus, concitò traijcit in Iutiam, robur exercitus inde con tracturus. Vbi uiſus eſt, tanta accendit alacritate Iutios, ut omnes uno animo arma pollicerentur. Miſit iam è Sialandia Kanuto nunciū, qui à Suetia reuocatum, doceret quæ agerentur. Ille non ſegnius curſum cōuertit: reuerſusq́ in Daniam, nauigationem in Iutiam maturat. Sed tanta erat uis tempeſtatis, ut per multos dies inuium mare eſſet. Inter-im in agmine Kanuti exoritur ſermo, Vualdemarū cum hoſtibus pa-ctam rem omnem pace diremiſſe. Id ne militum mendacio compoſi-tum, quòd nauigationis illos tæderet: an aliunde ſit confictum, incer-tum eſt. Ruſticum hominem diſſeminaſſe rumorem ferebant. Kanu-tus ubi audiuit, ægrè tulit, integerrimi uiri famam, loquacitate tentare. Parcite inquit milites, linguas huiuſmodi cōtaminare mendacijs. Ego Vualdemari integritatem noui. Interea Vualdemarus in Iutia ſubau-ſcultans, quid apud hoſtes ageretur, nihilominus exercitum ualidum contraxit. Vbi audiuit adeſſe Henricum quendam, cui nuper familia-riter in militia cognito, conſobrinam dediſſet uxorem, quàm occultiſ-ſimè nuncium mittit: pro ueteri familiaritate deprecās, ne ſinat, quod in eo ſit, Ducem ſuum retrocedere, niſi pugna commiſſa. Fama uolat, magnum à Vualdemaro parari prælium: cuius rumoris gratia Dux Henricus, Henricum quem diximus militem ſuum, percunctatur io-co, quid Regulus ſuus agat? Ille non minus cachinno reddito, percun ctatur & circumſpectat latibula: ſed ad ſeriam petitionem conuerſus, Dic inquit per ſacramentum quod Romano debes Imperio, quid ti-bi ſuper belli mole compertum ſit. Tanto admonitus pignore, Rem inquit ueram Dux audiſti. Nam tanta mole bellum inſtruit Vualde-marus, quanta nullus ex hominū memoria ante illū in Dania. Quid igitur cenſes? Expectandam hoſtium molitionem? Omnino inquit. Nam terga dare, meticuloſorum eſt. Non eius gratia introiuimus ut

Cuſtodum corruptio.

Rumor pa-cis uanus.

fugiamus,ſed ut pugnantes uincamus. Ita uir prudens,& Vualdemaro poſcenti ſatisfecit. & Duci ſuo requiſitus, quale debuit uir fortis reſponſum edidit. Sed ea fuit temporum qualitas,ut ingruente Vere,ſolenne,ſtatumq́ Eccleſiæ ieiunium immineret:in cuius obſeruantiam, parum,aut nihil commëatus Dux ipſe prouiderat. Igitur aut properè redeũdum,aut religioſum tempus prophanis eſibus fuit uiolandum: quorum in altero militiæ pudor, in altero Chriſtianæ pietatis transgreſsio fuit. Sed pręponderauit in agmine Chriſtiano, obſeruãtia Religionis. Itaquè redibant:ſed tanta,ut ferunt, celeritate,ut iter ingredientium ſemeſtre,triduo reuerſionis adęquarent: multis etiam ſarcinis poſt terga relictis:quæ res timoris ſignificationem ingerebat. Interea Kanutus iam nuncium de Vualdemari rebus ſpeculandis miſſum recepit. Omnia diligenter perſpecta: nihil aut pactionibus, aut prælijs attentatum.

Religionis obſeruantia

¶ Vuandali Fioniam moleſtiſsimè opplent,quorum ſuppetijs Sueno Rex ſuſcipitur. Vualdemarus populi miſeret, ne deuaſtet:fitq́ colloquium inter Regem & Vualdemarum utcunq́ de rerum ſumma. Caput.xxxix.

PER eam tempeſtatem tanta Vuandalorum manus ſe in Fioniam diffudit,ut ſi altera talis clades immineret, actum de Inſula uideretur. nam cultu uacua remanſiſſet. Sueno autem cùm peruincere precibus apud Henricum Ducem,ut maneret, non præualeret, orauit: ut nihil Vuandalorum uiribus qui parerent Henrico, reduceretur. Ea fuit non parua manus eorũ,qui ab Aldenburga in Trauenam per Vuiagriam maris littora incolerent. Idquè impetrauit. Nam claſſe eorum in Fioniam reuectus Sueno,tanto populi accurſu ſuſcipitur,ut nemo unquàm alacrius. Spondent rerũ,corporumq́ præſidia. Multi cùm audiſſent reducem,uiſendi eius gratia uiri ac mulieres, ex cæteris Daniæ partibus adnauigarunt. Ita enim calamitoſi iacentis fortuna,miſerationem extorquet:cuius florentis promeruit inuidiam. Kanutus atq́ Vualdemarus comportatis in Fioniam quas contraxere uiribus,facile Fioniam oppreſſiſſent,etiam multorum uiribus exterorũ fulcitam:ſed reliquiarum commiſeratus Vualdemarus, populo parcendum,pro Rege quondam ſuo fideliter agenti. Nam autore eo res in colloquium uerſæ:condictumq́,ut Sueno cum adſcripta ſibi clientela Lalandiam concederet: ibiquè propemodum ſolitarius degeret: quoad inter ipſum & Duces,de pace plenius conueniret. Die poſtero Othenas Fioniæ urbem lauandi gratia repetens Vualdemarus, Kanuto ob inſidiarum metum balnea communicare non auſo, à Suenone,eius amicitiam ambiente,elatis obuiam Sacris,religioſæ Proceſsio

Parcitur Fioniæ.

nis

nis ordine excipitur. In Albani deinde ædem ab ipſo perducitur, arbitrorum nemine, præter Abſolonem admiſſo. Tum Sueno intra Sacellum ſedēs, Siniſtra mihi inquit, iampridem Vualdemare fortuna, conſortium tuæ familiaritatis inuidit: quanquàm & animū de te ſemper benè geſſerim, & à patris tui interfectore, enſis meus nō ſolùm uindictam exegerit, ſed etiam ſuſcæpto aduerſus patruū bello, parens meus, ſalutem tuam inter parricidales manus, ſine cuiuſquā pręſidio cōſtitutam, plenis pietatis armis ab exitio uendicauit. Poſt quem Ericus iunior, ne parentis mei, cui diu militauerat, cæptum excidere pateretur, ut Regni, ita quoq; tui curam arripuit. Tertius ego pueritiæ tuæ propugnator acceſsi. Nec mea parcius, quàm priorum opera ſeruatū te ſcito. Pro capite tuo necdum in ætatem perducto, aduerſus hunc, cuius fidem, ſocietatemquè exoſcularis, arma ſuſcepi: quæ niſi felicius auſpicatus fuiſſem, filio Magni immerens pœnas luiſſes. Qui niſi me tertium extimeſceret, haud quaquàm te ſecundū pateretur. Dum uiuo, uitam tibi aduerſus eius inſidias prorogo: extinctus, ut meum, ita tuū quoq; diem finio. Igitur eo tutius ad opem tuā decurrerim, quo plus eam beneficio meo debere cognouerim. Et nunc charitatis fiducia, arbitrum te pacis in me faciendæ conſtituo: cōtentus, qua me cunq; ſorte donaueris. Tantū apud exteros calamitatis perpeſſus, ut priuatus, aut egens intra patriæ fines degere, quàm exul denuò cenſeri malim. Arbitror quoq;, ut cùm ſingula iuſtius æſtimaueris, inter probra ducturus ſis potius parentis tui interfectore, quàm ultore procreatum excolere. Hæc & ſimilia replicantem, Vualdemarus interpellare non dubitans, Fruſtra meam inquit, & Kanuti amicitiam conuellere pergis. Cùm & ipſe paternæ culpæ affinis non fuerit: & mihi in eius expiationem olim iuſta perſoluerit. Quòd autem ulterius tibi militare non tuli, non meæ leuitatis, ſed tuæ perfidiæ crimen reputa. Nonne olim me peregrinationis tuæ comitem, in carcerem necandum ſocero ſtatuiſti? Atqui niſi prauitatem tuam, eius honeſtas uiciſſet, inter uincula moriturus abieram. Quoties meam, quoties Kanuti ſalutem per inſidias attentatam, fraudulentis conſilij niſibus obruere uoluiſti? Qualiter autem pares ferre poteris, quos milites habere non es paſſus? Verùm, ne cum reprehenſione propinquum auertere uidear, res tuas aduerſus caput meum reſtaurare tentabo: plus miſeratione fortunę tuę, quàm crudelitate promiſsionis inductus. Quam humanitatem, cùm ſcelere & fallacia repenſaueris, ſimplicitatem noſtram artibus tuis circumuentam ne exiſtimes, ſed potius fidem, pietatemquè periculis locum dediſſe. Tunc Sueno uerbis in ſimulationem compoſitis, perfidè ſe actu rum negare, ſincera fide eorum amicitiam expetiturum promittere:

Sueno ad Vualdemarum oratio.

Vualdemari reſponſio.

præſertim,cùm nec ſibi,qui ex morbo ſuperuiuere uix poſsit aut liberis,quos nullos habeat cõſulturus uideretur. Quid ergò?niſi culpam & ignominiam perfidia quæſiturum. Malle itaq; quantumuis triſtes fortunas excipere,quàm maximo famæ dehoneſtamento, ſceleratam ſui memoriam, per totum terrarum orbem diſijcere, breuesquè Regni fructus,extremæ fama turpitudine comparare. Dimiſſo Vualdemaro,Lalandiam ipſe conceſsit,copias undecunquè adaugens:ne per impotentiam, iniquas pactiones ſubire cogatur. Venit conſtituta dies,& in locum præfinitum Vualdemarus & Kanutus cum omni Nobilitate ſe recipiunt. Solebat, familiaritate fretus, Vualdemarus cum paucis adire Suenonem:quo more & nunc properans in colloquium Suenonem petebat. Ille diſpoſitis armatis,ſi uterquè accedat, excitata rixa,mandatum dedit,ambos opprimere Regni æmulos. Sed Kanutus ſe aditu continebat:ueritus quod acciderat. Cùm autẽ ſolùm Vualdemarum conſpicerent, continuere manus. Sed res induſtrium uirũ latere non potuit. Itaq; poſtero die uocatus Vualdemarus ab Suenone in colloquium,non aliter affuturum ſe dixit, niſi ſolus cum ſolo loqueretur:nullius congreſsionem ueritus,ubi uir uirum legit.

Suenonis inſidiæ.

¶ Daniæ Regnum tripartitur. Firmata pace, Suenonem Kanutus hoſpitio excipit. Structis inſidijs Kanutus truncatur: Vualdemarus inguine uulneratus, uix nocte media Abſolonis uicum aufugit.

CAPVT XL.

AGITVR in medium ambo progreſsi,diu colloquuntur. Aduocatis inde Kanuto cum Proceribus, Sueno arbitrium totius ſummæ in manus collocat Vualdemari,ſi idem Kanutus factitarit. Non dubitauit ille. Vualdemarus tanta rerum mole in ſe ſuſcepta, Regni concilium euocat, aliquandiu cum illo deliberat. Inde procedens in medium,pronunciat:Tribus ex æquo nomen Regium decernit. Prouinciarum autem diſtributionem hoc modo facit:ut ipſi Iutia, Scania Kanuto, Suenoni meditullium Regni Sialandia pareat, cum cæteris inſulis. Fides pacti ſacramento componitur:ut Religionis metu perfidia pelleretur. Inde manus tenduntur in cœlum. Autor rerum DEVS in concionem uocatur: Pontifices quoq; cenſuræ ſuæ partibus interſertis his, qui pactum rupiſſent, execrationis ſententiam intentabant. Condictum etiam,delatorum mutuò ſeminaria prodi debere:quo citius in ipſo aditu flamma opprimeretur. Quo tempore Kanutus comitante Vualdemaro Scandiam, quam iam in poteſtate habebat,petiuit,hoſpitio excepturus Suenonem. Qui poſtridiè aduentans,

Regni diſtributio.

tans, Ryngſtadium petit. Kanutus obuiam illi profectus, ut inuitaret in Roſchildiam, in ipſa profectione conuenit occurrentem religioſæ domus præpoſitum. Is cernens inermem Kanutum, Suenoni inquit nuncium uenit, properare te armatum. Hauſit cum ſuſpicione cautelam: & declinans in concionem populi, quæ illo fortè die non longè agebatur, uitauit congreſſum. Vualdemarus autem, apud quem bonæ fidei ſemper fiducia pręponderabat, Suenoni fidentius, quàm cautius occurrit. Stabant utrincp iuxta Suenonem armati: utroſcp, ſi ambo ueniſſent, perempturi. Solo autem Vualdemaro conſpecto, compreſſere gladios. Quid inquit Vualdemarus ea ſibi manus uult armatorum? Sueno quid de Kanuto acceperit reſpondet. Tum grauius obiurgans Suenonem, Hoc eſt inquit, quod crebrius experti in te formidare debemus. Sed ille ſe purgare fruſtra conatur. Procedunt Roſchildiam, Kanuto, cui iſthic ius erat inuitātē. Et primam quidèm noctem in urbe Sueno per ludos & comeſſationem exegit. Diluculo Thorberni uicum, haud procul ab urbe inuiſit. quòd paruulam illic filiam, quam inuiſere pergebat, haberet. Ferunt Thorberni uxorem, Suenonis familiaritate loquacem, dixiſſe. Iam Rex tertia parte rerum contentus es, qui totū tenebas. Deſcendit ſermo fœmineus in cor eius profundius quàm putaretur. Itacp diem extraxit in ueſperam: quo aſpirante, mittit Kanutus, qui cœnatum accerſiunt: de mora percunctantibus. Thorbernus ait, balnearum uaporem caput Regis infeſtaſſe, quo tardius ad cœnam iret. Ipſe Rex moras purgans, delinitum ſe ait puellæ blandimentis. Ipſa reſponſi uarietas, percunctantibus notabilis erat. Venit in triclinium: medius honoratiori loco pro ætate accipitur. Diſcumbitur. Menſis remotis poſt epulas, cùm minutioribus poculis paſsim ac uariè, pro more diſcurrentibus, conuiuij hilaritas augeretur, aleam popoſcit Sueno: quòd ea dum exularet, tempus terrere conſueuiſſet: uno hoc ſolatij tum genere delectatus. Quæ calamitatis recordatio nonnullos mouit, quòd non boni moris res inſtitueretur: ſed tabulato non ſuppetente, ne luſui quidem uacatum eſt. Inter cætera Cantor Germanicus fugam Suenonis, exiliumquè Cantilena complexus, uarias ei contumelias, formatis in Carmine conuitijs obiectabat. Quem ob hoc acrius à conuiuis increpatum, Sueno diſsimulata moleſtia, fortunas ſuas liberius recinere iubet: quoniam libēter ſe poſt erumnas malorum meminiſſe confeſſus. Crepuſculo appetente, illatisquè ex more luminibus, miles Suenonis Therleuus, qui paulò con uiuio egreſſus fuerat, reuerſus in Regiam, occaſionem edendi facinoris, oculis, animoquè tacitus perluſtrabat. Cunquè pauliſper attonito, ſtupentiquè aſsimilis, conſtitiſſet, Kanutus propaſſo in terram amicu

u iij lo, ſede-

lo, ſedere ſibi proximum iubet. Ille tantæ eius dignationi gratias ha-
bens, æde excedit: eueſtigioque regreſſus, exiguo capitis motu Sueno
Suenonis nem accerſit. Quem, ſigni tam latentis ignarus Kanutus, à Therleuo
inſidiæ. euocatum edocet. Cui cùm Therleuus aſſurgenti paulum inſuſurraſ-
ſet, quotquot Suenoniarum partium affuere, eis in colloquium admi-
xti, collatis in orbem capitibus, nemini remotiorum exaudienda tra-
ctabant. Tunc Kanutus perinde ac inſidiarum præſcius, Vualdema-
rum brachijs attrectatum, oſculo petiuit. Cauſam blandimenti, cùm
minimè ſic ſe agere conſueuiſſet, ab eo cuius oſculum tulerat interro-
gatus, ſuppreſsit. Interea Sueno relictis in æde militibus, per poſti-
cam in conclaue diuertit, præeunte puero luminis gerulo. Mox in Ka-
Vualdema- nutum & Vualdemarum à ſubornatis ferrum diſtringitur. Sed Vual
ri periculũ, demarus ocyus ſede exiliens, manum amiculo obuolutam, non ſolùm
& effugium applicatis capiti ſuo gladijs obiecit, ſed etiam Therleuum acrius in ſe
ruentem, pectoris impulſu humi præcipitauit. Cum quo pariter & ip
Saxoniæ li- ſe collapſus, femore quàm grauiſsimè ſauciatus eſt. At ubi primùm pe
bro. 6, ca. 13. dibus ſe excæpit, recepti uulneris immemor, dum perruptis obſtan-
tium globis, foribus exiliret, quidam obſcuro loco obuius, arrepta cin
guli ipſius penſilia, retentare eum conatus, abrupit. Interea alijs, ne no
Kanuti ctis errore facinus impediretur, feneſtras reſerantibus, Therleuus hu-
mors. mo reſidens, Kanutum dextram gladio obtendentem, fronte confo-
dit. Excipit ſemianimum Abſolon, Vualdemarum in tanta perturba-
tione eſſe ratus: fluidumq́ cruore caput, manibus ac ſinu complexus,
inter ipſos armorum ſtrepitus, ſalutem ſuam, quàm Regis curam ne-
gligere præoptabat, reliquijs ſpiritus adhuc in eius pectore palpitan-
tibus. Tandem Kanutum à ſe teneri, cultus indicio expertus, permi-
xtum mœrori gaudium habuit. Igitur noctis obſcuro neminem di-
ſcerni patiente, in eos qui ualuas propius acceſsiſſent, ſtricto ferro pro
ruebatur. quia tenebrarum acceſsio, hoſtis ne, an commilitones eſſent,
incertum fecerat. Regum ſatellites, aut in ipſo conamine reſiſtendi, aut
in fuga opprimuntur. Abſolon obuoluto manu pallio, inter denſos
Abſolonis elabitur. Nomen rogatus, obſtinato ſilentio non edit. Obuios om-
periculoſa nes, aut ictus fruſtratus, aut uirtute ultus eſt: donec ad Auſtrales Tri-
fuga. nitatis ædes progreſſus, quorundam amicorum præſidio tectus, urbe
etiam elatus, ad uillicum noctu pertranſiſſet. Inde uegetiorem equum
nactus, in uicum cui mater inerat, media nocte peruenit: caſus edocens
Vualdema- occiſi Kanuti, uulneratiq́ Vualdemari. Ille uerò duos ex ſuis conſe-
ri fortuna. cutus famulos, illorum inhærens humeris, debilem greſſum trahebat,
uires quas natura negabat, à timore mutuatus. Sciebat enim, de ſuo ca
pite agentem Suenonem non quieturum. At ille ſupra uires ambu-
lans,

lans, donec equo à ſuis impoſitus, ad eundem uicum media nocte per
uenit, quo illum ſui caſus nuncius Abſolon, iam præcedebat. Quem
ex uillico inde recenter ad matrem tranſiſſe cognouit, præuijs loco-
rum peritis eó contendit. Adeò corpoream eius debilitatem, duratrix
humanæ infirmitatis neceſsitas confortabat. Illic procurato uulnère,
femorequè faſcia circum ligato, noctis reliquias exegit. Diluculò Sue-
no collectis ciuibus, nocturnis ęmulorum inſidijs appetitum ſe queri:
amiculum, quod de induſtria confoderat, oſtendere: Kanutum, &
Vualdemarum hoſpitalitatis uiolatores, periuros, latrones, homici-
das uocare: gratias Deo replicare, quòd amborum facinus, alterius ne
ce propulerit: aduerſus ſuperſtitem implorare auxilia. Aſſertis eius,
quia fraus in propatulo fuit, nulla habita eſt fides. Deinde ut Vualde-
marum maritima fuga prohiberet, omnes omnium locorum na
ues perfodi iubet, nec refici. Solitudines, quibus obrepſiſ-
ſe crediderat, diligentius perquirit. Ille autem tribus
ſolis fretus comitibus, per loca minus ſuſpecta
reptabat: Esbernum iubens, ſe aliquot
locis Vualdemari ſpecie oſtentari.
Ille quoq; multis idem locis
per alios fieri curat: ut di
ſtractus, incertusq;
fiat indagator.

¶ Iutiam Vualdemarus, horribilem cum ſuis tempeſtatem
paſſus, tandem peruenit: tyrannidem Suenonis conci-
one exponit. Rex illum iſthic fruſtra perſecutus,
Sialandiam petit: atq; denuò rediens, inglo-
ria cedit fuga. Caput. xli.

INTERIM peruenit Vualdemarus in locum, unde
ſumpto nauigio tranſire parauerat. Sed refectione opus erat. Ad fa-
brum quendam diuerſi, eam poſtulant. At ueritus ille Suenonem, co-
gi uolebat. Aderat Esbernus, & hominem abſtractum ui impulit refe
ctioni. Ita utriq; uidebatur ſatisfacere: dum hinc obſequium, inde cöa-
ctio prætenderetur. Naui refecta, mare ingreditur, Iutiam petiturus.
Sed tanta cöorta eſt tempeſtas, ut omnes mallent ferro perijſſe. Nim- Tempeſtas
bi tum grandine ita frigore membra contraxerant, ut ne attrectando maris hor-
uelo uis ſupereſſet. Interim procellæ nauis latera quaſſabant. Guber- renda.
nator temone relicto, uentis nauim permiſit. Crederes latrones, & per
ditiſsimos homines nauigare: quibus infeſtũ cœlũ omnibus uiribus
incurreret. Sed tempeſtas Inſulam illis permiſit, in quam expoſiti re-

ficerentur. Nauis autem quia ad anchoram ſtare non poterat, & fortè non erat qua figeretur, roboribus arborum per foros diſtentis firmabatur. Refecti uictores, poſtero die pacato mari, Iutiam perueniunt. Ibi in Concione Vualdemarus parricidium accuſabat: hoſpitalitatis iura conculcata: fide publica falſa, alterum peremiſſe: ſe graui (quod oſtendit) affeciſſe uulnere. Coörta eſt omnium iuſta indignatio, arma in perfidum promittentium. Interea Sueno refectis quæ foraratremigijs, opprimere hoſtem imparatum contenderat: ſed fœminæ Vualdemaro fauentes, noctibus abripi fecerant, quod ille per dies refecit. Peruicit tamen Regium imperium: ut nauibus ad tranſportandum exercitum coäptatis, Iutiam peteret. At omnes portus iam hoſtis præſidio firmauit: ut nuſquàm aditus eſſet Suenoni. Quo comperto, redibat in Sialandiam: edicto per illam, perquè Scaniam emiſſo, ut omnes arma pararent: totis uiribus petendum Regni hoſtem Vualdemarum. Ille interim Vuibergam petens, nuptias peregit: potiſsimum, ut Kanuti, cuius ſororem duxit, milites ſibi conciliaret: tanto impenſius occurſurus hoſti. Multi præterea ex Suenonis militia, facinus eius peroſi, ad hoſtem tranſierunt: & quoniam Sialandia receptaculum & perfugium Regis erat, inuadere ſtatuit: ſed celeritate, & animi magnitudine perfecit Sueno, ut prius in Iutiam duceret, quàm ille exercitum tranſportaret. In flumine enim Diurſam, ſe contulit: & cum expeditis militibus in terram egreſſus, Vuibergenſium fidem ſtatuit pertentare. Vualdemarus uiros præmiſit primarios ad eius claſſem, quæ erat Sialandenſium atque Fioniorum: ut ciuili bello abſtinentes, ſceleri nõ aſſiſterent. Perſuaſi Sialandenſes, abiere. Sed Fionia claſsis, magnis periculis, cædemquè perpeſſa, fugere & illa cogebatur. Quam rem egerrimè tuliſſe Sueno putabatur. Sed miſſus à Vualdemaro Randruſium petente, Esbernus, ut hoſtium conſilia ſpecularetur, ad Vuibergam profectus, uidit hoſtes iam certiores de Vualdemari profectione, petere Randruſium. Ille, ut erat mágna animi, uiriumquè uirtute præditus, nouiſsimos agminis aggreditur, equo perturbans.

Vualdemari accuſatio, in Regem.

Muliebres ſuppetiæ.

Vualdemari nuptiæ.

Fionij fugiunt.

Esberni heroicum facinus. Vualdemarus copijs maximis inſtructus, Suenoni congreditur. Inita fuga Sueno ſub arbore quadam trucatur. Caput. xlij.

SVENONIANI hoſtes adeſſe rati feſtinant in æquiora loca: ut explicato agmine aciem ſtruant. Quo cùm peruentum

peruentum eſſet, uident Esbernum cum paucis. Cuius contemptu multi in eum concurrunt. Ille autem, quo erat militari robore & exercitatione, incurrentes excæpit: multos ſtrauit. Vbi autem ingraueſcere pugna cœpit, celeri fiſus equo, abibat: nec erat qui, niſi de longinquo ſectaretur. Obuios interea de ſuis nactus, collocat in inſidias: quo inſequentes ſe hoſtes deducere cogitabat: niſi ſe quidam ex latentibus, moræ impatiens, oſtendiſſet: quo uiſo, abibant ad ſuos. Præcurrens ergò Esbernus per compendia, hoſtes docet propinquare. Vualdemarus autem needum copiarum ſatis contraxerat, quibus ad prælıū uteretur: igitur ducendum tempus ſtatuit, quoad confluerent. Pontem ergò, qui ſuper amnem oppidum iungebat continenti, partim abrumpens, ſuis tutamentum, hoſtibus interclusionem fecit. Iuuentus tamen miſsilibus certabat: nolens animum torpeſcere deſidia. Interim Vualdemaro tantum copiarum affluxit, ut hoſti obuiàm in pugnam exiret, amne tranſmiſſo per uada, quæ exploraia tenebat. Dum aciem explicat, uidet ex latere cuneum armatorum non contemnēdum. Ratus hoſtes, conſtitit: ſed ſtatim edoctus, eſſe commilitones, in aciem accæpit. Tantæ autem factæ ſunt Vualdemaro copiæ, ut decima uix pars ſignorum ordines poſſet intueri. Sueno autem ſpeculatus hoſtium multitudinem, recto cōſilio ſtatuit, rem in longum ducere: non acie confligere, ſed obequitando multitudinem fatigare. Sed erat in militia eius inter Primarios Ago quidā, huius diſsipator conſilij: qui ſpei plenus pugnæ auidus erat: is Vualdemaro acceſſuros ſuos minitatus eſt, niſi educeret in pugnam: Vnde illi ſuorum diffidentia obreperet admiratus. Solere illum cum paucis ſemper multos uincere: Meminerit uirorum, quos in agmine ducit: Circumſpiciat hoſtium inermem multitudinem: numero illos, ſe uiribus præſtare: Cur longius differat uictoriam? Hac oratione, Suenonis conſilium ſalutare diſſipauit. Igitur educitur in aciem. Vualdemarus cohortem ferruginea ueſte ſuper armis contectam, iubet ex latere dextero depugnare: alios in ſiniſtro cornu præfecit robuſtiſsimos Duces: ipſe cum reliquo exercitu medius incedit. Suenonis acies non tam lata, quàm inſtructa proceſsit: primumquè impetum in ferruginatos, quos nouo armorum genere arbitrabantur, fecere. Sed ubi ueſte, non armis uidit innouatos, in robur medij exercitus procurrūt. Sepes erat acierum media, quam pro robore palorum equites tranſire non auſi, pedites Vualdemari conuellentes, primi pugnam ineunt: Hoſtes retroagunt. Equitum alæ circumuolantes perurgent. Quippè Vualdemari iumenta, proxima nocte nihil paſta, ad curſum agilem circumferebātur. Contra Suenonici equi uentribus diſtenti, ad curſum ſegniores erāt. Vtrinq; ergò urgentibus,

Esberni audax facinus.

Stratagema

Ago ad Suenonem.

Stratagema

urgentibus, de parte Vualdemari, facilè Suenonici ceſſere. Signifer ubi ſuorum fugam circumſpexit, reuocans, in ſtrepitu non auditur: Signoq; humi defixo, cùm ſiniſtra teneret, dextram in obuios exerebat: ſed à multitudine uictus, cum paucis, cùm fortem tamen operam nauaſſet, cadit. Iam undiq; fuga: nuſquàm prælium. Sueno & ipſe fugæ compendia quæritans, paludem ingreditur, equo mergente dimiſſo, pedes cum paucis progreditur. Sed neq; ſic armatum, ferente loco paluſtri, arma etiam poſuit. Longius progreſſus, famulis etiam innixus, uiribus deſtituitur: ac ſuis à ſe dimiſsis, præter paucos, qui morte triſtius duxere Regem deſerere, in arborum radice feſſus reſedit. Superuenere agreſtes, prædam ſecuti: & cæſis qui Suenonem circumſtetere, illum quis eſſet percunctantur. Suenonis ſcribã profitetur. Equo impoſitus, inter captiuos ſeruandus ducitur. Sed à ſuperuenientibus *Suenonis mors.* cognitus, ad Vualdemarum ſe duci orabat. Agreſtium quidam, quo feruore incertum, ferro caput eius diſtringit, penequè præſcidit. Hic exitus Suenonis: qui ſi pares Regni pateretur, pacificus diu regnaſſet. Sed perfidia illum iterata perdidit.

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, Rerum Daniæ geſtarum LIBER VI.

❡ Vualdemarus Rex tandem Daniæ ſolus acclamatur: in quoſdam animaduertens, quibuſdam pœnam remittens. Expeditionem dein in Vuandalos, Danis infeſtos paraturus, retrahitur. Caput. I.

Vualdemarus Rex. I. VVALDEMARVS diui Kanuti filius, primũ cũ Kanuto Rex declaratus, fugato Suenone, deinde cùm Arbiter eſſet, à conſortibus factus ex conſilio Primorum, Regium ſibi, cõſortibusquè Suenoni, & Kanuto decreuit nomen cum honore. Nunc autem oppreſſo per fraudem Suenonis Kanuto: ipſoquè Suenone uicto atquè perempto, ſolus DANIAE Regnum accæpit: quod diu ac feliciter adminiſtrauit. Primùm quidèm in captos perfidia notabiles animaduertit. *Animaduerſio.* Peremptus Vluo manibus Kanutianorum: Therleuus, qui & Vualdemarum uulnerauit, & Kanutum perculit, turpi ſupplicio affectus: ad quod ibat plorans *Remiſsio.* muliebriter, cùm prçces intentatæ fruſtrarentur: Magnus, nouiſsimi Erici

Erici ex pellice filius, cũ captus extrema formidaret, ab cognato Vualdemaro, non ſolùm impunitatem, ſed etiã honoratam promeruit militiam. Buriſium, Kanutumq́ꝫ eius fratrem, Præfecturis donauit. Kanutiani autem milites, non contenti, quam uiderant uindicta, Regem adeunt: poſcunt, ut omnes participes ſuper occiſo Kanuto conſilij, proſcriptione damnarentur. Rex autem cernens, quàm latè manaret hoc eorum poſtulatum: meliori ſecum conſilio parcendũ eſt ratus. Thorbernum enim, Buryſium, & Kanutum, cùm magna Procerum manu afficere uideretur, quòd Regni rebus obfuturum magnopere proſpexit: uictus tamen fortium uirorum inſtantia, promiſit: ut quos illi nominatim dicerent, donec ijſdem precantibus reſtitueret, proſcripturũ eſt pollicitus. Tum paucorum editis nominibus, cæteris pepercere. Facile enim humanus animus ab odio in gratiam deflexus mutatur. Cæteris eiuſdem gregis, ut ijſdẽ potius bonis militibus uteretur, quàm in eos animaduerteret, exoratus ignouit. His iam compoſitis, ad reparandũ Regni ſtatum, animum intendit. Flagrantibus enim inteſtinis bellis, Vuandali per occaſionẽ grauiores incubuere Danis. Nam crebrioribus incurſionibus inſulas Daniæ infeſtantes, tertiã ferè Regni partem uaſtam & incultam reliquere. Horum inſolentiam repreſſurus, ſimul etiam in eos Chriſti fidem per occaſionem propagaturus, quàm per partes accæptam, crebrius reiecerant: primam expeditionẽ in eam gentem poſt accæptum Regnum decreuit parare. Atq; eius rei gratia, in inſulã Maſnet, uniuerſi Regni Proceres, populiq́ꝫ Oratores in Concionem iubet adeſſe. Ibi uiſum eſt Regni Primoribus, dilatione ad eam rem opus eſſe: quòd lacerę ſint Regni uires, hoſtiumq́ꝫ omnia in expedito. Nam apud illos Regium uotum eſſe peruulgatum: qua de re inſtructiſsimos eſſe, quòd ſi commiſſa manu, uictoria (quod abſit) hoſtibus cedat, uno prælio eſſe actũ de Dania, nec ſupereſſe uires renouandi facultatem, ut inſolentiſsimis hoſtibus perpetuo rubore Dania ſeruiat. Minimè ergò uno prælio, tantæ nobilitatis uires impendi debere: dummodo uictrices parum gloriæ, uictæ dedecoris plurimum ſint laturę. In hanc ſententiam totius concionis conſonant ſuffragia. Cuius arbitrio Rex expeditionem dimittere cōactus, propoſito ſuo ceſsit. Ab Abſolone Rex interrogatus: Cur tam ſubitò magni propoſiti uotum deſtituiſſet? Reſpondit. Ne tam multos & fortes uiros in diſcrimen adduceret. Ergo inquit, cum ignauis & ignobilibus ingredere: quorum uictoria plus gloriæ, pernicies minus damni intulerit. Ita lepidi ingenij adoleſcens, indignationem ſuam facetia colorauit: Regem tamen admonens, quid mallet.

Vualdemari prudens decretum.

Vuandali in Danos.

Pietas Vualdemari.

Abſolon ad Regem.

¶ Roſchil-

¶ Roſchildienſis Eccleſiæ Epiſcopus moritur. De altero ſubrogando contentio oritur, ad furorem uſq; populi. Rex & ſi eligendi ius, merito ſibi arrogare poſset, attamen id Clero permiſit. Clerus in gratiam Regis Abſolonem Epiſcopum declarat: qui ſe in tuenda patria optimè geſsit.

CAPVT II.

PER quæ tempora Roſchildienſi ſede, Aſceri morte uacuata, diuidua plebis uota de ſurrogando altero fuere: quæ uſq; adeò ſimultas creuit: ut exactis urbe alienigenis, etiam Regij nummiſmatis Rectorem fugauere, domo eius penitus abiecta. Ea res Regis animũ, ut debuit, grauiter affecit: indignantem, tantum eſſe licentiæ populo, ut conciues eijcerent, Regium publicæ utilitatis procuratorem malè mulctarent. Inſtituit exercitum in contemptricem ſui ciuitatem ducere: contumacemq; ad parendum compellere. At indignationem eius, miſſa Legatione, necnon ingentis auri mulctatione complacarũt. Aduentans ergò in urbem Rex, Cleri ſuper electione Pontificis libertatem tutatus eſt. Equidem & ſi uideretur Maiorum ſuorum opibus ſuã datam Eccleſiam in Patronatu tenere, iuriſq; plurimum in deligendo Pontifice ſibi poſſe præſumere: noluit tamen ſacrorum Canonum decreta, contemptui ſubijcere: ſed arbitrium deligendi liberum permiſit Clero. Ille tantæ Regis dignationi non ingratus, tres uiros uirtute præcipuos è ſuo numero Regi inferebant. Cui ex Aulæ familia quartum adiecere Abſolonem: ut Rex unum quem uellet ex his aſſumeret. Ille permiſſa facultate non uſurus, iuſsit in unum in conclaue omnes conuenire: ibiq; ſcripto quenq; deſignare quem mallet. Cùm priores ſuam deſignationem iam rotulæ inuoluiſſent, non ignorauere, quo Regia uoluntas propẽderet. Cùm tamen Regis modeſtiam, Iuris formulæ parentem, honorarent. Itaq; accepta charta ſcripſere: omniumquè uota ſcripto ſignata, in unum Abſolonem conuenere. Is igitur Pontifex aſſumptus, Regia familiaritate & cognatione iunctiſsimus, animi, corporiſq; dotibus præcipuus eminebat. Animi præſtans magnitudo, ingenij ſingularis ſolertia, linguæ præcipuus in eloquentia uſus. Audierat is primordio Pontificatus ſui, uicinum oppidum, incurſione Vuandalorum de mari infeſtum eſſe. Suorum domeſticorum manu armata eò contenderat, hoſteſquè numero incomparabiliter præſtantes, ſuperauit, fugauit, multoſq; ex eis cecidit. Defendendæ Patriæ primordia uictoriarum ſuarum conſecrans. Inde Piraticam, quæ increbuerat, auertere adorſus, omnes uires intenderat: neq; tempeſtate, neq; frigore auerſus, quo minus tutum mare, & Patriæ incolumitatem

Sæuitq; ignobile uulgus.

Abſolonis electi Pontificis uirtutes.

Piratarum oſor.

tem præſtaret ciuibus.

¶ In Vuandalos Rex expeditionem denuò parat: at febri correptus, rurſus abſtrahitur. Caput.iij.

EODEM tempore, cùm aſsidui Danorum hoſtes Vuandali, Iutiam, Falſtriamq́; infeſtarent, Falſtrenſes munitione ad mare firmata, ſeipſos quibus poterant uiribus tutabantur. Inerat tum præſidio Regius Pincerna, cùm hoſtes incurrerent: abactisq́; illis, ut cunctq; tum perſtitere. Sed quidam Falſtrenſium libera uoce pronunciat: Priſcos Reges in talis aſſueuiſſe calcaribus: hunc uerò prima pedũ parte punctionibus inſiſtere. Cauillatus: quòd non Procerum alicui, ſed miniſterijs uilibus Rex permitteret tuitionẽ Prouinciarũ. Quod dictum in contumeliam miniſtrorum, ille retrorſit in Regiam maieſtatem. Aures Regias cùm promptas haberet, amariſsimam illis indignationẽ in Falſtrenſes immiſit. Acceſsit, ut fieri ſolet, accuſatori delator: qui Falſtrenſes, quòd Vuandalis pro ſua interdum incolumitate aſſentari cogerentur, grauius incuſauit. Captos ab hoſtibus ibi carcerari: Regium in hoſtes decretum, ab illis ſolere denunciari: cæteraquè in eum modum plurima, quæ Regis indignationem pridèm accenſam inflammarent. Itaq; Sialandenſiũ ſatis eſſe putauit uiribus in eam ducere, quòd Sialandenſes illis pridem infenſi, faciles ad eam rem haberentur. Abſoloni Pontifici dedit partes Orientis, ipſe Occiduas cœpit armandas. Sed hunc Regis in gentem innocuam motum, ſalutaris ab alto commonitio ſubuertit. Equidèm apud Ringſtadium cöorta Regi febris, expeditionem intermittere, deq; extremis cogitare peregit. Nam ingraueſcente morbo, Abſolon Regi aſsiſtens, deſperatæ penè ſalutis mœrorem accæpit. Humana quippe ope defecta, cœleſte præſidium inſtituit implorare. Nam ſacra facturus Pontificali more, uota pro Rege nuncupauit: impletisq́; myſterijs, ſupremam ſacrorum communionem Regi ſuis manibus afferebat. Qua ueneranter accæpta, ſudor ingens totum occupauit corpus: unde morbi uis auerſa, ſpem uitæ reſtituit aſtantibus. Sed tum Abſolon, uel mœrori, uel uigilijs, uel participatione ſpiritus contractam ægrimoniam, adeò Regijs celauit oculis, ut laboranti, grauius laborans deeſſe non pateretur. Attamen breui rerum conuerſione, uterq; inſperatæ ſalutis munus à Deo recipiens, agnouit, admonitionis loco, cedere illis corporum debilitatem.

In Regem ſcomma.

Rex febri corripitur.

Vnde Rex auerſus, expeditionem poſthabuit, & ad gratias Deo perſoluendas conuertitur: quòd ſalutari caſtigatione corporis, auerterit ſe ab innocentium infeſtatione.

¶ Rex omnino Vuandalos, præcipuè aūt Religionis gratia, ſibi ſubiecturos, conſilio ſecretiori inito, ſtatuit: At maris horrida tempeſtas obſtat. Caput. iiij.

PROXIMA uerò ab recepta incolumitate, Regi curæ fuit, expeditionem in Vuandalos inſtitutā, propagandæ potiſsimum ſacræ Religionis gratia intentare: ſed paucis in conſilium euocatis, reliquæ multitudini rem uult eſſe incompertam. Ne, ut prius, multitudinis impediatur ſuffragijs. Et quoniam de Sialandenſium alacritate, obſequioq; nihil dubitabat: Scanienſes appellare opus uidebatur. Iſthuc traijciens, Proceres in concionem euocat: animi ſui propoſitum detegit: Rem eſſe & gloriæ, & meriti plenam, ſi aſsiduos hoſtes ulciſcatur: & ita uindicet, ut ad meliora transferantur. Eſchyllus Pont. Max. negat in expedito eſſe claſſem rei opportunam. Quippè regionem externis agminibus diſſuetam: paucas habere quas emittat naues. Rex ſubinde. Etiamſi una ſola ſit, exeundum ſibi cum illa: cæterum omnes contumaces ſuo ſe tempore uindicaturum. Eſchyllus ubi firmatum Regis propoſitum uidit, operas ſuas pollicitus eſt: domeſticis ſe uiribus, & amicorum, Regi ſpondet affuturum. Lalandenſibus autem, ac Falſtrenſibus non ante denunciat expeditionē, quàm ſit ille exiturus. Ne ad hoſtes perferendi copia ſuppetat. Landeram peruentum eſt: ubi Rex ſpeculandi exercitus gratia, iubet terram ingredi. Portus autem maris anfractibus curuatus, plurima imperitis pericula minatur: & ob id Danorū exiſtimatione infamis euitatur. Proximo autem Copiæ in terram progrediuntur. Ibi ſpeculando, exercitandoq; iuuentutem, quindena conſumitur: ac perinde magna pars commeatuū. Inde nauigare orſi tranquillo mari labuntur. Sed ut hoſtibus latentior ſit acceſſus, non uelis, ſed remigijs inſiſtunt. Abſolonem ſeptem nauigijs præcedere iuſsit: ut ſpeculetur hoſtilia litora. Nihil ille cunctatus paret. Ac propè iam in conſpectu habuit hoſtilia litora: cùm nautis admonentibus, cernit Regiam nauim paſſo uelo curſum reflectere, cæteramq; claſſem comitari. Stupefactus Abſolon, mœſtus curſum conuertit. Quid enim cum paucis in hoſtico faceret? niſi quòd illos faceret de aduentu Regis admonitos. Rex ſub inſulam Monæ ſtationem portus occupat. Mœrens ac triſtis Abſolon, mœrentes cernit Proceres. Vnà de more, Regiam in nauim contendentes, conſident pertinaci ſilentio, uultibus in terram demiſsis: Rex tantæ cauſam mutationis miratus, quid ex alacribus triſtes ſint rogat? Sub noctem petijſſe ſe portum: quòd opportuna labori dies, nox quieti ſit permittenda. Tum Proceres in Abſolonem reſpexere, ut omnium uice loqueretur. Ille autem fiducia familiaritatis effundit Procerum indignationem,

Rex ad Scanien. Proceres.

Mona inſula.

tionem: Mœſtos meritò uideri eos, qui gloriam tuam, patriæ ſalutem, honorem Dei his labefactari intelligant: Optimam rei gerendæ occaſionem neglexiſſe: Commeatus pro magna parte abſumpti, quid niſi reditum ſuadent? Hoc quærere niſi leuiſſimos, quibus auſcultet, contempto Procerum conſilio: ut cùm illi defecerint, remeandi cauſam inueniant. Hos eſſe, quibus in æquo ſit conſtitutum, uictor, an inanis redeas. Altera hæc eſt expeditio, ut cernitur fruſtrata, exquò ſolus regnare cœpiſti: cùm prima ſit remiſſa, hæc maiori dedecore intermiſſa eſſe iam penè uidetur. Quid ſi tempeſtas ingruat? Quid nobis ſperandum: niſi ut tu contemptus, nos irriſi, in Patriam, etiam hoſtibus ludibrio reuertamur? Hæc, & his cōſentanea prolocutus, Regem quidèm exacerbabat ſermonum libertas: tamen ne monitorem impudentius auertere uideretur, magnitudinem iræ, quam uultu teſte conceperat, moderatione ſua ad lene & tolerabile reſponſum deflexit: dicendo, cō plures operum ſuorum teſtes extare, nihilquè tam fortiter ab Abſolo geſtum: quod ſi necdum uirtute æquauerit, adhuc factis æmulari non poſſit. Nec plura elocutus, finem facit, Pontifice ſubſecuto: Non oportere amicorum monitis grauius ſuccenſere. quòd plena ſint illa ſi dei potius, quàm aſſentationis delinimenta. Nox quæ inſecuta eſt, tantam exciuit tempeſtatem, ut quàm optabile uideretur in hoſtico conſiſtere, potius hoſtibus, quàm procellis opponi. Quæ tam uehemens incubuit per quatriduum, ut ne in portu quidèm naues cōſiſtere, quo minus diſijcerentur, potuere. Primores in littus conceſſere Abſolon, Petrus, Eſbernus, Suno, cum quibus Rex omnia ſecretiſsima communicare ſolebat: quos conſpectos diuagari Rex, cymba traiectus aduehitur: & militibus longius aſtare iuſsis, pridem inquit, animo excitatam uerbis indignationem etiamſi occultare uóluiſſem, uultus prodiderat. nec immeritò: dum conſultorum monita in contumeliam uerſa uiderentur. Equidem ſi ea, quæ poſt factum irretractabile illata ſunt, paulo ante monitionis in morem præiſſent, magnum quatridui, ac maioris etiam temporis lucrum importaſſent: Seras monitoris partes eſſe, quæ rem dum in arbitrio eſt, negligentius obeunt, exactam ſollicitudine proſequuntur. Facta autem infecta fieri non poſſunt, quantiſcunque conuitijs inſectentur: Orturæ uerò tempeſtatis ſæuitiam præuidere, abſque Cœleſtium monitis, quis poteſt? Neque tamen quin ea delictorū pœnas luerit dubitare: Omiſsis præteritorum querelis, ad tempeſtiua rebus conſilia animum, operamquè deuocare par eſſe. Malle enim ſe ſpiritum ſpecioſo exitu, quàm expeditionem deformi reditu finire. Excipit Petrus. Etſi futurorum ignari ſumus, incertumquè ſit, quid craſtina uehat lux, præſentibus in omnē commodum uerſis, æquanimiter

Regis reſponſum.

Tempeſtas maris horribilis.

Rex ad Proceres.

Petrus ad Regem.

ter in utrunque fortes animari decet. Tridui ſupereſſe commeatus: hoſtile ſolum in conſpectu, quo attacto, armis cedet quod neceſsitas deposcit: bono eſſe animo par eſt. Nam quicquid periculi eſſe debuit in aduerſos hoſtes, mari expiatũ eſt: Tanto futuros lętiores exitus, quanto ſint primordia duriora. Rex collaudato eo, Abſolonem obſeruare iubet mutatæ tempeſtatis rationem. Proxima nocte, quadam ex parte mitigata tempeſtas, animos fecit nauigandi. Speculator Regi renunciat eundum, uelis pariter & remigijs in curſum intentandis. Rex ait moras fore rumpendas. Ille ſubtexuit, Benè operam nauaturos, ſi unde mane remigarint, eò in ueſperum reuertantur. Rex quoque, Tum nobis quæ in Vuandalia conſpexeris, renunciabis. Igitur nauigationi ſignum editum ad omnes peruenit. Luctantur remigijs portum linquere. Sub terrarum prætextu quietiora, & quæ ſuperari poſſent maria

Ventorum tempeſtas.

uidebantur. At ubi libero cœlo Venti deſæuiunt, maior incubuit tempeſtas, ſummaquè ui contendentibus remigibus, uix curſum tenuere. Abſolon, ne fortius dixiſſe, quàm feciſſe uideretur, contra uim nititur tempeſtatis, omnibus remigum uiribus peruincens profectionẽ. Nec ſegnius Rex ſuos inſtare iubet. Sed tantus fuit undarum à uento impetus, ut alioquin ualidiſsimæ rates conquaſſatæ, inimicum haurire cœperint imbrem, Rex cùm nauis qua uectabatur, ſolutis compagum lateribus dehiſcere etiã ultrò timeretur, aduocato proximæ nauis Ma-

Regis periculum.

giſtro, propius iubet adeſſe: & temerario penè, ſed ſalutifero ſaltu peruenit in aliam, tranſlatis quoque ſignis. Eſchyllus Pontif. Max. forti & perſeueranti diu animo Regem comitatur: ſed uicta procellis naui, etiam annuente Rege inuitus redit. Tum magna pars claſsis, ſiue errore malo permiſsi reditus, ſiue quòd ita fingerẽt accæpiſſe, retrouerſa, pronis uentis ferebatur. Denique ex claſſe .260. uix .60. permanſere: reliquæ aut neceſsitatis impulſu, aut contumacis animi temeritate, reditum in patriam tenuere.

¶ Conſilio capto, Dani inſulam Hithym improuiſè obruunt, deuaſtant. Rex Iutios claſſe infeſtans, in fugam cum ſuis uerſus eſt. Caput. v.

REX iubet magiſtros nauium in terram deſcendere: ut inter Proceres penſato conſilio, quid agendum foret con-

Procerum conſilia.

ſtitueretur. Ibi multæ dictæ ſunt ſententiæ. Quibuſdam uiſum eſt, ex re eſſe, reditum maturare. ne paucitate conſpecta, hoſtibus ludibrio ſint. Alijs etiam uiſum eſt populationi inſtandum. quòd gens hoſtium ſecura, nullis adhibitis cuſtodibus, pecora ſineret per littora diuagari. Sed ea ſedit omnibus ſententia: ut ſub noctem uadis fluminum pertentatis, proxima à Rugia diuiſa inſula Hithym peteretur: obſer-

uatis

uatis aditibus, ne à congentilibus auxilium inmittatur. Tanta autem celeritate res cœpta eſt, ut incolæ productis de feneſtra capitibus, cùm equitatum audirent, Kazymarus, an Bugiſdauus eſſet, qui uenitaret, rogabant. Sed tela inmiſſa, docuerunt, non eſſe ſuos quos putabant legitimos Principes, ſed hoſtium globos. Terram uerò illam terribili diſcurſu uaſtarunt ferro, incendijs: predamq́ꝫ ante ſe agebant opulentam. Vicem reddentes populationibus, quas crebras ea gens Daniæ intulit. Interim qui relictus erat claſsis cuſtos, à Rugijs, iam de nauibus ſociorum iniuriam uindicantibus, & ut multis cum paucis obſiſteret, ex omni claſſe relictos collegit cuſtodes: paucisq́ꝫ nauibus perarmatis, fortem operam in tuenda ſuorum claſſe impendit, ſecutus etiam in mare impugnatores. Dum autem abeſſet REX, & cum cohorte prædatoria in littus ueniret, miratur abeſſe naues. Videt poſt paulum è mari ſuum adnauigare Præfectum, redeuntem ab hoſtium effugatione. Sed cùm Rugianos etiam tum inſtare uideret Rex, & ipſe cum ſuorũ manu in naues ſe recepit, hoſtibus occurſurus. Et quanquàm æquata pugnæ iam manus uideretur, una tamen in re ſuperiores Rugiani erant: quòd maris uias tenerent compertas: ideoq́ꝫ ad intima lapſi, undecunq́ꝫ hoſtem infeſtabant: Dani ad interiora ſequi nõ auſi, quòd profundo non crederent, uariè à circumuectis uexabantur. Abſolon quoq́ꝫ ex præda reuerſus, ubi uidet ſuos in mari laborare, præda cuſtodibus permiſſa, cum ſua quoq́ꝫ cohorte naues conſcendit, & quas à terra uidit opportunitates hoſtibus ademit. Per ſingula autem momenta Rugianorum uires incrementa nanciſcuntur, allabentibus ſemper, qui recentes uires afferrent: quo magis creuit Danis labor, iam non impugnationis, ſed meræ defenſionis. Fatigauit ea res ad extremum Danicas uires: quo factum eſt, ut magna pugnantium pars, non modò uictoriæ, ſed ſaluti diffiſa, quæ prius ſub conſpectu Regis fortem operam impendit, tum uelis ſublatis, fugam inirent: nec pudor deſertionis, nec clamor exprobrationis à fuga potuit continere. Tum Vuandali paucitate conſpecta remanentium, acrius incubuere. Sed Rex paucis in conſilium euocatis, quid faciat conſultat.

> Rugianorũ potior fortuna.

> Danorum fuga.

¶ Abſolonis conſilio, Rex Scaniam cum ſeptem ex ſexaginta nauibus relictis adit: Vires reparat, rediens Rhugios inſigni uictoria ſternit & fugat.

CAPVT VI.

ABSOLONI uiſum eſt, in proximã Hitym inſulam concedere: ibiq́ꝫ reparatis parũ uiribus in hoſtes ducere. Petro autem

alia ſententia fuit: quòd inſignis illa paucitas (erant enim ſeptem ſolæ naues ex. 60.) nullam laudem, magnam autem cladem poſſet afferre, defectis commeatibus, ſocijs dilabentibus, nullo expectato præſidio: cùm interim Vuandalorum uires per ſingulas horas increſcerent. Igitur pandenda uela, & ferentibus utendum uelis, deq; alia proſperiore expeditione cogitandum. Quam ſecutus ſententiam Rex, totis incubuit uentis: patriam non ſine magno ſuorum, qui fugam ante illum inierunt, dedecore repetit. Sed Vuandali iam in fugam hoſtem uerſum inſectari, omni niſu conantur aut capere, aut mergere tam paucas hoſtium naues. Telis autem Danorum fortiter repulſi, ter fruſtra annitebantur propius accedere: ter repulſi, clamoribus, & inſultatione, quando armis non poterant, Danos irridebant. Rex autem obuias ſub patriæ limine naues habuit, quibus tranſitum mutaret. Sed primùm in Scaniam, Eſchyllo Pont. Max. uenientem excipiente declinauit. Rex autem huius expeditionis pudorem diu ualere non paſſus, Autumno proximo uires ex Scanijs & Sialandenſibus frequentibus renouauit, raris autem ex Iutia nauibus. Aderant ex his, qui prioris fugæ maculam portantes, nunc Rege ac ſocijs teſtibus abolere ſunt conisi. Quo enim pudentius tum fugerant, nunc impenſius in arma ruunt. Perueniunt proſpera ſatis nauigatione in hoſticam terram. Arcon urbis ſubiectam prouinciam inuadunt, populabundi: magnamq; prædam præ ſe agentes, in littus redeunt, nauibus impoſituri quæ cæperant: & ecce hoſtes de longinquo agmine paruerunt. Suborta autem nebula, ex oculis utrorumquè aſpectum eripuit. Qua durante, & Dani ſtipandis nauibus, & Vuandali propinquandi per caliginem hoſtibus, uiam inierunt per uada illis comperta, hoſtibusq; ignota. Priſlaus erat Danorum perfugio partes ſecutus: is regionis peritia paulàm in caligine excurrens, renunciat, è propinquo adeſſe hoſtes: & iam ſenſim ſol diſsipans nebulas emerſit. Rex audito nũcio, inuenire illos reſpondet uiros, qui fatum fugæ præferant: Iubetq; in ordines coire pugnaturos. Iam ſub liquido aſpectu ſtant, ordinibus etiã ipſi inſtructi. Dant ſignum pugnæ. Fortiter utrinq; concurritur. Cadunt plurimi. Duo Danorum equites ita infeſtis incurrunt haſtis, ut ante Regem ambo cum equis deciderint. Rex & ipſe in pugnam properans, utriq; ſuper incidit tam graui lapſu, ut ſiniſter terræ cubitus infigeretur. Qui aderant ex Primoribus, equis dilapſi, Regem erigunt. Macte inquit ille, hæc ruina hoſtibus minitetur. Fortes eſte uiri: & in equum reſtitutus, pugnam inſtaurat. Nec diu ſtetit dubia fortuna. Quippe uicti hoſtes terga dedere. Dani ſecuti, multos in fuga cœperunt, aut peremerunt. Fortis Danorum miles, longius inſecutus, ab hoſtibus intercipitur: tan-

Rugij Danos fuga irrident.

Nebulæ illuſio.

Regis periculum.

Rex Rugios ſternit & fugat.

tantamquè accedentium ſtragem facit, ut penè ſolus ſubſiſteret. Deſmum multitudine uictus, ſuper à ſe factam ſtragem occubuit. In ipſo uado trucidati multi: dum uicti, uictoreſq; paſsim caderent. Ibi Esbernus Abſolonis frater, fortiter pugnans, dum fidentius hoſtem inuadit, penè periJt. Fruſtra illum equites conati ſunt extrahere, unus atq; alter, ac item tertius penè cum ipſo fuerant intercæpti. Peditum opera extractus, examinis aſpicitur: ſed uoluto corpore, dum undam proijcit uomitu, oculos aperit. Percalefactus autem, etiam linguæ recipit officium: ſed diu permanſit exanguis. Tali fortium uirorum opera, tum peracta eſt uictoria: effectumq; eſt, ut ex eo die Vuandali in aciem aduerſus Danos non deſcenderēt: ſed leuibus prælijs, aut excurſionibus reliqua bella peregerunt. Hic eſt fructus huius expeditionis. Ingenti autem præda ſtipatis nauibus, in Patriam uictores rediere.

Esberni periculum.

Regis uictoria.

Bellum Rex in Rugios rurſum parat: qui miſſo legato de pace cum Danis agat, at Rugij tum nec pacem adipiſcuntur, nec Dani ſuſceptam expeditionem proſequuntur. Caput. vij.

VERNO tempore aſpirante Anno poſt natum Chriſtū M. C. lxi. Rex iam totis uiribus incubiturus bello, magnas undiq; uires conciuit. Conueneratq; frequens Iutiorum, Scaniorum, Sialandenſium, Fionenſiumq; multitudo: ſtabatq; claſsis in anchoris, nauigationis opportunitatem expectans. Tum Rugiani prioris calamitate commoniti, Legatum de pace miſerunt Domborum, uirum prudentia & facundia clarum. Is cùm ſciret, quanti apud Regem Abſolon eſſet, illum inprimis adijt, ſequeſtrum faciens ſuæ ad Regem Legationis. Ille cum Legato Regem adit in loco, quo, ut diximus, frequēs claſſis conuenerat. Simul ut uires Daniæ cōtuitus in armis, quaſlibet conditiones pacis non recuſabat. Sed euenit: ut dum ibi moraretur, Iutiorum commeatus iam penè abſumptus, quòd tempeſtas nauigationem non permitteret, iam illos domū reſpicere cōegit, reditū promittentes: Sed Scaniorum, atq; Sialandenſium abundantia adiuti, perſtiterunt. Fionenſes autem cùm idem facere monerentur, acerbius ſe oppoſuere. Quam rem, cuncta diligenter perluſtrans, Orator Vuandalorum cùm comperiſſet, qui antea pacem ſupplex petebat, comperta diſſenſione in exercitu, æquas pacis conditiones obtendebat. Sed Abſolon rogat, qbus tandē, ſi impetret deſyderata, modis ſanciri, firmariquè uelit accęptas conditiones? Ille ſe pro gentis ſuæ iacto in undas lapillo, fœdera ſancire reſpondit: utſi pacto obuiā iſſent, ita perditū iri, mergēdiq; uiderent. Abſolō obſides fore dādos replicat. Domborus

Anno Chriſti 1161.

Domborus Legatus.

Quid diſcordia militum pariat.

uiciſsim à Danis obſides repoſcit. Tum Pontifex. Vuandalos Danis non ſolùm obſides, ſed etiam claſſem cum ſupplemento dare conſueſſe: nec ulla factum memoria, ut darent Dani illis aut pignora, aut obſides. Ad hæc Domborus, fiducia plenus. Qua es prudentia, tria ſoles expendere tempora: ut non modò præterita, ſed etiam præſentia, futuraq; metiaris. Olim quidèm ea gentis noſtræ, ueſtræq; fortuna tulit, ut noſtri ueſtris cedentes, acciperent Leges ab illis: Rerum mutata uiciſsitudine, nunc alia depoſcere uidetur. Noſtra Dijs fauentibus florēt omnia: Veſtra qualia ſint, ipſe conſpicis. Fines ueſtri armis & exercitibus tutantur: noſtri ſitu marcidi, culturæq; inopes iacent. Noſtrarum diffuſiò partium, uix alendæ quam genuit multitudini ſufficit: & tamen quos omnifariàm potentiores aduertis, non modò ſuperiores, ſed etiam pares habere contemnis. Tunc demū tributi nos exactione ſollicita, cùm & ſortem noſtram ſucceſſibus æquaueris: & eam malis, quibus tua nunc premitur, affectam conſpexeris. Hæc Domborus. Sed Abſolon diſsimulato indignationis ſpiritu, paucis eum reſponſis excipiens, ad Regem quæ accęperat profert. Verùm pertinax freti ſæuitia, nauigationem interpolando, expeditionem fecit euaneſcere. Legatus autem, pro more quo inuicem Dani cum Vuandalis utuntur, tamdiu tenetur, quoäd illum placido reſponſo abſoluant. Ne tam ſpeculator, quàm pacis arbiter uideatur aduenìſſe.

Dombori Oratio.

¶ *Rex Henrici Saxonum Ducis auxilio, Vuandalos mari & terra adortus, Nucletum illorum Principem capite plectit, ſuos trucidat & fugat. De'q; Prislaui huius filio, præclaris actis.* Caput. viij.

REX autem debellandæ Prouinciæ maius opus eſſe reputans, quàm ut ſolius eius uiribus expediretur: cum Saxonum Principe Henrico, cui Leoni cognomen dederunt, per nuncios agit: ut cōmuni ope à terra, & ipſe à mari Vuandaliam aggrediantur. Non inuitus Dux ille Legationem accipit: iampridem ampliandę ſuæ in Vuandalos ditioni intentus. Igitur facta utrinq; pollicitatione, uterq; parat exercitum: Rex à mari totis Daniæ uiribus, Dux à terra aggreditur. Prima illis in Obotritos fuit expeditio. Magnopolenſes nunc uocantur. Nam Rex Polam Inſulam aduehitur: expoſitisq; copijs, terram populabundus ingreditur. Saxones idem ex alio latere factitauere: ut nonnunquàm amborum agmina ſe in campis conſpexerant. Primam rei inclinationem paſsi Saxones, pabulatores multos incautius egreſſos, ab hoſtibus intercæptos amiſere. Sed huius rei damnū ſtatim pari, aut clade maiori cōpenſabant. Nam milites armis ſupernè tectis, uelut pabulandi gratia ſparſim gradiūtur. Vuandali obſeruato tempore proſilie-

Henricus Leo Saxonum Dux.

proſilierunt. Ibi conuerſi, conglobatiquè Saxones, ad unum omnes ceciderunt. Quorum Princeps Niclotus erat: cæſiquè caput palo defixum circumtulere. Hoc cùm in caſtris Danorum uulgaretur, filius eius Priſlaus, qui iampridem odio ſuperſtitionis patriam declinans, ad Danos confugerat, cumquè illis militabat, audita patris morte cùm cœnitaret, manum pauliſper ab eſcis retrahit: ſuſpiransquè ait, Non alia debuit ueri Dei contemptor morte interire. nam patrem ille in cœlis, indignum duxit agnoſcere. Interea Vualdemarus Rex, Henrico Duci collocuturus de communi bello gerendo, medium in locum occurrit. Ibi in longum ducto ſermone, ab Duce Rex deducitur in caſtra: ſplendidoq; exceptus epulo, ab illo Regio faſtu honoratur. Omnia ad luxum compoſita: ita, ut Principe dignum ſplendorem Regijs oculis inferret. Interpoſita deinde mora, cùm ex uarijs prælijs, quę leuia multa acciderant (nam totis aciebus Vuandali dimicare non auſi, excurſionibus hoſtem fatigabant) caſus emergeret, quo opus uideretur, iterum Henricum Ducem interpellare. Cunctiq; circumſpiciēs Rex aduerteret animum, quem perquirendi ſtudio ſollicitum mitteret, alterius equus claudicare, alterius effracta arma: nonnunquàm etiam ualetudo obtendebatur: omneſquè miniſterium recuſarent, periculo plenum: Abſolon ſolus ſe exequendæ rei cum expeditis offerebat. Legendorum comitum illi permiſſum eſt arbitrium. Proximum quenq; ſanguine delegit: fideliores ratus in periculo. Sed & Priſlaus, quem diximus Nicloti, filius, quem Vualdemarus ſorore in matrimonium data, artiſsimo ſibi nexu conſtrinxerat: iampridem Patriæ, pro ſuperſtitione paganica infeſtus, ducem itineris agere pollicetur. Itaq; conſcenſis equis, Ducem aggreditur inquirere: inuentumquè Regijs mandatis conſalutat. Cunctiq; Dux illum nocte proxima ſecum rogaret quieſcere: ut exceptus conuiuio, pro dignitate tractaretur: Ille cauſatus, Regem anxiè reſponſa demorari, ſibiquè eſſe, quod in ordinanda, collocandaquè claſſe inprimis curaret: ægrè abeundi ueniam impetrauit. Cunctiq; inſcenſis equis abire cæpiſſent, quidam è Saxonum Primoribus adit Ducem: increpitans, quòd Regios Proceres ſine comitatu, per medios hoſtes, in grande mittat periculum. Reuocati, præſidium Saxonum demorari iubentur. Sed ABSOLON nouis cauſis moram excuſans, nihil illi opus eſſe affirmat: ſuo malens, quàm alieno periculo redire. Deniquè tam ſe pertinacem egit accipiendo comitatu, quàm ſe egerat in demorando. Alacriter ergò egreſsi, cùm in patentes campos abijſſent, Priſlaus ſuccuſsis frenis accelerare iubet. Ego inquit, ſi meo res arbitratu ageretur, fortiſsimorum militum præſidium non recuſare uellem. Per medios

uadimus

Niclotus truncatur.

Priſlauus filius eius, chriſtianus.

Priſlaui adhortatio.

uadimus hoſtes, iam per equorum ueſtigia, de noſtro tranſitu certiores. Scio acerba meorum odia, parentem de nobis uindicare: illiq́ꝫ parentare, ardentiſsimè cupiunt. Igitur commoneo fortes ſocios, ut manu conſerta, cadere, quàm capi patiamini. Iſta eſt gentis noſtræ in ſanguinem noſtrũ ſitis: ut non ſinant impunè abire. Memores ergo quiſquè chariſsimorum pignorum, gladijs rem agite. Danica uos gloria commoueat per terrarum orbem uulgata: ut uirorum more pugnantes, non ut inertia pecora capiamini. Magnis clamoribus, cantibusq́ꝫ, de more gentis, alacritas teſtificanda. Minus armatos in medium agmen capiamus. Nec tamen fortuna caruit ea admonitio. Territi enim uel alacritate, uel inaduertentia deluſi, incolume illis iter præbuere hoſtes. In caſtra reuerſi, Regem anxium, iam de productioribus horis ſiniſtrum aliquid cogitantem, exhilarauere. Intromiſsis quoqꝫ, cùm adgratulatum eſſet de ſuperato periculo, uicinum amnem Rex petendũ admonetur: ut ad Ducis properet præſentiam. Magnis nauigijs imperuius amnis, paruis tentandus erat.

℄ Rex Vuandalos fugat amne licet incluſus, Roſtock urbem tum expugnans. Caput. ix.

AGITVR defixis per anchoram maioribus, habiles uadoſis locis rates inſcendũt. Iam hoſtes hoc ueriti, multis in unum locum contractis nauigijs, reſtitere. Dani locorum imperiti, ſæpius hærent in uadis: ſed deſiliunt impigrè, manibus promouentes, quæ remis non poterant, in ipſis undis conflictati incurrentibus. Sed peruicit Danorum inſtantia: ut hoſtibus fugatis, laxiorem amnis in lacũ diffuſi uiam tenerent: diſpulſisq́ꝫ hoſtibus, quacunqꝫ uoluere iter tenebant. Suno cum expedita militum manu, uici-

Roſtock ex pugnatur. nam lacui urbem Roſtock, nondum magnis, ut nunc eſt, mœnibus cinctam, facilè expugnat, diripitq́ꝫ. Vnde amnem Vuernoniam nunc dictum, qui tum Gutacra dicebatur, accipere debemus. Quem in locum Henricus Dux cum exercitu uenit: traiectusq́ꝫ Regi colloquitur de ſumma belli. Interim in litore obequitantes Vuandali, Danis inſalutant. Præcipuè Pribiſlaus, Priſlai germanus, fratri maledicit: quòd communis parentis cæſoribus communione ſocietur (iam enim inter Saxones Priſlaus agebat.) Illi conuitia referens, Gratias etiam illis ſe debere contendit, qui ſe deterrimo parente deſtituerunt: non illum agnouiſſe patrem, qui ingratus fuerit omniũ communi parenti DEO. Dum aũt Rex colloquiũ ſerit, ſuperuenit qui nunciaret, adeſſe Rugianorũ claſſem. Veritus Rex, ne ſe amni incluſũ, claſſe prohiberẽt, finito colloquio ad exitũ ꝓperat. Quo perueniẽs, nihil hoſtile conſpicatur:

ſed

ſed receperant ſe iam hoſtes, ſubductis nauibus in reconditos ſinus: la tebantquè, ſi fortè Dani terram denuò ingreſsi, popularētur, ipſi tunc claſsi inuehentes perderent, ſpemquè reditus, intercæptis nauibus adi merent. Rex quoquè callidi conſilij non ignarus, artem arte deludere quærit: Mandatum dat uni ex Præfectis, ut accæpta cohorte, uicinum uicum incendat: ut hoſtes conſpicati, arbitrentur uim Danorum in Continentem excurriſſe: interim ipſi nauibus quieti demorentur, ad uectos Vuandalos ita in pugnam excitos, aperta fronte non concurſu ros. Nec Regem ſua fefellit exiſtimatio. nam fumum cernentes Rugi ani, uacuatas naues arbitrati, incurrunt. Sed quidam Regij inſtituti non compotes, citius quàm debuere ſe prodiderunt. Quo conſpecto, retro uerſi, dolos uitauere.

¶ Domborus poſt Rugianorum fugam & deprædationem, pro Vuandalis pacem à Danorum Rege uix impetrat. Rex uictor patriam redit cum ſuis.

CAPVT X.

MEDIA dies æſtiuum ſolem acrius incaleſcere fecit: uti de Dani productis in ſuperiora nauis uelis, intus ſomno incubuere. Superuenit maximus Danorum Pontifex Eſchyllus, Hiſcine inquit tumulis Milites, corpora iam ſepeliſtis, dum animi exercendi forent? Rex uocem excipiens, Facile inquit hos tumulos eſt diſcutere. Tum uicinarum partium biduò facta deprædatione, ad Orientalem regio nem Rugianos fugientes inſecuti properabant: Iam ſe milites pugnæ aptabant: iam arma telaq; expedientes. cùm nihil præter prælium aut cogitarent, aut cuperent. Hoſtes de pace agebant. Nam Domborus initio expeditionis, ad ſuos reuerſus, iterum de pace acturus, ignem in littore excitat: ſignificandi gratia, quòd colloquium expeteret. Qui eti am clamans de longinquo, non poterat exaudiri. Sed Abſolon cum rate excipiendum negabat: interdixitq;, ne Dani Pacis cupidi uideren tur. Itaq; cùm nemo allaturus aduentaret, propria rate de litore con ſcenſa, Abſolonis Prætoriam expetiuit: obſecrans, ut Pacis ſequeſtrũ ageret: iam obſides ſpondens cum obſequijs. Contra Abſolon, quaſi eorum quæ poſcerentur ignarus, deſertas Daniæ inſulas numerabat: memor eorũ, quæ ab eodē obiecta fuere. At Domborus ubi auerſum à cauſa Pont. animum aduertit, Non uacat inquit optime Pont. quòd perſonam tuã conſtituendæ pacis ſequeſtrũ interpellamus: beneficiũ hoc à domo & familia ueſtra, abuſq; aui tui memoria mutuare ſoliti. Ille dum uixit, Prouinciæ patronus eſt habitus: Filiorum eius ſi quis ſupereſſet, legitimum hæredem conſtituendæ noſtræ PROVINCIAE agnoſceremus. Ad nepotem quia res peruenit: ſupplices tibi,

Eſchyllus ad Milites.

Pacis ſymbolũ, ignis.

Dombori Oratio.

quas auo, patriꝗ́ſolebamus manus tendimus. Germanum tantùm tuum natu maiorem tibi, poſthabemus: cui te dignitas uoluit anteferri. Paruimus dum unum in Dania ſentiretis: ſed dum in uiſcera uerſi, domeſtica bella foueretis, multorum in noſtris alita eſt audacia. Sed tamen hoc præſtitimus diſcordantibus, ut ad concordiam citius rediretis. Cur ergò Pacis portam, quam inter uos reſerauimus, ipſi introire uetamur? Si uaſtationem quæritis: ecce ante uos agri noſtri. Nam ita decreuimus, in reliquum uobiſcum non armis, ſed precibus agere. Repulſi, reuertemur. Si ſeruitutem quæritis: deditionem cum precibus offerimus. Si ſanguinem quæritis: iugulos præbemus. Quid eſt reliquum quòd à nobis expetitur? Hæc cùm dixiſſet, Abſolone nihilominus Daniæ uaſtas prouincias numerante, & inter obiecta replicante, quod ille gloriabundus iactauiſſet, Subiecit Vuandalus. Audio altius tibi inſediſſe uocem exprobrationis illius, quam non ſatis digeſtam effudi. Arbitror nos ſatis iam dediſſe pœnarũ unius improuidi ſermonis. Non tam iniuriarum memorem, incidit, dicenti auditorem adeſſe. Itaꝗ́ uenti uerba fuere. Iam ſanioribus conſilijs, & facta, & uerba pœnitendo retractamus. Igitur quo promptiorem ſupplicibus ueniam permittatis, plures eſtis habituri ſeruientes. Iam clades in hac noſtra gente, ſine ueſtrarũ rerum detrimento eſſe non poteſt. Quicquid hinc perit, uobis perit. Ergo ſi Vuandaliæ rebus parcendum non ducitis: Danicæ ſaltem gloriæ tribuatis, ut quàm multos habeat quibus imperitet. Hac ſermonum inclinatione demollitus Abſolon, apud Regem effecit: ut accæptis obſidibus, Rex in Patriam uictor, cum incolumi exercitu repedaret. Obſidibus pax firmat.

¶ Eſchylli Lunden. Archipreſulis, affectatæ belli mouendi in Danos occaſiones, duæ narrantur.

CAPVT XI.

HAC foris parta uictoria, cœpit intus domeſticum oriri incendiũ ea de parte, qua minus debuiſſet. Nam Eſchyllus Lunden. Archipontifex, cùm theſaurum ſuum non contemnendum, in Gallia depoſuiſſet, flagrante ciuili bello, iam pace reducendũ curauit: miſsis in eam rem uiris religioſis. Qui reuerſi Stadium, ſedentes ad menſam, uel iactantię cauſa: uel fortè, quòd pocula deeſſent multitudini accubantium opportuna, aureum uas protulerũt. Quod nonnulli uidere prædis aſſueti, ingentis theſauri ſuſpicionem pręferentes, iam de præda cogitarunt. Egreſſos obſeruauerunt: & ut quidam ferunt, Annales in Albim præcipitatos demerſere, aurum auferentes: ſed ut Saxo ſcribit, in Holſatiam præcurrentes abſtulere. Quo comperto, Eſchyllus Regẽ adoritur: Efficiat apud loci Præſides, ut ea res, Monachorum lauticia cauſa. I.

magno

magno commodo futura amicis, reſtitutioni ſubiaceat. Rex difficulta
tem obtendit: quòd raptores occulti, præda diſtracta: ſi etiam poten-
tes, maiori difficultate recuperabitur. Illo autem impenſius inſtante,
urgenteq́ꝫ, cùm diceret Regi: ſi anniteretur, facilè futurum pro amici-
tia, quæ illi cum Saxonum Principibus eſſet. Eius importunitate ui-
ctus, grauatè (quòd res non ceſſura uotis uideretur) annuit. Cunquè
Rex apud Sleſuicum ageret, in conuiuio, ut fit, per hilaritatem irriſit
hominis iactantiam, qui inter alienos de aureo poculo gloriaretur. Is
ſermo exceptus à nonnullis, Pontifici ingraueſcēter affertur. Qui dam
ni acceſsione turbatus, irriſum ſe à Rege putabat: perinde non igna-
rum, neq́ꝫ animo immunem eſſe rei interpretatur. Hęc prima inter eos
amaritudinis cauſa inceſsit. Acceſsit altera: quòd Hocco quidam ante Cauſa ſe-
non paucos dies, in Dania Pontificatu, quòd ſciſma ſequeretur, deſti- cunda.
tutus: nunc recenti rerum diuiſione, cùm de ſummo Pontificatu Ale-
xander, & Octauianus contenderent, ab Octauiano ſciſmatico, acce-
dente Regis fauore, ad Sleſuicenſem Eccleſiam aſſumeretur: qua de re
Eſchyllus execrationis in eum gladiū diſtrinxit. Qui etiam accito Ab-
ſolone, querimoniam illi ſuam de Rege innouauit: quòd nuper dam-
nis eius inſultaſſet: & ſe, quòd conſcius eſſet prędæ, ſi non particeps in
ea re prodidiſſet: Nunc uerò ſciſmaticum ad Eccleſiam ſublimari, in
contemptū ſui, Sedis Apoſtolicę, & omnia gubernantis D E I. Quo-
circa eſſe ſibi in animo, tantam iniuriam, in Regem, Eccleſiæ contem-
ptorem, etiam armis uindicare: quam in rem multorum incitamentis
Amicorum urgeretur.

¶ Regem Abſolon ſuſpicione omnifariam purgat. Eſchyl
lus illi bellum indicens, reſponſo Regis accæpto, pæ-
nitudine ducitur. Caput. xij.

ABSOLON Regem ſuſpicione purgare: quòd inſcius Diluit Ab-
eſſet, atq́ꝫ innoxius rerum: leue autem uerbum quod ore ſolon cauſas
excidiſſet, in ſubſannāda uanitate oſtentatoris, non eó reſpicere, quòd Eſchylli bi-
culpæ ſit affinis, ſed quòd rem alioqui irrecuperabilem, iam perditam nas.
cerneret. Hominem uerò ſciſmaticum, non ab eo euectum odio Catho
licæ partis, ſed quòd importunitas poſtulantis uſa ſit tempore. Quos
uerò bellorum nunc habeat incitatores, cùm ad rem fuerit peruentū,
primos experietur deſertores. Se uerò pollicetur futurū interpretem,
ut res in integrum reuertatur. Sed Archipræſul iam à conſilijs auer- Eſchyllus.
tens animum, percunctatur: Num ſibi belligeranti, in Regem futurus
ſit ſocius? Idquè non iam conſulentis in morem rogare, ſed precantis
ritu poſtulare. Tum Abſolon. Me tibi quidèm Sacerdotij tui gradu Abſolon.
ad Iuſiurandum deuinxiſti: quo ſyncerius tibi uerum à me, non blan-

dum prouenire debet reſponſum. Non tamen tibi uſq; adeò ſum ob-
ſtrictus, ut amantiſsimi mei herum, cui cùm fidei, tùm etiam amicitiæ
nexibus ſtringor, neglectis charitatis officijs, deſeram, illicq; aliquid im
poni ſuſtineam. Iampridem intelligere potuiſti, Reges de rerum ſum
ma contendentes, graue quidèm bello laceſſere: at uerò grauius credi
debet, hunc unum Regni totius uiribus incubiturū, deturbare. Quid
enim expectandum? niſi ut utricq; cum ſummo dedecore damna teme
ritatis luamus. Tibi etiam minore dedecore aduerſitas erit, qui ſimili-
bus in Regem conatibus cornua erexiſti: mihi autem inexpiabile cri-
men futurum, tantum Regem, tam fidelem dominum, tam amicum
Eſchyllus. Principem oppugnare. Eſchyllus his uerbis ad ſummum iræ ſtridorē
excandeſcens, per ſacram obedientiæ Religionem eum adiurat, man-
data ad Regem perferenda ſuſcipiat. Abſolon mandatorum perlatio-
Abſolon. ne promiſſa, Reſponſorum abnuit relationem. quòd inter illuſtres ui
res inimicitiarum autor nolit haberi. Huic Eſchyllus ægrè legatione
credita, Gerhardum Eſoromenſis domus prælatum aſſociat: ſciturū,
an Abſolon fidus mandatorum miniſter exiſteret. Quorū tanta aſpe
ritas mandatorum erat: ut non ſolùm ſimultates augere, ſed etiam ami
citias odijs conuellere potuiſſet. Hanc auſteritatem Abſolon quoad li
cuit temperare conatus, ſpecioſo uerborum delinimento, truces man-
datorum ſententias caſtigabat. Rex audita Legatione, præter morem
Regis re- accenſus, Eſchyllum ſuperiorum Regum cruorem combibere ſolitū,
ſponſum. nunc & ſuum ſitire reſpondit: multacq; ei in hunc modū, per ſummam
uerborum aſperitatem remandauit. Quibus Eſchyllus per Gerhardū
cognitis, impatientiam metu mutauit: tantumcq; illi pauoris ſurrepſit,
quantum prius furoris inceſſerat.

¶ Vrbem apud Letricam Rex obſidet. Adulterinis literis urbs dedit, adiectis firmandæ pacis gratia per Eſchyllum prædijs cum cenſibus. Caput. xiij.

IGITVR euitandi periculi gratia, longinquas Vue-
rundiæ partes acceſsit: ſalutem ſeceſſu; non bello quæſi-
turus. Sed Rex indignatione plenus urbem Letricæ paludis in plano
ſitam, in qua exædificanda Pontifex multa contulit, habiturus certum
ſalutis ibi profugium, obſedit. Qui intus erant turbati, quòd nihil tale
præuidiſſent, deditionē in diem pollicentur: niſi pax interea ab Eſchyl
lo componeretur. In quam rem obſidem tradidere nepotem eius, qui
apud Eſronem educaretur. Rex obſide accepto, parumper ſecedit. Ar
chipræſul cùm audiret: remandauit, ut cuſtodiæ urbis inuigilarēt: ma
ioris ſibi ponderis eſſe, urbem diuturnam, quàm mortalem nepotem.
Rex obſidionem renouat, deditionem expoſcens. Illi obaudiunt. Mi-
nitatur

nitatur obſidi peiora. Nihil profecit. Interea iuuenis ignotus, literas afſert Gerardo, quem diximus Prælato, in Eſronem, ut urbi inmittat. Quarum erat continentia. Placere ſibi plurimum deliberato, ut deditione urbis conſulant optimæ ſpei, nepoti ſuo: priora fuiſſe minus maturati conſilij, improuida mandata. Autorem ignorabant: Regem tamen de compoſitis multi inſimulabant. Gerardus opem impendit, ut literæ inmittantur. Interim ſublimem trabem Rex erigit, nepotem ab alto ſtrangulaturus, ut ſimulabatur: cæterum à moribus eius crudelitas longè fuit aliena. Audiens Gerardus, cucurrit: Regem orat, ſupplicium ad eius reditum differat: Secꝙ portis, impetrata uenia, poſtulat inmitti. Cùm introiſſet, ſciſcitatus quid literis accepiſſent: Illi pandūt. Nihil cunctandum ſuaſit ille, quo deditione urbis, uitam redimant optimi iuuenis. Itaꝙ Rex urbe potitus, Pontificem maximo cōfecit mœrore. Sed inde præmiſſa de pace Legatione, Scaniam redijt: tam præcipiti uſus conſilio in reparanda, quàm utebatur in ſoluenda amicitia. Nam prædia cum cenſibus, quæ priſci Reges Eccleſiæ contulere, ipſe Regi permiſit: reſtituens unde ſecuris temporibus maxima ſunt orta diſsidia, dum illicitis prophanationibus poſteri Reges inhærendum putabant. Cùm tamen Deo ſemel ſacrata, ad prophanos uſus ſint minimè reuocanda.

Literæ adulterinæ.

Vrbs dedita.

¶ Rex terra ſancta, atꝙ Roma peragrata, in Vualogaſtos Piratas mouetur. Fit pax. Legatio ad Cæſarem ſuper iurgijs aliquot Saxonum & Vuandalorum mittitur, Caput. xiiij.

PER quæ tempora quidam Chriſtiarnus ab urbe Moguntia, Octauiani Antipapæ functus Legatione, Regi penè perſuaſiſſe uidebatur: ſed obſeratas Eſchylli aures reperit. Qui rebus ſuis in Dania non benè conſtitutis, peregrinationē ſubijt in terrā ſanctam: ut medio itinere urbem Romā inuiſens, ſummū Pontif. doceret de his quæ à ſe geſta ferebantur, conſilium eius atꝙ præceptum expectans. Interea cùm Eſbernus Sleſuicen. Pontifex, orta ſimultate audiret à ſuis, loci Præfectum occiſum: ceſsit exulans, defecitquè. Qua occaſione Hocco, quem diximus, Octauiani Antipapæ fretus autoritate, ſedem priſtinam iterum occupauit magis, quàm iure inſedit. Tum etiam Rex tranſmarinam in Vuandalos Vualogaſti incolas, quòd ex eorum portu crebræ piratarum infeſtationes eſſent deprenſæ, fecit expeditionem: permittentibus Rugianis fœderatis comitatū. Nam Vualogaſti Principatus à reliquis Vuandaliæ populis ſemper diuiſus habebatur. Illi uocato in auxilium Bugiſlao Pomeranorum Principe, armis ſe tueri confidebant. Sed aduocatus Bugiſlaus, paci magis, quàm armis indul-

Hocco reſtituitur.

ſit. Nam inter Regem, ſocioſq́; ita componit: ut ipſi in reliquum Re-
gi pareant: Piratas, quod in ſe eſt, exigant. In quam rem acceptis obſi
dibus, Rex abire ſtatuit. Sed in concione, quæ erat Bugiſlao cum Ru
gianis, iurgia inciderunt inter Saxonem & Vuandalum: quæ có de-
currerant, ut cùm in Principem quiſquè ſuum reſpicerent, ex hac occa
ſione magna ex parte ſit attenuata familiaritas, quæ Regi, atq; Duci
Saxoniæ inceſsit. Cùmq; per eam tempeſtatem Danorum Pontifices,
nonnulla legatione accepta, ab Octauiano Antipapa ſollicitarentur:
eaq́; res ad Regem permanaſſet: uolens ea de re certior fieri, ſcribam
ſuum Radulphum, hominem Britannicum, lingua quàm prudentia
promptiorem, miſit ad Imperatorem, eiuſq́;, ut uidebatur, Pontificem
Octauianum. Certabant autem Pontifex & Cæſar, hominem hono-
re præuenire: quo ſibi nationem conciliarent. Cæſar audita legatione
eius hominis, dolenter ſe uidere teſtatur in Eccleſia ſciſsionem: cuius
rei gratia nuper in Italia ſe habuiſſe Conuentum grauiſsimorum ho-
minum: ibi Octauianum ſe iudicio Patrum ſubieciſſe, Rolandum ue
rò refugiſſe: Quocirca opus ſibi eſſe, Regũ etiam conſilia uocare: quo
rum magnã ex Chriſtianiſmo partẽ, iam parti alteri ſciat acceſſiſſe: Si-
bi uerò prudẽtiſsimi ac illuſtriſsimi Danorũ Regis exponendã ſenten
tiã: qui ſi adeſſe dignabitur, magnũ rei momentũ ſit futurus, multarũ
ſalutem animarũ omni proculdubio facturus: & ne grauis illi tantũ iti
neris ſuſcæpiſſe labor uideatur, poſſe ab Imperio ſe eam rem compen
ſare: permiſſa illi, in Italia prouincia, atq; totius Vuandaliꝫ Pręfectura.

❡ Rex Cæſarem adire, omnino ſtatuit: multis ſuper hoc
cum Abſolone conferens, tandem abit. Caput. xv.

NVNCIVS magnis promiſsis plenus, alacris ad Do-
minũ ſuũ redit, Cæſaris ac Octauiani in illũ deſyderium
exponẽs. Capit Rex & ipſe cupidine uidendi tantũ Im-
perij apparatũ: nihilominus quæ adiecerat promiſſor, tacitè expectãs.
Prius quàm tamen excederet prouincia, Bernardus quidam Legatio-
nis ſpecie ab Octauiano miſſus in Daniã, Conciliũ edicit Pontificum.
Sed pauci adfuere. quòd abſentiã Archipræſulis prætẽderat. Itaq; caſ
ſa & inanis opera fuit, ludibrio magis, quàm legitimo ſimilis Cõcilio.
Regis & Rex aũt iter ingreſſurus, Abſolonem uiæ comitem depoſcit. Ille cauſa
Abſolonis tur, & commeatus deeſſe, & turbatam incolumitatem obſiſtere. Tum
dialogus. Rex. Quamdiu mihi cõmeatus ſunt, tibi nõ deerũt. At ille. Incolumita
tẽ corporis etiamſi præſtiteris, mentiũ ſynceritatẽ quo modo ſeruabi-
mus, ſciſmaticos aditu uenerãtes? Tum Rex. Ad hoc inquit ibimus: ut
cũcta plenius cognoſcẽtes, ab errore deprẽſo reſiliamus. Abſolone aũt
ꝑtinaciter publ. Religionis hoſtes adire recuſãte, Hactenus inqt Rex,

te ſuper

te ſuper omnes colui: ut hiſce mihi in rebus adeſſes: quibus ſi à te deſe-
ror, quid ex te in reliquum commodi ſuſcipiam? Tum ille, exprobra-
ta ſibi ingratæ mentis indicia arbitratus, Ad deſerendam inquit, tui
nominis amicitiam, nullis corporis periculis adduci potero: at cùm de
animæ negocio agitur, humano timori diuinũ præferre phas eſt. Ego
uerò & ſi circumſtantia rerum damna peruideam: tamen ut te in hoc
tempore, quo de ſalutis periculo imminet diſcrimen, non relinquam,
te Rex ſequar. Alios deinde præcipuos prudentia uiros aſſumit, Es-
bernum, Sunonem, Buriſium. Illum præcipuè: ne quid per abſenti-
am nouaret. Iam publica fide interpoſita ab Adolpho Holſatiæ Co-
mite ductum petebat. Aderat ignotus miles ad Eydoram: Interroga-
tus, an Adolphi nomine Conductum eſſet præbiturus? Ille Dominũ
ſuum eius rei gratia proximè adeſſe confirmat. Cæteri addubitabant
ire. Rex primus pontem tranſierat, fiducia plenus. Adolphus illũ ue- Adolphus
neranter excipit, Regem conſalutans, & ſi ex priſcis temporibus non- Holſatiæ
nullæ ſimultates, ut fieri ſolet, inter contendentes de finibus interceſ- Comes.
ſiſſent: proximo tamen oppido Regem ſuis impenſis humaniſsimè di
ſponebat accipere. Sed Rex recuſans, ſuo ęre impẽſo cibos iuſsit emi.
Adolphus, ne quid uenderent, ſuis edixit. Et Dani primo quidèm ela
tis domo cibis utebantur. Inde pudore adacti, Adolphi menſam ſepſe
re, humanitatem eius non auertentes. Rogatus intereundum, quan-
to poſſet itinere præbere conductum? Ad Bremam inquit, uſquè ſal-
uos ſtatuam. Proceres addubitantes, inter ſe muſsitauere: quòd Rex
tranſito Albi, extra Adolphi ditionem, nullam ſalutis aſſecurationem
in Saxonum gentem haberet: Abſoloniquè impoſuere, ut Regem ad
moneret cauere periculũ. Ille in mane tentato diſſuaſu, ubi ſe fruſtra co
nari uidit, cæteris renunciauit.

¶ Esbernus Regi Cæſaris Curiam fruſtra diſſuadet. A Brema
Metim ueniunt: ubi ſuperſtitioſo attactu paruulorum
matres illum fatigant. Caput. xvi.

ESBERNVS autem rem aſſerit grandẽ, quòd Rex cum
Proceribus, exteris terris, ſine ductore, ſe uanæ Cæſaris promiſsioni
permittat. Igitur ubi fratrem impellere non potuit: ut commonitio-
nem, quam fruſtra tentarat, iteraret, Ergo inquit adeſte, aures præbitu
ri, ſi linguam intendere non audetis. Cæteri diſceſſere, non auſi tenta-
re quod Abſolon recuſaret. Sed ille fratrem ubi reuocare propoſito
non potuit: deſerendum tamen nõ putauit. Aderat ergo dicenti apud Esbernus
Regem. Ille ubi data copia eſt, Nos inquit Rex, in pericula aſſequi te ad Regem.
ſoliti, ubi armati armatis concurrimus, ſine timore procedimus: nunc
uerò inermes, alienæ fidei parentes, circumſpicere debemus quo pro-

grediamur. In alieno agimus ductorem: qui ſaluos præſtare poſsit nõ habemus. At quo tendimus? Quippe quo Regnum tuum ab æuo liberum, inmeritam ſeruitutem ſine gladio ſubeat. Quid autem ſtultius, quàm nullo impendente periculo, ultrò ad deditionem procurrere? Rex paucis iram exprimere ſolitus, Etſi te inquit adeò perurgeat metus, ut uiæ comes eſſe non audeas: me tamen trepidationis tuæ ſocium non habebis. Ingreſſos Bremam, loci Antiſtes omnibus humanitatis numeris inſtructiſsimus, & liberalitate conſpicuus, impenſioribus hoſpitalitatis officijs proſequendos ſuſcepit. Cùm autem de ductu præbendo rogaretur: comitandi ſibi Regem, non ductandi phas eſſe reſpondit. Complures quoq; Saxoniæ Principes, quo tutius Curiam peterent, Regijs ſe ſodalitatibus deuinxerunt: adeò, ut de Danorum familia ac grege eſſe putarent. Igitur creſcente comitatu, cùm multitudo ſpeciem hoſtilis exercitus prætenderet: incolæ uirorum baſilicas petiere, quo incolumes eſſent. Rex ubi hæc aduertit, præmiſit qui de pacato eius tranſitu præmonerent. Cùmq; ad urbem Metim ueniſſent, rerum uenalium precia, ob frequētiam aduenarum meruere: ſed prouidentia Senatus effecit, ut huic rei conſuleretur. Iam Matres comperta Regis benignitate, paruulos Regi offerebant tangēdos. Omniũ enim Gallicanarũ partiũ habet exiſtimatio, Regiũ tactũ uim habere diuinã. Vnde & Franciæ Reges ferũt hodiè curare tactu gutturis uitia.

Aſylum miſerorum.
Metenſium humanitas.

¶ Rex Cæſaris Curia exceptus uerſutia, Abſolonis conſilium auertens, Daniam, annuente Rege, Imperio Rom. deuouet. Caput. xvij.

INGRESSO Curiam Rege, Henricus Dux Saxoniæ, magnam ei ſuorum partem caſtrorum ceſſit: hoſpitalitatem exhibens, quam Danorũ genti ſciebat eſſe præcipuam. Regemq; conuiuio exceptum, perbenignè fouit. Poſtero die Abſolon cum Rodulpho ad Cæſarem mittitur, cum obſequij, ut mos habet, exhibitione. Ibi tum Cęſar ad Imperij Maieſtatem reſpiciens, cauſari cœpit: quòd Rex ſerius aduenisſet, Imperio Romano deuinctus obſequio: quòd Regnum illius de manu recognoſceret. Tunc Abſolon, Decuiſſe inquit Cæſaris fidem, ea potius ante itineris ingreſſum Regi exponere, ad quod eum tantis promiſsionibus impuliſſet. Cæſar, per quem Regi promiſſa feciſſet, interrogat. Abſolon, demonſtrato Rodulpho, Hic eſt inquit, qui credulam Regis ſimplicitatem, magnorũ promiſſorum commentis illexit. Eoq; negationem Cæſaris referre nõ audente, ſeriem totius promiſsionis ediſſerit. Inficiante, aut diſsimulante Cæſare, Abſolon reducem Regi dari depoſcit. Ille ſe plus negocij eius reduci tributurum, quàm aduentui impendere negat. Rex ubi ſe circum-

Henrici Saxonum Ducis humanitas.

circumuentum uidet, tametſi mucronem ceruicibus ſuis applicatum aſpiceret, ante ſe eam ferro, quàm patriam ſeruituti ſubiecturum aſſeuerat. Æſtuante eo, opiſcꝫ modum impenſius exquirente, Abſolon liberationis uiam à ſe repertam profeſſus: nō amplius illic Regi, quàm in patria trepidandum aſſeruit. Siquidèm trans pontem, quo Gallorum Regnum à Germanico ſecernitur, uenationis ſpecie ſæpius illum obequitare iubet: ac demum cùm conſuetudine uiciſſet ſuſpicionem, cum potiore familiæ parte, aliquot è finitimis Galliæ oppidis petere: haud dubitaturum, quin à Rege Francorum ornatius in patriam dimitteretur. Cuius conſilij executionem Cæſar arte præuenit. Nam quem præceptis & comminationibus in ſua iuga cogere non poterat, promiſsis obligare tentabat. Vnde omnes Germaniæ Principes ſacramento adegit, Vuandaliam Regi ſubijcere. Quæ res ſi minus procederet, ipſum ab Italia redeuntē rem impleturū: ut deinceps Rex Romano Imperio iunctus haberetur: non ut in cœtum uocatus accederet, aut in exercitibus ordines dictitaret, Principum aliorum more, ſed magis ſpecie, quàm re Imperio ſociatus haberet: Filio ex ſe nato, nulla perinde obligatio maneret: nec in reliquos Daniæ Reges propagaretur, ſed in ſola Vualdemari perſona finiretur. Nec dedecori, ſed honori futurum Regno ſuo. quòd ſimili ratione Anglorum Reges, Franciæ Regibus deuincirentur. In hanc formam utrancꝫ Cæſari Rex manum porrexit: Imperij membrum inde memorabatur.

Conſilium Abſolonis.

Cæſaris uerſutia.

Dania Imperio mancipatur.

¶ Octauianus Victor ſuper Eccleſiæ primatu certat: Rex Abſolonis conſilio, ſciſmate ſe eximit.

CAPVT XVIII.

TVM Octauianus, qui in Pontificatu adulterino, Victoris ſibi nomen aſciuerat, uocata Concione perdocuit, quam ſanctè ac iuſtè ipſe, quancꝫ irreligioſè Rolandus ad eam ſedem perueniſſet: ſibi per oſtium aſcendenti, omnia iure parere debeant: Illi aliunde nitenti, quid reddendum ſit, ex Euangelio, non ſua uoce perdiſci: & ut Conuentum celebrem faceret, Pontificesꝗ deliniret, ſanciuit: non ante ad Rom. Curiam eſſe prouocandū, quàm ſit cauſa Epiſcopali audientia ad plenum diſcuſſa. Finiente eo, Cæſar Prouinciarū Reges, huius controuerſiæ gratia à ſe docet euocatos. Eorum ſententiæ pariturum ſe cum Octauiano Victore, abſentes non magnifaciendos: quos ideo non adeſſe compertum ſit, quòd in Romani Imperatoris iniuriam, Romanū Pontificē ſuo cōtendant arbitratu conſtituere. Raynaldus Coloniæ urbis Antiſtites, uerbum ex ore Cæſaris ipſo annuēte ſumēs, rem ita proſequit̄. Quàm iniuriū uideret̄ Franciæ, Hiſpanię, Anglię Regibus, ſi in eorū Prouincijs, Romanorū Imp. deligeret ordi-

Octauiani decretum.

Comitiæ Principum.

Raynaldi Colonien. Epiſcopi Oratio.

ordinandos Pontifices: tam debet ſentiri temerarium, ab illis in urbe Roma (quæ titulum, & Imperium præſtat Cæſari) illorum uoluntate Antiſtitem deſignari. Æquius quidem ex duobus uideretur: ut qui Imperium orbis tenendi ſuccedat Octauiano Auguſto, is in omnem Chriſtianiſmum phas habeat, publica Iura tueri. Nunc autem Cæſarem ea eſſe modeſtia, ut ſinat quemquè in ſua prouincia agere. Qua ergo temeritate contendant Reges, in partem deuocati Regiminis, primo culmini præficere Præſulem? Hæc tam glorianter ac iactabundè dictitabat: ut mutata ſæpè lingua, de Romana in Gallicam, deq; illa deſcenderet in Germanicam, ut omnibus compertum haberetur, quòd tanta ab illo inſtantia ageretur in concione. Finierat ille: & iam Octauianus, execrationes orſas in Alexandrum, accenſis luminibus intentabat: cùm Abſolon Regem, ut exiret admonuit. Egreſſo illo, Abſolon ſequi inſtitit. Tum Octauianus precibus agere, ne iuſticiam deſereret. Ille uerò Regem ſuum, cuius ueſtigia obſeruare ſolitus, deſerere ſe non poſſe teſtatur. Ita Regem, ne ſciſmati inmergeretur: ſeq; ipſum, ne ſacrilegij particeps eſſet, ſeruauit.

Confirmat, at non tribuit Imp.

¶ Ob pabuli defectum, Dani uicum oppugnant: quod Regem malè afficit. Redit in patriam. Caput. xix.

IVO quidam Othonienſium electus Pontifex, ab Abſolone, ne faceret deterritus conſecrationem: tamen, ne dicam, execrationem ab Octauiano ſuſcepit. Tum omnis ille Conuentus conceſſit in oppidum Biſuntium non longinquum. Ibi primo alimentorum defectio fuit iumētis. Rex precio mercari iubet. Vbi deerat, inſinuatumquè eſt Cæſari, præcipit, ſtabuli ſui Magiſtrum curare de Regijs etiam iumentis. Ille ſecum ductis Danorum militibus, ex oppido non longinquo iubet cuncta petere. Ignari conſuetudinis in loco Dani, primùm precio, inde prece quærunt. Vbi nihil proficiunt, uis adhibita eſt. Expugnato uico, etiam incendia miſcēt. Quę res comperta Regi, incredibili illum mœrore affecit. Interea Cęſar de Moguntinis, ſuper occiſo Paſtore ſuo, quam pœnā irrogaret in Concilio quęſiuit: cùm interim Regi pabulorum defectio nūciatur. Suggeritur Cęſari. Ille, quia uicina prædia, dotis illi nomine, tanquàm Cæſarianę coniugis patrimonium conferebantur: iubet, etiam adhibita ui quæri neceſſaria. Rex refugit: præfatus, non ſe hoc in alieno acturum, quod in ſuo minimè pateretur. Collaudata uirtus. Tum Henricus Dux Saxoniæ, Cæſarem admonet de Rege hoſpitaliter tractando: eius eſſe Regnum commune omnium tranſeuntium hoſpitium; in quo uirtus ea

Vicus à Danis expugnatur.

præcipua

præcipua ſit. Cæſar autem præſente Rege, cuncta liberius iubet exhiberi. Abeũti Moguntinus Pontifex binis noctibus hoſpitium inſtruit. Cæteri quoq; moniti, humanitatem detulerunt. Solus Ludouicus Thuringiæ Princeps, dum Regium comitatum admiratur, equũ pręcipuè Regium collaudat: & ita collaudat, ut ſe teneri eius cupiditate non diſsimulet. Rex munificus, ubi comperit, ſtatim elargitur. Vanũ Taxat Thuringiæ Principem Ludouicum.
Principem dixerim, qui cùm hoſpitalitatem liberaliter exhibere debuerat tranſeunti, etiã ſpoliare audet, improbè poſtulando. Cùm in Holſatiam reditum eſt, interuentu Abſolonis, omnis inter Regem & Adulphum Holſatię Comitem controuerſia ſuſtollitur: & primùm amicus, deinde etiam miles Regis conſcribitur.

Rex auxilio Henrici Saxonum Ducis, & Ruglanorum, Vuandalos fortiter aggreditur.

CAPVT XX.

ANNVS erat poſt natum Chriſtum M. C. lxiiij. cùm Anno Chriſti 1164.
Orientales Vuandali, iamdudum Danis infeſti, à Rege domari cœperunt. Henricum Saxoniæ Ducem belli ſocium Rex exciuit: qui etiam aſſiduo bello gentem DEO perfidam infeſtabat: utq; ſocietas belli, magno uinculo necteretur, Henrici filiam in cunis, filio itidem impuberi deſpondet. Paratur utrinq; bellum magno apparatu. Tum Rex Rugiam adnauigans iam fœderatam, claſsis ſupplementa depoſcit ex formula. Iam quidem in congentiles bello inſtituto, uariabant Rugiani: & ſi paucis adhuc obſidibus res niteretur. Abſolon dimiſſus ad alloquendos Rugianos, cùm in concione eſſet, iuuenis Vuandalus quidam, unius ex Pontificis ſatellitibus, equum miratus, grande precium ſe conſtituit, ſi uendatur, ſoluturum: ſed inceſſus gratia pertentandum poſtulauit. Traditur equus. Ille inſidens auolat. Defertur res Pontifici. Ille in concione queritur, uiolatam Abſolonis equus aufertur.
pacem abductione iumenti. Indignati uniuerſi, publicam fidem uiolari: armantur ad perſequendum iuuenem. Interim cognati eius, Pontificis pedibus aduoluti, cum lachrymis precantur, populum ab ultione reuocet, precium ſe ſoluturos. Victus ille precibus & lachrymis, reuocari iubet ad uindictã procurrẽtes. Interim equus reducitur. Abſolon de iniuria ſatellitem increpat. Tetiſlaus Rex erat Rugianorum gentis: igitur ex fœdere ſequi Regem iuſſus eſt. Henricus aũt Dux de ſuo latere aggreſſurus à terra, præmittit expeditioni cohortem equitum ad oppidum Demina: ibi caſtrorum ut fecerant locum occupaturam. Vuandali autem cum parte copiarum, quàm toto exercitus robore præliandum tutius ducentes, magno animo ducunt in metantes caſtra.

caſtra. Conſeritur graue prælium. Ibi fortiter pugnantes, Adolphus Holſatiæ Comes, & quidã Raynaldus, nomine quàm ditior e notior, cadunt. Guncelinus Suernenſis, & Henricus Raceburgen. Comites, correptis Signis, ſocios de fuga colligunt. Integrant pugnam: & pulchram de amiſsis commilitonibus peragunt uindictam.

¶ Demina Vuandalorum urbs ſolo æquatur. Coſcouam ciues deſerunt. Vualogaſtum Rex præſidijs firmat. Tandem facta pace inter belli ſocios, bello parta diuiduntur. Caput. xxi.

Demina ſolo æquatur. INTEREA Henricus cum copijs ſecutus, cùm Deminam urbem obſidere conſtituiſſet, uidet incolis fugientibus deſertam, ſolo iuſsit æquari. Ad Coſcouam ueniens, ſimili incolarum trepidatione uacuam cernit. nam diffiſi munitionibus, in inuias paludes cum uxoribus & pecoribus ſe Vuandali receperũt. Rex interea à mari aggreſſus

Vualogaſtum. Vualogaſtum per amnem Penum munitam urbem, miratus: quòd illam quoq; incolæ deſeruiſſent: neq; ſolo æquare, neq; concremare paſſus, ſed præſidio impoſito firmandam duxit: impoſito Vuethemanno, ab piratica homine notiſsimo. Poſtea tamen meliori conſilio, ne hoſtibus denuò pateret, quòd erat opportuna loco, Regijquè ad continendam in fide prouinciam accommoda uideretur, Abſoloni ſeruandam attribuit: eiquè filium adhibuit Chriſtophorum, iam prima Militiæ rudimenta perdiſcentem: Burifium, Sueonemq; Aruſij Præſulem adiunxit: quo firmiori præſidio ſeruaretur. Cùm autem nequè in aciem hoſtes prodirent, nequè pactionis ulla fœdera deponerent: Rex animi dubius hærebat quid faceret. Commonuit Abſolon: ut palis, qui amnem facerent innauigabilem, ſubductis, cum claſſe ad interiora procederet. Id cùm tentaretur, circumfuſi hoſtes, iaculis rem impediuere. Petrus quidam Præfectorum, cum ſua cohorte in

Petrus Eliui filius. terram deſcendens, hoſtibus congreditur. Sed dum ille pugnat, ſocij abeunt, illum relinquentes in medijs hoſtibus: qui multitudine magna circumfuſi, facile paucos multi oppreſſere. Igitur Rex cum claſſe procedens, Henrici exercitum nauibus ſuis traiecit. Sed tum rebus ſuis diffiſi Vuandali, quòd iunctis exercitibus peterentur, reliquarum etiam urbium excidium formidantes, Regi obſides de pace offerunt: Duci nequaquàm daturi. Ille ſe ſine belli ſocio non eſſe pacturum, reſpondet: attamen miſſo nuncio, docet Henricum quid geratur. Ille remandat. Non ſe abhorrere à pactis quæ Regi placeant, dummodo in forma caueatur, ut Henricus quæ à Vuandalis cepit, teneat. In has igi

Vualogaſti partitio. tur Leges fœdera conſcribuntur. Vt Vualogaſtum trifariam diuidatur. Pars una Tetiſlao Rugianorum Regi: Altera Kaſmiaro, Tertia

Priſlauo

Priſlauo Nicloti filio, Danicarum partium Proceri tradant. Piratis ex portu prohibitis, Rex in ſua reuertitur. Sed Kaſimarus conſortes imperio ciuitatis peroſus, agit, ut tędeat illos manſionis. Nam Priſlaus non fiſus congentilibus: quòd defectionis in eo facilitatem damnarēt, ipſeq; illorum horreret perfidiam, in Daniam reuertitur: Rugianos his afficit incommodis, ut ne in Patria ſecuri uiderētur. Et cùm illi magis in Henricum Saxoniæ Principem, quàm Regem reſpicerent, animos concæpere in Danos rebellandi.

¶ Rugianorum prouinciam Arcon, & portum Por, Rex depopulatur. Zuuinam regionem ferro & igne Abſolon uaſtat, fugatis bis Vuandalis.

CAPVT XXII.

RES diſsimulata ab Duce iniuria: quòd deſertores ſuos ſuſciperet tutandos, claſſem parat in Rugianos. Primumq; in prouinciam Arcon excurrit, incendio uaſtans rura. Inde in portum Por tranſitum eſt: & ut diuiſis agminibus tenderetur, conuenit. Iuſſus, noctu Abſolon Zuuinam innauigare, Rege protinus ſecuturo. Sed nocturnum Pontificis tranſitum, Regij uigiles ſomno capti, neglexerunt. Solus igitur cum paucis nauigans, milites excurſuros exponit. Ibi duo uiri armis & uiribus pares, æmulatione fortium factorum certare uidebantur: cùm hoſtes cymbis fugientibus cernerent, adactis equis in amnem procurrerunt. immemores, quòd armis graues eſſent. Igitur ab æmulatione uirtutis, ambo perierunt. Sed Abſolon regionē permenſus, ferro & flammis omnia populatur. Ingentiq; præda ante ſe acta, cùm ad naues tenderet, uidet ingentem hoſtium nauim à tergo imminere. Itaq; uadum unum atq; alterum tranſiens, quo timorem ſignificaret, hoſtibusq; difficilem uiam fugæ faceret, lentus inceſsit. Duo è ſuis pedites præda onuſti, de longe ſecuti, ab hoſtibus totidem impetuntur. Illi poſito onere, gladios ſtringunt. Hoſtes non propinquant: itaquè reſumptis fuſtibus procedunt. Plures numero hoſtes circumuoluant. Illi grauiter pugnantes ſe tuentur. Abſolon conſpicatus, auxilia ſubmittit, Paulatim Vuandali accedunt: & tali initio totis agminibus concurritur. Fugati demum hoſtes, ceſſere. Dani cum præda ad naues properant. Obuiam illis fit agmen remigum ſuorum, auxilio uenturum. Hos de præda donat, uoluntatem etiam ſine facto renumerans. Interim Rex cum reliquo adnauigat exercitu, in terrā egreſſurus: ſed præmonitus ab Abſolone, nihil ſupereſſe quod agatur, gauiſus, quòd parte copiarum bellum ſit peractum, in Daniam redit. Autumni tamen eiuſdem anni tempore, cùm iam agri pabulis abundarent, in hoſticum regreſſus Zuuingianorū ſolum, & repetita urbe Arcon, ſubiecta

Zyudram Saxo uocat.

prædia

præda uexauit:incolæ uiribus freti,quòd ſe pares, hoſtium conſpecto numero,arbitrarentur,in pugnam egrediuntur. Rex ſimulato timore,quo hoſtes longius ab urbe detraheret, iubet ſuos paulum hoſti cedere. Inde pugnam ingreſsi,hoſtes ſuos Dani fugant. Illi urbem fuga repetũt:ſed in aditu,ipſisq; ſub mœnibus periere multi, nec poterant deinde in aciem prouocari.

¶ Rugiani rurſum pacem cum Rege,datis quatuor obſidibus ineunt. In Regnum Kanutus conuocatur. Buriſius ſuſpicione ſe purgat in concione.

CAPVT XXIII.

Iaſmoda inſula. INSVLA erat eiuſdem ditionis Iaſmoda: in eam tota claſſe conceſſum. Abſolon inter excurrentes primarius, inter redeuntes nouiſsimus, fortem ubiq; Regem operam nauauit. Equitum cohortes ſparſæ ad prædam. Rex cum robore exercitus ad Signa conſiſtit. Interim nunciatur, ualidam ſuorum manum hoſtibus circumfuſam laborare. Rex reuocatis qui propius aberant militibus, eò contendit. Socijs opem tulit: liberatosq;,ſibi,ac ſuis reſtituit, multa hinc inde præda coácta. Sed Rugiani expectatam à Saxonibus opem non uidentes,damnata promiſſorum fide,ad Regis fœdera redierũt. Apud
Strela inſula. Strelam inſulam, quæ ut creditur, nunc urbem oſtendit continenti impoſitam, inſignem, quæ Straleſſund etiam hodiè appellatur, quatuor obſidibus proditis,pacem à Rege petiuit Tetiſlaus: impetrauitq;, interpoſita grandi, qua mulctabatur pecunia. Interea Proceres inter ſe multa contulerunt. Operæprecium uideri,Regium ſanguinem, dum ſupereſſet Rex,ad Regni participationem prouehendũ. ne ſi quid Regi humanitus accideret,iterum de Regno oriretur, ut ſæpè aliàs, con-
Kanutus Regis filius in Regnum conuocatur. tentio. Rem Regi detegunt. Ille non reluctatur: acceſsionem honoris, non detrimentum arbitratus Poteſtatis. Res in concionem perducta, communi Procerum uoto, & populi conſenſu perficitur. Vnus inuentus eſt Buriſius, qui in concione, cæteris ſuffragia promentibus, tacitus aſtabat. Vbi res annotata eſt, ad Regem perducitur. Indignatione carere non potuit. quòd pridem de Regni ambitu eſſet notatus. Purga-
Buriſij excuſatio. re ſe tamen Regi uolens, Nihil inquit optime Rex mireris, quòd tacitus aſtiterim. Stupor me ſilentẽ tenuit: admirantẽ rem tantam peragi, de qua neq; tu, neq; aliorũ quiſq; uerbum feciſſet, quod quidèm ego noſſem. Simul & iſta me conſyderatio auertit, recordantem, plurimas fuiſſe contentiones de Regni communione. Quòd ſi inter patrem & filium tale quid (quod abſit) oriretur, quàm calamitoſus Regni futurus eſſet ſtatus, animo uoluebam. Satisfactum uidebatur Regi, indignationem potius diſsimulanti, quàm ponenti. Interea ſacramenta nouo Reg

uo Regi innouanda erant. Acceſſere cuncti,in Kanuti nomine iuran-
tes: ſolus ille reſtitit. Affirmans ſupereſſe,& faxint Superi, ut diu ſu-
perſit,cui ſacramento obſtrictus teneatur. Nunquàm ſe Saxonum ri- Taxat Saxones.
tum,de dimidio pluribus præſtito iuramento, probauiſſe. Alterū ne-
ceſſe eſt uiolari, dum contentio inter ambos oriatur. Audijt Rex ma-
gis,quàm probauit purgationem.

¶ In Hallandiam Rex proficiſcitur. Buriſij libera ad Regem confeſsio. Abſolon Tribuſanam Inſulam deuaſtat. Rex expeditione in Vuandalos, duplici occaſione auertitur. Caput.xxiiij.

INTERBA profectus in Hallandiam Rex, comitem adhibuit Buriſium. Quo etiam itinere nonnihil attētatum eſt, in quo annotari uidebatur. Sed ut ſuſpicioni finem faceret, aperto ſermone Regem aggreditur. Quoniamquidem inquit Rex, dignitatem Regiam,quæ hactenus Procerum electioni ſuberat,hæreditariam facere inſtituis:ſi in proximos beneficio impenſo perpetuitatem induxeris, tibi in reliquū obligatiores efficeres:ut ad liberos quiſq; ſuos accæptam adminiſtrationem tranſmitteret. Noſti tuorum natales: ſcis non eſſe Regno alienos. Fac igitur, tui ſit beneficij, quod aliàs armis poterat uendicari. Mouit Regem tam libera poſtulatio: ſed annitente potiſsimum Roſchildenſi Pontifice, bonam Iutiæ partem accæpit, in poſteros legitimo iure tranſmittendam. Aſpirante Vere, Rex expeditionē in Vuandalos tergiuerſantes mandat Abſoloni,ac cuidā Magno, primæ Nobilitatis uiro: Chriſtophoro filio iuſſo inter eos ductare ordines. Igitur Scanienſium,quibus Magnus: Fionenſium,quibus Chriſtophorus:& Sialandenſium, quibus Abſolon præerat, apud quem tamen rerum ſumma conſtitit, nauibus in prouinciam Tribuſanam mouerunt. Tanta tum Vicorum fuit aduſtio, ut diu poſt deſertæ regionis horrida facies remaneret. Iam in littora cū prędis reuerſuro Abſoloni,nunciatur hoſtiū ſuperuentus. Ille parum feſtinans, lentè procedit ad opportuna pugnæ loca. Venientes ita excipit,ut non ueniſſe uellent. nam fugati, uictoriam illi reliquerunt. Tantus autem inopina to algor etiam uerno tempore incubuit, ut iumenta terræ infoſſa, à frigore uix ſeruarentur. Reperta in cauernis anguium iam innocuorum ingens fodientibus multitudo,miraculo fuit. Et quanquàm Scanienſes præcurrere ſocios temerè præſumpſiſſent, orta tamen tempeſtas effecit:ut dilati,ſocios nauigationis comites acciperent. Et quoniam multiplex in rebellionem Vuandalorum Regi cauſa ſuadere bellū in gentem uideretur:proxima æſtate magno iterū apparatu mouet in Vualogaſtenſes, & uicinos populos, quos cognomine Lenticos appella-

Buriſius ad Regem.

Tribuſana à Danis infeſtatur.

Frigus uernale.

Lentici.

uere: communi quidèm lingua, & moribus Vuandali ſunt, ſed hac di
ſcretione diuiſi à cæteris. Vbi dum Rex hoſtes inuadere parat, literis
ab Henrico Duce monetur accæptis: caueat inteſtina diſsidia, dum fo
ris belligeratur. Nam eſſe domi, qui Regium ſibi nomẽ requirat. Cui
rei ſignum illi ſit futurum; ut redeũti ab expeditione Vuandalica, claſ-
ſis Noruagica obuiam ſit uentura. Idem ex Noruagiæ Regno Regi
proditur. Acceſsit Vuendilenſis Pontificis aſſertio: qui Buriſij milites
nouo ſacramento diceret obſtrictos: ut quicquid ille tentaret, illi perſe
uerantibus animis proſequerentur.

¶ Buriſius Regi traductus, cuſtodiæ traditur. Henricus Saxonum Dux à Rege declinat. Deq; Henrici tutela dũ pupillus eſſet aliquid narratur. Cap. xxv.

COACTVS tot rerũ indicijs Rex expeditionem deſe
rere, in Iutiam adnauigat: Buriſium, ſuper cuius nomine
iſta nunciata ſunt, apertè conuenit. Ille ſibi nullius eius rei conſcium fo
re, quam ſanctè affirmat. Iubetur cum Rege commorari, quoad nunci
orum talium experimenta ſumerentur: incolumem ſe diſceſſurũ, ſi ua
na ſint. Durũ eſſe, ille refert, capitis ſui ſalutẽ, incertis experimentis cõ
mittere. Quo uerbo etiam ſuſpectior factus, iubetur in cuſtodia, ſed li-
bera ſeruari. Eius aũt rei exitum, ad Noruagiæ res pertinentẽ, in ca de-
ſignatũ, huius rerũ multitudine commoniti, libenter hic tranſilimus.

Noruagiæ libro. 4. ca. 30.

Sed per hæc tempora cùm Rex in aſsiduos hoſtes Vuandalos exerci
tũ comparaſſet, traieciſſetq́; Bugiſlaus iam ad fidem, amicitiamq́; con
uolauit Henrici Ducis Saxoniæ: qui comperto, quòd Rex iam in ho-
ſtico ſolo teneret exercitũ, magnis itineribus contendit ad Krempinũ
fluuiũ, iuxta quem Regi colloquiũ ſuper rerũ ſumma indixit. Rex nõ
inuitus eó peruenit. Ibi Dux iam tenuatis priſtinæ uiribus amicitiæ,
Regem acerbius aggreditur: Cur militem ſuũ Bugiſlaũ: non ante corã
ſe accuſatum, bello petat? Rex nihilo mollius reſpondet: Nullius ſe re
ſpectu omiſſurũ, quo minus iniuriatores ſuos bello premat. Si amicus
ſit Henricus, æquo illi ferendum animo: ſin eſſe nolit, non hoc Regis
multũ intereſſe. Ita fide pariter cum colloquio euaneſcẽte, inimicis ani
mis inuicem diſceſſere. Ferunt tamen, inter alios Henrico affuiſſe pri-
mariũ è ſuis uirũ, iam annis grauem, ſed conſilio & prudentia exquiſi-
tũ: ab eo referente auditũ memoratur, Henricũ cùm puer eſſet, patris
morte multorum iniurijs & damnis ſubiacuiſſe: miſeratos præcipuè
uiros quatuor pupilli iniurias, ſuſcepiſſe animo, ut illum tutarẽtur: ſed
ad altare delatum, uoto ſe, illumq́; obſtrinxiſſe, ſi unquàm compos fo
ret prouinciarũ, perpetuũ ſe futurũ hoſtem Chriſto perfidis: quo ad ſa
cram eius religionẽ amplecterentur. Vnum ex quatuor iam ſenio gra
uem,

Regis, & Henrici Ducis diſsidiũ.

ſtem, in medio ſediſſe nuper concilio, cùm de rerum ſumma tractare-tur, ſtertẽtem dormitaſſe. Rogatum inter alios, quid ſentiret: Ductan-dum in Vuandalos reſpondit. Quod erat in corde, ſonuit in ore (cùm ea de re illo tempore ne uerbum fuiſſet) ipſum ſe in prælijs aduerſus eam gentem duo excæpiſſe uulnera: ſi terna denuo poſſet excipere, quàm iocundum ſe futurum in die nouiſſimo: cùm numero æquata uiderentur ſua illis, quæ in omnium ſalutem præferret accæpta, futu-rus iudex uniuerſorum.

¶ Rex à Noruagijs, Vuandalis & Saxonibus infeſtatus, pulchra Gotſcalci uerſutia, curis eximitur.

CAPVT XXVI.

POST non multos dies, falsò Regi nunciatur eruptio Saxonum in Iutiam. In quam præuertendam, cùm ſe to-tis uiribus comparaſſet, comperta rei uanitate, facile magnum intermi ſit apparatum. Iam tamen is erat Regni ſtatus: ut nihil magnum cona-ri Rex poterat, undiqꝫ circumſeptus difficultate. Inde enim Noruagij infeſtabant: inde Vuandali incurrerunt: Saxones quoqꝫ minarũ ple-ni, non diu uidebantur quieturi. Sed ex his difficultatibus, paruo re-rum momento Dania euoluta eſt. Erat uir in Dania primarius, multa familiaritate Vuandalorum Principibus inſinuatus: quòd linguam gentis callens, nonnunquam communium rerum gratia ad illos com-mearet. Ille Abſolonẽ adortus: animo ſe concæpiſſe rem non contem-nendam, qua Patriæ difficultatẽ reſolueret, aſſerebat. Callere ſe Vuan dalorum mores: quòd impetu pleraqꝫ magis, quàm certa ratione con-ſtituant. Eſſe propemodum ſibi fidem cum ea gente. Tranſiturũ non Legationis officio, ſed proprij inſtinctus cauſa prætenta. Effictis etiam alijs, ſi uidebitur, profectionis cauſis: & apud Primores gentis, quod ſperaret, effecturum: ut ſocietatis, quæ illi cum Saxonibus ſit, finis fi-at. Admonet Pontifex: ſi id moliatur, proſpiciat, ne quid Regis, aut Regni nomine polliceatur. Syncera enim fide, non fucis & fictioni-bus, rem Danicam ſemper conſtitiſſe. Ille ſe omnia rectè curaturum ſpondet. Proficiſcitur. Vbi peruenit, ſermonis occaſionem introducit apud eos, qui rem penè omnem adminiſtrant. Mirari ſe inquit, quo pacto gens illa fortunata, ſe in fœdera, ſocietatemqꝫ, imò (ut uerius di-cam) in ſeruitutem cõiecerit, Saxonum ſuperbæ, & auaræ gentis: quæ hoc ſemper moliatur, ut ditionem occupet, terram imperio premat, Vuandalos ſuos ſeruos habeat. Iam Zuerinum, Illogam, Racebur-gam illis abſtuliſſe: non quieturos, donec ſummam rerum conficiant. Ediuerſo meminiſſe illos poſſe, quæ fuerit eis cum Daniæ Regno cõ-certatio: non de Imperio, ſed iniurijs: contentum eſſe Regem ſua ditio

Gotſcalci prudens ſa-cinus.

ne: nihil quærere, niſi pacem Prouinciarum: cui ſi gens illa ex fœdere iungeretur, longè illam futuram uideri fortunaciorem. Eius generis cùm multa, ac ſæpè replicaret: peruicit, ut moti Primores, omnia Saxonum præſidia, quæ ſuis locis eſſent impoſita, protinus eĳcerent: & ut colorem rèbus prætenderent, Daniæ Regis nomine illa intentarunt. Ea cùm perfeciſſet Gotſcalcus, in Patriam eſt reuerſus.

¶ Henrici Saxoniæ Ducis reconciliatio cum Regè. In Vuandalos ambo mouent. At illi uiribus impares, ære ſe redimunt. Rugiani uerò rurſum in bella Regem irritant. Caput. xxvij.

AVDIVIT Rex gentis huius ad Saxones diſsidium: miratusq; tam ſubitam interueniſſe cauſam, audit ab Abſolone, ſuo conſilio, Gotſcalci uiri fidelis miniſterio rem perfectam, bonam deinde ſpem rerum gerendarũ conſecutam. Cùm alterutros adoriri, quàm ſimul iunctos, optabilius uideretur, ac longè facilius. Henricus aũt huius gentis in ſe rebellione comperta, eadem arte nixus eſt, ad recuperanda, quæ illi abſtracta uidebantur. Nam Henricum Raceburgenſem, & Lubecenſem alterum, Pontifices, Regi mittit Oratores, redintegrandæ familiaritatis gratia: filiã eius iuniorem, filio Regis iungendam exhibentes. Nam quæ primò illi deſponſata erat, iam fatis conceſſit. Inde ad colloquium in Brammenſem Prouinciam, quæ Vandaliæ pars uidetur, prouocarent. Rex audita perbenignè Legatione, cùm ad deſtinatum locum ſe accingeret, obuium habuit Guncelinum Zuerini Comitem: qui Ducis ualetudinem aduerſam teſtatus, breui tamen quacunq; ratione poſſet, ad Eydoram fluuium ſe Regi ferret obuium: colloquio eius, cuius magno teneatur deſyderio, fruiturus. Venit tandem Dux in deſtinatum locum: initoq; cum Rege amiciſsimè colloquio, in Vuandalos arma paribus uotis inſtituuntur. Et quàm primum potuit Rex, copias nauibus impoſitas traiecit in hoſticum ſolũ. Dux Diminum, Rex petit Vualogaſtum: firmum oppidum ſponte prætergreſſus, uicina arua populatur. Oſne quoq; oppidi, poſt recentem cladem, malè reſtituta mœnia, iterum deiecit, incendioq; perdidit renouata. Nec minus à Duce terrarum percurritur, uaſtationisq; plurimùm infertur. Vuandali nuſquàm ſe in aciem obiecere hoſtibus, diffidentia uirium: quòd à duobus fortiſsimis exercitibus intercipi formidarent: ſed pactione interpoſita, ingenti hinc auro perſoluto, Regem, Ducemq; placauere. Rex autem in Patriam reuerſus, Noruagici belli intermiſſam operam excitauit: magnaq; claſſe inſtructa, duxit in hoſtem. Sed quoniam huius etiam rei ſeriem in Noruagia recenſuimus, nihil opus eſt hoc loco introducere. Sed dum Rex longinquę regioni

Pax auro mercatur.

Noruagię libro. 5. ca. 15.

bella

bella infert, Vuandali Rugiam, in aduerſum longius hoſtem per contemptum ducere cœperunt, pactorum capita uiolãtes. Proſpexerant tamen ſibi, ut impunè quod facerent eſſet: uirũ prudentia & eloquentia præcipuum delegêre, quem in Daniam proficiſci, diſtinendi Regis gratia iuſſerant: populi factum benignius interpretando, ut bello Regem auerteret. Ille quidèm operam Patriæ bonam impendit placandi Regis. Sed erat res apertior, quàm ut tergiuerſatione celari poſſet. Vbi ſe fruſtratum uidit, ſed omni conatu bellum parari: noluit, præcurrens, infauſtum Patriæ bellum nunciare: ſed orabat Abſolonem, ut ſe domeſticum pateretur, quoad ſua gens operas eius depoſceret. Rex autem magno ſuorum agmine nauibus impoſito, Rugiam aduehitur: & uarijs quidèm in locis primùm excurſiones fieri iuſsit. Indè totis uiribus conuerſus in Arcon urbem obſidendam. quòd ſuperſtitionem loci illius, cunctis eius gentis accolis uenerabilem, euertere inprimis cuperet.

¶ Arcõn urbem Rex oppugnatam, idolo demolito Daniæ ſubijcit, Chriſti religione populum inſtruens. Deque Rugianorum ſubiectione.

CAPVT XXVIII.

MAGNIS conatibus Rex bellum inſtruxit: certus, ſemel Prouinciæ imponere iugum. ne deinceps annuis expeditionibus ipſe cum populo fatigaretur. Intentauit autem, hoſticũ ſolum ingreſſus, oppugnationem munitiſsimæ urbis in ea prouincia Arcon, quæ caput eſſet in ea gente totius ſuperſtitionis, per abominandum Idolũ quod ibi coleretur. *Arcon oppugnatur.* Eam uerò oppugnationem qua inſtantia & perſeuerantia Rex peregerit: quo labore & ingenio urbem diu laceratam, accæperit deditam: quo ardore templum genti ſanctiſsimum ſubuerterit, idolum Suantouiti, frendentibus cunctis, confregerit: populum [redacted] impoſitis Sacerdotibus, ſacris CHRISTI initiatum, ac baptiſatum erudiri iuſserit: urbesq; alias ſimili ardore in deditionem accæperit, ſubuerſis ſimulacris: quia diligentius in Vuandalia noſtra executi ſumus, hoc loco ſatis duximus, tempora, & ſummaria rerum capita deſignare. *Vuandaliæ lib.5, cap.12.* Sed inter hæc ſtupor eſt aduertere, quantum poſsit multorum temporum acceſsio: quid non mutet æui longæua uetuſtas. Rugia tum gentis, & omnis nationis (uti ferunt) caput, et omnis Vuandaliæ decus eximium, urbibus floruit Arcona, & Carentina: quarũ hodiè nulla ſunt ueſtigia: aut maris exundatione ſubuerſæ, aut Principũ ira deletæ, aut tumultuantis populi indignatione ſublatæ: aut in nouam propinqui littoris urbem, quæ nunc Straleſſund dicitur, tranſlatæ. res enim in obſcuro eſt. Niſi quòd de ſimilibus ad ſimilia facimus

coniecturam: ut quomodo cum eadem gente urbs quondam clara & magna, Magnopolis, gentis uocabulo Mekelenburg, in uicinam tranſijt Vuiſmariam: ita illius Prouinciæ urbes, & earum habitatores, emigrarint in propinquam Straleſſund urbem. Sunt enim ambarum exordia, non longis temporibus deſperata. Militaris generis in Rugia uiri quidam, in ea permanſere ad noſtra uſq; tempora: quidam in continentem tranſiere: alij etiam cum Regibus in Daniam abierunt, quorum ſtirps in hodiernum uſq; diem permanſit. Ex hoc autem tempore, in multos annos durauit Rugiæ, ad coronam Daniæ ſubiectio: ut ſemper Regi fideles militarint, & fecerint imperata. Nouiſsimè autē, cùm omnes Vuandali reliqui, ſuis Principibus parerent, ſubduxerūt & Rugiam colla iugo. Cùm mortuo eorum Principe, non relicto corporis ſui hærede, dominiū transiret ad Principem Vualogaſti: & deinde Pomerani. Nam Vualogaſtenſis Principatus, idem Bardenſis dictus, nunc conceſsit in idem Imperium Ducis Pomerianæ. Vnde factū eſt, ut Sundenſis urbs, prius Bardenſi, hoc eſt, Vualogaſtenſi Principi ſubiecta, cum Rugia nunc uni pareat Bugſlao Principi clariſsimo. Cùm Stetinenſis, Vualogaſtenſis, Bardenſis Duces, ſine prole tranſierint in fata.

Kanutus Sanctorum catalogo adſcribitur. Dani Regis monitu neglecto, à Piratis bis opprimunt: atq; inibi Esberni, pro ſeruando Chriſtophoro Regis filio, heroica uirtus. Caput. xxix.

QVO tempore nūcius & Oratores rediere: quos Rex ad urbē Romam miſit, teſtificandi gratia de miraculis, quæ ad tumulum diui Kanuti fierent: quo Rex patri poſthumus filius natus eſt. Erat aūt
Anno Chri [redacted] annus poſt Mille. C. lxxi. Tum apud Ringſtadium, ubi paternus erat tumulus, omnem conueniū omniū de Regno conciuit Rex literis à ſe
Kanu[redacted] ſanctificatio. de Apoſtolica proditis. Ibi diuus Kanutus ſolenni precationum genere, de tumulo leuatus, aræ conſecratus imponitur. Quo etiam conuentu, Rex filiū nuper Regio nomine inſignitū Kanutū, nunc & oleo ſancto deliniri, coronaq; iubet inſigniri: gemina patris & filij medius ipſe ſolennitate feriatus. Interim uerò qui mare pacatū ſeruare ſunt egreſſi, cōmonitiq; fuere, cautius quàm fortius cū hoſtibus dimicandū: quòd callidū genus, ubi inſectari ſe conſpiceret, terris ſe tutaretur, ſyluisquè reconditū, magno uix labore & periculo adiretur: ſed hoc caſu curandū, ut nauigia illis adimerentur, aut merſa lapidibus, aut forata protinus inutilia redderentur. Progreſsi Holandiam peruenere inſulā Suecis parentem: & quanquàm ea tempeſtate inimicitiæ Danis & Suecis (ut ferè ſemper) eſſent, quia tamen non niſi piratis infidelibus compri

mendis

mendis exibant, à Chriſtiana gente manus cõtinuere. Admoniti tam-
en ab incolis ſuper Eſtonũ, Curonumq́ latrocinijs, quibus locis deli-
teſcerent, quibus portubus egredi, regrediq́ ſolerent, in illos ducunt.
Cernentes aũt memorati Piratæ, hoſtile agmen mari innauigare, cùm
impares ſe illis arbitrarentur: magis aũt ad prædam quàm pugnam ſo
liti, artibus ſuis inſtitere, in terram profugientes, nauigia ut poterant
ſubduxere in aridam. Secuti Dani, pars nauibus rumpendis inſtitere:
Alij feruore correpti, in hoſtes etiã terram digreſsi, pugnam obtulere:
inmemores præceptorũ, quæ illis inculcata fuere. Et quamuis fortiter
pugnantes, ad unum tamen cæſi ſunt omnes. Alijs etiam locis ſimili **Dani à Pi-**
conſpectu prouocati, fugientes in terram Piratas ſecuti, graue quidèm **ratis bis cæ-**
præliũ diu conſertũ tenuere, ſed ad extremũ cæſi perierunt. Conſpica **duntur.**
tus Chriſtophorus Regis filius, ſociorum periculum, terris propin-
quat: ut ſocijs ſuppetias ferat: ſed antequàm ille appropinquaret, con-
fecti perierunt. Inceſſerunt autem de promontorijs Ducem lapidi-
bus grauiter, in periculum obluctantem. nam terris abire nõ facilè po-
tuit, uentis auerſus: perijſſetq́, niſi Esbernus Abſolonis frater, qui cu-
ram adoleſcentis inprimis egit, periculum in ſe deriuaſſet. nam interi-
us allapſus, propior fit hoſtibus, ut interim Chriſtophorus reſpiraret.

Esberni periculum. Lucæ ſcribæ exhortatio magnani-
mis. Opprimuntur Piratæ à Danis. In Vuandalos
incidit Esbernus, ac ſtratagemate ſubito, pa-
triam redit. Caput. xxx.

CERNENTES Piratæ paucitatem hoſtium, multis
ante cæſis, in naues ſe inijciunt, Esberno occurrentes. Graui prælio cõ
ſerto, multi paucos oppreſsiſſent, ſi non uiuida uirius Ducis ſe tutare-
tur. Socij eius aut cæſi, aut deſperantes ſalutem, deſilierunt in mare. Mi
ra relatu res eſt: uno comite ſe defendit Esbernus. Sæpius lanceis peti
tus, lapidibus ictus concidit: ſed reſtituente ſe Chriſtophoro pugnæ,
ægrè ſubducitur nauibus Piratarum iam ſemianimis Esbernus. Exce **Saxonem**
dit fidem Saxonis hoc loco narratio: ideò tranſilienda fuit, utcunquè **taxat.**
factum eſt. Tum manibus hoſtium exuti Chriſtophorus atquè Es-
bernus, laceras uires ægrè tutati ſunt. Sed cùm ea quæ interceſsit no-
cte, uariæ Danos exagitabant cogitationes, alijs fugam meditantibus:
Lucas Chriſtophori ſcriba, homo Britannicus, hiſtoriarum tenaciſ-
ſimus, cæpit ſuos hortari uerbis uehementibus: Danicam gloriam an- **Lucæ ſcribæ**
te oculos ponere: quàm frequenter exili manu, magnas ab illis hoſti- **adhortatio.**
um fuſas eſſe copias: in ſola perſeuerantia ſtare uictoriam: plurimùm
ſupereſſe uirium, ſi pergant in hoſtes: magnis animis paratam eſſe
uictoriam. Incredibile memoratu, quantam alacritatem adiecerit.

Nam reddito terris ſole, nihil præter pugnam expetiuere, paucis in lo co relictis, qui & claſſem ſeruarent, & hoſtibus fugam adimerent: ipſi aliquanto diuerſius ab hoſtium caſtris in terram exiliunt, & quadra to agmine perguntin hoſtem. Excurrunt pyratæ ſine ordine, prioris diei uictoria alacres: & terribili clamore edito, infirmiores quoſq; po ſtremi agminis uertunt in fugam. Sed qui in acie ſtabant, tanta animo rum pertinacia prælium ineunt, ut breui hoſtes in caſtra repellerent: ſecuti pugnam continuare, nihil remittentes. Ibi aliquot fortibus pri usquàm caſtra expugnarentur cadentibus, ad extremum caſtris iam

Piratarum oppreſsio. captis, ad unum omnes cęduntur Piratæ, ut nuncius cladis non ſuper eſſet. Dani interim diſtributis inter ſe ſpolijs, quæ opima repererunt, clarorum ex ſuis uirorum corpora ſalientes, in Patriam reuexerunt, ig nobiles eo loci tumulantes. Interim apud Ringſtadiū Lundenſis Ar chipræſul, diui Kanuti reliquias in aram euexit, Kanutiq; nepotis Re gis conſecrationem impleuit. Quod tempus obſeruantes Noruagiæ Regis Oratores gemini Pontifices, pacem orantes aderant. Aſſecuti què ſunt apud Regem per patris ſacram religionem, perq; filij nouam benedictionem exoratum, compoſita pacis fœdera quæ uoluere: quo rum formam in Noruagia poſuimus. Sed cùm Eſbernus Regē Nor uagiæ Erlingum, honoris gratia redeuntem comitaretur, ab illo pluri mis arcubus donatus, cùm reuerteretur apud inſulam Oldam, audit Regem ſuum iam arma contuliſſe in Vuandaliam. Rogati ab illo in colæ, ſi quas Piratarum naues conſpexiſſent? Quadraginta ſe uela in proximum portum contuliſſe ferebant: ſed Piratæ, an mercatorum fuerint, incertum eſſe. Statuit ſub noctem profundo ſe credere, littus

Vuandali in Eſbernū. uitare, ut falleret fortè ad prædam excubantes. Sed proditus, exorta luna à Vuandalis impetitur. In proram progreſſus, iubet armatos ſe circumſiſtere, telis hoſtem infeſtare. Diu pugnatur, Vuandalis ab una naue plurimum ſanguinis haurientibus. Semel, iterum, ac tertio repul ſi, cùm uirtutem mirarentur, rogant, quis nauis Præfectus ſit. Fruſtra inquit Eſbernus, de præfecto ſciſcitatio: quando prædę inminere non poteritis. Captiuorum apud Vuandalos quiſpiam uocem agnouit lo quentis, Eſbernum inquit capere non poteſtis. Tum illi, partim pu dore, partim furore inciti, pertinaciter inſiſtunt ut capiant. Fortiter op pugnati ſe defendunt, donec abſumpta penè tela uiderentur. Tum iu bet accæpto ſilice, unum ex ſuis malum inſcendere, inq; ſummitate, ex

Stratagema cuſſo igne, flammam oſtendere. Vuandali rati ſignum dari ſocijs na uibus, abſiſtunt: ſic in patriam tum incolumes reuertuntur.

¶ Vualdemarus, Vuandalos Chriſto lucraturus, fruſtra Iulinum orbem obſidet. Caput. xxxi.

¶ INDV

INDVXERAT Vualdemarus Rex clariſsimus in animum, labori non cedere, quoaduſq; gentem Vuandalorum Chriſtianis ſacris adigeret: ſimul etiam prædandi in mari, & in Inſulis Daniæ finem faceret: qui genti Vuandalorum, ſicut & Danorum, prius quàm Chriſto crederent, quotidianus erat quæſtus. Igitur Rex hoc tempore nouam in Vuandaliam fecit expeditionem: iam faciliorem nactus rationem belli gerendi: quòd Rugia iam illi pareret, & ad auxilia quoties uocaretur, prompta deſcenderet. Iulinum igitur preclarum illa tempeſtate oppidum in Pomeranis, ſtatuit Rex oppugnare: quòd crebras inde fieri in mare, & in Daniam excurſiones compertũ haberet. Cùm autem in uicina eius urbis ueniſſet loca, per Zuinam fluuium (Tacitus Zuenum uocat) ſtatuit oppidum oppugnare. Sed pons qui traduxit in eam urbem, non ſatis uiſus eſt oppugnationi fidus: ideo ad contermina uaſtanda, diuerſis cohortibus Duces excurrerunt: ſi fortè ciues ad pugnam foras elicerentur. Maior autem belli huius difficultas ibi fuit: quòd Dani lacum illum grandem, quem ante maris ingreſſum, tria confluentia ibi flumina conficiunt, Panis, Zuenus, Diuina: iam innatantes non haberent qui uada diſtinguerent, difficilia loca monſtrarent euitare (eſt enim lacus ille pleriſq; locis infidus, & innauigabilis) maximis pinde difficultatibus laborarent. Interim à circumfuſis Vuandalis laceſſiti iaculis. Sed uiuida uirtus Danicæ iuuentutis omnia exuperat. Duces aduerſę partis ſe cum agmine oſtentarunt: ſed cõgreſsionem uitauere. Ille tamen fuit eius expeditionis exitus: ut pro rei difficultate ſatis haberent Dani, ſi ſe modo explicarent caſsibus, quibus ſe imprudentes ipſi implicuerunt: hoc ipſum pro uictoria computantes, quòd inter acerba hoſtium ſuorum odia, incolumes modo in ſua reuerterentur. Quam rem qui plenius noſſe uelit, requirat in noſtra Vuandalia diligenter explicatam.

Chriſtiani Regis propoſitum.

Vuandaliæ lib. 5. ca. 29.

¶ *Pomeranæ Principes, in auxilium uocant Henricum Saxoniæ Ducem. Stetinum Rex oppugnat, & pręſidijs Abſolonis tuatur.* Caput. xxxij.

PRINCIPES interim Pomeranæ Bugiſlaus, & Kaſimirus fratres, indignati, q; Rex in eorũ ditione iſta uiolentus pageret: cũ nõ ſatis fiderẽt ſuis ſe uiribus in acię Regi obiectare, potentiſſ. Saxoniæ Ducẽ Henricũ Leonem implorauêre: ut illius armis, à Rege Danorũ tuti eſſent: renouare cupiẽtes apud illũ priſtinas pactiones, quas plebs incauta, inuitis Principib. uiolaſſet. Dux ampliſſi candę ditioni ubiq; intẽtus, nõ grauatè añuit poſtulatis. Vnde factum eſt, ut fidẽtius arma Regis expectaret, Sed Henricus dũ ſubiectionem

quærit,

quærit, quam illi refugiũt, ſola fœdera depoſcentes, euenit, ut nihil inde nouaretur. Rex autem quolibet etiam acceſſore contempto, mouit in Vuandalos: per'q; magnum quem diximus lacum, Oderam fluuiũ nauigans, Stetino præclaro oppido copias admouit: & magno diu labore oppugnatum oppidum, accæpit deditum. Sed cùm tempus piſcandorum ſub Rugia allecum accederet, Rex ipſe expeditionẽ libens breuiauit: ne publicis ſubditorum alimonijs obſtaret. Qua in re perpendi debet, temporaneam eſſe gratiam in memorata piſcatione, quæ tum ſub Rugia gerebatur: iam uerò ab aliquot etiam ſeculis ſub Scania erogatur. Tum uerò abiturus Rex, præſidia reliquit in ea prouincia: ne reductis quod uerebatur armis, à fide deficerent dedititij. Eam curam atq; prouinciam cùm multi recuſarent, Abſolon Roſchildenſis Epiſcopus lubens ſubibat. Is non modo propinqua reddidit, ſerua uitq; pacata, ſed omne adiacens mare, cum uniuerſis Daniæ finibus tutatur. Quam rem in Vuandalia plenius explicantes, nunc breui temporum & rerum ſignificatione contenti, prætterimus: ne in longum ducta narratio, faſtidio delicati lectoris ſit proxima.

Stetini deditio. *Allecum piſcatio.* *Vuandaliæ lib.5.cap.27*

¶ Mari & terra Abſolon Vuandalos fugat. Iulinum oppidum expugnat, miſerè in ciues ſæuiens.

CAPVT XXXIII.

CVM autem Abſolon circumnauigans pro Rege, Chriſtophorum Regis naturalem filium ad arma acueret, multaſq; faceret Vuandalis in mare excurrentibus, armorũ congreſſiones, conflictationesquè: inter multa prouenit, ut Vuagari quoquè Vuandali, qui tum Holſatis parere coacti, ueterem tamen in mari quæſtum non intermitterent cum nauigatione ob oculos. Secutus Abſolon, in ſuos portus confugere perpulit: auſus etiam copias in terram exponere, hoſtibus illis pedes peditibus ingruebat. Qui uerò tum Holſatiam, pro Comite nuper apud Deminam cæſo, imo pro paruulo eius filio adminiſtrabat, Henricus de Orlemunde Comes, Danis ſe de mari aſcendentibus opponebat: & tum uaria quidèm fortuna pugnatum eſt. Cùm Dani ſe de Vuandalis ſatis uindicaſſe uiderentur, ipſi uerò Vuandali cum Holſatis pro uictoria ducerent hoſtibus obſtitiſſe: ne in interiora penetrarent. Deliberatum tum ferunt inter Holſatos, de bello ob eam cauſam Iutiæ inferendo: quòd dux Henricus ſuperior dominus longius abeſſet, Imperatorem ſecutus. Et cùm uariæ in eam rem ſententiæ dicerentur, Bernardus Comes Raceburgen. ſe inter primos obiecit: ne quid tale per Ducis abſentiam tentaretur: non paſſus uaſtari terram, in qua iam plura poſsideret. Coniectura erat, Regio illũ beneficio ibi iam aliquot feuda tenere, ut ſolent Reges, uicinarum

Vuagari arcentur mari

uicinarum prouinciarum Nobiles habere obæratos. Quo etiam tempore Rex Vualdemarus expeditionem in Vuandaliam renouauit,& ducens in hoſtes,oppido quod primùm incurrerat,incẽſo, omnes ad unum mares trucidauit. Mirabili autem labore peruenit,paludẽ tranſiens intranſibilem,& inexpugnabile uiſum oppidum oppugnans,expugnauit. Cuius rei ordinem qui noſſe uolet,requirat in noſtra Vuandalia. Nunc Danicis rebus ſatis intercidentibus, hoc loco breuiandi ſermonis gratia omittimus. Iulini deuaſtatio horribilis.

¶ Regis Vualdemari erga Ducem Saxoniæ Henricũ humanitas. Piratas Abſolon mari proſternit. Caput.xxxiiij.

INTEREA Henricus Dux à Bauaria reuerſus,ad Eydoram Regi collocuturus occurrit: ſed iam indignatione rerum per eius abſentiam incurrentium,pontem tranſire,Regemq́ ut prius conuenire detrectauit: ipſo in ponte occurſurus,ne ſuperiorem fateretur. Rex tamen dignatione humanior quàm faſtu ſublimior, occurrit: rebusq́ colloquio utrinq; firmatis, pacificè diſceſſere. Abſolon interim præternauigans littora calculis frequentia,in nauem iuſsit comportari,nouo præſidio,quod ad portum Mercatorum erexerat,proſpiciens. Nam telorum hoc genus non uile tum habitum. Inde cùm eo loci in Balneis ageret,audiuit,nauis ab Aquilone uenientis,ueluti piraticæ, inter ſocios fieri mentionem: intermiſſo quo uenerat lauandi impẽdio,ueſtem iniĳcit: tubicinem canere iubet: ut remiges nauigio, quod promptum ſtabat in anchora, aptarentur. Duas eueſtigio naues perarmat. Ille uelo alternis magiſter remis inceſſit. Piratæ uelo deiecto,in obliquum,quo uenientem Abſolonem uentus non ſineret,remigio flexere curſum. Sed Comes illos inſequitur, telis inceſſens. Illi primùm in aduerſam partem conſulto concurrêre: quo latius hoſti obiectum,altius muri ſpecie obtenderent. Sed expugnati ex his nonnulli,mare inſilierunt: alĳ præciſis capitibus,interiêre: cùm interim figerentur in palos,ad nouum Abſolonis oppidum, terrorem piratis illatura. Per idem tempus Esbernus cum Vuetemanno egreſſus,quatuor nauigĳs in ſeptem incidere Piratarum: conſertaquè pugna, cùm Mirotus ſpectati roboris pugil, Vuetemanno cõfligeret, aduncis(ut fieri ſolet)ferramentis inuicem cohæſere, diuq́; fortuna cõflictati ſunt: ad extremum Mirotus fiducia uiriũ, in Danicam nauim tranſilĳt:cadentibusq́ cæteris, Vuetemannum habuit obuium: cumquè illo diu colluctatus,cùm neuter caderet, in ſuam ſe recepit nauim. Esbernus præteriens,alĳs manus iniecit,ſuæ fortunæ pugiles permittens. Capti deinde omnes Piratæ perierunt: ſoli Miroto, ob uirtutem permiſſum eſt,ut ære lueretur. Abſolon in Piratas.

¶ Eſchyllus

¶ Eſchyllus Claræualli ſe dedit, paci ſtudens. Iulinum denuò captum prædæ datur. Caminum & Oſna urbes obſidentur. Biennio treugæ ſtatuuntur.

CAPVT XXXV.

QVO etiam tempore Eſchyllus Archipræſul, iam ætate feſſus, rerumq́ geſtarũ multitudine conſpicuus, cùm ab negocijs iam abhorreret: quod reliquum ætatis erat quieti impendens, a grè, multisq́ precibus à Rege impetrauit, ut ſecederet. Petiuit autem Galliæ cœnobium, quod Claram uallem dicunt, Beati Bernardi, iam recens uita functi, nomine percelebre. Interea Vualogaſtenſes, anguſtias mœniorum ſuorum prolatantes, ſudibus in amnem fixis, magnis ſaxis deuolutis, inmeabilem hoſtibus amnem fecere. Rex tamen in eam gentẽ ducere, iam annuum cœpit habere. Igitur armata claſſe Zuinam ingreditur. Iulinũ aggreſſus facilè expugnat. quòd adhuc priſtinæ cladis meminerint. Incolæ diffiſi, Caminum magna ex parte commigrarunt. Ita quę captum oppidum, prædæ ſubiecit, mouens in Caminenſes. Sed quoniam ualidior erat oppidi munitio, quàm ut facilè caperetur, in prædam contrahendam agmina ſua Rex dimiſit. Inde in Oſnam urbem duxit: eamq́ obſeſſam terrere uoluit. Vbi nihil moti ſunt Ciues. Excurſione latè facta, in Daniam redijt. Verno tempore expeditionẽ renouauit. Sed Vuandali iam rerum feſſi, Oratorem de pace mittunt Pribiſlaum. Hic in claſſem incidit iam paratam mouere ex Dania: magnæq́ pecuniæ interuentu, Biennij pacem reportauit. Nihil tamen de Chriſtianis ſacris regioni inferendis in pactis fuit, deſperatione rerum peragendarum. Equidem & ſi nonnulli ex Principibus iam CHRISTO crediderint, tamen uulgus pertinaciter ſuis erroribus inhærebat, non niſi in manu forti accæpturum ſalutis ſuæ monita.

Claraualli s. S. Bernhardi.

Chriſtianiſmi ſecta apud uulgus

¶ Concordant Rex & Saxonum Dux. In Regem proditio ſuorum detegitur. Caput. xxxvi.

INTEREA Henricus Dux Bauariæ rediens (erat autem poſt. lxxxvij. annus Chriſti Millenus centeſimus) Regis colloquium apud Eydoram depoſcit. Sæpius (ut fieri ſolet) de finibus, deq́ communibus fœderatis ſimultatum cauſæ inciderant: quæ res peregit, ut crebris reconciliationibus opus haberetur, utrinq́ alterutros accuſantibus, quòd non integra fide res conſtiterint. Solent multa intercurrere per miniſteriales, quę Principum culpa uacent. Sed tamen Saxonica leuitas à Danis accuſatur, Danica inuicem perfidia à Saxonibus cõarguitur: ita (ut fieri aſſolet) quòd quiſque ſuarum rerum non æquus eſt arbiter. Reintegrata grata tamen ſocietate inuicem, Rex atq́ Dux amicè diſcedũt. Externis autem bellis,

Anno Chriſti 1187.

quæ

quæ multa Rex geſsit, tũ domeſtica inciderunt, inopinanti ſanè. Nam Magnus Erici filius, cum Kanuto & Carolo, qui Regi paterna neceſsitudine erant obnoxij, in caput Regis coniurarunt: tanto perniciosius: quòd à Magno, quem Suenonis bello captum, non ſolum impunitate, ſed magna Præfectura donauit, nihil tale formidaret. Emicuit autem proditio per hanc occaſionem. Duo ex ſatellitibus Magni per Holſatiam digreſsi, hoſpitio ſubeunt in caſellam cuiuſdã Solitarij: nocturnæq; quietis locum habuere uicina cella ad cubile hoſpitis, ſolo ligneo intercedente pariete, ut totus ſermo peruius eſſet: idq; minimè cauentes, liberè confabulantur: Mirari ſe, Regem tot, ac tantis petitum inſidijs, adhuc luce frui: non niſi diuinitatis deſuper ope protectum, poſſe uiuere. Nominant coniuratos: exponunt loca quibus patrandi ſceleris inſtituta ſit, ſed diſcuſſa molitio: Quoties fruſtrati iterauerint: quoties Rex, non humano conſilio, ſed mirabiliter præter ſuam conſuetudinem agens, conatus eorum neſciens diſcuſſerit. Hæc ubi Eremita diligenter perdidicit: Illis abeuntibus, deque hoſpite nihil ſuſpicantibus, cuidam Monachorum Primario, qui Regis Curiam inuiſere conſtituiſſet, detexit: hortatus, ut nulla interpoſita mora, rem Regi denudet. Rex audiens, obſtupuit. Memorq; locorum, quæ ille ut audiuit retulit, rem ita ut narrauit, accidiſſe ſciens, omnia conſonare perſenſit. Tum apud ſe meditabundus, Abſolonem in diuæ Trinitatis ſacram ædem deuocat: cuius conſilio, utpotè fidiſsimi amici, cuncta permiſit. Ibi cùm ſederent, iubet adeſſe ſenem, profariq; quæ ante detuliſſet. Ille Abſolonis uultum reueritus, quòd coniurati quidam, magna illum propinquitate contingerent, Rex præueniens, Hoc inquit, te periculo liberum præſto: nihil hunc offendes ueritatē conteſtatus. Tum ſenex repetit ea, quæ ante ſuggeſsit; loca commemorat: dicta & facta recitat. Omnia conſtant quadrantia. Ibi Rex, illo egredi iuſſo, miſeram ſuam deplorat ſortem: quòd nulla benignitatis inclinatione, nulla largitatis munificentia auertere poſsit à ſcelere, quos ipſe aut beneficijs iuuerit, aut impunitate donauerit, aut ſanguine proximos, ſummis honoribus extulerit. Quid igitur faciat? Differre rem, periculo non uacat: præcipitare ſententiam, ſpeciem habet crudelitatis: quando necdum compertis ſceleribus uindicaret. Proditio in Regem detegitur.

¶ Abſolonis conſilium ſuper audita proditione. Benedicti cuiuſdam ſuſpecti geſtus. Regis item ad milites ſuos adhortatio & præmonitio. Caput. xxxvij.

ABSOLON nec minus ſuſpiria ducens, diuinis muneribus referendum ait, quòd inter tot pericula incolumis ſit: rectè illum ſentire confeſſus, quòd neque præpropera ultio, neque

omnimoda diſsimulatio integritatem illius deceat. Munire latus cuſtodibus interdiu, noctuquè: neq; ab armis illos diſcedere. quo coniurati conſpecto, ſe proditos agnoſcant. interim diu latere, quòd tam multos habet conſcios, non poſſe. Rex conſilium exequitur. Carolus autem iam antequàm res Pontifici proderetur, illo interpoſito, prouincialis beneficij à Rege gratiam depoſcit: ſiue tegendæ conſpirationis gratia, ſiue deſperatione perficiendæ. Rex primùm de ſuo fiſco ſtipendia pro mittit, quoad uberius conſulat: tegens uultu, ſermoneq; quod iam re ſcierat. Cumq; ille Abſolonem iam rerum conſcium perurgeret: ne ille quidèm conſcientiæ ſignum dat, ſed uerbis differt, benè ſperare iuſſum. Interea Benedictus quidam, memoratorũ Kanuti & Caroli germanus ex patre, cæterũ pellice natus, cùm inter commilitones ad menſam Regis accumberet: cultellum, quem edendi gratia tenuit, ſæpè uerſabat, quaſi uulnus facturus: tum gremio reconditum, per interualla reſumpſit, Regemquè terribilibus nonnunquàm oculis deſignabat. Gertrudis puella Regij filij ſponſa, hæc oculis obſeruans, allachrymata Regem admonet. Ille Nicolaum quendam diſsimulanter accitum, menſæ præpoſitum, fortem ac fidelem militem, præmonet, Benedicti geſtus oculis metiatur, manusq; obſeruet. Interim multorum attentio, pudorem incuſsit furenti, & ſecum paratum ſcelus iam agitanti: cultellum loculo reſtituit. At Rex Abſolonis conſilium mente reputans, doluit ſe hactenus diſsimulaſſe. Sed tum euocatis in locum militibus, quibus aderat idem Benedictus, Compertum inquit ſe habere, caput ſuum multorum (quos noſſet) inſidijs peti: armatos ſemper eſſe iubet, nec proximo fidere: ſcire ſe tamen, multos habere fidiſsimos milites, quorum opera fidat: illos præmonitos eſſe iubet, ut ualidiſsimas inſidias excipiant, nunquàm gladijs diſcedẽtes. Tum milites inter ſe frendêre: noxios nudet morituros, etiam ſi Regi ſint cognatione proximi, qui ſint ſceleris conſcij. Illa hactenus dixiſſe ſat eſſe ducens Rex: uigilare iubet in reliquum. At Benedictus malæ mentis conſcientia, proditam ratus Coniurationem, in Iutiam tranſit, Magno quæ audierat detecturus. Ille ubi audiuit, Lubecam adnauigans, Henricum Ducem petiuit, nullo ſe Daniæ loco tutum arbitratus. Carolus, atq; Kanutus eodem nuncio fratre perdocti, ad Birgerium Gotiæ Ducem, exilio demigrant.

Benedictus proditor.

Rex ad milites ſuos.

¶ Eſchyllus fugæ & proditionis ſuorum nepotum certior factus, deprecandi facinus cauſa Regem adijt: animum autem Regis offenſum deprehẽdens, ne & ipſe in ſuſpicionem ueniat, ab inſtituto deflectit. Magnus uerò Abſolonis fide interpoſita, ſe purgaturus, in Daniam redijt.

CAPVT

CAPVT XXXVIII.

Eſchyllvs maternus Adoleſcentum auus, ubi fugam illorum accipit, ſimul & cauſam audiens feſtinatæ emigrationis, ad Regem Vuiburgum contendit: Nepotum, ſi fieri poſſet, cauſam emendaturus, et ueniam, ſi daretur, tentaturus. Rex illũ diſsimulata ſuſcipit indignatione: nec Pontifex aliquid ſigni edit, unde ille in ſuſpicionem deueniret: Eſchyllus quoq;, ne & ille conſcius rerum uideretur, ſilentium agere, quàm ſupplicem ſe fieri pro Nepotibus, ſatius duxit. Magnus autem apud Henricum Ducem ſedulò agebat, ut reconciliator integritatis apud Regem fieri dignaretur, tegens cauſam exilij. Ille autem literis ad Regem pro Magno datis, reconciliationem ſeriò procurabat. Rex non reſcribere, ſed nunciũ mittere conſultius duxit: Henricum ſtabuli ſui Magiſtrum, Saxonicę uocis gnarum miſit: ut doceret, qua in cauſa Magnus apud Regem delatus eſſet. Ea cùm apud Ducem præſente Magno exponeretur: ille impudentia armatus, pernegâre: Duellum offert in eam rem deferenti. Hic uerò, ſe non in eam cauſam teſtatur miſſum, ſolum autem ut reum moneat, ſi fidat innocentiæ, patria ſe lege purget. Rogat Dux, quæ ſit lex Purgationis? Ferrum, inquit ille. Tum conuerſus in Magnum, Audes illo innocentis animi periculo decertare? Ille uerò, Non ſemper inquit ea ſors miraculum oſtendit. Compertum eſt, innoxios aliquando ſic perijſſe. Quid ergo inquit Dux præſidij à me petis, ſi patrijs legibus ipſe diffidis? Paulũ meditatus Magnus, addit. Quencunq; exitum res habitura ſit, ſi impunitatis mihi præſtetur ſecuritas, Regem adire polliceor. Tum Nuncius fidem ſuam obſtringere, ſeq; uadem fieri promittit: quòd patrijs legibus etiam conuictis præſtetur dilabendi facultas. Ille nullius, quàm Abſolonis interpoſita fide, uerbis ſe credere ait. Nuncius iſta cùm ad Regem retuliſſet; Rex miſſa ad Ducem epiſtola, Abſolonis fidem interponit. Gauiſus Magnus, tanta celeritate fertur in Sialandiam, ut prius Abſolonis domo uiſatur, quàm Regi de eius aduentu Epiſtola nuncia ueniret. Superuenit illò & Pontifex, Magnum bono eſſe animo iubet. Deinde cùm interpoſita mora, ad dicendum in Ornſienſi Conuentu cauſam narrare iuſſus Magnus, tantum fiduciæ uerbis Abſolonis concæpit, ut ſine timore iam in Iutiam ad ſua tranſiret. Sed non potuit malè ſibi conſcius animus conquieſcere. Quippè literæ eius deprenſæ ſunt, quas in Regem miſerat: Regiquè allatæ. Ille ubi ex itinerantibus deprenſas, & ad Regem perlatas Magnus uerò intellexit: apertè queri, Signatorium ſe pridem annulum amiſiſſe, eum ſutia, què ab æmulis repertum, facultatem illis præſtitiſſe Magni calumniandi. Quam rem etiam Abſoloni prętendebat, iam Scanienſium, Sialan

denſiumqꝫ optimatibus ſtipato, in Conuentum eundi.

¶ In Procerum conſeſſu, Rex Magnum coniurationis in ſe accuſat. Conſternatus ille, inducias reſpondendi in craſtinum adſequitur. Abſoloni tum rem omnem patefacit. Caput. xxxix.

SED defecerat iam Magno fiducia in eundem Conuentum eundi. Tanta enim homini trepidatio inceſsit, quæ moribus priſtinis diſsimilis uideretur: præſertim, quòd priſtinis calamitatibus (ut ferebat) accederet, infelix iſta Signatorij amiſsio: unde adulteratę epiſtolæ, uelut illius circumferrentur. Sed Abſolone perſeueranter dicente, Etiamſi criminis confeſsionem iam edidiſſet, manere illi abeundi libertatem credidit: cum illo profectus. Vbi in concionem peruentum

Regis in Magnum accuſatio.

eſt, Rex omnium rerum in eũ benignitate expoſita, reum agere cœpit Læſæ Maieſtatis: pietatem ſuam, parricidio rependere auidum: quòd eius fuga non uiolenter ingeſta, ſed à ſolo reatu conſcientiæ profecta, recenter prodiderit. Ad hæc Magnus, Se non delicti cuiuſpiam conſcientia, ſed minacis Nuncij per Benedictũ accæpti, impulſu, dilabendi conſilium accæpiſſe: tutius è longinquo rationem irato Regi redditurum. Mirari, quo pacto Rex cognatum, quem omni ſolet benignitate fouere, in eam ſuſpicionem adduceret. Tanto, refert Rex, ingratioris in te animi maleficia cöarguo, quo in te ſemper profuſior fui. Inde

Literæ proditoriæ.

iubet in medium Literas dari, alteras iam apertas: clauſas adhuc alteras. Primis, Scanienſes hortatur in Regem conſurgere: quòd iam multos per potentiam opprimeret: ſe libertatis futurum autorem, ſi quid fortiter audeant. Alteras Carolo & Kanuto conſignatas, ut in Scaniam ſe transferant: nouis rebus ſtudeant: ſe Iutiam commoturum: futurum, ut maioribus Prouincijs occupatis, facilè Rex opprimatur. Iubet circumferri per manus Pontificum Signacula: ut diſcernant, ſi uerè ſit Magni ſignaculum. Res luce clarior ab omnibus iudicata. Sed augebat hominis noxiam cauſam, quòd tanto ſilentio iam obmutuit, ut ne uerbum quidèm reſponderet. Tum Abſolon rem interpretatus, Nihil mirandum aſſeuerat, ſi magnitudine rerum inopinata territus, fiat elinguis. Igitur iubet pauliſper ſecedere: & amicis quos uelit in deliberationem euocatis, reſponſa maturet. Gauiſus, ac perinde reſpirans Magnus, ſecedit: Abſolonemquè, & Tukonem Vuendilenſium Præſulem, præfatus ueniam, aduocat in deliberationẽ. Is Tuko parenti eius Scriba fuit, atqꝫ Diaconus. Conuenit: ut ſtupore depoſito, uel ipſe, uel per interpoſitum amicum, deliberationis ſpacium in craſtinum poſtularet; idquè non difficilè impetraturum. Conſenſit Rex. Et iam cunctis Proceribus Regem deducentibus, Magnus Abſolonis la-

tus non

tus non deſeruit: percunctatus, quod illi defenſionis genus aſſumendum ſecurius uideretur. Nullum inquit, uacat periculo. nam tot indicijs rem deprenſam, purgare difficile: patrias leges ſubire duello, anceps: confeſsionem agere, quam nulla ueniæ certitudo præcurrit, durum. Magnus, ſi ueniam ſpondeat Abſolon, cuncta ſe ex ordine dicturum aſſeuerauit. Si quid ait ille, ſecretũ committis, omnem tibi fidem poſſum & polliceri, & exhibere. Cæterum, ne ſacramentalis fides, ſecreta uelut ſacerdoti prætendat, ſuadet: uiros fideles & induſtrios ſecreti ſeruatores adhiberi, Suenonem, atq; Esbernum fratrem. Quibus accedentibus, cuncta pandit ex ordine, tẽpora, locaquè deſignans. Complures nominat. Illũ benè ſperare dicentes, iubent conquieſcere. Nam mollium Colloquiorum obſeruanda ſunt tempora.

Rex inſigni clementia Magnum uenia donat, proditionis noxam illi remittens. Caput. xl.

VBI uiſum eſt adeſſe horam, Regem aggrediuntur, cõtemplari orant cauſæ exitum. Si pernegauerit: non eſſe tutum, indemnatum dimittere: nec ſecurum, confeſſionem ſine impunitatis promiſſo agere. Si uerò ſpontè confeſſus, ueniam impetret: eſſe Regi decorum, ueniam dare: ſecurum, hoſtes detegi. Spondet Rex eorum conſilio acturũ omnia, quorum forti ſemper utatur opera. Productus in iudicium Magnus, quid reſpondeat rogatus? Nihil ille ſe habere quod facto prętendat, niſi Regis clementiam: deprehenſum ſe: ſi pugnare contendat, facilè conuinci: omnia ordine geſta confitetur, & genibus nixus ueniam orat. Rex priſcæ familiaritatis, Nobilitatisquè reſpectu, conſurgere iubet, ueniã què donat: ſed familiaritati non reddit. Miratus tamen, perſeuerat rogare, Méne petitum inſidijs obtruncare ſtatuiſti? Quid inquit ille, rogitas? Nec animum, nec manum, nec gladium defuiſſe, ſed fortunam, quo etiam diuina te ſolùm ab alto miſeratio ſeruauit. Ad Kanutum, Carolumq; deinceps mittere mandata, interdicit. Ille uerò, Si quid aliud cõperias ait, indignũ uenia ipſe me prædico. Interea ex his, quos ille conſcios detexerat, quia ueniam rogabant, uita & rebus donatos, in exilium abire permiſit.

Frugi Conſilium.

Eſchyllus Archipræſulatui clam Regi, & palam populo renunciat. Caput. xli.

HOC tempore Eſchyllus Pontifex maximus, de Nepotibus ſuis exemplo Magni, ſpem ueniæ præſumpſit: miſsis in eam impetrandam Abſolone, & Aſcero. At illi nihil placitum ab Rege referentes, Præſulem ſupra modum contriſtauere. Aderat per eos dies feſta ſolennitas, quo Rex accitis Suecorũ Prima-

rijs, filio nuptias celebrauit Regio luxu. Ibi Eſchyllus iam ſenio fra-ctus, Regi ſecretius inſinuat, ſe rem illi pręferre magni ponderis, quam animo recondi precatur. Diu ſe anxia cogitatione deponendi Ponti-ficij teneri: iam in eam penitus ueniſſe ſententiam, ut quàmprimum ponat: Regiæ dignationis in eam rem precatus conſenſum. Rex arbi-tratus illum ſuo nepoti Aſcero ſtudere, quem ſecundum à ſe in Eccle-ſia Præſidem habebat: quemq; Rex poſtea, quòd conſcius coniuratio-nis fuerit, etiamſi non approbarit, pro eo tamen, quòd celaret, exilio mulctauit: nunc tamen diſsimulata re illa, hoc ſolum obtendit: non poſſe illum, inconſulto Rom. Pont. Præſulatui cedere. In quam rem promptum iam reſponſum Eſchyllus habebat: quòd iam literas tene-ret ſummi Pontificis, non modò ſuper renunciatione, ſed etiam ſuper ſucceſſoris electione. Regem obſecrabat, ut rem apud ſe maturatam, clam alijs ſeruaret: ne quid nouaretur: & exacto menſe, cum omnibus Prouincialibus Epiſcopis dignaretur intereſſe, non ſolùm renuncia-tioni, ſed etiam deſignationi ſucceſſoris. Sed Rege iam abeunte, ille ad populum in concionem deuocatum regreditur: dicens, quanta illos complexus ſit charitate: qua illi uiciſſitudine in ſe grati extiterint: nunc laborum tædio, & ætatis grauedine ferre pondus non præualens, abi re conſtituat: curam illorum, diuinæ miſerationi permittens: à qua & illis in ſe peccantibus ueniam, & ſibi in quen-quàm negligentius agenti, impendi precatur: ſacramento ſibi militiæ deuinctis, laxa-menta tribuẽs. Suffuderat oculos uniuerſę cõcionis lachrymis, tam miſerabili uoce prolocutus.

¶ Eſchyllus cauſas renunciationis publicè exponit, Pon tificatui ſolenniter cedẽs. Succeſſorem Abſolonem nominat. Qui ſummis conatibus obſtat.

CAPVT XLII.

INTERIM appetebat tempus conſtitutum, & inter primos redeũtem Abſolonem, præmiſsis equis hoſpitio inuitat. Non refragatur ille. Vbi primùm uentum eſt in conſpectum, rogat Eſchyl-lum: ut quid populum tanta impleuerit mœſticia, ſuo diſceſſu? Ille re-fert, Non ſe diutius pondus pro ætate ferre poſſe: exilioquè Nepo-tum, propriam ſe domum odiſſe. Accedere quoquè, quòd Bernardo Claræuallenſi quondam Abbati ſit pollicitus, Pontificale culmen di-mittere, priuatamquè quæ ſuperſit agere uitam. Venerat Rex cum cæ-teris ad diem Pontificibus. In ædem diui Laurentij conuenitur. Ibi co-

ram

ram cunctis Eſchyllus Pontificatus inſignia, baculum & mytram, cum annulo in aram deponit: iubetquè proferri de Sacrario cuncta, quæ ab olim fuerant, quæquè ipſe addiderat ſacra uaſa & ornamenta: præfatus labores & erumnas, quas pro Eccleſia tulerit, CHRISTO ſe illa debuiſſe: nunc iam pro ætate ueniam ſibi, & requiem permitti: quòd amplius nequeat oneri ſatisfacere. Rex uerba eius ſubſequitur: Etſi crebras cum Regibus ſimultates geſſerit, ſacrum tamen Pontificale munus, nihil ſe minus impleuiſſe: nunc Regem & Pontifices Romani Præſulis auctoritati libenter cedere. Vnum tamen in publicum edere iubet, An ulla ſua denunciatione, aut impulſu, aut faſtidio, uel preſſura pondus detrectet? Tum Eſchyllus, directis in aram manibus iurâre, & præſentia ſacra teſtâri: ſe non odio Regis, aut ulliùs iniuriæ ex eo receptæ uiolentia, ſed perituri honoris faſtidio, perpetuoquè ſtudio in hoc perueniſſe propoſitum. Grata Regi reſponſio fuit, cupienti uera Pontificis confeſsione, calumniæ uitare ſuſpicionem. Tum Rex hoc quoquè rogat, Num diſsimulanter in eos egerit, quos Pontifex cenſura diſtrinxerit? Nequè hoc factum apertè teſtatur. Tum Romani Pontificis literas in publicum legi imperat: quæ hoc habuere. Diu ſe Lundenſis Pontificis miſſionem petentis, uotis reluctatum: ad extremum ceſſiſſe: permiſiſſequè, ut ſua uoluntate renunciet. Tum exurgens, publica ſe uoce abdicat, Pontificaliaquè ornamenta aræ imponit. Excuſſæ ſunt cernentibus lachrymæ. Tum conuerſus in Regem, aliįs literis prolatis, Legatum ſe docet Apoſtolicum, pro Succeſſore deligendo. Auditis & perlectis literis, clarà uoce denunciat: permiſſam ſibi in ea parte poteſtatem, Clero, cui eligendi ius ſit, refundere: ne Eccleſiam, cuius ſemper ſit tutatus dignitatem, honore deſpoliet. Rogatur obnixius, ut conſilium ſuum illis nunc ut ſemper impertiatur. Rex quoquè plebis in ea parte uices peragit: monet, ut uoce deſignet, quem idoneum muneri deputet. Tum Eſchyllus, ſe inter diuinam, humanamquè formidinem fluctuare teſtatus, graue ſibi fore, uoce ſignare quod ſentiat. Nam niſi uirum maximè rebus idoneũ deſignet, diuinæ ſe iræ ultionem metuere: ſin quod ſenſerit edicat, tum ſe hominem amicißimum, alibi laudabiliter Præſulatum adminiſtrantem, grauiter ſciat offendere: quòd honorem illum ſummis conatibus recuſet. Cunctis iam prҿuolantibus animo, quem ſignet, orant tamen perloqui. Et ille, Roſchildenſem inquit Antiſtitem mihi propinquitate, uobis exiſtimatione notum, deſigno. Tum exurgens Abſolon, Imparem ſe oneri impoſito cauſatus, nulla ratione adduci poſſe affirmat, ut ECCLESIAM ſuam, quam graui labore inter pericula ſeruauerit, & ex tenuitate in ſplendorem, qui cerni poſsit, euexerit, deſerat:

Ceſſio ſolennis Pontificatus Eſchylli.

Nominatur Abſolon.

proinde rem fruſtrandam protinus auertant,de alio cogitẽt. Eſchyllus autem Clerum Lundenſem,cui deligendi ius eſſet,increpitat,quid ſileant:ipſo ſuas exequente, cur non illi partes etiam ſuas exequãtur? Tum illi paribus uotis in Abſolonem collatis,non ſolùm uoce, ſed etiam iniecta manu,in Sedem ab Eſchyllo uacuatam,protrahere conniſunt. Primus Eſchyllus prehẽſum trahere cœpit. Secuti illi. Interim ſolennis cantus in laudem Deo inchoatur,cunctis concinentibus, populo etiam plaudente. Solus Abſolon reluctatur, etiam manu ſe tutatus. Iam res in rixam peruenit. Nam ille pugno ſe tutatus, quoſdam per indignationem abiecit in terram. Eſchyllus, ne ſe diuinis uoluntatibus obuium faceret,rogat. Rex quoq;, ut omnium uoluntati cedar, hortatur. Ille ſilentium depoſcens,ubi primùm audiri potuit, Appellationis uocem emiſit. Tum Eſchyllus, Quando inquit friuolè obluctaris omnium uotis,noſſe te uolo:meam, tua in ſede prima Rom. Vrbis poſtulationem fore potiorem. Nicolaus quoq; Roſchildien. Chori ſenior,ſuper irrogata ui ſuo Pontifici,prouocauit. Sed tum in ea re quies interpoſita, Miſſæ ſolenni locum fecit. Qua ex ritu feſti ſolenniter peracta,Eſchyllus benedictionis munus in fine officij ad Abſolonem iam legitimè delectum derſuauit. Ille pertinaciter recuſans, ſi non alio,tamen Legationis munere ad Eſchyllum pertinere. Itaq; ut contentioni finis eſſet,benedictionem ipſe peragit. At Abſolonem deinde in cubiculum uocans, etiam genibus nixus, precatur cum lachrymis:ne DEI, Regis,& populi uotis tantopere repugnet. Ille propoſiti tenax,ſenem amplexus leuat, indignum ſe uociferans ea precatione. Hic fruſtratus, aliud permolliendi genus excogitauit. Splendidos equites nuper à ſe ſuis ſacramentis dimiſſos,Abſoloni mittit, iuſiurandum pręſtituros. Ille nihil motus,Non ſe eſſe ait,cui debeant tanti uiri obnoxij fieri. Qua illos à ſe perſeuerãtia repulit. Demum in arcanam ueſtibuli partem hominem deducens,oſtendit quæ relicturus ſit ECCLESIAE donaria. Ille animo & oculis auerſus, Si quæ Deo(ait) offerat,nõ eſſe unde pœniteat. Tum ferũt excanduiſſe Senem. Quandoquidem tanta pertinacia obluctaris,minora quàm ſtatueram Eccleſiæ relinquam. Deinde Regi aureum poculum dono dat, memorialé perenne:Abſoloniq; non diſsimile: cæteris inde amicis pro dignitate cuiq; impertitur. Neminem ex amicis indonatum præterijt. Inde corporis debilitate commonitus,cùm igne quem Sacrum dicunt tangeretur,fugam maturauit. Scania abiens, Abſolonis prius excipitur hoſpitio. Eius deinde nauigio Sleſuicum uectus eſt. Et cùm poculum illi argenteum uicariæ charitatis nexibus offerret Abſolon, Eſchyllus non accæpit; teſtatus, ſe deinceps nullis talibus uſurum. Regem obuium habens

Appellat ab oblato munere.

habens in ponte, cùm illi ualefaceret, penè defecit. Inde lachrymantiū amicorum amplexibus ægrè diuulſus, cùm in currum leuaretur (nam equitandi uſum Senex amiſerat) flens flentes dimiſit. Regis deinde Legati, cum Scanijs cogendi Abſolonis gratia Romam petituri, primum Claramuallem adeunt: ut Eſchylli literis, cuius non uilis erat auctoritas in urbe Roma, iuuarētur. Abſolon quoq; cum Choro ſuo, refellendæ poſtulationis gratia, nuncios cum inſtructione miſerunt.

❡ Magni nuncius capitur. Patefactis denuò illius inſidijs, cuſtodiæ mancipatur. Caput. xliij.

I NTEREA quùm Rex cum Proceribus Roſchildiæ ſacram Paſcæ ſolennitatem perageret, Scaniæ præfectus Toko, Regi defert, Magnanbusq;, Magni necdū quieſcentis nuncium, celeri curſu tranſiſſe, adeò omnium oculos pręteruolantem, ut detineri haud poſſet. Vnde Baltici maris omnia littora cenſent occupanda: ut interceptus, quid rerum moliatur patefaciat. Neque enim leue poteſt eſſe, quod tanta feſtinatio peregit. Adulpho cuidam, propter littus Baltici maris, negocium datur: ut reuertentis hominis, cuius habitu corporis & ueſtium facta ſignificatio, ueſtigia ſeruet. Ille militum manu accæpta, eaq; locis opportunis ſparſa, inſinuatum hominem intercępit. Magnus adhuc Regis Curiam ſequebatur: qui cùm de his rebus perquireretur, ſumma cum diſsimulatione rei ſe conſcium pernegauit, uenia indignū ſi comperiretur. Deprenſus nuncius, quùm diu perſtitiſſet negans: ad extremum minis Quæſtionum intentatis, ubi euadere non potuit, rem detexit: nullas ſe literas, ſed dimidium lignum, cuius altera pars apud Kanutum & Carolum ſit, ſe Signi loco gerere. Ea ſumma eſt in Danis fidei teſtificatio. Rogatus ſuper Magni nòmine, conſciū aperit & detegit. Nuncius Abſoloni ſeruandus traditur. Interim Magnus latibula circumſpiciens, opera Nicolai Stabularij extrahitur, Tobernię; cuſtodiæ in urbem Laterenſem mittitur, carcere macerandus potius, quàm morte mulctandus.

❡ Piratæ Vuandali, nauim Regis Vualdemari deprædantur; ob eamq; rem egregie plectuntur. CAPVT XLIIII.

EA tempeſtate Vuandali ſæpè fracti, ſæpè uicti: etiam pacti, cùm armis Danorum pares eſſe non poſſent, à rebellione tamen minimè abſtinuerunt: durante odio penè natiuo Nationum. Nam & ueterem quęſtum ſuum, adhuc CHRISTO perfidi VVANDALI, intermittere non potuerunt: dulcedine prædæ ineſcati. Victi terra,

terra, mariquè, redibant in idipſum. Deprehenderant tum in mari nauim Regi Vualdemaro deferentem arma plurima, & reliqua, ex Socero xenia. Eam Rex magnifaciens: cui precium & æſtimationem uehementer adauxit mittentis affectio: ſimul & contemptus nominis ſui in Vuandalis, angebat Regem toties illorum uictorem. Ergò mittit Oratorem ad Pomeraniæ Principes, quorum portubus cõſtitit egreſſos prædatores, repoſcentem quæ adempta dicerentur, nullius ante Belli facta denunciatione. Poterant ignorare Principes, quæ in latiſsimo mari ab ſuis, incertum, an ab alienis patrarentur. Qui miſſus fuerat, ſine magno fructu redierat, uerba pro uerbis referens. Ad arma erat redeundum: ut exprimeret bellicus labor, quod quieta poſtulatio non impetrauit. Mirum ſic eſſe natura comparatum: ut littore maris habitantes, ad piraticã ſint improbitatem cæteris propenſiores. Quocirca Cn. Pompeius cùm maris purgandi, ab Romanis illa tempeſtate latè imperitantibus, accæpiſſet poteſtatem: ſemel ac iterum edomitos Iſauricos, cùm mari arcere non poſſet, ſuperatos tranſtulit in mediterranea. ut longè ſubmoti, non haberent in oculis quod ad prædam inuitaret. Identidem Vuandalis factum cernimus: quos Saxones nouarum urbium habitatores, ad mediterranea detruſerunt: dedignati intra urbes, etiam in officijs uilibus agere, iam nunc ad eximiam paucitatem redactos. Huius autem expeditionis exitum in Vuandalia requirat, qui ad plenum id noſſe uelit.

Cn. Pomp. in Iſauricos.

Vuandali à Saxonibus cõerciti.

¶ Decreto Alexandri Pont. Rom. Abſolon Lunden. Eccleſiæ Archipræſul, & Roſchildien. Adminiſtrator declaratur.

CAPVT XLV.

PER quod tempus, ueteri iam, diuturnoq́; in Romana Eccleſia, per Romanorum Imperatorem Fridericum cõſopito ſciſmate, Alexander uerus & indubitatus Petri ſucceſſor agnoſcitur. Apud quem Lundenſis Eccleſiæ, Abſolonisq́; perſonæ cauſa, utrinquè pari partium inſtantia diu agitata, illum accępit exitum: quo utriq; poſcentium ſatis fieret. Nam miſſo in eam rem Galando Legato, perfecit: ut Abſolon Lunden. Archipræſul & eſſet, & haberetur: priorem tamen Eccleſiam ſeruaret commendatam. Galandus in Prouinciam ueniens, Clerum Lunden. Roſchildiam euocauit: ibiq́; mandata peregit Apoſtolica: minatus execrationes terrificas Abſoloni, ſi repugnaret. Deinde in Eccleſia metropoli Pallio illum honeſtauit. Aſtititq́; ſacro miniſterio: quò nouus metropolita, Homerum Ripenſis Eccleſiæ electũ conſecraret Epiſcopum. Ita & Regis, & Cleri, populiq́; impleta ſunt uota.

uota. Aſſecuta eſt quod uolebat Lunden. Eccleſia: non deficit tamen Roſchildienſi, quæ illo ne careret, necq; ſumptibus, necq; laboribus duxit parcendum. Romanus Legatus hibernis in Regno peractis, accæpto tempore Romam regreditur.

¶ Rex Vuandalorum depredationem, per Abſolonem & Kanutum filium, ulciſcitur. Pace autem conditionibus oblata, ſoluitur exercitus. Capitur Kanutus exul, & uulnere cadit Carolus, Regis proditores.

CAPVT XLVI.

HIS ita compoſitis in Regno, Regem adurebat recordatio accæpti nuper à Vuandalis damni: magis autem contumeliæ irrogatio, cui needum ſatis pœnarum expendiſſe uiderentur. Igitur renouata expeditione, ſolis Iutis ſeptentrionalibus ueniam remeandi permiſit: cæteri cum uniuerſi Regni uiribus egredi conſtituunt. In quibus Fridericus Sleſuicenſium Antiſtes, infelici auſpicio ducens, cùm pleniori uelo quàm ferret nauigium incederet, ſubuerſa naui, cum om- Frider. Sleſ
nibus perijt. Necdum repertum eſt corpus Antiſtitis, cùm cætera tol- uicenſis Epi
lerentur: inuentum autem multo poſt tempore, nulla corruptionis do- ſcopi ſub-
cumenta prodebat. Quæ res ſanctitati eius adſcripta eſt. Abſolonem merſio.
tamen amici mors priuatim magno luctu contigit. Rex collecta iam claſſe, uires probauit: ſed iam ingraueſcente ætate, domi manere conſtituit: Abſolonem, Kanutumcq; filiũ rebus præficiens: prę fatus, quòd illorum uictoria, æquè magnam gloriam: detrimentum, minorem ignominiam referret. Illi itacq; cum Legionibus nauigationem ingreſsi: aucti etiam claſſe Rugianorum, Oſtroſnam urbem aggrediuntur: tam Oſtroſna
inexſpectati hoſtibus, ut ante Prouincia popularet, quàm reſciſſent: oppugnat.
Niſi quidam incautius incendia miſcuiſſent. Gerimarus Rugianorũ Princeps, cùm duo eius gentis hoſtes in ripa decurrerent, intento arcu alterum proſtrauit. Cuius ſocius uindictam meditatus, cùm uiciſsim iacientem arcu petere ſtatuiſſet, uidens Rugianorum eſſe Principem quem peteret, arcu proiecto, in fugam ſe coniecit. Tantum in ea gente Principibus uenerationis impenditur. Inde Vualogaſtum petiuere: Vualogaſti
ponteque ſuperato, mœnia oppugnauere. Sed tardum militiæ genus obſidio.
faſtidientes, excurſionibus tam latè inſtiterunt, ut qua parte hoſtis occurreret, haberent incertum. Cernentes autem Vuandalorum Principes, uirium ſuarum imparitatem, Colloquium de pace poſtulant. Nec detrectauere Danorũ Duces. Ibi Caſimarus Princeps uerba faciens, Parui ſe pendere teſtatur, paucorũ iugerũ uaſtationem: facilè ſibi, genticq; ſuæ, in ſuperiora Pomeraniæ loca, quæ uel latiſsima ſunt, receptum patere: alijs tamen ſe cauſis de pace ſermonem introducere.

Nicolaus

Nicolaus Falſtricus non tulit iactantiam, ſed protinus refert: Fruſtra ſe de Prouinciarum latitudine gloriari, quando & ſuperiora à Polonis, & citima à Danis infeſta ſentirent. Inde propius Colloquia admouent optatæ paci. Nam & Oratores Regis, quos captos tenuerunt, ad uſque libertati donare: & duo milia talentorum in compenſationem ablatorum: Abſoloni quoque, atque Kanuto Ducibus, centum libras nummum ſe daturos conſtituunt. Abſolon ſeorſum uocatis Danorum Primoribus, conditiones offerri dicit, ſpecie magis, quàm re placituras. ſi quidem pactione interpoſita, pacem reportare, Regem ære magno augere, ſpecioſum quidèm: ſed longè ſpecioſius, penè debellatos hoſtes ad iuga cogere, deditionem exprimere. Tamen ſe ſuo arbitratu nihil conſtituere: in illos reiecit electionis arbitrium. Omnes penè elegêre, ut his conditionibus, quæ illis fauoris plurimum parere, ſatis afferrent gloriæ uterentur. Ita conſtituta pace reuertentes, expeditionem ſoluêre. Præmiſſus Esbernus, Regem optato implere nuncio, ubi ex ipſa uenatione ueniens, paucas conſpicatus naues, fugam primo ſuorū putauit. Sed audiens rei exitum, nuncium ipſum magnificè excæpit: Ducibus gratias habuit: Legiones collaudauit. Per quæ tempora Kanutus & Carolus exules, in Hallandiam quibus poterant copijs conceſſere: ſperantes incolarum fauorem. Quem ubi non perſenſere, retrocedentes, aciem inſtruxere nemore uicino, quod Gotiam dirimit ab Hallandia, ad fugam freti. Sed tamen ea pugna illum habuit exitum: ut captus Kanutus, in carcerem iret ad Magnum coniurationis ſocium: Carolus excæptis uulneribus, paulò poſt repertus eſt ſeceſſu non longinquo mortuus.

Pacis conditiones.

Kanutus proditor capitur. Carolus cadit.

¶ Henricus Saxonum Dux ethnicus, à Rege fruſtra in Cæſarem auxilium petit. Soricum ſpontanea ſubmerſio. Tumultum populi partim Abſolon ſedat.

CAPVT XLVII.

HOC erat illud tempus, quo Henricus Saxonum Dux, offenſo grauiter Cæſari, ob negata in obſidione Mediolani arma, ex ipſa Bauaria fugatus cederet, auxilia in eum circumſpiciēs. Igitur euocato Rege in colloquium ſuper Eydoram, iam non dubitauit Pontem tranſire, quem antea faſtu inflatus, cùm Regi non cæderet, ſuperare recuſabat. Adeò ſuperbiæ neceſsitas imperat. Vbi uentum eſt in colloquium, Arma rogat auxiliaria in Cæſaris ſuperbiam, multis uerbis accuſatam. Rex præfatus, Se nullo uinculo illi iam eſſe obſtrictū, quem Henricus toties poſthabuiſſet: tamen ſi paritum fuerit conſilio, non defuturum auxilium. Percunctatur, quod ſit illud conſiliū? Tum Rex: Si primùm cœleſti Imperatori reconcilieris, arma tibi in terrenum

poſſem

poſſem polliceri. Alioqui illo tibi aduerſanti, tu cum omnibus auxilijs,
hoſti eris ludibrio. Eccleſiarum bona, quæ Pontificibus à te ferũt de-
tracta, ſi reddas; auxilio tutum dimittam. Ille refert: Plura ſe ab Epiſco
pis beneficij nomine tenere: quæ ſi reddenda forent, ipſe nudus reſide
at. Adiecit conuitij nomine: Corraſæ, attonſecꝫ ceruicis homines, non
tanti apud ſe eſſe, ut ultro opibus careat. Tum Regem orâre: Si arma
non prębeat, recuſationem tamen clam habeat: ne ſui à ſe deficiendi ad
Cæſarem inueniant occaſionem. Infecta re redijt. Regreſsis inde Da-
nis, mirum dictu prodigium incidit. Nam infinitus Murium grex col
lectus, ſponte mergendum ſe aquis intulit: miraculocꝫ fuere cadauera Soricũ ſub-
litoribus appulſa. Abſolonis ueſtem ſorices ea nocte roſerunt. Præci- merſio ſpon
nuerunt ſuperſtitioſi, rem magnam portendi. Cùm uerò grauis tum tanea.
in Scania tumultuatio, quòd tributis, collectis, & exactionibus plebs
grauaretur, exorta nunciaretur: futuri præſcij credebantur ſuperſtitio
ſi. Quotidiè autem ingraueſcentibus malis: in Conciones clamoribus Scaniorum
plenas, Præfecti multitudinem placare aggreſsi, fugantur: & niſi ſacris tumultus in
Ædibus recepti, tuti non erant. Mittitur Legatio Archipræſuli, ut ue- Præfectos.
niens, tumultum manſuetudine, & ſuaui oratione comprimeret. ſine
eo enim audiretur nemo. Diſſuaſere Amici: rem dicentes compoſitam
à Primoribus, ut capiti eius periculum inmitterent. Sed publicæ ſalu-
ti, Regiæ incolumitati, ſuam poſthabuit. Perductus in Concionem,
Primores habuit auſcultantes, cùm ſe errata emendaturũ polliceretur: Abſolon ad
At longinqua multitudo, quæ orantem exaudire non potuit, clamore tumultuoſos.
excitato, rem diſpulit. Archipræſul rem maiorem, quàm quæ uerbis
pacaretur conſpiciens, Præfectos cõarguit: quòd ſe, mendacijs pręten
tis, in periculum deuocaſſent. Tamen multitudinem partiendam ra-
tus, trifariam diuiſit. Indicta primùm concione in Auſtralibus Scanię,
Qua & ſi primò grauis clamor eſſet, quendam ex Regijs officijs, ma-
ximè à populo incuſatum, ſibi proximum conſidêre iuſsit, ut pericu-
lo eximeretur. Ita concitationem placauit, ut ea pars populi, etiam gra
tes Pontifici quieta perſolueret. Tum apud Albũ fontem grauiorem
audit cõſurgere tumultum. Præmiſsis qui populum pacatis uerbis ad
audientiam inclinarent: cùm uidiſſent opinione ſua grauiorem, indi-
gnantibus non auſi proferre mandata, conticuere. Id autem dolo, an
metu fecerint, incertum eſt.

¶ Furit populus, nullo uel conſilio, uel perſuaſu dimouen
dus; in Rugiam etiam debacchantes, ad libertatem
omnino adſpirant. Caput. xlviij.

PONTIFEX autẽ uicinam inſulam, tutamento pro-
ſpiciens, inſedit. Aucta mirum in modũ populi indigna

tione, conſultabat quid facto opus uideretur. Erant qui obſidionem eó loci tolerandam ducerent. Alij etiam comparatis armis, multitudinem ſuadebant comprimere. Ipſe neutrum probans: quòd obſidioni ferendæ neceſſaria non haberet: nec ullis eſſet locus munitus præſidijs: neq; etiam patris eſſet boni, filiorum iugulis inſtare: mediam elegit uiam, ut militibus imperaret, tumultuantem populum minis & innoxijs ictibus magis, quàm ferro, uulnere, ac cæde comprimerent. Interim aucto in concione clamore, Populum ab Archipræſule & Primoribus decæptum uerbis diſtineri: nullas eſſe relaxationes onerum: omnes Regi ſtudere: neminem miſerari pauperum calamitatem: petendam Abſolonis domum, qui ſponte non prodiret. Cognito autem quo loco eſſet: illuc agmine facto, Cruce prælata, quaſi libertatis uindices contenderunt. Iam milites Abſolon in terram tranſportauit. Iuſſos irruere in uenientes: facilis erat labor, inermem multitudinem, ab armatis paucis, ſed exercitatis diſsipare. Itaq; cæſi innocuis plagis, diffugerunt. Superuenêre quos præmiſit in concionem nuncij: ab eo increpantur, quòd caput illius tantis obieciſſent periculis: nunc quid agendum uideatur, iubet edicere. Illi arma domi comparanda: & interim eum ad latibula circumſpicientem, breui redeundum. Non ſe refert, latibulis aſſuetum, nouum Sialandiæ præſidium petiturum. Vix ille domum receptus eſt, ſuperuenerant Regiæ literæ: euocantes illum de publicis rebus in conſilium. Accedit: & peractis quorum cauſa uenerat, Regem edocet, de motibus Scaniæ. Rex armis comprimere minatur. Indignatione accenſus quòd audit, Pontifex diſſuadet: potius uideri conſilium, ut euocatis Primoribus, cum illis agatur. nam eſſe ſigna perpalam, quòd illi motum in populo conciuerint. Euocati adſunt. Abſoloni ſuggerunt, Regi perſuadere, exteros Præfectos Prouinciæ auferat, Esbernum, Sunonem, Haconem, Saxonem: tum facilè quieturum motum: natis in Prouincia Præfectis, facilè populum pariturum. Abſolone negante, ſe Regis liberam dominationem artaturum, quam ille ſupra hominum memoriam à Maioribus accęperit. Omnia in caput eius mala, illi deriuanda minantur, ni pareat. Nihil ille mouetur. Sed tum euocati à Rege, cùm ſuper tumultu comprimendo rogarentur, quid uideretur? Reſpondent: Placida Regis Epiſtola facilè motum quieturum. Ille autem minacioribus uerbis Epiſtolam miſit: quæ antea tumultuantes, fecit furentes. Nam ilicò prodeuntes in concionem, Regi omnia abdicant uectigalia: Pontificibus Decimas: Sacerdotibus uxores decernunt: nihil ſe Pontificum indigere, habentes qui præeſſent ſacris, ſacerdotum bonam copiam, quorum nulla potentia, aut imperio premerentur.

Populi furor.

Colludit noſtris temporib. Anno 1525.

Conſilijs

¶ Conſilijs uarijs militum auditis, Rex Abſolonem Sialandiam remittit, tumultum plebis ipſe ſedaturus.

CAPVT XLIX.

REX comperta pertinacia, exercitum contrahit: Helſingoram petit, Abſolone ſequi iuſſo. Regem qui in litiore fuere Scanij, uenerabundum excipiunt: uenientem autem Abſolonem lapidibus inceſſunt, aditu terræ prohibentes: inmemores, quantis ab illo exempti ſint periculis. Rex ubi comperit, armis comprimendam multitudinem. Complexus medium Sueno: orat, ut multitudini parcat. Id metu, an pietate fecerit, incompertum eſt. Sed præualuit apud Regem amici Pontificis cauſa. Nam cùm in littus milites uenirent, dilapſi qui aditum impediuere, innoxios ſe rerum ſimulauere. Vbi proceſsit Rex, Abſolonquè, diuiſis locis, apud ſuos quiſquè milites concionem habuit: conſultabantquè de rebus agendis. Scanij, qui Regi militabant, aiunt caput rerum Abſolonem, Esbernum, Suenonem, & exteros quoſquè Prouincia dimouere: tum rebus futuram pacem. Acceſſere Iutij in eandem ſententiam: ſiue Decimarum odio, quæ nuper inoleuerant: ſiue qualibet ex cauſa, Archipræſulis cauſam in deteriora collocantes. Rex tacitus rem conſyderat. Interim Abſolonis milites, animo acres, Pontifici ſuo ſuggerunt: ſatis ſupereſſe uiriū, armorum neceſsitudinem, generisquè, ut illum, etiam cæteris diffluentibus, incolumen per omnem Scaniam ducant. Rex utriuſquè partis ſententia percæpta, Iutiorum decreta paci propiora conſpiciens, Abſolonem in partem ducit: memoratquè, quanta ſemper rerum, uerborumquè conſenſione uixerint: quantum ab initio familiaritatis & charitatis inceſſerit: cui nihil unquàm ſpondet defuturum: Orat, ut tempori cedat: Scaniam deſerat, Sialandiam repetere, non indecorum ducat. Specioſis conſilijs interdum utilia præponenda. Abſolon refert: Nunquàm ſe Regijs uotis aut defuiſſe, aut unquàm defuturum: ſcire tamen, in abſentem ſe multis mendacijs & criminationibus agēdum. Id ſibi Rex curandum deſumit: gratias agens, quòd uoto pateat. Militiam quoq; eius, Regis expeditioni iungendam depoſcit. Non reluctatur. Sed milites charitate Pontificis ſui, iam oculos pro indignatione lachrymis ſuffuſi, apertè queruntur: ſe aliena ignauia, non ſua, herum ſuum relinquere cōactos: cuius auſpicijs ubiquè uictores, etiam nunc inter aduerſa nihil aut laborum, aut periculorum recuſent. Retrò abeunte cum paucis Pontifice, Rex procedit: ubiq; graues conciones expertus. Nam ubi armata conuenit, Iutij qui Regem circumſtetere, plebem collaudatam grauius inflammauere: malè de Rege meriti, cuius partes adiuuare uenerant, impedientes.

Conſilia ſuper tumultū ſedando.

❡ Abſolonis purgatio ſiniſtrè defertur plebi. Indicto bello, tumultus oritur. Rex expedito exercitu uulgus ſternit. Decimæ & ad Regis, & uulgi preces non remittuntur. Accepta clade, Populus tranquillatur. Caput. I.

INTERIM defectis commeatibus, Rex Primores iubet adeſſe in Sialandia: ubi præſente Pontifice, in cuius caput omnia referebantur, cauſa tractaretur. Reuerſo Regi Pontifex occurrit. Scanicæ plebis Oratores aſſunt. Cauſa inſtituitur. Ibi Abſolon tanta dicendi copia refellebat obiecta, ut facilè quiuis intelligeret, eſſe friuola quæ intentarentur, ipſiq; Oratores innoxium faterentur: ſed ad plebis conſilium cuncta relaturos, ſine quo nihil illis conſtituendum. Reuerſi, rem ipſi deteriorem fecere. Coactus Pontifex ſuo in contumaces uti gladio, Sacris interdixit uniuerſæ Prouinciæ, quoad Decimas per ſoluerent. Ea mandata ad Clerum perlata, populo erant publicanda. Conuenit magna multitudo ad ædem in Lundia diui Laurentij. Ibi duo ex Clero, Pontificis mandata plebi inſinuare procedunt. Plebs autem nihil moderata ſibi, binos ad Clerum uiros remiſit cum mandatis huiuſcemodi. Clerum populo, non Pontifici ſua alimenta debere: niſi officia in Eccleſijs peragerent, patria cederent. Neutrum facientes, non ſolùm rerum amiſsionem, ſed membrorum etiam truncationem demorarentur. Ad ea Clerus: Necq; ſe exilij, necq; paupertatis metu, necq; etiam trūcationis, aut mortis comminatione auerti poſſe, quo minus Pontificis imperata facerent, quæ & honori, & æterni ſaluti ipſorum detrimenta, ſi contemnerent, inducerent. Tam conſtanti Cleri reſponſo emollita Plebs, minas prece mutauit: Superſederent ſaltem executioni, quoad Abſolon ipſe peteretur. Facilè conſenſere. Pontifex quoquè petitas inducias non recuſauit: & Clerum ſuum pro conſtantia remunerans. Interim tamen nihil à plebe emendatur. Aſpirabat uernum: & peracto ſacro Ieiunio, chriſma conficiendū erat à Pontifice. Rex cum expedita manu Scaniam petens, Iutios, Fionenſesq;, plus detrimenti, quàm profectus aliàs procurantes, omiſit: cæteris militibus ductis. Scanij ubi audiuêre adeſſe Pontificem, mox miſſo de more per omnes ſtipite, qui Conuentus mandata præferat, libertatis prætextu ad arma conciuerunt. Aquilonares cum Hallandenſibus agmine denſo mouent in Regem. Rex à Pontifice rogatus, ut fuſtibus, quàm gladijs rem agere mallet, Hominibus, non canibus ſe conflictare reſpondit. Concurſum eſt ad Pontem apud Dyſiam: confertoquè prælio, diu pugnatum eſt: dum illi tranſitum Pontis petunt, iſti reſiſtunt. Non contemptibiliter pugnauêre agreſtes, Sed Archipræſulis milites

Abſolonis purgatio.

Eiuſdem de Decimis ſoluendis mandatum.

Tumultus Popularis.

milites inmiſsis equis, flumen aut uado, aut natando tranſiuere: repulſiſque hoſtibus, tranſitum Regijs aperuere. Non tum diu hæſit uictoria. Nam fugati, cæſique, ac partim merſi tumultuantes Scanij, contumaciæ ſuæ pœnas dedere. Vix Rex Lundiam redijt, audiuit Orientalium quoque magnam manum iuſti exercitus ſpecie tendentem. Nihil moratus, obuiam ire contendit: Lundienſes ſequi iuſſos. Audit depoſcere Tributorum laxationem, Annuit Rex, tempori inſeruiens. Sed illo educente, poſtremi egrediuntur: non longè tamen ab urbe deſident. Sequi iuſsi, Vrbis ſuæ cuſtodiam agere, reſpondent. Opus eſſe, ne capiatur ab hoſtibus. Rex ducit in hoſtes, iam pontem occupantes, multiſque congeſtis lapidibus illum tutaturos. Sed Rex uado, non ponte tranſiens, ſuperuenit palantibus: & inermem multitudinem facilè diſsipauit. Nec longum morati, proiectis armis, manus tendunt: ueniam rogant. Rex iam à Pontifice præmonitus, non difficilis ad impertiendam gratiam fuit. Inde per omnem Scaniam exercitū circumtulit, obſides accipiens: facileque ad omnia paruere, præter Decimarum iura, quæ pertinaciter orabant aboleri. Rex motus tanta populi inſtantia, uerbum facit Pontifici de abolendis Decimis, quibus tanto pere reclamet omne Regnum: prouidendumque, ne caſus incidat Kanuti Otonienſis, ob eam cauſam oppreſsi Regis. Pontifex nihil ſe relaxaturum de iure diuino reſpondit: ſi omnes etiam diſcedant, ſe executurum quod Prædeceſſores mollius attigēre: & ne Regem in periculum ponat, remittit illi omnem pro ea re ſollicitudinē. Adiecit Rex, gratijs actis, ut dilationem etiam exigendarum faceret, ne cōſilio Rex communicaſſe uideretur.

Vulgus ſternitur.

Cedes Orientalis plebis.

Decimæ perſtant.

¶ Imperatoris Friderici primi Oratores ad Regem miſsi, affinitatis ius depoſcunt. Annuit Rex. Conueniunt & rem adfatim concludunt.

CAPVT LI.

HAEC SVNT illa luctifica Henrico Duci Leoni tempora, cùm ille pulſus à Cæſare Bauaria, deſcēderet in Saxoniam: cùm, uti diximus, pertentato ad fœdera Vualdemaro Rege, nihil impetraret. Venerant Regi tum ab Imperatore Nuncij, qui hocipſum agerēt: ne ſe Henrici rebus implicaret: & de iungenda affinitate inter liberos utrorunque. Cui negocio nōn ſatis propenſum inuenere Regem. quòd meminiſſet quo modo à Cæſare de longinquo euocatus haberetur. Regina tamen magni faciebat Imperatoris affinitatem: orans coniugem, ne rem tantam antiquaret. Sed ut plenius de omnibus interloquium fieret, poſcebant, Imperatori Regem obuium fieri ad Trauenam, cùm eſſet Cæſar in Saxonia, deſcenſurus in Lubecam. Quæ om

Vide ſupra lib. eo. ca. 18.

ſtia ex ordine implentur. Venit obſidere Lubecam Imperator. De ma
ri Rex illi occurrit. Fiunt obuij. Conſalutant ſeſe, & rem ex ſententia
Saxoniæ li- conſtituunt, de futuris alternæ ſobolis nuptijs. Eam rem quia in Saxo
bro.6.c.43. nia & Vuandalia pertexuimus: nunc ſola tẽpora ſignaſſe, nobis ſat ſit.
Vuandaliæ
lib.6.cap.13.

☙ Vualdemari Regis Danorum optimi, obitus deſcribitur. Caput.lij.

SED dum in Vuandalos renouaretur expeditio, eaquẽ per Iutios euaneſceret: ipſe Abſolon cum Regio filio Regem petit. Ille iam de feneſtra proſpectans redeuntes, ominatus eſt deteriora: quæ res etiam morbum Regis pridem contractum, auxit. At ingreſſo ad patrem filio, ita Vualdemarus uultum ſeruauit, ut morbum omnino diſsimularet. Vocato tamen poſtea Abſolone, ſacræ Pœnitentiæ amplexus remedia, Eccleſiæ ſalutaribus ſacramentis ſe ad exitum præperauit. Omnes quidẽm meliora ſperabant: ſolus Suno auguratus eſt, Regem non diu ſuperfuturum: Kanuto circumſpicienda omnia, ne quid illi nouetur. Vocatus è Scania Ioannes quidam Abbas, Medicinæ iactantior quàm peritior, Regẽ nihil mortiferum pati, breui conualiturum denunciat: confectis in medicinales modos potionibus, atq; alijs eius generis collyrijs, benè de illo promit-

Alludit ſudor Anglicus. Anno 1529. apud Germanos uiſus.

tit. Opertum deinde ueſtibus, cùm ſudore diffluere uideret, ſalutare fore liquamen teſtatur. Sed ſtatim ſine uoce uiſum, iuſsit operimento continuato ſudorem non intermittere. Quas inter operas ſpiritum efflauit. Ingreſsi, ſoporatum putauere: ita nihil color uariauit, ſed paulatim pallore ſublabente, extinctũ uiderunt. Quantę omnis generis hominum lachrymæ, communem Patriæ patrem plorauère: agreſtes, ciues, milites, matres, atq; pueri communi planxere luctu. Ringſtadium funus ad patrios ciues defertur. Ibi Abſolon Sacra peragens, lachrymis aram ſparſit: tantoquẽ luctu oppletur, ut uix præces continuaret. Longà familiaritas, & uiſceralis amor, hoc mœroris genus etiam uiro forti imperauit. Sic commendatus, quieſcit Rex ſempiterna dignus memoria. Cuius res geſtas diffuſius in Saxonia noſtra peregi-

Saxonis Hiſtorici fides & candor.

mus, Quòd in eius rebus deſcribendis, iuſtæ Hiſtoriæ legem impleuit: utpote ſuorum temporum acta perſcribens, quæ uiuo Abſolonis teſtimonio potuit perdiſcere. In alijs autem Regibus, quòd Annales ſobrios haberet, breuius cuncta executus. Ergò quòd uerboſiores ſolitò fuimus, Autori tribuatur: quẽ in hoc Rege commemorando, tanq; diligentiſſimũ, nõ putauimus deſerendũ.

☙ AL-

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, Rerum Daniæ geſtarum

LIBER VII.

❡ Kanutus Vualdemari filius, Vuſburgi Concione Procerum contracta, Rex Daniæ declaratur, Sacramenta illi cunctis renouantibus. At Scanij cladis eorum proximæ memores, rurſus in ſeditionem proruunt, Libertatem proclamantes. Moniti deſiſtere, recuſant, Nobilium aliquot domus diripientes. Et factionis eorum Ducem ſibi erigunt, Haraldum quendam Regij ſanguinis è Suecia uirum.

CAPVT I.

KANVTVS filius, & ſi Regium nomen, & oleum ſacrum iam uiuo patre meruiſſet: non tamen potuit non timere, ne, quę ſępè patrem iniqua Fortuna iactauerit, ſibi quoq; aduerſariam concitaret: peractis iam ritè in funere patris ſacris, Lutiam contendit: paternos amicos & milites ſibi conciliaturus. quòd ea inter potiores Regni partes, parenti eius crebros excitauit labores: præſenti autem rerum ſtatu, amicitior uidebatur Prouincia, quòd Scania recenti clade alienos ferre animos uideretur. Igitur apud Vuiburgum Concione contracta, proſperos exitus habuit: cunctis in nomen eius ſacramenta renouantibus, operamquè in rebelles pollicentibus. Apud Vrnam nonnihil turbæ expertus eſt: ſed maiori parti cedens, facilè comprimi potuit. Apud Scaniam longè alia rerum facies. Nam populus à recenti clade, quam acceperat, necdum reſpirauit: ſuſpirante unoquoquè chariſsimos affectus eorum, quos in prælio amiſerat. Igitur ad Regis nunciatum exitum, ad libertatem proclamauêre. Ad quem tumultum accitus Abſolon Archipræſul aduolauit: in ipſo primordio incendium ſi poſſet oppreſſurus. Tentauit in concione placare populum: ſed quamuis dulciſsimè loqueretur, præcordia mouere non poterat eorum, qui Regium odium inbiberant. Vbi ſe fruſtra conari uidit, rediit in Sialandiam. Seditionis autores (qui ex Nobilitate fuere) plebeios dulcedine prædæ ſibi conciliabant. Direptæ Procerum domus Tordonis, atq; Esberni, uix elabentium. Cęteri illorum exemplo territi, rem familiarem in amicorū fidem collocarant: ipſi ſibi fuga conſulentes. Nonnulli ſupellectilem

[Margin: Kanutus Rex. VI.]

[Margin: Scaniæ ſeditio in Kanutum.]

pellectilem ſuam mari, quàm tumultuantibus credere maluerunt. In=
terea factionis Principes, cùm intelligerent, priore bello rem ſine duce
Haraldus erigitur. infeliciter geſsiſſe: Haraldum quendam Regij ſanguinis uirum, ſed
neq; animo acrem, neq; lingua promptum, neq; uiribus pollentem,
ſolum, quòd Regio ſtemmate duceret ſanguinem, è Suetia deuocan=
tes, Regem appellant. Regij ſatellites, atq; Archipræſulis in Scania,
miſsis nuncijs & epiſtolis, Regem, atq; Pontificem de rerum ſtatu do
cuerunt. Sed re longius ducta, cùm memoratus Haraldus Regis Sue=
tiæ, Ducisquè Byrgerij, armis in Scaniam ueniſſe, auctus eſt populari
concurſu: primaq; illi opera fuit, Lundiam metropolim obſidere. Flu
ctuabant incolæ, inter medios dubij cui inclinàrent. Tamen obſidio=
nem ferre cœperunt: demum cum uictoribus, quicunquè forent, par=
tem iuncturi.

Scanios factioſos, Regis & Abſolonis milites cöercent armis. Populus Archipræſulis perſuaſu, Haraldum abdicat. Froſtanos Rex ære mulctat, uix eò precibus deflexus.

CAPVT II.

INTEREA equites memorati pro Rege atq; Pon=
tifice adunati, cùm fruſtra foris auxilia demorari uiderentur: inuicem
ſe cohortantes, impetum faciunt in hoſtes: iræ magis, quàm militari
Arcentur Scanij à militibus. diſciplinæ indulgentes: tantoquè feruore ducunt in obſidentes, ut illis
nullus eſſet reſiſtendi animus. Maius à uento obſtaculum, quàm ab
oppugnatis ſenſere. quòd ille impetu magno clypeos reiecerit. Igitur
uulgus promiſcuum cum Rege ſuo fugam init. Magna pars capitur.
Lundenſes egreſsi, uictos perſequuntur, gratiam Regis & Pontificis
ineuntes. Sed neq; ea cõſternatio ad quietem turbidos inclinauit, quo
minus inita conſpiratione tractarent de nece Procerum, & omnis No
bilitatis: quibus quia adunatis, pares eſſe non poterant, ſingulos ado=
riri ſtatuerunt. Sed confregit hanc molitionem Archipræſulis aduen=
tus cum armatis cohortibus: qui ſignis clam habitis, populum in con=
cionem deuocauit: placidaquè oratione ingreſſus, non ſolùm à ſeditio
ne reuocauit, uerumetiam Leges per tumultum antiquatas, renoua=
Haraldus abrogatur. uit: coegitquè, ut Haraldum abſentem, quem adulterinum Regem di
xiſſent, manifeſtis ſuffragijs abrogarent, deteſtarenturq;: ut nõ ſolùm
armis uictus, ſed etiã ſuffragijs eſſet condemnatus. Nemo iam mutire
audebat, Principibus factionis iam ſe ſilenter in turbas miſcentibus:
quod ſæpè armis uicti, nunc etiam ſi occurrerẽt uincendi, nullã ſpem,
præterquàm in tranquillitate & ſilentio ducerẽt. Abſolon rebus com
poſitis, Esbernum fratrem Regi conſternato, nuncium mittit ſuper

reddita tranquillitate. Rex iam cum exercitu è Fionia mouerat, propius acceſſurus. Qui ubi Esbernum de longinquo agnouit, tetrioris fortunæ nuncium interpretatur: propius autem factum, cùm pacem nunciaret, perbenignè habuit: cumq́ illo in Scaniam nauigauit: primamquè eius partem Froſtam incendio uaſtaſſet, ni Pontificis interuentu, Froſta. Rex precibus motus abſtinuiſſet. Ære tamen mulctati ſunt à Rege, quotquot factionis Haraldianæ rei ſunt deprehenſi: ueniamq́ dedit Abſolonis precibus multis, qui ſanguine ſuo crimen expiaturi uiderentur. Sed noluit bonus adoleſcens, primordia Regni à ſæuitia mutuare.

¶ Cæſar Fridericus fruſtra Kanutum ad ſe uocat. Vnde Bugiſlaus Dux, illi cum quingentis nauibus in Rugia bellum mouet
Caput. iij.

INTEREA multis Cæſaris literis & interpellationibus Curiam inuiſere iubetur: ut paternæ familiaritatis, promiſsionisquè iura conſequeretur: tenere illum, quid de Vuandalia parenti eius ſit pollicitus. Sed Kanutus per amicos commonefactus, parentem nõ magnopere lætatum de Cæſaris uiſitatione, reſcripſit: ſe Regni rebus nouis implicatum, abeſſè non poſſe: multa proſpiceret, quæ per abſentiam eius nouari poſſent. Cæſar autem Fridericus, ubi ſe contemni uidit, plenas minarum epiſtolas remiſit: Daniæ Regnum, niſi ueniat, alienæ facturum poteſtatis. Cui Rex Kanutus, non aliud reſcripſit: quàm, quòd prius quàm alij donauerit, primùm in ſuam recipere ſit opus poteſtatem quod donet. Cæſar nihil actum literis uidens, Sifridum Turingię Principem, qui ſororem Regis teneret uxorem, mittit in Daniam, eadem acturũ cum Rege. Qui primùm expoſito, quanta illi ob ſororem deuinctus eſſet affinitate, ac perinde charitate: niſi ex re ipſius uideretur, non ſe ſuſcæpturum tantæ peregrinationis laborem. Cæſaris uires extollit: benignitatem illius potius, quàm arma ſua det amplecti. Tum ad partem ſeductis Abſolone, Esberno, Sunone primis ad Regis conſilia: docet, qua fide adoleſcentis Regis ætatem iuuare teneantur: optima cõſulentes, quòd pater illos filio tutores, & curatores Regni reliquerit: Cęſaris beneuolentiam Regno profuturam. Sin bellum malint: uideant quibus uiribus Imperio reluctentur. Abſolon contra. Se libenter quæ Regi, Regnoq́ ducant profutura ſuaſuros: ſed in petendo Cæſare quid illi ſit collocatum, nondũ ſe teneret memores, quo fructu parens eius Cæſaris Curiam inuiſerit. Æquum

eſſe,

eſſe, ut nouerit Cæſar: tantum eſſe Kanuto iuris in Dania, quantum illi in Imperio: quid opus ſit, ſine ulla neceſsitate, ſua, iuris alieni facere. Sifrido per iram turgente, multaquè comminante, An tu, inquit Abſolon, Daniam, Turingiamquè æquo iure penſas? Cæſarem ut in tuam, ſic in noſtram Prouinciam poſſe incurrere? Si uenerit, uiros ſe inueniſſe comprobabit. Proinde abi: Regiq́; tuo reporta, Kanutum Friderico nulla obſequij parte deuinciri. Cæſar non tam bello, quàm odiô Regem inſequitur: expectans domeſticum aliquem in Regno motum, quo facilius inteſtino bello laborantem adoriatur. Interim Bugiſlaum iampridem defuncto fratri in ius ſuccedentem, commone facit, ut bellum in Daniam ſuſcitet. Ille Regis uiribus impar, Iarimarum auunculum ſuum, Rugiæ præfectum laceſsit. Is Regi cui paruit, rem defert. Rex ad Bugiſlaum mittit Oratores ſcrutatores, quid illi cauſæ ſit in Iarimarum. Multa ille commemorat, ab alto nectens cauſas. Conuenit inter partes: ut ad certũ diem miſsis Oratoribus, utrinquè per Regios etiam Oratores cauſa audiatur, ac terminetur. Apud inſulam Samſam conuenitur. Ibi multis ultro, citroquè dictis, dies ducitur: nihil agitur. Pollicentur tamen Bugiſlai Oratores, Ducem ſuum quolibet loco Regi placito occurſurum: futurumq́; ut res facilè ſopiatur ante bellum. Dum iſta geruntur, uiri militares Daniæ ſub Vualdemaro, expeditionibus crebris aſſueti, pacis tempora grauius ferre uidentur: uires, niſi prælio exerceantur queſti, dilapſuras. Placuit piraticam in Eſtones agere, gentem perfidam Chriſto, & quæ aſsiduis excurſionibus mare infeſtum habeat: ut nihil in eam peccatum uideatur, ſi ſuis artibus impetatur, hoc ſuſtinens, quod ſolet inferre. Interea Bugiſlaus Cæſaris uoluntatem perſpiciens, quingentarũ nauium claſſem contrahit, inquè Rugiam, Danis ſubiectam, ducit: Cæſari nuncium mittens, qui doceat, quantis uiribus Daniam petat. Cæſar Ducem collaudat: nunciumq́; magnis donat præmijs.

Regis milites in Oſtenos piratas.

¶ Abſolon, Bugiſlaum mari cum quinquaginta nauibus Sclauorum, inſigni uictoria ſuperat.

CAPVT IIII.

BVGISLAVS habuit perſuaſum, Danorum Regem tantis ſuis in mari uiribus territum, ne in pugnam quidem deſcendere. Quem enim non terreant quingenta expeditarum nauium uela? Et ideò negligentius cuncta habuit, ubi hoſtem ſuum contempſit: ad ſpeciem ſolam, quaſi ſub oculis CAESARIS VVANDALI iam nauigare uidebantur, commeſſationibus ſolis indulgentes.

indulgentes. Hoc necdum compertum habuere Dani: idcircò cunctis uiribus institêre, ut hostibus occurrerent. Præerat classi Absolon Archipontifex, uir ad militiam promptissimus, & ubiq; fortunatus: qui ubi contemptim nauigare Vuandalos cernebat, suos in pugnam acu- *Vincuntur* it: & nihil metuentibus hostibus, uiolentus incubuit: tantaquè cæde *ab Absolo-* strauit paratus imparatos, ut diu cladis meminerint. Quam rem ex- *ne Vuanda-* pressius in Vuandalia sumus executi: inde qui uolet desumat. Cæsar *li.* ubi audiuit casus Vuandalorū, Daniæ occupandæ spem posuit. Non tamen Dani quieuêre. Semel enim in pugnam prouocati, perseuerarunt: singulis penè annis renouantes in Vuandalos expeditionem: urbes paulò illustriores aut euerterunt, aut diripuerunt: ut parum lætari uiderentur Vuandali, quietos Danos ad arma deuocasse: Vualogastum, Iulinum, Osna, Caminum, & quæ fuere minora, hostibus Danis in prædam cessere. Quam in Vuandalia qui uolet rem plenius execútam, peruidebit. Nos rebus interim Daniæ alijs, intendimus explicandis.

¶ Cæsar sororem Kanuti à patre desponsatam, simul cum sponsata sibi dote deposcit. Lantgrauius Turingiæ repudiata prætextu affinitatis uxore prima, Kanuti matrem in uxorem ducit. Pars dotis cum puella, ut constitutum, mittitur.

CAPVT V.

POST primam illam interpellationem Imperatoris ad Danorum Regem super hominio prçstando, alia uia pertentauit: mittens sollennes Oratores equis quadringentis comitatos ad Regem, *Cæsaris Le-* ad postulandam sororem eius, cum parte Dotis, quæ coram Lubeca, *gatio ad Re-* nuper filio Imperatoris, à Kanuti patre Vualdemaro erat desponsata. *gem.* Primarius eius legationis Archiepiscopus erat Bremensis, Sifridus frater Marchionis de Brandenburg. Apud Eydoram, ubi est Regnorū limes, conuenerant. Adolphus Comes, hospitaliter exceperat Oratores, largissimè explens sumptibus atq; epulis. Rex iamdudum auersum gerebat Imperatori animum: quòd ab illo nuper hominium postulasset: & nisi iuramentum à patre interpositum Regem commouisset, omnino irritasset sponsalia. Pacta autem dotalia hæc erant: ut cum puella mitteretur pars dotis (erat autem tum septennis) & reliqua legitimis annis nuptiarum tempore, infra mensem & semissem numerarentur: pondere publico argenti marcæ, quod instituerat Carolus Magnus, uenirent ponderandæ. Quòd si quid horū minus impleretur, irrita omnia forēt. Ea cùm Kanuto Regi renouarent̄ per Legatos, indignationem maiorem concepit: dissoluissetq; omnia, nisi sacramentum

& religio

&religio patris illum deterruiſſet. Igitur tradidit ſepteinem puellam:
cunq; illa quatuor milia talentorum argenti: mediocri apparatu, non
Regali præditam familia. Erat & illa inter Imperatorē & Regem diſ-
ſenſionis non uulgaris materia: quòd ſocerum ſuum Henricum Leo-
nem, cuius Rex filiā tenebat, Ducatu & rebus omnibus exuiſſet. Sed
patre uiuente, non ſe poterat filius pro ſocero commouere: prǽſertim,
cùm omnia ad Regni iura apud patrem permanerent. Idem quoquè
Rex, cùm Rugiam ex patre accæpiſſet, ad Obotritos quoq; ditionem
propagabat. Nam cùm Buruuinum Principem captum à Iarimaro te-
neret, factus arbiter inter fratrueles, ita dirimebat utriuſq; ditionem: ut
in utraquè ſibi ſeruaret ſuperioritatem, & ut recognoſcerent ab illo do-
minia ſua. Alia quoq; affinitate idem Rex ſibi deuinxit Principes Ger-
maniæ. Nam Ludouicus Lantgrauius Thuringiæ, cùm coniugi titu-
lum conſanguinitatis opponeret, repudiauit illā: accæpta coniuge ma-
tre Kanuti Regis, relicta Vualdemari, fœmina mediocris ætatis, citra
quadrageſimū ætatis annū. Quæ cū multo theſauro & ſupellectili fœ-
minea, à Regia Regnum egreditur. Ad Eydoram à Lantgrauio exci-
pitur honore plurimo. Aderat Adolphus Holſatię Comes: qui hone-
ſtiſsimè per terram ſuam deducens, locis opportunis lautis epulis, prę-
cipuo apparatu hoſpitaliter habuit.

Cauſæ diſſenſionis in Cæſarem.

¶ Cæſar Frid. pacta nuptialia frangi uidens, ſororem Re-
gi remittit. Redit & ſine honore à Ludouico Lant-
grauio, illius mater. Thietmarſi ſe Danis ſpon-
tè ſubmittunt. Caput. vi.

LONGO poſt temporis interuallo, cùm euolutis annis
Nuptiæ intentarentur filij Imperatoris, cum Germana Regis Dano-
rum: miſit Imperator ad eundem Regem, qui aliam dotis partem ex
eo depoſceret. Rex ipſe fortè interpretatus, aduerſum ſe quæri occaſi-
onem diſcedendi à fœdere: indignationem plurimam, quòd ante im-
pletas legitimè nuptias, pecunia depoſceretur, oſtendit: quorſum per-
tineret, non ſe ſatis intelligere, ita urgeri & emungi ære: niſi quòd ali-
qua poſceretur iurgandi & expoſtulandi materia. Si ita uideretur Im-
peratori, ut pactorum pœniteret, nihil ſe refragari. Cæterum, nihil ſe
miſſurum. Imperator ubi accæpit tergiuerſari Regem: cùm iuſtiores
ipſe haberet ſuccenſendi cauſas, quòd hominium ei negaretur: quòd-
què Imperij fines ingreſſus, Rex Vuandalis implicaretur: Regi ſoro-
rem ſuam, cum eo quem accæpit apparatu, intactā remiſit. Quod Ka-
nutus grauiter accipiens, manifeſtas ex illa die inimicitias contra Im-
peratorem cœpit exercere: ut omnem terram Vuagarorum, Holſato-
rum, Sturmariorum, Polaborum, uſquè ad Albiam ſui iuris eſſe dice-
ret: &

Rex contra Cæſarem.

ret:& eam per Vuandalos Orietales, quos, ut diximus, ſibi aſciuerat, iuſsit euaſtari. Matre deinde Regis, à Ludouico Lantgrauio, qui ex ſorore nepos erat Imperatoris, repudiata, & ad terram ſuæ natiuitatis ſine honore reuerſa: conqueſta eſt, in multis ſe à marito iniuratã. Vnde etiã magis inſtimulatus, iuſtã ſe cauſam contra Teutonicos habere, arbitratus eſt. Per occaſionem autem Hartuici Archiepiſcopi Bremen. per eius tempora Thietmarſi ab illo armis preſsi, ſe coniunxerunt Regno Danorum: ſua ſponte ſe ſubmittentes Vualdemaro Sleſuicenſi Epiſcopo, & perinde Danicæ coronæ ſubiecti: aut ſi hoc dicere magis conuenit, ſociati. Sancto enim Petro ſe ſubdidiſſe perhibent: qui in utraque Eccleſia, & Bremenſi, & Sleſuicenſi patrocinium habet.

¶ Vualdemarus Epiſcopus regnum Daniæ ambiens, perſuaſu concordiæ ineundæ, capitur, & incarceratur. Marchio exercitũ ſoluit. Adolphus re infecta, uix æris multa Regẽ placat. Caput. vij.

VALDEMARVS inde Sleſuicẽſis Epiſcopus, cùm & nuncijs, & literis egiſſet apud amicos querelam, de Regno ſibi paterna ſucceſsione debito: cùm eſſet Kanuti filius, & ille Magni, is autem Nicolai: obtinuit non contemnendam ex Noruagia claſſem, ad inuadendum Regnũ. Ex Germania quoq; commouit, quos ſciebat Regi ob offenſam Imperatoris infenſos, Ottonem Marchionem, Bernardum Saxoniæ Ducem fratres, Adolphum Holſatiæ Comitem: qui nuper ex peregrinatione terræ Sanctæ rediens, terrã ſuam inuito Henrico Leone recuperauit. Cùmq; à mari inuaderet Regnũ Vualdemari: à terra oppugnauère Otto Marchio, & Adolphus, atq; Bernardus Comites: ingreſsi Daniæ Regnũ, tranſito flumine Eydora. Erant qui Vualdemaro Epiſcopo ſuaderent: ut non armis, ſed tractatibus apud Regem ageret: quod æquum uideretur, conſtituendũ à Rege & Proceribus: præſertim, [redacted] Perſuaſus ille, credidit: & ubi publica fide interpoſita agendum putauit: uinctus, catenatus, & in carcerem coniectus eſt. Adolphus nihil horum ſciens, cum armatis proceſsit graſſabundus uſq; in Sleſuig. Marchio aliquandiu moratus, cùm Regem occurrere non cerneret, reduxit agmina: Adolphus uerò in armis permanſit. Ob eam rem infenſus Rex Adolpho: ſiue (ut alij tradunt) ut ſocero ſuo Henrico Leoni placeret, arma intulit Nordalbingiæ: ſiue ut Imperatori rebellionem, quod cupiebat, oſtenderet: ſiue omnibus his, ſiue quibuſdam cauſis, ſiue harum una, cœpta res eſt labore pleniſſima. Cunq; Rex uirtute illa procederet, ut nulla ei ex parte Adolphus poſſet uiribus reſiſtere: intermiſsis amicis, ære placandum duxit: ut à

Vualdemarus Epiſcopus capitur.

Marchio abducit exercitum.

Adolphus uaſtatione ceſſans, agmina reduceret. Nam mille quadringentis marcis Regem cis denariorum numeratis, Regem fecit in Regnum redire.

placat.

¶ In Regem Comites aliquot exercitum parant. Cæduntur Dani. Adolfus poſt alteram expeditionem, tertio Regi arcem pacto tradit. Caput. viij.

NEC inmemor Rex Kanutus, Ottonem quoque Marchionem in ſe arma pro Vualdemaro uertiſſe: claſſem perarmat. Vuernouiam inmittit. Ductorem facit Epiſcopum Cancellarium ſuum, cum Durberno fratre: ipſe monti confidens, ſpectatorem ſe præbet. Non diu cunctatus Otto, transgreſsis in terram Danis, qui iam Vuandalorũ arma haberent auxiliaria: ipſe quoque Saxonibus ſtipatus, & Vuandalis, hoſti obuiam pergit. Vbi conſeruntur manus,

Dani cæduntur. effulſit Saxonum uirtus. Dani cęduntur. Cadit inprimis Durbernus Epiſcopi frater: ipſe capitur Epiſcopus: reliqui ſe fuga præcipiti in naues contulere, lacerè reliqui ad Regem nauigant, Ductoribus à tergo relictis. Epiſcopus tamen cùm præter Religionis ſuæ notum ſe armis immiſcuiſſet, carcerem expertus eſt. Sed dum illum ſimulatione ægritudinis laxiorem impetrat, cum ſubærato cuſtode fugam init: elapſus què redit in Regnũ. Hic fuit exitus infelicis illius expeditionis in Marchionem. Et cùm proxima bruma, Marchio, iunctis Adolpho armis, uaſtaret Daniæ ſubiectam Vuandaliam, Regis in ſe indignationem idem Adolphus fecit recrudeſcere. Quocirca Rex, appropiante iam Verno tempore, reparauit agmina, moturus in Nordalbingiam: & peruenit ad terminos Eydoræ, ubi eſt arx Reynoldi, limes utriuſquè ditionis. Comes autem intrepidus illi occurrit, copijs non paucis undecunque contractis. Hartuicus Archiepiſcopus Bremen. Otto Marchio, Simon de Tekenburg, Mauricius de Aldenburg Comites, manus contulerunt, Adolpho ſuppetias ferẽtes. Cùm ille omnium neceſſitatibus proſpiceret, mirantibus cunctis, unde ei tanta rerũ copia ſuppeditaret. Dirimebat eos fluuius: nec Rex tranſire conatur: nec Comes tanti facit, uadum tranſilire. Rex tertiò ducebat agmina ſua: & Comes amicis uale facto, ſe paribus obſequijs deuincit. Vix hyems tranſierat, Comes ad communitionem eius arcis animum intendit: ut clauem terræ corroboret. Sed tempus ei non permittitur. Nam ante conſummationem inchoati operis, Rex expeditionem renouat: ac ducit in Comitem. Stabant utrinque agmina minantia. Sed Comes iam longè impar uiribus Regis, amicos ſubmittit, qui rem dirimerent tractatibus. Rex placari non potuit, niſi arce in manu eius tradita. Tum illam magnis conatibus Rex communiuit: ut inde quoties uellet, in apertam Holſatiam detonaret. Strauit pontem ſuper flumine: ut liber

Arx Reynoldi Regi traditur.

illi

illi ſit tranſitus in terram.

℄ Arx Louenburg Comitibus Holſatiæ traditur. Thietmarſia deprædatur. Proſcripti Vualdemarum Ducem in Holſatiam pertrahunt: ubi aliquot occiſis, Hamburgum Adolphus fugit.

CAPVT .IX.

CVNQVE per idem tempus Adolphus, cum Adolpho de Daſſe, Louenburg, Henrici Leonis iam arcem oppugnaret: nec fiderent defenſores tueri: occultò mittunt ad Regem. Kanutum, illi arcem offerentes. Ille non ſegnis, ſubmittit qui eius nomine accipiat, Regis ſigna de turribus promat. Sed ita urgebant obſidionem: ut fame defecti, priuſquàm aut nuncius Regis, aut eius arma uenirent, Comites deditam arcem acciperent. Hæc noua indignationis cauſa in Adolphum Comitem. Adolphus interim de Daſſe, ab Vuandalis, Regio iuſſu pulſus ditione, cũ Adolpho Holſatiæ: Thietmarſiam ingreditur: & quia Regi fœderata fuit, in eam ſe uindicantes, multam inde prædam retulerunt. Interea cauſa extitit, qua Adolphus quoſdam ex militaribus de terra proſcripſit: alios ære mulctauit: qui ſe omnes ad Ducem Vualdemarum in Iutiam contulerũt. Hi quotidiè ſemina bellorum diſsiparunt, & diſſeminarunt, attrahentes in partem Regis, & Ducis fratris, quos poterant: ex amicis quoſdam pecunia, alios feudis, alios promiſsionibus allicientes: ita ut Comiti difficilis, Duci autem facilima fieret ratio gerendi belli. Quid enim poterat Comes, alioqui Regi & Duci uiribus impar, ſine militibus? Vualdemarus ergò Dux, rebus ita comparatis, agmina ducit in Holſatiam. Comes illi quibus poterat uiribus occurrit in loco qui dicit Stilnoue. Collatis utrinquè armis, longè impar Comes, multos ſuorum amiſit: alios cæſos, alios captos. Ipſe uix fuga elabitur, receptus in Hamburgum, oppidum ſibi ſemper fidiſsimum.

Louenburg Comitibus Holſatiæ ſe dedit.

Adolphus fugit.

℄ Dux Vualdemarus Hamburgum, Lubecam; aliquot item Holſatiæ Vrbes & Arces, inſigni uictoria in deditionem cogit. Caput. x.

QVO tempore progreſſus Dux, Iezeho capit. Plune etiam oppugnatum accipit deditum: Segeberg, atquè arx Trauemunde ſola reſtiterunt. Dux quoquè fortunam ſecutus indulgentem, Hamburgum progreditur, obſidione firmaturus. Comes autem, quia non ſatis communitam uidit urbem, exijt ea relicta, ubi Ducem appropinquare cognouit. Ciues autem rerum deſperatione ceſſere uictori: obuiam profecti, cum honore ſuſcepere uenientem; nec ulla illi arma obiecerunt. Erat tum annus Ducenteſimus poſt Mille. In-

Hamburgen. Duci Vualdemaro ſe dedit.

de mouẽs, poſtero Dux die uenit Bergersdorp. Et inde duxit in Louenburg: quod adhuc tenebant Adolpho fideles. Raceburg, Gadebuſch, Vuittenburg, quæ iuris etiam Comitum erant de Zuerin, ceſſere uenienti. Deinde Lubecam ciuitatem tum floreſcentem, & uehementer augeſcentem, uno uictoriæ curſu in deditionem accipere contendit. Facto autem oppugnationis & obſidionis apparatu, ciues rebus ſuis diffiſi, cùm defenſorem non haberent: longè illis Imperator. Henricus, profugus item Adolphus Comes: igitur neceſsitati parentes, Duci ceſſerunt: præſertim, quòd æſtate proxima, cùm Comes Thietmarſiam uexaret: ciues eorum, & naues Piſcaturæ in Scania inſtantes, detinerentur captiui. Pacta ergò ciuium ſuorum libertate, & ueteribus conſuetudinibus, Duci, & perinde Regi ſe permiſerunt, Anno Milleſimo Ducenteſimoprimo. Tum Dux per Holſatiam ad ſe pridem cõfugientes, à Comite proſcriptos, uel emunctos, pręficit Arcibus. Ex ciuitatibus aũt accæpit obſides: & reuerſus eſt in terram ſuã.

Lubeca ſe Duci, ſeu Regi dedit. Anno 1201.

¶ Hamburgum Adolphus, Ciuium fauore recuperat, At reddere Duci cöactus, uinctus per Holſatiam ducitur in luciam, carceri traditus.

CAPVT XI.

IAM omnis Nordalbingia in ditione Regis erat, cum Lubeca ciuitate primaria Vuandalorum: cùm Adolphus Comes, Stadenſem à ſe pridem occupatum teneret Comitatum. Inde quantis potuit uiribus mouens, Hamburgum contendit. Oppidani autem erant iuſtis de cauſis Comiti coniunctiſsimi: unde facilè eiecto Ducis Sleſuicenſis, quod ille reliquerat præſidio, ſub Rodulpho Præfecto, urbem occupauit. Erant in Holſatia quoq; qui ſpem illi facerent recuperandæ ditionis: qua fiducia in oppido ſuo permanſit ad Chriſti uſquè Natalia: non proſpiciens quod futurum erat, per brumam ſibi fugam difficilem, ubi propinquaret hoſtis. Vualdemarus uerò Dux, ubi comperit Adolphum rediſſe Hamburgum, iam ſe in caſſes coniciſſe illum arbitratus, per brumam reduxit exercitũ: & obſedit oppidum necdum ſatis communitũ, nequè commeatibus ſtipatum, ut obſidionem diu toleraret. Dux magnis ſuorum copijs omnes aditus atquè exitus obſeruabat. Albis fluuius erat algore intranſibilis. Nam glacies necdum benè firmata, neq; naues, neq; ueſtigia perferebat. Comes in arto poſitus, quo ſe uerteret ignorabat. Eruptionem pertentare, & armis peruadere tantum exercitum, deſperationi deditum conſilium uidebatur: expugnationem demorari, extrema omnia minabatur, & atrocem ab irato hoſte exitum. Deditio reſtabat: quando nihil erat uſquàm ſuauius. Sed erant in caſtris Ducis, qui Comitis ſortem

Hamburgũ Adolphus recuperat.

miſare-

miſerarentur: inter quos Guncelinus Zuerini Comes: qui & ſi dudum duras partes fecerit Adolpho coram Henrico Leone iam defuncto, nunc tamen non æquis animis accæpit Regis imperium: & locutus cum Duce pro Adolpho, ad hoc rem deduxit: ut reddita in manus Ducis arce Louenburg, quam homines Comitis tenebant, liber eſſet. Quam rem ut perageret, urbe Hamburg egreſſus, ſub cuſtodia erat Guncelini. Thietmarſi, qui erant inter auxilia Ducis, ubi audiuerunt Comitem eſſe in caſtris, & manibus Guncelini: irruptione facta, tumultuantes eum uolebant occidere. quòd proximè terram eorum uaſtauerit. Guncelinus cum ſuis defenſionem ſuam oppoſuit: & niſi acceſsiſſent copiæ Ducis, ipſum cum Adolpho perdidiſſent. Progreſſus Dux cum agminibus, Louenburg contendit: ibi Adolphus monuit, hortabatur, precabatur, etiam obſecrabat Arcis cuſtodes: ut ſuam ſortem miſerati, traderent arcem Duci. Illi adamante duriores, nihil mouebantur: ſperantes neſcio quid, aut fortè Comiti ex quibuſdam cauſis infenſi. Comes ipſe mox compedibus & manicis uinctus, per Holſatiam quondam terram ſuam trahitur, hoſtibus Danis ludibrio, ſuis uerò mœrori: & perducitur in Iutiam, carceri traditus cum Vualdemaro Epiſcopo. Irruptio in Adolphum

¶ Affinitas Principum Germaniæ contrahit per Ducem Vualdemarū. Kanutus Rex Lubecam uenit, honorificè exceptus: & poſt nonnulla per illum tentata, in ſua rediens, mortem obit. Caput. xij.

ANNVS hic erat poſt natum Chriſtum, M. cc. ij. cùm Anno Chriſti 1202.
Adolpho capto, Dux omnē teneret Nordalbingiam: mox affinitates iniJt cum Principibus Germanorum. Nam Otto Romanorum Rex, germanam ſuam deſpondit Vualdemaro Duci: ac nuptijs peractis in Hamburg ei tradidit. Viciſsim Regis & Vualdemari germanam Helenam, accæpit Ottonis Regis frater Vuilhelmus, Henrici Leonis ambo filij: habentes fratrem etiam Henricum Palatinum Rheni. Lætata eſt omnis terra Holſatorum: ſperans cum ſorore Kanuti Regis, totam habiturū in dotem. Sed ſpes illa deſtituit expectantes. Ipſe tamen Vuilhelmus Daniæ Regis ſororius, ſæpius à Rege, & fratre eius Duce, in multis honoratus, dignitatē nominis ſui multis præferebat. Proxima igitur Æſtate Rex Kanutus uenit in ciuitatem ſuam Lubecam: & glorioſè ſuſceptus eſt à clero, & omni populo. Ad cuius introitum redditum eſt præſidiū in Trauemunde: quod hactenus fideles Comiti tenuerunt. Vnde Rex non paruam accæpit lætitiam. Prouinciales quoq; concurrentes, omni hilaritate & alacritate ſe obſequio Regis obtulerunt. Rex ergò procedens uſq; Molne: & accæptis obſidibus pridem

neglectis, ad ſua reuertitur: fratre Duce procedente contra Louenburg. Quod cùm capere nõ poſſet, reſtaurato præſidio Haddenberg, quod Louenbergenſes euerterê: firmatisq́ præſidijs, ad ſua & ille reuertitur. Interim Ducales obſidioni Zegeberg, quod pro Comite ſeruabatur, inſtiterunt. At diu fruſtrantur. Sæpius erupêre obſeſsi: & ſtrage peracta in hoſtes, cõmeatus eorũ abſtulere. Superueniẽs autem Dux, grauius urgebat obſeſſos oppugnationibus. Sed nihil ad rem. Ipſi intus fiducia pleni, calcem ſparſere: quò farina crederentur abundare. Vix autem in ſua Dux redierat, & triſtis illum nuncius conuenit: fratrem

Kanuti Regis mors.

ſuum Regem, inmatura morte ſubtractum. Quocirca nihil ille moratus, contendit in Regnum. Quod illi omnium unanimi conſenſu, Regis germano clariſsimo, mox delatum eſt.

¶ Vualdemarus Kanuti frater, Rex Daniæ declaratur. Arx Louenburg ſe dedit. Adolfus Comes datis obſidibus liberatur. Caput. xiij.

Vualdemarus Rex. II.

WAldemarus Vualdemari Regis filius, Kanuti proximi Regis frater germanus, in Regnũ peruenit. Regalẽ de more benedictionẽ illi D. Andreas Lunden. Archiepiſcopus impendit. Et eodẽ año circa Auguſtũ, cum magna gloria, & innumera ſuorũ multitudine Lubecam ciuitatem ſuam intrauit: ibiq́ Rex Danorum, Vuandalorũ, ac Dominus Nordalbingiæ ab omnibus ſalutatur. Prima

Louenburg obſidetur.

illi expeditio fuit, ad oppugnandũ diu deſyderatã arcem Louenburg. Quam multiplici iure depoſcebat. quòd Adolphũ Comitẽ, eius captorem teneret. quòd Henrici Leonis filiam coniugẽ haberet. quòd à leuiris ſuis illi permiſſa eſſet. Igitur omni bellorũ apparatu, Danis, Vuandalis, Thietmarſis, Holſatis renouat obſidionem. Fortiter oppugnant: qui intus fuere animoſè defendũt. Multi cadunt: uulnerantur plures: labor improbus non ceſſat. Cœpit interim pœnitere arcis cuſtodes, quòd dominũ ſuũ Adolphũ, nup pactionibus nõ redemiſſent. Igitur colloquiũ depoſcũt. Quod cùm permiſſum eſſet: interuẽtu Pontificũ,

Deditur cõditionibus.

res in eũ modum componitur: ut tradita Arce, Comes liber foret: ſed ut rata manerent quę agerentur, Obſides darentur. Pro Comite placuit, ut Comes duos daret ex filijs proprijs: & unum ex filijs Adolphi de Daſle: inſuper & unum ex filijs Henrici Comitis de Dannenberge: & octo filios Miniſterialiũ, hoc eſt, uaſallorũ. Firmatumq́ eſt ex Regis parte: ut poſt decem años Obſides liberi eſſent. Si tamen intra decem annos, aut Rex, aut Comes decederent, omnino obſides redderẽtur. Sic libertati donatus Comes, in Schouenburg redit. Nec unquàm credo illũ in hanc redijſſe terram. Nam quę poſtea ſub nomine eius facta leguntur, ad filiũ eius referenda ſunt. Sic ſuadet ætas. Iam enim Quadragena-

dragenarius erat hic Adolphus, cùm rediret poſt captiuitatem in terrã
ſuam: igitur quæ poſt. xxx. &. xl. annos facta memorantur, eius annis
non congruunt: nauigaſſe in Liuoniam: bella multa contuliſſe cũ Da
norũ Regibus. Hæc enim is Adolphus peregit, qui poſtea Ordinem
introiuit diui Franciſci, quem huius extitiſſe filium contendo: eum ui-
delicet, quem puerum ferũt impetratum à patre per nobilem fœminã
Deſt: aduectumq; in Holſatiam, cuius auſpicijs Holſati Danos cœpe
runt primùm Zegeberge: deinde reliquis ſuæ terrę Arcibus propelle
re: donec magno pręlio uictum Regem Vualdemarũ, à ſuis abigerent
ceruicibus. Sed hæc infra: & plenius in noſtra diximus Saxonia. Saxoniæ libro. 7.

¶ Vualdemarus Sleſuicenſis Epiſcopus, certis conditio
nibus carceribus eximitur; Bremenſisq; Eccleſię Ar
chipræſul nominatur. Caput. xiiij.

COMITE ergo uinculis ſuis ſoluto, concaptiuus eius
Vualdemarus Sleſuici Epiſcopus, in uinculis perdura-
bat. Sed pietate domini Andreę Archiepiſcopi, & aliorũ qui pro ipſo
interueniendũ putauerunt, à captiuitate tandem relaxatus, exiuit hoc
pacto. Quia enim idem D. Vualdemarus uir nobilis erat, Regis Ka-
nuti, quem Sueno perdiderat, filius, Magni patrimonij hæres: & con-
tra Kanutũ proximum Regem, & Vualdemarũ tunc Ducem, nunc
Regem ſenſerat, pernicioſa multis eius liberatio timebatur: Conſilio
inito, negociũ perlatum eſt D. Apoſtolico, Quo per nuncios agen-
te, D. Vualdemarus iſto pacto relaxatur: ut nunquàm in ea uicinia cõ- Quibus con
maneret, in qua Regib. aut formidabilis, aut ſuſpectus degeret. Quod ditionibus
ipſe ſacramento ſuo cõfirmauit. Rex ergo datis ſumptibus, ad D. A- Vualdema-
poſtolicum illum miſit: ut ibi conſiſteret, donec alio Pontificatu dona rus Epiſco-
retur, Vualdemarus tamen eas malè impleuit conditiones. Quia Phi- pus liberat.
lippo Romanorum Regi, qui Ottoni colluctabatur, ſeſe coniunxit:
queſtus iniurias ſuas: & inde de Archiepiſcopatu Bremenſi conten-
dit. Quod in Metropoli noſtra diximus. Sed quod huic conſentane- Metropolis
um eſt loco, cùm circa annos Domini Milleſimum Ducenteſimum ſe meminit.
ptimum, Hartuicus Bremen. Archiepiſcopus uita exceſſiſſet, grauio-
res per Vualdemarum Eccleſia motus excæpit. Nam multorum in ele
ctionis negocio illuc inclinabat ſententia: ut Vualdemarus olim Sleſ-
uicenſis Epiſcopus, nunc Bononiæ agens poſtularetur. Fuerunt tam-
en, qui illi electioni ſe ſubduxerant. Quorum primarius Burchardus
maior Præpoſitus, cum quibuſdam cohærentibus: Hamburgenſes
autem Canonici, propter Regem Vualdemarum, cui iure ſuberant,
ſuſpecti in hac poſtulatione ducebantur. Qui uidẽtes ſe contemptos,
& in electionis negocio præteritos, huic contradicebant: præferentes.

Eccleſiam ſuam eſſe Matricem: unde fluxerit Metropoliticus honor. Bremenſes tamē miſsis Legatis honoratis, tam de Clero, quàm de Miniſterialibus D. Vualdemaro, electionem canonicè factam inſinuarunt. Ille autem ſumptis profectioni neceſſarijs, unà cum Bremenſis Eccleſiæ Oratoribus, Apoſtolico ſe conſpectui præſentauit.

¶ Vualdemarus poſtulatus Epiſcopus Romam proficiſcitur. Pontifex Vualdemarum abeuntem excommunicat. Caput. xv.

GRATVLATVR Pontifex de profectione aliàs deſtituti: ſed non præcipitauit implere, quod in diſputationem præſumebat caſurũ. Superuenêre Hamburgenſiũ nuncij: & electioni (ſiue eam quis poſtulationem putauerit: cùm eſſet tamen antea à ſua abſolutus Eccleſia: non poſtulatio, ſed Electio dici debuit: ſi modo canonica extitiſſet) ſe oppoſuêre. Venit quoq; Regis Orator Petrus Roſchildien. Prępoſitus, ſine literis: quas in itinere latronũ incurſatione ſe querebatur amiſiſſe. Hic commonefecit ſummum Pontificem iuriſiurandi quod feciſſet: Nunquàm ſe in eum locũ collocaturũ, in quo Regi grauis eſſe poſſet: at hic omnino eſſet Regi ſuo & ſuſpectiſsimus, & moleſtiſsimus. Quibus cognitis, Vualdemarũ Papa per aliquot dies demoratur: quouſq; de fratrum ſuorum conſilio deliberatus, conſtitueret, quid de eo ordinaret. Vualdemarus autem uidens ſe in arto poſitũ, illicentiatus abſcedens, ſe ad Regem Philippum contulit: quem ſciebat Ottoni, & Danorum Regi contrarias fauere partes. Apoſtolicus autem miſsis Epiſtolis ad omnes Germaniæ & Gallię Eccleſias, Vualdemarũ inobedientem, diſtrictè excommunicauit. Bremenſes tñ hoc diu ignorabant, quia literas Apoſtolicas nemo illis diu exhibere præſumpſit: donec in publica Miſſa quidam inter offerẽtes deliteſcens, eas imponeret altari. Crediderim ego, Bremenſes hac maximè ratione inclinatos Vualdemaro: ut per eum uirum Regij ſanguinis, & qui multos haberet in Regnis ſibi affectos, recuperaret Bremenſis Eccleſiæ antiquum honorem ſuæ Legationis, & ſuperioritatis per Regna quæq; Aquilonis. Sed ea ſpes cum Vualdemaro euanuit. Philippi tamen Regis nutu intrauit Dioceſim: & exceptus eſt ab his qui eum elegerunt.

¶ Rex Vualdemarum Epiſcopum inſequitur. Stadium Epiſcopus ui obtinet: quod tamen Burchardus denuo recuperat. Caput. xvi.

REX AVTEM Vualdemarus audito introitu cognati ſui, quem hoſtem ſuũ nõ dubijs ſignis cognouerat: eum impedire, & aliũ ſubſtituere uenit cum exercitu. Iam tamen Guncelinus

celinus Comes, & Henricus frater eius à Rege auerſi, pro hoſtibus habebantur. quòd pridem Ioannem Gans Regi fideliſsimum, arce ſua Grabau deſtituiſſent. Miſit in eos Rex cum parte copiarum Albertū: quem iam Nordalbingiæ præfecit. Hic primùm arcem Boytenburg Comitibus parentem, excæpit. Deinde omnem terram peruaſtauit. Hunc Albertum, quis, & unde fuerit, multi diſsimulant. Ego aliquando Vuilhelmi de Braunſchuueig filiū arbitrabar, natum ſorore Vualdemari Regis. quòd nonnulli Annales, eum Regem auunculum teſtantur Alberti. Sed non patitur annorum ratio: ut anno ſecundo celebratis nuptijs, ut diximus, poſt Mille ducentos, iam inde natus puer, annos octo. x. uel. xij. ductaret exercitum. Vnde in illorum tranſeo ſententiam: qui Comitem de Orlemunde aſtruunt fuiſſe Adelbertū: filium Henrici, qui occiſo apud Demin ſecundo Adolpho, tutor paruuli Adolphi erat: matrem eius coniugem ducens. Vnde potuit Albertus eſſe uiuentis Adolphi, & in Schouenburg agentis frater uterinus. Vualdemarus Epiſcopus, cùm intelligeret Regem in ſe hoſtiliter uenire: & ipſe copijs contractis, ditionem eius inuadere tentauit. Sed detinuit eum Burchardi Præpoſiti, qui & ipſe ad Archiepiſcopatum aſpirabat, conatus: uſus Hamburgenſium, & quorundam Bremenſium fauore. Et in primis Regem Daniæ ſibi conciliabat: atque ab eo inueſtituram accæpit: præſertim de ea ditione, quę ultra Albim eſt. Cum què perinde Hamburgum pro ſe teneret: per amicos Regis Stadium quoque ſibi conciliabat. Iam fortè Adolphus arma Regis fugiens, illud dereliquit oppidum. Vualdemarus autem Epiſcopus, ordinatis inſidijs, Stadium occupare conatur. Sed cura eorum qui pro Præpoſito agebant, Vualdemarum excluſit. Cùm autem inſidiæ non procederent, uim adhibere properauit. Nam contractis undique per Diœceſim Bremen. armis, obſedit Stadium: & expugnauit, & diripuit: uix elabentibus qui pro Præpoſito ſenſerant. Poſtea tamen Burchardi pars rurſus inualuit, & capto oppido habitauerat ibi. Rex enim facto iam ponte, tranſiuerat in pleriſque locis Albim: unde equitatum circummittens Vualdemaro Epiſcopo, terram fecit inſecuram. Firmauit autem arcem Horburg ad pręſidiū eius electi, quem Rex ipſe aduerſus Vualdemarum Epiſcopum, ſuſcepit defenſandum.

Stadium Epiſcopus diruit. Burchardus recuperat.

¶ Rex Burchardum tuetur. Triganiam celebrat. Otto iiij. Hamburgum poſsidet: quam Rex rurſum ui obtinet. Liuonien. Chriſto lucrati, ad uomitum paganiſmi redeunt. Caput. xvij.

TRANSIERANT in hac conflictatione dies plurimi, cùm Bremenſes Vualdemarū, Rex Burchardū tueretur. Sed interueniente

teruenientenouatione propter Gerhardum Oſnaburgenſem, Præpoſitum confirmauit: & Rex uiribus reuocatis in Regnum, Vualdemarum iam alijs oppoſitum reliquit. Ille quoq; à Bremenſibus relictus, Stetingos, quos primùm habuit aduerſarios, cœpit pro ſe Eccleſiæ inmittere. Hi damna plurima intulerunt. Sed Vualdemari partes cum Philippo Rom. Rege conciderunt. Venit quoque idem Epiſcopus ad calcem uiuendi. Nam finem ei properarunt, & curæ, & labores. Interim Rex Daniæ Vualdemarus, mortua prima coniuge, Ottonis ſorore, cum qua etiam finijt familiaritas, quæ Regibus interceſsit: duxit filiam Regis Böemiæ Ioannis Margaretam. Sed nec illa diu ſuperſtes

Rex trigamus. erat: & accæpit tertiam, quæ erat ſoror Fernandi Comitis Flandriæ, mulierem pulchram nimis. Interuenit autem cauſa: qua Rex idem iratus Stadenſibus (fortè, quia Vualdemarum Epiſcopum fouerant: uel quia Comes Adolphus inde Hamburgo inſidiaretur. incerta enim cauſa fuit) multis nauibus Albim intrauit, Stadium inuaſurus. Sed Palatinus Rheni, frater Ottonis Regis, impediuit. Iam enim quibuſdam ex cauſis, quæ non apparent in Annalibus, diſſenſerant Saxonum fratres Principes à Rege: intercidente affinitate per mortem Reginæ. Deniquè Imperator Otto, Anno Chriſti. xv. poſt Mille ducentos, cum fratre, & Marchione de Brandenburg, cùm adhuc uiueret, & intereſſet Epiſcopus Vualdemarus, Hamburgum obſedit: & cùm firmum ſa

Ottoni IIII Hamburgū ſe dedit. Anno 1215. tis perferendæ obſidioni non eſſet, dedidit ſe Imperatori. At anno ſtatim ſequenti Rex Daniæ Vualdemarus, contracto graui exercitu per brumam, rigente iam Albi per glaciem, Stadium petiuit. Sed cùm illa iam liqueſceret, formidans redeundi difficultatem, omnem uim ſuam contulit in Hamburgum. Firmauit igitur præſidium fortè ad Albim infra urbem, eo crediderim loco, qui nomen ſeruat Nouæ arcis, in parochia ſancti Nicolai. Tum enim ea ciuitas, præter diui Petri parochiam parum includebat: ut inde ſeruaret, ne quid uel importaretur, uel exportaretur. Et Comes Nordalbingiæ Albertus, aliud firmauit præſidium ſupra urbem. Cuius rei difficultate preſsi ciues, muros quidem

Hamburgū Rex recuperat. defenderant, ſed fami dominari non poterant: ideò ſe Regi iterum dediderunt. Et hanc arbitror extitiſſe cauſam, cur oppidum iſtud Imperio ſine medio ſubeſſe putaretur ætate noſtra. quia ab Ottone Quarto expugnatum, ſacramenta præſtitit Imperio. Nec diu tamen potuit implere: cùm indefenſum ab Imperatore, iterum Danorum Regi ſubeſſe cogeretur. Per quæ tempora labor iſte eximius in Liuonia fuit: ut ad CHRISTI fidem conuerteretur. Eò nauigabat Albertus Nordalbingiæ Comes. Nec diu REX ipſe Vualdemarus cum agmine graui ſecutus eſt. Cùm & apprehenſa terra, extruxit Renaliam: &

 poſſedit

poſſedit aliquandiu: quo iure etiam nunc ſibi dicitur uendicare. Sed hoc certum eſt: quòd Eccleſiaſticum ius illius ditionis, ex Dania pendet. Deinde proximis annis Lealenſem terram occupauit cum Alberto Comite: & in ea urbẽ extruxit. Sed eo in ſua redeunte, Pagani omnia euerſa, redegerunt in uaſtitatem.

¶ Henricus Comes Zuerini, Regem inſidijs, & Albertum prælio capit, ambos carceribus mandans. CAPVT XVIII.

ANNVS erat poſt Mille Ducentos. xxiij. cùm Henricus Zuerini Comes, fide publica in Daniam euocatus, ad reconciliationem & gratiam Regis aſpirabat. Cui cùm Rex duras conditiones oppoſuiſſet, & difficilimam faceret uiam recõciliationis: obſeruabat tempora, quibus Rex in caſtris manẽs, à ſuis non ſatis obſeruabatur. Serum erat tempus: & Danis pro ſua conſuetudine potis, indiligenter excubiæ ſeruabantur: utpote in Regno longè ab hoſtibus, nihil hoſtile formidabant. Henricus autem ante cuncta proſpiciens, cum negligentiam Regiorum cuſtodum non ignoraret: fortè in uenatione Rex erat, & quieti deditus, profundius ſoporatur. Henricus iam naue procurata, Regis papilionẽ ingreditur (audax facinus) et occluſo ſpiritu oris, uinctum extrahit Regem: ac Comitibus ad uim præparatis, Regem deducit in nauim: impoſitumq́, ſecum perducit in Dannenberg: ibiq́ conſeruat in carcere. Obſtupuere qui audierãt uniuerſi fiduciam uiri. Exemplum hic ſecutus eſt Friſonis: qui ueſte coriaria ſubſtrictus, ſe miſit in undas: & emergens propè alteram ripam, deſpaciantem Fridericum primum Imp. circumplexus, uoluebat in harena, ut ſecum traduceret per amnem. At ſuperueniens unus & alter, gladijs effugauerunt latronem. Ille quidèm exitu fruſtratus: ſed Henricus quod cogitauit peregit. Proximo autem Anno Henricus Rex, Imperatoris Friderici Secundi filius, deſcendit in Bardeuuicum: Curiam ibi pro more Regalem inſtruens. Cauſa aduentus erat: ut de liberando Danorum Rege ageretur. Aderat quoq́ Colonien. Archiepiſcopus. Et cùm multa tentaſſent, non profecerunt. Rege autem iam capto, cùm quieta uiderentur omnia: Comes Adolphus de Schouenburg, inuitaẽ ab Henrico de Zuerino, & Henrico de Vuerſle Comitibus, & ab Archiepiſcopo Bremen. Gerardo: inſuper à terræ potentiorib. ut ueniat: terram in ditionem recipiat: & amiſſa iura recuperet. Iam enim (ut Holſatorũ ſunt Annales) Zegeberg, et quędã alia caſtella recuperauerant: cùm tenellũ Ducẽ puerũ habẽtes, ſe in libertatẽ uendicabant. Fecit Adolphus quod monebatur. Excæptus ab amicis, hoſtibus occurrit. Albertus Comes ſe ueniẽti opponit. Et cõmiſſo prælio,

Rex inſidijs Comitis Henrici capitur.

Hiſtoria, morionem ſe finxiſſe in caſtris Cæſaris, ſcribit: ad hoc à Mediolanis ſubornatum.

prælio, idem Albertus ab Henrico de Zuerino capitur: & ad auunculum ſuum Regem mittitur in carcerem.

¶ Rex magno ſe redimit. Bello poſthac cum Nordalbingiorum fœderatis, ſuperatur, & fugit. Caput. xix.

REX autem proximo tempore, cùm alia uia non eſſet, argento ſe redemit: datis. xlv. milibus marcarum argenti: exceptis iocalibus, atque inde per amicos diſtributis, ad precium & æſtimationem trium milium marcarum. Sed ut Albertus Comes laxaretur, Regis fideles, qui arcem Louenburg adhuc tenuerunt, pro Alberti relaxatione, Duci Saxoniæ Alberto, Bernardi filio tradiderunt. Iam Rex ipſe omni in Nordalbingia deſtitutus fortuna, ſolam Lubecam tenuerat. Comites uerò, qui Regis arma ueriti ſunt, re uerſuri, inuitabant Albertum Ducem: ut ueniens reciperet quæ olim ſuæ ditionis, Rex proximis annis occupauit: & inter alia Lubecam præclaram urbem tueretur. Sed ignorabant Nobiles: iam ſibi Ciues conſuluiſſe de ſua libertate, apud Fridericum Imp. Secundum, obtenta conſcriptione, & liberatione Imperij: cùm obſeruato tempore, arcem quæ erat in ſua urbe, deturbatis cuſtodibus exciperent: & confractam in alios uſus uerterent. Rex autem his ad plenum compertis: quòd in ſe cōſpirarent uicini Nobiles, cum urbe Lubeca: parauit quanta potuit arma, ad recuperandam Nordalbingiam. Comites ipſi quoque ſibi conſuluerunt. Nam arma contraxerant undecunque. Aderat Archiepiſcopus Bremen. Gerardus cum copijs ſuis: Albertus Dux Saxoniæ: Henricus de Zuerin: Adolphus de Schouenburg. Ego filium cum patre affuiſſe coniecto. quòd tantum adminiſtrare bellum adoleſcens non poterat: ſed ſeptuagenarij patris potius conſilijs, quàm armis fretus, tantam ſit aggreſſus rem. Aderant quoque Vuandaliæ Nobiles, Henricus de Vuerle: & filij Boreuuini: cum ciuibus Lubecenſibus, quanta poterant multitudine perarmatis. Regi autem uenit auxilio D. de Lünenburg Otto, natus Vuilhelmo & ſorore Regis. Et copijs iam quiſque pro ſua parte combinatis, concurrerunt die Magdalenæ in planis Bornehouede. Statim autem ut contulerunt manus, fortuna Regis inclinauit: & multis cæſis, atque captis, Rex cum filio fugam inijt. Otto capitur. Victoria fit Nordalbingiorum. Mira rerum cōuerſio. Iſte Ducatum adminiſtrans: & in primis Regni annis erat uictorioſiſsimus: nunc ubique uictus, omnia amittit in ætate uirili, quæ in adoleſcentia acquiſiuit. Sed cùm nō diu poſt Henricus Zuerinen. Comes, diem ſuum obijſſet: Guncelinus Ottonem dimittendum putauit. ut maiori eius in reliquum tempus gratia & fauore uteretur. Solus enim ſuperſtes fuit ex ſemine Leonis Henrici. Nam Otto, & Henricus fratres Vuil-

Belli apparatus utrinque.

Nordalbingi uincunt.

Rex fugit.

tres Vuilhelmi patris eius, ſine prole deceſſerũt maſcula. Sed obſtitit Dux Albertus Saxoniæ: qui niſi dimitteret illi Otto Hiddeſacker, liberationi eius noluit conſentire. Vualdemarus autẽ Daniæ Rex, cùm tres ex nouiſsima coniuge filios ſuſtuliſſet: affectione incredibili in minorem ferebatur, nomine Vualdemarum: ut illum uiuens ſecum Regem iuberet conſecrari: fratribus eius natu maioribus, non æquis ea oculis, ut credi poteſt, aſpicientibus. Vxore autem accæpta Rex iunior, illam ſtatim amiſit. Nec longum tempus in medio, ipſe ſecutus eſt præmorientem. Pater autem filio Regi ſuperſtes, Regnum quamdiu ſuperuixit ipſe adminiſtrauit. quòd filijs alijs malè fideret. Dux autem Abel duorum iunior, filiam Adolphi Comitis Nordalbingiæ duxit Coniugem. Hunc ego quartum accipio Adolphũ: qui poſtea fratrum Minorum Ordinem ingreſſus, Abelem fecit ſuorum liberorum adoleſcentum curatorem. Quod in Saxonia noſtra diximus.

¶ Rex & Adolphus fruſtra Lubecam terra & mari obſident, re infecta, obſidionem ſoluunt. Rex in Daniam rediens, in quarto anno morit. Caput. xx.

REX Vualdemarus ſenior, cùm iam arbitraretur urbem Lubecam magis magisq́ per ſingulos dies augeſcẽtem, in ſe, & in Adolphum Holſatiæ Comitem, cui iam benè uolebat, ſuperbire: bellum ei cum dicto Adolpho indixit: & ipſe Rex à mari, Comes uerò à terra infeſti fuere urbi iam Imperiali. Ad oſtium uerò Trauenæ duo erexere utroq́ latere præſidia: & hinc atq́ inde ductis catenis, aditum et exitum intercludere uoluerunt. Rex autem cùm magnã claſſem teneret in mari, ex grandioribus & iam uetuſtis, unam elegit nauim: quam ſaxis oppletam demerſit, obſtruendo portui. Quo facto, Rex claſſem retro parum egit: ut quid agerent ciues ſpecularetur. Illi egreſsi, foſsionibus inſtiterant: alueum alium flumini præparantes. quod facile factu ſunt arbitrati, ipſo fluxu decurrentis fluminis adiuuante. Dum ibi conarentur, uenit uenalicia claſsis: & pleno uento adnauigans, ferreas catenas confregit: peruiumq́ reddidit portum ante clauſum. Qua in re magnam inijſſe gratiam cum Lubecenſibus referuntur. Ego illosipſos fuiſſe Lubecenſes ciues arbitror, qui adnauigauerunt. Renalia enim noua ciuitas, necdum in eum profeciſſe credi- tur modum, ut claſſem emitteret: quando nec ætate noſtra multũ ſuis uiribus poſsit, nixa ſocietate Lubecenſium, & eorum qui in occiduis partibus egunt Mercatorum. Ea claſſe aucti Lubecenſes, obuiam Regi ire contendunt, ſex maioribus ex omni claſſe nauibus perarmatis. Rex autem declinauit in Vuernouiam: ibiq́ cõſedit. Lubecenſes nuncio admonuere Vuandalos Boruuini filios: ut Regem à terra, illi à ma-

Renalia urbs.

ri adorirentur. Nihil erat opus multis ſtimulis in eam gentem, quæ ab olim ſua ſponte Danis ſemper conflictati ſunt. Igitur Rex utrinq; expugnatus, in Lubecenſes uertitur: & illis retro pulſis, claſſe ſua redit in Regnum. Ciues autem deiectis præſidijs, portum ſuum in antiquum modum reformauere: Vualdemarus autem in Regnū rediens, componendis utcunq; rebus inſtitit: & poſt annos quatuor huius nouiſsimi belli, in pace quieuit, Anno 42. poſt Mille Ducentos: cùm per annos quadraginta Regnum uaria fortuna adminiſtraſſet, fortunatior iuuenis, quàm ſenex.

Vualdemari mors, Anno. 1242.

Ericus patri ſuccedens in Regnum, à Lubecenſibus impetitur. A fratre truncatus. Caput. xxi.

Ericus Rex VII.

ERICVS inter filios eius natu maior, patri ſuccedit in Regnum: & quoniam pater non ætatis ordinem ſecutus, utroque iuniorem fratrem illis in Regno præpoſuit: Abel Dux Sleſuici, patris in hoc ſecutus iudicium, fratri ſe quoq; præponendum putauit. Vnde factum eſt: ut principio fraterni Regni Abel duros motus excitauerit: ſed tamen Ericus in Regno utcunq; perdurabat. Cuius temporibus Adolphus Holſatiæ Comes, poſtquā in Liuonia aduerſus perfidos diu pugnaſſet: reuerſus in nouam b. Franciſci religionem tum efferueſcentem, pro recentia facti ſe tranſtulit: genero ſuo Abeli Duci Sleſuicenſi permiſſa tutela filiorum: quos ad literas erudiri cupiens, magnis ſumptibus in Pariſiorū gymnaſio iuſsit creſcere. Interea Rex Ericus Lubecenſibus infenſus, patris iniuriam conſtituit uindicare: & primum quidèm ciues in Dania piſcaturæ inſtantes, cœpit. quod ex paterno facto inoleuit. per eam uiam extorquere uolēs quæ cupiebat. Sed liberatis per quamcunq; occaſionem ciuibus, ipſi armatam claſſem mittunt in Daniam populaturam. Peruenientes autem in portū qui dicitur Mercatorum, ubi Rex plurimum conſederat: Arcem proximo ſeculo ab Abſolone Archiepiſcopo fundatam, oppugnant: & ſolo deiecto complanant: onuſtasq; prædis naues reducunt uictores. Hic Rex cùm eſſet Deo deuotus, honore præcipuo excoluit ſanctum martyrem Vuenzeſlaū Boëmiæ Ducem: quem frater eius occiderat. Cùm autem Rex eſſet ſoporatus, uidit per quietem, eundem ſibi dicentem martyrem ſanctum. Confide frater. Adſum quem colis. Nuncius tibi uenio, eodem te genere martyrij abſumendum quo & ego. Prius tamen Monaſteriū uolo conſtruas in honorem Dei, & nominis mei. Euigilans Rex, certus, non fuiſſe uana ſomnia, in terra Renalenſi Cœnobium cœpit erigere, quod ei uiſio præcepit. Sed prius quàm conſummaret, morte ſubtractus eſt hoc ordine. Viſionem ſuam duxit in longa tempora conſummandam: præſertim ſiſus, quòd necdum ex-

Adolphus fit monachus.

Steckelburg. Arcē Abſolonis Lubecen. ſolo æquant.

Somnium Regis.

pleſſet iniunctum ædificendi Monaſterium. Simul fretus fraternis uiribus: quòd ſuperiori anno reconciliati eſſent, ex longinquo diſsidio: fratrem ſuum Abel in ditione ſua duxit uiſitandum. Venit: fratremq́ conuenit amiciſsimè. Ille uenientem Regem hoſpitaliter excæpit, ut apparebat: ſed uixit in corde eius odium inexpugnabile: quod nullus fraterni ſanguinis reſpectus, nullus compoſitionis modus, nulla familiaritas potuit exuperare. Nihil timentem Regem, cùm ad Scacos (calculos uocãt latrunculos) cum quodam milite Rex luderet: & omnem ſecuritatē in fraterna domo præ ſe ferret, à fratris militibus captus eſt: & in nauim perductus. Lago quidam ex Dania miles illi præfuit, capitalis Regi inimicus: quem ubi Rex uidit, malà ſibi ominatur. Ille ait, Moriēdum tibi ſcito Rex ſine ulla cunctatione. Sciebam inquit Rex, ubi in tuas manus perueni, eſſe de me actum: uerumtamen ſacerdotē mihi iube adeſſe, ut animæ ſempiternæ conſulam. Quo adueniente, ſynceram ex animo peccatorum confeſsionem peregit, & abſolutione percæpta, Sciebam inquit, mihi à fratre meo mortem impendi, ſed non tam ſperaui properatam. Peccata quidèm mea depoſcunt quod patior: ſed non erit melior exitus fratri, niſi quòd reſipiſcat à malicia. Solent morituri nonnunquàm uaticinia edere. Et Rex quidèm in naui, ipſo in lacu Slya, ad oppidū Sleſuicenſe, cæſus ſecuri eſt. Inconſueta mors Regi. Cadauer ſaxo coniunctum, mergitur in profundum: non tamen diu poſt, inuentum eſt ſupernatare, ceruice adhuc per cutem adhęrente corpori. Inde tranſlatum, tumulatur in oppido Sleſuig apud fratres Prędicatores. Monſtrant tamē in Eccleſia maiori locum, unde furto ſubtractum, in ſepulchrum Regium ferunt tranſlatū. Frater autem iam Rex, ubi intellexit, inuentum fratris Regis corpus, iuſſit effoſſum deportari in Regium ſepulchrum. Erat autem annus poſt natum Chriſtum Milleſimus Ducenteſimus Quinquageſimus primus, cùm annos non plenè nouem in Regno peregiſſet. Qui huius necis conſcij fuere, omnes malè perierunt. Lago ipſe executor ſceleris, in Holſatia obtruncatur à colluſore. Hermannus quoq́ Kerkuuerder miles, qui tum cùm Rex caperetur, cum illo ludum peregit, cùm conſcius factionis putaretur, à foſſoribus ruſticis confoſſus perijt.

Regis mors securi.

Año. 1251.

¶ Abel fratri ſurrogatus, ab equite Sialandico impetitur, fugaturq́. In Friſia tandem occumbens.

CAPVT XXII.

ABEL Regis proximi frater, ſuperioris filius, fratri ſurrogatur in Regnum. Quod malè partum, & fratri per uim extortum, non potuit eſſe diuturnum. Nam in ipſa ſua Dania, præſertim in Sialandia bello impetitur, ab Henrico de Mildorpe mi-

Abel Rex.

 lite.

lite. Cui Rex cum copijs ſuis congreſſus, uincitur, atq; fugatur. Multis ſuorum amiſsis: uictores in naues præda congeſta, redierunt in ſua. Creditum eſt: motum illum ueniſſe Regi ex Friſia, atq; Thietmarſia. Nam proxima æſtate uindicare ſe uolēs Rex Abel, arma collegit pluſrima: & primos quidem impetus uertit in Friſiā Aquilonarem (Norc ſtrand uocāt) inde proximo traiectu tranſiturus in Thietmarſiam: unde coniectura eſt, inde prodijſſe priores, qui eum laceſſerunt hoſtes. Sed cùm improuidè depugnaret in Friſia: à Ruſtica plebe, Rex tantus, & tanta præditus armorū multitudine, cadit oppreſſus. Tum impletum eſt morientis fratris uaticinium: qui prędixit, niſi conuerteretur à uijs malis, proximè ſecuturum. Non hanc Regis expeditionem fuiſſe in Holſatiam, quiſquàm præſumat. Cùm ſemper amiciſsimè uixerit iſte Rex cum Leuiris ſuis, quorum tutelam gerebat. cùm illi abſentes eſſent pro literarum ſtudio: & redeuntibus in Hamburg, præſente Archiepiſcopo Bremenſi, liberrimè reſtituit ditionem, nihil ſibi iuris reſeruans: fretus etiam eorum armis in fratrem Ericum. Nō enim ſemel tantùm arma promouerat Archiepiſcopus Bremenſis cum Ioanne Holſatiæ comite: ſed & filium Abelis Vualdemarum, qui cum Comitibus Holſatiæ auunculis ſuis, ſtudio literarum deditus erat in Francia: redeuntem, apud Coloniam (incertum quibus cauſis) captū & detentum, idem Ioannes ęre ſuo redemit poſt patris mortem: datis, ut ferunt, ſex milibus aureorum. Hic Vualdemarus patre cæſo reuerſus, à patruo Chriſtophoro Rege permiſſus eſt adminiſtrare Ducatum Sleſuicenſem. Peregitq; æuum diu pacificū cum Comitibus Holſatiæ auunculis ſuis: ſemper memor puerilium ſtudiorū: memor ſanguinis proximi: memor beneficij, quod ei Ioannes impenderat, cùm eius opera ex captiuitate Colonienſi liberaretur.

A Friſijs cadit.

¶ Rex cum Regina in Leoheyde capitur. Liberati, tandem in pace reliquum ætatis tranſigunt. Comes uero Ioannes milite ſuo nondum diſperſo, iniuriam Lubecę paſſam, ulciſcitur ferro & igne: eadem à Lubecēſibus poſtea paſſus. Rex Chriſtophorus moritur. Caput. xxiij.

CHRISTOPHORVS proximorum Regum germanus frater, Vualdemari Regis itidem filius, ſuccedit in Regno, iam dudum impacatiſsimo crebris Regum inuitationibus: quæ ſecum attulerunt omnium rerum innouationes. Veniunt noua conſilia, noua miniſteria, noui mores. Hic Chriſtophorus diu nullos expertus eſt magnos caſus in Regno: ſed quietè ſatis egit uſq; ad tempora morientis Vualdemari, Ducis Sleſuicen. Hic erat Regis ex fratre Abele nepos.

Chriſtophorus Rex. I.

Reliquit

Reliquit autem Vualdemarus ex ſorore Ioannis & Gerardi Comitum, filium Ericum: cuius adminiſtrationem in ætate minori ſibi Rex deſumpſit: arbitratus Regno conducere, ut unum iterum corpus integretur, extincto Ducatu Sleſuicenſi. Sed cùm Regis conatus intelligerent Comites memorati, pro ſuo nepote Erico arma ſumpſere: & Regi nunciantes hoſtilia, occurrerunt uenienti cum expedito agmine in loco qui dicitur Leoheyde: ibiq; Signa contulerunt. Vbi diu fortiter extracta pugna, inclinauit fortuna Regis. Cæſi plurimi: capti nonnulli. In quibus Rex ipſe capitur. Non aberat longè Regina: illam quoq; cum Rege captam, Comites perduxerunt in Hamburgum. Sunt tamen qui hanc rem non Chriſtophoro, ſed filio eius Erico narrent contigiſſe, ut caperetur. Nam Chriſtophorum tradunt obijſſe Anno. 59. cùm triennio poſt in Leoheyde confligeretur, Rege capto cum Regina. Et eam rem de filio Erico teſtificantur Annales Danorum. Inde poſt multos dies, multis argenti libris in redemptionem perſolutis, relaxatur. Sed Ioannes Comes Holſatiæ, cùm adhuc uictrices cohortes ſuas teneret: memor iniuriæ quæ nuper illi Lubecæ prouenerat, cùm immunitatem urbis uiolaſſet: & uix tumultuantium Ciuium manus euaſiſſet: uindicare ſe conſtituit: & mouens in prædia Lubecenſium, ferro & igne cuncta uaſtabat. Sed ciues diſsimulata in tempus inuaſione, cùm ille agmina ſua diſperſiſſet: illi quoq; inuocato Alberto Duce Brunſuicenſe, reddunt uicem Comiti. Vuagriam illi peruaſtant. Oppidum Kilonem obſident, & oppugnant: & incendijs, uaſtationibusquè peractis, cum præda reuertuntur. Chriſtophorus autem in pace omnia adminiſtrauit: paſſus unicuiq; ſuum eſſe, quæ pridem illi cauſa malorum erat. Inde ad añum Chriſti Milleſimum Ducenteſimum quinquageſimum nonum in fata conceſsit.

Rex cũ Regina capitur

Año. 1259.

¶ Erici & Regnum, & in affines Erici Ducis filios, atq; Holſatię Comites tyrañis. Eodem tempore Magnus, fratrem Vualdemarum ex peregrinatione redeuntem, Regno expulit: & quòd ad Regem Daniæ confugerat, Scaniam deuaſtat. Rex Daniæ ſuorum conſpiratione tandem perijt. Caput. xxiiij.

ERICVS adoleſcens, patri Chriſtophoro ſurrogatur in Regnum. Hic cùm ad legitimam perueniſſet ętatem, Agnetem duxit uxorem, filiam Ottonis Marchionis de Brandenburg. Cuius Regni tempore Ericus Sleſuuici Dux, abijt in fata: duos relinquẽs paruulos, Ericum, & Vualdemarum: quibus Rex Ericus præeſſe uoluit iure ſanguinis: multũ recuſantibus de Holſatia Comitibus, Ioanne ſecundo, & Alberto, unà cum Henrico Gerardi filio. Rex tamen

Ericus Rex VIII.

peregit quod uoluit: renouata Arce in oppido Koldinghū: unde quoties uellet, frænum inijceret uniuerſo Ducatui Sleſuicenſi. Imo Rex ipſe, multum reluctantibus cum Duce Comitibus, totum penè Ducatum in ditionem ſuam redegit: paucis relictis in manu Ducis. Prænaluit enim Rex: nec momentum habere potuit, quod aduerſus molitiones eius, utpote incomparabiliter maiores, Comites cum Duce conarētur. Cùm tamen Vualdemarus, qui ſolus remanſit, adoleuiſſet. Per incrementum communium amicorum factum eſt: ut Dux recognoſcens feudum ab Rege, quod prius noluiſſet, omnem terram recuperaret quæ dudum Ducatui debebatur. Cunq; bellum illi diuturnū eſſet in Ducem Iutiæ (hodiè uocant Sleſuicenſem) collatis uiribus Ducem cœpit: Arcem Tunderen ſubuertit. Reintegrata tamen deinde eſt gratia inter illos. Per huius Regis tempora, Vualdemarus Rex Sueonum pro Chriſto peregrinatus: cùm abeſſet, Regnum eius inuaſit frater eius Magnus: nec redeuntem paſſus eſt ingredi. Ille diuertit ad Ericum Daniæ Regem, hoſpitaliter exceptus. Quod ipſum Magnus inuaſor, ferre non ſuſtinens: cùm adhuc Reges in ſe nihil molirentur, præ-
Scania deuaſtatur. ueniens, mouit in Scaniam: eamq; ferro & igne deuaſtabat. Huius Regis temporibus Guidò Cardinalis Legatione fungitur in Dania. Cau-
Autoris manu annotatio in Originali. ſa Legationis hæc fuit: quòd Chriſtophorus huius pater, Iacobū Archiepiſcopū Lunden. captiuum habuit in cauſa Decimarum: & cùm annis ferè nouem duraſſet, ob hoc poſitum interdictum, Guido rebus compoſitis relaxauit. Ericus autem longæuæ pacis inde tempora
Año. 1286. ſortitus, ad annum Chriſti peruenit poſt Mille Ducentos octuageſimum ſextum: & cùm nihil foris hoſtile experiretur, ſuorum impetum euitare non potuit. Nam domeſtici eius, incertum quibus ex cauſis, conſpirantes in eum, hoſtiliter confoderunt. Crediderim, gentem motibus aſſuetam creberrimis, non æquanimiter pacem, ac temporum tranquillitatem toleraſſe: & cùm deeſſet quod foris cum laude peragerent, uerſi in caput ſuum Regem, pro quo omnes mori oportebat, ipſi ad mortem prouexerunt. Neſcia mens hominum fati.

¶ *Ericus maior natu filiorum ſuperioris Regis Erici, Nobiliū ſuffragio Regno præficitur. Vualdemarus Dux, agnatorum paruulorum tutelam ſuſcipit. Suboritur grauis ſimultas inter Regem & Archiepiſcopū Lundenſem. Expoſtulat Vualdemarus cū Rege: dehinc arma utriq; corripiunt. Res per amicos componitur: quo à fundendo ſanguine abſtineatur. Caput. xxv.*

Ericus Rex IX. ERICVS trium Erici filiorum natu maior, adoleſcens tamen,

tamen, Procerum uoluntate in ſceptra ſuccedit: futurus magnificus, &
ſplẽdore gloriæ inſignis Rex. Vualdemarus Sleſuici Dux, legitimam
pro minoribus ſubijt adminiſtrationem. Inter Principes agnatos ma=
ior, & cui plurimum fideret Regina, rebus plus quàm ciuili bello in
Regno perturbatis, erat Vualdemarus, procurandis rebus ſollicitus.
Cunque ſtaret in concilio, incumbens rebus gerendis: audit inſidias ſi-
bi tendi ab his, qui ſibi de morte Regis malè erant conſcij. Nam præ-
uenire conati uindictam, ipſum quoque Vualdemarũ opprimere ſunt
conniſi. certi, quòd niſi eo extincto, ſalui eſſe non poſſent. Ipſe ad peri-
cula intrepidus arma poſcit: & accæptis in illos, qui detecti fuere, deſæ-
uijt: alios ſtrauit: nonnullos uulnerauit, quacunque occaſione manus
eius effugientes. Quoſdam captos, in Alſen deuexit, & uinculis man=
cipauit. Ericus cùm ad legitimos annos perueniſſet, coniugem duxit Coniugium
Suetiæ Regis Birgerij ſororem: cùm pridèm ipſe Birgerius coniugem Regis.
haberet germanam Erici. Ita geminatis affinitatibus, fortius inuicem
ſunt deuincti. Hic Rex grauem cum Archiepiſcopo Lunden. gerebat
ſimultatem, ob quædam Regni & Eccleſiæ iura. cùm quiſque ſuam par
tem (ut fit) iuſtiorem reputaret. Cædere cöactus Archiepiſcopus ma=
iori potentiæ, Romam ſe contulit. Prius tamen carceratus, euaſit. Et Manus Au
cùm ſummo Pontifici rem aperiret: miſit ille Iſaruum, ad Regem nun- toris.
cium. Quem Rex pro Ioanne depulſo, fecit Archiepiſcopum. Regnũ
tamen manſit in Interdicto. Suffertur Ioannes ad ſedem Rigenſem.
Aliquanto poſt tempore, iterum transfertur ad Bremenſem Eccleſi-
am: Iſaruus ad Salernitanam. ut careret Eccleſia, quam non erat ante
ritè conſecutus. Nec diu poſt, Rex Cancellarium ſuum miſit in Vr-
bem, rebus componendis. Quod ita impleuit. Extitit deinde cauſa,
quæ Vualdemaro Sleſuicen, Duci Regem faceret infenſum. Simul-
tas primum uerbis expoſtulata, in apertum bellum proceſsit. Vtrique
comparatis ſibi armis, contractiſque auxilijs, duxerunt in inuicem. Ma=
ior erat longè Ducis exercitus: nec incertus poterat uideri pugnæ exi=
tus. cùm ex hac maiori parte ſtarent pugnaciſsimi plurimi. Sed inter- Dirimitur
uentu communium amicorum, quùm iam ad pugnam parata ſtarent pacto bellũ.
agmina, res ita dirimitur: ut Duci Lalandia permittatur, quæ diſſenſi-
onis uidebatur materia.

¶ Ericus Rex Birgerio Suetiæ Regi ſuppetias laturus,
multorum Principum concordias erigit: fruſtra ta-
men exercitu magno in Suedos mouit, operã
& impenſas perdens. Caput. xxvi.

I S D E M temporibus cùm Principes Vuandaliæ apud
Roſtock, quem puerum dixere, contempta filia D. Alberti Marchio=

nis, duxiſſet cõiugem, congentilis ſui D. de Vualogaſto filiam: iratus Albertus, malè minabatur contemnenti. At ille ſe ſubiecit Erico Danorum Regi: qui miſsis expeditis militibus, ſubditum ſuum egregiè defendit. Inde Rex Ericus, cùm cerneret res omnes in Suetia turbari: & magno ibi bello confligendum: operas impendit, ad pacandas res uicinorum Principum. ut illorum uteretur opera ad bellum memoratum. Intendit ergo animum ad pacandos uicinos Holſatos. Nam Comites ſuccenſi militaribus, plures eiecerunt de terra. Rex interpoſita opera, pulſos reconciliauit Dominis ſuis. Cumq; Magnopolenſibus inciderent ſimultates ad urbem Lubecam: Duci quoq; Sleſuicenſi, & Comitibus memoratis turbata erat ſynceritas: euocauit Rex Albertum Saxoniæ Ducem: & omnes quos diximus, in inſulam Cimbriam, quam corruptè uocant Imbriam: ibiquè dedita opera; omnes & ſingulos quibuſcunquè ex cauſis diſsidentes, conciliauit inuicem: ut datis dextris, Regis nutu omnia pacarent. Qui de Lubeca miſsi ſunt, cùm cernerent Regis tantam paci deditam operam: perſuaſis ciuibus, Regem decennio elegerunt Defenſorem: per ſingulos annos mille illi marcas dependentes. Ex his quos diximus Principibus, Nobilibus, atq; ciuibus, Rex fortem & expeditum conflauit exercitum, mouens in Suetiam, Birgerium ſororium ſuum liberaturus: quem fratres eiuſdem Birgerij, Vualdemarus, & Ericus, Regnó deturbatum, in uinculis eſſe iuſſerunt. Veniens autem Ericus Rex: omne Regnum, omnes portus, urbes & arces, atq; caſtella, ita reperit Teutonicorum impoſitis præſidijs eſſe communita: ut nihil ipſe cum uniuerſo exercitu ſuo perageret. Ibi perierunt labores & impenſæ plurimæ: incaſſum Amici fatigati, qui tamen omnes Regi erant uoluntarij, maiora etiam prò illo ſubituri. Nec diu poſt, Otto Brandenburgenſis Marchio, cùm antiquas exerceret in Regem ſimultates: audita magna eius & mirabili magnificentia: non paſſus ab eo diutius diuelli, in oppido Ribeniſse occurrit Regi: conuenitquè, ut anno proximo Roſtock confluerent. Ibiq; Marchio ipſe centeſimus, inter quos erant. xx. Principes, qui cingulum ſumerēt militarem de manu Regis. Quam ſolennitatem quia in Vuandalia deſignauimus, hic tranſilimus.

Concordia Principum.

Teutonum præſidia.

¶ Vetus in Regem coniuratio, ab Vxore Ducis Lalandiæ proditur. Puniuntur Coniurati. Bellum atrox apparatur inter Marchionē & Regem: quod Marchionis morte non ſuccedit. Rex item moritur. Caput. xxvij.

PER QVAE tempora patefacta eſt Coniuratio grauis in Regem Ericum, hoc ordine. Ericus Dux Lalandiæ diem ſuum

obierat.

obierat. Relicta eius, cùm ad filiam Regis tum de ſacro fonte leuandam uocaretur, prompta uenit: & ut Regi gratum quid faceret, Literas exhibuit multis Sigillis communitas: uel ignara quid proderet, uel maligna in uiuentes, quando marito ſuo iam mortuo, noceri non poterat. Erant autem literæ illæ Coniurationis initæ in caput Regis. Quibus accæptis, paulatim ſumpſit pœnas de omnibus Coniuratis, quos literę prodiderunt. Ita plurimum ſanguinis effuſum: ut nequam Coniuratio uindicaretur. Ducatum autem Regno conſolidauit. cùm Dux prolem non liquiſſet maſculam. Bellum deinde ortum eſt Regi magnum. cùm Vualdemarus illi Marchio multa minaretur: occaſione (uti arbitror) orta de Vuandalis: qui Regi, quàm Marchioni erant promptiores. Proceſsit res, & ſerpſit latiſsimè. Quiſq; partibus ſuis adglutinabat quos potuit. Regi cohærent Ioannes, & Gerardus Holſatiæ Comites: Ericus Dux Saxoniæ: Henricus de Magnopoli, Vuerſlaus de Rugia, Henricus de Zuerin, & urbs noua Gripesuualdis. Marchioni uerò adhæſere, Otto Dux de Stetin, Vuerſlaus de Vualogaſt, Ottonis frater: Sundenſem, ac Roſtoxenſem urbes, in hac parte conſtitiſſe ferunt. Lubecenſes uerò ſe partibus ſubtrahentes, in neutralitate conſtitêre. quòd ſine pernicie ſua poterant nuſquàm inclinare. Nam Regem ſibi elegerant defenſorem: Marchionem uerò cognouerunt Imperij proximum ſibi Principem, nonnihil ab Imperio reſpectus in ciuitatem habere. Quùm ita maximi utrinq; bellorum fierent apparatus: mors Marchionis rem omnem diremit. Nam ſanguinis ſui nullum reliquit ſucceſſorem, qui bellum propagaret. Peruenit enim feudum illius mox ad Imperium. Ericus autem iam ingraueſcens annis & morbo, cùm adeſſe ſentiret diem extremum, conuocatos Proceres monuit: ne fratrem ſuum Chriſtophorum, quem ille pro ſuis demeritis Regno expuliſſet, Regem poſt ſe facerent: & inde conceſsit in fata, ad Annum Chriſti poſt Mille Trecentos uiceſimumprimũ, cùm in Regno triginta quinquè annos peregiſſet.

Puniuntur Coniurati in Regem.

Erici mors. Año 1321.

Christophorus Erico ſuccedit. Bello in Stralesſundos parato, capto primum à Ciuib. Duce à Louenburg. exercitus re infecta diſſoluitur. Caput. xxviij.

CHRISTOPHORVS defuncti Erici frater, quàmuis moriens Rex hoc cauiſſet, uterini fratris ſui Ioañis Holſatię Comitis opera, in Regnum peruenit. Erant multi, qui illi Ducem Sleſuici Ericum prępoſuiſſent: idq; maximè iure comprobarunt. Multiq; Germanię Principes in eam partem inclinabant. Nec erant in Regno pauci, qui uoluntatẽ Erici proximi Regis iuſtificabant. Sed uicit omnia Ioañis fratris ſui inſtãtia, ut in Regnũ ante alios perueniret.

Chriſtophorus Rex. II.

uenirec. Erant inter Proceres, quos naturalis reſpectus permoueret: quòd Regis frater & filius ad coronam proximus haberetur. Sperabant enim, iam deferueſcente adoleſcentię calore, futurum modeſtiorem. Multa illi bella cum ſuis: multa cum exteris. Cumq; in Ducē Sleſuici exterminandum uerteretur: occurrūt illi Comites Holſatiæ. Tamen priuſquàm ad eam rem ueniretur, bellum uertit in urbem maritimam Straleſſund. quòd Regi obnoxia diceret, fundata à primo Vualdemaro: illa autem Vualogaſtenſi Principi D. ſuo parebat. Rex magnam inſtruxit claſſem: inuitans à terra Principes fœderatos, hos ſcilicet: Ericum Ducem Saxoniæ de Louenburg: Albertū Ducem Lünenburgen. Gerardum & Ioannem Comites Holſatorum: Adolphum de Schouenburg Comitem: Guncelinum de Vuittenburg: Henricū de Zuerin Comites: Henricum de Mekelnburg: et Pribiſlaum Vuandalorum Principem. Hi mouerant à terra. Cæterum à mari uenerant Chriſtophorus ipſe Rex Daniæ: Birgerius Rex Suetiæ: Sueno Dux Sleſuici: Kanutus Pors, Dux Hallandiæ, incomparabilis uni expugnandę urbi exercitus. Hos omnes agmine ſuo pręuenerat Ericus Dux de Louenburg: & metatus eſt caſtra in loco qui dicitur Heynhold. Ciues qui de muris ſpecularentur aduentum eius, cùm ſcirent incomparabilem ſubſequi exercitum: expeditis armis ſuis ad ſolum egreſsi, fortiter oppugnauerunt. Ille quoad licuit ſeſe defendit: ſed fatigatus ceſſit multitudini: captus, & cum ſuis in ciuitatem protractus eſt. Reges & Principes cùm ſuperueniſſent, audito quid de Duce factum eſſet, indoluerunt: & oppugnationem urbis grauiorem inierunt. Sed cùm Ciues animosè defenderēt ſua mœnia, inuanum laborauerunt: diuq; fatigati, in ſua quiſquè abierunt. Dux autem captus, traditur Duci de Vualogaſto: ac ingenti ſe pecunia redemit, ſedecim milibus marcarum argenti puri.

Regis exercitus.

Straleſſundorum uictoria. Dux de Louenburg capitur.

¶ *Proditionis inſimulati Proceres aliquot, laqueo pœnam luunt. Sponſalia fiunt inter Marchionem iuniorem, & filiam Regis. &c.* Caput. xxix.

CIRCA hæc tempora Rex Chriſtophorus adiuuit partes Principum de Mekelnburg, aduerſus maritimas ciuitates: in quo bello magnæ utrinq; calamitates illatæ: ita, ut inuicem ipſi Principes non æquis ſe oculis aſpicerent. Vnde factum eſt: ut communibus amicis rem intercipientibus, eò deduceretur: ut Rex accæpta pecunia, Dominium Roſtock, quod Regi prouenerat, aut feudi, aut belli iure in perpetuum permitteret dominis Magnopolenſibus: apud quos permanſit in hodiernum. Rex eò delatus, inſtructa claſſe, caſtra poſuit ad oſtia Vuernouiæ: ubi erant reliquiæ Arcis demolitæ

demolitæ Denskeburg. Ibi aduentū Ludouici Romanorum Regiſ operiebatur. Venturum enim pollicitus eſt, ad deſponſandam Regis filiam, Ludouico Marchioni, Rom. Regis filio. Sed illo uel procraſtinante nimiū, uel omnino uenire recuſante, ob cauſas neceſſarias, Rex in ſua regreditur. Quo etiam tempore, Rex cùm multos Procerum ſuorū inſimulaſſet: quòd aduerſus ſe tradimenta conſtituiſſent: uolentes Rege deiecto, fratrem eius Regem habere: cùm tamen, ut multorum fert opinio, fuiſſent innoxij: ſuſpendio necauit. Nec diu poſt, cùm Ericus Slesuici Dux mortē obiret, paruulo relicto decenni puero Vualdemaro: Rex iterum adminiſtrationem Ducatus quærebat. Sed obſtitere Holſatiæ Comites: & magnum inde bellum formidabatur. Nam Rex Ericum Ducem Saxoniæ adiutorem inuocabat. Nec minus Comites arma parauerunt. Sed interuentu bonorum uirorum, res tota ſine bello quieuit. Nec longū poſthac, uenit cum apparatu magno multorum Principum Lubecam Bertoldus Comes de Hennenberg: ducens Marchionis Ludouici filium puerum nouennem: & exinde traijciens in Daniam, magna adhibita ſolennitate, deſpondit puero filiam Regis Chriſtophori. Aderat inter alios Henricus D. de Mekelnburg: qui cùm magnam teneret partem Vuandaliæ in Marchia, pollicitus eſt Rex, magnam ſe daturum pecuniam, ut ſibi permitteret eam partem ditionis. Ille ſciens quid Rex in ſuo poſſet, deliberationem unius diei depoſcit: ut ſuorum conſilio rem perageret. Negare cùm formidaret, minus annuere uoluit: quamprimū potuit inſcenſa naue abijt. Comes peracto negocio ſuo, & ipſe redijt cum adoleſcentulo Principe ſuo: & reuerſus in terram, conuenit Henricum memoratum: ut à ſe accepta pecunia, potius quàm à Rege, traderet ditionem antedictam. Placuit utrunq;: & conuenit de precio. Quo numerato, ad Marchionatum redijt, terra prius inde deducta.

Suſpenduntur laqueo Proceres inſimulati proditionis.

Bertoldus ab Hennenberg.

¶ Rugiam Rex uendicat. Regno pellitur. At ui rediens, in Regno propter aduerſarios perſiſtere non potuit: eos beneficijs placat. Zegenberg arx capitur.

CAPVT XXX.

CVMQVE Rugianorū Princeps tēpore illo obijſſet ſine prole maſcula: omnes Vuandaliæ Principes in eam coniecere oculū: Duces Stetinenſes, Pomerani, Vualogaſtenſes, Marchio, Domini Magnopolenſes: oībus aūt tū excluſis, Chriſtophorus Rex iam uetus Dominus, eam ditioni ſuæ uendicauit. Sed cùm necdum conquieſcerent odia inuicem Danorum, & Holſatorum: Gerardus, & Ioannes Comites, aſtipulantibus Iutijs, nauigarūt in Daniā: & incolis ad ſe cōcurrentibus, Regem penitus Regno depulerunt. Ceſſit: perueniens

Rex Regno depulſus, ui redit,

Roſtock,

Roſtock. Ibi contractis undecunq; auxilijs, rediјt in Regnum. Sed nō potuit conſiſtere in conſpectu aduerſariorum, qui Vualdemarum Erici Sleſuicenſis Ducis filium, Regem crĕauerunt. Is Procerum uoluntate Curiam celebrans, auunculos ſuos Comites, qui eum Regem fecerant, remunerabat. Nam Gerardo conceſsit Ducatū Iutiæ: quem Sleſuicenſem dicimus: Ioanni Lalandiam, Cimbriam, & quędam alia. Miles quidam ex Teutonicis, arcem tum tenebat Vuerdingburg ſatis inexpugnabilem: cui Gerardus pollicitus eſt, daturum ſe quatuor milia marcarum, ſi redderet arcem. Ille accæpta fide de pecunia, mox tradidit. Conſignatum eſt illi æs promiſſum in arce Zegheberg: ut arcem teneret ex more in pignus, quoad uſq; acciperet. Ille adijt: poſſedit.

Zegenberg dolo capit. Sed quùm nihil ſibi timeret: ſcientibus, an neſcientibus Comitibus, incertum: noctu tranſcenſis muris, arx capitur. Ille cum ſuis muro deturbatur, proditoris ſumens præmia ſolita. Poterat tamen utcunq; fieri, etiamſi nihil inde Comites aut ſciſſent, aut mandaſſent. Sed dū bellum traheretur, fierentq; uiciſsitudines & mutationes plurimę: Ericus Chriſtophori filius uſqueadeò inualuit, ut auſus ſit obſidere arcē Gottorpe. Qua in obſidione tantum ſpei fouit obtinendæ arcis, ut nullo Holſatorum timore angeretur.

¶ Ericus uulneratus moritur. Rex cum Comitibus Holſatiæ paciſcitur. Dani illum obſidentes, cadunt. Gerardus Regem uincit. Pacto liberantur captiui: quod Dani fregerunt. Rex tandem moritur.

CAPVT XXXI.

ABERAT ex quibuſdam cauſis Gerardus uir fortiſsimus. Ioannem uerò contempſit. Ille autem adunatis armis, obſidentes

Ericus uulnere morit. Danos inuaſit: & commiſſo pręlio, Ericus uulneratus eſt letaliter: quo ex uulnere breui poſt obijt: & ſoluta eſt obſidio. Proxima autē Æſtate Rex Chriſtophorus Lubecam ueniens: interpoſitis amicis, pacem meruit à Comitibus. Erat autem pactionis hæc forma: ut Rex Comitibus perſolueret octoginta milia marcarum argenti puri: & in pignus, donec numeratio impleatur, acciperent, Syluam quæ dicitur Danica: cum octo circumiacentibus parochijs. Rex Vuerdingburg reducitur in Regnum. Sed Danorum Proceres huius compoſitionis formam

Rex obſidetur. non approbantes, reſtiterunt: Regemq; in ea arce obſederūt. Sed cùm Regi adeſſent Comites memorati, facilè ſuperauit aduerſarios. Omnium nouiſsimi fuere Iutij: qui Regi ſe opponerent pro ſuo Vualdemaro, quem Regem creatum defenderant. Nam arcem Gottorpe noua oppugnatione adorti, cinxerunt obſidione. Ioannes autem Chriſtophori uterinus frater, iam pro fratre agens: cōtractis copijs inſtitit obſidionem

ſidionem ſoluere. Et commiſſo prælio, ceciderunt ex Danorum nu-
mero nongenti. Ipſe uictor obſidionem diſſoluit: multis ex Iutijs no- Cadunt Da
bilioribus ſecum captis abduxit. Extitit deinde cauſa, qua Comites fra ni.900.
trueles, Ioannes, & Gerardus, grauiter inter ſe diſsiderent. Rex fratri
Ioanni ſuppetias tulit: ſatis ſciens, ubi Gerardum ſuperarit, de Ioanne
ſe facilè acturum. Ioannes contractas copias in Todeſlo collocauit, Re
gem ſibi coniungendum demoratus. At Gerardus hoc cauens, ne co-
piæ iungerentur, Regis ex Sleſuico ducentis iter præoccupauit: & ue
nientem excipiens, manum cum illo cõtulit. Erat autem Regis agmen Gerardus
duplo præſtans numero. Sed Comes inuictus, conſerens prælium, fa- Regem uin
cilè Regis agmen dirupit: cecidit multós: aliquot cœpit: uix Rex elabi cit.
tur cum filio Vualdemaro, in oppidum Kilonem confugiens. Ioañes
audito prælij exitu, ad fratrem uenit: illumq́ reduxit in Regnũ. Nec
diu poſt, cum fratruele Gerardo egit ſuper relaxatione captiuorum,
quos ſuperiore añol ille abduxit de exercitu Regis fratris ſui. Nec tam
en res ad ſolum ſpectabat Gerardum. nam auxilia plurima aliunde cõ
traxit. Erant cũ eo Vuilhelmus de Orlemunde, Burchardus de Zua-
lenberg, Comites. Henricus de Brunchorſt, Nicolaus, ac Guncelinus
de Vuittenburg. his enim pars erat in captiuis. Sed tum accæpta Fio-
nia, Gerardus uix cæteros reddidit quietos. At tamen Dani malè fi-
dem ſeruabant. Nam eodem animo in Lundis repertos Holſatos ob-
truncauerunt: & obſidentes arcem Helſingburg, & quicquid in Reg-
no Gerardus habuit, receperunt: cùm illi quos præfecit Gerardus, ni-
hil hoſtile timerent. In his laboribus ætatem terens Chriſtophorus,
cùm ad maturam perueniſſet ætatem, Anno poſt Mille Trecentos tri- Chriſtopho
ceſimotertio uitam finiuit: cùm in Regno duodecim egiſſet annis. ri mors. An no.1333.

¶ Otto Vualdemari Regis frater bello captus, uix oblatis conditionibus eximitur: quibus non ad plenum ſeruatis, bellum Gerardus inſtaurat. Is clam noctu truncatur. Eius mortem filius ulciſcitur. Caput.xxxij.

WALDEMARVS eius nominis Tertius, Chriſto- Vualdema
phori filius, Regno ſuccedit. Cuius frater Otto, renouatis in Holſa- rus Rex.III
tos bellis, nihil profecit. Nam ei occurrens in Iutia Gerardus, ductor
fortiſsimus, non longè à Vuiburgio collatis manibus, uicit: & multis
cæſis, Ottonem cœpit: perduxit captum in arcem Zegheberg. Roma
norum interim Rex miſsis nuncijs in Lubecam ſolennibus, Gerardo
de Hennenberg Comiti, cum cõſortibus mandauit Ciuibus: ut quan
tas poſſent uires interponerent, ad laxandum captiuũ Ottonem Chri
ſtophori filium. Illi parẽtes dicto, quod poterant fecere. At nihil pro-

Otto ſoluit. profecerunt. Ad extremum tamen pactis conditionibus, dimittitur. Quorum quædam dum non legaliter implerentur, Gerardus bella re nouare cöactus, exercitum duxit in Iutiam. Ibiq́ dum caſtra haberet non ſatis diligenti ſuorum cuſtodia: à Danorum quodam nobili, qui conſuetudinem caſtrorũ eius noſſet (nam diu illi militauit) noctu ue=lut unus excubitorum, ingreſſus cum ſexaginta uiris, Comitem in ſtra tu ſuo occidit: & cum eo Capellanum, & militem Henricum de Vui-tighoue: & clam regreſſus elabitur. Ad primam lucem comperto ſcele re, ingens in exercitu luctus erat: quod uir incõparabilis, Ductor ſem-per fortiſsimus, qui Daniam oẽm gladio ſuo ſępè concuſſerit, tam ne-gligenter perierit. Henricus tamen filius eius, cui ex robore Ferrei no men poſteà acceſsit: peractis funeralibus ex more, conſolatus exerci=tum, in Daniam illum duxit: ubiq́ ſæuiens igne ac ferro. Nec obuiũ ſe ferre ille quiſquàm præſumebat. Nec quieuit, donec caperet patris ſui iugulatorem. Quem rotis membratim diſciſſum, uulturibus deuo randum obiecit.

Gerardus ſtrato truncatur.

Paternæ necis ultio.

℄ Vualdemarus Regno pulſus, reſtituitur. Dani ab Holſatis caduntur. Caput.xxxiij.

IAM Vualdemarus Rex Chriſtophori filius, Regno pulſus, exulabat. Vualdemarus autẽ pridem Dux Sleſ-uici ſub Chriſtophoro creatus, nunc Regnum ope Hol ſatorum ambiebat: & peregit, ut Rex pelleretur. Sed mortuo Gerar=do, cùm filij eius multo tempore rem ſuſtinuiſſent: & uindictam pater næ necis egregiè peregiſſent: & iam audirent, Lubecam uentitaſſe Lu douicum Marchionem, ex quibuſdam cauſis: illum adeunt Comites: rogabantq́, ut ille interpoſitis partibus ſuis, Regem Regno reſtitue-ret. Ille dedita opera peregit: ut Dux Sleſuici Vualdemarus, coronam poneret: Regi Vualdemaro redderet: accępturus quæ ab olim omnia paternæ fuerunt ditionis. Dux ex fide omnia peregit. Et ut in reliquũ tempus ſolida perſtaret familiaritas, ſororem ſuam Regi deſpondit in Sincderburg. Peregitq́, ut ex omni Regno Proceres coëuntes in Vui burgum, reciperent & agnoſcerent Regem, ſacramentis ex more reno uatis. Et tamen iniquis ſemper oculis aſpexere inter ſe Holſatos diuer ſantes. cùm Fionia illis pareret. Ergo adunati, arcem eius terræ Scalin burg cœperunt oppugnare. Holſati, qui intus agebant, fortiter repug nauere: miſſo nuncio in Holſatiam, qui filios Gerardi, de rerum ſtatu facerent certiores. Illi ſexcentos armauere: perq́ mare immiſerunt. Quos cùm ex propinquo eſſe obſeſsi cernerent: quadrato agmine in-cedentes, eruperunt: & inſtituta pugna, in obſidentes fortiter prælian tur. Superuenere ſexcenti pugnantibus: & intercęptos Danos, ad in-ternitionem

Regno reſtituitur Rex.

ternitionē cecidere. Cæſa ſunt ad duo milia, pmiſcui ordinis: int̄ quos & Capitaneus omniū cauſa malorū: q in necē Gerardi fert̄ cōſpiraſſe.

¶ Sleſuici Dux ab Holſatia in uenatione capitur. Dani ab Holſatis mari cæduntur. Rex à Pruſsia, & Terra ſancta rediens, Holſatos infeſtat. Fit pax per Suetiæ Regem. Caput. xxxiiij.

VVALDEMARVS Dux quibuſdam ex cauſis Holſa Holſatis auerſus, quos ſemper coluerat, & quorum inſigni opera ſępè uſus eſt: cœpit eos in hoſtilē animū. Holſati nō armis, ſed inſidijs agendum rati, obſeruabant tempus uenationis ſuæ. In qua captū Ducem abduxerunt in Neuburg, arcem Fioniæ: & duobus annis tentus eſt; donec magno ære lueret captiuitatē ſuam. Vualdemarus quoq; Rex inuidit Holſatorum fortunæ, quòd meliores in Regno arces tenerent: quas ſe exulante, ſtipendiū militiæ ſuæ accæperunt. Obſedit ergò terra, mariq; arcem Callingburg. Sed Henricus Comes à mari adnauigans, obſidentibus inſtituto prælio magno, Danorum aliquot cæſis: aliquot etiam demerſis, & captis nōnullis: ſoluit obſidionem. Inde uerò cùm Otto frater Regis, Teutonicorum ordinem ingreſſus, militaret, in Pruſsia, aduerſus perfidam tum gentē Lituanorū: Vualdemarus Rex in eandem ſe expeditionē perarmauit: ſumpto ſecū Erico iuniore Duce Saxoniæ. Et primùm quidèm adnauigabat Lubecam: ibi Ducem excipiens. Inde contendunt in Pruſsiam. At illo ueniente, nō erat is ordo rerū, ut bellū innouaretur. Vnde fruſtratus Rex, ſine fructu redijt in Regnū. Et ſtatim poſt, eodē Erico aſſumpto, longam inijt peregrinationē in Terrā ſanctā: ubi apud Dominicū ſepulchrū, Rex ab Erico Duce creatus eſt Miles. Reuerſus inde Rex, cæteras Holſatorum arces cœpit oppugnare: & in Lalandia obſedit Vuerdingburg. Ioannes autē Holſatiæ Comes. cùm id audiſſet: armatis aliquot nauibus, ſuppetias ferre cōſtituit obſeſsis. Non eſt paſſus Rex Suetiæ Magnus, rem armis pagere. Nam ille intercæpto negocio, peregit: ut Rex octo marcarum argenti milibus perſolutis Comiti, reciperet Lalandiam ſuam. Et conſenſit Comes, ſedataq; eſt materia controuerſiarum.

Dux Iutiæ capitur.

Dani à mari cæduntur.

¶ Varia belli fortuna, nunc Regi, nunc Principib. blandiente: tandem Magnus Suetiæ Rex, diſsidij factus arbiter, rem omnem componit. Caput. xxxv.

INTEREA cauſa extitit, per quā ludificati Principes multi: inprimis Albertus iam Dux Magnopolenſis, & Otto Archiepiſcopus Magdeburgen. Rodolfus Dux Saxonię, & Albertus Comes de Anehald: Marchionem adulterinum defenderunt, aduerſus Ludouicū Rom. Regis filiū, iamdudū illo Principatu inueſtitum.

ſtitum. Rex aũt Vualdemarus partes fouit Ludouici: magno agmine mouens in Ducem Magnopolenſem Albertum: & peruenit agmine ſuo per Pomeraniam ſibi paratam, ad oppidũ uſq; Stargard. Quod non diu reſiſtere potuit oppugnanti. Secutus Regem Albertus, obſedit eum in oppido memorato. Sed cùm audiret Albertus ſuperuenire Romulum Marchionis fratrem cum exercitu: ut Regi ſubueniat: ne inter duos interciperetur, obſidionẽ relinquẽs, occurrit Romulo. Ibi conſerto prælio, grauis pugna fortiter editur. Sed uictoria fuit Alberti. Nam multis cæſis, ad quadringentos cœpit. Romulus cum paucis uix elabitur. Rex audita fortuna partis ſuæ, oppido egreditᷓ: & auctis copijs per Ducem Stetinen. in uicina Ducis oppida ducit: & aliquot captis, in Berlinum contendit obſidendum: quæ urbs ſenſerat pro Vualdemaro, quem Adulterinum Marchionem, Rom. tum Rex Carolus fertur ſuppoſuiſſe Bauaris. Ibi aliquot per Regem creatis militibus, obſidioni fortiter inſtatur. Secutus Albertus Dux cum copijs ſuis prælio ſe aptabat. Nec minus Rex ſuos inſtructis ordinib. tenebat, paratus excipere uenientem. Tum utriuſq; Principis Seniores adequitant, inter ſe locuti: Quid tanto petatur apparatu, niſi Chriſtiani ſanguinis profuſio copioſa? Conducibilius forẽ, pacis requirere conſilia. Et inter ſe deliberantes de illis, retulit quęq; pars Principi ſuo. Conuenitur: ut arbitrũ cauſæ facerent Magnũ Suetiæ Regem: qui proximo Pentecoſtes feſto, rem omnem dirimat. Ita diſceditur. Veniente autem præfinita die, Rex auditis partium allegationibus, ita rem diremit. Vt Marchio Romulus, ſupra pecuniam, quam pro redimendis captiuis Duci debebat, remitteret homagiale ſeruitium, quod habebat in quibuſdam terris olim Vuandalicis: quas nunc tenebat Dux Magnopolen. Inſuper Romulus acciperet Ingeburgam filiam Alberti Ducis in coniugem. Dos eſſet oppidũ Lentze cũ territorio ſuo. Romulus pro uitalicijs daret Sponſæ Arusberg, Vuerben, Parleberg, cũ attinẽtijs.

Stargard Rex obtinet.

Alberti erga Romulũ uictoria.

Bellũ arbitrio Regis Suetiæ dirimitur.

¶ Adulterinus Marchio honori collato cedit. Indicuntur Comitiæ Lubecã ſuper pace cõmuni. Caput. xxxvi.

IN hunc modũ diremptis controuerſijs Principũ, Rex Vualdemarus, Romulus Marchio (cui frater Ludouicus eam Prouinciam permiſit) Ericus Dux Saxoniæ, adito Rom. Rege Carolo: ſciſcitantur, cur adulterinũ hominem Marchiæ impoſuiſſet, in graue præiudicium ueritatis, & Principũ? Quùm in ueritate Vualdemarus, quẽ idolũ illud præferebat, eſſet defunctus. Rex illis ſatisfaciens, reſpondit. Non ſe leuitate ulla, aut malignitate inſtinctũ hoc egiſſe: ſed Ottonis Archiepiſcopi Magdeburgen. Rodolphi Ducis Saxoniæ, Alberti de Magnopoli Ducis, & Alberti de Anehald

hold Comitis ſacramentis deceptũ. Tum Rex Vualdemarus, Et nos inquit, parati ſumus oſtendere, melioribus ſacramentis eos peieraſſe. Ergò ſereniſsime Princeps, muta Decretum. Cùmq; ad eorum uoluntatem Carolus Romulũ declaraſſet Marchionem: Adulterinus ille id intelligens, latuit: et in ditionẽ Comitis de Anehold concedens, in paupertate & calamitate uitam finiuit in oppido Deſſou. Rex aũt Vualdemarus terris ſuis redditus, nihil duxit antiquius, quàm pacem ubiquè quantum poſſet latiſsimè conſtituere. In quam rem ſolennem Lubecæ Curiam indixit. Conuenerãt eò omnes uicini Principes, Romulus Marchio Brandenburgen. Vuilhelmus Dux Lüneburgen. Rodolphus de Saxonia: Ericus de Louenburg & Saxonia: Caſimarus de Stetin: Vuertſlaus de Vualogaſt: Albertus de Magnopoli: Ericus de Sleſuig: Kanutus de Hallandia Duces: Henricus, & Nicolaus de Holſatia, Adolphus de Schouenburg Comites: multi item Milites aurati: militares ſine numero. Ibi Conſilium agebatur de temporũ tranquillitate, & communi ubiq; pace. Omnibus autem ritè conſtitutis: torneamenta militaria, ludi, choreæ, & Principum illic inſignis apparatus uiſebatur.

Adulterinus Marchio ſecedit.

¶ Rex Vuiſlon deprædatam, ditioni ſuæ ſubigit. Ortí aliquot Ducum motus: at Ericus uictor ſuperat.

CAPVT XXXVII.

PROXIMA Regi expeditio fuit in Godlandiam: ex nonnullis cauſis, quę in Annalibus non extant. Terram ferro & igne peruaſtabat: oppidum Vuiſlon arta cinxit obſidione: terra, mariq; oppugnans. Ciues cùm nullũ cernerent profugiũ, Regi ſe permiſere, gratiam expetentes. Ille accæptis iuramentis, cùm interim miles eius præda onuſtus locupletaretur, uictor in ſua reuerſus eſt. Interea cùm Albertus Magnopolen. & Ericus Saxoniæ Duces, de finibus contenderent, & uiciſsim arces ſibi ademiſſent: occupauit Ericus Plaue: cùm Albertus teneret Godebuſch, & Boycenburg, quæ iuris ferebantur Saxonici. Rex interpoſita pactione, hoc modo litem diremit: Vt quiſquè alienũ redderet. Credulus Ericus, pactioni ſatisfecit, reddens Plaue. Cùm aũt Albertus non pareret, indignatus Rex, Helſingburg, quod Præfectus Alberti tenebat in Dania, recepit. Ericus quoq; ducens in Magnopolim, congreditur Alberto: & uictoria potitus, plus quàm quadringentos cæcidit, ac cœpit. Dum iſta fierent, Cómites Holſatiæ pro Alberto ſentientes, oppugnauere arcem Krummeſſe. Superuenere Ducis Erici milites: & conſertis manibus. 60. equites ſtrauerunt, atq; cœperunt. Ita utrobiq; pars iuſtior Erici ſuperauit.

Erici Saxonis uictoria.

¶ Rex cum maritimis Vuandaliæ ciuitatibus bellum gerit: in quo filius

 Regis

Regis lapide ictus, cadit. Rex ſoluto prælio, Nicolaũ Holſatiæ Comitem uincit. Cimbriam inuadens, ſuperatur, capto Capitaneo Petro. Caput. xxxviij.

DEINDE diſſenſio grauis orta eſt inter Regẽ, atq; urbes maritimas Vuandalicas: quæ in apertũ proceſsit bellũ. Armauere Ciuitates aliquot magnas naues, claſſem ualidam: & duxerunt in Regem. Congreſsi, pugnauerunt in mari. Et ſatis incerta fuit uictoria. Niſi quòd filius Regis Chriſtophorus, ictus lapide, nõ diu ſuperfuit. Hic caſus diremit prælium. Tum copię Ciuitatum terris impoſitæ, incedunt uaſtabundæ ad prædam: negligentius habita claſſe, Rex autem ſubmiſit quoſdã, qui ſex grandiores ex omni claſſe naues caperent, & abducerent. Ob quam rem Præfectus claſsis, ex urbe Lubeca, Ioannes Vuittenburg, capite plexus eſt. Interea Nicolaus Holſatiæ Comes, arcem Bramberg in Fionia, ſui ut putabat iuris, obſedit: & penè cæperat. Tum ſuperueniens Rex maioribus copĳs, cũ Comite conflixit. Ille & ſi fortiter repugnaret, multis utrinq; cæſis, ad extremũ cedere cogebať multitudini: captis penè omnibus, qui de ſuis ſupererant: uix ipſe cũ paucis euaſit. Idẽ quoq; Rex cùm claſſem perarmaſſet, duxit in Cimbriam: quam Comites Holſatiæ tenuerunt. Inde uerò cùm tota non indigeret, partem copiarũ, ſub Præfecto Petro, miſit in portum Vuiſmarienſem: ut prædareť. Ciues aũt, ubi innotuit, in naues ſe armati contulerunt: & inita pugna, Danos ſuperarũt: capto Petro cum centũ ſexaginta ſuorũ. Qui poſtea ſingulari ingenio elapſus eſt è manibus eorum. Nam cuſtodes ſuos ebrietate cõſopiuit: & effractis catenis, apprehenſum unũ ex ſocĳs, qui æger erat pedibus, in dorſo portauit: tendens in portũ. Nemo illũ ex captiuis eſſe cõiectare poterat: cunctis arbitrantibus, quòd fideli cuſtodia manerẽt in compedibus. Obuios uigiles, ſciſcitantes, quo iret? quisne eſſet? hoc reſponſo deluſit. Ebrioſus inquit iſte meus (quem malè perdant dæmonia) ita potu ſuffunditur, ut ambulare non poſsit: illum itaq; in nauim deporto: ut ibi confrigeſcens, edormiat ceruiſiam qua madet. Illi credentes, dimiſerunt, ſic elabentem de manibus eorum.

Filius Regis lapide cadit.

Vincuntur Dani.

Rex theſauro collecto peregrinať. Mercatores libertate ſua ſpoliati, in arma mouentur. Res demum per Regni Proceres tranſigitur. Rex rediens, pactũ ratificat: paucis tum morti concedens. Caput. xxxix.

REX deinde (cùm ſuſpectã haberet fidẽ ſuorũ in Regno conſpirantiũ, ut ille coniectabat) cum Vuandalicis ciuitatibus, enauigato mari, cũ ingenti theſauro peregrinationem inĳt. Multis tamẽ fertur rebus in Marchia ad Priſlauiam ſpoliatus. Sed inde profectus, pe-

duit Gallias: perueniteq́ Auinionem: ubi Papa etiam tunc Curiam fouit. Excipitur hoſpitaliter: et in ipſa Quadrageſima honoratur, de more data Roſa. Cùm autem reuerſus eſſet Rex, nec Mercatoribus in Regno ſuo permitteret antiquas libertates: conſiliũ inierunt per Oratores ſuos in Colonia Ciuitate: ut ex oppido Campenſi enauigarent in Regna: quaſi non maritimarũ, quæ uocantur Vuandalicæ, Ciuitatũ cauſa eſſet, ſed omnium Mercatorum. Multa per Daniæ inſulas edita eſt uaſtitas: multa incendia: infinita prędа. Rex ipſe ceſſit Regno, ubicunq́ peregrinatus. Ciuitatũ, imò Mercatorũ agmina armata, arcem Coppenhauen obſidione cingentes, oppugnauere uehemẽter, & expugnauerunt, multa inde præda conuecta. Cùm ergo copias ubiq́ uictrices circumtuliſſent, multas Arces oppugnando, & expugnando: Proceres terræ Regem non habentes, perpetuæ Regni ruinæ proſpicientes, inito tractatu, terram Scaniæ ſedecim annis Ciuitatibus conſignarunt cum ſuis prouentibus, in recuperationem & compenſationem damnorum, quæ per aliquot annos Ciuitatibus ex Regno prouenerant. Quibus annis decurſis, Ciuitates ſuam implentes fidem, terram ipſam cum omni iure reddiderunt Regno. Eodem tempore inualuit controuerſia ipſa de Nuptijs Eliſabeth, quæ ſoror fuit Henrici & Nicolai Comitum Holſatiæ: quæ primùm Aquino Noruagiæ Regi, inde etiã Magno Suetię Regi deſponſata fuit, utrobiq́ reiecta. Quam rem in Saxonia exequemur. Vualdemarus autem Rex pertæſus longæuæ peregrinationis, in Regnũ redire contendit, comprobatis conditionibus pactis inter Proceres, & Vuandalicas ciuitates. Ibiq́ non diu manens, infirmitate correptus, cùm ægritudinem augeret aduerſitas, in pace CHRISTI quieuit, poſt Mille Trecentos ſeptuaginta quinquè, poſt mortem patris per annos quadraginta duos, Regno uariè iactatus.

Mercatorũ conſilium.

Mercatorũ furor.

Eliſabet Holſatiæ bina repudiatio.

¶ Margareta Vualdemari filia, pro Olauo filio, Daniæ Regnum ſubit. Feuda partitur. Et mortuo filio, ipſa Comitias in Neuenburg conſcribit. Caput. xl.

MARGARETA Vualdemari unica filia, quia prolem uirilem non ille reliquit, cùm coniugio teneret Aquinum Noruagiæ Regem, ex quo paruulum ſuſcæpit Olauum: & cùm Aquinus non diu ſupereſſet, pariter duo Regna moderabatur, mulier uirago, & plus quàm mulier animo, & conſilio. Nam ſic uoluente Fortuna, Regnũ etiam Suetiæ illi, capto poſt Alberto Rege, acceſſit. At interea Dux Magnopolenſis Albertus, cùm iam filium Albertum (quod in Suetia diximus) illi Regno præfeciſſet, Henricũ Daniæ præponere cogitauit. In quã rẽ, audita morte Vualdemari, magnã claſſem

Margareta Daniæ Regnum, pro Olauo filio minorenni ſubit.

Suetię lib. 5. cap. 32. b.

comparauit:& admonito in Suetia filio, ut occurreret, enauigauit in Daniam. Sed rebus per fœminam conſtitutis, prohibitus eſt: nec potuit ad uota rem procurare. Vnde rediens, magno rerũ diſcrimine iactatus in mari, multa fertur amiſiſſe. Margareta autem Regina, profecta in Iutiam cum Olauo filio, Proceres Regni Daniæ ſibi deuinxit: filioq́ iurare cõegit. Iam enim Scaniam recepit, magnopere floreſcentem, poſt annos ſedecim, de manibus Ciuitatum Vuandalicarũ. Euocatis aũt Holſatiæ Comitibus Nicolao, & Henrici filijs (nam ille iam in fata conceſsit) uni quẽ ipſi mallent, Ducatũ Iutiæ ꝑmittere ſpopondit: ſic tamen, ut de manibus Regis recognoſceret beneficiũ. Nicolaus pro ætate recuſabat. Filio ergo Henrici Ferrei maiori Gerardo, Ducatũ Sleſuicenſem deferebat. Et inſtituto de more ſolẽni apparatu, uexillũ illi ꝑ manus filij tradidit: Ducemq́ creat illum, Regniq́ uaſallum: multis ex Regni Procerib. aſtantibus, & rem oẽm uerbo & opere cõmendantibus. At filius illi Olauus non diu ſupererat. Nam Año. 87. poſt Mille Trecentos, conceſsit in fata: cùm iam illa. 12. annis Daniam gubernaſſet. Circumiens autem, totius Regni Præfectos, omnia innouauit: & rebus diligentiſsimè procuratis, ſtatim euaſit locupletiſsima. In Nuenburg iuſsit oẽs Prælatos & Regni Proceres conuenire.

Mors Olaui. Anno 1387.

❡ Feudi Ducatus Sleſuicenſis rationes exponuntur. Regina uicto Alberto Suetiæ Rege, tribus Regnis prudentiſsimè præeſt. Caput. xli.

ADERAT inter alios Gerardus Dux Sleſuici, cum patruo Nicolào, & Adolpho fratruele. Ibi renouata eſt ratio Feudi. Quòd Ducatus Sleſuicenſis, perpetuo iure ad ſeniorem, ex Holſatorum huius lineę Comitibus, pertineat: ita tamen, ut iuxta Regni iura, Feudũ à corona recognoſcat: & inde pręſtet obſequia. Quòd què ſucceſsione legitima feudũ ad proximos perueniat. Et ſi unquàm aliqua oritura ſit differentia inter Danos & Holſatos: Dani ex Holſatis geminos, & uiciſsim Holſati ex Danis totidem eligant cauſæ arbitros. Qui ſi dirimere controuerſiam non poſsint, eſſet apud illos poteſtas, quintum ſibi ſociandi: qui omnia per maioris partis deciſionem terminaret. Orta deinde ſimultate inter Reginam, & Albertũ Suetiæ Regem, per occaſionem Nouæ arcis per Regem inſtitutæ: cui aliam Regina oppoſuit in ſuo, unde facilè omnis commeatus ad arcem Regis inuehi impediretur. Primùm ex rixa Pręfectorũ contentio: ex contentione bellũ ſuboritur. Rex auxilia plurima ex Germania cõtraxit: Regina ſuos perarmat ex duobus Regnis expeditiores. Stabant armatæ acies mutuis in aſpectibus. Palus erat in medio: quam animoſus Rex tranſire uolens, tantum ſibi peperit laboris, ut Danis relinqueret uictoriam.

Feudi Ducatus Sleſuicen. rationes.

uictoriam. Captus cum filio, ſeptem annis tenetur, donec ciuitatū quarundem fide interpoſita, magnis conditionibus (quod in Suetia diximus) laxaretur. Summa rerum fuit, ut hoc quoq; Regnum duobus accederet: & fieret Margareta trium Regnorū potentiſſ. Regina. Moderabatur ea fœmina prudēti conſilio tria Regna: nec erat qui ſe commoueret in eā. Inuentus eſt tñ Iuuenis, corpore & habitu ſimilimus filio eius Olauo, qui ſe Olauū mentiretur: effingens fabulā, quomodo pro ſe alius tumulatus ſit Regio funere: & ipſe elapſus. Multa Reginæ ſecreta mouit: multa puerilium actorū recordabat, inſtructus à Nutrice dicti Olaui. At ſagaciſsimā Reginā, quæ certa fuit de filij ſui funere, fallere non potuit. Vnde factum eſt: ut detecta falſitate, & omni techna patefacta, publico condemnatus iudicio, in Falſterbode concremaretur.

Suetiæ li. 5. cap. 32. c.

Pulchra æmulatio, at exitialis.

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, Rerum Daniæ geſtarum LIB. VIII.

Ericus. X. Rex aſſumitur. Tumultum Danorum ſuper Iutię feudo, Regina ſedat: treugis pręſcriptis, Rex, Lubecenſium Senatum pulſum reſtituit.

CAPVT I.

ERICVS Pomeranorū Dux, à Margareta Regina trium Regnorū, adoptatus filius, in Regem aſſumitur. Iam ſolertiſsima fœmina ingraueſcēs ætate, laborū ſuorum requiem quærebat. Erat aūt poſt natum Chriſtum 1411. annus. Prima Regi cura fuit, recuperandi Ducatus Sleſuicen. Nam Gerardus illo inueſtitus, in Thietmarſia cæſus occubuit: ob id feudum extinctum reputauit. Contra, trium paruulorum, quos Gerardus reliquit, Principes tutores ſentiebant, tranſiſſe legitimum feudū ad liberos. Res ad arma peruenit. Duces Brunſuicenſes auunculi paruulorum, & Adolphus Comes de Schouenburg, armata manu ualida Iutiam introierunt: ſuorum iura defenſuri, & amiſſa recuperaturi. Regina ſenex ab annis, ſed animo non defecta, ſe interpoſuit mediam: ut tractatibus res ſopiretur. Dum colloquuntur Principes, Adolphus Comes poſitus eſt in cuſtodiam, & uelut excubias, ut obſeruaret Danorum conatus, ſi quo ſe modo commouerent, non imparatus occurreret. Quod præuiderunt Principes, accidit. Nam in medijs tractatibus exorto tumultu, incertum unde, Dani ad arma conclamant. Adolphus mox cum expeditis excipit tumultuantes: & grauiter eis oppreſsis, multos eorum proſternit. Regina uerò cautior euentum pugnæ excæpit: cernens ueniſſe germanos ad pugnam, hoc peregit

Ericus Rex X.

Año. 1411.

placidis

placidis utrinq; ſermonibus: ut res in treugas ſtatueretur. Interim cùm cõmunitas Lubecen. conſiliũ ciuitatis eieciſſent: & ipſi propulſi, tamẽ ſuã proſequerent̃ innocentiã apud Rom. Regẽ: obtentaq; ſentẽtia ad uerſus cõmunitatẽ Lubecen. executionẽ literarũ requirebãt: uiſus idoneus Ericus Danorũ Rex. Is requiſitus, literis Regalibus parendũ duxit. Præmonitis tñ antea ciuibus. Sed cùm indurati, non acquieſcerẽt monitis: eos qui piſcandi gratia tum uerſabant̃ in Scania, detinebat: uelut Regalibus mandatis contumaces. Magna ergò uirtute idẽ Rex urbem Lubecenſem ſomno diſcutiẽs: cũ uiris bonis ſine cauſa propulſis graſſarent̃: ſtatui ciuitatis conſulẽs, captis Mercatorib. in Scania Piſcaturę intẽtis: pfecit, ut ſuã in ſedẽ pulſus Senatus reponeret̃. Nec ingrati Lubecenſes, diu ſunt Regi in his bellis ſuper Ducatu obſecuti.

Reponitur Senatus.

¶ Mari latrocinia fiũt. Cimbriam Rex & ſui miſerè infeſtãt. Duces iuniores negatã Iutia, illam inuadunt. Friſij Danos fugant, & depopulantur. Caput. ij.

SED cùm iam utraq; pars, tam ſcilicet Rex, quàm Duces ipſi iuuenes, ſtipẽdiarios (uerius Gregarios milites) ſuopté lucro & damno miſiſſent in mare: facta ſunt Latrocinia ſine numero. Quę res Regi Ciuitates abalienauit. Complacuitq; eis, in Ducibus ut illis cohærerent. Multa ad hanc rem pertinentia prætereo: quæ in Vuandalia noſtra, in pſecutione rerũ urbis Lubecanę locũ ſuũ tenẽt. Cæterum Cimbriam Rex adnauigat, ferro et igne cuncta peruaſtans, aliquandiu ad arcẽ Glambeke res demorat̃. Sed expugnatã arce, Rex illam firmauit: reliquam terram deditam accæpit. Erant qui pertinaciter reſiſterent de Eccleſia. Hos uelut dedititios euocari iuſſos, Dani cõtrucidarunt, inuito (ut creditur) Rege. Ferunt bonũ Principem, omni æuo ſuo luxiſſe ſtragem, quam talis, neceſſe eſt, incurſus habet: fœminarũ & uirginũ conſtuprationem, & omnium ſacrorum prophanationem. Tum uerò. xx. accæptis obſidibus, pro totidem marcarum milibus, in ſua redijt. Creuit in immenſum Belli moleſtia. Multus erat fauor Ducum iuuenum: faciente pro illis, omni conſuetudine Romani Regni. Sed illam ad Daniam pertinere, pars Regis non putabat. Humiliter inſtabat Henricus ex tribus fratribus ſenior, apud Regem: ut ſe de memorato Ducatu inueſtiret. Rex econtra depoſcebat: ut omne ius in manus eius collocaret, expectans ſi Rex illi redderet. Eam inſolitam inueſtiendi formam, nullus Principum cõprobabat. Vnde factum eſt: ut multi in auxilium Ducum ſua ſponte deſcenderent. Henricus ergò Dux, cũ conſortibus Henrico de Holſatia Comite, patruo ſuo: & Baltaſſare D. de Vuenden: multis præterea ex Saxonia, & Vueſtualia, ſpontaneam militiam ſubeuntibus, armato agmine Iuti-

Vuandaliæ lib. 8. cap. 33.

Glambek expugnatur.

Trucidantur Eccleſiaſtici.

Belli fructus & honor.

am inuaſerunt: & capta arce Tunderen: præſidio'q́ impoſito, Friſiam illi ſubiectam, ad ſua iuga coëgerunt: pecuniam ſoluentes, ac ſacramenta præſtantes. At cùm illi reduxiſſent exercitum: Dani non ferentes Friſios parere Holſatis: in eos magna multitudine ducunt, ut Regi ſacramenta renouarent. Et primò quidèm proſperè uidebantur agere. Inde autem conglobati Friſij: fidem primam irritam facere nolentes, repulerunt Danos, aliquot milibus ex eis proſtratis. Prædam uerò, ſi quam primo impetu Dani abſtraxiſſent, Friſij inſecuti recuperarunt: multam ſtragem edentes. Rex autem magna claſſe perarmata, conſedit in mari: nulli ſe terræ applicans. Holſati Caſtorem dixere: quòd a quis caudam non educeret. Sed ille prouido nimis uſus eſt conſilio: quòd ſciebat Duces aduerſarios, magnam auxiliorum manum, magnis impenſis ſuſtinere: ut diuturnitatis pertæſi, dilaberentur. At ipſi ſibi præda ingenti undiq́ circumacta, conſuluerunt: & ſuis ſe impenſis aluerunt: quo Ducibus rem facerent tolerabilem. Aderat Albertus Dux Magnopolenſis: qui etiam ius ſuum bello in Regem inſequebatur, de Suetia nuper amiſſa.

Friſiorum in Danos uictoria.

Rex Caſtor dictus.

¶ Sleſuicum, cum Duce Alberto, Rex ſuperat & capit, Dani uictores, Stubbe arcem ſolo æquant, Friſiam dein domantes. Caput.iij.

REX tandem terris applicans, dicto citius urbem obſedit Sleſuig: cui ſciebat ineſſe Albertum Ducem memoratũ. Nec diu oppugnatam obtinuit: Alberto Duci permiſit: ut gratiam poſtulans, obtineret. Exiuit ad Regem: & ſacramento ſe obligauit, tria ſe Regna nunquàm oppugnaturum. In hæc iuramenti uerba, cum ſuis dimittitur. Ciues autem Hamburgenſes cùm audirent Regem Sleſuico potitum, commiſeratione tangebantur ſuper calamitate ſuorũ Principũ: mox illis ſexcentos baliſtarios auxilio miſerunt. Principes quoquè Bernardus de Braunſchuueig, Vuilhelmus de Lünenburg Duces: Otto de Hoya Comes, Albim transgreſsi, auxilio uenere. Et primo quidèm cõgreſſu, pacis conſilia pertentauere. Vbi illa euanuerũt: ſtante parte quaq́ in rigore iuſticiæ ſuæ, ad arma uentum eſt. Principes Germaniæ ſexcentis equitibus, & triginta peditum milibus rem peregerant: obſidione uallantes arcem Kunigsburg. Dani autem maiori equitatu ſuperuenere, mille quingentis equitibus: pari peditum numero. Et commiſſa pugna, obſidionem ſoluerunt: ac hoſtes retrò egerunt. Ne tamen fruſtra uenerint, arcem Stubbe cingentes, expugnant: ac ſolo coæquarunt. Rex inde Friſiam Egdorenſem intrauit. quòd audierit eos Holſatis inclinare: & infinita ſecum de iumentis abducta præda, octoginta numero Seniorum ſecum duxit obſides,

Sleſuicum Rex ſuperat.

Stubbe ſolo æquatur.

futuræ

futuræ ſemper in ſe fidei. Thietmarſi deinde calamitatem miſerorũ au gentes, introierunt uicinam Friſiam: & reliquias auferentes, coëgerũt populum in uerba Ducũ iurare: uiginti etiam ex Maioribus obſides ſecum trahentes, ut. xx. marcarum milia Ducibus perſoluerent.

¶ Nauis Regia prædatur. Cimbriam Dani enormiter populantur. Hamburgen. Danos mari deuincunt. Haderſleue ab Henrico Duce pecunia ſe redimit.

CAPVT IIII.

TEMPORE eodem gregarij ſatellites, pro Holſatis in mari digraſſantes, interceperunt nauim quæ portabat omnia Iocalia Regis, Pontificum, in auro, argento, ueſtibus, ſerico, & pannis precioſis. Non fuit facilè æſtimationem rerum captarum dicere. Omnia militum, & cæterorum Nobilium precioſa quæq; perierunt, nauigio illo intercæpto. Intercepta aliquando res eſt opera Ciuitatum: ut treugis conſtitutis, pars quæq; nominaret Principes, quibus arbitrium eſſet rem omnem dirimendi. Pars autem quæ iuſtis decretis non pareret: ab omnibus eſſet inſectanda. Accæptauere partes rem utrinquè. At ueniente termino, Rex non comparuit. Quæ res animos Ciuitatum Ducibus magis inclinauit. Nam tergiuerſatione uti Rex uidebatur. Cimbria in medio poſita, crebros motus excæpit. Nam poſt nouiſſimam Regis expugnationem à Danis, Holſati iterum occuparunt: magis, magisq; futuræ oppugnationi ſe præparantes. Rex eam denuo inuadit claſſe. Incolæ freti Holſatorum pręſidio, quòd Duces inmiſerãt, fortiter reſiſtunt: nec ſinunt Regios in terram deſcendere. Grauiſſima pugna conſurgit, nitentium, & obſiſtentium. Multi Danorum cadũt. Regi ingreſſus nulla ui permittitur. Contendit in ſacrum Portum: Ibi ingreſſus terram, uicina populatur, abductis prædis & captiuis. Inde naues denuò ingreſſus, redit ad Cimbriam. Pertinax iterum pugna. Dani iam firmauere animũ: certi aut terrã capere: aut immori. Quid non labor improbus obtinet? Fortiter quidèm incolæ cum Holſatis diu obſtitere. Vicit tamen pertinacia: freti multitudine. Tum ſæuitia Danorum ſine exemplo. Stetit in oculis cædes: quam in multos nobiles, ingreſſum impedientes, feciſſent. Nemini parſum eſt. Furiunt ſine more. Sacra, prophana in æquo ſunt: Virgines, maritatæ, iuxta proſtitutæ. Mira calamitas. Regem ipſum exterruiſſe fertur. Arcem expugnant, pręſidium corroborantes. Sacris locis & rebus nulla parte deſlatum. Omnia latrocinijs exhauſta. Sitim auariciæ & ſanguinis explere non poterant. Ferunt Regem commiſeratum, graſſantem militem reuocare non potuiſſe. Cunctq; euaſtata inſula, Rex declinaret: Holſati denuò ingreſſi, pertentarunt Arcem capere. Sed fruſtra tum conniſi, abierunt.

Nauis præcioſa mari diripitur.

Cimbriam Rex denuo oppugnat.

Danorum furor in Cimbrios.

abiecerunt. Tum Hamburgenſes.xij.nauibus inſtructis, Iutiæ latus occiduum depopulantur: obuios Danos excipiunt prælio nauali. Tres inde naues mergunt. Cæterum ad magnum cæſis numerum, centum uiginti captiuos reduxerunt: ſuo commodo, illos argento emungentes. Henricus Dux collaudatis ciuibus, & ipſe militiam inſtruit. Octingentos fertur equites habuiſſe, triginta milia peditum: Arcem & oppidum Haderſleue obſedit. Oppidani, ne ad unum omnes perirent: ex promiſſa pecunia trium milium marcarum ſe uexa redemerunt. Dux autem uicina omnia depopulatur: & onuſta præda cum ſuis redit: nō alio tum magnificè peracto militari opere.

¶ Agitur ſuper Concordia Regis & Ducis. Re autem infecta, in arma redeunt. Pontifex Ioannes Regis iræ cædit. Caput. V.

INTEREA Lubecenſis Epiſcopus Ioannes, uir præcipuæ eruditionis, & exquiſitæ uirtutis, literas accæpit Apoſtolicas: ut illarū autoritate, ſe implicaret negocio: & omnia componendæ pacis remedia quæreret. Profectus ille ad Regem in Copenhagen, conuenit eum in perſona. Et multis in cauſam peroratis, eó Regem perduxit: ut conſentiret in Conuentum in Flensburg, ad proximam Martini diem. Idem apud Ducem agitur. Venit dies conſtituta: & utroq; Principe comparēte, Pontifex omni opera dedita, eó rem perduxit: ut treugæ inirentur ex die Catharinæ, in proximum Michaelis, fideliter obſeruandæ: utriuſq; Principum ſigillo roboratæ. Intra quem diem ad feſta Pentecoſtes quæq; pars ſeptem nominaret Principes: è quibus tres de quaq; parte ad minus comparerent, cauſam ex fide tractaturi. Nominati pro parte Regis: Fridericus Marchio Branſdenburgen. Ioannes Dux Magnopolen. Otto & Caſimirus de Stetin: Vuertſlaus, et Bernam de Vualogaſt: & Albertus Comes de Neügarden. Pro parte Ducis deſignati: Bernardus Dux Braunſuicenſis, Vuilhelmus de Lüneburg. Ericus de Louenburg Duces: Adolphus Comes de Schouenburg, Ericus Comes de Hoia, & Baltaſſar D. de Vuenden. Venerant quidèm ex his ad præfinitum diem & numerū: & cauſam tractare incipientes, cùm quiq; ſuæ parti nimis affecti uiderentur, nihil peregerunt: ſatis afflicto Pontifice, qui multiplicem laborem cum expenſis cernebat euanuiſſe. Redibat res in bellum. Vt autem literis, & Apoſtolicis mandatis ſatisfaceret: cœpit publicè monere omnes Eccleſiarum effractores, qui ſacra prophanaſſent: ut ſub maximis cenſuris, ſacra ſacris redderent. Quæ res Regis animum, Pontifici pro zelo pacis deditiſsimum, illi fertur abalienaſſe. Scripſitq; in eam cauſam Lubecenſi Senatui, ut auerterent Epiſcopū: ne in ſe illo quoq; Comitiæ, re infecta.

ff gladio

gladio depugnarent. Pontifex uir bonus, ne deteriora contingerent, ri gorem mitigauit. Res bello protrahēda uidebat̃. Varius ubiq; labor.

¶ Danos Holſati in arce Tundern trucidant. Spoliantur Hollandrinorum naues bis. Caput. vi.

OBSEDERE Dani arcem Tundern, & oppugnaue re. Holſati uelut dormitātes, diſsimularūt obſidionem. Hoc ubi compertum eſt in exercitu, negligēter obſeſſos agere: ſtatuunt, clam murum inuadere ſcandentes. Applicatis ergò quàm occultiſsimè ſcalis, rem inuadunt. Intus Holſati nihil ſe commo uēre: donec in circumitu muris iam repletis, uno impetu, trabes mu ris impoſitas prouoluerūt: & omnem illam multitudinem in momen to detruſam oppreſſerunt: cæteros baliſtis & bombardis abigerunt: Inuenti in circumitu penè quadringenti uiri, mole trabium oppreſsi, prẹter eos qui uulnerati abibant. Interim uerò Lubecenſes, Roſtoxen ſes, Vuiſmarienſes coniunctis nauibus, magnam claſſem perfecerunt: ut mercatoribus ſuis in Dania piſcantibus, ſecuritatem facerent. Rex aūt, Hollandrinorum naues, quæ multæ ibi ſtabant in anchoris, mili tibus implere decreuit: & claſſem Ciuitatum abigere. Sed præuenius conſilio Præfectorū in mari, qui naues illas armaturis ſpoliarent, an choris, gubernaculis, uelis. Vnde Rex fruſtratus, oſtendi fecit Ciuita tibus uoluntatē ſuam ad conſilia pacis, loco, dieq; conſtitutis: quibus ea remedia quærerentur. Compertum eſt autem: non hoc alio factum conſilio, quàm ut Ciuitatibus hanc faceret inutilem expectationem: et ſi quos in urbibus motus à plebe inde poſſet excitare. Dū hæc ageren tur in orientali mari: Hamburgenſes in occiduo laborabant. Nam om ni quam habere poterant iuuētute perarmata, inſtructaq; claſſe, quan tum poterant deſcendentes per Albim, latera Iutię pulſabant. Repere runt nuper ciuib. ademptas naues: quibus ignem immiſerunt: & expo ſitis in terrā armis, prædam quantam uoluere nauibus ſuis inuexere: ne gannire quidèm Danis audentibus: & onuſti præda reuertuntur.

Holſati Danos in Tundern opprimunt.

Hamburgen. naues ciuitatum.

¶ Rumpoldus Sleſiæ Dux, à commiſsis Imp. ſequeſter, pacem inter Regem & Duces tandem concludit, mox ipſe fatis cedens. Caput. vij.

RVMPOLDVS interea Dux Sleſiæ, miſſus ab Im peratore, ſe rebus componendis ueniſſe teſtatus, Lube ca hoſpitaliter excipitur. Inde progreſſus in Flensburg, in ſerū ueſpe rum Regem petens uenerat. Primo mane ſequētis diei, Henricus Dux Sleſuicenſis, habens in conſortio militiæ Vuilhelmum Lüneburgen ſem Ducē, & Adolphū de Schouenburg Comitē: magna manu, nihil iam formidātibus eius oppidi cuſtodibus: quòd pacis ſequeſter ueſpe ri intro-

rintroiſſet, portas geminas deiecit: & irruit formidabilis. Dani euigi- lantes, fugam circumſpexere. Rumpoldus inermis, obuiam progreſ- ſus Henrico Duci: inſinuat, ſe ueniſſe ab Imperatore pacis ſequeſtrũ: Regem primùm à ſe conueniendũ: certiſsima ſe ſpe teneri, rerũ omni- um bonũ exitũ propè diem futurũ. Principibus uerò qui aſtitere, gra- uibus uerbis ſuaſit: ut quæ pacis ſint conſilia, inſpirẽt Ducibus per æta tem iunioribus: & ſpe ſecum optima ad concordiam niterentur. Per- ſuaſit uir & morũ grauitate, & uerborũ comitate præcipuus, ut in ſua quiſq; poſitis armis, rediret, expectans rerũ inclinationẽ. Perueniens autem Rumpoldus ad Regem, ſecum duxit Legationis ſuæ conſortẽ, D. Ioannem Lubecenſem Epiſcopum, pacis zelatorẽ feruentiſsimũ: perfeceruntq; apud Regem: ut primũ quieto, deinde etiam inclinato foret animo in Henricũ. Conuenerant in mutuũ colloquium. Et Rex iam propenſior, muneribus etiã honorauit Henricũ. Oratores quoq; Ciuitatum Vuandalicarũ, qui aderant, & quorũ cauſæ per eundem Ducem agerentẽ, Rex unũquemq; pro ſuo gradu donis honorabat: præcipiens per Regnũ Præfectis: ut Mercatoribus beniuoli, ſpoliatis ſua cuiq; permitterent. Hanc optimã pacis formulã, triſtis caſus turba uit. Nã idẽ pacis ſequeſter Dux, epidimia tactus, lecto proſterniẽ mo- riturus. Cùm adeſſe iam extrema ſentiret, Regem per nunciũ orat: ut in ijs pacis à ſe conſtitutis, & ab Imperatore comprobandis perma- neat. Quod Rex ipſe pollicitus: triſtis diu de tãti uiri ſubtractione per manſit. Nam illũ nõ paruis donis honorabat, & affinitate ſua cumu- labat: deſpondens ei filiam Ducis Pomeraniæ. Sed hæc omnia mors interuertit. Defunctum Rex Principali apparatu, in Haderſleue iuſsit tumulari: quamuis Ducis familia, excoctũ aromatibus corpus, ſecum in patriam ferre concupiſſet.

Flensburg obruitur.

¶ Rex obtenta ab Imp. pro ſe ſententia, contra Henricum & ſuos. Terram ſanctam proficiſcitur: ubi eicone ſui prodi tus, magno ſe ære redimit. Caput. viij.

ERAT tum annus. 1828. cùm Rex ipſe natiuũ ſolum inui- ſens, aliquandiu ibi conſtitit. Remiſſa autem magna parte familiæ in Regnum, quadraginta comitatus equitibus, Imperatorẽ adijt in Hun garia: citariq; fecit Henricũ Ducem, cum fratribus. Duces aũt euoca- ti, pro ſe miſere Ioannem Epiſcopũ memoratũ, in Imperiali Curia no tiſsimum: ut cauſam eorũ perageret. Apparet aũt ex his, quæ gereban tur ibi, compromiſſum fuiſſe in omni cauſa in Imperatorem. quia Re gnum non agnoſcit ſuperioritatem Imperij. Veniens autem Epiſco- pus, cauſam ex fide peregit. Sunt qui dicant, Henricũ ipſum Ducem unà profectum. Sed hoc ſub dubio relinquo. Ibi tum is fuit exitus: ut

Año. 1424.

Imp. pro Rege pronunciat.

examinata cauſa, pronunciaretur pro Rege: Henrico aūt, Adolpho, & Gerardo fratribus, ſilentiū imponeret, ſuper omni Ducatu Auſtralis Iutiæ. Laudum uerò reduxere Ducum procuratores ad arbitrium ſummi Pontificis. Et eſt cauſa tum per D. Nicolaū Sachou, in Lubecenſi Pontificatu ſucceſſorem, diligenter curata: ut committeret Archiepiſcopo Colonien. Rex aūt accæpta pro ſe ſententia, abnt implere peregrinationem in Terram ſanctam. Feruntt um Nobilem quendā ex Orientis Regno, militaſſe Imperatori: is pictoris induſtriꝫ uſus artificio, Regis faciem iuſsit effigiari: eamq́ꝫ præmiſit amicis: ut eius imaginis uultū obſeruarent: Regem eſſe triū Regnorum, qui magno ſe ære redimeret. Rex omniū ignarus, Venetijs hoſpitaliter excæptus, familiam artauit: & uulgari habitu ſe cæteris conformem fieri paſſus, peregrinis peregrinus ignotus eſſe, ac à ſuis haberi mandauit. Profecti ueniunt in Terram ſanctam. Magno tum erat opus conductu: propter uim Catalaunorū, quam nuper irrogarunt. Conſtituit eñ Soldanus: ut Chriſtiani nō admitterent, niſi damnis tum irrogatis ſatiſfieret. Sed Patronus, cui pro famulo adhæſit, ſingulari gratia perfecit, ut admitterent. Perſoluit Rex uotum: & poſt eum iter incluſum. Cùm aūt in nauim rediret: Nobilis qui ductabat, euocato Regi dixit in aurē. Credis te apud nos incognitū? Ecce faciē tuā. Et oſtendit effigiem. Regē te ſcimus triū Regnorū. Quid faceres, ſi apud te noſtrorū quiſq́ꝫ, tali habitu deprehenſus, innoteſceret? Stupefactus Rex, hæſit. Sed tamen interuentu patroni, pecuniā accepit, quantam Rex corrogare potuit: & dimiſit. Ita non per Venetias, ſed alio itinere reuerſus eſt Rex in ſua.

Icone proditur Rex.

❡ Reuerſus Rex, moneta uariata, cupream deſignat, non ſine multorum obloquio. Caput. ix.

POST reditū aūt, gnarus iam factus conſuetudinū, quibus ſuperiorū Regionū Principes in ſua æraria uertant multa: de Moneta cogitauit alteranda. Nam cupream totam excudi mandauit: de omni reliqua pręcipiens, ut in officinam monetariam perduceret. Potuit res ſine fraude fieri: quo modo cernimus in Italia. At Mercatores hoc in ſuam iniuriam trahebant: res pro rebus commutantes, non mercantes: præſertim cùm extra Regnum deuehi moneta, ſine omni iactura nō poſſet. Multa inde in Regem obloquia: multæ (ut fit) cernere denigrationes. Ferunt Reginam, non tamen, ut ſciri poteſt, ſine nutu Regis, aliam meliorem cudi mandaſſe monetā: ut finem faceret oblatrationum. Quo tempore Piſcatura Scanijs ſolita, euanuit: piſcium Allecū infinita multitudine ſolitum tranſitū declināte. Id maleuoli, in Regis uindictā detorſere. Cùm ſit rerū omniū ſub cœlo quędam alternans uiciſsitudo. Sic enim cum cœlo oīa quę cœlo

regun-

reguntur, uerti neceſſe eſt & alternari. Sed quid facies improbę linguæ?

¶ Rex Sleſuicum obſidet. Ducibus adiurant Ciuitates Orientales. Mittuntur Regi literæ feciales. Soluitur tum obſidio. Caput. x.

REX deinde ſententiæ ſuæ, quam reportauit, executor futurus, omni qua potuit uirtute trium Regnorum, ſe conuertit in Duces fratres: ut è manibus eorum extorqueret Ducatum Iutiæ Auſtralis. Illi non ignari rerum: contractis quæ poterant armis, urbem Sleſuig uallis & foſſatis communierūt. Arcem quoq; Gottorp quibus poterant præſidijs firmauerunt. Illuc enim omnem Belli molem conuertendam præuiderunt. Nec falſi ſunt opinione. Nam Rex ueniens cum innumera multitudine, & ciuitatem & arcem una premere conſtituit obſidione. Montem quem uocant Equinum (cùm ſit medius Arcis atq; Vrbis: ad cuius radices ad lacum iter eſt ab Arce in Vrbem) fecit foſsionibus ita diſcindi: ut hoſtibus impedimento, & ſuis eſſet munitio. Interea Henricus Comes Holſatiæ, Electus Oſnaburgenſis, patruus Ducum, Hamburgenſes ciues exciuit: ut Ducibus ſuis accederent. Illi haud difficulter perſuadentur ſuppetias mittere: & primas quidèm literas, in quibus hoſtilia Regi nunciarentur, accipiunt. Acceſſere Hamburgenſibus ex Gregarijs ſexcenti, qui hactenus Regi militarunt. Horum opera uſi, rem aggrediuntur, prima Principibus ſuis auxilia mittere. Exhilaratus Dux Henricus, cùm audiret, miſit qui Lubecenſes adoriretur: renouans patrum in eam urbem beneuolentiam. Admoniti ſatis, inclinauere. Vocantes tamen Ciuitatum Orientalium Oratores: cum illis conuenerunt, Regem denuò ſuper pace pertentare. Submittunt ſolennes ad illū nuncios, de legibus unionis tractaturos. At illi Regem paci auerſum repererunt: ſoli iuri parto per ſententiam, pertinaciter inhærentem. Dani interim cum Holſatis, ad obſidionem Sleſuici colluctantur. Obſtruunt Holſati portum: Dani reſerant. Multis inuicem leuibus prælijs uires exercent. Rebus nullus eſt exitus. Interim Orientales ciuitates Roſtock colloquium miſcent: inter ſe fœdera ſanciunt. Idem cum Ducibus factiiandum conueniunt. Cùm autem intelligerent Regem in ſua Inſula, quam putabat, demorari: uno die omnium Literæ Regi perueniunt: hoſtilia omnia, & capitis periculū denūciantes. Tū ſoluta eſt obſidio Arcis & Vrbis.

Hamburgen. in Regem.

Literæ Regi feriales mittuntur.

¶ Arcem Glambeck Cimbriæ, Holſati noctu fraude: Molendinum ui capiunt. Caput. xi.

ABEVNTIBVS inſultauere Holſati, poſterioribus, ut fieri ſolet, incurrentes: capti, cæſiq; uiciſsim hinc atq; inde. Claſſem ſuam Ciuitates etiam ante brumam iubēt,

ad Candidum quem uocant Portum conuenire. Audiunt Gerardum ex Ducibus tribus iuniorem, claſsi non contemnendæ Præfectum, demorari uenientes. Sed cùm diu Ventum expectarent, nec acciperent: atq; interea nubes, tempeſtatesq́; crebreſcerent: bruma quotidiè item magis magisq́; appeteret, ſoluta eſt ſine fructu grandis illa & ſumptuoſa expeditio. Quo tempore, quùm non ignorarent, qui Cimbriæ pro Rege conſeruandæ Arcis Glambeck inſederant, Regem ſoluiſſe obſidionem: Ciuitatumq́; grandem eſſe claſſem in mari: non ſine cauſa rebus cœperunt diffidere. Holſati quidam aſſumptis ducentis ex Gregarijs, Cimbriam intrauere noctu. Oppugnationē Arcis inchoant, magno apparatu, clamantes adeſſe Ciuitatum omnium arma: ut accelerent, hinc atq; inde inuocantes iam Lubecenſiū Præfectos: ſimul bombardis & arcubus inſonuere. Cuſtodes Arcis uera rati quæ audierant: cùm ſcirent tantæ ſe multitudini reſiſtere nō poſſe: nec auxilia ſub brumam ſperarent, deditionis uerbum fecere. Et permiſsi abire, Arcem tradunt Holſatis. Quùm deceptos ſe cernerēt: iam nō habebant quod agerent.

Glambeck noctu fraude capitur.

Henricus interea Dux, expeditis copijs duxit in Molendinū, iam à Rege communitum: ut iter in Flensberg impediret. Certè pro rei magnitudine, magnos impendere ſudores, par erat. Erat enim magnum Danis præſidium, Holſatis obſtaculum. Fortes uiri inſederant defenſantes. Sed uicit inſtantia, & urgens ad omnia Dux præſens: magno laboris, multiq́; ſanguinis impendio cœperunt, & demoliuntur. Sexaginta uiros, & equos quadraginta inueniunt: ac in prædam abducunt.

Molendinū ui capitur.

Daniam Vuandali prædantur. Flensburg mari & terra obſidetur. Inſcenſa ſcala. Dux Henricus tranſfoditur. Caput. xij.

INTEREA Ver appetit, Ciuitates Vuandalorum maritimæ ad expeditionem redeunt: claſſem renouant: in Daniam ducunt: & per Inſulas digraſsati, ingentem prædam nauibus ſtipant. Aderat Dux Gerardus: qui præda expletos milites, paſſus eſt in naues redire. Tum Præfectos nauium appellauit: Cōſilium init, quod à fratribus acceperat: occupandum oppidum Flensburg, terra, mariq́; gerendo bello ſemper opportunum futurum: ſe cum claſſe à mari inſtitutos: Henricum fratrem cum copijs ſuis omnium ordinum à terra inſiſtere oppugnationi. Adnauigant illi ſub montē Flensburg. Cæterum Henricus Dux cum copijs ſuis, terreſtribus equitum peditumquè, ſe opportunis locis ad caſtra metanda comparauit. Dies erant Rogationum: & conuenerat, ut ante lapſam feſtiuitatem Aſcenſionis, nulla fieret oppugnatio. quòd bellicus nondū adeſſet impedimentorum

Dania prædatur.

mentorum apparatus. Nauales interim tutioni ſuæ proſpiciebant: fu-
nibus ſupernè ſe contegentes: ut magnoperè de monte lædi non poſ-
ſent. Friſij in terris fodientes, foſſata duxerunt, ut ab incurſionibus tu
ti conſideret. Vigilia erat Aſcenſionis Dominicæ, cùm ſatellites Ham
burgen. neſcio an poti plus quàm uideretur, ſub noctem ex ignitis te-
lis proiecêre in hoſtes. Id conſpicati nonnulli: ſiue quòd Ducem ad ar
ma excire uolebant: ſiue quòd per errorem ita putabant: ad tentorium
Ducis, iam cunctis quieſcentibus clamauere. Eia, nobilis Holſatorum
ſanguis id patietur: ut priuati Ciues apprehendant hoſtium munitio-
nes? Iam Hamburgēſes ſepem transgreſsi, hoſtibus colluctantur. Ex-
citus Princeps, indecorum ſibi reputabat: quòd non in periculis pri-
mus conſpicaret. Vix lorica præcinctus, ſcalam apprehendit: nec per-
pendit, quanti illum, aut ſi omnino quiſquàm ſequeretur. Is feruor
erat adoleſcentiæ: ea gloria primæ iuuentæ, neminem periculis admit
tere propiorem. Cùm omnia apud ſuos, & etiam hoſtes, quieta uide-
ret: ſcalam ſepi inclinauit: & ea inſcenſa, uidere uoluit, quid hoſtes mo
lirentur. Henricus de Aneuelde prudens ac ſtrennuus miles, cùm pro
ximè aſtaret Principi, ait: Quid eſt Domine? quid ſibi uult inconſyde
rata temeritas? Luctum nobis, & periculum ueſtro capiti præparatis.
Ea uox & ſi ſecretius diceretur, audita eſt intus. Vbi audiuit Danus
miles, eſſe Principem in ſcala: cuſpide ſepem penetrans, ſubitus per lo Monitio mi
ricam Principis, penetralibus illam intruſit. Mox ad aſtantes, Tollite litis.
inquit me hinc. Actum eſt de me. Illi triſtes, labentem eidem impoſue Henricus
re ſcalæ: ut in tentoria referrent. Per incuriam delapſus, uulnus dupli- cuſpide pe-
cauit. Vix tentorijs illatus, ſpiritum efflauit. Dici non poteſt, quis mœ rit.
ror in caſtris: quæ lamenta ubiquè omnium, ad quos Principis illius
uirtus promanauit. Rari lachrymas tenuere. Non ſic Abſolonē plan-
xit Dauid: non ſic Hectorem ciues: non Iudęi Ioſiam: non poſteri Ma
chabeum. Vna uox omnium, Principem inmortalitate dignum, mi-
ſerrimè deperijſſe. Adolfus proximus ætate frater allatus, Præfectos
turmarum, ipſe conſolationis egens, conſolabatur: obſecrabat, ut ni-
hil minus propter quod uenerant implerent: ſe fratris loco ſubiturum
curas & labores. Apud Lubecenſes peruincere non potuit, ut
manerent: ſublatis uelis abierunt. Idem alij factitarunt.
Pręfectus iſte Hamburgenſium, cuius uel maligni
tate, quod difficile creditu: aut negligentia res
tanta prouenit: capite plexus, pœnam
ipſe perſoluit.

¶ Æſtate renouata expeditione nauali, Hamburgenſes primò, dein Bala
næ claſſes à Danis ſuperantur, & capiuntur. Caput. xiiij.

PER eiuſdem añi Æſtatem (erat enim.xxviij. poſt Mille quadringentos) urbes Vuandalicæ claſſem ſuam renouarunt: & in mare mittunt. Aderant tum Hamburgenſes, nauibus etiam ſuis inſtructis. Præceptum uerò accæperunt omnes: ut in mari Nordſund ſe continerēt, donec Baiana claſsis ab occiduo, & Prutena ab Vuiſla præternauigaſſent. ut eſſent illis præſidio contra Danos. Conuenerant in locum conſtitutum. Non ignorabat Rex expeditionem Ciuitatum: Ipſe quoq; claſſem numeroſam perarmabat: ſemel confligere conſtituens, ac prælij naualis fortunam pertentare. Viderant Vrbici Regiam claſſem de longinquo: nec tamen inmemores mandatorū, ſe primùm cōtinuere. Vbi uidēt Danos adpropinquare, uelut ferratos montes in mari: Præfectus Hamburgenſium, quem pro dominis ſuis res magis angebat, interpellabat Lubecenſiū ductorem: Ecce inquit, hoſtes propinquant, quid facimus? Ille ſub hæc. Armati ſumus: conferendæ ſunt manus, Victoria noſtra eſt. Rectè inquit ille mones. Et apparatis rebus, propinquantes Danos exceperunt. Lubecenſes cum exteris fortiter hoſtibus incurrunt. Suſtinent incurrētes. Diu anceps prælium fuit. Verūtamen aliquot hoſtiū cæſis, & aliquot captis, Danos abegerunt. Hamburgēſes paulò diuerſius pugnabant, ſeiuncti ab amicis: hos ſtatim hoſtes circumuenere. In quorū medio pugnantes pauci cum multis, cùm nullas ab amicis ſuppetias acciperent, fatigantur: uincuntur, capiunt. Qui ſociorum fidem tuentur, aiunt: grandioribus nauibus Lubecenſes ad locum conflictus ducere non potuiſſe. Itaq; cæteri abeunt in ſua quiſq;. Hamburgenſes capti, in portum Mercatorum ad uincula mittuntur. Pugna fecit inmemores mandatorum. Vix illi abierant fugientes, & poſt tres horas uenit ab occiduo claſsis Baiana: cui in primis tuendæ deputati fuere. Impetitur ab hoſtibus. Fortiter ſe tuetur. Extrahit in noctē præliū. Supra mille ex hoſtibus cæſi. Ceſſere tandem Danis uictoribus. Magnę æſtimationis merces inerāt.xxx. nauibus. Rex non mediocri inde auctus lætitia, Ciuitates gemuere. Mercatores Lubecenſes Præfectum claſsis accuſabant: quòd mandatum prætergreſſus ſit. Cùmq; ſe non ſatis tueretur: carcerem accæpit pro domo, ſeruaturq; annis tribus & dimidio. Hamburgenſes autē, ut diximus, capti manebant, donec ære ſuo captiui laxarentur. Superioris autem facti, quod diximus, Præfectus capitis pœnam luit.

Hamburgenſes à Danis uincunt.

Baiana claſſis capitur.

Pacem à Rege oblatam, Ciuitates aliquot repudiant. Claſſe magna, at fruſtra pugnant Vrbes. Adolphus Iutiam deprædatur. Caput. xiiij.

REX CVM INDIGNE ferret Ciuitatum in ſe, & ſua

& ſua Regna bellum, & ſi proſperè in eorum agmina depugnaſſet, ſciens tamen, rebus Ducum faciliorem eſſe exitum, illis deficientibus: ut domeſticis rebus implicaret urbes, Concordiam nuper inter ſe, & Gubernatores Vrbium initam, miſit in manus Communitatũ ad ſingulas Vrbes: poſtulans, ut Maiores ſuos admonerent: Pacta conuenta implere: ſe, ut ſemper, ita in futurum Mercatoribus fauoroſum exhibiturũ. Sundenſes iampridem in partem Regis à Ciuibus defecerant. Roſtoxenſis communitas tumultuatur. lx. uiros conſtituens, Articulos ſibi placitos conſcribit: iubet à Concilio approbari. Proconſules rem in craſtinum differendam poſtularũt. Interim maturato conſilio, placida danda reſponſa. Cernentes uerò exitium rerum ſuarum peſſimum: inſcenſis quiſque ad partem equis, clam abierũt. Poſtera luce ubi compertum eſt abijſſe Maiores: euocant, & inde proſcribunt: alijs in locum electis. Vuiſmarienſes ſimili inſania, unum ex Proconſulibus, ac alium conſularem publico gladio in foro cędunt. Illis imputantes: quòd ſe Regi deuinxerunt inconſulta communitate. Lubecenſium recens uulnus, ſuaſit ut conquieſcerent. Hamburgenſes tum ſuum Conſularem gladio cædebant. Quod antea diximus. Sed non fuit is belli exitus. Licet enim tumultus in Vrbibus eſſet: è bello tamẽ extero quieſcendum non duxerunt. Nam proximo Vere, naues quæque ſuas Ciuitas expediebat: claſſemque confecerunt ducentarum ſexaginta nauiũ: in quibus pugnabant xij. milia hominũ. Dux Gerhardus in ſua prætoria agmẽ agebat Holſatorũ. Præter has copias Gregarij erant (quos tum Vitalianos dixere) octingenti uiri, ſuis lucris & periculis militantes. Cõuenerat ea Claſsis in portũ Vuiſmarienſe. Inde nauigans, Daniam recto petit curſu: & Arcem Regiam in portu Mercatorum, in primis oppugnare conſtituerunt. Id Rex proſpiciens, naues ſuas in portu locis opportunis armabat: ut aditum prohiberet. Pugnatum eſt ibi diu: miſſa omnium generũ iacula. Vrbium Pręfecti conſilium ineũt: aream trabibus conſertis in mari compaginare: de qua uelut ex campo miſsilia omnia mitterentur. Inde quoque multiplex labor utrique parti. Tanto utrinquè pugnatur ardore: ut illis portum tuentibus, iſtis oppugnantibus, uno ſæpè ſono ducente, bombardi concreparent. Conuenit inter Nauium præfectos, ut quæque ex urbe unam demergerent nauem, ſaxis plenam, ad Portum Danis obſtruendum. Idque dum ex fide geritur, una nõ tranſuerſa ut debuit, ſed in directum ſe collocans, anguſtum Danis liquit exitum. Poterant diutius manum conſeruiſſe: àt ſine fructu. Vnde ſublatis uelis, in ſua redierunt, parum gloriantes inde de magnis ſumptibus, & ingenti conatu. In ea tamen expeditione Vitelliani non quieuere, nauigantes in Noruagiam. Sed eam rem in Vuan-

Roſtoxenſium furor.

Vuiſmarienſium inſania.

Cap proximo in fine.

Claſſes urbium.

in Vuandalia pagemus: ſolam nunc Daniã exequentes. Per quæ tempora Adolphus Dux, habens ſibi coniunctũ Vuilhelmũ Ducẽ Brunſuicen. Principẽ uictorioſum, quẽ obẽratũ habebat: in ciuitates Lubecã, Hamburgũ, atq; Lüneburg, expeditiſſimis militib. ingreſsi Iutiam, per Menſem ex pacto ſunt inmorati: infinitã prædam in pecoribus abegerunt. Ferunt ſupra. xxx. milia pecudũ tum prædantibus ceſsiſſe: in precioſa autem ſupellectile auri, argentiq; pondus infinitum. Victoresq; in Gottorp reuerſi, prædam militibus diuiſerunt.

Sundenſes, Danos à Regina miſſos, mari ſuperant. Regiam nauem Gregarij ui diripiunt, & prædantur. Pacem Roſtoxen. à Rege oblatam, acceptant. Caput. xv.

His aũt temporibus non longẽ Philippa Regina, fertur clientelam quoq; ſuam. 1800. uiros perarmaſſe: ut aliquã forte operam ederent. ut & illa gloriaretur in rebus difficilibus uel aliquid attuliſſe. Inito conſilio, Sundenſem urbem adnauigarunt. Et primò quidem uenientes, præternauigarũt, ut terrerent ciues. Interim res ficiendis corporibus inſtitere. Ciues aũt non ſegniter rem ſuam adminiſtrarunt: omni qua poterant celeritate naues perarmant, tela congerunt: ipſos ſe quanto poterant numerò præcingunt, in portu obuiã ituri, Priores ipſi ducunt in Danos: & cõſertis manibus, cùm aliquandiu uictoria nutaret, cœpit inclinare Ciuibus: cæſi, merſi, capti Dani, uincula excæperunt: pauci fuga elapſi, reliquias ſuas laceras abſconderũt. Non ſum neſcius. eam rem diuerſius ab alijs exponi: & commemorabitur à nobis in Vuandalia, cùm ad hunc ordinẽ perueniemus. Quo etiam tempore Gregarij Vitaliani, cùm ſua fortuna mare ſcrutarẽtur: inciderunt in nauim Regiam, quæ ex Suetiæ Regno Regi annua ferebat tributa in mercibus & ære, auro & argento conſtantia. Inerat præſidiũ quadringentorũ uirorũ. Durum prælium initur. Cùm magna eſſet in medio uictoriæ merces conſtituta, Regij uiriliter propugnauere. At demũ uicti ſunt ab hominibus pugnatoribus: qui deprædationis erant miniſterijs aſſueti. Opulentam prædam Roſtock atq; Vuiſmariæ diſtrahunt. Erant enim inmixti Ciues ſatellitibus. Sed ad publicũ inde nihil prouenit: quãuis in eam partẽ multi rationabiliter inclinarent. Interea ciuitatũ Vuandalicarũ Gubernatores, prudenter perpenderũt: Ciuibus ſuis Mercatoribus, q quotidianũ in Regnis quæſtum facerẽt, longæuũ bellũ non conducere: Regẽ in locũ Nycoping à communibus amicis deſignatum conueniũt: de pace, deq; differentijs longos texuere ſermones. Multa uiciſsim dicta in exprobrationibus: multa excogitata in pacis conſtituta: ad extremum in hoc res deſijt: ut tribus Capitibus approbatis, pax eſſet. Primùm, damna inuicem compenſarentur:

Dani ſuccumbunt.

Regiam nauim Gregarij capiunt.

penſarentur: aut ab arbitris æquarentur. Alterũ: ut quoniam urbes ab Rege ſuo ſine cauſa ex fœdere cõſtituto defeciſſent: eam facerent compenſationem Regi, ad iniuriam ſubleuandam, quam in ſimili caſu ab illo depoſcerent. Tertiũ: ut fœdera prima illibata manerent in perpetuũ. Oratores limitatam ſemper poteſtatem habentes, referendũ Maioribus ſuſcęperunt. Soli Roſtoxenſes pacis cupidi, uinculum ſocietatis inire cum Vrbibus rumpunt: mox approbantes quæ Rex popoſcit. Turbati cæteri, quid facerent? iam ſecreta omnia Ciuitatum audierant, & aduerſæ ſe parti applicant. Rex collaudatis illis, mox fecit prę conari, cum Roxoſtenſibus initam pacem: illos præcipiens, per mare quadringentis uiris ductari. Cæteri mœſti abierunt: referentes quæ uiderant & audierant. Conuenere quincꝫ cæterarum urbiũ Oratores, capita tria excutientes: & uirum pręcipuum Sundenſis urbis Proconſulem, Regi ſatis familiarem ſubmiſerunt: ut omnium nominibus Regem inſtrueret, ad bonum temperandis articulis modum. Ille iuſſus transfretat: Regemcꝫ conueniens, mandata exponit: multa quæ cauſam adiuuarent adijciens. Sed nihil ille mouetur, perſiſtens in poſtulatis. Vbi Regem comperit inflexibilem: ne nil tanta peregrinatione ageretur, cauſam ciuium ſuorum ſegregauit, Roſtoxenſiũ iter ingreſſus. Ita ſciſſa Ciuitatum unione, Rex gauiſus, cæteris tanto impenſius inminebat. Per quæ tempora Roſtoxenſium rebus maximopere inſidiatum eſt per uicinos Principes, machinatione propulſorũ Proconſulum. Quam rem in Vuandalia plenius exequemur. Nunc Daniam exire non licet.

Ciuitatum unio, diſſoluitur.

¶ In ſuſpenſo Ciuitates ſuper pace pendent. Alzen inſulam fruſtra inuadunt Dani. x. naues perduntur ſuborta tempeſtate. Flensburg Holſati inſidijs obſident. Caput. xvi.

NON quieuerunt trium Ciuitatum Lubecę, Lüneburgi, Vuiſmariæ conſilia, quo minus apud Regem de pace pertentarent: deſerti ab Roſtoxenſibus: fraudati à Sundenſibus, priuata commoda publicis præferentibus. Poterant & illi, quos cæteri accuſant, rationabiliter moueri. Sed quis eſt, ad quem omnia omniũ perueniunt conſilia? Hamburgenſes ſuis Principibus obſequentes, iam ſe non ſine cauſa ſubtraxerant Tractatui. dum iſtis rebus ex animo operas omnes impendunt, apud Regem componendę pacis. Interim Dani magna claſſe inuadunt inſulam Alzen, Ducatui Sleſuicen. ſubiectam. Multorum ibi Holſatorum opes iam tum, ut & modo ſunt, fuere. Non ignari Holſati quid molirenẽ (obſeruabant enim oẽs eorũ conatus) Arces ſuas communierunt Sunderburg, atcꝫ aliam; ipſam Inſulam uiris ad

bella

bella promptiſsimis impleuerunt: iunctis etiam Gregariȷ̃s. Tentaue-
runt ſæpè fruſtra terræ ingreſſum: fortiter repulſi ſunt. Interim cöorta
tempeſtate, Danica Claſsis, quaſſatur: decem naues, non minus perie
runt: cæteras ut poterat nauiũ Præfectus(miles is fuit ex Holſato Da-
nus)in portum reduxit. Ipſe Regem, iamdudum cum Oratoribus Ci
uitatum tractantem, acceſsit: rem, ut ferunt, omnem iam penè in opti-
mos exitus reſpicientem, diſturbauit: & diſcuſsit pacis conſilia, uir Pa
ci inimicus. Cùm ea diſiecta diſsilirent, Duces primam intenderunt o-
peram, àd capiendum oppidum Flensburg, rebus gerendis terra, ma-
riq; opportuniſsimum. Vſi ſunt opera cuiuſdam propulſi ex eo oppi-
do: quem Dani non ferebant, Teutonicum in gente ſua pręſidentem.
Ingenium militare. Is effecit: ut cùm Ciues die Palmarum, nihil timentes diuino miniſte-
rio inhiarent, plauſtrum inmitteretur: & in Portu conſiſteret rota lon
gè proiecta. Holſati Duces cum ſatellitibus ingreſsi, forum occupaue
re: ſignis ſuis ſublatis. Sparſi per oppidum milites, hinc atq; inde Ci-
ues cogebant: ut ſubiectionem facerent, & ſacramenta. Dani frequen
tiores in munitionem montis contendunt. Aliȷ̃ Monaſterium ingreſ-
ſi, ſe tutabantur ut poterãt. Erat in cliuo montis domus lapidea: quam
occupauere multi ex Ciuibus: inde miſsilium omnia genera proȷ̃cien
tes. Sed Holſati bombardis rem aggreſsi. primùm penetrabilem, dein
de inutilem faciunt munitionem. Dani profugiunt in excelſum. Erat
non contemnendus numerus in præſidio ſuperiori. Accurrerunt om
ni ex parte aliȷ̃, præſidio tuendo. Creuit numerus obſeſſorum: & per
ſingulos inminuti ſunt cõmeatus. Duces mittunt Lubecam atq; Ham
burgum, auxilia rogantes: priuſquàm ſuperuenientes Dani, ex mani
bus auferant captum oppidum. Interim Friſonum octingenti uiri pro
Ducibus laborantes, foſſatum ducunt grande: ut ad montem, aut ab
illo nemo decurrat.

¶ Fame cruciati Flensburgi, auxilio item ſuorum deſtituti, oppidum Holſatis dedunt. Fruſtra ſuper pace denuò quoq; agitur. Caput. xvij.

IAM obſeſsis fames inminebat. Quo enim fuere plures,
maiori & celeriori famis anguſtia laborabant. Hanc ſu-
am ut poterant preſſuram, amicis ſignificauere. Illi non ſegnes, à mari
xiiiȷ̃. Nauibus commeatus abundè importabant: ut in multos dies ſuf
fecturi uiderentur. Iam uenerant auxilia Ducibus ex urbibus memo-
ratis. Impedimenta bellica, machinæ, turres ſurrigebentur: omnis ap-
paratus oppugnationis inſtruitur. Cùm autem in ipſis urbibus audi-
retur, commeatus illatos obſeſsis, uehementer indoluerunt: & in eam
rem rurſus impediendam, expeditas naues armarũt; omni genere te-
lorum

lorum implentes: ut aditum prohiberent. Interim in oppido Duces federant, intenti oppugnationi: ſed maior ſpes erat in fame: tanta fuit montis à natura munitio. Venerant ſub montem miſſæ naues ex urbibus: præacutas ſudes figunt. ut aditum poſt ſe Danis intercludant: Ipſis ſibi proſpiciunt, ab alto miſsilibus ne noceāt. Hoc enim pellibus, funibuſcꝫ prætextis procurant. Non quieuere interim oppugnationes à terra. Aditus omnis à terra, mariꝗ iam erat obſeſsis interclusus: erectæ Machinæ, de quibus in obſeſſos miſsilibus certabatur. Si quando excurſiones tentauere, ut erant obſeſsi numeroſi ſupra mille uiros, reprimebantur. Augebantur quotidiè uires Holſatorum, Danorum uerò minuebantur: nec erat illis maius ullum fame periculum. Quantacunꝗ enim inuecta fuere eſculenta, tanto numero euaneſcebant. Ergò ad extremū fame protracta, tùm canes & equos omnes exediſſent: nec ullum ſupereſſet auxilium redemptionis, à terra, uel mari, deditionis fecere mentionem. Nec Duces cunctanter annuerunt. Non enim erat certamen de uita, ſed terra. Dedentes igitur, ſuis rebus ſaluis abierūt: & ſaluo ſemper cōductu, ad propria ſunt reuerſi. Duces montem aſcenderant: & opportunis locis munitionem auxerant: impoſitoquè neceſſario præſidio, auxiliarijs ſuis, & amicis uale fecere: ut in ſua quiſquè rediret. Sed tamen priusquàm digrederentur, quam dixere Nouam domum, arcem expugnant, demolientes. Runchoff alia erat hoſtium munitio pernicioſa: eam quoꝗ aggreſsi, ferro & igne ſolo ęquauerunt. Interea uerò cùm diem ex die bellantes protraherent, Mercatorum per mare res ingenti ſemper ibant periculo, & in Regnis nulla fuit negociatio. Quę res alienis Mercatoribus ingreſſum monſtrabat: ut nouerint Hollandrini, omnes Regnorum & portuum angulos etiam ſepoſitiſsimos. Ergò quoniam ſuperioris anni Tractatus inter Regem & Vrbes Vuandalicas ſuſpenſi ac dilati fuerant: in proximum conſtituto loco Zuineburg, Ciuitatum Concilia eò ſuos miſere Oratores. Aderant Prælati, Proceres Regni magno numero. Nemo æquis oculis Teutonicos aſpexit. quòd opera Ciuitatum, nuper Regijs partibus detractum eſſet oppidum Flensburg, cum monte ſuo. Rex ipſe uideri ſe paſſus non eſt. Per intermedios res agebatur. Illi ſi ex fide rem egerint, exitus monſtrat. Nihil diu tractātibus ſalutare prouenit. Verbis reddita ſunt uerba: & tempus tritum inaniter. Fuere qui arbitrarētur, longè ſalubrius rem actam, ſi Rex ipſe coram & audiret, & reſponderi iuberet: nunc ex arbitrio intercedentium res omnis acta, ad optatū pacis exitum non peruenit. Ne tamen nihil actum uideretur, conuenit inter partes: ut proximo Pentecoſtes tempore in arcem Vuerdingburg iterum confluant: adducentes, qui de ſua parte mediantes, rem

Flensbergij fame preſsi, Ducibus ſe dedunt.

Noua domus.

Runckhoff.

Dietę & Comitiæ Germanorũ taxantur.

cum Daniæ Proceribus ex æquo conſtituant. Ita Teutonum more, Dietam ex Dieta etiam Dani conſtituere didicerunt. Et quanquàm per intermedia tempora Treugæ literis ſigillatis eſſent conſtitutæ: Dani tamen mare ſemper infeſtum habuere, Mercatoribus inſidiantes. Quęſta ſunt Ciuitatum Conſilia per literas Regi. Admonuere Regem Proceres. Ipſi quoq; Regi res omnis diſplicuit. Sed quis longam rerum perturbationem, & aſſuetam tanto tempore Nauigationem, breui potuit compeſcere? Ipſi Principes multa cernere, multa tolerare coguntur. quæ Belli tempeſtas ingerit. Semel commotum mare, diu eſt antequàm conquieſcat. Poterant Lubecenſes quoq; par pari referre:& diſsimulanter per ſuos latrocinia permittere: ſed nolebant uiri ſęueræ induſtriæ, tantam admittere in ſe querimoniam: unde longanimiter expectabant, ſi quando eius rei quędam fieret conuerſio. Semper, ut æquum eſt, deferendum honori Maiorum: ſi tamen non uoluntaria diſsimulatione, ſed ipſa rerũ inuicta perturbatione nonnulla contingant. Silent enim inter arma Leges. ut eſt uetus Romani Oratoris prouerbium.

¶ Præfecti Arcium Suetiæ, populum durius aggrauantes, ſedibus deturbantur. Caput. xviij.

PER ea tempora Regi Erico noua ſurgit in Regno Suetię turbatio. Nam dum ille implicatur bello Teutonico, Ducibus obluctatus, & Vuandalicis ciuitatibus: Arcium ſuarum Præfecti in dicto Suetiæ Regno, inſolentius ſe egerunt: tributis, penſionibus & nouis ſemper exactionibus populum emungentes. Gemitus primùm, inde clamor oppreſſorũ multiplicatur: querentium iniuſtam & intolerabilem preſſuram, ab auaricia Præfectorũ exortã: qui ſub umbra Regiæ exactionis, ſua impleuere marſupia. Multos Regni Proceres res miſerabilis commouit. Acerbè omnes tulêre, Danorum in ſe, ſuoſq; imperia. Inter alios autem erat uir primarius ex Nobilitate: ad quem proximè peruenit calamitoſorum commiſeratio. Is communicato cum multis conſilio, nouandarum rerum ſumpſit principium. Nam adunatis uiribus, cœpit expugnare Arces Præfectorum: urbes & oppida Regi parentia, in ſuam traxit partem. ut inſolitæ exactioni finem faceret. Engelbertus, nomen erat uiro clariſsimo, & Patriæ amantiſsimo. Quem non dominandi amor, non lucri cupiditas, ſed oppreſſorum cõmiſeratio, prouexit ad rem gerendam.

Engelbertus oppreſſorum releuator.

Egit apud illum Rex (ubi intellexit) multis literis: ut poſitis armis conquieſcat: Præfectis ſuis pareat. At nihil profecit. Cœpto enim inſtitit, liberandæ Patriæ, à Danorum (ut dicebat) dominatu.

¶ Rex

Rex ipſe ad ſedandum tumultum in Suetiam proficiſcitur, ſed ægrè. Nam naufragus eò appulit. Suis in Concilium euocatis, multorum in ſe hoſtiles animos deprehendit: quapropter clam & mutata ueſte in Daniam rediit. Pax diu deſyderata cum Ducibus, & Ciuitatibus erigitur. Caput. xix.

Rex ipſe proficiſcendi in Suetiam inſtituit animum: inſtructis duabus ad iter expeditiſsimis & ornatiſsimis nauibus, Sartũ Roſarum uocabant: cui Rex ipſe ſe cõmiſit. Alteram grandiorem militantibus uiris impleuit. Inſtitutaq́ꝫ nauigatione, grauiſsimam, ſæuiſsimamq́ꝫ pertulit tempeſtatem: quæ grandiorem illam nauim concuſſit, effregitq́ꝫ: ut ex centum ſexaginta militibus, qui uectabantur, uix pauci in fragminibus enatarent. Regia nauis ægrè terræ admouetur: ut Regem continenti exponeret: & mox in conſpectu omnium, procellis quaſſata ſoluitur: cunctis qui cuſtodiæ gratia remanſerant, pereuntibus. Rex inde in Suetiam cum tanta ſuorum paucitate perueniens, Concilium euocat. Arma in Engelbertum contrahit. Sed ubi paucos uidet iuſſa implere: maiorem ac putabat conſpirationem in ſe deprendens: clanculo mutatata ueſte, cum paucis elapſus, in Daniam ſe recæpit. Venerat interea dies cõſtituta, in qua de negocijs Pacis inter Regem, & Duces, & inde maritimas ciuitates, quę uocantur Vuandalicæ, in Vuerdingburg ageretur. Aderant Regni Proceres, Ducum & dictarum Vrbium Oratores. Diu diſputatum. Multis utrinq́ꝫ uerbis res examinatæ: nec poterat per multos dies de Legibus Pacis conueniri. ita iuri ſuo pars quæq́ꝫ perſeueranter inhæſit. Viſum eſt tandẽ Ducibus, & Vrbium Oratoribus, fruſtra tempus teri: ſe inanibus rebus protrahi: abitum parauere. Quod ubi Regijs innotuit: ſcientes perturbationem Regni Suetiæ, præbêre animos Danorum aduerſarijs. nam ubi Sueci Ducibus & Ciuitatibus accederent, grauiſsimas Regi conditiones belli futuras proſpexere. Itaq́ꝫ reuocatis in cœtũ Oratoribus, tum propius rem egêre: & in eas tandẽ conueniũt Pacis leges: ut Rex permiſſo Ducibus Sleſuicenſi Ducatu, illos inueſtiat: reſtitutis quæ ſibi de fuerant detracta: Iutiæq́ꝫ renunciet, quod per laudum Imperatoris diceretur reportaſſe. Ciuitatibus liquidata damna reſarciat. Veterem Mercatoribus libertatem permittat. Telonea, quę ab annis centum fuerunt, permaneant. Non grauentur, nec uſquàm moueantur Regnorum incolæ iu urbibus memoratis: de nouo nullis exactionibus onerentur, ſed antiqua ubiq́ꝫ gaudeant libertatẽ. In has pacis conditiones utrinq́ꝫ confectæ ſunt literæ. Pax undiq́ꝫ proclamatũ. Ex diuturno bello læti omnes, reſpirant: nec erat qui non gauderet, poſt longam tempeſtatem

Naufragiũ Regis.

Pacis Leges.

peſtatem tandem aliquando diuino nutu rediſſe tranquillitatem. Ora
tores in ſua feſtinant, portantes pacem: alacriterq́ à ſuis excipiuntur.
Anno Chriſti 1435. Erat autem poſt natum Chriſtum, Annus Milleſimus Quadringenteſimus triceſimus quintus, cùm tantum orbi noſtro bonũ proueniret.

¶ Rex tumultibus domeſticis cedit, tranquillitari ſe dedens. Redire rogatus, nepotem Pomeraniæ Ducem ſurrogare conatur. Caput. xx.

FORENSIBVS autem bellis pacatis, Rex cùm in-
telligeret domeſtica intus bella grauiora conſurgere: re-
Tumultus domeſtici. bus ſuis diffiſus, cogitauit abitum. Nam Sueciæ tumultus, alia quoq;
Regna in perniciem inuitare uidebantur. Videriq́; Regi uiſum eſt: in
Dania atq; Noruagia ſimiles motus conſurgere: quibus undiq; com-
primendis, imparem ſe iudicabat. Itaq; cedendi ſecreto ſumpſit conſi-
lium. Nam theſauris in naues exportatis, Gdanum nauigat: in tuto lo
catus, exitum uidere uolens domeſticorum tumultuum. Vbi innotu-
it, Regem enauigaſſe: turbati omnes, ad reuocandũ eum, nuncios pa-
rauere. Nam qui ſub eo ſecuri uidebantur, maiores ſine capite motus,
uerisimiliter auſpicabantur. Ille Gdani commoratus, placidè reſpon-
derat nuncijs: non tamen ad reditum feſtinabat. Interea Suecia, quæ
motibus initium dedit, in ſua uiſcera conuertitur. Inuicem ſe Proce-
Sueciæ diſsidium. res proditionis arguunt. Alij per tumultum. Alij etiam quaſi legitimo
iure per Sententiam capite puniuntur. Cæſus mactator Engelberti Be
nedictus Bentz: & multiplicata ſunt mala uehementer. Qui præſen-
tem oderunt, abſentem reuocari orant. Ille uerò diſsimulanter omnia
permittit: nec rediens, nec ſe omnino ſubtrahens. Nam Godlandiam
cum urbe & arce aliquanta ſuorum manu inſedit. Venerant ad eum
Duces Pomeraniæ, & Vualogaſti inſtructa claſſe, magno militum nu
mero. Decreuit Rex nepotem ſuum, Pomeraniæ Ducem, pro ſe Re-
gem ſufficere: Inq; eam rem perficiendam, inſtituit Danorum Regno
appropinquare. Nauiganſq́; conſedit ad Rugiam, ancoras demittẽs.
Ibi conuenerant eum Danorum Proceres: rogantes, ut in Regnum re
diret, motibus compeſcendis: Nulli ſe libentius parituros, quàm ipſi:
proq́; illius incolumitate omnes ad unum morituros. Ille deliberatio-
Regis reſponſum Proceribus datum. nem ſuam illis detexit. Iam ſe in Senium uergere: laborum eſſe pertæ-
ſum: multis, ut noſſent, curis implicitum, ad quietem reſpicere:
eamq́; ex animo cupere. Eſſe præſentem ex fratre ſuo Ne-
potem, Ducem fortiſsimum, & laboribus æquum;
eum pro ſe Regem illis daturum: fauerent
(orabat) uotis ſuis, iam ad quie-
tem reſpicientis.

 ¶ Proce-

¶ Procerum Reſponſio ad Regem. Qui Regno cedens, priuatus more Diocletiani Imp. moritur.

CAPVT XXI.

ILLI replicant. Quamdiu Rex illis ſuperſit, aliū ſe Regem nec poſſe perpeti: nec unquàm adquieturos, illum adoptione, ut meminerat, factum Regem: non eſſe illi ius pro ſe alium ſurrogandi. Si omnino (quod ipſi nollent) regnare recuſaret: eſſe incolarum liberam de ſufficiendo Rege electionem. Proinde orare: ut nō detrectaret Regnum, quod ſibi ex hoc die in tribus æquè Prouincijs futurum eſſet quietiſsimū: in quam rem omnes ſuas undiqꝫ uires collaturos. Rex ubi intellexit ſe conatu fruſtratum: dimiſsis ad ſe uenientibus Oratoribus, mox claſſem collectam diſſoluit: ut in ſua quiſqꝫ rediret. Exorta tempeſtas, duodecim naues in conſpectu abſumpſit. Rex in Vuerdingburg nauigans, ibi hyemauit. Cùm autem conceptæ tranquillitatis, nulla illi in Regno ſpes ſupereſſet: nèc poterat efficere, ut quem uellet Nepotem Regnis relinqueret ſucceſſorem: tacitus iterum ſe ſubduxit Regni negocijs, enauigans in Pomeraniā: ibiqꝫ uel coëmptis, uel legitima ſucceſsione Maiorū prædijs cōparatis, quietus diu ſuperuixit: conſeneſcens in arce quam uocant Rugeuuold. Peruenitquè uiuēdo ad Annū Chriſti. 1438. cū Regni ſe negocijs ſubduceret. Queruntur Dani ueteres, Regni gazas cum illo pariter abijſſe: negant alij Regem quidquàm ſecū euexiſſe, niſi quod legitimo ad ſe iure pertineret. Quis non miretur, tantum Regem ex faſtigio trium Regnorū, in uitam priuatam deſcendiſſe? Imitatus, ſi nō ſupergreſſus laudem Diocletiani Imp. Rom. clariſsimi. Cuius Imperio, præter Chriſtianæ religionis odium, nihil à quoquàm poteſt opponi. Is non ſolùm purpurā poſuit, nouem poſtea annis priuatim uiuens: ſed etiam collegam ſuū Herculium Maximianum, quem ipſe prouexit, ut idem faceret, cöegit. Nec ulla potuit ratione ſuperari, ut reſumeret. In cuius rei molitione perijt Maximianus: Diocletianus aūt priuatus obijt. Quem imitatus Ericus, ex Rege priuatus, multis poſtea annis quietus conſenuit. Ex alto quietis ſuæ tumulo proſpectans motus ſeculi plurimos: quib. antea mirificè iactabatur. Cui etiam hoc magnificū accidit: ut primus inter Reges Danorum, ab exteris in Regnum uocaretur ex Vuandalorum natione: quæ fuit à ſeculis Danico ſemper nomini infeſtiſsima.

Proceres ad Regem.

Regis Erici mors.

Diocletiani abſceſſus ab Imperio.

¶ Chriſtophorus Bauariæ Dux, Rex electus, honorificè excipitur. Duces Iutiæ inueſtit. Caput. xxij.

CHRISTOPHORVS ex Bauariæ Ducibus, Procerum ex tribus Regnis unanimi conſilio, Rex eligitur: ſeruata prius, quod neceſſe fuit, illius deſuper uoluntate.

Chriſtophorus Rex. III

gg iij Pote-

Poterant propiorẽ delegiſſe ſibi Principem ex Pomeraniæ Ducibus: ſed infeſti erant huic generi: propter cõtemptum Regis ſui Erici. Nec uolebant pernicioſis exemplis uiam facere: ut Reges ſibi quos uellent deligerent ſucceſſores. Ideo ab Erico Pomeranię Duce diſcedentes, ad Chriſtophorum Bauarum flexere. Nec tamen à Pomeranico Regis ſui ſanguine diſceſſerunt. Erat enim Chriſtophorus natus ſorore Regis Erici. Chriſtophorus autem in Regnum uocatus, ſolenni ſuorum

Anno Chriſti 1439. apparatu circa feſtum Paſcæ, Anni triceſiminoni poſt Mille Quadringentos, Lubecam intrauit. Vbi uenerabiliter futurus Rex à Regentibus eo loci excipitur. Ibi ex conſtituto Proceres Regni fuere: qui magno illum honore ſuſceptum, perducunt in Daniam. Arces illi Regni traduntur: ac legitimis illis modis cuiuſcunq; ordinis homines ſacramenta compreſtant. Vnctus inde ſacro de more oleo, Rex conſecràtur, cunctis ad nouam Regis gloriam plaudentibus. Año deinde proximo, cùm Regni prouincias obiret: perueniſſetq́; in Iutiam, ibi ex cõpoſito illi Adolphus Dux Sleſuicenſis, ac Comes Holſatiæ, occurrẽs, Feudi poſtulauit de iure innouationem. Nec diu moratus Rex, appa-

Inueſtitur Dux Iutia. ratu legitimo, per Bannerium inueſtiuit illum Ducatu: accæptis quæ præſtari ſolent iuramẽtis. Tum Rex illi iubet reſtitui, quę ex antiquis annis ad Ducatum pertinerent, uſq; ad pontem in Koldingen. Multa enim inde Margareta Regina detraxit: multa etiam Ericus, per bellũ diuturnum. Cunq; ex forma compoſitionis, quæ bello ſuccesſit, omnia reſtituẽda Duci mandarentur: ad executionem tamen plenariam ad hunc uſq; diem nunquàm eſt peruentũ. quòd Rex Ericus illo ſemper die abitum parans, minus intẽderet rebus. Sed nunc Chriſtophorus, non ignarus quid Duci deberetur: omnia iuſsit ex fide reſtitui. ut uicinum illum, & homagialem fidum experiretur: inter alienos dominari conſtitutus.

Rex in ipſis Regni primitijs in tumultuantes Iutios arma mouit, pręlium committens. Victoria potitur. Poſtea cum uicinis Principibus Conuentum celebrat, conſultando contra maritimas urbes. Caput. xxiij.

QVO tempore ruralis populus in Iutia, per diuturni belli tempora inſolentior factus: quòd multa tum licentia uidebatur: Rege cum Proceribus implicatis negocio bellorũ: militem quendam magni nominis Ezekonem Brock, per tumultum oppreſſere. Rex perniciẽ exempli ueritus: ne impunitas illorũ etiã alios armaret, uindicare conſtituit, rem tantam atroci ſupplicio. At exercitu opus uidebatur. quòd ruralis illa multitudo conſpirans, non facile opprimenda, aut ad quietem reducenda uideretur. Arma contraxit: ac mouit in populum tumultuantem.

multuántem. Qui nullis tutus præſidijs, nullo Duce inſtructus, audet tamen prodire in prælium. Infelices, qui peſsimum ſecuti Ducem, temeritatem propriam, manus contulere cum copijs Regijs. Fuſi primo impetu ad ſexcentos: reliqua multitudo capta, ære luit pertinaciã: cùm Rex parceret infrunitæ multitudini. ne cultoribus agri deſtituerẽtur. Ita Rex nouus & alienigena, obedientiam ferro quæſiuit. Circumſpiciens autem Rex, ſimul animo ſecum repetens: quanta proximo bello Ciuitates maritimæ, quæ uocantur Vuandalicæ, incommoda Regno inuexiſſent: de repagulis communiendis cogitauit. Et ut conſilio prius, quàm uiribus rem experiretur: miſsis ad uicinos Germaniç Principes literis, in Vuilſnacum, ſub dominio Marchionũ de Brandenburg, ad Cœtũ conuocauit. Aduenerant Fridericus Marchio Brandenburgen. Henricus Dux Magnopolenſis: Otto, Vuilhelmus, & Henricus Duces Brunſuicenſes: ac multi præterea alij. Ibi cùm multa in concilio, quæ uulgo incomperta manſere, agerentur: fama fuit, memoratos Principes fœdera iniſſe cum Rege Chriſtophoro: & (ut ſolet malignũ Vulgus, libere quæ ſentit proloqui, facta miſcens infectis) ferebant omnia in ſubuerſionem Ciuitatum ibi conſtituta. Rex ipſe non Regio apparatu, ſed peregrina ueſte, octoginta equis cinctus, eó proueheretur. Adolphus Sleſuici Dux non aderat: Princeps bella peroſus, quæ illum à puero uexabant: quæ potuit eſſe cauſa, non adeundi Cœtum. ne ſe alienis laboribus, quorum erat pertæſus, implicaret. Eadem libertate tum uulgus rumorem diffuderat: eius Principis abſentiam, cuncta ſubuertiſſe conſilia cæterorum. Sed quis conſilio aderat, ut enunciaret occulta? Curioſitas multorum, cogitationes ſuas ex coniecturis firmat: audenter pronuncians, quod uel timet, uel ſperat.

Comitiæ Principum in Vuilſnaco.

¶ Nuptias Rex celebrat. Ex Suetia theſaurum reportaturus in Daniam, naufragio perijt omne aurum & argentum, Rex ipſe uix euadens.

CAPVT XXIIII.

ANNVS erat quintus & quadrageſimus poſt Mille Quadringentos, cùm Chriſtophorus Rex de poſteritate cogitans, ad Nuptias animum conuertit. Duxit autem uxorem Dorotheam, Ioannis Brandenburgẽſis MARCHIONIS filiam. Quæ ad noſtram peruenit ætatẽ. Eas uerò Nuptias Regali more in COPENHANEN arce Regia peractas, honeſtabat multorum de Germania Principum præſentia. Aderat Ioannes ipſe pater ſponſæ: Vuilhelmus Dux Brunſuicenſis: Fridericus Dux Bauariæ, Regis Chriſtophori cognatus: Balthaſar de Sleſia Princeps: Ludouicus Haſsiæ Lãtgrauius; Erneſtus de Honſtein Comes: cum multis alijs Nobilibus:

Anno Chriſti 1445.

pluribus ex uaria natione militibus. Nec deerant cum muneribus ſuis Ciuitatũ Oratores. Quippe Regem, cuius Prouincijs Mercatores diuerſantur, non incongruè ſuſpiciunt, ac uenerãtur. De Principibus cèrtè memorabile: quòd illos mare, mediterraneis inſolitum, ac terrifi cum inconſuetis, ab officio non deterruit. Peractis uerò Nuptiarũ ſolennitatibus, Principes cum honore in ſua dimittuntur. Rex ipſe Regnorum obibat negocia. Suetiam putauit inuiſendam. quòd Proceres cum populo deſyderantiſsimè uultum Regis ſui expectabant. Venit. Vidit. Et omnibus ex ſententia procuratis, ordinatisq́: cùm magnos inde theſauros in naues congeri iuſsiſſet: ſiue de muneribus quæ Proceres intuliſſent: ſiue de prouentibus, quos per annos plurimos Præfecti contuliſſent: nauigationem inſtituit in Daniam. Ibi exorta tempeſtate, ſpes multorum intercidit. Perijt omne aurum & argentũ, quod proximis annis Suetia diues congeſsit. Nam conquaſſata quæ theſauros nauis euexit. Centum milia, ac amplius multo intercidiſſe memorant, uix Rege cum naue ſua in portum perueniente. Mira Suetiæ fortuna. Non patitur exportari theſauros. Si ſinunt homines, mare prohibet. Si pacatum eſt mare: homines tumultuantur.

Naufragiũ horrendum Regis.

¶ Regno fruitur Rex pacifico: donec à Deo uocatus, oratione cum Proceribus habita, diem ſoluit debitum.

CAPVT XXV.

SED tũ Rex Chriſtophorus nullo Suetiæ theſauro locupletior factus eſt. Nulla Regi per ſua tempora fuere externa bella: quod memorat̃. Cõponẽdis rebus intra Regnorũ uiſcera, illi magnopere fuit prouidendũ: cogitanti ſucceſſus Prędeceſſorũ. Domeſticum illi ante oculos, & recens erat exemplum Regis Erici auunculi ſui: quẽ ſimultates & diſſenſiones Procerũ, Regno exegerũt. Meditari ferebatur bellũ in littora Germaniæ; & præſertim in ciuitatem Lubecenſem: quam nõ ęquis oculis aſpicere ſolitus credebatur. quòd olim Danici iuris: nunc in eàm uidebatur arrogantiam erecta, ut bellũ Danicæ auderet coronæ intentare. Sed ille quam occultè apparatũ facere credebat̃ belli, de proximo in eam gerendi. Cùnq́ ad annum Nonũ Regni ſui in arce Helſingburg, aduerſa ualetudine deſperabiliter laboraret: fertur aduocaſſe Proceres quos habere potuit: & cũ illis de Regni negocijs egiſſe. Et inter alia quæ ægreſcẽs indies magis atq́ magis, illis præſentibus imperat, ferũt dixiſſe. Maleuolis me oculis intuiti, inquit, ſoletis exemplũ auũculi in me formidare: quòd aceruatis undecunq́ de Regno theſauris, enauigẽ. Nunq́ ea res in animũ deſcendit meũ: utinamq́ nõ ueſtra culpa magis, quã de ſuo ſenſu auunculus fugam paraſſet. Ego quantos potui ſubducere theſauros, quotidianis

Rex ad Proceres.

ſumptibus,

ſumptibus, eos compoſui, bello aliquando, pro Regni gloria, ad Lubecæ muros gerendo. Ea urbs quo ſit Regnis noſtris fato edita, mecũ uideris. Nunc quoniam DEVS imperat, Regno & uita pariter mihi concedendum eſt. uos rebus rectè conſulite: & eum poſt me uobis deligatis Regem, qui Regnis non modò præſit, ſed & proſit. In eum modum rebus exceſsit humanis, Anno.1448. Mors Regis, Anno Christi 1448.

¶ Chriſtianus (aliâs Chriſtiernus) Regnis Daniæ & Noruagiæ Rex præfectus, uxorem ducit Dorotheam domus Brandenburgen. Caput. xxvi.

CHRISTIANVS ſuorum de Aldenburg Maiorũ Patricio nomine (quem Dani more ſuo Chriſternũ appellauerunt) unanimi Procerum Daniæ & Noruagiæ conſenſu Rex eligitur: Suecis ſe à ueteri placito retrahentibus. Quod habebat: ut niſi trium Regnorum communi conſilio unus aſſumeretur Rex. Hæc autẽ electio maximè facta eſt aſtipulatione Adolphi Ducis Slesuicenſis: qui erat auunculus Chriſtiani de Aldenburg. & Delmenhorſt Comitis. natus enim erat Chriſtianus eiuſdem Adolphi ſorore germana. Inclinauerant autem Proceres memorati, in eundem Adolphum aſſumendum: pertentabantq́ animum eius: miſsis ſolennibus ex ſuo numero ad eum Oratoribus, quos ille familiari conuerſatione habebat notiſsimos. Vbi ille pertinaciter recuſabat: conſilio eius uſi, ad Chriſtianum eius nepotem, quẽ ille quoq; in domo ſua ex puero educabat, inclinauere. Præſertim uno facto, geminam ineuntes gratiam: quòd Domum Brandẽburgenſem, ex qua prodijt relicta Regina, promereretur: illi ſponſum requirentes. Sic enim illa uiſa fuit affectu propendere: ut quem illi Regem, ipſa maritũ dignaretur: ſi nihil obſtaret aliud. Increbuit autem ſermo: militũ quendam genere, opibus, & forma prę ſtantem, ad Regnum multorum propenſione reſpicere. Sed illa altiori ſtemmate prodita, nobilitatem Chriſtiani, quem multę inſuper uirtutes ornauere, præferebat. Igitur Chriſtianus de Aldenburg, ueteri ac nobili domo Comes, Rex Daniæ, Noruagiæq; aſciſcit. Nam Suetia præueniens hanc electionem, præuaricata pactum pridem conſtitutum: peculiarem ſibi Regem aſſumpſit ex ſuo corpore militem, opibus præſtantem, Carolum Kanuti. Quod in Suetia plenius diximus. Chriſtiernus ſolenni ritu coronatur: Dorotheam Reginam matrimonialiter ſibi copulauit. Ea erat utriuſq; gratia, ut ſtatim aboleret opprobrium Danicæ Regiæ: ut quæ ſterilitatis incommodo percuſſa, intra annos ſexaginta Regni nullum uidit hæredem. Neq; enim Vualdemarus nouiſsimæ Margaretæ pater, neq; Ericus, neq; Chriſtophorus Regno maſculam prolem relinquerunt.

Chriſtianus Rex. Aliâs, Chriſtiernus.

Suetię Rex eligitur ſeparatim. Suetiæ lib. 5. cap. 41.

¶ God=

¶ Godlandiam Sueciæ Inſulam, Rex ui recuperat.

CAPVT XXVII.

DOROTHEA autem ex Chriſtierno concipiens, intra annum enixa eſt Olauum filium. Sed ille in pueritia deceſsit. Inde uerò Ioannem peperit, modernum trium Regnorum Regem: cum fratre Friderico, itidem duorum Ducatuũ moderatore: atq; filiam, Scotorum Regi nuptam: quę ſceptris illis longam pollicetur poſteritatem. Proximo deinde anno, Chriſtiernus primam Regnis operam impendit, ut Sueciam per partes, duobus Regnis iterum coniungeret. Nam armatum duxit exercitum in inſulam quam uocant Godlandiam, Sueciæ Coronæ parentem. Eam uerò uſque in illũ diem retinebat Ericus Rex, per omne tempus Chriſtophori, per Sueticos Præfectos eam gubernans. Sed Chriſtiernus ui recuperauit: expugnato oppido Vuisbu, quondam florentiſsimo emporio Mercatorum. Teſtantur fores & feneſtræ ferreę, quæ extant in hodiernum. Diu nauigantes, ibi marini iuris tribunal recognouere. Vetuſta ibi Mercatorum priuilegia aſſeruabantur: nunc in tutiores tranſlata ſedes. Expugnabat & arcem: maximè adiutus armis, quæ illi iungebat Adolphus auunculus, Sleſuici Dux. Per eadem tempora ſurrexit ea in Pruſsia grauiſsima belli contentio: quæ multis annis perdurans, terram poſuit in ſolitudinem: Chriſtierno ad omnia neutraliter ſe gerente. Cùm uerò añus ageretur Regni eius ſextus, Bergis in Noruagia pernicioſiſsimo tumultu, Mercatores militem Olauum Negelſen, omnibus onerosum, in Eccleſia cũ Epiſcopo oppreſſerunt. Quam rem plenius in Noruagia explicauimus.

Chriſtierni proles.

Godlandiam Rex ui ſuperat.

Noruagiæ lib. 5. cap. 13.

¶ Carolus Sueciam theſauro ſpolians, Regno abſcedit. Chriſtiernus in locum ſurrogatur. Adolphus Sleſuicen. Dux moritur. Caput. xxviij.

INTEREA uerò Sueciæ præfuit Rex Carolus: quẽ, ut diximus, de ſuo Sueci corpore prouexerunt in Regnum. Sed is Clericis, & omnibus Eccleſiaſticis, Militaribus, ac omnibus regnicolis, propter tyrannidem & oppreſsionem ſingulorum grauis, & perinde odioſus cœpit haberi. Quod ubi intellexit, ſe omnium oculis deſignari: collecto clam omni quem poterat theſauro: quem etiam priuatus habebat copioſum: media hyeme, in ipſa Carniſpriuij recreatione, quando nemo tale quicquàm formidabat: omnibus ad crapulã laxatis, ingreſſus nauim, Pruſsiã nauigauit. Proceres aũt Regni non minus de ſua exoneratione, quàm illi de abitu alacres, ſolennibus miſsis ad ſereniſſimum Regem Chriſtiernũ Oratoribus, eum uocarũt in Regnum. Venientem aũt honorificè excæperant, Regem ſuũ conſtituerant,

Caroli Sueciæ Regis abitus.

ſtituerant: & in Stokſholm ſolenni ritu inunctũ, per manus Vpſalenſis Archiepiſcopi conſecrarunt: tribus iterum Regnis ad obediētiam unius Regis redeuntibus. Quo modo à memoria Margaretę Reginę: quæ prima Regnis hoc decus peperit: ut unis Legibus, uno Imperio, tria moderarentur. Erat autē annus poſt quinquaginta ſeptimus: nonus autem ab initio regnantis Chriſtierni. Poſt duos autem annos ex hoc tempore, cùm in fata concederet inclytus Adolphus Dux Sleſuici, Comes Holſatiæ: non erat dubium, Sleſuicenſem Ducatum Coronæ conſolidari, à qua exijt Beneficium, cum ille prolem nullam relinqueret. De Comitatu autem Holſatiæ magna fuit quæſtio. Nam Feudum uidebatur Imperij, quod ad maſculam lineam crederetur pertinere. Supererat Otto Comes de Schouenburg, cum multis filijs, Adolpho, Erico, Erneſto, Bernardo, Ottone, Henrico, Antonio, Ioanne. Hic Otto ad uirilem ſpectabat, ſed multis gradibus agnationem. Rex autem Chriſtiernus, cum fratribus Mauricio, & Gerardo de Aldenburg Comitibus, ſorore Adolphi, erant progeniti.

Chriſtiernus trium Regnorum Rex.

Anno Chriſti 1457.

Adolphi Iutiæ Ducis mors.

¶ Holſatia Regno Daniæ, magna Comitibus numerata pecunia, accedit. Caput. xxix.

NOBILITAS omnis diu uariè nutabat. Multi in Regem propenderant defenſorem quæritantes. Alij uerò Comiti inclinabant: præferentes uetera ſtirpis eius in terram ſuã beneficia: quòdq; maſcula illos linea præferebat. Aliquot uicibus in eã rem tractantes cõuenerant: at abierũt ſine fructu. Nouiſsimè uerò in Todeſlo cœtum facientes: interueniente Arnoldo Lubecenſi Epiſcopo, qui Imperiali uice, eius Feudi dominus cenſeretur: Chriſtiernus Rex, Comitatù donatur: quietatis ingenti ære Comitibus, ut iuri ſuo renunciarent. Fratribus deinde ſuis Rex non minorem pecunię ſummam perſoluit: ut omne ius in ſuam cõemeret perſonam. Ita factũ eſt: ut nobilis ille Comitatus, qui infinitũ ſanguinem dedit, quo à Corona Daniæ ſegregaretur: nunc uoluntate Procerum ſe illi coniunxerit. Erat aũt annus. 1460. cùm hæc agerentur. Cũq; ſacramenta ſolenni ritu Rex ab omnibus acciperet, uenit im Hamburgum, antiquiſsimam Stormariæ ciuitatem. De homagio quidèm nulla mora: ſed de præſtando iuramento fit dubitatio. Oſtendebant Ciues Regiæ maieſtati ueterem obſeruantiam: eamq; chartis priuilegiorum aſtruebant: orantes, ut Regia Maieſtas illis adquieſceret rebus, quibus omnes ſui in Comitatu patres ac prædeceſſores acquieuere. Diſceptatum eſt deſuper longa uerborum altercatione: ſed bonis Ciuium allegationibus, ceſsit Rex moderatiſsimus: permittens ueterem Vrbis, probatamquè diu conſuetudinem.

Rex Holſatiæ dux declaratur.

Anno Chriſti 1460.

¶ Theſau-

¶ Theſaurum Suetiæ Rex recuperat ablatum. Indulgentiarũ exactioni fit particeps. Legatus parte ſua prędatur. Vuandalicæ urbes Priuilegijs ſuis confirmantur. Caput.xxx.

Rex eo tempore inſtituta in Suetiam nauigatione, iura Regni peruidit. Et cùm de omnibus ordinaſſet: perueniſſetq; ad illum certus rumor de Theſauro, quem Regno excedens Carolus, in oppido Stoxholm, apud fratres Prędicatores reliquiſſet: conuenit ſuper ea re Fratres. Et cùm illi diu diſsimulaſſent: acrioribus ab illis extorſit uerbis, ut quod ſupereſſet Regi contraderent. Ferunt fama, aliquot ſignati æris reperta marcarum milia: ac uaſa nonnulla argentea, magna cum paruis. Repperit autem & in Suetia nuncium Apoſtolicũ Marinum: qui promulgatis Indulgentijs in cauſam expeditionis in Turcam, magno argento Aquilonis Regna emunxit. Sed ubi intellexit, oues ſuas tonderi: pactus eſt partem lanæ. quòd & ipſi pugnandũ foret in ſciſmaticos Regnis ſuis conterminos. Totondit Italicus, operam impendens: ſed non iniuſtè paſſus eſt, legitimo domino ſuam prouenire portionẽ. Erat tum Annus ſexageſimus primus, poſt Mille Quadringentos. Cùmq; argentum ſuum Italicus exactor, mercibus implicitum, per currus in Norinbergam deuehi diſpoſuiſſet: intercæptis curribus, perijt labor emunctoris. Prætenderãt qui accæpere, res eſſe Luneburgenſium: quorum id contumacia depoſcebat, ut rebus & corporibus ubicunq; tenerentur. cùm Apoſtolicis mandatis in cauſa Cleri non parerent. Anno deinde proximo, qui fuit. 62. magnus, agente Chriſtierno Rege, Principum cœtus indicitur in Vuiſnacum, ueteris Marchiæ oppidum: pridem factum notiſsimum, pro concurſu, qui in hunc uſq; diem multorum agitur pro miraculo, quod feruntin uenerabili altaris Sacramento contigiſſe. Rex locum petiturus, Lubecam pertranſiuit. Ciues ſummam rerum ſuarum adhibuere cuſtodiam: nõ diffidentes Regię Maieſtati, ſed ut ea ſecurior à tumultu inconditę plebis conquieſceret. Nam promiſcuum ſpectandæ nouitatis uulgus auidum, dum ſe turbis immiſcet militaribus, ſolet nonnunquàm tumultus excire. Rex tamen moderatiſsimus, eam rem deducentibus ſe foras Proconſulibus, honoris gratia, per riſum exprobrauit. Illi uerò comiter riſum riſu tergebant. Quid tum inter Principes ageretur, inconditum uulgus, quaſi Conſilio inmixtum, enunciabat: omnia in detrimenta Ciuitatum Vuandalicarum reſpicere, quarum prouectio, urere Principum oculos crederetur. Rex uerò cùm in Regnum rediſſet, Ciuitatum Vuandalicarũ Concilia, mox ſuos ad Regem miſere Oratores. Primùm quidèm confirmandorum in Regnis Priuilegiorum

[redacted]

Anno Chriſti 1461.

gratia.

gratia. Inde uerò quæſtum de damnis & iniurijs, quæ Mercatoribus uel in mari à piratis, uel ab exactoribus Præfectis in Regni finibus irrogarentur. Et quidèm de præteritis, quæ temporum Regni eius non eſſent, reſponderi quid debuit aliud: quàm ut crimina ſuas tenerent autores? De alijs aũt quæ uaſto mari patrata ſunt: uel incertos, uel peregrinos prǽferunt reos, qui in manibus non eſſent. De futuris adhibendam cuſtodiam atquè uigilantiam. Priuilegiorum confirmationem reportantes, in ſua alacres redierunt. Vuandalicarum urbium petitio.

¶ Luneburgen. & Clerum Rex componit. Sedaturus Suecorum in ſe rebellionem, cæditur, fugatur, Daniam cum iactura rediens. Caput. xxxi.

PER idē tempus Rex aſſumptus eſt Arbiter ad cauſam Luneburgenſium, quam Prælati in eos inſtituerāt, cum duobus de Lubeca, & Zuerin Pontificibus: terminauitq; eam in cœnobio Reynefeld: quæ diu in Romana Curia fluctuabat: & aliquorũ Principum in uicinis locis arma experiebatur. In Suetia interim res ad rebellionem ſpectabat. Indoluere enim Proceres, adminiſtrationem Præfecturarum Danis permitti. Promiſcuum uulgus cauſatur abeſſe Regem: rarius ſibi de Iuſticia reſponderi: arbitratu Præfectorum rem omnem agi. Regni theſauros foras educi: uiſcera Regni ad libidinem Patriæ Danorum. Rex apertam rebellionem præuenire conſtituens, expeditionem parauit in Suetiam. Aliquot nauibus perarmatis, Holſaticæ Militiæ florem impoſuit: & magno Danorum apparatu nauigauit in Regnum. Reperit autem Rex maiorem quàm putauerat, in ſe factam coniurationem. Nam prodire audebant in aciem, & conſerere manus. Pugnatur acriter: & aliquandiu incertis alis uolitante uictoria, Suecis inde inclinauit. Cæſi ex Regijs multi. Rex in naues reducitur. Capiuntur multi. Aliquot dum in naues refugiunt, trepidatione nimia, mari mergũtur. Archiepiſcopũ tamen Vpſalenſem, quem uelut obſidem Rex habebat, ſecum enauigans, tulit in Daniã. At ubi comperit uiri cor in ſe rectum: cum honore remiſit in ſedem ſuam. Interim uerò Sueci, nouis ſemper rebus intenti, miſére qui reuocarent Carolum Regem ex Gdano: in quam quieturus ſe collocauit. Sed ubi redijt, nec illam quam promiſére reperit integritatem: ſua ſponte ſe Regno abdicauit: priuatim uicturus, cõmuni cum alijs iure. Non quieuit tamen Archiepiſcopus memoratus, Chriſtierno Regi Proceres conciliare. Nec facilè potuit, ſemel motam ſuo loco fidem, in integrum reducere.

Suecorum grauamina.

Vincunt Sueci.

Reuocant Carolum, ſed fruſtrà.

hh ¶ Gerar-

¶ Gerardus Regis frater, ex promiſſo pecuniam debitam poſcit. De ea numeranda, rurſum literis & fideiuſſoribus tranſigitur. Erneſtus Comes de Holſtein, Dorotheam ſibi affinem comitatus, capitur: nec ſine redemptione quatuor milium aureorum, rurſum liberatur. Benemerito Dorotheę unde uiuat, Rex proſpicit.

CAPVT XXXII.

Anno Chriſti 1465.

ANNVS interim erat ſexageſimus quintus, poſt Mille Quadringentos, cùm Gerardus de Aldenburg, Regis Chriſtierni germanus frater, in Holſatiam ſe contulit: Maiores Holſatorum interpellans, ſuper aliquot milibus expromiſsis, dum ius ſucceſsionis ſuæ in fratrem refunderet: & Arcibus in poteſtatē accæptus, legitimum ſe cum fratre ferebat hæredem. Quid facerent Proceres Regis germano? Detecta literis res eſt Regiæ Maieſtati. Veniente autem in terram Rege, indictum eſt terræ Concilium. Ibi Gerardus quoquè pro ſuo iure locutus, aut terræ partem, aut expromiſſam dudum pecuniam depoſcebat. Æquum uiſus eſt poſtulare. Igitur noua illi per Regem literis, ac fideiuſſoribus cautio firmatᷓ: & quieuit ab incæpto pauliſper. Quo tempore cùm Dorothea Adolphi Ducis relicta, ex patria ſua deſcendiſſet in Holſatiam, requirere donationē ſuam propter nuptias: itineris comitem habuit, nobilem uirū Erneſtum de Honſtein, memoratæ Dominæ cognatum. Eum, incertum quibus ex cauſis, Benedictus de Aleueld, unus ex Ducatus Primoribus captiuum ſibi fieri coēgit. Quid faceret uir nobilis in alieno conſtrictus? Manū dedit.

Erneſtus de Honſteyn capitur.

Domina Dorothea apud Regem conqueſta: quòd nihil tale in ſuis formidaſſet, in ditione Regis: quem ipſa in domo mariti ſui Adolphi à puero cùm fratribus educaſſet. Proinde orabat: ut ſi non benefactorum reſpectu, quorum memoriam durare nihil dubitabat: uel communi iterantium ſorte liber eſſet, quem illa domo extraxiſſet. Mouit Regem optimæ fœminę iuſta querimonia: iuſsitq́ captiuum laxari. Sed ea tum erat rerum conditio: ut ad libertatem, niſi ex promiſsis quatuor aureorum milibus redire non poſſet. Deformis quidèm rerum facies in benè merentem Dominam, apud rerum ignaros. Sed mihi perſuaderi non poteſt: ſine magna cauſa rem in eos exitus non decreuiſſe. Permanſit autem memorata Domina in Reynoldesburg, quæ fuit illi donatio propter nuptias, uſq; ad proximum annum. Et tum reuerſa in Turingiam, præfecit militarem, qui per annos ſingulos de prouentibus reſponderet. Gerardus Regis germanus, in Holſatiam reuerſus, inmemor & ipſe obſequiorum, quę puer in domo memoratę Dominæ recæpit: omnem illam ditionem inuaſit. Rex ubi intellexit: effecit, ut

eſt, ut quotannis auri ſumma, quoad uiueret, nobili, ac de Principibus bene meritæ Dominæ proueniret. Idque certis fixum ordinationibus implebatur.

¶ Rex conniuebat ut frater Gerardus Holſatiam adminiſtraret. Nobilitas hoc ægre tulit: quia contra illorum uiolentiam, propenſior uidebatur plebi. Contra Lubecenſes indignatio Nobilitatis ſuborit. Marinus apoſtolicus irarũ plenus rediit, & infecta re diſcedit. Comes Gerardus cuſtodiæ mandatur. Caput. xxxiij.

PERMITTENTE interea Rege, Gerardus germanus eius, in Holſatia res adminiſtrabat. Imminebat autẽ grauis Nobilitati, Ruſticam plebem (ut uidebatur) tutatus aduerſus uim ſolitam Domicellorum. Accidit autem per ea tempora: ut appropinquante ſolutionis termino, quem ſibi militares pro Rege fixiſſent Concilio Lubecenſi: quùm fidem ſuam obſtrinxiſſent: ea Lege, ut in termino præfinito niſi ſoluerent Lubecam, euocati intrarent: nec abirent, niſi ſolutione peracta. Vocati, paruerunt: & quibus ſe poterant cõditionibus, obligationis uinculo laxabant. Interim Marinus de Fregeno, Nuncius Apoſtolicus redibat, querimoniarum & irarum plenus: quòd Collecta nuper in Regnis Lubeck & Luneburg, ſub Fionia poſita, Rex Daniæ Chriſtiernus, quòd expromiſſam Coronę portionem non exoluiſſet, abduci curauiſſet. Multam quidẽm indignationem præferebat. Sed quoniam in reliquum expiſcari uoluit: exaſperare Principes, quorum uenerat tondere oues, conſilium nõ fuit. Gerardus autem, cùm omnes penè Holſatiæ Arces teneret: & adminiſtrationem ſuam in legitimum Principatum uertiſſet: omnia agens quaſi ſolus dominaretur: oppoſuere ſe illi ex Holſatorũ Proceribus: & ſe Regi, non Comiti præſtitiſſe ſacramenta ferebant. Eualuit ea indignatio intantum, ut Rex euocaretur. Venit: & Gerardum fratrem non captiuum, ſed libera cuſtodia in arce Segeberg curauit aſſeruare: honeſta quidẽm ſpecie ab Regina in Arcem inuitatur: & ibi inuentus, manere iubetur: ut rebus in reliquum rectè conſulatur. Marini querimonia.

¶ Nouum bellum ſuboritur cum Anglis. Anglicas naues quatuor, Rex mari capit: Lubecenſibus unam, Liuonienſibus alteram intercipit. Sueci Daniam infeſtantes, fugantur & ſuperantur. Caput. xxxiiij.

SODEM tempore, Rex cùm iuſtam in Anglos præferret hoſtilitatis cauſam: ab antiquo quidem, quòd donatiuum Angliæ corona deberet Henrico quondam Holſatorum Comiti, proauo materno Regis, qui dictæ Angliæ Regi diu militauit. Acceſſit altera cauſa:

quòd proximo año, Præfectum à Rege Iſlandiæ, Anglici occidiſſent.
Quatuor eorum naues mercibus onuſtas tenuit, cæpit, & merces diſ-
traxit. Quæ res Mercatoribus Alemannis in Anglia peperit infini-
tos labores. Nam capti, carceribus mancipati, rebus omnibus deſpo-
liantur. quòd dicerent, Danorum Regem à Mercatoribus inſtinctũ,
iſta patrauiſſe: nec uoluerunt intelligere: Danorum Regem nihil cum
Mercatoribus Orientis habere commune. Quid multis? Res in mag-
num proceſsit bellum. Damna Anglicis in mari illata ſunt plurima.
Anno demum. 68. in Traiecto res compacantur. Eadem Æſtate, cùm
Rex nonnullas armaſſet naues in Suetiam, iamdiu Regi rebellantem:
nauigauit ex Suetia quidam onuſtus mercibus Lubecenſium: & nihil
hoſtile ueritus, ſuo itinere mare ſulcabat. Armata autem Regis, quòd
ex hoſtica terra nauis ueniſſet, hoſtilem interpretati, inuadunt, capiũt,
diripiunt. At non meliori fortuna alia quoq; ex Liuonia ueniens, inci
dit manus eorundem. Perductæ in manus Regias, ab Lubecenſibus
miſſo Secretario repetuntur. Sed ea erat rerum conditio, ut tum reddi
non poſſent: diſtractæ per manus plurimas, ut fieri ſolet, ubi arma tra
ctantur. Lubecenſes nauigatione ſuſpenſa, mare uitant. Res in Collo-
quium deducitur: & pactis utrinq; conditionibus querimonia ſedat.
Priuati tamen ſua non recipiũt. Hoc tempore in Suetia interim rebus
perturbatis. Rex tamen Arces quaſdam per ſuos inſedit, defenditq;.
Iuuarus Axel ex Proceribus Suetię primarius, agmen ductabat in Re
gias arces capiendas. Quas cùm aliquandiu oppugnaſſet: Rex inmiſ-
ſis ſuis, fugabat impugnantes: & ſuos liberauit. Auſus eſt & in Dani-
am exercitũ tranſportare: & Regem etiam iſtic oppugnare. Veterum
Dani Suecos ſuperãt. more Regum, Chriſtiernus Rex ſuos illi obiecit, qui uenientem exce
pêre: & manibus collatis, in fugam uerterũt: trecentis ſuorum captis.
Inter quos erant non pauci generis militaris.

Paciſcitur Rex ſuper Lubecenſium naue direpta. Cum Suecis congreſſus, cędiiur. Caput. xxxv.

Anno Chriſti 1469. ANNVS erat nonus & ſexageſimus, poſt Mille Qua-
dringentos, cùm interuentu communium Amicorũ res
inter Regem Chriſtiernum, & Suetiæ Proceres intercæ
pta eſt: ut in Lubeca Conuentu celebrato, res quibuſlibet conditioni-
bus pacaret. Venit Rex cum fratre Gerardo, tribus Epiſcopis, & mul
ta militũ, militariumq; manu ſtipatus. Sueci diu expectati, non uene-
rant. quòd uentos in poteſtate non haberent. Interim paſſus Rex pro
ſua manſuetudine queri Mercatores, terra, mariq; ſpoliatos. Clemen-
terq; ſingulis pro ſua cuiq; conditione reſpondit. In cũ tamen res uer-
gebat exitum: ut Concilio Lubecenſi pro liquidato Ciuium damno,
oppidum

oppidū Kiloniem, cum Arce ſua in pignus daret: ſoluto tamen in præſens ære certorum milium. Pignus uocant: & Pignoratiᴄium contractum. Ego ex intentione contrahētium, ueram arbitror Emptionem: cum pacto tamen redemptionis. quod phas & iura ſinunt. Alioqui in ſortem computaretur, ſi pignus eſſet, quicquid eo nomine proueniret. Nunc autem contrahentium ea mens eſt: ut fructibus accipiens utatur pro ſuis, ſorte manente integra. quod eſt pactū emptionis. Vulgatus error multos decepit. Tū uenere, qui in oppido memorato rem gererent: & præſente Rege, Lubecenſi Concilio ſacramēta dedere. Id tum ea mente gerebatur in oppidi illius portu: ut Lubecenſes ex ſuo commodo uterentur. Venerant deinde expectati Suetiæ Proceres: & tractatum ineuntes, nullam inuenerunt cōponendæ paci uiam. quòd Carolo ſuo, quem pridem Regem elegerant, carere noluerunt. Cùm Rex poſceret, nec illi magnopere recuſarent, Regno cederet. Potuit quidem intra ſepta Regni manens tutus conquieſcere: quod optabat. Sed Rex ſciens promptum ad bella populum, non quieſcere: ubi perſonam quondam Regiam præſentem cernerent: abire iuſsit. Oratores recuſarunt, urgere nolentem. Ita ſine fide diſceditur. Proximo deinde anno, Rex per anguſtias, niuis tempore, quando nemo uenturum præſumebat, ingredi Suetiam pertentabat: Regnum montoſum, & faucibus uiarum tranſitu difficilimum. At Suecis utcunque res innotuit: in aciem prodeuntes, Regi ſe obiecerunt. Facile fuit multos à paucis detineri. quando non poterant in uia ſtricta, niſi pauci ad pugnā prodire. Trucidati à Suecis Regiorum non pauciores Quingentis. Multi inter eos militares magni generis. Retrò Rex cogitur redire: fruſtratus. Quo tempore Gerardus Comes, pro fratre adminiſtrans Holſatiam, Lubecam Imperiali Mandato euocatur. Aderāt duo de Hennenberg Comites. Alter ex illis iamdudum Eccleſiam Moguntinam Archiepiſcopus gubernat, Prælatus eximiæ dignitatis. Impetitur Gerardus ſuper ſpolio, quod in Dorotheam commiſerat, relictam auunculi ſui, Ducis Adolphi. Sed ille iuxta omnia penſitabat. Illi redibant inanes: hoc tamen ab Rege, quod ſupra diximus, reportantes: ut annuam illi pecuniam ſoluerent Gubernantes eam partem, in qua illi donatio erat propter nuptias conſtituta. Ea tum uidit urbis Lubecæ cōſiſtentiam D. Moguntinus: ut affectus urbi, in huncuſque diem benignè permaneret.

Autor Iuris etiam peritus fuit.

Cæduntur à Suecis Dani, 500.

Supra eod. lib. cap. 32. c.

¶ Gerardum fratrem Rex bello aggreſſus fugat: Populus arcetur, & luit. Carolo mortuo, Rex magno ſuorum malo Suetiam impetit. Caput.xxxvi.

GERARDVS Comes, Regis frater, cùm difficulter ſe
intra præſcriptos limites contineret, Regias extorſit lite-
ras: quas exhibuit. Vnde illi homagium à Friſonibus Eydoræ, & uici-
nis præſtari iuberetur. Non dubitauit uulgus inhærere Gerardo. Ea
fuit indulgentia: ut omnino popularis haberetur. Nam militiæ quo-
ad poterat reluctabatur. Venere tamen certiores poſtea Literæ: quæ
quod priores mandaſſent, uetuere. Incertum: an mutata ſententia, lite-
ræ quocꝫ uariarentur: an, quod nonnulli ſuſpicabantur, primæ extite-
rint adulterinæ. Rex ubi rem in graue ſuum præiudicium cerneret ex-
currere: deſcendit, compoſitis Regni negocijs, in Holſatiam. Gerar-
dus autem ſe continuit in paluſtribus Vuilſteræ, & uicinarum parti-
um: ubi populum adeo ſibi deuinxit: ut pro eo extrema pati non for-
midaret. Rex ubi monita non profecerunt, quæ fratri fecit per literas,
ad arma uenit: & duarum Ciuitatum Lubecæ, & Hamburgi uiribus
inſtructus: ſuam quoquè perarmans militiam Holſatiæ, mouit in fra-
trem. Ille ubi uidit arma, quibus par eſſe non potuit: deſertis quos ani-
Fugit Gerardus. mauerat noctu, cum paucis aufugit, per inuia & longa deuia reuerſus
in ditionem ſuam: nec ultra reuerſus eſt in Holſatiam. Rex autem igne
& ferro uix adigere potuit populũ, qui iam Gerardo ſacramenta præ-
ſtitit, ut iterum in uerba ſua iuraret. Qui caput erat gentis, profugit in
Thietmarſiam. Aliquot capti, gladio cæduntur. Inter quos filius me-
morati Capitanei. Friſones multa uix difficultate, ad renouanda Regi
ſacramenta coguntur. Gerardus in ſua reuerſus, cauſatur Ciuitatum
Lubecæ atcꝫ Hamburgi opera, ſe pulſum hæreditate legitima: qua-
propter hoſtem ſe Mercatoribus illarum publicum agit. Ad prędam
inſiſtens uſcꝫ hodiè ſi ſupereſt. Nam Flandrenſium ſe bello inmiſcuit;
Hiſpaniam, Angliam, Scotiam nauigans peruagatur: & ad ſtuporem
omnium, inter mille pericula uſcꝫ in ſeptuageſimum poſt Milleſimũ
Quadringenteſimum annum peruenit. Sed quo tempore quæ diximus
gererentur, hoc eſt, anno Septuageſimo poſt Mille Quadringen
tos, Carolus quondam Suetiæ Rex, rebus exceſsit humanis. Et diuiſi
rurſus Proceres, in uaria diſceſſere uota. Alij Chriſtiernũ Regem euo
cari, ex re eſſe ſenſerunt. Alijs alia fuit ſententia: & ex repugnantibus
ſententijs, res manſit infecta. Eo tempore Dorothea Regina, moleſtè
ferens querimoniam Dorotheæ relictæ Adolphi, rem omnem ſuſcæ-
pit compacandam. Nam accæptis eius uitalicijs, ſoluit de reſtantijs
duo milia ducentos aureorum: & pacta eſt, in ſingulos annos octin-

gentos

gentos illi dare aureos fructuum nomine. Quæ res ſuum ſortita effe ctum, nobilem fœminam complacauit. Rex autem Sueciç Regno iam tẽpus ratus inmittere manus: quando æmulus eius Carolus iam mor te ſubtractus, ſceptra uacuauit: magno undiq; militum numero condu cto, ex portu Lubecenſi naues armauit: alias aliȷs de portubus: duxit, quẽ in Suetiam agmen infeſtum. Sed neq; illi ſegnes occurrunt. Mul ta uariȷs in locis prælia. Sed is tum erat exitus, ut pauci ex multis ſtipen diariȷs redirent. Opera & impenſa perierunt.

¶ Peregrinatur Rex. Trium Comitatuum Dux creatur. Ioannes eius filius natu ſenior, in Daniæ Regem ungitur. Caput. xxxvij.

IAM erat añus. lxxiiij. poſt Mille Quadringentos, cùm Chriſtiernus Rex, aſſumpto illuſtri Principe D. Ioanne Duce inferioris Saxoniç, & ſplendida militia, peregrini uñ habitu, Ro mam inuiſere, Apoſtolorum adire limina curabat. In ipſo autem itine re ad ſereniſsimum Rom. Imperatorem Fridericum declinauere. Re gio more hoſpitaliter excipiuntur. Multa primũ de Statibus Regno rum, deq; communi Chriſtianorum Republica prolocuti: Rex in eum deſcenderat ſermonem, ut diceret. Eſſe ſuis ditionibus, intra limi tes Romani Imperiȷ, Gentem uicinis oneroſam, nulli parẽtem: & pro libertate, quam falsò ſibi deſumeret, inſoleſcentem: Thietmarſos uo cant. Eam ſibi ab Imperiali Maieſtate ſubȷci poſtulat. Cùm non expe diat, ſine Principe populum agere: Comitatum quoq; Holſatiæ, atq; Stormariæ, iuncta ditione Thietmarſiæ, in Ducatum uerti depoſcit. Non grauatus Imperator, mox annuit poſtulatis amici Regis. Comi tatus titulum extinguit: & ex tribus memoratis ditionibus, unum cre at Ducatum: Regemq; præſentem illo ſolenniter inueſtiuit. Literę de ſuper eduntur. Quibus acceptis, iter ſuum, Imperatori uale facto, con tinuant: & in omnibus Italię Principatibus magnificè excepti, urbem Romam ueniunt. Erat in ſummo Pontificatu Sixtus Papa Quartus. Is trium Regnorum potentiſsimum Regem, cuius fama uenientem longè præceſſerat, præſertim Gotorum nomine, quibus & ipſe domi natur, in eius perſona renouato, hoſpitaliter excipit: ſecum collocat in Palatio. Multa ſæpè cum Pontifice per interpretẽ locutus: multa cum illo Pontifex. Miratur, in tanto Principe nullas literas. Plurima in eũ contulit donaria. Votum peregrinationis in TERRAM SAN CTAM, quod emiſit aliquando, cõmutans in largam noui Hoſpi talis eleemoſynam: Sancti Spiritus uocant in Saxonia: non longè à Pa latio, & Eccleſia diui Petri. ROSAM illi pollicetur maximo omni um Principi, qui poſt Imperatorem Romanam urbem inuiſerant.

Anno Chri ſti 1474.

Dux triũm Comitatuũ creatur.

Rex litera rum expers

Regreſſus inde, conuenit Albertum Marchionem. Multa cum illo de rebus plurimis, pro affinitatis familiaritate. Tenebat enim coniugem filiam fratris eius, natu maioris, Ioannis. Et cùm paulatim appropin= quaret Rheno, euocatis Principibus, quos ad eam rem putabat idone os, Friderico de Braunſchuueig, Magno de Mekelenburg (Ioañes de Saxonia iam cum illo erat) Ducibus: & aliquot Comitibus, Iacobo de Rupin, & Gerardo fratre: magnam illam controuerſiæ cauſam, in ter Carolum Burgundiæ Ducem uictorioſiſsimum: qui tum pro Ar- chiepiſcopo Colonien. Nüſsiam obſidens, magnis apparatibus op= pugnauerat: & Eccleſiam Colonienſem intercipere tentauit. Non me diocrem arbitratus operam, ſi tantum bellum extinxiſſet. Sed magnis conatibus, multis ſumptibus, tum nihil profecit. Donatus à Duce, & gratijs illi habitis, cum honore dimittitur. Hic pro ſua conſuetudine loquax uulgus, cauſas qualeſcunque confingit: fabulans, quas Regem uult in caſtra Ducis traxiſſe. Tranſierunt inde aliquot anni, cùm Sue ci in tergiuerſatione permanerent: Rex quoque ſæpè aliâs fruſtra inten= tans Regnum armis recuperare: cùm neque illi Regem alium ſufficerēt, neque Chriſtierno parerent: diſsimulandum putauit, ſi fortè tempus e= mendaret, quos neque literæ, neque uiua uox, neque arma illata potuerūt.

Ioannes Daniæ Rex. Ioannem maiorem natu filium, Daniæ Regem eligi fecit: & conſecra- ri. Aſſumpta illi coniuge Chriſtina, filia Erneſti Ducis Saxoniæ, Mar

Anno Chriſti 1478. chionis Miſnæ, Principis Electoris: quam Anno. 78. poſt Mille Qua dringentos, Albertus Erneſti frater, puellæ patruus, magno inſtructu curruum auratorum cinctus, Epiſcoporum, Comitum, Nobiliumquè octingentis équis, uectorū magno comitatu, Nauibusque Roſtock im- poſiti, in Daniam peragendis Nuptijs feruntur: Regio luxu, inſtru- ctuque magnifico peractis. Albertus Dux rediens, Lubecam inuiſerat: ibiquè magnificè pro Principali honore tractatus, rem militarem con curſu iuſsit ſuos foro oſtendere. Ipſe in ſuperiori prætorio, ad faces in ueſperum, cuidam Nobili eques equiti, infeſta incurrens haſta, uirum fortiter equo deturbauit.

¶ Thietmarſij ſubiectos ſe Regi negant. Primarius Holſatiæ proſcribitur, eiuſque liberi reconciliari Regi nō poſſunt. Nobilibus Holſatiæ Rex multa debuit: non nu- merans creditoribus, æs alienum diſſol- uit. Et inter hæc moritur.

CAPVT XXXVIII.

Anno Chriſti 1480. ANNO DEINDE Octuageſimo, poſt Mille Qua- dringentos, Chriſtiernus Rex, magnum Holſatię in Reynoldesburg indixit Conuentū. Euocauerat quoque ex Lubeca, & Hāburgo publici

Concilij

Concilij Oratores. Et in omnium conuentu præſentibus terræ Thietmarſiæ Gubernatoribus, inſinuauit Imperiales literas eiſdem: poſcẽs, ut iiſdem obſecundantes, ſe Holſatię, atq; Stormariæ in unum corpus adunarent: ſeq; Ducem ſuum recognoſcerent. Illi reſpondent. Imperatorem non plenè inſtructum, de alieno diſpoſuiſſe. Habere ſe terrã ſuam temporalem, pariter & ſpiritualem dominum Archiepiſcopum Bremenſem: ex eo tempore, quo nouiſsimo Thietmarſiæ Comite decedente, Hartuico Bremen. Archiepiſcopo, per Imperatorem Fridericum primum, terra ſua ſit illi ſubiecta: & exinde permanſerit, hodieq; ſit in iure Eccleſiæ. Rex iuſsit replicari. Ex illo die crebram fuiſſe mutationem dominij. Aliquando illos Danicæ ſubiacuiſſe Coronæ ſub Vualdemaro ſecundo. Aliquando Comiti Holſatiæ. Nunc uerò Epiſcopi Bremen. tantùm ad ſpeciem prætendi dominium: cùm in facto non parerent. Illi contra. Habere in terra Archiepiſcopum Pręfectos: quæ res iuſtum teſtetur dominium. Nullo ſe pacto uiuos pati, ut alienentur ab Eccleſia. Cùmq; diſputatio finem non haberet: firmatæ ſunt annuæ treugæ, ut interim deliberantes Thietmarſi, de ſua ſalute cogitarent. Per quem annum Rex præter clementiæ ſuæ conſuetudinem, in Holſatia cœpit multa ſæuerius agere. Magni nominis uirũ ex Primoribus exutum poſſeſsionibus, ad exilium cõegit. Ille cum filijs raptim profugit ad Albertum Magnopolenſem, Ducem, Guſtrou cõmorantem: ibiq; intra annum uitam finiuit. Nullis potuit Rex interuentionibus partium placari: euertit eius ab imo domiciliũ. Filij multis uijs tentarunt reconciliari, & in gratiam redire. Sed Rex in eum diem uſq; implacabilis, tum inexorabilis uiſus eſt. Quid illum cõegerit ad eam duriciem, non ſatis compertum eſt: atrocitas facinorum, an liberior quàm par erat in Regem lingua. Circa idem tempus, euocatos Nobiles Holſatiæ in Zegeberg, iuſsit exhibere literas, quas pretenderant ſe habere: Regemquè ijſce ſibi obligatum. Ibi fertur acerbius diſcreuiſſe inter ſortem, & uſuram: & multorum documenta euacuaſſe: ſortem ſe pollicitus exoluturum. Inuenta eſt excreuiſſe Debitorũ ſumma, ad ducenta. xlv. marcarum milia. Sed cum compendio multos ſine numeratione abſoluit. Hæc fuit nouiſsima optimi Regis in Holſatia memoria. Inde rediens in Regnum Daniæ, cùm multa prouidiſſet: ad Annum octuageſimum primum, poſt Mille Quadringentos, in arce Coppenhanen debito carnis perſoluto emigrauit: cum annos triginta quatuor in Regno exegiſſet.

Margin notes: Thietmarſi. — Rex. — Thietmarſi. — Rex moritur. Anno 1481.

¶ Rex Ioannes cum fratribus hęreditatem Ducatuũ partit. Procerũ ęquè & Militarium Holſatiæ querimonias ſedat. Lubecenſes quietat. Suetiam ſubigit. Caput. xxxix.

Ioañes Rex

IOANNES filius eius, primus eo nomine Danię Regnum, iam pridem electus, et conſecratus inijt (referebat autem nomen materni aui Marchionis) Noruagiam cum fratre Friderico legitima ſucceſsione poſsidens. Niſi, quòd ſolus Rex teneat Imperij adminiſtrationem: frater titulo hæreditarij Iuris contentus manet. Suetiæ quoq; electus Rex ferebatur: inſertis conditionibus quas non probaret. Quieuitq; donec armis Regnum recuperaret. Quod ſuo in fra loco dicemus. Prima Procerum cura; inter fratres ius hæreditariæ ſucceſsionis partiri. Viſum eſt: Ducatus Slesuicenſem, & Holſatenſem, quos ambos hæreditabat uterq;, ita partiri: ut in utroquè haberet uterq; quod poſsideret. Ita per minutias diuiſere ditionem: ut Præfecturam unam Rex, proximã in quaq; terra Dux poſsideret; exæquatis rebus, prout inter fratres Principes congruebat. Tranquillitati in præſens conſuluiſſe uidebantur: at poſt fata fratrum, maximam poſteris perplexitatem inuexiſſe. Quo tempore, interuentu Amicorum, reconciliati ſunt militares, pridèm ab Holſatia cum patre propulſi: redditis poſſeſsionibus. Expromiſſa quoq; pecunia multorum milium, certis de cauſis non prouenit. Inde uerò, cùm Holſatorũ Proceres cauſarentur: multa ſibi milia, ex Rege defuncto deberi: literasquè tenuere purificatas, ut diximus, conſenſu totius Conuentus. Ab Aratro prouenerunt hi aurei: & inde collecta milia multa partita ſunt inter creditores, aut uerius, fideiuſſores. Anno deinde proximo, Rex Regni Daniæ cœtum conuocauit in Coppenhagen; ut uiribus Regni recenſitis, ex æquo de omnibus conſtitueretur. Aderant ciuitatum Vuandalicarum Oratores, ſuorum Mercatorum in Regnis priuilegia firmari poſtulantes. Sed erant multa, quæ non ſinebant eò perueniri. Iacobus enim Comes de Aldenburg, & Delmenhorſt, Mauricij filius, mare infeſtum tenebat. quòd cauſaretur: Lubecenſium opera exutum ſe paterna hæreditate. Lubecenſes & Gdanenſes ſuorum iniurias & direptiones ab illo queſti, ad iuſticiam peruenire non poterant. quòd cum abeſſet Iacobus: & inauditus condemnari non poterat; ſed ea ęſtate uiuendi finẽ fecit ſub littoribus Noruagiæ. Reliquit tamen, qui cauſam eius proſequerentur in mari. Hiſpanicas naues, ſub promontorijs Angliæ tres, mercibus onuſtas capientes. Anglicis autẽ atq; Danis à longa memoria bellum erat. Sed merces illæ in urbibus uetitæ ſunt comparari. Nauigarunt inde diu uaria fortuna, REGIS ut ferebatur ſatellites, in Anglos ubi poterant incurrentes: & quę illis damna irrogata ſunt

Milites proſcripti redeunt.

Procerum ſolutio.

gata ſunt, continuo Anglici cauſam omnium in Mercatores Ciuitatum in Regno diuerſantium contulerunt: aſſerentes, conſilio & auxilio Mercatorum, piraticam in Anglos exerceri. Poterãt uulgò cauſam belli ignorare. quòd cauſarentur: poſteri Henrici ferrei cognomento, Comitis Holſatiæ, qui attauus erat Ioannis Regis, & Friderici fratris, obligationem ab Angliæ Corona factam, nõ legaliter impletam. cùm donatiuum illi expromiſſum non ex fide perſolutũ eſſet. Factum igitur, Regi Daniæ militantium, & mari in Anglos incurrentium, Anglici in Orientales Mercatores retulerunt: uel, quod diximus, arbitrantes illos cum Danis ſentire: uel quod uerisimilius eſt, ex Danis nihil ſperantes, ab his qui ſecum in Regno diuerſarentur, reſtitutionem conati ſunt extorquere. Multis multorũ literis ad Regiam Maieſtatem expurgata eſt incuſatio, detecta innocentia. Sed potuit Regi fides fieri: damnificatis omnino non potuit. Cùm per aliquot annos ea diuerſitas ualuiſſet: Reges inuicem miſsis ad alterutrũ Oratoribus, ueterem querimoniam extinxere: ceſſauitq; illa in mari uaſtatio. Ioanni tamen Regi ſemper reſpectus erat in Suetiam: ut armis eam recuperet, quando conditionibus propoſitis regnare non libeat. Godlandiam primò Suetiæ parentem, quibuſcunq; modis ſibi deuinxit: cum inuito Suetiæ gubernatore Stenoneſtner milite, is qui Arci, terræq; præerat ex multo tempore Iuuarus Axel, iuſto domino electo Regi, Arcem, oppidum, omnemq; terram conſignauit. Principium bonum totius Regni de proximo ſecuturi. Nam, quod in Suetia diximus, Año. xcviij. conducta Gregariorum militum manu magna, coëgit uniuerſos etiam nolentes facere imperata; ut ſit in hodiernum trium Regnorum Rex potentiſsimus. *Godlandiam Rex obtinet.* *Suetiæ lib. 5. cap. 43.*

¶ *In Thietmarſios Rex inobedientes, conductis Gregarijs expeditionem parat.* Caput. xl.

CAVSAM Thietmarſiæ à patre inchoatam, intermittendam non putauit. Euocatis in Itzeho Primoribus terræ, literas illis Imperiales proponit. Aderat Eccleſiæ Brenenſis nomine Legatio pro Thietmarſis, ex Capitulo & terræ militaribus. Impetitioni Regiæ reſponſum eſt per quendam de Capitulo. Prætenſa ſunt Eccleſiæ iura in terram: commemorata Imperatorum & Regum indulta: quibus nulla ex parte in nouis literis commemoratis, recentes Imperatoriæ derogare nec poterant, nec uolebant. Deliberatũ eſt in Concilio Regio. Et iam utriſq; ſtantibus ad Iuris formã, requiſiti ſunt Thietmarſi. Illi dominũ ſuũ nominaſſe, ſatis eſſe dixerunt: cùm interim miſsi ab Eccleſia, ius illius nõ intermitterẽt obtrudere. Ita diſceditur: quòd manu militari res agẽda uideretur. Quæ tamen res dilata

eſt in

eſt in non paucos annos. Nam poſteaquàm Rex Daniȩ per Gregarios pedites, qui tum terram impleuere formidine ſua (Guardiam dixere) Suetiam ad iuga cõegiſſet: & eadem manus poſtea per biennium diœceſim Bremenſem introiſſet, recuperandæ Hadeleriæ gratia, ad uſum D. Magni Saxoniæ Ducis: Rex proxima peditum illorũ promptitudine, et iam uicinitate inductus, eam conduxit in Thietmarſiam: & magnis apparatibus mouit in illorum terram. At is tum fuit exitus, quem ſignauimus in Saxonia noſtra.

¶ Suecorum rebellium inſidiæ in Regem. Stoxholm cum arce capta, Reginam Daniæ Monaſterio ſubtruſam, Raymundus Card. liberat. Caput. xli.

SECVTA ſunt tamen proximè illa tempora, quibus ad eius cladis uindictã cùm Rex peruenire nõ poſſet: Iuuentus per Holſatiam, quorum pars auunculi, patrui, ſobrini illa clade perierũt, atrocibus minis uictores inſectantur: polliciti, cùm primũ per ætatem arma ferre poterunt: ſi occaſionem nacti fuerint, quod facilè ſperant, Ducẽ ultores ſe futuros paternæ ac conſanguineæ necis. Interim uerò Sueci ubi audiêre, Regem à minori populo retroactũ: pudere cœpit illos ignauiæ ſuæ, quòd ceſsiſſent armis, quæ à ruſtica plebe contrita memoraretur. Igitur conſpirauêre, rebellionem meditantes. Rex ipſe cùm ſperaret, beneuolentia potius, quàm ſæueritate Regnicolas in fide continere, Regno decedens, Reginam in Regia dimiſit. Quam multi pregnantem rebantur, ut in Regno parturiens, indubitatum illi daret hæredem. At ea ſpes uana fuit. Abiens uerò, Regni Gubernatorem, D. Stenonem ſtare in litem, in omni honore & adminiſtratione confirmauit: eaq; ſecum ſemper eſſe uoluit familiaritate, ut inuitatus, Regem in Regnum comitaretur Daniæ. Inde honoratus ac muneratus, rediјt in Suetiam. Sed gentilis feritas populum non reliquit. cùm exagitaret eũ pudor: quòd uictus ceſsiſſet armis. Dolis rem agere conſtituerunt. Vocatur Rex, ut in Regnum reuertatur, obiecturus ſe Ruſsis, quorum excurſionem nunciatam accepiſſet: Nihil opus fore armis à Dania producendis: ſolo illos indigere Principe: uires armorum Regno non deeſſe: copioſos eſſe in Suetia milites Ruſsis repellendis, ſi caput accederet multitudini armatæ. Rex eam non carere ratus inſidijs, noluit tamen de perfidia patenter ſuſpicari: ſed paucis contentus, in Suetiam nauigauit. Venientem eum qualicunq; comitatu paucorum ad cuſtodiam corporis militum, contempſêre: & ſæpè mutato conueniendi loco, ſuſpicionem iniecere Regi, non eſſe ſynceram & integram illorum in Regem ſe deuotionem. Aliquot locis congreſſus, tergiuerſantes deprendit: quærentes occaſionem neſcio quid agendi.

Suecorum dolus.

agendi. Rex aucta in ſe maliuolentiæ ſuſpicione, non ſe illis credidit, ſed quomodo potuit, manibus eorum ſe ſubtraxit. Erupit deinde manifeſtè rebellionis audacia: cùm literis miſsis, accuſarent aut Regem, aut Regios in Regno Procuratores & Officiales: de non impletis ex fide promiſsis. Reginam deinde in arce Stoxholm circumſiſtunt, oppugnantes & ciuitatem, & Arcem. Vrbe potiti ſunt poſt plurimum laborem: Arcem expugnare armis haud poterant. Fame tentarunt. Et profecerũt tẽporis diuturnitate: cùm milites Arcis propugnatores, ex inedia, & omnis generis incommodo cibo morbum contraherent: unde magna pars interijt. Arce dedita, Reginam deduxere in Monaſterium Vuaſten diuæ Brigittæ. Duobus penè annis in libera habuere cuſtodia: donec miſſo in eam rem nũcio, D. Raymundus de latere Legatus Apoſtolicus, Tituli S. Mariæ nouę presbyter Cardinalis, unà cum legatione Conſularium uirorum de Lubeca, de illorum manibus eriperetur: ac in Regnum Daniæ cum honore reduceretur.

Suecorum inſultus in Stoxholm.

Raymun. Card.

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, Rerum geſtarum Daniæ LIBER NONVS.

¶ Arma in Suecos Rex parat. Eques auratus, de quo mala ſuſpicio ſuborta erat, in ponte arcis interficitur. Caput. I.

REX interim Daniæ, Suetiæ, Noruagiæ Ioannes, multiplici Suecorum perfidia infeſtus, arma in illos edomandos, & ad iuga reducendos comparauit: mouitq; in hoſtes ac rebelles. Erant nonnulli intra Regnum fideles uiri, quos puduit fraudis & rebellionis in Regem: qui & ſi ſanum ſaperent, uicti tamen longè maiori numero rebellium, quieſcebant. Quod poterant, Regem admonuere perduelles: ea multitudine eſſe in armis Suecos, quòd niſi quinquaginta milia duceret armatorum, nihil profuturum eius aduentum. Factæ ſunt aliquot in aduerſarios excurſiones, & leuia prælia: ſed tum ire copias reduxit. Innotuit perinde Regi: eſſe occultam intelligentiam inter Primarios utriuſq; Regni, qui miſsis inuicem nuncijs, magnæ in caput Regium proditionis crimen molirentur. Id ubi compertũ habuit, ſimulabat omnimodam ignorantiã: cautius tamen adhibitis cuſtodibus, ſibi proſpexit. Emerſit inde grauis ſimultas inter militem quendam Regi proximum: qui Magiſter Curiæ illius diceretur: quiq; proditionis in Regem conſcius, imo Princeps diceretur: & inter aliũ quendam militem. Ad quem

cùm Regia ſuſpicio in Magiſtrum Curiæ memoratum permanaſſet:
arbitratus ſe obſequium magnum præſtare Regi ſuo, ſi tanti criminis
reum de medio tolleret: militem illũ ad Arcis pontem obtruncat. Stu-
puere qui uiderant, tantum uirum corruiſſe: incertum, ſi iuſſu, an ma-
ctatoris temeritate. Sed cùm non longè poſt eam cædem, Rex ſecurita
tẽ præſtitiſſet cæſori: arbitrati ſunt uniuerſi, rem non ignaro, neq; inui-
to Rege patratam. Commoueri grauius uiſa eſt cæſi cognatio: ſed cùm
uideret tantum omnium conſenſum, quòd iure cæſus diceretur, in
præſens conquieuit. Illicq; ſecuti ſunt motus Regnorum: ut non incre-
dibile uideretur, Militem ſenſiſſe cum hoſtibus in perniciem Regis,
cui Magiſter eſſet Curiæ.

Obtruncatur Magiſter Curiæ.

¶ Monita Regis Lubecenſes ſpernunt. Occaſiones armo
rum ſumentes, per Ducem Fridericum, & Raymun
dum Card. utrinq; treugis ſuſpenduntur.

CAPVT II.

CVM interea Regina, in contumeliam Regis, in Suetia
detineretur, in libera quidèm cuſtodia, ſed quæ abire nõ ſineretur: pro
obſide habita. Sed in quos uſus? cùm intentata rebellione, Regios om
nes Regno perturbaſſent: mouiſſentq; uicina Regna: ut ea quoq; nõ
nihil in Regem intentarent. Et Dania amiſſo coniurationis capite, qui
eſcere uidebatur. Noruagia autem, quod in ea diximus, inſtinctu Sue
tiæ Procerum, rebellionem oſtendebat. Sed aderat Chriſtiernus Re-
gis filius, pro ſua ætate Dux acer in armis: & naſcentem flammam in
ſui primordio extinxit. Cùm interea Lubecenſes Mercatores Suetiam
pro ſua conſuetudine peterent: & admoniti à Rege, ut ab hoſtibus ſu-
is auxilia ac conſolationes retraherent, minusq; parerent, Regem ad
iuſtam indignationem pertraherent: ut ſineret Præfectos Regionum,
non illo quo ſolebat fauore proſequi Mercatores. Captæ ſunt aliquot
naues ab Regijs. Naufraga bona Præfecti in cuſtodiam depoſuere.
Aucta ſunt grauamina in diuerſantes per Regnum Daniæ. quando
neq; Regiæ admonitioni paritum eſt: nec uſpiam appareret, in quo
Regi, cuius Regnis fruerentur ad quæſtum, complacarent. Minorata
libertas, onera duplicata, naufragia non reddita: aliquantæ naues de
mercibus ſuſpectæ Suecorum detentæ, donec cauſa omnis ad diſcuſ-
ſionem perueniret. Atq; ea res crebreſcens, exciuit Senatum Lubecen
ſem: ut quoniam literis inuicem miſsis, nihil ageretur: obſeruato tem-
pore, cùm ex Regno non plures naues Danorum, importantes quæ
commeatui urbis inſeruirent, eſſent in portu Lubecenſi, ad ſequeſtrũ
ponerentur. Indigna res uiſa regnicolis, querimoniam apud Regem
extorſit. Literis res terminari haud poterant. Lubecenſes arbitrati tem

Chriſtiernus Regis filius.

pus

pus eſſe ad arma reſpicere:quando belli ſocios habituri forẽt Suecos: cætera quoq; Regna non ſine motibus eſſent:expediunt armamenta: uocant Gregarios milites ad ſtipendia. Concurritur magna peditum alacritate.quòd donatiua iuſta ſperarent,& licentioſam prædã ex Regnis.Interpoſuit ſe medium Regis germanus Fridericus Dux Sleſuici & Holſatiæ.Diu cauſa uentilatur:& uidebantur Lubecenſes ad arma promptiores. Sed dum ille treugas confecit,nũcios mittit intermedios.Intererat de Latere Legatus Cardinalis, qui tum agebat in prouincia Germaniæ,dominus Raymũdus T.S.Mariæ presbyter Card. Dux Fridericus Regis Germanus. Raymundus Card.

¶ Pacis conditiones malè captæ, Iuriſperitorum iudicio ſubmittuntur.Reginæ reditus deſcribitur.

CAPVT III.

IS CVM Lubecã uenit,nihil duxit antiquius, quàm eximere belli neceſsitatem:perfecitq;, ut res componerentur,pace ſequeſtra.Adiuuabant illum illuſtres Principes & Domini,Magnus Magnopolen. & Fridericus Sleſuici ac Holſatiæ Duces. Capita autem Pactionũ literis domini Cardinalis firmabantur ad memoriam:factiq; ſunt fideiuſſores,idem D.Fridericus Dux, & militares Holſatiæ nõ pauci.Polliciti per literas: quòd niſi omnia ex fide impleantur ad conſtitutum diem, ipſi Lubecam reuertantur : inde non egreſſuri, donec ære numerato, capita conuentionis compenſentur. Erat diſputatio inter Lubecenſes,ac memoratos uades : arbitrantibus de ſua parte Lubecenſibus:quòd memoratus Dux Fridericus,cũ alijs ſe obſtrinxiſſet, rediturum in eam urbem. E diuerſo contendentibus memoratis Holſatiæ militaribus:aliud eſſe caput in literis,quo ipſi loqui incipiãt:diuerſum ab eo,in quo Princeps ab initio locutus, ſermonem ſuum concluſit. Idq; parati ſint ſubijcere iudicio Iuriſperitorum. Rex interim, cùm & ille præferat : Lubecenſes non impleuiſſe pacta conuenta,non feſtinat eximere damnis & oneribus fideiuſſores ſuos. Pacis conditiones.

Is eſt rerum ſtatus in hodiernũ diem, Anni quarti poſt Mille Quingenteſimum,ad principium menſis Maij,quo hęc ſcribebantur. Quo tempore Regina Danię,iamdudum opera memorati Cardinalis Legati,ante proximam brumam accedente Legatione Lubecẽſium, qui ex conſtituto Cõſulares uiros miſerant:ad interpellandos Regni Proceres,ſuper Regis ſui in Regnum ſuſcæptione: ac ſuper omni controuerſia,nauibus Suecorum erepta:in Regnum ſuum deducebatur: Lubecam uenit: uota in Sterneburg, ac Vuilſenaco ſolutura. Simul uiſura filiam,quæ per abſentiam,& diuturnam eius captiuitatem,nupta illuſtriſs. D. Ioachimo Marchioni Brandenburgen. Principi Electori,matri ex cõſtituto occurrerat:uotiq; facta compos, redierat per ean Anno.1504 5.Maij. Reginæ reditus.

 dem

dem Lubecam in Regnum, præter multorum opinionem. Nam erat loquax fama, ſatietate Daniæ plenam, Regnum non reuiſuram. At illuſtris fœminæ religioſa fides, & filiorum amor, non ſinebat in cor eius aliud aſcendere, quàm quod honeſtas ipſa, & fides Coniugalis deposceret.

¶ DANICAE Hiſtoriæ, per Albertum Krantzium deſcriptæ, finis.

ERRATA in Dania commiſſa.

Folio. 29. in margine infra, lege, Regnum legatum.
52. in medio, lege. aditum prohibuere.
82. lin. 2. lege. Iuſtinianus.
139. ultra medium lege, & expoſitis.
188. prope finem, lege, iacenti, pro iacienti.
192. prope medium. lege, equos, non, æquos.
202. ſupra medium, lege, incolæ. non, nicolæ.
211. poſt medium, lege, pecoribusq́ fœcundam.
235. lin. 7. lege, exanimis. pro, examinis.
282. prope medium. lege, illuſtres uiros. non, uires.
Poſt ſupra medium infra, lege, impatientiam.
251. poſt medium, lege circumuolant.
252. ſub capitali, lege, ubiq́ Regi operam, non Regem.
262. lin. 9. lege, animum, pro annuum.
315. lin. 7. ſuperfluit, Holſa.

S V E T I A.

TOMVS II.

SVECIÆ REGES.

NOM.	Lib.	Cap.
Albertus	5	31
Alricus	1	37
Aluerus	eo.	48.
Amander	5	15
Aquinus	eo.	16
Atislus I.	1	19
Atislus II.	eo.	22
Biornis	5	4
Birgerius I.	eo.	23.
Birgerius II.	eo.	26
Carolus I.	eo.	19
Carolus II.	eo.	39
Chriſtiernus I.	eo.	40
Chriſtiernus II.	6	1
Chriſtopſtorus	5	38
Emundus	5	11
Ericus I.	1	38
Ericus II.	eo.	43
Ericus III.	5	6
Ericus IIII.	eo.	9
Ericus V.	eo.	22
Ericus VI.	eo.	35. 36
Erici fratres	eo.	13
Fro	eo.	1
Gotarus	2	23
Haldanus I.	1	40
Haldanus II.	eo.	44
Halſtenus	5	14
Haſmundus	1	14
Herotus	5	2
Hotbrodus	1	18
Hotherus	eo.	21
Hundingus	eo.	16
Iarmericus	2	24
Ingellus	eo.	19
Ingo	eo.	18
Ioannes	5	42
Magnus I.	eo.	17
Magnus II.	eo.	24
Magnus III.	eo.	27
Magnus IIII.	eo.	28
Margareta	eo.	33
Olauus	eo.	10
Oſtenus	eo.	9
Regnaldus	1	46
Regnerus	eo.	17
Ringo	2	20
Sichtrugus	2	12
Siuuardus	eo.	42
Sorlus	5	3
Stinckel	eo.	12
Sturbiornus	eo.	8
Suetiæ Interregnum	1	35
Suerco	5	18
Suibdagerus	1	13
Vffo	eo.	15
Vnguinus	eo.	45
Vualdemarus	5	24
Vuichſertus	eo.	5

GOTORVM Reges, & DVCES.

NOM.	Lib.	Cap.	NOM.	Lib.	Cap.
Antinus	1	25	Hummundus	2	17
Armanaricus	2	15	Oſtrogota	eo.	4
Berobiſta	1	33	Tatnarus Dux	eo.	8
Cannabas	2	10	Turiſmundus	eo.	17
Cinna	eo.	7	Veducas Dux	eo.	8
Decſbalus	eo.	3	Veſpa Dux	eo.	eo.
Dietmarus	eo.	17	Vualamir	eo.	17
Dorpaneus	eo.	2	Vultimarius	eo.	16
Gibericus	eo.	13	Vuinitarius	eo.	17
Hermundus	eo.	17			

OSTROGOTORVM Reges, & DVCES.

Ageſilan	4	28	Fritigernus	2	27
Alaricus	2	29	Ildonadus	4	2
Amalaſuinta	3	20	Leniſgildus & Lemnia	eo.	36
Amalricus	eo.	15	Rendigiſilus	3	30
Araricus	4	3	Rhadagaſus	2	19
Atalaricus	3	21	Richardus	4	31
Athanagildus	4	29	Theias	eo.	22
Athanaricus	2	28	Theodemir	3	10
Athaulfus	eo.	32	Theodatus	eo.	22
Becterícus	4	32	Theodericus	eo.	11
Chintaſindus	eo.	38	Totilas	4	4
Chuilan	eo.	36	Valemir	3	9
Ericus	3	8	Vitigis	eo.	34
Eudo Dux	4	40	Vuldítis Dux	4	27
Flauius Reſcindēdus	eo.	39			

VVISIGOTORVM REGES.

Sigericus	2	34	Theodericus II.	3	7
Sinkilan	4	34	Theuda	eo.	29
Siſebodus	eo.	33	Tolgan	4	37
Siſenandus	eo.	35	Toriſmundus	3	5
Tendigiſlaus	eo.	28	Vuallia	2	35
Teodericus I.	3	3			

¶ ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, in Hiſtoriam rerum geſtarum Sueciæ, & Gotorum,

PROLOGVS.

SVEONIAM, ſiue Suetiam, & ut uulgò appellant Suediã, de Antiquitatibus ſuis ſcrutaturi: ſitũ ante omnia Regionis, Veteribus incompertum, paucis attingamus, prius quàm ad Res geſtas in, & ex ea perueniatur. Habet hæc ob occidua parte ſui Gotos: & ciuitatẽ Scareanam. A Borea Vuormilanos, cum Scritenfinnis: quorum caput Halſingaland. Ab Auſtro Scaniam, & latitudinem Baltici maris. Ab Oriente Ripheos montes attingit: ubi deſerta ingentia, & niues altiſsimæ. Ferunt gentem quandam ex montanis in plana deſcendere ſolitam (ſed incertum unde ueniat) & facta præda, rurſum auia ſua repetere. Annua eſt illa excurſio: nonnunquàm in biennium, aut triennium dilata. Quibus niſi uiribus totis reſiſtatur, omnem depopulantur regionem. A Ripheis in Auſtrum Ruſsi morantur: gens magna, olim ad Mæotidas paludes extenta: nunc à Tartaris latiſsimos campos tenentibus, anguſtius habitare cõacta. Adhuc tamen multa centena milia colunt agrorum: aut paſcuis inſident. Huic genti aſsidua ſunt bella cum Suedis, ad noſtram uſq; memoriam perdurantia. Nunc feruntur fœdera, agente illuſtriſsimo trium Regnorum Rege Ioanne: qui crebram ab ea gente legationem accæpit intra proximos annos. Sed non eſt diuturna quies in gente illa. Sueonia regio, inter Aquilonares fertiliſsima. Ager frugibus & melle opimus. Pecorum fœtu ac paſtu, omnibus anteſertur. Opportunitas fluminum & ſyluarum, ubiquè magna. Peregrinis mercibus omnis Regio plena. quòd domeſticis rebus abundet ad commutationem faciendam, pellibus, ac metallis, præſertim Cupro abundans. A Normannis, & Danis altiſsimorum iugis montiũ diſcreta. Et quàmuis omnes Hyperboreæ gentes hoſpitalitate ſint inſignes: præcipui tamen ſunt Sueones: quibus eſt omni probro grauius, hoſpitium denegare tranſeuntibus: ita, ut ſit certamen, quis aduenam hoſtem excipiat. Cui omnia exhibens hoſpitalitatis iura, quotquot diebus permanſerit, egredientem commendat amicis, itinere quod inſtituit commorantibus. Populi Sueonum ſunt multi, uiribus & armis egregij: equis & manibus æquè fortes: ſtrennuiquè aut mari, aut terra bellatores. Ex his proximè DANIS habitant GOTI, qui Occidentales dicuntur. Nam alij ſunt Orientales. Ad occiduos quidem ſeptem itinere dierum, à Scania peruenitur in ciuitatem Scareanam. Inde

Sueciæ deſcriptio, & ſitus.

Ruſsi.

Anno Chriſti 1504. Autori cõetaneo.

Sueonia.

Sueonũ hoſpitalitas.

Goti Occidentales,

Oſtrogotia protenditur iuxta mare, uſq; ad Bircam, præcipuum olim oppidum. In confinio Sueonum ad Boream, habitant Scritenfinni: quos aiunt curſu feras præire. Ciuitas eorum Halſingland: quod idem eſt nomen regioni. Hæc eſt ſita in altiſsimis montibus, qui Ripheis cō fines ſunt: ubi nix durat perpetua. Homines gelu recocti, domorū tecta non requirunt. Carnes ferarum in cibo, & pelles habent pro indumento. Et ut Antiquitatis aliquid attingamus: Nobiliſsima gens Sueonum, Templum habuit, quod Vpſola dicitur: ſedes hodiè Metropolitana Regni ibi perdurat, non longè à ciuitatibus Sictona, & Birca. In hoc Templo, quod totum fulgebat ex auro, ſtatuas trium uenerabantur Deorum, antea quàm Chriſto crederent. Potētiſsimus Thor, in medio triclinio ſtrato puluinari colebatur. Hinc inde latera eius cingunt Vuodan, atq; Fricco. Thor inquiunt præſidet in aëre: tonitrus et fulgura, uentos & imbres, ſerenitatemquè gubernans, fruges adminiſtrat cum fructibus uniuerſis. Alter Vuodan, hoc eſt fortior, bellis præſidet: hominibusq; fertur in hoſtes uires ſubminiſtraſſe. Tertius Fricco, pacem & uoluptatem moderatur. Cuius etiam ſimulacrum turpitudinem præ ſe ferebat. Vuodanem ſculpunt armatum, ut alij Martem. Thor autem cum ſceptro, Iouem uidebatur exprimere. Arbor iuxta templum ſtabat ingens, patulis diffuſa ramis, æſtate & hyeme iuxta uirens. Genus eius nemo potuit edicere. Fons ſcaturiuit ad locum ſacrificiorum. Sacrificaturi, hominem hic immerſere uiuum. Qui ſi facile mergeretur: fauſtum renunciauere uotū. Aurea catena fertur cinxiſſe Templum: ad mœniana, domusq; faſtigia ſuſpenſa latè, rutilans acceſſuris. Nam Templum in planicie ſitū, montibus ambitur. Si peſtis, aut fames ingruat: Thor ipſi ſupplicatur. Si bella: Vuodan. Ad Nuptias ineundas, Fricconi ſacrificabatur. Poſt nouennium, totius Regni celebritate Templum uiſebatur. Ne Regibus quidèm immunitas à mittendis donarijs. Reges aliquando Chriſtiani, quòd ſacrilego à cultu huiuſmodi abſtinerent: Regno ſunt deſtituti. Nouem diebus ſacrificia peragebantur: nouem per ſingulos dies animantium genera, in quibus & homo ſacrificabantur. Sed hæc de ſuperſtitione Gentilium, ſupra quàm ſatis dicta ſint, ut cognoſcamus: idem Dæmoniorum genus, in omni natione indebitum ſibi cultum uendicaſſe. Nunc tamen largiente DEO, omnis ubiq; Prouincia, ab annis trecentis, & ſupra, Chriſti Eccleſijs plena eſt: hodieq;, qui Annus eſt poſt mundo datam ſalutem, Milleſimus Quingenteſimus, ſyncera religione Regnum omne perſeuerat.

Scritenfīni.
Halſinglād.
Vpſola templum.
Idolorum ſeruitus.

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, Rerum Sueciæ, & Gotiæ geſtarum LIBER PRIMVS.

Sueci Gotis (qui & Getæ) congeneres. Gotorum laudes & uictoriæ narrantur. Ingreſſum Operi parat Autor, Caput. I.

HVIVS autem Gentis egregiã laudem, ſupra modum extulit natio Gotorũ: inde uetuſtiſsimis temporibus egreſſa, per Aſiam diu dominata: & in Europa multis ſeculis, multisquè in Prouincijs Regna conſtituens. Et quidèm Sueciæ atquè Gotiæ præclaras res, uno contextu commemorandas cenſemus. quòd ſub unius Principis auſpicijs, à multis retrò ſeculis utraquè gens degebat, unius Regni finibus incluſa. Nõnunquã uerò, ut fieri ſolet, inceſſere ſimultates. quòd quæquè natio Principem ſuum ſectaretur. Sed ea tamen diſceſsio non diu ualuit, quo minus ad unius Regis gubernacula denuò conceſſere. Sueciæ quidèm domi, & uicinis in locis nomen præualuit: foris autem, & in longinqua militia, Gotorum gloria, ſublimioribus longè titulis inclaruit. quòd Romanis, rerum dominis, diu ea gens colluctata, aliquoties quidèm repreſſa quieuit. Aliquando magnis Romanorũ cladibus ſe uindicauit: Nonnunquàm pari manu conflictans, diſceſſit. Demum Romanum proculcans Imperium, Italiam peruaſit: urbem Romam uaſtauit. In eadem Italia Regnum annis multis tenuit. Gallias occupauit. In Hiſpanijs Regna fundauit: & ex eo ſanguine nobiliſsimas Domos Principum erexit. Qua in re Romani Scriptores (pace illorum dixerim) non tam in Barbarorum, ut ipſi uocant, quàm in ſuorum laude profuſi ſunt. Originem autem Gentium attingentes, refugiunt in Scythiæ uaſtiſsimas ſolitudines: ignorantes, de magnæ GERMANIAE finibus Gotorum, Cimbrorum, Vuandalorum examina prodijſſe. Quod ſuis in locis, & iam ex parte oſtendimus: & ubi opus fuerit, pandemus. Et quoniam promiſcuè Gotorum atquè Sueonum res geſtas in ordinem digerere propoſitum eſt: principium ab Gotis ſumere, ex re uiſum eſt. quòd eorum egreſsio uetuſtior eſt, quàm ulla rerum in Suecis commemoratio, ab Autore quem ſequimur. Is eſt Saxo Grammaticus Sialandicus, uir in primis diſertiſsimus: & ut confidimus, Antiquitatum in gente ſua fideliſsimus renouator. In cõmemorandis autem Gotorum (qui & Getę) antiquitatibus, Iordanem Archiepiſcopum Rauennatem, natione Gotũ

Gotorum laus, & uictoriæ.

Autoris intentio.

Saxo Grammaticus.

Iordanes.

ſequimur

ſequimur autorem: præſumentes, hominem pro ſua dignitate, procꝗ gentilium ſuorum non uana laude, uera diligenter exquiſiuiſſe. Nam
Dion Græcus. habuit & ille Autores Dionem græcum: qui opus ſuum de Getis inſcripſit: & Ablabium Senatorem Romanum, gente itidem Gotum:
Ablabius Gotus. ad quos pertinebit fides relationis. Noſtrum erit, diligenter proſequi, quæ ab illis traduntur: interiectis nonnunquàm, ſi qua nobis propius habitantibus, primæuæ Gotorum regioni comperta ſunt. Nam quod illis ueteribus, temporis propinquitas, ad indagandam ueritatem potuit contuliſſe: hoc nobis longè poſt ſcribentibus, ipſa loci uicinitas indicare poterat. Operæprecium autem iudicaui: initio commonere lectoros, promiſcuum eſſe uerborũ uſum apud Veteres: ut Goti, ijdem
Goti, Getæ. quocꝗ qui Getæ uocitentur. Eiuſcꝗ rei locuples nobis Autor eſt Strabo Geographus: qui utrocꝗ uiciſsim in eadem gente utitur uocabulo. Paulus Oroſius lib. primo teſtis accedit. Modo, inquit Getæ illi, qui & nunc Goti: quos Alexander uitandos enunciauit: Pyrrhus exhoruit: Cęſar etiam declinauit. & reliqua. Nunc ad rem ipſam ueniamus.

¶ Scandzia Veteribus, Scandauia, ſeu Scandinauia, nunc Scandia deſcribitur. Gotorum item prima emigratio.

CAPVT II.

CLAVDIVM Ptolomæum uocat Iordanes teſtem,
Scandzia inſula. Scandziam uocari inſulam in mari Sarmatico, ſiue Germanico. Nam utriuſcꝗ Prouinciæ latera alluit: Sarmatiæ quidèm occidua, ſed Germanię Borealia. Qua de inſula in ſinu Codano (iuxta Melam & Plinium) ſita, multarum fit origo gentium & officina, ſiue uagena nationum, per terrarum orbem inundantium malo habitatorum. ut cõprobetur eſſe uerum, quod propheticus ſermo denunciauit. Ab
Hierem. 1.c. Aquilone inquit, pandetur omne malum ſuper habitatores terrę. Verùm poterat ætate Claudij (ſcripſit autem ſub Imperatore Adriano) hoc nomen inſula tenere: ut Scandzia, uel Scandauia, uel Scandinauia (omnia enim hæc paſsim à diuerſis feruntur) diceretur: ſed ut eſt apud Plinium, teſte Xenophonte, Peninſula grandis in Codano ſinu, quod eſt mare Germanicum, ſita eſt: quæ Baltia dicitur: unde mare illud Balticum appellatur. Ea uerò ab Aquilone terram habet continentem, alijs lateribus tota mari circũflua. Ad Orientem habet Sarmaticam: cuius nunc maritima pars Liuonia, atcꝗ Pruſsia eſt. A Meridie Vuandaliam: quæ nunc tota in linguam Saxonicam tranſiuit. Ab Occidente Angliam: quæ olim dicta eſt Britannia. Quæ Baltia, tria nunc continet Regna. tanta diffunditur magnitudine, montibus, flu-
Sueonia, Suedia. minibusquè, & maris finibus interpolata, Daniam, Suediam, Noruagiam. In quarum media, quam alij Sueoniam, alij uerò Suetiam, popularea

populares Suediam appellant, hodiè etiam extat natio Gotorum, &
regione à cæteris Suedis diſtincta: & ſuo nonnunquam Rege gauiſa.
Ex hoc & Suediæ Regno, qualicunq; occaſione, uel multitudine ha-
bitatorum anguſtata, uel fame compulſa (quod poſtea Longobardis
è Scania migrantibus accidit) uel bello preſſa: quod ipſum quoq; ſo-
let nouis ſedibus quærendis cauſam dare: fertur gens Gotorum emi-
graſſe populariter ſub Rege Herich: quem nos latino nomine dice- Gotorum
mus Ericum. Sed nulla ſignat Iordanes tempora: uerùm ex his, quę ab emigratio
ea gente in Aſia & Europa patrata memorantur, tempora uetuſta col prima.
ligi poſſunt. Habeo teſtem, qui confidenter aſtruat: ſub Otoniele Iu-
dice Hebræorum, ante Regum tempora (nam is ſtatim ſucceſſerat Io
ſue, Moyſi ſucceſſori) facta ſit gentis huius emigratio: hoc eſt, Anno
mundi, ter Milleſimo, Septingenteſimo, nonageſimo, & circa: quod Anno mun
erat ante natum Chriſtum Milleſimo, quadringēteſimo, ſexageſimo. di 3790.
Nam & quæ à Gotis magnificè geſta feruntur in Aſia, tantam Anti- Anno Chri
quitatem depoſcere uidentur. ſti 1460.

Godland am Goti primum obſidentes, anguſtia terræ Rugiam dimouerunt: qua creſcentes item, in Orientales proficiſcuntur. Caput. iij.

PRIMA egreſsis ſedes fuiſſe perhibetur Gotiſcandza, Gotiſcādza
ut aiunt inſula. Ego Godlandiam nunc uulgo appella- Godlandia,
tam eam fuiſſe exiſtimo: cuius nomen in hunc uſquè diem perſeuerat.
Quid non mutat æui longæua Vetuſtas? Facilè autem fuit ex Gotiſ-
candza, Godlandiam commutare. Ea uiſa eſt migrantibus ad ſedem
anguſta: quàmuis. xviij. miliaribus Teutonicis tendatur in longū. Et
iam maritimarum pertæſi ſedium, continentem proximam feruntur
enauigaſſe. Ad Auſtrum quidem tendentibus, prima occurrit Vlme- Vlmerugo
rugorum, nunc Rugiorum prouincia. Vuandalorum hic genus habi ri, Rugij.
tabat. Extat hodiè maritima regio, quæ Rugia dicitur: quam poſtea
etiam primam ſedem delegerunt Longobardi, Scania egreſsi. Quod
in Dania commemorauimus. Sed tum Goti è Suedia in Godlandi- Daniæ lib.
am, inde Rugiam traijcientes: conſerto prœlio, habitatores expulerūt; 1. cap. 20. 21.
ipſiq; conſiſtere delegerunt. Mox cum finitimis colluctati Vuandalis,
imperium ſuum in illos protulerunt. ut omnem quæ nunc eſt Pome-
raniam, Poloniam, atquè Magnopolim prouincias, ſupra & infra ſe,
ſuæ fecerint ditionis. Conſiſtunt aliquot hic annis per tempora quatu
or Regum. Ea tamen quæ illo tempore ab illis geſta ſunt, quia ad com
parationē ſequentiū exilia ſunt, cōmemorationē non meruerunt: & tu
lit temporū incuria, ut necdū cōualeſcētib. literis in gente Barbara, fre-
quētiores tū fortiter agere, quàm doctè ſcribere curarunt. Excreſcente

uerò

uerò populi multitudine, exercitationeq́ armorum audetiores facti; uberioribus ſe dignos ſedibus, anguſtias Rugiæ dedignantes arbitrabantur: & iam ſub Rege Filimer, magni Gadarielis filio, emigrandū ſibi putauerunt. Placuitq́ in commune, Orientem uerſus profectionem intendere. Nam ſub oculos erat Pomeraniæ infœcundum ſolū; & quod multo uix labore ſubactum, non totum panem polliceretur colenti. Igitur per Polonos recta contendunt in Orientem: non ante quieſcentes, quàm Meotidis confinia paludis attingerent.

Filimer Gotorum Rex

¶ Ponte traijcientes Goti, illo facto, ex gente una duas faciunt. Spalos debellantur. Scythas Pontico mari petunt, Cimmeriam inhabitantes. Caput. iiij.

HIC Rex Filimer, cùm diſiectis per arma habitatoribus ſuis collocandos putaret: ponte tamen facto; exercitum trans flumen traijcere curauit. quòd feracior illa Regio uideretur. Magno itaq́ molimine ponte perfecto, copias cœpit traijcere. Et in medio conatu cùm adhuc multi reſtarent traijciēdi, pons fractus diſsilijt: & qui tranſierunt cum Rege ſuo, petita loca tenuere. Qui uerò reſtiterant cum his, qui iam uiarum pertęſi quietem amabant, ibi conſedêre. Ita ex una gente, duæ mox emicuere. Nec erat facilè in partem alterā peruenire. quòd is locus tremulis paludibus inperuius erat. Verumtamen eis in locis inacceſsibilibus, & uoces armentorum exaudiri, & humana deprehendi ueſtigia, commeantium atteſtatione ferūtur. Ea uerò pars Gotorum, quæ apud Regem Filimer emenſo amne tranſpoſita eſt, optatum potita ſolum, ad gentem Spalorum peruenit: conſertoq́ prælio, uictoriam non difficulter aſſequitur. Exinde iam omniū uictores, ad longinqua Scythiæ Pontico mari uicina, properant. Hæc prima illis ſedes memoranda: inde gentis iam nomen inclaruit. Ea uictoria diu in gente priſcis Carminibus de more colebatur: quod unū (teſte Cornelio Tacito) in omni gente Germanorum memorandum genus eſt. Accedit Ablabius Gotus, in Romanum uſq́ Senatum perueniens. Idem Saxo Sialandicus conteſtatur: magnam ſe partem ueteris hiſtoriæ, ex Carminibus, quæ in memoriam Herōum canebantur, collegiſſe. Libet hoc loco Herodoti, hiſtoriarum patris, teſtimonium de Scythis introducere. Is enim Maſſagetas aſſerit Scythas ſedibus expuliſſe: & illos profectos in Cimmeriam, pepuliſſe habitatores: ſedesq́ue tenuiſſe. Commemorat quidem Ptolomæus Maſſagetas in mediterraneis Aſiæ, in regione Scytharum conſediſſe. Sunt tamen hodiè Maſſagetæ in Sarmatia in medijs Letuanis: quorum regionem Goti tranſeuntes in Orientem, uaſtaſſe uideri poſſunt: ut inde Cimmerios propellerent. Iam enim Scythę appellari cœperunt Goti generali Prouinciæ

Goti Spalos ſuperant

Maſſagetæ.

uinciæ nomine: poſtquàm in regione Scythica ſedes defixerunt: pulſis quidèm Cimmerijs, ibi Scythas (ſic enim iam dici poterant Goti) conſediſſe. Nec tamen quieuit gens bello nata, quo minus mediam regionem tranſeuntes, ad mare uſq; Ponticum peruenerunt. Quod idē Herodotus non tacet. Nam non contenti expuliſſe Cimmerios ſedibus ſuis: ſecutos quoq; perhibet excedentes. Sed tum Gotos aberraſſe uia: quòd Cimmerij ſiniſtrum caperent iter: illi dextrum euntes, in latera Tauri montis, ad Pontum uſq; peruenerūt. Sed quamdiu Rex illis fuit Filimer, in Cimmeria permanſere. Inde poſtea digreſsi, retrò abierunt in Miſiam, Thraciamq;: & uicinā impleuere Datiam ad Danubium: quæ montibus in coronæ ſpeciem cingitur. In ſuſpicionem uenio, Datiam illam Ripenſem, nomen ex Gotorum ſocijs traxiſſe. Crediderim, in emigratione Gotorum, Danos ſe miſcuiſſe migrantibus: quo modo Normannis multis poſt ſeculis, ijdem ſe Dani in contubernium contulerunt, cùm littora Franciæ primùm popularentur, inde habitarent. Quod in Noruagia dicemus.

Filimere defuncto, Goti Miſiam, Thraciam, & uicinam Datiam implent. Claris uiris inſignes, alioqui idololatris. Caput. V.

CVM uerò in has regiones tranſiſſent, iam ſepoſitis nationibus, in Miſia, Thraciaq; Goti, & in Datia Dani conſederunt: inuerſis paulisper nominibus: ut ex Gotis Geti illi, & iſti ex Danis Daci ſint deinceps uocitati. Hæc certa magis coniectura, quàm probato Autore ſuſcæpi. Nam & Strabo, inter Græcos tum cōorta illa ſimilia nomina, arbitratur ex captiuis: ut uenundati gentilia nomina ſeruarent: & alij Getæ, alij Dani, alij etiam Syri ſint appellati. Per quæ tempora, non ſatis in hiſtoria diſtincta, magnos Getæ, qui & Goti, Reges habuere, prudentia, fortitudine, & religione, qua tum poterant, inſignes. Memorant Salmaxorem: quem miræ Philoſophię, incredibiliſq; eruditionis fuiſſe teſtantur. Sed ante illum fuiſſe Zeuten, non uulgaris ſapientiæ uirum. Poſt etiam Dicinæum: quo tempore Sylla Romanarum rerum potitus eſt. Poſt illum extitiſſe Comoſicū: qui & Rex, et Pontifex genti fuiſſet. Quartum uerò fuiſſe Salmoxen. Sed hæc per anticipationem re longè poſt futuris ſeculis dicta ſint. Cęterum nulla illis ætate defuiſſe ferunt, qui etiam ſapientia Getas erudirent: & penè omnibus Barbaris Goti ſapientiores extitiſſe perhibentur, Græciſq; penè ſimiles: ut refert Dio: qui hiſtorias, Annaleſq; eorum Græco ſtilo compoſuit. Qui etiam dicit Tarabuſteos, deinde Pelleatos uocitaſſe eos, qui inter ipſos generoſi extabāt: ex quibus Reges & Sacerdotes ſibi coāptabant. Adeò autem laudati fuere Getæ: ut

Gotorum prudentes.

Dio.

Tarabuſtei, & Pelleati Goti.

Martem, quem Deum belli putauit Antiquitas, apud ſe dicerent pro genitum. Quod inſignis Poëta non ignorabat, dum diceret. Gradiuumq́ꝫ patrem, Geticis qui præſidet armis. Quem Goti ſemper aſperrima placauere cultura, morte ſcilicet captiuorum: opinantes, bellorũ præſidem aptè humano ſanguine placari. Sed reuertamur ad narrationis ordinem, quem inſtitimus.

¶ Vexorem Ægypti Regem, Goti fugant. Aſiam tributariam faciunt. Parthicum Regnum primi fundant. Illorum uxores, abſentibus maritis, hoſtes eas inuadentes, propellunt. Caput. vi.

CVM adhuc Goti ad Meotidas paludes habitarent, Regemq́ꝫ ſuæ gentis Tanauſim haberent: Vexores Rex Ægypti nationum omnium uictor, bellum Gotis, tum Scytharum nomine uocatis intulit. Tempus hoc erat, quo Aſſyrijs Soſarinus, & Sicionijs Inachus Rex eſſet: centum quinquaginta annis poſt emigrationem. Præmiſit ergò Vexores Rex Legatos, qui hoſtibus parendi legem dicerent. Sed Goti iam ante de aduentu Regis à finitimis certiores facti, Legatis reſpondẽt. Tam opulenti populi Ducem, ſtolidè aduerſus inopes occupaſſe bellum. quòd magis domi ſuæ fuerit illi timendum: quòd belli certamen anceps, præmia uictoriæ nulla, damna ſint manifeſta. Igitur non expectaturos, ut ad ſe ueniatur: cùm tanto in hoſte ſibi plura ſint concupiſcenda, ſed ultrò prodituros obuiam. Nec dicto res morata. Quos cùm tanta celeritate uenire Rex didiciſſet, in fugam uertitur: & exercitu cum omni apparatu belli relicto, in Regnum trepidus ſe recępit. Gotos ab Ægypto paludes prohibuere. Exinde reuerſi, Aſiam perdomitam, uectigalem fecere: modico tributo, magis in titulum Imperij, quàm in uictoriæ præmium impoſito. Quindecim annis pacandę Aſiæ immorati, Vxorum flagitatione reuocantur per Legatos: denunciantiũ, ni redeãt, ſobolẽ ex finitimis ſe quęſituras: nec paſſuras, ut in poſteritatem Gotorum gens per fœminas intercidat. Prima eum Ægyptijs pugna apud Phaſidem prouinciam, quę à flumine nomen habuit, erat. Vnde toto nunc orbe Diuitum menſis precioſum luxuriæ irritamentum Phaſides aues aduolauerunt. Tanauſis ergò Gotorum Rex, cùm fręnum domitæ Aſiæ, impoſuiſſet: exigendi tributi poteſtatem, amico Medorum Regi Sorim permiſit. Ipſe contentus gloriæ præmio, auri & argenti contemptum præ ſe ferebat. Sed erant in exercitu eius, qui pulchritudine Aſiæ capti, manere ibi peroptarent, Rege permittente. Qui (ut Pomp. Tragus teſtis eſt) Parthicum deinde Regnum fundauere: gens origine Gotica, patriam uirtutẽ referẽs, Romano ſemper aduerſata Imperio: unde etiam hodiè Scythica lingua,

Tanauſis.

Rex Ægypti Gotos fugit.

Aſiam obtinent.

Reuocãtur ab uxoribus Goti.

Phaſidũ auium patria.

Parthorum Regni origo.

gua, Parthi fugaces dicuntur. Sic enim ex interpretatione uerbum ſonat, eo quòd patriam fugerint. Aut quòd in fuga magis ſint timendi: tum maximè ſagittis infeſti inſequentibus. Mortuo deinde Tanauſi, qui tantam gloriam comparauit, diuinos illi honores contulerunt: & inter Heröas, imo etiam numina coluerunt. Poſt cuius exceſſum, cùm ſucceſſor exercitum foris haberet: armata penè omni ſua iuuentute, domi indefenſus agebat. Gens non longinqua, concæpto in Gotos odio: ſciens omnem iuuentutem foris militare, facto agmine, Prouinciam defenſoribus uacuam, rebantur inuiſere, prædam inde relaturi. Sed Gotorum fœminæ, uiris abſentibus, non paſſæ haberi contemptui, ſeſe perarmãt: & quòd uiros fortiſsimos haberent, eorum exemplo doctæ, hoſtibus obuiam pergunt. Conſertoq́ prælio, uertunt in fugam. Quæ res etiam in eo ſexu gloriam peperit: præluſitq́ uenturæ Amaſonum ex eadem claritudini. Quarum initium tali occaſione proficiſcitur. Gotharum muliebris uictoria.

¶ Amazonum origo à Gotis: & earum ritus deſcriptio. Caput. vij.

IVSTINVS Pompeij Trogi abbreuiator, nulla Gotorum expreſsione, ſed generali Scytharum appellatione contentus: quòd Gotorum gens iamdiu in Scythico ſolo manſitabat, narrat Amazonum originem. Quem ſecutus Paulus Oroſius, cùm de Scytharum fœminis ſermonem, quem repetemus, texuiſſet, Gotorum ſubinfert mentionem. oſtendere uolens, qua de radice proceſſerint. Sed Iordanes Rauennas, Archiepiſcopus, Dionem ſecutus Græcum, & Ablabiũ Senatorem, profeſſa uoce teſtatur: Gotos fuiſſe, quorum origine prodierint Amazones. Res autem talis ab Iuſtino, & Oroſio memoratur. Duo Regij iuuenes, Plinos, & Scholopitius, à Gotis per factionem Optimatum domo pulſi: ingentem Iuuentutem ſecum traxere: & in Cappadociæ Ponticæ ora, iuxta fluuiũ Termodoontem conſidentes, campos, ibi Temiſyrios ſibi ſubiecere: ubi proxima quæq́ tum populantur. Conſpiratione finitimorũ per inſidias trucidantur. Horum uxores exilio, ac uiduitate afflictæ, arma ſumpſere: fineſq́ ſuos ſubmouentes, qui occurrerant primo, mox inferentes bella defendunt. Nubendi quoq́ finitimis animum amiſere: ſeruitutem, non Matrimonium appellantes. Singulare omnium ſeculorum exemplũ: auxere Rempublicam ſine uiris. Iam etiam cùm contemptu uirorũ ſe tuentur: & ne infelitiores aliæ alijs uiderentur, uiros qui domi remanſerant, interficiunt: præſertim, ut ex ſimili conditione par omnibus animus eſſet, ultionem quoq́ cæſorum coniugum excidio finitimorum conſequuntur. Tunc pace armis quæſita: ueritæ, ne Amazonũ origo.

prole rareſcente deficerent: externos concubitus uicinarum gentium ineunt: factis Nundinis ſemel in anno: ita, ut eadem die, anno reuoluto reuertentes in idipſum, quicquid maſculini ſexus edidiſſent, patribus reddidiſſent: quicquid fœminei, matres ad arma bellica erudirent. Neq; enim uirgines earum ad penſa fuſum rotabant, ſed equis & armis, ac uenationibus tempora terebant. Sunt qui dicant: quòd editis maribus, nouercali odio infantis miſerandi fata rumperẽt: ita ut apud eos deteſtabile foret, maſculum puerperium, quod in omni reliqua gente ſolet eſſe uotiuum. Quę illarum crudelitas, maximum terrorem uicinis gentibus ingerebat. Nam quæ rogo ſpes eſſet capto? ubi nephas habebatur, ignoſcere etiam filio. Puellis autem dextras mammas inurebant: ne iaculorum iactus impedirentur. Vnde & nomen acceperunt, ut Amazones, hoc eſt, ſine mamma dicerentur. Scio nonnullos iſta lecturos, ſuſpicari: ne Gotis ea res afficta uideatur: quòd Iuſtinus & Oroſius ea de Scythis, nulla Gotorum facta mentione, commemorent. Sed ego in omni ea relatione, fidem in autores rejcio, Iordanem, Dionem, atq; Ablabium. Vtinamq; nobis. xij. illi Senatoris libri adeſſent: quos ſe Iordanes curſim lectitaſſe, & inde quæ ſcriberet memoriter tenuiſſe commemorat. Certiora cuncta teneremus, ſi pro rei magnitudine ſcribendi, temporaquè deſignandi, Iordanes diligentiam adhibuiſſet. Sed tamen temporũ ratio conſentit narrationi. Nam iuxta ſupputationem Euſebij, tum Goti apud Cimmerios habitabãt: quando egreſsis de Scythia iuuenibus, in Ponto ad fluuium Thermodoontem, Amazonum origo à cunctis memoratur. Nec diſſentit locorum commemoratio. quando exulantum fuga è Cimmerio in Pontum, hoc eſt, Cappadociam, uериſimilis perhibetur.

Autoris excuſatio.

Ablabij ſcripta.

¶ Amazonum Reginæ: earum officia, uictoriæ, & uirtutes. Caput. viij.

FOEMINAE ubi uirilem uigorem induerunt: duas ex ſuo numero Reginas creauere: ut & domi, & foris res ſtrennuè adminiſtrarentur. Lampedo, & Marpeſia dictæ ſunt. Quarum altera domeſticis rebus ordinandis ac defenſandis pręfuit. Altera forenſem Militiã adminiſtrabat. Marpeſia ea fuit. Quę fœminarum agmine ſumpto, nouum genus Militiæ inibat, nouumq;, & ante inauditũ agmen deduxit in Aſiam. Diuerſasq; gentes bello exuperans, aliasq; bello concilians, ad Caucaſum montem peruenit. Ibi què aliquantum temporis demorata, nomen loco reliquit: ut dicatur rupes Marpeſia. Cuius in Carmine ſuo meminit Pöetarũ maximus.

Lampedo domeſtica. Marpeſia militaris.

Quàm ſtet dura ſilex, aut ſtet Marpeſia cautes.

Inde egreſſæ, Otalem fluuium tranſierunt, ac Armeniam, Syriam, Ciliciam,

liciam, & Galatiam, Piſidiamq́ꝫ: multaq́ꝫ alia Aſię loca occupauerunt.
Ibiq́ꝫ diutius dominantes, Epheſum, & alias ciuitates, locaq́ꝫ condide
runt: ſuoq́ꝫ nomini dedicauerunt. Templumq́ꝫ Dianæ, toto orbe diu Templum
celeberrimũ, ob uenandi, ſagittandiq́ꝫ ſtudium, quibus artibus ſe tra- Epheſinum.
diderant, mira pulchritudine apud Epheſum condiderunt. Quæ res
& ſi multorum ſubnixa ſit teſtimonijs, de uirtute Amazonũ, non tam
en caret exemplis. Nam longè poſterioribus ſeculis, in gente Bohemi
ca, inuentæ ſunt puellæ, quæ omne maris genus peroſæ, Imperiũ per Puellæ Bo-
annos ſeptem tenuere, prælijs interritæ, armis exercitæ: omnia uirorũ hemicæ.
agmina quæ obuia fuere, per apertam uim proſtrauere. Ad extremũ
dolo ſuperatæ, magis deceptæ, quàm uictæ ferũtur. Teſtis Æneas Syl
uius in hiſtoria Bohemica. Et nos in noſtra Vuandalia retexemus.

ℂ Marpeſia cæditur. Hercules ingenioſe Orithiæ arma adſequitur. Bello dein ab Athenienſibus ſuperantur. Caput. ix.

AD Amazones reuertamur: quæ Aſiæ regnum diu tenue
runt. Magna pars fœminei exercitus onuſta prædis, in
ſua loca remittitur: reliqua cum Regina Marpeſia ad tuendum Aſiæ
Imperium conſedit. Adunati aliquando Barbari, cùm et pudor & uir
tus mixta ſtimularent, fœmineis parere imperijs detrectant, conſerto-
què prælio, Marpeſiam Reginam fortiter præliantem cædunt, non in
cruenta uictoria. Succedit illi Orithia filia (quam alij Sinopem uocãt) Marpeſia
quæ ſingularem uirtutis bellicæ gloriam, perpetua uirginitate cumu- cadit.
lauit. Huius uirtute tantum additũ famæ & gloriæ Amazonibus eſt: Orithia.
ut Herculi Rex, cui duodecim ſtipendia debebat, quaſi impoſſibile im
perauerit, ut arma Reginæ Amazonum afferret. Igitur eò profectus,
nauibus longis nouem, comitante Principum Græciæ iuuentute, ino-
pinantes aggreditur. Duæ ex quatuor tunc ſorores Amazonum Re-
gna tractabant, Anthiope, & Orithia: quarum Orithia foris bellum
gerebat. Igitur cùm Hercules littori Amazonum applicuiſſet: infre-
quens multitudo cum Antiope Regina, nihil hoſtile metuente erat.
Quare effectum eſt: ut paucæ repentino tumultu excitatæ arma ſume
rent: facilemq́ꝫ uictoriam hoſtibus darent. Multæ itaq́ꝫ cæſæ, captæq́ꝫ.
In his duæ Antiopes captæ ſorores, Menalippe ab Hercule, Hippoli-
te à Theſeo. Sed Theſeus obtentam in præmium, captiuam eandem Hippolite
in matrimonium aſſumit: exq́ꝫ ea genuit Hippolitũ. Hercules poſt ui- Theſei
ctoriam Menalippen captiuam ſorori reddidit: & precium, arma Re- uxor.
ginæ accæpit: atq́ꝫ ita imperio functus, ad Regem reuertitur. At Ori- Hippolitus.
thia ubi comperit bellum ſororibus illatum, & raptorem eſſe Atheni- Herculis in
enſium Principem: hortatur comites in ultionẽ: fruſtraq́ꝫ Ponti ſinũ, genium.

& Aſiam domitam eſſe contendit:ſi Græcorum non tam bellis, quàm rapinis pateant. Auxlium deinde à Sigillo Gotorum Rege petit: ge- nus ſe Gotorum eſſe: cladem uirorum, neceſsitatem armorũ, Belli cau- ſas oſtendit: aſſecutas ſe uirtute, ne ſegniores fœminas, quàm uiros Go ti habere uiderentur. Motus ille domeſtica gloria, mittit cũ ingenti ex- ercitu filium Penexagoram in auxilium. Sed ante prælium diſſenſio- ne orta, ab auxilijs deſertæ, bello ab Athenienſibus ſuperantur. Rece ptacula tamen habuere caſtra Sociorum, quorum auxilijs, intactæ ab alijs gentibus in Regnum reuertuntur.

¶ Amazonum defectio. Telephus Herculis filius, Go- torum Rex efficitur. Caput. x.

Penteſilea. POST Orithiã Penteſilea Regno potita eſt: cuius Tro- iano bello inter fortiſsimos uiros, cùm auxiliũ aduerſus Græcos ferret, magna uirtutis documenta extitere. Inter fecta demũ Penteſilea, exercituq́; eius abſumpto, paucæ quæ remanſe rant ægrè ſe aduerſus finitimos defendentes, uſquè ad tẽpora Alexan dri Magni durauerunt. Harũ Minithia, ſiue Caleſtris Regina, concu- bitu Alexandri Magni, per dies. xiiij. ad ſobolem ex ea generandã ob

Amazonũ defectio. tento: reuerſa in Regnũ, breui poſt tẽpore, cũ omni Amazonũ nomi- ne intercidit. Hæc autẽ de Amazonibus huic hiſtoriæ ſubintulimus: ut has quoq́; de ſtirpe Gotorũ deſcendiſſe monſtraremus. Dio hiſto- ricus, & Antiquitatũ Goticarũ diligentiſsimus inquiſitor, qui Operi ſuo Geticũ dedit titulũ, Regẽ illis poſt multa tempora fuiſſe cõmemo

Telephus Rex. rat Telephũ, Herculis filiũ: procerũ quidẽ corpore, ſed magis uirili ui gore terribilẽ: qui paternã fortitudinẽ proprijs ęquabat uirtutibus. Re gnauit is in Miſia, iam Gotis ex Cimmerijs regionibus retrò abeunti- bus. Sed quo Rege, quóue tempore, Iordanes non tradit. Ante tamen Troiani belli tẽpora fuiſſe compertũ habemus. Sed mirabit̃ fortaſſe quiſpiã: quòd gens ferox, alienigenã paſſa ſit Regem. Facile aũt admi- ratio cõquieſcet, ſi cuius uiri filiũ admiſerint intuebere. Nam Hercu- lis nomẽ in omni gente tum magnũ fuit: ut facilè filio ſuffragetur apud Getas, ut regnare illũ ſibi tanti uiri filiũ patiuntur: præſertim ex Auge Gotica natũ muliere. Is ergò coniugio ſororis Priami ſociatus, bello in terfuit illi famoſiſsimo, quod Græci Troiæ intulerũt. Teſſandrũ Græ- ciæ Ducẽ interemit: & dum Aiacem infeſtus inuadit, Vlixemq́; perſe quitur, equo cadente ſublabitur: Achillisq́; iaculo femine ſauciatus, diu mederi nequiuit. Græcos tamẽ, quãuis fractis eſſet uiribus, ea par-

Euriphilus. te quam defendit perturbauit. Telepho defuncto, Euriphilus ſucceſſit filius, ex Priami Phrygũ Regis germana progenitus: qui ob Caſſan- dræ (ut ferunt) amorem, bello intereſſe Troiano properãs, ut auuncu lo ſup-

lo ſuppetias ferret, infelicibus auſpicijs pugnans, interemptus eſt.

¶ In Suedorum originem, Petræ cuiuſdam inciſio, & ueſtigium deſcribitur. Caput.xi.

HAc prima Gotorũ excurſione cõmemorata, in Suediã, hoc eſt, patriũ Gotorum Regnũ reuertamur: recẽſentes quę de hoc populo uetuſtiſsima tenemus. Equidẽm ad omniũ gentiũ primã originẽ recurrere, quis poteſt? Ab ea memoria ſumendũ eſt dicendi principiũ, quę uel in carminib. memorantẽ: uel prima in literas relata eſt. Quanquàm in ea gente, nõ uulgaris amor, perennis famæ deprendatẽ. Nam apud Belekingiam (pars ea Suediæ eſt: ut in Præfatione Operis ſui autor eſt Saxo Sialandicus) apta meantibus rupes, mirandis literarũ notis interſtincta conſpicitẽ. Equidẽ à meridiano mari in deſerta Vuerundiæ, petroſa porrigitur ſemita: quã binæ lineæ, exiguo diſcretæ ſpacio, protractis in longũ ductibus amplectũtẽ. Inter quas mediũ loco planũ, factis ad legendũ figuris, undiq; ſecus exaratũ oſtenditur. Quod licet adeò ſitu inæquale exiſtat: ut modo montiũ alta proſcindat, modo ualliũ ima prętereat: eodẽ tamẽ tenore literarũ ueſtigia ſeruare dinoſcitẽ. Quarũ ſignificationẽ Rex Vualdemarus diui Kanuti filius, admirationis cauſa cognoſcere cupiẽs: miſit qui Rupem permeantes, patentiũ illic characterũ ſeriẽ, curioſiori indagatione colligerent: ac poſtmodũ uirgulis quibuſdã ſub ijſdem formarũ apicibus adnotarent. Qui ideo nihil ex eis interpretamenti cõprendere potuerunt: quòd ipſa celaturę concauitas, partim cœno interlita, partim commeantiũ adeſa ueſtigijs, figuratę protractionis ſpeciem obtrito calle confuderat. Vnde conſpicuũ eſt: etiam petrinę ſoliditatis ruinas diutino madore complutas, aut ſordium colluuione, aut irrigua nimbrorum inſtillatione concreſcere. Sed & mirum Poëſis ſtudiũ in Gente fuit. dum patria lingua, Heröum præclaras res geſtes ita canerent: ut pariter & oblectarent lepore audientes, ſimul & docerent Antiquitatum præclara facinora. Sed iam antiquiſsimorum in ea gente geſtorum memoriam repetentes, narrandi ordinem carpamus.

Rupes Antiquitatis.

¶ Gram Daniæ Rex, Sichtrugi Suediæ Regis filiam rapit. Suedum Regem bello, Præfectum Regni, ac ſeptem illius fratres Duello proſternit.

CAPVT XII.

AETATE abhinc longiſsima, & ut coniectura fert, ante Romam conditam, cùm apud Danos Regnum teneret Gram, inſigni fortitudine prçditus Rex, ordine quintus à Dan Regni Danię fundatore: apud Sueones (nam id tum Grani, quæ nunc Sueca dicitur, crebrius erat nomen) Sichtrugus rerum potiebatur. Is habebat filiam

Daniæ lib. 1.cap.6.

eximiæ pulchritudinis: quam cuidam remotioris gentis Principi pa- ter deſponderat. Non tulit Gram Daniæ Rex iniuriã ſui contemptus: quòd uicino negatam, longinquo filiam eius deſtinabat. Itaq; Raptũ

Raptus uirginum.

parans (qui ea tempeſtate clarum Militiæ genus in ea gente reputabatur: ſi nobiles uirgines raptu ſibi ſociarent: conciliarentq; matrimonio) armato milite conceſsit in Sueciam. Et propinquans Regiæ, tempus clam obſeruabat, quo puella uel apricandi, uel lauandi gratia ad amnem egrederetur. ut ante tentamentis præparatam, tum non repugnantem abduceret. Amatoria Carmina per idoneas perſonas ſubmiſit. Adiunxit pro Regia fortuna nõ indecora munera. Puella uicißim reſcribebat, multa ſuper Rege ſciſcitata: nobilitatem generis ſui efferebat. Quæ memoratus Saxo Grammaticus, non iniucunda latinè reddebat Adonio uerſu.

Carmen Gro.

Gro mihi nõmen: Rex pater extat
Sanguine fulgens, fulgidus armis.
Tu quoquè quis ſis: aut ſatus unde,
Promito nobis.

Vbi mutuis ita Carminibus aliquandiu certatum eſſet: ipſe poſtremò Daniæ Rex propinquans per occaſionem uirgini, detractis armis, iuuenili decore reſplenduit: aureaq; promens donaria, non inuitam, aut repugnantem in ſuum pellexit amorem: potitusq; uotis, uolentem abduxit. Pater puellæ Sichtrugus Sueciæ Rex, iniuriam generis ſui ulturus, ad arma conuolauit. Magnum utrinq; momentum erat belli gerendi. Nam raptor ſecum reputans iniuriam, quam irrogabat: totis ſe Regni uiribus tueri parabat. quòd ſciret Sueciæ Regem ducere non leuem iniuriam, ſtupratæ & abductæ filiæ. Igitur cùm ſe Sichtrugus armis & exercitibus comparandis totũ impenderet: nulla tamen illi maior erat belli fiducia, quàm quòd ſe ferro inſuperabilem crederet. Sic

Superſtitio.

enim illi perſuaſerũt oracula: quæ in illa gente, ea præſertim ætate, plurimum ualuerunt. Non latebat hoſtem hoſtis cõfidentia: quòd Diuũ ſuorũ Reſponſis niteretur. Fraudem ſtruere meditatur: auro ſuperaturus, quem ferro nõ poterat. Igitur Clauam, quam Herculeo ritu pugiles gerebãt in prælia, auro cauatã infudit: ut pondere præualeret: procq; ferro, auri nodos innexuit. Itaq; magnis utrinq; animis, paribus odijs concurritur in præliũ. Fit anceps diu pugna. Rex deinde Regẽ quærit in acie. Vbi manus conſerũt, Daniæ Rex recẽtibus exultãs uiribus, uirũ ætate grauẽ, clauæ ſuæ pondere preſsit, & extinxit. Oraculũ cõprobãs: ut nullo ferramẽto Rex Sueciæ procũberet. Oppreſſo Rege, nec dũ plena Danis parta erat uictoria. Nã erat Gotiæ Præfectus Suarinus, Regiæ dignitati ſecundus. Vt quẽ nos Ducẽ, illi Præfectũ eo loci habuerũt. Nec Romanis ea dignitas incognita eſt. Diu em̃ ſub Imperatoribus

Ingenium Gram.

Rex Sueciæ ſternitur claua.

Præfecti

Præfecti Prætorio, proximam purpuræ poteſtatem habebant. Et Præfecti urbis, longè Ducibus eminebant. Sed tum, ut dicere cœpi, qui in Regno Suetiæ Præfecturam Gotiæ gerebat, extincto Rege, adminiſtrandi Regni partes accœpit: Dano uictori ſe obÿciens. Piguit Regē quòd poſt Regem uictum, alius ſe opponeret uictori. Igitur exaſperatus, euocat hominem in Duellum: ferro litem dirimere, & unius potius periculo capitis, quàm magnorum exercituum ſanguine rem ſecernere meditatus. Non erat liberū euocato pugnam detrectare. Ea tum fuit hominum exiſtimatio: ut pro uicto gereretur, qui ſortem pugnæ recuſaret. Procedunt armati in pugnā. Campus metatur in circo. Rex Ducem proſternit. Sed neq; ſic plenam uictoriā Rex aſſequitur. Fratres erant. 7. proſtrati Ducis: qui ſe ſingulos obtulerunt Duello. Regi uictori creuerat animus, ex gemina quam peregit uictoria. Nam cedere neſcia uirtus, illum in repetendā pugnam deuocauit. Iunxit fratrem fratri. Succedit proximus per ætatem pugnę. Iniquum uideri poterat, unum toties in plures fatigari. At inuicta uirtus, omnium per uices fratrum uictorem ſe erexit, ubi omnes uno exitu ſtrauit. Toto agmine uictor, additis octonis duellis, celebri undiq; fama extollitur. Sueci uolentes cum Gotis colla uictori ſubmittunt. Hęc prima, quam ſcripiam tenemus, Sueciæ gentis à Danis ſubactio, crebris deinde uictorÿs uariante fortuna penſata eſt. Gram exinde uictor, duobus Regnis præſidet, Daniæ, atq; Suetiæ. Sed nō diu ſtetit eius ditionis integritas. Nā Suibdagerus Noruagiæ Rex, cùm petitam Dani filiam ad nuptias non impetraret: armis comparatis, ui abduxit. Ea quidèm Magnatum uiſa eſt tum gloria, ſi nuptias armis conciliarent. Vbi iniuriam pater uindicare contendit: magno prælio uictus, à Rege Noruagiæ cadit.

Gram duella octona.

¶ Suibdagerus trium Regnorum, Noruagiæ, Suetiæ & Daniæ, Rex primus. Caput. xiÿ.

SVIBDAGERVS inde Danici Regis uictor, geminam ex illo tulit uictoriæ iure coronam: ut priori Noruagiæ titulo, Daniam & Sueciam copularet: primus trium Regnorū unicus moderator. Quod idem poſt tot ſecula cernimus in noſtra ætate, cōtigiſſe moderno Regi, poſt parentē: paucosq; illius in Regni prædeceſſores illuſtriſſ. Regi Ioanni. At Rex ille, cùm aſsiduis Cōiugis ſuę lachrymis pulſaretur: alterū ex fratribus eiuſdē exilio reuocatum, Daniæ præfecit, ſub tributo regnaturum. Alterum uerò Haddingum, foris militantem, contempſit. Sed Haddingus iſte armis natus, cùm per multa loca uictoriam circumferret: uerſus in Suibdagerū ſororium quidem, ſed patris oppreſſorem, nauali prælio fudit, & extinxit apud Godlandiam. Quod in Dania diximus.

Suibdagerus Rex.

Ex Reginis unica Vualdemari Margareta filia, eadem tria Regna gubernauit.

Daniæ lib. 7. cap. 41.

Lib. 1. cap. 8.

¶ Ericus,

¶ Ericus, & pater Haſmundus bello cæduntur. Gunnilda Regina mœrens, gladio ſe transfodit.

CAPVT XIIII.

(Daniæ lib. 1. cap. 9.) (Haſmundus Rex.)

HASMVNDVS Suibdageri filius, in Suetia atque Noruagia parẽti ſurrogatur. Nam Daniam Goturinus Haddingi frater, ut diximus, tenebat. Imminebat aũt undiq; grauis Suibdageri generi Haddingus: ut paternæ ditionis Suetiæ Regnum recuperaret. Haſmundus hoc fortiter tutatus, defendit. Totis in prælijs ruunt uiribus. Erat Haſmundo filius Ericus, iam primis in annis dimicans. Eum nouæ pugnæ decus longius, quàm ſaluti par erat prouexit. Nam incautus ſe pugnæ miſcens, Haddingi gladio cadit. Primitiæ belli miſeræ, & dura rudimenta. (Ericus cadit) Pater ubi cecidiſſe filiũ audiuit: nihil iam uiuere diutius amãs, nihilq; ultione ſui ſanguinis ſibi charius duxit: amens fertur in prælium. Ericus ſolus filius erat in oculis: unum Haddingum requirit: unum illum infeſtis odijs inſequitur. Vbi offendit, præliantem aggreditur: reiectaq; parma, utroq; capulum uerſat lacerto. (Haſmundi caſus.) Interritus autem Haddingus, uenientem excipit. Nec dubia diu fortuna miſcetur. Iungit uictor filio patrem. Ille cadens, uictoris pedem ita gladio ſtrinxit, ut in reliquum tempus Haddingus ſemper claudicaret. Ita alterum debilitas, alterum uitæ finis excæpit. Corpus eius ſolenni funere elatum, apud Vpſolam Regijs procuratur exequijs. Cuius (Gunnilda gladio ſe perimit.) Coniunx Gunnilda, ne marito ſupereſſet, ſpiritum ſibi ferro ſurripuit: uirumquè fato inſequi, quàm uita deſerere præoptauit. Huius quoquè corpus amici ſepulturæ mandantes, mariti cineribus coniunxerunt. Dignam eius tumulo rati, cuius charitatem uitæ prætuliſſet. Iacet itaque Gunnilda aliquanto ſpecioſius: uirum buſti, quàm thori ſocietate complexa. Indis hoc genus ferunt familiare: ut ex multis uxoribus, quæ maritum plus amarit, uiua illi contumuletur: atq; hinc certare fœminas inuicem, quæ nam marito defuncto coniungatur.

¶ Vffo Suetiæ Rex, Haddingum Daniæ Regem fame, bello, inſidijs aggreſſus, ab ipſo tandem prælio opprimitur. Caput. XV.

(Vffo Rex.)

VFFO Haſmundi filius, ægrè Suetiam aduerſus Haddingum tutatur. Quippe toties uictor inſoleſcebat: creſcebatq; quotidiè & animis & uiribus: ut difficile fuerit ingruentem ſuſtinere. Itaquè conferendæ in Suetia manus fiducia deſtitutus, in Daniam traiecit exercitum: hoſtileſquè lares inceſſere, quàm proprios tueri, facilius duxit. Opportunum propulſandarum iniuriarum genus exiſtimans, quod ab hoſte pateretur inferre. Ita Danis ad propria

defenſanda

defenſanda redire compulſis: ſalutemque Patriæ, exterarum rerum dominio præferentibus, domeſticum ſolum hoſtilibus armis uacuefactum repetijt. Sic comparatum eſt: ſic plerumꝙ uſu compertum: ut felicius in alieno, quàm in ſuo depugnetur. Quòd ſi res exemplis egeat, Scipio Hannibalem per annos ſedecim Italiæ incumbentem, ſæpè uictorem, & Romanis Ducibus in Italia non ſuſtinendum: reuocatum in Aphricam, in patria ſolo uicit. Non diſsimilem euentum ſuarum rerum Vffo perſenſit. Quia Haddingum Danorum Regem, quem in ſua Suecia nec uincere potuit, nec ſuſtinere: dum grauis ipſe Danis incumberet, abſtractum ſuis uiſceribus, domeſtica tueri cõegit. Sed hyemauit quidèm in Regno ſuo Haddingus: cæterum adſpirante uerno tempore, exercitum renouatum traiecit in Sueciam. Expertus & ipſe, felicius aliena inuadere, quàm ſua tueri. Tantaꝙ pertinacia Sueciæ Regnum infeſtauit, ut luſtrum ibi bello conſumeret uniuerſum. Nec defuit Vffoni defenſio: hoſtẽ inedia prius, quàm armis domituro. Nam Dani ad illam commeatuum penuriam deducti ſunt, ut primùm fungis ſylueſtribus peroſis, uitam ſuſtinerent. Inde equorũ, canumꝙ carnes in delitijs habuere. Cõegitꝙ fames obſeſſos in montibus, ad nephas: ut ad extremum humanis carnibus non ſatis abſtinerent. Quæ res Danorum Regem adegit, pugnæ ſortem quacunꝙ conditione pertentare. Non exeunte aũt in pugnam hoſte, qui fame dimicabat: nocturna eſt eruptio intentata. At ibi ſe hoſtis obijcere conatus, prælium aggreditur: fortiterꝙ dimicãtibus utriſꝙ, duo Senes caluitio inſignes, diuerſas acies adiuuare uiſi ſunt. Equidèm Antiquitas eius gentis, multis maleficijs, & dæmoniacis cõmercijs inuigilabat. Sed tum Haddingus ceſsit: multiſꝙ amiſsis, uix ſaluus ipſe cum paucis peruenit in Helſingiam. Deinde cùm cerneret Vffo Sueciæ atꝙ Noruagiæ Rex, fortiorem eſſe Haddingum, quàm qui facilè armis uinceretur: alia illum aggreſſus eſt uia. Nam per colloquij ſimulationem euocatum, cogitauit opprimere. Credidit Haddingus: uenitꝙ in locũ conſtitutũ. Vbi ſe inſidiæ aperuere, cautior erat ad euitandum, quàm hoſtis ad fallendũ. Amiſsis ſocijs, uix ipſe ſaluus effugit. Renouato rurſus bello, pœnas dedit Vffo fraudis intentatæ, oppreſſus in prælio.

Obſeſſio ad luſtrum. — *Fames Danorum.* — *Haddingi fuga.* — *Vffo cadit. Daniæ lib. 1. cap. 9.*

¶ Hundingus Vffonis filius, uictoris clementia, Sueciæ Regnum cum tributo annuè Dano pendendo adminiſtrat. Quæ res tam arctam inter eos amicitiam conciliauit, ut ad falſum Haddingi mortis rumorem, caſu miſero Hundingus perierit. quod & occaſionem Haddingo præbuit, ut ſeipſum ſtrangularit. Caput. xvi.

HVNDINGVS Vffonis filius, uictoris Haddingi debet

debet amicitiæ, quòd poſt patris mortem regnarit in Suetia. Quippè uictoriæ iure, Regnum uictori proueniens, ille permiſit legitimo ſucceſſori: ut tamen penderet Daniæ Regno tributa. Tantaq; Regibus deinceps inceſsit familiaritas: ut memorabili exemplo, uicini Reges non ſolum in pace, ſed & incredibili amicitia regnauere. Fecit ea Regum concordia: ut nihil memorabile tempora huius Regis habeant. Virtus enim non exercita malis, quomodo poteſt inclareſcere? Nec

Pacis officia tamen laude caret togata tranquillitas. quòd & Pacis ſua ſint officia: Legibus Patriam imbuere: clauſtra Regni firmare: Arces munire: & in tranquillitate prouidentiam facere uenturorum aliquando malorum. Hac temporis pace currente, cùm Haddingus Daniæ Rex dome

Daniæ lib. 1. cap. 9. c. ſticis malis laboraret: iniuriaq;, atq; inſidijs Generi penè interceptus corruiſſet, falſus de interitu Regis rumor extitit: perueniteq; ad Suetiæ Regem, iuſtis de cauſis illi amiciſsimum. Indolens ille amici infortunio, de more gentis, illi inſtituit parentare. Euocatisq; Proceribus, in media Regia dolium recens cerealis liquoris iuſsit collocari. Ipſe Rex Pincernæ officio pocula circumferens, pietatis miniſterium implere putabatur. Proceſsit res in multam noctem. Ebrietas ubi Regem per-

Hundingi miſera mors uaſit: doliumq; de more circumſiliret: grauatum caput præponderãs, Regẽ ſubuertit: iniecitq; dolio ſemipleno. Ibi iam quaſi manibus cunctorum uinctis, Rex in ſuorum medio, ridicula morte mergitur ſuffocatus: & dum fictam amici necem, officio pietatis proſequitur, incidit ipſe ueram in mortem. Eam rem ubi Haddingus Daniæ Rex comperit: intellecto, quòd ſuæ mortis occaſione conficta, ad interitum ille uerum perueniſſet: noluit amico ſuperuiuere: ſed nodum informis leti

Haddingus laqueo ſe ſtrangulat. trabe nectit ab alta: ſeq; ſtrangulat manu ſua. Ita uir bello fortiſsimus, non uirili morte conceſsit in fata. Hic eſt duorum Regum amiciſsimorum exitus perquàm ridiculus.

¶ Qua felicitate Regnerus in Suetiæ Regnum uocatus ſit. Caput. xvij.

Regnerus Rex. REGNERVS Hundingi ex primo matrimonio filius, mirabili iactatione fortunæ rotatus, ad Suetiæ tamẽ Regnum peruenit. Nam pater Hundingus, geminam ex prima coniuge ſuſtulit ſobolem, Regnerum, atq; Toraldum: matre paruulorum uel uita functa: uel aliàs eiecta: alteram ſibi matrimonio ſociauit. Quæ dum nouercali odio ferretur in priuignos: non tamen potuit Rege ſuperſtite, exercere quod cogitabat. Vbi ille interijt: mox paruulos aula proturbauit. Animos illi afferebat, Dotis magnitudo: pariter & cognationis multa potentia. Ne tamen neci dederet quos odio perſequebatˀ, curauere Regij ſanguinis Proceres. Ablegauit pueros illa,

ros illa, inter paſtores longinquiores. ut rurali operi inſeruientes, longè ab aulicis rebus detinerentur. Comperit Danici Regni nobilis puella, adoleſcentum caſus: & indoluit. Comparatisquè tanti itineris cum commeatu commeatibus: eò contendit, quo paruulos audierat exulari. Suanuita illi nomen erat: Patrem habuit Haddingum, paruulorũ parenti (ut diximus) amiciſsimum. Peruenit multo labore in locũ: ubi Regios pueros, ruſtico miniſterio deprehendit obligatos. Sciſcitatã primùm, qui, & unde eſſent? Cùm adoleſcentes ſuſpicarentur inſidias eſſe nouercales, quæ ab aulica, & tanti apparatus fœmina tenderẽtur: ſubtimidæ reſpondent. Seruilis ſumus, inquiunt, conditionis pueri. Huc loci peruenimus, Regiam iram expaueſcentes. Quòd pecorum conſtituti cuſtodes, dum pro ætate, ludis plus, quàm officio diligentius incumbimus: errantia in diuerſum abiere pecora. Nec quæritantes ulla conſpeximus ueſtigia. Quocirca catenas, & uerbera refugientes, in hunc ſeceſsimus locum, ab ira ſæuientium quàm remotiſsimũ. Loquentis ora atq; oculos puella adnotans conſpicatur: Nihil inquiens, in amborum uultu ſeruile renitet: Regale ſchema undecunq; natis inſidet. Conuerſa in natu maiorem, Dic ergò iuuenis ait, quis te hic loci furor, quæ cauſa detruſit? Si liberum eſt inquit fateri, Nouercale mihi odium præſtitit: ut conditionis uitæ pauliſper oblitus, ſeruilem conditionem prætendam ſecuritati. At illa. Timor omnis abſiſtat. Scio ait genus ueſtrum: ſcio conditionem. En ego tui cauſa, ſortem tuam, fratrisq; miſerata, huc me contuli. Accipe gladium iniuriæ ultorem: & ulrum te manu memineris. Tuæ reductionis præmium non aliud paciſcor, quàm legitimas nuptias. Hæc fata, enſem porrigit. Mutato ſeruili habitu in Regium apparatum, armis ac familia iuuenem inſtruxit. Progreſſus inde Regnerus, paternos quos ille nouit, interpellat amicos. Auctusq; perinde breui multis uiribus, paternam ditionem extincta Nouerca recuperauit. Puellæ regalis beneficio Rex factus, nuptias Regio luxu compleuit. Quod depacta eſt puella ab exule, à bonę fidei Rege accæpit cumulatum: prẽmium uidelicet Nuptiarum: filium procreans Hotbrodum, paterni Regni ſucceſſorem. Tranquillitatem temporum promeruit, uir ſuo contentus Imperio: quod iuſticia, æquabilitáteq; regebat. Erant tamen, qui illum apud Frotonem Leuirum ſuum, Daniæ Regem, proditionis falſo arguerent. Quam rem, calumnia inductus, ulturus ferro, dum bellum intentat Suetię Froto: armorum pondere, ac militari labore per æſtũ fatigatus: morbo contracto, non diu poſt perijt: pœnas perſoluens tam facilis in Sororium crudelitatis. Regnerus autem cùm diu feliciter regnaſſet, in pace quieuit. Suanuita coniunx, pauco poſt tempore, morbo ex mœſticia contracto,

Suanuita.

Danię lib. 1. cap. 12. c.

decidit: fato uirum inſecuta, à quo uita diſtrahi paſſa non fuit. Fieri nanq; ſolet, ut quidam ob eximiam charitatem, quam uiuis impenderant, etiam uita excedentes, uel comitentur, aut ſtatim ſubſequantur.

¶ Rex Hotbrodus Orientales aliquot ſubigit. Roe Daniæ Regem bello ſuperans, tandem Nauali congreſſu ab Helgone cadit. Caput. xviij.

Hotbrodus Rex.

HOTBRODVS filius, Suetiæ Regnū legitima ſuſcępit ſucceſsione: felix, ſi ea ditione contentus permanſiſſet. Nam dum Imperium, quod legitimo iure tenebat, amplificare contendit: etiam id quod ſine inuidia tenebat pariter cum uita amiſit. Sed de hoc poſtea.

Orientales ſubigit.

Arma primùm intulit Orienti: Sembos, Eſtones, Ruſſosq; in ſua iura cöegit: ut ſolutis Suetiæ Regno cenſibus atq; tribuuis, iuſſa facerēt, dicto parentes. Quæ res cùm illi feliciter ceſsiſſet: arma uertit in Daniam non ſatis feliciter. Initio quidèm proſpera. Nam Röe Daniæ Regem magno exercitu obuiàm prodeuntem, manu conſerta, duro prælio uictum extinxit. Sed Helgo Regis occiſi germanus, exercitū reparauit: ea uſus Prouidentia, ut filium quem unicum tenebat, Regno ſeruaret, ſi quid ſibi humanitus accidiſſet: amicis commendatum longè ſepoſuit, ne ullo ad illum pacto Sueci pertingerent. Letrica Arx erat Regni munitiſsima, cui filiū credidit exiturus in prę̇lium. Prius tamen Præſides Suecos, quos uictor Hotbrodus, Regno Daniæ cōſtituerat, tacitè ſublegit, atq; ſubuertit. Inde totis uiribus ducens in hoſtem, nauali illum prælio uicit: atq; occidit. Nec contentus uictoria, atq; Imperio in Suetiam prolato, etiam contumelia gentem affecit: edita lege. Vt iniuria, aut uulnus, aut cædes in uirum Suedum: non legitima ſatisfactione, ſed longè infra illam penſaretur. Æſtimationem hominum uiliſicans Danorum collatione. Quæ uetus Regnorum contentio, uſq; ad nos perdurauit: ut Regnicolæ altrinſecus inuicem ſe nobiliores eſſe contendant. Sed tunc Suetia iterum Danicæ Coronæ paruit.

Daniæ lib. 1. cap. 14. & 15. b.

Rex cadit. Helgonis lex odioſa in Suecos.

¶ Hotbrodi filij, Danis fiunt tributarij. Mirabili ingenio Vrſæ Reginæ, Atislus theſauro Regni deſpoliatur: prælio dein per Rolſonem Daniæ Regem proſtratus. Caput. xix.

Atislus. I. Rex.

ATISLVS, atq; Hotherus Hotbrodi filij, ſub tributo Danorum Regi penſitando, paternam ditionsm Suetiæ ſuſcipiunt. Quibus uiuens pater, Geuuarum quendam egregijs ſibi meritis deuinctum, pædagogum adſciuit. Cùmq; Suetia, ut diximus, Danis pareret, Atislus maior natu Hotbrodi filius, paternæ necis, oppreſſequè patriæ iniuriam tacito uoluens in pectore: egit per internuncios et amicos, ut relictam Helgonis Daniæ Regis uxorē acciperet. perinde Da-

norum

norum quaſdam uires, aut certè animos ſibi conciliaturus. Procedunt
nuptiæ. Vrſa Regina (hoc enim ei nomen fuit) noui mariti mores, ob
inſignem auariciam, quę illum totum obſederat, cæpit exoſos habere:
filioq; Rolfoni Daniæ Regi, per nuncios inſinuat: Sueciam aduolet:
omnibus theſauris uictrici locupletandus. Paruit adoleſcens uocanti
matri. Ignota ueſte uenit in Regiam, ne matri notus. Interpellat Regi-
nam: ut prandium inſtrui iubeat fameſcenti. Illa, ab Rege poſtulandū
reſpondit. ignorans cui loqueretur. Diſciſſam ex parte ueſtem, Regi-
næ manibus poſtulat reſarciri. Puellare, ac ancillare opus fore, reſpon
dit: mirata, quòd peregrinus adoleſcens, tam familiaria à ſe Regina po
ſceret obſequia. Tum ille. Duram inquit cōditionem experior. quan-
do nec mater filio prandium, nec germana fratri commodat acū. Erat,
quod in Dania oſtendimus, Rolfo monſtroſo partu editus, ex patre — *Daniæ lib. 1. cap. 15. b.*
& filia: ignorantibus ſanguinis uinculum, dum conſociarent torum.
Intuita iuuenem mulier, filium agnouit: amplexaturq;. Tum in con-
ſpectum Regis Atisli productus, matri iubet Reginę aſsidere ad men
ſam. Ibi uario ſermone peracto, uenit in mediū: Quæ Rolfoni potiſsi-
ma uirtus uideretur? Patientiam reſpondit cunctis præſtare. Atislus
uiciſsim rogatus: Quo ſibi potentiſsimum probanda haberetur. Ille
Liberalitatem præferebat uerbo. Sciebant uniuerſi, contra mores &
animum fuiſſe locutum. Iudicia ab omnibus qui aſsiderant, proban-
darum ſententiarum depoſcuntur. Rolfo nudatū corpus, magno qui — *Patientiæ exemplum.*
erat in medio rogo admouit: ſolo clypeo partem, quæ magis torrere-
tur inumbrans. Cumq; omnium admiratione ſtaret inmobilis, uir in-
uictus à calore, aquam rogo iniecēre qui aſtabant: patientiam eius ma
ximam comprobantes. Atislus quoq; Rex Liberalitatis exercendæ — *Liberalitas Regis inuita.*
proba, à cunctis exigebatur. Ille prolatis multis Regĳs ornamentis, ex
auro fabrefactis: & inter alia aurea torque magni ponderis: donū hoc
in priuignum conferebat Regina, ut cum filio habebat conſtitutum,
clam egreſſa, theſauros Regios exportauit, Daniam cum filio repetitu
ra. Diſtinebat Rolfo uitricum ſermonibus multis: ut iam ſatis idoneū
Regina tempus haberet ad abitum. Ipſe quoq; tempore ſuo petita ab-
eundi uenia, uitrico dixit uale Poſtquàm ille abĳt; fit quæſtio de Re-
gina, quæ abeunti filio minimè loqueretur. Exſpaciatam ferunt qui
rem ignorauere. Prima Regi de theſauro incidit cogitatio. Vbi uidit — *Theſaurus Regi ſublatus.*
rem abeſſe: ſuſpicatus quod erat, naues perarmat: inſequiturq; fugien
tes. Regina adnauigantem conſpiciens, ludificando auaro, theſauro-
rum ſpeciem in littore diſpoſuit. Æs enim auro litū, iam antea in frau- — *Fraus & dolus pulcher.*
dem ſtruendam præparatum erat. Secutus Rex, ubi theſauros abdu-
ctos aſtare uidit in littore, flecti iubet nauem; & adulterinos pro ue-

tis adorans, relatos in nauim reuexit. Iam uoti, ut putabat, factus compos, ſequi fugientes intermiſit. Ita auarum auro, & maritum toro moribus auerſata coniunx ſpoliauit. Hunc Atiſlum ſoluere deinde tributa recuſantem, Rolfo Daniæ Rex oppreſsit in prælio: Regnumq́ ſine Rege ſubeſſe Daniæ in reliquum uoluit.

Atisli Regis mors.

¶ Hiartuarus Sueciæ Præfectus, Daniam ui & dolo occupat, Rege cæſo. Cuius mortem Vuigo miles ſanguine ſuo uindicauit. Caput.xx.

HIARTVARVS acer ingenio iuuenis, genere Suecus, tantã emeruit apud Rolfonem laudem: ut illi Sueciã Præfecturæ noĩe, hoc eſt, Ducali titulo pmitteret: conſtituens quę ſolueret annua tributa. Et quo magis ſibi fidem faceret, ſororem illi ſuam connubio ſociauit. Stabat hoc rerum ſtatu res Suetica aliquandiu, ut tributa Daniæ penderet. Sed Coniunx Pręfecti, Danorum Regis germana, non æquo ferebat animo: quòd fratri ſubiecta maneret. Quotidianis maritum perurget querimonijs: quandiu pateretur gentem tributariam, quæ nata eſſet imperio. Peruicit aſsiduis queſtibus: ut liberandæ Patriæ & animum ſumeret, & uias indagaret. Igitur grandem armis nauem ſtipat: ſpecie quidèm rerum tributi nomine ſoluendarũ. Non enim in auro modo, ſed omnigenum rerum forma pendebantur in hac gente olim tributa. Impoſitaquè Iuuentute, quam armis ualidam, & animis nouerat infractam, nauigat in Daniam. Hoſpitaliter excipitur. Conuiuijs de more gentis indulgetur. Vbi iam ebrietas peruaſiſſe uidebatur conuiuantes ad unum: omnibus iam in lętitiam reſolutis, ac ebrietate grauatis, Hiartuarus ſuis dat ſignum. Venitur ad arma. Armati facilè ſuperant inermes, ſobrij madentes ebrietate. Diu tamen Danica uirtus Suecis reſtitit. Ad extremum cæſus Rex cum omni familia, uacuam Suecis aulam reliquit. Circumſpiciẽte Hiartuaro, ſi quis ex Regia familia ſupereſſet: magno ſe illum munere donaturũ, prædicabat: quòd fideles uniuerſi pro Rege ſuo reſtitiſſent. Repertus unus ex omnibus Vuigo. Interrogatus, ſi Hiartuaro uelit militare. Nõ abnuit. Gladium illi ex more, capulum tenẽs porrigit. Solebant enim priſci milites ſacramenta pręſtare in enſibus his, quibus obſtringebantur. Vuigo dominum ſuum Rolfonem, non eo teſtatur ritu gladium præſtare ſolitum, ſed capulum, inquit, tradebat militaturo. Hiartuarus nihil moratus, enſem porrigit, obuertens illi capulum. Vuigo aduerſum mucronem defixit in tradentem: manibus Regis ſui parentatus. Mox circumſtantiũ manibus diſcerpitur. Fidus nimirum miles: qui Domini ſui necem, proprij ſanguinis uindicauit impendio. Ita Hiartuarus quo die Regnum inijt, etiam finiuit. Sueci deinde à Danis ad facti

Tributorũ ſolutio in quo.

Rolfo Rex obtruncat.

Daniæ lib. 2. cap. 16. b.

Hiartuarus transfodit.

ad facti famam concurrentibus, ad unum omnes opprimuntur.

Dania Suecis ſubijcitur tributaria. Hotherus optatis fruitur nuptijs. Id uindicaturus Balderus, prælio ſternitur. Rex tandem, bello in ſe à Bóo moto, fati præſcius cadit. Caput. xxi.

HOTHERVS Atisli Suetię Regis germanus, uacuatam Regni paterni ſedem, magno Procerum fauore occupauit: Daniæq; Regnũ, cùm omnia recenti tumultu ob cæſum Regem implerentur, parato exercitu adnauigans, facilè ſui iuris effecit. Ita uariante fortuna uices, commutauerat alterna ſors regnandi: ut quomodo antea Suetia Danis ſub tributo ſeruierat, nunc uiciſsim illa Daniæ imperaret. Huic Regi magna de Nuptijs contentio ſuberat. Geuuarus erat uir primarius. Atisli, atq; Hotheri, ut diximus, nutritius. Is filiam incompertæ pulchritudinis iamdudum Hothero deſtinauerat: ſed importuna Balderi Reguli non ſinebat inſtantia. Sialandiam enim ille Regno tenebat. Magna competitorum odia puellæ, patrem non ſinebant filiam libero iudicio collocare. Balderus multis muneribus, procacibus etiam uerbis puellam adoriebatur: Animum tamen Hothero auertere non potuit. tantum ualuit apud illam educationis memoria, ac primũ præſtitæ fidei perſeuerantia. Vbi blandimentis nihil proficitur, ad arma peruenĩt. Nauali prælio decertant pro Nuptijs. Ibi quanquàm diuinitatis Balderus à rudibus opinione donaretur: terga tamen dedit Hothero Suetiæ Regi. Quo in bello, Saxoniæ Rex Gelderus fertur occubuiſſe. Victor ſponſam Regno inuehit: iam liber à iugo Danorũ, quo pridem Sueci premebantur. Nam dum hic Rex coniugem armis uendicat, Hiartuarus Rolfonem, ut prædiximus, opprimit: & ipſe penitus Hothero regnandi permiſit facultatem. Nauigat inde in Daniam Hotherus, Regnum illud quoq; iure uictoriæ poſſeſſurus. Nec illum ſpes deſtituit. Exceptus enim à Proceribus, utroq; Regno potĩt. Sed quam facilè obtinuit, tanta animorũ leuitate, poſt breui àmiſit. Siquidem poſtquàm ille conſtituto nouo Regno, in Suetiam redijt: Balderus, quem pro Maleficorũ uſu, diuinitate præditum opinabantur, ſuperuenit: exercitu reparato, atq; in Danorũ Proceribus etiam ante arma ſatis explicata, Danorum Rex conſalutatur. Tanta fuit illa ætate, inter homines fidei fluxa uarietas. Suetię Rex iniuriam ulturus, ingenti claſſe armatus inuehitur. Pugnam conſerunt. Ibi nauali prælio inferiores uiſæ ſunt Sueonum uires. Itaq; uictus Rex, fugam inijt: diuquè pudore et uerecundia uitauit congreſſus. Sed reſumptis inde cum animo uiribus, cùm exercitum reparaſſet, denuò prælium acre conſeritur. Pugna in noctem protrahitur: & tam pertinacibus utrinq; odijs

Hotherus Rex.

Dania Suetiæ ſubijcit.

Daniæ lib. 1. cap. 17. b.

Balderus Rex Danię declaratur.

Stratagema certatum eſt, ut cedere neutri partium uideretur. Nox prælium dire-
mit. Hotherus nihil omittendum ratus: mutato habitu, hoſtium no-
ctu Caſtra ingredi͞t, ſpeculaturus, quid ab illis conſilij caperetur. Quo
tempore, cùm exorta luce pugna renouat͞, ibi Balderus accæpto mor-
Balderi tifero uulnere, prælio excedere cómpellitur: ex quo incrudeſcente do-
caſus. lore, non toto ſuperuixit triduo. Hic eſt ille diuinitatis opinione tum
prędítus: quem tamen mortali uulnere ſpiritum cernebāt efflare. Non
In diuinos miramur hunc rudis ętatis errorem. quando & poſt Chriſtum natum
ac maleficos in gente Iudæorum Agrippæ acclamatum legimus: Voces illum, uul
Actor. 12. d. tumq́ reddere non hominis, ſed Dei. At ille percuſſus ab Angelo, En
inquit, Deus ueſter emori͞t. Et inter Romanos Principes inuenti ſunt:
qui etiam uiuentes ſibi diuinos aſcibant honores: mortui uerò, in De-
orum numerum referebantur. Quaſi hominum opera deificaretur ho
mo. Hinc eſt illa uanæ iactantiæ uox improba. Alios inquit Deos ac-
cipimus: Cæſares dedimus. Sed tum Hotherus audita Geuuari ſoce-
ri indigna nece, ad uindicandam illam accingitur. Itaq́ expeditione fa
cta in Noruagiam, pœnas ſumit de oppreſſoribus: filios eius Herletū,
atq́ Geritū Noruagiæ Reges facit: uiribusq́ ita firmat, ut Regnū diu
incolume tenerent. Iminebat Hothero ultor fraternæ necis Bous: qui
Balderi uindex, graue bellū parat in Suetię Regem. Iam Rex ipſe, cer
tior factus oraculo, ſciebat ſe uiuendi finem facere. Euocatis ergò Pro-
ceribus denunciat, ſibi fatū ineuitabile imminere: ſed tamen priori glo
riæ nunquàm defuturum, ut prælium detractarit. Filium illis Roricū
commendat: quem etiam uiuens Regem præfecit Daniæ. Hac ſpe
Hotherus prælium iniens, fortiſsimè dimicans, exitu quem præſciebat, finijt ui-
Rex bello tam, ponēs in acie. Nec hoſti uictoriam liquit incruentam. Dux enim
cadit. hoſtium tali uulnere ſaucius erat: ut clypeis ſubiectus, efferretur in ca-
ſtra: uitamq́ non poſt longum exhalaret.

¶ Atislus Rex Suetię creatur: qui bellum ex Dania uenturum an-
teuertit, Iutiam deuaſtans, illiusq́ Ducem duello proſternens.
Filij Ducis aut pacta non ſeruantes, uel tributa non pen
dentes, iterum à Rege Suetiæ armis impetiti ſunt.
Folco Centurio ea de re ad Regem Daniæ
Vermundū mittitur, cuius poſtea ſtren
nua in pręlio opera Dani Suedos
proſternunt. Caput. xxij.

Atislus. II. Rex. ATISLVS erat uir Regij ſanguinis, quem Proceres
Suetiæ Regem creauere: pertęſi alieno ſubeſſe longius imperio. Nam
Roricum filium Dania iam Regem recognouit. Etſi ſperaret, paterna
ſucceſsione utriusq́ Regni gubernacula tenere, quòd Hotherus pa-
ter

ter utriꝗ; dominatus eſſet. Sed Procerum conſentiens uoluntas, legi-
timo ſucceſſore poſthabito, Regnum Atiſlo deferebat. Sciebat ille bel-
lum ſibi ex Dania oriturum: ſed ne imparatus opprimeretur, compa-
ratis armis & exercitibus, cùm primum finitimis ſe prælijs acuiſſet, e-
nauigauit in Daniam. Iutiamꝗ; prior bello eſt aggreſſus: ea parte, qua
Teutoniæ proxima eſt, ad uicum Sleſuici. Occurrit illi Præfectus loci
non cõtemnenda manu: quem Ducem pro noſtra ætate appellamus.
Diu, fortiterꝗ; utrinꝗ; pugnatur: & utrinꝗ; multis cadentibus, contu-
lit ſors ipſa, Duces fieri in prælio obuios. Incidit utriꝗ; calor pugnę: &
alter ad alterum. Vis ne inquit prior, ut ambo manibus noſtris, duo-
rum exercituũ laborem ſuſtollamus? Et utroꝗ; ſimili alacritate ad Du-
ellum inhiante, cedunt acies. Circus deſcribitur. Deſcendunt in pu-
gnam athletæ paribus armis. Ibi Sleſuici Dux, à Rege Suetiæ oppri-
mitur. Diuerſis animorum motibus exercitus diducuntur. Victores
Sueci, nauigationem in Regnũ ſuum inſtituunt. Frouuinus Dux Sleſ-
uici cæſus, geminos pari uirtute filios poſt ſe liquit: q̃bus à Rege ſuo,
qui tum in Danorum gente dominabatur Vuermundo, paternæ diti-
onis adminiſtratio ꝑmiſſa eſt. Atislus Suetiæ Rex, quòd illi uel tribu-
ta negarentur, uel pacta non ſeruarentur, bellum renouat in Iutiam.
Quod ubi Keto Frouuini filius maior compertum habuit: Regem ſu-
um Vuermundum per primipilariũ Folconem, de aduectis hoſtibus
facit certiorem. Rex tùm fortè prandiũ agebat: & mandata exponen-
ti Centurioni præcipit, ut accumberet. Ille moram excuſans, repẽdan-
dũ ſibi teſtatur ad dominũ. Rex ſubinde. Si edere nolit, uel hauſtũ fa-
ciat gratũ itinerantibus. Aureum tum fortè poculum, quod erat antè
Regem, ſtanti porrigit. Ille haurit porrectum. Rex alacritate Iuuenis,
ſimul proceritate delectatus, poculum illi dono permittit: teſtatus, in
ipſo itinere feſtinantem, non ſatis decorè manu aquam in os iacere, ſed
utendũ poculo. Centurio tanto à Rege munere donatus: promittit, ſe
tantum in acie ſanguinis hauſturũ præſente Rege, prius quàm terga
eius quiſquã uiderit. Collaudatũ Rex dimittit: parat ꝗ; quàm prope-
ranter exercitũ moturus in hoſtẽ. Interea Suetię Rex populabũdus in-
greditur: Iutiam uaſtat. Superueniens agmine quadrato Daniæ Rex
Vuermundus, hoſti obuiam pergit. Aderat Regi ſuo Præfectus Sle-
ſuici Keto, paternæ necis ultionem animo uoluens. Graue prælium.
Multa utrinquè eduntur funera. Ibi ſe Regi ſuo Folco Centurio ſub
oculos infert: operam militarem ſtrennuè nauans. At ubi congreſſus
hoſti uulnus excæpit: parumper ſecedens, poculum cruore impleuit:
ac ſe oculis Regijs reddens, haurit. Ecce inquit Rex optimè, aſſum
promiſſo meo. Hęc dextera faciet: ut hodiè uideas hoſtem fugientem.

Rex Frouuinum Iutiæ Præfectum Duello ſternit.

Hortatus cæteros, fertur in aduerſam aciem. Nec longè poſt, Sueciæ acies perrumpitur. Multi ineunt fugam: Rex ipſe ſuos ſecutus, in naues refugit. Ita Dani uictores, hoſtem retrò egêre. Laudata in primis Centurionis uirtus: cuius uiribus & exemplo, magna uictoriæ pars, omnium confeſsione perſtitiſſe ferebatur. Frouuini tamen cæde ſuperiori prælio facta, ingentis gloriæ recordatione, præſentem fortunam Rex Suetiæ compenſabat.

¶ Atislum Suedorum Regem, Frouuini filij duo patris necem uindicantes, obtruncant. Caput. xxiij.

AT tacitus in pectore filiorũ dolor, uindictam paternę necis parturiebat. Cùmq; aperto bello impares Regi uiderentur: priuata manu uindictam ſumere conſtituerunt. Itaq; in Suetiam translati, perfugarum ſpecie ſe in aulam militandi gratia inſinuauere. Sic in militiam Regis conſcripti, ab illo ſciſcitante rogantur: Vnde ueniant? Qua gente creti? Illi ſe Sleſuuici regione ortos commemorant. Vera narrantes. Rex ſubſequitur: Meminerint ne pugnæ ſuperioris anni, quando duo congreſsi in duello, de ſanguine certauere? Meminiſſe fatentur: Ducemq; ſuum tum proſtratum ab illo, qui Rex gentis ferebatur. Hæc inquit dextera protriuit uirum, alioqui fortiſsimum. Subiungit Rex: Filios ne ſuperſtites habet Dux ille? Reliquiſſe aiunt, geminos, proceritate corporum ferè pares nobis, quos cernis. Eſt ne illis inquit, paternæ necis aliquis dolor? Eſt frequens in ore adoleſcentũ querimonia? Tum Keto. Quid prodeſt multa in uentum uerba fundere, ubi nullus eſt exigendæ ultioni locus? Fecerat ſibi Rex conſuetudinem exeundi, uel ſine comitatu apricandi gratia. Fratres illi obſeruato tempore, ubi ſine famulitio cernũt egredientem: uelut comitaturi Regem arma corripiunt, quibus etiam ipſum cernũt inſtructum. Sequuntur in auia: ac iam ſolum nacti, uerbis his aggrediuntur. Nuper ſollicitè perquiſiſti, de nece Frouuini: iactabundusque dexteram extuliſti: Ecce aſtamus conſpectu tuo gemini fratres, eius filij quem peremiſti. Ad hoc tantum emenſi ſumus itineris: ut uindices in te paternæ necis ſimus, aut occumbamus. Vtraq; nobis ſors æqua eſt, cędere, aut cadere. Interritus Rex, Parcite inquit Adoleſcentes, ſanguini ueſtro: parcite annis ad uitam integris. Nihil me uána uerba cõturbant. Quædã me ueſtri tangit miſeratio. Vita dignos iudicio, quos dolor in uindictam paternæ necis armauit. Æris non contemnendam ſummam accipite: & proprij lucrum ſanguinis, militia mea in reliquũ uſuri, accæpto ferte. Fruſtra inquit Keto, iſta uerba iactas. Morituri uenimus: aut de te pœnam ſumpturi. Quando inquit ille, ea ſententia animo ſedet: iunctis uiribus concurrite. Indecorum eſt his annis,

aicq;

atq; uiribus, utriq; uiciſsim concurrere. Abſit inquiunt dedecus & generis, & patriæ: ut uni duo concurramus. Si quid tibi uiriũ eſt ait Keto, exere: ſpectator frater aſsiſtat. Aut ſi illum mauis excipere: me pugnæ ſpondeo ſpectatorem. At Rex. Prodigos ſanguinis iuuenes haud probo: unà ſi ſapitis concurrite. Vana inquit Keto, uerba nectis: ad arma ueniatur. Itaq; congreſsi, circum deſignant. Rex diſsimulanter pugnam conſerit, umbonẽ aduerberans. Keto ſummis adnixus uiribus, Regem inuadit. At ille ictus deuitans, ludificando magis pugnam extrahit: fratrem ad arma deuocans, ut plenis uti uiribus poſsit in hoſtẽ. Vbi uerò Keto pertinacius Regem urget, increſcunt altius iræ Regi: ſublataq; dextera, magno impetu galeam Ketonis decuſsit, uulnusq; cruento pariter capiti inflixit. Mouit Vuigonem conſpectus germani cruor: oblitus decoris, oblitus promiſsi, in pugnam ruit uiolentus. Inuecti unà Regi fratres, uirum opprimunt: ſpoliatumq; capite, truncũ linquunt corpus. Ad proximos progreſsi ruricolas, Regis caput perferunt: teſtati, Ketonem, atq; Vuigonem germanos fratres, Frouuini patris ab Atiſlo Rege cæſi, peregiſſe manu ultionem: Rogantesq;, ut idipſum per omne Regnũ quanto poteſt latius diuulgeť. Stupefacti homines, hęrent, diu ſecum deliberãtes: ſileant, teſtenturúe. Interea illi dilabuntur, ad Regem ſuũ regreſsi Vuermundũ: à quo fortis uindictæ prẽmia magna retulerũt. quòd gemino functi uidereñť officio. Priuatim quidẽ, quòd patrios manes uindicaſſent: publicè aũt, quòd acerrimũ Danici Regni hoſtẽ tuliſſent de medio. Illi patriam, ut prius ditionem Sleſuici Ducatum feliciter adminiſtraturi, in ſua diſcedunt.

Atiſlus cadit.

¶ An Gothi, Scythæ ſint, Scriptorum collatio fit. Caput. xxiiij.

PER hæc ferè tempora Goti, qui & Getæ, Scythiæ iam Regnis non noui habitatores, uaria cũ conterminis bella geſſere. Claruit aũt Cyrus in Oriente, Perſidis, & Mediæ Rex: qui deuicto Balthaſare Chaldeorũ Rege nouiſsimo, Babylonẽ ſuis iunxit Imperijs: ueniamq; permiſit captis à Nabuchodonoſor Iudæis, in Regnũ patriũ repedare. Hic tũ peractis multis ut ferunt, uictorijs, arma uertit in Scythas. Thomiris tũ illis fuit Regina. Iordanes & qui illũ ſequunť, Gotos fuiſſe contendũt ſub Tomire gentis ſuę Regina: qbus bellũ intulit Cyrus. Herodotus aũt, & Trogi Pompeij abbreuiator Iuſtinus, ſuũ ſecutus autorem, & Paulus Oroſius una uoce prædicant: Scythas, aut Maſſagetas extitiſſe: qui trans Araxim fluuium ad Auroram habitarunt. Nam illic habitare Scythas, intra & extra Imaum montem, & præſertim Maſſagetas, quos hoc loco ſpecialiter nominat Herodotus, in regione Sacharum manſitare: locuples nobis

De Gotis ut de ſupra ca. 1. & ſeq.

Thomiris Scytharum Regina.

In Iordanē Hiſtoriographum. nobis teſtis eſt Ptolomæus. Huc ergo Iordanes adeſto: fidem quam ſuſtines aduerſus tantos teſtes, tuearis. Si non aliud profers argumentum: fuiſſe Gotos, quos Herodotus dixit Maſſagetas: niſi quia Goti dicti ſunt & Getæ, quibus Maſſagetarum nomen confine uidetur: oſtende, quomodo trans Araxim Goti tui habitarint. Nam omnes quos diximus Scriptores, Cyrum teſtantur tranſiſſe Araxim, ut perueniret ad Scythas, quos impugnaret. Operæprecium fuit, Ablabium tuum, quem ſemel tantùm te perlegiſſe in pręfatione teſtaris, diligentius conſultum. ſi tamen ille diligenter tradit. Dionem uerò græcum, ad uerbū oportuit ſcrutari: & non perfunctoriè opera memoriter tradidiſſe, quod tantis teſtibus potuit impugnari. Vnum profectò argumentum

Scythæ qui. eſt: fuiſſe qui in Cimmerijs habitarunt, Scythas: quos Gotos fuiſſe illa tempeſtate compertum eſt, quos tum oppugnarit Cyrus. Nam illi recentiori memoria Aſiam premebant imperio. Ergò abolendi iugi gratia, in illos conuerſum eſſe Cyrum, non excedit fidem. Nam & ſucceſſor eius, per aliquot medios, Darius, in eandem uertit exercitū gentem: & Regno pulſus eſt. Quod ſuo loco commemorabimus. Quòd autem Herodotus Maſſagetas nominarit: non abrogat fidem. Nam fuiſſe etiam Maſſagetas inter Sauromatas, & hodiè extare, ſupra diximus: & multorum etiam uiuentium teſtimonio comprobatur: Samaytas, ut nunc appellant, hoc eſt, Maſſagetas, ſub ditione magni Principis Letuaniæ, pertingentes ad mare Sarmaticum, quod eſt idem Germanicum, partemquè littoris tenere, uero uerius eſt. Araxis autem, quem & Herodotus, Iuſtinus, & Oroſius dicunt à Cyro tranſitum, difficilius repellitur teſtimonium. Hunc certè amnem Ptolomęus nō commemorat. Poteſt huius uocabulum inmutatum eſſe: ut unus aliquis ex omnibus, quos Cyrus tranſierat, hoc ea tempeſtate nomen tenuerit. Sunt tales in Antiquitatis commemoratione multæ uarietates, & aliquando repugnantiæ: in quibus legentis fides cogitur uacillare. Nam de Scythis apud Iuſtinum ex Trogo, Vexores Ægypti Rex, Scythas dicitur adoriri contendiſſe. Illos fugaſſe Regem in Ægyptū: & Aſiæ tum impoſuiſſe tributa, quę per annos Mille quingenios perſoluta, Ninus Aſſyriorum Rex aboleuerit. Ergò hac traditione, po-

Vexoris ætas. ſterior fuit Ninus Vexore. At Vexores ſupputatione Oroſij, annis Quadringentis octoginta, ante Vrbem conditam fertur regnauiſſe: Ninus uerò annis Mille trecentis ante conditam Romā floruit. Quomodo igitur abolere potuit Imperium, cui Vexores tribuerit occaſionem? Hæc Antiquitatis obſoletę culpa eſt: quòd in multis añis, multa interceſsit cōmemorandi, ſcribendiq́ negligētia: unde error enatus ita nectitͬ in nodū, ut à minorib, ſolui non poſsit. Fides ergò narrationis

ſit

ſit apud Autores. Nos quod reperimus proſequamur.

¶ Thomiris Scytharum (Gotorrum) Reginæ erga Cyrum uictoria inſignis narratur: præterea urbis Thomis erectio. Caput. xxv.

TRADIT Herodotus, Cyrum delectatũ maſcula muliere, miſiſſe qui Thomirem Reginam gentis, cõiugem ſibi poſtularet. Interpretata mulier, non tam ſe coniugem peti, quàm Regnum ſuæ gentis quæri ab Rege: acceſſum Cyro interdicit. Cyrus cùm dolus non procederet: progreſſus uſq; ad Araxem apertè, infeſto exercitu in gentem illam tendit: flumen pontibus iungit, quibus copias trajciat, factis ex nauibus: turres ac propugnacula iungens. Ad quem hoc labore occupatum, Thomiris Caduceatorem miſit: qui diceret. Rex Medorum, deſine ab his, quibus incumbis: neſcius, an tibi ſint conducibilia. Omiſſo incæpto, apud tuos regna: & nos ſine, finium quorum ſumus Principes eſſe. Verum tu ſi admonitionibus his uti nolis, & omnia inſtituta proſequi malis, quàm ocium: ac tantopere affectas laceſſere Maſſagetas: fer quem ſuſtines erumnam. Sed deſiſte iungere flumen, à quo nobis tridui itinere digreſsis, tranſcito in noſtram regionem. Aut ſi mauis nos accipere in ueſtram: tu idem facito.

Thomiris ad Cyrum Medorum Regem.

Hæc ubi Cyrus audiuit: accitis Perſarum primoribus, cõactisq; in medium, rèm proponit: conſulens, utram ſibi agendum conſtituerent. Conuenêre illi in eam ſententiam: ut Thomirim in ipſorum recipiat regionem. Creſus Lydorum quondam Rex, nunc Cyri captiuus, aliud cenſet his uerbis. Quandoquidem tibi Rex me uoluere Dij tradere, meliora tibi iam domino, non ut hoſti propono conſilia. Si tu inmortalis, inmortali imperitas exercitui, uana ſunt noſtra conſilia: nihil tibi, tuisq; timendum. At ſi te mortalem ſentis, tali imperitantem populo: debes rerum mortalium fortunam, incertò rotatam, aliquando tibi aduerſariam proſpicere. Quocirca, ſi hoſtilem exercitum admittis in Regnum: & fors te aliqua fugientem uiderit, de toto Regno periclitaberis. necq; enim quieſcent hoſtes uictoriam proſequi. Quòd ſi illi forſan te, quod optarim, fugerint: nihil eſt quod inſequendo conſequaris: quæ omnia tibi in hoſtico pugnanti, dexteriora prouenient. Nam cedens ipſe, ſaluum tenes Regnum ad refugium. Cedentes autem ipſos inſecutus, hoſtilia cuncta dedita accipies. Videor mihi proſpicere exitum pugnæ. Nam Scythæ, Perſicorum ſunt expertes bonorum: qua in re facilè capientur. Tranſgreſſus flumen, caſtra iube metari. Cùm ad unius diei metam perueneris: ea omnium rerum abundantia iube ſtipari. Vina, carnes, cum poculis exuberent. Inualidam illic partem huius exercitus, & cuius iacturam minimi duxeris,

Creſi conſilium.

Stratagema Creſi.

fac

fac excubuere. Ni me fallat opinio, aderunt Scythæ: & quos in excu-bijs repererint, contrucidabunt. Vino autem & epulis tuis expleti, aut ſomno deijcientur. aut pigricia ligabuntur: facileq́ à tuis ſuperuentu-ris opprimentur. Placuit ſententia Cyro, prioreq́ reiecta, hanc iubet rebus intendere. Itaq́ Reginæ inſinuat: ut iuxta placitum triduano ce dat itinere: ſe copias traiecturum. Haud ſegnius illa retrocedit. Cyrus traiecit exercitū: & unius diei iter progreſſus, facit quod concluſit Cre ſus in conſilio: rediensq́ ad Araxem, reliquit partem ſuorū ad caſtro-rum excubias. Regina tertiam exercitus ſui partem, duce filio Spar-gapiſe, mittit ſpeculatum, quid apud hoſtes ageretur: utq́ prima belli munia, adoleſcens pertentaret. Vbi uenit: uidit caſtra explicata. Et ag-greſſus militum excubias, fortiter oppugnat, expugnatq́: et omnibus contrucidatis, caſtra ingreditur opulenta: ac ſe uictor epulis, uinoquè permittit. Cyrus obſeruato tempore, omnium quæ gererentur gna-

Caeduntur Scythæ uino ſepulti.

rus: iam uino, ſomnoq́ ſepultis ſuperuenit. Multis cæſis, pluribus ue-rò captis: inter quos & Reginæ filio exitum, quem Creſus prædixit, habebat. Thomiris exercitus, filijq́ ſorte comperta, miſit Cyro quid dicer et. Non illi magnopere gratulandum, quòd uiros magis decæpiſ-

Thomiris Cyro.

ſet, quàm uiciſſet, delitijs ſuis, hoc eſt, peſsimo morū ueneno, non ar-mis ſuperatos. Si illi uideretur: filium reddat, æquo munere penſitan-dum: de cætero ſe pugnæ pararet. Nam ibi fortunam ſuam non quie-

Spargapiſis ſeipſum tru cidat.

turam. Vbi uincula laxari iuſsit iuueni captiuo: quàmprimū data po-teſtas manuum ſuarum, gladio ſe proprio confodit. non paſſus cerne-re uultum matris, atq́ ſuorum poſt captiuitatem: ita puduit uirum for tem, uino ſe magis, quàm armis ſuperatum eſſe. Cyrus expedito exer-citu, mouet in Reginam. Illa ſimulato metu, retrocedit: donec in op-portuna loca ſequētem traduceret. Ibi uerſis uultibus pugna inita eſt.

Cyrus cum 200000 trucidatur.

Circumuenti ab hoſtibus Perſæ, concluduntur. Ducenta milia cum Rege ſuo trucidantur: nec ſupererat, qui tantæ rei nuncium ad ſuos perferret. Quæſitum Regis cadauer ubi uidit, abduci iubet, præſcidiſ-què caput: ac proiectum in utrem ſanguine plenum, hoc elogio nota-uit. Inexplebilis cruore Cyre, ſanguinem quem ſemper ſitiſti, nunc bi-be. Opimam deinde prædam auferunt. Ibi (ut ait Iordanes) primùm Gotorum gens ſerica uidit tentoria. Tanta Thomiris Regina aucta uictoria, tantáque locupletata præda, in partem Me ſiæ, quę nunc à Scythia magna nomen tenet. mutua

Scythia minor.

tum, ut Scythia minor appelletur, tranſ-iens: ibi in Pontimeſiaco littore, Thomin ciuitatem de ſuo condidit nomine.

Darium

¶ Darium Antinus Scytha, occiſis illi octogenta millibus, in fugam uertit, cum incomparabili exercitu.

CAPVT XXVI.

ANTINVS Rex erat in hac gente Scytharum, quæ in Cimmerijs habitabat: quos tum fuiſſe Gotos compertũ eſt. Huius filiam Rex Darius cùm coniugem poſtulaſſet, non impetrauit: atq; ideo bellum inſectatur: magna ſcilicet neceſsitate (ut ait Oroſius) pro unius hominis libidine, Septingenta milia uirorum periculo mortis exponi. Incredibili quippe apparatu, cum Septingentis armatorum milibus Scythiam Gotorum ingreſſus. Non facientibus hoſtibus iuſtæ pugnæ poteſtatem: inſuper repentis incurſibus extrema copiarum dilacerantibus: metuens, ne ſibi reditus, interrupto ponte Hiſtri fluminis, negaretur: amiſsis octoginta milibus bellatorum, trepidus refugit. Quàmuis hunc amiſſorum numerum, inter damna non duxerit: & quem habendum uix quiſquàm ambire auſus eſſet, perditum ille non ſenſit. Herodotus cùm hanc expeditionem deſcriberet, manifeſtè oſtendit: ad eos Scythas, qui Cimmerium Boſphorum incolunt, quos Gotos eſſe iam ſæpè oſtendimus, Darium contendiſſe. Darius inquit Suſis mouens, peruenit ad Boſphorum Calcedonis: ubi pons iungebatur. Illic conſcenſa naui, tranſmiſit in Inſulas nomine Ciamas. Ibi ſedens in templo, ſubijciebat oculis Pontum, rem ſpectaculo dignam. Deſcribit autem per menſuras Pontum Boſphorum, & Helleſpontum. Adijciens. Quinetiam Pontus hic paludem habet influentem in ſe, non multo ſe minorem, quæ Mëotis appellatur, & mater Ponti. Et deinde Darius tranſmiſſo per ratem Boſphoro, faciebat per Thraciam iter. Sed priuſquàm ad Hiſtrum peruenit, primos ſubegit Getas, qui immortales ſe agunt. Thraces ſe Dario dediderũt. Getæ uerò per imperitiam reſiſtentes, in ſeruitutẽ ſunt redacti. Cùm ſint fortiſsimi Thraces, atq; iuſtiſsimi. Immortales autem ſe dicũt hoc modo: quòd ſe mori non putent: ſed eum qui defunctus eſt, meare ad Salmoxim dæmonem: quem nonnulli eorum opinantur eſſe Beleizen. Hic mihi quiſpiam occurrat. Tu inquiens, eoſdem qui Goti ſunt, & Getas eſſe contendis. Quomodo ergò ſuperatis in Thracia Getis, ad Gotos iam Scythas, uis Regem proficiſci? Ad quod ego. Gotos prima quidem manſione conſediſſe in Cimmeria regione, autore Iordane, Ablabio, atq; Dione diximus. Inde quoq; denuo emigrãtes, dum priſtinas in Cimmerijs ſedes repeterent, reliquiſſe in Thracijs deſides, qui Getarum nomen retinerent: Alacriores uerò, tum in Cimmerias regiones latiſsimas remigrantes, ab Dario nunc inſecutos: cùm prius reſides in Thracijs ſubacti, ſeruitutem Perſarum accæpiſſent.

Antinus Rex.

Darius fugit.

Thracũ uecordia ſuperſtitio.

Obiectio.

Solutio.

¶ Dario miſſa à Scythis dona, ridicula quidem, ſed aliter atq; aliter interpretata, Regem Darium mouerunt, ne diutius Scythas inſequeretur, ſed reditum in ſua pararit. Caput. xxvij.

SED hoc tum bellum à Scythis geſtum referũt cedendo, & pugnę occaſionem nullam dando. Darius admirans, quòd nuſquàm prodirent in aciem: miſſo Caduceatore ad gentis Regem: ſciſcitatur, quid ita Scythæ hoſtes ſuos fugerẽt? nec pro tanto nomine priſtinæ uirtutis uſquàm prodirent? Si Perſarum Imperium recognoſcerent: mitterẽt quæ par erant domino ſubiecti donaria. Si iniquum: prodirent in aciem, libertatem ſuam defenſuri. Rex Scytharũ reſpondiſſe fertur. Non uideri Scythis cauſam gerendi belli: neq; domos, neq; arces, neq; urbes ſe habere, quibus propugnandis opus uideretur. Solere ſe crebrò mutare regionem: & id nunc magis pro ſua conſuetudine facere, quàm ullo hoſtium metu. Cedere ſe nunc aduenis, quomodo ſolerent uel aëri corrupto, uel beſtijs noxijs. Nihil tenere ſe in terris, præter Maiorũ ſepulchra: pro quibus in diſcrimen irẽt. Illa ſi Perſæ cunctari uelint: uiſuros ſe uiros, qui ſuorum Religionem tueantur. Quòd ſe Darius appellet eorum dominum, illos non agnoſcere Nam Libertas dominium neſcit. Cæterum ſi muneribus delectetur: habere ſe quæ mittant tempore ſuo. Hæc ubi reſponſa accępit Darius, nihilominus procedens urgebat præcedentes. Cùm aliquantum adunati Scythæ, aciẽ uidebantur oſtentare, Perſæ ad pugnam ſe præpararunt. Iam ſtabant ordines: cùm ecce lepus inter medios decurrit. Scythæ clamore ſublato, hoſtium cœperunt eſſe inmemores: omiſſaquè pugnandi uoluntate, cùm pauci leporem ſequerẽtur, alij dilabuntur. Mirantibus Perſis: nec inſequi uolentibus cum equitatu, ſemper Scythæ uel uelocitate, uel pugna præualuere. Darius ad ſuos conuerſus, Ludificamur inquit à uiris iſtis, & ut apparet irridemur: quibus unius leporis curſus, auertit omnem à nobis reſpectum. Nec diu poſt ueneratà Scythis nuncius, qui dona Regi ex Rege perferret: Auem, Murem, Ranam. Perſarum Proceres Regem, & ille Proceres inſpectando, quid ſibi ridicula dona uellent admirantes requirunt. Depoſcunt ex latore, quid ſibi uelint hæ res à Rege Regi miſſæ. Ille nihil ſe horũ intelligere reſpondit: nec ſe aliud mandatum à Rege ſuo, quàm ut illa perferret, accæpiſſe. Darius recognitionem ſeruitutis, & promptæ ſubiectionis interpretatur. quòd de aëre auem, de aquis ranam, de terra murem, uiuentia producerent animalia: profitentes omnia ſua, quæ uel in cœlo, terra, aut aquis tenerent, Perſarum Regi ſeruitura. Gobrices autem unus ex ſeptem Primoribus Perſis, aliter rem interpretatur.

Darius ad Scythas.

Scytharum Regis reſponſio.

Donaria Scytharum Dario oblata.

pretatur. O Perſæ inquir, niſi aut cum auibus per aëra ſubuoletis: aut cum ratis flumen tranſeatis: aut cum muribus terræ cauernas uobis àperiatis: non erit quarta de manibus hoſtium elabendi uia. Ea ſententia Regem mouit: quòd cerneret, genus hoc uirorum, nullius rei in terra deſyderijs teneri: proinde in æquo apud eos cõſtitutum, uiuere, aut mori. Et iam in terra ſine frugibus qui ſequebantur commeatus, deficere cœperunt: quocirca repedandi conſilium Regem cœpit.

¶ Perſem Darij filium, Goti deuincunt & fugant. Philippus Macedo rurſum Gotis ſuperatis, Regis eorum filiam ducit uxorem. Caput. xxviij.

QVOD ubi Scythę compererunt: curſu prçuertentes, uiarum compendia quæſierunt: prioresq́ ad pontem Hiſtri, quem ſub cuſtodia Darius reliquit, peruenerunt. Iam Pontis cuſtodes à parte Scythiæ laxarunt ſtrata nauigia, ne Scythę incurſitarẽt: ad Perſarum autẽ reditum promptè repararunt, ut traijcerentur. Sed neq́ tam fortiter remearunt, quàm ſunt ingreſsi. Nam hoſtes inſecuti, magnam ſtragem ediderunt. Rex tamen elabitur cum maiori exercitus parte, amiſsis, ut diximus, octoginta ſuorum milibus: quos ipſe in damnis non computabat, pro multitudine pugnatorum: quos ille numeroſiſsimos duxit. Sed nequè Perſes Rex, Darij filius, paternas in gentem hanc iniurias, atq́ contemptum uindicaturus, meliores exitus inuenit. quippè qui Septingentis armatorum milibus ut pater, & trecentis auxiliorum milibus, mille quoq́ roſtratis nauibus, ac tribus milibus onerariarum aggreſſus hanc nationem, ſine honore repedauit. Nec tentare acie illorum animoſitatem præſumens, in Græciam deflectitur: ubi infauſtiſsimè pugnãs, multis ſine numero amiſsis, uix ipſe infelici fuga elabitur. Philippus deinde Alexandri Magni pater, cum ipſo filio traiecit in Scythiam, prædandi magis animo, quàm gentem ſubigendi. Callidus ille Dux, & fallendi per Stratagemata peritiſſimus, fortes pugnatores tum prælio uicit: abactis paruulis, & imbelli turba ad uiginti milia. Magna pecorum abducta copia: auri, argentiquè repertum nihil. Deinde amicitiam cum gente fœderans, Medumpam Gudilæ Gotorum Regis filiam accępit uxorem. ut tali affinitate roboratus, Macedonum firmaret Regnum.

Perſis incõparabilis exercitus, & fuga.

Philippus Gotos uincit.

Affinitas Philippi cũ Gotis.

¶ Philippus expeditionem contra Odiſsitanam urbem inſtituens, Sacerdotum precibus & citharis, ab obſidione depellitur. Caput. xxix.

EA ETIAM tempeſtate (ut teſtis eſt Dio Gręcus hiſtoricus) Philippus inopia etiam laborans, Odiſsitanam Meſiæ ciuitatem, inſtructis copijs uaſtare deliberauit. Ea tum Gotis ſuberat. Vn-

de & Sacerdotes Gotorum, illi qui Pij cognominabantur, patefactis portis, cum citharis & ſacris ueſtibus obuiam armatis progreſsi: patrijs Dijs, ut ſibi propitij, Macedonas abigerent modulantes, ſuppliciter precabantur. Macedones ſiue nouitate inexpectatæ rei ſtupefacti, ſiue Diuorum numine territi, inermibus armati terga uerterunt: acieque ſoluta, quam inſtructam produxerant, fugam inierunt: non ſolum urbem obſidione liberantes, uerùm etiam quę foris iure belli iam tenuerant, reddentes, pacati redierunt. Manſit tamen iniuriæ memoria in cordibus diu Gotorum.

Sitalci Gotorum Ductoris, in Macedones excurſio fortunata. Caput. xxx.

SITALCVS Gotorum Ductor egregius, per ea tempora quibus Alexander Aſiæ imminebat, collecta ſuorum ualidiſsima manu (centum enim & quinquaginta milia fertur produxiſſe) Græciam omnem peruaſtabat. Cùm Perdiccas Macedoniam teneret, reſtitit quidèm opportunis locis huc atq; illuc graſſantibus: ſed iuſtam in aciem prodire tantus Ductor non fidebat. Et illa ingens Macedonum uis, quę in Aſiam omnem detonuerat, in patrio ſolo aduerſus Gotos prorſus elanguit. Ergò direptis omnibus penè locis: uaſtatisq; agris quàm potuit latiſsimè: cum nemo illi aciem pugnaturus opponeret: onuſtus præda, ſuis omnibus locupletatis, incolumem reduxit exercitum. Hæc prima in Europam, uelut matrem ſuam, poſt longa ſecula Gotorum excurſio legitur. Nam priora illorum fortia facta, Aſiam territabant.

Gotorum uictoria erga Lyſimachum, & illorum Regis humanitas. Caput. xxxi.

SVCCESSORIS Alexandri temporibus (nam Alexander Rex aliâs inuictiſsimus, Getas, ſeu Gotos, euitandos pronunciauit) cùm Getis Dronichetes imperitauit: Lyſimachus, ex eiuſdem Alexandri commilitio, gentem infeliciter impugnauit. Nam uiuus in manus Regis peruenit. Cui cùm ſuam, gentisquè ſuę commonſtraſſet inopiā: ſimiliterq; contentos re ſua homines: Ne talibus inquit mortalibus bellū infer, ſed eis potius amicis utere. His dictis, donatum, hoſpitaliter Lyſimachum, & amicitia ſibi deuinctum liberauit. Admirabile quidèm, hoc illi genti dare Naturam, quod Gręci longa Sapientium doctrina, præceptisq; Philoſophorum, conſequi nequeunt: cultosquè mores, incultę barbariæ collatione ſuperari. Tanto plus in illis proficit uitiorum ignorantia, quàm in his cognitio uirtutum.

Gotorum humanitas.

Gotorum

Gotorum Inmortalitatis animarum ſuperſtitio & uanitas narratur. Caput.xxxij.

TRANSIERVNT aliquot inde ſecula,ut nihil magnificũ ab ea gente fieret: aut ſi qua præclare geſta ſunt, incuria temporũ obſoleta perierunt. quòd pauci, & penè nulli tum Scriptores in ea gente eſſent. Quàmuis aliàs teſtetur Autores: Getas multis Nationibus excellentius Sapientiæ ſtuduiſſe. Immortalitatis animorũ opinionẽ induerunt. quòd ſe mori non putant, ait Herodotus: ſed eum qui defunctus eſt, meare ad Salmoxim dęmonem: quem nonnulli eorũ, opinantur eundẽ eſſe Beleyzen. Ad hunc mittunt aſſiduè cum naui quinq; remigũ nunciũ quempiam, ex ſeipſis ſorte delectũ: præcipientes ea, quibus ſemper indigent. Eumq; mittũt hoc modo. Quibuſdam eorũ datur negociũ, ut tria iacula teneãt. Alij deinde comprenſis eius, qui ad Salmoxim mittiť, manibus, pedibusquè, hominem agitantes in ſublime, iactent ad iacula. Quòd ſi ſtatim cadens extinguitur: propitiũ ſibi Deũ arbitrantur. quòd nunciũ facile excęperit. Sin minus: ipſum nunciũ inſimulant, malũ illũ eſſe uirũ. Hoc abiecto, aliũ mittunt, dantes adhuc uiuenti mandata. Iidem dum tonat, aut fulgurat, in cœlũ ſagittas excutiunt: minitantes quòd nullũ alium eſſe Deum præter ſuũ arbitrentur. Verùm, inquit Herodotus, ut ego à Gotis accępi: Helleſpontũ, & Pontum incolentibus, Salmoxis hic homo fuit: Samioq; ſeruiuit Pythagoræ Mneſarchi filio. Iſthic nactus libertatẽ, cùm multum pecunię comparaſſet, in Patriam redijt. Qui cùm animaduertiſſet, gentẽ ſuam malè, & inſcitè uiuere: ipſe edoctus Ionicũ uiuendi genus, & mores quàm Getarum liberaliores: ut qui conuerſatus eſſet cum Græcis, cumq; Pythagora, uiro eius ætatis ſapientiſsimo: domiciliũ extraxit: in quod primos quoſq; populariũ in conuiuiũ accipiebat: & inter conuiuandũ docebat: neq; ſe, neq; ſuos conuiuas, neq; illos qui illic aſsiduè gignerentur, morirenturq;, interire: ſed in eum ire locum, ubi ſuperſtites ſemper omniũ bonorum compotes forent. Dum autẽ ea quæ commemorata ſunt agit, interim ſubterraneũ ædificiũ ſtruit. Quo prorſus abſoluto, è gentilium ſuorũ conſpectu ſe ſubducit: deſcendens ad illud ſubterraneum antrum: ubi circiter triennium degit, deſyderantibus eum ſuis, atq; tanquàm mortuũ flentibus. Quarto anno reddit ſe ſuorũ conſpectui. Atq; ita credibilia effecta ſunt, quæ illis expoſuerat de inmortalitate. Strabo uerò geographus, non multum ab hac ſententia diſcrepans, hoc adijcit: quod tanta cœpit eſſe & increſcere hominis admiratio, ut Regi par haberetur: illumq; Rex in conſortiũ adminiſtrandi Regni deſumeret. Adiuuiſſe ergò Regẽ ferũt: cùm homines longè magis quàm prioribus, an-

Gotorũ ueterum uana ſuperſtitio.

Salmoxis quis.

nis cerneret animos illi attentius adhibentes: tanquàm è diuorum conſilio edicta efferēti. Quod & Numa Pompilius fertur de Egeria nympha populo perſuaſiſſe. Et hic mos ad noſtram uſqȝ ætatē (ait Strabo) perdurat: ut ſemper aliquis eiuſmodi præditus inſtitutis inueniatur, qui Regi Conſiliarius adſit: & ipſos inter Getas Dei nomen aſſequatur. Sacerqȝ relictus eſt mons, quem ſic nominant Cōgeonum. Quo etiam uocabulo præterlabentem amnem appellauere.

¶ Berobiſtas Rex Gotorum electus eſt, ſub quo Dicineus liberalibus artibus Gotos erudiuit, Goti per multos annos Datiam obtinuerunt: quæ Regio poſtea Gotia, poſtremū Gepidia appellata eſt. Caput. xxxiij.

Berobiſtas Rex Gotus

BEROBISTA deinde regnante in Gotis, Dicineus uenit in Prouinciam: eo tempore, quo Sylla rerū Romanarū potitus eſt. Quem ſuſcipiēs Gotorū Rex, permiſit illi parem ſibi poteſtatem. Eius conſilio Goti auſi ſunt Romanorū terras populationibus infeſtare. Tantam is ſibi in populo comparauit autoritatē: ut quicquid ille uel ſuaderet, uel iuberet, quaſi de cœlo ſonuiſſet, alacres impleuere. Inſtruxit gentem plurima ſapientia. Selegit Sacerdotes. Religionē adhibuit. Et in omne quod inſtituit uotum, perduxit gentem: ita ſibi omniū animos conciliauerat. Ethicam quoqȝ perdocens, barbaricos gentis ſuæ mores compoſuit. Phyſicam item tradidit: ut noſſent ſecreta naturæ. Cuius doctrinas diligenter habuere conſcriptas: Belaginesquè appellauere. Neqȝ Logicen pręterijt diſceptatricem, pugnatricemquè artem. Poſtremo nihil omiſit, quod ad uniuerſitatém rerū agnoſcendam pertinere uidebatur. Signa monſtrauit in cœlis. Eclypſium, & cæterorū mirabilium cauſas edocuit. Tempora ſignauit. Vnde tremor terris. Qua ui maria alta tumeſcant, obicibus ruptis: rurſusqȝ in ſe ipſa reſidant. Quid tantū Oceano properent ſe tingere Soles hyberni: uel quę longis mora noctibus obſtet. Cerneres Martiales uiros, poſitis armis indulgere literis: alium in puluere rerū mēſuras deſcribere: aliū cœli ſigna ſubnotare, uenturamqȝ tempeſtatem præſagire. Hęc & alia Dicineus diſſeminās, mirabilis in gente ſua enituit. Quo decedente, pari ueneratione habuere Commoſacū. quia nec imparis erat ſolertiæ. Hic enim & Rex erat, & Pontifex: & in ſumma præfuit genti iuſticia. Et illo quoqȝ rebus excedente humanis, Corillus ad Regnū Gotorū peruenit: & per annos quadraginta in Datia, gentibus ſuis imperauit. Daciam hic, inquit Iordanes, accipe, quam poſtea Gepidarum populi poſſederunt: quam in conſpectu Meſiæ, trans Danubium corona montium cingit: duos tantùm habens acceſſus. Hæc Datia, quā Gotiam ſuis temporibus dixere Maiores: poſtea etiam Gepidia dicta: habet

Dicineus Gotorum eruditor, à conſilijs Regis.

Belagines.

Commoſaus Rex & Pontifex Gotiæ.

Corillus Rex.

habet ab Oriente Orozolam: Occaſu Iaziges: à Septentrione Sarma-
tas, atq; Baſternas: à Meridie amne Danubio terminatur.

¶ Iordanis hiſtorici negligentia taxatur. Berobiſtæ narrantur uictoriæ; & Gotorum cùm augmentum, tum illorum per Romanos depreſsio. Caput. xxxiiij.

BLONDVS in hiſtoria declinantis Imperij, quam ætate
noſtra edidit: ubi initium inclinationis à Gotis perueniſſe teſtatur, &
quædam de huius gentis Antiquitate commemorat: inter alia tradit,
Lucullum Gotos Meſia expuliſſe: illo tempore, quo aduerſus Mithri-
datem Ponti potentiſsimum Regem, bellum adminiſtraret. Incertum
quo id Autore dicat. Nam Plutarchus, qui Luculli res geſtas in uita
eius omnes complectitur, nihil horum attigit. Niſi fortè Ablabiũ iſte
uiderit: quem Iordanes noſter ſemel legiſſe contentus fuit: omnia quę
memoriæ hærerent referens in hiſtoriam. Hinc illa turpis hiſtorici, In Iordanis
Gentis antiquitatem pollicenti, aliquot ſeculorum tranſilitio: pertur- negligentiã
bata rerum expoſitio: & peregrinorum montium, & fontium deſcri-
ptio: quam nemo ex te Iordanes, hoc loco quæſiuit. Elegantius iſta a-
pud Ptolomæum, Strabonemq; leguntur. Gentis tuæ continuatam
per ſecula hiſtoriam, à te expectamus: quam non habens, ad imperti-
nentia tradẽda uires cõtuliſti. Teſtatur Strabo: quòd eo tempore, quo
Berobiſtas, de quo ſupra, Getarũ tenebat Imperiũ: diuus Cæſ. aduer-
ſus hanc gentẽ inſtruxit exercitũ. Et ut paulo poſt idẽ ait. Noſtris an-
nis, hoc eſt, ſub Aug. Cęſ. Ælius Cato, ex trãshiſtrana regione. 50000.
Getarũ in Thraciã habitatura traduxit. Quæ gens eadẽ qua Thraces
utitur lingua: qui hac etiã ætate ibidẽ habitant: Miſijq; uocantur. Be-
robiſtas igitur uir natione Geta, cùm gentis eius Pręfecturæ inſiſteret:
homines frequentia bellorum & cladibus afflictos, reficiendos eſſe cu-
rauit: eosquè eo magnitudinis extulit, nunc exercitatione corporum,
nunc uictus ſobrietate, nunc Edictorum obedientia: ut intra paucos
annos, latum adeptus ſit Imperium: plurimosquè finitimorum Geta- Berobiſtæ
rum ditioni ſubdiderit. Traiectoquè audacter Hiſtro, Thraciam diri- uictoria.
piens, uſq; in Macedoniam, & Illyricum: magnum Romanis terro-
rem incuſſerat. Deq; Gallis finitimis, Thracibus, & Illyrijs prædas
ingentes reportauit. Boios autem, & ſubditos Critoſyro populos fun-
ditus deleuit: ſimul & Tauriſcos. Ad nationis uerò ipſius commodi-
tatem adiutorem habuit Ceneum uirum Magicis artibus deditum, Cenenſis
diu AEGYPTI horas peruagatum, Auguriorum peritum: per augur.
quæ Deorum Reſponſa renunciabat: & paruo in tempore in Deo-
rum numero conſtituebatur. Quemadmodũ de Salmoxi ſupra nun- lib. eo. c. 32. b
ciauimus. Ingentis obedientiæ argumentum eſt: quòd eius ſuaſione

 inducti,

Berobiſtas moritur. induᴄti, uites excideřc:& ſine uino uitam agere conſenſerunt. Ipſe aūt Berobiſtas, inſurgentibus nonnullis prius perijt, quàm Romanus populus aduerſus eum miſit exercitū. Regnicꝙ ſucceſſores plures in partes diuiſi ſunt. Nam cùm Cæſar Auguſtus cōtra eos quinquaginta milia miſit exercitū, tunc quatuor in partes diſtinᴄti erant. Huius aūt gentis partitiones ad tempus fiunt: & aliæ alio tempore. Nam fuit & alia

Getę, Daci, Dani. regionis diuiſio, ex antiquis permanens temporibus. Alios enim Dacos, alios Getas appellāt. Getas quidē, qui ad Pontū in Orientem uergunt: Dacos aūt, qui in oppoſitū uerſus Germaniam, & ad Hiſtri fontes: quos olim Danos uocatos eſſe reor. Exquo apud Atheniēſes, Danorū & Getarū noīa ſeruilia plurimū abundabant: hoc ſanè credibilius eſt, quā à Scythis, quos Daas dicunt. longè enim illi propè Hircaniam poſiti ſunt. Nec ex eo loco Athenas mancipia deportari putandū eſt. Gens deinde quæ Berobiſtæ duᴄtu in tantā conſcēderat amplitudinē: demū ob domeſticas ſeditiones, & ex Romanorum bellis depreſſa eſt. Tamen adhuc ad milia hoīm. 20. emittere aptè ualent. Cùm uerò plurimū auᴄtū haberet̄ illorū Imperiū, ad ducentū milia armabāt: nūc ad eā quā diximus tenuitatē. gens redaᴄta eſt. Eocꝙ propè puentū eſt, ut Rom. ſubdant̄ Imperio. Necdum aūt omnino ſubieᴄti ſunt Romanis, propter quandā in Germanis poſitam fiduciam, qui in eos gerunt ſpiritum hoſtile. Hæc ſunt Strabonis de Getis, atcꝙ Dacis teſtimonia, quæ gentes unam recognoſcunt patriam, regionē Baltiam, Peninſulā grandem: quæ Gotos cum Danis, ex quibus Getæ, & Daci nominati ſunt, longiſsima ante ætate, ut diximus, emiſit: nunc aūt extinᴄto apud Danubium Dacorum nomine, reuerſum eſt nomen in primam regionem. ut ex Danubij quondam accolis, Daci nunc uocentur, qui ab antiquiſsima memoria à Dan primo Rege ſunt uocitati Dani, cuius alternationis uarietas, legentes ſolet in errorem ducere.

Scythæ Daæ.

Daniæ lib. 1. cap. 2.

¶ Iordanem rurſus taxat, Oſtrogotos, à Vuiſigotis ſeparās. Goti item ab Auguſto pacem petunt. Caput. xxxv.

DEINDE tertiā Gotos ſedē habuiſſe memorat Iordanes, poſt Cimeriam terram, quam primam habitabant. Deinde poſt Thraciā, Miſiamcꝙ, in quam ſecundo migrabant, in Ponto ad mare: nec quo tēpore, quóue Duce illó peruenerint narrat, magna Scribētis incurioſitate, ſi modo Annales ante ſe habuit, quos ſequeret̄. Iam inqt, humaniores faᴄti, manſuetioresꝙ, Pontū habitabant. Id ſub Mithridatis Regno, ante, uel poſt fuerit, mirū in ſilentiū. Tantùm hoc cōmemorat, ortā ibi fuiſſe gentis quandam diſtinᴄtionē, ut Oſtrogoti, qui ad Oriētales, Vuiſigoti, qui ad occiduas eius regionis oras habitauerant, dicerent̄. Interuenit tamē, ut Oſtrogo

ta nomen

ta nomen, uni eſſet ex Regibus, qui Orientalibus imperitabat. Inde, alij nacti occaſionē, Vuiſigotos ſeſe dixere. Quanquàm & illud uerū ſit: in primordia Gotorum ſede illam ualere diſtinctionem: ut Orien- tales, & Occidentales Goti etiam ibi nominentur. Vna certè cauſa ma ximè: ut certæ quædam, uel omnes, ad eam quę poſt magis inualuit in hac gente diſtinctionem, poterant ſubeſſe. Commemorat deinde, in ea gente barbara Herōū nomina quę illi Carminibus ſuis cōcelebrāt: & deſcēdit uſq; ad Theodoricū, qui dominatus eſt in Italia: & ad pro lem eius: uſq; ad nouiſsimū Vuitigem: quem magno bello uictū & ca ptum, Belliſarius Iuſtiniano perduxit in Cōſtantinopolim. Nobis ni- hil in nominibus eorū, qui ad hiſtoriā non pertinent cōmemorandis, operæ ponendū eſt: dummodo eos, qui res pręclaras geſſere, ſuis in lo cis in commemorationē reuocemus. Hoc tantū inſinuato: quòd Goti in creandis Regibus non facilè diſceſſerūt à Regia Amalorum in O- ſtrogotis, & Baltorū in Vuiſigotis familia: quo minus ex illis Reges ſi bi per tempora crearent. Quod ubi opus erit cōmemorabitur. Solen- ne fuit in his familijs, atq; adeò in omni gente: præclara Regum facta Carminibus patrijs celebrare: quòd unū in omni gente Germanorū fuiſſe, perennandæ memoriæ genus, Cornelius Tacitus diligens Ger manicæ Antiquitatis ſcrutator, tradidit in ſua Germania. Paulus Oro ſius dum ſuo more calamitates ſeculorum conquirit, curſim multa per uolitat: attingens potius, quàm explicans: commemorat hanc quoquę Gentem inter alias multas, Auguſto Cęſari iam in Hiſpanijs detonan ti bello, ad urbem Terraconem Legationibus occurriſſe, pacem peten tes. Eamq; ſibi promptius pollicētes: quòd in longinqua regione po- ſtularēt, magno honore repetentes memoriā, & innouantes Auguſto gloriam in occidua regione, quam olim Alexander promeruit à mul- tis mundi Nationib. in Oriente. Nam quomodo Hiſpani adierunt in Babylone Alexandrū: ita Parthi cū Medis, Goti cū Ponticis Auguſtū mūdi dominū cōſalutauere in Terracone, hoc eſt, in occidua Hiſpania.

Goti ab Auguſto pacē petunt.

¶ Ad Suetiam reuertitur Autor: atq; illi quoq; per Hiſto ricos malè prouiſum queritur. Caput. xxxvi.

AD Suetiam reuertamur: in qua iamdudū nihil magnū, aut pręclarum recolitur: quòd uel Danorū Imperio per ea tempora paruerint, contenti ſubeſſe: uel quod potius crediderim, quòd pręclara illorū temporū facinora, in ea gente per in- curiā ſcribentiū ſint ſepulta. Nam Daniæ quoq; geſta Scriptor ille me morabilis, per aliquot ſecula tranſilijt, quòd nulla ante ſe habuerit Pri ſcorū adiumenta: nullos Annales repererit: nulla etiam, quæ ſolet in te ſtimonium uocare Carmina (quanquàm illa perbreuia ſint magnarū rerum

rerum teſtimonia) uix paucorum Regum nomina recenſet: multorũ in medio pertranſit. Nam per annos penè Quingentos (quis credat) ſolos quatuor, aut quincꝫ Reges in gente ea regnaſſe? Præſertim, cùm propter incertum mortalis uitæ, & propter multa regnantium pericula: quòd multorum uel inſidijs, uel molitionibus apertis pateant, breue ſit multorum Regnum. Nam quod Satyricus ait,

Ad generum Cereris ſine cæde & ſanguine pauci
Deſcendunt Reges, & ſicca morte Tyranni.

Sicubi conſpectum eſt aliâs, in hac gente conſpectiſsimum eſt. Et quidèm Danici Regni eclypſata narratio, damnũ quocꝫ Sueticis rebus commemorandis irrogauit. Nihil enim in tanto temporis tractu de Suetia attactum eſt. Niſi quod dicitur, Hudetus unus ex Daniæ Regibus, qui hoc interuallo regnabat, Homethum & Hogrinum Suetiæ Principes, maritimo bello ſuperaſſe. Vnde conijcio: per eam tempeſtatem hoc Suetiæ Regnum Ducibus magis, quàm Regi ſuo paruiſſe: & fortaſsè tum etiam Daniæ pependiſſe tributa. Nam poſt Atiſlum, quem duos Sleſuici Præſides, paterni ſanguinis uindices oppreſſiſſe commemorauimus: neminem Regio ibi nomine præditum, ad hæc uſcꝫ tempora Auguſti Cæſaris inuenimus.

Daniæ lib. 1. cap. 14.

Supra eod. cap. 13. c.

¶ Alricus Suetiæ Rex, bello cum Geſtiblindo Gotorum Rege inito, filium amittit. Duellum Goto offerens, ab Erico ſurrogato ſternitur. Caput. xxxvij.

Alricus Rex, Auguſto Cæſare cöetaneus.

ALRICVS circa tempora Auguſti Cæſaris, Sueconũ Regno præſedit: cui cum Geſtiblindo Gotorum Rege, in eodem ſuo Suetiæ Regno bellum exoritur. Nam diſceſsione facta, iam Goti ſuo Regi, quem proprium ſtatuerunt, parebant. Tum uerò Geſtiblindus, cùm ſuis diffideret uiribus, in Frotonem tertium potentiſsimum Daniæ Regem reſpexit, iam inſigni uictoria celebrem. quòd Hunorum Regem in Orientis partibus, cum multis centenis milibus fudiſſet. Illi ergò ſe permittens Gotorum Rex, auxilium rogat in Alricum Regem Sueonum. Nec difficile fuit impetrare. Nam Scalcũ Scaniæ Præfectũ, Ericumcꝫ uirũ Noruagia natum, multis apud Regẽ clariſsimè geſtis florentem: & cui omne conſiliũ Regiũ, pro ſingulari prudentia penè ſoli imminebat, auxilio Gotis in Suediam mittit. Quibus armis adauctus Rex Gotiæ: magno animo, ingenticꝫ fiducia duxit in Regem Sueonũ. Ericus uerò magni agminis ductor, primo mouit in Gunthionũ Alrici filiũ: qui Vuermis præerat, Solongiscꝫ: quẽ prælio aggreſſum, ſuperatumcꝫ, Ericus oppreſſit. Pater occiſi filij nunciũ accipiens, mœrore inſigni afficit: ſublato cui bellũ gerebat, & cui amplum

Daniæ lib. 1. cap. 31. a.

Gunthionus Regis filius cadit.

pararetur

paretur Imperium. Attamen mœroris uictor, exercitum perarmat, ducitq; in hoſtem. Pugnatur aliquandiu æquis uiribus uariante fortuna. Vbi uerò æqua manu digreſſum eſt, iam uitæ faſtidium ſubit Alricum Sueonum Regem: quòd chariſsimo affectu ſpoliatus eſſet. Igitur Geſtiblindum Gotorum Regem uocat in Duellum: in æquo conſtituens, uictor, an uictus eſſet: quem iam uitæ ſuæ pertæderet. Ericus intercæpit euocationem: iniquũ ratus, ut uir pro ætate uiribus defectus, integro opponeretur: ſe illi uicarium opponit Alrico, ſi illi uidebitur, occurſurus. Non indignum iudicans, ſi pro illo cui militaret, uitæ ſubeat periculum. Accæpit conditionem Alricus: & in pugnam perarmatur. Vbi uentum eſt in circum, magnis utrinq; uiribus cõcurritur. Sed tum Alricus ceſsit, ceciditq;: ac Regnũ Suetię ſine Rege pmanſit.

¶ Erici Suetiæ Regis conſilio, Arngrinus ſuperatis Phinnis, & Biarmorum Duce, Frotonis Daniæ Regis filiam meretur. Caput. xxxviij.

ERICVS ortus Noruagia, uir ingenio, lingua, manuquè æquè promptus, uictor Alrici, permittente & aſtipulante Gotorum Rege iam annis defecto: adiuuante etiam Frotone potentiſsimo Danorum Rege: cuius potentia terrori, nomen uerò celebre fuit in omni circum regione: Suetiæ gubernacula ſubit: Hic eſt ille Ericus, cuius in uerbis prudentiam, ingenij dexteritatem, nemo potuit illa ætate, non dico ſuperare ſed ne æquare quidem. Quo apud Suetiam imperante, Arngrinus quidam ex Nobilitate Suetica uir primarius, & bellator egregius, Scalcum Scanię Pręfectum (quem nunc Ducem uocamus) quòd olim ab illo ſpoliatus nauigio diceretur, prouocatũ, Duello oppreſsit. Cuius facti celebritate fretus, Regis Frotonis unicam filiam audebat coniugem poſtulare. Atq; Ericum Suetiæ Regem ſibi ad eam rem peragendam accedere precabatur. Sciebat enim, Frotonem totũ ex illius pendere conſilio. Ille uerò, quòd rem magnam poſcere uideretur: quòdquè Frotonis Danici Regis nomen tum omnibus in circumitu Regibus incomparabile uideretur: ſuadebat uiro: Ni fortibus factis, egregijſquè Militiæ muneribus, ſe faceret Regi Frotoni cõmendatiſsimum: fore Regem clariſsimum ea ſententia, ut filiam non niſi fortiſsimo Duci ad nuptias collocaret. Prouinciam noſſet Phinnorũ, ſolam Regi eſſe contumacem: eam ſi parere Regi cõpelleret, magnam apud Regẽ gratiã initurũ: facileq; ad optatas nuptias peruenturũ. Paruit conſilio Arngrinus: & electa Militũ forti manu, in Phinniam conceſſit. Eſt autem ea gens omnium Borealium extima: niuibus inuolitans quàm citatiſsimè: & quæ plurimum ſagittandi arte ualeat. Congreditur genti Arngrinus armis collatis. Ea artibus ſuis uſa, ſagittis in

hoſtem

Ericus. I. Rex.

Arngrinus Scalcũ Duello uincit.

Phinni.

hoſtem miſsis, retrò tulit greſſum, celerrimè auolans. Secutus autem Arngrinus, uir impiger ad arma: eo compulit gentem, ut omiſsis ar-

Malefica præſtigia Phinnorũ.

mis, ad maleficia confugerent: quibus plurimum inſiſtunt populi Boreales. Itaq; emiſſo ab illis poſt tergum lapide, grandis & inſuperabilis mons Suecis præſtigiatis uidebatur. Si modicum aquæ diffunderent: amnis & lacus dirimere uidebatur inſequentes à præcurrẽtibus. Hæc tamdiu ab illis facta ſunt, donec fucum deprehendens Arngrinus, nihil horum formidaret, quo minus progreſſus uictoriam pera-

Subiguntur Phinni.

geret. Domitis deinde gentibus, id tributi impoſitum eſt: ut per decades quotannis, rhedam pellibus onuſtam, Regi Danorum perſoluerent. Illæ enim ſolę ſunt opes gentis Biarmorum. Deinde Ducem ſubigens, ſimili tributo onerauit: ut per ſingula capita, pellem unam tributi nomine Regi penſitaret. Hac uictoria cumulatus, ad Ericum regreditur: illocq; comitatus, nauigat in Daniam. Ericus apud Frotonem teſtis Arngrino recentis ac magnę uictoriæ fuit: quòd gentem hactenus intactam, tributis ille adegiſſet. Rex collaudato uictore, dignum iudi-

Filiam Frotonis ducit Arngrinus.

cabat quem generum haberet. Itaq; data illi in matrimonium filia, felices nuptias conciliauit. Nam numeroſa inde proles proueniens, Daniam, Suetiamcq; Regio ſanguine impleuit.

¶ Pax Chriſto nato, per Daniam & Suetiam æquè habita.
Mors utriuſq; Regum narratur. Caput. xxxix.

Chriſtus naſcitur.

TEMPVS hoc erat, quo ueritas de terra orta eſt, & æterna iuſticia de cœlo proſpexit: tum publica per terrarum orbem pax, quæ Autorem pacis excępit, ad Dani-

Daniæ lib. 1, cap. 31, a.

am uſq; peruenit, ac Succiam. Nam Froto (quod in Dania diximus) tanta undiq; pace Regnum compoſuit: ut ſublatis undiq; furibus, publicis in uijs aurum anno toto maneret intactum. Secutus illum Ericus Suetiæ Rex, ſimili eſt uſus temporum tranquillitate. Tunc etiam in ipſa omnium urbium regina Roma, ferrea belligeri ſunt clauſa limina Iani. Ita totius orbis conſenſu, nuſquàm bella tonabãt. Quippè cœli Dominus iamiam terris imminens, præſentiam ſuę maieſtatis uel ſic

Frotonis mors. Daniæ lib. 1, cap. 32, b.

innoteſcere mundo uoluit. Froto ad extremum, maleficiorũ uſu, Rex omnibus regionibus conterminis formidabilis, à malefica fœmina in bouẽ uerſa, perijt. Ericus autem Sueciæ Rex, longa feſſus ætate, cùm multum ubicq; ſanguinis proudiſſet, multum per omnem ętatem laboris exanclaſſet, extremum ſpiritum in tempora pacis profudit. Inſolita illis morte, qui ferrum diu tractauere.

¶ Haldanus à Noruagis Regno Suetiæ pulſus, auxilio Fridleui Dania potiti, Regno redditur oppreſsis hoſtibus. Caput. xl.

HALDANVS illi filius, in ſceptra Suetiæ ſucceſsit. Mox autem ubi Regnum iniȷt, cùm Noruagȷs Proceribus bellum illi enaſcitur. Duodecim erant germani fratres, qui ſanguinis, & opum fiducia, crebris excurſionibus Haldanum uexauere. Nec ſegnius ille hoſtibus occurrit. Sæpè manum conſerit. Multum utrobiq; ſanguinis profunditur. Crebra prœlia abſumpſere militantes. Vires paulatim attenuatæ, primùm Suetiæ Regem ad extrema auxilia aſpicere coëgerunt. Fridleuus erat Frotonis filius, in Ruſsiæ Orientalibus Regnis imperans: quem Dani non ſupereſſe putantes, alium ſibi Regem conſtituerunt. Sed Haldanus Suetiæ Rex Orienti propior, ignorare non potuit, pēnes quem Ruſſorum Regnū conſiſteret. Igitur auxiliaria rogaturus arma, eò contendit Haldanus: Patrum utriuſq; merita, & intimam inuicem familiaritatem commemorans: quis fuerit Erico pater eius Froto, qualemúe ſe geſſerit in obſequȷs Frotonis Ericus: par fore, ut renaſcatur in filȷs, quæ cum Patribus intercidit ſanctiſsima fides, & confertiſsima amicitia. Fridleuus ignarus paterni leti, quid apud parentem agatur, ſi uita functus: quis Regni ſtatus ſit, rogat. Vbi audit parētem rebus humanis exceſsiſſe: aliumq; externum, Regio ſanguini ſceptra occupaſſe, ſtatim armis & exercitibus comparatis: & amicum Regno reddere, & ſui iuris Coronam repoſcere cōtendit. Haldanum quidem in Regnum reponit: hoſtes eius inſecutus, fortiter oppugnat, & opprimit. Fidem excedunt monſtra: quæ ibi uelut fabulis contexta narrantur: cùm ſe Rex ſolus periculo obȷceret opprimendorum latronum, qui in Inſula, quā rapidiſsimus amnis ambibat, cuniculis & effoſsionibus latitabant. Rerum ſumma eſt. Expedita ſuorum manu, Fridleuū oppreſsiſſe latrones: Haldanumq; ſecurum deinde ab illis præſtitiſſe.

Haldanus Rex.

Daniæ lib. 1. cap. 34. a.

❡ Starcuteri gigantis figmentio, & geſtorum eius epilogus. Caput. xli.

MEMORATVR hoc loco Starcuteri fortis, & inuicti pugilis monſtroſa quædam, & incredibilis uirtus: quòd ſupra hominum ſtaturam longè euectus, giganteā quandam præ ſe molem tulerit. Reſpondit corporis magnitudini uiriū (ut ferunt) robur. Nam ætatem trium hominum fertur egiſſe. Atq; ita re ipſa compertum ferunt. Cæterum ea quæ adhibent narrationi, fabuloſa ſunt. Thor, atq; Othinum Deos immortales, perinde ac Iouem & Mercurium, huic tantum præſtitiſſe robur: ut illo uindice uterentur in omnes ſui contemptores. Re autem uera compertum eſt, illos fuiſſe maleficos: qui dęmonicis figmentis, & arte Magica, pręſtigioſisquè adumbrationibus, omnem eam gentem in ſe conuertiſſent: ut opi-

Daniæ lib. 1. cap. 35. b.

Superſtitio nes Veterũ. nione de immortalitate eorum habita, illos templis honorarent: & ſi mulacris dedicarent: diesq́ ſolennes eorum uenerationi conſecrarẽt. Et quemadmodum nos ſeptem Planetarum nominibus dies diſcerni mus: ita horum uocabulis ipſi inter ſe ſuos dies deſignarent. Et quis mi ratur tantum ualuiſſe in hac gente talium Deorum opinionem? Quan do apud Ægyptios, Græcos, & Romanos, omnium mortalium pru dentiſsimos, indignæ fabulæ colerentur: templisq́ honorarentur, Iu piter, Saturnus, Mars, Mercurius: quos tamen fuiſſe mortales homi nes, & quorum ſepulchra ſciebant. Sed ex digreſsione reuertamur ad inſtitutum. Hic Starcuterus admiratione dignus homo, hac uixit æta te, illa tam monſtroſa corporis proceritate, & uiriũ immanitate: quòd nihil illi inuictum haberetur. Peruenitq́ in longæuam ætatem. ut ſuis locis attingemus. Eius tamẽ hoc loco commemorationem inſerimus: Cur Starcu teri hic facta mentio. quòd ex Sueciæ regione, in Daniam peruenerit: abſumptisq́ naufra gio ſocijs, ſolus ſuperſtes ſe Regis Danorum famulitio inſereret: præ clara ubiquè edens facinora. Patria tamen illi fuiſſe creditur Eſtonia, in Liuoniæ partibus: regio etiam nunc cognita: à qua breuis tractus eſt in Sueoniam. Idem cùm iam multo tempore apud Daniæ Regem Daniæ lib. 4. cap. 37. Frotonem, multa undiq́ trophęa comparaſſet: & cerneret filium eius Ingellum ſocordem, uentri & delitijs deditum, à bellicis rebus ac labo ribus abhorrere: commilitium eius deſerens, in Sueciam ad Haldanũ Regem, Erici filium ſe retulit. Vnde tamẽ Helgonis Norici precibus euocatus, illi aderat: in Dania Duellũ pro illo excipiens: quo Helgam Frotonis Regis quondam ſui amantiſsimam filiam illi coniugio ſocia ret. Quo in loco nouem ſe tyronibus uno conflictu opponens, omnes trucidauit. Multis tamen inuicem exceptis uulneribus. Idem plagis non dum medicamine procuratis, nec adhuc cicatrice obductis: occiſo ab æmulis Haldano, Sueciam repetens, filium eius Siuuardũ, repreſ ſa rebellium inſtantia, paternæ ditionis ſeruauit hæredem.

¶ Siuuardus Starcuteri auxilijs Regno ſuccedit, at mox prælio, Haldani armis cadit. Caput. xlij.

Siuuardus I. Rex.

SIVVARDVS Haldani filius, præſidio Starcuteri, patrijs Regnis hæres ſucceſsit. Tantum ualuit fortiſsi mi uiri conatus. Huius præclara nulla memorantur: niſi quòd Vluildam filiam, Frotoni Daniæ Regi coniugio ſociarit. Quæ res illi periculum uitę, & poſtremo interitum adduxit. Nam cùm Fro to ille germanum ſuum natu minorem ſuſtuliſſet: quòd ingenti uirtu te, & rerum geſtarum gloria tenebras fratri inijceret: filij eiuſdem occi ſi Haraldi, cũ per multos caſus & pericula plurima emerſiſſent, & ad uiriles perueniſſent annos, paterni ſanguinis uindices, pœnas à Froto ne ſumpſe

ne ſumpſerunt. Nec contentus Haldanus nece patrui, in Siuuardum quoq; Sueciæ Regem arma uertit. Cuius cùm filiam Froto coniugem tenuiſſet, arbitratus & uxoris conſilio paternam necem patratam: itaque prælio commiſſo, Siuuardum Sueciæ Regem oppreſsit.

Ericus, Aquino Duce, ferro aliâs inuiolabili, amiſſo, uaria fortuna, nunc uictor, nunc uictus, ab Haldani tandem inſidijs interceptus, ſtrennuè mortem obit. Caput. xliij.

ERICVS Siuuardi ex filia nepos, Frotonis Daniæ Regis filius, materno auo ſucceſsit in ſceptra Sueciæ. Huic ex qualibet cauſa infeſtus fuiſſe perhibetur Haldanus patruelis eius: uel quòd adoleſcens auitæ necis ultionem præ ſe ferebat: uel quòd ſucceſsioni Suetici ſceptri ſe, quàm Ericum propiorem exiſtimaret. Qualicunq; ergò interueniente cauſa, res in bellum proceſsit. Ibi Ericus Ductorem exercitus habebat Aquinum: qui ferro inuiolabilis putaretur. Haldanus aũt huic rei comparans antidotum, ingentẽ clauam (Herculeum genus) ferri nodis innexuit: qua progreſſus in pugnam, fidebat etiã ſine uulnere Ducem proſternere. Veniunt ad prælium. Magnis utrinq; uiribus certatur. Cadunt utrinquè plurimi. Haldanus in acie Ducem aduerſum per denſa repertum agmina, aggreditur. Reiecto clypeo, utraquè manu ſublatũ clauæ pondus, liberabat in hoſtem. Tum uis hebetandi ferri profuit nihil. quippè cadẽs Aquinus exſpirauit. Attamen oppreſſo Duce, perſtitit uirtus militum, & ſine Ductore uictoriã aſſequitũ. Igitũ Haldanus Ducis quidẽ uictor, ſed acie uictus, fuga ſibi cõſulere cõpellitur. Nã multis affectus uulneribus, ægrè profugit in Helſingiã. Ibiq; uix benè cõſertis uulneribus, ſuperuenere milites Erici Suecorum Regis: ut detectũ ibidem Haldanum, aut caperẽt, aut opprimerent. Sed erat maleficiorum tum magnus uſus in ea prouincia. Nam obcæcati milites, quem quærebant, etiam in conſpectu ſtantem uidere non poterant. Renouato per interuallum bello, Haldanus petit Ericum: in quo cùm ſe numero militum longè cerneret ſuperari, inſidias molitur: obſidens montium fauces, quibus erat Ericus erupturus. Nõ defuere artes cauendi fraudes Erico. Igitur circumducens agmen, patenti uia hoſtibus occurrit. Ibi conſerta pugna, cùm Haldanus uinceretur: parte copiarum ſeducta, idem Haldanus montem conſcendit: quem his rebus ante præparauit. Inde deuoluta grandia ſaxa, agmini gradientium hoſtium ſuperiniecit: oppreſsitq; magnam aduerſantium multitudinem. Suetia enim rupibus, & perinde faucibus & anguſtijs uiarum plena, facilè patet tranſeuntium inſidijs. Effecitq; his rebus: ut Ericus, cuius iam magna exercitus pars erat oppreſſa, fugam intentaret: Haldanoquè Sueciæ Regnum uacuaret. Ingreſſus Suetiam

Ericus. II. Rex.

Daniæ lib. 2. cap. 2.

Aquinus cadit.

Saxorũ deuolutio.

Haldanus, omnia pro Rege adminiſtrabat. At non quieuit Ericus, re
nouatis uiribus, ad pugnam excire hoſtem: feliciusq; arbitratus, in ali
Dania infe- eno, quàm in ſuo graſſari: Daniam prælio pertentauit: Haraldumque
ſtatur. Regem, Haldani fratrem, tribus prælijs ſuperatum, coëgit in auxilium
deuocare germanum. Igitur Haldanus, Daniam à fratre inuocatus, ab
Daniæ lib. hoſte liberaturus, exercitũ deportat è Suetia: fecitq; Erico perinde Re
2, cap.3, a. gnum ſuum peruium. Sed non reliquit diuturnũ. Nam reparato rur-
ſus bello, claſſem inſtruit: eamq; locat in inſidijs occulto maris ſinu: du
obus ſolis nauigijs quaſi ſpeculaturus egreditur: Ericoq; ſe ingerit ſub
aſpectum. Ille ubi hoſtem agnoſcit, tam paruis copijs egreſſum: ilico
adnauigat plenis uelis, illum quaſi intercæpturus. Ille uerò flexa naui-
gatione, longius à ſuis protrahit Prætoriam Erici nauem, paucis æqua
to uelo ſubſecutis. Inde ubi ad locũ inſidiarũ protraxit hoſtem: ſtatim
tecta claſsis egredit̃: Ericumq; cũ paucis facilè multi intercipiũt. Obla
Ericus cadit tam ab hoſte uitã, magno ſpiritu cõtempſit: præligẽs in libertate mori,
quã in ſubiectione uiuere: quę una omniũ fortiũ ſemper ſentẽtia fuit.

¶ Haldanus bello Suetiam conſequitur. Siuualdum cum ſeptem filijs uno duello proſternit. Ebbonem piratam item fundens, Vnguini Gotorum reguli filiam meretur uxorem. Caput. xliiij.

Haldanus HALDANVS iam Suetiæ Regno potitus, mare pira
Rex. 11. tis purgare inſtituit: uir ſolis armis innutritus: & qui coniugio aut li-
beris non ſtuderet: neq; uoluptati ulla ex parte indulgeret. Et dum bel
Siuualdus lis totus incumberet, inuentus eſt in Regno uir primarius nomine Si-
coniurator. uualdus, inter alia militaris operæ præclara facinora, ſeptem filijs pu-
gilibus ſeptus. Hic in concione queſtus apud Primores: Regnũ Sueo
num occiſis Regibus ſuis, alienigenæ ſubeſſe poteſtati. Si uiri eſſent,
facilè futurum, ut illis imperarent, quibus ſeruire cogantur. Inita ergò
conſpiratione, Regem Haldanum pellere, ac Regno deſtituere coniu
rant. Quod ubi ad Regem delatum, iam in maritimis laboranti: nihil
ille motus eſt: ſed militibus ferrum paulisper ab hoſtibus auerſum, in
ciues diſtringendum edixit: quos accæpiſſet in ſe malignari. Auctis de
inde copijs, terra, mariq; ducit in hoſtem. Sed cõiurati ubi uident Re
gem in ſe magnis uenire uiribus, armis ſuis diffidẽtes, quòd imparem
longè militum numerum habuere conſcriptum: in Ducem factionis
ac conſpirationis reſpexêre. Ille ubi ſe ſignari omnium oculis intelli-
git: Haldano Regi mandat per nuncium. Si tibi inquit uirium aliquid
eſt, famam exæquare curato: Duellum offero cum filijs. Detrectare
quidèm uerecundum erat: & ſi iniqua conditio proponeretur, quòd
Rex, inferioris ordinis uiro, unus octonis occurreret. Tanta tamen
erat

erat in Rege animi uis, ut nō recuſaret. Improperanti tamen iniquam
conditionem: quòd timidi animi uideretur, nō fidere pectori: ut unus
uni occurreret: Siuualdus reiecit. Quid ergò iactas uires? Hæc unius Pulchra
uiri ſunt oſſa quæ cernis. Sparſi uires in liberos: partitas illas æquè in uiſio.
duellum contraho. Si tu frigido hactenus thoro cubaſti: tibi refer de=
trimentum. Pater & filij una ſunt caro. Tergiuerſari tibi non licet. His
atq; ſimilibus uerbis prouocatum in duellum Regem extraxit. Exor=
ta uerò pugna, uictor Haldanus, patrem cum filijs uno exitu abſump=
ſit: ſeq; reddit Regno ſuo ad priſtinam ſtabilitatē. Inde uerò iam tem=
porum tranquillitate gaudens, cùm audiret Vnguinum Gotorū Re= Daniæ lib.
gulum, filiam unicę pulchritudinis deſpondiſſe cuidam Piratarū Prin 2. cap. 4.
cipi: ui magis adactum, quàm ſuapte uoluntate: indignatus Halda=
nus, tantam in Regno iniuriam fieri: quòd uir plebeius, ſolis furtis &
Piratica inſignis, Regio ſe ſanguini miſcere conaretur: & quòd indig=
nius eſt, etiam metu impulſum, adigere patrem ad impares nuptias.
Non tulit rei indignitatem: ſed ſecretius per nuncium admonito Vn=
guino, quid pararet, Diem Nuptiarum ubi audiuit eſſe: cùm Regio
luxu feruerent omnia: proximusq; Piratarum Princeps Regi accum=
beret: ſponſus (ut ſperabat ille) Regiæ puellæ, ingreſſus Regiam: Hal
danus ignoto habitu, oreq; parumper diſtorto, ac per induſtriam con
tracto, quis Sponſus haberetur, ad nuptias libera uoce percunctatur.
Qui, inquiūt, Regi proximus accumbit. Ergò conuerſus in eum, Tu
inquit, Regium ſanguinem thoro depoſcis? Quibus oro meritis? qui=
bus Patrum ſtemmatibus? Si quid tibi uirium eſt, exurge mecum in
duellum. Nocturnum ille reſpondet bellum, Laruarum eſt, non ho=
minum. Haldanus ſubinde. Tenebras queri non potes. cùm ſubluſtri
luce Luna diem nobis repreſentet. Rubor adegit hominem aſſurgere Piratā ſpon
in duellum. Victus autem, ex nuptijs funus habuit. Hunc exitum ha= ſum Rex du
buit uir Pirata, quòd ſupra fortunam ſuam nuptias ſequeretur. Halda ello ſternit.
nus puella traducta, Haſmundum ex illa ſuſtulit filium: ſuccreſcenti=
bus annis Noruagiæ Regem. In Regno ita conſeneſcens, alienis com=
modis deſudaſſe uidebatur. Pacatoq; fine quieſcens, uir in armis ſem=
per uerſatus, Teſtamento ſignauit quē poſt ſe Sueciæ Regē uoluiſſet.

¶ Vnguinus ex teſtamento ſuccedit Haldano. Alfus Al
uildam nauali congreſſu, decuſſa illi galea, uxorem
ſibi deſumit. Caput. xlv.

VNGVINVS ex Gotorum Rege, teſtamento Hal= Vnguinus
dani Rex Sueciæ deſignatus, Procerum uoluntate Re Rex.
gnum accepit. Tantum ualuit apud omnes Haldani
fortiſsimi Regis autoritas: tantum apud illum Vnguini uirtus, ut &

Regi conciliaretur ad ſucceſsionem, & Proceribus non diſpliceret. Homo ætate grauis: qui Regnum, quod ex minori maius accæpit, diu tenere non potuit: ſed Siuualdo filio moriens, reliquit tam Daniæ, Daniæ lib. 2. cap. 5. quàm Suetiæ Regna. Cuius res præclaras, quia in Dania ſumus executi, nihil opus eſt hoc loci repetere. Interea cùm utrunquè Regnum uni pareret, Gotorum in Suecia Principatus, quantum potuit ſe à ditione Danorum retraxit: ſuum Regem conſtituens, quem ſequeretur. Regnabat ergò per id tempus in gente Gotorum in Suetia Siuuardus: filios habens Vuemundum, & Oſtenum: filiamꝗ Aluildam eximiæ pulchritudinis puellam. Quæ cum Danorum Regis filio adoleſcenti, & nobilitate generis, & rerum geſtarũ gloria florenti, cùm eam poſceret coniugem, ſola matre repugnante, prouenire non poſſet: Puella omnem thorum maritalem peroſa, cœlibatum eſt amplexa. Ne tamen ætatem in ocio contereret: uirili habitu coniecta, militaria ſectabatur munia: piraticamquè aggreſſa, breui Piratarum Princeps conſtituitur. Caſus obuium illi in mari dedit ſponſum: cum quo ignorante ignorans pugnam confert. Sed dum ferueret prœlium, galea decuſſa capiti, puellam prodit: & ex hoſte protinus dedit amatorem. Siquidem Regius iuuenis ubi agnouit notos uultus, receptui cani iuſsit: pugnamꝗ inhiberi. Et inſiliens puppi uirginem amplexatur: fortunam accuſans, quæ talem illi hoſtem obieciſſet: malle tamen ſic occurriſſe, quàm omnino incognitam præteriſſe. Itaꝗ amata ſua potitur in mari, quam in Regia conſequi non poterat.

¶ Sueci Danis poſt acre bellum, conciliantur. Hagbarti uictoria, amor, & ſtuprum cum Sygne puella Regia: utriuſꝗ item lamentabilis interitus.

CAPVT XLVI.

Regnaldus Rex. REGNALDVS inde Suecorum Regno potitus, magnis uiribus contendit patriæ tueri libertatem: Danoſquè, qui ditionis ſuę iura in Regno præferebant, reprimere. Igitur magnis inter Siuualdum Danorum Regem, Vnguini filium, & hunc Daniæ lib. 2. cap. 5. Sueonum uiribus apud Sialandiam concurritur. Altero pro libertate, altero pro dominatione multa conantibus. Concurſum autem eſt tantis odijs, tamquè graui ac diuturno prælio, ut in triduũ pugna extraheretur: ſola nocte quæ intercedebat, pugnam dirimente. Sed hanc tam pertinacem pugnam, ſola mors Regnaldi diremit. Ille enim ſuæ partis ductor, ubi cadebat: cecidere pariter animi fortiſsimorum militum, ut fugam inirent, qui ubiquè uincere conſueuerunt. Inter alios autem Starcuterus uir monſtroſę fortitudinis, terga tum uertit. Quod

illi

illi creditum eſt accidiſſe: ut humanæ fragilitatis uitam in ſe quoq; experiretur: ne ſupra hominem ſentiret. Dilapſi inde Proceres, in Piraticam ſe conferunt: Haconi cuidã gentis primario adhærentes. Fratres hic habuit Heluuinũ, Hagbartũ, & Amundũ: qui & ipſi Piraticã agẽtes, inciderunt in Siguari Danorum Regis filios, ad eundem quæſtũ nauigantibus. Siquidem honeſtum hoc Militiæ genus tum habebatur. Conſerta pugna, tam acri inter eos odio dimicatum eſt: ut poſtero die, propter crebra ſuorum uulnera, ambæ partes quietem agerẽt. Itaq; poſt mutuum quod tandem tenebant interloquium, ex hoſtibus amici facti, unà in Daniam nauigauere. Hagbartus iam fretus familiaritate Regiorum Iuuenum, in Aula diuerſatur: colloquiumquè (ut fit) cum Sygne Regia puella, dictorum Iuuenum germana ſorore ſerit: illiquè per amorem conciliatur. Erant autem & in eadem Regia Nobiles, qui formæ & nobilitatis fiducia, eandem Regis filiam procabantur. Horum unus gente Teutonicus, cùm intelligeret, puellam in Hagbartum inclinare propenſius: perfecit, ut ſimultas oriretur inter Regis filios, & memoratos hoſpites aduenas, Iuuenes de Suetia progenitos. Quæ paulatim increſcens: ex rixa proceſsit in pugnam. Itaq; Hagbarti fratres, cum Regijs Iuuenibus prẹlio conſerti, utpote in alieno Regno, à multis pauci facilè opprimuntur. Superueniens autem Hagbartus recens uiribus, copijsq; nouis adductis, feſſos pugna Regios confecit. Atq; eit antus uigebat animo amor: ut huius rei ſibi conſcius, muliebri ueſte Regiã peteret: ſpecie perferẽdi mandata ab Hacone miſſa, Puellæ, ut putabatur, ſponſo futuro. Is tum Hiberniam oppugnabat. Muliebri ueſte fallebat omnes: ut ad amatam ſuam perueniret. Sed ubi iam cubatum eundum, ſedulo miniſterio Regiæ puellæ lauandis pedibus ab Ancillis inſtabatur: illa quoq; miniſterium deriuauit in aduenam quæ putabatur fœminam. Itaq; pedes item eius contrectantes puellæ, mirantur callum in calcaneis. Quid mirum inquit Domina, ſi militari officio fœmina diſcurrens, duriciem contraxi manibus, pedibusq;: non penſa, ſed gladium: non lanam, ſed arcũ, armaq; cætera contrectans. Regia autem puella aduentanti nunciç locum cubandi præbuit honoratum: ut ſocia ſibi thori maneret: multa inter noctem ſuper Hacone quæſitura. Hanc rem tum nulla miniſterialium ſuſpexit. Inter mutuç autem uoluptatis colloquia, Hagbartus rogat: quid futurum ſit, ſi pater eius furtà deprehendens, in ſe animaduertat ſçuerius. Illa protinus reſpondit: eundem ſibi cum illo uitæ & mortis exitum fore. Operçprecium eſt agnoſcere, quibus hic ludat Carminibus Saxo noſter, commemorans Amatoris uerba. Hagbarti uictoria.

 Si

Pauca hæc Carmina inſeruit Autor, in gloriam Saxonis

Si captum Genitor tuus
Me triſti dederit neci:
Nunquid coniugij fidem
Tanti fœderis immemor, poſt fatum repetes meum?

Atilla.

Me corde tecum Chare uelle commori,
Si ſors exitij prætulerit uicem,
Nec ulla uitæ prorogare tempora,
Et me conſimili deuoueo neci.

Vt quos idem fœdus thori uinxerat: idem ſupplicij contineat nodus. Priuſquàm autem diluceſceret, abire parans Hagbartus, ab Regijs lictoribus jam omnes exitus obſeruantur. Nam ancillæ (ſuſpicioſum genus) neſcio quid conſpicatæ, uirum adeſſe prodiderūt. Comprenſus, in medium producitur. Sententiæ rogantur in tam temerarium, uiolentumq́ ſtupratorem, latronemq́: qui prolem Regiam partim caſtin guere, partim auſit inceſtare. Erant, qui forti eius opera in hoſtes moenerent utendum. Sed præualuit eorum ſententia, qui pœnas ſumere uoluerunt. Itaq; ſuſpendio adiudicatus educitur. Obſeruabat è ſpecula Regia filia, quid Amatori futurum eſſet, quem iam ſcierat comprenſum. Vbi ſuſpendio adiudicatum comperit: dedit lachrymas morituro. Et circumſpiciens Ancillarum fidiſsimas, Quænam inquit ueſtrū, dominam me uolunt abituram comitari? immo ut rectè intelligatis, morituram? Omnes illachrymatæ, fidem dederunt. Illa conſtituto ſpeculatore, qui nunciaret momentum Amaſij morientis: alios ſubornauit, qui ignem ſupponerent triclinio, ſimul ut illa ſibi manum inieciſſet: pepla ſingularum iubet ab alto alligari; nodumq́ fieri, cui prompte capita inſerantur. Hagbartus ubi adducitur, circumſpiciens oculis, quærebat amatam: percupiens, ut ſub oculis eius moreretur. Vbi uidit patere feneſtras, cuncta oculis obſeruantis puellæ: Benè habet inquit. Paludamentum ſuum iubet, quæ proxima ſtabat arbori injicere. Quo facto, arbitratus puellæ ſpeculator, iam ipſum appenſum: dat ſignum obſeruantibus; Ilico ignis exoritur: capita nodis ancillæ inſerunt cum domina: pedum fulcimenta, quibus inſtiterant, pedibus deijciunt: & ante Amatorem ſuum Amata conſumitur. Incendio puellaris aulæ conſpecto, agnouit Hagbartus quid ageretur: Nunc inquit tempus eſt: include ſpiritum Lictor: ne longè comiter præcedentem, quàm hac luce dilexi chariorem. Ita & ille conſumptus eſt. Elegiam idem Saxo conſcripſit Iuuenis morituri his uerbis.

Hagbartus ſuſpendio adiudicatur

Spectaculū miſerabile.

Ocyus ò Iuuenes correptus in aëra tollar:
Dulce mihi nupta eſt, poſt tua fata mori.

Aſpicio

Aſpicio crepitus,& tecta rubentia flammis:
Pollicitúſq; diu pacta reuelat Amor.
En tua non dubijs complebitur pactio uotis,
Cùm uitæ mihi ſis,interitúſq; comes.
Vnus erit finis,unus poſt fœdera nexus:
Nec paſsim poterit prima perire Venus.
Felix,qui tanto merui conſorte iuuari:
Nec malè tartareos ſolus adire Deos.
Ergò premant medias ſubiecta tenacula fauces:
Nil niſi quod libeat pœna ſuprema feret.

Ille mox Lictoris opera abſumitur. Rei fides præſentibus locorum indicijs exhibetur. Cùm & Hagbartus pago uocabulum indiderit: nec longè à Sigari oppido locus pateat: ubi plano paulū locus elatior, ueteris fundi inſtar protuberantis, humi ſpeciem demonſtrat. Sed & trabem quidam non diu ſe eo loci repertam, memorabat uidiſſe: quam agreſtis uomere glebam rimatus offendit. Ferūt puellam poſt fata diu conſpectam, noctibus ad ignem ſedere in Suderburg: cæſariemq; comere, aduerſatam contuentes dorſo, non fronte conſpici, & in hunc uſquè diem durare uiſionem.

¶ Haco fratrum fata ulturus, bello Sigarum Daniæ Regem proſternit. Faſtuoſus alius Haco, poſtea cum Stuualdo, multorumq; infelici cæde cadunt.

CAPVT XLVII.

HACO ex Suetiæ Proceribus uir primarius, frater Hagbarti memorati, dum ea quæ diximus gererentur in Dania, Hiberniam oppugnabat: reduxitq; exercitum. Comperto quæ de fratribus geſta erant, indignè tulit, duos ex germanis prælio, tertium publico, & ignominioſo abſumptum ſupplicio, uindicare illorum fata ſtatuit. Sed qui illum in Hiberniam comitati ſunt commilitones, cùm in Daniam exercitum conuertiſſet: Regis amore, Haconem deſerendum putabāt. In quibus robuſtiſsimus ille Starcuterus, qui poſt Regnaldum Suetiæ Regem fato functum, Haconi adhæſerat: iam uerò in Daniam ducturum, deſerebat. Tantum apud memorem ualuit Danorum quondam Regum cum illo ſociale contubernium. Haco nihil motus defectione commilitonum, reliquum agmen ducit in hoſtem. In portu quem Heruuyck uocant, milites exponit, terreſtri itinere procedens. Partem tamen claſsis iubet littora legere, ut ſi opus uideatur, præſidio ſit militibus. Maximequè ſylueſtria terit itinera, quo minus conſpiciatur, ſed ut quàmocculti ſsimè adueniat. Vbi iam dumeta ſylueſtria finem haberent, mox iubet omne agmen, deſectis ramulis, præ ſe ferre

Supra eo. cap. 46. a.

Stratagema

ferre uirentia. ut fallant ſpeculatores. Primæ, ac ſecundæ ſtationis uigi les deluſi, non agnoſcunt quid ageretur: Tertij uerò propius luci rem intuentes, Regi denunciant, propinquare nemus. Ille dolum proſpiciens, quàm ſit longè rogat: ſed interim quàm poteſt uelociſsimè contra Daniæ lib. 2. cap. 7. hit exercitum: & in apertum progrediens, obuius ſit hoſti. Conſeritur pugna. Acri pugnant odio Sueci, incuriæ uindices. Rex Daniæ Si Sigarus cadit. garus in pugna cadit. Tum cædes in omne genus hominum crudelis. Siuualdus Sigari filius bella renouat. Accurrunt uoluntarij omnes, patris clade filij miſeratione commoti. At Haco ipſe Dux agminis, pri ma contentus ultione, conceſsit in Patriam. Perſtitit alius Haco, nomine Faſtuoſus: & pugnam excipit, tantis uiribus exertam: ut multis ante milibus proſtratis, amborum Duces exercituum corruerint. Vix pauci ſibi fuga conſuluerunt. Remiges egreſsi nauibus, Suecos ſuos tumulauere. At à ſuperuenientibus Scanicis trucidati, & ipſi tumulum auxere cæſorum. Hic finis infelicis pugnæ: in qua omne Regij ſanguinis ſtemma Suetiæ ſucciſum, ad fœminam unam peruenit.

¶ Ruſſos Rex Suetiæ Aluerus bello infeſtat. Iſtic Haldanus Hildegerum fratrem uterinum Duello ſternit. Caput. xlviij.

Aluerus Rex. ALVERVS deinde ex Primoribus Procerum, Suetiæ Regnis potitur. Qui ampliandæ ditionis gratia, arma uertit in Ruſſos: proxima illi ad Orientem regione agentes. Inter Hildegerus pugil quis. alios autem militarium operũ illuſtres uiros, Hildegerus quidam præcipuæ fortitudinis pugil militabat: natus patre Gunnaro Suetici ſanguinis: matreq; Drota Noruagici Regis filia. Quam Bocarus quidam Danici generis uir Primarius, occiſo Gunnaro tulit, coniugemque ac Haldanus quis. cæpit: & ex ea ſuſtulit filium Haldanum, præcipuè uirtutis induſtrium pugilem: & qui fortitudinis ſuæ merito, unicã Regij ſanguinis in Dania puellam coniugem habuit: & perindè in Regem Daniæ profecit. Erant igitur uterini fratres Hildegerus, & Haldanus. Id cùm Hildegerus natu maior compertum haberet: Haldanus minor ignorabat. Is cùm ubiq; laudis materiam perquireret: audiens Ruſſos premi Sueco rum armis, eò ſe contulit, Ruſsis militaturus. Cunq; prælia aliquot leuia, uaria eſſent fortuna pacta: proceſsit Hildegerus Suetici ordinis ar miger, quemlibet ex Ruſsis in duellũ prouocãs. Dũ aũt illi muſſitarẽt, circumſpicientes quem opponerẽt, Haldanus ſe ultroneũ obtulit. Hil degerus fratrẽ agnoſcens, reſtitit: indignũ teſtatus, quòd cùm ipſe. 70. pugilũ uictoria ſit clarus, cum homine parũ ſpectatæ uirtutis cõgredi, ingloriũ ſit illi. Eam cauſam prætexebat, abſcondens, quòd cõmunis ſanguinis

ſanguinis reſpectu pugnam detrectaret. Haldanus uerò iactabundus, alium ſibi depoſcit: quando ille metu recuſet. Obijcit ex grege unus: quem facilè ſuperat. Deinde duos unà congredientes, pariter obtruncat. Ternis etiam euocatis, eundem fecit exitum. Ita paulatim gliſcente calore, uſq; ad.u. una pugna ſublatos paulatim aſcendens peruenit. Iam uidens Hildegerus fraterna decora, ſuis æquata numero, diutius pugnam detrectare duxit ingloriũ: nec tamen ſe quis eſſe aperuit Haldano. Pugnabant in eo gemini affectus. Nam quòd patrem ſuũ, Haldani parens ſuſtuliſſet, paternæ necis uindicem præferebat. Sed hunc affectum ſuperabat in eo, materni uteri commune concæptaculum: ut recuſaret, donec per æquatam iam uirtutem, diutius detrectare pugnam, formidini deputaretur. Callebat autẽ hebetandi artem ferri Hildegerus: & ea ſępè in periculo ei uſui fuit. Nec tamen defuit hoſti, ubi ſenſit aduerſam calliditatem. Siquidem ubi comperit enſi ſuo uim abeſſe, panniculo texit: & perinde uim illi ſuam (ut ferunt) reſtituit: uulnusq; intulit Hildegero letale. Quo excepto, innuẽs hoſti, exceſsit duello: iam ſe fratri aperiens quis eſſet. Ibi lamentum non uulgare ex Haldano perſonuit. Cur inquit Germane, tam diu latuiſti? donec ſceleratam dexteram, tuo tingerem cruore. Infelicem me. Quando alterum ex nobis cadere in fatis fuit, ego prò te quàmuellem excępiſſe uulnus. Neq; te frater, integro in fratrem officio functum arbitror: quòd non ante prodideris. Ille hoc ſuppreſsiſſe teſtatur: ne per ignauiam ſe retraxiſſe putaretur à periculo. Hæc dicẽs extinguitur. Haldanus pro mercede inuictæ ubiq; fortitudinis, unicam Daniæ Regis filiam, cum Regno promeretur uxorem. Apud militares autẽ uiros nulla laudis miſeratio eſt, frater, an alienus fortiter oppreſſus ſit. Pietatem tamen ob texerat ignorantia. Aluerus autem Suetię Rex, in reliquam ætatẽ ſtuduit tranquillitati, Legibus & moribus Regnum componens.

Haldanus Duello ſuperat.

Duellum fratrum.

Hildegerus à fratre cadit.

Vbi ad ſeniles peruenit annos, inter manus propinquorum ſpiritum ultimum poſuit: filijs Regnum linquens hęredibus. Sed hic uoluminis huius modus ſit. ne ad infinitum procedat.

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, Rerum Goticarum, & Suetiæ geſtarum, Hunorum item origo, LIBER II.

¶ Magna difficultate & leuibus coniecturis tempora in quibus Goti præclaras res geſſerunt, ad Cæſarum tempora conferuntur.

CAPVT I.

RES Goticas ad Cæſarum uſquè tempora, ex obſcuritatibus difficile fuit in lucem uendicare. quòd tenuiſsimis adiumentis, & illis non ſatis explicitis niteremur. Ex hoc autem tempore, quo gentis huius in eum modum creuit audacia: ut Romanis ſe legionibus auderet opponere, cœpimus Romanę hiſtoriæ Scriptoribus ad rem noſtram uti adiutoribus. Qui ubi ſuorum ſunt laudes proſecuti, etiam illos attigerunt, quibus Romanæ uires colluctabantur. Nec minuere uirtutem hoſtium: laus erat Romanorum. Quippè fortes uiciſſe, fortium maior eſt gloria, quã ſi imbellibus conflictaſſent. Proinde C. Cæſar cùm Aſiaticã gen-
Caius Cæſ. tẽ facilè domuiſſet: inſcripſiſſetq́ currui triumphali, Veni, Vidi, Vici: non tam ſuæ glorię, Romanorũq́ laudibus ſtuduit, quàm hoſtiũ ignauiæ detegendæ. Verùm nihil hoc quenpiam moueat: ſi (ut illi uocant) Barbarorum res non adeò amplificent, ut ſolent ſuorũ Romani Scriptores. Detur hoc nationis affectibus. Magno Germanis nobis incommodo, & irrecuperabili Antiquitatis detrimento, Plinius, & Corneli-
Cornelius Scriptor. us, Germanica bella ſcribentes, interierunt. Cornelius quidèm ex parte, amiſsis primis decem libris, & parte ſequentiũ extat. In primis autem res fuere Germanicæ ſub Auguſto, & Priuignis eius, uſq; ad Claudium Caligulæ ſucceſſorem. In quibus deſcribendis qualis fuerit, facilè monſtrat in Germania ſua. quòd profuſus in laudem gèntis, plus
Plinius. quàm Germanus, ſuam attollere gentem præſumeret. C. autem Plinius. xx. libros de bellis Germanicis ſcriptos edidit: de quibus nihil uſquè hodiè remanſit: præter inanem titulum. Quot ibi laudes Gotorũ, Dacorum, Cimbrorum, Cattorum interierunt. Ergò amiſsis tam claris teſtimonijs, paruas reliquias circumiẽtes mendicemus: donec temporum curſu, & ætatum proceſſu ad pleniora documenta perueniamus. Sub Auguſto quidèm Getæ, Daciq́ in Thracia, & ad Danubij ripas demorati, bellis attacti, & (ut Strabo ait) uicti: ad multa milia, ut ſupra quoq; commemorauimus ex eodem Autore, cæſi ſunt multi, etiam trans Hiſtrum nutu uictoris collocati. At non diu quieti permanſere. Nam ſub Tiberio Auguſti ſucceſſore, qui in Imperio nulla bella perſe,

per ſe,ſed per ſolos Duces adminiſtrauit,clauſtris ſuis exeũtes, Meſiã omnem peruagati ſunt:captis urbibus, agris uaſtatis,onuſti præda ſe in ſua receperunt. C. etiam Caligula,qui Tiberio ſucceſſerat, magnis minis gentem inſectabatur:ſed ad arma non peruenit. Mouit quidèm exercitum in Germaniam, Sueuię infenſus:ſed non ſinebat hominem perdita uita,fortiter in hoſtes agere. Vnde reductis militibus, nihil clarum peregit. Et in eo rerum ſtatu, Goti quoq;, qui & Getæ, & Daci, promiſcuè ab Autoribus appellantur:Gens ab origine una,& quæ cõmunem patriam Baltiam peninſulam recognoſcit, conquieuere.

¶ Dorpaneus Gotorum Rex,bis Romanos cędit,
Domiti tandem per Traianum Cæſ.in ſua
protruduntur. Caput.ij.

DORPANEVS Rex erat in hac gente eo tempore, quo Romano Imperio Domitianus incumbebat. Cuius auaricię pertęſi Goti, quòd Prouincialibus grauis eſſet:fœdera quę ſub Priſcis Principibus,ab Auguſto Cæſare, autore Agrippa inierũt: nunc penitus rumpentes, Danubium facto agmine tranſierunt. Seruauere aduerſam ripam,tanquàm Imperij limitem, Romani milites. Dux erat Opius Sabinus,uir militaris induſtriæ peritiſsimus. Reſtitit ille traijcientibus quoad potuit. Sed dum illi animoſius tranſeunt, quàm Romani reſiſterent: ad confligendum totis ſe uiribus iuſta acie Romani contulerunt. Pugnatum eſt acriter:ſed tum Romani uicti ceſſere. Cæſus eſt Dux ipſe,cum toto agmine Romanorum militum: ut pauci qui rei nuncium facerent,ſupereſſent. Domitianus ubi comperit,alio Duce alios miſit exercitus, terra, fluminecp; arma comparans in Gotos. Ventum eſt ad pręlia. Ibi Fuſcus Cornelius Dux bellicæ rei ſcientiſsimus,ſimili uſus fortuna,fortiter pugnãs,cecidit: deletiq; ſunt Romani exercitus. Libet in hac re uerba Blondi Romani Scriptoris introducere,quæ ille ex Cornelio Tacito,quem integrum legiſſe uidetur(quàmuis nunc Italia integrum fertur non habere. alioqui truncũ non emitteret)mutuatur. Ait enim. Opius Sabinus primùm,& poſtea Fuſcus Cornelius Romani Duces, ipſis cõgreſsi Gotis, copias amiſerunt:& in prælio ceciderunt. Et tamen Goti, quibus uictoria haud fuerat incruenta, in Romanis Prouincijs eo tempore remanſerunt. Quam complexus hiſtoriam Cornelius Tacitus, numerũ interfectorum Romani exercitus,ob magnitudinem cladis referre omiſit. Idq; aſſerit Tacitus, facere exemplo Saluſtij Criſpi, numerum ſupprimentis occiſorum in clade ſimili Romanorum. Domuit tamen, & Romanis Prouincijs expulit Gotos inſignis Princeps Traianus: ſed in ſuis barbarici ſoli prouincijs,in quibus quieſcere promiſerũt, dimiſit intactos.

Dorpaneus Rex.

Goti Romanos cædunt.

Cęduntur Romani ſecundo.

ctos. Hæc ſunt Blondi teſtimonia ex Tacito. Quæ idcirco poſui:ut uideatur ſupereſſe integer Tacitus:ſed in odium Germanorū fortè manet in umbris.

℄ Gotis in ſua reuerſis, pacem & fœdera cum Romanis ineunt.quòd Decibali Regis eorum res, infelicius ſucceſsiſſent. Caput.iij.

Decibalus Dux.

DECIBALVS Gotorum Dux, rebus præfuit: cùm Traianus optimus,ut ferunt Imperator, Gotos Romanis Prouincijs expellendos duceret,Thracia,Miſia, & omni Transhi ſtrana regione:& collatis uiribus Goti tum ceſſerunt fortiſsimo Imperatori,in Daciam ſuam,hoc eſt,in interiorem Hiſtri, ſiue Danubij ripam ſe retrahentes:ibiq; pacatos ſe manſuros pollicentes,fœdera cum Romanis innouari paſsi ſunt:ut pleriq; extant Autores. Sed ut alij ferunt:ex quibus Eutropius:uicto Decibalo,Daciam fecit prouinciam ſuam,trans Danubiū,in his agris,quos nunc ait,Tryphali, nunc Victohali,& Termigiti habent. Ea prouincia decies centena milia paſſuum in circumitu tenuit. Hæc ſunt Eutropij de ſua memoria uerba. Neminem autem moueant,commutata nomina gentium : quæ poterant etiam tunc per errorem Imperitorum fuiſſe uerſa. Nam apud Geographos earum gentium,quæ hic referuntur,nomina nulla legūtur. Tribolos autem,& Vuandalos fuiſſe Dacis,Getis,Gotisq; conterminos, legimus quàmfrequenter in Annalibus. Cunq; Adrianus Traiano in Imperio ſuccederet:ſiue inuideret Traiani gloriæ : ſiue quòd infinitū opus uideretur,longinquas ſeruare Prouincias:Aſſyriam,Meſopotamiam, Armeniam reliquit:reuocans exercitus, ac finem Imperij uoluit Eufratem eſſe. Idem de Dacia facere conantem, amici deterruerunt. ne multi ciues Romani,Barbaris traderent̄. Nam Traianus uicta Dacia,ex toto orbe Romano, infinitas eò copias hominum tranſtulerat, ad agros atq; urbes colendas. Daciæ enim diuturno bello, Decibaliq; res fuerant exhauſtæ . Ita reliquit Romanam ſuo tempore Prouinciam Adrianus.

Goti in ſua repelluntur à Traiano.

Eutropius.

℄ Oſtrogota Rex Gotorum declaratur. Maximini Imperatoris Rom.ex Gotis nati robur,uires,& facta clariſsima narrantur. Caput.iiij.

Oſtrogota Rex.

OSTROGOTA deinde in gente ſua Regnum accepit. Habebat iſte nomen ſibi perſonale,quod aliâs magnæ parti nationis erat commune : abuſq; ductum prima gentis origine:quòd adhuc in Suecia manentes Goti,per Orientales, & Occidentales ſunt diſterminati . Potuit eadem quoq; gentis partitio perdurare in Scythico ſolo : ut qui littora Pontici maris demorarentur: Oſtrogotæ,hoc

tæ, hoc eſt, Orientales: qui uerò ad ripam Danubij utranque, Vuiſigotæ, hoc eſt, Occidui dicerentur. Sed hac ætate Oſtrogota Rex in omni ea natione quaque uerſum tenebat Regnum. Priuſquàm tamen ille perueniret ad Regnum, Maximinus ex ea gente natus, Romani Imperij culmen apprehendit: quod in huius gentis præclaris rebus commemorandis, ſileri non debet. Cùm ſit inter decora eius uel primum: inde aliquem conſcendiſſe ad ſummam in terris dignitatem. De quo teſtimonium eſt Iulij Capitolini. Maximinus inquit ſenior, ſub Alexandro Imperatore enituit. Militare autem ſub Seuero cœpit. Hic de uico Thraciæ uicino Barbaris: barbaro etiã patre & matre genitus: quorum alter è Gotis, altera ex Alanis geniti eſſe perhibentur. Et patri quidem nomen Nicea: matri Ababa fuiſſe dicitur. Sed hæc nomina Maximinus primis temporibus ipſe prodidit. Poſtea uerò ubi ad Imperium uenit, occuli præcepit, ne utroque parẽte barbaro genitus Imperator eſſe uideretur. Prima ſtipendia Equeſtria huic fuere. Erat enim magnitudine corporis conſpicuus, uirtute inter omnes milites clarus, forma uirili decorus, ferus moribus, aſper, ſuperbus, contemptor, ſæpè tamen iuſtus. Sub Seuero cœpit clareſcere. Natali die, Getæ iunioris filij ſui Imperator ludos dedit militares, propoſitis præmijs argenteis, hoc eſt, armillis, torquibus, & balteolis. Hic Maximinus Imperatorẽ publicè petijt: ut ſibi daret licentiam contendendi cum his, qui iam nõ mediocri loco militarent. Magnitudinem corporis Seuerus miratus: primùm eum cum lixis compoſuit, ſed fortiſsimis: quo diſciplinam militarem non corrumperet. Ille ſedecim lixas uno ſudore deuicit: ſedecim acceptis præmijs minuſculis, non militaribus. Iuſſusque eſt militare. Tertia fortè die cùm proceſsiſſet Seuerus ad campum: exultantem in turba barbarico ritu, compeſcere iuſsit Maximinum ad Romanam diſciplinam. Tunc ille, ubi de ſe intellexit locutum Imperatorem: ſuſpicatus Maximinus & notum ſe eſſe Imperatori, & inter multos conſpicuũ: ad pedes Imperatoris equitantis acceſsit. Volens experiri Imperator, quantus eſſet in currendo, equum admiſit multis circumitionibus. Et cùm Imperator laboraſſet: neque ille accurrẽdo per multa ſpacia deſiſſet: ait ei. Quid uis Thraciſſe? Num delectat luctari poſt curſum? Quantum inquit libet ò Imperator. Seuerus ex equo deſcendit: & recentiſsimos quoſque, ac fortiſsimos milites ei iuſsit comparari. Ille more ſuo ſeptem fortiſsimos uno ſudore uicit: ſolusque omnium à Seuero poſt argentea pręmia, torque aurea donatus eſt: iuſſusque inter ſtipatores corporis ſui ſemper in aula conſiſtere. Quam ego uiri fortiſsimam pugnam, ex Scriptore Romano libentius inſerui: quòd in rebus Danicis, & Sueticis deſcribẽdis, fides inde fiat Saxoni eius gentis Scriptori.

Maximinus Imp. Gotus.

16. lixas deuincit.

Luctator fortiſsimus 7. ſternit.

ptori. Cuius autoritatem ſequimur: quòd multas ſimiles, monſtroſaſque pugnas in ſua gente cõmemorat. Incredibile memoratu eſt: quantum biberit, comederitque. Amphoram ſæpè Capitolinam hauſit. xl. & ut alij. lx. carnis libras uno tẽpore abſumpſit. Seuero ſemper charus. Caracallæ charior: ſub quo magnos Ordines duxit. Macrino abſtinuit: tanquàm Imperatoris ſui occiſore. Heliogabalũ impuram beluam contempſit. Interim in Thracia Gotis ſuis, & Alanis familiariter uſus: cùm optimum Imperatorem Alexandrum rebus potitum audiret, redijt: magniſque ab illo honoribus exceptus eſt. Primus Ordines duxit. Multa fortiter geſsit. Et Alexandro cæſo, ad Imperium peruenit: indignante Senatu, quòd ſine autoritate ſua imperaret. Bellum grauiſsimũ geſsit in Germania. Et in Italiam reuerſus, in oppugnatione Aquilegiæ, à ſuis deſertus, cum filio, cognomine Pulcherrimo iuuene omnium mortalium, cæſus eſt. Hæc ad amplificandum gentis decus, ex Romana hiſtoria de Maximino placuit inſerere. Nunc uerò ad gentis huius Goticæ Regẽ Oſtrogotam percenſendum, unde longius digreſsi, reuertamur.

Maximini cibus & potus admirandus.

Fit Imperator Rom.

¶ Sub Oſtrogota Rege eorum, Goti ſtipendijs ſolitis priuati, in Romanos armantur: at à Decio repelluntur. Aucti redeuntes, Romanas deprædantur prouincias. Caput. v.

SVB hoc Rege Oſtrogota, cuius & diuturnum erat Imperiũ, et fortunati in rebus bellicis ſucceſſus, ſatis ampla erat gentis huius poſſeſsio: longinquè quoque ditionis Regnum. Nam & Ponti Scythica littora tenuit: in quibus tanta terrarum ſpacia, tot ſinus maris, tot fluminum excurſus: ut iam Romano etiam Imperio terrifici uiderentur. Vuandali, Marcomanni, Quadi itẽ his acceſſere: qui tum omnes Germaniam incolebant. Et de Vuandalis quidẽm quæ gens fuerit, cõpertum tenemus: Marcomanni uerò, & Quadi ubi habitauerint, non ita exploratũ eſt. Quàmuis coniectura licet aſſequi: latiſsimam tunc, ut nunc, Vuandalorũ gentem, diuerſis etiam, pro diuerſitate regionũ tum ut modo, nominibus cenſitam fuiſſe. Nam qui nunc Bõemi, Dalmatæ, Sclauoni, Poloni, Ruſsique, ſuis quique terris nomina uariarunt: una tamen gens, una lingua eſſe probaẽ. Idẽ tunc, licet in una gente, potuit accidere. Et Marcomanni quidẽm magno bello, quod cum eis Marcus Antoninus geſſerat, memorabiles habentur. Quadi uerò, & Sueui bello ſocij illis tum fuere. Sed nunc quod cõcæpimus de Gotis proſequamur. Ea tempeſtate Romanũ Imperium duo tenuere Philippi, pater, et filius, primi ad ſceptra Principes Chriſtiani: quorũ (Anno ſecundo M. Vrbis conditę) annus, magno & incredibili apparatu, ingentique

Gotorũ potentia.

Anno ab Vrbe. 1047.

ingentiq́; cunctorũ lętitia celebrat. Goti ſubtracta ſibi à Romanis ſti-
pendia, indignè ferentes, rebellionem moliuntur. Quàmuis enim lon
gè agerent in ultimis Romanæ ditionis finibus: ſolebant tamen mune
ribus & donatiuis militaribus honorari à Romanis Principibus: & à
Ducibus limitaneis. ut uelut fœderati arcerent incurſiones exterorũ:
ipſiq́; ſe ſuis finibus continerẽt. Ergò cùm iamdiu nihil tale acciperẽt:
Rex Oſtrogota armata ſuorũ multitudine, fines Romani inuaſit Im-
perij, Mœſiam, Thraciamq́; populatus. Mittit Philippus ex Ducibus
rei militaris peritiſsimũ Deciũ. Qui expedito exercitu, facilè repreſsit
diſperſos ad prædam: cöegitq́; tranſito Danubio, Gotos ſe in ſua reci- Profligant Goti à Romanis.
pere. Compertoq́;, quòd negligentia Limitaneorum militũ, Goti ani
moſius iſſent, quàm illi reſtitiſſent: exautorauit Milites magno nume-
ro: aliosq́; conſtituit limiti obſeruando. Et rebus proſperè geſtis, inco
lumem tum reduxit exercitũ. Exautorati aũt Milites, contumelia affe-
cti: ut ſe de Romanis uindicarent, iungunt ſe hoſtibus Gotis. Quorũ
fiducia, Rex ipſe ſuorũ trecenta milia perarmauit: duxitq́; denuò in fi
nes Romanorum. Tantæ multitudini impares Romani Milites, ceſſe Romanos fugant Goti
re uenientibus: & nullo reſiſtẽte, prædam opulentã latè cõtraxerunt.

¶ Marcionopolis Thraciæ urbis origo, obſidio, & redem-
ptio. Gepidæ qui, & unde: eorumq́; à Gotis ſuppreſsio.

CAPVT VI.

MARCIONOPOLIS urbs erat in Thracia metro-
polis, quæ Traianũ Imp. habuiſſe fert conditorẽ: indito
noĩe germanę ſororis, quę Marcia fuit. quòd Numen loco putaret in-
eſſe. Nã ea mulier, dũ aurea pelui ad ripã fluminis, neſcio quid lotura
conſiſteret: elapſum de manu uas, profunda petiuit. Vbi triſtis mulier
ſuã accuſaret ſecũ negligentiam: ecce contra uim metalli, aurũ emergit:
ac ſe reddit dominæ merenti. Cuius rei miraculo motus Imp. fertur ci
uitatẽ eo loco condidiſſe. Quam tam florentem, locupletemq́; Goti fir
mauerant obſidione. Ciues incommodorum pertęſi, auro multo redi
munt libertatẽ. Goti accępta ingenti pecunia, ſe in ſua tum receperũt.
Sed dum Goti in alieno debacchantur: domeſtica eorũ res incurſioni
patuit Gepidarũ. Qui uicinam genti regionem, quæ nunc Pannonia
inferior eſt, inſederunt. Operęprecium eſt, huius gentis noſſe originem.
Teſtatur Iordanes, Gotos fuiſſe: & hos ab origine, & cum Rege Eri- Gepidæ, Goti.
co, pariter Gotia, quæ pars eſt Suetię, antiquiſsimo tempore egreſſos,
nomen tenere ex quodam conuitio. Nam ternis tum grandibus naui-
bus egreſsi Goti memorantur. Duę cum Rege celeres tenuere portus
quos petiuere. Tertia tardior, alios in ſinus elabitur. Quorum tardita-
tem pertęſi alij, Gepanta illos patria lingua, hoc eſt, pigros atq; tardos

dixere: Benè congruente nomine moribus & factis eorundem. Nam & corporis motu, et ingenij tarditate ſegniores perhibent. Inde pauliſper (ut fit) ex Gepantis, mutato nomine appellati ſunt Gepidæ; quod in ea gente, quandiu Regno ualuerunt, uocabulum ex contumelia natum, per multa ſecula in gente durauit. Faſtida gentis tū Rex erat: cùm Oſtrogota Rex Gotorū, in prouincijs Rom. cū exercitu moraret. Is collecto ſuorum non contemnendo agmine, mouet in regionem Gotorum. Siue illum ſtimularet inuidia Goticæ uictoriæ: ſiue aliæ ſuberant cauſæ belli excitandi. Nam ſunt qui ſcribant, Gepidas iam multiplicatos, anguſto iuxta Gotos commorantes, popoſciſſe à conſanguineis, partem Prouinciæ, quę illis erat latiſsima: & quia diu negata fuit, armis occupaſſe: dùm foris Goti pręliarentur. Indignatus eſt Oſtrogota, dum is motus ei Gepidarum nunciaretur. Nihil enim ab illis, uelut conſanguineis, graue formidabat. Sed tum compoſitis foris rebus in patriam contendit. Conueniunt ad oppidum Galtis, iuxta fluuium Hauna. Ibiq́ magna partium cōtentione certatum eſt. Quippè quos inuicem, & armorum ſimilitudo, & pugnandi non diſsimilis conſuetudo, aſperis odijs concitabat. Sed cauſa melior, uiuacitasquè uirium tum, & ſemper fecit Gotos pręualere. Nam inclinata parte Gepidarū, nox prælium diremit. Tunc relicta ſtrage ſuorum, Faſtida Rex Gepidarum in patriam properauit: tàm pudendis opprobrijs humiliatus, quàm fuerat elatione erectus. Redeunt uictores Goti, Gepidarum diſceſsione contenti: ſuaq́ in patria tranquillitate temporum perfruuntur, per tempora Regis Oſtrogotæ: qui & ipſe, licet uir bello ſemper fuerit exercitus, tamen in pace uitam finiuit.

Faſtida Gepidarū Rex

Gepidarum fuga.

¶ Philippolim Thraciæ urbem, Cinna Gotorum Rex expugnat. Decius Imp. Rom. in inſidias abductus, à Gotis, cum filio, & exercitu perit. Caput. vij.

Ciña Rex.

CINNAM uocat Iordanes, qui poſt Oſtrogotam Regno potitus eſt: quem alij Ombam dixere. Is uires ſuas partitus, mediam copiarum ſuarum partem in Mœſiam direxit populabundus. quòd deſidentibus circa cuſtodiam Romanis militibus, & ipſis inter ſe Principibus de Imperio certantibus, Decius occiſis duobus Philippis, Romano Imperio potiretur. Quę res opportunitatem pręſtitiſſe uidebatur Gotis digraſſandi. Ipſe Rex Cinna octoginta milibus armatorum, ad Enicſiam nouam urbem duxit: quam monumentum uictoriæ ſuæ Traianus erexit: captam à gente Sarmatarū. Eó Imperator Decius cum exercitu contendit. Sed Cinna ubi adeſſe uidit Romanos cum Imperatore exercitus, retroceſsit. Contēditq́ in Thraciam: Philippolim opulentam ciuitatem expugnaturus, Decius ab ijs

ſe hoſtem

ſe hoſtem comperiens, ueſtigia eius ilico legit: ſecutus in Thraciam, ad radicem Hæmi montis quieuit. At prius Goti expugnauere urbem, quàm poſſet Imp. ferre præſidiũ. Expugnatamq; militibus conceſſere diripiendam. Locupletati inde Goti, erexere animos: auſi in aciem ſe opponere Romanis exercitibus. Victor autem in primis cõgreſsibus Decius, hoſtes in anguſtias locorum, quæ in Dardanijs ſunt, compulit: & obſedit. Expugnaſſetq; fame, ni proditus à ſuis fuiſſet. Gotorum Dux per legatum dicitur poſtulaſſe: ut omnium præda relicta, ſinerentur abire cum ſuis trans Hiſtrum. Romanus Imperator negauit: auidus illos perdendi. quia toties fractis fœderibus irruperant, qui Prouincias Romani Imperij quieſcere non ſinerent. Iamq; ferè uoti compos, Trebonianum Gallum, Ducem limitis Miſiæ, ad obſidendos aditus, ne fugerent, cum bona parte copiarum miſit. Ille conſilium Gotis patefecit: eosq; monuit, ut ſe diuiderent, & alij conſiſterent in inſidijs propè paludem: alij in primo congreſſu fugam ſimularent paludem uerſus. ut Romanum militem pertraherent in inſidias. Goti nonnihil addentes Galli conſilio, rem peragunt. Cùm in pugnam deſcenderẽt: admiratus Imperator nouam fiduciam: quòd qui modo perculſi metu erant, arma poſcerent: ignarusq; proditionis, certus uictoriæ, copias educit. Illi ſtatim terga dant. Imperator inſequitur. Cùm peruentũ eſt ad inſidias, fit atrociſsima pugna, utrinquè cædes magnæ. Deciani difficilime prœliabanť, luto paluſtri afferente cladem. Tamen non moriuntur inulti: & loco, & fato aduerſantibus pereũt. Decius pater, cum filio occubuere. Senior fortè equo inſidens, ne uiuus in hoſtium manus perueniret, inſiliit in uoraginem paludis. Quæſitum poſt cadauer eius, nuſquàm repertũ eſt. Sed Iordanes aliquanto rem diuerſius narrat. Decium cupientem Philippoli ferre opem, cito petiiſſe Berceam: & inde fugatum ab Cinna (& ut alij uocant Echinna) Rege Gotorũ: reparatisquè in Mœſia uiribus, rediſſe ad hoſtes, qui Philippolim cœperant: & priſcum Ducem ſibi conciliauerant. Ita ipſo congreſſu ictũ ſagitta Decium filium occubuiſſe: & patrem, uel ut filij cædem ulciſceretur, uel ut morte ſua finem dolori inueniret, in fortiſsimos ſe inmiſiſſe hoſtes: & nuſquàm apparuiſſe: ſed Dijs ſuis ante congreſſum immolaſſe ad Abrittum Mœſiæ urbem. Inde factum loco nomen, Ara Decij appellatur. Ita Goti non ſolùm uictores, Romanum etiam Principem, cum filio trucidarunt. Nec erat qui illorum uim & arma ſuſtineret: cùm Æmilianus primùm, inde Gallus cum Voluſiano rerum Romanarum potirentur.

Philippolis depredatur.

Proditio Treboniani

Gotorum erga Rom. uictoria.

¶ Gotorum excurſiones & depopulationes ſub Ducibus Veſpa, Veduca, & Tarnaro. Caput. viij.

Anno Chriſti 266. VESPA, Veducas, Tarnarusq; Duces erãt armorũ in Gotis: quà tempeſtate, capto ab Rege Perſarũ Sapore, Romanorũ Imp. Licinio Valeriano: eiusq; filio Galieno itidẽ Auguſto, in omnẽ libidinẽ reſoluto: cùm diuerſis partibus orbis, multi purpuras in contemptũ Galieni induiſſent: ipſi quoq; Goti, licentioris euagationis ſumpſere audaciam. Nam Ducibus, quos diximus, naues ingreſsis, mare petiere occiduum. Primumq; enauigantes in Helleſpontũ, Aſiam peruaſere minorem. Epheſum cœpere: uaſtaueruntq;, incenſo illo famoſiſsimo in omni terrarũ orbe Epheſianæ Dianæ templo: quod olim gentis ſuæ fœminæ fundauerunt Amaſones. Rurſus profecti in Bithyniam, Calcedonem claram urbem ſubruerũt: quã poſt Cornel. Abitus aliqua ex parte reparauit: & quàmuis poſtea refloruerit, ueſtigia tamen ueteris ruinæ diu præferebat. Ilium quoq; poſt Agamemnoniacũ incendiũ urbs reparata, ſenſit Gotorũ iram: uicinisq; urbibus aut populatis, aut incenſis, in Thraciam abierũt. Nam ad radices Hæmi montis, urbẽ inuadunt Anchiolos, Perſarũ opus. Ibi aquarũ balneis calidarũ delectati, aliquandiu conſederunt xij. milibus paſſuũ ab ea urbe: aquis ſalutaribus, & quibus in magno terrarũ orbe, reparandis membris, uix ſimiles experti ſunt, uehementer affecti. Inde præda inſigni locupletes, domũ redierunt. Meminit et Oroſius huius tam longinquæ Gotorum excurſionis. Græcia inquit, Macedonia, Pontus, & Aſia Gotorum inundatione delentur.

Gotorũ excurſiones.

¶ Gotorum per Claudium Imperatorem Rom. memorabilis ſuppreſsio & clades. Caput. ix.

PRIMVS eo tempore Macrianus, unus ex Ducibus capti Imp. Valeriani: qui etiam, procurante Baliſta Præfecto Prætorio, poſtea imperauit: Gotos per Thraciã, Mœſiamq; digraſſantes compeſcuit: Romanisq; prouinciis ſategit expellere. Sed quod ille non impleuit, Claudius Imp. peregit: trecenta uiginti Gotorũ, & qui illis commilitabãt milia uicit: pro magna parte extinxit. Quod Epiſtola eius Romam miſſa declarat. Erant in ea multitudine Peuci, Trutingi, Virtungi, Gepidæ, Celtæ, Heruli: ſed ductores omniũ fuere Goti. Ob ingentem aũt uictoriam, tantus Romæ habitus eſt Imp. honor: ut clypeũ aureum honori eius conſecrarent in Capitolio. Vnde apparet: quis tum metus fuerit Gotici nominis in urbe Roma. His de rebus teſtis accedit Trebellius Pollio in uita Galieni. Goti inquit, occupatis Thraciis, Macedoniã uaſtarũt: Theſſalonicã obſederũt. Quę oĩa cõtemptu Galieni fiebant. Pugnatũ in Achaia Macriano Duce cõtra eoſdẽ Gotos: unde uicti per Achęos, retroceſſerũt. Scythę aũt, hoc eſt, pars Gotorũ, Aſiam uaſtabant. Tunc etiam templũ Epheſiæ Dianæ

Anno Chriſti 274.

Got. 320000 milia cadũt, per Claudiũ Imp. Rom.

ſiæ Dianæ deſpoliatū, atq; incenſum eſt. Cuius opus eſt fama in populo ſatis nota. Et poſtea idē in Claudio eiuſdē Imperatoris, Epiſtolam miſſam ad Senatū Romanū, legendam in populo uiſerit talem. Senatui, populoq; Romano, Claudius Princeps. Ego uerba magiſtri memoriæ non requiro, Patres conſcripti: militantes audite quod uerum eſt. Trecenta uiginti milia Barbarorū in Romanū ſolum armati uenerunt. Hæc ſi uicero: uos uicem reddite meritis. Si nō uicero: ſcitote me poſt Galienū pugnare uelle. Fatigata eſt tota Reſpubl. Pugnauimus poſt Valerianū: poſt Ingenuum, poſt Regillianū, poſt Lollianū, poſt Poſthumū, poſt Celſum, poſt mille alios, qui cōtemptu Galieni Principis, à Repub. defecerunt. Non ſcuta, non ſpatæ, non pila iam ſuperſunt. Gallicas et Hiſpanicas uires Reipub. iam tetricus tenet, et omnes ſagittarios (quod pudet dicere) Zenobia poſsidet. Quicquid fecerimus, ſatis grande eſt. Hos igitur Claudius, ingenita illa uirtute ſuperauit: hos breui tempore attriuit. Habuerunt præterea hoſtes duo milia nauiū: duplicem ſcilicet numerū: quibus Iliū, totam pariter Græciam, omnem Theſſaliam, Aſię urbes quondam expugnare conati ſunt. At illud Pöeticus ſtylus fingit: hoc uera continet hiſtoria. Ipſius Claudij aliam audiamus Epiſtolam. Claudius, Braco Duci Illyricano. Deleuimus trecenta uiginti milia Gotorū: duo milia nauiū merſimus. Tecta ſunt flumina ſcutis, ſpatis, & lanceolis. Littora omnia operiunt. Campi oſsibus latēt tecti. Nullū iter purū eſt. Ingens Carthago deſerta eſt. Tantū mulierū cœpimus, ut binas, ac ternas mulieres uictor ſibi miles poſsit adiungere. Et utinam Galienū non eſſet paſſa Reſpubl. utinam ſexcentos Tyrãnos non pertuliſſet: ſaluis militibus, quos prælia ſuſtulerūt: ſaluis legionibus, quas Galienus malè uictor occidit: quantum eſſet additū Reipub. Siquidèm nunc fragmina Naufragij publici, colligit noſtra diligentia, ad Rom. Reip. reparationē. Pugnatū eſt enim apud Mœſios: & multa prælia peracta apud Martionopolim. Multi naufragio perierunt. Pleriq; capti Reges: captæ diuerſarum gentium fœminæ Nobiles. Impletæ Barbaris ſeruis, ſenibuſq; cultoribus Romanæ Prouinciæ. Factus miles barbarus, & colonus ex Goto: nec ulla fuit Regio, quæ Gotum ſeruū, triumphali quodam ſeruitio non habebat. Quid boū Barbarorū noſtri uidere iuniores, quid ouiū, quid equarum, quas fama nobilitat Celticarū, hoc totum ad Claudij gloriam pertinet. Ita Romanus de Romano ſcribit Imperatore. Si docius quiſpiam ex Gotis, rem in literas retuliſſet, paulo diuerſius ſonaret. Et quando in Romanorum teſtimonia de rebus Goticis incidimus: proſequamur quæ de Aureliano Imperatore, ſuper Gotorum rebus ſunt perſcripta. Loquitur Valerianus Imp. Auguſtus. Gratias tibi agit

Claudius Imp. ad Senatum Romanum.

Cl. Bracotti ſcribit.

Aureliane

Reſpub. ad Aureliani epiſtola.

Aureliane Reſpub. quòd eam Gotorum poteſtate liberaſti. Abundamus per te præda: abundamus gloria, & his omnibus quibus Romana felicitas creſcit. Cape igitur pro rebus geſtis tibi Coronas murales, Coronas uallares quinque, Coronas nauales duas, Coronas ciuicas duas: Haſtas puras decem, Vexilla uincolora quatuor. Vides, quàm magnum fuerit, cõflixiſſe, & uiciſſe Gotos. Addit, Tunicas Ducales Ruſſas quatuor, Pallia Proconſularia duo, Togam prætextam, Tunicam palmatam, Togam pictam ſubarbalẽ, Sellam eburneã. Nam te Conſulem hodiè deſigno. Scripturus ad Senatum: ut tibi deputet ſcipionem: deputet etiam faſces. Hæc enim Imperator non ſolet dare, ſed à Senatu qui ſit Conſul accipere. Aurelianus ſurrexit: atque ad manus acceſsit: agens gratias militaribus uerbis: quæ propria & ipſa apponenda decreui.

Aurelianus ad Valerianum Imp.

Et ego inquit domine Valeriane Imperator Auguſte, ideò cuncta feci, ideo uulnera patienter excæpi, ideo & equos, & coniuratos meos laſſaui: ut mihi gratias ageret Reſp. & conſcientia mea. At tu plus feciſti. Ago ego gratias bonitati tuæ, & accipio Conſulatũ quem das. Deus faciat, & Deus certus, ut & Senatus ſic de me iudicet. Hæc idcirco poſui, ut qualis fuerit terror illa ętate Gotici nominis apud Romanos appareat: quãdo tam magnus eſt honor habitus Duci, qui uel uno prælio ſuperior, retrò uidetur egiſſe hoſtes Gotos.

¶ Cannabas Gotorum Rex cadit. Aureliani uictoria, ſub Claudio Imperatore, & triumphus. Gotorum ſub Probo reconciliatio. Caput. x.

Cannabas Rex.

CANNABAS, ſiue ut alij uocant, Cannabandes, Gotorum Rex erat, cùm Romanũ Imperiũ Aurelianus teneret. Cui prædeceſſor ſuus Claudius adhuc Duci, mandauit, Bellum hoc Goticũ, per Epiſtolam hanc.

Aureliano Claudius

Flauius Claudius, Valerio Aureliano ſuo S. Expetit à te munus ſolitũ noſtra Reſpub. Aggredere, quid moraris? Tuo Magiſterio Milites uti uolo, tuo ductui tribuens. Goti oppugnandi ſunt, Goti à Thracia amouendi. Eorũ enim plærique Hæmi montem, Europamque uexant: qui te pugnante fugierunt. Omnes exercitus Thracios, omnes Illyricanos, totumque limitem in tua poteſtate conſtituo. Solitam nobis ede uirtutem. Tecum erit frater Quintilius, cùm occurrerit. Ego alijs rebus occupatus, ſummam Belli illius, uirtutibus tuis credo. Vides qualis fuerit Gotorum reſpectus, quibus fortiſsimũ Ducẽ, cum proprio fratre Imp. duxit exponendos. Sed ille tũ ſecũdis uſus prælijs, Claudianis auſpicijs Rẽpub. in integrũ reddidit. Oro, quę fuit illa magnitudo cladis ſub Claudio, cũ occiſis. 320000. tã cito poterant Goti reparare uires, ut fortiſs. Duce opus fuerit ad gentem reprimendã? Eſt quod ſæpè dixi; rem aliter Gotus, ac Romanus

æquè

æquè docti narrarent. Idem Aurelianus iam Auguſtus, cùm in Orientem aduerſus Zenobiam armaſſet exercitum: in ipſo itinere multa peregit prælia. Nam in Thracia, & Illyrico occurrēs, Gotos uicit. Ducem gentis, quinetiam Cannabam, cum quinq; milibus hominū trans Danubiū interemit. Et poſt Orientis, Galliarumq; uictoriam, cùm urbē Romā triumphans ingrederetur: inter alios ſplendore inſigni, currus erat cūctis ſpectabilior, is quē Gotorū Regi fertur ademiſſe. Eum quatuor Cerui domiti trahebant. Hoc curru inuectus Capitolio ferē Aurelianus: cùm Ceruos Ioui ſuo deuouiſſet, immolabat. Ductæ ſunt & decem Mulieres, quas uirili habitu pugnātes, inter Gotos cœperat: cùm multæ eſſent interemptæ, quas de Amaſonū genere titulus indicabat. Nam Goti, Sueui, Vuandali, Alani, Roxolani, Sarmatæ, Franci, Germaniq; ducebātur in triumpho, uinctis poſt terga manibus. Attamen eò res breui peruenit, uiuente, & adhuc imperante Aureliano: quòd uaſtatū cerneret Illyricū: ac Mœſiam uideret deperditam. Prouinciam trans Danubiū Daciam, à Traiano conſtitutam, & à ſe renouari tentatam: ſublato exercitu, & prouincialibus, reliquit: deſperans eam poſſe retineri: abductosq; ex ea populos, in Mœſiā collocauit: ſuamq; Daciam appellauit: quæ nunc duas Mœſias diuidit. Huius aūt ſucceſſor in Imperio per mediū Tacitū, Probus, cùm Germaniam omnem pacaſſet: Sarmatas repreſsiſſet: tendit iter per Thraciam, atq; omnes Geticos populos, fama rerum territos, & antiqui nominis potentia preſſos: aut in deditionē, ſi refragarentur: aut ſi quieturi uiderentur, in amicitiam accæpit. Durauit hic rerum ſtatus per aliquot Imperatorū tempora: ut ſub hoc Probo, & qui ſequebatur Caro, aut etiā ſub Diocletiano, & eius conſorte Maximiano, nihil in hoc populo nouaretur.

Cannabas cadit.

Triumphus Aureliani.

¶ Galerius Cæſar Rom. fortuna iniqua preſſus, Gotorum auxilijs ſubleuatur. Caput. xi.

GALERIVS Maximianus Cæſar erat cum Conſtantio, illectus à Diocletiano, & Herculeo Maximiano Auguſtis: ut ſecunda poteſtate fruerenē in Romano Imperio. Quorū Maximianus Galerius Orienti Præfectus, bellum adminiſtrabat in Narſetē Perſarū Regē. Cùm interim Diocletianus in Ægypto: & Herculeus Maximianus in Gallijs bello detonarēt. Interim Galerius, quòd pro ętate inſolētior uidereē: temerè inito prælio, uix æqua manu diſceſſerat. Deinde iterū fortunā retentās, ferocior imminebat. Ibi uictus, oēm amiſit exercitū. Aderat cū copijs Diocletianus Auguſtus, & corā illo cōtemptui habitus, in purpura pedes ad rhedā Auguſti, per multa milia currere ſinebaē. ut ferocis iuuenis animus exaſperatus contumelia, cautior in hoſtes fieret. Igitur reparandis agminibus circum-

Galerij fortuna.

circumſpiciens, Gotos ex Thracijs, Mœſiaquè adiutores promeruit. Quorum forti uſus opera, uictor, pridẽ uictus, euaſit. Magno prælio & contumeliam detergens, & uictoriam Romanis importans, Gotos auxiliarios diu in precio habuit. Hic uide Lector, ne nominum ſimilitudine fallaris. Nam Herculeus Maximianus hic eſt, quem primũ collegam accæpit Diocletianus: ſub quo in Gallijs martyrio coronata eſt legio Thebeorũ martyrum. Alius uerò Galerius Cæſar erat primùm: poſtea tamen, cùm & Diocletianus, & Herculeus Maximianus purpuram deponentes, ad priuatam redierũt uitam: factus eſt Auguſtus cum Conſtantio, patre Conſtantini Magni. Cognomento dictus eſt Maximianus: quàmuis apud multos appellatus ſit Maximinus. Sed Pomponius Letus, diligentiſsimus Antiquitatum ſcrutator, ex inſcriptionibus marmorum & æris, Maximianum, non Maximinum teſtatur uocatum. Erat tamen & ante, & poſt Maximinus: hic quidèm in toto Regno ſuccedens Alexandro Auguſto: ille uerò in Oriente Cęſar à Galerio eſt allectus.

Goti Galerio operas locant.

Maximianus.

Conſtantinus Magnus, Gotos memorabili ſtrage debellatur: at fœdere cum illis inito, eorum opera paſsim utitur. Caput. xij.

A MEMORIA quidèm Aureliani, qui exercitus reduxit à Datia, & Probi Imperatorum: qui Gotos quieſcentes in amicitiam admiſit & fœdera, quieuere: nec excurſionibus uexauere Romanas Prouincias: auxilia mittẽtes Romanis Imperatoribus, ubi inuitarentur: & uiciſsim militaria dona receperunt. Nihil perinde magni patrauere: niſi quòd auxiliarijs copijs Rempub. Romanã fulcierunt. Paulatim uerò in obliuionem uenere Romanis. Sub Auguſto deinde Conſtantino Magno ſe commouentes, ubi & Mœſiam, & Thracias excurrere tentauerunt: magno prælio fuſi, non minorem cladem ſub hoc Imperatore, quàm ante ſub Claudio accæperũt. ut Blondus ipſe teſtatur. Et tamen, quòd non contemnenda manus bello ſuperfuerit, indicat fœdus, quod idem Imperator cum illis renouauit. Neq; enim fœdere opus extitiſſet: ſi ad internicionem ab illo cæſi, uires aut uehementer attenuantes, aut nullas retinuiſſent. Quo inter alia comprenſum eſt: ut uocati Romanis ſignis adeſſent: militarentq; Reipubl. Quod ipſum magnificè impleuerunt. Nam eorum forti opera, ſæpè uſus eſt in Sororium ſuum Licinium: quem Galerius Maximianus Cæſarem legit: ipſe Conſtantinus data in coniugiũ germana Conſtantia, etiam fecit Auguſtum. Erat enim uir militaris, induſtriæ peritiſsimus, & Reipub. plurimum neceſſarius. Sed exoſor Literarum, & Chriſtiano nomini inimiciſsimus. Vnde factum eſt: ut odium merere-

Anno Chriſti 338.

Gotorum clades magna.

Licinius Imperator.

tur

tur optimi Principis Conſtantini Magni. Cumq; in eum duceret iterũ atq; iterum Conſtantinus, Gotos ſemper habuit auxiliatores. Nec ſemel illum uicit, ſemper renouantem bella. Vnde factũ eſt: ut omni honore deſtitutum, precibus uictus ſororis, priuatum illum uiuere ſineret in Theſſalonica. Sed cùm neq; ſic ſatis quieturus uideretur, ſcripſit Conſtantinus Senatui Romano: quid de Licinio faciundum uideretur. Ille reſcripſit: Militum cum iudicio permittendum. Vnde euenit: Licinij mors. ut iter facientem, milites opprimerent. Hæc idcircò ſcripſi: ut cognoſcamus, Gotos in precio fuiſſe illa tempeſtate. Blondus quidèm noſtrôrum Scriptor temporum, breui commemoratione percurrit Gentis huius memoriam. quoniam ab ea cœpit inclinatio Romani Imperij: quam ille in primis deſcribit. Et tamen originem non explicat: media tempora multa tranſilit. Id quod nos tranſiuimus. tamen attingit: Baſſianum Seueri filium, leuibus prælijs caſtigaſſe magis Gotos, quàm ſubegiſſe. Gordianum quoq; minorem, ibi exercitum habuiſſe: conflixiſſeq; cum gente. Proxima ætate, Decium Ducem à Philippo Imperatore miſſum, aliquot prælijs inferiorem, infecta re ad Italiam redijſſe: cùm forte cauſis & uijs ſeſe monſtrantibus, in odiũ Philippi ad Imperium Romanum aſpiraret. Sed præterit, eundem Decium iam Imperatorem, cum Cęſare filio eiuſdem nominis, totis uiribus confligantem huic genti, cum filio, & exercitu perijſſe. At quæ nos in medio, uſquè ad Conſtantinum commemorauimus, ſilentio tranſit. Nos uerò compertum tenemus: Gotos ſub Conſtantino Magno. xl. milibus armatorum, quorũ erant Duces Ariaricus, & Atricus militaſſe: eorumquè forti opera uſum: primùm, ut diximus, in Licinium: deinde in alias ubi opus erat gentes Imperio rebelles.

¶ Gibericus Gotorum Rex, Vuandalos uincit, & expellit: qui ad Imp. Conſtantinum fugientes, pacem impetrant. Deq; Gentium nominibus uariatis.

CAPVT XIII.

GIBERICVS in gente ſua Regnũ tenuit, adhuc Imperante Conſtantino magno: patre natus Hilderico, auo Ouida. Gibericus Rex. Hic accæpto Principatu, cum Romanis quidèm fœdera ſeruauit illabata: ſed erant uicini Vuandali ſub Rege ſuo Vuiſimaro, quos ſuę ditionis facere cogitabat. Conſederant autem ad ripam Danubij Borealem: à Gotis ad Occiduum, ſupra Marcomannos: qui ab illis ad occidentem habitabant. A Meridie Danubij ripam, ab Aquilone Hermunduros habebant. Gibericus itaq; ducens in Vuandalos, magno illos bello uicit: multis mortalibus utrinq; cadentibus. Victi autem Vuandali, ad Imperatorem confugiunt Conſtantinũ: pacem ab illo, & ſedes in Pan

nonia poſtulantes. Et impetrarunt: icto fœdere cum illo. Ibiq; conſe-dêre uſq; ad tempora Honorij Imperatoris: donec à Stilicone euoca-
Vuandaliæ lib. 1. cap. 22. rentur. Quod in Vuandalia dicemus. Tempore ex illo cœperunt Duces illorum, Imperiali ſe Aulæ inſinuare. Vnde tanta creuit Stiliconis autoritas, ut Imperatorum duorum medius, alterius gener; alterius eſſet ſocer. Quod ſuo loco exequemur. Sed tum Goti Vuandalorum uictores, pacem genti ab Imperatore datam, uiolare non auſi, quietos Vuandalos dimiſere. Hic operæprecium eſt agnoſcere: non ſolùm in hac mundi plaga, uerùm & in toto orbe terrarum, crebrius mutata eſſe nomina genuum: Siue quòd aliunde uenientes, pulſis habitatori-
Nominum mutatio unde. bus, ſedes occuparũt: Siue à magnifico Rege, nomine mutuato. quod Romanis & Ægyptijs acciderat: Siue ab ſingulari caſu ſit nomen inditum genti: Siue ueteri populo ad internecionẽ deleto, uictricis gentis uocabulum in loco perdurauit. Quod ipſum exemplis aſtruere nouiſſimis, utinam non tanta ſuppeditaret copia. Nam Hungari Pannonias, de ſuo nomine dixere Hungariam. Turcę Aſiam omnem minorẽ, olim ſuis Prouincijs diſtinctam, nunc Turciam magnam appellauere. Nouiſsimi Tartari, olim Sarmatiam, nunc de ſuo uocabulo Tartariam uocauere. Idem uetuſtis illis ſeculis intelligere debemus contigiſſe; ut non difficilè ſit commonſtrare, qui olim fuerunt Marcomanni:
Corn. Tac. ubi Cornelio Tacito auſcultemus, grauiſsimo Autori, & Germaniæ diligẽtiſsimo Scriptori: qui ait. In Hermunduris Albis oritur (hi ſunt hodiè Morauí. nam & in eorum montibus fons eſt & ſcaturigo Albis fluminis) Iuxta Hermunduros Nariſci: ac deinde Marcomanni, & Quadi agunt, præcipua Marcomannorum gloria, uireſquè, atq; ipſa etiam ſedes, pulſis olim Bôis, uirtute parta. Hanc accipio Böemiam:
Böemia magna. in qua gens manet Vuandalica. Inde manet nomen: ut apud Ptolomęum dicatur, Böiemi gens magna. Et uerè magna etiam noſtra tempeſtate, quæ Ruſsiam, Poloniam, Böemiam, Dalmatiam complectitur: una etiam utens lingua Vuandalica. Nimirum Marcomanni gens debet intelligi magna, fortiſsima q;: quæ Marcum Antonium, pij Antonini ſucceſſorem, Commodi patrem, triennio fatigauit. ut difficilimũ hoc omnium bellum, & olim Punicis comparandum apud Scriptores habeatur. Aurelianus, & Probus quoq; Principes in Romana Repub. optimis comparandi, huic genti acerrimum bellum, ſed difficilè inferebant: & utriq; uictores, domita gente, ab Romanis Scriptoribus efferuntur. Aliter Marcomanno ęquè docto, ſi extitiſſet, narraturo. Sed ad Gotos noſtros reuertamur: qui ſub Giberico Rege compoſiti, pace longæua ad exitum eius quieuêre.

¶ Arma-

¶ Armanarici Gotorum Regis clariſsimi uictoriæ: cum Nationum aliquot deſcriptionibus. Caput. xiiij.

ARMANARICVS nobili Amalorum familia natus, Gotorū Regno ſucceſſit. Qui omnes ante ſe Reges, magnis rebus domi, foriſq; geſtis, non ſolùm æquauit, ſed & exuperauit: longè circumductis uictricibus ſignis per multas nationes: & cùm Orientē uerſus, & in Boream longè, lateq; perdomueſſet nationes, à Romanis tamē Prouincijs abſtinuit. quod fœdere prohiberetū. Vnde factū eſt: ut in Romanis hiſtorijs illius nomen non legatur. Sed inter Gotiæ Reges fertur illuſtriſsimus. Poſt alias bello ſubactas, Herulorum gentem bello aggreditur. Ea ad paludes Mœotidis (Ablabio autore) tum conſederat: nomen à loco mutuata. Nam loca ſtagnantia ex paludibus, Græci Hele ferunt appellare: Inde ut fit tranſuerſis literis, pro Heleris, Heruli ſunt uocitati. Gens quantū pernicitate agilis, tantū in ſuperbiā euecta. Nulla è propinquo gens, quæ nō leuem armaturam ex ea natione delegerit. At quæ ſæpè illis agilitas, & ad curſum uelocitas profuit: apud Gotos prodeſſe non potuit. Nam ſtabilis illorū pugna, curſum ademit: cōegitq; manus conferre aduerſis hoſtibus. Vincuntur: funduntur q;: & qui ſuperfuere cædi, manus dare coguntur uictoribus Gotis. Inde in Venetos Armanaricus arma uertit. Nemo explicuit, quæ gens fuit Venetorū. Cùm & Plin. & Tacitus, & Ptolomæus eam nominent in regione Orientis conſidentē. Cæterum Iordanes ex Ablabio prodidit, quæ gens fuerit: aſſerens trinomiam eſſe, Venetos, Anches, Sclauonos. Non alios accipimus fuiſſe, quàm Vuandalos, gentem latiſsimam: quæ pro magnitudine ſua, uarijs, ut diximus locis, diuerſa nomina & tunc, & nunc ſortitur. Sclauonorum, ſiue ut nunc habet conſuetudo Sclauorū, uſitatiſsimū apud omnes nomen eſt. Cæterum antiquiſsimū eſt Vuandalorum. ut teſtis eſt nobis Tacitus optimus Germaniæ illuſtrator. Accedit Plinius, qui uetuſtiſsimū ampliſsimæ gentis tradit Vuandalorū nomen. Quod uocabulū uſq; adeò apud multos habetur abolitū; ut niſi uernacula Saxonū lingua conſeruaret: quæ Sclauonos, Vuenden appellat: hodiè qui Vuandali, & ubi eſſent, ac olim fuiſſent, ignoraremus. Cùm bello urgeretur ea gens à Gotis ſub Armanarico, infinita multitudine prodijt in aciem, pro copia populorū. Sed quod ſæpè aliás, tum etiam apparuit: nihil tam obfuiſſe uictoriæ, quàm multitudinē ſine ordine pugnantium. Ceſſere tamen Vuandali Gotis: & imperium ſubiere uictoris. Nec ea gente licet latiſsima in deditionem accepta, quieuit Armanaricus. Stimulauit illum magni nominis umbra: ut à mari ad mare domitionem diceretur protuliſſe. Eſtonū gens eſt, quæ etiam nunc habitat ad

Armanaricus Rex.

Heruli, Sclaui ſunt.

Superantur Heruli.

Veneti, origine Vuandali, ſeu Sclaui.

Vincūt Goti Vuandalos.

Eſtones, Liuonien.

tas ad littora Sarmatici maris : quæ nunc Liuonia dicitur. Perſeuerat nomen gentis,& lingua ſua. Eam ſibi ſubijcere conatus Gotorũ Rex aggreditur. Vnde facilè eſt intelligere: omnes à Danubio in Boreã nationes,illi iam paruiſſe.quòd per illas,tanquàm ſubiectas, aut pacatas tam longè ductaret exercitũ. Nimirũ maiorem illius partem tunc, & nunc Vuandali tenuere. Nunc tamen Danubio proximi ſunt Hungari,gens poſt eam ætatem quam deſcribimus ingreſſa. Inde Böemi. Poſt pauca Poloni. Et poſt Letuanos in littore maris ſunt Eſtones: qs ſuo parere imperio, ..nis Rex ipſe cõegit. Inde bellum illi maius exarſit ab Hunorum gente:quæ tunc tranſiſſe Mœotidas fertur paludes.

¶ Hunorum origo,& Armanarici Regis Gotorum mors. Caput.xv.

QVIA Hunorũ gentis celebre nomen,ex hac ętate in tẽpora durauit Caroli magni:ſæpiusq́ illius mentio incidit noſtrę narrationi:operæprecium uidetur, oſtendere ex autoribus,quæ gens fuerit,unde uenerit,ubi conſederit. Tradit Iordanes Rauẽnas Archiepiſcopus,et ante illũ Ablabius Senator Rom. à quibus Sigibertus Gemblacen. Monachus accæpit. Tempore uetuſtiſsimo,cũ primũ Goti egreſsi Suetia, ad confinia Mœotidis paludis ſub Erico Rege peruniſſent:fuiſſe in eorũ medio Magas mulieres, quę tonitrua,fulgura,tempeſtates aëris pro arbitrio cõcirent. quod genus frequens erat in Suetia,Noruagiaq́. Cùm inibi ignotus adhuc maneret uerus Deus. Sed tum Ericũ Regem,odio Maleficiorũ,ab exercitu ſuo profligaſſe Maleficas,& in ulteriorẽ ripam paludũ tranſpoſuiſſe. ne ullo eorũ cõmercio gens ſua contaminaretur. Illæ aliquandiu errabundæ, uagum hominum genus Scythicæ nationis reperientes,ſociarunt cum illis connubia. Et quanquàm uetularum ætas maleficijs plurimum utatur:erant tamen in eis ætate integræ,quæ prolificarent. Coaluit hoc ſemine breui magna ſeges hominum.quòd in regionibus frigidis,rarior eſt aëris contagio,quæ ſolet mortales conſumere. Et permanſit hoc genus hominum per multa ſecula noſtris hominibus incognitum.quòd in alteram paludum ripam, nulla erãt commercia cum citerioribus. Ceruа fuit, quæ uenantibus iter monſtrauit. Ea canibus exagitata,inuicem tentauit iter, per ſuperiora paludis contendens in alteram cõtinentem. Secutus uenator, didicit paludem fore meabilem: et conſtitutis per interualla ſignis,itinere quo uenerat, reuertitur ad ſuos. Id cùm iterum atq; iterũ pertentaſſet: cerneretq́ cultiorem hac parte terrã,quàm in ſua regione:Principibus in populo rem aperuit. Qui ubi compererunt uera narrantem,omni ſuorum multitudine collecta, cum uxoribus & liberis,& cum tenui quam præferebãt ſuppellectile,

Magæ expulſæ. *Hunorum origo.*

nouas

nouas ſedes quæſituri, paludes tranſierunt. Noua hominũ facies, terro rem ingerebat cernẽtibus. Nam breuis eorũ ſtatura: toruus aſpectus: lum inũ puncta potius, quàm oculi: color teter, inſuetis tartaream faciẽ præferebant. Iordanes Incubis ſpiritibus progenitos primos arbitratur: Alij Faunis agreſtibus: quos aiunt ſyluas incolere, nihil humanũ præter ſolam ſpeciẽ prætendentibus, ortos prodidere. Mihi probabilior narratio uiſa eſt, quàm poſui, Scytharũ ortos genere. Sed certiora quædam de origine Hunorum nobis tradidit Beroſus Babylonicus ſacerdos: cui publico munere contigit, Antiquitates renouare, & Annales perennare. Is ultra Cataclyſmum aſcẽdens, oſtendit Noham noui Seculi patrem, quem hiſtoria ſacra Noe appellat: poſt diluuiũ genuiſſe Tuiſconem. Is filios reliquit Hunũ, Vuandalũ, Sueuum, Marſum, & reliquos intra Tanaim et Renũ omnes commorantes. Vnde apparet omnes ex his nationes prodeuntes, Europæas fuiſſe, nõ Aſiaticas. De ea aũt Hunorũ regione, quam Mœotidẽ tranſeuntes occuparunt, duo ſunt probata teſtimonia: quòd eas tenuerint uaſtas ſolitudines, quas olim Sarmatæ, quos Græci uocant Sauromatas, nunc Tartari tenent. Nam Saxo Danicus ſcriptor, Regũ ſuorũ diligentiſſ. cultor, multis locis commemorat: Danorũ Reges Hunis bello fuiſſe congreſſos, mediam habuiſſe Ruſsiam, quã Danus ad Hunos, Hunus item ad Danos profectus pertranſibat. Alterũ teſtimoniũ reddit Priſcus hiſtoricus. Is enim à iuniore Theodoſio, cuius erat Epiſtolarũ magiſter, ad Hunorum Reges Orator in Scythiam miſſus, Imperatori ſcripſit. Ingentia ſe flumina tranſeuntes, ad loca perueniſſe: ubi dudum Indigoia Gotorum fortiſs. Sarmatũ dolo occubuerit. Indeq; non longè ad uicum, in quo Rex Atila morabatur, acceſsiſſe: uicũ inquàm inſtar ciuitatis ampliſsimæ: in quo lignea mœnia ex tabulis nitentibus fabricata uiderit: quarũ tabularũ compago ita ſolidũ mentiebat, ut uix ab intẽto poſſet iunctura tabularũ comprehendi. Erant triclinia ambitu prolixiore diſtincta: porticusq; omni decore diſpoſitæ. Area uerò curtis, ingenti ambitu cingebatur: ut amplitudo ipſa Regiam aulam oſtentaret. Hæc ſedes erat Atilæ quondam Regi, Barbariem totam tenenti. Hæc captis ciuitatibus, habitacula præponebat. Huni ergò Gotis, adhuc gens incognita, ubi ſub aſpectum armati uenerunt, Gotos inuictam gentem, & quæ multas in ſuam ditionem nationes redegerat, terruerunt. quòd atro colore, minutis oculis, imberbibus genis, uocis incognito ſtridore uiderentur. Sed tamen in aciem prodire auſi, uirtutem inſueti hoſtis ſtatuunt experiri. Equidèm turbari poteſt ad inſueta Virtus, perturbari uerò non nouit. Animabant illos tot per gyrũ de gentibus uictoriæ. Rex ipſe omnium opinione inuictus, augebat fiduciam. Sed illũ tum

Hunorum facies & habitus.

Beroſus de Hunis.

caſus eripuit præliaturis. Nam cùm pridem tuliſſet acriorem in fœminam, mariti ſui deſertricē ſententiam: quòd indomitorū pedibus equorum alligata, diſcerperetur: fratres eius obſeruato tempore, latus Regis Armanarici gladio foderunt. Quo accepto uulnere, cùm deijcerentur Gotorum animi: Hunorum ſunt erecti. Quo fidentius in prælium egreſsi, Gotorum terras uaſtabant, nullo in aciem occurrēte. Rex aūt
Armanarici Regis. 110 annorum mors. cùm uulnus corporis incrudeſceret: accedente uulnere mentis, de Hunorū digraſſatione, dolore aūt confectus, rebus exceſsit humanis: plenus dierum. quòd decimū ſupra centeſimum annum uitæ impleſſet.

¶ Oſtrogotorum in uicinos Hunos crudelitas. Tributo ſe eximentes Goti, congreſſu tertio, uictoribus Hunis tributarij redduntur, occiſo Vuinitario. Caput. xvi.

Vuinitarius Rex. VINITARIVS Armanarici ex fratre nepos, in ſceptra ſucceſsit. Sed ex hoc die quo Oſtrogotæ ſub tributo uiuerent Hunorum: Vuiſigotæ facta diſceſsione, ſuæ libertati proſpexere. Cæterum Oſtrogotæ relictis quas tenuere ſedibus, in Ponticum latus, ueterem manſionem abiere: Hunis iam dominis ſuis cedentes. Gens indomita ferre iugum, iam tunc rebellionem meditabatur. Nec diu differebat concæpta conſilia. Quippè uires exacuens, in proximam ſibi gentem duxit exercitum: factaq́ congreſsione, captū Re-
Gotorū crudelitas in uicinos. gem, cum filijs, & ſeptingentis Primoribus in exemplum terroris cruci affixit. Exigentibus id eorum demeritis: quòd Gotos priſcis ſedibus conſiſtere non paterentur. Sed cùm iam tributa Rex Hunorum Valamber à Gotis exigeret: non eſt paſſus Vuinitarius, gentem ſuam, libertati natam, ſeruire ſub tributo: bellum pro ære offerebat. Accępit ille: & comparatis exercitibus ducebat in Oſtrogotas. Augebat Gotorum fiduciam recens uictoria. Difficilis aditus Hunorum acceſſerat.
Hunni Gotos uincunt. Ita magnis utrinq; ſpiritibus in prælium itur. Primo certamine Goti uictores fuere. Repetito certamine, idem exitus. Iam certū erat, uinci poſſe & Hunos. Itaq; maiore animo tertium quoq; præliū ineunt. Ibi poſt multam ſtragem, fortiſsimè pugnans, cadit Vuinitarius: dantq; manus Oſtrogotæ uictoribus Hunis, priſtina tributa non recuſantes.

¶ Turiſmundus uictis Gepidis, & ipſe cadit: quem in. 40. annos luxerunt Oſtrogotę abſq; Rege. Fit interim memoria reliquorum Regum. Caput. xvij.

HVMMVNDVS potentiſsimi quondam Armanarici Regis filius, non æquè paterna in ſceptra conceſsit. Quippè ille toti genti ſolus imperitans, multis adiectis in circumitu nationibus dominabatur: filius autem ſolis Oſtrogotis, Vuiſigotis deficientibus, ægrè regnabat, ſub tributo Hunorum, cùm etiã magno bello nimis

lo nimis attritæ erant gẽtis huius uires. Quieta erant Regis huius tem pora. quòd extenuatæ uires nihil magni admitterent. Cunq; non diu poſt in fata conceſsiſſet: filius eius Turiſmundus in ſceptra peruenit, primo iuuentæ ſuæ flore perornatus, Qui ſecundo Regni ſui año mo uit in Gepidas: magnoq; prælio iam uictor, ipſe ſuper hoſtium quam fecerat ſtragem occubuit. Quem ſic luxerunt Oſtrogotæ: ut per años 40. non aliũ ſibi regnare Regem paterentur. Tam pertinaciter amori Regis inhærebant. Cuius filius Hermundus, non magnifaciens pater num Regnũ; quòd ſub iugo uiuerẽt Hunorũ: cum filio ſuo Beterico, ad Vuiſigotas ſe contulit: et ſub Theodorico Vuiſigotorum Rege (is erat, qui cum Ecio in Atilam pugnabat: de quo ſuis locis dicam) tacita generis ſui nobilitate, cum magna gloria militauit. Interim Vualamir, filius Vuandalarici, nepos Vuinitarij, Regnũ accępit cum fratre Diet maro: accedente tertio Vuitimaro. Eratq; in tribus fratribus mira cha ritas, & grata cernentibus contemplatio. Quando Dietmarus pro fra tris fulciẽdo Imperio militabat: Vualamir pro ornando germano cõ tenderat: Vuitimarus utriſquè obſecutus, neutri deerat. Sed hęc poſt ea ſuis locis explicanda: nunc per anticipationem quandam ſunt atta cta, ut Regum Oſtrogotarum ſucceſſionem, à Vuiſigotis, de quibus mox, diſcernamus.

Turiſmundus cadit.

Vualamirus, Dietmarus, Vuitimarus.

¶ Redit ad Suetiæ Reges deſcribendos. Ingo à Danis cum fratre, ab Haraldo Danorum Rege uincitur, & cadit, noua Acierum inſtructione. Caput. xviij.

Nr AVTEM quod ab initio conſtituimus exequa mur, Gotorum pręclara facinora inter Sueticas res com memorare: quòd Suetiæ Regnum, prima gentis incunabula Goti re cognoſcunt: nunc pauliſper Goticis intermiſsis, quas ad Valentinia num uſquè Imperatorem produximus, in Suetiã denuò reſpiciamus, ut quæ uicinis patrata ſunt temporibus, propinqua narratione iun gantur. Nequè enim cõgruit longè ſupra repetere narrationem. quan do unius gentis facinora, diuerſis Orbis partibus digeſta, unum in or dinem contexere conamur. Ingo maior natu inter tres Alueri filios, ſceptris paternis iuſta & legiuma ſucceſsione potitus, fratribus Ola uo atquè Ingello, ditiones ſuas ſecreuit: ipſe totius Regni iura mode raturus. Prima illi cura fuit, amplificandi Regni: qua fiducia auſus eſt bellum Danis indicere. Præter enim exercendarum uirium, & au gendarum opum cauſam, & gloriam Imperij prolatati, alij ſuberant non contemnendi rerum ſtimuli: uel de finibus: uel de cuiuſq; quod prætendebatur, ut fit, iure in alterna ditione. Danorum autem rebus tum HARALDVS præerat: qui ſollicitus de futuro bello;

Ingo Rex. Vide ſupra lib. 4, cap. 4.

Viſio Haraldo facta. Daniæ lib. 2, cap. 10.

quod Sueci indixerãt, Religionis ſuæ implorat auxiliũ. At illi uiſa eſt aſtare imago Senis luſci, qui ſe Othinũ memorabat. Is anxio Regi de futuri belli euentu, uiſus eſt tradere rationẽ ſtruendarum acierum: ut tribus turmis copias partiret: & unamquanque ſuâ ratione dirigeret, ut ab acie in qua gemini præerant, uſque ad uiginti gradatim cornua denſans procederet. Mediam faceret turbam iaculatorũ. Poſtremam uerò ad exemplum primę inſtrueret: & in ſubſidijs omniũ generum armatos collocaret. Equitum alas iungens lateribus. Hac ratione inſtitutus à Sene Haraldus, tantum fiduciæ, animique concæpit: ut non expectatis hoſtibus, bellũ ipſe transferret in hoſticã terram. Ingo, & Olauus fratres, comparatis agminibus inexpectato hoſti obuiam pergunt: conſliguntque uiriliter. Sed tantũ præſtitit noua acierũ inſtructio Danorũ Regi: ut tumultuario de more prælio ingruentes, Suecos facilè ſuperaret, opprimeretque magno prælio uictos, Regem, cum fratre. Tertius ab annis minor frater, ualetudinis uſus excuſatione, Legatos de pace mittit ad uictorem. Pacemque impetrans, pactis conditionibus in ſocietatem rerum omnium aſſumitur: ab Haraldo eius Sorore traducta in coniugium. ut amicitiæ uinculum affinitate firmaretur.

Ingonis, & Olaui fratrũ caſus.

¶ Ingellus Rex Sueciæ, conſenſu Sororij Danorum Regis Haraldi, confirmatur. Caput. xix.

INGELLVS poſt cęſos in Danico bello fratres, permittente uictore, ſceptra paterna arripit. quòd iuncta affinitate, non uulgaris illis amicitia intercederet. Huius autẽ Regis tẽpora, ut fuere breuia, ſic nullis ab illo rebus geſtis ſunt illuſtrata. Sunt tamen, qui tradant Danici Regis germanam, non illo uolente ductam, ſed raptu cognitam, germano abductam: belloque diuturno repetitam. Quæ res non aliena moribus erat eius gentis. Nam clariſsimum facinus duxere: Nuptias gladio promereri. Igitur Ingellus memor fraternorum caſuũ, armis decernere cum Haraldo non præſumpſit, ſed furto inſtitit germanã abducere: uotoque potitus, bello ingenti repetitam defendit. Haraldus id quod erat res ipſa, iniuriam poſthabuit: & legitimis germanæ nuptijs, meliore conſilio præbuit conſenſum. Ita pax inter Reges firmata, interueniente Coniugij uinculo. Acceptaautem uirili ex ea prole, mox rebus exceſsit humanis.

Nunc impudentiſsimũ.

¶ Belli apparatus in ſeptenniũ uſque deſcribitur. Regũ item utriuſque partium ad Milites exhortatio. Caput. xx.

RINGO admodũ puer, patri Ingello ſucceſsit in Regno: non tã ſuis uiribus, quã proximi Danorũ Regis Haraldi auunculi ſui armis ſecurus. Sed cũ iam in ſeniũ uergeret Haraldus, longęuaque ętate armis deſueſceret: malè conſultũ iri Regno

ſuo

ſuo putabat: quòd nõ ullus eſſet armorũ uſus. Iuuenta minorũ nullis
prælijs aſſueta uideretur: Si externũ ingrueret bellum, ludibrio hoſti-
bus futuram. Inciderunt quoq; ſimultatis cauſæ in Nepotem Ringo-
nem: ut in illũ potiſsimùm arma pararet. Tantus aũt fuit belli ingruen- Belli apparatus.
tis apparatus, ut toto ſeptennio Reges præluderent exercitandis uiri-
bus, colligendis auxilijs, parandis armis, nauigijs inſtruẽdis. Quę res
indicio eſt: non tàm acerbis odijs ab Haraldi parte in bella fuiſſe pro-
curſum, quàm erudiendæ Iuuentutis gratia: ut ſe rebus bellicis aſſuefa-
cerent, & militari gloria fulcirentur. Simul, quòd indecorũ arbitrare-
tur, uirũ ſe per omnem ætatem armis exercitũ, magis molli thoro exe-
ſum, morbo tabeſcere, quàm ſemel in acie fortiter pugnantem, milita-
ri exitu uitã ſenilem profundere. De auxilijs quę quęq; pars contraxe-
rat, longa eſt Saxonis commemoratio: qui Starcuterũ narrationis fa-
cit Autorem: ut pars magna belli fuerit. Ita ſe, qui cunctis rebus nõ ſo-
lùm intererat, ſed etiam multis præerat, omnia auxilia, pugnamq; mul- Daniæ lib. 2. cap. 11.
tiplicem, eſſe ab illo ſcriptis deſignata. Operęprecium hic ergò agnoſ-
cere: quæ cuiq; auxilia uenerint. Nam Danorũ Rex, pręter Regni ſui Danorum auxilia.
uires, quas totas cõtraxerat ex Vuandalia, Saxonia, Anglia, Friſia co-
pias multas duxit in arma. Inerant fœminæ armis innatæ, non ſolùm
gregarios inter milites operam nauantes, ſed quę ordines ducerent ſui
ſexus. Vuandalici generis hæ fuere. Tanta cõfluxit nauiũ multitudo;
ut mare, quod Scaniam atq; Sialandiam dirimit, iunctis naualibus ter
reſtre iter pręberet cõmeantibus: quod tamen ubi artiſsimũ eſt, quatu
or milia paſſuũ habet in latitudine. Erat in Scania exercitus equeſtris
ac pedeſtris: ad ſupplendas, ubi opus uideret turmas. Nauali eñ præ-
lio dimicaturi concurrerant. At altera de parte Suetici generis omne
robur cõcurrerat. Acceſſere auxilia Liuonũ, Eſtonũ, Curetumq;: plu- Suecorum auxilia.
rimi Noruagi, Tilenſesq;. Nec deerat illis ordinibus decus fœmineũ:
Hetha nomen erat puellæ, quæ cornu in acie tuendum accæpit. Primi
Sueci locũ pugnę præfinitũ tenuere. Nam Danis aduerſi uenti, aditũ
niſi poſt ſeptenniũ non dedere. Steterant in cõſpectu claſſes. Dirigun
tur in ordines pugnaturi. Ibi quiſquè Ducum, ſua agmina, quibus po-
teſt uerbis concitat in pugnam. Haraldus ſuam ab Ringone contem- Haraldus ad ſuos.
ni queritur Senectam: inmemorem eſſe iuuenem, quòd per Senem re
gnet. Multipliciter & iura ſanguinis: & ſua benefacta proijci. Memine
rint quiquè, quàm ſit iniuriũ, Senem ab Iuuene bello laceſsi. Fortia fa
cta Patrum pro ſe quiſq; recolat: paratam eſſe in manibus Victoriam,
ſi uiri ſint. Opima ſpolia manere uincentes. At parte altera Ringo cir Ringo ad ſuos.
cũuectus, ſuos alloquit̃. Delyrũ Senẽ eſſe, qui hoſtilia regat. Mollẽ op
poni militiã. Quippè eſſe Germanos, Vuandalos, Borealibus armis
uinci

uinci ſolitos. Auſpicari ſe, multis ex rebus uictoriā, quòd uiribus præ
ualeant. quòd animis exuperent. quòd iuſtiore cauſa laceſsiti, in præ
lia ueniant. Tantùm perſeuerent quibus ſunt animis. Nullum fore du
bium, uictoriam ſuis partibus aduolaturam.

¶ Cadit bello Haraldus. Victor Ringo, Regna partitur.
Olo Rex à Starcutero ſicario nudus transfoditur.

CAPVT XXI.

SIGNA canunt. Prima miſsilia mittuntur. Subducitur
cœlū denſis ubiq; iaculis. Vulnera, neces'q; promiſcuè
fiunt. At ubi propius res agitur: micant in manibus gladij. Cędunt, cę
dunturq;. Stabat'q; ſuorum parte Starcuterus, uir monſtroſæ fortitu
dinis: fortiſsimos quosq; obuios ſternit: uulnus non leue & ipſe excia
pit. Pro multitudine pugnantiū uaria erat prælij fortuna: hic uincētes,
illic uincuntur. Alternant diu ſpes, & metus. Dubijs diu pennis inter
utranq; aciem uictoria uolitabat. Sed Danici Regis interitus, ſtatim
uertit in Suecos uictoriam. Vir ætate decrepitus, luminibus cæcutiēs,
Haraldus cadit. iam uitæ pertæſus; in denſiora ſe mittens agmina, telis obrutus cadit.
Daniæ lib. 2. cap. 11. b. Cadunt pariter animi de hac parte pugnantiū: eriguntur Suecis. At
Ringo ubi comperit Haraldū corruiſſe: iam unam cernens ubiq; pu
gnæ ſortem: miſeratus cauſam Danorū, Receptui cani iuſsit. Ardentes
animos, ex Marte difficilè reuocat. Iam una de parte fuga, ſęuitiam uin
centibus interdicit. Regium cadauer, Regiorumq; Procerum ad fune
ra dimittit. Ipſe diſponendis, ordinandisq; in Daniā rebus iam uictor
Hetha Daniæ pręficit. intentus, Hetham puellam, quòd eius ubiq; fortem expertus eſt ope
ram, Daniæ Regno præfecit. Contumeliam perinde genti inurens:
quòd fœmineo digna uideretur Imperio. Cæterum Scaniam ab reli
quo Daniæ Regno pręſcindens, Oloni Noruagiorū Regis filio per
miſit regendam. Sed facilè pertęſum eſt Daniæ fœminei Imperij: Olo
nem precibus adoriuntur, demat Danico nomini contumeliam: ipſe
ſibi Regnum omne deſumat gubernandum, ſe ſponte defecturos, ut
culpa uacet apud Ringonem Sueciæ Regem. Nec difficilè fuit, ambi
Olo Daniæ ſe ſubmittit. tioſo perſuadere Regnum inire: uocatam ad ſe Hetham, Daniæ Re
gno iubet abſtinere: ſola Iutia in reliquum contentam: cui tamen annu
um imponit, ne libera credatur, tributum. Ipſe ad natiuam crudelita
tem conuerſus, breui effecit, ut pœniteret Danos illum aſciuiſſe. In de
ſyderio illis eſſe cœpit fœmina quam contempſerant. Sed non tam fa
Daniæ lib. 2. cap. 12. c. cilè fuit deijcere, quàm Regem conſtituere. Igitur Starcuterum auro
promiſſo adoriuntur: tyrannum è uita auferat. Ille uel auaricia cor
ruptus, uel ſæuitia Oloni Regis permotus, operas pollicetur. Balneis
ſe lauandū Olo prębuit. Ingreditur Sicarius ex fortiſsimo pugile. Olo

miratus uenientem Starcuterum, acri contuitu hominē reuerberat: ut propoſiti pœnitens, pedem referret. Ea uis erat luminoſorum in Rege oculorum; ut quem armatæ acies non terruerunt, nudi hominis aſpectum ferre non poſſet. At Rex conſcius luminum ſuorum, cùm cuperet noſſe quid afferret: nihil ueritus proditionem, à pugile inuictiſſimo oculos deiecit. Ille adortus Regem, nudum gladio confodit. Vno hoc crimine gloriam fortitudinis obſcurans. Cuius rei pœnitudo ſtatim ſubijt, permanſitq́; in finem uitæ. Nam in ſe reuerſus, nimium accuſauit auariciam ſuam: quòd Regem nihil de ſe malè meritum, fidentē, nudū confodiſſet. Igitur pecuniam, quam precium Regiæ necis acceperat, collo appēſum circumtulit: inuitans omnes eo precio ad necem ſuam. Multi præteriere, uiri fortis ſanguine abſtinentes: nonnulli malè ſibi timentes, quòd etiam in ipſo mortis momento ſe uindicaret.

¶ Starcuteri cum Hathero Dialogus elegantiſsimus, Saxonis Carmine deſcriptus. Cuius Hatheri manu tandem Starcuterus obtruncatur. Caput. xxij.

HATHERVS quidam inter Suecicam nobilitatē nō infimus, in uenatione agens: cùm uideret ſenem de longinquo, minus agnouit: ſed duos ex comitibus admiſsis equis, iubet præripere uiam, ſciſcitaturos, ſi Starcuterus ſit quem uideat. Nam illū minimè ceſſurum de uia. Aduolantes equites ut terrefacerent: conuerſus ille, claua ſua proſtrauit. Secutus Hatherus, ubi uidit caſum comitum, nihil dubitauit, eſſe quem ſuſpicatus erat. Rogat ille Senem. Cur gemino ſuccinctus gladio incedat: cùm ſit neuter uſui? Si libet, refert ille, experire. Hatherus ſubinde. Vis alterum mutare uehiculo? Tum Senior. Olim inquit, ab irriſoribus pœnas accæperam; nunc uerò ſe iuuenum patere cachinnis. Libet Carmen inſerere, quod Saxo noſter tribuit indignanti.

Vt ſine regreſſu pronas agit alueus undas: Starcuterus
Sic ætas hominum curſim labentibus annis
Irreditura fluit: præceps ruit orbita fati
Quam generat, finem rebus factura Senectus.
Illa oculos hominum, pariter greſſusq́; relidit: Senectutis incōmoda.
Eripit os, animumq́; uiris: famæq́; nitorem
Paulatim premit: & claros obliterat actus:
Occupat occiduos artus: fruſtratur anhelæ
Vocis iter, uegetamq́; premit torpedine mentem:
Dùm pariter tuſsis, dùm pellis ſcabida prurit:
Dens ſtupet exeſus: ſtomachus faſtidia gignit:
Euacuat iuuenile decus: marcore decorem

Obliuit: & picta crebras ſerit in cute rugas.
Obterit egregias Artes: monumenta Priorum
Obruit: & Titulos antiquæ laudis adurit.
Demolitur opes: precium uirtutis, & uſum
Carpit edax: tranſuertit res, & ab ordine turbat.
Ipſe ego quàm noceat didici damnoſa Vetuſtas,
Viſu æger, uocis modulis, & pectore rauco.
Cunctaque in aduerſam fluxerunt commoda ſortem.
Iamq; minus uegetum corpus, fulcimine tutor
Flaccido, ſubiectus innixus membra bacillis,
Lucis inops, moderor ueſtigia fuſte gemello,
Et uirga monſtrante ſequor ueſtigia callis,
Stipitis auſpicio potius, quàm lumine fiſus.
Nemo mei curam celebrat: nec in agmine quiſquam
Ad Hatherum. Solamen ueterano adhibet. Niſi forſan Hatherus
Aſsit: & infracti rebus ſuccurrat amici.
Ille ſemel quencunquè pio dignatur amore,
Integer incepto ſtudio conſeruat, eodem
Proſequitur: primosq; timet peruellere nexus.
Ille etiam bello meritis benè, præmia crebrò
Digna refert: animosq; colit: largitur honores
Fortibus: & claros donis ueneratur amicos:
Spargit opes, laudisq; ſuæ cumulare nitorem
Dapſilitate ſtudet, nulli uirtute ſecundus,
Nec minor ad Martem, pietatem uiribus æquat.
Belligerare celer, labi piger, edere pugnam
Promptus, & urgenti tergum dare neſcius hoſti.
Starcuterus de ſeipſo. At mihi, ſi recolo, naſcenti Fata dedere,
Bella ſequi, belloq; mori, miſcere tumultus,
Inuigilare armis, uitam exercere cruentam.
Caſtra quietis inops colui: pacemq; peroſus,
Sub ſignis Gradiuè tuis, diſcrimine ſummo
Conſenui, uictoq; metu, pugnare decorum,
Turpe uacare ratus, crebras committere cædes
Egregium duxi, & ſtrages celebrare frequentes.
Sepè graues bello Reges concurrere uidi,
Et clypeos, galeäsq; teri, crudeſcere campos
Sanguine, loricas affixa cuſpide rumpi,
Vndiquè thoraces admiſſo cedere ferro,
Luxuriari feras inhumato milite paſtas.

Hic

Hic aliquis fortè egregij conaminis autor,
Marte, Manuq́ꝫ potens, medium dum pugnat in hoſtem
Intentam capiti loricam diffidit: alter
Caſside perfoſſa, ferrumq́ꝫ in uertice merſit.
Hic gladius ſæpè dextra bellantis adactus,
Tegmine diſciſſo capiti diſtrictus inhæſit.

Hatherus autem tale Carmen tribuit.

Vnde uenis Patrias ſolitus ſcriptare Pöeſes,
Infirmo dubium ſuſpendens ſtipite greſſum?
Quó ue ruis Danicæ uates promptiſsime Muſæ?
Roboris eximij caſſus decor excidit omnis:
Exulat ore color: animoq́ꝫ amota uoluptas:
Deficit arterias uox, & raucedine torpet:
Deſeruit corpus habitus prior: ultima cœpit
Illuuies, formæq́ꝫ notas cum robore carpſit.
Vt ratis aſsiduo fluctu quaſſata fatiſcit,
Sic longo annorum curſu generata Senectus,
Triſte parat funus: defunctaq́ꝫ uiribus ætas
Occidit: & primæ patitur diſpendia ſortis.
Quis uetuit te note Senex, iuuenilibus uti
Ritè iocis, agitare pilam, morſa nuce ueſci?
Iam ſatius reor: ut rhedam, qua ſepè ueharis
Venditor enſis emas: facilem ne in fręna caballum,
Aut precio leue curriculum merceris eodem:
Aptius inualidos ſua quos ueſtigia fallunt,
Excipient iumenta Senes: rota proficit illi
Orbibus acta ſuis, cui planta uacillat inanis.
At ſi fortè caues caſsum uenundare ferrum,
Ereptus tibi te perimat niſi ueneat enſis.

Ad hæc denuò Starcuterus.

Improba uerba feris, facili temeraria labro,
Auribus inconcinna pijs. Quid præmia ductus
Qui gratis præſtandus erat, per munera quæris?
Nempe pedes gradiar: nec turpiter enſe relicto,
Externam mercabor opem. Natura meandi.
Ius dedit: & proprijs iuſsit confidere plantis.
Cur cui debueras ultrò dux eſſe uianti,
Ludibrio inſultas, ſermone procaciter uſus?
Quæq́ꝫ olim geſsi, memori dignißima fama,
Dedecori tribuis: meritum quoq́ꝫ crimine penſas?

Quid uiſu inſequeris uetulum pugnare potentem?
Inuictosq́ mei titulos, & ſplendida facta
Probro adigis: famoſa terens, & fortia carpens?
Qua probitate petis indignum uiribus enſem?
Haud latus hic imbelle decet: dextrámue bubulci
Agreſtem ſoliti calamo deducere Muſam,
Procurare pecus, armis armenta tueri.
Nempe inter uernas ollę uicinus obunctæ
Cruſtula ſpumantis patinæ ſubligine tingis
Craſsi adipis, macrum perfundens unguine panem:
Iusq́ tepens furtim digito ſitiente liguris:
Doctior aſſuetam cineri proſternere gallam,
Indormire lari, ſomnos celebrare diurnos,
Sedulus officium uidentis obire culinæ,
Quàm bello fortem iaculis aperire cruorem:
Auerſans lucem latebræ ſordentis amator,
Mancipium uentris miſerabile, parquè putaris,
Sordida cum ſiliquis lambenti farra cultello.
Hercule non tunc me ferro ſpoliare petebas,
Quando tibi Olonis ſummo diſcrimine nati,
Propugnator eram. Namquè agmine prorſus in illo,
Aut gladium fregit manus: aut obſtantia fudit.
Hæc grauitas ferentis erat. Quid, quando Curetum
Littus, & innumera conſtratum cuſpide callem
Primus ligniferis docui procurrere plantis?
Nanquè aditurus agros conſertos murice, ferro
Armabam laceros ſubiecto ſtipite greſſus:
Hinc mecum egregijs congreſſum uiribus Hamam
Enecui. Mox cum Vuino Duce Flebare natos
Obtriui Kyrios: uel quos alit Eſtia gentes:
Et populos Semigalla tuos. Poſt hæc Telemarcos
Aggreſſus, caput inde tuli liuore cruentum,
Quaſſum malleolis, armisq́ fabrilibus ictum.
Hic primùm didici, quid ferramenta ualerent
Incudis: quantumue animi popularibus eſſet.
Teutonici quoquè me pœnas autore dederunt:
Cùm natos Suertinge tuos, Frotonis iniqua
Cæde reos, domini uindex ad pocula ſtraui.
Nec minus hoc facinus, quando pro uirgine chara,
Vno ſeptenos necui certamine fratres.

Starcuteri facta heroica.

Teſte

Teſte loco, qui me ſtomacho linquente pereſus,
Non parit arenti rediuiuum ceſpite gramen.
Moxquè Ducis Kari bellum nauale parantis,
Vicinus egregiam conſerto milite puppim.
Inde dedi leto Vuaram: fabrumq́ procacem
Mulctaui, uatibus cæſis: ferroq́ peremi
Rupibus Auinijs hebetantem tela Vuiſinnum.
Quatuor hinc Leri natos, pugilesq́ ſubegi
Biarmenſes genitis Hybernæ, Principe capto.
Dufflinæ populabar opes: ſemperquè manebit
Noſtra Brauuellinis uirtus conſpecta trophæis.
Quid moror? excedunt numerum quæ fortiter egi:
Quodquè manu geſsi: ad ſolidum celebrare recenſens
Deficio: ſunt cuncta meo maiora relatu:
Vincit opus famam, nec ſermo ſuppetit actis.

Hæc Starcuterus. Sed cùm Hatherus quædam mutuo ſermone reddi diſſet: intellexit ille, adeſſe quem uolebat, cuius laudes ſuperiore Carmine ignarus, præſente ipſo ceciniſſet: feriendū uiro iugulum ſuū præbuit. Hortatus: ne patris ſui interfectori parceret. Hæc facientem, auro quòd ob necem Regis acceperat, potiturum promittit. Et ut eiuſdem in ſe animum uehementius efferaret: huiuſmodi exhortatione uſum tradit idem Saxo Grammaticus.

Præterea Hathere, priuaui te quoq́ patre Olone: Starcuterus
Hanc mihi quæſo uicem referes, & obire uolentem
Sterne ſenem: iugulumq́ meum pete uindice ferro.
Quippè operam clari mens percuſſoris adoptat:
Horret ab ignaua fatum depoſcere dextra.
Sponte pia fati legem præcurrere fas eſt:
Quod nequeas fugere, etiam anticipare licebat.
Arbor alenda recens, uetus excidenda: miniſter
Naturæ eſt, quiſquis fata confinia fudit.
Et ſternit quod ſtare nequit. Mors optima tunc eſt,
Cùm petitur, uitaq́ piget: cùm funus amatur:
Ne miſeros caſus, incommoda proroget ætas.

Hæc dicens, exerta crumena pecuniam promit. Hatherus autem, tam fruendi æris, quàm paternæ ultionis auidus: obſecuturū ſe precibus, nec præmia repulſurum ſpoſpondit. Cui Starcuterus enſe proiecto, pronam ceruicem applicuit: ne timidi percuſſoris opus exequeretur: aut ferro muliebriter uteretur hortatus. Præfatusq́: quòd ſi peracta cæde, ante cadaueris lapſum, caput ac truncum medius interſiliret: armis

inſuperabilis redderetur. Quod utrum inſtruendi percuſſoris, an puniendi gratia dixerit, incertum eſt. Fore enim poterat: ut ſaltantem eximij moles cadaueris obrueret. Igitur caput decuſſum, morſu terrã petiuit, ferocitatem retinens uiuentis. Percuſſor tamen promiſsis fraudẽ ſubeſſe ueritus, ſaltu abſtinuit. Quem ſi temerè peregiſſet: fortè lapſi cadaueris ictu obrutus, occiſi Senis pœnas proprio funere perſoluiſſet. Hic exitus monſtroſi hominis fuit: quem corporis proceritas, ingens uirium robur, & annorum inſolitus numerus, ſingularem faciũt, & incomparabilem. In quo Saxonis noſtri Carmina putaui non prętereunda, ut uetuſtatis, in celebrandis Carminibus, quam ille reddidit latino ſermone, induſtriam pernoſcamus. Simul etiã robuſtiſsimi uiri exitum illuſtraremus. Deniq́ʒ, ut non uiſuris fortè Saxonis hiſtoriam, oſtenderemus, craſſo ſub aëre naſci magnos poſſe uiros, & magna exempla daturos.

Starcuterus ſternitur.

¶ Ob latrocinium in Hallandia, Gotari Regis Sueciæ Legato paratum, Danis bellum infertur: quo Siuuardus Omundi filius cadit. Filiam Daniæ Regis ui abductam Rex coniugem excipit. tandem bello ſuborto Gotarus perijt. Caput. xxiij.

Gotarus Rex,

GOTARVS interea apud Suecos rerum potitus, Regniq́ʒ ſtatum, uicinorum Principum affinitate munire conſtituens: ſolenni miſſa Legatione ad Daniæ Regem Omundum, alteram filiarũ eius poſcit uxorem. Nec difficile admittitur: quod uoto conceptum, etiam precibus poſtularetur. Proſpera igitur renuncians, quem miſit Sueciæ Rex Oratorem, iubet maiori apparatu regredi: ſponſamq́ʒ puellam Regno inducere. Nauigat ille inſtructiſsima rate: et Hallandiam applicans, ubi ſe contulit in hoſpitium, expertus eſt inſigne Latrocinium. Siquidèm caupones, memorabili ſcelere receptos hoſpitio peremerunt. Nam collocatis ad quietem hoſpitibus, penſilem molem deſuper iniecerant opprimendis. Circumſpiciens Regius Sueciæ Orator, dolum deprendit: commonitosq́ʒ ſuos, iuſsit cubare in diuerſum. Alij qui fraudem non præuiderant, oppreſsi perierũt. Prima luce latrones decurrunt: Regium Oratorem, uirum opibus, ut cernebant, ſtipatũ, compreſſum eſſe ſperantes, aurum iam ſpe deuorabant. Vident aſtare armatũ: ut latrocinia, comitumq́ʒ ſuorũ caſum uindicaret. Illi quoquè nõ imparati pugnã conſerũt: multos ex familitio Legati deijciũt, ipſo cũ paucis elabente. Regi ſuo triſtis occurrit: caſum ſuũ congemiſcens. Ille Danorũ Regis inſidias eſſe interpretatus, malo errore Danię bellũ indicit: nec diu moratus infert. Mouit aũt in Hallandiã Danię puinciã, in qua ſcelus (quod imputauit) admiſſum eſt, Ibiq́ʒ conſerta manu,

Latrociniũ in Hallandia patratũ.

Siuuar-

Siuuardus Daniæ Rex uincitur. Nam Omundus pater, illum pro ſe miſit bello Ducem. Victor claſſem mittit in Daniam: quæ ſponſam penetralibus extractam abducit: quam abductam, Sueonum Rex coniugem lætus excæpit. Nec diu poſt, unum ex primoribus ſuis inſimulatum: quòd Germaniæ Regis ſtuprum tuliſſet, occidit. Cuius propinqui ac neceſſarij conſpirantes, necem eius uindicare ſtatuerunt: & ad Iarmericum Daniæ Regem, cuius ille patrem bello oppreſsiſſet, ſeſe contulerunt: ueteris facti cõmemoratione utentes ad conciliandos animos, & ad prouocandum Regem in bellum: quo patris necem ulciſci præpararet. Bellum Sueonum Regi indicitur: paraturq́;. In quo magno conflictu inito, Gotarus opprimitur, à ſuis deſertus, & ab exteris expugnatus: Regnumq́; ceſsit Danorum Regi Iarmerico. Siuuardus uincitur.

¶ Iarmerici Suetiæ cum Dania Regis, geſtorum ſummaria repetitio. Caput.xxiiij.

IARMERICVS Danorũ Rex, gemino Regno ſuf fultus, priſtinæ captiuitatis ſortẽ pulchrè compenſauit: etiam Suetiæ imperitans. Quid aũt rerũ geſſerit, et quomodo finierit: in Dania ſignauimus. Nã quod Sueticis rebus attinet, nihil præcipuũ accæpimus à maioribus. In bello quod aduerſus Helleſponticos idem Rex geſsit (qua de domo accæptã uxorem, ob adulterij ſuſpicionem malè perdidit) perijſſe dicitur. Nauigatione autem inſtructa, bellum fuiſſe marinum memoratur. Certè longa nauigatione ex mari Danico, quod idem eſt Germanicum, peruenitur in Helleſpontum: qui Aſiam in anguſtijs diſterminat ab Europa. Multo quidem tempore interpoſito, poſtea enauigarunt Normanni in Conſtantinopolim, eius ſuburbia uaſtantes. Sed hac ętate nondũ illis erat Oceanus ille pertentatus: præſertim, ut poſt Cimbricã Cherſoneſum pręteruecti, Galliam & Hiſpanias, omni Betica & Italia relictis, ad Græciam uſquè pertingerent. Sed hęc relinquamus in medio: grauiſsimum Autorem nequaquàm mendacij cõarguẽtes. Poteſt tamen fieri: ut nominum ſimilitudine deceptus, alterum putauerit pro altero.

Iarmericus Rex. Daniæ lib. 2. cap. 16.

¶ Snionis Daniæ Regis narratur amor, & raptus Reginæ Suetiæ, Gotorum Regis filiæ. Atq; hinc ad res commemorandas redit. Caput.xxv.

IARMERICVS, qui in Suetiæ Regno ſucceſſerat, euentu quàm nomine ipſo notior eſt. Equidèm Añales cùm factum recenſeant, Regis nomen ſubducunt. Snio Rex Danicis rebus præerat: filiamq́; Gotorum Regis à ſe uicti, uehemẽter amabat. Iuſtas nuptias non recuſaſſet pater: ſed ille liberam uolebat Venerem. Indignum ratus pater, Regiam ſtirpem, Regale ſcortũ fieri: puellam

Regis nomen ignotũ

iam Daniæ Regi ſecretius affectam, Sueonum Regi tradidit uxorem. Irritatus amor, aduerſis uehemẽter incãduit, libuitq́ magis, quod cœpit licere minus: iam alienã coniugẽ, iam Sueciæ Reginam, inconceſſo proſequebatur affectu. Submiſit fidum hominem, qui habitu mendici pauperis, translatus in Sueciam, Aulæ ſe inmiſceret Regali: ut caperet occaſionem colloquẽdi ad Reginam. Ille diſsimulator egregius, ad fores ſe collocauit, quibus ſciebat egrediendum eſſe Reginæ. Cunquè procederet: ille diſsimulanter propius ſe ingerebat: & quo potuit ſecretius in aurem inſuſurrauit Reginæ. Amat inquit te Snio. Et hæc dicens, ne quis uultum dicẽtis attenderet, alió reſpexit. Illa progreſſa, uelut nihil dicentis uoce moueretẽ, eadem eſt uſa diſsimulatione. Sciebat Regiam plenam fore oculis obſeruantiũ Reginã, ex mandato zelotypi Regis: qui Daniæ Regis inſidias uereretur. Poſt moram regreſſa: cùm procus ille mendici habitu adhuc in loco ſuo cõſiſteret: eadem obſeruatione reſpiciens, alio in aurem ſonuit expectantis, Amantem redamo. Exhilaratus ille: nihil tamen ſigni foris oſtenderat. Sedulus aũt alium obſeruabat egreſſum: uenienti quàm diſsimulanter inmurmurat. Locũ inquit, poſcit amans, & tempus. Interpoſita mora, cùm iterum appareret: Initium brumæ in Bokeror præſignauit. Qui diligentius obſeruauere dicentis nutum, nõ ſatis quid, aut cui loqueretur intelligentes, extremæ calliditatis conſilium amentiæ deputauere. At nuncius omnia perſentiens, certiorẽ facit Regem Daniæ de omnibus. Ille conſtituto tempori, ac loco non deerat. Egreſſam Reginam lauandi ſpecie, cum mariti opibus in nauim aſſumit: raptoq́ potitus, in Daniam enauigauit. Multa deinde prælia Regibus fuere. cùm ille iuſtas nuptias uindicaret temeratus: coniugemq́ repoſceret: alter iniuſtas tueretur. Præualuitq́ iuſto iniquus. quòd plus armis poſſe tum uidebatur. Multa deinceps tempora tranſiliuit, quem in cõmemorandis Antiquitatibus ſequimur Autorem, Saxo Sialandicus. Nam quorũdam Regum in Dania ſola attingit nomina: multorũ etiam obliuione damnauit. Rerum autem Sueticarum ex hoc tempore egreſsionis Scaniorum (qui poſtea dicti ſunt Longobardi) ſub Rege Snione: qui fuit annus poſt natum Chriſtum, Trecenteſimus octuageſimus ſecundus, iuxta ſupputationem ab Euſebio inchoatam, Hieronymo, Proſpero, & Florentinis diligenter continuatam, uſquè in Carolum Magnum: qui ad octingenteſimum poſt Chriſtum natum peruenit ad Imperium: omnino nihil commemorauit. Cuius rei detrimentum, Gotticis narrationibus, quæ ex hoc die magis ac magis inclareſcunt, compenſemus: redeuntes in Prouincias ad Hiſtrum conſtitutas: in quibus diuturna fuit Gotorum cum Romanis colluctatio: donec libertate prouecta, in

Amoris ſolertia.

Procantis uerba.

Regina capitur.

Digreſsio ad Gotos.

De Longobardis, lege lib. Tertiũ Daniæ per totum.

Anno Chriſti 382.

maiores

maiores occupandas proficerent. Quod quomodo factum ſit, nunc nobis commemorandum.

¶ Vuiſigotæ, uel Vuiſigoti, indifferenter, ut ab Hunorū dominatu eximantur, Valenti, & Valentiniano Impp. Rom. ſe dedunt: perperàm Arrianorum hæreſi infecti. Caput. xxvi.

VISIGOTAE, qui eius gentis occidua magis tenuêre, cùm poſt mortem Armanarici potentiſsimi Regis, ab Oſtrogotis diſcederent: cernerentq́ ſe Hunorum armis premi: diu deliberauere, quomodo conſulerent ſuæ libertati: cùm Hunorum armis obſiſtere non poſſe putarēt. Miſſa erga Legatione ad Valentem Imperatorem (quem Valentinianus Auguſtus cōſortem fecit Imperij) poſtularūt: in Romanis Prouincijs, Thracia, Mœſiaq́ ſedes quietas. Simul etiam: ut ſub umbra Romani nominis quietius agerent ab incurſu Hunorum: polliciti, Romano ſe Imperio militaturos. Quo quò illis maior fides eſſet, promiſere CHRISTI religionem, iamtunc in Romanis Prouincijs floreſcentem, ſuſcipere: ſi Doctores illis ſuæ linguæ gnaros, Imperator prouideret. Eam legationem non inuitus Valens audiuit: hoc in pactis exhiberi, quod ille uotiuum ſemper habuiſſet: facilè promiſit Prouincias, quas illi armis poterant uendicare: ſæpeq́ uendicarunt. Commilitium, quod Reipub. pollicentur, gratus agnouit. Doctores illis Sectæ ſuæ miſit Arrianos, maximum Reipub. Chriſtianæ detrimentum. Quot inde enecati poſtea fideles? Quot pulſi in exilium Epiſcopi? Et quod omnia exuperat incommoda: quàm innumerabiles animæ inde perierunt? Hoc iacto principio peſtifero, latius ſerpſit malum in omnem nationem. Nam Vuiſigotæ non tam Chriſtiani, quàm Arriani, per Epiſcopum gentis ſuæ Vlphiam, Oſtrogotos, & Gepidas congentiles ſuos, fermento quod acceperant, corruperunt. Nam is erat Gotorum Apoſtolus, ſi non Antichriſtus: qui Goticas literas adinuenit: qui diuinarum literarum ſacratiſsimum theſaurum, in Goticam linguam transfudit, inmixto quod imbiberat ueneno. Ita factum eſt: ut peſsimum ſeminarium citius, quàm ſalutiferum latè germinaret: perueniens uſq́ ad Vuandalorum latiſsimam nationem: quæ & ipſa imbuta ſimili toxico, catholicos ſeueriſsimè, & in Hiſpanijs, & in Aphrica perſequebatur. Tantum poteſt error in primordijs. Felices, ſi non Valentem Arrianum, ſed Valentinianum catholicum, Chriſtianum Imperatorem, de Religione ſuſcipienda conſuluiſſent. Sed terribile in filios hominū Dei conſiliū: de profundo ſuo, diſsimulauit in hac gente, pereñari perniciosum errorem.

Vuiſigotæ Romanis ſe ſubdunt.

Arriana ſecta inficiuntur Goti.

¶ Orto tumultu ob cariſtiam, Vuiſigotæ Romanos trucidant:& fame ſe leuant. Secundo irritati, exercitum prœlio,& Regem igni abſumunt. A Theodoſio tamen Imperatore tandem arcentur.

CAPVT XXVII.

CVM ergò Vuiſigotæ Valentis permiſſu in Thraciam, Mœſiamq́ transmigrarunt:cœpit nouis cultoribus, qui necdum terrã ſubegiſſent, rerum inopia ſuccreſcere. Duces aũt limitanei Lupicinus, atq; Maximus, quos Regioni Valens prçfecerat, cauſam carioris Annonæ inter Vuiſigotos, uerterunt in occaſionem auariciæ ſuæ: magis atq; magis augentes Cariſtiam, ut Gotos primùm ære, deinde mancipijs nudarent: quæ omnia comparandis frugibus impẽdere cogebantur. Cunq; malorũ nullus eſſet finis, ſed quotidiè fames augeſceret: etiam de diſtrahendis liberis agere nonnulli cœperunt: malentes in ſeruitute filios uiuere, quàm miſerabiliter apud ſe mori fame, duplicíq; malo excruciari. Duces erant in Vuiſigotis Fritigernus,& Alatheus, atq; Safra. Clamorem populi nec reprimere, nec ſuſtinere ualentes, quòd non ſolùm tenuiter, ſed etiam ingenti precio uictum, nedum tolerabilem, ſed etiam corruptiſsimũ mercarẽtur, uerba fecere Romanis. Sed ſurdis fabulam narrauere. quòd & de ſuis illi marſupijs implendis, & gente ſine armis ſubigenda cogitarẽt. Excipitur Fritigernus conuiuio à Romanis. Comitũ ſuorũ in alio triclinio clamorem audit. Illi, quòd fame urgerentur,& conuitio: orta, ut fit, rixa inter militares, ad arma concurrunt. Romani plures, facilè paucos compreſsiſſent in ſuo. Aduolauit Dux Fritigernus,& breui aucta eſt Gotorũ manus. Igitur Romani illi Duces, cum commilitio ſuo ad unum omnes necantur. Goti mox ad prędã egreſsi, cœperũt undiq; rebus cõtractis abundare, imperantes Prouincialibus, importare gratis, quod ante uel magno, uel nullo precio poterant obtinere. Valens ubi audiuit cædem ſuorum, gentisq; inſolentiam rebellantis, Antiochia comparatis copijs exiens, mouit in Thracias. ut gentem reprimeret. Nec ſegnes Goti, obuiam proficiſcuntur. Vbi conſeruere manus, primùm Romanus equitatus diſsipatur. Pedites circumfuſi, ab equitatu Gotorum funduntur. Fit miſera cædes Romanorũ. Imperator diu inter agmina conſiſtens, iam uulnere ſaucius, deportatur in non longinquã caſam. Goti latè perſequentes, omnia ferro & igne uaſtauere. Inciderúntq; in caſam, qua illis ignorantibus Imperator delituit. Illi miſſo igne, Valentem cum conſortibus concremarunt. Hic erat Imperatoris illius exitus, hæc prima, & uſq; in eum diem maxima in Romanos exercitus cædes. Ita uindices fuere diuinitatis, ſuæque iniuriæ neſcientes. Primùm Decium, cum filio, inde

Cariſtia in Thracia & Mœſia.

Cæduntur à Gotis Romani.

Valens Imperator cũ ſuis igne abſumitur.

lio: inde Valentem cum exercitu conterentes, quòd impiam Arrianorum ſectam illis iuſſerit prædicari. Qua elati uictoria Vuiſigotæ, Conſtantinopolim obſederunt. Eam urbem Dominica Valentis uxor, ingenti in populum pecunia diſtributa, ſeruauit. Et Gratianus, cui nepoti Valens occidentale commiſit Imperium, afflictis rebus prudentiſsimè conſuluit. Nam Vuiſigotos Thraciam, Mœſiam, Daciamq́ ripenſem poſsidere, ac Romano Imperio imminere intelligẽs, reſiſtere conſtituit. Et cùm id ſibi exiſtimaret ſoli non poſsibile fore: accerſitum ex Hiſpanijs Theodoſium, ingenti uirtute uirum, conſortem Imperij declarauit. Nec fuit poſtea, cur pœniteret prudentis conſilij Gratianum. Siquidẽ Theodoſius quàm primum Imperator declaratus, purpuramq́ apud Seruium eſt indutus, ſummo Principe digna geſsit. Vuiſigotis enim congreſſus, eos multis, magniſq́ prælijs uicit: urbem uictor Conſtantinopolim intrauit: & ne paruam Romani exercitus manum, quotidiè bellando attereret: pacem, fœduſq́ cum Athanarico Vuiſigotorum Rege percuſsit. Quanquàm ſcribat Ablabius: Theodoſium ſupradictis in prælijs uincentem, morbum incidiſſe grauiſsimum: eaq́ ratione, gratuitam pacem cum Vuiſigotis conſtituiſſe: cui Theodoſius breui liberatus, ob honorem collegę, libẽter acquieuerit. Theodoſius Gotos uincit.

¶ Athanaricus Conſtantinopoli moritur. Gotorum ſtrages ſub Theodoſio Imperatore militantium.

CAPVT XXVIII.

ATHANARICVS Vuiſigotorũ Rex: qui Fritigerno ſucceſsit: ob fœdus Conſtantinopolim ingreſſus, magna adductus eſt urbis illius admiratione: & laxatum omnibus curis animum, inſpiciendæ ædificiorum, operumq́ magnificentiæ impendit: urbis ſitũ, nauiumq́ inſtructiſsimos portus miratus: ac deinceps Regiam Imperatoris ingrediens, & obſequia, uariaq́ officia conſpiciens, quaſi in ſtuporem uerſus: Ea inquit cerno, quæ ſæpè incredulus audiebam. Sine dubio, Deus terrenus eſt Imperator. Et ſi quis aduerſus eum manum erexerit, ipſe ſanguinis ſui reus erit. In tali ergò admiratione, maiori à Principe honore ſuffultus: paucis menſibus interiectis, rebus exceſsit humanis. Quem Princeps affectionis gratia, penè plus mortuum quàm uiuum honorans, ipſe in exequijs feretrum eius præceſsit: Regiaquè ſepultura decorauit. Quæ res Gotorum animos mirificè Imperatori conciliauit: ut in fœdere, & fide, etiam ſine Rege ſub Imperatore diu, feliciterquè perdurarent. Paulò poſt, cùm Gratianus apud Lugdunum Galliæ ciuitatem interfectus eſſet: Theodoſius in Gallias profectus, Gotorum uiginti (aut iuxta Oroſium, decem) armatorum milia ſecum duxit: geſsitquè Imperator ipſe ad- Athanarici mors, & exequiæ ſolennes.

uerſus Arbogaſten, & Eugenium tyrannos, ciuile illud bellum, Clau-
20000. Gotorum cadunt diani Poetæ Carminibus celebratum: in quo Goti ab Imperatore pre-
miſsi, ad internecionem fuerũt occiſi. Poſtquàm uerò Theodoſius a-
pud Mediolanum, inmatura Reipub. morte præuentus eſſet: Arcadi-
um, & Honorium filios, & in Romano Imperio ſucceſſores, multi ſu-
orum perfidiæ atq; inſidiæ cauſa agitauerunt. Commiſerat Theodo-
ſius Imperio florens, tres potentiſsimas Imperij partes, tribus Duci-
bus gubernandas: Rufino Orientalem, Occidentalem Stiliconi, &
Aphricanam Gildoni.

¶ Alaricus cum Rhadagaſo exercitu maximo
Italiam petunt. Caput. xxix.

Alaricus Rex. ALARICVS tum Gotorũ Rex cõſtituitur: cùm opti-
mo ac fortiſsimo Imperatore Theodoſio mortuo: diſciſ-
ſisq; Romani Imperij partibus, Goti ab Ducibus Ro-
manis, & adoleſcentioribus Imperatoribus negligerentur. Siquidem
militaria donatiua illis, ut prius, nulla prouenerant. Alaricus ergò no-
bili Baltorum genere ortus, cui erat poſt Amalos ſecunda nobilitas.
Nam Balta eius ſtirpis pater, nomen ab audacia mutuauit. Balta enim
lingua gentis, audax dicitur. Is Rex cum ſuis deliberans: ſuaſit, & facilè
perſuaſit: ſuo potius labore Regnũ quærere, quàm alieno Imperio ſub
iacere. Mouit igitur Alaricus in Pannoniã: ibiq; confidens, fortiorem
ſibi Gotorum exercitum conciliauit. Nam erat Rhadagaſus Rex ag-
men ducens Gotorum ſupra ducenta milia. Qui unde uenerit, nõ ape
ritur à Scriptoribus. Niſi, quòd Scytham, idolorũ cultorem aſtruũt.
Quòd ſi de littore Pontici maris fuerit: ex Oſtrogotis ueniebat. Sin ex
Vuiſigotis erat: quomodo nõ ſub Alarico fuit: quem Regem ſibi gens
illa cõaptauit? Alaricus igitur, & Rhadagaſus Reges, diuiſis agmini-
bus Italiam ſunt ingreſsi. Nam unà tantus exercitus incedere non po-
tuit: commeatus habendi gratia. Quicquid terrarũ attigêre, uelut atra
tempeſtas populabantur. Alaricus miſſa ad Honorium Legatione, ſe-
des poſtulauit, quibus ſe cum gente ſua collocaret. Imperator Hono-
rius Gallias, & Hiſpanias conceſsit. quòd iam Vuandalorum, Sueuo-
rum, Alanorum magnis gentibus uaſtarentur: maluitq; Imperator,
Barbaras, ut uocant, nationes ſeipſas collidere: quàm ipſe uel ſingulis,
uel uniuerſis conflictaretur.

¶ Rhadagaſus à Romanis obſeſsus, uincitur. Ipſe fuga ſibi
conſulere uolens, capitur, truncaturq;. Poſt Sauli
tum inſulius, redeuntes Goti in Italiam, Ro
mam capiunt. Caput. xxx.

CONTENDIT Alaricus in Gallias. Sed Rhadagaſus

cœpto

cœpto itinere petiuit Italiam: uiribus, non precibus obtenturus loca
quibus conſideret. Tranſmiſſoq́; Apennino, peruenit in montes Fe=
ſulanos. Stilico iam Romanum agebat Conſulatum, cum Aureliano:
uir in Romana Repub. potentiſsimus: & quem moriẽs Theodoſius,
generum ſuum, filio Honorio reliquit tutorem. Is comparatis copijs:
inter quas & Huni, & Goti Romano Imperio militabãt: Vldinus Hu
norum, Sarus Gotorum ductores erant: hoſtem Rhadagaſum ita ob
ſedit in Feſulanis, ut nulla re magis, quàm fame expugnaret. Qua ur=
gente, inops conſilij Rhadagaſus: ueſte mutata, fugam relicto turtim Rhadagaſi
exercitu intẽtauit, Sed ex ea retractus, captus, & occiſus eſt. Exercitus fuga, mors,
diſsipatus, uenit in manus Romanorũ. Impleta ſunt omnia ergaſtula & Rom. ui-
ſeruitijs: uelut pecora captiui uenundabantur Goti, uili precio diſtra= ctoria.
cti, pro multitudine captiuorũ. Alaricus uerò Vuiſigotorũ Rex, per-
miſſas prouincias Galliarum petere cõtendit: cùm ad Polentiam ſacro
die Paſcę conſiderent: ſacriſq́; pro more Chriſtiano inſiſterent: ſubitò
in eos uenit Saulus, gente hebræus, ductor tum Romanorũ agminũ:
conſilio, ut ferunt, Stiliconis patricij: q erat Honorij ſocer. Nam utran
què filiam, Mariam, & Hermanciam, alteram poſt, alterã cùm prima
incognita diſceſsiſſet, coniugio iunxit Imperatori Honorio. Cauerat
fortaſsè genti ſuæ Vuandalorũ, in quos ducebant Goti: ut bellũ illis
auerſum, in Italiam retraheret. Non laudo conſiliũ: ſed propoſitũ con Autor.
iecto. Video tamen, quid illius temporis hiſtorici ſentiũt. Ideò per do
lum eſſe turbatos Gotos: ut negociũ Imperatori curaret: quo grauiſsi-
mo bello implicitus, locũ faceret filio Stiliconis Eucherio: quem ferũt,
occiſo Honorio, Imp. deſtituiſſe. Vtcunq́; fuerit: Goti prima Sauli in Vincunt
uaſione turbati, arma corripiũt: Romanos initio uictores fugant, cæ- Goti.
duntquè: & ita pleni, omiſſo itinere, reuerſi ſunt in loca priora. Cùnq́;
Imperator peſsimo Reipub. conſilio, ob ſuſpicionẽ, quam æmuli Sti-
liconianæ uirtutis quotidiè augebant, eundem Stiliconem, cum filio
de medio tuliſſet: Goti iam neminem in Italia formidantes, liberè uſq́;
quaquè digraſſati ſunt: & uſq́; ad urbem Romam peruenerunt: eam
què primi poſt Gallos cœperunt, ex omnibus gentibus Romano Im-
perio reluctantibus. Tanto maiori huius gentis gloria, quo maioribus Roma à Go
incrementis nunc Roma floreret ab illis paſtoralibus caſis, quas olim tis ſuperat.
Galli incenderunt.

¶ Alarici, Gotorum item deprædationes & acta, Hiero-
nymi teſtimonio narrantur. Caput. xxxi.

ORDINEM autem irruptionis, & illatæ calamitatis,
libet uerbis S. Hieronymi, tunc in Bethleem degentis,
in epiſtola ad Principiam uirginem de obitu Marcellæ,
exponere.

Hieronym. exponere. Ait enim. Terribilis de occidente rumor affertur. Obſideri
de Roma Romam:& auro in ſalutem ciuium redimi, ſpoliatosq; rurſum crucia
capta. ri. ut poſt ſubſtantiam, uitam quoq; amitterent. Hæret uox, & ſingul-
tus intercipiunt uerba dictantis. Capitur Vrbs, quæ totum cœpit Or-
bem. Imo fame perit, antequàm gladio:& uix pauci qui caperentur in
uenti ſunt. Ad nefandos cibos erupit eſurientiũ rabies: & ſua inuicem
membra laniarunt. Dum mater non parcit lactanti infantiæ:& recipit
utero, quem paulo ante effuderat. Siue igitur patruo (ut Oroſius) ne-
gocio: ſiue poſt paſſam à Romano populo (ut alij uolunt) acerbiſsimã
famem: Vuiſigoti, duce Alarico Rege, urbem Romam, rerum ad id
temporis dominam, irruperunt. Qua die, quam Calendarum Aprilis
fuiſſe ſatis conſtat, Imperij Romani inclinatio (ut Blondus ait) inchõ
Alarici edi- auit. Ingreſſus Vrbem Alaricus Rex, edictum Vuiſigotis propoſuit:
ctum. ut fugientes in loca ſacra, præſertim Petri & Pauli baſilicas, illæſos ſer-
uarent. Prædam uerò pro poſſe ingentem ubiq; facerent: ſed quoad
poſſent à cædibus & ſanguine temperarent. Quod quidèm pro uicto
ris, antea omnium gentium populi, rem domeſticam defenſantis forti
tudine: procq; Gotorum multitudinis auaricia, atq; inſolentia, ſupra fi
dem poſterorum obſeruatum fuiſſe, omnes concordant Scriptores.
Et tamen aliquantis cædibus, ſtupris, incendijsq;, Vrbem quondam
Orbis dominam, conſtat fuiſſe fœdatam. Ea uerò in tantæ Vrbis dire
ptione, duo tantùm quæ acciderunt, memoratu digna referri comperi
Gallæ ſtu- mus. Horum unum eſt. Gallam Placidam Theodoſij ſuperioris filiã,
prum. & Honorij, Arcadijq; tunc Imperatorum ſororem, in captorum ſor-
Eccleſiæ ua tem abductam, uictoris Goti caſtra fuiſſe ſecutã. Alterum. Vaſa B. Pe-
ſa reſtituun- tri miniſterio ſacra, pondere, magnitudine, & pulchritudine eximia,
tur. ad Vuiſigoti cuiuſpiam manus perueniſſe: & Regis iuſſu, in Baſilicæ
cuius erant arcam, magna cum Romanorum, Vuiſigotorumq; admi
ratione fuiſſe relata. Profecti Vrbe tertia die, quàm ingreſsi fuerãt Go
ti, Campaniam, Lucaniam, & Brutios populati ſunt. Fretum poſtea
traijcere, ut Siciliam diriperent conantes, tempeſtas cõorta prohibuit:
quę nauibus illiſis, aliquot cohortes conſumpſit. Ipſis exinde uarias in
recedendi, aut iterum ut traijcerent intentandi ſententias pendẽtibus,
Alarici moritur Rex apud Conſentiam Brutiorum urbem. Quem gens, iactu
mors & ſe- ram Sepulchri plurimi facere ſolita: ne ultio aliqua in mortui oſſa poſ
pultura. ſet exerceri, in deriuati amnis baſem alueo condidit: locello ditiſ
ſima Regis ſuppellectile completo. Et ne poſt eorum pro-
fectionem, Sepulchrũ id ab incolis ſciri poſſet, amne
in curſum reſtituto, foſſores, qui operi inter-
fuerant, trucidarunt.

¶ Athaulphi

¶ Athaulphi tyrannidem cohibet Galla prudens mulier. Vrbis ſtatus deſcribitur. Gotus fœdera cum Cęſ. Rom. inſtaurat. Deq; Impp. filijs, qui degeneres animos habuere. Caput. xxxij.

ATHAVLPHVS ex Baltorum gente, Alarici cognatus, illi ſuccedit. Cui Galla Placida, primo Vrbis captæ die fuerat deſponſata: licet uiro nondum copulata eſſet. quòd nuptias ſatis conſtat apud Forū Cornelij fuiſſe celebratas. Hæc ſua prudentia Regem Gotorum mirabiliter deliniuit: impetrauitq́; ut per Vrbem reuerſus, prędam quidem, quòd nequiſſet prohiberi, identidem fieri permiſerit: à ſanguine uerò curauerit, & incendijs abſtineri. Nam quod in tanta huiuſce cladis Scriptorum inopia, ſolus teſtatur Oroſius: Paucis poſt accęptam cladem, aut annis, aut menſibus: ſi quis populi Romani & multitudinem uidiſſet, & uocem audiſſet: nihil mali factum arbitratus fuiſſet: niſi aliquot reſtantes ex incendio ruinæ id fortè docuiſſent. Excedentes urbe Vuiſigoti, populóue Romano: an cōſtitutis ex gente ſua Magiſtratibus, eam dimiſerint gubernandam: nullus refert Scriptor. Multis tamen agitur coniecturis: ut credibilius ſit: nullo relicto aut pręſidio, aut Magiſtratu, eam deſtituiſſe: e ueſtigio futuram Imperatorū, in quorum amicitiam, fœderaq́;, Athaulphum Placida inclinare cœperat. Quod enim Oroſius B. Hieronymi teſtimonio ſcribit: Barchinonenſem uirum nobilem narraſſe: quòd cōcupiuerit aliquando Athaulphus, euerſa Roma, alteram ædificare urbem, quæ in locum demortui nominis Romani, Goticum referret: & quemadmodum ea ciuitas Gotia Romę ſuffecta eſſet: ſic & ipſe nouæ conditor urbis, in Auguſtorum ſubrogatus locum, poſteris Imperij cognomen relinqueret Athaulphum. Is tamen, memorante Placida prudentiſsima muliere, conſyderauit rem Romanā creuiſſe: et ad ea tempora ſtetiſſe Legibus, ac bonarum Artium diſciplinis: à quibus Gotica barbaries abhorret. Ideoq́; in tantum mutauit ſententiam: ut Romanæ dignitatis, cuius eſſe nequiret imitator, optauerit fore reſtitutor. Hinc Honorij, Arcadijq́; Impp. fœdera quęſiuit: quę poſt factas apud Forū Cornelij nuptias, omnem emenſus Italiā, cùm apud Barchilonem citerioris Hiſpaniç conſediſſet, indies magis, magisq́; petiuit. Inter hęc ignauiſsimi Imperatoris inertiam magis admirari conuenit: qui per omnes dies, quibus in Italia Goti demorabantur: ne exercitum conſcribere auditur: nec ſe commouiſſe legitur. Quod inde magis mirū eſt: quòd ante paucos annos, duce Stilicone, maior etiam hoſtium manus ſine bello conſuſa eſt: ut ducenta Gotorum milia in ſeruitutem traherētur. Tantum ualuit fortiſsimi Ducis inuicta prudentia. Ego quidèm tanta poſt tempora

Athaulfus Rex.

pora bilem continere non poſſum: uictricem gentiũ Italiam, ſaluo Imperatore ſuo, ita protritam: ut nullus in aciem prodierit: nemo arma commouerit, nemo tantis motibus obgannierit. Capitur Vrbs orbis domina: abducitur Imperatoria proles, eadem germana Imperatorũ: & ne domeſtico malo gladius uel unus diſtringitur. Vſu comperium eſt: Romano Imperio non feliciter euenire, ſucceſsionẽ filiorũ. Vnus Veſpaſianus, Titum filium, uirtutis ſuæ imitatorem habuit. Mox Domitianus degenerauit. Marcus Antoninus nullam unquàm Reipub. iniuriam intulit: niſi quòd Commodum filium reliquit. Seuerus Caracallam fratricidam, & Senatorij ſanguinis oſorem, poſt ſe in Imperio habuit. Magnus Conſtantinus filium Arrianum, & Iulianũ apoſtatam dereliquit. Sed digreſsi reuertamur.

Impp. filij male ſecuti parentes.

Athaulphus in Vuandalos mouet. Rediturus tum in Italiam. At Honorius Imp. illum laceſcens: dum Proceres offendit rebelles, tumultu orto Rex cadit. Cap. xxxiij.

ATHAVLPHO Duce, Vuiſigotæ in citeriorem Hiſpaniam ad Barchilonem conſederant. Nam Gallias Vuandali, Sueui, Alani, Franci diuiſis agminibus tenuerunt. Vuandali quidèm ex Pannonijs, quas illis Conſtantinus Magnus permiſit, mouerunt in Gallias: poſteaquàm aliquandiu in ripa Rheni conſediſſet. Sueui uerò, & Alani, iunctis uiribus, in Hiſpanias tranſierũt. Franci ad Pariſios translati ſunt. Ibi nomen ſuum inuehentes, & Regnum fundãtes, quòd per incremẽta plurima hodiè quoq; floret. Sed Vuandali audito Gotorum ex Italia tranſitu: memores priſtinorũ caſuum, quos ſub eorum manu graues pertulerunt: non expectato Gotorum aduentu, & ipſi in ulteriora Hiſpaniarum contenderunt. Ita factũ eſt: ut Galliæ uacuefactæ, tranſitum Gotis pręberent. Sed Athaulphus id Imperatorũ gratiæ donauit: quorum germanam tenuit coniugem, ut illis cederet Gallijs: perſecutus nationes, quæ ante ſe in Hiſpanias mo uiſſent. Itaq; imbelli turba, Barchilone relicta, mouit in Vuandalos, ſępiuſq; manus conſerunt cum illis. Interim cùm quaſdã intentaret conditiones Imperatoribus, quas non impetrauit: cœpit reſpicere in Italiam, ut eò remearet. Sed audiens poſt ſuũ tranſitũ, Alpium caſtra cõminuta ab Imperatorijs, tacitam indignationem compreſsit. In Hiſpaniam ulteriorem tranſire diſpoſuit: inde traiecturus in Aphricam. Sed hanc eius cogitationem præuerterunt multæ undecunq; natæ difficultates. Nam Imperator Honorius, cùm liberã iam teneret Italiam: Galliæq; pateſcerent, quòd Barbari ſe mutuo metu urgerent: in ulteriora Hiſpaniæ cogitauit per Comitem Cõſtantium, ex Romanis Patritijs primum, Athaulphũ in Hiſpania citeriore inuadere, quo profligato,

cætera

cætera ſibi faciliora arbitratus eſt conficere. Igitur magno apparatu Conſtantius expediuit agmina in Vuiſigotos. Quod ubi cōperit Athaulphus: indignatione nō mediocri perculſus: quòd Romanus Imperator, cui ipſe pepercerit, in ſe mittere potuerit exercitū: nullo germanæ, quam coniugem tenebat, habito reſpectu, nulla fœderū contemplatione. Igitur iræ plenus, & ipſe exercitum conſcribere ſtatuit. Sed Gotorū Proceres euocati ad bellū, minimè paruerunt: aſſerentes, Ataulphum, unius mulierculæ blandimentis delinitum, Imperatori Romano, quem in manibus habuerit, cuiuſq; delendi facultatem acceperit, pepercisse. Igitur contumacia Gotorū paulatim gliſcente, tumultus exoritur: & excreuit audacia, quæ uſquè in caput Regis aſcendit. Nam ille ſuorum indignatione perimitur.

¶ Sigericus Rex, quòd pacem cum Romanis iniſſet, à Proceribus Gotorum trucidatur. Caput. xxxiiij.

SIGERICVS in demortui locum Rex cōſtituitur, quòd illum Romanę paci, quę offerebatur, infenſiorem arbitrati ſunt. Nam Conſtantius Comes, & ſi magno inſtructu ad Goticum bellum procederet: terror tamen Gotici nominis, quòd Italiam, & urbem Romam inuaſiſſent, ſimul etiam magnæ Gentis uires, ad offerendas Pacis conditiones illum fecerant propenſiorē. Quæ cùm Sigerico quoq; per Legatos oblatæ ſunt: nec ille magnopere abhorreret: Gotorum Proceres, quibus nihil bello tutius eſſe uideretur, quòd inſidijs Romanorum peterentur: indignati, quòd in deligendo Rege longè ſua opinione falſi eſſent: Sigericū, quaſi pacis conditiones amplexantem, primum inſidijs, deinde aperta ui circumuenientes, contrucidarunt. Ita exoſa genti quies erat, quòd ad ſumma quęque comprehendenda belli amor, & fiducia uiriū illos animaret. Tantum dabat animorum, urbs Roma capta, & Italia in manibus habita, quàm ſponte deſeruerunt. Sigericus Rex. Sigericus à ſuis trucidatur.

¶ Naufragiū Gotorū in Gaditano mari. Vuallia, Conſtantio Imp. Rom. ſuppetias locat in Alanos. Qui & uincitur, Rege eorum Acace interfecto. Caput. xxxv.

VALLIA inde Rex Vuiſigotorū, in locum demortui ſurrogatur: qui ad pacem & ipſe pronus erat: & tamen Vuiſigotorum rabiem expleturus, magnam eorum manum nauigio, armiſq; inſtructam, tranſmittere in Aphricam eſt molitus, ut allegaret pacis hoſtes. Sed hi omnes in Gaditani freti duodecim paſſuum milibus perierunt. Territus ergò maximo Dei iudicio: memor etiam illius acceptæ ſub Alarico cladis, cùm Goti in Siciliam tranſire conati, in conſpectu ſuorū miſerabiliter abrepti, & demerſi ſunt: pacem optimā Vuallia Rex. Naufragiū Gotorum.

cum Honorio Imperatore, datis lectiſsimis obſidibus, cõſtituit. Et Placidam, quam poſt Athaulphi mortem honorificè apud ſe, honeſteq; habuerat, fratri redditam, ſuam Reipub. operam eſt pollicitus aduerſus cæteras gentes, quæ per Hiſpanias conſediſſent. Et pace firmata, Honorius Conſtantio Cæſari declarato, Gallam Placidam ſororem dedit coniugem: ex qua Valentinianum tertium eius nominis ſuſcepit. Exinde uſus Conſtantius Vualliæ auxilijs, in Alanos duxit, Emeritam Luſitaniæ metropolim incolentes. Nam quod Romanæ produnt hiſtoriæ, Conſtantio Conſtantini tyranni filio Duce, hæ gentes Pirenęi clauſtra ingreſsi, prodẽtibus Honoriacis, Vuandali Beticam, Sueui, Alaniq; Luſitaniam inſederunt: & ſorte iterum inter Alanos & Sueuos ducta, hi Vlyſipponem, & quicquid ultra pertinet ad Beticam: illi Emeritam, cum omni Gallicia habuerunt. Soli tamen Cantabri, & Aſtures Galliciæ prouinciæ populi, ſummis laudibus extollendi, Romanorum Iudices conſeruarunt. Primum autẽ Conſtantij Cæſaris bellum, Vuiſigotis adiuuantibus, geſtum fuit aduerſus Alanos: quos graui bello apud Emeritam ſuperauit: & eorũ Regem Acacem interfecit. Fuit uerò ea uictoria maximo terrori cęteris Barbaris Hiſpaniam prementibus. Quæ gentes rem Romani Imperij per Conſtantij uirtutem, & Vuiſigotorum pacem, auxiliumq; breui reſtitutũ iri exiſtimantes: ab Honorio poſtularunt, ut pacem ſecum etiam ipſe conſtitueret: ipſosq; inter ſe ſineret bello detonare, & ſe inuicem lacerare: futurum prudentiſsimè memorantes, ut apud quencunq; fuiſſet uel clades, uel uictoria, Romanæ Reipub. reſtaurationi, amplitudiniq; accederet. Conſtantius deinde conſors Occidentalis Imperij ab Honorio aſſumptus, Auguſtus declaratur. Qua prouectus dignitate, nihil duxit antiquius: quàm cum Vuallia Vuiſigotorum Rege fœdera confirmata renouare: ut in Hiſpanijs, reliquis gentibus opponerentur. Itaq; illi Toloſam, cum aliquot Auxitanæ prouinciæ ciuitatibus permiſit: quę omnis Regio Vaſconia nuncupatur: quod nomen ad ætatem uſquè noſtram retinuit: licet magnam, ut conijcimus, mutationem in Prouinciæ finibus fecerit temporis longitudo.

Alani uincuntur.

ALBERTI

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, Rerum Vuiſigotorum, Oſtrogotorumque geſtarum, LIBER III.

¶ Conſtantio Imp. mortuo, Etius Magiſter militum dignitate repulſus, Hunos in Romanos excitat. Vuiſigoti fidem Romanis ſeruant: Beticã dein recuperant. Caput. I.

REGNVM à Vuiſigotis in Hiſpania conſtitutũ, firmante Conſtantio tum Auguſto, initiũ iure noui operis depoſcit. quòd illò Vuiſigoti peruenerunt, ubi ingenti gloria finierunt: poſt captam Romam, poſt euaſtatam Italiam, nihil præſtantius efficere prçualentes, quàm ut ſedes quietas acciperent: & bello, paceq; florerent. Quod quomodo factum ſit, ſequentia monſtrabunt. Nam Conſtantio Auguſto, poſt accæptam Auguſtalem dignitatem, breui ex hac luce migrante, Etius patricius, patre natus Gaudentio, ex Doroſtana Mœſiæ ciuitate oriũdus, uir fortiſsimus, & rei bellicæ ſcientiſsimus, Magiſter militum declaratur: qui Burgundiones (Vuandalorum id genus erat, ut in Vuandalia oſtendemus) nouos tunc primũ parantes motus, bello perſecutus compeſcuit: Francoſq; iterũ Reni ripas inſidentes, quòd Galliam irrupturi uidebantur, magna ſuperatos cæde, repulit in Germaniam ſuam: & Alanos bello cœpit acerrimo agitare. Hi nanq; poſt accæptam à Conſtantio Cçſare, adiutoribus Gotis, cladem, apud Vlyſsiponem, ſub umbra & titulo Sueuorum quieuerunt. Conſtantij aũt morte audita, ad Emeritam reuerſi, eam quærebant Galliciæ Prouinciam ſibi in patriam retinere. Sed & Vuandali, atq; Sueui, metu Cõſtantij liberati, pacis ſpẽ, uoluntatemq; abiecerũt: in quam poſt Vuiſigotorũ pacem erant procliues: & in Romanum Imperiũ coniurantes, arma iunxerunt: in Luſitaniam ad Emeritam ducentes, Alanis præſidio affuere. Etius itaq; tanta irruente Barbarorũ mole territus, in citeriorem Hiſpaniam ſe recepit. Tulit eam rem grauiter Honorius: & Etij cauſam iniuſtè exiſtimans, ignauiæ ſubſcripſit, quod neceſsitas facere cõegiſſet. Eamq; ob rem Caſtinũ Comitem, genere Scytham, Magiſtrũ militũ, & poſtea Conſulem declarauit: miſitq; eum Etio ſucceſſorẽ. Nec diu poſt permanſit Honorius in humanis. Quo ſublato, Ioannes quidã, annitente Caſtino Conſule, ac Militũ Magiſtro, inuaſit Imperiũ: Etio non magnopere repugnante. quòd ſtirpi Honorij, ob accęptam iniuriam, malè afficeretur. Putatur etiam, ob iniuſtã reuocationis notã, nouos, & omniũ Romanorum Imperio periculoſiſsimos hoſtes Hunos inuitaſſe:

Etius Magiſter Militũ.

cùm ageret apud Mœſios, unde paternã ducebat originem. Nec difficilè Huni monitis paruere: audita præſertim Vuiſigotorũ gloria: & ſimilibus prouocati ſucceſsibus, quos ſibi de maioribus uiribus polliciti, facilè ſedes mutauerũt. Vuiſigoti tamen quod Conſtantij temporibus iecerant fœdus cũ Repub. Romana, ſeruauerũt. Et cùm ſatis quieſcere neſcirent: ſtatuerunt bello finitimos agitare. Primam tamẽ expeditionem deſtinarunt in Vuandaſos: qui in captis à ſe pridèm Hiſpaniarũ Prouincijs habitabãt. Quod cùm reſciſſent, tremerentq; Vuandali: inmutationẽ ſediũ prætendere cœperũt. Quando Rom. Imperij fato expoſcẽte, Bonifacius Comes, & ipſe in Aphrica à Siſulpho preſſus, deſperansq; ſalutẽ, Genſerici Vuandalorũ Regis auxiliũ implorauit: multa exorans prece, ut ſiue mallet ſtipendia, ſiue prædã urbiũ, ſiue ipſas Aphricæ urbes in præmiũ accipere: opem ſibi aduerſus Imp. præſidiaq; afferret. Amplexus ilico fuit Genſericus oblatam conditionẽ: & Vuandalos cũ uxorib. & liberis, omniq; ſuppellectili: factaq; tot per annos in Gallijs & Hiſpanijs prçda, nauibus imponens, ex Betica Gadicẽſi litore ſoluit: nõ magis Bonifacio auxiliũ afferre, quàm nouas accipere ſedes, in Aphricã uauigauit. Alani aũt, & Sueui mãſere apud captas p ſortẽ Luſitanię regiões: quas ſibi ſperauerãt cõſeruare. Paulò poſt, Vuiſigoti relictã à Vuãdalis Beticã receperũt. In q; Alani, et Sueui, diuiſis poſtea tẽporib. ad Vuiſigotos protectores ſuos cõfugierũt.

¶ Alanos probat Salanos, hoc eſt, Saxones dici: Sicambros uerò Francos. Caput. ij.

ALANORVM nomẽ hac tẽpeſtate crebrũ eſt in hiſtoria: quòd Sueuis frequẽter iuncti, ſiue cũ Rhenũ tranſirent, ſiue cùm Gallias infeſtarent: ſiue cũ in Hiſpanijs Prouincias, iunctis armis accæptas in poteſtatem, ſorte dirimerũt. Sueuorum

Sueui.

quidèm natio & origo in Germania uſq; hodiè notiſsima eſt. Sed Alani qui fuerint, unde uenerint, nullus Scriptorũ quẽ legerim attingit. Ptolomæus in Aſia longè ad Orientẽ, inter Scythicas nationes deſcribit Alanos montes & populos. Sed an ea gens populariter egreſſa, nouas ſedes quæſierit: nemo dicit. Gotorũ, Gepidarũ, Hunorũ: & poſtea Bulgarorũ, inde Vngarorũ, Turcarum (ut appellat Mela) nouiſsimè Tartarũ eruptiones tenemus certis autoribus: tempora ſignantur: nominantũ Duces: unde, quo uenerint cõmemoratur. De Alanis autem, quando, aut quibus Ducibus ſint egreſsi, nuſquàm legitur. Vnde & uenio in ſuſpicionẽ, Salanos fuiſſe olim ſcriptũ: quòd per errorẽ, ut fit,

Salani, ſunt Saxones.

dempta litera, Alani, pro Salanis dicerentũ. Sunt aũt Salani, Saxones, qui Salam fluuiũ habitant, ubi miſcetur Albi. Quod ut conijciã, adiuuat narratio de Francorũ origine: quos habitantes Sicambriam, dicitũ

Valen-

Valentinianus maior in miſiſſe Alanis ſubigendis: quòd inuijs paludi bus tutarentur. Sicambri aũt ipſi, ſunt Franci Germani: non ut fabula prefert, populi Orientales ad Meotidem. Hi mouente Imperatore, in miſsi ſunt Salanis, ut Oroſius exponit, hoc eſt, Saxonibus: qui in uijs paludibus tuti uidebantur. Nam Saxonum generi inhęret Friſiorum natio: quę locis paluſtribus ad mare demorat̃. Ergo teſtimoniũ Oroſij, iunctum Francorum origini, oſtendit Salanos, non Alanos fuiſſe Saxones. Inopia Scriptorum, & error Antiquorum facit, ut diuinare oporteat in hiſce rebus. Facilè patiar, ut ab afferente certiora refellar. Nam inſtitutum meum ab origine fuit: alijs dare inquirendi, ſcribendiq; occaſionem meliora. Ad inſtitutum reuertamur. Sicambri, Franci.

¶ Atilæ Hunorum Regis expeditio maxima. Remenſes horribili fame & clade obſidet, atq; urbe propellit. In Vaſconiam deinde mouens. Caput. iij.

THEODORICVS in Vuiſigotis poſt Vualliã Regnũ accępit: cum quo fœdera renouauit Etius, iam Romanis exercitibus iterũ pręfectus à Valentiniano tertio, Conſtantij filio. Statim aũt propoſiti ſui etiam pœnitere cœpit: quòd Hunos excitaſſet. Nam Attila eius gentis Rex potentiſsimus, qui ſe natũ ad terrendas & conterẽdas gentes gloriabat̃: cũ Bleda fratre, iunctis multis nationib. quas partim ſubegerat, partim in fœdere tenebat, mouit in Gallias. Tum Etius maiores cernens Hunorũ uires, quàm quibus facilè reſiſtere poſſet: per Italiam, Galliasq; exercitus cõſcripſit. Miſitq; in Romanas prouincias, & ad ſocios Reges: ut fœderati omnes, adunatis uiribus, Romanæ rei adſiſterent. Quibus perſuaſionibus adducti Burgundiones, Merouęus Rex Francorũ: qui Clodioni patri ſucceſſerat: & Rex à Romanis erat appellatus: Saxones, Riparioli, Lambriones, Sarmatæ ad fœdera in Atilam conuenerũt. Contraxit uerò, & patrijs eduxit ſedibus Atila, non Scythiæ modo populos, ſed ad latiſsimam quoq; Danubij oram undiq; expoſitos: in quibus notiſsimi fuere, Ardaricus Gepidarũ, Valemir, Theodemir, Vindemir Oſtrogotorum Reges fratres: Marcomañi, Quadi, Heruli, & Thuringi: quę ad quingenta armatorum milia fuiſſe comperimus. Cùm igitur ſe ita compaſſet Atila, Germaniam eſt ingreſſus: & ea incendijs, rapinis, cædibusq; uaſtata multis in locis, tranſiuit in Gallias. Monſtrantur hodiè loca caſtrorum eius iuxta Traiectum, & in Flandria: Retinent quoquè loca nomen eius. Primò uerò in Remenſes ducens, urbem eorum corona cinxit. At cùm ciues tamdiu reſiſtere conarentur, quoad diuitias ſpontè in prædam permiſſuri, ab inmaniſsimo hoſte ſeruitutem, interneciónemq; deprecarentur: refractis ſubita ui mœnibus, irrupit Theodoricus Rex.

exercitus:tantaq́; ſæuitia,cædibus & ſanguini indulſit:ut nec ſexui pe percerit gladius,nec ætati. Eaq́; in ſæuitia in ſanctum uirū Nicaſiū urbis Epiſcopū,ętate decrepitum,graſſatum eſt. Ex cuius ore poſtquàm abſciſſum corpori caput iacebat:diuini eloquīj Carmina ferunt audita. Poſt multas inde commiſſas minoribus in locis & oppidis cùm cædes,tum rerum omnium,etiam ſacrarum direptiones:ſecunda ad Aurelianos Atila fecit caſtra. Dux erat interea in Vaſconia Etius:& Romanis legionibus Theodorici apud Toloſam ſedētis,Vuiſigotorum què copīs iunctis,ſociorum copias ſummo ſtudio cōtrahebat. Quod cùm intelligeret Atila:primùm quid faceret,dubius fuiſſe fertur. Nam qui ſemper paruifeciſſet Vuiſigotos,Alanos,Sarmatas, Saxones : ab Hunis ſæpè ſuperatos,fugatosq́;: Gallos item, & Francos occidentales facilè ſpreuiſſet:niſi ſummam Erici uirtutem, ac rei militaris peritiā ſibi cognitā timuiſſet. Conuertit ergò animū homo barbarus ad gentis ſtoliditatē:& aruſpice accito,exta ritu patrio inſpici curauit. Aruſpice aūt dubiū prælium,ac magnam ſuorum cædem,ſed primarīj hoſtiū Ducis necem portendi,renunciante:in prælium exarſit. Haud dubium:quoniam ſublato,ut ſignificari exiſtimauit,Etio: ſi etiam maiorem exercitus ſui partem amiſiſset,cum reliquīs copiarum,& ſupplementis,quæ facilimū duceret comparare:orbis Imperio potiretē. Qua ſpe adductus,omiſſa Aurelianorum obſidione, in Vaſconiam duxit.

Nicaſius Epiſcopus cęditur.

¶ Congreſſus belli,& cædes maxima deſcribitur: quo Theodoricus Rex cadit. Caput.iiij.

Saxoniæ libro.1.ca.13.

OPPOSITI tales,tantiq́; exercitus,quantos in Europam nunquàm conueniſſe conſtat : in ſubiectis Toloſæ campis(Catalaunicos tunc uocabant) acies in hunc modum,prout refert Ablabius,ſtruxere. Atila imbellem mulierum,puerorumq́; turbam,inter carros,quorū uis maxima exercitui ſuo inerat, ad proximos colles primùm ſemouit. Et inde ſtructa apertis campis acies,ſeſe cum Hunis ſuis medium locauit. Oſtrogotos Reges fratres tres ſiniſtro,Ardaricum Gepidam dextro cornibus præfecit. Structores aūt Theodoricū,Etiumq́; tardauit, Sigibaris Alanorū Regis perfidia:quem reſciuerūt ab Atila corruptum,conſtituiſſe : cùmprimùm pugnam conſeri eſſet cœptum , ex cornibus , in quorum altero locari ſperauerat,ad hoſtes tranſire: ut laborantibus in prælio Romanis, & Vuiſigotis, à tergo inſtaret. Veriti tamen Duces,ne ſi in perfidū Sigibarem acerbius decernerent: Alanos peſsimo loco & tempore abalienarent:& duplici damno eos,qui carerent, hoſtico adderēt exercitui: diſsimularunt. Sigibareq́; quod fieret ignorante, municipīj quod Toloſę proximū obtinebat,portas ab extra obice muniuerūt:& ſtationes,

Atilę inſtructa acies.

at Huni poſſent ingredi, addiderunt: ipſum uerò Regem cum Alanis curarent acie media inter auxilia contineri. Theodoricus exinde cum Toriſmundo filio, & Vuiſigotis, ne Oſtrogotis concurrerēt, ſiniſtrū: Etius cum Romanis, & Burgundionibus, ac Merouco Francorū Rege, dextrū cornua tenuere. Fortè erat in campo tumulus utriſq; caſtris pari ſpacio proximus: de cuius opportunitate, ut apparuit maxima, cùm utriuſq; Duces exercitus certaſſent, occupauit Toriſmundus. Cō currentibus inde cornibus, prælium eſt initū, pro numero & multitudine maximū, atrociſsimumq;. Sed in tanta Barbarorū, quæ utriſq; caſtris erat colluuione, adeò multiplex, adeo uariū erat prçliū, ut nec ipſi qui aderant pugnatores intellexerint, quo ordine ſit commiſſum. Cçdem uerò inauditam, riuos, ac medio in campo ſanguinis torrētem fuiſſe, ſcribētibus faciliter conſentio. Quod neceſſe fuit accidere. Cùm hinc Romanæ legiones armis inſtructæ, tantam haberent in quam ſçuirent inconditam, ac propè inermem hoſtium multitudinem: inde ardentes inter ſe ſummis odijs Scythæ, mutua feritate & ſçuitia concurriſsent. Dum autem recedentes Hunos, & in fugam conuerſos, ardentiori animo inſequitur Theodoricus: ſuorum magis preſſura alliſus, quàm hoſtiū ferro interfectus, occubuit. Et tunc prælium, quod ad ſerum diei erat cœptum, in dubiamq; noctem continuatum: interuentu umbrarum utrinq; diremptum eſt. Atila poſtquàm magna ſe cum clade ſuperatum uidit: intra carrorū ſepta confugit: ſcutatiſq; in circumitum, ut ualli ſpeciem, pro carris ſtantes exhiberent, diſpoſitis, ſagittarios adiunxit: uim hoſtium, quç improuiſa fieret, quoad acies inſtrueretur, propulſaturos. Et ne aut uiuus in hoſtiū ueniret manus, aut mortuus careret ſepultura: iumentorū clitellas in ſtruem congeſsit: in qua, ſi durius quid accidiſſet, ſe gladio à domeſticis confodi, & ſubiectis ilico flammis cremari iuſsit. Cæſa fuiſſe eo in prælio ex utroq; exercitu centum & ſexaginta quinq; milia, qui minusq: ui plus. clxxx. ſcripſerunt. Hic exitus erat Theodorici Gotorum Regis.

Congreſſus belli.

Theodorici mors.

Atilæ metus.

¶ Toriſmundus patri Regno ſuccedit. Soluitur exercitus, Atila per Italiam ſæuit: Aquilegiam triennio obſeſſam, tandem, licet diu illuſus, expugnat.

CAPVT V.

TORISMVNDVS patri ſuccesſit in Regno. Is mane inuentū Theodorici genitoris cadauer, Regij funeris pompa Toloſam deferri, & ſe à Vuiſigotis Regem declarari, ac ſalutari fecit. Et conuenientibus ad Etij tentorium Ducibus, Etium Toriſmundus, cæteroſq; exercitus Duces, ut uictoria uterentur, primus omnium eſt hortatus.

Toriſmundus Rex.

Etij conſilium. hortatus. Sed Etio non minus Vuiſigotorum, Alanorum, Sueuorum
què, & Burgundionum, ac Francorum, quàm Atilæ, & Hunorũ ſuſ=
pecta erat potentia: ideoquè alia mens ſibi, aliudq́ conſilium fuit. Hu
nos enim, Gepidas, & Oſtrogotos, ſicut opinabatur, eneruatos, & diſ
ciplinę militaris ignaros, uoluit cõſeruare. Quia exiſtimauerat, eo ſub
lato exercitu, alios qui unà uicerant Barbaros, prouinciarum Imperij,
aſſuetos direptionibus, & Romanam militiam propè edoctos, reddi
Reipublicæ damno ac excidio fortiores. Hinc laudatum, inquè maxi
mam ſpem erectum Toriſmundum, admonuit: ut fratrum, qui domi
manſerant, ambitioni occurreret: ad ſuſcipiẽdamq́ paterni Regni gu•
bernationem, feſtinus accederet. Quod cùm ille libens facere perge•
ret: cæteri Principes ac populi, qui Romana ſecuti erant Signa, Etio di
mittente, in patriam ſunt reuerſi. Atila poſtquã tanto tremore, quan=
tus non magis ipſum, quàm eius inuaſerat exercitum, ſeſe uidit libera=
tum: in Tungros, Trecenſeq́ duxit: ac maxima edidit incendia. Pro•
cedensq́ in priſtinas ſedes, ſuppleuit lacerũ exercitum: atq́ in Italiam
Atilæ ſæuitia. contendit. Quacunq́ incedebat, oppida & urbes direptionibus & in•
cendio uaſtabat. Per Illyricũ aũt tendens in Italiam: nihil in medio reli
quit intactũ. Imperatore Orientis Martiano ad tantum motum quieſ=
cente: ad Italiæ principia Dux Valentiniani limitaneus copias ſuas op
poſuit uenienti. Sed nihil erat ea tempeſtate tam magnũ, quod poſſet
Atilæ impetũ remorari. Igitur retroceſsit Dux limitaneus: Aquilegi•
amq́ communiuit. Fortiter oppugnatur: ſed fortius defenditur. Cingi
tur obſidione: multis uijs tentatur irruptio: ſed uigilanter ab Roma=
Aquilegia trib. annis obſeſſa, capitur. nis legionibus tuetur. Ad ultimũ fame expugnare contendit, firmata
obſidione: quæ durauit in triennium. Et cùm iam pertæſum eſſet Hu•
nis tanti temporis: cogitarentq́, obſidione laxata ulterius progredi;
Rex urbem ut ſolebat ſpeculaturus obequitans, uidit ciconiam pullos
efferre. Et conuerſus in proximos, Cernite inquit, aues uenturi præſci
as, iam peritura urbe pullos educere. Igitur oppugnatione inſtaurata,
urbẽ capit. At uerò iam ante prouiderant Ciues affectibus ſuis: ut uxo
res, filios, & ſenes ſuos, cum theſauris in Gradenſem inſulam deporta•
rint: quo & ipſi ingruente neceſsitatis articulo profugerent.

¶ Venetorum origo. Atilæ coniugium. Toriſmundi in Gallijs erga Atilam uictoria: eius item fratrum ſuorum inſidijs, mors. Capus. vi.

TRADVNT Veneti, idq́ ex archiuis Aquilegienſis
Eccleſiæ accępiſſe contendunt: cùm cernerent Ciues, ob
inopiam panis, urbem diutius tenere non poſſe: nocte ſtatuas per mu
Stratagema rum diſpoſitas, propugnatorum ſpecie conſtituiſſe: & illo aſpectu,

diu

diu luſiſſe Hunos, donec abirent. Aues aũt cùm inſiderent ſtantium in muro capitibus, rem prodidiſſe. Tum effractas portas, urbem ſolo æquatam, itidem in uicinas urbes ſæuitiæ exercuerunt: ut omnis earum partium Nobilitas in paludes confugiens, initiũ fecerit Venetiarũ per ea tempora. Mediolanum præda fuit Hunorum, incendium etiã non euadens. Inuidens Hunus Gotorũ gloriæ, quòd Italiam, & urbẽ Romam peruaſerunt: cùm idem cogitaret, deterritũ ferunt exitu Alarici, qui non diu ſuperſtes fuit irruptioni. Sed tamen fluctuantem, & ancipiti ſententia ſecũ confligentem, Leo ſummus Pontifex legatione populi functus, auertit: ut iter retrò flecteret. Abſcedentẽ eunuchus Honoriæ uirginis, quæ germana erat Valentiniani tertij, filia Conſtantij & Placidiæ: quam frater incluſerat aulæ: Atilam adoritur, ut uolẽtem coniugio depoſcat. Nec diu opus erat, propenſum in libidinem Regẽ ſtimulare. Igitur miſſa ad Imperatorẽ legatione, puellam depoſcit coniugem, ni detur: rediturum Italiæ excidio. Qua (ut quidam ſcribunt) miſſa, cum ſolenni apparatu nuptias Atila celebrauit. Tantumq́; uini lætus hauſiſſe fertur: ut apoplexia, cũ cruore de naribus profuſo ſtrangularetur. Alij uerò ſcribunt, reuerſum in patriam, Imperatori Orientis minas intuliſſe, quòd promiſſum à Theodoſio militiæ donatiuum non acciperet, uenturum ſe excidio Prouinciarũ. Et tamen aliò intendit exercitum. Galliarũ illi amor inhæſerat: ut profligatis Alanis, Vuiſigotisq́;, ſedes ibi firmaret. Itaq; armatis agminibus eò contẽdit. Qua profectione crediderim illi occurriſſe agmen ſanctarum ab urbe Roma Virginum, Vrſula Duce, quod apud Agrippinam coloniam martyrio conſecrauit. Toriſmundus cùm audiret Hunos in Gallias iterũ contendere: Alaniſq́; primùm minitari, præuenit Atilæ incurſionem. Iunctiſq́; copijs ſuis ad Alanos, prælio excipit uenientem. Nec alius erat quàm prioris pugnæ exitus. Nam uictus, turpiter lacerum in Panoniam reduxit exercitũ. Toriſmundus dum poſt uictoriam ægrotãs, ſanguinem de uenis iuberet minui: ab Aſtaldo cliente, quem fratres eius ſubmiſere, dolo peremptus eſt. Sed iam uicina morte dolos comperiens, apprehenſo pedũ ſcabello, proximos excerebrauit. Ille tamen intentatam à fratribus mortem obijt. Digniſsimus uita, quòd & militari prudentia ſingularis, & animi magnitudine tanto par Regno ſolus uideretur. Extinctum fratres Regis tumulo decorauerunt.

Venetorũ origo.

Honoria Atilæ deſpondetur.

Galliam obſidet.

11000. Virgines.

Vincitur Atila à Toriſmundo.

Toriſmundi mors.

¶ Theodoricus, Riciarium Sueuorum Regem bello deuincit, Athiulphum Sueuiæ Præfectum capite plectit, Regis illis electionem admittens, tandem fatis cedit. Caput. vij.

THEODORICVS frater Regno ſuccedit, uir ſatis animo

Theodoricus Rex. II.

animo ualens, niſi quòd ambitione Regnum præoccupare, quàm expectare malebat. Sed quòd ille fecit fratri, patitur ab affine. Siquidèm Riciarius Sueuorum Rex, non contentus Gallicia quam inſederat: ui tinam Luſitaniam, & omnes Hiſpanias ſub iugum mittere cogitabat. Adiuuit illũ Regni Gotici, mutato Rege, commotio. Solent enim Regnorum initia turbida eſſe: unoquoq; rebus nouandis intento. Theodoricus comperta affinis ſui inſolentia, Legatos mittit: commonefaciens, ut ſuo cõtentus, alienis abſtineat: ut mutuis ſe potius uiribus inuicem tueantur ab exteris, quàm inteſtino bello uires comminuant. Ille per inſolentiam altius animo euectus, remandat. Satis ſe diu quietũ alienis paruiſſe imperijs: aduentaſſe tempus, quo ſuis auſpicijs rem gereret. Niſi pateretur ſe in longinquos imperiũ perferre: ſtatim ſe uenturum Toloſam: & de illa ſecum confligere. Theodoricus Gotorum Rex diſsimulanter iactantis uerba accæpit: at interim comparatis copijs, quas armis iuſsit eſſe expeditiſsimas, mouit in affinem, Sueuorũ Regem. Concurritur ad Vbbium amnem, qui Aſturiam præterfluit: ibiq; fortiter pugnans, iuſtior Gotorum pars ſuperauit. Riciarius Sueuorum Rex, cernens uictoriam hoſti inclinare, fuga ſibi conſuluit: arreptaq; nauicula, petit altum. Sed tempeſtas nuſquàm tranſire paſſa fugientem, reiecit in littus. Ille uel ſuis manibus, uel hoſtium, incertũ, omnino tamẽ perijt, perfidiæ pœnam luens. Theodoricus uictor, ubi hoſtem occubuiſſe comperit, receptui cani iuſsit. ut parceret Sueuorũ reliquijs ſub tributo uicturis. Quibus præfecit fidum hominem Athiulphum. At illum dominandi libido, & Sueuorum alieni Imperij pertæſa ſuggeſtio impulit, ut Regi ſuo rebelles proderet animos. Rex aũt miſsis cum Duce copijs, quos ſufficere arbitraretur: exeuntem in pugnam facilè uicit. Captus autem ludibrio eſt habitus, quòd mallet Rex eſſe ridiculus, quàm Præfectus ſub potẽti Rege magnificus. Igitur ob perfidiam, ille capite plexus, temeritatis pœnas perſoluit. Sueui autẽ ſubmiſsis ſuæ partis Sacerdotibus, ueniam ſupplices poſtulauere, erratorum culpam in Præfectum reijcientes. Theodoricus non auerſatus, ueniam permiſit poſcentibus. Additidq;, ut quoniam alieno imperio ſubeſſe non paterentur, ſua de gente Regem erigerent, ſublimiori eius Imperio pariturum. Alacres Sueui, & Vuiſigotorum Regis magnificentiam prædicantes, ſuæ ſibi gentis Regem creauerũt. Qui tranquilla temporum pace gauiſus, ſuis quidèm præfuit, ſed ſuperiorem Gotorum poteſtatem recognouit. Per quę tempora Theodoricus, tertiodecimo Regni ſuo anno conceſsit in fata.

Riciarius uincitur & perit. — *Athiulfus plectitur capite.* — *Sueuorum ſupplicatio.* — *Regũ Sueuiæ origo.*

¶ Euricus fratri ſuccedit, quo tempore Romani à ſuis turbabantur. Aruernam Galliæ ciuitatem deuincit. Succreſcunt Goti.

CAPVT

CAPVT VIII.

EVRICVS tertius ordine frater, tertio loco decedentibus fratribus Regno ſufficitur. Cuius perindè Regnum quietē uidit. Quia Romani uerſis in ſe armis, non permittebant ſibi foris militare: dum domeſticis impliciti perturbationibus, in ſe arma conuerterant. Multi enim ad Romanum adſpirauêre Imperium, poſt occiſum Valentinianum: quem miles Etij, nuper iuſſu Imperatoris perempti, trucidauit. Hinc Maioranus, Inde Antonius ſceptra corripuêre Romana. Nec multò poſt Olibrius quidam Imperare contendit. Nepos deinde. Et poſt omnes Auguſtulus: qui Occidētis fuit Imperator nouiſsimus. Vacabatq́ exinde occidentale Imperium per annos plus quàm trecentos: uſquè ad Carolum Magnum Germanorū, Francorumq́ Regem maximum. Quæ etiam res audaciam fecit Genſerico Vuandalorum Regi, iam Aphricam tenenti; ut miſsis literis, nuncijsq́, inde moueret Oſtrogotos: Inde Vuiſigotos, inquietas tene re uicinas prouincias. ut Romanorum uires proximis rebus implicitè Aphrica auerterentur: ipſeq́ quietus regnaret. Quo etiam tempore, Odöacer Rugiorum Rex, intrauit Italiam: primusq́ exterorū Imperio tenuit eandem per annos quatuordecim. Quod in Vuandalia noſtra ſumus executi. Euricus cùm interdum partibus ſtuderet ad Imperium contendentium: Britonem Regem auxilio properantem Antonio, qui ſe Imperatorem geſsit, prius quàm Romanis ſe cōiungeret, armis repreſsit: & fugere compulit ad Burgundionum Regem, ea tempeſtate Romanis fœderatum. Quem perſecutus Euricus, Aruernam Galliæ ciuitatem armis cœpit Ita per quamcunq́ occaſionē Goti paulatim ſe propagauêre. Nam Toriſmundus Hiſpaniam citeriorem, & Galliæ ciuitates extra Burgundionum, Francorumq́ ditionem, ac ultra Ligerim conſtitutas: Lugdunenſem uerò Anitrę prouinciam, uſq́ Maſsiliam Burgundio occupauit. Et ſolam Narbonenſem prouinciam, cum his quæ Ligerim inter & Rheni fluenta ſunt, tunc tutatus eſt Gernandus quidam Romanus: qui & ille Præfectus à Valentiniano fuerat conſtitutus. Hoc eſt ergò illud tempus, quo Romani Hiſpanias, Galliasq́ amiſerant: nec unquàm poſtea recuperauêre. Et in Gallijs, Francorum, Germanorum, & Burgundionum, Vuandalorum, & in Hiſpania, Vuiſigotorum orta ſunt Regna noua: quorum Gotorum quidem Regnum iamdudum euanuit: Burgundionum ex Regno, in Ducatum prouenit. Quod quando, & per quem factum ſit, in Vuandalia commemorabimus. Francorum autem Regnum mirificè per Gallias & Hiſpaniarum partes propagatum, uſq́ hodiè efflore ſcit. Nam Anno qui nunc eſt poſt decimum Milleſimus Quingenteſimus,

Euricus Rex.

Rom. Imp. turbatio.

Genſerici uafricies.

Odöacer Italię uictor Vuandaliæ lib. 1. cap. 35. & 36.

Euricus in Britonem.

Romani qñ Hiſpaniam & Galliam amiſerunt.

Año. 1510. Mediolanũ à Ludouico Franciæ Rege capium.

teſimus, Ludouicus Rex, Mediolani Ducatum in Longobardia deditum, accæpit: cùm Ludouicus Dux, odio ſuorum declinans, cum theſauris profugiſſet in Alpium clauſtra, ſub Romanorum Rege Maximiliano delitescens.

¶ Hunorum interitus, & Oſtrogotorum fœlix ſucceſſus deſcribitur. Valemir apud Scythas bello perit.

CAPVT IX.

HOC loco intermiſſa paulisper Vuiſigotorũ commemoratione, ad Oſtrogotos nobis ueniendũ eſt: qui per hæc tempora primùm apud Conſtantinopolim, deinde per Italiam multo tempore claruerunt. Et quidèm Valemir, & Vindemir fratres (quorum ſucceſsionem ſuperiori libro explicuimus) Atilæ Regis Hunorum potentiam auxêre: cùm intereſſent magno illi prælio in campis catalaunicis, Atila poſt aliquot annos in patria defuncto, primi ſeſe in libertatem uendicauêre: ſubtrahentes colla iugo Hunorum. Eorum exemplum exinde ſecuti ſunt Marcomanni, Quadi, Heruli, & Turingi. Ita minoratis Hunorum uiribus, minus poterant filij. Hernacum ergò, & Euricum Atilæ filios, ne patris exemplo reſtitutis uiribus tyranni fierent, memoratæ gentes reliquerunt. Quod cùm ipſi Hunorũ Reguli ægrè ferrent: in Valemirem, & Theodemirem Oſtrogotorum, & Ardericum Gepidarũ Reges, ſeditionis autores, arma ſumpſerunt: conatiq́ ſunt, incautos eorum exercitus adoriri. Sed ad primos qui apparuere motus, Ardericus Gepidarum Rex congreſſus Hernaco: illum triginta armatorum milia habentem, prælio ſuperatum interficit. Valemir autem, Theodemirq́, ſuis arma corripere iuſsis: tanto in Euricum incubuerunt pugnandi ardore: ut fractis Hunis, magnaq́ cum occaſione repulſis, Regulus intra Scythiam fugerit: & ſemper Huni arma ſumere in Oſtrogotos formidauerint. Motus interea conciuerãt in Conſtantinopoli Aſpar patritius, genere (ut ferunt) Gotus, qui ut Ardubarem filium Imperatorem faceret: fretus fauore Ciuium, Leoni Imperatori tumultũ in urbe conciuit. Sed Imperator renouata claſſe, quam in mari habuit expeditam: capto Aſpare, & Ardubare, pœnas ex illis ſumpſit. Quo motu comperto, Oſtrogotorum quos diximus Reges, qui Hunis Atilæ filijs ſuperatis, in Pannonijs conſederãt ad Danubium: hactenus quieti, Illyricum uaſtauêre: nec prius quieuere, quàm Leo Imperator Pannonijs, Mœſiaq́ permiſsis, induciarum fœdera cum illis inijt. In quorum obſidem, Imperator Theodoricũ, Theodemiris ex Arilena concubina filium, accæperit. Tuncq́ Valemir illis inuiſus inducijs, nihilq́ permiſsis ac datis ſibi prouincijs, ab Imperatore timens, duxit in Scythiam. Vbi commiſſo cum Scythis prælio,

Atilę mors, & filij.

Hernaci caſus.

Valemir cadit.

prælio, occiſus eſt. Sicq́ Theodemir frater, Oſtrogotarum, permiſſa rumq́ à Leone Prouinciarum, Regno ſolus potitus eſt.

¶ Imp. Leonis ſingulare liberalitatis exemplum. Theodoricus Sarmatarum Regem Bakach, adoleſcens proſternit. Moritur Rex Theodemir quietus.

CAPVT X.

THEODEMIRE ſolo ex fratribus ſuperſtite Rege, Theodorici patre: cùm intellexiſſet Leo Imp. gentẽ ipſam, quam impoſsibile duceret ſuperare: ſtatuit in Romani Imperij amicitiam, liberalitate, beneficioq́ allicere illos. Theodoricum itaq́ unicum Theodemiris filium, tale munus nequaquàm expectantem, ex obſide liberum remiſit: Regis indumento, comitatuq́ deductum. Accepit libens Theodemir tantum munus, & quod tacentem Leonem deſyderare intellexit: induciarum fœdera, in optimam Reipub. pacẽ commutauit. Quinetiã Theodemir ipſe, reducis filij lætitiam cumulaturus, eum in Sarmatas cũ copijs miſit. Qui adoleſcens impiger, annum tunc duouigeſimum agens, tranſito Danubio irruit improuiſus: & Rege illorum Bakach interempto, uictor ad genitorẽ in Mœſiam eſt reuerſus. Hæc quidèm tunc apud Conſtantinopolim Imperatorem acta. Et erant Oſtrogotarum per tempora Theodemiris Regis quietiſsima omnia: qui felici pace compoſitus, in gente ſua obdormiuit.

Theodemir Rex. Stratagema

Mors Theodemiris.

¶ Theodoricus Rex maximis honoribus à Zenone Imp. ornatur: commendato ſibi pop. Rom. & tota Italia: in quam ferro ſibi uiam facit. Caput. XI.

THEODORICVS patri ſurrogatur in Regnum: maioribus, ut mox apparuit, natus Imperijs: q Romanos magna ſibi, & dulciſsima conſuetudine, in Cõſtantinopoli notos adamabat. Hinc quoq́ ad Zenonem tũc Imperatorem uocatus, eò ſe contulit, facilitate qua Leo illũ remiſerat genitori. Conſtituit uerò Imperator, Theodorico Regi & exercitui ſtipendia, & patriciatus dignitatem: inſignitoq́ Regi, equeſtrem ſtatuam ex ęre in palatio locauit. Fuit (ut conijci datur) aliquot annos Theodoricus apud Zenonem. Sed quantocũq́ ibi fuerit tempore, Oſtrogoti ſui licet ſtipendia acciperent: & Pannonia inſuper, Mœſiaq́ Prouinciæ, non ad uictum modò, ſed ad gentis opulentiam neceſſaria ſuppeditarent: angebantur tamen, & animi eorum diſcruciabantur: quòd audirent alios ex Scythiæ, Danubijq́ clauſtris, ſecum, uel ante profectos, opibus & gloria florere: Vuiſigotos, Sueuos, & Alanos in Vaſconia, Aquitania & Hiſpania, Vuandalos in Aphrica, Burgundiones in Gallijs: & demum in Italia Herulos & Rugios. Tantis itaq́ precibus, iurgijs, atq́

Theodoricus Rex.

Honor Theodorico exhibitus.

Oſtrogotorũ ambitio.

comminationibus apud Theodoricum inſtiterant, ut eorum impor-
tunitati ultra nequiuerit reluctari. Hic Theodoricus rupto quo tene-
batur pudore, animorũ gentis ſuæ ferociam, primùm Imperatori indi
cauit: quòd omnibus abundans rebus, florensq́, neſciret quieſcere.
Et tamen poſtea à ſuis uictus, petijt: quod Imperatoris ac Reipublicæ
cõmodo æquè, ac ſuorũ importunitati opinabatur ſatisfacere. Oſten-
dit enim: quòd ſi Italia, & urbs Roma ſibi permitteretur: futurum, ut
aut Oſtrogoti ſui, cum Herulis & Rugijs pugnando delerẽtur: ac Im-
perium tanto ſtipendiorum onere leuarent: aut uictores eſſent: ſicquè
Herulis atq; Rugijs inimicis Imperio, barbaris ad internecionem cæ-
ſis, ipſi Oſtrogoti, emolumento Reipub. honoriq́ in poſterũ ſine ſti-
pendio forent. Ea Zeno cùm ad Senatũ retuliſſet: peruicit ſententia:
non æqua ſolùm forè, ſed ultrò offerenda, quæ Imperio (prout longa
experientia edocuit) affectus Rex Theodoricus duxiſſet, poſtulanda.

Roma, & Italia Theodorico commendatur.

Itaq; Zeno Theodoricum ſacro honeſtatũ uelamine: quod erat tunc
maximũ à Principe factæ conceſsionis ſtabilimentum: dimiſſurus Se-
natum, illi populũ Romanum, & Italiam commendauit. Mouentem
uerò cum Oſtrogotis Theodoricum, prius quàm Pannonijs educe-
re, & Noricum ingredi poſſet, aliquandiu diſtulerunt & diſtinuerunt
ingentis illius Atilæ exercitus reliquiæ. Siquidèm Stratilia Gepidarũ
Rex, qui erat Arderico defuncto ſurrogatus: & poſtea Buſaris Bulga
rorum gentis, Danubij accolæ Dux: illum in itinere ſunt aggreſsi: &
in maximas aliquando adduxerunt difficultates. Vicit tamen præſtan
tiſsimi Regis Theodorici perſeuerantia: & illis prælio ſic ſuperatis,
maximoq́ affectis incommodo, uiam ſibi ferro aperuit.

¶ Theodoricus uictorijs clarus, Rauenna tandem dedita,
Odöacrem, cum filio & Primoribus, ſeruatis Heru-
lis, interimi iuſsit. Italia tota, & Roma potitus.

CAPVT XII.

THEODORICVS ingreſſus Italiam, ad Sontium
Aquilegiæ dirutę fluuiũ caſtra communiuit. Eó Odöacer, qui omnes
eius motus anno ante habuit exploratos, paratiſsimũ adducens exer-
citũ: ſeſe illi tam propinquus oppoſuit, ut caſtra ſolo amnis alueo ſint
dirempta. Primus tamen pugnandi copiam fecit Theodoricus. Et cõ-

Superatur Odöacer.

miſſum eſt præliũ: in quo poſt multam cædem mutuò illatam, ſupera
uit Oſtrogotus. Odöacer uerò ad Padũ, cuius oppida & uada claſſe,
pręſidijsq́ cõmunierat, delatus: eum in locũ ubi nunc eſt Hoſtilia Ve
ronenſiũ: de fuga ſubſtitit. Deſtitit uerò inſequi Theodoricus: & Ve-

Veronam Theodoricus capit.

ronam ducens, eam dedentibus ciuibus breui cœpit. In qua præſidijs
firmata, prædâ ubiq; factam, impedimentaq́, ea ratione conſtituerat
depo-

deponere: ut Odöacrem quocunq; fugeret, expeditior ſequeretꝰ. Sed Odöacer copijs breui reparatis, in campos proceſsit latiſsimos Veronæ ſubiectos: & copia pugnandi facta, Theodoricum laceſsiuit. Eduxitq; item Theodoricus fiducia plenus, & prælio acri Duces fortiſsimi dimicarunt. Tamen Odoäcer, qui laceſsiuerat, ab auxilijs Padi accolarum deſertus, ſuccubuit: atq; etiam fugatus, maiorē eorū qui ſecum in pugna permanſêre partē amiſit. Inde Romam petens Odoäcer, cùm portas occluſas, ciuesq; de mœnibus repugnare uidiſſet, ſuburbiorū ædificia, agrumq; latiſsimis fœdauit incendijs. Romani nanq; de Theodorici aduentu ex Cōſtantinopoli facti certiores, ipſum iam ut dominum expectabant. Qui quidèm Theodoricus omnibus tranſpadanis Italiæ ciuitatibus, oppidisq; breui potitus, Mediolani cōſtitit: & exercitu auxilijs aucto, Romam in Odoäcrem ducere conſtituerat. Odoäcer cōmeatibus, quos Romani in Vrbem, minutaq; oppida conuexerant, deficientibus: Rauennā ſe contulit. Ei tamen Odoäcri, populos Italiæ pertentanti, conſenſerunt plurimi: in quibus fuêre Signorū ſuorum deſertores Padi accolæ, Atuſa Flaminiæ, & Æmiliæ Præfecto, magnæ autoritatis uirò, in ſpem maximā præmiorū, ſi uiciſſet Odoäcer, adducti. Id cùm exploratum habuiſſet Theodoricus, curſu uictoriæ retardato, ſeſe intra Ticinū communiuit. Cùm uerò Odoäcrem ſeſe Rauennæ continere comperiſſet: animo eſt auctus: & matre, ſororibusq;, ac Oſtrogotorū mulieribus, cum impedimētis, et imbelli multitudine in Ticino (cuius urbis mœnia arcemq; cōmunierat) relictis, Rauennā duxit. Cœpit aūt ilico oēs Prouinciæ ciuitates, oppidaq;, quamprimū ea adijt. Præter Ariminū, & Ceſenā. Odoäcrem uerò, & Rauennā per trienniū obſedit: caſtris ſecundùm littus ad orientalem plagam, in loco cui Candiano nūc eſt, tumq; erat nomen, ea ratione firmatis: quòd poſita pariter ad Ceſenam caſtra, inde faciliter tueretur. Fiebant tamē ab obſeſsis crebræ eruptiones. Traditq; Agnellus in uita Ioannis Epiſcopi: quòd Theodoricus egredi auſum Odoäcrem, bis iuxta Ceſenam iuſta acie uicerit in campis Candiani. Qua elatus uictoria Theodoricus, ilico Ariminum ſucceſsit: eaq; urbe breui potitus, Dromones in Ariminenſi portu captos, miſit ad Rauennatē portū, Bidentis amnis, qui tunc Porcellio dicebatur. Nam apud claſſem urbem tunc erat maior partus, omniū Italæ celeberrimus. Sunt aūt Dromones uerbo Græco Nauiculæ ſubductiores, tabernaculis undiq; ad propugnacula, caſtelliúe, ſpeciem cōmunitæ. Itaq; Theodoricus Porcellionis oſtio Dromonibus clauſo, partem copiarū in inſulam, quam Bidens amnis, paduſaq; Padus, & mare efficiunt, locauit. Ipſe cum cætero exercitu Rauennam in circuitu obſedit. Vnde ad tantam rerum penuriam in urbe de-

Secundo ſuperatur Odoäcer.

Rauennam Theodoricus obſidet.

Ariminum capit.

Dromones nauiculæ.

be deuentum eſt: ut ſordida, malignicꝙ ſaporis herbas, clauſi mandere cogerentur. Qua impulſus difficultate Odoäcer, hortante Epiſcopo, deditionem fecit. Ingreſſus eſt autem Rauennam Theodoricus, Epiſcopo Ioanne cum clero, & Sanctorum reliquijs obuiàm procedente. Continuitcꝙ Odoäcer eo die: & poſtea in palatio, quod dicebatur Hilantum, Rauennæ tunc inſigne: ſperans quod cum Theodorico ſolenni fœdere pactus erat, aliquã particulam ſibi, & Herulis attribui poſſidendam. Sed Theodoricus miſsis qui illum, & filium adoleſcentem, Primorescꝙ gentis interficerent: Herulorum plebem conſeruauit. Breui exinde omni Italia, & poſt Roma, ſummo Senatus, & populi Romani applauſu, potitus eſt.

Rauẽña dedita Theodorico.

¶ Rauenna Theodoricus ſecedit, paci ſummoperè ſtudens, pietate & zelo plenus, decreta Reipublicæ deſcribit honeſtiſsima. Caput. xiij.

THEODORICVS ergò omni Italia, & Roma potitus, omniũ quos Italia et Roma pertulerat exterorũ Regum mitiſsimus fuit. Quod quidèm ſtatim initio Regni, unico in negocio oſtendit. Siquidem mittens ſanctũ Epiphaniũ Ticinenſis Eccleſiæ Epiſcopũ, in Burgundiam: ingentem illi pecuniarũ uim ex publico fiſco dedit: quarum impendio redempti ſunt, & in patriam reuerſi multa mortaliũ milia, ex his, quos Gundebaldus Burgundionũ Rex in prædam abduxerat. Autor eſt Agnellus, Epiphaniũ ſanctitatis ſuæ meritis, & ſingulari prudentia, ab immani Gundebaldo obtinuiſſe liberationem ſex miliũ captiuorũ: qui in ſumma precij à Theodorico dati, non fuerant comprehenſi. Theodoricus uerò, ſiue Romanorum fidem adeò duxerit ſuſpectam: ut uitam illis ſuam cõmittere dubitauerit: ſiue ut Imp. Conſtantinopolitano, & alijs exteris Imperij inuaſoribus propinquior habitaret: Romani Senatus curę & gubernationi reliquit: ſedemcꝙ Regni Rauennæ conſtituit. Oſtrogotis aũt ſub Theodorico Romam, & Italiã ſumma in pacis quiete habentibus, Franci Regnum ſuũ adaugebant. Sed hæc alibi. Theodoricus Rex, licet Rauennæ ſedem habuerit: amauit tamen, ornauitcꝙ urbem Romam: & multa publicè prouidit, ac neglectę inſtaurationis, ſupra fidem eorum qui barbarũ fuiſſe meminerunt, maximam ſuſcępit curam. Quod qui à fideli & copioſiſsimo teſte uoluerit certius intelligere: legat Caſsiodori eius Epiſtolarũ Scriptoris uariarum libros: in quibus uidebit, ipſum Regem Religionis Chriſtianę, ſacrorũ locorum, ceremoniarumcꝙ, & Pontificũ Romanorum dignitatis curam geſſiſſe. Senatui ſæpènumero commendauit loca Vrbis cùm ſacra, tùm etiam à Maioribus ſummis uiris Reipub, fundatoribus frequentata. Præfectos, Architectosque

Opus Theodor. in captiuos pium.

Epiphanij Epiſcopi ſanctitas.

Theod. Regis religio, & cura Reipub. Rom.

quę inſtituit ſacris ędibus: Capitolio, Palatio, Thermis, Theatro, Cloãcis, Aquæductibus, & cuiuſcꝫ opificij officinis, in priſtinã formam, meliorémue reſtaurandi. Præfecit uigiles, qui curam die, noctuꝗ́ꝫ ſuſciperent: ne Vrbis ornamenta, Statuæ, & ingeniorum monimenta ex ære, aut marmore exciſa, exportarentur. Sepulchrum Auguſti in ualle Martia, Tiberim inter, & uiam Flaminiam, inſtaurari mandauit. Et Amphitheatri, quod iam maiori ex parte corruerat, ſaxa, non moueri, niſi in ſolam murorum Vrbis inſtaurationem, prohibuit. Statuas Principum æneas, aut marmoreas, equeſtres, pedeſtresꝗ́ꝫ nominatim multas, & generali edicto omnes iuſsit conſeruari: adhibericꝫ curam, ne illę interirent, quibus fides poſteris aſſereretur: uiros fuiſſe pręſtantiſsimos, uirtuti magis, quàm fortunæ innixos: per quos, in id magnitudinis Res Romana creuit. Legesquè & inſtituta ſeruari: malos ciuitatis mores à ſanctioribus corrigi: omnia denicꝫ (excepta militari diſciplina) ad uetuſtam Ciuitatis, quam primus Reipub. oppreſſor Cęſar ſuſtulit, formam redigi optauit. Spectacula proprijs ſuis Fiſci pecuniis, ex uetuſto more edi, & alia munera publica exhiberi uoluit. Et cùm aurum, argentúmue in nummos ſignari ſuis temporibus oporteret, nullum ipſe ſignum aliud, quàm ſtante Repub. conſuetum, cudi paſſus eſt. Vt autem ciues, uel nouis erigendis, uel inſtaurandis uetuſtioribus ędificijs, maiorem haberent commoditatem: calcarias in quibusdam Italiæ inſulis fieri procurauit, calcemquè poſtmodum ciuibus, quorum principia ædificiorum cernerentur, ſine precio eſt largitus. Prohibuit autem edicto, & curam impendit attentiorem, ne quis Romanus, aut paterna origine Italus, nedum militaret, ſed ne arma domi haberet. Saionibus (ut ipſe appellat) ex Oſtrogota gente, per Vrbem, regiones Italiæ conſtitutis, qui Præfectorum, Centurionumquè uice fungentes, gentiles ſuos, in pace & ocio, à ciuium & prouincialium iniuria prohiberent: educerentquè in turmas & phalanges: cùm bella, aut tumultus ratio poſtularet. Simili pietate uſus eſt erga uniuerſas Italiæ Vrbes. Quod maximè oſtendit edictum adhuc (ut ait Blondus) extans: in quo ciues iubet toto anni tempore, pręterquam tribus meſſium, & autumni menſibus, ciuitates & oppida frequentare, obire munera, quibus antea quietiſsimis REIPVBLICAE temporibus conſueuerant. Non ſolùm enim agreſtes tunc, ſed etiam honeſto nati loco, motibus fatigati, quibus tamdiu Italia iactata fuerat, rura incolebant. Papiæ, & Modœciæ, quæ oppida poſt Rauennam amauit, Palatia Arimini ſancti Stephani, & Rauennæ ſancti MARTINI in cœlo aureo baſilicas, Spoleti quoquè amplas ædes, magno ſumptu ædificauit, Sipontinam Ciuitatem, iam tùm in ruinam uergentem,

ut inſtauraretur, tributorũ uacatione donauit. Appiani balnea, quæ ager Paduanus habet, muro concludi, ædesq́ʒ ſuperædificari curauit.

ℂ Rauennæ origo, Theodorici item Regis ac ſuorum matrimonia narrantur. Caput. xiiij.

QVIBVS, aliſq́ʒ bonis artibus præſtans Princeps, eſſecit: ut per omnes Regni ſui annos (excepto extremo) & Roma, & Italia, Octauij Auguſti, aut Traiani, Adriani, uel melioris cuiuſpiam Principis tempora non deſyderauit. Et cùm Roma ipſa ab inclinatione cœpta, pauliſper ſub illo Rege reſpiraret: creuit interim, & opibus aucta eſt Rauenna. Nã licet uetuſta eſſet: quę (ut Plinius eſt autor) Sabinenſium ante Vrbem conditam, fuit oppidum: tamen primũ habuit incrementũ ſub Auguſto Cęſare: qui apud eam claſſem tenuit, perpetuò anni tempore expeditam: quò aut ſubitis in tumultibus, aut deſtinatis in bellorũ apparatibus, Illyricum, Epirum, Macedoniam, Achaïam, Propontidem, Pontũ, Cretam, Cyprũ directa nauigatione celerius petere poſſet, quàm ſi ex Vrbe, aut alijs Italiæ littoribus ſoluiſſet. Fuitq́ʒ maxima Rauennę amplitudinis acceſſio oppidũ Claſſenſe: quod militum, turmarumq́ʒ eius claſsis cauſa, à mercatoribus, conuenisq́ʒ, ſecundùm portus Candiani littus ædificatum: multis fuit poſtea annis populo, & quidem diuitè frequentatum. Rauẽnam item à Tiberio Claudio Germanico cinctam fuiſſe muro, qui nunc extat, indicant literæ ad portam ciuitatis. Sed hæc alibi. Super omnia Theodorici Regis pacatam urbem Romam, Italiamq́ʒ, Regentis mora tanto tempore illic facta, multũ profuit huic Vrbi. Quandoquidem præter ędem beati Martini, de qua diximus, columnis marmoreis è Conſtantinopoli, & alijs marmoribus, tùm ex Vrbe, ex palatio Pinciano, tùm etiam aliundè auectis, Rauennam Princeps prædictus ornauit. Qui Aquæductum quoq́ʒ eiuſdem ciuitatis, cuius nullũ extat ueſtigiũ, inſtaurauit. Proſpexit etiam prudentiſsimus Princeps Theodoricus, externarũ gentium, à quibus ſolis tunc ſibi in Italiam timendum fuit, irruptionibus: & Herulis, poſt occiſum Odoãcrem, ut oſtendimus conſeruatis, nouum Regem conſtituit. Cuius nomen nõ exprimit Caſsiodorus: quem Regem cum ſuis Herulis, in extremis Italię partibus, apud Auguſtam pretoriam, & ſub Alpibus, Apenninoque habitare permiſſum, ipſe Theodoricus in filiũ adoptauit. Clodouei Regis Francorũ filiam, nomine Adelfledam, Theodoricus in uxorem accæpit. Sororem uerò ſuam nomine Amalafredam, Honorico Vuandalorum, & filiarũ unam Alarico Vuiſigotorum, alteram Gundibaro Burgundionum, neptemquè Amalabergam Hermimfredo TVRINGORVM Regibus, in matrimonio coniunxit.

Rauenna olim Sabinenſiũ urbs

Theodorici Regis, & ſuorũ deſponſationes & matrimonia

Euchario

Euchario etiã nobili ex Baltorũ proſapia oriundo, qui Veterici fuit filius, tertiã filiã Amalaſuintam in uxorẽ tradidit. Quo Genero per aliquot quibus ſupuixit añnos, tanꝗ filio uſus fuit. Poſſedit uerò ex priſco Romanorũ Principũ inſtituto, adminiſtrauitꝗ Rom. Imperij prouincias Occidentales: quæ à nullis dictarũ gentiũ Regibus tenerent. Necdùm enim unꝗ cum Francis, Burgundionibus, & Vuiſigotis bella ſuſcepit: ſed eos, aliosꝗ exteros Imperij oppreſſores, quòad potuit ſimul in pace continuit: miſsis Oratoribus, qui cum Epiſtolis, quę extant, ne aliqua inter eos nata diſſenſio, Cõſtantinopolitanis Imperatoribus, Romanisꝗ uiam faceret ad iura Imperij readſumenda.

¶ Quibus gentibus Theodoricus Rex ſuperatis, Imperium Occidentale auxerit. Caput. xv.

SED in Hiſpanijs nulla ui armorũ, quod quidèm lectũ ſit, captis: inde eum ſcimus aliqua tenuiſſe: quòd Caſsiodori extãt decreta, ad Hiſpaniarũ gubernationem edita. Extant & literæ ad Magiſtratus in illis conſtitutos datæ. Quanquàm ſuſpicari poſsit: gubernationẽ Hiſpaniarũ inde proceſſiſſe: qa is Princeps ſuſcępit curã Vaſconiæ eripiendæ Francorũ manibus: & poſtea pro Generi filio conſeruandæ. Cùm enim Clodoueus Francorũ Rex (quod ſuo loco oſtendeẽ infra) Alaricũ Vuiſigotorũ Regem, in campis Vaglodenſibus interfeciſſet: Vaſconiamꝗ cum aliquot Hiſpaniæ partibus accæpiſſet: Theodoricus Rex arma induit in ſocerũ, pro Generi ultione. Quo in bello Franci ad. xxx. hominum milia deſyderati ſunt: qui Vaſconiã, Hiſpaniamꝗ, pro Amalrico Alarici filio, non paruo tempore gubernauit. Siciliam uerò, & adiacẽtes Italię Inſulas, Dalmatiã, Liburniamꝗ, & Illyrici partẽ in Adriaticũ uergentẽ, armis obtinuit. Duxitꝗ paratiſsimã expeditionẽ trans Alpes, et Prouinciã Romanã primùm. Poſt Rhodano tranſmiſſo, Narbonenſem Galliã, ac ea Galliarũ loca, quæ extra Burgundiã ad Teutones ꝑtinẽt, exceptis Aluernis, Regno ſuo adiecit. Quas quidèm Prouincias, ciuitatesꝗ, Theodotus nepos eius, qui poſtea fuit tertius gentis Oſtrogotæ Rex, multo tempore adminiſtrauit. Extatꝗ Theodorici Epiſtola, per quã Arelati mœnia iuſsit ſumã diligentia inſtaurari. Pannoniam itẽ Sirminenſem, tanto prius tempore ab exteris laceratã: & Noricos (qui nũc ſunt partim Auſtrani, partim Boiarij, Regno ſuo adiũxit. Quibus Prouincijs Coloſſum ciuem Romanum, à Senatu Romano Præſidem dari uoluit. Nam poſt eius ex Thracia profectionem: Bulgari relictis ſedibus, quas ad Danubij ripas ſecundum Pannonias & Noricum habere conſueuerant, tunc Thraciam deuaſtabant. Nec poterat tunc reſiſtere Imperator Zeno; cùm propter cæteram Imperij debilitatem, tùm quia

Hiſpania.
30000. Francorum Theodor. cædit.
Sicilia.
Dalmatia.
Liburnia.
Illyricum.
Alpes.
Galliæ partem.
Pannonia.
Norica.

Italiæ clauſtra. tùm quia temporibus illis Conſtantinopolitana urbs maximo cõflagrauit incendio. Quinetiam Theodoricus futuris prouidens temporibus, clauſtra Italiæ, ab ipſo Alpium maritimarum initio, uſq; ad Tridentinos montes, attribuit Gotorum Proceribus inhabitanda. In tramitibus autẽ, per quos ipſe, & cæteri exteri erant ingreſsi, oppida excitauit: ciuitate, cui nunc Tridento eſt, eratq; tunc nomen, muro cincta, & Veruca arce, ad Norici & Italiæ fines, eo in loco cui nunc Montifalconi eſt nomen, à fundamento ædificata.

¶ Pacem ſub Theodorico, tandem Pontificis ſummi electio turbat. Caput. xvi.

HACTENVS quieta Romanis ſub hoc Principe fuêre tempora. Initium autem turbationis ab ipſis exorit, in Romani Pontificis electione. Nam Anaſtaſio decedente, ſcinditur populus in binas ſententias. Nam alij, quorum ſententia finaliter præualuit, utpote maiori ſubnixa ratione, Symmachũ uoluêre Pontificẽ: Alij uerò Laurentiũ quendã præferebant. Delata res eſt Rauennã ad Regem Theodoricũ. Et quamuis in Eccleſiaſticis rebus, ſuũ non eſſe iudiciũ agnoſceret: conciliandis tamen partibus operas impendit: & Symmacho quidèm Rom. Pontificatũ, Laurentio minorem eſſe dandũ arbitrabatur. Compoſita pax uidebat: ſed tartarea Romanis inceſsit inſolentia, ad tumultũ redeuntibus. Inuenit utraq; pars Cõſulares defenſores: ſed Symmachi partem fouentes, ſolæ innixi defenſioni, ab uindicta & iniurijs abſtinuere. Laurẽtij uerò propugnatores, parem in uirgines ac ſacerdotes inmanitatem exercuêre. Multũ innoxij ſanguinis profuſum. Nec quieuêre tumultuantes, quòad ſupereſſet Idolum cui ſtuderent. Cùm uerò Symmachus coràm Synodo ſe de obiectis purgaſſet criminibus: una omnium uoce damnatur Laurentius.

Sciſma.

¶ Ad Vuiſigotos redit Autor. Alaricus eorũ Rex, ab Clodoueo cadit. Cuius uindictam ſumens Theodoricus, 30000. Francorum proſternit. Caput. xvij.

VISIGOTORVM commemorationem Regũ aliquandiu intermiſſam, locus hic depoſcit. Nam hoc tempore multũ apud eos innouatũ eſt: tranſlatæ ſunt itẽ Regni ſedes. Nã Alaricus Eurici filius, patri decedenti ſurrogat in Regnũ: tenuitq; per años aliquot, quę accęperat paternę ditionis. Huic filiã dedit Theodoricus Rex Italiæ. Qua affectione deuinctus, cùm Clodoueus (quẽ alij uocant Ludouicũ Francorũ Regem. erat enim binonius: quę res errorem legenti creat) Siagrium Romanũ, Ducẽ Sueſsionis urgeret bello: & ille tanto impar Regi, bello uinceretur: confugit ad Vuiſigotorum Regem Alaricum, Theodorici Romanorum & Italię Regis Generũ.

Alaricus Rex cadit.

Ille confugiẽtem defendit. Inde omnem belli molem in ſe uertit. Concurritur utriuſq; gentis totis uiribus. Sed tum cadente Alarico, cedunt Goti. Franci uictores, uſi uictoria, uictos perurgent Toloſa, & quicqd intra Pyreneum eſt cedere: urbes & oppida Franci ſumunt in deditionem: Alias ui captas, diripiunt. Theodoricus Italiæ Rex ubi comperit: pro Genero bella ſuſcepit in ſocerum. Tenebat enim filiam Clodouei coniugem. Miſſoq; Duce cum expedito exercitu, graui bello Francis congreditur. Cæſa ſunt tum uno in prælio Francorum. xxx. milia. Sed tamen urbium & oppidorum ditioni Franci non cedebant. Itaq; Francorum clades. ex hoc die auguſtatum eſt Gotorum in Hiſpanijs Regnum.

Amalricus patri ſuccedit. Clodoueus Francorum Rex, Vuiſigotos cum Aluernis ſuperatos, Arrianę hęreſi, non minus quàm Genti inuiſus, uindicat. Cuius audaciam Theodoricus Italiæ Rex refrænat. Caput. xvi.

AMALRICVS admodum puer, cæſo patri ſurrogatur in Regnum Vuiſigotorum, aui materni uiribus defenſus. alioqui inſolenti Francorum Imperio reſiſtere non ualens. Aſsiduè enim Franci Vuiſigotis infeſti permanſere: propter Arrianam hæreſim, quæ in ea gente diu permanſit. Clodoueus autem poſtquàm ad Chriſti confeſsionem peruenit: ſynceram, & catholicam induit religionem: non minus ob CHRISTI honorem Arrianis, quàm incredulis infenſus. Cùm graui prælio urgeretur, diuo Martino, cui inſederat, caballum deuouit, ſi uictor euaderet. Voti compos factus, Martino diuo equum obtulit: & pręcio conſtituto, centum aureorum, cum equus dimitti non uideretur, ducentos impendit: & tum iumentum iam liberum ſequitur expectantem. Tum Rex, Bonus inquit Martinus adiutor eſt, ſed ſtipendio pręcioſus. Procerum quoq; conſilio apud Pariſios habito, cùm ſatis de gerendo bello eſſet conſtitutum, uouit baſilicam Principi Apoſtolorum (quæ nunc eius in ciuitate inſignis uiſitur) ſi uictoriam de fidei hoſtibus obtineret. Igitur Vuiſigotis Aluerni, originem ſuam in Italos referentes: Romanæ Reipub. fidem ad ea uſq; tempora ſeruaturi, tùm etiam bello adhæſere. Ideoquè Apollinare quodam Romano, qui dudum apud Aluernos fuerat, hortante: Vuiſigotorum, ut diximus, partes ſunt ſecuti. quoniam eis ſeruauerãt pacem à Conſtantio Comite conſtitutam. Commiſſumquè eſt prælium: in quo Vuiſigotis & Aluernis ſuperatis, utriuſquè partis Ductores cæciderunt. Secundum id pręlium miſit CLODOVEVS Theodoricum filium ſuum ex ancilla ſuſceptum, in Albienſes, Rutenosquè Vuiſigotorum ſubditos: ac in Aluernos, ut diximus ſocios. Quibus ſubactis, & Fran-

Amalricus Rex.

Clodouei Religio.

Vincuntur Vuiſigoti à Francis.

& Francorum Regno additis, in Toloſam adhuc caput Regni Vuiſi gotorum, Vaſconiamq́; quod proximè diximus, Theodoricus arma conuertit. Amalricus uerò, quem Alaricus unicum habuit filium, ſeſe intra Pyreneũ communierat. Quarè licet Toloſam, cum paternis theſauris, & Vaſconiam amiſerit: Hiſpaniam tamen ulteriorem, cum Pyrenei ſaltibus prout pater poſſederat, defenſauit. Cunq́; pacem obnixè peteret: procliuis in illam primo fuit Clodoueus: & tamen pauló poſt Arrianam hæreſim audiens, in Eugloſina, & Burdegalla ciuitatibus, magis quam alibi in Vuiſigotorum Regno feruere: eas egreſſus

Arrianæ ſectæ ultio. ciuitates cœpit: diripuitq́; & cæde Vuiſigotorum, ciuiumq́; qui hæreſi abrenunciare diutius recuſarunt, commiſſa, Epiſcopos & illis catholicos inſtituit. Ea cùm eſſent Imperatori Anaſtaſio renunciata: gauiſus eſt, ultionem de Vuiſigotis Imperij ſui euerſoribus eſſe ſumptam temporibus ſuis. Et ob eam rem benè geſtam, Clodoueo Regi tunicã blatteam, epiſtolasq́; miſit: in quibus eum Patricium, Conſulemq́; appellauit. Erat Turonis Clodoueus, quando tantũ ab Imperatore Roma-

Victoriæ Pompa. no munus accæpit. Quare uotis ritè ſolutis, poſt ſolennes Chriſtianorum cerimonias, eam induit ueſtem: & ſedens in equo, numos in multitudinem, quæ magna ex Francorum Regno ad id ſolenne conuenerat, diſperſit. Acclamauit uerò hunc multitudo: non patritium fore, & Conſulem ſolùm, ſed Auguſtum etiam Clodoueum. Qui ea ſociatus pompa, Pariſios accedens, eorũ urbem tunc primo Regni ſedẽ Francorum, prout in hunc diem eſt, ſeruatum forè conſtituit. Quæ intellecta Theodoricus Oſtrogotorum Rex, tunc in Italia potẽtiſsimus, ægerrimè tulit: uel quia ſoceri Clodouei audaciam damnauit: uel, quod magis eſt uериſimile, indignè tulerit, tantam illum cum Romanorũ Imperatore amicitiam coniunxiſſe, ſuper omnia uerò, quòd nepotem ex filia Amalricum, patria poſſeſsione depulerit. Itaq; Theodoricus coãctis lectiſsimis quibuſq; militibus, qui ad. 80. armatorum milia fuêre, maiori parte ex Gepidis: Ilbiam Comitem præfecit Ducem. Eiquè in Vaſconiam ducenti, occurrerunt Franci, quos Clodoueus prouinciæ illius præſidio deputauerat. Commiſſum eſt autem prælium utriquè exercitui periculoſiſsimum. Superiores autem fuerunt Itali Regis copiæ: & Francis, qui in Vaſconia erant. xxx. hominum milibus profli-

Francorum clades. gatis, magnaq́; parte cæſis, recuperata eſt pro Amalrico, defuncti Alarici filio Vaſconia, quam illi certo tempore Theodoricus, prout ſupra diximus, proprio Oſtrogotorum præſidio defenſauit. Quia uerò exercitus, quem Ilbia Oſtrogotus, in Hiſpanos Vuiſigotos duxerat, per Liguriam tranſiens, eam afflixerat prouinciam: Tribunus aliquot annorum Liguſtinos frumenti copia ex horreo publico donauit. Quo

in tem-

in tempore ut aduerſus omnes motus, qui per Hiſpanias, aut Gallias orirentur, paratior foret: naues omni in maritima Italiæ ora, nouas fieri, & Rauennam duci curauit idem Rex Theodoricus.

¶ Theodoricus Arriana ſecta infectus, Pont. Ro. Ioañem cum Symmacho, Boëtio, & Romanis aliquot, tyrannide necat. Tum uitam & ipſe finit. Capit. xix.

THEODORICVS autem Italiæ aliâs Rex optimus, labem unam Religionis non emendauit. Nam Arrianam hæreſim, quam ex Valente Imperatore, omnis ea natio imbiberat, pertinaciter ſeruauit. Iuſtinus aũt Imperator, hęreſum radicibus per Orientem extirpandis intentus, Eiecit oẽs ſectæ illius Epiſcopos: priuauitq́ʒ commiſsis Eccleſijs ſacerdotes. Tulit eam rem grauiter Theodoricus Arrianus. Hinc optimos ciues Romanos Symmachum, & Boëtium ſuſpectos habuit: eosq́ʒ exacto Conſulatus anno, deferentibus Opilione, et Gaudentio factioſiſsimis ciuibus, Papiam relegauit. Quo in tempore Theodatum nepotem, ex Narbonenſi prouincia reuocans, Etruriæ præfecit: cuius prouinciæ nonnullas illi urbes attribuit iure proprio poſsidendas. Et ne Romani ciues ob Symmachi & Boëtij relegationem, de ſolita benignitate diffiderent: Rex Senatui permiſit, unum ex gente patricia mitterent, Theodato in Narbonenſi prouincia ſucceſſorem. Et tamen eo qui ſecutus eſt anno, Ioannem ſummũ Pontificem, Agapitum, & Patritium Conſules, ac Theodorum, ac Importunum, alterumq́ʒ Agapitũ, Senatores, præſtantiſsimos ea tempeſtate uiros, Roma eijcere, & omnino tollere conſtituit. Idq́ʒ ut aliqua ſimulatione tectus faceret: ipſos Legationis nomine miſit Conſtantinopolim ad Iuſtinum Imp. Vtq́ʒ eam Legationis ſimulationem melius concinnaret: Eccleſię Rauennatis Epiſcopum, ipſis Oratoribus adiunxit. Fuit uerò Legationis ſuma: ut agerent cum Iuſtino Imp. de Epiſcoporum, Sacerdotumq́ʒ eiectorum reſtitutione. Qua denegata, aut diutius dilata: ſeſe cominatus eſt, omnem Italiam, & urbem Romam cędibus et incendio uaſtaturum. Appulſa Conſtantinopolitanæ terræ naui, quę tantos detulerat Oratores, Iuſtinus cum cleri & populi pompa obuiam eſt progreſſus: ad Pontificisq́ʒ pedes proſtratus, illum pro DEI Vicario adorauit. Is ſummus Pontifex, maximis honoribus introductus: mandata ſimul cum Romanis conſulibus, Senatoribusq́ʒ, & Rauennate Epiſcopo expoſuit. Quibus ab Imperatore auditis: magna utrinq́ʒ dicentium, audientiumq́ʒ commiſeratio oborta eſt. Hinc fidei cauſa, ſi Arriani tolerarentur: Illinc Vrbis, & Italiæ deſolatione, ſi impio Regi non ſatisfieret, animos diſtrahentibus. Vicit tamen grauiſsimorum in quibus timor Domini ſanctus permaneret, uirorum ſententia:

Theodoricus Rex Arrianus.

Theodatus.

Tyranni ingenium.

Legationis Theodorici ſumma.

Humanã, frugiq́ cõ filium.

tentia: poſtponendam, quæ ad tempus in integrum reſtitui poſſet, ſi dei cauſam: Vrbis & Italię ſaluti: quarum populos gladio occiſos, nulla poſſet Principum, nulla Pontificum, aut Conſulũ potentia reſtaurare. Sic dimiſſurus Oratores Iuſtinus, ut in illorum honore ſuo item conſuleret: à Ioanne Pontifice, Conſulibus Romanis, Senatoribusq́ ſubminiſtrantibus, uoluit coronari. Adduxerunt uerò impenſi effuſius Pontifici, & Romanis, à Iuſtino honores, Theodoricum maiorem in ſuſpicionem. Et qui prius ſumma dignißimus laude, tot per annos, melioribus quos ante acta tuliſſent ſecula, Principibus Romanis æquari meruit: ad extremum uitę, flagitijs ſe inquinauit. Nam tentos Rauennæ Ioannem Pontificem, Conſules, & Senatores Romanos, famis cruciatu in carcere occidit. Boëtium uerò, & Symmachum in Papia, ubi aliquot exulauerunt annis, iuſsit iugulare. Quo tempore Eclesius Rauennæ Epiſcopus, ab infauſta illa Legatione reuerſus, Baſilicam ſancti Vitalis, quæ nunc Rauennæ inſignis uiſitur, ſimul cum Iuliano Argentario exędificauit. Factum autem uidetur, in crudelitatis, qua Theodoricus mores ſuos uerterat, ultionẽ: ut apopleſi; ſiue ut uult Agnellus, uentris profluuio interierit: nonageſimo octauo die poſtquàm Romanus Pontifex Ioannes, & Romani illi obierant: atq; anno duodequadrageſimo, poſtquàm Italiæ dominio potitus erat. Quanquã Procopius in belli Italici aduerſus Gotos principio refert: Theodorico poſt occiſos Boëtium et Symmachum cœnanti, cùm eſſet caput piſcis oblatum, horrendam in illo uiſam Symmachi faciem: quæ labro inferiori mordicus apprehenſo, ſibi toruis oculis minaretur. Eoq; conſternatum pauore, Regem incidiſſe ægritudinem, in qua ſęuitatem ſuam confeſſus fuerit: quòd ſcilicet Pontificem uirum ſanctum, & cum eo alios inſignes Romanos ciues, tunc maximè præſtantißimos uiros, Symmachum & Boëtium, ad perditorum hominum ſuggeſtionem occiderit: & paulò poſt eam confeßionem expirauerit. Simile, certiusq́ teſtimonium inflictæ ſubitę mortis Regi Theodorico, ad pœnam iniquitatis, affert Sanctæ Eccleſię Doctor Gregorius, in Dialogo, ubi ſcribit: Solitarium magnæ uirtutis uirum, apud Lipparim inſulam in eremo habitantẽ, qua die functus eſt Rauennę Theodoricus, Goto cuidam nobili tunc dixiſſe: uiſam à ſe Theodorici Regis animam, quæ à Ioanne Rom. Pontifice, & Symacho, quos per id temporis occiderat, in ollam Vulcani mergẽda portaretũ.

Theodorici in Pont. Max. & Legatos tyrannis.

Theodorici mors.

¶ Amalaſuinta, cum Atalarico octenni filio, qui primis iuuentutis annis per educatores facilè corrumpebatur, Regno ſuccedit. Verùm, mortuo Iuſtino Imperatore, in ſe ductores filij, morte animaduerſum eſt. Caput. xx.

AMALA-

AMALASVINTA filia Theodorici, uidua, cum Amalaſuin Atalarico filio ſuo, quem ex Euchario Oſtrogoto mag= ta Regina. næ Nobilitatis uiro ſuſceperat, octauum ætatis annum agente, in Regno ſucceſsit. Adhibuit uerò prudẽs Regi na ſingularem in ſubditos cùm humanitatẽ, tùm diſtri= ctionis moderationem: quæ cum Gotos ſęuerè ne quenquã lędereut, contineret: laxiore quàm Theodoricus fecerat gubernatione eſt uſa. & inter alia quæ reſcidit à genitore facta, filijs Symmachi & Boëtij pa trimonium reddidit. Sed Atalaricũ filium ea erudiri, et Romanorum moribus & diſciplinis imbui diligentia curare cœpit: ut facilè inopti= mum Principem fuerit euaſurus: niſi tres Goti illius educatores, rapi= nis quibus aſſueti erant, inhiantes prudens id Reginæ conſilium præ uertiſſent: Non placere Gotis dicentes, eorum Regem ſub præcepto= Regiæ iuuẽ ribus uiuere: formidinẽ ſibi per uerbera, minasq́ incutientibus: cùm tutis ſedu- econtrà expediret, uitam inter Gotorum duriciem acturũ, omni ſolu= ctores. tum maiorum reuerentia, interq́ cöęquales uiuentem, arma & equos tractare: qbus animi uigor, generoſitasq́ à maioribus accępta, indies augeatur. Quę cum Amalaſuinta, Barbarorum inſidias timens, liben ter audiſſe ſimulaſſet: Atalaricum paulò maioribus permiſit educan= dum. Tametſi ſodales, puerum omnibus ſtatim uitijs infecerunt: ma= tri tamen obſequens erat. Quod cùm Gotos educatores ſuos terreret, Iuſtini optimi Imperatoris uirtus, in quam Theodorico etiam poten= tiſsimo Regi, ut oſtendimus, ſuſpectã, Romanos, Italiæq́ populos re= ſpicere formidarent. Hinc pacẽ cum Francis, Vuandalis, Vuiſigotis, Burgundionibusq́, et alijs exteris à Theodorico paratam, communi conſilio conſeruauerunt. Turbauit uerò hanc Reginæ et Nati concor diam mors Iuſtini Imp. quæ ad finem primi illorum Regni ãni, Lam Iuſtini Imp. padio et Orreſte conſulib. ſecuta eſt. Siquidẽ ea in rerũ, animorumq́ mors. commotione quam Principum mutationes efficiũt: Atalaricum ſoda les, metu Imperatoris liberati, facilè in laſciuiorem uitam trauſuerſum egerũt: adeò, ut nedum matrẽ non audire, aut alloqui dignaretur. quin potius parari illi inſidias pateretũ. Quibus artibus cùm ſe priuari Regi na Regno uideret: Theodatũ primùm ſibi ex gente Amala conſobri= num, multas per Etruriam ciuitates tenentẽ, & eam adminiſtrantem prouinciam: qui & ipſe pueri ſeductoribus conſentiret: coërcuit, pecu nijs mulctatũ, diſſoluendis Etruriæ populis: à quibus repetundarum fuerat accuſatus. Inde filio Atalarico cũ ſodalibus Romæ relicto, Ra= uenñam ſe contulit. Et cùm nequiret filium à pernicioſa uita reuocare: quod proximum fuit, tres Gotorum Proceres, qui malorum conſilio rum puero ſuaſores erant, interfici curauit. Eam autẽ dicit Procopius,

Iuſtiniano Imperatori, quẽ Iuſtinus ex ſorore nepotẽ reliquit ſucceſſorem, ſuaſiſſe Italiæ recuperationem. Quod cùm à prudentis fœminæ, quam omnes Scriptores ſummis efferũt laudibus, uita & moribus abhorreat: & nullus alius uel tenuiter innuit: uerò ſimile non uidetur.

¶ Atalarici Regis mores & Decreta. Caput.xxi.

Atalaricus Rex.

ATALARICVS ergò paulò adoleſcentior, Theodorici ex filia nepos, cõtempta matre, gubernacula præripit. Sed hũc inquinatiſsimis fuiſſe moribus, teſtantur Scriptorẽs. Caſsiodorus autẽ, illum omnia in exemplar aui Theodorici geſsiſſe: & quandoq; etiam melioribus conſilijs, cùm etiam illius Epiſtolarum magiſter eſſet, teſtatur. Siquidem licet Arrianus eſſet: Bonifaciũ, et Ioannem, cui etiam Mercurio nomen fuit, ſummos Pontifices: quos ſua habuerũt tempora: non ſolùm ipſe proſecutus eſt fauoribus et honore, ſed et à Romano Senatu, ac Populo honorari curauit. Decreta cuius extãt. De Epiſcopis à Romano Pontifice, & nullo alio orninandis. De rebus ſacris à nemine diſtrahendis. Et demum, De Eccleſiaſtica libertate ſæuerius conſeruanda. Ciues etiã Romanos, & Italię populorum urbes frequentare: ac bonis Artibus operam dare edixit. Stipendia in urbe Roma liberaliũ Artium, Præceptoribus quod multis annis fuerat neglectum, conſtitutis: et inchöatam à Theodorico publicorum Vrbis ædificiorum inſtaurationem, adeo continuauit: ut marmora oportuerit aliunde aduehi, quę in ruinis inceperãt deeſſe. Nec quicquàm ab eo conijcimus perperam factũ: pręter Opilionis, Symmachi & Boetij delatoris, ſublimationẽ, ad Comitiuã ſacrarũ largitionũ: quę uidet̃ fuiſſe Ærarij pręfectura. Titubauit tamen ad extremũ pueri Regnũ: ob Francorum, Burgundionumq; in Italiam aduentum. Qui hunc maximè in modum fuiſſe uidetur.

Caſsiodorus ab Epiſtolis Regis

Atalarici decreta.

¶ Atalarico uita functo, Regina Theodatum Regni conſortem aduocat: qui Italiam externo hoſte pulſo, liberat. Caput.xxij.

CLODOVEO Francorũ Rege mortuo, Clodomir, Childebertusq; eius filij, in Regni paterni diuiſione, partes Burgundionũ Regni, Alemannorumq;, quas occupauerat Cloſdoueus: & quæ què in Alpibus ad Italiam ſpectant. Theoberto eorũ nepoti, quẽ in Regem Metenſibus conſtituerũt. cùm illi benè uellent: ipſi locis cedentes, regendã, poſsidendamq; dederũt. Is itaq; Theobertus adoleſcẽs, rapinis pridèm aſſuetus, utpote quem Theodoricus pater, in Alemannorũ expeditiones duxerat: Prouinciã Romanã, cuius caput eſt Maſsilia uexauit: quę Regis Italici eſſet. Quod cùm intellexiſſet Amalaſuinta: ad Reges Francorũ mittit: picula oſtendẽs, ab Imp. Iuſtiniano

Metenſium Rex Theobertus.

Iuſtiniano tunc florente imminentia: ſi Romanæ Reipub. Prouincia
rum inuaſores, pręſertim Italię propinqui, bellis inuicem diſsiderent:
fœderaq́ inter Atalaricum filium, & Theobertum fieri impetrauit.
Etſi uerò qualia fuerint fœdera, non ſatis compertũ habeamus: tamen
conſtat, Theoberium, Romanam Prouinciam in uim ipſorum fœde
rum tenuiſſe. Acceſsit etiam pueri Regis incom̃odis: quòd Theoda-
tus, ob accęptam à Regina Amalaſuinta iniuriam: & quia Francos,
Burgundionesq́ uicinos Italiæ ſolos timeret: cum Iuſtiniano (prout
Autor eſt Procopius) egit: ut Italiæ receptã per Etruriam, manus inij-
ciens, pecunijs ſe ditaret: quarũ adminiculo, ocioſam in Conſtantino
poli uitam ageret. Sed eam Reginę animi perplexitatem, et Theodati
cogitationes, in noua mutauit conſilia, Atalarici Regis obitus. Octa- Atalarici
uo enim quàm cum Regina matre Regnum aſſumpſerat añо, defun- mors.
ctus eſt. Tunc Amalaſuinta commodius ſibi proceſſurum gubernati-
onem arbitrata: ſi quempiam aſſumeret adiutorẽ: Theodatum ex gen- Theodatus
te, ut diximus, Amala, ſibi conſobrinũ, ad ſe uocauit: & multis in eam Rex.
ſententiam dictis: ut facilè potuerit homo cupidus, illatam mulctæ in-
iuriam anteactæ uitæ potius, quàm Reginę ſimultati attribuere. Illum
poſt reconciliatam gratiam, Regni conſortem declarauit. Erat uerò
Theodatus Latinis, Græcisq́ literis eruditus: & inter Philoſophos,
quibus operam impederat, Platonem maximè ſectabatur: qui, ut aſſe
rit Caſsiodorus, temporum ſuorum hiſtoriam ſcripſit. Cæterum qui
omni in uita iners, inconſtansq́ fuiſſet: tunc ætate iam grandior, adeò
imbecillis, eneruusq́ fieri cœperat: ut nulli rei magis, præterquàm cu Auaricia
mulandæ pecuniæ, cui auidiſsimè inſeruiebat, uideretur idoneus. Et Regis.
tamen Regina impellente, unicũ inito Regno edidit uirtutis munus.
Nam dùm Amalaſuinta ipſum in Rauenna Regni conſortẽ forè con
ſtituit: Theobertus Metenſium Rex, Burgundionum multa armato-
rum milia in Liguriam, atq́ Emiliam, Alemannorum uerò in Veneti
àm miſit: in quos delatus eſt cum Gotis, Italisq́ militibus Theodatus.
Et licet multo minora fuerint, quàm de ſe per literas Caſsiodori ipſe
prædicat: utranq́ tamen gentẽ, nõ ſine illorũ cæde Italia expulit: atq́
etiam miſſo exercitu, quem utraq́ in expeditione habuerat, Prouin-
ciam Romanam per Legatos receperat. Tegebat autẽ multum ipſius
Regis ineptias, uirtus Reginæ, omnia adminiſtrantis.

❡ Theodatus Rex, Reginæ ſolertia mirè prouectus, eam li-
cet immeritam exilio relegat, ac truculenter in
terfici procurat. Caput. xxiij.

THEODATVS ergò, quia illum Amalaſuinta tho-
ro dignatur, Regni conſortiũ meruit: & pro Rege cũcta

Theodati prouectus. Rex ipſe adminiſtrauit: conſilio, ut diximus, prudentiſsimæ Reginæ.
Hinc illa proceſsiſſe uidentur, quæ Caſsiodori Epiſtolę oſtendũt pro
uiſa prudenter. Pax à Iuſtiniano Imperatore, & pariter à Francis Re-
gibus, Theobertoq́; nepote: per datas multiplices Epiſtolas, miſſosq́;
Oratores, etiam ex Senatu enixius petita. Hinc ſum̃i Pontificis uene-
ratio: & ſuſcępta accuratius cleri, ſacrarumq́; rerũ protectio. Hinc ad-
uecta magnis ſumptibus à Conſtantinopoli marmora, quibus Romã
ornauit. Hinc liberalitas proceſsit, qua in Ligures, Æmilienſesq́;, &
Venetos uſus fuit. Ipſis enim populis, ob accępta à Burgundionibus,
Alemañisq́; damna, tertię partis unius anni annonam, ex publico eſt
largitus: quam quidèm annonã Ligures, et Æmilienſes ex Terdonen
ſi, Papienſiq́;: Veneti ex Taruiſino, et Tridentino horreis accęperunt.
Hunc etiam Regem, ſcribit Caſsiodorus, elephantos tunc ex ære, uia
ſacra, ad naturalem beſtiæ magnitudinem extantes, qui ruinam mina-
bantur, inſtaurari iuſsiſſe: ea ut uidetur ratione: quòd populi Roma-
ni conduceret animorũ ſeruandę generoſitati: ſi pueri, adoleſcentesq́;
beſtias intuerentur, in quas Maiores pugnare nõ horruerint, decori in
ſeruientes. Sed cùm Theodatus rapinis, pro ingenij ſui uitio, manũ ap
poſuiſſet: diſſuaſiſſetq́; illi primò: poſteà etiã obſtitiſſet Am lasuinta:
mox homo perditiſsimus, ſum̃a ingratitudine uſus, eam in lacus Vulſi
nenſium inſulã relegauit: occidiq́; permiſit à filijs & agnatis Gotorũ
Reginæ relegatio, et interitus. Procerum, quos Atalarici corruptores, Reginam oſtendimus interfi-
ci curauiſſe. Tulerunt eam mortẽ ęgerrimè non Oſtrogoti modo, ſed
& Romani, Italiq́; omnes: ut ſi aliquis apparuiſſet, ad quem tunc ſum
ma rerum deferri potuiſſet, fuerint, à Rege defecturi. Fuit nanq; mu-
lier illa (ſi Caſsiodoro credimus Autori grauiſsimo) inter primarias,
Eius laudes. rariſsimasq́; annumeranda. Quam ille dicit uidere, uenerandam: au-
dire loquentem, fuiſſe miraculum. Quæ Græcis, Latinisq́; literis egre
giè imbuta erat. Omnium gentium, nationumq́;, quæ Romanum in-
uiſerant Imperium, linguam, ex illarũ uernaculo uocis ſono loqueba-
tur. Eã uerò tantæ grauitatis, tantę in ſimulando & diſsimulando pru
dentiæ prædicat fuiſſe: ut cùm diſcholos, inſolentésq́;, & craſsiores cõ
peſcere curaret, nullam illi ab ea offenſam perpeſſos & dicerent, &
ſentirent. Vnde tantam comparauerat autoritatem, tantum ſibi conci
liauerat omnium amorem: ut rem illi odioſam com̃iſiſſe, ſi etiam nul-
la timeretur pœna, nefarium duceretur. Ita illius morte poſt factũ con
ſyderata, Theodatus anxius, Oſtrogotis proprio timẽtibus periculo,
maximè memorantibus: exiſtimare cœpit, quantum emineret pericu
lum, ſi Iuſtinianus ſumpta occaſione necis Amalaſuintæ, cuius uirtu-
tem dilexit, Italiam inuaderet.

¶ Pro

¶ Pro placando Iuſtiniano, Legationem Conſtantinopolim Rex mittit Agapitum Pont. Max. Euticianæ hæreſis, coactæ electionis, pacis, & annonæ caritatis fit mentio. Caput. xxiiij.

ITAQVE placaturus Imperatorē, inter multas quas ad illum, uxoremq́ Theodorā dedit Epiſtolas, unam accuratius ſcripſit: in qua Romam, Italiamq́ loquentes facit: pacē optimo Regi, doctiſsimo Principi, Romę et Italię amantiſsimo, patri, mitiſsimoq́ Domino implorarent. Et cùm eſſet uiſum, in tanto timore ſuo, parum Senatores Romanos mittere Oratores: Agapitū etiam Pontificem ſummum miſit. Nec tamē illum commeatu in uiaticū iuuit. ut bonus Pontifex, uaſa aurea, argētea q́, ex beati Petri ſacrario ſumpta, fœnori ſubijcere, quò pecuniā ab uſurarijs acciperet, ſit coactus. Quem cùm Iuſtinianus ſumma ueneratione in Conſtantinopolim deductū, de Euticiana hæreſi interrogaſſet: orta eſt inter eos de rebus fidei ultima diſſenſio. Iuſtinianus enim ab Antonio Conſtantinopolitano Epiſcopo ſeductus: petijt eam labē à ſummo Pontifice confirmari. Cui nedum diſſenſit Agapitus Pontifex, ſed magno reſiſtens animo, illum pro Iuſtiniano appellans Diocletianū, reſipiſcere fecit: & Antonio hæreſis fautore eiecto, Mennam in Conſtantinopolitanū Epiſcopum ordinauit. De pace uerò, cū mandata Pontifex expoſuiſſet: ita adulanter & ſimulatè reſpōdit: ut poſthac nimis ſibi ſecurus Rex Theodatus uideretur: multaq́ ſit auſus, quæ illius ſtatū ad ruinā pertraxerunt. Siquidē Agapito quamprimū Romam redijt defuncto, Clerum Romanū (quod nullus ante illū tyrannus intentauit) Theodatus Rex, in Electionem quam faceret, illata ui, cōſenſum promittere coëgit: & pecunia per pactionem accæpta, Silueriū Pontificē creauit. Qua ex re cùm maximā conflaſſe inuidiam, & multos ſe delatū Conſtantinopolim iſſe comperiens: incæpit melioris uitæ inſtitutionem populo oſtendere: Tributis alicubi imminutis: & omnibus liberatis, qui fiſco obnoxij, aut delicti in Rempublicam comiſsi cauſa in cuſtodia tenerentur. Eius tamen ineptiſsimi, & omnibus inuiſi Regis conatus maximè inanes reddere cœpit annonæ penuria, per uniuerſam Italiā orta, Cuius multò minorem, quàm Vini ſuſcæpit curā. Nanq; audiens in Veronenſi agro Acinaticū eſſe uinū, ſaporis, odorisq́ ſuauiſsimi: magnā eius uim, ſumo cū Fiſci impēdio Romā aduehi curauit. Vinū etenim illud, aſſerit Caſſiodorus, colore purpureo fuiſſe Regiū, ſapore pręcipuū: dulcedo cuius ineffabili ſuauitate ſentiebat: cū tn̄ interim tactus eius dēſitate pinguesceret, ut carneus liquor, uel potio edibilis uideret. Sed anonę penuriā ſubleuandę cauſa factū eſt: ut ad Tribunos maritimos Venetiarum dederit

Iuſtinianus Eutici anæ.

Siluerius Pont. Rom.

Vinum Acinaticum.

rum dederit Epiſtolam, quæ nouæ urbis Venetæ pauló ante inchôa-
tæ, prima incrementa, qualia fuerint, ante oculos ponit: & haud ſecus
deſignat, quàm ad tanti populi, tamq́ excellentis urbis oſtendendam
originem, tunc à Caſsiodoro, à Rauẽna oriundo, & qui locum inſpe-
xerat, perſcripta fuiſſet.

ℭ Theodati Regis, ad Venetos Epiſtola, pro annona ſibi mittenda. Caput. xxv.

CVM itaq; miſiſſet Theodatus Rex in Hiſtriam Lauren-
tium quendam, procuraturum annonam, quæ Rauen-
nam aduceheretur, exercitibus & Italiæ populis diſtribu-
enda: dictis Venetiarum Tribunis in hæc uerba ſcripſit. Data pridem
iuſsione cenſuimus, ut Hiſtria prouincia, uini & olei ſpecies, quarum
præſente anno copia indulta perfruitur, ad Rauennatẽ feliciter dirige-
ret manſionem. Sed uos, qui numeroſa nauigia in eius confinio poſſi-
detis, pari deuotione grata prouidete: ut quòd illa parata eſt trade-
re, uos ſtudeatis ſub celeritate portare. Similis quippè erit utriq; gra-
tia prouectionis, quando unum ex his diſſociatũ, impleri non permit-
tit effectum. Eſtote ergò promptiſsimi ad uicina: qui ſæpè ſpatia tranſ-
mittitis infinita: per hoſpitia quodammodo ueſtra diſcurritis, qui per
patriam nauigatis. Accedit etiam cõmodis: quòd uobis aliud iter ape-
ritur, perpetua ſecuritate tranquillum. Nàm cùm uentis ſæuientibus,
mare fuerit clauſum: uia uobis panditur per amœniſsima fluuiorum.
Carinæ ueſtræ flatus aſperos cùm expaueſcunt: terram cum ſumma
celeritate contingunt. Putantur eminus per prata ferri: contingit alue-
um non uideri. Tractæ funibus ambulant, quę ſtare rudentibus con-
ſueuerunt Et conditione mutata, pedibus iuuãt homines naues ſuas:
uectricem ſine labore trahunt: & pro panno uelorum, utuntur paſſu
proſperiore nautarum. Iuuat referre: quemadmodũ habitationes ue-
ſtras ſitas eſſe perſpeximus. Venetiæ prædicabiles, quondam plenæ
nobilibus: ab Auſtro Rauennã, Padumq́ contingũt. Ab Oriente io-
cunditate lonĳ littoris perfruunt: ubi alternus æſtus egrediens, modò
claudit, modò aperit faciẽ, reciproca inũdatione camporũ. Hic uobis
aquatiliũ auiũ more domus eſt. nanq; terreſtris modo cernitur inſula-
ris: ut illic magis exiſtimes eſſe Ciclades: ubi ſubito locorũ facies aſpi-
cis immutatas. Eorum quippè ſimilitudines per æquora longè paten-
tia, domicilia uidentur ſparſa: quę non natura protulit, ſed hominum
cura fundauit. Viminibus flexis illigatis, terrena illic ſoliditas aggre-
gatur: & maritimo fluctui tam fragilis munitio, nõ dubitatur opponi:
quando uadoſum littus, moles neſcit eĳcere undarum: & ſine uiribus
fertur, quod altitudinis auxilio nõ iuuatur. Habitatoribus igitur una

Theodatus ad Venetos.

Venetiarũ ueterum ſitus & mores.

copia

copia eſt, ut ſolis piſcibus expleātur. Paupertas ibi diuitibus ſub ęqualitate conuiuit, unus cibus omnes reficit, habitatio ſimul uniuerſa concludit. Neſciunt de penatibus inuidere, & ſub hac menſura degentes, euadunt uitium, cui mundum conſtat eſſe obnoxiū. In ſalinis autem exercendis tota contētio eſt. Pro aratris, pro falcibus, chilindros uoluitis. Inde uobis fructus enaſcitur. quando in ipſis, & quæ non facitis poſsidetis. Moneta illic percutitur uictualis, arti ueſtræ omnis fructus addictus. Poteſt aurum aliquis minus quærere: Nemo eſt qui ſal non deſyderat inuenire. Merito, quando iſti debet omnis cibus quòd poteſt eſſe gratiſsimus. Proinde naues, quas more animalium ueſtris parietibus alligaſtis, diligēti cura reficite. ut cùm uos uir experitiſsimus Laurentius, qui ad procurādas ſpecies eſt directus, cōmonere curauerit, feſtinetis excurrere. quatenus expenſas neceſſarias, nulla difficultate tardetis, qui pro qualitate aëris, compendiū uobis eligere poteſtis itineris. Hæc de Venetijs ex Epiſtola Theodati Regis libuit inſerere.

¶ Iuſtinianus Imp. in Theodatum expeditionem parans, conditiones illi offert: quibus ſpretis, fruſtra pacem petit. Caput. xvi.

PROINDE dum Theodatus Oſtrogotorū Rex, urbis Romæ, & Italiæ Regnū ineptè ſimul & auarè adminiſtrat, Italiamꝗ; Annonę inopia premere cœpit, Iuſtinianus Imperator expeditionem in Italiam deſtinauit. Quam quia diu durauit, & uaria, maximaꝗ; habuit belli facinora, mox exponemus. Nā bello Parthico proſperè geſto, per Belliſariū in Aphricam copias miſit, expulſis Vuandalis. Quod in ipſa Vuandalia dicemus. Prouinciam Romano recuperauit Imperio. Belliſario igitur poſt triumphum Aphricæ Conſtantinopoli agente, Theodatus, qui reſciſſet, Iuſtinianum ſibi infenſiſsimum eſſe, cœpit ſolito magis angi. Et tamē qua erat ingenij tarditate, nihil ſolitò accuratius prouidit, ſed ad ſuas confugiēs ineptias, Oratores ad Iuſtinianum mittens, alias item Epiſtolas, quę extant, ad illum dedit, in quibus pacem ab illo impetraturus, Romam, & Italiam inter cętera colloqui fecit. Et ſi Aphrica libertatis parte frui occęperat, non tamen debere Iuſtinianum optimū Principem, Italiam, à qua Imperij nomen, decusꝗ; accęperat, in eandē libertatē animis erectam, motibus incertis exponere, qui inter oppugnandū, defendendūꝗ; neceſſario orirenī. Iuſtinianus uerò reſpondēs Regi, præſe tulit deſyderium Vrbis, & Italię liberādę. Miſitꝗ; ad illū Oratores: quorū Legationis hęc ſumā fuit. Vt aut Italia, et eius Inſulis decedēs, Cōſtantinopolim Theodatus ſe cōſecret, diuitias accępturus maximas, & in ocio, ꝗ à teneris annis fecerat, Philoſophiæ operā daturus. Aut ſi id facere recuſaret: Cōditiones Regi offeruntur.

cuſaret: bello quod ex tunc indictum ſibi eſſet, neceſſaria præpararet. Is uerò hominum ineptiſsimus, nec oblatis conſenſit conditionibus: nec ſe contra uim magis ſolito communiuit.

¶ Pax cum Regibus Franciç conſcribitur. Belliſarius in Siciliam nauigat: Mundus Dalmatiam infeſtat, Solonamq́ urbem capit. Caput. xxvij.

IVSTINIANVS ubi ab Oratoribus ſuis factus eſt certior: Theodatum & ſi poſtulatis non feciſſet ſatis omnia negligenter prouidere: Belliſarium iubet, ſimulata in Aphricam nauigatione, claſſem ſoluere: & ea in Siciliam ducta, pro uiribus incumbere Inſulç recuperationi. Cauit tamē prius Imperator: ne cùm

Iuſtiniani conſiliū. Vuandalos in Aphrica oppreſsiſſet, ſimilem intentaturus Oſtrogotorum oppreſsionē, aliâs Romano Imperio dudum inimicas gentes, in ſe concitet. Ad Clodomitrem nanq́, Childebertumq́, & Clotarium Francorum Reges, ut & ipſi quieſcerent: & nepotē Theodebertum, Liguriam tenentem, quieſcere curarent: multa et maxima miſit dona. Additis literis, quarum fermè ſententia hæc fuiſſe uidetur. Grauè fuit hactenus, Oſtrogotorū Reges, qui Theodorico indigni ſucceſſerant tolerare, cùm propter illatas nobis penè per dies ſingulos iniurias: tū maximè, propter Arrianæ hçreſeos labē: qua urbem Romam, et Italiam inficere non deſinunt: Inſuper à nobis requiſitus Rex Thodatus: non reſipiſcit, ſed conuicia, iniuriasq́, uir petulās adiecit. Quod cùm diutius ferre Chriſtianos Principes indignū ducamus: bellū illi indiximus: ſpem maximam uictoriæ in ueſtris, aliorumq́ principū Chriſtianorum uiribus, non minus quam in noſtris repoſitam habentes. Poſtquàm autem reges reſcripſerunt Epiſtolas, ſpem pacis facientes: Iuſtinianus Mundū quendā Ducem ſuum, cum copijs Dalmatiam

Solona capitur. inuadere imperauit. Et Mundus quidèm Gotis, qui Solonam præſidio tenebant, prælio ſuperatis, Solonā cœpit: inuoluitq́ tumultu Dal-

Roma ſub Gotorum Regibus ann. 48. matas omnes, Iuſtiniano ſubijci renitentes. Annos tunc urbs Roma duosdequinquaginta ſub Gotis Regibus: Theodorico. xxxviij. Amalaſuinta, & puero Atalarico octo: ac Theodato duos, adeò floruerat, ut nullam ipſa imperij inclinationem ultrò ſentire uideretur, quin appareret primùm, quem fortè creari contigiſſet excellētioris animi atq́ ingenij, ſiue Regem, ſiue Imperatorem, illius ſtatū ubiq́ ad integrum orbis Imperium poſſe redigere. Sed quç alluxit ob aduentum Belliſarij Ducis prçclari, & uiri certè optimi, ſpes libertatis, per Imperatoris

Iuſtiniani tempora mala. Iuſtiniani auariciā atq́ ſocordiam, in contrarium ſucceſsit. Nanq́ et libertas omnino perdita: & Vrbs intus, extraq́ diruta ac deſolata, ad ſtupendam calamitatem perducta eſt. Quòd ſequentia monſtrabunt.

Amalricus

¶ Amalricus Vuiſigotorum Rex, Arrianus, ducta Regum Franciæ Sorore Chriſtiana, à Childeberto ſternitur. Hiſpaniam is mouens, Toletum capit. Soror rediens uita fungitur. Caput. xxviij.

Vuiſigotorum ſeries.

SED intermiſſo pauliſper Oſtrogotorum euentu, ad Vuiſigotos in Hiſpaniam reſpiciamus: ut quæ uno ſunt tempore patrata, una dicẽdi ſerie contexantur. Amalricus Rex, quem arma Theodorici aui, Regis Italiæ defenderunt: cùm magno præliorũ labore, ad paternam ditionem per Vaſconiã rediſſet: coniugio proximorum Franciæ Regum propinquitatem, & Regno ſuo ſtabilimentum perquiſiuit. Duxit enim coniugẽ Rotildam, Franciæ Regum germanam. Facilè aũt moribus conueniſſent, ſi de Religione ſenſiſſent idẽ. Nam illa erat Chriſtiana admodũ fœmina, quę nimis horreret perfidiã Arrianã: cui pertinaciter Rex inhæſerat. Mortuo quidèm Clodoueo fortiſsimo Francorum Rege: Amalricus, dùm fratres, Clodouei filij, paternam ditionẽ partirentur: intentis ſingulis ad ſua, amittere uires per diſtractionẽ uidebantur: hic Rex in antiquam facilè irrepſerat poſſeſſionem. Vnde tollẽs animos ad Reges Francos, ea de re nuncium mittit: petitq́ eorum amicitia frui liceat: atq́ ex eorũ familia ducere uxorem. Non indigna petitio Regibus uiſa eſt. Sororẽ illi dant coniugio uirginem. Quam Regio faſtu ſuſceptam Amalricus liberaliter primùm, mox cõtemptiſsimè habuit. Quippè, qui ut diximus, Arriano ueneno imbutus, rectę fidei mulierẽ deſpiciebat: adeuntemq́ ex more Chriſtiano templa, contumelijs perſequebatur: lutoq́ peruiam à pueris mandabat contaminari. Id diu paſſa mulier, Regibus fratribus per literas ſignificat, quæ à uiro infideli toleraret: laturaq́ foret, niſi Amalrici petulantiam, temeritatemq́ compeſcerent. Crebro mulieris quæſtu perciti Reges, cogunt exercitum. Childebertus Rex unus ex his ſublimi uir animo, non expectato fratre, militem in Amalricum educit. Cognito quid in eum à Childeberto pararetur: magnam quam poteſt Amalricus manum, terra mariquè comparat: tueri ſe certus. Aduenientibus Francis hoſtiliter occurrit: & quanquàm militum numero inferior eſſet, in robore tamen ſuorum ſpem fouebat: qua præuia, & eximia uirtute, crebras ante uictorias comparauit. Pugnatum eſt æquis uiribus diu, acriterquè: ſed Gotis cedentibus, uictoria penes Childebertum fuit. Fugientem Amalricum dùm aduertit miles Francus: excitato calcaribus equo, hoſtem in fuga confodit. Qua re cognita, Rex Francus mediã petit Hiſpaniã: Gotos incredibili feruore perſecutus: donec Toletũ, ad amnis Tagi ripã, ualidiſsimã urbem acceſsiſſet. Quam obſeſſam, & à ciuibus nõ ſegniter defenſam, capit:

De hoc Rege ſupra libro eodem, cap. 18.

Amalricus Arrianus.

Cadit Amalricus Rex.

Toletum capitur.

captam militi tradit diripiendam. Atq; ita ſorore recepta: et mox morbo dùm reducitur abſumpta, patrio ſepulchro conditur. Ita uacuè facta Gotici ſedes Regni, Regem alium ſibi depoſcit.

℄ Theuda Amalrico ſuccedit. Childebertus Cæſarauguſtam obſeſſurus, reliquijs S. Vincentij auertitur: cui ædes Pariſijs erigens, tandem moritur. Theuda uerò à ſuis interficitur. Caput. xxix.

Theuda Rex.

THEVDA procerum uoluntate in Regnum ſurrogatur Amalrico, quod ille prolem maſculam nullam reliquiſſet: et Rege armorũ peritiſsimo opus uidebatur. Nam Franci graues illis imminebant: necdũ plenè recuperatis, quæ bello proximo in morte Amalrici perdidiſſent. Igitur Theuda uir militaris induſtrię peritiſsimus: integrando Regno quoād potuit inſtitit. Childebertus tamen Pariſiorũ Rex, fortem illi manum ſępius oppoſuit: uicti, uictoresq́; promiſcuè alternant. Peruenit aliquando Francus cum exercitu ad oppugnandam Cęſarauguſtam: quod Arrianam ibi perfidiam uigere putaſſet. Percunctatus autem hominem, quem in agris deprendit: quam ſequerentur urbis habitatores religionem? Catholici, ne Chriſtiani, an Arriani forent? Ille pro captu ſuo, uir ruſticus, ut poterat reſpondit: Sanctam inibi in Deitate Trinitatem, & Vnitatem in Trinitate credi. Gauiſus Rex, hominẽ mittit, qui loci Pontificem euocaret. Adeſt ille uocatus: fide publica interpoſita de more, Quandoquidem inquit Rex, Catholicam plebem audio habitare urbem: arma inde retraho, quæ ſumpſi in Arrianos. Sed quem interim ueneratur hęc urbs inter cœlicolas patronum? Ille refert Diuum in primis martyrem Vincentium, eſſe loci defenſorẽ. quòd eius in terris reliquiæ ibi demorarentur. Cui Rex, Ne tantum laboris ex itinere fruſtra ſuſceperim, partem ſacrorum ex memoria Sancti martyris dono datã magnifacio. Refert Pontifex Regis poſtulata ad clerum. Ille non grauatus, annuit Regi tanto gratificari. Igitur ſtolam, et tunicã martyris, Regi dono contulerunt. Ille ſuſcępta dona quàm ſanctè aſſeruata, ſecum duxit Pariſium. Exercitus tamen commeatuum gratia agros populatur. Reuerſus in ſua Rex, Ædem diuo Vincentio dicat: Monachis ibidem inſtitutis, quibus eas quas de martyre induuias iã habebat attribuit. Theuda uerò Vuiſigotorum Rex, cùm per annos. xvij. Regnum tenuiſſet: à ſuis non ſatis aperta ratione perimitur.

℄ Rendigiſilus æquè ut Theudas, ferocia Gotorum à ſuis trucidatur. Caput. xxx.

Rendigiſilus Rex.

RENDIGISILVS Procerum item uoluntate in Regno ſuccedit. Nec erat melior exitus illius quàm prioris.

quia uix

quia uix annis duobus in Regno expletis, opprimitᷣ à ſuis. Ferox populus: & qui per tot ſecula, totiens mutauit cœlũ: ferociam tamen non amiſit: bellis innutritus, armis ab adoleſcentia in omne æuum ſeruiẽs. Quæ dùm erga exteros nihil exercet, in ſuo uerſus uiſcera tumultuatᷣ. Hæc eſt omnium potentiſsima cauſa: cur toties Reges immutauerit. Et ipſi Romani, omnium, ut ſolẽt gloriari, diſciplinatiſsimi, ea tempeſtate dùm exercitus Imperatorem creãret, exercitus etiam totiens perdidit. Sic perierunt Aurelianus, Probus optimi Imperatores: & ante eos plurimi. Ab his enecati, à quibus in Imperium ſublati erant.

Gotorum ferocitas.

¶ Belliſarius Siciliæ aliquot urbes, totamq́ꝫ Inſulam ſubigit. Theodatus conditiones pacis Iuſtiniano Imperatori offerens, non auditur. Caput.xxxi.

IN ITALIAM reuertamur: Goticum bellum à Belliſario geſtum executuri. Belliſarius quidèm patricius, à Iuſtiniano Imperatore, belli Italici aduerſus Gotos Dux declaratus claſſem parauit: militibusq́ꝫ impoſitis, traiecit in Siciliã: ubi præcepta Iuſtiniani ſecutus, tanquàm nauigaturus in Aphricam, nihil hoſtile in principio oſtendit. Præfecerat uerò Equitatui quem adduxerat Valentinianum, Innocentium, & Magnum: & Pedeſtres copias, quæ ſatis erant magnæ, Conſtantinus, & Beſſas, Herodianusquè ducebant.

Belli Italici cum Gotis initium.

Idoneo exinde tempore captato, Catinam urbem adortus, occupauit. Poſtea Siracuſas cùm duxiſſet urbe munitiſsima, dedentibus ciuibus eſt potitus: fecitq́ꝫ ſtatim Siculorũ in Gotos odium: ut quàmprimum copias Belliſarius oſtentauit, propoſitumq́ꝫ aperuit: mirabilis uictoriȩ curſus fuerit: populis urbes, oppidaq́ꝫ certatim Romano Imperio, cuius deſyderio pridem tenebantur, ultrò offerentibus. Hortabatᷣ aũt ad id eos maximè Belliſarij præſentia: qui cùm à Vuandalis Aphricã liberaſſet: pariter ſperabatur Siciliam, Italiamq́ꝫ à Gotis erepturus. Et adiuuabat Theodati ignauia: qui nullos per Italiam fecerat apparatus. Attoniti itaqꝫ ſubita ciuium defectione Goti: maiorem ſubitò ſpem in fuga, quàm in reſiſtentia poſuêre. Vnica tamen in Panormo munita ciuitate, cui ualidũ inerat præſidium, Goti reſiſtere ſunt auſi. Sed Belliſarius Dux peritiſsimus, urbem in circumitu contemplatus, aduertit portum patere ad mœnia: quæ aliquot locis à nauium malis altitudine ſuperabantur. Quamobrem claſſe in portum delata, propugnaculisquè pro malorum ſummitate diſpoſitis: Sagittarios, funditoresq́ꝫ in illis collocauit: qui ſubiectos hoſtes feriẽtes, ilico mœnia defenſoribus nudarent. Tùm ſubeuntibus ad mœnia ſine metu aliȷs militibus territi ciues, ſeſe Belliſario permiſerunt. Hæc Theodato cùm eſſent in Italiam nunciata, anxio animo Legatos ad Iuſtinianũ mittens, huiuſmodi

Catina, Siracuſa capiuntur à Belliſario.

Panormum ſe ſedit.

Theodati oblatio pacis

u u mandata

mandata dedit. Sicilia ſe ſponte decedere. Et in Italia tributum, recognitionis ſignum, coronam auream librarũ triginta: ac in omnẽ quamcunq; iuſſerit Imperator expeditionem Romanos milites tria millia polliceri. Inſuper in Epiſcopos, uiroſq; Senatorios iuriſdictionẽ permittere. Et ut Maieſtas Imperij in Vrbem & Italiam reſtituta eſſe uideretur: ſe curaturum, nomen Imperatoris inter ſacra, ceremoniaſq; primùm offerri: ſtatuamq; nullam Regi Italico, niſi ſecundum Imperatoriam collocari. Indicat uerò pictura muſiuo opere facta, quã Rauennæ conſpicere licet in æde diui Martini, in cœlo aureo, à Theodorico, ut diximus, ædificata, Theodatum quod fuerat pollicitus incœpiſſe. Ex eo nanq; muſiuo cęteris elegantiore, quod Italia nũc, uel noui habet, uel ut ferunt uetuſti operis, Iuſtinianus & Theodora uxor, & ipſe Theodatus loco inferior, nunc ut ferunt, picti cernuntur. Quo in loco aliqua fuerunt ad ornatum addita, quæ & Scriptorũ ſupplent defectum: & certè oſtendunt múlta, quæ ſcripta uidentur incredibilia. Sed hæc Legatio nihil profuit.

¶ Congreſſu inſperato in Dalmatia ante Salonẽ inito, Mauricius filius, dein Dux Mundus pater cadunt. Theodatus Gotus uictoria potitur. Caput. xxxij.

IN Dalmatia Goti poſt Mundi Ducis aduẽtum, copias reparauerũt: in Salonamq; ducentes, eam urbem conſtituerũt obſidere. Quibus cùm occurriſſet Mundi filius, adoleſcẽs egregius, cum parua equitatus parte, obuiauit illi Gotorum turma: quæ pariter quid circa Vrbem fieret, inſpiciẽdi gratia prodierat ex caſtris: & præter utriuſq; exercitus expectationem commiſſum eſt prælium, tanto animorũ ardore: ut cùm multi, præſtantioreſq; ex Gotis cæcidiſſent, ipſe etiam Mauritius ſit occiſus.

Mauritius cadit, Ducis filius.

Interim obęquitans mœnia, munitioneſq; quas circum ea faceret Mundus: uno, eodémq; in tempore Mauritiũ in hoſtem pugnare, eundemq; primo uincere, poſtea ſuperatũ, mortuumq; eſſe audiuit. Quo ꝑculſus dolore homo bellicoſus, ira incenſus, furenſq; in hoſtem ruit. Viderant aũt Goti præliũ à paucis, quos caſtris emiſerant cõmitti: quibus, ut ſenſerãt, maiori ex parte occiſis, ad arma omnis exercitus corruerat. Hinc nõ prius improuiſos adoriri potuit Mundus, quàm illi ex præparato pugnandi copiam feciſſent. Et cùm totis copijs hincinde per multas horas ſit certatũ, cædes utrinq; maxima cõmiſſa eſt: Goti tamẽ, qui cæſim recedere cœpiſſent, urgente uehementius Mundo fracti, ſe in fugam contulerunt. Nec deſtitit uictoria uti Mundus: quinimò profligatos longè inſecutus, dùm in filij necis ultionem ſanguine nequit ſatiari: à fugiẽte agmine occiſus eſt.

Cadit Dux Mundus.

Repulſi eum in modũ Goti mœrẽtes, in remotiora retroceſſêre. Et milites

milites Imperatoris non minori, quàm hoſtis cæde profligati, ob Ducis necem mœrore confecti, attonitiq́ꝫ, Salonas deſeruêre. Eam ciuitatem paulò poſt Gripa Gotus, reparato aliquantiſper exercitu recepit. Inclinatámq́ꝫ in Dalmatia Theodati rem, per Duces priores adeò reſtituit: ut Iuſtiniani exercitus, omnia quæ Mundus cœperat, relinquere ſit coäctus. Elatus tanta uictoria Theodatus: & ſimul audiens Belliſarium in Aphricam traieciſſe: nedum ſpreuit ea, quæ cum Iuſtiniano agere cœperat, ſed illius Oratores quoquè, ut ab incæptis diſcederet, perſuadêre conatos, in cuſtodia haberi curauit. Et ut meliorem de ſe ſpem oſtenderet: ſacra uaſa, quæ pridem Agapitus Papa ad uſum Legationis in pignus tradebat, redemit, Italiæ loca quæ inedia laborabãt, remiſſo tributo ſubleuabat. Vide ſupra cap. 24. 2.

¶ Belliſarius Italiam ingreſſus, deditis aliquot urbibus, Neapolim ui exuperat. Oſtrogoti Vitigem deligunt, fuga trucidantes Theodatum. Caput. xxxiij.

INTEREA Iuſtinianus in Dalmatiam aliũ ſubmiſit Ducem Conſtantinũ. Belliſarius aũt compoſitis in Aphrica rebus, in Siciliam nauigauit: ibiq́ꝫ opportunis locis præſidia imponens, in Italiam tranſportauit exercitũ. Vbi primùm applicuit Regium, mox ciues ſe Imp. ſubmiſerunt. Secuti exemplũ cæteræ urbęs, odio Gotorũ Imperatori facilè ceſſerunt. Erant ex Gotis, qui magnitudine apparatus conſpecta, cùm cernerent impares uires ſuas, mox manus dederunt Duci, Miſsiq́ꝫ Conſtantinopolim, non paruo ſunt honore ſuſcępti. Iuſſerat claſſem Belliſarius oram legere terrarũ. ut ubiq́ꝫ adeſſet. Caſtrametanti, Brutij, Lucaniq́ꝫ ſinę magno ceſſêre conatu. Ventum eſt ad Neapolim: ibi clauſis portis, Ciues Gotis ſeruauêre fidem. Dux loca contemplatus, oppugnare parabat. Emiſêre ciues uirũ eloquentia præcipuũ, qui Belliſario oſtenderet, Obſides ſe pridem Rauennam uxores & liberos miſiſſe Gotis, magnũ inſuper in urbe præſidiũ Gotorum, quod cõmouentibus ſe ciuibus imminêret. Parceret urbi deuotæ Imperio. Vbi per iuſtũ metũ licuiſſet, Romani peteret. nam eius Vrbis fortunã proculdubiò omnes mox ſecuturos. Canebant ſurdo apud Belliſariũ. Ille ſe non abiturũ, niſi aut dedita, aut capta Neapoli, ait. Conſulerent ſibi in tempore. Vbi ad uim uentũ foret, iam ſe non parciturum. Legatus relaturũ ſe quæ audiſſet promittit. Quibus in urbe intellectis, inclinabat pars ciuiũ maxima, portas patefacere. Cęcidêre Gotorũ animi. Inuenti ſunt inter ciues, qui reclamarent, non ſe futuros proditorũ eorum, quibus fidem præſtiterunt. Concurriť in muros. Belliſarius cùm nemo prodiret, apparatũ explicat, urbem oppugnat. Nec ſegniter defenditur. Alternat aliquandiu fortuna. At tùm perſeuerantiſsimè oppugnatur,

Regium ſe dedit.

Legatio Neapolitana.

Neapolis capitur, prædatur.

pugnatur, ciuitas capitur. Cæduntur Goti, ciuesq́ promiſcuè. Vrbs à militibus diripitur. Sed tamē placati oratione Ducis milites, rem mediocriter temperarunt: abſtinere incendio, à ſtupris ſe cohibere, quæ in promptu iacebant, in prædā uenēre: penetralia non peruaduntur. Interea cùm apud urbem Romam Theodatus incertus conſilij deſideret: Gotorum Proceres, iam ignaui Regis deſidiam peroſi, aliter rebus ſuis conſulendum putauerūt. Igitur unum in locum confluentes, nouo deligendo Regi inſtiterunt. Creatus Vitigis, uir impiger ad arma: mediocri nobilitate natus, ſed magno animo, et militari diſciplina

Theodatus trucidatur.

inſtructiſsimus. Theodatus ubi comperit, in fugā ſe conijcit: ſed miſſo poſt eum militum agmine, in ipſo itinere trucidatur.

¶ Vitigis Gotorum Rex, Romanos hortatur, ne à Gotis deſciſcant, Rauennam inde adit. Illi autem Belliſario aduocato, à Gotis deſciſcunt. Goti apud Peruſiā bello à Romanis ſuperantur. Caput. xxxiiij.

Vitigis Rex.

VITIGIS Rex initio, Principatus Romā contendit: Pontificē, Senatumq́ hortatur, ut in fide Gotorū permaneant: tantas eſſe Gotorum uires, ut nemo eos ſine ſua pernicie tētauerit. Inter ſuos de gerendo bello conſultat. Operæpreciū uideri: relicto in Vrbe præſidio, Rauennam contēdere: Gotos, quos per Italiā Theodatus ſparſerit, in unū contrahere: fortiſsimumq́ conſcribere exercitū, quem opponāt uenienti Belliſario. Igitur in Vrbe Luderū Præfectum declarat: quatuor milia illi præſidiū tribuit. Ex Senatoribus delegit: quos ſecū abiens obſides habeat: contenditq́ Rauēnam. Ibi Mathaſuintā, Amalaſuintæ filiā, uxorem ducere conſtituit. Illa auerſata, ignobilē uirū dedignatur. Ille tamē magnis apparatibus nuptias inſtituit: nihil intermittens quod gerendo bello ſubueniret. Belliſarius interea Romā ducere contendit. Pontifex cum Senatu, inito concilio: cùm audirent uires uenientis exercitus: non ſolùm admittere, uerùm etiam quo gratio

Belliſarius Romam uocatur.

ſior ueniret: miſſo nuncio uocare deliberant. Mittitur qui acceſſiret. Ille properauit. Goti Romanorum conſilia perſpicientes, cùm reſiſtere haud poſſent: fide publica interpoſita, à Romanis abire impetrāt. Erat inter eos uir Primarius: qui noui Regis crudelitatem ſciens: maluit ſe Romano populo, quàm Regi ſuo committere. Per portam Aſinariam exercitus Belliſarij intromittitur. Multa Dux peritiſsimus magis neceſſaria, quàm dictu ſpecioſa contulit cum Senatu ac militibus. Præfectum Gotorum, qui ſe ciuibus permiſerat, miſit Conſtantinopolim: Vrbem locis opportunis communierat: ſciens Gotorum uim futuram. Ex ductoribus, quos ſecum habebat, alios in Etruriam, alios in Picenum miſit, ut urbes, aut deditas, aut fractas reciperent. Proſperè

ſperè omnia cedunt: ſine magno labore multarum fiunt deditiones. Apud Peruſium trepidatum eſt. Circumſedêre Imperatorij. Goti ſuperuenientes, magno illis prælio ſunt congreſsi. Acriter pugnatur utrinq;. Cadunt multi. Ad extremum cedunt Goti. Id erat conſilium Ducum Romanorum: ut qualicunq; conditione Goti diſtinerentur: ne urbi Romæ ſuperuenirent, prius quàm repararet mœnia: tùm impetus ſuſtinere uidebantur.

¶ Vitigis ad Anienem fluuium exercitus. Belliſarij item congreſſus impar: & uictoria primum fortis, tum multitudini Gotorum cedens. Caput.xxxv.

VITIGIS aũt Rex, ubi ſuos ad Peruſiam malè pugnaſſe comperit: omiſsis cæteris Italiç ciuibus, ad Romã caput ire contendit. Itaq; centum milibus, & ut alij dicunt, centum & quinquaginta milibus militũ copias educit. Veniens ad Anienem, cùm illum ob profunditatem uado tranſire non poſſet: comperit Belliſariũ iam ante ſtrauiſſe pontem ſuper eo, utraq; in parte ripæ turrim communitam, firmatamq; præſidio. Ibi caſtra fixit: deliberaturus de gerẽdis rebus. Belliſarius quoq; mille equitibus accęptis, ſpeculatũ exibat: ut caſtris capiendis locum uideret, & conſilia hoſtiũ experiretur. Manè primo egreſſus, ubi propinquat amni: uidet hoſtile agmẽ tranſiſſe pontẽ: uel accæpta pecunia, uel metu à ſuis proditũ. Ibi ſuorũ paucitate ad illos comparata, reſpicere milites ſuos ubi uidet ad Vrbem, ut fuga ſibi conſulerent: fortiſsimus Dux auſpiciũ belli à fuga ſumere nolens, ſuos adhortatur. Meminerint Gotos eſſe quos uidẽt, ſępè à ſe uictos: fortunã eius aſpiciant: præſenti modo ſint animo: uictoriam de hoſtibus futuram. Hac fiducia manum conſerũt. Fortiſsimè utrinq; pugnatur. Goti intelligentes eſſe hoſtiũ Ducẽ qui occurriſſet: denſius conglobati, in illũ infeſtiſsimi incurrunt. Sed à domeſtica ſuorũ manu ſtrenuiſsimè defenſus eſt: retroactiq; ſunt Goti multi à paucis ad Pontis præſidia, quę prius accęperãt. Illi uerò caſtris effuſi, ſuis ferũt ſuppetias. Quo urgẽte globo, in Vrbẽ retrò Belliſarius paulatim tẽdit. Ex ierat iã ad famã magna militũ, ciuiũq; manus: et hoſtẽ diſtinẽtes, Duci, equitibusq; copiam in Vrbẽ ſe recipiẽdi fecerũt. Belliſarius ſingulis ſuorũ Pręfectis ſingulas portas attribuit tutãdas. Ipſe uicatim circũuectus, ciues bono iuſſit eſſe animo: erexitq; in ſpem Ciuitatis ſine negocio defendendæ. Vincit Vitigis.

¶ Goti Romam obſident: Romani e diuerſo fortiſsimè tutantur. Suppetias Belliſarius ab Imperatore petitas, accipit. Caput.xxxvi.

NOCTE illa Goti ad caſtra ſua redierunt. Primo mane ad obſidendam duxêre Vrbem. Caſtra ſex in locis fir-

uu iij mauêre.

mauêre. ut omnium portarũ ingreſſus et egreſſus obſeruarent aduſq; Tiberim. Turribus ac propugnaculis loca firmauerũt: ut excurſiones facerent: ac fugati fortè, in præſidia ſe promptè reciperẽt. Non minor in Vrbe Belliſarij cura, portis ac mœnibus cuſtodiendis. Ipſe ſe maioribus Gotorum caſtris oppoſuit: alios Duces locis opportunis collocans. Corruperant Goti omnes Aquæductus, qui aquam in Vrbẽ deriuauere. Hi quatuordecim extiterũt: inter quos ex Ianiculo quidam præcipites piſtrinorũ uſum præbuêre. Quibus deſtructis, lembos in fluminis medio binos iunxit inter capedine certa. ut impetus fluminis rotas deuolueret. Arietibus pulſantur muri: intus obiectu terræ ſuccurritur. Multis in locis uaria fortuna fuit. Ad molẽ Adriani fortiſsimè pugnatur. Cadunt utrinq; plurimi. Ad Viuarium maius periculum. Ibi Beſſas præfectus, quo in ſtatu res ſit belli, ſanguine ſignificat. Ille relicto præſidio aduolat. Acrius pugnatur præſente Duce. Goti inualeſcunt. Sed tamen fortior erat defendentium conatus. Goti ad tria ibi milia cæciderunt. Interea Romani perſpecta hoſtium multitudine, & Belliſarij militũ paucitate, indignati murmurauerunt: ſeq; accuſarunt, qui ſe tanto diſcrimini permiſiſſent. Belliſarius ubi cõperit (neq; enim obſcurũ erat, quòd populus trepidaret) ſcripſit Imperatori: Copias ſuas per præſidia, quæ impoſuit in Sicilia & Italia, deditis urbibus, nimium eſſe comminutas: opus fore, maiori militum numero: ad continendos Italiæ populos in fide, aduerſus numeroſiſsimos hoſtes. Populũ Romanum iam diſſuetum bellorum tumultibus, de ſuorum paucitate iam incerta uoluere conſilia. Si Imperio, ſi Italiæ uelit conſulere: ſupplementa non pauca militiæ eſſe circumſpicienda. Imperator acceptis literis Belliſarij, non mediocriter motus eſt: copias quas habuit paratas, nauigare iuſsit in Italiam. Præerat illis Valerianus: ſed hyemare in Græcia cogebantur. Romani tamen accepto de Suppetijs Imperatoris nuncio, recreati ſunt.

Imp. mittit Suppetias Romanis obſeſsis à Gotis.

¶ Roma fame laborat. Obſides Romanorum, Vitigis Rauennæ trucidat. In belli populo clam dimiſſo, & urgente penuria, paraẽ belli congreſſus. Caput. xxxvij.

INTEREA uerò in Dalmatia res uariè gerebantur. Conſtantianus Imperatoris Dux, Salonas recepit. Goti maiorem in modũ adunati, urbẽ obſederunt. Dux Romanus clam egreſſus foris, cœpit hoſtes urgere: ut obliti obſidionis, in ſe uerterentur. Leuibus ſæpè prælijs concurſum eſt: nihil inibi memorabilium rerum peractum. Pendebant omnia ueluti incerta ad euentus Italiæ: & maximè urbis Romæ: quam ſciebãt omnes, arcta ab Gotis obſidione circumuallari. Interim Vitigis circa urbẽ Romam ſæpè oppugnationem

nem aggreditur:nihil intentatũ relinquens. Inexpectato agmine Por-
tuenſium urbem occupauit:ut nihil Romanis importaretur. Ea res in
famem maximam reſpexit. Miſſo nuncio Rauennam. Obſides quos
pridem duxerat, iuſsit occidi. Pauci præſentientes, fuga ſibi in Gallias Obſides
conſuluerunt. Belliſarius famem ueritus:imbellem multitudinem Ne- Romani oc
apolim, & in Campaniã iuſsit emitti:quo res frumentaria leuaretur. ciduntur.
Romani uxores, liberos, matres, ſenes, & quicquid bello inualidum,
noctu emiſêre. Neq; enim omnes uiæ ab hoſtibus inſidebantur. Inte-
reà cùm añona diligentiſsimè Romæ diſtribueretur:ſuperuenêre Im-
peratoris Supplementa, mille ſexcenti equites, ſub Martino et Valen
tino. Quibus accæptis aliam gerendi belli rationem inijt Belliſarius.
Nã emiſſos per portas equites, iuſsit exerceri in hoſtes:ut & genus pu
gnæ cernerent:& hoſtẽ paulatim ſuſtinentes inciperent contemnere.
Ea re factum eſt:ut parem manũ fugarẽt, maiorem ſuſtinerent: paula-
tim proficientes in contemptũ. Belliſarius diu à Præfectis ſtimulatus,
cum inedia cępiſſet urgeri:confligere ſtatuit. Igitur Valentinũ ad Mo
lem Adriani, cum expedito equitatu, ac peditũ copijs iuſsit oſtentare
potius, quàm exhibere pugnam, quo Gotos ad Aureliani uiam ſe-
dentes, diſtineret:ne ſuppetias alijs ferrent. Ad portas in Orientẽ uer
ſas, ubi Rex erat hoſtium, duabus turmis perarmatis:equitum pedi-
tumq; copijs inſtruxit. Vitigis ex transfuga intelligens pugnam para
ri:& ipſe ſuos inſtructis ordinibus collocauit.

¶ Egreſsi Romani, cum Gotis pugnant non leui iactura.
Fames, ciuium inſolentiam excitat. Sedantur ta-
men Ducis hortatu. Caput. xxxviij.

CERTA luce, portis apertis Romam prorumpunt:genti
occurrunt non ſegnes. Cædunt, caduntq; nunc uicti,
nunc uictores. Alacritate milites Belliſarij, multitudine ſuperant Go-
ti:qui ſemper nouis ſupplemẽtis acie inſtaurauêre. Ad Aureliã uiam
Romani cùm de montibus ſe oſtendiſſent hoſtibus, ut in pugnã cur-
rerent: Valentinus conſertos uidens, ſuis fert opem. Fugantur Goti:
Romani caſtris hoſtium diripiendis imminẽt. Dum ibi impediti præ
da implicantur:conglobati iterum Goti, impeditos, & onuſtos aggre
diuntur:prædam iterum ad ſe recipiunt. Caſtris quoq; Regis, non diſ
ſimilis erat fortuna. Nam uſq; eo progreſsi Belliſarij equites, à fronte
& latere impugnati, cedere cogũtur:& ad pedites ſe recipere. Nec ibi
ſatis erant tuti, urgentibus pro multitudine ſua Gotis: uix portis reci-
piuntur:& qui excluſi fuerunt, ſtantibus ad mœnia uerſis uultibus in Romani
hoſtem, præſidio fuêre qui de mœnibus iaculabantur. Hoc prelio Ro uicti.
manorũ uires ſatis attenuabant. Magis aũt fames purgebat pręcipuè

Fames horrida. quidem in Vrbe. Sed tamen peruniuerſam Italiã ea caritas durauit: ut poſt fœda cadauera, mater infelix filium ad cibum trucidaret. Belliſarius non iam totis copijs, ſed leuibus prælijs hoſtẽ laceſſebat in campis Neronianis: ubi quondam theatrũ erat gladiatorũ. Hunc locum diuerſæ partes occupauêre: iam Romani, nũc Goti: inſuper ad Pincianam ſimilis fortuna per ſingulos dies. Interea dum portus occluditur commeatus: tamen ex alijs portubus terreſtri itinere importabantur. Hoc ſuſpicantes Goti: caſtra noua intra Latinã & Appiam uias, à fornicibus Aquæductuũ, quæ aliquoties cõcurrunt, communiunt. Ibiqꝫ equitum aliquot milia collocant, ad opprimendam fame urbem. Milites clam egreſsi noctibus, rapta ciuibus uendidêre. ſed hæc nimiũ pauca multis.
Furit populus. Intereà Romani circumfuſi Belliſario: querũtur in quas difficultates ſe proiecerint: dùm fidem implẽt Imperatori. Suos Rauennæ occiſos: Vrbẽ ignominioſè obſeſſam, extra mœnia uaſtata omnia, intus fame intolerabili perurgeri. Duci in hoſtem orant, ſatius gladio, quàm fame perire. Ille placidis eos uerbis conſolatur, affuturũ de proximo com̃eatus abundè, cum ſupplemento militum, expectarent: ſibi curam fore, ut ſalua eſſent omnia. Miſit ex ſuis opportuna in loca Præfectos, cum equitũ ala: qui obſidentes uias, eandem annonæ difficultatem facerent Gotis, quam ipſi paterentur. Iuxta S. Paulũ caſtra communiuit, ad uerſus caſtra in Fornicibus.

¶ Romanis ſuppetiæ & commeatus ab Imp. miſsi, uix recipiuntur ſalui. Induciæ fiunt trium menſium, at à Belliſario uiolantur. Caput. xxxix.

ABNERE interim ſupplementa ex Conſtantinopoli equites, & pedites non pauca milia, cum commeatibus, & quidem importãdi magna erat Romam difficultas. Sed utriqꝫ uijs publicis inſederant: ut dum colluctarentur pugnantes, currus tranſire. Eam rem comminiſcens Belliſarius, cœpit hoſtes ad mœnia defatigare. quo eſſet terra, mariqꝫ auxilijs Romanorum uia ad perueniendum quo inſtituere. Igitur ſupplementis in ciuitatem, cum commeatibus iam accæptis, Goti difficiliorem ſibi, quàm obſeſsis obſidionẽ rati. quòd multi in caſtris morbo, multi uulneribus morirentur, miſsis in Vrbem Oratoribus, inducias trium menſium paciſcuntur. Medio tempore Iuſtinianum etiam Goti faciunt arbitrum cauſæ, obſideſqꝫ hinc inde tradi, pro inducijs ex fide ſeruandis. Belliſarius Romam, Goti caſtra aſſeruauêre. Sed milites in præſidijs nonnunquam, ut fit, excurſione facta, commeatus tulêre. Goti ea gratia Portuenſem, quam tenuêre Vrbem, ad horam liquêre: Belliſarij milites occupauêre. Idem de Centumcellis, deque Alba factum. Goti Romam, de

uiolatus

uiolatis fœderibus quæſtũ miſêre. Suos non reliquiſſe urbes, ſed euocatos à Rege exiſſe: Reſtituenda quæ contra ius induciarum eſſent occupata. Belliſarius reſpondit. De euocatione conſtare nihil. Cæterũ quæ pro derelictis habita fuit, licitè occupari poterant, Goti de querimonia irriſi. Mittit interea in Picentes Belliſarius ualidam equitũ manum, cum mandatis: Si maneant induciæ, nihil commouendum. Si à Gotis moueantur: ſũ quas poſſent urbes excipiant. Eſſe ibi ſolas Gotorum uxores. Quicquid ſit uirorũ, in Romana caſtra commigraſſe. Per idem tempus Datius Mediolanẽſis Archiepiſcopus, et cũ eo quidam Mediolani ciues, urbem Imperatori apud Belliſarium offerunt: ſi modicum illis præſidium mittat. ſe quidèm ſatis eſſe uiribus potentes, Gotós omni Ciſalpina Gallia pellere: ſi ſolo id Imperatoris nomine fieri permittatur. Belliſarius collaudatos, bonã ſpem fouere iubet: ſe in tempore illis affuturum pollicetur.

Belliſarij periculum. Gotorum inſidiæ Vrbis potiundæ, deteguntur. Soluunt Goti exercitum ad Rauennam, à Romanis perſecuti. Caput. xl.

INTEREA Belliſarius omnia circumſpiciẽs, ex puſilla re, maximũ incidit uitæ periculũ. Tribunus erat Conſtantianus: cuius milites precioſum ciui Romano gladium abſtuliſſent. Queſtus ille, nihil profecit. Iubet Dux reſtitui. Non paretur. Vocatus Conſtantianus, cùm durius increparetur: gladium diſtringit in Belliſariũ: penecꝫ Ducẽ interemiſſet: ac ſubuertiſſet omnia Reip. conſilia. At ille pœnas luit. Goti ex inſidijs urbẽ capere adorti ſunt per uiã Aqueductus. Sed lux uiſa candelæ, eos prodidit. Inde ratibus impoſitis, ſecundo flumine à ponte Miluio milites campum Martium intrarunt. Murus erat à flumine tum humilis: nunc eſt nullus: Sopiri uigiles medicamine tentantur à duobus pecunia corruptis ciuibus Romanis. At alter pœnitentia facti motus, rem prodit Belliſario. Socius eius cum ueneno deprenditur. Præciſis naribus & auribus, aſino tranſuerſim impoſitus, ad caſtra mittitur Gotorum. Quo rem intelligant patefactam. Interea cùm toties Goti ſoluerunt Inducias: ſcripſit Ioanni, quem in Piceno equitum turmæ præfecerat: rem ſtrenuè exequatur. Ille quantum poterat urbes, & arces occupauit in Prouincia: Auxinum, & Vrbinumꝫ quòd eſſent munitiſsimæ, præterijt: quòd diutius ibi ſedendum uideretur. Ariminum tanto terrore concuſsit: ut Goti qui inerant, deſperatis rebus abirent Rauennam. Ciues portam Imperatorijs alacres pandebant. Vitigis ubi tam propinquo loco Rauennæ periculum imminere comperit: ſoluta urbis Romæ obſidione, eó contendit, ne primaria ſedes detrimentũ acciperet. Incendit

Gotorum inſidiæ.

ad Vrbem

ad Vrbem caſtra: & feſtinat tranſire pontem Anienis. Belliſarius tempora ſeruans cũ opportunitatibus: medio iam exercitu trans pontem ſtante, nouiſsimum agmen inuadit: eóq; perduxit anguſtiæ: ut præter cæſos, multi de ponte præcipitati, perierunt. Durauit ea obſidio annũ integrum, & dies nouem.

¶ Ariminum Goti expugnare non ualentes, fame torquent. Romani Mediolanum, cum aliquot urbibus obtinent. Caput. xli.

GOTVS urbes ſuas præſidijs nouis firmauit: feſtinans ad obſidendũ Ariminũ. Belliſarius eó mittit diuerſo itinere peditum ualidam manũ. eo conſilio: ut educto Ioanne cum equitatu ualidiſsimo, qui intra urbem nullius uſus, & in prouincia neceſſarius eſſet: & iumenta difficili uictu intra urbem tenerentur. Pedites in locũ cederent equitum, urbi defendendæ: Goti pro multitudine impedimentorũ, & exercitus magnitudine tardius iter fecêre. Prçuenerunt ergò pedites Belliſarij Ariminũ ingreſsi. Ioannes ubi audiuit mandata Belliſarij, neq; ipſe paruit: neq; Damianũ patruelem ſuũ cum quadringentis parere paſſus eſt. Ergò qui à Belliſario miſsi ſunt Præfecti, perſuaſis equitũ turmis, equitatũ Ioanne nolente deducunt, pedites reponunt: dimiſſo ibi Ioanne & Damiano cum ſuis contubernalibus. Interea accedentes Goti, cinxerũt obſidione urbem. Turrim ad oppugnationem Goti erexêre. Eam nõ boues, ut ad Romanas arces, ſed milites incluſi trahebant. Ioannes unius noctis opera eam cogitationem præuertit. Nam foſſato eiecto, & uallo coniecto, aditũ Machinæ prohibuit. Egreſſus deinde cũ copijs, oppugnauit obſidentes, turrim parans incendere. Graue fit prælium. Cadunt ex Gotis multi. Molem tamen tuentur incendio. Itaq; ui expugnandi oppidũ, ſpem ponebant. Fame aggrediuntur. Interea Mediolanenſes à mari per Ianuam, præſidium Belliſarij accipiunt: permittentibus Metenſis Regis Ducib. Iembi curribus impoſiti, ad Padum deferũtur, ut milites traijciant. Ticini (quæ nunc Papia eſt) ualidũ erat præſidiũ Gotorũ. Egreſsi uenientes adoriuntur. Sed in oppidum retunduntur. Itaq; Mediolanum deditur Imperatori. Prçfectus Belliſarij ultra progrediens: Comum, Bergamum, Nauarram, exemplum ſecutus Mediolani, deditas urbes accipit. Vitigis ubi quid ageretur intellexit: fratris filiũ cum expedito mittit equitatu, ut reliquas urbes in fide contineat, quæ nondum à Gotis defecerant: & quæ iam defecerant, ſi quid poſſet recipere, qualibet conditione conaretur. Belliſarius inde auctis copijs, Romam ingreditur: Gotisquè in præſidio manentibus Vrbium quas tenebant, ſe oſtendit, ut terreat. Illi longè eſſe Regem ſuum cum exercitu ſcientes,

ſe Impe-

ſe Imperatori permittunt. Ad Anconam Goti ducentes, penè recepiſſent oppidum. Veniunt nouæ ab Imperatore copiæ. Conſultant cum Duce Præfecti. Multa in utranqꝫ partem dicũtur. Ariminũ obſidione ſoluendum erat. quòd extrema fame Ioannes incluſus cum ſuis urgeretur. Alij Anxinum obſidendũ: Ioannem Duci ſuo contumacem, contemnendum putauerunt. Id ubi ab alijs animaduerſum eſt: totis dicendi uiribus incumbunt, ut Arimino ſubueniatur.

¶ Ab Arimino Goti ſoluunt. Mediolanum ſeſe illis dedit. Feſulas fame premunt, & obtinent. Fontem Anxinum Belliſarius fruſtrà demoliri conatur. Caput. xlij.

EGITVR hoc probato conſilio, terra, mariqꝫ Vrbi ſubuenire Belliſarius contendit. Claſſem ſub oculos Gotorũ nauigare facit. Copias per ignem noctu oſtendit maiores diuerſis in locis quàm eſſent: ignibus úbiqꝫ crebreſcentibus. Ita Gotis obſidentibus metum inmittit. ut formidine circumueniendi ab exercitibus, obſidionem ſoluant. Diſcedunt Rauennam. Obſeſsi pallore horreſcunt per famem. Inde urbium frequens per Flaminiam deditio ſequitur. Mediolanum iam deditum Imperatori, fame urgeri uidebatur: quòd aditus intercluſerat Vraias Dux Gotorum: fretus auxilijs Ligurum: quæ illi Regis Metenſiũ Præfecti, ad ea loca manentes permittebant. Belliſarius dum copias liberando Mediolano immittit, dumqꝫ alias ſubmittit, tempus teritur: & ingraueſcente fame, urbem extrema paſsi, dedere coguntur Gotis. Intereà Rex Metenſium cùm bella geri conſpiceret in uicina ſibi regione: arbitrabatur, uictoris prædam futuram etiam prouinciam ſuam, ni caueat. Igitur Francos, & Burgundiones magna multitudine immittit: qui uel Gotis præſidio ſint, ſiue emolimento. Deſcenderanţ ex Apennini iugis magno agmine uenie͂tes. Goti arbitrati ſibi auxilio uenire: animos erexerant. At ſtatim (incertũ unde) conſilio, an imprudentia multitudinis orta rixa inter uenientes exteros, & ipſos Gotos: quæ uſqꝫ adeò proceſsit, ut tota agmina permearet. Ad extremũ Goti caſtris ceſſerunt. Mirati Imperatorij, cùm Gotos cernerent palantes: adeſſe Belliſariũ exiſtimarunt. Nec diu poſt, apparuêre Franci et Burgundiones cum Liguſtinis: & uno impetu inuecti etiam illis, caſtris et eos exuerunt. Ita uno die, duos exercitus inuicem hoſtiles, caſtris expulerunt. Interea Belliſarius non quieſcens, per Etruriam urbes recepit. Feſulas diu obſeſſas, extrema perurge͂te fame, Goti uitam pacti, & res dediderunt. Ad Anxinum, ubi ualidum inerat præſidium, intendit animum. Penè ad extrema & ibi uentum fuit, ſi aquarum uſus interclauderetur. Fons erat unicus nõ longè à muris, unde potabant. Belliſarius intercludẽdum putauit. Itaqꝫ ſubmiſsis qui aliorũ tecti clypeis demoli-

Stratagema

Mediolanũ ſe Gotis dedit.

demolirentur: Goti oppugnatores fore rati, per muros ſtetêre. Vbi uident ſuffodi fontem, erumpunt. Conſeritur graue prælium. In quo de ſuperiori loco pugnantes, ſuperiores fuêre Goti. Sed præſens Belliſarius urgebat integros pro ſaucijs, aut cęſis ſubmittens. Sed Goti pertinaciter reſtitêre. Ad extremum uicti multitudine, defatigantur: & intra mœnia repelluntur. Tùm iterum demoliendo fonti inſiſtitur. Sed erat opus tanta firmitate ſubnixum, ut prius ſaxum de monte, quàm particulam auferres de fornicis muro. Hic fruſtratus, corrumpendæ aquæ, per fœtidos ſuccos, & animalium cadauera intendit. Quæ res difficultatem Gotis ingerebat.

¶ Anxinum à Gotis Belliſario pactis conditionibus deditur. Rauennę horrea incendijs flagrant. Expugnatur Rauenna, Vitige capto. Caput. xliij.

VITIGIS autem obſeſsis opem ferre pollicitus, eius rebus implicabatur, ut non ſineretur. Obſeſsi de deditione uerbum fecêre, pacti libertatem cum rebus. Milites direptionem urbis ſperauêre. Dux pernicioſum Reipub. uideri: tot uiros fortes iam penè captos, hoſtilibus dimittere augẽdis uiribus, ſed tamen quia pertinaciter urbem ſeruauêre, nec ſine magno ſanguinis detrimento poſſe capi uidebatur, & tempus ſedendi ad obſidionem Ducem urgebat, quòd audiſſet Francos & Burgundiones Gotorum partibus inclinare, maiores caſus pręueniens, hac pactione deditionem permittit, ut dimidia rerum parte miles gaudeat, altera maneat dominis, & ipſi deditimaneãt in exercitu Imperatoris, ibi facturi ſtipendia. Sic deditur Anxinum. Qua urbe recepta, Belliſarius in Vitigem, & Raueñam caput rerum ducere cõſtituit. Muniuit autem inprimis Padi ripam, ne quid importaretur à terra. Nam à mari nullus erat aditus Arimino, & Ancona cum Venetijs pro Imperatore facientibus. Magnam uim frugũ nauibus impoſitam, per fluuium Goti importare contenderant. Sed

Goti amittunt naues in Pado.

ſubitò, cunctis mirantibus, fluuius ita deceſsit: ut plæręq; naues hærerent in fundo. Pugnante rerum Natura pro Imperatore, Goti cędunt. Naues capiuntur. Rauennę laborant inedia. Venerant interea Francorum nuncij, Gotis pollicentes auxilium, ſi in partem dominationis admitterentur, quingenta milia adducturos ſe iactant, quibus, ſi ſaperet, non ſe opponeret Belliſarius. Ille ubi comperit, & ipſe legationem mittit Vitigi, pollicitus pacem ex arbitrio Imperatoris. Gotus Francorum auxilia magnifecit, ſed ęquas cõditiones à tam fortibus ſeruandas non putauit. Itaq; omiſsis Francorum auxilijs, ad Imperatoris pacem

Incendium Rauennæ.

protinus inclinauit. Interea Rauennæ publica horrea conflagrabant, maximum deſperandarum rerum monimentum, Id à cœleſti igne, aut à facino-

à facinoroſis, aut à ſubmiſsis, aut Reginę technis, quę ab initio Regem oderat, factum ſit: incertum erat. Goti de hoſtibus, ut fit, malè ſuſpicabantur. Intereà foris non melius res gerebātur. Nam Goti Alpini inclinabant ad Imperatorem. Et erant, qui Ildonadum, unum ex Ducibus Tranſpadanis, Regē dicerent. Ille ad pedes Belliſarij, fertur à quibuſdam, inſignia depoſuiſſe: pollicitum, ſi ille Rex Italiæ eſſe uelit: ſe cum omni gente illi pariturum. Sed Belliſarium non auſcultaſſe. Venerant interim ab Imperatore Senatorij Legati, de pace componēda. Summa autem pacis ineundæ hæc fuit: ut Tranſpadanam prouinciam Goti tenerēt ſuo iure: reliqua Italia cederet Imperatori: dimidium Regalis auri in ærarium mitterent publicum: reliquo gauderent. Has leges auerſatus eſt Belliſarius. Nam plenam Gentis uictoriam in manu ſe habere arbitratus erat. Itaq; ſubſcribere noluit. Goti niſi ille ſubſcriberet, nihil actum eſſe rati, perſiſtebant. Creſcente ergò fame in urbe, perſeuerabat oppugnans Belliſarius: ſuperbiſsimè contemnens ſcita Imperatoris ſui. Extrema perurgebat inedia: deditur Rauenna. Vitigis Rex cum Proceribus mittitur Conſtantinopolim. Ipſe Belliſarius, cùm eſſent conſtituti, qui pro Imperatore regerēt Italiam: domum iam poſt añum quintum ex quo uenerat in Italiam: uictor Gotorum, uictor Italiæ, redibat ad triumphum. Rauenna deditur.

ALBERTI KRANTZII Chronographi Hamburgenſis, Rerum per Gotos geſtarum, LIBER IIII.

❡ Auaricia Imperatoris, & ſuorum Procerum effrenis licentia in Subditos, Gotos incitauit, ut Regem ſibi rurſum deligerent.

CAPVT I.

IAM IMPERATORII IVRIS ERAT ITErum Italia. Goti uiribus exhauſti quieuerunt: manusq; uictori tradiderunt. Manſiſſetquè res eo diu ſtatu: ſi ea uirtute præditi fuiſſent, quos reliquit gubernatores Belliſarius, qua fuit ille. Sed defuit humanitas: defuit Militaris rei diſciplina. Vnum erat ſtudium exſatiandę Auaricię Imperatoris: nec priuatarum ſuarum quiſq; rerum immemor fuit. Exhauſtæ urbes ære promiſſo Gotis: exacta ratio ab omnibus, qui per tempora Gotorum in adminiſtratione aliqua fuère. Tanta ſæuitum emunctione pecuniæ, ut omnes Gotorum imperia, etiam Itali rurſum inuocarent. Nec melior erat rerum ratio in exercitu Imperatoris. Stipendia malè, & auarè ſoluebantur. In ærarium, & in Marſupia quiſq; Auaricia Præfectorū & Imp.

xx ſua

ſua cũcta cõgerebant. Iam rapinæ, iã hoſtica oĩa in pace maiora fuẽre, quàm bello. Iam ſanctimoniam, quam Belliſarius præferebat: ut ne poma in arboribus pendentia, à militibus decerpere pateretur, cuncti requirebant. Quam rem cùm Goti perſentirent: erexere animos: & in rebellionẽ reſpexerunt. Regem creauere: conſtitueruntq́ Vraiam Ducem, bellicæ rei ſcientiſsimum. Sed ille honeſta ſe ratione retraxit: aſſerens indecorũ ſibi uideri: Regnũ aſſumere, uiuẽte adhuc patruo Vitige. Approbata uerecundæ recuſationis legitima ratio: delatumq́ Regnũ ſe autore, Ildonado. Is erat inter Tranſpadanos Dux clariſsimus.

¶ Ildonadus Rex eligitur à Gotis: quorum rem mirabili uictoria adauxit. Vraiam morte perſecutus, & ipſe à cuſtode corporis ſui trucidatur. Caput. ij.

Ildonadus Rex. ILDONADVS inter relictos Gotorum Duces, uir magnæ autoritatis, & qui Veronę diu eſſet dominatus: inde euocatus Papiam, omnium uoluntate Procerum Rex conſtituitur: purpuramquè indutus, cogitare iubetur, de totius gentis non modò ſalute, ſed etiam prouectione. Vehementer enim deiecta, & uiribus exhauſta erat. Is nomini & dignitati creditę, facturus ſatis: omnes Gotorum & Italorũ, qui conſenſerant, uires & arma ad diem Papiæ iubet conuenire. Initio quidèm paucos exercitus: & qui facilè ab Imperatorijs contemnerentur: ſed propè diem etiam atq́ etiam adauctæ uires, in eum modũ inſtructæ ſunt, ut contemni non poſſent. Adiuuabat, ut diximus, uehementer Gotorum partes: acerbitas exactorum, & auaricia Imperatoris, cum ſuperbia Auguſtæ Theodoræ: quę pro arbitrio, muliebrem, ut ferunt Imperatorem, in quam uoluit partem facilè flexit. Itaq́ milites pariter, atq́ Itali, tantis iniurijs impulſi: ruinam Imperij facilè affectabant. His creſcens in diem Ildonadus: omnes trans Padũ, omnesq́ Veneticæ regionis urbes, in poteſtatẽ recepit: & Italorum, Gotorumquè multitudine, exercitus eius cõpletus eſt. Quamobrem haud multò poſt educere in aciem, ac fortunam pugnæ tentare non dubitauit.

Ildonadi uictoria. Prælium hoc non procul à Taruiſio fuit, aduerſus Vitalem: qui unus erat ex Iuſtiniani Ducibus. Victorq́ Ildonadus, tanta ſtrage Vitalis exercitum concidit: ut uix Dux ipſe cum paucis euaderet: reliqui omnes aut interficerẽtur à Gotis: uel captiui ducerenẽ. Ea uictoria & magna, & clara: mirabile, quantum Gotorum animi creuere: quantumq́ fractæ ſunt aduerſariorum uires: non ſolùm trans Padum per Galliam & Venetias, uerùm etiam ab Romana urbe citra Padum Gotorũ partes confirmarentur: nomenquè Ildonadi celebre fieret apud Imperatorem, aliasq́ nationes. Nec multò poſt Vraiam, maximũ inter Go-

Vraię mors tos uirum, Ildonadus Rex perſequitur: & ad mortem uſquè perduxit.

Quæ

Quæ res & genti diſcrimen, & capiti illius ruinam importauit. Suſpicionem prętenderat Rex, quòd cum hoſtibus is Dux ſenſiſſet. Reuera autem, ex motibus proceſsit multorum. quòd inter Reginam, & uxorem Vraiæ, quæ illum penè locum habuiſſet, contentiones eſſent. Acceſsit, quod Regi ſuſpectus eſſet, tantus hominis & nobilitate, & uirtute conſpicui potentatus. Mortem Vraiæ permulti Gotorum improbarunt. Cuius cauſa Ildonadus ipſe Rex, à Builla uno ex cuſtodibus corporis ſui, dum exhiberet Proceribus conuiuium, fuit occiſus. Mors Ildonadi Regis.

¶ Araricus quinquè menſium Rex, & ipſe à ſuis interfectus eſt. Caput. iij.

ARARICVS illi in Regnũ fuit ſuffectus. Quod uix menſibus quinquè tenuit. Nam & illi in ſua gente, nullis rebus magnis geſtis, fuit interfectus: ita ut intra bienium duo Reges occiderentur. Iniquo tempore Goticæ genti: quando non Reges, aut Proceres de medio tollere, ſed alios etiã introducere, res proſtrata uidebatur poſcere. Sed quid facies Genio populi feocis? quem necdum amiſit: nec potuit ſub miti cœlo tanto tempore demorata, manſueſieri. Mira res, tantum ualere, & tam diu durare in poſteritate, nociuam illam uim, quam ſub Boreali cœlo antiqui retrò partes extulerunt. Araricus Rex.

¶ Totilas Rex creatur. Veronam Imperatorĳ Duces moleſtant, proditoriè portam occupantes. At à Gotis repulſi, pœnam luunt. Caput. iiij.

TOTILAS, qui & Baduilla, Regnũ deinde promeruit, uir malo Italiæ natus: & ſub quo labores priſci renouarentur. Nam ut ad Regnum perueniret, ſic ſe res habuit. Ildonado Rege interfecto, Baduilla nepos ſibi timens, in Taruiſio ciuitate Venetiarũ, quam paterna hæreditate obtinebat, ſeſe cœpit continere. miſitq́; clam Rauennam, & cum Iuſtiniani Ducibus pepigit, ad eos tranſire. Interea Goti pœnitentia ducti, quòd Araricum Regem creaſſent, hominem nequaquam tanti, ut Gotorum gentem, aduerſus tantas hoſtiũ uires defendere ualeret, ad Totilam Ildonadi propinquũ reſpicere, atq; illum Regem optare cœperũt. Quare cùm de ipſius Totilæ cum Iuſtiniani Ducibus, fœdere reſciſſent, tandem in maiorem ſalutis ſuæ adducti conſyderationem, Ararico de medio ſublato, Totilam ipſum Regem creauerunt. Cognouerat interea Iuſtinianus ea, quæ in Italia cõtigerant, & Ducum ſuorum imperitiam increpauit. quod in tantis hoſtium diſcordĳs, tantisq́; motibus, ipſi opportunitatem rerum agendarum nacti, nihil peregiſſent. Quibus increpationibus moti Duces, Rauennę ſimul omnes conuenerunt. Ibi cum de inferendo bello conſuleretur, Totilas Rex. Socordiam Ducũ Imp. culpat.

placuit ante omnia, ad urbem Veronam ducere: cuius capiendæ ſpes aliqua offerebatur. Erant uerò hi Duces undecim: quorum præcipui habebantur, Conſtantianus, & Alexander: in Italiã nuper à Iuſtiniano miſſus, ad pecunias colligendas. Profecti igitur cum ingentibus copijs, ubi Veronæ propinquarũt: ſpem dudum ſibi præbitam experiri ſtatuerunt. Erat enim Martianus, uir quidã domi Nobilis, caſtellum habens non procul à Verona: is quia partes Imperatoris animo præferebat: cuſtodem unius portarum ad exercitũ Imperatoris recipiendum induxerat. Re igitur arcanè compoſita: cũ eò perueniſſet exercitus: pręmittitur Artanades Armenius, cum manu delectorũ militum, qui portã ante capiat: & reliquum exercitũ pręſtoletur. Nihil præmiſſorũ hoc loco defecit. Nam intempeſta nocte, cùm ad portã ueniſſent milites: proditor aperiens, intra urbem eos accępit. Illi portã ingreſsi, mœnibus quoq; ſuper eam captis, exercitui ſignificarũt. At Goti ſentientes hoſtes eſſe in Vrbe: per diuerſam portã aufugerunt. Duces uerò captam à ſuis portam audientes: iter quidèm ſtatim ingreſsi ſunt. Sed antequam ad urbem uenirẽt, de præda inter ſe diſceptantes, quinque milia paſsis ab urbe conſtiterũt. Inter hæc dies eluxit. Arx eſt Veronæ urbi ſupereminens: ex qua intra & extra urbem proſpectus eſt, Goti igitur, qui in Arcem refugerant: cernentes paucos intra urbẽ hoſtes: exercitũ uerò extra urbem manere: necdum mœnibus appropinquare: ſubitò ex Arce impetu facto, urbẽ peruicerunt, & portam quæ tenebatur ab hoſtibus, receperũt, atq; clauſerũt. Milites uerò qui per noctem fuerant ingreſsi, partim oppreſsi ſunt: partim ad mœnia confugiẽtes, deſuper repugnabãt. Venientes aũt paulò poſt Duces, cùm clauſam portã reperiſſent, quanquã intus eſſent milites, qui eos uocabant: ac ne ſe deſererẽt precabantur: tamẽ eueſtigiò abierũt. Militũ uerò pars ſe muro demittẽs, euaſit. Quorum de numero fuit Artanades eorũ Præfectus. Cæteri uel capti, uel interfecti ſunt. Per hũc itaq; modum, prauitate et auaricia Ducũ, res apud Veronam non proceſſêre.

Vincũt Goti, Veronæ.

¶ Totilæ exercitus longè minor, maiorem Ducum Imperatoris fugat, ſuperat, cædit, capit. Duello certantes, ambo cadunt. Caput. v.

POST hæc Iuſtiniani Duces, quando cæpta Veronæ flagitioſè, turpiterq; euaſerant: diſcordes inter ſe, & alijs alij ſuccedentes, ex his locis abierũt, tranſmiſſoq; Pado amne, Placentiam ſunt profecti. Totilas Papiæ per id tempus degebat. Cognitoq; hoſtium aduentu, quaſcunquè potuit copias properè contraxit. Duces inter hæc ultra Placentiam progreſsi: ſecus ripam Padi amnis caſtra faciebant. Totilas autem, quanquam foret admodum impar, tamen cum

men cum his quas habebat copijs, obuiã illis exire, & fortunã pugnæ experiri cõſtituit. Cùm igitur in propinquo eſſent caſtra: ac pugnã decernere utriſq; placuiſſet: Totilas per noctẽ partẽ exercitus præmiſit. Quibus iuſsit: ut uiginti ferè ſtadijs ultra hoſtiũ caſtra Trebiã flumen tranſirẽt: & cùm pugnari cœptũ eſſet: hoſtem à tergo tumultu quàm maximo poſſent adorirentur. Ipſe uerò cùm tempus uideretur, in hoſtes duxit. Idem fecêre Iuſtiniani Duces. Erat ante aciẽ Totilæ uir Gotus, nomine Valaris: qui equo inſigni uectus, ipſe quoq; inſigniter armatus, in ſingulare certamen oẽs prouocabat. Aduerſus hunc, ceteris obſidentibus, Artanades Armenius (cuius in ingreſſu Veronę mẽtio fuit) prodijt. Spectantibusq; utrinq; aciebus concurrerũt infeſtis, ſeſe cuſpidibus petentes. Armenius Gotũ dextro latere haſta transfixum occidit. Ipſe uerò in haſtam interfecti caſu hęrentẽ ſolo, ui atq; impetu adactus, cuſpide trãſfigitur: ruptoq; thorace uulneratur. Ex quo uulnere mox die tertio interijt. Acies ſimul congreſſę, præliũ acerrimum inierunt: omniſq; ferri experientia in eo certamine uerſabaẽ. Stabant utrinq; uiriliter certantes. Æquata pugna ſatis uidebantur: cùm magno clamore irruentes Totilæ, quos pręmiſerat equites, maioris agminis ſpecimen prætulerunt. Igitur ante & retrò oppugnati Duces: primo trepidè, inde effuſa fuga ſibi conſuluerunt. Cæſi, captiq; multi. Inde clarior Totilæ uictoria. quòd dimidia uix parte militum, aduerſus maiores duplo copias audebat confligere.

Stratagema.

Cadunt ambo Duello certantes.

Vincit Totilas.

¶ Totilę ſucceſſus proſperi narrantur, in deditionibus urbium, regionum item, & hoſtium timore. Caput. vi.

INDE in Etruriã ultrò mouentes Goti, urbes aliquot ſpontè deditas accæpêre. Alijs intulêre terrorem. Iuſtinus ex Imperatorijs Ducibus unus, qui pugnæ interfuerat: audiens uenire Gotos, Florentiã ſe recepit: obſidionẽ, quàm pugnam ſuſtinere malens. Sed cùm non ſatis eſſent commeatus prouiſi: famẽ ueritus, Rauennã miſit ad conſortes: ut obſeſſo ſibi ferrent auxiliũ. Illi non ſegniter exercitum expediuêre: qui Gotis in Etruria opponeretur. Goti cõperto, uenire hoſtiũ maiores copias: ſe ad pugnã opportunis locis, ab obſidione diſcedentes, parauêre. Qui uenerãt Duces alio itinere ingreſsi Florentiã, poſt colloquiũ degerendo bello, exeũt: prælio cum Gotis certaturi. Præmittitur ex eis unus cum expedito agmine, qui fortunã pertentet. Moles ipſa exercitus inſequitur. Goti uiſis hoſtibus, nõ diſtulere pugnã. Acriter concurritur. Et cùm ſplendido loco quidã ad latus Præfecti Imperatorij cecidiſſet, creditũ eſt, ipſum cecidiſſe Præfectũ, et fuga inde intentata, cùm ueniſſent ad exercitũ ſuũ, maiorẽ in modũ tumultuatum eſt. Additoq; illis timore, Duces in diuerſum diſsipati,

Vincunt Goti.

Gotis in conſpectũ non uenêre: nec diu poſt unum in locum coierũt.
Totilas deinde Rex arma circumtulit per Flaminiam: urbes pactioni-
bus, aut armis cœpit. Inde in Etruriam, ſimilẽ uictorię curſum habuit.
Tranſmiſſo Tiberi, mouit in Vmbros. Inde in Campaniã. Beneuen-
tum urbem captam, mœnibus ſpoliauit. Inde duxit in Neapolim.
Quam obſedit: quia portas clauſit, non tamen oppugnauit. Miſit par-
tem copiarum ad uicinas urbes recipiendas: in quibus magnã pecuni-
arum uim conſecutus eſt. Mulieres Romanas nobiles hac in regione
inuenit: quas honeſto comitatu ſuis remiſit: gratiã comparãs. Nullus
autem Dux partes Imperatoris in ea prouincia curabat. Inde Lucani-
am, Apuliã, Calabriã per Duces ſuos, mira celeritate recepit. Et inde
Græcis ductoribus, nulla in reliquum pecunia prouenit. Quæ res eó
deducta eſt: ut milites nullis ſtipendijs præmiati, neq; exire in expedi-
tionem, neq; domi magnoperè contendebant, ſed uerſi ad amicorum
rapinas, omnia perturbauêre. Inde & Duces, clauſis urbiũ ſuarũ por-
tis, quas adhuc tenebant, ſoli cuſtodię incubabãt. Ioannes Romæ, Cy-
prianus Peruſij, Iuſtinus Feſulis, Conſtantinus Rauennæ.

¶ Neapolis obſidetur à Totila. Demetrius nauali bello iſt-
hic ſuperatur & repellitur. Vrbs Regi Gotorum dedi-
tur: cuius mira in hoſtes humanitas & iuſtitia
declaratur. Caput. vij.

NEAPOLIS durius inde cœpit obſideri. quando ne-
mo prodibat ad ferẽdas ſuppetias. Prouiderat enim Totilas: ne mari,
aut terra quicquam importaretur. Certumq; fuit, urbẽ in manus Go-
torum uenturã breui, ſi nemo tueretur. Imperator Præfectum Prę to-
rio miſit cum claſſe Italiæ ſubſidio. At is uir bonus, militię autem non
ſatis peritus, tẽpus protrahebat. Demetrius, qui ſub Belliſario diu mi-
litabat in Italia, iubetur in Siciliã nauigare, & inde rebus Italiæ conſu-
lere. Is ad omnia gerẽda propriſsimus, excogitauit terrere Gotos. Om-
nibus quas ex Sicilia contrahere potuit nauibus, in claſſem compara-
tis, milites ſuos diuiſit. ut ſpeciem magnæ claſsis præberet. Nauigabat
in conſpectu Gotorũ, & uidentes irritabat: obſeſſos autem recreabat.
At ipſe conſcius paucitatis ſuorũ, adnauigare nõ auſus, Romam con-
tendit ut impoſitis ibi militibus: iuſta claſſe ornata, Gotis occurreret.
Sed qui Romæ erant milites, bis prælio uicti à Gotis, inſcendere recu-
ſabant. Inde cum ſolis quos eduxerat, ire in hoſtem cogitur. Verùm
Totilas iã in portu Neapolitano naues habebat uelociſsimas, & quæ
ſatis uidebantur ſuperuenienti ab urbe Roma Demetrio. Igitur primæ
incurrunt, & Demetrij claſſem inuadũt. Vana magnitudinis oſtenta-
tio euanuit. Aparuit pugnantiũ in magna claſſe raritas. Nec mora, ca-
piuntur

piuntur onerariæ cum cæteris. Demetrius cum paucis cedens in lembos, euaſit. Captæ fruges, ditauere Gotos. Capti milites, qui cædi ſupererant. Sed non diu poſt, Maximinus quem diximus Pręfectũ Prętorio, cum copijs & frugibus peruenit in Siciliam: & eadẽ qua prius ignauia rem differebat: non auſus ſe hoſtibus obiectare. Superuenêre Imperatoris minæ: & pro illo, Demetrium præfecit claſsi. Hyems erat: nec poterant imperare nauigantes uentis, quo minus detruderentur in loca ab Gotis occupata. Ibi capiuntur naues cum militibus. Demetrius in uinculis producitur in conſpectum urbis: ut concionetur ad populum. Vocatus Conon Præfectus, cum militibus & ciuibus. Ibi Demetrius. Nullam eſſe expectandam illis opem de proximo, teſtatur: Videre ipſos, quo in ſtatu res ſit. Cedendum neceſsitati. Ibi miſerabilis Ciuium facies: ora macie pallida, luctum & extrema pręferebant. Totilas alloquendos ciues putauit. Teſtatur: nulla ſe ira, aut indignatione percitum ueniſſe ad obſidendam urbem: magis autem, ad referendam populo gratiã, ex iugo ſeruitutis erepturum adeſſe. quòd egregiam fidẽ ad extrema Gotis ſeruaſſent: & nunc eodem ſe manere animo. Erubeſcere magis ſe: quòd populo tam fido genti ſuæ, ea mala, quæ neceſsitas habuit, intuliſſet: non ſe ultionem, ſed magis beneficia ab illo preſtolari Neapolitanos, iuſtum fore. Militibus non iraſci: ſi ſecum uelint ſtipendia facere. ſin ſaluis rebus abire, liberum cuiq; eſſe. Tanta regis benignitas, recreauit anguſtatos. Orant triginta dierum interualla. quo ſi nullæ ueniant auxilia, honeſtior fiat deditio. Ille non ſolùm hoc, ſed ter. xxx. daturum reſpondit. Mirati tantam in Rege benignitatem: cùm certi eſſent, nulla ſuperuenire auxilia protinus ſe dediderunt. Ingreſſus ciuitatem, mira in tali Rege uiſa eſt humanitas: ut curarit fame confectos per momenta reficere: poſitis cuſtodibus, qui ad menſuram largirentur. ne ſe cibo poſt longam famem obruerent. Cononi Præfecto, cum militibus abituro, naues præbuit. Cùm autem diu uentus demoraretur: eandem prorogauit ſecuritatem. Sed cùm nec ſic nauigare poſſent: terreſtri itinere abituris iumenta dedit, & commeatus: iunxitq; Gotos, qui ſecuros deducerent. Interim miram in ſuos diſciplinam exercebat. Raptori pœna erat mors: & bonorum amiſsio: quæ iniuriam paſſo dabantur. Contra, nihil erat miſerius Italicis Imperatori parentibus: qui à militibus Imperatoris intus, ab hoſtibus foris premebantur.

Demetrij claſsis ſuperatur.

Claſsis altera capitur, cum Demetrio.

Totilæ oratio ad populum.

Neapolis Totilæ deditur.

Totilæ humanitas & iuſtitia.

Lex Totilæ militaris.

Beliſarius à Perſia reuocatur in Italiã. Cui Totilæ fortuna obſtat: obtentis paſsim urbibus, etiam à reſiſtentibus.

CAPVT VIII.

IMPERATOR de his certior factus, in Belliſariū iterum reſpexit. quod cęteri ne ſeruare quidèm poſſent, quæ acceperant. Hic medio tempore in Coſdroem Perſarum Regem (& ut alij ferunt, Parthorum) bella gerebat: quibus non ſatis benè finitis, in Italiam iterum conſcribere milites, iubetur. Thraces ad quatuor milia conſcripſit. Cū his enauigans Salonas: præmiſit ex Præfectis, qui Hydrunto Calabriæ ciuitate, diu à Gotis obſeſſæ, fruges importaret. Goti negligentius obſidebant, quòd neminem adeſſe putabant: omnibus ad ſua uota fluentibus. Aderat Valentinus improuiſis, & quod iuſſus eſt impleuit. Milites recentes pro exhauſtis impoſuit: Comeatus in annum dedit: & ad Ducem ſuum reuertitur. Inde Belliſarius Rauennā nauigauit. Per omnem aūt Italiam cuncta ſpe ſua deteriora cōperit. Milites nullis ſtipendijs præbitis inuitos: Prouinciales exhauſtos. Igitur optimū Ducem, & incomparabilē, quòd nullas pecunias, & exiles copias adduxiſſet: concionantē Rauēnæ non libenter aut ciues, aut milites audiuêre. Statimq; aduentus illum ſui pœnituit. Totilas autē Rex ubiq; proſperatus, Tibur facile accæpit: propter ciuiū diſſenſiones. Quæ res Romanis difficultates importauit. Solis enim xvi. milibus paſſuum à Roma diſtat. Inde Anxinum, mouens in Picentes, obſidet. Belliſarius autem unum ex Ducibus Bononiā miſit cum ſatis ualida Illiricorum manu. In urbe recæptus, deſeritur ab Illiricis, ſpontè domum abeuntibus. Quòd dicerent: ſuos Domi ab exactoribus tributorū anguſtiari. Belliſarius Anxino ſupplementa miſit tria milia equitum. Venientes ingreſsi ſunt. Sed cùm nocere hoſtibus non poſſent: & eſſent ſocijs oneroſi: ad Ducem redierunt. In itinere paſsi incurſionem hoſtiū, aliquot cohortes amiſerunt: cum ueſtibus & impedimentis, quæ muli portabant. Fanum & Piſaurum urbes ad littus Adriaticum, ſuperiori bello communita, Belliſarius inſtaurat. Goti impedire conati, præueniuntur: mirati, tam paucis diebus rem tantam eſſe peractam: cùm nuſquam prodiret Belliſarius ad pugnam, pro ſuorum paucitate. Goti quoquè ſedere otioſi nolebant Aſculum, & Firmum oppida in Picentibus circumſedere. Obſeſsi opem implorantes, cùm non acciperent: ceſſere Gotis. Intereà Belliſarius miſſo ad Imperatorem nuncio, oſtendit Italiæ ſtatum: ſupplementis, & pecunia opus eſſe. Quæ cùm non ſatis promptè mitterentur: non ſe mouit loco, tantùm ſeruandis urbibus operam impendit. Intereà Goti in Vmbriam mouentes: Spoletum aliquandiu defenſum, cùm nemo ſuccurreret, deditū accepêre. Aſsiſium ſe defendit. Occiſoq; Præfecto, tanti uiri ſolatio deſtituti ciues, nec de proximo auxilium ſperantes, ceſſêre uictoribus dediti.

Totilæ ſucceſſus proſperi.

Apud

Apud Peruſiam cùm fortiſsimè defenderetur à pręſidio, & cùm Pręfectum eius Cyprianum, nullis uijs, neq; promiſsis, neq; armis potuit ſuperare: obærato quodam ex militibus eius, curauit occidi. Sed milites perſecuti parricidam, urbem tuebantur. Igitur fruſtratus ibi Totilas: nec tempora perdere uolens, duxit Romam.

¶ Roma à Gotis obſidetur. Excurſionibus Romani uincuntur. Frumenta è Sicilia aduecta diripiuntur à Gotis. Legatio Romana nihil agit. Caput. ix.

VRBEM Romam iterum obſidere uenientes Goti, ſatis firmum inuenêre ibi militum præſidium. Præfectus erat Beſſas: & cum illo Conon Neapoli nuper emiſſus, cum non contemnendo ſupplemento, quòd nuper miſerat Belliſarius. Totilas autem inprimis curauit: agreſtibus & ruricolis nullã inferri moleſtiam, ab initio in finem uſq; ſuæ gubernationis.

Lex laudabilis.

Militum non contemnenda cohors urbs egreſſa cũ Pręfectis, caſtra metantes, Gotos laceſſunt. Orta eſt pugna. Et primò cedere Goti uiſi. Inde ubi incaluêre brachia: multis cæſis, minor pars ægrè in Vrbem retruditur. Inde famis timor, quòd claſſem Totilas teneret in mari, eam quam habuit ad Neapolim. Et in ipſo Senatu facta proditionis ſuſpicione, Cetheus uir primarius pellitur Centumcellas. Belliſarius autem Portuenſi urbi præſidium immiſit. Qui egreſsi in mare, claſſem uexabant: multumq; per uices commeatum importari procurauerunt. Sed dum illis audentius inuehuntur, à maiori numero opprimuntur. Qua occaſione Onerarię, quas frugibus onuſtas miſit Sicilia Romam Papa Vigilius, ibi exulans: ex itinere quod accępit in Conſtantinopolim pauſans: intercipiuntur à Gotis, & creſcit fames in Vrbe.

Vigilius Papa.

Interea manus Gotorum alia, iubente Rege, Placentiam urbem ad Padum obſedit: quæ ſola eius Prouinciæ in fide permanſit Imperatoris. Belliſarius opem ferre uolens, & urbi Romæ, & Placentiæ, copias tantas non habebat: & erat terrificum, cum parua tranſire manu per Prouincias, quæ Gotis paruerunt. Igitur ipſe diſpoſito Rauennæ ſatis firmo præſidio, nauigauit Dirrachium. ut exciperet ibi nouas copias ab Imperatore uenientes. Interim captis frugibus, quas Papa ſubmiſerat: extremæ famis metus urbem præmebat. Ciues Pelagium Diaconum, multa pietatis opera exerentem, in ea calamitate adoriuntur: rogantquè, ut Legatione ſuſcæpta, ad Totilam Regem paucorum dierum inducias oret: intra quas ſi nullum ſit obſeſsis auxilium, futuram deditionem. Suſcæpit ille ciuium præces: & exiens Regem uoluit conuenire: iam ſcientem ex transfugis, quis eſſet rerum ſtatus in Vrbe. Volentẽ exponere mandata, Rex pręuenit, graui oratione increpans

Legatio Rom. ad Totilam.

Romanorum

Romanorũ ingratitudinẽ. quod nulla apud eos eſſet memoria benefi ciorũ ab Rege Theodorico, & in omni gente. Nullũ ſe audire Legati onis uerbũ: niſi Romani æmolitis mœnibus, ſe in fidẽ uictoris permit tant: accæpturi leges, quas uictor imperauerit. Pelagius audita ſæu eri tate, conſtanter reſpondit. Quandoquidẽ inquit Rex, uocẽ Legati au dire nõ ſuſtinuiſti: ſed præcidiſti omnẽ colloquij uiã, ad Deũ confugi mus: q ſolet ſuperbis reſiſtere. Hæc fatus, eueſtigiò in Vrbẽ reuertit.

¶ Romam nouis copijs Belliſarius contendit. At Totilas uiam illi obſtruit. Ceduntur interim Goti apud Dirachium, oppido amiſſo. Caput. x.

CIVES autem cernentes re infecta redijſſe Pelagium, miſerabiliter animis conciderunt: incerti quo ſe uerte rent. Statuerunt tamen, extrema omnia pertentare, prius quàm ſe cru deliſsimo hoſti permitterẽt. Paſsi ſunt hac fame infanda. Interea uene rant à Conſtantinopoli nouæ copiæ Dirachium ad Belliſarium: ſed non quantas res poſcebat: maiores autẽ Vere aſpirante miſſurus Im perator, gentes ad Danubij ripas incolẽtes præmiſit nuncios. Iam in Concilio apud Duces uertebatur: quis rerum gerendarũ ordo eſſet. Omnes Romam ex difficultatibus eruendã cenſuerunt: at qua id uia fieret, ſententiæ diſcrepant. Erant quibus uideretur, toto agmine per Calabriam et Campaniam eundum Romam, ne in partes diſciſſæ co piæ, minus hoſtibus obſtarent. Belliſarius eam probauit ſententiam: ſi non diuturna Romanis expectantibus mora eſſet. Sciebat famis an guſtiam, ſuorum ad mare interitum, ademptionem frugum de Si cilia miſſarum. Itaquè quàmprimum Romæ ſubueniendum. quòd quinta die portum, flantibus uentis, teneret: per terram uerò nimis longinquum, & itinere ipſo, & hoſtium incurſu uidebatur. Itaquè claſſem ſuam appulit Hydruntum. Goti obſidentes, ceſſẽre maiori agmini, tranſeuntes itinere duorum dierum uſq; Dirachium: quàm primum ſignificantes Regi ſuo, ueniſſe Belliſarium cum nouis co pijs (ut ipſi rebantur) inde terreſtri itinere ducturum Romam. Quod cùm audiſſet Totila: ſtatim ſe præparauit magnis uiribus, obuiam proficiſci. Vbi uerò cognouit à mari uenire, totum ſe ad reſiſten dum iuxta urbem apparabat. Et ut Tibris innauigabilis fieret, ubi maiores artant fluuium anguſtiæ, ibi pontem inſtruit, catenam què grandem uenientibus à mari oppoſuit. Ad extrema pontis tur res ligneas, firmis præſidijs locauit, ut aditum obſtrueret uenienti. Et Belliſarius quidèm nauigans, tenuit cum claſſe portum. Ioannem unum ex Præfectis cum equitatu Hunorum fortiſsimo, miſit iti nere terreſtri. Qui in prouiſos Dirachij Gotos adortus, fudit, oppi dumq;

Pons ſupra Tibrim.

Cadunt Goti.

dumq́; cœpit. Inde quartis caſtris Canuſium uenit. Ibi ex Lucanorum primoribus offendit hominem, qui Græcorum iniurias in Lucanos, Brutiosq́; oſtendens: cõactos populos defeciſſe contendit iterũ ad Gotos: facilè redituros, ſi clementiã cũ benignitate Dux illis monſtraret.

¶ Lucani & Brutij Imperatori ſe dedunt. Ad pontem Tiberis fortiter pugnat Belliſarius, igne immiſſo. At Iſaac Præfecto capto, cedit. Caput. xi.

TOTILAS id comperiens: expeditum è ſuis equitatũ Capuam quàm occultiſsimè ire iubet: à tergo adorturũ copias Belliſarij equeſtres: cætera ſibi curæ fore. Ioannes ubi intellexit Gotos in inſidijs latere: timẽs, deflexit ex itinere in Brutios, Lucanosquè: & Præfectum Gotorum ibi manentem, prælio aggreditur. Funduntur plurimi, cęteri cum Duce ſuo deduntur Ioanni. Quo uiſo, Lucani, Brutijq́; ſtatim ad Imperatorem rediere. Belliſarius autem accuſabat, Ioannis tarditatem condemnans. quòd nõ cum Gotis, qui Capuę erant, congreſſum inſtituiſſet. Igitur deſtitutus eo conſilio, cùm tantas copias nõ haberet: ut fideret terreſtri itineri, per Tiberim ſtatuit introire Romam cum cõmeatibus. Beſſę in Vrbe Pręfecto mandat, ut propè diem parato agmine, hoſtes diſtineret, quo ſibi tutior foret aditus. Ad rumpendũ pontem, & expugnandũ hæc excogitauit. Rates duas ferreis roſtris munitas, tignis iunxit, & ſup̱ utramq́; turrim erexit ſublimiorem quàm eſſent ad pontem. Inde dromonibus fruges impoſuit, armauitq́; fortiſsimo milite. Reliquam multitudinem per ripam naues trahere, & ad pugnam ſtare præcepit, ipſe in unam ex dromonibus aderat. Goti ſe nuſquam oſtentarunt, donec ad catenam perueniretur. Ibi ſe opponunt tranſeuntibus. Sed uincuntur. Itaq́; catena ſuſtollitur. Goti ſe ad ſuos recipiunt. Cùm ad pontem peruenitur, Goti fortiſsimè dimicant ex turribus, & Pontis ſubſidijs. Ibi Belliſarius de ſublimiori ſua turri, uas piceum incẽdit, proiecitq́; in turrim Gotorũ. Quæ ipſam cum Gotis incendit non minus ducentis. Iam propè erat, ut uictores Græci Pontem rumperent. Reliquerat autem Belliſarius ad urbem Portuenſem in dextra fluminis uxorem cum ſuppellectile uaria, & pręfecit cohorti Iſaacem, qui tueretur. Ad primum autem incendiũ turris, nuncius uolitabat in portum: Belliſarij proſpera nuncians. Tùm Præfectus Iſaac uolens & ipſe cumulare gaudia uictoriæ, cũ militibus amne trãſmiſſo, Gotos laceſſabat, & primo quidẽ impetu fugatos exterruit. In ſe aũt uerſi, Iſaac Pręfectũ, cũ multis cœperũt, nonnullis antè cæſis. Huius infelicitatis nuncius uenerat Belliſario anteq́; pontẽ expugnaret, ueritusq́;, ne in periculo uxor, cũ omni ſuppellectili eſſet, omiſsis ad pontẽ rebus, aduolabat. Vbi uidit ſalua eſſe omnia

Vincuntur Goti ante pontem Tibris.

Iſaac capit.

in Portuenſi

In Portuēſi oppido, comperit & uictoriam pulchram de manibus extortam, & caſſo ſe timore territum.

¶ Romanorum fames horrenda. Totilas proditione Vrbem ingreditur, & obtinet. Parcit tamen populo Pelagij diaconi interceſsione. Caput. xij.

INTEREA Romæ intolerabilis fames. Equi, muli, aſini conſumpti: ad canes, et mures uentum erat. Fecerat hanc pertinaciam, & proxima Belliſarij, ſed fruſtrata expectatio: & irati Regis in Romanos indignatio. Multi fame intra domeſticos parietes interierūt. Alij herbas, & herbarum radices, etiam beſtijs intactas, deſyderauēre. Quatuor erant ad portam Aſinariam Iſauri milites: qui proditionis conſilium inierunt, demiſsi per funem Totilam adierunt, oſtendentes capiendæ Vrbis uiam. Mittit cum illis è ſuis, qui conſyderent. Quibus uidentibus, Iſauri per funem reaſcenderūt. Totilas armatum exercitum ad ſe iubet conuenire, pręmittit qui ex condicto per funem aſcendant. Illi protinus ut conſcenderant, ad portas demiſsi, ſecuribus aperiunt, exercitum Totilæ intromittentes. Continuit aūt cùm eſſet ingreſſus, exercitum in ordine ad portas, donec diluceſceret. Romam eſſe captam, rumor urbem peruolitat. Fœda & miſera ubiq; fuga per diuerſiſsimas portas. Alij in templa confugiunt. Alij domibus occluduntur, morituri in penatibus. Sæuit ubiq; gladius. Sternuntur obuij ſine diſcrimine ætatis, ſexus, cōditionis. A Laterano per Vrbem Rex ibat uerſus S. Petrum. Ad latera eius ſtillantes ſanguine gladij. Ad Vaticanū occurrit Pelagius, ſacris indutus, Euangelia Chriſti baſiulans, & genubus nixus, miſericordiā implorabat. Num tandem inquit Rex, Pelagi, uenis ſupplicatum? Ille refert. Quando ſuperna Maieſtas te mihi, populoq; dominum impoſuit, ſupplicare pro hoc grege populi nō erubeſco. Parce, miſerere. Motus Rex, iuſsit gladios recondi, neminem ex hoc iugulari, matronas forè intactas. Prædam rerum Militi permiſit, corpora libera eſſe mandauit. Non erat Gotis leue Totilæ Regis edictum. Sciebant ſæueritatem eius in diſciplina militari. Itaq; interdictis abſtinuēre, ſolis uſi permiſsis. Inde cōuerſus ad ſuos. Videte inquit rerum fluxam conditionem humanarum. Cernite fortunæ mutationes. Paucis ante nos annis, Ducenta Gotorum milia, ſeptem milibus expugnauit & uicit Belliſarius. Ego non totis quatuor milibus, uiginti Græcorum milia ſuperaui, & iam Vrbem Romani orbis quondam dominam, ſub pedibus tenemus. Proinde non ſuperbiendum nobis, ſed DEVM præ oculis habentibus, fortunæ mutationes extimeſcamus.

Proditores Vrbis.

Roma capta.

Totilas ad ſuos.

*
*
*

¶ Roma-

¶ Romanos Rex Totila ingratitudinis uitio arguit. Legatos mittit ad Imperatorem cum mandato ſatis duro. Caput. xiij.

INDE uocatis Romanis, grauiter illos cõarguit: quòd bonorũ ab Gotis immemores: cùm Theodoricus Odoacrem tyrannum illis abſtuliſſet: tributis liberos, omni honore affeciſſet. Nulla ab Gotis affecti iniuria, tam facile ad Græculos, à quibus nulla unquàm bona haberent, defeciſſent: qui nullis rebus, niſi emungendis theſauris ſtuderent: Ciuitates ſub Gotis liberas, tributis onerarent: uectigalibus præmerent. Meritò illos luiſſe, luiturosq́ pœnas tam inhumanæ ingratitudinis. Ita ſine ulla ſpe bona Romanos dimiſit. Accuſabatur illa tempeſtate Ruſticiana, nobilis mulier, uxor quondam Boëtij: quòd ſtatuas Theodorici ſubuertiſſet. Totilas ubi audiuit: iuſto dolore, ob occiſos patrem & maritũ innocẽtes uiros, percitam id peregiſſe fœminam, abſoluit. Inde Legatos ad Imperatorem miſit: Pelagium, de quo ſupra, & Theodorum Romanum ciuem. Eos maximis ſacramentis obligauit, fideliter mandata peragere: & ad ſe properanter redire. Summa mandatorum hæc fuit. Si uelit Imperator Gotos habere amicos, fœderatos ad omnes expeditiones bellicas: fidele, magnũque promptè laturos auxilium: tùm ſe Romam conſeruare, & amplificare paratum. Sin aliud ſibi conſiliũ ſedeat: Romam eueſtigiò euertendam. Neq; enim occupato bellis, eam ſeruare ſit facilè, neq; hoſti permiſſurũ ea frui incolumi. Nauigarunt Oratores: & Imperatorem conueniũt: addentes præces cum lachrymis, niſi miſereretur ille urbis Romæ, actum de illa. Scire ſe, Goti Regis ſæueritatem. Semel extinctam Romam, ſecum trahere clarum ibi ortum nomen Imperij. Ille nihil aliud reſpondit. Eſſe in Italia Belliſarium: illius arbitrio rem fore permiſſam. Manebat in portu Belliſarius febre laborans. Ioannes aũt in Lucanis ea agebat, ut & Gotus arma iſthuc mitteret, quæ conatibus illius reſiſterent. Et tamen Romani Legati, cùm hoc quod accæperant, reſponſo abire nolentes: obuios præhenſabant, qui apud Imperatorem poſſent aliquid, ut miſericordiam pro Imperij matre impetrarent.

Suetiæ lib. 3. cap. 12.

Totilæ humanitas in ſexum muliebrem.

Mandata Totilæ.

¶ Romam Totilas incendio conſumit: penitus uacuam relinquens. Calabros, Lucanos, Bruciosq́ deuictos recipit. Caput. xiiij.

QVOS penè iam erat annos ibi Papa Vigilius, cauſam dicens aduerſus Imperatricem: de reſtituẽdo Anthemio ad ſuam ſedem, quod pollicitus eſſet ante Pontificatum. Et ille ſe tueretur: Non poſſe ſedentem in Petri cathedra aliud, quàm quod iuſtũ ſit ſentire. De malis promiſsis ſe ſatis penitêre. Et cùm Imperator huic

cauſæ adhiberet Pelagium: ſi Papam flecteret. Ille, quo ſæpius ad conſpectum Imperatoris ueniret, non recuſauit, Noluit tamen ſcelus ſuadere Pontifici. At quicquid bonus Pelagius cum ſuo conſorte, ad flectendum rigorem Imperatoris, ad cōmiſerationem urbis Romę intenderant, uanus erat conatus. Nihil proficientes, triſtes redierunt. Audiens autem Rex Totilas Imperatoris reſponſa: dubius quid faceret hęrebat. Et tamen negari ſibi conſpiciens, quæ equiſsimè poſcere uidebatur: conſiliū ſumpſit euertendę Vrbis. Auxit indignationem: quòd Ioannes in Lucanis treugas uiolaſſet. Igitur inſurgens crudelitate mirabili: mœnia pro tertia parte ſolo æquauit. Capitolium incendit: circa forum, & Suburrā, & uiam Sacram omnia conflagrauit. Fumabat Quirinalis mons: Auentínus flammā incēdij euomebat. Fragor ruentium domorū ubiq; audiebatur. Inter hæc incendia multitudo urbana, cum coniugibus & liberis, ſedibus patrijs educebantur. ne deplorandi quidem miſerias ſuas libertatē habens. Totilas populum ac turbā per oppida Campaniæ diſperſit. Senatores uerò & Patricios, obſidum loco circa ſe retinuit. Roma poſt hęc cum toto exercitu egreſſus: eam deſolatam penitus, ac uacuā reliquit: ut neq; uir quiſquā, neq; fœmina remaneret. Inde Totilas exercitus partem contra portū collocauit: in loco qui dicitur Algidone. Ne Belliſarij milites quicquā molirī per eius abſentiā ualerent. Ipſe cum reliquis copijs aduerſus Ioannem in Calabros profectus eſt. Ioānes uerò ſimul ac Totilā aduerſus ſe uenire cognouit: nō prius conſtitit, quàm Hydrunto ſe recepit: quod eſt ultimū Calabrię oppidū. Itaq; ubi ad eas partes Totilas peruenit: paruo momēto Calabros, Lucanos, Brutios, præter Hydruntos recepit.

Roma incē dio deuaſtatur.

Intereà cùm ubiq; Gotis omnia proſperarentur: Spoletū ab illis defecit. Cuſtodiebatur arx ſola. Nā mœnia Totilas euerterat. Arx uerò facta erat ex Amphitheatro, quod antiquitus in ea urbe fuerat. Autor uerò defectionis fuit Martianus quidā Conſtantinopolitanus: q cùm inter cuſtodes eſſet, inita cum. xviij. militibus cōiuratione, Pręfectum pręſidij interfecit: arcemq; Belliſario Duci ſuo tradidit. Tarentū inde oppidum calabri, non totū tamen, ſed partem eius comminuentes, reparauêre: Inde Totilas omnibus in ea regione Italię oppidis præſidio firmatis, in recuperandam Rauennam cœpit reſpicere.

Spoletum deficit.

¶ Romam Belliſarius dirutam, breui inſtaurat occiſo Totilæ Signifero, Goti uexillum tutantur. Senatores aliquot Romam remittuntur, Ioannem Ducem Totilas perſequitur. Caput. xv.

ROMA poſt Gallorum Senonenſium memoriam, nunquam

quàm deſerta: nunc ab Gotis euerſa, manſit ſine habitatore. Sed Belliſarius febre liberatus, conſilium quàm occultè cœpit de ea reparanda. Paucosq́; conſcios habens: cùm portum modico, ſed quod ſatis uidebatur, præſidio firmaſſet, Romam mirabili celeritate reparauit: conuulſa mœnia, & oppleta foſſata, militum diligentia, ac promptiſsima utens opera, intra uiceſimumſeptimum diem, plus in ea muniendа peregit, quàm poſſet quiſquam ſuſpicari. Portas tantùm nullis repagulis firmauit. quòd fabri deeſſent. Totilas cùm comperiſſet: omiſſis rebus omnibus cum Rauenna, aduolauit: nouam molitionem impediturus. Aduenerant iam ante ciues de propinquis oppidis, ad patriæ reparationem alacres. Goti primo ſtatim impetu capere urbem præſumentes: cum cernerent opinione ſua munitiorem, ad pugnam accinguntur. Nec ſegniter Belliſarij milites reſiſtunt, conglobati ad portas, et per mœnia diſpoſiti. Repellunt ſæpè Gotos. Aliquando ipſi repulſi, retrocedunt. Et pugnam in noctem protrahebant. Peruigiles excubias egere. Vtcunq; poterant, portas obturauêre. Poſtera die innouata ad omnes portas pugna, pertinaciter continuata eſt diu. Concurrerant aliquando magnis uiribus. Signifer Totilæ proſternitur. Ibi uerò contentio duriſsima pro Signo. cùm ſuum Goti uendicarent: & Romani decus ſuum cogitantes, nouo ardore ad capiendam inſtarent. Sed Goti defenderunt. Totilas Tibur, quòd tenebat, redit. At Romani: ne per Anienem incurſaret, pontes præſciderunt: & habet ripas amnis ille præruptè altas, & uado eſt intranſibilis. ut difficile fuerit à Tibure Romam incurſare. Ad Peruſiam deinde à Gotis diu laboratum eſt, fruſtra obſidendo. Ioannes compertum habens, Belliſarium Romæ eſſe: gratiam inire uolens: Senatores, quos ſub Militum cuſtodia Gotus per ciuitates diſtribuerat, reducere ex oppidis, quorum nulla per Campaniam erant mœnia, contendebat. Et hoc proſpiciens Totilas: manum illuc ualidam equitum ire iuſsit. Sed collatis uiribus: à Ioanne uicti ceſſerunt. Itaque repertos ibi Senatores, Romam miſit. Prçter Clementinum, & Horreſtem: quorum alter Imperatoris iram ueritus, alter equos cauſatus ſibi non eſſe, reſtiterunt. Maior tamen Senatus pars in urbe Portuenſi erat. Ibi recepta, cùm Gotus urbem incendiſſet, fœminas plures Senatorij ordinis Ioannes remiſit. Totilas hæc audiens: relicta ad obſidionem Peruſij parte exercitus, ipſe cum expeditis magno itinere per Picentes in Campaniam contendit in Calabros: ſumpturus de Ioanne uindictam. Conuenerant ſub noctem, & collatis uiribus, non multi ceciderunt: ſed Ioannes cum ſuis fatigatus eſt: & diſsipatos milites, in Hydruntum colligit. Splendidum erat hoc Regis factum, pro celeritate magnorum iti-

Romã Belliſarius reparat.

Aniensis fluuius.

Remittuntur Senatores.

nerum: quæ ipſe eques armatus cum militibus confecerat.

Conon auarus, Romæ à militibus trucidatur. Victi Goti, rurſus uincunt Græcos. Rufsianum illis deditur. Peruſiam ui capiunt. Caput. XVI.

IMPERATOR literis quàm frequentibus Belliſarij pulſatus, nouas copias miſit peditum, ſcribens Belliſario, ut illas in Calabria expectaret. Eò nauigans Dux, Cononi Legato urbem Romam commiſit. Is auarè annonam uendens: & precium quotidiè augens, ſuo intentus lucro: à militibus occiditur. Belliſarius copias receptas exponens: equites præmiſit in locum pabulo promptu. Quorum pars incidit in Gotorum obuiam manum: quam miſit Rex ad Rufsianum occupandum, quod Ioannes tenebat. Commiſſo prælio, Imperatorij ſuperant. Quod cum Rex Gotus acciperet: didiciſſetq́;, indiſciplinatam Græcorum ſtationem, ſuperueniens, omnes penè cæcidit. Solus alter ex Præfectis, cum duobus equitibus elabitur. Belliſarius accæpto nuncio de amiſſo equitatu: mare iterum cum peditibus tentauit: & ui tempeſtatis adactus, à Crotone Italiæ, in Meſſanam Siciliæ diſpellitur. Rufsianum interea à Gotis obſidetur. Pacti milites, niſi infra certum tempus adiuuarentur, deditionem facere. Intereà Belliſarius Hydruntum cum claſſe redijt. Superuenêre noua ſupplementa. Iam auctus copijs, obſeſsis opem ferre ſtatuit. Adnauigat Rufsianum. Goti per littora diſpoſiti, aciem oſtendere. Territi Græci, retrò abeunt. Decernunt in Concilio: equitatum ire in Picentes: ibiq́; laceſſere Gotos. quo Totilam ab obſidione auocent. Ille miſsis equitibus, occurrit tumultuantibus, in obſidione perdurãs. Et cùm omnia obſeſsis defuiſſent, pacti ſunt deditionem. quando nullum oſtendebatur auxilium. Rex paciſcentibus reſpõdit. Vnius perfidi inter eos pœna contentus, cæteros in militiam ſuam, ſi uellent, conſcriberet. Alioqui abituros cum ſingulis ueſtimentis. Ita Rufsianum deditur. Præfectum militum, quòd eius iuſſu in diem præfinitum, deditio non fieret, iuſsit occidi. Remanſit cum eo magna pars militum. Cæteri relictis equis & armis, Crotonem uicinam urbem petierunt. Hoc in rerum ſtatu cùm eſſet Belliſarius Romæ: iam pertæſum eſt illi, diutius bellum gerere: præmiſſa Antemia uxore, apud Imperatricem agere præcepit: ut reuocaretur. Et Imperatricem quidèm fato functam reperit. Apud Imperatorem facilè impetrauit. quòd belli Parthici metus recrudeſcebat. Et abiens Belliſarius: Roma Diogenem uirum prudentem & fortem, Legatum reliquit: cum tribus milibus militum. Eo abeunte, Goti Peruſiam diu obſeſſam, armis cæpêre.

Cononis auari mors.

Rufsianum Gotis deditur.

Belliſarius militiæ cedit.

Peruſia capitur.

Romam

¶ Romam Totilas ſecundò, proditione obtinet.
CAPVT XVII.

TOTILAS proſperatis undiquè rebus, cùm abſceſsiſſe Belliſarium intelligeret: urbẽ Romam tertia cinxit obſidione. Iam autem in eam formam reparata ciuitate: ut quoniam forte inerat præſidiũ, nulla ſpes capiendæ Vrbis foret Gotis: niſi fame. Nam finitima oppida in Gotorum erant poteſtate: & expugnata Portuenſi urbe, nihil à mari importari ſinebant. Erant Conſtantinopoli ciues Romani, & ad hoc miſſus inſuper Godyngus uir Senatorius: qui agebant, ut Imperator Belliſarium Italiæ procurandæ remitteret. Alioqui actum eſſe de Vrbe. Ille ſibi res Italicas curæ reſpondit fore: ſed alijs interuenientibus, res antiquatur. Cùm iterum atquè iterum urgerent: Liberium quendam ex Nobilitate Romana, pronunciauit Ducem Italici belli: & apparatibus comparandis cœpit indulgere, ſed ex alijs intermittitur. Itaq; Roma laboraſſet fame: niſi prouidentia Legati rebus conſuluiſſet. Is omnia pridem loca intra Vrbem uacantia, frugibus conſeuit, in hortis, in diuerticulis, in campo Martio. Quæ res inopiam ſuſtentabat. Et erat Vrbs eo modo in longum ſuſtinenda: ſi non proditio interueniſſet. Nam milites ad portam Capenam, quæſti: quòd nullis diu ſtipendijs præmiarentur, ad Totilam ibant: præmium magnum pacti, traditæ portæ. Ea erat S. Pauli. Rex ubi audiuit, collaudatos, benè ſperare iubet. Intereà tubicines per noctem lembis impoſitos, per Anienem iubet introire Vrbem: & quàm maximo poſſent ſtrepitu, tubis clangere. Ille interim ad portam ſtabat parato exercitu. Clangebant tubæ, & Vrbis uelut captæ ſignum præbuêre. Dum trepidant alij, concurrentes ad clangorem, proditores Vrbem reſerant: exercitum ſinunt ingredi. Ita nunc ſecundò ab Totila Vrbs capitur. Præfectus cum militibus, diuerſa porta dilabentes, fuga ſibi conſulunt ad Centumcellas. nam ea in fide Imperatoris fuit. Hoc Gotus proſpiciens: inſidias eò collocauit, quas inciderunt prodeuntes. & alijs aut captis, aut cæſis, Diogenes ipſe elabitur.

Strata-gema.

Roma ſecundò à Totila capitur.

¶ Paulum Siculorum Præfectum, cum militibus ſuis in gratiam recipit Totilas. Romam inſtaurat. Vaticinia audit S Benedicti. Caput. xviij.

PAVLVS equitum Præfectus ex Sicilia, uir fortiſsimus: ea nocte multis in locis, prælia multa perfecit. Ad extremum, cum quadringentis equitibus, pontem & molem Adriani apprendit, grauiter afficiens propinquantes Gotos. Totilas aſpiciens, Sinite inquit hos ſine ſanguine, & impendio meorum euocandos: non habentes unius diei eſcam. Igitur diem illum ſine cibo agen

tes:inter ſe quid faciant, deliberant. Deditio turpitudinem habere ui-debatur:& erat incertum, ſi permitteretur, qua fide impleretur à Rege truculento. Erant quibus equi in cibum mactandi uiderētur. Horrebant inſuetum cibum. Fugę nulla ſpes. Igitur Paulus in medio ſuorum concionatur, uir fortis ad fortes. Quocunq; nos uertamus commilitones, extrema nos circumſtant. Nam fugæ nulla facultas eſt: circumfuſis hoſtium copijs, ac nos impigrè obſeruantibus. Deditio autem, ſupra turpitudinem, uilitatemq; conſilij, cruciatus inſuper, & excarnificationes portendit. Barbarorum enim ſæuitia, ſimplici mortis genere contenta eſſe nō ſolet. Durare uerò in obſidione, ac cibo equorum paſci, eorum eſſet, qui auxilia ſibi uentura expectarent. Nobis autem carentibus ea ſpe, nulla ratio ſuadere hanc tolerantiam poteſt: niſi uiliſsima detrectatio mortis. Ceu pueri formiduloſi, dolore confici malunt, quàm ferro ſecari. Ego uerò dedi hoſt ibus, & tabeſcere inedia: eorum puto, qui cor & ſanguinem non habent. At nobis ſtrenuis, & præliorum non inſuetis, glorioſa mors complectenda eſt. Sic enim moriamur: ut ſanguine hoſtium madentes, non inulti cadamus. ne rideat hoſtis noſtri interitus, ſed fleat. Nec iugulum noſtrum præbeamus, ſed iugulum ſuum ferro noſtro perfringamus. Quid enim paucorum annorum acceſsio nobis prodeſſet: cùm & ſi nunc ſeruati, paulò poſt ſimus obituri? Gloria extendere uitam hominibus poteſt: natura non poterit. Ite igitur mecū ad glorioſam mortem, quam ciues ſimul & hoſtes admirabuntur. Hic dictis incenſi equites, morti ſeſe deuouerunt. Quocircà complexi inuicem, & oſculati, certiſsimo moriendi propoſito, ad dimicandum ſe parant. Erat uerò conſilium: in proximam Gotorum ſtationem irruere, factaq; permagna hoſtium cæde, pugnando interire. Quos cùm uideret Totilas, ad extremum caſum parari: ueritus, ne hominum deſperatorum conatus, maiorem quam pro numero Gotis cladem adferret, Caduceatore ad eos miſſo, optionem permiſit. An receptis armis & equis, militare uellent Totilæ? Aut illis omiſsis, ire quo uellent? Statim omnes militare Regi peroptarunt. Præter Paulum præfectum, & Iſaurum quendam, qui quòd uxores haberent, & liberos, ire Conſtantinopolim elegerunt. Quos ex uiatico, & cæteris rebus adiutos, ire permiſit. Romanos autem, qui ad Templa confugerant, liberos eſſe iuſsit. In Vrbem Romam non amplius deſæuit: ſed quantò ante ſtudio deſtruxit, tantò nunc impenſius cuncta inſtaurare connititur. Ædificia pridem incenſa renouauit. A Belliſario ſemiplena conſummauit. Ludos equeſtres, ac cætera magnificentiæ opera, quæ florentibus rebus celebrabantur reſtituit. Quo ciues ſparſi, maiori in patriam deſyderio redirent.

Fames Romæ.

Oratio Pauli ad ſuos.

Vna ſalus uictis, nullam ſperare ſalutē.

Romā Totilas reparat.

rent. Hinc morum in Rege, ac animi mutationem: Alij uoto, quod
ſanctis creditur Apoſtolis emiſiſſe, prodire uolunt. Alij ad commodi
tatem gerendi belli referunt. Nonnulli uerecundia adactum ferunt,
quòd cùm nuper Francorum Regis filiam depoſceret coniugem, re-
ſponſum illi aiunt. Non credi illum Regem eſſe Italiæ, qui caput eius
ſubuertiſſet. Sed uerò ſimilius eſt (quod ſcribit beatus Gregorius)
poſt primam urbis captiuitatem, adijſſe Regem S. Benedictum, qui
in Apollinis pridem templo, in Bauro caſtello tum demorabatur.
Voluit Rex experimenta ſumere ſanctitatis: ſi Benedictus incomper
ta noſſet: Vnum ex ſatellitibus Regio indutum apparatu, ipſe in tur-
ba ſecutus eſt. Benedictus obuiam prodibat Regi ſuperbo in anterio-
ra. Ceſſerat turba deuia ſimulato Regi, cùm prodiret Benedictus. Sta
bat ſolus in conſpectu S. Patris. Ille hominem iuſsit in turbam conce-
dere, & oculis deſignatum Totilam euocabat. Hortatur, ut Iuſtinia-
num ſectetur, Sanctimoniam ueneretur. Prædicit iterum ab eo Ro- Vaticinium
mam capiendam. Et Siciliam eius poteſtatis futuram, & nouo anno S. Bernar-
Regni occidendum. Creditum eſt, cùm pars ab eo denunciatorum eſ di.
ſet impleta, finem uitæ denunciatum, terruiſſe Regem, ut manſue-
ſceret.

¶ Centumcellas Rex præfixo tempore, dedi mandat. Proficiſcens in Siciliam, Tarentum, Ariminum & Regium prius obtinet. Italiæ prouidet Imperatore. Caput. xix.

ROMA iterum in poteſtatem Gotorum facta, iam me-
liori ſpe agebat. quòd Rex mutatis moribus, iam habitaret quaſi pa-
ter cum filijs. Igitur in Siciliam reſpexit, inquè eam ſubmittendam,
armari & fabricari claſſem iuſsit, longas naues, cum onerarijs. Prius
tamen Centumcellas, uicinam Romæ urbem, adhuc ſolam Imperato
ri in ea regione parentem, ſubijcere conatur. Inq; eam ducit paratum
exercitum. Defendit eam Diogenes nuper Roma elapſus, cùm urbs
caperetur. Totilas oppugnaturus, alloquitur Præfectum. Vrbem de-
dat, aut ad pugnam prodeat. Ille reſpondit. Pugnare, ſibi in animo nõ
eſſe. Vrbem dedere antequã Imperatori inſinuet, ſi ille eam tueatur,
indecorum ſibi fore. Si patiatur, permittatq; tempus, ut inſinuetur, &
ad terminum conſtitutũ nihil fiat, tum ſe deditur ũ. In hæc pacta dan-
tur utrinq; obſides, ut nihil tamẽ Rex tempore medio in oppidũ mo-
liatur. Inde claſſe iã expedita, in Siciliã transfretare contendit, & in ip
ſo itinere (quòd exercitus per terrã ibat) Regiũ in finibus Italiæ obſi-
detur. Tarentũ capitur. Submiſsis aũt ad Regium copijs, reliquũ ex- Tarentum,
ercitũ tranſportat in Siciliã. Interim in Italia Ariminũ Goti accipiunt: Ariminũ,

Regium. Regium quoq; non diu inde à Græcis per deditionem accipitur. In Sicilia parua quidèm oppida, ſtatim Gotis ceſſerunt. Apud Siracuſas diu ſedendum fuit. Intereà Senatores, qui Conſtantinopoli fuere: quotidiè Imperatotoris aures pulſabant, ut liberandæ Italiæ intenderet. Nec audiebantur: donec uno die ex multis urbibus, Italiæ aduerſa nunciarentur, quòd captum Ariminum, Tarentum, Regium: Sicilia quoq; peruaſa à Gotis. Tum motus Imperator, Germanum fratruelem ſuum, Italico bello aduerſus Gotos Ducem declarauit. Magno apparatu ille in Italiam ducere parabat: uir magnæ apud cunctos autoritatis, & rei bellicæ Dux non imperitus: genti præterea Gotorum uenerabilis: qui Mathaſuintam Vitigis Regis relictam, Theodorici neptem, coniugem haberet poſt Vitigitem. Et cùm expedito exercitu iam teneret Illyricũ: iuſſu Imperatoris ſubſiſtere cœpit. quòd gens Sclauinorum (Vuandali hi ſunt) dudum ad Danubium habitantes, iam tranſito amne, Macedoniam, Thraciámq; inuaderent. Subſtitit ille iuſſus: et exercitus ſui terrore, quamuis in illos non duceret, Vuandali latius non excurrerunt. Quæ mora Gotis per Italiam & Siciliam tempus dabat, quæ cæperant peragendi. Exibant interea dies, quos ſibi Diogenes ad tradendum oppidum Centumcellas præſtituiſſet: & iam tradere monitus, reſpondit: rem eſſe non ſui iuris, eſſe Ducem Italicum in itinere, cuius arbitrio res gerenda. Vna erat ea expectatio totius Italiæ: in eum reſpexêre omnes. Sed dum ille in Illyricis moratur: morbo correptus, tantam omnium de ſe expectationem fruſtratur. Mox factus de eius morte Imperator certior: filios, quos ſecum duxit puberes, iuſſit patris loco exercitus curam ſuſcipere. quòd per illos non minus, quàm per patrem, ſperabat gentem Gotorum ſibi conciliare: accedente procuratione Ioannis Vitaliani, iam per Italiam multis clarè rebus geſtis, noti Ducis. Is cum adoleſcentibus exercitum Salonas perduxit: inde aſpirante Vere mox Rauennam traiecturus.

Vide ſupra libro. 3. cap. 34. &.

¶ Narſetem Salonas mittit Imperator. Cuius aduentu non expecto, Valerianus cum Ioanne & Græcis, Gotos nauali prælio deuincit. Caput. xx.

PER eadem tempora tuendæ Siciliæ, iam cum bonis copijs Liberium miſit Imperator. Ille Gotis impedire non ualentibus, per portum Syracuſas intrauit. At ueritus, ne ſocijs ad commeatus caritatem, ſua multitudo accederet: breui inde ſoluens, Panormum peruenit: ibiquè ſubſtitit. Intereà Imperator mutato propoſito: Narſetem eunuchum ſuum, Ducem Italici belli declarat: Ioanni ſcribens, ne Salonis ſoluat, ſed aduentum Narſetis præſtoletur. Erat

Narſes

Narſes uir præcipuus autoritate, apud Imperatorem primus: pecuniarum receptor & diſpenſator: cuius conſilio plura ab Imperatore gererentur, apud Deum religione fulgens: qui orationibus & uigilijs plura, quàm armis cæteri conficerent. Apud exteros reges nominatus. Omni uirtute prȩditus. Armorum ſcius. His artibus pollens: omnem bello neceſſarium apparatum inſtruens, terreſtri itinere per Thraciam contendit. Philippoli ſubſiſtens, quòd Huni duobus agminibus eam Prouinciam inuaſiſſent. Quamprimum potuit inde mouens, Salonas contendit. Iam Totilas cognito apparatu hoſtium in Italiam, ex Sicilia redierat: quam quatuor ex ſuis Ducibus commendabat, ipſe de Italia curaturus. Et ut potentiã ſuam Græcis oſtentaret: claſſem ſuam iuſsit per Græciam nauigare, omnia rapinis, & cædibus, incendijsq́ fœdare. Igitur multi intercæpti nauigantes, mare omne infeſtum habuere. Totilas Anconam obſedit: terra, mariq́ oppugnans. Valerianus Rauennæ Præfectus, cùm uiribus ſuis diffideret: Ioanni rem per literas aperit. Ille & ſi præceptum Imperatoris haberet, Salonas ante Narſetis aduentum, non deſerere: tamen in tanto ſociorum periculo nihil cunctandum ratus, naues perarmat, Valeriano cum ſua claſſe proficiſcenti fit obuius. Colloquium inter Duces eô contendit: ut iunctis uiribus, ferantur in hoſtem, ſocijs obſeſsis ſuppetias facturi. Adnauigant animis erectis. Goti quoq; multitudine nauium ſuperantes, obuiam proficiſcuntur. Fit nauale prælium, magnis utrinquè uiribus & animis initum. Acerrima diu pugna fuit. Sed Græci experientiores maritimarum rerum: Gotos inſuetos tali pugna uicerunt. Merſæ aliquot naues, cùm militibus perierunt. Captæ aliæ. Decem ſolæ fugam ineuntes. Vbi ad littus uenerant milites: ne hoſtis potiretur, naues incenderunt: terreſtri itinere caſtra petentes. In quibus tanta fuit trepidatio: ut ſoluta obſidione, mox illa pro deſertis habuere. Victores portum ingreſsi, ſocijs gratulati ſunt: et illi uiciſſim. Mox caſtra oppugnaturi deſcendunt. Vbi uacuata cernunt: commeatus in urbem miſere.

Narſes Dux.

Græci Gotos uincũt.

¶ Superantur Goti à Græcis in Sicilia. Narſes Totilam, Longobardorum ſuppetijs, bello ſternit.

CAPVT XXI.

HOC initium ruinæ Gotorum, ſic effregit animos: ſic erexit Græcorum fiduciam, ut ex hoc tempore magna fuerit inclinatio rerum Goticarum. Redibat Valerianus Rauennam, & Ioannes Salonas. Totilas partem copiarum ex Sicilia deuocauit. Itaq; Artanades Iuſtiniani, qui Liberio ſucceſſerat: multis locis in Sicilia ſuperior fuit. Nec multò poſt Crotoniacas, longa Gotorũ feſſos obſidione,

Vincunt ſecundo Goti à Græcis.

obſidione, Græcorum claſsis ſuperueniens eripuit: Gotis partim Tarentum, partim in proximos montes fugientibus. Hæc ſecunda Græcorum uictoria, Gotis rem minuebat. Et iam præfectus Tarenti, & Acheruſiæ Goti, cernentes inclinationem rerum: diffiſi rebus Goticis, cum oppidis ad Imperatorem tranſierunt. Cùm hæc eſſet conditio rerum per Italiam, Narſes per brumam copijs congregatis, ſe ad iter comparauit. Habebat uerò tantum ſolus exercitum, quantum uix omnes ſimul Duces per belli huius tempora. Pecunijs enim abundans, & ipſe in elargiendo munificus: multa undiq; arma ex Thracia, ex Græcia, & aliunde contraxit. Nam & Longobardum duodecim milia pugnatiſsimorum hominum fertur habuiſſe. Eos Albuinus Rex illi conceſsit: qui in Pannonijs tum conſederat. Quod in Dania noſtra monſtrauimus. Et Heruli, & Huni, gens natiuo (ut uidebatur) odio, Gotos inſectata: auxilijs Narſetē intolerabilem fecēre. Perſæ quoq; cum non contemnenda ſuorum manu Narſeti aderant, rebus Orientis plurimum claro. Et Gepidarum manus tanto deeſſe exercitui non paſſa eſt. Sed & Ioannes cognomento Fagos, Græcorum et Thracum ualidam manum egit. Et Ioannes Vitaliani, iam filiorum Germani, iuſtum exercitum Rauennam tranſportauit. Mouens ergò Salonis cum tantis copijs Narſes per Dalmatiā atq; Liburniam, peruenit Aquilegiam. Inde duo illi erant itinera ad Rauennam. Alterum breuius per maritima: ſed ibi paludes & ſtagna, & fluuiorum oſtia difficultatem plurimam habebat. Alterum mediterraneum ex Verona per fluuiorum uada: ubi pauci multorum tranſitum facile tenerent. Sit enim ripæ: ſic aquæ in altum deſcendunt, ut difficilè tranſeantur. Eas ſciens difficultates Totilas: Teiam ex Ducibus præſtantiſſimum miſit: qui ad Veronam copias hoſtiles Atheſi prohiberet. Sin minus: ponè ſequeretur, terga laceſſens. Narſes duodecim milia equitum Longobardorum Mediterranea miſit: ut hoſtem diſtineret, quo ad ipſe cum copijs tranſiret maritima. Longobardi gens noua: quæ non longinquam ab Gotis originem haberet: nullo repugnante, Atheſim, & deinde Padum tranſeuntes, ad Brixilli oppidi mœnia peruenēre. Parebat hoc ſemper Rauennatibus. Teias paucitati ſuorum diffiſus, hoſti longè numeroſiori, confligere non audebat. Narſes autem adiutus nauigio Venetorum, foſſas ac paludes, latus ac oſtia fluminum tranſibat: Rauēnam ingreſſus. Ibi relicto per dies nouem exercitu, Romam contendit. Arimini Præfectus ex Gotis tranſitum impedire ſategit, ſed commiſſo prælio occiditur. Trepidi milites, in urbem refugiunt. Allatum caput hoſtis Narſeti. Gauiſus eſt ille bono auſpicio, quòd primo ſtatim prælio, Dux hoſtium cęcidiſſet. Et quan quam

Daniæ libr. 3. cap. 5.

Arimini præfectus occiditur.

quàm facilè Ariminum cœpiſſet : noluit tamen tantas copias, unius oppidi obſidione teneri : ſed alacris iterſuum continuans proficiſcitur. Longobardi, qui iam ad Brixelli mœnia conſederant, multam ex uicinis agris prædam fecerunt. Totilas autem furens indignatione: in nouam gentē educere parat, raptim uocatis Tranſpadanis: tantumque fidebat feſtinans, ut Teiam fortiſsimum Ducem, non expectaret. Longobardi equitatu, peditatu Goti præualuēre. Sed quod plerisque accidit ad extrema Ducibus, nunquàm diligentius ſtruxiſſe aciem: nec unquàm perſpicacius cuncta luſtraſſe: quid ageret hoſtis? quid ſuæ uires poſſent? nunquàm circumſpectius, fortiusque pugnaſſe. Sed tum fortuna fuit, ut caderet, ſub Longobardorum efferagente: quam Albuinus Rex exercituum docuit ad prælia paratam : quotidiè educens ad gentes Danubij accolas. Occiſo Totila: qui ſuperfuēre ex Gotis, Papiam ingreſsi, tum primùm ex fuga ſubſtitere. Longobardi maximis à Narſete muneribus honorati, ad propria remittuntur. Totilæ mors.

Teias Rex Totilæ ſurrogatur. Burgundiones & Francos ſibi ille conciliat. Romani Narſetes obſidet: inito fœdere cum Siſualdo Brentorum Rege.

CAPVT XXII.

TEIAS Rex in locum demortui Totilæ à ſuis creatur. Is cernens molem belli à Narſete maximam: uicinæ gentis Duces bello ſibi ſocios aſciuit, Burgundionum, Francorum, ac Liguſtinorum Duces : quos in regionibus illis Theobaldus Metenſium Rex reliquiſſet. Itaquè Apenninum tranſeuntes Duces ipſi cum maximis copijs, ad Claſtidium conſederunt: quod eſt agri Papienſis oppidum, Pado uicinum, unde poterant commeatus facile ad illos comportari. Theias autem theſauros Totilæ Papię reconditos ſuſcipiens: uires in priſtinam Gotorum potentiam reparauit. Narſes autem tranſiens Romam, urbes, & oppida, quæ in medio fuereplurima, aut deditione, aut armis cœpit: reliquas copias ad obſidionem remiſit. Cùm autem ueniſſet Romam : & eam clauſam reperiſſet, quòd eam forti Gotorum præſidio teneri perſenſit: obſidendã curauit. Ibi triſte nuncium accæpit: de ſocietate quam iniſſet Teias cum Burgundionibus, & Francis, unde maiora ſibi, quàm putauerat belli pondera imminēre. Sed recreabat Siſualdi Brentorũ Regis oblata pactio. Is erat ex reliquijs Odöacris Rugiorum Regis, cuius populum Theodoricus iuſſit conſidere inter Alpes, et Apenninum in Taurinis: Rege illis præfecto, quem generum ſibi fecit, & filium deſtinauit. Pactionis ea forma fuit. Vt uictis Gotis, ſocius Rex aſcribi ſineretur in amicitia Romani Imperij, Teias Rex.

nobis eſt Tranſalpina)res uariæ fuere. Auxilia Burgundionũ, Francorumq́, Brixellum, & Tanetum occupare conati: audierunt, Valerianum, unum ex Narſetis Ducibus, Bononia mouere cum copijs in gentibus: quieuêre. Siſualdus audiẽs à Narſete fœdera comprobata: paratum exercitum ducit in uicinos Gotorũ fines. Nullus diu ibi pauor. Apertæ urbium portę: nihil parati, omnia uelut ad manum expoſita. Quæ res excitauit Siſualdum arma mouere. Itaq; ab nihil timentibus, omnia improuiſò facilè ſunt oblata. Teiam Regem hoc audientem, indignatio ſubit: ſimul & apud Ariminum obſidio, & in Picentibus Græcorum motus illum turbauêre. Igitur uocatis in conciliũ Ducibus: non modò ſuis, ſed & Burgundionum, & Francorum, deliberabat. Seditq́ ſententia: ut quemadmodum Narſes non uno loco, ſed diuerſis ſparſas haberet uires, ipſe quoq; diuiſis Prouincijs, res erigeret turbatas. Socijs Ducibus, negotium dat Siſualdo occurrendi: ipſe cum ſuis Gotis Italiam ſumit contuendam. Et primum quidèm Arimino ſubuenire ſtatuit. Sed id occultiſsimũ habuit, etiam his, quibus ſecretiſsima communicabat. ne qua permaneret ad Valerianum. Igitur in Etruriã ire contendit. Riſiſſe fertur Valerianus cùm audiret, quòd tantum exercitum in rætia duceret: arbitratus ibi tantas Græcorũ uires: ut facilè illum interciperẽt. Sed Teias inopinatus Bononiæ appropinquauit. Qua ex re territus, riſum uertit in uerũ timorẽ: & prius quàm proſpiceret, adfuit Arimino. Ioannes Fagos, qui obſederat, certior factus de aduentu Regis, ceſsit in montes. Teias Ariminum ingreſſus, ſuos confirmauit. Inde caſtra intra Ceſenam & Ariminum poſuit ad amnem. ut utranquè tueretur urbem. Ioannes in idipſum intentus, ſi poſſet Ceſenam capere, tempora obſeruabat. At Teias illum præueniens, eò duxit: oppugnauitq́ infelici rebus ſuis conſilio. Ibi terens tempora, quibus in Picentes ante brumã, quę imminebat, ducere potuiſſet. Nam cecidit inde tam magna nix, quanta ab hominum memoria uix uiſa: quę terram diu tegebat, ut equi culminibus alerenẽ domorũ.

¶ Narſes plurium oppidorum ſuperator, Romam ciuibus opplet. De Theſauro altero Totilæ Cumis depoſito, certior factus eſt. Ducum utriuſq; partis auaricia notatur. Caput.xxv.

INTERIM qui in Picentibus pręerat Gotorum rebus, omnia fermè oppida pro Imperatore cœpit. Teias autem magna iumentorum ſuorum perdita parte, & reliqua inualida, non ante ſummum æſtatis in Picentes peruenit. cùm hyemem totam ad Ceſenam perdidiſſet. Narſes tam longam ab hoſte nactus quietem, omnes in Campania urbes, præter Cumas, recepit, multas in Lucanis, plures in

 Brutijs,

Brutijs,per Duces ſuos.Ipſe interim Romę manens, reparationi Vrbis,& Ciuium reuocationi,atq; Vrbe implendæ totus incubuit. Narſes inter cæteram prædam,mulieres aliquot Gotorum Nobiles, in poteſtatem accæpit. Inter quas erat præcipua quædam Totilæ propinqua:quæ rem miram Narſeti aperuit. Totilam theſaurum ſuum binis locis conſtituiſſe. Papiæ: quam partē Teias tulit. Et Cumis in Arcem: cui etiam tunc Totilæ frater præerat aſſeruandæ. Narſes eó miſit magnam copiarum partem:ad expugnandam Cumorū Arcem. At dum rebus ſuis Teias ſtrennuè in Etruria, atq; Picentibus intenderet: ſocij bello Duces,in citeriore ab urbe Gallia,non eodem animo geſſere. Siſualdus Eporediam urbem cœpit. Taurinum diu fruſtra obſedit. Nemo illi ſe ex animo obiecit. Poſt interualla ſecretò inter ſe collocuti Siſualdus, & Burgundionum Duces, & Francorum: in aperto quidèm hoſtilitatem prætulerunt, ſed reuera Prouincias ad prædam inuicem ſunt partiti:tàm eas quæ Gotis,quàm quæ Imperatori parebant. Deinde Cumis obſeſsis, Teias opem ferre properauit. quòd theſauros ibi reconditos non ignoraret.

Totilæ theſaurus.

Ducum inſidelitas.

¶ Nuceriam Teias deditam occupat. Belli congreſſu maximo in biduum, Teias cadit. Conditionibus pacis, Oſtrogotorū nomen obliteratur. Caput.xxvi.

AD Nuceriam ex itinere obſidendam Teias diuertit. Ea & ſi in partibus non eſſet, ſibi tamen applicare conatus eſt. Deditam accæpit, antequàm Narſes aduentaret. Qui multum momenti in Ducum fortuna conſtituens, totis cum Gotis uiribus confligere ſtatuit. Nec detrectauit Gotus. Propinquis locis, ſolo amne Tanulo interueniente,caſtra fixerunt. Per ripam leuia ſagittarij ſæpè prælia faciebant. Et erant ipſi ſibi inuicē Duces timori, quòd magnis uterquè uiribus niteretur. Hoc erat Gotus ſecundior: quòd pontem, qui ſolus erat in flumine,in poteſtate haberet,pręſidio munitum. At Narſes facilitate inuehendorum commeatuum pręualebat. Nam Teiæ naues,quæ commeatus inueherent:partim procellis,partim hoſtibus euerſæ ſunt:ut niſi terra quam inſederat,naturas præbuiſſet fruges, fame laboraret. Abſumptis autem illis,pabulatores longè abibant:ſæpè hoſtium inſidias inciderunt. Quæ res in Concilio deliberantes, retrò ad montes abire coëgit: non tamen ab amne diuerſi. Secutus Narſes, ſub ipſis montibus caſtra fixit,certus: Gotos duriorem ibi famem experturos. Cunquè illa perurgeret:ſtatuunt in aciem deſcendentes confligere. Expectabant id alacres Narſetis milites. Goti Signis prælatis: & iumentis in monte relictis,quadrato agmine incurrētes, ab alto deſcendunt:& primo quidē impetu Narſetis milites loco pellunt: adiuti

montis

montis decliuitate. At Græci collectis animis, redeunt in prælium, acriter decertantes. Erat prælium hoc non modo ferox, ſed & inhumanũ. cùm nullus hoſtis caperetur, ſed omnes paſsim obſtãtes trucidauêre. Teias optimi Imperatoris, & fortiſsimi militis unà operã fecit. In medio, in cornibus, ubi pugnans aderat. Suos recreauerat. Iam clypeũ ſagittis plenum mutare uolebat: cùm obuerſo latere alium poneret, nouum ſumpturus: allapſa ſagitta, latus perfodit. Ita Rex cadit. Goti ta= **Teias cadit.** men ordines ſeruauêre pugnandi: iam mitius occidentes. quaſi manu pacem flagitarent. Sed protractum eſt prælium in noctem. Luce orta, ijſdem animis reditur in prælium. Græci gentem delere: Goti ſeſe tueri annitebantur. Aliquando Gotorũ de parte, pacis mentio fiebat: ſed Narſes et optimates diſsimulauêre. Is etiam dies penè conſumptus eſt prælio. Cùm Narſes, ſuis potius, quàm Gotis parcẽs, de pace audiuit: Leges hæ ab uictore dicebantur. Vt Goti ſuas quiſq; in ciuitates non redirent: prius quàm illæ in manibus eſſent Imperatoris. Erant enim intra .lxxij. annos ab introitu Theoderici, omnes in Italia geniti. Interea omnes Goti in Etruria, & Paduana regione arma deponerent: non antea reſumpturi, quàm ab Magiſtratibus urbis Romæ iuberẽtur. Ex hoc die Oſtrogotorum nomen euanuit: omnibus ut erant in ea regione nati, ſe gerentibus pro Italicis. In quam rem multum iuuit nouæ nationis, non diu poſt Longobardorum in Italiam ingreſſus. Quem in **Daniæ lib.** Dania plenius deſcripſimus. **3. per totum**

¶ Dagiſteus Dux Græcus, Gotos Duce nouo poſt Teiam erecto, bello proſternit. Captis eorũ Ducibus duobus, tertio cæſo, Siſualdo cruce ſuſpenſo, gens Gotica Italis immiſcetur. Caput. xxvij.

PROFLIGATA maximo illo apud Nuceriam prælio, Gotorum gente, cùm Rex ipſe cecidiſſet: & ſuperſtites Goti leges ſubiſſent uictoris: Narſes ad debellandas reliquias, & ad reſiduas urbes, in quibus erant Gotorum præſidia, recipiendas, Duces ſuos miſit: qui Forum Cornelij, & Lucam obſederunt. Goti cum ſocijs Francis, & Burgundionibus, opem ferre ſuis laborantibus ſtatuere. At Narſetis Duces, eorum peruenêre conſilia. Dagiſteus erat ex Græcis copia= **Dagiſteus Græcus.** rum ductor egregius: qui quantis potuit copijs ſe obiecit hoſtibus, ad Bononiam concurrentibus. Nam Luca, & forum Cornelij iam deditæ Imperatori fuêre. In hoc exercitu ſpes omnis Gotorum. Concurſum eſt totis agminibus, magno ardore animorum. Goti frementes, indignantesq;, aut ditionem recuperare: aut fortiter interire ſtatuerũt. Igitur incompoſitis ordinibus circumfuſi hoſtibus pugnauerunt. Oppreſsiſſentq; Græcos: niſi illi ſeruatis ordinibus diſciplinæ militari in=

Fugantur Goti.

ſtitiſſent. Itaq; impetus incurrentium primo ſuſtinuere. Inde etiam repulere: & ſine ordinibus pugnantes, in fugã uertere. Cæſus unus ex Ducibus exterorum. Cęteri Placentiam confugiêre. Illi communi placito non iam Regem, ſed Ducem ex Gotis creauêre Vuiditim. Franci cum Gotis & Burgundionibus nouum Ducem Veronam perduxere. Id ueritus Dagiſteus: quanto celerius potuit, Pado tranſmiſſo, in Veronam duxit. Ergo uenientes cum Duce ſuo Goti, Veronam non ſunt intromiſsi, ne tantam molem belli in ſe uerterent. Redire ſtatuunt Papiam: ſed intercluſis undiq; uijs, cùm ubiq; Dagiſteus adeſſet: antequàm deliberarent quid fieri congrueret: à ſuperueniente hoſte opprimuntur. Captus Dux, Narſeti mittitur: ab illo Conſtantinopolim. Alij ex Ducibus unus febre correptus, interijt, cùm Germaniam petiſſet: alius à uictore interficitur. Siſualdus captus, trabe pependit ab alta, propter perfidiam. Dagiſteus reliqua Gotorum oppida in deditionem accæpit: & illis Legibus, quibus apud Nuceriam cæteri, Gotis uitam & res permiſit. Ita decimooctauo Anno, poſtquàm cæptum eſt hoc Goticũ in Italia bellum: per Narſetem hoc modo terminatum eſt. Cùm amiſſo Gotico nomine, gens illa Italis intermixta, in eam tota tranſijt nationem.

Vuiditis Dux Gotorum.

Goti cadunt.

¶ Redit ad Vuiſigotorum Reges autor. Tendigiſlaum biennio regnaſſe: Agilan huius ſucceſſorem nouem annis, ambos abſq; belli tumultu. Caput. xxviij.

Eod. lib. 3. cap. 8. ſup.

VISIGOTORVM in Hiſpania nomen, et Regnũ diuturnius, ex eo loco, quem nouiſsimè attigimus, repetamus. Tendigiſlas Vuiſigotis non amplius duobus añis imperauit. Cui mox in Regnum ſurrogatur Ageſilan per annos nouem. Quo tempore in Italia, quod proximè diximus, Totilas Oſtrogotorum Rex, Italiam contra Belliſarium defendit. Quid uerò rerum hic Rex geſſerit, non tenemus. cùm nulli Annales, nulla extent Scriptorum monimenta. Vnum hoc ſatis magnum eſt: quòd inter inmenſos Gentis ſuæ populos, ac Reges fortes, Regnum tenuerit incolume. Et niſi Francorũ Reges illa tempeſtate Hildericus, et Clotarius plus quàm ciuilia bella tenuiſſent: quòd fraternis inter ſe odijs ſepè cõfligerent: nõ ſiuiſſent Gotorum Regem Arrianũ, in pace & tranquillitate agere. Sed domeſtica mala ſicut nunc, ita & tunc Reges implicarunt: adeò, ut CHRISTI honorem, quem omnibus præponere Chriſtianos, par eſſet, cogantur poſthabere. Hic tamen cùm in gente ſua inſolenter Regnũ ageret: uictus à ſucceſſore, Regno deceſsit. Alij ferunt, in conuiuio trucidatũ. Quod ex more Gentis, Proceribus exhibebat.

Infra cap. proximo.

¶ Atanagildus deuicto Ageſilanto ſuccedit, Rexit annis. xxij. Quid

Prouincia,

Prouincia,qui Alani,& unde Catalani,exponitur.

CAPVT XXIX.

ATANAGILDVS Ageſilanti Regno ſurrogatur: Atanagildus Rex.
uictus ab illo, Romanorũ,ut ferunt,auxilio.Narſes em̃,
extincto in Italia Oſtrogotorũ Regno:cùm omnem Re
gionem Imperatori denuò ſubiecißet : ex Romani Senatus decreto,
Præſidem dedit Prouinciæ Gallicanę. Quæ diu fuit,& ꝑmanſit in Ro
manorũ ditione:& adhuc ſeruat nomen:ut Prouincia dicatur.Appro Prouincia
priato ſibi nomine,quod habent omnes tributo ſubactæ regiones cõ- quæ.
mune. In hanc ergò Prouinciã Narſes Amatũ patriciũ,ciuem Roma-
nũ declarans Prouincię Narbonenſis, Anitienſisꝗ,& Romanę,& Al
piũ Prefectũ:copias illi attribuit,quibus & illam tutaret̃ Prouinciam:
& illa in parte, aduerſus Francos,Burgundiones,& Vuiſigotos, clau-
ſtra Italiæ cõmuniret. Huius ergò Præfecti Romani auxilio, Atanagil
dus anteceſſorem ſuũ Regno inſoleſcentem uicit:eiꝗ in Regnũ ſucceſ
ſit:quod tenuit per años uiginti & duos . Iuuat hoc in loco Blondi ſen
tentiam inſerere:quam de hac gente cum Alanis cõalita fouet. Verba
illius ponenda ſunt. Ea inquit, longæ pacis quiete, Vuiſigotis Hiſpani Blondus.
as, Citeriorem, Vlterioremꝗ pacatiſsimas habentibus: Alani cũ Vui
ſigotis ita cõaluerunt:ut in illius gentis nomen ſuum cenſim confude-
rint,atꝗ amiſerint. Eos enim Alanos oſtẽdimus:noluiſſe cum Vuan- Alani.
dalis in Aphricam nauigare. Et poſtea pulſos à Sebaſtiano Valentini-
ani Imperatoris Duce,ex Betica,quam ſperauerant retinere:ad Vuiſi
gotos confugiſſe. Qui ducẽtos eos ſuſpectos , nunquàm ſimul in uno
ſecum loco habere ſtatiua permiſerunt : imò ne unquàm poſſent, aut
per ſeipſos rebellere,aut in Vuandalos gentem amicam reſpicere: con
tinuerunt illos in Hiſpania Citeriore. Qua ex populorum mixtura fa
cta eſt, quæ ętate etiam noſtra permanet:gentis utriuſꝗ nominis com-
poſitio:& qui eo modo incoluerunt Citeriorem Hiſpaniam , Goti &
Alani,nunc dicuntur corrupto uocabulo Catalani , gens profecto fe- Catalani.
rociæ illius,quæ generi ſuo in omnibus reſpondeat . Et ſiue caſu factũ
ſit:ſiue ex ingenio,benè habet. quòd primam cõpoſito in nomine ob-
tinet partem,Gotica gens præſtantior, quæ & Romam capere potue
rit florentiſsimam,& capta paulò poſt Hiſpaniæ Regna, mille iam an
nos,ſupraꝗ,licet aliquando minus integrè conſeruauerit. Hæc ſi uera
ſint,non laboro. Cùm Catalanos habitare,ubi caput eſt regionis Va-
lentia, plurimi contendant. Et Hiſpaniæ Regna poſt Gotos, ſæpè mu-
tarint dominos: præſertim paulò ante Carolum Magnum , occupata
omni Prouincia per Sarracenos. Sed hæc alibi plenius tractata.

¶ Leniſgildus Rex Arrianus,filium eius pium,ſecuri percuti iubet.

Bello ob id laceſsitus: tum in Italiam per Imp. auocatur Hildericus. Caput. xxx.

LENIGILDVS inde Regno ſuccedit, cum fratre Lemnia, per años aliquot. Quo uita functo, ſedecim annis ſolus Regnũ tenuit. Præter Religionis cauſam, Rex optimus. Nam Arrianã hęreſim pertinacíſsimè defendit. Hic rebellantes Hiſpaniæ ciuitates, bello perdomuit: ut colla ſubmitterẽt. Sed ut diximus, perfidiæ Arrianę hic erat promptiſsimus defenſor. Filiũ habebat Ermigildũ: cui uxorẽ accęperat de domo Francię Ingundem, germanã Francorũ Regis Hilderici. Grauiter tulit cordata fœmina: uirũ ferre in Religione diuerſum: & ſalutis eius ꝓcupida, egit cũ Leandro Pontifice: ut maritũ ſuũ Regiũ iuuenẽ inuiſêre: ſecũmq; de uera Religione tractare dignaretᷣ. Inuitatus religioſus Pontifex, non cunctanter annuit, pietatis obire miniſteriũ: quòd ille per quamcũq; occaſionem diu quęſiſſet. Conferens ergò cum illo de uera Religione: oſtendit impietatẽ ex Scripturis Arrianæ perfidiæ: & egit uſq; adeò: ut iuuenẽ uolentẽ Chriſto lucraretᷣ. Senſit ergò de Chriſto cum catholica Eccleſia Ermigildus. Quod pater ubi cõperit, filiũ ferro uinciri iubet: & in carcerẽ protrahi. Erat ſacræ Dominicę Reſurrectionis nox, ab inferis Lucifero ſurgẽte illuſtrata: cùm Rex impius, recordatus filij in carcere delitescentis, excanduit: inſtigante malorũ omniũ incentore diabolo: & miſſo in locũ ſpiculatore, optimũ iuuenẽ ſecuri ꝑcuſſum, Chriſto martirẽ pręcioſum cõſecrauit. Vxor occiſi cruentã Regis irã abominata: fugiẽs cũ paruulo filio, incidit in manus militũ Romanorũ: quos tunc Mauritius Imp. per quãcunq; occaſionẽ in Gallijs haberet. Capta, in Siciliã ꝑducitur: ut inde Cõſtantinopolim ad Imp. pro obſide mitteretur. Non tulit tenera fœmina militaris feſtinationis incõmoda: et nauigationis inſueta, uix terrã tetigit Sicilię: & ineuitabili morbo correpta, ultimũ ſpiritũ Deo reddidit. Filiũ eius Imp. deducũt. Mox Hildebertus (quem alij ſcribũt Hildericũ) ut iniuriã ſororis uindicet: exercitum cõparat: mouetq; in Hiſpaniã, Regẽ Lenigildũ petens. Nec ſegnior ille recurrit. Magna utrinq; animorũ contentione, præliũ iniᷣ. Feruent odia. Et Francis quidẽ pietas ipſa ſtimulos præbet. Cadũt utrinq; plurimi: ſed ex Gotis pars maxima. Nec alia res, quàm iuſti doloris uindicta quæſita eſt. Inde Imp. Mauritius, Hildericũ uocat in Italiã: ut Longobardis, quod inter eos cõuenerat, confligat. Miſit enim pridẽ ingentem uim auri: ut in eã militiã Regem obligaret. Et primus ꝗdèm conatus irritus fuit. Nunc eo libẽtius eó contendit: quòd Germanã, quam adhuc uiuere credebat cum filio, eſſet recepturus. Igiᷣ exercitu quanto potuit maximo cõſcripto: Alemaños in ſocietatẽ belli deuocauit, et

Ermigildi conuerſio ab Arriana perfidia.

Pater filium necari iubet

iam

ſam agminibus magnis contēdit in Italiam. Sed orta inter Francos, & Alemannos graui cōtentione, quę ad arma ſpectabat: Alemañi cū ſuo agmine diſceſſere in Patriā: irritamq́ fecerūt tantam Regis molitionē.

¶ Richardus Rex, Synodo. 72. Epiſcoporū uocato, Arrianam hæreſim ſupprimit: cum omni gente ſua factus Catholicus, Gotorū gloria maxima. Cap. xxxi.

RICHARDVS alter ex filijs, patri ſurrogatur in Regnum. Is fraternos ſecum caſus uoluens: perſpiciensquè omnem circa ſe Chriſtianiſmum, aliud ac ſe cum gente ſua ſentire de CHRISTO Domino: effecit, ut Synodus. lxxij. Epiſcoporū per Franciam, Italiamq́ conuocaretur. Inter quos de Religione, déq́ ęterna Chriſti diuinitate conſtitueretur, quid ſentire oporteat. Ibi Leander Hiſpalenſis Epiſcopus, uir fide catholicus, & in Lege Dei exercitatiſsimus, ſimul etiam in Scripturis doctiſsimus, diſſereus: adeò confutauit ſectam Arrianam, ut Richardus ipſe, cum Proceribus, & omni gente ſua, renunciaret paterno & gentili errori, ſeq́ cæteris per catholicam Eccleſiam fidelibus, religione & fide conformaret. Quæ res per omnes Gallias, & Italiam gaudio plena, Gotorum nomen altius extulit, quàm prioribus annis ulla potuerint arma. Hoc ergò iacto fundamento ad æternam ſalutem, Rex ille temporum tranquillitatem promeruit, poſt annos Regni ſui quindecim, hinc ad meliora tranſiens.

Richardus Rex. Synodus 72. Epiſcoporum. Leander Epiſcopus.

¶ Bectericus annis ſeptem Regnum moderatur, domi & foris tranquillus. Caput. xxxij.

BECTERICVS poſt illum potitus eſt Regno, filius, an ne aliquis magna de ſtirpe nepotum, incertū eſt. Neq́ memorabilium rerum aliquid traditur ſub eo geſtarum, Niſi quòd añis ſeptem Regno præfuerit. Vero ſimile eſt, tranquilla nactum tempora, nihil præter nomen, & Regni tempora, ex illius rebus eſſe miſſum in Annales. Quàmuis hoc ipſum magnum ſit, & annotatione dignum (ſi illa ſit ęquitas & moderatio Regum) ut nequè intus tumultus, aut foris bella patiantur. Per eius tamen tempora Taxilo Rex Baiororum conſtituitur, annitente Auſtraſiorum Rege, qui tum in Metenſibus, & uicinis Alemannorum Prouincijs dominaretur, Francis latè tum imperantibus.

Bectericus Rex.

¶ Siſebodus Rex clariſsimus, rebelles, cum conſiliarijs Ducibus Romanis bello coërcuit. Iudæos, optione præſcripta, aut fugat, aut Chriſto lucratur. Caput. xxxiij.

SISEBODVS illi ſurrogatus, feliciter per multa tempora regnabat. Peruenit enim Regnum eius ad annos

Siſebodus Rex.

uſquè.29. Multa enim eius & præclara fuere facinora. Erexerant ani= mos in libertatẽ quidã ex his urbibus, quas in ea regione ſuę ditionis fe cerãt Vuiſigoti. Spem dabãt Romani prçſides, qui Prouinciã Narbo nenſem tenuêre. At hic Rex cõtracta ſuorũ ualida manu, eas ad priſti nam redegit obedientiã. Nec cõtentus ea uictoria, in omnes eos qui la bori huic cauſam prçbuêre, duxit exercitũ, & poſt multa, quæ inuicẽ luctantes fecere prælia, uariantẽ diu Fortunam ſuperans, ſuperior fa= ctus, Romanis Ducibus retropulſis, eam Prouinciã ſuæ fecerat ditio= nis. Qua in re unũ erat prçcipuũ Regis Chriſtiani factũ, quòd Iudęos ea in regione multos demorãtes, coëgit aut poſſeſsione rerũ cedere, aut Chriſti ſacra ſubire. Quę res illi magnum diu nomen apud Poſteros parturiuit, ut Regum omnium ſui temporis clariſsimus diceretur.

¶ Sintilan biennio regnat, A populo ſuo occiditur.

CAPVT XXXIIII.

Sintila Rex

SINTILAM hunc Regno præficiũt Vuiſigoti. Cu ius prçclara nulla memoranẽ facinora. quòd breui tem pore regnauit. Nam Regnũ eius uix impleuit bienni= um, cęſus in medio populi ſui. Quę res inſolentiam ei= us oſtendit. Malus enim diuturnitatis cuſtos, eſt metus. Nam quem quiſq; timet, periſſe cupit. Quem uerò oderũt multi, non eſt facilè diu ſupereſſe. quòd à plurimis obſeruetur luminibus.

¶ Siſenandus, conſentiente Dagoberto Francorum Rege, Regnum.xx. annis adminiſtrauit. Caput.xxxv.

Siſenandus Rex.

SISENANDVS hunc Regno inſequiẽ, ad quod per= uenit, añitente maximè Dagoberto Francorũ Rege. Tenuitq; Regnũ annis.xx. Ea tempeſtate Vaſconia, quam dudũ Goti tenuerant. Fran corũ Regibus ceſsit. Nam fratrem ſuũ Aribertũ, ea Prouincia Dago= bertus donauit. Et cùm mortuo Ariberto, Vaſcones ſe ab Francorum obedientia retraxiſſent, magno bello preſsi, redire ad priſtina iuga cõ pelluntur. Vnde perſpicuum eſt, Dagoberti nomẽ ea tempeſtate Go tis fuiſſe terrificum. Indéq; minus conuenit admirari, ſi ex eius uolun= tate, Regem ſibi Goti conſciuerint.

¶ Chutilan Rex ſuccedit. Contentio oritur ſuper Pri= matu Regni Franciæ. Caput.xxxvi.

Chutilan Rex.

CHVTILAN Siſenando ſubſtituiẽ in Regno, quod per annos.xvi. fertur tenuiſſe, eo tempore, quo Regnũ Franciæ Theodoricus teneret, Clodouei filius. Iam eo

xij. Patres Franciæ.

peruentum fuit, ut omnis adminiſtratio FRANCORVM, apud maiores domus eſſet, in Rege autem inane nomen. Vnde factum eſt, ut contendentibus de Prioratu, aut de Maioritate domus, hoc eſt, de admi=

de adminiſtratione Regni, Ebruino, atquè Vulfoaldo: cùm Ebruinus pro Theodorico Regnum gubernare contenderet, Vulfoaldus autem pro Hilderico Auſtraſiorum Rege: quæ tum fuit proxima Regi Francorum poteſtas. Superabat tum Vulfoaldus: & capto Ebruino, tonſoratum detruſit in monaſteriū Luxomienſe. Theodoricum Regem, ſimili ſorte concluſit in Monaſterio S. Dionyſij. Quæ contentio plus quàm ciuilis, effecit: ut Chutilan Vuiſigotorum Rex, tranquilla tempora haberet, uerſis in ſe mutuò Francorum armis.

¶ Tolgan Regno quadriennio puer potitur: tum Monaſterio ſubtruditur. Theodoricus è Monaſterio in Regnum uocatur. Cui Ebruinus inſidias locat. Caput. xxxvij.

T O L G A N Chutilanis erat filius, q patre mortuo, ad modum puer peruenit ad Regnum. Sed non fuit ea temporum conditio, ut Goti puerum dominari ſinerent. Propterea tonſoratus, poſtquàm annis quatuor præfuit, detruſus eſt in Monaſterium. Hoc genus deſtitutionis clemētius, Imitati ſunt Goti, quod in Francis, & Grecis Imperatoribus uſu probatum accæpiſſent. Per quæ tempora cùm Hildericus Rex, in uenatione caderet, coniurantibus in eum Proceribus. quòd ferox iuuenis, in eos non ex more Nobilitatis ſęuiret. Quo cadente, Theodoricus Monaſterio eductus, ad Regnum ſublimatur. Ebruinus contemni ſe uidens, quòd alius ſe prętерito præficeretur Palatio, quendam ſub imagine, quòd filius Lotharij diceretur, Regem nititur conſtituere. Multiſq; ad ſe concurrentibus, exercitum nō contemnendum adunauit. Cernens Theodoricus Ebruini potentiam, fide publica interpoſita, accerſitum Aulæ ſuæ præfecit. Ille autem prępmens alto corde dolorem, pacem ſimulauit, donec occaſionem acciperet eius trucidandi, quem Proceres ante præfeciſſent Aulæ, & alium iterum Martinum, uirum primarium, qui ſe cum Pipino Breni Ebruino obiecerat, uocatum interfecit. Paſſus tamen eſt ille quod fecerat, occiſus & ipſe per dolum. Quibus, ut dixi, temporibus, in ſe uerſi Franci, tranquilla tempora Gotis dedêre, quandiu ſe ciuilibus armis non immiſcerent. Sed hæc infra plenius explicabuntur.

Tolgan Rex.

¶ Chintaſindus annis uiginti regnat. Narratur ſub eo diſſenſio Maioritatis Franciæ catalogus, uſq; in Pipinum. Caput. xxxviij.

C H I N T A S I N D V S, puero ut diximus tonſorato, ad Regnū, uolentibus Proceribus peruenit. Quod añis tenuit uiginti. Quo tēpore adhuc uiguit in Frācis de Maioritate diſſenſio. Nā Anſigiſus Pipini Brenis pater: quē Proceres, præterito Ebruino, Aulæ

Chintaſindus Rex.

no, Atilæ præfecerant: à Gunduino, qui ſtuderet Ebruino, perimitur indigna morte. quòd ille multis ac magnis muneribus affeciſſet. Repertitius erat infans Gunduinus. Ab Anſigiſo excipitur: ad baptiſmi gratiam, illo adnitente perducitur. Manibus eius ſuſtinetur. Affectu filij ab illo educatur: & ad maximos militiæ honores per eundem prouehitur. Nunc illum, malè gratus, manu ſua perimit. Sed Pipinus filius, accito Martino, ex Ducibus primario: bello aduerſus Ebruinum inſurgit. In quo uicti, fugam ineunt Pipinus, atq; Martinus. Ebruinus autem euocatum poſtea Martinum perdit. At cùm Ebruinus uerſus in ſuperbiam, acerbè Proceres haberet: Heruenfridus Neuſtriæ primarius, illum peruicit: confugiens ad Pipinũ. Pro occiſo autem Ebruino, Vuaraco maior domus conſtituitur. Pipinus autẽ ſemel acceptam dignitatem fortiter defendit. Nam Giſlemarum Vuaraconis filiũ, bello ſuperat: & ille cum parente Breni conceſsit in fata. Bertarius autem gener Vuaraconis, dignitatem Maioratus aduerſus Pipinum, fauente ſibi Rege Theodorico, defendit. Pipinus autem, & Regi, & Bertario ſe opponit: utrunq; ſuſtinens in bello. Et quidem graui prælio cõmiſſo, Bartarius opprimitur. Rex ipſe capitur. Iam ſine controuerſia Maior domus factus, Franciç ſtatum in meliora reponit. Quam rem ideò ſumus proſecuti: quòd propria Vuiſigotorum facinora nõ tenemus. Nam & ex hac propagine natus eſt Carolus omnium clariſsimus: cuius in alijs noſtris deſcriptionibus præclara monimenta recolimus.

Pipini uictoria.

¶ Flauius Reſcindendus patre regno renunciante, Rex declaratur. Is Sarracenorum attigit tempora. Vnde Vuiſigoti dicti ſunt. Caput. xxxix.

Flauius Reſcindendus Rex.

FLAVIVS Reſcindendus, patre ob ſenium dimittente Regnum, adhuc uiuenti ſuccedit. Peruenit iſte ad calamitoſa tempora: quibus Sarraceni magna parte Aſiæ in ſuam ditionẽ redacta, ex Ægypto Aphricam omnem occupauère. Et ex illa tranſmittentes in Hiſpaniam uenere Abdirama Duce circa Annum Domini Septingenteſimum decimum. Hi Vuiſigotorum Regnum, Sueuorumq; ſub illis (ut ſupra commemorauimus) degentium, ſuſtulerũt: ut uix tenuis quædam portio, quam Ducatum Aquitaniæ dixerunt, illis remaneret. Finitum hoc tempore Regnum, quod añis plus quàm trecentis in Hiſpanijs Goti tenuère. Hi, quos Vuiſigotos, hoc eſt, Occidentales dixère: non ob eam cauſam, quòd in occidua mundi parte in Hiſpania regnarẽt: ſed quia hoc nomen ad Danubiũ renouatũ, ex primęua ſua patria Suecia ſecũ extulere. Vbi hodiè quoq; diſcrimen eſt Orientaliũ, & Occidentaliũ Gotorũ. Ex prima aũt illorum de Suecia egreſsione, ad hęc uſq; tempora Leonis Imperatoris, paulò minus

Vuiſigoti Occidentales cur dicti.

annorum

annorum ad duo milia ducenta, quibus gens iſta primùm ad Cimmerium Boſphorum, inde ad mare Ponticum, poſtea in Thracia atque Mœſia: inde ad ripam Danubij: iterũ in Thracijs: poſtea per Italiam, & Hiſpanias, res maximas, Regnis conſtitutis peregerũt, computant.

Eudo Vuiſigotorum Dux, Carolo Martello bello maximo congreſſus, deuincitur: amiſsis & proſtratis. 300000. Sarracenorũ. Sine prole decedens, ceſsit Prouincia Carolo. Caput. xl.

EVDO non iam Rex, ſed Gotorũ Dux: in anguſtum inde à Sarracenis, hinc uerò à Francis artatus: rebus præfuit labore plurimo. In Francis tum rem adminiſtrabat Carolus Martellus, uir ad arma natus: Pipini Breuis filius: & quem niſi illo ſæculo fata dediſſent: Sarraceni ſicut Hiſpanias, ita Galliam quoque omnem ditione tenuiſſent. Emerſiſſe ferunt adoleſcentẽ hoc modo. Conuentus erat omnis per Franciam Nobilitatis: & poſt ſeria quæ agebantur, ludi militares ex more agebãtur. Incurrerant infeſtis inuicem haſtis: Sociali (ut uocant) haſtiludio. Martellus ad eũ diem incognitus, & qui nullo precio eſſet apud cæteros: firma ueſte, & armis omnibus in atrũ deformatis, in clypeo tres martellos ſimili colore præferebat. Tectus uenit in æquor. Tectus occurrit obuius omnibus: & quencunque illi ſors obijceret, ſine diſcrimine proſtrauit. Verſi omnium oculi in atrũ militem, curioſi quærebant omnes, quis ille eſſet: Nec facilè inuentus eſt qui diceret: cunctis æquè ignorantibus. Ad poſtulata uirginũ ac dominarum, galeam detraxit: & inuentus eſt Carolus Pipini Breuis filius: inde cognomen mutuatus, ut Martellus diceretur. Verumtamẽ quàmuis Sarraceni gens impuriſsima, latè tunc permittente Deo, Imperium ſuum propagaſſent: Cantabri tamen, & Aſtures, qui nouiſsimi in ditionem Romanorũ conceſſerunt (ita labente Romano Imperio) ſoli ſe armis, protegente fide Chriſti, tutati ſunt: ut neque primùm Gotis, nec deinde Sarracenis unquàm ceſſerint. Hæc eſt quæ nũc Gallicia dicitur: genus hominum inuictiſsimum. Sed ad Eudonem reuertamur. Cùm is eſſet rerum ſtatus in Francia, ut Dagoberto ſecundo, Childeberti Regis filio, regiũ nomen tenẽte, Plectrudis relicta Pipini Breuis, pro filio paruulo Theobaldo res Regni adminiſtraret, Carolúmque Martellũ, prioris matrimonij Pipini filiũ, iuuenẽ ſtrenuũ, in uinculis haberet Colonia, Dagobertus morte ſubtrahit, et Martellus uinculis elabit. Interim Franci cum aliũ præfeciſſent Aulæ, & Regiũ ſemen non haberent, Danielem quendã ſacerdotem, quòd bonæ exiſtimationis eſſet, appellatũ Chilpericũ, capillo ouiũ, & barba promiſsis, Regem ſalutauêre Martellus autem Clotarium quendam, Regij ſanguinis uirũ, ipſe Regẽ cõſtituit. Ita duobus Regibus, duobus etiã domibus Maioribus, res ad pugnam

Eudo Rex.

Carolus Martellus.

Cantabri, Galliciæ populus.

pugnam peruenit. Chilpericus Ranfredum maiorem, & Friſonum Ducem, ſuarũ partium habuit propugnatores. At Martellus cum ido lo ſuo delectum militum habens, ſe ad prælium comparauit. Inita pugna ceſsit Martellus, at renouato prçlio, uictor fugat Chilpericũ. Eum fugientem Eudo Gotus, quòd in acie illi auxilium tuliſſet, exceptum, ſecum perduxit in Vaſconiam. Martellus autem Ranfredum Andegauiam petentem, cum ciuitate in deditionem accæpit. Clotarius uita decedit. Tum Martellus miſsis in Vaſconiam ad Eudonem Legatis, Chilpericum repoſcit ad Regnum. Ille fidei illius commendatum, remittit. Non tamen diu ſuperſtes erat, quin rebus excedens humanis, Theodoricũ Dagoberti filium, cunctis in commune Proceribus hoc approbantibus, habuit Regni ſucceſſorem. Sed rerum omnium adminiſtrator Martellus erat. Intereà dum idẽ Martellus per Germaniam, cui ex longa ſucceſsione Regum, Francię prçerat, primum Sueuis, inde Boiaris, poſtea etiã Saxonibus domitis, omnia proſperè geſsiſſet, uertere arma conſtituit in eundem Gotũ, memor, quòd ille prioribus ipſi annis reſtitiſſet. Eudo uiribus impar tanto hoſti, quòd omnes in ſe Germanorum, & Gallorum uires uidiſſet conuerſos, auxilium undecunq; poſtulauit, etiam ad baratrum iuſtæ defenſionis præſidium euocaſſet. Itaq; Abdiramam Regem Sarracenorum in Hiſpanijs regnantem, ſuæ defenſioni prætendit. Magnus utrinq; conatibus bellũ paratur. Acerrimis odijs concurritur. quòd indignaretur Martellus, Chriſtianorum hoſtem, à Chriſtiano Principe inuocatum. Tantis uiribus concurritur, ut confecto prælio, cùm uictoria apud Martellũ eſſet, plus quàm trecentena Sarracenorum milia in ea pugna cæſa inuenirentur. Solet enim ea gens uſq; hodiè, non tam induſtria, quàm multitudine pugnantium fidere. Congeſtis ſpolijs, Martellus milites ſuos donat. Sed Proceres uiribus exhauſti, quęrũtur, per crebra, & longinqua, diuturnaquè bella ita ſe exhauſtos, ut niſi inſigni aliqua Principis prouidentia adiuuarentur, actum de illis eſſe. Tantum æris alieni conflatum, ut ſuis facultatibus nullus eſſet exitus. Motum Carolum, ferũt ſuaſiſſe Pontificibus, ſinerent Cleri Decimam, quàmdiu bella aduerſus Chriſti hoſtes gererentur, Proceribus. Illum quàm ſanctè iuraſſe, ſi uiueret, magnificè omnia Clero repenſurum. Eudo, quo uocante Abdiramas in Franciam demigraſſet, Martello reconciliatus, magnam cladem in eos qui ſuperfuêre hoſtes, fecit. Breui aũt rebus excedens humanis, cùm filios non reliquiſſet, Carolus Prouinciam ſuæ fecit ditionis.

Sarracenorũ. 300000. occiſi uno bello.

Prouincia Franciæ iuncta.

ALBERTI

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, Rerum Suetię geſtarum, LIBER V.

EX SECVNDO RERVM SVETI- Continuatio ad præcedentia.
carũ Libro digreſsi, proſecuti ſumus
GOTORVM, quæ huius gentis
portio eſt, præclara facinora, per reſi-
duam Secundi Libri partem, & duo-
bus proximis executi: quæ Gotica
gens per Thracias & Pannonias, per
Illyricum & Italiam geſſerit: inde egreſſa in Gallias, & Hiſpanias, quę
Regna fundarit, tenueritq́ uſq; ad tempora Caroli Martelli, qui auus
erat Caroli magni Francorum Regis, & deinde Romani Imperato-
ris, explicuimus. Res aũt Sueticas per annos Trecentos, & amplius,
aut inuidit nobis Antiquitas, aut ſubduxit. Nihil enim in literas rela-
tum eſt de ijs. Quam nos defectionẽ Goticis rebus compenſauimus
iamdudum commemoratis. Sed cùm illi Regno in Gallijs & Hiſpa-
nijs finis ſit factus per Carolum Martellum: tandem in Suetiam rede
untes, exequamur quæ nobis ad illa tempora ſunt ad cognoſcendum
relicta Fatemur tamẽ: non uſq; adeò deletam Gotorum in Hiſpanijs
memoriam, quin etiam poſt ea tempora diu perſeuerauerit apud Bar
chinonem clarum gentis uocabulum. Sed ut ſunt rerum omnium cer
ti limites, gens gentem perculit, & nomen eius Poſteritas intermittit: Gentium uicisſitudo.
ſuccreſcentibus nouis ubiq; Regnis. Quod enim Goti in Hiſpania fe
cêre Romanis: hoc ipſum paſsi ſunt primùm à Saracenis: & deinde
à Francis. Inter quas Gentes cõangustati Goti, paulatim uires amiſê-
re, & ex Regio nomine, ad Ducalem Principatum deſcenderunt. Ex
illo autem paulatim etiam imminuti, cum uiribus nomen diu ſerua-
tum amiſêre. Sed in Patria prouincia, ſemper, uſq; in hodiernum te-
nuerunt: nullo facto diſcrimine inter Sueticam, & Goticam admini- Sueci, Goti.
ſtrationem. Ex hoc enim tempore Goti, qui in ſua ſemper patria per-
ſtitêre, Suetiæ Regno adunati, unis Legibus & ſceptris ſemper parue
runt. Igitur ualefacto forenſibus Gotorum rebus, ad Sueticas ex hoc
tempore commemorandas ſtylum uertamus.

¶ Fro Suetiæ Regis libidinem & conſtuprationes, muliebris exercitus uindicat. Caput. I.

CVM Romano Imperio Ludouicus Caroli Magni fili-
us præſideret, Suetiæ Regnum tenuit Rex, cui nomen
erat Fro. Huic bellum erat cum Siuuardo Noruagiæ Fro Suetiæ
Rege: Rex.

Rege: incertum quibus ex cauſis. Sed exitus oſtendit intemperantem
fuiſſe libidinis hunc Suetiæ Regem. Vnde facilè conijcimus: ob peti
tas nuptias, aut denegatam amoris ſui copiam, bellum exercuiſſe. ut
erat crebra illa gentium Borealiũ, prius quàm Chriſto crederent, bel-
ligerandi materia. Suetię igitur Rex Fro, magno animi ardore, arma-
tas copias duxit in Noruagiã. Collatiſq; aciebus, uictor Suecus, Nor
uagiæ Regem oppreſsit: & Regno per uim occupato, laxauit fręna li
bidini: Regiaſq; fœminas quotquot deprehendit, conſtuprauit. Inge
muêre Proceres. Quid uerò facerent uictori? Cuius armis ceſſerunt, ei
Daniæ lib. us imperia tolerare neceſſe fuit. Reſpexêre tamen Daniæ Regem Re
4. cap. 6. gnerum, adoleſcentem ab armis, ſed feruentẽ ad uindictam patriæ re-
Noruagiæ gionis. Erat enim illi maternũ genus ex Noruagia. Imploratus ille ue-
lib. 1. cap. 37. nit: oppreſsis futurus auxilio. Nobiles fœminæ, aut iniuriam paſſæ,
aut quæ formidauêre, uenienti Danorũ Regi armatę occurrunt. Nec
enim tùm primùm in ea prouincia armari fœminarum agmina audie
Exercitus bantur. Vetus illud fuit in gente. Quod in Dania, & Noruagia, & ſu
muliebris. pra in his Sueticis rebus aliquoties oſtẽdimus. Collatæ acies pugna-
uerunt. Inſignis erat uirtus fœminarũ. Et tum temerator nuptiarum
Fro Rex Fro Rex, oppreſſus cadit. Pulchrũ erat uidere, fœminas in aciem pręg
cadit. liantes. Cæſariem demiſere, ſexum profeſſę: quo illuſtrior uirtus eſſet
in corpore, quod per naturam creditur imbecillũ. Sed arſit dolor iniu
riæ uel acceptæ, uel formidatæ, in pectore fœmineo: euicitq; pertina-
cia uindicantium: ut faterentur uicti, uictoreſq;, eam accæpto ferre ui-
ctoriam prælíantibus fœminis. Adeò ad pericula primæ, adeò interri
tæ ad arma fortiũ ſunt conſpectæ. Turgentibus buccis Græci Pente-
ſileam, Romani Caſmillam prædicant. Si talia reperirent in ſuis Anti
quitatibus uirtutũ exempla: qua uoce detonarent? Quanquàm Gręci
Supra lib. 1. Penteſileam Gotis debeant: ex quorum illa ſanguine, quod ſupra ſuis
ca. 8. 9. & 10. locis oſtendimus, prodierit. Tum uerò Suetiæ Rex geminas pœnas
dedit, & inuaſi Regni, & honeſtatis corruptioni.

¶ Heroti Suetiæ Regis filiã, Regnerus Daniæ Rex, Dra-
conum expugnatione meretur. Haraldi primi plan
tatoris Chriſtianiſmi in gente ſua, fit mentio.

CAPVT II.

Herotus HEROTVS illi Suetiæ ſurrogatus in Regno, cuius
Rex. perinde uel maximè nomen inclaruit: quòd inſigni forma puellam
filiam eius, coniugem depoſceret Regnerus Daniæ Rex potentiſsi-
mus. Iam autem ſatiatus amore eius puellæ, quam pro fortibus fa-
ctis in prælio, quod geſſerat in NORVAGIA, idem admiratus,
coniugem duxit. Quæ etiam repudiata; non ſe de contemptore
ſuo

ſuo uindicauit: ſed prælio laborantem (quod in Dania diximus) armis adductis fecit eſſe uictorē. At Regnerus Heroti Suetiæ Regis filiam coniugemdepoſcit. Negare tutū non fuit: ſed armis (ut tùm con ſueuerant) petenti amatā uindicare oportuit. Tali uerò genero filiam permittere, perquàmoptabile uideri poterat Sueonum Regi. Sed tamen ea tum inerat ſententia uiris primarijs: ut filias ſuas nemini deſponderent, niſi qui præclaro facinore cōmeruiſſet: Nobilitatemnon ſanguini, ſed præclaris facinoribus deferentes. Igitur filiam Regis depoſcenti, proponitur conditio ſuperandarum beluarum. Res mira dictu, ſed quæ in Antiquitatibus memorabiliter ſcripta legitur. Potuit per aliam uiam Rex potentiſsimus, qui pridem Noruagiamſubegiſſet, cupitis perfrui amoribus: indecorum tamen ratus, à ſe quicquàm difficile pro ea Virgine recuſare: duratā ueſtem comparat: quam neq; ferrum, neq; dentes beluarū poſſent ulla ui peruincere, atq; perſtringere. Eaq; indutus, beluas expugnauit. Dracones extitiſſe, uult Danicus ille Scriptor Saxo, quos pro amoribus Rex iſte perculit. Vellem adeſſet: ut oſtenderet, quomodo ſub algidiſsimis Aquilonibus Draco uiueret, animal feruidiſsimi ſanguinis. Cetæ grandia prius deprehendas in mari, quàm Dracones in ſaltibus. Sed fidē antiquitati non derogamus. Ille ſuos ſecutus Autores, hoc ſcripſit quod repperit. Nos itidem facientes, fidem reijciamus in primos Annales. Rex Suetiæ Herotus, Daniæ Regem fortè incognitum (ſic enim placuit Veteribus à uirtute conſeri, cognoſciq; magis, quàm à Stemmate patrum) propoſitæ militiæ munere functum, uictoremq; deuocat in Regiam, ueſte qua pugnauit indutum. Quare nomen illi indidit: ut Lochbrot lingua ſuæ gentis diceretur. Ille ſe remiges ſuos primùm inuiſere uelle præmonet. Ibi tum Regio cultu, famulitio cinctus ſplendido, Regiam petit. Tùm primùm conſpexiſſe ferūt Suetiæ Regem, quis, quantúsue fuerit, qui pro ſua filia tantū putauit periculi ſubeundum. Nec mora: optatis potitus nuptijs, multiplicis inde ſobolis fructum accæpit. Nec alia huius Suetici Regis ulla in Antiquitatibus memoria eſt. Hæc tamen illa eſſe tempora meminiſſe debemus: per quæ Haraldus primus ex Dania Rex, Chriſtianiſmum Moguntiæ, ſub Imperatore Ludouico primo accæpit: miſſusq; cum auxilio in Regnum, Saxonum uiribus peruenit in Iutiam: ſecum trahēs Anſcharium, tum adhuc nouæ Corbiæ monachum, poſtea Hamburgenſem Archiepiſcopum: ut in Dania prædicādo Euangelio incumberet. Sed cùm minimè tum proſperaretur Haraldus: iterū atq; iterum repulſus armis: non potuit niſi clam, diuini Verbi ſemen in terram iaci. quippe Rege Regnero cum filijs, quos multos habebat, promptiſsimè patrijs erroribus

Noruagiæ lib.1.ca.40. Daniæ lib.4.cap.6.& 7.a.

In Saxonem.

Haraldi Chriſtianiſmus. Daniæ lib.4.cap.7.c. Noruagiæ lib.1.ca.40.

ribus inhærente.

¶ Sorlus Heroto ſuccedit: quem Regnerus cum tribus filijs ſuis, octonem duello deuincit: tum prælio interimit. Caput.iij.

Sorlus Rex.

SORLVS Heroto in Suetiæ Regno ſuccedit. Hunc lingua noſtra Carolum dici coniecto: quem tum Dani Sorlum, Galli etiam Arlum uocitant. Cùm autẽ audiſſet Daniæ Rex Regnerus: prçteritis leuiris ſuis, alienum hominem Regno incumbere, diſsimulandũ non putauit. Nam ad ſe quoq; eius rei contemptum pertinere interpretatur. Itaq; Regnerus conſcripto in militiã grandi exercitu: aſſumptisq; tribus in ſocietatem expeditionis filijs: qui iam per ætatis ferendis armis uidebantur idonei, mouit in hoſtẽ. Vbi autem ex propinquo Reges caſtra ſunt metati: prior Sorlus, ſuæ partis inſignem, ſeptem cum filijs pugilẽ, iubet aduerſus ex caſtris prouocare uel Regem, uel alium quemlibet totidẽ filiorũ auxilio prædictum. Sic enim comparatũ eſt apud Veteres huius nationis homines: ut parens cum filijs una perſona cenſeretur. Quod idem Imperatorum noſtrorum Leges non refugiunt. Regnerus Daniæ Rex, magno uirani mo, octonis congredi, quartus ipſe tum recuſauit. Attamen indecorũ reputans, ſi ulla conditione Suecis concederet: animis auctus, pugnæ ſortem ſubijt, quatuor octonis obijciens. Sic enim cõuenerat: ut cuius partis pugiles ſuperarentur, is Rex uictus cenſeretur. Duabus rebus Suetici Regis ius excellere putabatur. Quòd non ipſe pugnæ ſortem ſubijt, Rex aduerſus Regem pugnaturus: ſed alium ſubmiſit, Daniæ Rege in perſona decertãte. Deinde: quòd octo aduerſus quatuor confligere uidebantur. Regnerus tamen interritus: aſſumptis tribus filijs, deſcendit in campũ iam metatum: Suetico pugile cum ſeptem filijs occurrente. Ibi pro uictoria, procq; uita acriter certatur. Omnes qui prælio interfuère, grauiter uulnerati ſunt: preter unum Regneri filium Biornem: qui ex ea re nomen accępit, ut Ferrei lateris diceretur. Igitur uictor illo certamine Regnerus: non ſolũ oblatos pugiles oppreſsit, uerùm exercitu aduocato, totis uiribus conflixit cum Sorlo: eiusq; copias, cum ipſo, ad internecionem deleuit. Ita Regno potitus, quem uoluit Regem impoſuit.

Daniæ lib. 4.cap.3.a.

Duello uincit Regnerus.

¶ Regnerus uictor, Biornem filium Suetiæ Regem declarat. Hesberni filiam ſtuprat: ex qua natus Vbbo, bello capitur, patre ſtrato. Caput.iiij.

Biornis Rex.

BIORNIS Regneri filius, quòd in pugna inſignem operam nauaſſet: paterno munere Regno Suetiæ pręficitur. Iam quod in occupatore Regni antea uindicabat, ipſe faciebat

legitimis

legitimis hæredibus præteritis, alienum præficiebat. Sed eſt, quod ſepè aliâs compertum habemus: Regna & Imperia non legibus, ſed armis & capiuntur, & conſeruantur. Cùm autem Regis pater Regnerus prouincias filij obiret: multa circumſpiciens, quæ adoleſcentes fallerent: ut erat intemperans libidinis, Primarij cuiuſdam in Suetia uiri filiam, inſigni forma puellam amauit. Nec ui, ſed inſidijs agendum putauit: ut amore potiretur. Sumpta igitur fœminea ueſte, per multos gyros peruenit ad amatam: ſeq; quis eſſet aperiens, oppreſſam puellam reliquit pregnantem. Pater ubi filiæ crimen deprendit: puellam adortus, autorem criminis uoluit extorquere. Illa flens, uim ſe paſſam queritur à potentiſsimo, ſimul & nobiliſsimo uiro. nec ultra adijciēs, patrem in ſuſpicione reliquit. Ille plenus irarum, Regem Regnerum aggreditur: uim filiæ quæritur illatam: adoleſcentiorem Regem ſuſpiciens. Non tamē accuſauit, ſed atrociſsimam domui ſuæ queſtus illatam iniuriam, popoſcit ultionem. Rex percunctatus, quem accuſaret. Incompertum ſibi eſſe uiolatorem oſtendit: ſed Regia inquiſitione perquiſitum, latere non poſſe. Tùm Rex ſeuocatum, ſecretius admonuit: quicquid illud foret, quod filia eius geſtaret in utero, ſuum eſſe: proinde quieſceret: filiam ſuam non eſſe ignobilis adulteri ſcortum. Ille iram in tempus diſsimulauit. Sed amicis eam quæſtus cum lachrymis uim: multos permouit: ut facilè Danos alieno Regno incubantes, odiſſent. Tantorumq; ſibi promiſſa ſunt auxiliaria arma: ut ſi Duces Suetiæ illi accederent, facilè Danorum Regem Suetia, cum filio pelli. Pertentati ſunt Duces: ſi uim paſſo, ad ulciſcendum iniuriam accederent. Illi nihil, niſi ex ſententia Regis ſui Biornis acturos ſe reſponderunt. Tentatus ille quoq;, ſubmiſſa legatione, quæ improbam patris libidinem accuſarent: Biornem quoq;, niſi uindex accederet, unà ſimul cum parente, odio omnium eſſe inuoluendum; Proinde uidere, quid Regno ſuo conduceret: patrem, an Regnum mallet relinquere. Valuit apud Biornem amplius paterni nominis reuerentia, quàm aut ulla promiſſa, aut minæ quantælibet. Reiecit indignans Oratores. Hesbernus (id enim erat patri puellæ nomen) ubi neq; à Rege, neque à Ducibus ſuppetias retulit: ſuorum fretus armis amicorum, quos non paucos in Suetia, atq; Noruagia habebat: duxit in Danorum Regem Regnerum: nepotem ex filia (iam enim adoleuerat) Regneri filium, ſecum in arma ducens. Sed tum Regnerus uictor, Hesbernum fudit: uireſque illius profligauit. Vbbonem filium captum: quòd maternum animum potius, quàm patrem ſequeretur, ad ueniam peruenire fecit. Biorn autem cùm aliquot annis Sueticis rebus præfuiſſet, tùm conceſsit in fata.

Daniæ lib. 4. cap. 9. a.

Hesbernus cadit.

¶ Vuichſertum Suetiæ Regem, Daxon Orientis Rex inſidijs captum, cum duodecim militibus igne abſumit. Regnerus filij mortem, mira clementia uindicat in Daxone. Caput. v.

Vuichſertus Rex.

WICHSERTVS inde Regneri alius filius, Suetiæ rebus ſuccedit: cùm antea Orientis partibus, parta ibi uictoria, eundẽ gubernatorem reliquiſſet. Dion Rex erat orientis: cuius filij Dian, & Daxon, Ruſsi Regis filias matrimonio ſibi coniunxêre: armisq; freti ſocerorum: in Vuichſertũ Suetiæ Regem bellum excitant. Namcùm pater Regnerus, Helleſponticos uiciſſet, Legesq; uictis dictitaſſet: Vuichſerto filio Suetiæ Regi, uicinarum ſibi partium permiſit Imperium. Operęprecium eſt hic intueri: quos uocet Saxo noſter Helleſponticos. Non eos, qui anguſto incubant mari, quod Europam, Aſiamq; diſterminat. Nam ad illos Rex Daniæ aut Suetiæ, quo modo perueniſſet? Sunt enim multa centena milia, quæ ſeparant terras: nullo illic mari interfluente, quod peruiũ præſtet iter Danis ad Græciam. Sed quoniã Dionis filios, Ruſsi Regis filias matrimonio duxiſſe aſſerit: Vuichſertumq; in eos Principes mouiſſe exercitũ: gentem Ruſsis nõ longinquam ille uocat Helleſponticã, non quam Ptolomęus, & cęteri omnes Hiſtorici, & Geographi illo nomine dignãtur. Daxon qui ſolus patri ſupererat (nam parentem, & fratrem eius, Regnerus magno prælio oppreſsit) cùm in aciẽ ductilibus rotis, equos æneos, rumpendis ordinibus immiſiſſet: is inquàm Daxon, cum Vuichſertũ Suetiæ Regem armis ſuperare diffideret, ad inſidias uertitur. Nam facta cum illo pace, ut credebatur integerrima: in una urbiũ Orientaliũ, quam Sueci pridẽ ab hoſtibus cęperant, conuiuio excipitur Daxon ab Suecorum Rege. Ibi omnia ex fœdere ſe agere aſsimulans, ſpecie mercatorum multos ſuorũ iubet introire. Nemo dolos ſentiebat. Excæpti urbe omnes aduenæ, quaſi merces uarij generis importantes, infinita multitudo cõfluxerat. Vbi nox incubabat: ad arma uerſi Orientales, inuadunt Suetiæ omnes parentes. Rex ipſe magna circumfuſus multitudine, capi non potuit. Aceruum magnũ circum ſe fecit trucidatorum. Sed iam fatigatus cæde, cùm euadere tumultu cæſorũ non poſſet, capitur. Duodecim cum illo fidiſsimi milites capiũtur item. Quibus redeundi in patriã permiſſa optione: eligunt, & proponunt, cum Rege ſuo mori, quàm illo deſerto uiuere. Victor Daxon, Vuichſertum miſeratus: quòd eſſet egregij corporis dignitate conſpicuus: uitã illi permittit, ſi patiatur aut ſe ſuperiorem, aut Imperio parem habere. * Cui ille. Paternum uultũ captus, & uictus, non perfero: mori malim, * quàm tuo beneficio uiuere. Miratus Daxon, quid tã obſtinatèmori uellet:

In Saxonem.

Hellespontica gens quæ.

Daxonis inſidiæ.

uellet: arbitrium ſaltem eligendæ mortis admiſit. Necq; hoc inquit acceptum fero. Nam ſcio, patrem ſegnius in ultionē armari, ſi degeneri me animo, audierit mortis genus delegiſſe. Ille ſubſequitur. Quid ait, ſi me uerſa rerum fortuna captū teneres, moricq; uolentem: quo genere abſumeres? Incēdio, ait ille. Idem ergò tibi erit exitus, ait uictor. Igitur cum captis comitibus, extructo rogo, uiuū ſuperiniecit. Pater ubi comperit: incōſolabili dolore perculſus, ab uxore increpatus eſt: Cur ſe dolori permitteret: & non potius uirum eſſe ſe meminerit. Qua uoce animatus, ultionem parauit. Igitur ducēs in filijperemptorem, turmarum Præfectis præceptum dedit: ſuper omnia, capiendi, ſi ullo modo fieri poſſet, Daxonis: ut uiuus in eius perueniret poteſtatē. Nec illum ſpes fruſtrata eſt. Captum enim hoſtium Ducē, perduxerunt ad Regem. Ibi animi generoſitatē oſtendit: ſolis uinculis coërcens, quem potuit acerbiſsimo cruciatu excarnifacere: uictor primùm hoſtis, deinde ſui. Potuit illum ad clementiam & hoc inuitare: quòd accepiſſet, filio uiuendi eſſe ab illo arbitrium permiſſum, quo uti uoluiſſet. Sed tum hoſti etiam libertatem reddidit: tributa ãnua, cum duodecim Patribus diſcalciatis penſitaturum. Ea ſe contumelia grauius uindicatum exiſtimans.

Daniæ lib. 4. cap. 9. b.

Mira Regneri in hoſtem clemētia.

Regneri cum filijs deſcribitur expeditio maxima mari & terra. Ericus alter ex filijs Sueciæ Rex, ab Oſteno opprimitur. Caput. VI.

ERICVM deinde alium filium (nam erat multa prole numeroſus Regnerus) cui Ventoſi pilei cognomen erat. Regno Sueciæ pater præfecit. Biornem autem dudum inde tranſlatum, iuſsit in Noruagia regnare. Quibus filijs in ſocietatem belli euocatis, Orcades populatur. Ad extremùm Scotorum finibus appulit: eorumcq; Regem Murial, prælio uictū, pariter oppreſsit. Quo tempore longinquã ingreſſus militiam, mare Mediterraneum longa circūitione petiuit. Inde etiam aſsidua in Orientē nauigatione cùm Hiſpaniam omnem reliquiſſet: et in Auſtrum flexus, in Orientem inde uerſus, uerum illum Helleſponticum, ad anguſtias Europæ atcq; Aſię ſcribitur perueniſſe: obuia quæcq; populatus. Nec hoc mirum cenſeri debet. Nam & Italorum teſtimonio, in Noruagia noſtra oſtendimus, Danos ad Conſtantinopolim per occiduas mundi partes nauigando perueniſſe, eiuſquē ſuburbia igni, ferrócq; uaſtaſſe. Facilè tū rebus, & uiribus exercitatiſsimo fuit, uincere Græcos, ciuilibus bellis inuicē attritos. Mirum tamē: qua audacia, in tantū pręſumptionis erupere Dani, ut circūita magna parte orbis terrarū, uires in tam longinquã extenderint regionē. Hoc quocq; admiratione non uacat, cùm breui ſæpè traiectu, grauia maris

Ericus III. Rex.

Regneri expeditiones.

pericula immineāt: quomodo tam diuturna nauigatione nihil incide rit, quod eam remoraretur: præſertim nauigijs Danorū in hoc genus fluctuum marinorum minus conuenientibus. Sed erat ea tempeſtate Danis à cœlo permiſſum: ut terris omnibus, quas contingere potuiſſent, graues imminerent. Tunc enim littora omnia maris Germanici, & Britannici habuêre infeſta. Tunc Britanniam impugnauêre crebrius: Gallias occuparunt: & ea non ſine Numine faciebant, quæ ante illos Goti, & Huni, & poſt eos Sarraceni, Turcæ, & Tartari factitarūt. Prætereo Vuandalos, & Vngaros: quorum excurſiones (incredibile memoratu eſt) quot terris & regionibus uaſtitatē induxerūt. Sed per hæc tempora inquietæ erant Galliæ ciuilibus bellis: Italia emaſculata: ut nihil ibi uiriū remanſiſſe uidebatur. Græcia tumultuabatur. Iam tanta Imperij facta diminutione, ut per Carolum magnūm, ante hęc tempora, occidentale Imperium, ab Orientali maneret ſeparatum. Sed nunc ad Suetiam noſtrā reuertamur. De Erico Rege poſt eam cum patre expeditionē, nihil memorabile legimus, niſi quòd ab Oſteno Regij ſanguinis uiro uictus, & oppreſſus, uita ſimul & Regno exceſſit, æmulo relinquens Principatum.

Erici Regis mors.

¶ Oſtenus Suetiæ ſubtruditur. Regneri mortem filij ulciſcuntur in Hella. In Oſtenum tum parantes bellum, incerta clade mutuò atteruntur. Caput. vij.

OSTENVS uir Regij ſanguinis, incertum quo parte cretus, oppreſſo Erico Regnum occupauit. Pertæſum fuit Regni Proceres, tanto tempore Danorum de ſanguine Reges illis imperare. Iam pater Regnerus Rex uictorioſiſsimus, in fata conceſsit: defuitq́ue, qui pro filijs uictricia arma circumferret. Ille quidem captus ab hoſte Britannorum Rege, & in carcere excruciatus, quòd multis intulit, paſſus eſt. Miſerabilis exitus, & Regi inſolitus. Filij eius ubi audiuêre paternam calamitatem, Iuuarus quidèm tum ſpectaculum edidit populo, nec paſſus eſt uultum demittere, ſed in eadem perſtitit hylaritate. Pópulum autem quem rumor perculit, ubi demiſsiore uidit animo, uetat theatro excedere, ſed ad finem uſq́ue ſpectaculi perdurare. Siuuardus eodem quo comperit momento: telo, quod manu gerebat, pedē proprium percuſsit; planta perforata: ut indignationē exprimeret, quam animo concepit. Biorn fortè aleam exercebat, ubi nuncius paternę necis aderat, talos quos manu tenebat ita compreſsit, ut cruor de manibus ſtillaret. Hoc primo parentationis genere in parentem uſus. Hella uerò Britanniæ tyrannus, qui Regum patrem peremerat, ubi audiuit, qua fronte parentis necem filij excæpiſſent, Iuuari profundiorem iram interpretatus, uehementius timuit, qui altius animi dolorem abſcondit.

Oſtenus Rex.

Daniæ lib. 4. cap. 10.

ſcondit. Nec falſus eſt exiſtimatione ſua. Omnes enim Regneri filij in
eum duxêre: ſed acerbius nemo inſectatur Iuuaro. Nam apprenſo in
littore oppido, ipſum communiuit: importatis ad ſufficientiam com=
meatibus. Inde auctus fratrum uiribus, mouit in reliquam Angliam.
Crebris uaſtationibus Hellam ad arma exciuit. Nam expedito agmi
ne Danis ſe opponit, manusq́ conſerit. Sed tùm uictus ille ceſsit: ca=
ptusq́, ad cruciatum ſeruatur. Memores enim filij, parentem ab illo
ſuum, ſerpentibus immiſsis excruciatum, atrociorem pœnam excogi
tarunt. Vulturem illi à tergo famelicum imminere curarunt: qui uiſce
ribus ſuis paſceretur, donec exhalaret ſpiritum. Hæc quidem Sueti=
cæ rebus aliena: inſerenda tamen pro ſui nouitate putaui. Cæterum
Oſtenus Suetiæ Rex, ubi Ericum, fratrem Iuuari, Biornis, Siuuardi
Regum oppreſsit: ſciens, quanta illi im̄inerent à fratribus bella: Regi=
os portus & arces com̄uniuit: exercitumq́ conſcripſit ualidiſsimum:
tutaturus quod inuaſerat Regnum. Fratres autem oppreſsi Regis, &
ipſi Reges, in ultionem armantur. Agnerus Angliæ, Iuuarus Daniæ,
Biorn Noruagiæ præſidentes: agmina ſua iunxerunt, in Suetiam mo
uentes. Sed dum alienum ſitiūt ſanguinem, impenderunt proprium.
Nam Agnerus Angliæ Princeps, ibi cum multis milibus cæſus occu=
buit. Nec tamen Oſtenus uictor fuit. Siquidem mutuis attriti cladi=
bus incertum reliquerunt, quo loco uictoria conſtiterit. Nam cruen=
tiſsima erat ubicunq́ fuit.

Hellæ mors horrida.

Daniæ lib. 4. cap. 11. a.

Agnerus cadit.

¶ Sturbiornus Suetiam ſubit. At ea per Ericum fratru-
elem pulſus, uix præcibus, ex Rege fit Regni
Præfectus. Caput. viij.

STVRBIORNVS erat Biornis, pridem Suetiæ,
inde Noruagiæ Regis filius, qui proximus ſceptra Sue
tiæ legitur tenuiſſe. Nam ea tempora apud Saxonem noſtrum turba=
tiſsima ſunt, multis in medio rebus omiſsis, et Regum nominibus uix
recenſitis. Erat ea tempeſtate in Dania Ericus Rex, quem ſibi beatus
Anſcharius familiarem effecit, eius indulgentia prædicans in Dania
Chriſti Euangeliū, ad nouiſsima Pontificatus ſui tēpora. Ericus erat
alius Regneri ex Olauo filio nepos, qui cū fratre patruele Sturbior=
no, de Regno Suetiæ armis grauiſsimè contenderat. Ea em̄ fuerat Re
gnerus auus fortuna, ut filijs ſuis Regna partiretur plurima. Tenebat
enim Daniā primario iure, cui præfecit Siuuardū filium. Suetiam oc=
cupauit, in qua Biornē, inde Ericū filios præfecit. Noruagiam quoq́
tenuit, in quam tranſtulit Biornem. Sed Agnerum, poſt fata eius, fra=
tres Angliæ præfecerunt. Tam latum filijs reliquit dominium. Sed,
Non minor eſt uirtus, quærere quàm parta tueri.

Sturbiornus Rex.

Euangelij in Dania prædicatio.

Regnorum Regneri in filios partitio.

Ingens

Ingẽs illa uirtutis acrimonia, paulatim in filijs elanguit: magis autem
Ericus Rex. in nepotibus. Nam Sturbiornus, & Ericus fratrueles, ubi uires inuicẽ
ſibi oppoſuere, magnis ſe conatibus exhauſere. Sed tũm ceſsit Sturbi
ornus: uictor Ericus, Regno deturbauit Sturbiornũ. Ille conceſsit in
Daniam ad Haraldum: quem ut artiori ſibi affinitatis uinculo deuin-
Haraldus Daniæ Rex, lib. 4. ca. 19. & 20. ciret: germanam illi deſpondit ſororem in coniugẽ. Erat is Haraldus,
qui ad tempora primi Ottonis peruenit. Cuius mater Thira Angliæ
Regis filia, longiſsimum illum iecit aggerẽ, qui hodiè quoq; cernitur
à mari ad mare porrectum. Pudebat, tedebatq; optimam fœminam:
Saxones quoties uellẽt, in Iutiam irrumpere: ideò clauſtris uoluit co-
hibere. Nam memoria eius Henricus primus Germaniæ Rex, Otto-
nis pater, exercitum duxit in Iutiam: Sleſuicum occupauit, Coloni-
amq; fecit Saxonum: conſtituto ad eum limitem Marchione, qui uici
nos populos in fide contineret. Ad cuius mortem cæſo Marchione,
pulſa eſt Saxonum de Sleſuico Colonia. Non eſt paſſus Otto filius:
Saxoniæ lib. 3. ca. 25. qui expeditionem renouauit in Iutiã congreſſus Haraldo. Quod in
Saxonia, atq; Dania diximus. Nunc ob eam tantum rationem comme
moramus, ut quæ tempora fuerint quæ nũc ſcribimus, innoteſcat. Ha
raldus ergò Daniæ Rex, à Sturbiorno leuiro, Sueciæ Rege implora-
tus, aderat. Iam copijs comparatis, ingreſſus mare, peruenit Hallan-
diam. Ibi accepto nuncio: quòd Otto Romanorũ Rex, ingenti agmi-
ne Iutiam inuaſiſſet, repedare compellitur: ut proprios magis fines tu
taretur, quàm alienos inuaderet. Ita deſertus Sturbiornus armis auxi-
liaribus: nec ſuis potens æmulum Regno pellere, quibuſcunq; con-
ditionibus pacem à Rege accipiens, Regni Præfectura donatus, quie
uit. Appellauere tum Præfecturam, quam hodiè Ducatum dicimus.
Vnde & Sleſuici diu dixerunt Præfecturam, quem noſtri à multa &
longa memoria Ducatum, ut eſt hodiè, habuerunt.

Sueno Dania per Ericum eijcitur. Septennio exul, Erico mortuo, tandem Chriſtum uerè profeſſus, reuocatur. Olauus Erici filius, Suetiam tener adhuc deducitur. Caput. ix.

Ericus Rex. ERICVS Olaui filius, Regneri nepos, ſine æmulo poti-
tus Regno Suetiæ: memor, quòd Haraldus Rex in ſe copias ductaſ-
Daniæ lib. 4. cap. 23. ſet, ab æmulo imploratus: iniuriam in filium Suenonem uindicare
conſtituit: non ſine ſpe, eum protinus Regno deturbandi. quòd iam
ter captus à Vuandalis: Regnum ęre, ſe autem uiribus exuiſſet. Ami-
ciſq; deſtitutus, ad uictoriam facilis putaretur. Nec illum ſpes fruſtra-
tur. Siquidem congreſsus inuicem prælio Regibus apud Sialandi-
am, Sueno aliquandiu uires hoſtium ſuſtinens: ad extremum uictus,
fuga

fuga ſibi ſalutem quæſiuit. Ita pulſo Suenone Chriſtianæ pietatis deſertore, Ericus Daniæ Regnum Suetiæ coniunxit. Inſtructus ergò duorũ Regnorũ Principatu: Daniæ crebrior, ne quid innouaretur, aderat. Septemq́ totis annis tenuit: quo tempore Sueno apud Scotiæ Regem exulabat: cùm pridẽ à Britanniæ Principe, & Galliarũ Ducibus, ſuis ab olim cõgentilibus, contemneretur. Nam ſecuta eſt illum ultio diuina. quòd gemina impietate, in parentem Haraldum: & ſummum omniũ patrem DEVM nocentiſsimus foret. Nam (quod in Dania atq; Vuandalia commemorauimus) patrem, quòd Chriſtianam foueret religionẽ: ciuili, imò domeſtico bello, impijſsimè ad mortem uſq; Regno deiectũ perſequitur. Suſcæptam aũt ſub Ottone Rom. Rege, patrino ſuo, religionẽ, & ipſe abiecit: & in omni Regno ſuo ut abijcerent, autor fuit. Sed ubi ex errore reſipuit: ad cor reuerſus, dedit illi pridem uindex, nunc propiciatus Deus, gratiã in conſpectu Procerũ ſuorũ: ut poſt ſeptem exilij ſui annos, mortuo Erico Rege Sueciæ, in Regum Daniæ reuocaretur. Reuerſusq́, Deũ integerrimè coluit: edicto emiſſo, ut paſsim omnes Chriſti religionem uirtutibus plenam ambirent. Sed Regina Erici Regis relicta, cùm filium Olauum ex Erico haberet: uerita, ne dum duobus Regnis incertò incumberet, utroque fruſtraretur: relicto Daniæ Regno in manibus Procerum; quos Suenoni ſuo inclinare perſenſerat: in Sueciam, cui propter agnationem, & paternum ius magis fidebat, ſe contulit: Suenoniq́ Regnum ſuum uacuefecit. Ipſa autem filium tenerum, ad legitimos annos ſub tutoribus educauit.

Daniæ lib. 4. cap. 21.

Reuocatur in Daniam Sueno.

¶ Olauus Erici filius, primus baptiſmate uocatur Iacobus, Suetiæ Rex, felici diuturnitate ſceptra Regni tenuit. Caput. x.

OLAVVS Erici filius, poſt patrem Regno potitur: primus in Regibus Suetiæ, qui Chriſti religionem publicè acciperet: in fonte ſacro lotus, Iacobi nomen ſuſcẽpit. Fuêre quidẽ priuatim plurimi, qui iamdudum in eo Regno, à memoria diui Anſcharij Chriſti iugũ adſumpſerint. In quibus erat Bircæ Præfectus: & multi ſine nomine. Nam & Rembertus inmediatus Anſchario Pontifex, & aliquot interpoſitis, Vñi Hamburgen. & ille Archiepiſcopus, Chriſti fidem in Suetia diſſeminauêre. Quo in labore peregrinationis Vnni (quod in Metropoli diximus) uitam impendit: tumulatus in ea quam diximus Birca. niſi quòd caput relatum eſt in ſedem ſuam. Huius autem Regis matrem, Erici relictam, initio reditus ſui in Regnum, Sueno Rex Daniæ ſibi uxorẽ adſciuit. quo affinitatibus cõmunitus, ſecurior foret aduerſus omnes caſus iniquos, quos multos ille præter

Olauus Rex Chriſtianus primus.

Suenonis uxor Syritha.

cæteros

cæteros fuit expertus, captus, & exilio diuturno diſtentus. Ex qua coniuge Sueno filium ſuſtulit Kanutum, omnibus Danorum Regibus prælucentem: qui etiam finitimorum omnium gloriam, rebus do-

Cap. 25. & ſeq. mi, foriſq; geſtis obſcuraret. Cuius in Dania plenam fecimus mentionem. Cùm eadẽ fœmina, ab Olauo Noruagiæ Rege, non illo ſancto,

Noruagiæ lib. 3. ca. 5. primùm ludificata eſſet. Quod in Noruagia noſtra recenſuimus. Iſte Olauus Chriſtiano ritu iam Iacobus, ſatis feliciter, atquè diutinè ſceptrũ Regni tenuit. Cùm interea Kanutus uterinus frater eius, in Dania: & S. Olauus, huius quem diximus filius, in Noruagia dominaretur. Trium Regum optimorũ feliciſsima tum Regna, dixerim, quando Chriſtus omnium in medio, feliciter gubernaret. Erat autem An-

Anno Chriſti 1000. nus poſt natum Chriſtum Milleſimus, paucis additis: cùm in Romano Imperio ageret, itidem Rex S. Henricus eius nominis Secundus: ſi Romanorum Reges recenſemus. Alioqui Imperatoriæ Maieſtatis eo nomine primus erat: primus quoquè, qui de conſtitutione Electorum prodiret ad Imperium.

¶ Emundus Suetiæ Rex, in Kanutũ Daniæ Regem mouens, ſuperatur. In Scania uincunt Sueci. Rex ἄθεος & tyrannus, tandem uetulus moritur. Caput. xi.

Emundus Rex. EMVNDVS Olaui Iacobi frater, ex concubina natus, ſolo nomine Chriſtianus, ad ſceptra ſuccedit: & ideò, quia ueræ religionis uel contemptor, uel diſsimulator erat: non ſatis fuit rebus bello gerendis fortunatus. Filium enim Amundum, quem ampliandæ ditionis gratia miſit in Orientem: ſtatim bello oppreſſum amiſit. Inita tamen belli ſocietate cum Olauo, qui poſtea in Sanctos relatus eſt: Daniæ Regem Kanutum bello inſequitur. Erat tum in Suetia uir primarius Vbbo: qui Eſtrocham Kanuti Regis germanam, pridem à Richardo Normanniæ Galliç Principe repudiatam, coniugem promeruit: & is Regi Kanuto non ſatis gratus, autor oppugnandæ Daniæ fuit Emundo. Olauo autem Noruagiorum Regi, altera bellandi cauſa ſuberat. Quòd cùm in Angliam ſocietatem belli cum Kanuto iniſſet: neq; captæ Prouinciæ illi portio prouenit: neq; thori ſociam, quæ Olauo inhærebat, ab iniuria potuit uendicare, quo minus à Kanuto contaminaretur. His incitus rebus Olauus, cum Emundo incentor belli eſſet Vbbo, mouerunt in Daniam. Cumq; à mari incumberet Olauus, à terra per montana Scaniæ Emundus Suetiæ Rex imminebat. Contulêre manus maritimo bello Dani, atq; Noruagij: ſed ui-

Vincunt Dani. ctoria Danis incumbebat. Interim pars copiarum Kanuti, Emundo

Vincũt dolo Sueci. congreditur in Scania. Illi Vbbonis ſolertiſsimi Ducis induſtria, tracti in uadum Dani, cedẽte de induſtria hoſte, inhærentes limo Dani,

paſsim

paſsim à Suecis cæduntur, decepti magis quàm uicti. Ea tum fuit fortuna Emundi: ut Vlfonis militari peritia ſuperior haberetur. Emundus autem reuerſus in Regnum, nihil ſecius ac prius Religioni fauebat: Subditis quoq; grauis admodũ imminebat. Eandem enim ipſam contumaciam exhibebat: hominibus quoq; tyrannidem monſtrauit. Nam miſſos ab Archiepiſcopo conſecratos in prouinciã Epiſcopos, abiecit: contempſitq;. Secutus acephalum hominem: qui mentitus literas Papales, Archiepiſcopum ſe dicebat conſecratum in Suetiam: cùm eſſet ſolùm conſecratus in Polonia: ubi nulla fuit ſuperioritas diſponendarum rerum in Prouincias Aquilonares. Contemptos ergò Oratores Archiepiſcopi Hamburgenſis, cùm Rex à ſe reijceret: Stinkel Regij ſanguinis adoleſcens, miſeratus laborem ac contemptum uirorum, eos fauoribus & obſequijs proſecutus eſt: donec uenirent ad Reginam uiduam, quam pro ſanguinis propinquitate, Sueno Rex, Sacris adactus, repudiare compellebatur: quæ illos materno affectu tranſmiſit in Daniam. At illi tum conſecuti ſunt in Suetia caſus: agrorum ſterilitatem: & unde illa prouenerat, aëris inæqualitatem. ut culpam ſuam recognoſcens Rex, oratum mitteret in Bremam: uenirent legitimi Pontifices in Prouinciam. Nihil moratus Albertus Archiepiſcopus, miſit qui poſcebantur in Prouinciam à ſe conſecratos. Hic autem Rex diu uiuendo, ad eam peruenerat ſenectam, ut cognomine ab annis ducto, Vetulus, ſiue Añoſus diceretur. Nam fratri non paucis annis regnanti, diu ſuperfuit.

[illegible] Rex & tyrañus.

¶ *Stinkel Rex Suetiæ pijſsimus, idolum Vpſolæ exterminans, Chriſtiq; Religionem obſeruans, tandem in pace moritur.* Caput. xij.

STINKEL deinde optimus Rex, Suetiæ ſceptris ſuccedit. Cui id laudis uel maximè tribuitur: quòd in diebus illius CHRISTI religio, maximum in Regno accæperit incrementum. Exterminatis Idolis, quibus gens illa prę multis alijs dedita fuit, quod toto hoc mundi ſecreto, uenerabile illi fuit templum Idolorum apud Vpſolam, nũc quoq; caput gentis & metropolis. Quod Idolum tam pertinaciter coluêre Gentiles: ut Reges etiam ſuos Chriſti ſacris initiatos, adigerent munera mittere in templum. alioqui Regno exigendos. Inuentus eſt Rex, tanta in Chriſti religione feruens, deuotione inclytus Amander, qui Regno carere, quàm ſacrilegio fidem ſuam polluere maluerit. Ibat itaq; gaudens à conſpectu Conſilij, quoniã dignus habitus eſt, pro nomine Chriſti abijci, & Regno deſtitui. Sed iſte Rex, cuius tempora nũc ſcribimus, Stinkel perfecit, cùm ſanctos Pontifices aſciſceret, ut ipſi corã populo ſtupenda mirabilia peragerent,

Stinkel Rex.

Amandri pietas.

peragerent, atquè in eam ſententiam uicti populares perducti quoq; ſunt, ut paterentur ſua Idola concremari. Quæ cùm ſibi auxilio adeſſe nõ poſſent, cui tandem opitulari poterãt? Eminebat tum Pontificum ſacra fides, Popponis, & utriuſq; Odinkari: ut multis ad aſtantium fidem corroborandam clarerent miraculis. Quæ partim in Metropoli noſtra deſignauimus. Hic tamẽ Rex nihil omittebat, quod ad propagandam pietatis & ſalutis religionem pertineret. Quocircà iuſtitia, & religione ipſe inſignis, temporum promeruit ſuorũ tranquillitatem, in paceq;, quod rarum eſt Regibus, præſertim Aquilonis, quieuit: circa Añum Chriſti poſt Mille centum, paucis uel additis, uel demptis. Nam punctualis annorum calculus malè deſignatus eſt.

Anno Chriſti.11000.

¶ Erici duo, ſuper corona Suetiæ bello diſceptantes, ambo, cum omni penè Nobilitate cadunt.

CAPVT XIII.

ERICI duo deinde de Regno contenderunt, tantisq; uiribus atq; odijs concurrerunt, ut non ſolùm ipſi, uerùm & omnis penè Nobilitas ſuccideretur. Erat tamen ex diui Kanuti genere (qui patrẽ habuit Suenonem Regem, auum autem maternum Magnum illum Kanutum, quinq; Regnorũ Regem potentiſsimum. Cuius laudes in Dania attigimus) multiplex in Suetia Nobilitas. Nam cæſo tum per ſummam iniuriam Kanuto Rege, per eam tumultuationem, quam in Dania deſignauimus, Regina relicta, cum filio Carolo in Flandriam redijt. Cuius Principatum idem filius poſtea adminiſtrauit. Cæſus & ipſe pro iuſticia et pietate: deiectus Oratorio, quod ſibi fecerat ſub teſtudine in Suggeſto Eccleſiæ Sancti Donatiani, in oppido Brugis. Filias autẽ, quas binas ex Kanuto accepit, in Suetia uiris primarijs commiſit. Nam primam nobiliſsimo gentis Folconi dedit coniugem. Ex qua ille ſuſtulit filios Kanutum, atq; Benedictum. Ex quibus ortus eſt Birgerius Dux, uir potens, horum alterius filius. Alteram uerò filiam tradidit coniugem Carolo Gotorum in Suetia Duci. Qui ex illa filios ſuſcæpit Carolum, atquè Kanutum. Ipſa uerò in Italiam uſq; ſe contulit, thoros ſuos ſemper in longinquo habitura. Nam Comitem Apuliæ Rogerium, ſecundum habuit illa maritum. Hęc idcircò dixerim, ut quàm latè Regium diui Kanuti genus propagatum ſit, agnoſcamus. quando non alijs rebus tempora inſignita leguntur.

Daniæ lib. 4. cap. 28.

¶ Halſtenus Suetiæ Rex, populari tumulto mox Regno deijcitur. Caput. xiiij.

HALSTENVS ſuperioris Sunkel filius, legitimo iure poſt duos Ericos mutuò ſe pręlio conficiẽtes, Rex eſſe promeruit. Sed nihil diuturnũ, quod non totas agat radices.

Halſtenus Rex.

radices. Erat in populo, uel nimia nouandarum Regũ licentia: uel in Halſteno intolerabilis ſuperbia. Incertũ enim, quibus ex cauſis. Certũ eſt tamẽ: populari tumultu mox Regno deiectũ. Crediderim, non imparis Nobilitatis uiros, de quibus proximè diximus, grauiter tuliſſe, ſupra ſe Regis Imperiũ, nõ omni uirtute conſumati. Cùm interim in Dania Regnũ ſibi per manus traderent Suenonis filij. Ea legè patris uoluntate poſt inuicẽ regnãtes: ut nulla liberorũ ratio haberetur: ſed decedente proximo Rege, nõ eius filij, ſed fratrũ unus natu proximus Regno ſuccederet. Sic Haraldo Kanutus, Kanuto ſucceſsit Olauus: illi uerò Nicolaus. Quam in Dania ſucceſsionem narrauimus. Regno eijcitur. Daniæ lib. 4.cap.34.

¶ Amander eligitur. At Religione Christi perſtans, Amander reuocatur, ſed non multò poſt iterum Regno eijcitur. Tranquillè priuatus, reliquum ætatis abſoluens. Caput.xv.

AMANDER pulſo Halſteno, is qui pridẽ pro uitando ſacrilegio Regnum contempſit: nunc populi iudicio reuocatus, recepit. Nõ aliter ac in Romana Repub. Valentinianus pro Chriſti nomine Tribunatu, quẽ gerebat, à Iuliano amotus, Imperiũ promeruit poſt deiectorem ſuum recipere. Ita nunc Amander Regnum: quod pro Religionis amore amiſit, ne ſe ſacrilegio contaminaret. Eodẽ populi impetu nunc reuocatus, rurſus accipere promeruit. Sed reuocatus, tùm à priſtino ſeueritatis ſuę rigore nihil remitteret: renouata ſunt in eum odia intermiſſa: iterumq́ Regno depulſus, ſeceſsit in abditũ optatæ quieti locum commodum: ut ocium in tranquillitate perageret: uir pro contemptu Regni, Regno digniſsimus. Vtinam tanti ſui animi, uel unum reliquiſſet imitatorem. Ita paſsim omnes ambiunt Imperia, inquietiſsimum uiuendi negocium. Amander Rex. Supra cap. 12.a.

¶ Aquini Regis Suetiæ, ignota acta. Sub Erico. Daniæ Rege floruit. Caput.xvi.

AQVINVS tum Regno ſurrogatur. Cuius de rebus geſtis nihil eſt in literas relatum. Per cuius tempora, Ericus ille inter Danię Reges nominatiſsimus: qui & urbẽ Romam inuiſens, Regno ſuo Metropolitanum dari impetrauit: et poſtea deuotionis gratia, dùm ſepulchrum, quod iam à fidelibus teneretur, inuiſere decernens, Imperatori Conſtantinopolitano, quem ex itinere ſalutabat, ſui fecit miraculum: quòd grandi corpori uires reſponderent: comitatusq́ famulorum non diſpar eſſet Regi. Is tamẽ in ipſo profectionis ſuæ itinere deficiens: interregnum fecit biennio in Dania: prius quàm certus mortis ſuę nuncius rediret. Interim uerò Aquinus in Suetia rerum potitus: quomodo reliquerit Regnum adminiſtratum, Aquinus Rex. Daniæ lib. 5.cap.4.& ſeq.

ſtratum, in incerto permanſit. Cùm Danis imperaret Nicolaus, unus ex fratribus memoratis: cuius filium Magnum, ut proximè dicemus, Goti ad Regnum ſuum pertraxerunt.

¶ Goti Magnum & Gotiæ & Suetiæ Regem deligunt: trucidantes quem Sueti ex ſuis erexerunt, Deq; Magni in Dania fratricidio. Caput.xvij.

Magnus Gotorũ & Succorũ Rex.I.

MAGNVS erat Nicolai Daniæ Regis filius, adoleſcẽs acer: quem Goti, pertæſi crebræ in Suetia mutationis, ſibi Regem aſciuerunt. Iterum ſe à corpore Regni ſeparantes: uel ſperantes, reliquũ ſibi Suetiæ accedere: ut ſub unius Regis, quẽ ipſi delegerant Imperio, omne Regnum eſſet. Sueti autem ueteri ſuo iure, creandi Regem, ſe depelli non ferentes, ſuo Regem arbitratu creandum eſſe putauerunt. Suæ ergo gentis hominem ad Regnum prouehentes, Gotorum Regem contempſere. Goti tamen ſententiæ ſuæ pertinaciter inhærentes: nouum Suetiæ Regem bello aggreſsi, oppreſſerunt: Magno à ſe Regi electo, Regni ſedem uacuefecere. Aliquandiu ergò ille Gotis, & Suetis regnauit. Sed cùm Daniæ quoq; ſucceſsionẽ pertinaciter defenderet: in eas incidit difficultates, ſub quibus demum obruebatur. Nam Kanutum Sleſuici Ducem, poſtea etiam Obotritorum Regem, Erici Regis, illius qui peregrinationẽ terræ ſanctæ ingreſſus, in itinere defecit, is filius erat. Apud milites illi paternæ uirtutis memoria profuit. Acceſsit propria Kanuti induſtria: quę hoc effecit, ut à multis nõ amari non poſſet. Sed cùm coronam quoq; in Vuandalis ab Imperatore mereretur Lothario, eamq; in conuẽtu Regni publicè perferret: tum Magnus exarſit inuidia: Nicolao Rege diſsimulante, pro ætatis ſuæ prudentia. At Magnus æquanimiter tolerare non potuit. Vides inquit pater, quàm uiolẽta præſumptione etiam te Nicolao uiuo ad Regnum contendit Kanutus? Nicolaus autem & ſi diſpliceret, quòd ſe præſente, in Danici Regni conuentu, corona Regina Kanutus uteretur: diſcernens tamen inter Romani Imperatoris, & Danici Regni iura: ſciebat hoc ad præiudicium ſibi non pertinere. Vnde interpoſitis partibus, reconciliationem inter ſe adoleſcentum intentabat: increpito ad patrem utroq;. Durabat aliquandiu renouata fides: ſed urebat ſemper Magnũ, Kanuti apud omnes amor: fixumq; tenebat animo: ſi Kanutus ſupereſſet, fruſtra ſe Regni Danici ſucceſsionem præſtolari. quòd uterq; Regis filius eſſet: ſed Kanutus uirtute & amore ciuiũ præſtare uideretur. Itaq; inſidijs conſtitutis, Kanutum opprimere impune

Daniç lib. 5.cap.11.b.

paratum decreuit. Et proſperatus eſt malo ſuo. Nam euocatũ ad colloquium, inermem armatus excipit, & nihil tale metuentem oppreſſit: uirum omni uirtute præſtantiſsimum: & qui talibus poſt mortem

clareret

clareret miraculis: ut poſt inſtãte filio eius Rege Vualdemaro, qui ob id ad ſedem Apoſtolicam nuncios miſit, inter Sanctos relatus ſit. Magnum autẽ furiæ agitabant: ut uiuente adhuc patre ſuo, ab Erico Kanuti fratre, ſed notho, uindictam fraternæ necis moliente: Magnus temeritatis Ducis pœnas lueret: & quòd uirum innocentiſsimum perdidiſſet: & quòd ſacra Pentecoſtes ſolennitate acies eduxiſſet: ab hoſte oppreſſus interijt.

¶ Suerco Magno ſuccedit in Suetia, rerum bellicarum Rex obſcurus. Caput. xviij.

SVERCONEM Sueci poſt Magnum erexêre Regem: non ſanguinis claritudine pollentẽ: non rerum geſtarum gloria inſignẽ, ſed quòd quemlibet indigenam, externo putarent præferendum. Hic magni nihil fertur in rebus bellicis peregiſſe. Niſi quòd Vluildam Noricam, Nicolao Danorum Regi, poſt mortem inſignis fœminę Margaretę nuptam: clamdeſtinè ſollicitatam, miſsis deinde ad hoc nuncijs, thalamo Regis abſtractã, ſibi deuinxit: ac loco coniugis habuit Regiam concubinam. Nicolaus autem, quo minus thori ulciſceretur iniuriã, proprij Regni intricatione remoratur. Nam filij inſolẽtia tam multis Daniam implicuit bellis, ut ſe expedire non poſſet. Quo enim Kanutus, quem ille perdidit, omnibus amabilior: eo maiori ſe cum filio implicuiſſe omniũ odio uidebatur: quòd talem, ac tantum uirũ Magnus trucidaſſet: nec pater Nicolaus acriorem uindicem ſe geſsiſſet Kanutianæ necis. Proſcripſit quidem ad tempus Regno filiũ: ſed ubi multa illi aduerſa ſuccreſcebant, præſidium ſibi in filio futurũ ſperans, illum reuocabat. Tum uerò omnes patrem, filiumq; pari odio inſectabantur. Et oppreſſo primùm filio, in patrem inde arma uertebant. Quæ res impunitatẽ peperit adultero. Acceſsit: quòd Nicolaus grauis ab annis, nõ magni penderet incontinentem fœminã, adulteri uiriles annos, ſuis ſenilibus prætuliſſe. Sed continuo tum odio ſuorum omnium Nicolaus laborare perſeuerans: Sleſuico exceptus Regio more à Clero: ab ipſo tumultu ante populo opprimitur. Ex hac autem qualicunquè coniuge, Suerco filium ſuſtulit, poſt ſe Regni ſceptra moderantem, circa ea tempora, quibus de corona Daniæ Sueno, Kanutus, Vualdemarus conflictarunt.

Suerco Rex.

Regis ſtuprum.

Daniæ lib. 5. cap. 16.

¶ Ioannes Caroli Suetiæ Regis frater, horrendum committit ſtuprum, Sueno Daniæ Rex id uindicaturus, Suecorum Regis interuentu, auertitur.

CAPVT XIX.

CAROLVS Suerconi patri ſuccedit in ſceptra: cuius tempora frater eius Ioannes, uir malè ſibi temperans à libidine, temperauit.

Carolus, I. Rex.

Bbb iij

perauit. Erat alius tũ Carolus, uir Danici Regni primarius, Hallandiæ Præfectus, hodiè Ducem uocant. Is uxorem habuit ſpectatæ pulchritudinis, ac pudicitiæ ſingularis: ſororemq́ꝫ uirginẽ. Quarum & ſpecie, et honeſtate irritatus uir improbus: poſitis inſidijs, egreſſo iam Carolo ad negocia Regni, raptas ſecum perduxit in Suetiam. Alterniſq́ꝫ abutens ſcortorum in morem: ubi fœdam expleuiſſe libidinem uidebatur, utranq́ꝫ remiſit dedecoratã. Fleuêre optimæ fœminæ atrocem iniuriã. Quid amplius potuere? At Carolus, & coniugis, & germanæ non leuem, ſed atrocem iniuriam, ut erat, contumeliamq́ꝫ altiore uoluens animo: Regi Suenoni, qui tum Daniæ præerat, cumulatè, additis lachrymis detexit. Ille in uniuerſam Suetiam, rem uindicaturus, uires promittit & arma: nec minus parat expeditionem. Suetiæ Rex Carolus, Legatione ſolenni pacem pertentat: Fratris eſſe facinus: à ſe quoq́ꝫ uindicandum: quid demeruerint Sueciæ uel Proceres, uel ſubditi? Alienæ libidinis crimẽ luere non merentur. Conquieſcat Daniæ Rex, ſe uindicem eſſe ſinat in fratrem: facturum, ut omnes intelligant, fraternum flagitium ſibi fore odioſiſsimum. Sed fruſtra fuit ea legatio. Nam Dani tam certa ſpe Suetiam inuaſuri erant: ut iam inuicem connubia Nobilium fœminarum in Regno paciſcerentur, quaſi iam uictores, bellum ad nutum confeciſſent. Exercitum autem per brumam terreſtri itinere deportandum curauit in Suetiam: longo itinere circum actum atq́ꝫ fatigatum. Vbi ad Phinnos perueniunt (pars illa Suetici Regni) illi ſe Daniæ Regi ſubmittunt: omnia ſua pollicentes: commeatuq́ꝫ præbito, placauit exercitum tranſeuntem.

¶ Rex Sueno infœliciter in Suetiam mouit, & ab hoſte & cœli inclementia repulſus, lacero exercitu re infecta in Daniam rediJt, Caput. xx.

VENITVR ad Vuarendenſes: qui ſe defenſioni præparauêre. Flammis ac ferro omnia eorum confinia uaſtantur. Incolæ nemorum fauces truncis arborum obſtrinxêre: deiectis tranſuerſo ordine altis de montibus arboribus, ingentia robora prouoluerũt. Sueno Rex indignatus, ruriculas armato exercitui iter intercludere: relicto quod paratum erat prandio, equo inſidens inuolitat. Cui ex propioribus quidam, Nihil temerè agendum tanto Regi ſuggerebat. Ille conuerſus in monitorem, Qui noua inquit uxore ducta, timidus eſt, domum reuertatur. Exprobrãs illi recentes nuptias. Nec timidius ille reſpondit. Faciam quod Sueno non audebit: ne me timidum uocet. proinde merentibus exprobrare memento. Proinus ubi uentum eſt ad hoſtes, primus ſe illis obiecit, ubi periculi erat plurimum:

plurimum: nec minus fortiter pugnans, quàm dicens occubuit. Damnum exercitui putabat, talem amiſiſſe uirum. Nox prælij laborē dirimit. Nam Dani tranſitum ferro apperiebāt. Hoſtes repugnauere, roboribus obuolutis. Poſtera lux deditionē hoſtiū uidit: cùm perſeuerantèr Dani ferro ſibi uiā fecere. Sed tantus erat rigor brumæ, tam frigus intemperās: ut ne iumenta quibus ueherētur milites, ſalua eſſent. Qui amiſsis equis, ex equitibus pedites facti fuere milites: onera ſua aliorum iumentis imponentes, ante ſe egerunt: retróq; uiam legerunt in Scaniam, Rege etiam miſsionem non faciente. Rex ubi comperit, multos militum diffluere: expertus difficultatē terreſtis per Scaniam itineris, iubet receptui cani: permittitq; ueniā redeundi: aliam expeditionem meditatus. Intereà qui iniuſſu Regis feſtinabant ante alios in Scaniam: intercæpti à finitimis, iam fidē imitantibus, ut ſolutam ſenſere expeditionē, opprimuntur. Alij incluſi domibus, cùm ignis inijceretur, unà concremantur. Iam enim contemptui habebantur reuertentes: qui tranſeuntes cunctis iniecere formidinem. Ita magno apparatu ſumptu & labore: inſtituta per Scaniam in Suetiam expeditio in uanum ceſſit. Nam inuij montes, & ſaltus profundiſsimi, ſimul & anguſtæ fauces, Suetiam inpenetrabilem fecere: æternis niuibus, & altiſsimis rupibus, eam à Scania mirificè munientibus. Quocircà maritimam meditatus Rex expeditionem, tum lacerum reduxit exercitum.

Bruma durior.

Fugitiuorū pœna.

¶ Carolus Suetiæ Rex affinitatibus munitus, quietè regit. Haraldi & Hakonis fuga. Lundenſium quoq; dubia fides. Caput. xxi.

SED ille intera bellis domeſticis implicitus tenebatur: ut facilè externorum obliuiſceretur. Nam Vualdemarus diui Kanuti, quem magnus occidit, filius: & Kanutus magni filius, iunctis inuicem affinitatibus: cùm Vualdemaro, Kanuti germana Sophia deſponderetur, in Suenonem armabantur. Nec contēti, Suetiam, quaſi inibi paterna prędia uiſuri, cum Rege Carolo ſimilem ineunt familiaritatem: ſorore Vualdemari, Carolo in coniugem promiſſa ac tradita. Diſsimulabat omnia prudenter Sueno. ne Vualdemarum in ſe prouocaret, cuius ut probè uidit diſceſſu, magna pars uirium illi decederet. Aderat interea Gutorinus Sueciæ Procerum unus ex primoribus: qui traditam ſibi puellam, Regi ſuo Carolo detulit copulandam. Eam acceſsionem Daniæ Rex ueritus, commouere ſe in Suetiæ Regnum haud poterat. Carolus autem tantis communitus affinitatibus, tranquilla temporum pace potitus, Regnum ſuum quietus gubernabat per omnia tempora Regis Daniæ Vualdemari.

Daniæ lib. 5. cap. 34.

Cumq́; ille moriens, Kanuto filio rerum ſummã reliquiſſet: Scanij tumultuantes, rebus nouis ſtudentes, æmulum Regno obiecẽre Kanuto: uirum ex Suetia nobilem Haraldum: ſed propter cordis hebetudinem, Regno ſatis imparem. Carolus Rex Suetiæ illum armis ſuis, & opibus prouexit in Scaniã. Primordia illi fuere ſatis fortunata. Nam uſq́; ad Lundiam progrediens, omnia ferro demetebat. Obuij autẽ facti, qui pro Rege ſtabant: popularẽ Scaniæ tumultum facilè repreſſerunt. Nam hoſtibus incurrentes, infeſtis haſtis facilè illos uerterunt in fugam. Haraldus cum Hakone quodã ex Scania Primoribus, fuga turpi in Suetiam relabitur. Lundenſium ciues dubiam oſtendere fidem. Nam portas urbis utriſq́; habuere clauſas: ubi uictoriam accæperunt Regiorum, illis gratulati, excæperunt.

¶ Ericus Suetiæ Rex, pacem cum Dahis habuit Regno quietus. Anno Chriſti. 1249. Caput. xxij.

Ericus. V. Rex. ERICVS Carolo ſucceſsit in Regno: filius, an ne aliquis magna de ſtirpe nepotũ, incertum eſt. quia Annales non tradiderunt. Quas etiam preclaras res geſſerit, incompertũ habemus. Pacem tamẽ cum corona Daniæ habuiſſe illum, comperimus ex his, quæ interim Daniæ Reges actitarunt. Qui à memoria Kanuti, quem primus Vualdemarus filium Regno reliquit, ad hæc penè tempora Vuandalis, Saxonibusq́; conflictati, pacem ad Aquilonẽ ſeruauẽre. Per hos enim años, quibus Ericus Suetiæ regnabat: Kanutus, & inde frater eius Vualdemarus, eius nominis ſecundus: et deinde filius eius Ericus, et Abel frater Erici: colluctati Saxonibus, uaria fortuna nũc uicti, nunc uictores conflictabantur. Lubecã per ea tempora tenuerũt, & amiſerunt. Holſatiam non ſemel inuaſam Dani tenuerunt. Quod
Saxoniæ li. 8, cap. 17. in noſtra memorauimus Saxonia. Peruenit autẽ iſte Ericus uiuendo in Annum Chriſti Quadrageſimum nonum poſt Mille Ducentos: cùm Regni circumiens prouincias, in Gotlandiam inſulam perueniſſet. Ibi correptus grauiſsima ægritudine, finem fecit uiuendi.

¶ Birgerius Procerum diſcordia eligitur, Rex popularis, ſine faſtu regens. Caput. xxiij.

ERICO fatis abſumpto, cùm Proceres de ſufficiendo Rege tractarent: nec facilè in unam conuenirent ſententiã, aut perſonam: mutuis inter ſe odijs diuiſi: ad eum erexerũt Regnum, qui
Birgerius. I. Rex. minimo ad id iure, minimaq́; ſpe potiundi teneretur: Birgeriũ nomine. Cuius genus Annales non commemorant. Hoc tamen non ſiluerunt: maximè fuiſſe Regem popularẽ. Sciebat enim, Nobilitatẽ in ſe non æquos eſſe animis, & ſi mutua inuidia ſibi Regnum detuliſſent, atq́; ideo populũ ſibi quàmmaximè poterat conciliabat. Mercatores quoq́;,

quocꝫ, datis priuilegijs & immunitatibus, plurimis, in Regnum inuitauit. Nec ſe Regis nomine ſuperbũ attollit, contentus Ducis ſolo uocabulo: quo nomine in chartis priuilegiorum, quę extant, inſignitur. Poterat inuidioſum uideri apud Nobilitatẽ, Regis ſuperbum uocabulum: quocirca delegit modeſtiæ inſeruire, ut per artem præeſſet Imperio: etiamſi minus inſcriberetur uocabulo. Quid enim intereſt in uocabulo, Rex, an Dux cenſeatur: dum eodem iure & Imperio teneat rerum omniũ poteſtatem? Per eius tempora fuit illa pernicioſa fratrum de Regno Daniæ contentio: cùm Ericum, alioqui Regem optimum, frater eius Abel, ſiue regnãdi deſyderio, ſiue aliâs ob cauſas captũ, Sleſuico in lacu iuſsit capite truncatum mergi. Nec diu ille ſuperfuit: poſt inuaſum Regnũ pauco poſt tempore cæſus, quos inuaſerat, à Friſijs. Daniæ lib. 7. cap. 21. & ſeq. Anno Chriſti. 1251.

¶ Vualdemarum Regem, Magnus frater peregrinantem, Regno protrudit: ipſe ui Suetiam obtinens

CAPVT. XXIIII.

WALDEMARVS filius proximè Ducis, qui pro modeſtia ſua Regnum ſeruauit incolume, & filijs reliquit: Regium nomen, quod ipſe pater ſumere non audebat, aſſumpſit. Hic ergò Vualdemarus, cùm Regnum aliquandiu tenuiſſet: peregrinationem ſuſcepit in terram Sanctam: prius de more inuiſens urbem Romam, ibi quoquè indulgentijs loci quæſitis. Sed dum ille deuotionis inſtinctu peregrinatur: rebus ut putabat, Regni ordine bono conſtitutis: frater eius Magnus (quod Vualdemarus ante non timuit) Regni iura occupauit: pro Rege legitimo ſe ferens. Et populum reperit, qui ſe illi permitteret: Vualdemarũ Regno adminiſtrando minus cenſentes idoneum, qui Eccleſiarum tereret limina, non Regum obiret negotia: Rem non diſsimilem Actis poſterorum. Sic enim fratres æquè ſe arbitrantur Regno propinquos: ut uelut in medio poſito Regno ad eum pertineat, qui poſsit occupare, & tueri. Nõ enim Legibus, aut iure Regna quæruntur, ſed armis: ijſdemcꝫ conſeruantur. Reuerſus ex peregrinatione ſua Vualdemarus: cùm fratrem accępiſſe adminiſtrationem ſolam ſe abſente putaret, facilè præſenti et redeunti ceſſurum. Sed falſus eſt opinione. Nam magnus occupato Regno, inſeparabilis incubuit. Ad arma reſpexit Vualdemarus, contractis, quos in Regno multos pro uirtute & modeſtia reliquerat, amicis. Et prælio commiſſo, ceſſere qui Vualdemaro fauebant: & eo pulſo, Magnus ſemel inuaſum Regnum obtinuit: defenditcꝫ. Fugatus eſt Vualdemarus cum uxore, ac liberis: concedens in Daniam ad Regem Ericum. Qui uenientem hoſpitaliter excæpit: & aliquoties facta expeditione pro illo, duxit in Suetiam. Nihil tamen, præter incendia

Vualdemarus Rex.

Magnus Rex ſe intrudens.

incendia ac prædam potuit emoliri. Magnus autem & ipſe par pari relaturus: expeditionem naualem fecit in Scaniam: et flammis, ferroquè uaſtata Prouincia, cùm naues præda impleſſet, redibat in Suetiã. Poſt longum deinde exilium, cùm armis in fratrem nihil proficeret, dedit ſe in gratiam fratris, & accæpta Prouincia, in qua Regi minimè poſſet obſiſtere: renũciatoq́ꝫ omni iuri quod illi competere poſſet in Regno: in conſtituto loco cum uxore & liberis trànquillitati inſeruiens conquieuit.

¶ Vitæ tranquillitas, Regio faſtu longè antefertur.

CAPVT XXV.

MAGNVS paternum Regnum, quod fratri abſtulerat, ſtrennuus tenebat. Eadem enim qua parantur ui Regna, ſeruare neceſſe eſt. Sed tamen malignus eſt diuturnitatis cuſtos, ipſe motus. Quod enim non altas agit radices uirgultum, ſtatim exorto ſole areſcit. Magnus igitur quantis potuit uiribus Regnum ſuum ſepſit: tenuitq́ꝫ: cùm interim frater in angulo terræ deliteſcẽs, quietè uiuebat. * Sed munera necdum intellecta DEI, priuatim cõſeneſcere. Ita prorſus ambiunt mortales Imperia: neſcientes, quòd in ſublimi minor ſit agentibus licentia. Sic Imperator Diocletianus, cùm ex Auguſto faſtigio uolens, in priuatam uitam conceſsiſſet: & à Maximiano conſorte quondam Imperij, qui eodem urgente Diocletiano purpuram inuitus poſuiſſet: ſollicitaretur reſumere quod ponebat Imperiũ: Reſpondit. Si noſſet Maximianus, quàm ſint dulcia quæ meis manibus ſeui olera, ad Auguſtam dignitatem redire non properaret. Ego ex duobus, Vualdemaro, & Magno, ſortem prioris fortunatiorem putaui.

Ambitus dominandi.

Vita priuata.

Diocletiani apophthegma.

NOTA.

¶ Birgerius à fratribus Regno detruſus capitur. Poſt conditionibus liberatus, fratres capite ulciſcitur. Rurſum à Proceribus profligatus, Magnus filius pœnam luit. Caput. XXVI.

Birgerius Rex. II.

BIRGERIVS Magno ſucceſsit in Regno: incertũ quo ſanguine cretus. Nam Annales nihil horum reliquerunt. Sed hoc annotatum eſt. Dum Rex iam ſibi ſecurus regnare putaretur: ab Erico Duce captus, in uincula conijcitur. Secutus exemplũ Magni: qui peregrinatum fratrem excluſit, Regno occupato. Iſte germanum domi ſedentem, & nihil minus quàm à fratre timentem, cæpit: ut pernicioſo Magni exemplo, Regnum fratri ſurriperet. Quæ captiuitas multorũ extitit cauſa malorum. Erat autem tum poſt natum Chriſtum Annus circiter quintus ſupra mille trecentos. Ericus Daniæ Rex, cùm audiret indignam affinis ſui ſortem: de rerum mutatione cogitauit. Nam con

uocatis

uocatis in inſulam Cimbrię, Germanię uicinis Principibus: omnes inuicem, aut cum ciuibus diſsidentes contraxit: factaq; multis laboribus inter omnes pace: magno auxiliariorum ſuorum ex Germania apparatu duxit in Suetiam: ut Birgerium Regem captiuitate laxatum, Regno reſtitueret. Vbi uenit: paratiſsimos ad arma reperit Birgerij fratres, Ericum, & Vualdemarū. Qui omnibus Arcibus præſidia Teutonum impoſuêre. Fruſtratus ergò Danię Rex Ericus: cùm oppugnationes Arcium & urbium fruſtra intentaret: nemine in aciem prodeunte, cum iactura & re infecta reduxit exercitum. Poſt aliquot tamen annos, ipſi fratres ad cor reuerſi: recordantes quid egerint in fratrem ſuum Regem natu maiorē, quem Regno deiectum, iam diu clauſum ſeruauerūt: inito conſilio, euocatiſq; ad hoc Regni Proceribus: quos putabant, Regni negocio rectè conſulturos: fratrem ſuum Regem carcere laxant: acceptis ab illo de impunitate ſacramentis: & conſtitutis ſibi ex ſententia Prouincijs in Regno, quibus pro captu ſuo magnificè agerent. Igitur Birgerius Regni ſceptra recipiens moderatur: filiúmq; Magnum, quod in formula compoſitionis conuenerat, facit Regni cōſortem: iubens illum, ſacro perunctum oleo, ſecum Regem appellari. quo de ſucceſsione ſecurior foret. Cùm autem iam ab olim uideretur iniuria, & obliuio totalis interijſſe earum rerum, quę pridem fratres in Regem moliebantur: altius cordi eius, licet diſsimulantis, inſedit memoria: Fratres iam nihil à fratre formidantes, iubet euocari, ut Decembria de more gentis Conuiuia inibi uocati cum Rege peragerent. Illi alacres adſunt, Regi ex fide complacituri. Rex conuiuio exhilaratos, militibus circumfundit, capit, & mox gladio cædi iubet publico. Res cūctis Proceribus execrabilis uiſa, omnes in uindictam excitauit. Itaquè facto agmine, Regem adoriuntur. Nec poterat illis iam in ſe conſpirantibus aciem opponere. Fugatus igitur, cum Regina, ceſsit qua potuit. Filium eius Magnum, iam Regem cōſecratum, in arce Steckeburg obſident, & arce capta, Magnum quoq; ſuæ fecere poteſtatis. Igitur ſacro coram illo Miſsali officio peracto, iubent, ſi libeat, expurgata primum ſacramentali confeſsione conſcientia, ſacris altaribus participari. Ille quod neceſſe fuit, æternæ conſuluit ſaluti, & in fine quod paſſi ſunt à patre patrui, gladio cæſus, capite plectitur.

Daniæ lib. 7. ca. 26. b.

Magnus filius Regni conſors.

Magnus Rex capite plectitur.

¶ Magno Birgerij è uita ſublato, ſucceſsit Magnus Erici filius à Birgerio capite truncati. Quo uita functo, Kanutus Hallandiæ Dux ſuccedit: ambo & Sueciæ, & Noruagię Reges, uirtute inſignes.

CAPVT XXVII.

MAGNVS ERICI Ducis, quem Birgerius capite truncauit

truncauit filius, uoluntate Procerum ad Regnum ſublimatur: adole-
ſcens ingenuæ uirtutis: qui uſqueadeò proſperatus eſt, ut adiuuante
uirtute, fauente fortuna, paterno Regno Noruagiam quoque conſocia
ret, factus Rex duorum Regnorum. Quod unde factum ſit, memoria
in Annalibus nulla extat. Hoc tamen quia factum ſit, non ſiletur. Te-
nebat autem coniugem Ingelbugem: quæ illi peperit filiũ Magnum,
duorum Regnorum ſucceſſorem. Nec diu ſuperfuit Magnus pater.
Anno Chriſti, 1326. quia circa Annum Chriſti Viceſimumſextum poſt Mille trecentos,
ille in fata conceſsit. Relicta autem eius Regina, incertum quo fato,
nupſit Kanuto Duci Hallandiæ: quem ex infimo Militiæ gradu, ad
militarem Rex Daniç Chriſtophorus prouexit cingulum. Inde etiam
ad Ducalem ſuſtulit dignitatem. Et quod faſtigium erat honorum,
Kanutus Regni adminiſtrator. eodem operante, relictam Magni Regis Suetiæ, atque Noruagiæ con-
iugem duxit: factus adminiſtrator duorum perinde Regnorum. Pro-
ceres utriuſque Regni inuiderunt Duci, cognomento Pors. At ille uir-
tute ſuperauit inuidiam. Ioannes Comes Holſatiæ, Chriſtophori fra-
ter uterinus, ad eas nuptias properabat. Sed in famulitio eius ſuborta
rixa, Ioañes Brocktorp miles, Comiti iunctiſsimus opprimitur. Qua
re Comes intellecta, ſupra quàm dici poteſt turbatus, cœptũ iter in-
termiſit, dum fidiſsimum ſibi uirum lugeret. Reuerſus in terram, op-
preſſores eius omni ditione ſua proſcripſit: quantum potuit molitus
uindictam in necem amantiſsimi militis ſui.

¶ Kanuto adminiſtratore, Magnus iunior utriuſque Regnorum Sueciæ & Noruagiæ Rex, ſororem Euſemiam nuptui tradit Alberto D. Magnopolenſi. Caput. xxviij.

Magnus Rex, IIII. MAGNVS Magni filius, patri in Sueciæ atque Norua
giæ Regnis ſuccedit: adminiſtratione agente ex ſententia Regis Da-
norum Kanuto, Duce Hallandiæ, uitrico Regis pueri. Sic enim expe
diebat rebus Daniæ: ut is Regnis duobus præeſſet, quem Rex Da-
niæ haberet in poteſtate: utpote quem ſua uoluntate creaſſet in eum
ditionis modum: ut Dux eſſet, Reginæ quondam maritus. Magnus
autem aliquandiu Regno cùm præfuiſſet: ſororem ſuam Eufemiam,
Anno Chriſti, 1336. deſpondit Alberto domino Magnopolenſi. Erat autem. xxxvi. ſu-
pra Mille trecentos à Chriſto annus, cùm nuptiæ Roſtok Principali
ritu peragerentur: cohoneſtantibus feſtam ſolennitatem multis, qui
aderant Principibus. Ericus Dux inferioris Saxoniç, militari tum cin
gulo, ſponſum Albertum exornauit. Peractis autem ſolenniter nu-
ptijs: ingreſsi mare ſponſus cum ſponſa, Suetiam petiuêre. Traxit ſe-
cum Albertus in ſocietatem nauigationis, Rodulphi Ducis Saxoniç
filium:

filium: & Gerhardi Comitis Holſatiæ itidem Henricum filium. Cùm autem nauigantes Sueciæ propinquarent: obuiã habuere Reginam: quæ ſponſum, ſponſamq́, imò iam coniuges, Regaliter excæptos, ſecum perduxit in Regnum. Rex cunctis ad magnificentiam præparatis, uenientes hoſpitaliter ac benignè ſuſcæpit. Aderat Engelbertus Tarbatenſis ex Liuonia Epiſcopus, de rebus inibi ordinaturus. Quē Regni illius Pontifices honorantes hoſpitio, orabant, ſacrum Miſſarum peragere officium. Tum Rex atq́ Regina, de more ſacro perunctì oleo, coronantur. Idq́ legitimè expletum, exhilarauit omnes. Nuptiarum corroboratio.

¶ *Prima militiæ ſuæ tyrocinia Rex Magnus cum Ruſsis exercuit, arcem Pekeſar expugnans, præſidio Arci poſito, uictor domum rediјt. At nō multo poſt Ruſsi Arcem denuò capientes, præſidium omne trucidant. Aquini filiј non expectatæ nuptiæ.*

CAPVT XXIX.

INDE Rex Suetiæ bellum Ruſsis inferebat: obſeditq́ arcem inſignem Pekeſar: & expugnauit. Cumq́ munitionē eius pro tempore roboraſſet, impoſito quadringentorum forti pręſidio: uictorem reduxit exercitũ. Arx Pekeſar. Ruſsi autem ubi audiuêre, Regem in ſua rediјſſe: cùm eo præſente manum conferre non audentes: facto agmine, Arcem captam, & à Suecis inſeſſam, obſidione rurſum uallant: & omni quo poterant apparatu diu oppugnatã, expugnant: omnes quos inuenêre ad unum trucidantes. Inde uerò aliquot tranſcurſis annis, filio ſuo Aquino, quem Noruagiæ Regem fecit, deſpondit Eliſabet, Henrici Holſatorum Comitis germanam. Aquini ſpõſalia. Eamq́, miſsis ex Regni corpore Proceribus, iuſsit adduci. Pacta matrimonij talia fuêre: quòd niſi Aquinus dictam puellã acciperet: omnes ilico Regni Proceres, ſacramēto quod Magno Regi ſuo debebãt, eſſent liberi. Noluit enim Henricus Comes, germanam ſuam, trans mare fluxæ Suecorum fidei permittere: niſi illis forēt pacta firmata conditionibus, quas diximus. Nauigarunt cum accæpta puella Suetiam uerſus. Sed ortus ē contrario uentus, in portus Danię impulit nauigantes. Rex Vualdemarus cùm intelligeret profectionis cauſam: quòd in Noruagiã puella Regi nuptura deportaretur: animo ſecũ uoluit: expedire Regnis, ut thorum illum filia ſua teneret Margareta. Vualdemari uerſutia. Itaq́ aduenis hoſpitaliter habitis, & adhibitis morandi cauſis, ne elaberentur aſſeruatis: Regē Suetiæ Magnum euocauit, filiumq́ Aquinũ. Itaq́ tribus Regibus in unum conuenientibus cœpit agere Vualdemarus: quàm magno trium Regnorum cōmodo pax ſtaret, iugalibus ſacris ſociata. Multis tandem uerbis id egit: ut Magnum Suetię Regem in eam pertraheret ſententiam:

ut Aquino filio Margaretam Vualdemari Danorũ Regis filiam ſociaret. Itaq; conuenſum eſt: ut Aquino mox iungeretur Margareta. Et nuptijs mox peractis, rem perfecere.

Suetiæ Proceres ob pacta nuptialia fide Henrico Comiti adſtricti, ſummo candore prœſtant quod erãt polliciti. Magnus Regno depellitur, Albertus Rex declaratur. Caput. xxx.

SVETIAE Proceribus ad omnia cõturbatis: quòd fidefragi uiderentur: ſimul commiſerati nobilẽ puellam, quam terris ſuis eduxerant: quòd ſine cauſa abijceretur repudiata prius, quàm ducta. Sed conuerſa eſt mox in luctũ cythara. Nam ea ſolennitate iure ſponſi, Blanca Regina Suetiæ, & Chriſtophorus unicus Vualdemari filius, diem ſuum obierunt. Suetiæ autem Proceres mox ipſo facto ſoluti ſacramento, quod Regi ſuo debuerãt: de implẽda fide cogitabant. Erant autẽ, ut dicere cœpimus, pacta dotalia, firmiſsimis, & maximis uallata pœnis. Nam ſi de parte Henrici Comitis impedimentum daretur, quo minus ſponſalia in nuptias implerentur: arcem Calmeren, quam de Regno Suetiæ tenebat Henricus Comes in pignus, amitteret: & rurſus ſexaginta milia auri talenta perſolueret. Ediuerſò, ſi de Regis parte ſtaret, quo minus implerentur nuptiæ: ipſe Regno cederet: & omnium ſacramenta ab illo laxata, ad Henricũ Comitem tranſirent. Contemptus uidebatur inter Reges Comes. Sed id agebat uir ad arma natus: & qui fortnnã ſuam per multas terras expertus, ubiq; fortiſsimus, & fortunatiſsimus haberetur: ne poſſet contemni. Ergò miſsis in Regnum literis, Proceres commonefecit, ſub honore militari: ut dicto parerent: quod niſi facerent, apud omnes Principes infamiam eorum denudandam. Mouit bonos uiros iuſta expoſtulatio: & ad eum nauigantes uenerunt: ſe paratos ad omnia quæ uellet offerentes. Nec enim fidei ſuæ detrimentũ paſſuros: nec honori unquam derogaturos. Adierunt Henricum Comitem in Holſatia: Regnum illi ex pacto fœdere deferẽtes: ſeſe illi parituros ad omnia polliciti. Aderant autem & Pontifices duo, Lincopenſis Archicamerarius: & Vexorenſis proximus Regni Conſiliarius, Dñs Carolus de Thuſten Regni Marſcalcus: Nicolaus Sturſen dapifer: Ericus Karlſen Camerarius milites: cum multis eiuſdẽ Regni honeſtis militaribus: qui ſe ad ſanguinem impleturos fidem ſpoponderunt. Ille actis gratijs ſuper implenda fide, ſe Regno teſtatus imparem, illos remiſit ad Albertum Ducem Magnopolenſem, ſocerum ſuum: quòd eius nuper filiam relictam Ludouici Marchionis coniugem duxiſſet, ut quoniam nati eſſent eius filij ex Eufemia Magni ſorore, non alieni ad Regnum uiderentur.

Chriſtophori & Reginæ Suetiæ mors.

Offertur Regnum Henrico Comiti.

rentur. Quencunq; illi ex tribus eius filijs, Henricũ, Albertum, Magnum, elegerint: in eum ſe ius ſuum omne refuſurum. Illi deligunt Albertum ex tribus medium. Cumq; illo, inſtituta ex Vuernouia nauigatione, multa cincti manu militari, perueniunt in Calmeren. Inde mouentes in Halmis, promptè recipiuntur: uolentibus cunctis, ut teſtata fides impleretur. Permanſit Albertus in Regno. Interim euocato ad cauſam Magno: ut ſi poſſet, ſe tueretur. Cùm minimè compareret: & in ipſa Quadrageſima, in ſolito conuentionis loco, omne Regni conſilium conueniſſet. Iterum euocato Magno: nec comparente, in eius contumaciã recenſitis culpis, quas de lecto libro legitimarũt: Magnum ſolenniter Regno deſtituerunt: pronunciantes, neminem ex uniuerſo Regni corpore, ſacramentis eius in reliquum deuinciri: & unanimi conſenſu Albertum eligentes, Regem conſtituerunt: & ab eo accæptis, & deinde præſtitis ſacramentis, Regem ſuum declararunt.

Albertus Sueciæ Rex.

Regno deſtituitur Magnus.

¶ Magnus Alberto uiribus impar, Regno iubens cèdit: petens Gotia occidentali ſaltem donari.

CAPVT XXXI.

ALBERTVS igitur Alberti Magnopolenſis Ducis filius, Rex creatus: pro iure ſuo Regni negocia ſollicitus obibat. Magnus autem ubi ſe deſtitutum audiebat: cõtractis quos ex multis reliquos habebat amicis: queſtus in ſe coniurationem factam, armis eſſe uindicandam. Vocatoq; in auxilium de Noruagia filio, arma mouit in Albertum. Sed nihil potuit: omnibus ex certa prouidentia conſtitutis, ut neq; portus, neq; arces ullas ſibi parentes inueniret. Vbi armis ergò non potuit: per communes amicos rem in tractatus amicitiæ coniecit. Conuenêre in locum conſtitutum: Albertus Rex cum patre, Principibus, & Regni Proceribus ex una: Magnus cum his quos reliquos habuit ex amicis, & à filio ſuo de Noruagia tranſmiſsis. Ibi primùm lachrymabiliter caſum ſuũ Magnus uerbis fecit commiſerabilem. Et ubi reſponſum pro rebus accæpit: ipſe ſua uoce ſubiecit. Ego inquit mi Alberte, quando in me Deus tantũ uoluit fortunæ permittere: ut in planum ex Regio faſtigio deſcenderem: non uiuit hodiè mortalis quiſpiam, quem tibi putem ex animo meo in Regnum iſtud præferendũ. Quid enim? Num tu, atq; Aquinus meus, eodem gradu conſiſtitis? Ille ex me Patre, tu ex ſorore geniti: eoſdem auos numeratis: ille ex me patre, tu à matre, mea ſorore. Igitur quamuis non deſint, qui arma mihi promittant: tamen ecce libens tibi de Regno concedo. Tu mihi eam refer uicem: quando ampliſsimum Regnum in conſpectu eſt: ut permittas occiduã mihi Go-

Magnuſ ad Principes.

tiam ad uitę tempora. De reliquo tu tibi conſule. Viſa eſt Oratio eius lachrymis plena: & mouit uniuerſos, præcipuè uerò Albertum. Iuſſitq; benè de ſe ſperare Magnū. Sed quoniam Aquinus ibi filius non aderat, non potuit res tum conſummari. Conuentum tamen: ut in aliũ iterum locũ atq; diem cœtum cogerent, præſente Aquino: ut tum res omnis ex ſententia deſcinderetur. Interim quietem ageret: nihilo turbaturus Albertum. Ita diſceſſum eſt. Redit Albertus Regis pater in Germaniam.

¶ Magno defuncto, Comitias in Vuiſmariam Rex conſcribit, Margareta Albertum bello ſuperatum, ſeptenni carcere detinet. Capur. xxxij.

IPSE Rex auctus armis, nauigauit in Phinniã. ut contumacem prouinciam perdomaret. Cumq; ad conſtitutum diem omnia conſtarent ex ſententia, Magnus conquieuit: & Albertus Rex oĩa pro iure ſuo tenuit per multos annos pacificè. Iamq; dudũ confirmatus in Regno, cùm defuncto Magno nemo ſupereſſet qui obganniret: ipſe Rex ſolẽni ac Regio inſtructus apparatu, in Magnopolim ſuam enauigauit: ibiq; Curiam indixit in urbe Vuiſmariæ cunctis Principibus Germaniæ inferioris. Confluxêre quicquid erat Nobilitatis, ab Hercinijs mõtibus ad mare, Marchiones, Duces, Comites, & quicquid ubiq; erat præcipuũ. Et primùm quidèm ratio habita eſt in Concilio communiũ temporũ: ut pax et tranquillitas inter omnes ſeruaretur. Inde conuiuijs & ſolennitatibus indutũ eſt: Haſtiludia, Choreę militares, Domicellares ludi, fœminei plauſus ubiq; reſonabant. Concurrerãt ad feſtam ſolennitatẽ de longinquo plurimi, res nouas quas nunquàm antea uiſuri. Non erat qui triſtiũ rerum ullam memoriã faceret. Omnia in ſplendoribus & magnificis apparatibus, & multiplici Principum ac Dominarũ honore agebantur. Cùm autem Albertus iam annis circiter ſex & uiginti egiſſet in Regno: & multa fortiter, prudenterq; conſtituiſſet: obiecit ei fortuna hoſtẽ intolerabilem. Nam Margareta Daniæ Regis Vualdemari unica filia, poſt patrem adminiſtrauit idem Regnum ſtrenuiſſimè. Defunctoq; poſt aliquot annos Aquino Noruagiæ Rege, marito ſuo: cum paruulo ſuo Olauo, duo Regna iã gubernabat. Et cùm ille quoq; in primis adoleſcentię annis in fata conceſsiſſet: iã ſola duobus pręfuit Regnis, mulier prudentiſsima: Regi Suetię Alberto ſe obiecit. Is enim opportuno loco, ut Regnum ſuum ab incurſione tueretur: Arcem erexit, ac communiuit. Margareta arbitrata hoc ſui iuris eſſe præiudiciũ. quòd ſui nõ ut prius uada, atq; amnes liberi permëarent: firmauit & illa Arcem ex aduerſo, ut commeatus intercluderet uiam, importandi in Arcem

Comitiæ in Vuiſmaria.

Margareta duorũ Regnorũ Regina.

Belli cauſa.

cem Regiã. Ea res primùm iurgia excitauit Præfectorũ. Inde creſcentibus odijs utrinq;, res prodijt in apertũ bellum. Contracta ualida armorũ auxilia. Nã Regina ex duobus Regnis quicquid habuit Nobilitatis in arma uocauit. Rex autẽ ſuis è Regno copijs, addidit ex Germania auxilia plurima. Ita paribus animis ruitur in bellũ. Iam productæ acies ſtabant: ut alterno aſpectu ſeſe contemplarentur. Palus erat inuia, quę alternos diſcluſit. Nonnulla uada, quę non omnibus erant comperta. Hęrebant Dani: expectantes, ſi fortè Rex prior tranſitũ pararet. Neq; ille feſtinabat. Attamẽ maior animis fiduciã ex Germanorũ quę ducebat auxilijs trahens, prior ingreditur paludoſum iter. Ibi cum ſuis tot implicatur difficultatibus: ut hoſtibus uiã panderet ad uictoriã. Præliatũ tamẽ eſt acriter ab his, qui ęquis conſtitere locis. Sed hæſitantibus in profundo paludis, nulla erat facultas uires exercẽdi. Itaq; uincuntur, cæduntur q; Regij. Ipſe Rex, cũ Erico filio capitur: & Reginæ ſeruatur intuendus. Illa expectatione prælij ſuſpenſa, demorabatur nunciũ, de euẽtu in Arce Vuerdingburg. Vbi audiuit ſuorum felicẽ pugnã: captum q; Regem: aſcenſo curru contendit in Båhuſen: ubiq; iuſsit adeſſe captiuos. Rex ipſe cum filio iubetur carcere ſeruari. Cæteros Nobiles, accæpta de more fide, laxari iuſsit. Tũ prima nocte ita cũ Rege agitur: ut uolens duas Arces in manus Reginæ conſignaret: Axeburg nouã Arcem: unde omnis mali prodijt origo. In hac captiuitate ſeptẽ añis Rex perdurauit. cùm multa interim per Principes, perq; ciuitatès maritimas ſuper eius relaxatione agerẽtur.

Daniæ lib. 7. cap. 41. B.

Capitur Albertus cum Erico filio.

¶ Ignis de cœlo, & mare deſæuiunt in Stoxholmenſes. Ioannis Ducis Stargardiæ naufragium, eiuſq; pro liberando Regio ſtudium. Caput. xxxiij.

MARGARETA Aquini Noruagiæ Regis relicta, Vualdemaris Danię Regis filia: duobus antea poſſeſsis Regnis, iã uictrix, tertium Suetiæ Regnũ duobus coniunxit: & ex illo die penè ſemper permanſere coniuncta: Noruagia nunquã diſcrepãte. Licet Suetia aliquoties ſe tentauerit ſeiungere: redijt tamẽ ad eam unionẽ, quam triũ Regnorũ Proceres ſentientes Regnis profuturã, unanimi conſenſu ſeruandam conſtituerunt. Erat ſeptimus poſt Mille quadringentos à Chriſto annos: cùm Stoxholm, inſigne Suetiæ emporiũ, inſigni affi⸗ceretur clade de cœlo. Nam fulmine tactum oppidũ, penè totum conflagrauit. Perierũt incendio ad mille ſexcentũ homines. At miſerabilius eſt quod ſequitur. Fœminæ plures, & ſine numero puellæ, nauibus res ſuas inuexerant cũ paruulis. Aderant & uiri non pauci. Prius quàm ſoluerẽt, ingruebat promiſcuũ uulgus, incẽdia declinãs: & oppletæ tanta multitudine, naues ſubſederũt: merſerunt q; omnem illam

Trium Regnorũ unitas.

Anno Chriſti. 1407.

Fulminis de cœlo flagratio in Stoxholm.

multitudinem. Res calamitoſa ſine exemplo. Sed hęc poſtea. Interim Ioannes Dux Stargardiæ unus ex captis: poſteaquàm ære captiuitatem ſuam luiſſet: exercitum parauit in Suetiam traijcere: præliaturus cum Danis, ad liberationem Regis cognati ſui. Vbi autem expeditis omnibus, copias nauibus impoſuiſſet: ingreſſus nauigationē, grauis exorta tempeſtas, claſſem diſiecit. Vna in cōſpectu nauis ex grandioribus, mari im̄erſa perijt: multos abſorbēs ex fortiſsimis. Altera quædam, Magiſtri culpa ac dolo, an ui tempeſtatis, incertū, in Calmeren perducta, capitur ab his, qui iam Reginę paruerūt. Nam omne penè Regnum, præter unam ciuitatē Holmenſem, quę ſola fidem Regi ſeruauit, cum paucis, iam ſe ad Reginam contulerat. Ioannes Dux, lacera uix claſſe in ſua reuertitur. Nam multi ſuorū ui tempeſtatis in portus adacti, hoſtibus ludibrio fuere capti. Ita magnis ſumptibus tū inſtituta naualis expeditio, in uacuū ceſsit. Rex tum nihil laxamēti exinde perſenſit. Operęprecīū eſt cognoſcere: quid tantū Regnum, tam ſubitò auerterit Regi ſuo: ut cum fortuna uertente, fides penè omniū uerteretur aduerſus ea, quę iamdudū præſtitere ſacramenta. Certè nouitatum cupida ſemper inuenta eſt ea natio. Quàm feruēti ergò principio Regē ſuum intulerunt Regno: tam tepido nunc, languidoq́ conamine defendunt. Pertęſi, ut apparet, Germanici iamdudū Imperij, ad Reginā inclinauêre. Ita factæ ſunt Regis partes duriores. Nā cùm nulli, uel pauci ſtarēt in Regno pro Rege: ſoli exteri difficulter poterant aliquid in tria Regna iam planè conſentientia. Attamen Ioannes idem Dux, cum duobus filijs Ioanne, & Vlrico, multaq́ manu militari: accedentibus auxilijs ciuiū Roſtoxenſium, et Vuiſmarienſiū: qui pro Rege, ſuo utiq́ Principe, & nauibus, & armis, et ære & corporibus militabant. Ergò circa feſtum Aſſumptionis Mariæ nauigantes: primùm ingreſsi inſulā Bornholm, naues ſua præda ſtipabant. Inde in Gotlandiam ducentes, idē factitarunt. Iam in Suetiam mouentes, contenderūt in Stokxholm: quod ſolum oppidū Regi parebat. Dani autem duo præſidia erexerant aduerſus oppidum. Sed Dux inita oppugnatione: unum fortaliciū facilè deiecit: & ciuitatem ingreſſus, & egreſſus ad libitum, ſecundo quoq́ expugnando inuigilabat. Sed erat ibi durior labor. quòd in altiſsima rupe firmatum, non erat aditu facile: fame tētabat expugnare circumſedēs. Id ueriti Dani, petito colloquio, rem in treugas conijciunt, ad proximum diem Pentecoſtes. Quòd ſi inſtitiſſent cœpto labori, facilè expugnato præſidio, uiā ſibi magnam ad laxandū captiuitate Regem aperuiſſent. Tum autē treugis contenti, rē ſuſpenſam reliquerūt. Ciuitates aūt Roſtok, atq́ Vuiſmaria, pro ſuo Principe laxando, cùm non alia cernerent remedia: publicis

Ioannis Ducis naufragium.

Præſidium oppugnatur.

blicis per terras edictis euocarunt oẽs ad prædam ſuaptè fortuna: ſuo lucro, aut damno in tria Regna militaturos: portus & urbes ſuas illis patere, ut prædã inde abſtractã ibi partirentur, diſtraherentq́ pro arbitrio. Confluxit tanta hominũ undecunq́ colluuies: ut mare implerent orientale. Et inſtitutis ſæuiêre prædationibus terra, mariq́. Sed euenit quod neceſſe fuit: ut tanta mortaliũ ſine ordine, ſine ſuperiore, ſine autoritate multitudo, ſua abuteretur licentia, paſsim ſine diſcrimine rapientes: hoſtis, an fœderatus, in æquo ponebant. Cùm uerò nihil hoſtile occurreret, uel intentata præda malè cederet: quicquid in mari obuium fuit, hoſtile erat illorum interpretatione. Vitaliones ſeſe appellauêre, dum mare tenerent infeſtum, poſteaquàm ſemel præ dę dulcedo illis innotuit. Memoratæ urbes, & ſi merciũ raptarum inuectione, non parũ lucri ſentirent: tamen quia res ſine diſcrimine miſcebantur: nec potuêre illi ſemel permiſſam licentiam facilè reuocare, neq́ facultatem refręnare: uicinarum urbium odia, et longinquorum mercatorum, non iniuria meruerunt. Prædationes admittuntur. Vitaliani.

¶ Albertus Suetiæ Rex certis conditionibus, unà cum Erico filio ſeptenni carcere eximitur.

CAPVT XXXIIII.

ANNO QVI tum proximè ſequebatur (erat enim nonageſimus quartus poſt mille trecentos) urbium maritimarum Conſilia ſuos miſêre Oratores in Daniam: tractandi apud Reginam gratia, prǫ relaxatione Regis Alberti. Erat tum Regina Halſinburgi: eò contenderant qui miſsi fuêre: & impleuêre ſedulò mandata. Intereà Dani, atquè Germani, quodam in loco exoriente rixa, conuolarunt in arma: futuraq́ uidebatur cædes maxima omnium Teutonum. Id metuens, uolensq́ præuenire quidam ex Oratoribus, urbis Sundenſis Proconſul: feſtinauit in Arcem, nunciare Reginæ periculum quod imminebat: accitis fide publica Oratoribus. Vidit illum Danorum quiſpiam properantem: gladio aggreſſus infeſto, caput ſecuit dimidiatum. Ille cadens moritur. Cæteri in naues feſtinauêre, abitum ſuum maturantes. Ita tum res perſmanſit intacta. Proximo autem anno, cùm res in eodem ſtatu permaneret: & Regnum totum Suetiæ, oppido STOKXHOLM aduerſaretur: quod ſolùm in fide Regis permanſit: nec egredi ciues ſinerentur, incluſi hoſtibus: nec importari ſinebant urbi commeatus: itaq́ ad famem res in oppido uergebant. Quod ubi Vitaliani cognouêre: ex portubus urbium Roſtok, et Vuiſmari naues octo grandes, frugibus & reliquo commeatu ſtiparunt: amicis importaturi. Erat autem bruma imminens. Nauigationem ingreſsi ſub Magiſtro Orator occiditur inſons.

Hugone omnium Capitaneo, aduerſis flatibus Suetiam apprendere non ualebant. Dani quoq; mare tenuerunt infeſtũ: urgentes quos ui derant pro ciuitatibus & Rege laborare. Incidit autẽ proximis noctibus uehementiſsimum gelu: ut etiã rigenti in mari glacie, naues firmarentur. Hugo futuri prouidus: ex ſuis per glaciẽ quodam per proxima nemora demittit, qui trabibus elatis, naues uallarẽt: ſuperfundentes continuò aquas, quę in glaciẽ mox duratæ, inexpugnabiles fecêre naues. Iam in eũ modũ durata erat glacies, ut pedeſtri itinere Dani circumfuſi, oppugnarẽt naues. Sed nihil profecerũt. Machinas adhibere uolebant. Cattos uocant, quorum de ſummitate tela in naues conijcerentur. Id præſentiens Hugo, iubet in ueſperũ inſcindi glaciem per

Stratagema nauale.

circumitum nauiũ. Aderat fortuna. Tenui tũm renaſcenti glaciei, nix ſupercecidit, ut nullum haberet hoſtis Danus diſcrimen. Admouêre

Mergũtur Dani.

tentabat nauibus machinas, ubi uenerant in locũ fraudis, demerguntur oẽs qui aderãt, de nauibus ſublato clamore Cas, Cas, ad inſultationem pereuntium. Quàmprimum autem ſoluta eſt glacies, in portum optatum naues peruenêre, conſolationẽ importantes fame laborantibus ciuilibus amicis. Proximo tamen anno, qui cœpit eſſe ſeptimus à captiuitate Regis, urbium maritimarum Oratores Lubeck, Sundis, Gripenſis, Turrianenſis, Elbingenſis, Gdanenſis, Renalienſis, ex placito Reginam in Luitholm conuenerant, apud eam de laxatione Regis laborantes. Poſt plurimam autem rerum & uerborum altercationem, conuenerant in hanc formam. Vt ſeptẽ memoratis ciuitatibus,

Conuentiõ eximendi Regis.

Regina Regem Albertũ, cum Erico filio conſignaret liberum. Ciuitates fidem facerent Reginæ, quòd infra triennium, Rex ad uoluntatem Reginæ ſe ære lueret. Ni id faceret: tum memoratæ urbes, ipſum Regem cum filio in manus redderẽt Reginæ ſine dolo. Probauit conditionem Albertus. Sed ut ſecuritas quoq; eſſet Ciuitatibus, fidẽ daturus Rex, literis & ſigillo ſuo roborauit: urbem Stokxholm, cum arce ſua fore in manibus Ciuitatum. Eo pacto, niſi infra triennium pactis conditionibus ſatisfaceret, ipſi arcem cum urbe, Reginæ contraderent. Habebant autem Ciuitates in ea formula arbitrium, ut niſi pareretur, aut Regem cum filio reddere, aut ſexaginta milia marcarum argenti perſoluere, aut arcẽ cum oppido, Reginæ in manus tradere. Quæ res tertio capite uiam fecit promptiſsimam. His pactis conditionibus, Rex captiuitate laxatus, cum urbium Oratoribus in Magnopolim, cum filio reuertitur.

¶ Albertus Stokxholm cum Arce, Reginæ ditioni tradit. Ericus Pomeraniæ Dux à Regina adoptatus, tribus Regnis Rex præficitur. Caput. xxxv.

Cum

CVM Rex Sueciæ Albertus captiuitate laxatus, nuptijs nouis ſibi conſuleret: filioq; daret coniugem filiam Ducis de Vuolgaſt (quod in Saxonia, & Vuandalia diximus) currebat interim, & ad finem inclinauit conſtitutum triennium. Tum Ciuitates ſeptẽ, quæ fidem ſuam obſtrinxerant, Regem commonuêre: ut quoniam arbitrio ſuo permiſſum eſſet, ex tribus unũ deligere. Aut argentum perſoluere ſexaginta milium marcarum. Aut urbem Stokxholm cum arce tradere: Aut in captiuitatem redire: quod illorum præferret. Ille, quòd nemo dubitabat, ſe quàmminimo decreuit laxare incommodo. Literas ergò dedit ad Ciues Stokxholm. Gratias egit de fide ad extremum impleta. Semper fuiſſe illi in animo: uitam prius efflare, quàm ab illis diſcedere. Necdum poſuiſſe ſpem, ad illos aliquando meliore fortuna redeundi. Nunc tempori cedendum, & neceſsitati. quando non eſt alia uia perueniendi ad id, quod quæritur. Tradant ſe Reginæ in præſentiarum. Meliora futura tempora, quando illos non pœnitebit ſeruatæ a[illegible]inem fidei. Eas literas cùm tenuerunt urbium memoratarum Oratores, in Suetiam ſe contulerunt. Et primùm admonita, ut par erat, communitate urbis Stokxholm: Reginæ ex pactis conuentis, ad fidei ſuæ impletionem, & Regis plenam & effectualem liberationem, oppidum cum Arce tradiderunt. Nec enim tam facilem Rex iniſſet de tanto Regno tranſactionem: ſi aut fidem in Regni Proceribus reperiſſet: aut filium ſuum, quem pro ſe Regem deſtinauit, diutius habere meruiſſet. Hic erat exitus belli acerrimi. Cùm enim poſt duos annos laxationis ſuæ in fata conceſsiſſet: omnem ſpem recuperandi Regni abiecit Albertus, ſua contentus Magnopoli. Tenebat tamen Albertus Gotlandiã Inſulã: de qua in fœdere & pactis nihil cautum erat. Eam autem domui Teutonicorum in Pruſsia, fratribus Beatę Mariæ, Albertus uendidit. Próximo autem anno, pecuniam expromiſſam, in Vuiſmariã attulerunt, & miſsis cum eo certis qui præſentarent iuris, eiuſdem tum plenariã ſunt adepti poſſeſsionem. Margareta autem trium Regnorũ iam potens Regina, omnia Regna induſtriè adminiſtrabat, nec erat qui illi contradiceret, quód nulli interim Regum potentiſsimorum contingere potuit. Sed erat ſingularis in muliere hac prudentia, qua omne conſilium Procerum ita ſibi deuinxit, ut omnes illi parerent ad nutum. Cùm autẽ conſenuiſſet, tranquillitati ſuæ ſtudens (quod & in Dania recitauimus) magno omniũ Procerum ſuorum pręhabito conſilio. Ericũ Pomeranię Ducem adoptauit in filiũ. Is mox unanimi oĩm conſilio Rex delectus, triũ pariter Regnorũ, longã retrò Antiquitatis renouãs memoriã, aſſequitur, ut unis Rex.

Margin notes: Albertus ad Stokxholmen. — Stokxholm Reginæ traditur. — Erici mors. — Daniæ lib. 8. cap. 1. a. Anno Chriſti. 1411. — Ericus, VI. ut unis Rex.

ut unis Legibus, tria Regna teneret: & quod eſt mirabilius, Mulieris beneficio.

¶ Ericus ſuſceptis Regnorum gubernaculis, in Suetia aliquandiu commoratus, tranquillum Regnū reppetit. Dehinc cum Ducibus Sleſuici & ciuitatibus maritimis colluctatur, &c. Philippa Regis uxor in Suetia moritur. Crebræ exactiones, Regem Suedis inuiſum faciunt. Caput. xxxvi.

ERICVS inter trium Regnorum iura, quæ adoptione quæſiuit, etiam Suetiam tenuit: ſatis ibi quietus in primordio res expertus. Cùm interim Ducibus Sleſuici, et Ciuitatibus maritimis, quæ uocantur Vuandalicæ, colluctaretur: in Archiepiſcopo tamen Vpſolenſi neſcio quid deprehendens: miſſo ad urbem Romam ſpeciali nuncio, ipſum accuſauit. Cōuictumq́; Papa deſtituit Archiepiſcopatu: & fratrem quēdam Ordinis tum noui S. Brigittæ, ſurrogauit, uirum deuotioni deditū. Qua nunc ſola, Eccleſiæ tenētes arces & prædia, non reguntur. Cætera illi per Suetiam diu fuere quieta: uſqueadeò, ut Regina coniunx Erici Philippa, Regis Portugaliæ filia, ibi frequenter commaneret: exoſa tumultus bellicos: non ſatis amans Regis mariti mores. In Suetia ergò confidens: poſt multum ibi temporis elanguit, & uitam finiuit, ſepulta in Vuaſteñ. S. Brigittæ nouo Monaſterio. Ericus autem Rex, quo illius memoriam ibidem cōhoneſtaret, largitus eſt loco memorato, largam de tribus milibus Nobilium eleemoſynā. Cumq́; Rex intētus diu maneret diuturno bello, quod illi foret cum Ducibus, Sleſuici Comitibus Holſatiæ, multis interim ad neruum belli, ut fieri ſolet, indigebat: quapropter crebras in populum ponebat Collectas, emunxitq́; argēto tria Regna, præcipuè Suetiam, quæ alijs opulentior uidebatur. Quòd etiam longius poſita, excurſionibus maritimis non ita ut Dania pateret. Hanc crebram exactionem nouorum ſemper cenſuum, & impoſitionum, primùm diſſimulauêre, ſi fortè finis eſſet. Inde grauiter tulere Regni Proceres, indolentes ſuis uiſceribus, alienam ali ſæuitiā. Primùm murmure, deinde aperta indignatione ſuam teſtati ſunt impatientiam. Aliquando literis, quandoq́; etiam nuncijs miſsis eam apud Regem cauſam egerunt: Miſeraretur pauperum laborē, quos de Suetia plus alijs euiſceraret, Diu ſe per patientiam tuliſſe, Regnum ære exhauriri, ſed ubi ad ſanguinem uſq; emungitur, tempus fore expergiſcendi: Alleuiaret manum ſuam, & onera minueret. Alioqui non ſe uidere, quibus uerbis placarent inſurgentem multitudinem. Omnia accæpta ſunt ſummis auribus, nec ad corda penetrauêre.

Vpſolen Archiepiſcopus deponitur.

Reginæ Erici mors.

Moleſtæ Regis Exactiones.

¶ Grauis

Grauis ſeditio in Suetia ſuboritur. Cuius, nomine aſſertoris Patriæ libertatis, ſe ducem ipſe Engelbertus ingerit, qui æmulatione nobilis adoleſcentis interfectus eſt. Rex ſeditionem ſedaturus in Suetiã nauigare parat, at naufragium potitur. Ægrè dehinc in Daniã reuertitur, Regnorũ ſceptra depoſuit, multos poſt annos in ſua Pomerania, fato concedens. Caput. xxxvij.

SI nulla facta eſt rerum mutatio: Engelbertus quidam ex Nobilitate uir præcipuus, cùm Procerum penè omnium & plebis conſentaneum murmur non ferret, Ducem ſe rebellionis profeſſum, cunctis exhibuit. Concurrerunt ad illum omnes pro libertate uoluntarij, ſtipantquè latera, ſecuturi in omnia ad quæ ille ductaret. Magna igitur manu conflata, Arces & oppida quę pro Rege ſtabant expugnauit. Spontaneos et dedititios in libertatem Regni iurare adegit. Profeſſus, non ſuam ſe dominationem, ſed ueteres Regni conſuetudines & libertates quærere. Danici generis Præfectos amouit: Sueticos ſubſtituit. Ita penè iuſtæ dominationis ſpecimen præferebat. Sed modeſtia effecit, ut non ſe dominum, ſed libertatis aſſertorem dicens, diu ſuſtineretur & à populo, & à Magnatibus. Rex Ericus ubi intellexit, literis ad eum datis, primùm de temeritate non creditæ adminiſtrationis: inde, quòd auderet, deſtitutis Arcium Præfectis à Rege conſtitutis, alios ſibi placitos ſurrogare, increpabat. Grauiſsimè inde increpuit, quòd fidei præſtitæ, & iuriſiurandi inmemor, illa moliretur, quæ illi, & omni ſuo generi, & aſſectatoribus perpetuam inferrent perniciem. Nihil profuerunt literæ, ubi iam proceſſum erat à ſolita tranquillitate. Igitur quantæcunq; forent minæ Regales, Engelbertus in cœpto perſeuerauit. Rex præſentia opus eſſe arbitratus perſonali, ſi fortè uel Proceres, uel Populus reuererentur præſentem, quem abſentem contempſere, profectionem inſtituit in Suetiam. At ubi mare nauigaturus ingreditur, exorta grauiſsima tempeſta te, una de grandioribus nauis commiſſa, procellis ſoluitur, centum ac ſexaginta uiris mari demerſis, pauci fragmentis enatauère. Ipſa nauis Regia non pauciores experta fluctus, eò prouehitur, ut Rex in ſcapham deſcendens, ægrè euaſerit periculum. Illa etiam naui cum eis, qui remanſere, in conſpectu Regis penitus diuulſa. Peruenit inde Rex utcunquè in Suetiam, & concurſu ad ſe, ut ſperabat omnium, uel maioris partis facto, facilè ſperabat placare tumultuantes, aut etiam ſi perſeuerarent, exercitum congregare. Sed longè illum feſellit opinio. Omnes à Rege auerſos habuere animos,

Daniæ lib. 8.cap.18.

Naufragiũ fit cap.19.

Engelberto

Engelberto inhærentes. Quod ubi Rex experimēto ſuo didicit, nihil ratus morandum, propter capitis periculum, quod imminere formidabat, celeri ſe ſubductione in Daniam receptabat. Sed cùm res illo diu ordine in Suetia gererentur, Engelbertus autem non Rex, non Dux, ſed libertatis aſſertor ab omnibus haberetur, incidit (quod fieri ſolet) æmulatio, quæ in necem dicti Engelberti, quendam iuuenē po-

Opprimitur Engelbertus.

tentis militis filium armabat. Qui capta quam ſeruabat opportunitate, cæcidit Engelbertum, & nihil tale timentem oppreſsit. Indignati Proceres, uindictam parauēre. Sed ea erat patris potentia, et Arcium munitio, ut ſine grandi labore nihil poſſent. Omiſſa igitur in tempus ultione, de oppugnandis quæ uaſtabant oppidis & Arcibus, quas adhuc ſeruauēre Dani Regi parentes, agebant. Dumq; de præficiendo iterum Capitaneo ſecum deliberant, nec facilè reperiretur, qui inuidiam nominis ſubiret, quę res in magnā moram coniecit ſuffectionem. Intereà Rex Ericus, audita morte rebellantis Engelberti, miſit ſolennes Oratores in Lubecam, & uicinas urbes, oratum: ut rem inter ſe, ac Suetiæ Proceres ad pacem reformandam interciperent. Nec dubitauēre Ciuitatū Concilia, Regijs poſtulationibus annuēre. Nam miſſis ex ſuo quæq; ciuitas Concilio uiris probatis in Suetiam, cauſam omnem in diſquiſitionē poſuerunt. Et poſt multa in omnem partem allegata, in eam peruenēre ſententiam, eamq; pactis firmauerunt. Vt

Concordiæ pacta.

Ericus Regni Suetię gubernacula in cęterum teneret. Sueticos in Regno Arcibus præficeret, non Danos. Regium cenſum, cùm ibi præſens adeſſet, totum acciperet: abſens, dimidium. Veterem oppidis & uillis libertatem, Mercatoribus undecunq; uenientibus, ſua priuilegia ſeruaret. In eum modū compoſitis rebus, Oratores in ſua alacres redierunt, uotorum compotes effecti. Deinde tamen tales in Regno Regi difficultates emerſerunt, ut ceruices Regni gubernaculis ſubducere cogitaret. Nam Dani ad exemplum Suecorum Regem cōartare incipientes, pertæſam illi fecēre Regni negociationem. Vnde collectis quę uoluit de Regno ſecum exportare rebus, in Prutziam enauigauit. Inde in terram ſuam conceſsit. Reuocatus, non paruit. Conniſus eſt tamen, ſuum in locum, unū ex fratruelibus, aut nepotibus Regem ſufficere. Vbi non admittitur, omnibus ſe Regni negocijs abdicauit, & in Pomeraniam concedens, ibi conſenuit, multos ſuperuiuens annos.

Daniæ lib. 8, ca. 20, 21.

Anno Chriſti, 1438.

Chriſtophorus Bauariæ Dux, Rex trium Regnorum eligitur. Naufragio theſaurum Suetiæ perdit. Tandem quiete fatis cedit. Caput. xxxviij.

Chriſtophorus Rex.

CHRISTOPHORVS Bauariæ Dux, quòd proximo ſanguine

mo ſanguine Regem ſuum cõtingeret (erat enim ſororis Erici filius) Anno Chriſti. 1445.
Procerum uoluntate, ut cæterorum, ſic Suetiæ quoq; Regno præfici tur: electus, introductus, coronatusq; ex ſoleñi ritu. Iam enim triũ Regnorum Proceres, repetita uice conuenerant: Regem unum, Regnis tribus præficere. Sic enim temporũ tranquillitati maximè conſuleretur. Nam trium Regum facile eſt conſenſum dirimere. Sæpè ex contemptibili re, poteſt maximũ bellum excãdeſcere. Ita omnes in Chriſtophorum conſenſère. Qui ubi coniugẽ de Nobili Brandenburgenſium domo accepiſſet Dorotheã, noſtri quoq; temporis Reginã: nullam tamen fecit Regni ſucceſſorem. Quod aũt ad Suetiam attinet: nihil in diebus ſuis innouatũ eſt. Conterritus ille pactis prioribus, nihil commouit. Godlandiam aũt inſulam, Suetię coronę attinentẽ, Ericus Rex ſolam ex omnibus Regnis ſibi retinuit. Mirum quomodo in ius ſuum uenerit: quam, ut diximus, Albertus Rex Suetiæ, domui Teutonicorum fratrũ in Pruſsia uendidit. Sed eſt, quod ſæpè repetimus: Terras & Regna, inſulas cum urbibus, non legibus, ſed armis quæri, atq; defendi. Vnũ hoc de temporibus Regis huius in memoriã retulerunt. Venit in Suetiã Regio apparatu: oſtenſurus ſe populo ſuo, ut Regem ſe meminiſſent habere. Et ſacris ritibus per Eccleſiã de more peractis: ubi Proceres conuiuialiter ex conſetudine regionis accæpiſſet: iã rebus omnibus compoſitis, cùm omnia in naues reportarẽtur: comportati ſunt etiã theſauri Regij, à tantis añis collecti, pro rata ſua Regem tangentes: ut exportarẽtur. Iam nauigatio in Daniam inſtituitur. Ibi exorta tẽpeſtas ſæuiſsima, naues Regias uariè iactauit. Vnã, quæ aurũ & argentũ, cum cæteris Regij apparatus inſignibus uectabat, in oculis ſuis mergi Rex ipſe conſpexit. Ita non ſolùm inde non auctus opibus redijt: uerùm etiam plurimis, quos Regno intulerat amiſsis. Sed & intercidit ei tũ etiam præcioſior in Amicis & fidelibus, quos naufragatus amiſerat, theſaurus. Cætera in Regno Suetiæ per eius tempus omnia fuère quieta.

Autoris coætaneum tempus.

Daniæ lib. 8. cap. 24.

¶ Suecià pactis diſcedentes, Regem ipſis Carolum Kanuti: Dani & Noruagij Chriſtiernũ deligũt. At ille Regno cedens, hic trium Regnorũ regimini pręficitur. Cap. xxxix.

CVM aũt Chriſtophorus rebus exceſsiſſet humanis; iterũ Proceres de communi placito tribus Regnis unũ præficere Regẽ maturabant. Sed alia mens erat Sueonũ. Illis ex re uiſum eſt, à pactis diſcedere. ut ſuo Rege conſtituto, intra Suetiã ſuis uiuerẽt legibus. Potuit illos cõmouere Erici memoria, exorta Regni turbatio. Nec ſub Chriſtophoro emendata. cùm ſub Præfectis agerẽt: Regem non cernerent. Itaq; & populi uoluntate, nec Procerum reluctante ſententia,

Carolus Kanuti Suetiæ Rex.II.

Christiernus Rex, Daniæ & Noruagiæ. Daniæ lib. 8.cap.26.

ex corpore ſuo Regem creare anniſi: opulentiſsimum, et in bonis Regno notiſsimũ militem Regem creauêre Carolum Kanuti: primum omnium Regũ, de quo extat memoria, ex infimo Nobilitatis gradu delecto. Daniæ atq; Noruagiæ Proceres, indignati de Suecorum à ſe diſceſsione, Regem ſuum euocarũt, quem relicta Regina maritum ſuum dignaretur, Chriſtianum: quem dixere more ſuo Chriſtiernum de Aldenburg, & Delmenhorſt Comitem. Qui de inſula Gotlandiæ pulſis Suecis: qui per omnem uitam Chriſtophori, eam Erico Regi quondam ſuo ſeruauêre: eam nunc armis, uiribusq; ſibi conquiſiuit: adiutus ab Adolpho auũculo, qui Dux Sleſuici autor erat, Chriſtierno coronæ ſuſcipiendæ. At Carolus añis uix ſeptem in Regno expletis: cùm talẽ ſe gereret: ut Eccleſijs pariter & oppidis æquè grauis immineret: omnibus cœpit Ordinibus odioſus haberi: recolentibus humilitatem originis, & uixta eam, prouectionem Regiæ dignitatis. Ille ubi intellexit: omnium in ſe odia per ſingulos dies creſcere: non ignorans, quem foret res finẽ habitura (Quem enim quiſq; odit, perijſſe cupit: nec ſecurus uiuere poteſt, quem multorum oculi ſeruãt ad perniciem) collectis rebus ſuis: quas etiã in priuata uita plurimas habuit: Regni theſaurũ tutis in locis depoſitũ, iuſsit aſſeruari. Ipſe ſibi, ſuæq; ſaluti proſpiciens, brumali tempore, in ipſo quod uocant Carniſpriuio, cùm omnis Regio cõuiuali luxu debacchatur: nauim ingrediẽs, Gdanũ proficiſcit. Tũ Nobiles Regni, atq; Prelati cõmunicato conſilio, Chriſtiernũ Daniæ atq; Noruagię Regẽ, in Regnũ uocauerunt.

Christiernus Rex, Caroli Kanuti theſaurum abditum recuperat. Indulgentiarum Apoſtolicarum, collectæ pecuniæ ſe facit participem. Caput. xl.

CHRISTIERNVS ceſsione uolũtaria per Carolum Regni ſede uacuata, euocatus in Suetiã nauigauit: Proceres cum Pontificibus collocuti: cùm de iuribus Regni cum Rege contuliſſent: omniaq; ex ſententia conſtarent: ſuũ Regem elegerũt eſſe Chriſtiernũ. Quando Carolus non benè de Regno meritus, conſcientia ſua exturbante, Regnũ deſeruiſſet. In oppido Stokxholm diuinis ſolenniter peractis, Vpſolenſis Archiepiſcopus, conſecrationẽ de more implet: cunctis ad noui Regis gloriã tripudiantibus. Ita ius trium Regnorũ, rurſus in unũ cõibat. Anno deinde quarto, Chriſtiernus cùm audiſſet, Carolũ collectos ex Regno theſauros, tutũ in locum depoſuiſſe: contendit in Stokxholm: & fratres Prædicatores adortus, de theſauris ſciſcitatur. Illi primum diſsimulauêre, uelut ignorantes quod peteretur. Vbi Rex durius increpitos commonefaceret: uiderent quid, et cui abſconderẽt: non ſe impunè laturũ contumaciã:

Christiernus trium Regnorũ Rex.I. Daniæ lib. 8.cap.30.

quòd

quòd ſe proderent ſentire clam cum hoſte Regni:cui,ut uideretur re uerſuro,depoſitum æs Regni conſeruarent. Ipſi Fratres perterriti Regis minis,celatum prodidêre theſaurũ. Aliquot milia fuere. Grandis quidèm priuato homini pecunia,ſed Regi paruula, & tam præcipuè munifico,qualis Chriſtiernus uidebatur. Quo tempore reperit Rex nuncium Apoſtolicum Marinum de Fregeno,mulgentem ære populum Aquilonis. Hunc Rex quoq; adortus,accæpit de lana tonſarum ouium partem:pactus in reliquum dimidiũ omniũ rerum, quas idem populus in cauſam pietatis cõtuliſſet.quòd & ipſi Regi ſæpè dimicandum foret aduerſus ſciſmaticos Ruſſos: qui Eccleſiam ſecuti orientalem,ritus occiduæ damnant Eccleſiæ.Sunt aũt Suecis quadam in parte contermini. Vnde non iniuſtè pactus eſt Rex cum exactore: ut ad pia bella collectam à fidelibus pecuniam dimidiaret. Sumptaq; parte contentus,reliquam defendendo ubi colligebatur Regno dimitteret.

Theſaurus Caroli Kanuti proditur.

Anno Chriſti. 1469.

Iuſta excuſatio Regis

¶ Suecos rebelles Rex infelicius oppugnat. Fruſtra de pace agitur. Gubernatorem erigunt Sueci, Regem tenſantes. Caput.xli.

SVECI deinde rebellionem oſtenderũt Regi Chriſtierno, prætendentes neſcio quid, quod in pactis ſuſceptionis eius cautum haberetur. Cunq; Rex non acquieſceret:nec illi diſcederent à ſententia:Rex ualida armati exercitus manu ex Regnis, & Germania contracta. Anno Regni Suetici ſeptimo, qui fuit nonus & ſexageſimus poſt mille quadringentos,mouit in Suetiam. Illis autem ex omni Regno adunatis,uenientem exceperũt:& collata manu, non modò ſuſtinuerunt,ſed etiam repreſſerunt:multis in medio cæſis: aliquot ex Nobilitate captis. Sed Archiepiſcopus Vpſalenſis, qui Regi fidus permanebat,cùm Regi fidus occurriſſet: ab eo tentus,& in Daniam ductus,non caruit ſuſpicione fidei uacillantis. Anno penè integro in Dania manens:ubi Regem fecit integritatis ſuę certiorem,cum honore remittitur ad Eccleſiam. Nec eſt inuentus alius, qui Regi parem fidem aſſeruaret. Nam cùm reuerſus,inueniſſet omnes penè Regi abalienatos, nec facilè poſſe in uiam reduci: Regni negocijs ſe ſubducens,ad quietem & uitæ tranquillitatem ſe compoſuit. In hoc rerũ ſtatu cùm res perdurarent,erant in Suetia duę Arces, quas pro Rege Chriſtierno ſeruauêre fideles. Iuuarus Axel miles Regni primarius, collecto exercitu poſt aliquot annos,niſus expugnare fortalicia,eiectis ut ſperabat de Regno cunctis,qui Regi adhærerent. Sed Arcibus introrſus fortiter defenſis, cùm Rex ualidam ſuorũ obſidentibus manũ inmiſiſſet:fugauit oppugnantes,ſuis protectis. Auſus eſt item idẽ miles,ductor exercitus,tranſportare copias in Daniam: felicius ut putabat,in

Dani uincũt Suecos.

bat, in hoſtico pugnaturus. Sed occurrere Dani non ſegnes, collataq́ꝫ manu, captos tenuere ex Suecis ſupra trecẽtos: inter quos multi fuere genere militares. Intercæpta res eſt Concilij Lubecen. cęterorumq́ꝫ cõmuniũ amicorũ opera, inter Regem, & Proceres. Placuitq́ꝫ Regi, conuentum agere cum illis in urbe Lubecana. Conſtituto ad hoc die parti um placito: uenit Rex magno comitatus Prælatorũ ac Procerũ nume ro. Diu expectati Sueci, demũ adſunt: purgantes morã. quòd uentos, & auram cœli in ſua non haberẽt poteſtate. Tractatũ eſt: nec poterat, multis indagatis uijs, ad concordiam perueniri. In cauſa ferebãt: quòd Sueci Carolum ſuũ, iam ad priuatã uitã in Suetia ſe collocantem, omnino abdicare nollent. Sed Chriſtierni, ut uidebatur, formidatam potentiam, obiectu Caroli frangere, ac retardare ſtatuerũt: Ediuerſo, Caroli fortaſsè inſolentiam, Chriſtierni formidine temperare. Sed noluit Rex in boue & aſino arare. Itaq́ꝫ re infecta retrò abeunt. Anno proinde proximo, qui fuit ſeptingeſimus poſt mille quadringentos, Rex iterum quàm potuit occultiſsimè expeditione pręparata, in Suetiam mouit. Sed non potuit tantus Rex ſe commouere: quin ſemper ſuſpicerẽt quibus ea res formidanda eſſet. Venit in Sueciam: & per fauces montiũ ducturus in Regnũ: reperit ante ſe, quos putabat imparatos. Itaq́ꝫ magno accæpto per anguſtias uiarũ incommodo: amiſsis ut ferebant, plus quàm quingentis, retrò duxit exercitũ: neq́ꝫ tum proſperatus in expeditione ſumptuoſa. Sed eodẽ Anno cùm rebus exceſsiſſet humanis Carolus quondã Suetię Rex: cœperunt inter Proceres oriri contrariæ ſententiæ. Cùm alijs ad noui Regis electionem procedendũ uideretur: Alijs Chriſtiernũ ſub priſtinis Regni pactis reuocandum. Sub ea aũt controuerſia res omnis manſit infecta. Sæpẽ tentata res armis: ſæpius congreſsionibus placitorũ. Sed cùm nihil proficerent: in ea ambiguitate permanſere: nec Regem recuſantes, nec parentes mandatis. Gubernatorem appellauere ex optimis militem: qui conuocandis Regni cœtibus, & omnia uice Principis gerendi habeat poteſtatem. Mareſcalcum noſtri uocant, Galli Coneſtabulũ: Magiſtrum equitũ dixere Romani, armorum ductorem interpretantes: qui & equeſtris militiæ Princeps, arbitriũ habeat educendi armatum Regni exercitũ. Multa ueneratione Sueci hominem illum habuere. Coronam etiam parati deferre, ſi ambiret. Sed ille prudenter diſsimulauit: Gubernatorem ſe dici paſſus: natu maiores, & Regni Prælatos, quenq́ꝫ ſuo dignatus honore. Rex quoq́ꝫ Chriſtiernus cauſam integram ſeruaturus hæredi, rem in reliquum permiſit intentatam: uerſabilem toties fidem expertus: elegit, ut inter ea quieſceret: ſi quando uoluentibus annis, poſteri eius ſua in Regna iura recuperarent.

[Margin notes: Anno Chriſti 1470. — Regis iactura in bello contra Suedos. — Gubernator. Mareſcalcus. Coneſtabulus. Magiſter equitum.]

¶ Ioannes

Ioannes Daniæ & Noruagiæ Rex, à Suecis non ſuſcipitur: quos Ruſsi interim moleſtant. Moſcauiæ Legatio ad Regem. Caput.xlij.

IOANNES Chriſtierni filius Regis, in Daniam Rex electus & confirmatus: in Noruagiam hæreditario iure ſuccedens: Suetiæ quoq; Regnum expectabat. Admoniti Proceres à uicinarum Regionum Nobilitate: ut ad antiqua ſecum pacta reſpicientes, communem tribus Regnis Principem præficerēt. Nil aliud egerunt: quàm ſi uellet Rex Ioannes, conuentas dudum ſubire conditiones, Suecis quoq; regnaret. Sed ille, niſi liberā regendi poteſtatem haberet, contempſit, temperamenta tamen adhiberi pateretur. Sed ad eorum quibus regnaret nutum imperare: non Regnum, ſed ſeruitutem deputauit. Diu præſtolatus eſt, ſi fortè ſua ſponte ad cor redirent. Aliquando curauit admoneri. At quem Gubernatorem deputauēre Regni, ea fuit modeſtia, ut diu populus Regem non deſyderaret. Igitur in hoc rerum ſtatu multi decurrerunt anni. Cùm interim Suetia à bello non uacabat. Nam Ruſsi Orientalia Suetiæ contingentes, nonnunquam bella laceſſere Suecos adoriuntur. Viciſsim illi Ruſsis faciunt incurſiones. Nihil tamen magni fiebat præter intercurſiones. Nam finibus quiſq; ſuis præſidia adhibuere. Interim Legationes crebreſcunt Principis magni Moſcauiæ: qui ſupra omnes Proceres prolatauit Imperium: magnam illam urbem Naugardiam ſibi parere cogens. Is eñ in Daniæ Regem modernum Ioannem reſpiciens: facile, ſi de conditionibus belli conueniret, Suetiæ utriq; intercæptam, ad iuga cogerent. Sed Rex prudentiſsimus, audiebat quidèm Legationes: & quod tempori congrueret reſpondebat: neq; plenam ſciſmaticis fidem dedit: neque omnino repulit, ſed cum honore dimiſsis Oratoribus, interim cogitauit, quid Regnis ſuis, quid communi Romanæ Eccleſiæ conduceret honori. Ita Moſcouitæ ad hunc uſq; diem in incerto relicti, neſciūt quid animi in ſe gerat Rex memoratus. Mercatores tamē Germaniæ, Princeps ille Moſcouitarum in terris ſuis, & præcipuè in Naugardia captos tenuit, & rebus omnibus nudatos, diu ſeruauit ī carcere. quòd gratificari putaretur ea re Principi memorato. Multis deinde pactionibus in medio habitis, poſt longam captiuitatem uix liberati ſunt qui ſuperfuere. Sed de rebus nulla ſpes.

Ioannes Rex. *Moſcauiæ Legatio.*

Proceres Suetiæ de Rege Ioanne ſuſcipiendo ſententijs uariant. Præfectus Gotlandiæ in Regem Ioannem inclinans, illi inſulam ſimul cum oppido & arce tradit. Regi haud paruam occaſionem inuadendi Regni per hoc præbens, ut & ſuis & peregrino milite adiutus, tandem Regno Suetiæ potiret. Cap.xliij.

INTERIM Ioannes Rex cùm titulum præferret Electi in Suetia, ſemper expectabat benè gerendę rei in Suecis occaſionē. Pertæſum eſt aliquando nonnullis ex Proceribus: quòd Gubernatori, &ſi integerrimo ad illū diem uiro, tamen omnibus natu & origine pari, ſubeſſe cogerētur: de inuocando Rege, quem elegerant apud ſe, cogitabant. Sed quoniam multi etiam contrariam fouerunt ſententiam: ſine magno incommodo res tranſire nō poterant. Ergò inteſtinū ueriti malum, diu quieuere. Interim qui Gotlandiam pro Suecis diu gubernauit, ſtrennuus ad arma miles, iam ſenio ingraueſcens, cùm intelligeret Procerum in Regno, ſuper inuocando Electo Rege, repugnantes ſententias: illis acceſsit, qui putauerunt Regno expedire, Regem habere: & illum Regem, quem pridem omnes elegerunt. In eam ſententiam pedibus uadens, quod potuit fecit: Regi inſulam cum oppido & arce conſignauit. Ea fuere Regi primordia Suetiæ inuadendæ. Inde cùm res per proximos annos magis atq; magis inter Regni Proceres agerentur: ipſeq; Gubernator in utranq; partem æquè uideretur promptus: cœpit præualeſcere eorum ſententia, qui Regi inclinabant. Ea tamen res, undecunq; iniecta mora differebatur. Nonnullorū uerba à rebus: & res à uerbis animaduerſa ſunt diſcrepare. Tentata fuere inter utraſq; partes colloquia. Nam Rex ipſe ex ſuo ſubmiſit Concilio, qui cū Suetiæ Proceribus agerent. Sed nulla in re conuenēre. Arma oſtenderunt aliquando: bellū rebellibus anſimo ſedit. Idq; ingruēte iam bruma intentatū eſt. Erat tum in occiduis partibus longo bellorū conſuetudini innutrita gregariorū militū peditū tum magna manus: ex uarijs prouincijs cōaugeſcens: ſcilicet per Franciam, Flandriam, Brabantiam, ac Gelriam: malis urbiū & prouinciarū uariè iactabatur: Guardiam dixere: & quaſi cuſtodiā finiū, quibus inuocabantur. Cuſtodes dicti, uaſtatores erant: manus hominum impia, quæ nihil ſacrum putabat. Dei ſummi, ac hominum iniuria, in æquo illis fuit. De his loquor, qui maiorem numerum confecere. Cæterum inerant & uiri ſenſati militaris generis, ac ex oppidanis: qui &ſi ordines ducebant, aut etiam ſtipabant: rectis tamen animis, de Deo, Sanctis, & iuſtitia fuere. Sed in tanta colluuie mortalium, à maiori multitudine cenſere ſolemus uniuerſos. Inerant omnium Prouinciarum homines, promiſcuum uulgus, Hiſpani, Galli, Anglici, Scoti, Longobardi, Suitenſes, ſuperiores Alemanni, Sueui, Bauari, Franci, Saxones: inmixti militares, qui Ordines duxere. Eam manum Rex ſtipendio conductam, miſit in Suetiam. Aderat ipſe cum equitibus expeditis. Nec minus Gubernator cum his, qui pactis uetuſtis pertinaciter inhærebant, armauit quos poterat, non contemnendas copias. Eduxit

Suecorum incōſtantia.

Guardia.

as. Eduxit quoq; magnam manum in Mineris laborantium, ferreum genus hominum: ſagittis quàm frequentes utuntur, acutis, longiſquè haſtilibus. Sed præuenerant Regis copiæ: ne iungerentur agmina Suecorum, intercæpto nuncio, qui locũ & tempus conueniendi detulerat. Eduxit aũt contractã ſuorũ manũ Gubernator oppido Stokxholm: quod unũ Mercaturis maximè idoneũ, & in quo multi ex Germanis habitare delegerũt. Eas copias excępere Regij: et collata manu, multis cæſis, profligauerũt. Nam ubi fugã intentarunt in oppidũ memoratũ, multi in ipſo cęſi ſunt itinere. Iam inclinabat Regi uictoria, copijs expeditioribus profligatis. Veruntñ Ruſtica quã diximus multitudo, durorũ pectorũ, in loco demorabat̃ nunciũ à Gubernatore. Sed priuſq; uictoriæ Regiorũ ad eos nuncij peruenirent, aderant pedites memorati de Guardia: & inſtituto in eos pręlio, quaſi murũ oppugnauere, non cedentes loco. Nõ eſt aliàs uiſa Ruſtica manus, tam pertinaciter locũ defendens: donec uulneribus defecti caderet. Quòd ſi equeſtres alas cũ Ductoribus habuiſſent: nulla uis ſuperaſſet tam immanẽ & inuictã ad uulnera manũ. Iam multitudine morientiũ adacti, qui ſuperant cedere cogebantur. Victoria fuit Regiorũ, non tamem incruenta. Nam quotquot ſagittis eorũ cõtingebantur in locis mortalibus, mox animas poſuere. Id erat arcuũ robur, & uis dirigentiũ. Gubernator ipſe, aliquot ſubmiſsis amicis, ad Regiam ſe parauit uoluntatem. Tum qui ad rem ex Proceribus neutrales fuerunt: cum his, qui partes ſemper Regias ſunt tutati, ad Regem uenere. Omnia ex uoluntate uictoris ſunt conſtituta. Sacramenta præſtantur. Inunctio ſolennis peragitur. Et omnibus pro more & arbitrio conſtitutis: poſt aliquantam in Regno moram, Gubernator ipſe Regem reduxit, comitatus in Daniam. Ipſe quoq; à Rege non inhoſpitaliter habitus, quo in fide conſeruaret noui Regni populum, necdũ animos in eundem alienos habentem. Is eſt rerum ſtatus in Annum uſq; Quingenteſimum Milleſimum à Chriſto nato, & ſalute mundo præſtita.

Vincit Rex.

Suecise Regi dedunt.

Anno Chriſti 1500.

Tumultuatur Suecorum populus. Rex inſidias cauens, Regina pregnante relicta, Regno enauigat. Exercitum in Suecos fortiores ſe fruſtra parat.

CAPVT XLIIII.

AD eum qui proximus erat añum, cùm in eo Regno cõponendis rebus Rex inuigilaret: exoritur tumultus à plebe: indignante, quòd tam facilè ceſsiſſet omne Regnum Regi, cui pridem minor populus Thietmarſorum reſtitiſſet. Excæptum eſt murmur non inuitis quorundam ex nobilitate auribus, qui rem miſcuere. Interuenerant Eccleſiaſtici nonnulli: qui pro conſuetudine REGNORVM,

 conſilijs

conſilijs publicis magnam autoritatem fouent. Effectumq́ eſt: ut Rex cùm multa tentaſſet, rebus in bonum modum, ſalutaremq́ ſtatum reparandis, fruſtraretur: clam Regno enauigans excederet: Regina relicta in Arce, cum fideli ſuorum præſidio: armis, commeatibusq́ abundè ad omnem caſum pręparatis. Pregnans erat: ibiq́ paritura ſperabatur. Quòd ſi marem eſſet enixa: Regem indigenam populus ambire, ac placidè accipere putabatur. Sed præſenti adhuc Regi illa obuenere à Suetię Proceribus: ut inſidiatum capiti ſuo non dubitaret. Crebrius inuitatus ad loca ſuſpecta, uitauit congreſſum: ac mira fortuna eluſit omnes inſidiantium molitiones. Non erat altera rebus uia, quàm perfidum genus armis petere: ui bellorum ad iuga cogere: inſidias, & omnem iniuriam ui depellere: cogereq́ inuitos, ut fidem impleant: pacta firment: faciantq́ imperata. Rex ergò æſtate proxima de longinquo uocauit arma. Miſere Principes ex fide auxilia. Venit magna multitudo gregariorum ad ſtipendia. Quæ dum intus cõperta habuere Sueci: arma quoq́ illi contraxere: inuocãtes de prouincijs uicinis auxilia. Sed nemo ſe commouerat. Multi tamen ſtipendia facturi, ad eos undecunq́ concurrerunt. Rex perfidiam Regnicolarum per urbes maritimas queſtus: pręmonuit, ne quis ſe hoſtibus ſuis inmiſceret. hoſtem teſtatus habiturum, qui arma, commeatus, aut quaſcunq́ merces hoſtibus ſuis importaret. Idem Rex Scotiæ Danorum Regis ex germana nepos, miſſo per maritimas urbes honorato nuncio factitabat: ſanguinis nodum, fœderis ſocietatem ad auunculum cũctis denuncians. Adoritur igitur Rex auxilio Scotorum hoſtes ſuos Suecos. Sed tanta ſe multitudine in arma contulerunt: ut multis milibus exuperarent uenientem. Monitusq́ à nonnullis, qui Regi fauebant: niſi quinquaginta milibus fortior ueniret, nihil illi ſperandum. Leuibus aliquando prælijs concurſum eſt: ſed exercitibus totis non conflixere. Traxere Sueci ſecum in rebellionem Noruagios multos. Cæterum inuenti ſunt in illa gente, qui fidem Regi ſuo implerent, paſſi obſideri. In quib. ſpectata fides militis, qui ante annos aliquot, Regia dictante ſententia, manum perdidit: & iamnũc ſollicitatus, etiam armis impulſus, flecti à fide non potuit. Sed iam Voluminis huius nodum impleuimus.

Suecorum exercitus fortis.

¶ Alberti

❡ Alberti Krantzij Hamburgen. Chronographi, Rerum Suetiæ geſtarum, Liber. VI.

❡ Chriſtiernus Rex, in Noruagia Suecos arces obſidentes depulit. Spectri prognoſtici uiſio narratur fabuloſa. Caput Primum.

FILIVS Regis Chriſtiernus, auitum referens nomen, primis tum in armis detonuit. Is agmine in Noruagiam ducto, ſoluit Suecorum obſidionem. Quaſdam arces iam à Suecis inſeſſas expugnauit: æquauitq́ʒ ſolo. Magnis animis paterna bella gerens: ſublimi omnium ſpe: quòd futurus ſit multis ad prælia Regibus fortunatior. Fabulam paſsim circumferũt: eamq́ʒ miris fauoribus efferunt. Veterum quendam Regum ferunt in profundis Scaniæ ſaltibus uenatui intentum aberraſſe cum paucis in æuia: longóq́ʒ die non rediſſe in uiam. quòd error illũ in interiora miſiſſet. Sub ueſperum uidiſſe de longinquo fumum ex domicilio: exhilaratumq́ʒ petiſſe: quã agnouit hominũ manſionem. Eò cùm contendiſſet, perueniſſetq́ʒ, inſtructam reperiſſe domũ: focum promptiſsimũ: menſam apparatã. Domui præfuiſſe puellam: quæ in excipiendo Rege, ſingulari ſedulitate circũcurſitabat. Miratũ Regem: in tam uaſta ſolitudine, tantam eſſe rerum apparatum. Expleuit famem cibus, ac potus ſitim: & iàm penè mutus hærebat: quidnam rerum fores, ſecum quæritabat. Puella ubi uidit attonitum Regem, prior compellat. Ecquid Rex optime, uerſas in animo? Pone curas: & ſi quod te futuri deſyderium noſcendi habet: diſces quę uoles. Percũctare, ſi quid de tuis ſucceſsibus, ſucceſſoribusq́ʒ noſſe uelis. Regem tum interrogaſſe: quisnam futurus ſit poſt illum Regni ſtatus? qui in Regnum & ſcęptra ſucceſſuri? Illam tum ex ordine percenſuiſſe Regum nomina: perueniſſeq́ʒ ad exteros, qui in ſcęptra uocarentur. Primum Ericum Pomeraniæ Ducem, ſiue prole abiturum. Inde Chriſtophorũ Bauarũ. Quem exciperet Chriſtiernus ex Comitibus Friſiæ. Cui primùm filius Ioannes in ſcęptra ſuccederet. Illum uerò Chriſtiernus filius exciperet: omnium ante ſe Regum futurus bellicoſiſsimus. Hæc cùm diceret: horrida uoce ſonuiſſe ex latere quendã, Regemq́ʒ territum reſpexiſſe: uidiſſeq́ʒ hominem giganteæ magnitudinis, ſtratum ad parietem, armis ingentibus horrentem uſq́ʒ ad umbilicũ. Is tum uocẽ infregit. O ſi mihi tum haſtam, & arcũ quis redderet. Stupefactum Regem, ad miracula ſiluiſſe. Tum puella. Cur inquit de proprijs ſucceſsibus nihil perquiris? Regem uerò, quot años eſſet habiturus perquiſiuiſſe. At illa uerſa in militẽ, qui Regi comes hærebat, Quamdiu inquit iſte patietur, Significans, Regem manu militis occubiturum,

Chriſtiernus.II.Rex

Fabula lepida fictionis

biturum. Quod cùm miles acciperet: indignabundus, ſublata manu, puellam dato colapho uindicare conſtituit. Illiſitq́ manum in denſis uepribus: & mox uelut ſomniū cuncta diſparuêre. Viditq́ ſe Rex in profundo nemore ſine tecto. Eiuſmodi fabulam circumferūt. At ego nenijs ueterū deputabo: ut erat ſemper Aquilonaris Regio maleficijs frequens dedita.

¶ Stokxholm, item Arx relicta à Rege, Suecis deditur. Regina Monaſterio Vuaſten excipit. In Calmec ſolennes Comitiæ pacis, ſtatuuntur. Caput. ij.

Ex manu Autoris caput hoc exceptum. Ecce libri autographum.

SVECIA interim rebellionem ſuam proſequitur. Ciuitas Stokxholm aliquandiu in fide Regis permanſit. Arx cui inerat Regina, cum fideli Germanorū manu in tuto erat: quamdiu ſuperfuere commeatus. Oppidum diu à Suecis oppugnatū deditur. cùm ſibi timeret à fame. Arcis cuſtodes, cùm cibis & potibus uterenť incommodius, cœperūt ęgrè ſpiritū ducere: multis per tempora morientibus. Cūq́ ſpes propinqua, de Rege liberaturò obſeſſos, & ad paucos redacti eſſent cuſtodes, Reginęq́ ab illis, fœmineo decori nō magnopore timeret: dedita eſt Arx quoq́ Suetiæ Proceribus. Regina ut erat religioſa fœmina: poſtulauit, admitti in Monaſteriū b. Brigittæ, Vuaſten uocant. Ibiq́ intenta deuotioni, manſitabat aliquot an̄is: donec minis Cardinalis Legati Raymundi, & opera conſiliariū Doctorum de Lubeca, qui eò miſsi fuerāt, perſuaſum: ut Proceres Regni inclinarent ad tractatū extra fines Regni ineundū, in una urbiū Pomeraniæ. Horū opera Regina educitur: & in Regnū reuertiť. Cùm interim Suetiæ Proceres proximo anno ad cętum conſentirent. Sed increuit nouitas. Nam oppidū Calmec, cum arce, quam Rex tenuit in confinio Danię, à Suecis oppugnatur. Rex aduolans tutatur. Ita rebus ad bellū renouandū intentatis, Cōuentus omittitur. Moritur interea Steno miles Regni gubernator, qui ubi nimiū auſcultauit Eccleſiaſticis, miſcuit phas atq́ nephas. Cùm uerò qui rectè ſenſerunt de rebus euigilarunt, placuitq́ in commune, ut de communi conſenſu Procerū, ex tribus Regnis, treugæ firmarentur per integrū annum. Interea deligiť locus in Calmec. In eam conuenturi ſint cum Rege, à ſingulis Regnis Oratores, cū plena de ſummis rebus poteſtate acturi. Ibi ueteres quęrimoniæ ſingulorū excutientur, ſtatueturq́, quod ad perpetuæ pacis & tranquillitatis commoda uidebitur pertinere. In ea expectatione hodiè res conquieſcunt. Lubecenſes nauigant in Suetiam intrepidè, gratiam Regis necdum ad plenum aſſecuti. Pactis conditionibus ſteiiſſe, non putantur. Ipſi quos habuere promiſſorum ſibi factorū fideiuſſores, exactiſsimè ad aſſem uſq́ emunxere.

Calmec oppugnatur.

Gubernatoris Suecorū mors.

❡ Sueticæ HISTORIAE per Albertum Krantzium deſcriptæ FINIS.

ERRATA quæin DANIA commiſſa,& poſtmodum inuenta ſunt, prudenti Lectori annotandum.

Folio 28.in margine,pro Froto Rex primus,lege,Froto Rex Secundus.
4.pro Chriſtiernus.lege,Chriſtianus.
23.lin.19.pro euſbus,lege,leuſbus.
108.in margine,pro Alechis.lege,Alachis.
149.lin.19.lege,Suenonem,pro Sueuonem.
Eodem in margine.lege,Inglorium,pro Inglorum.
196.lin.5.pro Aſylo,lege,Anslo.
212.prope medium,pro atere,lege,latere.
314.lin.18.pro caduntur.lege,cæduntur.
315.lin.39.pro Anehald.lege Anehold.
349.lin.24.pro putauerati,n.lege,putauerat,in.

ERRATA in SVETIA commiſſa.

Folio.386.lin.36.pro moribus.lege,meritis.
395.lin.1.pro excubuere.lege,excubare.
397.lin.11.pro repentis.lege,repentinis.
406.lin.13.pro intaruallo.lege,interuallo.
408.lin.6.à fine ſupra.lege,profudiſſet,pro,proudiſſet.
462.lin.20.lege.In quam,non,quam.
443.lin.24.pro numere,lege,munere.
499.ſub capitali,pro Romam.lege,Romani.
537.lin.8.pro mutuò Francorum armis.
lege,Francis per mutua arma.

Arma NORVAGIAE.

NORVAGIA

TOMVS III.

REGES NORVAGIÆ.

NOM.	Lib.	Cap.	NOM.	Lib.	Cap.
Aquinus I.	1	5	Helgo	1	21
Aquinus II.	3	2	Hiruuillus	eo.	10
Aquinus III.	5	14	Ingo	5	9
Aquinus IIII.	6	4	Ioannes	6	13
Aquinus V.	eo.	7	Kanutus magnus	5	1
Biornis	1	38	Magnus I.	eo.	2
Chriſtiernus	6	12	Magnus II.	eo.	5
Chriſtophorus	eo.	11	Magnus III.	eo.	11
Collerus	1	8	Magnus IIII.	6	5
Ericus I.	6	3	Magnus V.	eo.	6
Ericus II.	eo.	9	Margareta	5	8
Erlingus	5	10	Olauus I.	3	5
Frogerus	1	9	Olauus II.	eo.	6
Geuuarus	eo.	6	Olauus III.	6	2
Gotarus	eo.	11	Olo	1	29
Goto	eo.	35	Omundus	eo.	32
Haraldus I.	3	3	Regnaldus	eo.	25
Haraldus II.	5	3	Regnerus	eo.	37
Haſmundus I.	1	21	Rollerus	eo.	17
Haſmundus II.	eo.	24	Siuuardus	eo.	36
Haſmundus Regulus	eo.	27	Suibdagerus	eo.	1
Helgo Regulus	eo.	7	Vffo Hammingi	eo.	4

NORMANNORVM COMITES, Duces, & Reges.

Normannorũ Regalis dignitas.	4	1	Robertus Dux I.	3	23
Imperialis affinitas	6	eo.	Robertus II.	4	7
Drogo Dux	4	4	Rogerius I.	eo.	12
Gotfridus	eo.	6	Rogerius II.	eo.	14
Haddingus	2	2	Rogerius III. Rex Italiæ.	eo.	15
Hunfredus Comes	4	5	Rollo Dux	17	27
Richardus Dux I.	3	8	Vuilhelmus Dux I.	eo.	17
Richardus II.	eo.	16	Vuilhelmus II. Rex.	3	31
Richardus III.	eo.	21	Vuilhelmus Dux III.	4	24

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, in Rerũ Noruagiæ geſtarum LIBROS,

PROLOGVS.

NORVAGIA, quam nunc uulgatius Noruegiam dicunt: tertium Regnum Aquilonis: prouincia Borealis notiſsima: & ideò ultimo à nobis loco int̃ tres collocata. Longitudine quidèm ſua in extremam Septentrionis plagam porrigitur: unde & nomen accepit, à Germanico ductum linguagio. Incipit autẽ à prominentibus ſcopulis Baltici freti. Deinde reflexo in Aquilonem dorſo, poſtquàm feruentis Oceani marginem ſuo circumit ambitu, tandem in Ripheis montibus limitem facit. Aliquot autẽ ſinus includit multis miliaribus nauigabiles. Circum habitantes piſcationi indulgent. Nam genera piſcium grandia cum mediocribus, aëri exponunt torrefacienda: quæ ſic arefacta, per Germaniç littora deuehuntur. Noſtris Mercatoribus (Bergas Latini uocant in Regno) piſcatores afferunt de longinquo uenientes, demorantibus. Ea autẽ Regio propter intemperiem algoris, ſterilior eſt Dania, atq; Suetia. Apta tamen pecoribus. Robuſtiſsimos educat uiros: qui nulla frugum luxuria molliti, ſæpius impugnant alios, quàm impugnentur. A multis retrò ſeculis partim inopia adacti, partim freti uiribus (quæ facilè faciunt mortales inſoleſcere) mare Britannicum diu tenuere infeſtum. Nonnunquã ſoli, aliquando Danis inuicti, Britañiam, & Gallias ſunt populati: nec quieuêre, donec de ſuo nomine Normandiam in littore Galliarũ conſtituerent. Quanquàm Gallorũ Scriptores rem perturbantes, omnes ab Aquilone uenientes, ſoliti ſint appellare Normannos: non diſcernentes inter Danos, & eos qui ueri ſunt Normañi. Ab hac tamen gente Danorum, atq; Normannorum. in littoribus Galliarum demorante: propagati ſunt & illi Normanni, qui penetrarunt in Italiam: & primùm in Apulia, inde in Sicilia, poſt Comitatũ atq; Ducatum, Regna quæ hodiè extant conſtituere. Quod ſuis locis oſtẽdemus. Poſt ſuſceptum uerò Chriſtianiſmum, melioribus imbuti diſciplinis, didicerũt pacem & ueritatem diligere. Sed cum nefandis maleficiorum artibus ea gens ab initio ſuper omnes gloriaretur mortales: nunc ſimpliciter confitetur cum Apoſtolo: Ieſum, & hunc crucifixum. Sacerdotum, & Eccleſiarum tantam tribuunt reuerentiam: ut uix Chriſtianus habeatur: qui non quotidiè offerat ad diuina quę audierit myſteria. Verùm in ea gente, q̃ multis ſeculis populus ad ſoluendas Eccleſijs Decimas, erudiri non poterat: uſqueadeò in omnibus illis Prouincijs reniſa, ut

Noruagiæ deſcriptio.

Noruagi piſcatores.

Normanni qui, & unde

Daniæ li.4. Kanutus Rex Daniæ, ob eam cauſam, quòd grauius urgeret, occiſus,
ca.37.b.c.d. inter martyres honoretur. Quippe qui Regalibus tributis ſatis onera-
ti ſibi uidebātur. Diu cōacti ſunt Sacerdotes in miniſterio Sacramen-
torum accipere à populo unde uiuerent. Cui rei ſe permiſcens Auari-
cia, multos ex Clero implicuit labe Simoniaca. Omnis nūc Regio du-
dum Chriſtiana fuit: exceptis qui trans montes ad Oceanum Borea-
lem agunt. Nam illi Magicis artibus, & incantationibus ita ſeruiūt: ut
ſe ſcire, renunciareq́ polliceantur, quid in toto terrarum orbe rerum
Lappones. agatur. Hi ſunt Lappones agreſtes & uagi: ferarū ſolis pellibus in tan
to regionis frigore uſi pro ueſtibus. Et loquentes inuicē, frendere ma-
gis, quàm ulla uerba proferre dicuntur: ita, ut uix à proximis queant
intelligi. Ibi tanta eſt ferarum copia: ut plurima pars regionis, ſolo ue-
natu uiuat. Capiuntur Vri, Bubali, Elaces, Biſontes, etiam in Ruſsia
& Polonia. Vulpes ea regio habet nigras: & lepores, urſosquē albos,
Metropolis autem ciuitas Normannorum eſt Trondennis, nunc ap-
pellata Nidroſia: quæ templis inſignibus, magna populorū frequen-
tatione celebris habetur. Tumulū habet ſanctiſsimi Regis Olaui: cui-
us martyrium in Metropoli deſcripſimus, ad cuius tumulum uſq; ho-
diē maxima Deus oſtendit rerum miracula. Poſt Normanniam, quæ
eſt ultima Aquilonis prouincia, nihil habitationis humanæ: ſed terri-
bilem uiſu, & infinitum Oceanum, qui Mundum complectitur, eſt in
uenire. Sunt tamen ab occiduo inſulæ multæ non ignobiles: quæ nūc
Orchades. ferè omnes Normanniæ parent. Ibi ſunt Orchades inſulæ, more Ci-
cladum ſparſæ per Oceanum. De quibus Romani Scriptores Martia
nus, & Solinus, A tergo inquiunt Britanniç infinitus patet Oceanus:
Orchades ſunt Inſulæ: quarum uiginti memorantur deſertæ, ſedecim
Electrides. incoluntur. Vicinæ ſunt Electrides: quæ à naſcente ibi Electro nomen
tenent. Igitur Orchades Normanniam & Britanniam, Hiberniamq;
locatę: feruētis Oceani ludibundè minas ridēt. Ad eas à ciuitate Tron
denni una die nauigatur. Simile interuallum in Angliam, Scotiamq;.
Iſlandia. Inſula Iſlandiæ, quæ per immenſum à cæteris ſecreta, longè ſita eſt in
Oceano, uix à nauigantibus agnoſcitur. In ea æſtiuo ſolſtitio, Solo ſi-
Nox nulla. gnum Cancri tranſeunte, nox nulla: Brumali ſolſtitio perinde nullus
Dies nulla. dies. Nomen habet à glacie: quç illi ad Boreā perpetuò adhæret. Nam
ibi iam incipit Mare congelatū. Tum grandis inſula: ut populos mul-
tos contineat: ſolo pecorum paſtu, & nunc captura piſcium uictitan-
tes. Specus habitant plerunq;: aut ad montium latera, excauatis man-
ſiunculis. Communi tecto, uictu, & ſtrato gaudent cum iumentis. Ita-
què in ſimplicitate ſancta uitam peragentes, cùm nihil amplius quæ-
rant, quàm Natura concedit: læti cum Apoſtolo prędicant: Habentes,
uictum

uictum & amictum, his contenti ſumus. Nam & montes habent pro oppidis: & fontes pro delicijs. Beata gens, cuius paupertati nemo inuidet: & inde beatior, quòd Chriſtianiſmum acceperit. Sed Mercatores Anglici, ac noſtri, quieſcere gentem, & ſuo eſſe contentam non ſinũt. Nam ob Piſcaturam euehendam, terram illam frequentantes cũ mercibus omnigenis, uitia quocꝫ noſtra inuexerũt. Nunc enim & fruges aquæ miſcere in potum, & ſimplicis undæ oderunt hauſtum. Nunc aurum & argentum cum noſtris admirantur. Rex Daniæ, qui & Noruagiæ, quotannis Præfectũ inmittit genti. Multa inſignia in moribus eorum. Omnia enim ferè inter eos cõmunia ſunt: præter uxores. Catulos ſuos, atcꝫ pueros, æquo habent in præcio, niſi quòd à pauperioribus facilius impetres filium, quàm catulum. Ita beatos putant: qui in regionem noſtram tranſportantur. Vidimus utriuſcꝫ ſexus iuuenes à pueris illinc eductos: qui præter nomen nihil gentile retinuerũt. Nam linguam alienam perdidicerunt, ſuam neglexerunt. Epiſcopum ſuum colunt pro Rege: ad cuius nutum reſpicit omnis populus. Quicquid ex Lege, ex Scripturis, ex Conſuetudine aliarum gentium conſtituit, quàm ſanctè obſeruant. Iam tamen Præfectum, quod diximus, accipere coguntur à Rege. Quod exinde inoleuit: quòd Mercatores ingreſſi, multa illi lucra faciũt: unde & Rex tributum depoſcit. Adalbertus Metropolitanus Hamburgen. Anno Chriſti Milleſimo Septuageſimo, uidit ad Chriſtum conuerſos, licet ante ſuſcæptam Chriſti fidem, lege naturali uiuentes: non multum diſcrepantes à lege noſtra. Itaquè petentibus illis: ordinauit quendam uirum ſanctum, primum Epiſcopum, nomine Iſleph: qui ab eadem regione miſſus ad Pontificem dictum, aliquandiu apud eum retentus eſt cum ingenti ueneratione: per diſcens noſtra, quibus rudem populũ in fide erudiret. Per quem tranſmiſit idem Epiſcopus apices ſuos populo Iſlandorum, & Gronlandorum: uenerabiliter eorum ſalutans Eccleſias: pollicens, propediem ſe uenturum ad eos inuiſendos. Qua in re, egregiam, quam in legatione ſua uoluntatem habuit Pontifex, iure laudamus. Quomodo & Apoſtolum didicimus, ad prædicandum uerbum Dei, conſtituiſſe in Hiſpaniam proficiſci: quod implere non potuit. Hanc Inſulam nonnulli interpretati ſunt Tylen. Sed Nicolaus Germanus, Ptolomei lucidator, Tylen ponit inter Normanniam & Scotiam: ea uerò quam diximus, longè eſt extra Arcticum circulũ. ut eiuſdem uiri deſcriptio manifeſtat. Sunt autem plures aliæ in Oceano dicto Inſulæ: quarum eſt non minima Gronland, profundo in Oceano ſita, contra montes Sueciæ, & Riphei iuga. Ad quam inſulam à littore Normannorum ferunt uela pandi quincꝫ, aut ſeptem diebus: quomodo ad Iſlandiam. Homi-

[Margin notes: Mercatorũ auaritia. — Islandorũ mores. — Epiſcopus primus Iſlandorum. — Tylæ ſitus. — Gronland.]

nes ibi à ſalo cerulei: unde regio illa nomen accæpit. Qui ſimilem Iſlanis uitam agunt. Excæpto, quod immaniores ſunt: raptuq́ꝫ piratico remigantibus infeſti. Holagland inſula Scritifinnorum, eſt Suecis continuata. de qua ſupra in Suetia diximus. His inſulis longè extra Arcticum circulum poſitis, in æſtiuali ſolſtitio nulla nox: in hyemali nullus dies. Stupenda res, & incognita auſtralibus: qui neſciunt diſparem dierum longitudinem contingere, per Solis acceſſum, et receſſum. Nam propter rotunditatem orbis terrarũ, neceſſe eſt, ut ſolis circumitus accedens, alibi diem exhibeat: recedẽs, alibi noctem relinquat. Qui dum aſcenderit ad ęſtiuale ſolſtitium: his qui in Borea ſunt, dies prolongat, noctesq́ꝫ breuiat: deſcendens autem ad hyemale ſolſtitium, ſimili ratione facit auſtralibus. Sed ultra has inſulas mare unius diei curſu fertur innauigabile. Tentauit hoc experientiſsimus Normannorum Princeps Haroldus: qui latitudinem Septentrionalis Oceani ſcrutatus nauibus: tandem caligantibus ante ora deficientibus mundi finibus, immane abyſsi barathrum, retroactis ueſtigijs uix ſaluus euaſit. Relatũ eſt in literas. Alebrandi Hamburgen. Pontificis temporibus, parũ ſupra Chriſti Milleſimum annũ, quoſdam Nobiles de Friſia uiros, cauſa peregrinandi maris, in Boream uela tetendiſſe. eo quòd incolis eius terræ dicitur ab oſtio Vuiſare, hoc eſt, Viſurgi fluminis directo curſu in Aquilonem, nullam terrã occurrere in mari Oceano. Cuius rei nouitate perueſtiganda, coniurati ſodales, à littore Friſonum læto celeumate progreſsi ſunt. Deinde relinquentes hinc Daniam, inde Britanniam, peruenerunt ad Orchades. Quibus à læua dimiſsis, cùm Normanniam in dextris haberent, longo tractu Iſlandiam legunt. A quo loco maria ſcultantes in ultimum Septentrionis axem: poſtquàm à tergo omnes quas diximus inſulas reliquerunt: Deo, & S. Vuillehardo patrono ſuo commendantes curioſitatem: ſubitò collapſi ſunt in illam tenebroſam rigentis Oceani caliginem, quæ uix oculis penetrari poſſet. Et ecce inſtabilis Oceani Euripus: ad initia quædam ſui, ut putabatur, arcani recurrens: infelices nautas iam deſperantes, & de ſola morte cogitantes, uehementiſsimo impetu traxit ad Chäos. Hanc dicunt eſſe uoraginem Abyſsi: in qua (fama eſt) omnes maris recurſus, qui decreſcere uidẽtur abſorberi: & denuò reuomi. Quod Fluctuatio uocitatur. Tunc illis ſolam Dei miſericordiam implorantibus, ut animas ſuſciperet: impetus ille recurrentis pelagi, quaſdam Sociorum naues abripuit: cæteras autem reuomens, excurſu longo ab alteris poſt terga repulit. Ita illi ab inſtanti periculo, quod oculis uiderant, opportuno Dei auxilio liberati: toto niſu remorum fluctus adiuuabãt. At iam periculum caliginis euadentes: ad quandam Inſulam, altiſsimis in circumitu

Dierum & noctium dimenſio.

Mare ubi innauigabile.

Vuiſare quid.

cumitu ſcopulis oppidi ritu munitam, inſperatè appulerunt. In quam uiſendorum locorum gratia nauibus egreſsi: repererunt homines in antris ſubterraneis, in meridiano tempore latitantes: præ quorum foribus infinita iacere ferebant, uaſorum aureorum, argenteorumq́ copiam, quæ rara mortalibus, atq; præcioſa putantur. Itaq; ſumpta parte gazarum quam ſubleuare poterant, læti remiges, feſtinè remeant ad naues. Cùm ſubitò poſt ſe uenientes contemplati ſunt homines miræ altitudinis: quos noſtri Ciclopes appellant: quos antecedebant canes magnitudinem conſuetam ſuperantes. Quorum incurſu, Sociorum unus fertur raptus: & in momento coram eis laniatus. Reliqui ſuſcepti in naues, euaſerunt. Gigantibus, ut ferebat, ponè in altum uociferando ſequentibus. Tali fortuna iactati Friſones, Bremam redeunt. Vbi Alebrandi Pontifici, ex ordine cuncta narrantes: pro Chriſto, reuerſionis & ſalutis ſuæ grates egerũt. Sunt & alia, quæ non incongruè dicerentur hoc loco: de æſtu maris bis per diem citato: quod miraculum præbet omnibus maximum: ita ut ipſi qui arcana rerum perſcrutantur Phyſici, in dubitationem rei cadũt, cuius ignorant originem. Cunque Macrobius, & Beda uideantur aliquid dicere: Lucanus autem ſe nihil ſcire fateatur: diuerſi Autores, uarijs pugnant ſententijs. Omnes autem incertis aberrant rationibus. Nobis ſufficiat admirari cum Propheta. Quàm magnificata ſunt opera tua Domine. Omnia in ſapientia feciſti. Impleta eſt terra poſſeſsione tua. Hæc de Annalibus noſtris ad uerbum retuliſſe ſufficiat. Nunc rerum geſtarum aggrediamur narrationem: quantum nobis ab initio Danicæ Scriptor hiſtoriæ, Saxo Sialandicus de hac quoq; Normannorum gente prodit: ſeriem rerum deducturi, ad conſtitutam in littoribus Galliarum Normandiam: & uſq; in Apuliam Italiæ Prouinciam, gentis nobilitatem prouectam oſtendemus.

Inſula admirabilis, factumq́ horridum.

Ciclopes.

Maris æſtus

Autoris intentio.

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, Rerum Noruagiæ geſtarum, LIBER I.

¶ Suibdagerus Normannorum Rex, Gram Danorũ Regis germanam, filiã quoq; ſtuprat. Vnde bellum exoritur. Regem Simblũ & Henricum Saxoniæ Ducem, Gram cum ſuis conuiuio interimit, adducta Signe ſponſa. Tum congreſſu Gram tandẽ armis Suibdageri cadit. Caput I.

Suibdagerus Rex.

IGITVR cùm apud Danos Regno Gram, quartus à primo Rege præeſſet terræ: apud Normannos Rex erat Suibdagerus. Is cùm uiribus Regni inſoleſceret: cœpit uicinis quoq; gentibus eſſe onerofus: nec melius libidini, quàm armis temperabat. Nam Regis Gram primum germanam, & deinde filiam miris conditionibus euocatas, & fortè per occaſionem Feſtorum dierum egreſſas, illis inſidiatus, alteram oppreſsit poſt alteram. Nam ætate illa (ut teſtis eſt Saxo memoratus) Magnates Prouinciarum gaudebant raptu ſibi nuptias conciliare: quæ res crebra inter illos bella conſeruit. Gram Daniæ Rex, uiribus Regni ſui & ille potentiſsimus, ac inſigni corporis ſui robore præditus: ulturus iniuriam ſanguinis ſui, maieſtatisque contemptum: quòd non nuptijs depoſceret ex his alteram, quam utranq; ſtupro mallet opprimere: arma corripit. Exercitum contrahit: ac mouet in hoſtem. Concurrunt agmina: & graui prælio decertant. Cùm multi utrinq; caderent, nuſquàm tamen uictoria inclinabat. Itaq; reparatis uiribus, pugnam renouant: acerbisq; odijs, ſæpè ac multum utrinquè plurimum ſanguinis profunditur. Dum autem hoc bello Daniæ Rex detineretur: Simblus Phinnorũ Rex, filiam Signem, eidem Danorum Regi deſponſatam, Henrico Saxonum Duci cõiugem dedit. Feruente enim utrinq; Danorum, atq; Normannorum inuicem bello grauiſsimo: Simblus Danorum Regis uires iam in deſperationem confractas, cœpit contemnere. futurum ratus: ut aut opprimeretur ab hoſte: aut uires eius ita conciderentur: ut à quouis facilè poſſet ſuſtineri. Igitur paratis nuptijs, Gram Danorum Rex, cum expeditis militibus, omiſſo interim Noruagico bello: quod magis propriè cupidini quàm gloriæ Regni indulgerei: propiorq; ſponſæ, quàm militum amori uideretur, interuenit: mutatoq; habitu, & ore paulifper à conſuetudine ſua, ne internoſceretur, diſtorto, conuiuantibus interfuit. Et cùm

Daniæ lib. 1. cap. 6. b.

cùm in inmenſum potandi uſus increſceret: ipſe ut intentus maneret conſtituto propoſito, quantum poterat potu temperabat. Igitur cunctis per ebrietatẽ iam ſolutis, uiolentus incubuit: ſtrictisq́; gladijs, nuptiarum lætitiam uertit in funerum mœrorem: obtruncatis qui aderant, & Rege, & ſponſo: puellam nauibus impoſitam abducit. Votis ibi potitis, ad priſtina bella reuertitur: Suibdagerum Normanniæ Regem adortus. Auxerant illi iam uires Saxonum arma. quòd infenſi eſſent Danorum Regi: ob truncatum in nuptijs Principem ſuum Henricum. Quomodo uerò tam longinquam Saxones militiam agerent: in Saxonia noſtra expoſuimus. Grauibus inuicem odijs iterum concurritur: magno prælio ad multorum interitum deſudantes. Sed tum cadit Gram Daniæ Rex, aliâs uir fortiſsimus: Regnumquè ceſsit uiolento. Saxoniæ li. 1. cap. 2.

¶ Suibdagerus trium Regnorum Rex primus, Haddingi exercitu opprimitur. Caput. ij.

PRIMA hæc Normannorum gloria: proximis Danis imperaſſe. Nam Suibdagerus Rex, cùm inferior, quod ſtupra defenderat, ſed armis factus ſuperior: utriq; Regno cœpit imperare: Daniam in ſua iura traducens. Atq; Regis filiam ante ſtupro cognitam, legitimis ſibi nuptijs deuinxit. Vnde liquidè deprehenſum conijcimus: ob negatum filiæ Regalis matrimonium, inſidias concupitæ puellæ poſuiſſe Normannum. Sed cùm occiſus ab illo Daniæ Rex, duos ex totidem coniugijs filios reliquiſſet: Gutorinum, ex Gro coniuge: Haddingum ex Signe: aſsiduis coniugis flexus lachrymis, Gutorinum coniugis germanum, utroquè iunctum parente, exilio reuocatum, Daniæ præfecit: cùm interim uictori tributa penderet. Ea lege ſuccedit in Regnum: fratre uindictam paternæ necis meditante. Hic ergò SVIBDAGERVS, primus trium Regnorum moderator illuxit. Quòd Noruagiam paterna ſucceſſione teneat. Suetiam autem cum Dania, uicto Gram Rege: qui utrunquè Regnum tenebat. Quod in Dania ſignificauimus, pariter obtinebat. Hæc eſt, ut diximus, prima Normannorum gloria: quòd ante omnes, quorũ extat memoria, gens illa tribus Regnis imperaret. Sed Haddingus alter DANORVM REGIS filius, cùm in Suetia, alijſquè Regnis Orientis militiam ſedulus peregiſſet: ubiquè uictorijs, & fortibus factis inclareſcens, ingentem ſibi uicinorum Principum conciliauit amorem. Apud proximos quęſtus exilium. quòd paterno Regno pulſus, extorris ageret. Armaquè rogabat, & paternę necis uindicandi gratia, & Regno, alienis quibus parebat habenis, eripiendo. Facilè autem impetrauit apud ſuæ uirtutis admiratores: ut Regis matrimonium.

iunctis armis, in Suibdagerum ducerent. Nec ille ſegnis, arma contrahit: exercitum conſcribit: naues bellicis armamentis inſtructiſsimas educit. Naualiquè prælio certaturus, iuxta Godlandiã. Haddingo hoſti ſe opponit. Ibi diu ac multum pugnatum eſt in alterutrum. Sed ceſſit tandem Suibdagerus, aut uiribus, aut fortuna minor. Cunquè uerecundum fortibus, & præcipuè in ea gente ea tempeſtate, hoſti cedere, nimis dedecoroſum haberetur: cùm capi poſſet, cædi maluit. Nam fuga quærere ſalutem, morte grauius iudicabat. Oppreſſus perinde, hoſti liquit uictoriam. Sic Haddingus non ſolùm exterorum ditatus manubrijs: uerùmetiam paternæ, fraternæcp uindictæ factus compos, inſignibus auctus trophęis, exilium Regno mutauit: cũi patriam non ante repetere contigit, quàm regêre.

Suibdagerus cadit.

Haddingus Rex.

Haſmundus, patris Suibdageri mortem ulturus, ab Haddingo ſternit. Cuius uxor ferro ſe perimens, tumulo mariti ſociatur. Caput. iij.

HASMVNDVS Suibdageri filius, ut patris iniuriam uindicaret, Haddingo congreſſus: poſtquàm filium Ericum, cuius charitatem proprio ſpiritui præferebat, fortiſsimè dimicantem, cecidiſſe cognouit: auido facti animo lucem peroſus, geminam capulo manũ immittens, abſquè periculi reſpectu, reflexo in tergum clypeo, complures egit in mortem. At dum ita graſſatur in omnes Haſmundus: non tulit Haddingus impunè ſuos cadere: haſta ſæuientem trajcit amentata. Cadit ictus graui uulnere moribũdus. Sed necp ſolatia morituro defuero. Siquidem inter exiguas uitæ reliquias, uulneratum interfectoris pedem, perpetua claudicatione mulctauit: cladem què ſuam, paruulo ultionis momento memorabilem reddidit. Ita alterum debilitas, alterum uiuendi finis excępit. Corpus eius ſolenni funere elatum, apud Vpſolam in Suetia, Regijs procuratur exequijs. Cuius coniunx Gunilda, ne uiro ſupereſſet: ſpiritum ſibi ferro ſurripuit: uirumquè fato inſequi, quàm uita deſerere præoptauit. Huius etiam corpus amici ſepulturæ mandantes, mariti cineribus coniunxerunt. Dignam eius tumulo rati, cuius charitatem uitæ propriæ prætuliſſet. Iacet itaquè Gunilda, aliquanto ſpecioſius uirum buſto, quàm thori ſocietate complexa. Iam Haddingus trium Regnorum unicus moderator, omnibus rerũ geſtarum gloria incomparabilis eminebat.

Suetiæ lib. 1. cap. 14. b.

Rarum uxoris fidei exemplũ.

Vffo impar Haddingo uiribus, nouiſsimè tamen cum Danis eum in fugam uertit. Caput. iiij.

VFFO HAMMINGI NOBILIS VIRI filius; cùm ſanguinẽ traheret potentiſſimi Regis Suibdageri: multos

ri: multos Procerum auitam ob memoriam, ſibi deuinctos habebat. Suetiam uerò, atq; Noruagiam tutari ab Haddingo, non ſatis fidebat. Nam manus conſerere cum illo, protinus euitabat. quòd paternis, auitisquè manibus infeſtum, pariter & infauſtum Haddingi gemum formidaret. Igitur in Daniam exercitum traijcit: hoſtilesq; lares inceſſere, quàm proprios tueri, ſatius duxit. Opportunum propugnandarũ genus iniuriarum exiſtimans: quod ab hoſte pateretur uiciſsim inferre. Ita Danis ad propria defenſanda redire compulſis: ſalutemquè patriæ exterarum rerum dominio præferentibus: domeſticum ſolũ, hoſtilibus armis uacuefactum repetijt. Nec tamen quieuit Haddingus. Nam per hybernum tempus uiribus cõactis, uerno educit: Sueciamquè inuadit: Noruagiæ deinde incubiturus. Vffo fortiter repugnat. Diuq; tractum bellum, in ſum̃am deſperationem Danos adegit. Nam alieno Regno incubantes, ad extremam famem compulſi, equos, canesquè commanducare cœperunt: ad extremum, ne humanis carnibus abſtinentes. Tanta fuit uincendi pertinacia, ut extrema paterentur: ne inglorij remëarent. Nouiſsimo prẹlio, conſertis armis, uictores Sueci, Danis primo pro magna parte cæſis: Haddingum cum paucis in fugam coëgerunt. Victus fugit in Helſingiam (Daniæ atq; Noruagiæ confinis inſula erat) diuq; uicti fortunam tulit: ubicunq; terrarum eandem ſortem perpeſſus. Quam illi rem ferunt contigiſſe: quòd maleficij genere, quæ res tum plurimùm in illis gentibus eualuit, eſſet irretitus.

Suetiæ lib. 1. cap. 15.

Danorum fames.

Helſingia.

¶ Aquino giganteæ magnitudinis Regi, Haddingus nuptias, illo occiſo perturbat: Puellam ſibi coniugem deuinciens. Caput. V.

AQVINVS interea quidam in parte Noruagiæ regnabat. Tulit hoc magnitudo Regnorum: ut quamuis totius Regni titulus apud Danorum Regem eſſet: eo tempore tamen, in non contemnenda Regni parte alius præeſſet. Hic filiam ſpectatæ formæ, nuptijs ſeruabat ſibi copulandam. Cunquè eam puellam, giganteæ magnitudinis uiro deſponſatam audiret: non tulit rei indignitatem Haddingus Daniæ Rex fortiſsimus. Nam nauibus perarmatis, in Noruagiam Regnum ſuæ ditionis contendit: Nuptias quas audierat turbaturus. Nec defuit fortuna uiribus. Nam oppreſſum prælio, uirũ interemit: triſtibus nuptijs eximens puellam nobilẽ. Lętus pater, lęti fuere Regni Proceres. quòd formidabili uiro pempto, Danorũ Regem potius ſuſpicerẽt dominũ, quàm ferocem illũ tyrannũ ſuſtinerent. Incognitus tamen omnibus eſſe uoluit Haddingus. ut fortunę exitum pertentaret. Multos ſimili ueſte ſecum inſtruxit: ut incertũ habeant,

Aquinus Rex. I.

Aquinus cadit.

beant, quis eſſet quem Regem uenerarentur. Conſpicua tamen erat uirtus Haddingi in ſuſcepto prælio. Nam ille manu ſua perdidit hoſtem ferociſsimum. Vulnera autem quædam excæpit: quorum gratia curandorum, puella tanto erepta periculo, medendi guara, Haddingum adijt: curam pollicita. Ille non aſpernatur. Puella uerò cruris uulneri annulum inſeruit. quod magnitudo uulneris, & recens dolor facilè fecit diſsimulari. Obducta cicatrice, aurum abſconditur. Similis habitus, Haddingum facit in turba incognitum. Pater interea uirginis, prius quàm Daniæ Proceres dimitteret donatos: filiæ dat arbitrium, ex his maritum deligere. Latebat in turba Haddingus. quòd uoluit. Puella patris primum, deinde cunctorũ poſtulata uenia, orabat ſingulorũ crura nudari. Miratur pater, quid ſibi uellet noua ſuperſtitio: Haddingo etiam nihil ſuſpicante. Permittitur puellæ quod uoluit. Illa ſingulorum cura digito percurrens, annulum ſuum quæſiuit. Vbi ad Haddingum peruenit: deprehendens auri locum: uirum amplexatur. Hunc inquit, pater, maritum delegi. Hic eſt ille, qui me ſæui tyranni manibus eripuit. Lætus pater, filiæ permittit quod optauit. Haddingus tum ſe prodit. Exaggeratur cunctorum lætitia de præſente Rege Danorum. Quis tum puella fortunatior? Splendidas pro Regia fortuna nuptias filiæ pater inſtruxit. Acceſsit honori magnitudo Imperij: quòd Haddingus iuſto titulo etiã ium in Noruagia regnabat. Feſta ubiq; celebrauêre conuiuia. Carmina de more gentis canunt uictori. Omni de re lætitia increbreſcit. Libet hoc loco inſerere Fabellam, quam Saxo prætereundam nõ putauit, neſcio quo conſilio. Sed ut ego arbitror, oſtendere uoluit, plæriſq; ſuæ narrationis locis: quibus maleficijs, & quàm frequentibus, Borealis illa gens uteretur in Paganiſmo. Mihi uerò ea res in commemorationem deuocatur. ut uideat prudens Lector, quibus purgamentis abijciendis ſtudendum ſit ei, qui ſynceram rerum Hiſtoriam conquirit. Verba Saxonis ponenda putaui. Apud puellam nuper ſibi coniugio deuinctam, Haddingo diuerſante, mirum dictu prodigium incidit. Equidem cœnante eo, fœmina cicutarum gerula, propter focum humo caput extuliſſe conſpecta, porrectoquè ſinu, percunctari uiſa: qua mundi parte, tam recentia gramina, brumali tempore fuiſſent exorta? Cuius cognoſcendi cupidum Regem, proprio obuolutum amiculo, refuga ſecũ ſub terras abduxit. Credo Dijs infernalibus ita deſtinãtibus: ut in ea loca uiuus adduceretur, quæ morienti petenda fuerant. Primum igitur rapidæ cuiuſdam caliginis nebulam penetrantes: perquè callem diuturnis adeſum meatibus incedentes, quoſdam prætextatos, amictoſquè oſtro Proceres conſpiciuntur. Quibus præteritis, loca demum aprica,

ſubeunt:

Lepida hiſtoria.

Autoris purgatio.

ſubeunt:quæ dalata à fœmina gramina protulerunt. Progreſsiquè, præcipitis lapſus, ac liuentis aquæ fluuium, diuerſiq́ generis tela, rapido uolumine detorquentem, eundemq́ ponte meabilem factũ offendunt. Quo pertranſito, binas acies mutuis uiribus contemplantur. Quarum conditionem à fœmina percunctante Haddingo. Hi ſunt inquit, qui ferro in necem acti, cladis ſuæ ſpeciem, continuo proteſtantur exemplo: præſentiq́ ſpectaculo, præteritæ uitæ facinus æmulanť. Prodeuntibus, murus aditu, tranſcenſuq́ difficilis obſiſtebat. Quem fœmina nequicquam tranſilire conata, cùm ne corrugati quidem exilitate corporis proficeret, galli caput, quem ſecum fortè deferebat, abruptum, ultra mœnium ſepta iactauit: ſtatimq́ rediuiuus ales, reſumpti fidem Spectaculi, claro teſtabatur occentu. Fabella Vergilianis inſomnijs non abſimilis: quam per eburneam portam par erat emittere,

Qua falſa in cœlum mittunt inſomnia Manes.

¶ Geuuarus ex Primoribus, Noruagiæ præficitur, Vir miræ prouidentiæ. Caput. vi.

CVM in hoc rerum ſtatu Noruagia eſſet: ut exteris Regibus pareret. implicitiq́ Danorum Reges, Sueticis bellis tenerenť: interim Duces Noruagiæ ſibi magis, quàm Regi Daniæ ſtudentes, in membrum diſciſſum Regnum gubernauêre. Diuq́ ea res ualuit: donec Geuuarus unus ex Primoribus conſurgens, cæteros ſibi Duces parere cöegit: Regnumq́ in priſtinũ florem reparauit. Tanto nomine cœpit inſignis non ſolùm iuſtitia & fortitudine, ſed etiam prudentia haberi: ut Suetiæ per ea tempora Rex Hotbrodus, cùm uiribus ſuis diffideret: quippè qui acerrimo bello cũ Danorum Rege conflictaret: in quo perijt: filium Hotherum Geuuari fidei permiſit. Educatumq́ adoleſcentem, omni uirtute præditum fecit. Implicuit autem illum uarijs laboribus filia Nanna: quam Hotherus alumnus puerilibus incrementis, cum puella ſuccreſcens, coniugem depoſcebat. Moxquè impetraſſet: ſi non Balderus uir Regij ſanguinis, qui regnabat in Selandia Daniæ inſula, eodem potiundæ puellæ uoto ferbuiſſet. Suborta inde bella, in Suetia peregimus. Nunc quod ad Geuuarum Noruagiæ Principem pertinet ſolum executuri. Florebat ille ſingulari prouidentia: uſq́adeò, ut futurorum præſcius putaretur. Præmonuit alumnum: quibus modis imminentem illi Saxoniæ Regem Gelderum ſuperaret. Quod in Saxonia attigimus. Prætereo: quod Hotherum alumnum ad ſyluarum Satyrum Minungum ire iuſsit atquè mandauit. Docuit itém, quibus uijs gladium, & armillam extorqueret. Quorum ea uis fertur extitiſſe: ut aduerſus gladium nulla proficeret incantatio. ARMILLA VERO pondere & precio

Geuuarus Rex.

Suetiæ lib. 1.cap.18.

Saxoniæ libro.1.cap.5.

precio incomparabilis haberetur. Quarum rerum, monitu Geuuarí, compos factus Gotherus:& hoſtem ſuperauit Balderū, maleficijs prę ualere conatum:qui opum affluentia fuit incredibili.

Helgo Regulus.

¶ Helgo, lingua & uultu contemptibili, Biormorum Reguli filiam, Hotheri Suetiæ Regis interuentu coniugem adſequitur. Caput. viij.

HELGO Hologiæ Regulus (pars ea in Noruagia eſt) per eam tempeſtatē Cuſonis Biarmorum Regis filiam, coniugem poſtulabat:eamq; ob rem crebræ ierant legationes. Sed pater filiam ignoto iuueni dare recuſabat. Si inquit coniugem poſtulat, ueniat:præſentiq; ore qui uir ſit oſtendat. Solebant enim illa tempeſtate Regij iuuenes, ipſi ſponſalia ſua præſentes agere. Sed Helgo cōtemptibili lingua fuit:nec uultu ſatis placido:quę res effecit, ut per legatos potius rem ageret. Sed cùm nihil ſic proficeret: uerſus in amicum Suetiæ Regem Hotherum:obſecrabat, ut medium ſe conſerendis optatis nuptijs insereret. Non recuſauit ille: Claſſemq; armauit non contemnendam, uiribus & armis extorturus, ſi perſuaſionibus nihil impetraret. Conuenit puella patrem: placidóq; ſermone, abſenti licet iuueni, ſenem conciliabit. Proderat facunda dicentis oratio. Præfecit autem metus armorum, quæ ex prompta cernebat: ſi non uotis reſpondiſſet. Percunctari tamen filiam iubet:ſi petenti allubeſceret ſponſo. Illa uiri fortunam, ex mediatoris ſplendore metita: incōparabilem coniectans Regem, qui tanto fungeretur oratore, facilè annuebat. Accæptam in nauigia Regiam cum dote puellam, ſponſo aduexit.

Collerus Rex.

¶ Horuuendillus Iutiæ Præfectus, Collerum Noruagiæ Regem duello extinguit. Caput. viij.

TRANSIERVNT hoc in rerū ſtatu anni plurimi, ut nihil magni in gente ea ageretur:donec Collerus Rex Noruagiā Regno teneret:ea tempeſtate, cùm apud Danos Roricus Regno præeſſet. Præfectus autem Iutiæ Horuuendillus, relicto fratre in cura agrorum, piraticæ ſibi operam deſumpſit. Erat ea tempeſtate non inhonorū militiæ genus:inſidiari per mare tranſeuntibus. quaſi rebus quas dicunt fortunæ in medio collocatis: qui uiribus præſtaret, eas tolleret, uictoriæq; præmium haberet. Sed Rex Noruagiæ Collerus, nō eſt paſsus, hominem impunè digraſſari. Probroſum ſibi exiſtimans:ſi alius ſe potentior in mari uideretur. Simul gloriæ ſuę plurimum acceſſurum: ſi tam latè nominatim maris dominatorem ſuperatū caſtigaret. Armatur claſsis:& expedito milite completur. Diu quæſitum in mari, multis maris finibus perſcrutatis, non reperit. Sunt inſulæ multæ mari Baltico:ſunt plures Britannico:harum unam petit

Collerus

Collerus claſſe. quòd fidam præberet ſtationem nauibus. Eandẽ fortẽ alio in portu petebat, aut tenuit Horuuendillus. Erat opacum in medio nemus. Dulce uiſum uiris diu ſalo iactis, apricari nemore. Diuerſo luſtra itinere perquirunt uaria. Profunda ſylua, caſus obuium tulit Collerum Horuuendillo: quem nulla prius potuit diligentia indagare. Soli ſolus occurrens, arma tamen quiſq; ſua ferebat. Sciſcitantur alterna inuicem nomina. Redduntur. Lætus Rex, quòd obuiam haberet, quem diu quęſiſſet. Sed illum Horuuendillus pręueniens, Quo inquit pugnæ genere mecum decertas? Nam duellũ uiribus probandis, maximè idoneum cenſeo. Non detrectat Rex. Nam id genus, & audacię promptius, & uictorię propius dinoſcitur. Quandoquidèm ait Collerus, mihi pugnæ permittis arbitrium: illudipſum quod laudas accipio. Sed ſit hæc lex duorum: ut uictor uictum tumulo dignetur. Nam & ſi animi nobis æmulatio incedat: naturæ tamen communio nos iungit. Illud quoq; inter nos conuenerit: ſi uictoria citra mortem in ſolo uulnere, aut membri truncatione cõſtiterit: quando membrorum uſu mulctatus, perpetuum ſentiet fortunæ detrimentum: accedat illi ſolatio: ut denis auri talentis à uictore muneretur. Acceptis conditionibus initur conflictus. Horuuendillus iuuenis ferox, nõ tam ſui cautus muniendi, quàm cædendi auidus, clypeum contempſit: gladium utraq; manu diſtrinxit: Regis ſcutum facilè diſcuſsit: fortiterquè repugnantem, ac diu æquis uiribus confligentem, pede deſecto mutilauit: ſecutusq́; geminato uulnere extinxit. Extinctum Regio tumulo, ad conuentas prius conditiones, ſepeliuit. Normanni Rege, incerti tum qua ſorte, amiſſo, cùm uictum, & extinctum acciperent: claſſe repetita, patriam adnauigant: ſuæ quiſq; intentus domui: redibatq; in multa membra Regni diſcuſsio. Nam quod de Apibus Maro ſcribit: Rege incolumi, mens omnibus una. Amiſſo, rupêre fidem. Hoc in gentibus manifeſtè monſtratur.

Collerus cadit duello.

¶ Frogerus in Frotonem Danię Regem exercitu moto, populo parcens, in Duellum ſpe uana uocat, nam illuſus obtruncatur. Caput. ix.

FROGERVS Noruagiæ Regno pręerat per id tempus, quo Froto cognomento Vegetus, Danis regnaret. Inceſſere utriſq;, incertum quibus ex cauſis bella: quę Noruagiæ Rex ſatis initio habuit per Duces adminiſtrare. Sed fortuna ſemper Danorum Regi inclinabat. Decem enim Noruagiæ Duces, diuerſis prælijs fudit: quoſdam una pugna concurrentes; nonnullos etiam diuerſis agminibus, Regi Danorum ſe opponentes. Pertentare ſtatuit ipſe fortunam: ſi fortè ſuis auſpicijs, ad eam diem, inuictus Danorum Rex, uinci

Frogerus Rex.

Daniæ lib. 1. cap. 25.

 poſſet,

poſſet. Magnis Noruagiæ uiribus bellum inſtruitur. Omni quam potuit uirtute educta, mouere conſtituit in Frotonem. Multa prius leuia prælia peraguntur. Sed toto Regni robore fuit decertandum. Indicitur conuentus in Inſulam: ubi contractis utrinq; uiribus, prælium uidebatur ineundum. Placuit rem compendio finire. Grandæuus Noruagiæ Rex Frogerus, parcendam ratus multitudini: quòd plurimum iam ſanguinis fuſum eſſet: quòdq; athlethicæ illi fideret arti: & Deorum ſuorum fauore non minimo inniteretur. Ferunt enim illum hoc à ſuis Numinibus impetratum tuliſſe: ut à nemine uinceretur, quàm qui certaminis tempore, ſubiectum pedibus eius puluerem (quod factu difficilimũ putabatur) manu conuelleret. His ſiſus præſidijs, Duellum indixit Frotoni. Turpe erat recuſare. Iam tamen ſciens Froto, qua ſpe duellũ iniret ſenex in iuuenem: ab induſtria mutuatur, ut falleret, quem aliâs ſternere non poſſet. Venitur in circum quadrato ſignatum puluere. Vbi conſtiterant: Froto arma mutuanda obtulit Frogero. Nec difficile fuit impetrare. quòd aurata omnia Frotonis eſſent. Gladium, loricam, galeam permutant. Tum locum quoq; permutandum Froto ait. quòd ibi potiſſimum dolos ſtrueret: qui ut laterent, de alijs permutandis præmiſit. Quando inquit omnia commutata ſunt: æquum eſt, & loci fieri permutationem. Non diſſentit ſenex. Vbi diſceſsit: Froto ueſtigium ſignatum in puluere calcibus Frogeri, manu collegit: ac perinde fatum uiri complet, Spe certus. Prælium committit uterq;. Ibi Frogerus iam Numinum ſuorum fauore deſtitutus, uincitur: & Noruagiam Danorum Rex, iure uictoriæ conſequitur. Non tamen diu tenuit. Quippe morte defectus, cùm paruulum liquiſſet filium: ætatis contemptu, ſe Normanni facilè in libertatem uendicarunt.

¶ Hiruuillus Noruagiam ui obtinet: proſtrata Ruſila uirgine, cuius funeris perſequitur. Caput. x.

Hiruuillus Rex.

HIRVVILLVS deinde Hallandiæ Princeps (pars ea eſt Daniæ: aliquando Noruagiæ ſeruiens. quòd in medio conſtituta, paleſtram pugnæ Regibus præbet) Noruagiam, inita cum Danis ſocietate, armis tentat: ea tempeſtate, qua Rex ſummam in Dania Fridleuus poſſideret. Quippe Rege deſtitutam, facilè ratus eſt expugnare prouinciam: ſibiq; Regni iura conſciſcere. Sed nõ tam facile quàm putabat expertus eſt Noruagiã ſub leges mittere. Quippè inde egreſsi puellę, operas terra mariq; exerebãt. Nam Ruſilam uirginem, militari uoto res bellicas æmulantem, armis diu ſenſit repugnantem.

Ruſilæ mors.

Ad extremũ tamen oppreſſam, atq; deuinctam: honore funeris proſecutus eſt: Inde rebus Noruagiæ omiſsis: ubi ſocia arma contraxit, in Daniã uertit idem Hiruuillus: Danorũ Regi cruẽto bello cõflictatus.

¶ Gotorum

¶ Gotorum Regem, Ericus unus ex Regni Proceribus, pulchro conſilio auertit à Danica infeſtatione. Caput. xi.

GOTARVS Noruagię Regnum tenebat ea tempeſtate, qua Froto Rex iuuenis in Dania rerum potiretur: cuius ætas contemptui facta Proceribus, omne libitum, licitum fore putabant. Regni Tutores, & eorum filij, multa abuſi in populum potētia, Regem cuncta diſsimulantem, odioſum fecere. Id ubi comperit Gotarus Noruagiæ Rex, contractis in Concionem militibus, refert: proprium Danos faſtidire Regē: exoptantes alium, ſi quis ſe oſtenderet Daniæ regnaturus. Seq; eò exercitum dūcturum, decreuiſſe. facilè Daniam hoc in rerum ſtatu, occupari poſſe: ſi armis peteretur. A Frotone enim tam auarè, quàm ferociter eſſe imperatum. Tunc exurgens quidam ex Proceribus Ericus, contraria rem oratione prohibuit. Sæpè inquit alieni appetitores, ſuo fraudantur. Animat Rex fiduciam tuam fruſtra, internus regionis liuor: quē plęrunq; hoſtilis explodit aduentus. Nam & ſi nunc Dani diuiduis eſſe ſententijs uideātur: unanimes tamen uenientem hoſtem excipient. Corrixantes porcos conciliauêre lupi. Prudentis conſilium efficit: ut factum careat pœnitentia. Proinde Proceribus abundè ſtipatus, quietē Rex amplectere: per alios gerendi belli exploratam potes habere facultatem. Quód fabro forceps, tuus tibi tribuat miles: tuq; tibi, tuorum opera uſui parcere condiſcito. Hæc Ericus. Quem Rex ut imprudentem hactenus habitū, diſerti deinceps donat agnomine. Quod enim ſuaſit Regi atq; Proceribus, omnino perſuaſit: Regemq; in ſuam tunc traxit ſententiam. Nam illo quietem agente, Claſſem laceſſendis Danis intermittit.

Gotarus Rex.

Daniæ lib. 1. cap. 25.

Eric. ad Regem oratio

¶ Rafnū Noruágiæ Ducem, Oddo magnus miris pręſtigijs mari deuincit. Rollerus cū Erico fratre, Daniā incurſuri, ſeſe comitatu & uitæ neceſſarijs parant. Caput. xij.

RAFNVS erat ex Noruagiæ Proceribus uir præcipuus: cui laceſſendi per Piraticam Danos negocium ceſsit. Excæpit illum Oddo, cui naualium rerum cura erat in Daniæ regno: uir Magicè doctus: ita, ut abſq; carina (dictu mirū) Altum percurrens, hoſtilia ſępè nauigia, concitatis carmine procellis, euertit. Itaq; ne cum piratis in maritimarum rerum diſcrimen deſcenderet, exaſperatos maleficio fluctus, ad naufragia ijſdem infligenda perducere ſolebat. Hic ut Negociatoribus atrox, ita clemēs agreſtibus extitit: qui eadem merces qua ſtiuam æſtimatione commenſus, ruſtici operis nundinas, ſordidis quęſtibus anteponebat. Idem inito cum Noruagis conflictu: ita ui Carminum hoſtilem hebetauit aſpectum, ut diſtrictos Danorū

Oddo magus.

enſes, eminus radios iacere, & tanquàm flammabundos ſcintillare pu tarent. Cæterum hoſtes adeò retuſis erant obtutibus: ut ne ferrum quidem uagina detractũ, uiſu poſſent excipere, uicta quippe fulgore acies, præſtigioſi coruſcaminis erat impatiẽs. Cæſo itaq; Rafno, cum multa ſuorum parte: ſex ſolæ naues Noruagiam repetentes: documento fuere Regi: haud facile Danos obteri poſſe. Ab his etiam Frotonem ſola pugilum ope ſubnixum, inuito regnare populo, uulgatum eſt: dominio in tyrannidem uerſo. Cuius fame experiundæ gratia, Rollerus (ut erat exterarum luſtrator rerum, ignotaq; uiſendi auidus) Frotonis ſe deuouit contubernio potiturum. Ericus germanus eius frater, illũ, quanquàm habitu corporis eximius eſſet, temerè uotum nuncupaſſe firmabat. Ad ultimum, pertinaciſsimam propoſiti eius perſeuerantiam conſpicatus: ſe quoq; ſimilis uoti nuncupatione conſtringit. Iiſdem ſe Rex pollicitus eſt: quoſcunq; delectu probaſſent comites donaturum. Itaq; fratribus patrem primò adire placuit: commeatusq; neceſſaria tam longinqui itineris ſubſidia poſtulare. A quo paternę ſuſcepti, die poſtera in nemus uiſendi pecoris gratia perducunt. Senex quippe armentis opulens erat. Aperiebanturq; illis gazæ, quas diu clauſas telluris antra condiderant. E quibus quę placuiſſent ſublegere permittuntur. Nec cupidius oblatum beneficium, quàm receptũ. Ita egeſtis humo opibus, tollunt complacitas. Horũ interea remiges, aut curam egere corporis, aut iactis ſe molibus exercebãt. Alij ſaltu, quidam curſu concitauêre corpus. Hi uires ualida ſaxorum iaculatione tentabãt. Illi ſagittæ uſum tenſo experiebantur arcu. Ita roboris firmitatem uario exercitationis genere proſequebantur. fuere etiam, qui ſomnum, quietemq; potione captarent.

Rafnus cadit.

Rolleri & Erici in Daniam cunctandam prouiſio.

¶ Ericus Frotonis germanam, Rollerus eius repudiatam uxores merentur. Legatione fungitur pro Gotari filia Frotoni deſponſanda, at Legationis mirabilis eſt exitus.

CAPVT XIII.

ERICVS CVM Rollero fratre peregrinationem illam læti ſuſcæperant: experimentum facturi, quis foret Danici Regni ſtatus, Rex nauigium donat ituris. Ibant alacres maria ſulcantes. Vbi eò peruenerunt, uariam experti ſunt fortunam. Ericus interdum militario pera, nonnunquam linguæ, & ingenij patrocinio, per omnes ſe difficultates uictorem agit. Perturbato Curiæ ſtatui, intrepidus ſe ingerit: conſilio & ingenio omnia ſibi peruia faciens, ad Regem Frotonem peruenit. Qui hominis induſtrij uigilantia delectatus: forti eius opera ſæpè utitur ad Legationes: ad obeunda maris diſcrimina. Ille ubiquè uictor, rem ad arbitrium moderatur. Tantumquè Danorum

Regi

Regi inuiſceratur: ut & germanam eius, à multis petitam, coniugem acciperet: & Suetiæ Regno per illum Rex potiretur. Frater autem Erici Rollerus, promeruit Regis relictam, cui ille repudium fecerat. At Gotarus Noruagiæ Rex, omnem Erici fortunam fama uolante didicerat. Alebat autem filiam eximiæ pulchritudinis: quam Rex Froto, dimiſſa, ut diximus in Dania coniuge, iam adulterio fœdata, uxorem poſtulabat. Erico legationis munus imponitur. Quod ille nõ inuitus ſuſcæpit: ut & Regi optimè de ſe merito obſequeretur: & patriam, tanto iam auctus honore, non inuitus inuiſeret. Igitur aſſumpto in legationis officium fratre, & utriuſq; coniuge: quæ indiuiſas ſe comites tanti itineris faciebant: nauigationẽ ingreditur. Vbi Rex Gotarus aduenaſſe Ericum cum fratre comperit: Regiasq; pariter adeſſe fœminas fama nunciauit: exardeſcens deſyderio, temperare ſibi non potuit, ut primùm Legationis uim acciperet: ſed præueniens dicturũ Ericũ, Quando inquit, ad nos incolumis Erice rediſti, uehementer gaudemus. Vnicæ te filiæ, nihil petentem, lego maritum. Tu mihi uiciſsim cede Gumuuarã Frotonis germanam. Durum erat Regi, in cuius iam manibus erat, ex aduerſo repugnare. Igitur diſsimulato Legationis ſuæ mandato: ſpondet obſequium. Vxorem tamen de eo quod ageretur facit certiorem: pertentans animum mulieris. Iam inquit arbitrij eſt tua Regia puella, Regem, aut citerioris fortunæ habere maritum. Gotarus te expetit coniugem. Quid reſpondes? Quem illa per Deorũ Numina impenſius obteſtari aggreſſa: ioco ne hęc, an ſerio meditata proferret? Eo ſe dicente, ſerio fuiſſe locutum. Ergò inquit, extremum mihi ruborem inijcere paras: quam uirginem adamaſti, uiduam relicturus. Sæpè rebus fama contraria eſt. Popularis me de te fefellit opinio. Conſtanti nupſiſſe putabam: & nunc uentis lęuiorem experior, quem indubitatæ fidei ſperabam non niſi fato diſiungendam. Hæc fata, abundè lachrymata eſt. Grata Erico uxoris fuit indignatio. Cui mox amplexũ inijciens, Scire inquit uolebam: quantum mihi in te fidei eſſet. Mors ſola diremptionis noſtræ ius habet. Te tamẽ Gotarus raptui deſtinat, amorem latrocinio quæſiturus. Quem cùm peregerit, tua geſtum ſimula uoluntate. Nihilominus nuptias dilatura: quouſq; ille mihi filiam ſuam nuptui tradiderit. Qua impetrata: unà ego, ac Gotarus nuptias agemus. Itaq; diſparata nobis ad nuptias conuiuia, atq; triclinia, medium parietem cõmunem habentia, pręberi curabo. ne me fortè coram oculis habito, languidiore Regem contemplatione perſtringas. Deinde Brocũ, cum delecta promptiſſimorũ manu haud procul iubet deliteſcere, ſibi cùm res poſceret auxilio futurum.

Daniæ lib. 1. cap. 30.

Ericus ad uxorem.

Gumuuara ad Ericum.

Ericus uxorem inſtruit

¶ Celebrantur Erici nuptiæ fictæ ſolertia, mirabilem exitum ſortitæ. Caput. xiiij.

INDE accito Rollero fratre, prouocandi Regis gratia, cum nupta, ac ſupellectile, ſimulato metu, fugã nauigio petiuit. Regia claſsis fugientem inſequitur: & Rex ipſe propius adnauigans, Hæc eſt inquit Erice fides, quam ſpoponderas? Sic abis cum coniuge, quam ego à te expetiui? Data publica fide, in litus proximum concedunt. Ibi Ericus exhibito Legationis officio, filiam Regis Frotonis depoſcit. Ille reiecit poſtulationem. Vt inquiẽs ſororem merear Frotonis, filiam meam tibi deſpondeo. Ericus rem ſupra merita confeſſus, ſimulat Regis ſe uoto pariturum: ſi tamen Gumuuara in thorum ſuum conſentiat. Illa ut docta erat à marito, ſimulationem prætendit. Hoc tamen depoſcens: ut prior Ericus Regis filiam accipiat, quàm ſe priuetur coniuge. Rex annuit. Nuptiæ parantur. Hoc autem fugæ umbraculum ideò prętendit Ericus: ut iniuria ab ipſo Rege primùm profecta, iuſto deinde profugio cum eius filia, uindicaretur. Igitur inſtructis pro Regia magnificentia conuiuijs, nuptię Erico, atq; Aluildæ (id Regiæ puellæ nomen erat) parantur: diuerſis iunctis tamen cõmuni pariete cœnaculis, Rex, atq; Ericus accumbebant. Regi Gumuuara, Erico Aluilda ex latere fuit. Iam ſumptis epulis, Rex nuptijs aucturus iocunditatem, ad Ericum ingreditur. Gumuuara reiecto in dorſo aſſere, qui aulęis undiq; pendẽtibus ueſtiebatur: ad Ericum in alio diſcumbentem cœnaculo, priuſquàm Rex introiret, delabitur. Miratus Rex eam Erico aſsidere, quam in ſuo reliquit triclinio: audit à circumſtantibus, formæ ſe ſimilitudine falli: eſſe Gumuuaræ germanam perſimilem. Ille oris habitum, & omnem ornatum oculis ſignans, hæret ſtupens. Regreſſus in manſionem ſuam, uiſurus uenit, ſi ibi ſit Gumuuara. Interea relabitur illa, loco priore conſiſtens. Ericus interim Aluildã appellat, Malit ne Regis Frotonis nuptias, quàm ſuas? Quippe Regium ſanguinem nulli aptius, quàm Regi iungendum. Illa ſe, puellari uerecundia, patris arbitrio nuptias inire reſpondet: nec aliud uelle, quàm quod parens. Ille, ſi aſſentiatur monitis ſuis, Reginam fore, & omnibus fortunatiorem ſpondet. Vbi pertinacius inſtitit, puellam flexit. Rex iterum mutans cõuiuij locum, ad Ericum regreſſus: ante ſe uidit quam reliquit in alio diuerſorio Gumuuaram. Hæret rurſum ſtupens, quid tam ſimile in duabus fœminis, ut nihil diſparitatis poſsit annotari. In hac ambiguitate rei, uerum ne cerneret: an ſimilitudine falleretur, cõuiuium exit in noctem. Rex Ericum, iuncta filia, mittit in thalamum, nuptias conſummare. Ericus puellam honorificè appellans, ſeorſum cubare iubet. Gumuuaram ſuam ille amplexus,

Aluilda per Ericum flectitur.

plexus, conſopitur.

¶ Ericus inſidiatores duos obtrūcat: Rollerus auxilio adeſt. Abducitur Aluilda Regis filia Frotoni, deprędata Gotari aula Regia. Caput. xv.

REX aūt miraculo rei permotus, ſimiliter futurarum expectatione nuptiarū ſuſpenſus, noctem ducit inſomnē: ſecū uoluntans, quid miraculi uiderit in duabus fœminis. Subit mentem, id quod erat, diuiſum parietem creaſſe errorem: miſitq́; qui ſpecularetur. At iam Ericus illum præuenerat: curans, ut ante noctem cōpaginaretur. Miſit deinde armatos duos in cubiculum: qui contemplarentur, quid interim de Erico eſſet, & Gumuuara. Quòd ſi unà cubantes inuenirent, Ericum iugularent. Illi clam ingreſsi, Ericum uigilem fallere non poterant. Itaq; expectantes, ut profundiore ſomno mergeretur: Erico neſcientes ſpacium ſe colligendi dedere. Ille dilapſus ſtrato, correptis armis, inſidiatores inuadit, & obtruncat. Mox Rollerus frater ſignū dat buccina. Excurrunt expediti Erici milites: Aulam deſpoliant. Rex hoſtes aliunde ueritus, in naues decurrerat. Ericus Aluildam, ſuamquè ducens Gumuuaram, in ſuas quoq; deproperat: iam omnia comperiens, ut mandauerat, expedita. Igitur raptim præda in naues congeſta, ante diem uela pandit. Rex interim deliteſcens, nec quid ageretur intelligens: lucem cenſuit expectandam. Orta dies rem aperuit. Iam Ericus mare tenebat. Iubet expediri claſſem Gotarus: ut latrones inſequatur, qui inſigni ludificationis genere, & filiam abducerent repugnantem, & Regiam ſpoliauerint, omni cum ornamentis abducta ſupellectile. Sed erant inter Proceres, qui meliore conſilio, temperare furori, Regem adhortarentur. Non eſſe rem ſubitaneam, tantum apparatū potentiſsimi Danorum Regis, claſſe tumultuaria adoriri: totis Regni uiribus incumbendum, ut tanta iniuria uindicetur. Interim Ericus proſpera uſus nauigatione, Frotoni ſponſam non inuitam adducit. Regales inſtruuntur Nuptiæ. Perſonant atria conuiuijs: Regio luxu cuncta redundant. Erici magnum apud Regem, & in omni loco nomen prædicatur. Aluilda abducitur.

¶ Gotarus uindictæ auidus, claſſem inſtruxit. Tempeſtate uerò ſuborta, eo loci detruditur, unde ægrè, atq; cū paucis elabitur. Exercitum nouum cōſcribens, atq; cū Erico cōfligens, opprimit. Cap. xvi.

GOTARVS Noruagiæ Rex, quamuis ſuorum conſilio remoraretur, quieſcere non poterat. Tantus erat dolor iniuriæ: tantus feruor amoris irritati: ut omnia etiā extrema perpetienda duceret, quàm hoſtē impunitū ut ſineret. Itaq; nauigationē infelicē ingreſſus:

in ea loca tēpeſtate preſſus detrudit̄,unde expediri ſine magno diſcri-

Gotari maris periculū

mine non poterat.Dum prǽſtolant̄ proſperos uentos,omnē abſumpſere commeatū.Fame igitur preſsi nautæ, mutua ſe cæde conſumpſerunt.Rex ipſe cum paucis terram ingreſſus, magno labore montiū cacumina permenſus, multo uix tempore peruenit ad homines. Ericus uerò,ut ſemper primus inter Regios erat ſtipatores & conſiliarios: ſi quid explorandū cōſilio,ſi quid exercendū uiribus:ubi Erico prouincia obuenit,expeditam rem Rex arbitratus eſt. Danorū itaq; ductor, felicibus ille auſpicijs per omnia pericula uexit incolumes. Vuandalorū nūciatur eruptio.Erico negociū datur.ut expeditis quotquot uideret̄ nauibus,rem gereret. Quam ita adminiſtrauit:ut hoſtibus cladē, ſuis uictoriā relinqueret.Interea Gotarus, ſumendi de Erico ſupplicij gratia,uindicandiq; abductæ filiæ iniuriā, exercitū de integro comparat:Copias cōſcribit.Nec ſegnior illo Rex Danorū Froto, comparata claſſe,ſocero gener occurrit in prælïū: Noruagiam petens,non expectaturus, donec ille in Daniā aduolaret. Vbi uidit Gotarus uires Danorum,ſuis ſuperiores:fretus ſoceri nomine,quòd filiam eius,ut diximus,Froto teneret uxorem:pacem per Legatos poſtulat. Nō fore ſibi rem cum Frotone, ſed Erico:qui perfidia multiplici ſe læſiſſet. Ericus aderat:& de Regis uoluntate reſpondet:Impudens uideri negocium:ubi latrocinium ingreſſus, pacem prior turbauit: priorem pacis facere mentionem. Effectum tamen per Legatos:ut pace, ac fide publica interpoſita, in colloquium Reges deſcenderent. Ibi grauis orta inter Gotorum Regem,Ericumq; contentio. Quòd Rex obijceret Erico ingratitudinem.Nam immemor beneficiorum, peſsima pro magnis in ſe meritis rependeret. Ericus contra, Si quid unquàm ſibi à Rege beneficij uideretur collatum:id ſalutaris conſilij ſemper compenſaſſet obſequio. Frotonem uerò Regem,ac ſe Legatum eius,uiolatos eſſe.quòd neq; legationem eius ab initio ſuſcęperit: inde etiā accęptam reiecerit. Si uolentem puellam ad Regnum prouexerit: nullius ſe eo nomine culpæ uideri obnoxium. Super omnia uerò: quando ademptam ille uoluit eius cum coniuge uitam: tum ſe diuina atq; humana perturbantem,nihil illi reliquiſſe:quo aut Ericus illi obnoxius,aut ille non omni genere ſcelerum obſtrictus maneret. Ex uerborum contentione eò peruentum eſt, ut Signa canerent: pugnaquè inſtrueretur.

Ericus pro Frotone.

Colloquiū Gotari & Erici.

Gotarus cadit.

Acerbis utrinq; odijs decertatum eſt. Sed tum Gotarus Normannorum Rex opprimitur: Regnumquè Froto largitur Rollero Erici germano. quòd bonam tum, & aliâs Danorum Regi operam nauaſſet.

¶ Rollerus

¶ Rollerus Rex, Regnum in monarchiam reducit, multis locupletatum prouincijs Orientis. Cui rebelles ſe exhibent Proceres. Caput. xvij.

ROLLERVS ergò Regno potitus Noruagię, id aduauit: reddita in illo Monarchia: quæ iam dudũ per Duces, & Regulos diſsipata erat. Subtraxerant enim multi ſe obedientiæ Regis ſui. Sed Rollerus fretus auxilijs & Frotonis Danorum, & Erici Suecorum Regis uiribus: Regnum ſuum in priſtinum decorem reparauit. Inſuper Eſtoniam, Curetiam Orientales prouincias, quæ etiam hodiè extant, parentq; nunc ordini Teutonicorũ in Liuonia: atq; Hallandiã, quæ nunc Daniæ paret: in ſuã redegit ditionẽ. Magnoq; bello, quod Frotoni tunc erat in Regem Hunorũ, ob repudiatã à Frotone Hunorũ Regis filiam: quã ipſam nunc Rollerus coniugẽ tenebat: magno fuit eidem Danorũ Regi adiumẽto. Bello uictor Froto, uictricem claſſem reduxit in Daniam: Rollerus redijt in Noruagiam. Sed Noruagiorum Proceres indomita ceruice, aſſueti libertate, iterum ſe Regis ſui ſubduxerunt iugo. Nam ut quiſq; magnæ Prouinciæ præerat: pro magnitudine uirium animos ſumens, Regi ſuo rebellarunt. Rollerus Rex.

¶ Incredibilis Haſmundi, & Aſuici mutuus amor: utq; ille Aſuico mortuo, ſe periculo uitæ dederit, caſu mirabili ſpecu, in quem ultrò deſcenderat, liberatus. Caput. xviij.

IN HOC rerum ſtatu, Alfus quidam Procerum, filiũ habens Haſmundum, Hetmarchiam gubernabat. Biornus autem, cui filius erat Aſuicus Vuyck, prouinciam tenebat. Sinus iſte maris, regioni nomen dedit. Cumq; Haſmundus iuuenis uenationi indulgeret: ferarum indagines perſcrutantem, nox ſolum oppreſsit. Comites deuia ſecuti, ſuam quiſq; uiam ingreſsi ſunt. Haſmundus autem errorem in uaſtiſſimas ſolitudines conuertit. Fames illum primùm in canes qui ſequebantur: inde etiam in equũ dentes uertere compulit. Longo circumactus errore, eam contigit Prouinciam, cui Biornus pręerat: filioquè eius Aſuico tanta inuiſceratus eſt familiaritate, ut duorũ unus animus haberetur. Eáq; delectatus ſocietate, patriam nõ requirebat. Tantus utrinq; amor inceſsit: ut cùm unus eſſet amborũ affectus, quàm ſanctè inuicẽ iurauerũt: & uitæ & mortis cõmunem ſibi ſortẽ fore: nec alterũ alteri ſuperfuturũ. Mors inopina tulit Aſuicũ. Haſmũdus ſacramẽti memor, uiuus in ſpecũ deſcẽdit, quo iuſſerat mortuũ inferri ſocium. Ingens erat loci capacitas. Sed ea cõditio: ut uolens, nolenſq;, in ſpecu manere neceſſe haberet. Eo tẽpe Froto Daniæ Rex, cũ exercitu Noruagiã petebat: Rollero ſuppetias laturus: ut bñficiũ in eo ſuũ tueretur.

Ericus

Ericus Rolleri frater, exercitus magnæ parti præerat. Peruenit is in locum recentis, ſed magni tumuli. Theſaurum ineſſe rati Proceres, ſcrutari locum conſtituerunt: ſi fortè Regionis incolæ, latibula rebus chariori bus ibi quæſiſſent. Sorte quęrunt hominem, qui in ſporta ſubmiſſus, fortunam pertentaret. Demittitur: ſed qui intus erat Aſmundus, mox adoritur immiſſum: & illo de ſporta perturbato, ſignum clamore dat ſocijs extrahendi. Cuncꝗ in lucem ueniſſet: mortifera ſpecie ignotus homo, quem recens etiam ſanguis de collučtatione immiſsi fœdaſſet: protinus qui extraxere fugierunt. Solus Aſmundus ad os inferni ſpecus relinquitur. Reuocat clamore fugientes. Vbi redeunt: docet fortunam ſuam. Affingit, ſepultũ Aſuicum ab inferis ad ſe reuerſum: primũ quæ aderant, equũ cum cane perediſſe: inde in ſe morſus cõuertiſſe. Niſi commutatione eius, quem immiſerant, ad ſuperos redijſſet: mox inter mortuos remanſiſſe. Ita mirabili uice primũ in errore pegrinationis, inde ſtulta tumulatione ꝑiculũ mortis, ſine exẽplo trãſiuiſſe.

¶ Froto ſuppetias Rollero adferens, Noruagiæ Proceres magna clade deuincit. Caput. xix.

SED & Rex Noruagiam ingreſſus, qua uetierat cauſa, bellũ intentabat: in Rollero ſeſe contemptũ arbitratus, cui ipſe Regni autor fuiſſet. Vt aũt multitudinis quam bello interebat, monimentum relinqueret oculis Noruagiorum: iuſsit per ſingula capita, ſingulos in aceruum lapides comportari. Noruagij comperto, quid ab hoſtibus ageretur: & ipſi per ocium ſaxa congerebant. Cernuntur hodiè tumuli congeſtorum lapidum. Sed cùm ad prælium uentum eſſet: tanta utrincꝗ animorum ui certatum eſt, ut rara fuerit ſimilis clades in prælio cæſorum. Victor quidèm Froto Danorum Rex fuit: ſed tam illi cruẽta fuit uictoria, ut ex tribus milibus, quas inuexiſſe fertur nauibus; ſolas. lxx. incolumes reduxerit. Credo non tum tanta, ut nunc ſunt mole fuiſſe nauigia. Vtcuncꝗ tum re peracta, uictor in Daniam Froto remeabat.

¶ Duodecim fratres Normannos, Fridleuus, munitione eorum obſeſſa, proſternit. Caput. xx.

PER quę tempora in eadem Noruagia duodècim fuere germani fratres, uiribus àcres, pugnis exerciti: qui ſocijs per latrocinij licentiam adunàtis, ingentis agminis ſpeciem præbuêre: terroremcꝗ R g bus ingerebant. Haldanus Erici Suecorum Regis filius, cùm crebris illorum incurſibus terreretur: Fridleuum Frotonis filiũ, iam Ruſsię imminentem, aduerſus Normaños fratres inuocabat. Munitionem ſibi firmauerũt in altiſsima rupe: quę flumine de montibus cadente cingeretur. ut inacceſſa cæteris uideretur.

Nam

Nam illi, ubi opus euenerat, occulto uado tranſibant. Hoc illis certiſsi
mum fugæ præſidium, ubi à ſocijs deſerti, tuta capeſcere cogerentur.
Sed Fridleuus Frotonis filius, uir omnium periculorum caſibus pro-
batus, ac interritus: magnis ſe rebus inuocari adiutorem gauiſus, adi-
tum repperit. Nihil opinantes fratres occupauit, & ſuperauit. Primã
hanc gloriam ſuis gentibus oſtendit. Nam uſq; in eum diem Orientis
Ruſsiæ partibus, patris imperio quæſitis præerat.

¶ Haſmundus, filiam Fridleuo uxorem denegat: occiſis illius Oratoribus. Qua cauſa bello proſtratus, Rex Danus, filiam non inuitam abducit.

CAPVT XXI.

NORVAGIAM Haſmundus iam tenebat. Incertũ, Haſmundus Rex. I.
an is, quem emerſiſſe ab Inferis paulò ante memorauimus. Nam An-
nales relinquunt in ambiguo. Et quoniam miraculis plena ſemper fu-
it Regio: libet augurari, eundem ad ſceptra uſq; perueniſſe. Erat enim
Hetmarchiæ Reguli filius. Filiam hic genuit ſingulari & exquiſita ſpe
cie: accedente prudentia cum pudicitia, cæteriſq; dotibus fœmineæ di
gnitatis. Hanc Fridleuus Daniæ Rex, miſsis in eam inſulam Legatis Daniæ lib.
ſponſam depoſcebat. Pater Haſmundus, mandata ferentibus reſpon- 1. cap. 34. c.
dit. Non eſſe Frotonis patris eius merita in Noruagiam, ut filius inde
ſponſam mereretur. Grauiſsimo bello per illum exhauſtam Proceri-
bus Prouinciam: abſumptam omnem nobilitatem. Durare memoriã
hoſtilis facti: uenire quandoq; iuſtã uindictam. Irent, Regi ſuo renun-
ciarẽt. Inde affinitatis iura depoſceret, quo Maiores illius benemerita
collocaſſent. Noruagiæ puellas in patria ſua inuẽturas ſe dignos mari
tos. Non ignorabat filia Legationis negotium. Suboleuit durũ patris
ad Legatos reſponſum. Auſa patri in faciem reſiſtere, prodijt: Da in- Filia ad pa-
quiens ueniam pater, puellari audaciæ. Videris mihi Regno, tuiſquè trem.
omnibus non rectè conſulere: qui generum tam potentem aſpernaris.
Quid enim aliud, niſi tibi odiũ: tuis laborẽ creaueris & periculũ: quan
do his uiribus eſt Rex Daniæ: ut cogere poſſet, quod nunc non impe
trat precibus. Ille filiam durius increpitam, abire iuſsit: puellaria penſa
circũuerteret, at ſibi Regni curã permitteret. Fridleuus ſuorũ reditum
ſine fructu, æquanimiter tulit. Attamen propoſito nõ deſtitit: irritatus
potius, quàm auerſus prima recuſatione. Haſmundus aũt indignatus,
acrius reſpondet. Semel ſatis uideri, negatam filiam: iteratam uerò in
idipſum Legationem: non aliud ſe interpretari, quàm belli denunciati
onem. Quòd ſi hoc in ſe foret animo Fridleuus, ut bello minaretur, ſu
ſtius ſe præripere bellandi cauſam. quòd Noruagia in eũ uſq; diẽ ſatis
perſentiret Daniç uulnera: Illos autem primos expiare crimina patrũ.

Correptoſq;

Correptoſq; Oratores, atroci morte mulctauit. Fridleuus Daniæ Rex ubi audiuit: iuſta indignatione ſuccenſus excanduit: contra ius gentium uiolatores Oratores: ſeſe generum contemni, quem ultrò, ſi ſaperet Rex Noruagiæ, poſtularet. Igitur conſcriptū exercitum perarmat. Claſſem ualidam inſtruxit: mouitq; properè in Noruagiam. Nec Haſmundus ſegnior occurrit. Naualis pugna inſtruitur. Multum utrinq; ſanguinis profundit. Diu incertis alis ſuperuolitabat uictoria: ſed demum Danis inclinauit. Cæſiq; magna clade Noruagij, pœnas dedere temeritati iuris gentium. Sed neq; Danis incruenta uictoria fuit. Nam fortis quiſq; aut in prælio occubuit: aut uulneratus diſceſsit. Qui ſuper fuêre cladi Noruagij, fuga ſibi conſuluêre. Secutus Rex, puellam non inuitam, optatis nuptijs ſibi iunxit: & uictricem claſſem, coniuge lætus in Patriam reuexit.

¶ Starcuterus pro Helgone, ut filiam Ingelli Danorum Regis uxorem haberet, pugnam inijt, nouem fratres ſternens. Helgonis nuptias firmas ſine æmulo reddens. Caput. xxij.

Helgo Rex

HELGO deinde ſceptris Noruagiæ ſucceſsit: cuius apud exteros nomen per occaſionem Nuptiarū innotuit. Ea tum Regibus prima bellandi cauſa fuit. Vt enim quiſq; uiribus poterat, nuptias ſibi ex ſententia non ſine armis cōciliabat. Fridleuus Daniæ Rex, geminas cum filijs, totidem filias reliquit. Harum natu maiorem Rex Noruagiæ ſibi poſcebat uxorē: nec eam interpoſita legatione poſcendam putabat: ſed ipſe ſibi nuncius ibat, negocia ſua procuraturus ex ſententia. Sic enim fortium uirorum tum conſuetudo ferebat: ut uiderent, uiderenturq;. Regiam nauem, quæ Daniam petebat, tanto luxu inſtruxeret, ut picto uelo, rudentibus purpureis, malo etiam inaurato nauigaret. Regemq; Danorum adiens, ſuus ſibi nuncius ad rem perficiendam erat. Ingellus (id erat Regi nomen) placere ſibi Regium illius ſchema ait: cæterum nemini permittendam filiam: niſi qui initio certamine, magnum aliquod fortitudinis ſpecimen præbuiſſet. Interritus Helgo, nihil tale formidabat. Erat ex Proceribus Regni, qui eandem

Helgonis procus.

puellam procaretur: certamenq; offerret Helgoni Normanno. Sed is octo fratrum fretus auxilio, nonus ipſe in certamen erat deſcenſurus. Quod cùm Helgo nulla pactionis interuentione diſcuſsiſſet, recuſare non poſſe uidebatur: igitur partim uerecundia recuſationis, partim fiducia uirium conditionem acciperet. Puella autem miſeratione fortis iniquæ commota, Helgonem ſeuocat: quòd ſe tanto inmiſceret diſcrimini ſeuerius increpat. Conſilium tamen adhibet. Eſſe apud Suetiæ Regem uirum pugilem, Starçuterum inuictū, olim patri ſuo militantem

Filię Regis conſilium.

tem Frotoni: ſed nunc fratris Ingelli mores & molliciem, ac uentris cu ram deteſtatum, reliquiſſe illum. Hunc ſuadet auxilio inuocandum: non defuturum, ſi per patris ſui Frotonis amorem imploretur. Accępit ille conſilium, profectus in Suetiam: ut Starcuterũ conueniat. Cum què illi amantiſsimi Regis ſui Frotonis nomen, legationi ſuæ prætenderet: omnia ſe pro uoto conſecuturum ſperabat. Propinquabat autem Bircæ oppido, quo manebat: & præmiſit, qui Starcuterum ad filię Frotonis nuptias inuitaret. Indignatus uir ſæuerus, ait. Niſi amantiſsimi mihi olim, cultiſsimiq́ꝫ ſemper uiri nomen obtenderes: malè mulctatum perderem, quòd me alienæ culinæ ſectatorem arbitratus, ad nidorem gulæ deuocaueris. Erat enim uir continentiſsimæ ſobrietatis. Starcuteri ſobrietas. Quod cùm Helgoni renunciaretur: ingreſſus hominem hac uoce ſalutat. Frotonis te filia mittit oratũ: ut iniquæ ſorte pugnę preſſum, quem optat maritum, præſidio tuearis. Edoctumq́ꝫ quid ageretur, orauit: opem ferret. Ille pręcantem iuſsit bonam fouere ſpem: reuertiquè per uiam qua uenerat: ſe opportuno in tempore affuturum. Nec fefellit promiſſor. Aderat enim tempore & loco, quæ à pugnaturo didicerat Helgone. Interea parantur Helgoni nuptiæ. Regius enim iuuenis, etiam ante expletam pugnam uotis potitur. Dabant id ſanguini eius: dabãt fiduciæ: certi, nihil moraturum, quo pugna impleretur. Starcuterus adeſt. Laceſsitus à conuiuantibus, cùm latratus ederent, uerbis compeſcuit. Sed illi conuicijs non pepercere: ſenem irridentes, qui iuuenibus ſe opponeret. Pugnæ poſtera lux præſtituitur. Starcuterus excubias etiam promiſſo adiecit: ut beneficium ſuũ redderet cumulatius. Nam foribus nuptialis thalami ſe obiecit: ne qua uis fieret Helgoni, aut puellæ. Helgo ante lucem expergefactus, non potuit non eſſe anxius tanto imminente periculo. Sed ſopor, qui etiam merentibus ſurrepit, illum oppreſsit in lucem uſquè. Ingreſſus cubiculum iam orta luce Starcuterus: ubi dulci ſopore fuſum uidit: noua gaudia interrumpere non paſſus, quietem permiſit. Egreſſusq́ꝫ ſolus, locum pugnæ petiuit: demoratus aduerſarios. Hybernum frigus erat: quo etiam durandum uentis corpus obiecit. Nouem fratres ſecuti, & ipſi montem petunt: incertũ habentes, quando aduerſarij ſint affuturi. Mittunt ex ſuis in uerticem, qui ſpecularetur uenientes. Miſſus ſpeculator, uidit ex obliquo conſidere Senem. Rogat, quid ibi demoretur? Vbi ſint, qui pugnam in eo die & loco conſtitutã, obeant? Senex eius rei cauſſa ſe adeſſe affirmat. Quod ubi accępit, ille renunciat nouem fratribus, præſtolari Senem unum in uertice, qui ad pugnam ſe diceret exiſſe obeundam. Alacres illi conſurgunt, in montem tendentes. Et ubi ſedenti proximant: per contemptum rogant, Singulos malit, an omnes una pugna excipere?

Starcuterus nouem fratres ſternit.

Ille riſum refert. Quoties canes adlatrẽt, ſolere ſe omnes unà quotquot circumſtent abigere. Igitur congreſſos pariter omnes, paulatim ſternit. Aliquot etiam inter pugnandũ, quod neceſſe fuit, uulneribus acceptis: uictor in Regiam, grauiter licet uulneratus, rediјt: Helgoni nuptias ſe conſeruaſſe lætatus.

¶ Pro Thorilda Hatheri filia, Haldanus cum Grimmone pugnam iniјt. Quo deuicto, uitæ illius parcens, nuptias meretur. Caput. xxiij.

HATHERVS ſubinde Regulus, celebre nomen in Noruagiæ Primatibus promeruit: Thorildã filiam nuptijs ſeruabat & excolebat primarij uiri Grimmonis: quem non tam Maiorum ſuorum ſtemmata nobilitarant, quàm fortium uirium inuicta poteſtas efferebat. Huic deſponſam Regiã puellam, cùm fama longè, latéq; loqueretur (nam Natales impares, auxere rumorem) peruenit ad Haldanũ Daniæ Regem, uirũ præcipua fortitudine præſtantem. Qui totius Nobilitatis dedecus reputabat: ſi uir plebeius, Regalibus nuptijs honoraretur. Simul & gloriæ ſuæ ſtudẽs: armata propria claſſe, Noruagiam petit: nuptias cohærentes diſsipaturus. Et quanquã in ſenectutem celebs peruenerit: non minus tamen Reguli promiſsione, quàm athletæ petulantia concitatus: Duellũ offert iactabundo. Initurus aũt pugnam, cunctis agnitionis ſuæ notas, adulterini oris, illuuie reſpergens: ut pugnæ locum tetigit, prior enſe deſtringit. Quem ad hoſtilem ſentiens obriguiſſe aſpectum (erat enim uterq; Magiæ ſcitus) humi deiecit: alioq; uagina producto, Grimmonem appetens: extremos loricæ nexus, cum occidua clypei parte perſecuit. Quod factum Grimmo admiratione proſecutus: Vetulum inquiens acrius dimicantem, non memini. Statimq; ferrũ exerens, obiectum gladio parmam, penetrabili ſectione conuulſit. Cuius immorantẽ ictui dexteram, Haldanus nihil hæſitans, obuia ferri celeritate corripuit. Ille nihilominus læua gladium ſtringens, ferientis femur tranſegit: mutilati corporis ultionem, exiguo uulnere proſecutus. Victor Haldanus, uicto reſiduũ uitæ pecunia redimendi fecit poteſtatem. ne imbelli, & manco, miſeras animæ reliquias deformiter adimere uideretur. Quo facto, tantum ſe penè in ſeruando hoſte egit, quantum geſſerat in uincendo. Cuius uictoriæ præmium, Totilæ nuptias aſſecutus: filium ex ea Haſmundũ ſuſtulit: à quo ſe Noruagiæ Reges originem duxiſſe, magni æſtimant: ab Haldano ſolennem generis ſui ſeriem retexentes.

Duellum Haldani, cum Grimmone.

Daniæ lib. 1. cap. 3.

Parcere proſtratis.

Noruagiæ Regum origo.

¶ Haſmundi Regis filij, cum Daniæ Regis filijs mari fortiter decertantes, tandem ſocietatem ineunt, in Daniam cum Regijs iuuenibus nauigant. Vbi diſcordia propter Sygne Dano

rum

rum Regis filiam,inter eos ſuborta,tandem arma prouocant. Plures cæſi. Amantium uerò Hagbarti & Sygne, miſerrimus uitæ exitus. Caput. xxiiij.

HASMVNDVS inde, patre natus Haldano Danorum Rege, materni ſanguinis reſpectu, Noruagię ſceptra promeruit: filios què genuit Hagbartum, Hamundum, & Heluuicum. Hi cùm iuuentæ tēpora militaribus triuiſſent exercitijs, terra mariq; celebre nomen habuêre. Sed cùm mari imminerent: obuios habuere Danorum Regis filios, centenis nauibus incedentes. Idem Piraticæ ſtudium, utroſque æmulationis inuidia uertit in arma. Itaq; nauali prælio pugnauêre. Protractaq; in noctem pugna, proximam expectauere: ut renouato certamine, cui inclinaret uictoria, quod nox fecit incertum, cerneretur. Sed ea fuit in utroq; exercitu fortuna: ut multitudine cæſorum, ac uulneratorū utriq; territi, colloquiū in poſteram lucem conſeruarent. Conueniunt: ut poſitis odijs, ſocietatem armorū inirent: communi ſorte & lucro, pugnas in reliquū obituri. Normanni cum Danis in Daniam peruenere: & obuerſati in Regia, multam inuicem familiaritatem iniere. Erat autē Daniæ Regi filia Sygne nubilis. Ea Hagbarti ſpecie delectata, & inuicem ille puellæ, occultum ignem fouebāt. Sed Regijs iuuenibus interuentu procacium linguarum, graues diſcordiæ interceſſere: quæ etiam ad arma peruenerant. Conflictatū eſt cruento prælio. Cecidere fratres Hagbarti. Sed illi recentibus ſupueniens uiribus, ultionem peregit: filios Danorum Regis opprimens. Et quamuis palam in eum omnes gererent hoſtiles animos, qui tantam in Regis filijs ſtragem peregiſſet: ille tamen amoris ſui obliuiſci non poterat. Ardebat enim occultus ignis grauior. Inde ſæuiens, quòd uoti compotem non haberet, dolos intentauit audaciſsimus Amor. Nam puellæ ueſtibus indutus, in Regiam uenit. Amata ſua potitur. Sed eos res habuit exitus: ut uterq; ſçuiſsima morte deperirent. Ille enim deprenſus, cruce ſuſpenditur: illa cum triclinio, ſua ſponté conflagrauit. Quam rem quia in Suetia digeſsimus, hic breuiter diſsilimus.

Haſmūdus Rex.II.

Tumultus oritur.

Suetiæ lib. 1.cap.46.

¶ Gunnari tyrannis, in Regnaldum, ſua, & ſuos, filiæq; adſcriptos. Quam tamen clauſtris ſubterraneis clauſam eripiens, uxorem duxit. Caput.xxv.

REGNALDVS deinde Noruagiæ ſceptris potitur. Hunc graui bello Gunnarus Sueonum Regulus infectabatur: uir crudelitate & ſçuitia inſignis: qui qualicunq; ex cauſa contractam in Normannos odium, ita exerebat: ut nō hoſtiū more agros uaſtare, prædam abigere contentus eſſet: ſed acerbiori odio graſſatus, ſolùm ſanguinem ſitiebat: in cęde plurima plurimum gaudens. Huius

Regnaldus Rex.

ſæuitiam ueritus Rex Noruagiæ Regnaldus: filiam uita chariorē, fa‑
cta & exciſa ſpecu abdidit: multos cum illo gladios recondens. ut ſi
quando ad illam eſſet penetratum, puellam defenſuri, arma non lon‑
gè requirerent. Nam honeſtum illi ingens famulitium, Regiam quo‑
què ſupellectilem, cum theſauris ibi recondidit. Progreſſus in prælīū,
cùm iam benè de filia conſtitutum putaret: ut tyranuo quibus poterat
uiribus obuiam ſe ferret: homo iam ſenio fractus, facilè opprimit̄. In‑
fenſus uictor uictæ genti: ut non ſola ſubiectione illam prēmeret, ſed
Canis Normañis Rex datur. etiam inſigni contumelia afficeret: Canem Noruagijs Regem dedit.
Indignitatem gentis inde notatam uolens. quòd digni haberētur, qui
non humano imperio, ſed latratibus Canū terrerentur. Eiuſmodi Re
gi Proceres addidit: quos inſigni maleficio notabiles peruidiſſet. Sed
& gemina illis tributa induxit: ut & Vernalia, & Autumnalia pende‑
rent. Audiens uerò theſauros Regni, cum Regia ſupellectile conſepul
tos: exquirere ſtatuit. Conſcios perquiſiuit. Quos ubi nullos repperit
(ita enim puellæ pater curauerat) ipſe cum fidelibus ſcrutabundus in‑
ceſsit. Ventum eſt eò loci, in quo murmur incertum inſtrepuit. Pro‑
piusquè aure applicata, deprenſa eſt uox humana. Ibi fodi iubēs, de‑
prendit cuniculatos anfractus, penetransquè, familiam omnem puel‑
læ peremit, puellam cum theſauris eduxit. Acceptaquè coniuge, fili‑
um ex ea ſuſcępit paternæ crudelitatis non modò imitatorem, ſed eti‑
am ſuperatorem Hildigerum: qui poſt Noruagiam materni generis
ditionem tenuit.

¶ Gunnarum (proſcripto filio Hildigero) Noruagiæ Re
gem, Dux Borcarus proſternit: cuius relictam uxo‑
rem Drotam ducens, ex ea genuit Haldanum.

CAPVT XXVI.

HILDIGERVS ex Guñaro, Drotaq́ꝫ matre natus,
mox ſæuitiam paternam uſq́ꝫ ad illius etiam faſtidium imitatur. Gun‑
narus enim pater, ubi indolem filij ad peſsimā quæq́ꝫ propenſam ui‑
dit: & immanitati pronū: ſæpè, multumq́ꝫ corripuit. Nec tamen pro‑
fecit. dominante in eo quod narum erat, nihil potuit diſciplina pro‑
deſſe. Vbi incorrigibilem ſenſit: exilio damnauit. Sed tum quoq́ꝫ ap‑
paruit quod Poëta ſcribit:

Cœlum, non animum mutat, qui trans mare currit.

Suetiæ lib. 1. cap. 48. Sed Aluerus Suetiæ Rex, ſanguinolentum hominem in pręcio habu
it: eumq́ꝫ tyrannide donauit. Ibi finitimos bello, ac cædibus implican
do, omne ætatis penè tempus armis exegit: nihilq́ꝫ exilij conditione,
ex conſueto crudelitatis habitu remittens: animum cum loco muta‑
re, non eſt paſſus. Interim uerò Gunnarus tyrannus, cùm neque ipſe

crudelitati

crudelitati modũ daret, à Borcaro eiuſdẽ Prouinciæ uiro potente, ar-
mis impetitus, uita conceſsit. Victoriæ præmiũ, Drota Noruagiæ Re-
gis filia fuit. Quę etiam ęgrè nuptijs aſſenſa non eſt. quòd parentis ul-
torem iure complexura uideretur. Neq; enim lugentis patrem filię, ei-
us interfectori, uoluptuoſus poterat obtemperare conſenſus. Huius
Borcari filius Haldanus fuit: cuius iuuentæ initia, ſtoliditatis opinio-
ne referta fuére: ſequens uerò ętas, fulgentiſsimis operum inſignibus,
illuſtris euaſit: maximiſq; uitæ ornamentis inclaruit. Sed eius uitæ de- Daniæ lib.
curſum in Dania ſumus executi. Erat ea tum Regnorum Borealium 2.cap.8.&
cõditio: ut laceris pro ſe quiſq; membris, diuerſi regnarent. Sic in Da- ſeq.
nia, ſic in Noruagia res tum gerebãtur. Mutuis perinde uiribus attri-
ti, minus ſplenduerunt apud exteros ea tempeſtate Reges.

¶ Haſmundum à ſorore Regno pulſum, Haraldus proſtrata ſorore, inermis certans reſtituit. Sic et Olauum, atq; inſignia multa alia peregit. Caput. xxvij.

HASMVNDVS Vuicarorũ prouincia, Noruagiæ Haſmun-
parte regnabat. At illũ germana natu quidẽm minor, dus Re-
animo tamen auctior, quietum regnare nõ ſinebat. Erat in fœmina ui gulus.
rilis audacia, & militaris animus: quo fratrẽ Regno penè expulit. Ha-
raldus Haldani, quem diximus filius, tum Danię regnabat. Illũ Haſ- Haraldi uir
mundus in fœmineam audaciã belli ſocium, aut potius defenſorem tutes belli-
inuocabat. Non ſegnis ille aderat. Sed ut muliebrem ſe audacia flocci cæ.
pendere monſtraret: inermis in præliũ proceſsit: lacerna indutus pur
purea, mitram auro uariatã geſtabat pro galea. Prælium nõ ſegne ini
tur. Cędunt, caduntq; uiciſsim plurimi. Qui pro fœmina ſtabant, mi
rati hoſtium ducem inermem depugnare: ſuiq; contemptũ interpreta
ti, acrius inuecti ſunt in eum. Mille telis petitus, nõ læditur. Profuit illi Haraldus
uis Magica, qua plurimũ niteretur: ut inuulnerabilis permaneret. Ha inuulnera
raldus corpore integer, hoſtes aut bello conſumpſit: aut fugã corripe bilis.
re cõegit. Sicq; Regnũ Haſmundo, proſtrata ſorore reſtituit. A quo Danię lib.
oblatis ſibi uictoriæ pręmijs: ſolam gloriæ mercedem ſufficere dixit: 2.cap.10.a.
tantumq; ſe in repudiandis muneribus geſsit, quantum egerat in pro
merendis. Quo facto, non minorem omnibus continentię ſuę, quàm
fortitudinis admirationẽ incuſsit: claritatem ſe, non pecuniã ex uicto-
ria percepturum teſtatus. Non eſt in ea gente inſolitum à uetuſta me-
moria: fœminas præclaris operibus, & militaribus operis inclareſce-
re. Vt minus miremur uel Camillã in Italia, uel Penteſileam in Troia Suetię lib. 1.
no bello, uel Orithiam, cæteraſq; præclaras fœminas. quarũ in Sue- ca. 7. & ſeq.
tia fecimus mentionem. Nam per hanc quam ſcribimus ætatem, poſt Daniæ item
natum CHRISTVM, per annos circiter. CC. aut ſupra: cùm in lib. 2. cap. 11.

 Infra. ca. 32.

Noruagia Rex Omundus rerum potiretur, Sticla & Ruſla uirgines, armis innutritæ, cum Trondo fratre aſsiduum bellum egere. Haraldus autem Daniæ Rex, indignè tulit, tantū poſſe fœminas in uiros: ſpontè ſua nauigabat in Noruagiam, opē laturus in fœminas. ut detergeret ſexus contumeliam: quòd aduerſus militares uiros, fœminæ inſoleſcerent. Inſecutus claſſe puellas, cùm eas inuicem diſtraxiſſet: aggreſſus alteram poſt alterā, & expugnauit, & oppreſsit. Teſtatur nomen, quod portubus diu remanſit, ab euentu uictoriæ, cùm ex deuictis puellis uocabulum ſortirentur. Olauus tanto eius beneficio non ingratus: daturum ſe offerebat, ſi quid in Regno ſuo eſſet, quod illius animū afficeret. Haraldus gloriā, uirtutis prēmiū ſatis ſibi fore duxit: nec aliud de manu eius munus agnoſcere uoluit. Hic eſt ille, qui ut in Dania teſtati ſumus, primus enauigans, littora Galliarū explorabat: uſq; ad Rheni fluenta procurrens. Vbboni friſio homini ſe obiecit: qui latera Iutiæ populatus, crebra ſtrage inſoleſcebat. Sed cùm armis inuulnerabilem ſenſiſſet: milites ad eum capiendum immiſit: proſtratumq;, uinciri iuſsit compedibus. Delectatus autem uiri inuicta uirtute: intantum ſibi hominem conciliauit, ut germanam illi ſuam coniugem daret. Huius fretus & audacia, & belli gerendi peritia, Vuandaliam ſæpè petiuit: & cæde, uaſtitateq; impleuit. Sed quod in hac commemoratione præcipuum eſt: Hoc uiro monſtrante, littora Saxoniæ legebat: & ad Rheni fluenta graſſabundus peruenit. Nam Vuandalorum Ducibus Duc, & Dal in commilitium ſuſcæptis, ductore Vbbone Aquitaniam uſq; deſcendit: eamq; cedibus & rapina fœdauit. Inde conuerſus in Britañiam, Humbroto Rege proſtrato: promptiſſimos quoſq; ex iuuentute ſibi aſciuit: quorum præcipuus Orni cognomento Britannicus habebatur. Harum rerum fama, athletas è uarijs partibus orbis accerſitos, in merceñarium manum redegit. Quorum frequentia auctus: adeò Regnorum omnium motus, nominis ſui terrore compleuit: ut eorū Rectoribus mutuum conferendæ manus auſum excuteret. Sed nec quiſquam maris dominationem abſq; eius nutu uſurpare præſumpſit. Quippè quondam in Danorum Reſpub. dimidium terrę, & Pelagi Imperium fuit. Hęc, cùm Noruagiam deſcribimus: in Daniam libenter reuerſi, cōmemoranda putauimus. Quòd hac tēpeſtate, primus Rex ille fuit, qui Galliæ littora ſit auſus infeſtare: Signaq; transferre in Britanniam. Sed nos Galliarū commemoratione contenti ſimus: quòd ibi Normanni nomen ſuū in littore fixerunt, Normandiā uſq; hodiè de ſuo nomine maritimā uocitātes.

Loco ſupra ſignato.

Vbbonem generum facit.

Haraldus primus Galliæ littora infeſtauit.

Normādia maritima.

¶ Danos ante Romanos, Britanniam, & Hyberniam depopulatos eſſe, per occaſionem probat. Caput, xxviij.

ETVT Italorum iactabunda ſemper gloriatio retundatur: operæprecium iudicaui, hac in parte commemorare: quomodo ante Romanos Duces, à Danis Britañia ſit appetita. Omitto quę in literas non relata, indubitata fide tenemus. cùm toties maria omnia circumuecti Dani, inſulas popularentur: Britanniam opulentam non prætериère intactam. Hoc ſolùm dico, quod Annales teſtantur. Ante natum Chriſtum multis ſeculis, Froto Rex Daniæ, Britanniam populatur: & onuſtū iam præda exercitum reducens, cùm audiſſet inſulæ habitatores ad arma conclamaſſe: ſeq; ingenti agmine infeſtos conſectari: iubet prædam abijcere, ne onuſti, ab expeditis ſuperentur: Vtq; ipſi Britones potius iam ſuas prædas reſumentes, à Danis opprimantur. Eoq; conſilio uictor factus, inſulam opibus ſuis ſpoliauit: Lundoniam occupauit: Dalmanum Præfectum eius cœpit: locupletatum reduxit exercitum. Inde poſt aliquot ſecula Fridleuus Daniæ Rex, poſt uaſtatam Hyberniam, oppidumq; eius Duflinam euerſum: Britanniam populatur. Et ante illum Ambletus Iutiæ Præfectus: cùm apud eundem Britanniæ Regem exularet, in quas uoluit conditiones perpulit. Froto deinde longæuus Rex, per cuius tempora in terris natus eſt Chriſtus Dominus, Britanniam expugnauit. Circa quæ tempora primus ex Romanis Caius Cæſar, ante occupatam Monarchiam, Britanniam inglorius attigit. Claudius in Prouinciam deinde redegit. Seuerus edomuit rebellantem: & alij deinde Imperatores: quorum opportuno tempore mentionem ingeremus. Hocmodo attigiſſe contenti: quòd Dani in Borealibus Regnis inclaruerunt, priùs quàm Romani in ſua ditione conualeſcerent. Haraldus autem, cuius nunc tempora contigimus: primus inter eos, qui in literas miſſi ſunt, Galliarum littora contigit. Quod noſtro interim ſat erit nunc iudicio. Quòd ſi ab initio literis floruiſſet hæc Regio: quàm magnifica legeremus militaris operæ geſta in hac gente. Sed hæc interim ſufficiant.

Daniç lib. 1. cap. 11.

Daniç lib. 1. cap. 27, b.

Chriſtus ſub Frotone natus.

¶ Olo latrones Hetmarchiæ obtruncat. Duello duodecim ſternit, eo Olaui filiam meritus uxorem.

CAPVT XXIX.

OLO Noruagiæ imperabat ea tempeſtate, memorati Haraldi ſorore editus. Tertium ætatis agebat luſtrum, cùm audiret inſigni latrocinio, publicas in Hetmarchia obſideri uias, patre per ſeniū negligentius agente, adoleſcens ſenem aggreditur. Audis pater inqt, quæ mala quotidiè deferūt nobis ex Hetmarchia? Incolumi Rege iſta fieri, perquàm indignū cēſeo. Arma depoſco, tantis malis occurſurus. Pater illi ex ſententia promittit eligere iumenta,

Olo Rex.

Daniç lib. 2. cap. 12, a.

comites,& quę uelit arma. Delectu habito,iuuenis proficiſcitur:cani bus ſcrutatus per indaginē latronū manſionem. Multa obſtitere gra dienti:denſa inprimis ſyluarum uolumina:amnes uorticoſi:paludes penè intranſibiles. Nix & pruina indicia fecere gradientiū ante ſe la tronum. Nihil imperuiū uirtuti. Aggeres congeſti, amnes profundi, portarum repagula,cuncta ceſſere forti. Inuentosq́ꝫ latrones, cruenta cæde mactauit. Hæc prima indolis ingenuæ fuere argumenta. Inde auunculum uiſurus Haraldum,contendit in Daniam. Priusquàm ta men perueniret:alterū egregiæ uirtutis ſpecimen oſtendit. Olauus e rat Vuermorū Regulus:quem obnegatā coniugio filiam,pugil inſig nis uirtutis,& probatæ induſtriæ,qui fratre nihil inferiore niteretur, in Duellum prouocabat. Mœſta domus,non inuenit quid ageret: Vi ribus propulſare non erat facilè,multis milibus dominantes. Recuſa re Duellum,probro proximum habebatur: Subire ſortem iniquam, pernicioſum. Sic affectę domui Olo incognitus interuenit,ſciſcitatus ex Reguli filio,quid cauſæ eſſet, tanto domū eſſe oppletam luctu? Ille refert quid infelicitatis accidiſſet ex nominatiſsimis pugilibus, qui bus tradēda filia,niſi quid auxilij proueniret, uideretur. Abſit inquit ille dedecus,ut nobilis puella,plebeio ſeruiat marito. Benè ſperare iu beo. Erat Oloni perquàm terrificus oculorū fulgor, quē facilè huma nus intuitus nō ſuſtineret. Hoc ſciēs, caput obnubit. ne cui terrorem ingereret,néue à quouis noſceretur. Nox ingruit, & ad euincēdas te nebras,lucem de more mutuantur ab igne in candelam tranſlato. Re gia puella,ut erat ſingulari humanitate prædita,aduenis ſedulum im pendit miniſterium. Hoſpitis autem Olonis perpendens inuolutā fa ciem,curioſus,ex more fœmineo ſcrutatur,quid tegeret? Fulgorē au tem oculorū non ſuſtinēs,uelut ictu percuſſa decidit. Id cùm iterum, ac tertio experiundi gratia comperiſſet, Puellę pater, quidnam patere tur rogat,ut corā hoſpite trepidaret. Illa ſecretius parenti refert in au rem. Ni me fallat pater exiſtimatio,iuuenis ille generoſum trahit ſan guinem, magna gēte undecunq́ꝫ natus. Nam oculorū eius fulgorem ferre non potui. Dignus me coniuge,ſi non improba pugilū uota no bis obſiſterent. Rogatur ab omnibus Olo, uelamē fronti prætenſum retrahat,& ſe uiſendū,ſi amicus acceſſerit,cunctis prębeat. Non obſti tit precantibus,mox diſiecto uelamine,frontis decorē prodit. Erat au tem flaua cæſarie,& facie honora. Continuo lętior cōuiuij conſeſſus. Ne tamē quenquā oculorū fulgor terreret,deiectis in terram lumini bus,rarius ſuſpexit. In medijs iam tū feruefcentis cœnæ gaudijs, ade rant pugiles,aut puellam,aut athletā ſibi dari poſtulantes. Duxère au tē denos ſecū ſuæ ſortis iuuenes. Nihil moratus Olo,ſe pugnæ offert: lege

Olonis aſpectus.

lege data: ne quis à tergo pugnantem adoriretur: ſed ingenuè occur=
rerent à fronte. Illi promittunt. Venitur ad metatum pugnæ campũ:
unus duodenis opponitur. Nec magnus erat Olonis labor, uictos pro
ſternere. quippe qui igne oculorũ terreret obuios. Stratis itaq; aduer=
ſantibus, lętus pater, Oloni (cuius interim genus didicerat) filiã uicto=
riæ præmium tradit. Nec minus ille gratus accæpit: ſumma charitate
complexus puellam: quæ filium illi peperit Omundum.

¶ Thoronem Regulum Olo cum ſuis obtruncat. Britan-
nos ſubigit: ubiq; uictor. Caput. xxx.

NECDVM tñ animo profectionẽ in Daniã, uiſendi auun
culi gratia poſuit: ſed iterũ auerſus itinere, differre uotũ cõa=
ctus eſt. Audierat oppugnari patriam à Thorone Regulo: qui accitis
in coniurationẽ Proceribus, bellũ Noruagię inferebat. Cogitauit Olo
præuenire dolis hoſtẽ. Diſsimulato habitu, ſenilem in morem ſeſe cõ=
poſuit. Aliquot ex ſatellicio iuuenes, fœminea ueſte texit: et Thoronis
domũ expetens, manere ibi nocte, quæ inſtabat, diſpoſuit. Multũ ue=
rò hoſpitalitatis in ea gente uſq; in hũc diẽ excolit. Igitur ignota facie
hoſpes cũ comitatu excipit. Et ubi epulis exempta fames, unde ueniat
rogatur. Ille longinqui ſe Regis militia diu tentũ aſſeuerat: nunc uerò
odio Regalis filij extruſus, alio in loco ſe militiæ cõſtringere cogatur:
paratus ubicunq; militare. Cunq; deiectis ſemper in terrã oculis hære
ret: per iocũ à militibus Rex ſalutat: genua curuant, dextras porrigũt:
obſeqa per ironiã repromittũt. Quibus ille quod ioco fecerant, ratum
habere iuſsis; ſignũ dat ſuis, ferrũ exerant. Id eñ prouidit: quo minus
terrori eſſent: ut baculis ferrũ cluderent. Ebriam iam ſub noctem, aulã
fortes inuadunt, Regem obtruncant, & quotquot ſe armis tueri para= Thoronis
bant. Nam erant, qui iocũ uerterunt in ueram fidẽ, ubi ſe uictos uide= caſus.
runt. Itaq; hoſte extincto: patriæ, patriq; pacem reportauit. Erat inter
morientes, qui uaticinaretur futurum: ut quomodo ille penatibus in
ſuis Thoronem opprimeret: ita ipſe quoq; à domeſticis ſuis interiret.
Quod exitus mox perdocuit. Sed tum filio maris arbitrum permitte=
bat, ſeptuaginta nauibus perarmatis. Tanta claſſe mari Britañico Olò
imminebat. Quam non territurus prouinciam, in quam copias ſuas
expoſuiſſet? Quos adierat maritimos, in ſuum nomen iurare coëgit:
ſplendidam ubiquè prædam agens, commilitones quoquè auxit ma=
gna rerum geſtarum fama: Quicquid erat in militia præcipuum, Olo
nis agmini mox acceſsit. Inter alios uerò Starcuterus Oloni militauit,
uir admirabilis: cuius & ſupra plæriſquè locis, in Dania lib. 2. cap. 12.
c. & 13. b. & in Suetia mentionem fecimus, facturi ſumus ex commo= Suetiæ lib.
do. Nam is OLONI fatum peperit ad extremum ſenectæ ſuæ, 2. cap. 21. &
ſerámq; ſeq.

ſeramq́ uitã. Cuius rei ipſe, dolore quoq; iniqui facinoris deperijt.

¶ Haraldum Olo adit auunculum. Ringonis Suetiæ Regis uictoria, Daniæ præficitur Olo: at tyrannide ſua gladio Starcuteri perimitur. Caput. xxxi.

IAM multiplici auctus uictoria, cùm terra mariq́ præclara multa peregiſſet Olo: in Daniam ad auunculum conceſsit: uiſurus & Regni ſtatum, & mores regionis. Haraldus iam ſeneſcẽs, ſpectatæ uirtutis iuuenem, artiſsimè complexus honorabat. Aliquandiu autem ſecum amiciſsimè habitum, mittit ad Ringonem Suetiæ Regem: ut eius quoq; regionis morem uideret: habiturus ibi exercendæ uirtutis materiam: quam apud uetulum Regem non inueniret. Vigebat adhuc amor: durabat familiaritas Regum. quippe qui occultis de rebus ad ſe nuncios ſecretò ſemper habuere. Sed incidit difficile tempus. Dũ apud Ringonem Suetiæ Regem Olo maneret (nam Haraldo & Ringoni pridem amiciſsimis, primũ diſcordia, inde inuidia inceſsit & odiũ) ferunt malignos interpretes ſeuiſſe odia altrinſecus. Sunt tamen, qui arbitrentur: Haraldũ Regem bellicoſiſsimum, qui omnem ætatẽ in armis triuiſſet: quæſiſſe exitũ uitæ per arma: magisq́ inſtituiſſe hoc bellũ, exercendæ iuuentutis gratia, quàm ulla alia de cauſa. Adſtipulatur huic credulitati, tarditas apparatus. Septem enim annis continuis bellũ apparabãt. Vndiq; uires contraxere: arma parauêre: naues cum bellicis inſtrumentis communiêre. Non facilè alia in gente ſimilem aut multitudine pugnantiũ, aut uarietate auxiliorum, aut diuturnitate inſtructionum pugnã legens reperies. Sed omnia nunc breuius à nobis attingentur, quòd in Dania, ac Suetia res ſint commemoratę. Hoc ſolum nobis reliquum eſt propoſito: oſtendere, Noruagios tunc cũ Olone ſuo in partibus fuiſſe Suecorum. Victrix ea pars fuit. Vnde factum eſt: ut Ringo Suetiæ Rex, magno illo uictor prælio: Olonem, cuius ſingularem operam ſit expertus, Scania donauerit. cùm illum Suetiæ Regno in reliquum ſeruire conſtituiſſet. Nec tamen diu paſsi ſunt Dani, impoſitam ſibi à uictore dominari puellam. Nam Proceres adito Olone, deprecati ſunt: ut quibuſcunque conditionibus abactam ceruicibus eorum fœminam, faceret conquieſcere: ipſeq́ Regnum ſubiret. Fecit Olo quod uoluêre. Sed talem ſe in Regno gerebat: ut facilè facti ſui Danos pœniteret. Cruentum exercebat imperium: & tyrannidem magis, quàm iuſtum præferebat dominatũ. Paciſcũtur cum Starcutero inuictiſsimo pugile: ut Regẽ, qui in tyrannũ degeneraſſet, tolleret è medio. Ille ut erat mõſtrorũ euictor & domitor: ſuę arbitratus ineſſe uirtutis, hominũ generi ſalutẽ inferre: nõ dubitauit, accepto precio operã polliceri.

[Margin: Belli cauſa.]

[Margin: & ſupra c. prox. b.]

[Margin: Hetham.]

Balneis

Bâlneis Rex utebatur, cùm illum Starcuterus adiret, parricidiū medi tatus. Suſpiciens Rex, terruit uenientē. Ad fulgorem luminum eius, etiā fortiſsimus Starcuterus ſubſiſtere nō potuit: ſed auerſus abibat. Rex arbitratus magni eſſe rem momēti, quā afferret uir fortiſsimus: Flexo in terrā lumine, Starcuterū reuocabat. Ille redibat, gladio confodiens Regem ueſte nudatū. Hic exitus Olonis. Sed cōtinua parricidam pœnitudo apprendit: quæ ad uitæ illius exitum durabat. Olonis mors.

¶ Ringonem Omundus bello ſecundo deuictum, placat, ut filiam eius uxorem mereatur. Caput. xxxij.

OMVNDVS Olonis filius, cùm Daniam iam hæredibus uacuam poſt patrem Olonem teneret: Noruagiam iam Rege uacantem, occupauêre Duces, aut Reguli. In cuius non cōtemnenda parte Ringo quidam regnare cœpit. Huius filiam dum coniugio poſceret Omundus, nō impetrauit. Reſponſo illi dato: Non ſolere Noruagios dare filias, niſi fortiſsimis uiris: & qui ſe rebus magnis dignos, generoſis nuptijs cōprobaſſent. Indignatus Omundus, ab impari nobilitate, ſe contemptū: ſimul animo uolutans, quæ illi irrogaretur iniuria, ab illo, cui merito præeſſet (nam auito genere Noruagię Regnū ſibi deberi) parat ulciſci iniuriā. Armat claſſem: ducit in Noruagiam. Aberat Ringo, impugnās aliena, ignarus, quòd interim ſua lacerentur. Facilè indefenſam prouinciam Omundus uaſtabat. Sed non diu aberat Ringo, dū quæ gererentur intellexit. Partem copiarum quas habebat Ringo, immittit hoſti, reliquam in inſidijs collocauit. Omundus forti ſe patre genitū aſtruens, non maiores immiſit ex aduerſo uenientibus. nō ſuę uirtutis eſſe coniectans, ſi maioribus copijs, minores ſuperaſſet. Confligitur utrinq; fortiter. Sed tum Dani ceſſere. Nec profuit, noua ſubmittere auxilia. Semel enim dorſa uertentes, fruſtrà in pugnam conciueris. Nec uera uirtus, cùm ſemel excidit, reponi curat deterioribus, ait Flaccus. Omundus tamen tū uictus ceſsit, uires reparans, ut grauior hoſti occurrat. Dani, ut primam offenſam, dexteriore pugna redimerent, alacriores & ipſi redibant. Pertinacibus utrinquè odijs pugnatur. Certant, certi non cedere. Cadunt utrinq; plurimi. Nam fuga morte uiſa grauior. Is uerò tum erat exitus, ut Dani Regi ſuo operam nauantes, ſuperarent, uicti Normanī manus dant, Ringone iam letaliter uulnerato. Accæpto enim uulnere, ſuos dato ſigno reuocat à prælio. Omundum rogat propius aſsiſtere, & ultimum ducens ſpiritū, uix iſta uoce tremula promit. Satis cōſpecta uirtus tua, iam dudum promeruit, te mihi eſſe generum. Quemq; ultro poſcere debui, demens ad arma uocaui. Eo nunc uentū eſt, ut improbitatis pœnas luens quem antea deprecantem

Cedunt Dani. Cadit Ringo.

Omundus Rex.

deprecantem contempſi, nunc etiam rogem generum fieri dignari. Vnicum hoc mortis ſolatium habiturus: ſi fortem ac potentem maritũ, filiæ reliquero. Hæc moriens uix effregit: nec reſponſum expectauit, Omundus Rex. feſtinans è uita. Omundus alteram ex Ringonis filiabus ipſe ducit: alteram Hotmundo, cuius in eo bello operam fortem expertus eſt, permiſit: utriquè, Danorum, & Noruagiæ Regno imperitans.

¶ Ruſla bellatrix, tandem à fratre Trondo bello ſternitur. Omundus Rex binos Duello uindices Ruslæ ſuperat. Caput.xxxiij.

RVSLA uirgo, cum Trondo fratre, per eam tempeſtatem Noruagię incubuit. Nam ut erat Regnum in membra lacerum, partem ſibi Ducum quiſque ac Procerum, regendam deſumpſit. Hic puella de rerum ſumma cum Omundo confligabat. Primum autem ad reliquos Regulos arma conuertit: & ſuperior facta, Non tulit Omundum patriæ ſuæ imperare: nec in ſua Noruagia uel ullam tenere Prouinciam. Nam aſsidua incurſione uexabat Pręfectos eius. Miſit Rex ualidam ſuorum manũ, ad reprimendam inſoleſcentem fœminam. Nec enim dignabatur Rex ipſe, in fœminam ducere. Quotquot autem miſſæ ſunt copiæ, à uictrice puella repelluntur. Hallandiam adhuc Regi parentem, Ruſla cum exercitu inuadit. Ibi conglobati Danorum Proceres, uaſtanti ſe obijciunt: prælioque commiſſo fugant: ſolis.xxx. nauibus ad fugam relictis. Nam cætera claſſe potitus eſt hoſtis. Regreſſa in Noruagiam: à fratre Trondo excipitur: iam laceris uiribus, facilis opprimi uiſa. Sed illa præſtans animis, fratrem ut ſæpè antea uincit: compellitque in fugam. Omundus Rex, inſoleſcentis fœminæ iniuriam diutius ferre non paſſus: præmittit claſſem, quæ primoribus terrę Regem conciliarent: fœminamque facerent odioſam. Qua uia, cùm undique etiam à ſuis exigeretur: omnes uires in claſſem contulit. Congreſſaque Danorum ductoribus, uincitur: atque paucis nauibus ad fugam retentis, notas petit regiones. At frater, iam etiam ille Danorum Regi incretus, ſanguinis uinculum penitus in ſe aboleri paſſus: Germanam undique exactam, iam uiribus carentem, admoto agmine oppreſsit. Fortiſsimi Virginis milites, Therias cum Biorno, ubi audiunt occubuiſſe dominam: pertæſum & illos eſt uitæ. Danorum Regi Duellum offerunt, præſertim: quòd ſe iureiurando conſtrictos meminiſſent, uindices fore occiſę dominæ. Probroſum uiſum eſt Regi, recuſare oblatum duellum. Reſtitêre diu Proceres. At uicit Regis propoſitũ. Congreſſus ergò duobus: alterum occidit: alterum uita, & Præfectura gentis donauit.

Ruslæ inſolentia.

Cadit Ruſla.

Omundi duellum.

¶ Scriptorum

¶ Scriptorum penuria, multa conqueritur Autor intermiſſa, quæ minus extent. Caput.xxxiiij.

CVM uerò iam per aliquot annos nihil magni gereretur: ueriusq́ꝫ coniectãtibus ea ſubit ratio: quod nulli adhuc Rerum Scriptores extarent, qui tempora inſignirent: multorum Regum facinora in utroq́ꝫ Regno latuerunt. Per quę tempora (quod in Dania oſtendimus) Longobardi egreſsi Scania: primùm in Rugia, deinde in Pannonijs conſederũt. Nouiſsimè tranſierunt in Italiam. Ibiq́ꝫ prouinciam & Regnum de ſuo nomine fundauerunt: nomine ipſo uſq́ꝫ in hanc diem permanẽte. Per quæ etiam tempora, Dani, & Noruagij, iunctis uiribus, mare infeſtũ habuêre. Quid autem rerum peregerint, in faſtos & literas relatum, non legimus. Niſi, quia coniectura aſſequimur: gentem rapinis & bello aſſuetam, non quieuiſſe: præſertim poſtquàm guſtata dulcedine prædæ, iam Aquitaniam in Galliarum littore, & Britanniã fortunatiſsimam inſulam compertas habuere. Sigibertus autem Gallorum hiſtoricus, tradit Theodoricum Francorũ Regem, qui Clodoueo patri (quem alij dixere Lotharium) in Regno ſucceſſerat, circa Annum Chriſti. 500. cùm in Italia Theodoricus Oſtrogotorum Rex, quem de Verona cognominant, dominaretur: conflictaſſe in Galliarũ littore Cochilaco Danorum Regi, Galliarum maritima infeſtanti. Quod quia Danorum Scriptor non attigit: multa in medio ſecula tranſiliens: coniectura eſt, multa præclara in his nationibus facinora perpetuo ſilentio eſſe ſepulta. Nec nobis effingere permiſſum quę nõ legimus. Non ea leuitas ſcribentium Hiſtorias, & Annales retexentium.

Lib.3. & initio quarti cap.1.

Dietrich von Bern.

Autoris excuſatio.

¶ Gotrici Danorum Regis præcipua omnium liberalitas exponitur. Caput.xxxv.

GOTO Rex Noruagiam tenebat ea tempeſtate, qua Godfridus, quem alij Gotricum dixere, Daniæ regnabat. Attigerat autẽ ille annos Caroli Magni iam ad Imperium perducti, hoc eſt, Annum Chriſti. 800. Magna in medio trecentorum annorum tranſitio: qua nulla iam in annalibus Noruagiæ memoria eſt. Goto autem Noruagiorum Rex & alijs quidèm uirtutibus præſtans, & liberalitate inſignis habebatur. Nam Tylenſiũ Ducibus iam ſe pridem bello laceſſentibus, & nunc redeuntibus in gratiam: dona dedit, armillas auro fulgẽtes. Cuius doni magnificẽtiam, cùm ex aulicis quidam extuliſſet: non fore alium Regem liberalitate præſtantiorem, iactabat. Cui alius quidã ex donatis: Magnifica quidèm Regis tui munificentia nobis etiam predicanda eſt, quæ iure optimo ab omnibus prædicetur. Quòd autem nullum liberalitate ma

Goto Rex. Anno Chriſti. 800.

Goto Rex.

iorem putaſti, iniurium eſt Danorũ Regi Gotrico: quem hac uirtutę omnibus eminentiorẽ inuenies. Et quomodo inquit ille, fieri poteſt: ut ſit in illo, quàm in noſtro Rege maior liberalitas? Eſſe ait ille, rebus comprobabo. Itaq; pignore depoſito, certamen ineunt: ut tollat qui re ipſa cõprobat: cuius ſit Regis maior munificentia. Profectus in Daniam Tylenſis, Regem offendit inter milites donatiua partientem: aſtatq; ignotus ipſe inter notos militũ uultus. Suſpiciẽs Rex, quod illi nomen ſit, rogat. Ille inſigni proceritate decorus, & uirilis ac comis, Vulpeculam ſe dici reſpondit. Ergò inquit Rex, ad prædam inſidiaturus aduenisti? Detractisq; manu armillis, illi proiecit: dono ſibi concilians alienigenam, cuius & uultus, & uerbi promptitudo placebat. Ille doni magnificentiam efferens, brachium armilla prȩditum ſublimius præferebat: manum aliam ut poterat recondens. Rogatus à Rege: Quid ſiniſtram abſconderet? Reſpondit. Illã uerecundari: nec audere in publicum prodire. cùm ornata ſorore, illa maneret inhonorata. Rex dicentis libertate delectatus, Ergo inquit, ornetur & illa: aliasq; illi proiecit armillas. Tunc ille. Vt noueris optime Rex, non hoc me ſolum inmerentẽ munere decorari: depoſitũ eſt à me pignus in Noruagia: ut re ipſa comprobẽ: liberalitate tua, cunctos te Reges ſuperare: & hoc me nunc ornatum per te pignore denuncio. Viciſti tu cunctos uirtute: ego quoquè per tè uici competitorem. Exhilaratus Rex: quòd rerum omniũ ignarus, tantum muneris in ignotũ contuliſſet, unde apud exteros nomen eius cum laude increſceret. Reuerſus ille in Noruagiam, depoſitum à concertante pignus repoſcit: & accipit: re ipſa declarans, quantum eius rei certamine promeruiſſet.

ℂ Siuuardi pro Noruegia quinquennis expeditio narratur. Caput. XXXVI.

Siuuardus Rex.

SIVVARDVS quidam Noruagienſium Dux, per ea tempora tantum commendatus eſt Gotrico Danorum Regi: ut filiam eius coniugem mereretur. Inde nominis ſui filium ſuſtulit cognomento Ringonem: qui ſuccedentibus ſibi proſperè rebus, ad Regnũ poſtea Danię auito iure peruenit. Sed competitorem habuit aliũ ex eodem auo nepotem, ſuum quoq; conſobrinum, ſecum etiam nomine participantem: qui cùm Iutiam teneret: hic Scaniã, Sialandiamq; regebat. Sed Siuuardus æmulũ Regni tum ſubmouêre curabat. quippe qui eodẽ iure, uno ſanguinis gradu, de rerum ſumma certaret. Magis aũt ſe exteris, quibus contemptui, lacerũ & dimidiũ erat Regnũ, oppoſuit. Cunq; diu foris arma toto fere quinqueñio, pro tuitione & honore Regni, ac patrię exerceret: ſuo penè Regno deſtitutus eſt. Sed hęc in Dania proſequentibus, permit-

Danię lib. 4. cap. 5.

titur

titur hoc loco tranſilire: non niſi Noruagicis nunc rebus in mentio‑
nem uenientibus.

¶ Regnerus, Landgerthæ ſuppetias in Fro tulit. Vxorem ducit; at repudiatam, mire dolet. Maritum alterum deſidem, illa gladio obtruncat: ſola ſuis imperans. Caput. xxxvij.

REGNERVS quoq; huius filius, natus & ipſe Nor‑ Regnerus
uagico ſanguine: cùm Daniæ Regnũ proſtrato in agmine parente te‑ Rex.
neret: audiretq; Suetiæ Regem Fro, Noruagiæ uiolentum incumbe‑
re, quippe, qui occiſo auo eius Siuuardo, Regias fœminas in cõtume‑ Suetię lib. 5.
liam proſtituens, publicè illis abuteretur: utriuſq; rei ſe ſpondebat ul‑ cap. 1.
torem. Venienti cum claſſe Regnero, multæ uirgines ac fœminæ, aut
metuẽtes, aut iam paſſæ ſtuprũ, uirili habitu ſeſe in armis futuras uin‑
dices obtulêre. Quarum alacritate Rex delectatus, pugnam lætus ini‑
bat. Fortiterq; dimicatũ eſt, tàm uiris, quàm fœminis: quas ſpecialiter
fortes faciebat dolor contemptę, uel obſeſſæ pudicitiæ. Inter alias au‑ Landger‑
tem Landgertha eminebat: humeroq; inuolitans, capillus fœminam tha uirgo.
eſſe, prodebat. Quæ cùm prima inter acies emineret: Regis in ſe facia‑
lè conuertit aſpectũ. Iamq; multo ſudore, ac ſanguine parta uictoria:
uni ſe fœminę accæptum ferre Rex dictitabat: deq; nomine, ac patria
eius multa rogitans, ubi comperit innuptã uirginem: interpoſitò ſo‑
lenni nuncio, de Nuptijs iuſſit interpellari. Illa uerbo aſſenſa (quippe
Regem recuſare maritum, dictu horrendum uidebatur) aliud tamen
cogitabat. Nã perpetuæ uirginitatis propoſito, nulli ſe uiro polluen‑
dam permittere proponebat. At Rex iuuenis, quem in Venerem ſol‑
licitabat, conſpecta in armis puellæ uirtus: exquiſitio manſionis eius
habitando: adnauigans, non ſine graui periculo potitus eſt uoto: &
ex ea prolem ſuſcępit. Sed deinde potitus Regio ſanguine ad coniugi‑
um, Suenonũ ex genere, primùm deſyderatiſsimæ coniugi, nihil tale Repudium
merenti, repudiũ indixit. Illa nihil mota: caſtitatem quam uirgo con‑ iniuſtum.
cęperat, iã uidua pertinacius ſeruare conſtituit: At nõ perſtitit. Quip‑ Danię lib.
pe à uiro forti nuptias expetente, non contẽnendæ quoq; nobilitatis, 4. ca. 6. & 7.
coniunx adſciſcitur. Nam Prouincię Noruagiorum imperabat. Tra‑
ducta, militiæ ſtudiũ non intermiſit. Nã cùm Regnerus Daniæ Rex,
prior maritus, ab ęmulo Regni Haraldo, bello peteretur, quem Iutij,
Scanijq; ſibi Regem delegerãt, auxilia ſibi de Noruagia aſciuit. Ade‑ Rarum ex‑
rat Landgertha cum marito, ac filio, repudiatoremq; ſuũ, inmemor emplum.
iniurię, forti auxilio defendit. Nam inita pugna, ubi terga dare Dani
cœperant, circumſpicerentq;, quomodo Iutas deuitarent, præuolans
fœmina, manu ſua præliũ reſtituit, partim pudore, partim exemplo

Hhh ij commonitos,

commonitos, Regneri milites, ex uictis fecit uictores. Inerat hoſtili agmini manus Imperatoris Ludouici: qui Haraldum Moguntiæ baptiſatum, auxilijs adiutum, remiſit in Regnum. Sed ceſsit tum uirtuti Noruagijs. Puduit tunc Regnorum Regem, tantis benè de ſe meritę fœminæ uirtutibus, iniuriam Repudij irrogaſſe. Illa uerò ardentiſsimi ſpiritus fœmina, ubi operam priori marito nauauit: regreſſa in patriam, uirum quem tenebat, iam ad ignauiam prolabentem exoſa, ferro extinxit: dominationemq́ correptam, fœmina uiro maturius peregit. Regnerus uerò cùm multos ex diuerſis uxoribus filios ſuſtuliſſet: Imperium ſuum prolatare curauit.

¶ Normannorum cum Danis, excurſiones & depopulationes, ſub Ludouico Imp. uariæ deſcribuntur.

CAPVT XXXVIII.

Biornis Rex.

BIORNEM igitur filium, auito Regno Noruagiæ perfecit pater Regnerus. Alios autem alijs in Prouincijs Reges & Principes conſtituit. Latè enim uictoriam circumferebat. Romanum interea Imperium adminiſtrabat Imperator Ludouicus, Caroli Magni filius: quo tempore Normanni (ut ſcribit Sigibertus Gemblacenſis monachus, Gallorum hiſtoricus) grauiter infeſtarunt Saxoniæ, ac Galliarum littora. Dorſtadium ad Alpim, Antuerpiam ad Scaldem fluuios, & Vuykland emporium ſitum ad oſtium Moſæ, uaſtauerũt. A Friſonibus tributum exigunt, & accipiunt. Annus hic erat poſt Octingenteſimum trigenteſimum quo tempore ab Ludouico primum fundata eſt Hamburgenſis Eccleſia: Archiepiſcopatum eius, eodem Imperatore inſtituente: cui præerat tum Anſcharius pater, antea Corbien. monachus. Quam rem in Metropoli diximus. In Flandrenſi littore, cùm Dani, Normanni idem pertentarent, uaſtare ſcilicet terras, prædas abigere: ab his qui Imperatoris prouiſione erant in præſidio, repulſi ſunt. In oſtio Sequanæ cum uim ſuam Dani item, Normanniq́ explicare cœpiſſent: reſiſtentibus ſibi littoris, riparumq́ cuſtodibus, paucis amiſsis abierunt. In Aquitanico littore proſperis uſi ſucceſsibus, uico Burnod depopulato, cum ingenti prǫda reuerſi ſunt ad propria. Año deinde quarto, in Inſula quę Vua ſacra uocatur (Sialandiæ maritimæ regionis portio eſt) multos trucidauerunt. & aliquandiu ibi commorantes, cenſu exacto, Dorſtadiũ redierunt: & tributis impoſitis, & exactis enauigarunt. Quibus Ludouicus Imperator auditis, ad Noruagiam arcẽ firmiſsimam in Geldriam contendit. Cuius aduentu cognito, Normanni retroceſſerunt. Nec longum tempus in medio, cùm noua excurſione graſſantes, Friſiæ incommoda maxima importarunt: nec minora tamen receperũt.

Sigibertus historicus.

Normannorum infeſtationes.

Tertio

Tertiò deinde anno, urbem Monnetum aggreſsi: interfecto Præſide, & ex Clero plurimis, necnon promiſcui ſexus innumeram multitudinem peſſundantes: deprædata ciuitate, inferioris Aquitaniæ partes aggrediuntur: in inſula hyemantes. Anno deinde. xliiij. poſt octingentos, Britanniam ingreſsi, non primùm, quàm Angli Saxones aliquot ſeculis incoluerunt, triduo pugnantes, uictores effecti: prædas, neceſq; ſine diſcrimine facientes, terra pro libito ſunt potiti. Año deinde proximo, qui fuit. xlv. poſt. D c c c. Rex gentis Roricus, ſexcentas naues per Albim fluuiũ in Germaniam, aduerſus Ludouicum dirigit. Quibus Saxones occurrentes, commiſſo prælio, cœleſti fulti præſidio, uictores fiunt. Vnde digreſsi, Sclauorum, hoc eſt, Vuandalorum quandam impetunt & capiunt ciuitatem. Hæc omnia Gemblacen. Sigiberti ſunt teſtimonia. Hanc ego arbitror ciuitatẽ extitiſſe Hamburgam: quæ tamen nunquã Vuandalici, ſed ſemper Saxonici iuris fuiſſe perhibetur. Galli autem, qui Danorum, Normannorumq; nullum fecere diſcrimen: nunc etiam confundunt Vuandalicum ius, atq; Saxonicum. Annales autem noſtri, huius uaſtationis memoriam habent hoc modo. Normanni inquiunt, piraticis excurſionibus uſquequaq; digraſſati, Friſones tributo ſubijciunt. Eodemq; tempore per Rhenum uecti, Coloniam obſederunt. Per Albiam uerò Hamburg incenderunt. Inclyta ciuitas tota, aut incendio, aut præda diſperijt. & reliqua, quæ in Metropoli noſtra proſecuti ſumus. Quod uerò ad Normaños pertinet, Sigeberti teſtimonia exequamur. Eodem inquit anno, alueo Sequanæ reuerſi, maria repetunt: cuncta maris finitima diripiunt, uaſtant, & incendijs deformãt. Quo tempore cùm ſpoliato monaſterio Sethin, naues onuſti præda repeterent: ita cæcati ſunt, ut errantes, paludibus mergerentur, & interirẽt: ut uix pauci ſupereſſent, qui cladem alijs nunciarent.

Roricus Rex. | Annales Normannorum.

Qua de re commotus Ericus, Legatos miſit Imp. Germaniæ Ludouico: Captiuos reddere ſpondens, cum adempta præda. Hæc inſerenda putaui Gallorum teſtimonia. ne ad rem quam docendam ſuſcepimus, unius duntaxat Saxonis uoce nitamur.

Autoris purgatio.

¶ Filiorum Regneri Daniæ Regis, Ludouici item Imp. excurſiones confuſè deſcriptas: nec à Saxone ſpecia tim expreſſas quæritur. Caput. xxxix.

REGNERO uictorioſo Daniæ Rege, rebus humanis exempto, filij eius Regna latè tenuerũt: & iam uictorijs aſſueti ſub parente, in mare quoq; Britannicum uires experiri cœperunt. Tentata ſæpius, & aliquoties expugnata Britannia: quæ dudum de Anglorum Saxonum nomine, poſtquàm illam occupauerunt, dicta eſt Anglia. Gallias quoq; ijdem Regij iuuenes attentare conniſi ſunt per eandem hanc ætatem. Et cùm iam Ludouicus Imperator rebus humanis excederet: filijq; eius mutuas in ſe uires conuerterent, de ſucceſsione non conſentientes: audentiores facti Aquilonares populi, præſertim Dani, cum Normannis: primo quidèm in mari piraticã: inde terrarum uaſtationem per littora Germaniæ atq; Franciæ (quæ ab olim Gallia dicta ſemper fuit) peregerunt. Gallorum tamen Scriptores non diſcernentes: quotquot ab Aquilone gentes uenerant, uno nomine dixere Normannos. Nec facilè fuit Principes earum expeditionum diſcernere. cùm promiſcuo uſu primum Regneri Regis filij, qui utrunq; Regnum tenebant: deinde poſt eos utriuſq; nationis Principes, uim illam Prouincijs intulere. Vetus enim eius gentis, ante ſuſceptum Chriſtianiſmum conſuetudo fuit: maria ac terras infeſtare. Sed ea diu cum Orietalibus Eſtonibus, Sembis, Curonibus, Ruſſis, Hunis exercitia militaria fuere. Inde cum Auſtralibus de ſua parte Vuandalis, atq; Saxonibus. Creſcente audacia, penetratum eſt in mare Britannicum. ut Friſij, Galli, Britones, ſiue Angli, ab illis incurſionem crebram perferrent. Ea fuit iuſta quondam inter fratres Regis filios Regni hæredes, hæreditatis diuiſio: ut altero Regni iura per terras adminiſtrante, alter mari dominaretur, piraticam exercens: iuſto ut arbitrantur militiæ genere. Dum ergò Imperatoris Ludouici filij, fraternis, & plus quàm ciuilibus bellis in ſe arma uerterent: non erat qui Normannis, Daniſq; tum mirificè in mari ſæuientibus, littoraq; uaſtantibus, ferro, flammiſq; occurreret: primùm ſibi Friſiam parere coëgerunt. Quanquàm ſæpè aliàs ab ea gente ſint attentati, tributaq; penderent. Sed non erat hæc tam uiolenta manus contenta ſubiectione, ac tributis: prædam quoq; opulentam exquirebat. Mirum autem, his de rebus Saxonis noſtri ſilentium: qui friuolos Regum amores, & monſtruoſas (ſi non mendoſas) pugnas executus, iſta preſsis labijs præterijt. Sed non eſt ea culpa uiri diligentiſsimi. quòd per eam ætatem, ut apparet, nulli Annales ſcriberentur: perturbatiſquè omnibus in eis Prouincijs, uix Regum inuicem ſibi ſuccedentium nomina tenerentur:

Britannia cur Anglia dicta.

In Saxone.

antur: de Rebus geſtis nihil. Quo minus mirum uideri debet: ſi nō ex quæ intus gererentur memoriç ſunt mandata, nec potuerit quæ foris. Nec tamen eas res ſilentio præteriſſe debet uideri Saxo, quando Regneri filios ſub patre primùm: deinde poſt eum longè, latéq; excurriſſe commemorat in Gallias, Aquitaniam, Britanniam, Scotiam, Orientem quoquè, Rufsiam, Eſtoniam, Sueciam, Normanniamquè luſtrauiſſe: & uictorijs ſuis impleuiſſe. Quam rem in Dania tetigimus. Ergò Francorum hiſtoriæ illas excurſiones, ac terrarum uaſtationes ubi attingunt, breuiando percurrunt: nulla Principum nomina, nulla gentis diu alia proloquuntur facinora: quàm quòd igni, ferroquè omnia fœdarunt: terrorequè mirabili, omnes terræ habitatores concuſſerint. ut diu nemo inueniretur ex Principibus uiris, qui exercitu armato fideret illis aciem opponere. Tanta erat excurrentium ferocia, tanta ſęuitia. Multis quidèm antea locis & temporibus, in Saxoniam, Friſiamquè factæ ſunt Danorum, Normannorumq; excurſiones: adeò etiam, ut tributa Saxonibus, Friſijsquè imperarentur. Nouiſsimè ab Rege etiam Godfrido, qui tempora attigit Caroli Magni.

¶ Normannorum ferocitas & excurſiones deſcribuntur: quos Impp. Rom. plus pactis conditionibus, quàm armis domitos compeſcuerunt. Caput. xl.

CVM autem idem Rex Godfridus in ditione ſua teneret Saxones: audiſſetq;, Carolum Franciæ Regem, & deinde Romanorum Imperatorem, in gente Saxonum multa bella peragere: aliquoties magnis uiribus occurrere ei conſtituit. Præſertim Anno poſt Octingenteſimum quarto: quo tempore, multa Saxonum milia, Carolus tranſtulit in Scaniam, reductis Francigenis, qui terrã habitarent: uenit quidèm Rex Godfridus in confinia Saxoniæ: ſed ultra progredi non tentauit. Miſit tamen ad Imperatórem nuncios cum mandatis, in locum qui dicitur Holdeſten ad ripam Albis. Deinde anno ſexto, qui fuit decimus poſt Octingenteſimum, Imperator Aquiſgrani conſidens, exercitum comparauit in Danos. Audiuit enim, ducentas naues Friſiam ex Normannia (ſic enim uocant Galli omnia Aquilonis Regna) appuliſſe. Sed meliori conſilio, poſitis iuxta Viſurgum caſtris, hoſtes ibi duxit expectandos. Nam ea fuiſſe ferebatur iactantia Rex Danorum: ut gloriaretur: quouis ſe loco IMPERATORI occurſurum. Saxo tamen noſter, congreſſos dicit exercitus: ſed tunc uictorem terrarum orbis populum, terga DANIS oſtendiſſe. Nulla tamen uel loca, uel tempora deſignat: quod factum oportuit.

tuit. Noſtri uerò Annales,qui utrãq; deſignant, Imperatorem omni bellico apparatu expectaſſe tradunt hoſtis aduentum. Cùm interea di- uerſi uenirent nuncij:claſſem Danorum eſſe regreſſam: Regem uel à ſatellite,uel à filio trucidatum. Cui Hemmingus patruelis eius, ſuffe- ctus eſt. Is quoq; pacem firmauit cum Ludouico Caroli filio.Interue- nit tamen utriuſque Regno Olauus Godfridi filius.Sed quoniam nõ erat Regnum eius diuturnum:nihil præclari ex eo memoratur. Hem mingo quoq; nec longum imperante, nepotes ex filiabus Godfridi mutuas uires attriuerũt:& ſuperſtes Regnerus(quod antea diximus) Haraldum competitorem,iam Iutijs regnantem expulit. Iſquè Impe- ratorem Ludouicum acceſsit Moguntiam,ibi baptiſatus:& auxilium reductionis,& prędicatores uerbi diuini in Daniam promeruit.Cum quo profectus eſt Anſcharius. Inde uerò repulſo denuò Haraldo, ex- terminata,aut perturbata eſt res Chriſtiana, Anſchario nihilominus intra Regnum manente:qui non aliud,quàm martyrij coronam expe ctãs expectauit. Sed longo debuit in terris martyrio conſummari. Noruagij uerò cum Danis per ea tempora per Ligerim aſcendentes, Turonos ſuccenderunt:per Sequanos Pariſios obſederunt. Deinde euaſtata Lotharingia,& Friſia ſubacta, Normanni atquè Dani in ſua uictrici conuerſi uiſcera dextra,ciuilibus & domeſticis armis, mutuas uires attriuerunt. Nam Haraldo,quem ſupra diximus,Gutorino filio, aduerſus occupatorem Danici Regni præliante: Noruagiæ atq; Da- niæ uiribus tanta mole concurſum eſt:ut omnes Regij ſanguinis Pro ceres extincti ſint:ſoluſq; Ericus,quem à conflictu, ætas adhuc paruu la detinuit,ſuperſtes remanſerit. In Noruagia autem tanta facta eſt ſce ptri confuſio:ut diſciſsis membratim Regni uiribus:partem ſibi quiſ- què(ut fieri ſolet)teneret:& qui in Prouincijs locum non reperit, ma- ria ſibi deſumpſit exercenda.ut quicquid excurſionibus terrarum, & piraticis deprædationibus occuparent, pro ſuo ducerent. Inter quos nominati ſunt:Horicus,Orduicus,Gotofridus,Rodulphus,& Igna- rus:qui diuiſis turmis & nauibus, omnia maria & littora infeſta habu ere. Infenſi ubiquè Chriſtianis. quòd Chriſti religio iam primùm ab Haraldo per Anſcharium,deinde per Ericum Regem in Daniam at- què Suetiam penetrauit. Geminam ergò bellandi cauſam prætende- bant. Quod nouas ſedes in Gallijs quærerent, & quòd Chriſti fidem infeſtis animis perſequerentur. Ludouicus tamen Germaniæ Rex, Ludouici primi Imperatoris filius, germanus LOTHARII, cùm multas in circumitu ſuo nationes domuiſſet Vuandalorum, ad quos BOHEMI, POLONI, Ruſsiquè pertinent, diuerſis quidẽ nominibus,ſed una lingua,unis moribus gens ſemp una haben da, Nor-

Daniæ lib. 4.cap.2.c.

Vide ſuprà cap.4.

Daniæ lib. 4.cap.13.

Noruagiæ diſciſsio.

Piratæ.

da. Normannos idem Rex pactionibus & fœderibus ita continuit:
ut quàmuis uicinis ei Prouincijs uiolenti incũberent, à ſuis tamen por
tubus, agris, & littoribus abſtinuêre Ita alternis ſemper donis pruden
tiſsimus Rex, ferocem gentem, quã armis auertere difficile fuit: bonis
conditionibus in fœderum fide ſemper retineret. Nam ferunt: Aqui-
lonis Reges, cùm crebris ab eo muneribus præuenti eſſent: capulote- Donum
nus auratum gladium cum uagina dono remiſiſſe. Lud. miſ-
ſum.

ℂ Subnectuntur & aliæ Normannorum excurſiones, deprædationes & depopulationes ex Sigiberto Chronographo. Caput. xli.

ANNVS erat poſt natũ CHRISTVM Octingen
teſimus, iuxta ſupputationẽ Sigiberti, cùm Friſia, & om
nis Flandria uaſtaretur à Normannis, atq; Danis: Flandrenſes, & ui-
cinarum urbium Pontifices, & Abbates cum Sanctorum reliquijs cõ
fugerunt in oppidum ſancti Andomari, tum munitiſsimum. Eodem
anno inferioris Galliæ (quam Britones incolunt) adeuntes Norman-
ni regionem, ter cum illis manum conſerunt. Demum incolæ ſuperan
tur. Scoti quoq; à Normannis per annos plurimos effecti tributarij.
Nec ulla potuit inſula reſiſtere graſſantibus. Poſt duos autem annos,
cùm Normañi Burdegalam (Iudæis prodentibus) caperent: captam, Iudæi pro-
populatamq; incendunt. Scoti ſuper Normannos uenientes, auxilio ditores.
Dei uictores, eos à finibus ſuis propellunt. Vnde Rex Scotorum ad
Carolum Franciæ Regem, pacis & amicitiæ gratia ad Legatos mittit
cum muneribus: uiam ſibi petendi, Romam concedi poſcens. Eodem
anno Petrotorium Aquitaniæ urbem Normanni populantes incen-
dunt: atq; impunè remeant ad naues. Deinde poſt duos annos Friſi-
am, & Batauos populantur: & in oppidum Flandriæ Gandauum ue-
nientes, S. Bauonis Monaſterium incenderunt. Deinde Rotinum: &
uſq; Belua cum pedeſtri gradu peruenerant. Qua incenſa, cùm redi-
rent: intercępti à Francis, quadam parte profligati ſunt. Inde poſt du-
os annos, hoc eſt. lij. ducentis quinquaginta nauibus Friſiam adeunt:
accęptáq; præda pro libitu & alia abduxerunt. Proximo inde anno
menſe Iulio, relicta Scania, Ligerim adeuntes, Nanuentũ, & Monaſte
riũ S. Florentij, ac uicina loca populantur. Deinde à Nanuenſib. ſupe
riora petẽtes. vi. idus Nouemb: urbẽ Turonicã adeunt, atq; incendũt,
cum ecclesia S. Martini: & cæteris adiacentibus locis. Sed quia euiden
ti certitudine compertum fuerat de illorum aduentu: ad Aureliam ci-
uitatem corpus S. fuit tranſportatum. Quo etiam anno, inteſtino iure
ſe prælio dimicantes, adeò certamine obſtinatiſsimo debacchati ſunt:
ut ORICO REGE, & cæteris inter ſe Regibus interfectis,

penè

penè omnis Nobilitas interierit. Tunc Ligeri inſiſtētes, denuo ciuitatem Andegauorum incendio concremant. Deinde Burdegalam. Anno poſt tertio Ligerim ingreſsi, relictis nauibus, pedeſtri itinere urbem Pictauorum adire contendunt: ſed occurrentibus Aquitanis, ita profligati ſunt: ut ultra trecentos pauci euaſerint. Eodem anno decimoquarto Kalend. Maij, ciuitatem Aureliam impugnant: prædantur: & impunè reuertuntur. Et medio Auguſto Sequanam ingrediuntur: & uaſtatis, direptisq́; ex utraquè parte fluminis ciuitatibus, atq; uillis: locum qui dicitur Foſſa Ginaldi, Sequanæ contiguum, ſtationeq́; munitum, deligunt ad hyemandum. Poſt duos uerò annos quinta Calendas Ianuarij, Normanni Lutetiam Pariſiorum inuadunt, atq; incendunt. Baſilicam Sancti Petri, & Sancti Genoueſæ, ac cæteras omnes. Præter domum Sancti Stephani, Vincentij, Germani, Dionyſij eccleſias: pro quibus, ne incenderentur, magna pecuniæ ſumma perſoluta eſt. Ludouicum Abbatem Sancti Dyoniſij capiunt. Inde Saxoniam aggreſsi, inde repelluntur. Ad Scaldem fluuium poſt biennium ingreſsi, loca populantur uicina. At uulgus promiſcuum inter Sequanam & Ligerim, cùm ſe ſacramentis terribilibus coniungerent: aduerſus hoſtes in Sequana conſiſtentes fortiter reſiſtit. Sed quia ineptè eorum ſumpta eſt coniuratio: à potentioribus facilè interficiuntur. Hæc ab annotatione Sigiberti accepta præmiſimus: cuncta reſolutius dicturi.

Lutetia capta.

ALBERTI KRANTZII CHRONOgraphi, Rerum geſtarum per Normannos cum Danis in FRANCIA,

LIBER II.

¶ Normannorum & Danorum in Franciam irruptionem & geſta, deſcripturus Autor: ingreſſum libro parat. Caput Primum.

NORMANNORVM Antiquitates ſuperiore Libro retexuimus: nunc ad præclara, quæ in Gallijs egerunt facinora peruenientes, nouo rectè ordimur principio. Et quanquàm Danorum atquè Normannorum promiſcua ſint hæc negocia (pariter enim ad eam militiam à memoria Regneri Regis, qui utrunq; Regnū uiuens moderatus eſt: cuius etiam

etiam filij ex utroq; Regno uires comparantes, promiſcuam fecerunt utriuſq; gentis militiam) ſunt progreſsi: obtinuit tamen Gallorũ con ſuetudo, ut una omnes uoce Normanni dicantur, qui ab Aquilone Gallias petiuerunt. Oĩs aũt illa Borealis natio, prius quàm CHRISTO crederet, ferociſsimos aluit & emiſit uiros, quibus rapere, latrocinari terra mariq; laudi foret. Vt aliquãdo Lacedemonij, in pręcipuis uirtutibus furta numerarunt. In his autem Prouincijs Aquilonis, crebra fratrum Regũ ea fuit hæreditatis partitio, ut alius terra, alius ponto dominaretur. Piraticam enim iuſtam deputabant militiam, eaq; locupletati, inter ſuos erant honoratiores. Cunq; deeſſent, qui maria tranſeuntes ſpoliarentur, in proxima uerſi littora, prædas agebant in naues. Itaq; diu per multa ſecula cum finitimis luctabantur. Vuandali fuere, qui tenebant littus Germanicum à Cherſoneſo Cimbrica, uſq; in Prutiam, quibus aſsidua bella ab incurſantibus Danis. Illi quoque aliquando exaſperati, audebant inferre quæ paterentur, Daniam incurſationibus fatigantes. Orientem uerſus, Sembos, Eſtones, Ruſſos habuere, quotidianã belli materiã, ac uirtutis paleſtram. Sæpè in occidentem uerſi, Angliã uaſtabant, præcipuè ea parte, quæ reſpicit Aquilonem in Regione Northumbrorum. Neq; Saxonia, neq; Friſia immunes fuere, ſed creſcẽte paulatim audacia, auſi ſunt in Gallias (quæ nunc Francia eſt) arma transferre, ab eo tempore, quo Lotharius Ludouici pij filius, Caroli Magni nepos, in patrem uerſus impietatem exercebat, Patre aũt fatis abſumpto, cum fratribus de Regni finibus grauiſsimo bello implicaretur. Nam laborantibus in Regni meditullio Principibus, maritima Francię erant iniurijs expoſita incurſantium piratarũ. Ex illo quidem tempore, cùm multis uicibus Danica claſsis in prædam abiret, poſtea quàm Galliæ guſtauit dulcedinẽ, facilè Saxoniæ prædas omiſit. Quòd ibi duriora exciperet uerbera, & minores inde prædas abduceret: Francia enim ubertate glebæ, maiora præmia præferebat, & molliorem ad arma populum proferre uidebatur.

Normanni qui. Priſla. * *

¶ Galliam Haddingus Normannorum Dux, feroci tyrannide infeſtans deprædatur. Italiam tum claſſe inſtructa petit. Caput. ij.

INTER alios uerò, qui claſsis Præfecti poſt Roricum Regem nauigabant, Haddingus quidã Regio ſanguine, ſed feroci animo uir, natus ad arma, fortem exercitũ Dux fortis in Galliam exponebat, prædabundus incedens quocunquè ſe uerteret. Eccleſiarum incendia, matronarum ſtupra, puellarum raptus, uirorum neces ſine numero peregit. Diſplicuit illi præda, quam

Haddingus Normannorum Dux, ferox.

quam non ſanguis commendabat. Longũ fuerit recenſere: quæ Monaſteria ſubuerſa: quot trucidati Monachi: quôt Virgines Chriſto ſacræ, conculcatę. Captiui pertrahũtur in naues. Stipatur præda nauis capaciſsima. Ex una raptim Prouincia, in aliã deportatur. Fugiũt, caſtra quocunquè applicant. Sæuiſsima hominum crudelitas, tantum iniecit terroris regnicolis: ut diu nemo inueniretur, qui exercitum opponeret graſſabundis. Iam plenus erat Haddingus ſpolijs, quæ contraxit ex Gallijs. Maiora interim animo concœpit. Italiam enim incuſtoditam, uel audierat, uel pręſumebat: in qua contribules ſui Longobardi, & ante eos Goti, gens uicina, diu dominabatur. Dignam eſſe Prouinciã ratus, in qua ſubigenda omnis labor exanclaretur: Immortale ſibi nomen futurum, ſi ipſam Romam mundi caput, caperet: unde totum nomen uendicarent, qui in Francia & Germania Romani Imperatores dicerentur. Igitur inſtructa claſſe, petebat Italiam. Siue magno illo circumitu omnem Hiſpaniam circumuectus, per mediterraneum mare, à columnis Herculis ingreſſus Tyrrhenũ intrauerat, Siue terreſtri itinere per Gallias in Rhodanũ prouectus, inde inuentis undecunq; nauibus (rem enim in incerto reliquit Antiquitas) Italiam contigerit. Lunam ciuitatem primã habere cœpit in conſpectu. Florebat autem ea tempeſtate in Ligurũ Prouincia ad mare. Eamq; arbitratus Romam: quòd non mediocris inter urbes Italiæ tum Luna eſſet: magnitudine nominis ſtupefactus, dolo magis, quàm ui agẽdum arbitratus eſt.

¶ Haddingi ſolers Legatio ad Lunenſes miſſa, plena dolo. Caput. iiij.

ANNVS erat à Chriſti exortu tẽporali, poſt Octingẽteſimũ quinquageſimus ſeptimus, cùm (ut ait Sigibertus) Normanni inter Hiſpaniam & Aphricã nauigantes, ingrediuntur Rhodanum, depopulatisq; ciuitatibus ac monaſterijs, in Inſulam quę Camaria dicitur peruenerũt. Hanc ego interpretor eſſe nauigationem, quam deſcribimus. Abſoluit enim hic teſtis, Cap. prox. quod ſupra in quęſtione reliquimus, eos in Italiam tranſeuntes, inter Hiſpaniam & Aphricã, hoc eſt, per Mediterraneũ nauigaſſe. Quamuis & hoc non incongruè poſsit accipi, Normannos per Galliam, pedeſtri itinere mouentes, in Rhodano reperiſſe naues, quibus conſcenſis, ex hoc fluuio Liguſticũ mare petentes, Lunam ciuitatem Italiæ primam habuerint in conſpectu. Igitur cùm Romam ſe uidere putaret Haddingus, delegit uiros linguæ gnaros, quos in urbem ad loci Præſides miſit Oratores. Illi uiam emenſi, ad Epiſcopum loci, Comitemq; Prouinciæ perueniunt, Mandataq; exponentes, pacem præfantur,

ſantur,ac amicis ſalutem. Venimus inquiunt,Dania ſorte pulſi. quòd terra multitudinem hominum non caperet. Maria multa tranſeuntes, Franciam primā ingredimur pacifici: Indeq́ꝫ eiecti armis, errauimus. Tempeſtatibus acti, incognitam nobis regionem ueſtrā appulimus. Nihil à uobis,niſi hoſpitalem terram depoſcimus. Sunt nobis æra nō pauca,commeatibus comparandis. A mari terris expoſitos, paulum reſpirare phas ſit. Senior noſter,quē Principis loco colimus,iam ætate feſſus,ac uiribus defectus,maris tædio fractus:ſacris initiari,ſacrum Baptiſmatis fontem depoſcit. Qua de re in Francia manens intellexit: de mundo iam tranſiturus. Si quid in hac terra pium eſt, miſereſcite. Plura dicturis,Pontifex interloquitur. Non eſt noſtræ inquit Religionis,quemquàm pietatis lauacro prohibere:aut diu pręcantem ſuſpendere. Inuitamus diſsimulantes:ſuademus reluctantibus. Si ea res cordi uobis eſt, Principem ueſtrū producite. Tellûs hoſpitalis ſit uobis. Commercia rerum omnium pacificis non negamus. Præproperum ſermonem elicuit:& gentis formidata ſæuitia,& pietatis officiū,quod præferebant,implorantes. Facilè enim fuit, præcantibus permittere, quod ui poterant extorquere repulſi.

¶ Haddingus ſimulatè baptiſatur,uti decrepitus ſe mortuum fingit:exequijs celebrandis,tomba exurgit:urbem deprædatus,incenſamq́ꝫ,in Franciam redit. Caput.iiij.

IGITVR magno apparatu Lauacrum in Eccleſia pręparatur. Circumſtant Primarij urbis uiri,& fœminæ. Spectaculū gerebatur:cernere uirum Barbaræ nationis Principem, ad ſacra Chriſti properantem. Vbi cuncta ex ſententia conſtiterant: prodibat auro fultus & oſtro Princeps Haddingus,baculo innixus, uix debilem (ut ſimulabat)greſſum trahens. Magnus ordo præibat iuuenum honeſta facie ac ueſte. Maior uallabat circulus propinquorū militum,& Præfectorum. Ventum eſt ad Baptiſterij locum. Ibi ſolenni ritu ſacris initiatus, lauacrum corpore,non corde perſenſit. Quippe dolum uerſabat in animo. Iam ſpeculatus Vrbem: pacificus uti uenerat,redibat in naues,inter manus deportatus famulorum. Proxima luce fama egreditur:morte functū Principem. Simulatur luctus in toto exercitu grauis. Rumor diffunditur per urbem: benè cum illo actū. cùm lotus ſacro Baptiſmatis fonte,purus euolauerit ad æthera. Procedunt pullati ex Primoribus: locum poſcunt ſepulturæ inſigni parte templi. Non mediocria feciſſe Legata narratur Eccleſijs: Arma, & Cornupedem, cum auro plurimo,& gemmis. Non difficulter impetrant. Parantur in Vrbe Regio more funeralia. Tota ad exequias concurrit turba ciui-

tatis. Feretro armatus imponitur. Omnis exercitus in armis Principē ſuum ad tumulum conſequitur. Pietatis ſunt uiſa obſequia: & ne ciuitas terreatur, illum ſe ritum in gente ſua Principis tumulandi mentiuntur. Nemo dolum ſuſpicatur in luctu. Ea facies erat omnium: ut nihil minus, quàm inſidias cogitare uiderentur. Procedit funus. Omnis in officio pietatis ciuitas fuit. Mœſtus in armis ſequitur exercitus. Pontifex ſacris indutus, diuinum peragere parabat officium. Ad exequiarū cultum omnes reſpexere. Feretrū deponitur auro fulgens. Operimentum detrahitur. Armatus exurgit Haddingus: dat Signum militibus. Primus ipſe gladio ferit aſtantes. Ibi luctus ſimulatus ab exercitu, in uerum Vrbis luctum conuertitur. Sternuntur paſsim ſacra cum profanis. Antiſtes loci corruit. Viri, fœminę, ſenes, pueri, clerus, laici ſine diſcrimine proteruntur. Rapiuntur uaſa ſacra, ueſtes pręcioſæ, & quicquid uſquàm uel in templis, uel in ædibus pręcio erat abducitur. Captiui in naues, puellæ, matronæ, cum præda deferuntur. Exuſta ciuitas, & in perniciem data, luebat pœnam facilis credulitatis. Haddingus præda onuſtus, regreditur in Franciam. Romam diu ſibi uiſus eſt protriuiſſe: donec errore cognito, demitteret animos. Itaq; in Franciā rediens: inito cum Rege Francorum pacto (Carolus Caluus hic erat) Carnotum, cum uicinis agris accæpit habitandum: ut in reliquū Regi militaret, Chriſtianis ſacris initiatus. Bior autem, quā hactenus puerum Regem circumduxit: cum præda in patriam reuerſus abibat. Sed magna ſuorum parte amiſſa naufragio: eiectus conceſsit in Friſiam: ibiq; deceſsit. Haddingus autem permiſsis locis habitans, ibi pacatus perdurauit uſquē in tempora Rollonis. Qui poſt ueniens, omnē Neuſtriam de ſuo, ac ſuorum nomine, Normandiā appellauit. Quod ſuo loco & ordine commemorabimus.

¶ Dani & Noruegi licet præda Gallica ineſcati eſſent, hac tamen non ſatiati, multas alias & urbes & Regiones, uagabundi depopulantur. Caput. v.

EX. HAC die poſteaquàm guſtata Galliarum dulcedine, ſedes ibi cœpiſſent habere Normanni: nunquàm deſtiterunt alij atq; alij Duces, collectis ex Dania, Noruagiaq; militibus, Franciam infeſtare. Monaſterium S. Vualarici, & Sanorabicum Ambianorum ciuitatem, circa annum. lxij. poſt octingenteſimum (ut Sigibertus commemorat) aliaquē uicina loca rapinis & incendijs fœdarunt. Sunt autem hæ regiones Picardiæ, inter Flandriam, Pariſiumquē ad maris litora. Deinde inſulam Rheni Batauiam, quæ nunc Selandia dicitur, ſimili feruore inuadunt. Nouiomum noctu ingreſsi, Innuonem Epiſcopum loci, cum alijs Nobilibus, tàm clericis quàm laicis capiunt: &

Batauia, Selandia.

uaſtata

uaſtata ciuitate,ſecum abducunt:atq; in itinere interficiunt. Tertio de hinc anno,qui fuit.lxv. poſt Octingentos,Normanni in Suma fluuio commanentes: receptis obſidibus ab uicina gente,ut in fide permaneant:ad Anglos Saxones in Angliam nauigant. A quibus repulſi, quo quouerſum fluctuant. Ad Rhodanum uſquè peruenere: & ad Valentiam ciuitatem,quæ eſt in mediterraneo ad Hiſpaniã, prædando perducuntur. Qua urbe in prædam diſtracta,in Inſulam in Rhodano, quam ſuæ manſioni firmauerant,reuertuntur. Inde etiam Italiam repetunt:& Piſas ciuitatem,aliasq; capiunt,& deuaſtant. Año qui proximus erat,ad Luteciam Pariſiorum reuertuntur:et Eccleſiam Sancti Vincentij,ac Germani incendio conſumunt. Negociatoresq; per Sequanam fugientes,inſequuntur:& capiunt. Alij quoq; Normannorum Taruanenſium pagum adeunt:& deuaſtant: cùm ex Anglia reuerterentur. Deinde Duce Vuelando, ducentis nauibus Sequanam inuadunt:& caſtellum in inſula quæ Oſcellus dicitur, obſident. Sed quinq; milibus librarum argenti acceptis,ſe redimunt. Hanc illis pecuniam Carolus Caluus Imperator Romani populi, de Regno Franciæ perſolui procurauit. Multis deinde uicibus ac locis populatione intentata proficiunt. Anno poſt tertio Coloniã Agrippinam in prædam diripiunt. Dorſtadium per Albim Friſonum confugiunt: uaſtantquè. Ad caſtellum Vorneſium prædabundi perueniunt: onuſta præda reuertuntur. Poſt duos inde annos,in Ligerim fluuium aſcenderunt:Monaſterium Floriacenſe deuaſtant. Aureliani urbem, cum Eccleſijs incendunt. Eccleſiam tamen S. Crucis, multum inſtantibus flammæ Normannis,incendere nõ poterant. Ad Pictauim ciuitatem eo tempore prædabundi perueniunt: & ingruente iam hyeme, Inſulam,quam ſtationi ſuæ firmauerant,ibi hyematuri repetunt.

Valentia prædatur.

Colonia prædatur.

¶ *Carolus Franciæ Rex,indicta per regnum exactione, Normannos(licet fruſtra)ære placat.* Caput.vi.

CAROLVS Francorum Rex,cognomento Caluus: qui poſtea ad Romanũ peruenit Imperiũ. Anno. lxix. poſt Octingentos:cùm Normanni Regno eius intolerabiles inminerent:nec armis repelli poſſent: Auro, quàm Armis decertare maluit. Quatuor enim milia auri talenta depactus eſt: ut incendijs,prædis,& cædibus abſtinerent. Et indicta Collatione per Regnũ ſuum,ad exoluendum tributum:de quoquè manſo Ingenui denarios ſex,de ſeruili tres,de accolis unus, de duobus hoſpitio receptis unus: & decima de mercibus negociatorũ: ſed de Presbyteris quoq; ſecundum uires cuiuſq; patrimonij uectigal exigitur. Inde uerò de ſingulis Manſis,tàm ingenui,quàm ſeruili,denarius unus. Et cùm nec ſic ſum-

Anno Chriſti. 869.

Exactionis modus.

ma impleretur:geminatis inſuper uiribus hæc penſa perſoluũtur. Regni quoq; Primores ad Collectam uocantur,ad facultatum ſuarũ pondus:ut æs conficiatur Normannus numerandum. In argento, auro, uino conſtituta erat portio. Prçterea & mancipia à Normannis capta, quæ poſt initum pactum profugerant:aut reddita,aut eorum æſtimatione ſunt redempta. Etſi quis ex Normannis cæſus prætenderetur: magno ære luebatur. Is tum metus erat huius in Gallijs nationis. Eodem Anno,menſe Iulio,Normanni mare ingrediuntur:& pars quædam uſq; in Italiam nauigauit. Quidam uerò commixti Britonibus

Cenomannis prædat. circiter quadringenti,de Ligeri equites progreſsi. Cenomannis urbe potiuntur:qua in prædam diſtracta, cùm onuſti inde reuerterentur: obuium habuêre cuneum Gallicanorum militum:quorum Ductores Robertus,Raginulfus,Godfridus,atq; Henricus Comites. Sed ea tũ, quæ ſemper aliâs Gallorum uis erat,cæſi plæriq;: alij ad mortem uul-

Abbas capite plectit. nerati:omnes uicti ſunt & diſsipati. Proximo deinde anno,Hugo Abbas,cui cognomen dederat præſumptio: quòd ſe Monaſteriorũ Præſidem diceret:& Ganfridus,cum Tranſequanis, ſe Normannis obijcere in Ligeri: & collata manu, paucos inde peremerunt. Captus ibi Monachus apoſtata:qui ſe Normañis coniunxit,illos crudelitate exuperans,capite plexus eſt. Sed Normanni nihil minus digraſſati:incolis terræ pacem uendiderunt,auro,argento,ueſte,uino,pane in pręcijs um receptis. Miſera Francia:quæ uiros tum fortes non haberet.

¶ Andegauenſem urbem Normaños inhabitantes Rex Carolus ui obſeſſos,conditionibus abegit. Germaniam inuadentes,à Ludouico Rege cæduntur. Tum Saxoniam deuaſtant.
Caput.vij.

ANDEGAVENSEM per hæc tempora urbem Normanni habitandam cœpere. Iam enim quieſcendum ſibi putauerunt. Sed Carolus Franciæ Rex Caluus cognomento, iuncto ſibi Salome Britonum Rege,uallabant hoſtes obſidione duriſsima. Eas conditiones tum ſunt accipere cōacti quas Carolus præſcripſit. Nam datis obſidibus, abierunt: relicta ciuitate libera. Hoc autem abeuntes à Rege poſcunt,Liceat Inſulam proximam ad paucos dies incolere, ibique commeatu iuuari. Interim qui inter illos fuere Chriſtiani, poſsint ad Regem reuerti. Qui uerò Paganiſmo relicto,fidem Chriſti uellent profiteri,eos quoq; non reſpuendos. Cæteri quibus induratum eſſet cor,ſuas ſedes nulla interpoſita mora repeterent. Interim uerò cùm Interiora quoque Germaniæ tentanda putarent, à Regno Ludouici Germaniæ Regis tributa poſcentes,ab exercitu eius pulſi cędunt, nihil præter uulnera

ter uulnera & neces in lucro portantes. Illo autem iam ſubtracto (obie- rat enim .lxxvi. poſt Octingentos) effera barbaries laxis regnabat ha- benis. Nam ille Normannos gentem ferociſsimam, fœderibus ac bel- lis compreſſos, eo modo continuit: ut cùm Franciam totam uaſtaue- rint, Regnum eius uel minimo læſerint. Morte autem abſumpto Re- ge, magnis uiribus Albi flumine tranſmiſſo, Saxoniam petiuerunt: & crudeliter uaſtauerunt. Bruno Dux Saxoniæ cæſus, cum aliis duode- cim Comitibus. Tiadericus, et Marquardus Epiſcopi obtrūcati. Quā rem quia in Saxonia, et Metropoli ſumus executi: hoc tantùm loco at- tigiſſe ſaltem ſatis ſit. Sed hoc ſilentio tranſire non poſſumus, quòd ex hoc loco imperitis nata eſt fabula, quam magnis & inflatis buccis cir- cumlatant. Cæſum, coronatumq́ martyrio Papam Benedictum, & cū eo Epiſcopos, Duces, & Comites: & ex eo loco cædis, tranſuectas in Ebbeſtorp cæſorum reliquias. Vbi paucis in uerbis, multa ſunt men- dacia. Non enim cæſus Hamburgen. Papa, ſed in pace quieuit antipa- pa. Nec cum eo Duces, Comites, & Epiſcopi perierunt. Venit enim miſſus in exiliū. Sed Dux cum Comitibus & Epiſcopis in Ebbeſtorp Normannis conflictatus, pro Chriſto cæſus eſt. ut non illuc aduectæ reliquiæ, ſed in loco cædis tumulatæ agnoſcantur. Sed hæc quia pleni us in ſuis locis diximus, hic tantum tenuiter attingimus.

Ludouici mors.

Saxonia deuaſtatur.

Saxoniæ II. 2.cap.31.

¶ Debacchantes paſsim Normannos, Friſij ad decem milia, & ſuprà trucidant. Caput. viij.

QVO etiam tempore Friſia populata eſt. Traiectum ciuitas exciſa. S. Rabodus urbis Epiſcopus cedens perſecutioni, Dauentriæ ſedem conſtituit. Ibiq́ moratus, anathematis gladio Paganos ultus eſt. Tunc Piratæ Coloniam, & Treueros incenderunt. Aquiſgrani palatium, ſtabulum equis ſuis fecerunt. Mo- guncia uerò propter metum Barbarorū, inſtaurari cœpit. Quid mul- ta? Vrbes cum ciuibus ipſis, totóq́ grege habitantium obruti ſunt: Ec- cleſiæ illuſtres cum fidelibus incenſæ. Ludouicus aūt Imperator eius nominis Secundus, Lotharij filius, cū Normannis feliciter pugnauit. Interea Rembertus Hamburgen. Archiepiſcopus, ad redemptionem captiuorum: cūctis quæ habebat expenſis (cū multos apud Paganos adhuc miſerabiliter detentos cerneret) Altaris etiam uaſa non dubita- uit impendere: dicens, melius fore, Domino animas, quàm aurū ſerua- re. Quo tempore Normanni diuino nimirū iudicio, ad quendam Fri- ſiæ pagū perueniunt: qui in remotis, ac mari magno uicinis locis ſitus eſt, quem igni, ferróq́ ſubuertere cōniſi ſunt. Erat tum illic Epiſcopus Rimbertus: cuius exhortationibus & doctrina confortati Friſij, hoſti- bus congrediuntur: & proſtrauerunt ex eis plus quàm decem milia:

Ludouicus Imp. II.

Pietas Chriſtiana.

10000 Normannorū cæſi

multo etiam pluribus, dum fugæ præſidium quærerent. in tranſitu
uadorum enecatis. Normãni plagam, quam in Friſia acceperant, in
totum Imperium ulturi: cum Regibus Sigfrido, & Godfrido, per
Rhenum & Moſam, et Scaldam fluuios Galliam inuadentes, miſera-
bili cęde Chriſtianos obtruncarunt. Ipſumq; Regem Carolum, bello
petentes, ludibrio penè habuerunt. In Angliam quoq; unum ex ſuis
miſêre Haldanum. Qui dum ab Anglis cęſus eſſet: ſurrogatur Gun-
dredus. Is autem Nordiumbriam expugnauit. Atq; ex illo tempore
Friſia, & Anglia in ditione Danorum fuiſſe feruntur.

¶ Cæduntur à Franciæ Regibus 90000 Normanno-
rum. Godfridus eorum Rex Baptiſatus, fidem non
ſeruat. Caput. ix.

CVM Ludouici Balbi Francorum Regis impuberes fi-
lij Regnum tenerent, circa Annum Chriſti. lxxx. poſt
octingentos. Normanni ad flumen Ligerim infeſtis incurſionibus
graſſantes, prædas agere, ad Reges fratres deferuntur querimoniæ.
Qui magna militum contracta multitudine, in hoſtem prodeuntes:
9000 Normãni cadũt. Normannos notabili ſtrage afficiunt: nouem milibus occiſis: quam
pluribus etiam in Viennæ fluuio demerſis. Paruo autem poſt tempo-
re, dum Viennam obſidet Ludouicus Rex, per nuncios certior fa-
ctus de Normannorum incurſione: Carolo Lotharij filio ad obſidio-
nem relicto, aduerſus Normannos ſe conuertit. Gens enim barbara,
& Chriſtianam adhuc gratiam exoſa fuit. Igitur commiſſo accerrimè
prælio: Ludouicus Normannos in fugam uertit, multis occiſis. Re-
uertente autem ab hoſte uictore exercitu: tum effuſa fuga Franci diſſi-
pati ſunt, ut uictis ſimiles uiderentur. Reuocato autem ex fuga milite,
Ludouicus iterum in Normannos bellum inſtaurans: cùm diſſipato
milite, raros corporis ſui cuſtodes circum ſe haberet: uenit Compen-
dium. Inſurgentibus iterum Normannis, & per Ligeris ripas præ-
das agentibus: Theoderico uiro militari, copias attribuit, qui Nor-
mannos prælio adoriretur. Ipſe non multo poſt Turonum profectus,
Ludouici mors. Britonum non paruam manum ad id bellum mittit. Morte autẽ ſub-
lato Ludouico: Carolus Rex ſuſceptum in Normannos bellum pro
ſequitur. Quo tempore Normanni in Campaniam uſq; Galliarum
irruperunt: multis Vrbibus, Templiſq; direptis, atq; incenſis. Altera
interim ferociſſimæ gentis manus, Duce Aſtango, Ligeri traiecto, ad
Materuam conſedit: in quam Carolus duxit expeditionem. Sed ani-
mo propè contabuit: cùm hoſtem haberet in proſpectu. Qua de re
Godfridus baptiſatur. fœdus. pacemq; init cum gente: ſi modo Godfridus eius gentis Prin-
ceps, Chriſti fidem profiteretur. Conditione nõ reiecta: Godfridus ſi-
mul cum

mul cũ Babtiſmate, ſpiritalis regenerationis, Friſiam omnẽ à Rege do no accepit: donatus inſuper magnis muneribus. Vbi Friſiam incole re caſtris per miſſus eſt, in perniciem Regni: nõ longè poſt xl. milibus armatorũ inſtructus, Pariſium circumuallat. At uiriliter agentibus op pidanis, Ganſelmo quoq; Antiſtite, & Eudone Comite (qui Regnũ poſtea adminiſtrauit) adueniente: cùm obſidio hoſti nõ procederet, eã ſoluens, Laudunũ urbem in edito colle poſitam inuadit. Inde agrũ Nouiomenſem, atq; Sueſſionenſem populati, Remos Normañi ado riũtur. Quib. rebus indignatus Rex Carolus: aduerſus illos ex Vuor macia, ubi Conuentũ habebat, iterũ inſurgit, et egregio niſu prçliat. Sternit, occidit: fugatq;. Sed tamẽ neq; ſic auertere potuit digraſſantes

¶ Cædes, incendia, ſtrages, & depopulationes Normannorum, per Franciam paſſim, Moſam Germaniæ uſq; narrantur. Caput x.

HÆc ſunt illa turbulẽtiſſima Franciç Regni tempora: qbus (ut ait Sigibertus) Normanni, iunctis ſibi Danis, Franciam, et Lotharingiam peruagantes, Ambianin, Attrebatũ, Corbeiam, Cameracum, Taruẽnam, fines Morinorũ, Menapiorum, Brabantinorum, omnemq; circa Scaldim fluuium terram, Monaſteria Sanctorũ Vualarici, Richarij ferro & igne fœdant. Inde Vualam fluuiũ ingreſſi, totam Batauiam, palatium etiam Neomagi incenderunt. Quo tempore Godſridus et Sigifridus Reges Normannorum, cum inæſtimabili multitudine iuxta Moſam in locò Haſban conſidentes, Leodium, Traiectũ, Tungros, Coloniam, Agrippinam, Bunnam, cũ adiacentibus caſtellis exurunt. Aquiſgrani in palatio equos ſtabulantes, oppidum & palatiũ incendunt. Prçterea monaſterium Vualmũdarium. Sacri ordinis in utroq; ſexu miniſtri ubi poterant latuère, & Sanctorũ reliquias locis tutioribus abdebant. Vrbẽ Treuerim quoq; Incendunt. Et Metim uſq; pertendunt, ibiq; conſerto prçlio, Chriſtianos uincũt. In quo Vualo Metenſiũ prçſul cæſus eſt. Añus erat lxxxi. poſt Octingẽtos, cùm Ludouicus, Ludouici Germaniç Regis filius, Caroli Imperatoris, & Carolomanni Regis frater, cõtra Normannos (qui Corbeiæ Monaſteriũ, & Ambianin ciuitatẽ, aliaq; S. loca occupauerant) obuiã profectus eſt: caſtello firmato apud Cõpendiũ, Natiuitatem Domini, & S. Paſca celebrauit. Quo tempore Gandaui, Chriſti hoſtes hyemarũt. Deinde Tornacum ciuitatẽ, & omnia Monaſteria ſupra Scaldim fluuiũ ferro et igne ſubuerterunt: interfectis accolis terrç, aut captiuatis. Deinde ſedẽ ſibi mutauerũt: et Coceriacũ caſtrũ ſibi ad hyemandũ firmãt. Inde Menapios, et quoſq; obuios ad internecionẽ delent: omnẽq; terrã incendio deformant. Quo etiam tempore

ante Sithim Monaſteriū ingreſsi cum infinita multitudine: ipſum oppidum cum Eccleſijs cremauerunt. Except a S. Otmari Eccleſia: quæ Dei prouidentia erat communita. At Normanni interfectis omnibus quos inuenire poterant: omnem terram uſq; Sumam peruagati ſunt: & capta præda hominum & pecudum infinita multitudine, abierūt. Inde Cameracū ingreſsi, incendijs & cæde ciuitatē deformant: & onuſti præda, ad ſua caſtra reuertuntur. Inde circa Purificationem iterum mouentes, per Teruannam iter capiūnt: & uſq; Centula, Monaſteriū S. Richarij, & S. Vualrici, ac omnia loca circa mare, Monaſteria, et uicos (quæ hodiè Picardia eſt) ſubuertunt. Inde Ambianin ciuitatem, atq; Corbeiam peruagantes, mu[illegible]s onuſti prædis, ſine impedimento ad ſua repedauêre caſtra. Poſtea autem menſe Februario, Attrebatū inuadūt: & obuios omnes perdunt. Interim Ludouicus Rex graui dolore angebat. Conuocat exercitū: præparatq; ſe ad prœliū. Normanni uerò menſe Iulio, nouis copijs fluuiū Sumam tranſierūt: & omnia uaſtantes, uſq; ad Beluagorū ciuitatem perueniunt. Quibus Rex obuius, prælium inijt. Normanni terga uertunt. Quos Rex inſecutus, glorioſiſsimè de illis triumphauit. Illi uerò per Gandauum redeuntes, reparatis nauibus, terra mariq; iter facientes, Moſam ſunt ingreſsi, & in Haſloi ſedem firmant, ad hyemandum, caſtris firmiter communitis.

¶ Inito bis fœdere, numerato item ære magno, Normanni fidem frangunt, crudeliſsimè Chriſtianos debacchantes. Carolomannus uenabulo læſus, uitam ſoluit. Caput. xi.

IMPERATOR Carolus eius nominis Tertius, filius Ludouici Germanorū Regis, exercitum congregauit: et Normannos in Haſlai obſedit. Godfridus gentis Rex ad Imperatorē exit: interpoſita publica fide. Pactusq;, Friſiam, quam olim Roricus tenuit: ac Giſlam filiam Lotharij quondā Regis: & ipſe baptiſatus, & ab Imperatore de fonte ſacro leuatus eſt. Sigefrido quoq; munerato, eos à ſuo fecit abire Regno. Qui mox Franciam repetentes, à Carolomanno Francorum Rege, cùm per Terracinam iter agerent: Iſam tranſeuntes, in Analle comprenſi, commiſſo prælio ſunt uicti. Cęcideruntq; ex illis uiri mille. At nihil eos pugna hæc perdomuit. Nam ad naues conuerſi: omne Regnum ferro & igne uaſtant: & Eccleſijs, incoliſq; terrę deletis, Verimandis perueniunt. Vbi Eccleſiam S. Quintini incenderūt: & Eccleſiam S. Marię in Attrebato ciuitate. Et Octobrio menſe finiente, Lanetum equites, peditesq; cum multo ueniūt apparatu bellico. Naues quoq; è mari Sumam fluuiū ingreſſæ, Regem, cunctumq; exercitū eius fugere compulerunt: atq; Hiſam fluuiū tranſire fecerūt.

Ciuitatem

Ciuitatem Ambianin captam, ſibi ad hyemandum firmauerunt. Franci uidentes, Normañorum res in omnibus proſperari: quendam uirũ prudentem, cui Chriſtiano nomen erat, mittũt ad illos Oratorem: qui cum illis de Regni redemptione cautè ageret. Venit Beluagum: & inde Ambianin profectus, ad agendũ iniunctum mandatum. Normanni interim non ceſſant cædere populum Chriſtianum: atq; Eccleſias, deſtructis uillis, ſubruere. Per omnes enim uicos iactabant inſepulta Chriſtianorum corpora, promiſcuè cleri ac populi, iuuenũ, uirginũ, puerorũ lactentium. Non erat uia, aut locus, quo non ſpargerentur occiſorum cadauera. Tribulatio grauis, & ſine exemplo calamitas infinita. Interim Franciæ Primores inito conſilio: Danici generis uirũ Chriſtianum, Regiq; fidelem, nepotem Rorici Dani, mittunt ad Normannos: ut tributum accipientes, Regno abirent. Illi ad ſummam. xij. milia argenti talenta pacti, abituros ſe pollicentur. Et datis inuicem obſidibus, aliquandiu pacati conſederũt. Deinde trans Scaldim ire cœperunt. Ibiq; direptis & incenſis omnibus: urbes, oppida, caſtella, Monaſteria, Eccleſias pari calamitate afflixerunt. Poſt ſanctum igitur Paſca Franci incipiunt æra promiſſa perſoluere. Spoliantur Eccleſiæ, & eccleſiaſtica mancipia. Tandem conſtituto ære iam perſoluto, menſe Octobri finiente, adunantur Franci: ut etiam ſi fidem promiſſam uiolarent, armis contrairent. Illi uerò ſua caſtra incendunt. Rex cum expedito agmine, tranſito Hiſa flumine, lento eos gradu inſequitur. Normanni iter agentes, Bononiam ueniunt. Vrbs eſt ad mare Britannicũ: ſita in ea quæ nunc eſt Picardia. Inde pars mare inijt: & pars altera Lonanium, in Regno quondam Lotharij, caſtra ad hyemandũ firmant. Carolomannus deinde Rex, cùm in ſylua Baſin uenatui indulgeret: aprumq; acrius inſectaretur: quidam è ſuis Bartholdus nomine, cùm illi auxiliator aſtaret, caſu Regem uenabulo in tibia uulnerauit. Quo accepto uulnere, ſeptem duntaxat diebus ſuperuixit: atq; eodem in loco defunctus eſt, Anno ætatis ſuæ. xviij. Sepultus in Eccleſia Sancti Dionyſij martiris.

Orator Francorũ.

Impietas meretur crudelis.

12. millia talentorũ argenti tribuunt Franci.

¶ Pariſium Normanni ui obtinent. Caput. xij.

IMPERATOR Carolus, Carolomanno fratre mortuo, uenit Pontionum. Ibiq; occurrentes Franci, cum Regem ſuum agnouerunt. Et inde redijt in terram ſuam. Tunc Normanni abſente Rege, ſæuire iterum cœperunt: arbitrati, Rege defuncto pacta finita. Franci opportunis locis firmarunt præſidia: ut à mari ingreſſum illis interdicant. Arcem ædificant ad fluuium Hiſam, in loco qui dicitur ad Pontem Hiſæ: quam Aletranno Præfecto mandant cuſtodiendam. Normanni uerò menſe Nouembri Hiſam ingreſſi,

Arcem obſidione cingunt. Qui tutari uoluere, diffidentes, pacem po‑
Arcem Hi‑ ſtulant: pacti abire ſine armis. Datis inuicem obſidibus: Aletrannus
ſæ incendũt cum ſuis uenit Beluacum. Normanni Arcem incenderunt, diripien‑
Pariſium tes quæ inerant. Hac peracta uictoria, Pariſiũ petunt: turrimq́ aggreſ‑
obſident. ſi ualdè oppugnant. At Chriſtiani uiriliter eam tuẽtur. Continuataq́
eſt oppugnatio à mane in ueſperam: noxq́ diremit prælium. Atq́ ita
Normanni ea nocte regreſsi ſunt ad naues. Sequenti luce iterum op‑
pugnatio cœpta eſt in eadem. Fit rurſum concertatio ad ſolis uſq́ oc‑
cubitum. Normanni multis ſuorum amiſsis, ad naues redeunt: indeq́
ſibi firmant præſidium aduerſus ciuitatem: eamq́ obſidionem trahe‑
re contendunt: opportunis locis armatos collocantes. Deinde turrim
ciuitatis iterum adgreſsi, ignem portæ admouent. Qui intus erant, ig‑
ni dominanti reſiſtere non ualentes, capiuntur: atq́ in opprobrium
Chriſtianorum, uarijs pœnis afficiuntur: inde in fluuium perturban‑
tur. Euertunt turrim: urbem atrocius oppugnant. Ganſelmus Epiſco
pus, dum populum ſibi commiſſum pro uiribus tueri contendit: cre‑
brò cum Normannorum Rege Sigefrido inito colloquio, familiarita‑
tem quandam ad illum conſerere uidebatur: ut urbem obſidione libe‑
raret inſtitit. Perfeciſſetq́: niſi diem interea clauſiſſet extremum. Quo
defuncto, ingrauatur oppugnatio. Imperator ubi audiuit: expedito
agmine contendit Pariſium. At nihil profecit. Illius enim auxilio fru‑
ſtrato, Normanni atrocius ſæuientes, & ciuitatem, & arbitriũ redem‑
Capitur Pa‑ ptionis in ſua cœperunt habere poteſtate: Quodq́ illi præfinierunt,
riſium. ciues implere cogebantur. Sic rebus ab Imperatore non melioratis, il‑
le quidẽm in ſua reuertitur. Sigefridus autem Normannorum Rex,
ciuitate iam relicta in ſua poteſtate: Hiſam fluuium ingreſſus, terra ac
flumine iter facit poſt eũ, omnia igni, ferroq́ conſumens. Quod cùm
Imperator cognouiſſet: feſtinè redijt in terram ſuam. Sigefridus aut‑
em ubiq́ graſſatus: famoſiſsimam illam S. Medardi Eccleſiam igne cõ
cremauit, & Regia inibi palatia: interfectis, ac captis terrę accolis. Nor
manni uerò, qui per Sequanam aſcenderant à Pariſio, cum omni ex‑
ercitu & ſupellectili, nauibusq́ Hienam fluuium ingreſsi, Senonas ci
uitatem obſederunt. Sed Euerhardus eius ciuitatis Archiepiſcopus,
ſtatim cum illis de redemptione urbis egit: & obtinuit pro uoto. Erat
autem Annus Chriſti. Dccc. lxxxvi.

¶ Normannorum Reges ambo mortui. Pariſium ex pacto promiſſum ab Imperatore, Normanni recipiunt. Carolus Regno deſtituitur. Caput. xiij.

CAROLOMANNO Francorum Rege ex uenatio‑
ne, ut diximus, mortuo: cuius etiam frater Ludouicus
priore

priore anno obierat: Normanni Franciam repetunt: dicentes ſe cum Rege tantùm Francorum, non cum Francis pepigiſſe. Hinc compulſi Franci, Carolum Imperatorem in auxilium uocantes, Franciam ei ſubijciunt. Qui contra Normannos apud Louanium caſtra metatus: ſemel, & iterum miſit exercitum. At nihil magni, aut Imperatore dignum peregit. Regnauit autem in Francia annis tantùm quinq;. Hugo filius Lotharij Regis, ex Vualdrada pellice, paternum Lotharingiæ Regnum, rebellando ſperans accipere: Godfrido Normannorũ Regi, cui ſoror eius Giſla nupta fuerat, ſuadet: medietate Regni affectati promiſſa: ut ab Imperatore Imperiales ſibi Fiſcos adijceret. Imperatorem circumuenire contendens: Si daret, Normanni hoſtes, ex Regni uiſceribus alerentur: Si negaret: iuſtam rebellandi cauſam habere uidebantur. Ad eam rem peragendam, miſit Imperator Henricum Brabantię Ducem: qui ſuper his rebus tractaret cum Rege Godfrido. Poſitis autem inſidijs, Normãnis malignatus perimitur. Nec multo poſt, *Godfridi mors.* Hugo malorũ incentor, ab Henrico excęcatur: nouiſsimè monachus in Primma attondetur. Inde à Louaniano exeuntes Normanni Pariſium obſident. In quos Henricus Dux mouens exercitum: in foueam quam Normanni factam operuerant, præcipitat: ibiq; trucidatur. Anno proximo, Sigefridus Normannorum Rex, Verno finiente, ad Sequanam redijt, uaſtatione ſolita. Et circa Autumni tempora, Friſiam *Sigeberti mors.* petit: ibiq; interfectus eſt. Normanni uerò ingreſsi Franciam, Pariſiũ ab Imperatore promiſſum, receperũt. Poſtea Maternam fluuium ingreſsi, Ganſiaco ſibi ſtationem caſtrenſem communiũt. Franci auſtrales, uidentes Imperatoris uires ad regendum Imperium inualidas: eie- *Carolus Regno Frãciæ ablegat.* cto de Regno, Arnulphum, filium Carolomanni, qui eius erat ex fratre nepos. in Regni ſolium conſtituunt. Tunc Normanni omnia loca uſq; ad Moſam, more ſolito, partemq; Burgundiæ uaſtauerunt: & igne concremarunt. Prius quàm autem Carolus Imperio deſtitueretur: Normannos littoribus Franciæ propellere non præualens: inito fœdere, conceſsit eis regiones ultra Sequanam maritimas: quæ Neuſtria dicitur. Nam & illi Regno non ſatis parebant: quæ etiam poſteriori tẽpore ex hac gente nomen eſt mutuata: ut Normandia diceretur.

¶ Odonis Francorum Regis prima in Normannos uictoria. At Normanni Meldin urbem, cum iactura in deditionem compellunt. Caput. xiiij.

ARNVLPHVS Imperator, Carolomanni filius, patruo ſuo Carolo ex Imperatore, etiã neceſſarijs egẽti, Fiſcos in Alemannia delegauit. Qui año inſequenti obijt.

Romanum

Romanum inde Imperium, & Regnum Francorum miſerè decerpitur. In Italia nēpè Berengarius, & Guido de Regno contendunt. Franci uerò neglecto Carolo, Ludouici Balbi filio, puero uix bimo: Regē ſibi præficiunt Odonem, filium Roberti Ducis, qui à Normannis fuit occiſus. Rodulphus autem corona ſibi impoſita, Rex Burgundionum conſtituitur: quod Regnum multo & ante, & poſt tempore durauit. Odoni autem Francorum Regi, Anno Chriſti. Dccc. lxxxviij. inopinata contigit uictoria ſuper Oxonam fluuium memoratū. Nam die nati Baptiſtę, cum paruo exercitu, Normannorum exercitui obuius factus eſt ſuper flumen memoratum. Commiſſoꝗ prælio, mox uictor extitit. Quæ uictoria illi non modicām autoritatem comparauit ſimul & gloriam. Poſt ab Arnulpho Imperatore, conuocatur ad Regni Conuentum Vuormaciæ celebratum. Aderat cum ſuorum nō contemnēda manu: honorificè ab Imperatore ſuſcęptus. Factiꝗ ſunt amici: & peractis Placitis, cum honore dimittitur. Interim Normañi Meldis ciuitatem obſidione uallant: machinas inſtruūt: aggerem comportant ad urbem capiendam. Cunꝗ obſidionem diu ſuſtinerent: & labore exhauſti, ac rebus attenuati eſſent: nec ullum reſpexere liberationis auxilium: pacti cum Normannis, deditionem faciunt, abire permiſsi ſine armis. Reſerantur portę, fit uia Chriſtianis ut egrederentur, delegatis qui eos quo uellent ſaluos perducerent. Cumꝗ amnem Matronam tranſiſſent. Normannos eos inſecuti comprenderunt: Epiſcopum cum omni populo tenentes. Indeꝗ reuerſi, igne iniecto ciuitatē concremarunt, muros quantum ualuêre ſubuerterunt. Atꝗ in eo commorati ſunt loco ad Menſem uſꝗ Nouembrem.

¶ Arnulphus Imp. Normannorum caſtra expugnat. Qui uario paſsim belli euentu Odoni quoꝗ congrediuntur: Regem in fugam tandem uertunt.

CAPVT XV.

CIRCA quę tempora Odo Rex congregato exercitu, uenit Pariſium, ibiꝗ caſtra metatus eſt propè ciuitatem. ne in ea obſideretur. Normanni uerò per Matronum & Sequanam regreſsi, indequè terreſtri & fluuiali itinere profecti, Limam fluuium ingreſsi, per latera eius & ripas ſtationes ſibi firmauerunt. Circa Autumni tempora Pariſium redierunt. Contra quos Odo Rex uenit, & nuncijs intercurrentibus, munerati ſunt ab eo. Reuerſi à Pariſio, relicta Sequana, per mare nauale iter, & circum latera pedeſtre atꝗ equeſtre agentes, in territorio Conſtantiæ ciuitatis, circa caſtrum S. Laudi, ſedem ſibi faciunt, ipſamꝗ Arcem oppugnare non ceſſent. Erat autem Añus Domini. Dccc. lxxxix. Anno deinde proximo, Laudi Arcē, interfectis

pugnato-

pugnatoribus, Normanni funditus euertentes, terræ coæquant in feſtiuitate Omnium Sanctorum. Iſam ingreſſi, Nouomagium petunt. Odo uerò Rex adunato exercitu, ſuper Iſlæ ripam conſedit: ne Regno eius uiolenti incumberent. Normanni uerò, qui Nouomagi erant, mouentes exercitum uſq; Moſam, omnem terram peruagati ſunt: Scaldamq; tranſeuntes, Odo Rex inſecutus eſt. Cōprenditq; eos ſuper Galteram: ſed non ut uoluit. Nam diſperſi per ſyluas, euaſêre: atq; ad caſtra ſua reuerſi ſunt. Circa autem Autumnū relictis caſtris in Nouomagio, maritima petierunt: ibiq; toto æſtiuo tempore immorati ſunt: indeq; reuertētes, Moſam ſunt ingreſſi. Quod audiens Arnulphus Imperator, uelociter accurrit: eoſq; ultra Scaldim, & propè Attrebatum inſecutus eſt. Sed non comprehendit. Inde redijt in Regnum ſuū. Normanni uerò, qui Nouomagio inerrabant: menſe Nouembri iter ingrediuntur: & Ambiam ſibi ſedem firmauerunt. Arnulphus Imp. iterum adunato exercitu, uenit aduerſus eos: et Deo ſe protegente, caſtra eorū expugnauit. Arcemq; cępit: interfecta magna eorum multitudine. Atq; hac potitus uictoria, redit in Regnū ſuum. Normanni aūt qui huc, illucq; diſperſi fuerant: in eodem loco renouant præſidium. Odo aūt Rex contractis copijs, Aurelianū concedit: ſed nihil proſperè peregit. Verū poſthac in pago Viromandenſi, ob uigilum inertiam accępit incōmodum. Nam superuenientes Normāni, eum in fugam protruſerunt. Annus hic erat. xci. Quo tempore Normanni per Autumnum Mare ſunt ingreſſi.

Cæduntur Normanni ab Imp. Arnulpho.

¶ Rollo claſſis Normanniæ præfectus, Angliam fortuna dextera partim deuincit, & prædatur. Cap. xvi.

ANNVS erat poſt natum Chriſtū. DCCC. XCV. cùm in Romano Imperio Arnulphus erat. Magna claſſis Normānorum, Danorūq; finibus expedita: armis uiriſq; inſtructa, Franciæ littora legit. Quam in facinus memorandum multa ſtimulabant: amor prędæ, magni nominis gloria, & gentilium ſuorū per Daniam & Noruagiā memoria celebrata: qui poſt militiæ laborē, in Gallijs optatas ſedes conſecuti, cōpoſita pace beati quieſcerent. Erat huic claſſi pręfectus uir magno genere, maiori animo ac fiducia Rollo: qui fratrem inteſtino gentis ſuæ bello nuper amiſerat, quod Regi ſuo fratres, pro magnitudine fortunę ſuſpecti haberentur: auſi etiam Regi bello obuiam ire: ſed ubi fortunam tentare ſtatuerūt, congreſſi bello, alter cecidit ex fratribus. Hic uerò quē ſcribimus Rollo, inſtructa claſſe, maris pericula ſtatuit pertentare, quòd non ſatis ſecurus in Regno ageret: quæ una uel maxima cauſa fuit, claſſem peragrandi: fortunamq; pertentandi. Prima uerò Angliam contigit naui-

Rollo Dux Normaū.

gatio: ueterem Danici Regni paleſtram: in qua multi Danorũ Proceres fortunam tentauêre: nonnulli ad ſceptra peruenerunt, ſi non totius Regni, magnæ tamen partis. Siquidem in Anglia ab initio, nõ uno ut nunc ſceptro regebatur. Erat Anglorum Saxonum, ſua Prouincia: quę toti tamen Inſulæ poſtea nomen dedit. Erat & Marciorũ Regnũ inde diuiſum. Sed Nordhumbrorũ natio Regẽ fouebat. Et Pictones, & Scoti eadẽ inſula ſuas ditiones defenderant. Danis autem in Nordhumbris crebrior erat conuerſatio. Eam tum gentem adortus Rollo: cùm copias in terram expoſuiſſet: nauibus nihilominus in tuta reductis, caſtra cœpit metari, atq; firmare. Inde progreſſus, prædam circũegit opimam. Conglobati habitatores, hoſtibus obuiam ire pergunt. Audent conſerere manus. Sed nihil erat quod ferociam gentis ab Aquilone miſſæ, poſsit æquiparare. Cæduntur Angli: & retrò ferentes pedem, in tuta ſe recipiunt. Renouata denuò pugna, nihilo fortuna fuit. Dani ac Normanni quoties collibuit egreſsi: hominũ atq; pecudũ, cæterarumq; rerũ prædam comportabant: ſtipabantq; naues omniũ generũ capus rebus. Tum Rolloni Duci incertum cœpit eſſe: fluctuabatq; animo, quid mallet. Locupletatos præda, reducere in patriam amor quidẽm fuit: ſed terruit Regis in ſe indignatio. Franciam petere, cupido traxit: ſed terruit nouum in eam gentem de prælio periculum. Angliam in deditionem accipere, mens inclinauit: ſed nondum molem Regij exercitus erat expertus.

Angliæ ab initio partitio. — *Cæduntur Angli.*

¶ Somnium Rollo uidet. fœlix hoc illi interpretatum. Legationem ad Angliæ Regem Alſtenum, cum mandatis mittit. Caput. xvij.

CVM hac fluctuatione uacillaret: Somnus dubitantem corripuit. Vidit ſe in regione Franciæ ſublimi colle conſidere: caput obiectantẽ flumini, quod montis ſupercilio demanabat. Subtus ad collis latera, atq; pedem montis, uariorum generum uolucres, eodem de flumine tingi. Siniſtras alas habuere rufas. Tum expleta lotione, paſtũ cunctas unà capere: indeq; ſubuolantes nidificare: ac tempore expleto, prolem educere. Cùm expergiſceretur: uehementer motus eſt uiſionis nouitate. In medio Magnatum conſultans: quid uiderit exponit. Nõ erat qui rem interpretaretur. Viſum eſt: ex captiuis Anglicis aduocare Chriſticolas. quòd id genus hominum quę ipſi neſcirent, callere putaretur. Erat in captiuis uir induſtrius: qui diuinitus Duci monſtrata doceret: ſuarum rerũ, ac gentis totius, felicem exitum in Francia. Quòd terram eſſet accepturus in poſſeſsionem quietam, ſublimis gloria: & Religionem lauacri Baptiſmalis, cum omni gente ſua ſubiturus; ibiq; pace quieta, cum omni ſua, ſuorumq; poſteritate permanſ-

Rollo Dux Somnium Rollonis. — *Interpretatio ſomnij.*

permanſurus. Placuit interpretatio Rolloni. quòd uiſioni allubeſce-
re, & ſpei ſuæ conformis uideretur: facileq́ credidit quod optabat. Igi
tur conſtituit, rebus omnibus poſthabitis, Franciam petere. Sed quo
niam magnas iam res in Anglia peregerat: uoluit fortunam ſequi du-
cem: Regemq́ priusquàm abiret, Legatione miſſa ſtatuit pertentare.
ut ſi pronum in ſœdus inueniret, haberet præſidium caſuum futuro-
rum. Sin minus: inſtituto tamen itinere, nauigationem decretam ini-
ret. Viros itaq́ delegit induſtrios: quos ad Regem Angliǫ Alſtenum,
uirum ſide & religione præcipuum, mitteret: cum mandatis huiuſce-
modi. Extruſi patria, exilio terras petiuimus. Exeuntes ſecuti ſunt plu Legationis
rimi: qui nos ad repetendam, ferroq́ uendicandam patriā animarent: ſumma.
uiribus inſtruerent: & plurima ſpe nos firmarēt ad uictoriam. Quod
cùm animo uoluerémus, armis amiſſam Patriam repetere: turbo nos
diſpulit in portus Anglicos. Vbi tempeſtiuum nauigationi tempus
demorantes, brumalis rigor corripuit. Noſtros in terram emendi cō-
meatus gratia egreſſos, incolæ malè mulctarunt: uiros ad arma natos,
atq́ innutritos, iniuria mouit deſenſionem parare. Ita inter paucos, lǫ-
uibus prælijs certatum eſt. Princeps, ac ſenior noſter Rollo, à te pa-
cem poſtulat: terram permitti hoſpitalem: commeatibus neceſſaria
prǫcio parari. Hæc ubi admiſeris, pacatus ſedebit: uernum tempus ad
nauigandum expectaturus.

¶ Alſtenus Anglorum Rex, cum Rollone perpe-
tuum fœdus init. Caput. xviij.

ALSTENVS Rex non ignarus Danicæ ferocitatis:
quantis agminib. latera prǫmeret Anglici littoris: prom
ptus conceſsit quod rogabatur. Sed & comitatem adie-
cit: Nō ſolùm (inquiens) hoſpes permitto quod efflagitas: uerùm Du
cem ueſtrū cominus conſpicere cupido inceſsit. Non dedignetur ſub-
ire tecta, manſionesq́ noſtras, in quibus amiciſsimos experietur. Ea
ubi renunciata ſunt Rolloni: parat comitatū non contemnendū. Deli
git uiros proceritate conſpicuos, & ingenio non ſcgnes. Regi prom-
ptus occurrit. Excipitur comiter. Dona profert: ſed maiora recipit.
Tum conſidentes, ſermonem contulere. Prior Alſtenus Rex. Ego te Rex Rol-
inquit Rollo Dux fortiſsimè, lætus in his ǫdibus conſpicio. Fama gen loni.
tis tuæ nobis cōperta eſt. Martium genus arma tractatis inuictiſsima.
Sed neq́ tu inter præclaros uiros latuiſti. Comperta ſunt nobis fortia
facta. Libet taliū uirorū inire familiaritatem. Habes in conſpectu Re-
gnum uniuerſum: delige tibi, tuisq́ ſedes perpetuæ manſionis: ſœdus
què ineamus ſempiternū. Promiſsis lætus Rollo, reſpondit. Ego exhi Rollo Re-
bitionis tuæ magna promiſſa Rex optimè, potētiſsiméq́ magniſacio: gi.

dent modo Superi deſyderatos Rerum exitus. Tibi ſemper deditiſsimus permaneo. Si quando rebus fortuna, uotiſq; aſpiret: non ingratus tantæ in nos humanitati uidebor. Regno tuo conſidere, etiam ſi animus ferat, & inuitet dignatio humanitatis tuæ: fata tamen non ſinunt. Conſtitutũ habeo, idq; certus implebo, Franciam inuiſere. Magniq; facio: ex te mihi hoc munus oblatũ. Placet inter nos perpetuò ſanciri: unam ambobus eſſe fortunam, alterum in altero præſidiũ. Idquè offero, & accipio. Faxint Superi, fauſtum ſit, atq; fœlix. Hac ſermonis uiciſsitudine diem deducentes in ueſperam, læta de more gentis inibant conuiuia. Et primo mane digreſsi, amiciſsimè ſe ſunt complexati: cùm uterq; pro cuiuſq; fortuna, munera ſibi detuliſſent.

In Vualacriam nauigans Rollo, ui terra, tempeſtate maris ſedata, potitur: ſubactis incolarum Auxiliantibus præcipuè Friſijs. Caput. xix.

ROLLO per brumam nauigationi opportuna præparabat. Militiam ſupplebat ex Anglis. Commeatus iuſsit comportari. Vt primùm uerni temporis flatus aſpirabat: ſoluit è littore: nauigationem ingreditur, tendens in littora Galliarum. Sed dũ mare medium tenerent, exorta tempeſtas, nauticam licet turbam exterruit. Tonat cœlum: micant fulgura: uenti ſæuiũt: inter cœlum & terram naues iactantur incertæ. Sed nihil eſt quod uiros pturbet, in æquo ponentes periere, an uiuere: ſuperat conſtantia mare impacatum. Vualacra terra ſe primam prodit in conſpectum. Selandię ea inſula eſt. Illam ingreſsi, excipiunt prælio occurrentes in armis inſulæ habitatores. Nã ubi uiderant allabi de mari claſſem armatam: ad arma cõclamant. Fortiter quidem reſiſtunt, ne in terram deſcendant: ſed fortius nituntur, quos maris odium ab recenti periculo, & terræ deſyderium ſtimulauit. Repulſi incolæ, locum permittunt ingreſsis: latiuſq; euagati Dani, prædam undiq; conuectant. Memor Alſtenus Rex Anglorum fœderum, quę cum Rollone inierat: naues. xij. granis onuſtas mittit poſt abeuntem. Excipit Rollo gratum munus ab amico. Gratiam ſe illi relaturum in tempore, faueant Superi, repromittit. Vbi uidere incolæ, quia fruges de mari afferuntur aduectis: manſionem eorũ, quam temporaneam ſperauêre, diuturnam interpretantes futuram: undequaq; ſibi contrahunt auxilia. Iam enim per littora Francorum Reges poſitis præſidibus, ſtationes fecere, aduerſus incurſiones de mari. Sic Comites Hollandiæ, Flandriæq; prodierunt. Igitur Vualacrenſes ad pellendos terra ſua Danos graſſatores, arma cõuocant proximorũ. Conueniunt Reynerus Longicollus Basbacen. Hamacenſiſq; Dux: atq; Rhabodius Friſię regionis Princeps. Denſantur cunei: acies inſtruuntur. Sed

Vualacria.

tur. Sed nulla uis obſtare potuit Rolloni: quo minus, fugatis in caſtra hoſtibus, liber quo uoluit ad prædam ſuos emiſerit. Nec contentus: Vualacram terram, igne, ferroq́ fœdare: quinetiam firmatis in ea caſtris & præſidijs, quæ copioſa putauit, collocatis: partem copiarũ ſecũ deſumpſit in Friſiam, Rabedo repenſurus in ſuo, quod ille intulit in ſolo alieno. Friſij gens in mole corporum inſignis, & animo ſatis interrito, hoſtibus obuiam pergunt. Confligunt acriter pro Patria: ſed pares eſſe Rolloni non poterant. Nam Dani, ut primos Friſiorum conatus eluderent, genibus nixi, ſcuta præferunt capitibus. Friſij per contemptum habuere ſubmiſſos: paucitatem interpretati, animoſius incurrunt. Sed à Danis intrepidè excipiũtur: reprimunturq́ uiriliter, multis in medio cæſis. Dant terga Friſij: leges accipiunt uictoris. Quas uiſum eſt conditiones impoſuit. Tributa cum cenſibus impoſitis uolentes accæpere. Victor cum opima præda ad naues regreditur: Reynerum quæſiturus, qui in Vualacris illum cum Friſijs oppugnabat.

Rollo ultor in Vualacria.

Illuſio mutua.

Vincit Rollo Friſios.

¶ Reynerum captum, Rollo miro humanitatis beneficio, liberum reddit uxori ſuæ. Caput. xx.

INTRAT Scaldim fluuium à Friſijs uictrice claſſe: terram populatur. Adeſt opportunis locis ad prælium Reynerus. Irritat magis, quàm oppugnat hoſtes. Aliquot leuibus prælijs ſe offert obuiũ: ſed repellitur. Crebrius incurſat: ſed cito redit. Poſt multa, intercipitur inſidijs latentium infra, ſupráq́ Danorum. Nec minus duodecim ex promptioribus Rollonis militibus intercępti, ad uxorem Reyneri pertrahuntur. Dolet illa captũ maritum: ſed ex parte conſolatur, quòd duodęcim capitum impendio, facilè unus redimatur. Mittit mulieri mandata Rollo, Niſi protinus remittat captos milites, cum omni auro ſuo atq́ argento: adhibito Chriſtianæ religionis iureiurando, quòd fideliter omne aurum miſerit: ilico Reynerus gladium excipiet. Territa mulier ſæueris hoſtium mandatis: cùm uita ſua chariorem maritum, ex morte ſua redimere concupiſceret: mox omne aurum & argentum, ſignatum & informe, adhibito iuramento miſit cum militibus. Rollo mulieris pietate collaudata, Reynerum uinctum iuſsit adſtare. Quid inquit in te Reynere commiſi: ut cum Friſijs me in Vualacris oppugnares? Vides qua fortuna ſis: ferrum ademptum, cum libertate. Aurum tuum, atq́ argentum in manibus meis eſt. Quod in me munus non conferres, in te libet collocare. Liberum te remitto coniugi, ac tuis. Dimidium auri à te accępti, pondus rependo: donum meq́, teq́ dignũ adijcio. Vade memor beneficij: Pótiusq́ quid amicus, quã inimicus poſsim, experire. Ille gratias habens, conceſsit ilico ad ſuos.

Reynerus capitur.

¶ Rothomagũ Rollo cum ſuis occupat. Francorũ Proceres noſcentes mittunt ſciſciatũ, an Regi Francorum parere uelint: Illi autem mox arma obijciunt. Caput. xxi.

ANNVS erat Chriſtianę ſalutis poſt Octingentos No
nageſimus ſextus, cùm Rollo Scaldi flumine ingreſſo
mare petiuit: Sequanamq; quęrit: memor uiſionis ſuæ in Anglia. Pri
mùmq; ingredienti fluminis oſtia, occurrit Gimegia, ſeruorũ Dei ha-
bitaculũ. Inde pacato agmine, mouens, ad S. Vedaſti Capellam per-
uenit. Inde quoq; nihil prædatus, abſcedens, Rothomago appropin-
quauit. Iamdudum plebs omnis, urbana cum ruſtica, loci Antiſtitem
interpellat Franconem: ut pietatis gratiâ ſe medium interponat barba
ræ nationi, ac cõmiſſo ſibi gregi. Nam uiribus armatis occurrere tam
ferocibus hoſtibus, perquam ſtultum habuêre: exhauſti crebris Da-
norum incurſationibus. Non recuſat Pontifex, etiam hoſtia fieri pro
populo. Occurrit Rolloni. Miſericordiam implorat. Facturum popu
lum quæ iubeat: excępta Religionis cauſa. Facilè placatur, quem nul
la arma interturbauêre. Itaq; pacato agmine, ingredit̃ urbẽ. Claſſem
tutis locis iubet collocari. Circumſpicit regionem ſatis quidèm feracẽ,
ſed cultoribus exhauſtam. Videt diſiecta mœnia: ruinas ædificiorum,
quas priores gentis ſuæ incurſiones patrauerant. Vocat in Concilium
Primores. Deliberant, quo ſit opus facto. Vna omnium ſententia: ſe-
des illas capiendas: muniendas præſidijs, armiſq; defendendas. Satis
prædiorum pro numero militum atq; Nobilium. Recordatur ille ui-
ſionis, cum excelſam urbis rupem intuetur: hanc putat eſſe oſtenſam,
ac promiſſam dudum ſibi, ſuiſq; terram. Nec mora: de quiete cogitãt
omnes. Sciunt tamen: multis ac magnis prælijs, cum Regio exercitu,
Rothomagũ occupat. ac cæteris terræ poteſtatibus ſibi confligendum eſſe. Igitur amnis ſu-
periora petentes: expediunt aditus atq; uada: populanturq; uicina ri-
pis loca. Interim fama uolans diffunditur per omne Regnum: ueniſſe
innumera Barbarorum agmina in Sequanam. Reminiſcuntur gentis
ferociam. Prima conſilia: ad ſubmittendum quendam ex ea gente No
bilem, qui ſuperioribus annis locum promeruit in Gallijs. Iam aſſue-
tus moribus Gallorum, manſuefactus quidam uidebatur. Illum roga
runt Franciæ Primores: Tu inquiunt, nationis & linguam, & mores
percalles: Vade ſciſcitatum, quid accępturi in pręcium, terram lin-
quant: in mare redeuntes. Ille ne in ſuſpicionem Francis ueniret: po-
ſtulat duos ex Primarijs, qui ſecum irent comites. Adaquitat ripis: de
proximo cum illis ſermonem habiturus. Et patria lingua, qui ſint, un
de ueniant, quidué petant, rogat. Illi. De nauibus aiunt, Dani ſumus:
quod tibi noſtra lingua loquenti potuit indicare: cultus item noſter,
ac nauium

ac nauium apparatus: ſi unquàm Daniam uidiſti. Venimus poſt acceptam de terra prædam, ſedes in Regno capere. Si quis obſtiterit: arma experietur noſtra. Ille ſubinde. Audiſtis inquit unquam ueſtræ gentis hominē, eaſdem ex ijſdem partes petijſſe: & quibus ille ſit fortunis uſus? Audiuimus inquiunt: ſed malus illum exitus abſumpſit. Dij melius inquit ille ſecum. Tum illis uiciſsim ait. Vultis Regi ſubeſſe Francorum: illiuſq; facere imperata? Illi uerò. Non ea inquiunt lege exiuimus, ut cuiquam ſeruiamus: imperare quærimus, aut certè æquo iure conſiſtere. Quis ait ille, ueſter eſt Princeps, aut Senior? Nullus reſpondent illi. Nam æquo per omnia iure imperamus. Non poteſt inquit ille, ſecum diuturnum eſſe Imperium, quod ſine ordine adminiſtratur. Dani autem è nauibus. Si nihil aliud ſciſcitatū ueniſtis: abite: arma parate. alioqui ueniſſe pœnitebit.

¶ Bello utrinq; parato, congreſſum eſt. Vincit Rollo Francigenas. Baiocum capit: deprędata cum alijs Papa filia Berengarij Principis.

CAPVT XXII.

ILLI retrò cedunt: renunciantes Regi & Primatibus, gentis cum fiducia ferocitatem. Igitur uocātur in arma per Franciam milites. Cōſcribuntur ſtipendiarij. Magnus inſtruitur exercitus. Ipſe inter primos, qui nuncius pridem abierat: in contribules, imo congentiles ire iubetur. Magna in robore eius, ſi modo fidelis perſeueret, fiducia eſt. Conſultus tamen, quid de bello gerendo ſentiret? Reſpondet. Ferox uideri agmen, magno uirium robore: multa bellorum experientia: non ſine magna circumſpectione tentandam pugnam. Tum Rolandus Signifer. Quid inquit, conſilium requirimus ab alienigena? Vulpis uulpi, aut lupo lupus quomodo repugnabit? Noſtris uiribus inſurgendum eſt hoſtibus. Tum ille, illata ſibi contumelia prouocatus: Hodiè inquit agam: ut contemni à quouis non poſsim. Qui uir eſt, arma ac dextram in hoſtem portendat. Rolandus autem cum expeditis cohortibus, in primam prouolat aciem: forti opera compenſans uerba magnifica. Sed non ſic aduenerant Dani: non ita prælijs aſſueuerant, ut Francis cederent. Cadit Rolandus ipſe, cum expeditioribus. Danus ille, quem diximus, in poſtrema acie non ſegniter dimicans: cōactus eſt hoſtibus terga dare. Potitus VICTORIA ROLLO: Quid inquit peccauimus in FRANCOS: ut nos in prælium ſeuocatos impeterent? Pactis conditionibus, quàm armis facilius nobiſcum egiſſent. Ilico caſtris longius euecti: Meldenſe oppidum obſidione cinxerunt. Adeſt Dux Raynaldus: & obſidentes laceſsit. Illi uerſi in oppugnantes, fugant Francos: multoſquè cedunt.

Vincit Francos Rollo.

Raynaldus à quodam Sequanæ piſcatore, qui iam partes Rollonis ſe
quebatur, confoſſus interijt. Inde fluuium aſcendentes, Pariſium con
tendunt. Ordinataquè obſidione, acriter ciuitatem oppugnant. Cun-
què diu ſedendum ſibi ad obſidionem intelligerent: defecturi comme
atus uidebantur. Ilico in prædam exeuntes, Baiocenſem Prouinciam
uaſtauerunt. Habitatores qua poterant armata multitudine occurrũt.
Sed facilè reprimuntur. Baiocum obſident oppidum. Ciues ingreſsi
pugnam, conſerunt cum parte obſidentium. Nam tota agmina con-
currere non poterant. Capitur Boco ex primoribus Normannorum
Ducibus. Senſit damnum in uiro forti Rollo Princeps amiſſo: pactus
què: illo reddito, annuas urbi inducias. Interim ad obſidionem Pariſi-
orum reuertũtur. Qua per annum continuata: cùm pactum Baiocen-
Baiocum capitur. ſibus tempus exiſſet, redit: urbemq́; Baiocenſem capit oppugnatam:
& in præda, primario genere, & ſpecie ſingulari erat puella, Papa no-
Papa puella. mine, Beringarij Principis in Francorum gente filia. Eam ſibi Rollo
coniugem aſciuit: & ex ea Vuilhelmum ſuſtulit filium: uirum præci-
puæ uirtutis: poſt ſe potitum Principatu.

¶ Rollo Pariſios obſidens, miſit qui Ebroicas urbem expugnarent. Alſtenus Angliæ Rex, ſuos rebelles habuit: quapropter ad illorum inſolentiam puniendam, miſit ad Rollonem fœderatum, ut ſua opera adſit. Rollo fidem Alſteno egregiè præſtitit, rebelles uincens: Alſteno Angliam tranquillam relinquens, in Gallias redijt.

CAPVT XXIII.

REVERSVS AD OBSIDIONEM Pa-
riſiorum, quam non intermiſit: partem copiarum mi-
ſit Ebroicas: ad expugnandam ciuitatem. Diu ciues re
ſtiterunt, animati à Pontifice: ut hoſtibus Chriſti ob-
Ebroicas capitur. uiam irent intrepidi. Sed præualuit hoſtium inſolen-
tia. Vrbe capta, Epiſcopus tamen cum ſuis elabitur.
Durante obſidione Pariſiorum, Angli in Regem ſuum Alſtenũ in-
ſurrexerunt: freti temporũ occaſione. quòd Rollo, quem ſciebant ar-
tiſsimo fœdere Regi ſuo inhærere, bellis implicitus Francorum, ſup-
petias ferre nõ poſſet. Preſſus ergò tumultuante Regno Alſtenus, ad
amicũ reſpexit Rollonem: mittens ex fidelibus, qui docerent: qua re-
Anglia tumultu ſedatur. rũ anguſtia laboraret. Rollo fœderũ non inmemor: intermiſſa Pariſi-
orũ obſidione, ad liberandũ amicum, cum omnibus copijs contendit
in Angliam. Et iunctis agminibus, facilè præualuerunt tumultuanti-
bus. Captæ urbes tumultuantiũ: domiti perduelliones ad obedientiã
Regis ſui redire. Rex non ingratus amico; ꝑmittit illi Regni dimidiũ.
deſignat

deſignat urbes, limites facit utriuſquè ditionis. Rollo imperat uictis, obſides ſeruandæ pacis ſtatuuntur. ut diuiſum, & Regi, & ſibi ſint pignora pacis ſeruandæ. Nihil horum recuſatum eſt. Exhibent. Tum Dux Regi. Quando inquit & hoſpitio primùm: deinde frugum impendio, me Rex egregiè & inſigniter munerasti: gratuitam tibi operam libens rependi. ut aliqua ex parte tuis in me meritis reſponderim. Regni partem quam exhibes, non accipio. Totum tibi iure tuo poſſideto. Mihi in Franciam redeundum eſt. Obſides tuorum tibi habeto: quo plures tenes pignora, ſolidiorem pacis habiturus conditionem. Senior ſolutus in lachrymas, quas potuit gratias dixit: Regalibus donis afficiens amicum: quando Regni partem aſpernatur. Vnũ petenti Rolloni libens permiſit: ut qui ex Anglia ſua ſponte militiam eius ſequi uellent, boni Regis uenia uterentur. Valefacto ſic Regi, in Franciam uela pandit: & diuiſis agminibus, partim Sequanam, partim Ligerim: nonnullos etiam ſuorum in Garumnam facit aſcendere. ut unde cunctꝫ prædabundi incederent. Ipſe Pariſium ad oppugnandam iterum ciuitatem contendit.

¶ Franci inducias belli cum Rollone concludunt. Iis finitis, in Burgundiones & Pictauienſes, qui Francis auxilia tulere, uictoria Rollo potitur.

CAPVT XXIIII.

FRANCIAE Regnum ea tempeſtate occupauit Odo quidam ex Regni Proceribus. Sed magno Regni corpore perinde diuiſo, minus poterat. Nam Ludouici Balbi filium, Carolum puerũ duodennem, nonnulli raptum, Remis Regem conſecrauerunt. Cunquè per annos plurimos Normanni Franciam lacerauerint: nec armis diuiſi reprimi poſſent, nouo cõſilio Proceres pactis conditionibus agendum rati cum gente, quam uiribus abigere non poterant. Nam Eccleſiarum incendia, urbium euerſiones, caſtellorum direptiones, cædes exercituum, captiuitates ciuium, miſerabilem Regni ſtatũ fecere. Aduocato igitur Francone Rothomagenſi Archiepiſcopo (qui iamdudum ſe rebus interponens, hoſtium Duci familiarior uidebatur, mittunt illum rogatum, Trium menſium inducias. interim pacis futuræ iacienda fundamenta. Non recuſat Pontifex. Profectus iu hoſtium caſtra, reperit Rollonem non aduerſantem uel inducijs, aut etiam paci. Iam enim reſpexit in ea, quæ uiſio dudum illi repromiſit. Interim Burgundionum Dux Richardus, & Pictauenſium Ebalus, acceptis treugis indignati, quòd non armis potius, quàm pactis ageretur cum barbaris terræ uaſtatoribus uix pacti dies exeũt, & iam prompti cum expeditis cohortibus aſſunt Burgundiones, & Pictaui. Rollo ſibi arbitratus

tratus illuſum, quòd ad arma contrahenda inducię ſumerentur, acrior inſurgit: & equitum ſuper ſe uenientium manum, fortiter in eam uer-
Victor in Francos Rollo. ſus, repellit. Grande agmen peditum à tergo erat, ſegnius accedens: ut equiti laboranti adeſſet. promiſcuum uulgus erat: armati, inermesq́: ut quemq; ſors obtulerat. Vt uenêre ſub aſpectum hoſtium: iam equitum alæ, quæ ante tempus primam pugnam inierant, fuga abiere. Vt poterant pedites hoſtem urgebant. Ibi tum grauior cædes quàm pugna. Miſerabile uulgus, aut equorũ pedibus proterebatur: aut armis exceptum cædebatur: quem fuga ſubducere potuit, tantùm euaſit. Nam in prælio nulla ſalus. Normanni uictores prædam legerunt.

¶ Rollo Carnotum Vrbem obſidens, à Burgundionibus, Pictauijs, & ciuibus ita urgetur, ut in montem conceſſerit: à quo ſtratagemate quodam cum ſuis dilapſus, abſque inſigni clade obſidionem ſoluit.

CAPVT XXV.

INDE Carnotum obſidione præmebant. Pontifex gentis Vuantelinus populum animabat, ſtare pro iniurijs, patriam tueri: Chriſti hoſtibus non cedere: auxilium de cœlo futurum. Interim mittit ad Francos, Burgundiones, ac pictauos: liberationem urbis per ſancta obteſtatus rogans. Adeſt nihil moratus Dux Burgundionum Richardus, cum expedita ſuorum manu. Obſidentes infeſtat: et interim obſeſsis ut erumperent, dato ſigno, intercipere decreuit obſidentes. Ciues cum ſuo Pontifice armati erumpunt: utrinq; oppugnantur Normanni. Diu reſtiterunt. At ubi inſtantius urgebant hinc Burgundio-
Cedit Rollo. nes, inde Ciues: Dux Rollo cedit: magis religioni, quàm armis locum permittens. Conceſsit autem in editiora loca cum agmine ſuo. Quædam autem copiarum eius pars, uerticem propinqui montis, plurimo uix labore comprendit: ac in morem caſtrorum præmuniuit. In ueſperum Ebalus Pictauorum Comes aderat cum non contemnenda ſuorum manu: & uerſus in Richardum, ſtomachatur: quòd non eo expectato eſſet depugnatum. En tibi Richardus inquit (oſtendens partem hoſtilium copiarum monti inſidentem) ſi quid potes, hoſtes in conſpectu ſunt. Ille ut rebus æquaret uerba, ilico cõtendit in montem. Dani fortiter obſiſtũt adeũti. Rapit pluteos, quos illi parabant obſidioni tolerandę, & his protectus, molitur aſcẽſum. At fortius illi reſiſtunt, uertentes in ſui munitionẽ quod hoſtes attuliſſent. Itaq; fruſtrato labore, cùm nox ingrueret, ad Richardũ Ebalus aſcendit, cõmunicatoq́; cõſilio, ac copijs cõiunctis, montẽ arcta cingũt obſidione. Tũ Dani obſeſsi, circũſpicientes, qd agerẽt dubitauerunt. Erat in agmine homo Friſius, inſignis audaciæ, Si inquit inertes durauerimus in lucem, conſumpti

ſumus,

ſumus,non tàm armis,quàm inedia. Conſiliũ ſumamus ex tempore. Stratagema
Medio noctis conticinio,quidã ex nobis, occultis ſemitis deſcendant:
& ubi ſe in tutum receperint,tubis concrepent: ſpeciem præbentes re
deuntis in noſtrũ auxiliũ Ducis. Tum cætera cohors armata, per me-
dios deſcendat,ferro ſibi uiam aperiens. Ceſsit fœliciter placitum om
nibus conſiliũ. Nam ubi iam obſidẽtes, ſtatutis uigilijs ſe in requiem
collocaſſent,inſonuêre tubæ. Ignes circum micuêre. Cohors armata
deſcendit,gladios circumferẽs. Obſidentes inopinato correpto terro-
re,fugam magis,quàm pugnam in nocte parauêre. Igitur Normanni
incolumes peruenerũt ad ſuos. Exorta iam luce,citatis agminibus ho-
ſtes ſuos inſequũtur Richardus atq; Ebalus,adhuc de recenti fuga ſtu
pidos. Rollo iam caſtra firmauit: in circumitu cæſorum animantium
cruentas pelles tendens:ut horrorem prætenderẽt,magis illudens hó-
ſtibus,quàm obſiſtens. Terruit inſolita ſpecies propinquantes. Quis
inquiunt,cruentum hominum genus inſequetur? Quem nõ mouent
mortifera ſanguinolentorum ſpecies caſtrorum? Igitur ad ſua redeun-
tes,liquere caſtris ſuis tum intactos Normannos.

¶ Oblatis conditionibus,à Francorum Rege, Rollo Chriſtianiſmo initiatur: Britannia & Neuſtria donatus. Caput. XXVI.

ROLLO exaſperatus de Carnoti infelici obſidione,ui-
olentius agit. Nam incendijs et ferro omnes quas attigit
populatur Prouincias: urit Eccleſias, ſine diſcrimine ſæuit in omnia.
Rex ipſe quotidianis ſuorum lachrymis motus, iterum uocat Concili
um Principum. Summis de rebus agitur. Ibi una omnium ſententia
fuit: quando inuictam gentem, ferro & armis pellere nemo præualet: Francorum
pactis cũ ea conditionibus agat: ut accæptis ſedibus in Regno, Chri- conſilium.
ſtum incipiat uenerari. Erant qui ſuggererent: Principem gentis, ſi ſa-
crum ſubiret lauacrum, Regis affinitate dignandum. quòd Regio ſan
guine cretus, uiribus inuictus haberetur. Rex ſuorum accepta delibe-
ratione: uocat Rhotomagenſium Pontificem: mittitquè qui mandata
Rolloni perferat. Ille ſelectos aditus obſeruans: Ducem interpellat.
Quid iuuat inquiens Dux fortiſsimè, quotidianis te, gentemquè tu-
am periculis inmittere? Cædibus, & incendijs intendere: rapto uiue-
re? Humanius longè fuerit: pace ſequeſtra cum Francis agere: unis ex
Legibus uiuere: eandem complecti religionem. ut æternæ quoquè
ſaluti & immortalitati conſulatur. Rex tibi magnas offert conditio-
nes: ſi pacem cum RELIGIONE fueris amplexatus. Terram
quam inhabitas, perpetuò tibi, tuisquè iure permittit: Inſuper SO-
RORIVM te ſuum dignabitur. Retulit rem in Concilium omniũ
Procerum

Procerum Dux. Placitas, imò optatas conditiones contemnendas, ne mo putauit. Terra ſatis opima, ſi excolatur: fluminibus ad piſces: ne moribus ad uenationem opportuna: mari patens ad merces conuehẽ das. Nemini uideri mediocre, Regis per germanã promereri affinita tem. Paciſcuntur trimeſtres inducias: ut res ex ſententia compleatur. Perueniunt ad cõmune placitũ. Ibi teſtatur, docetq́ Rollo: Nunquã, niſi prouocatum ſe ad arma ueniſſe. Sic in Vualacris, ſic in alijs locis priorem à Francis irritatũ. Ad ſedes ſe ueniſſe quærendas, patria eie ctum. Quæ ſi dentur: facturum, ne pœniteat Francos, illũ hoſpitio ex cępiſſe. Robertus inter Primores Franciæ Duces, Regias tum uices impleuit cum Pontifice. Terra illi in perpetuã poſſeſsionem de puta ta. Regia illi puella deſpondetur. Paratur regenerationis Lauacrum, imbuitur ſacrę fidei rudimentis. Robertus Dux illum de ſacro fonte ſuſcipit. Nomen illi ſuũ indens: ut ex Rollone, deinceps ſit Robertus. Et tamẽ quia terra cultore uacabat, crebris incurſionibus euaſtata, ne gabat tantæ multitudini alimenta, aliã quoq́ illi ſubijcere conuenit, quæ ſumptus abundè ſuppeditaret. Oſtenditur Flandria, quam non ignorabat Robertus, militaribus ſępe illam expeditionibus pertranſi ens. Non placuit, quia paludibus, & ſaltubus plena, uidebatur infru ctuoſa. Ab occidua regione permiſſa eſt Britannia. Res aũt, ut omni iure conſiſteret, Regis, Archiepiſcoporũ, Epiſcoporum, Ducũ, No biliumq́ iureiurando firmatę ſunt. Neuſtria quidẽ, quam exinde de ſuo nomine Normañi dixêre Normañdiam, facile Regi donum fuit, quòd exhauſta pridem (ut diximus) cultore uacua fuit, excurſionib. Danorũ aſsiduè expoſita. Danos igitur Danis putauit opponendos. Acceſſit Britannia, contumax ſemper Regi terra, ut domaretur. Pla cuit coram rem omnẽ perficere. Vbi in Regium cõſpectum peruenit Robertus, aderant ex Francis Regi blandientes, qui hortarentur Ro bertũ procumbere, Regiaq́ oſculo ueſtigia honorare. Horrebat liber animus, & Dux inuictus, ſeruile miniſterium. Alium ex aſtantibus officio uicarium dedit. Rex illi pedem portendit. Erat is Carolus ſim plex, Balbi filius. Ille mordicus apprenſo pede, Regem reſupinat. In dignati nonnulli ex Francis inſurrexêre. Alij altius ſecũ populi liber tatem, & ferocitatem reputantes, Regem placauêre. Cunctis igitur ex ſententia peractis, Rex in ſua reuertitur. Franco Archiepiſcopus, & Dux Robertus nuptijs peragendis inſtitêre. Quibus etiam ex more perfectis: Dux Normannorum Robertus, à Religione ſumens ini tium, Eccleſias memorabiles ditionis ſuæ, quas priora tempora fœda uerunt, magnificè munerauit, & hac munificentia primos Baptiſma tis ſui dies impendit.

Induciæ.

Rollo Baptiſatur.

Pulchræ coronationes.

¶ Furd,

¶ Furti, per imprudentiam uxoris cuiuſdam Ruſtici admiſſi, nimis ſęuera per Robertum animaduerſio.

CAPVT XXVII.

ROBBERTVS, ex Rollone Dux Normannorũ, cùm regendæ Prouincię, quam Regia confirmatione tenuerat, intẽderet, ſæuerè ſuis interdixit Latrocinia, Furta, & omne genus rapinæ. Sciebat, difficile genti uaſtatrici, quæ bellis, prædis, rapinis, et ſæuitijs tamdiu intenderat, pacatis animis ſedere, longam exuere conſuetudinem. Decreuit, ut Ruſtici colendi agri inſtrumẽta in agris linquerent, et conſuefierent ſui, pręterire non ſua. Ea res longo cœpit uſu firmari. Cùm reuerſus aũt quidam ex agricolis domũ, ab importuna uxore ſua rogatur, cur inſtrumenta ſua nõ aduceheret? Ille Ducis pręcepta prętendit. At illa dum maritus interim domi per ęſtum quippiam ageret, furtim delabitur in agrum, inſtrumenta ſubducit, et abſcondit. ut in reliquum redderet maritum rei ſuæ attentiorem. Reuerſus uir in agros, ubi non repperit quę dimiſit, rem ad loci pręfectũ referebat. Ille aũt Duci prætendit. Vocatus à Duce Ruſticus, preciũ recepit amiſſorum. Iubetur præfectus, ignis purgatione adhibita, furem explorare. Primus conatus irritus fuit. Nã ignis furem nõ prodidit, cùm omnes uillani ſubirent ſcrutiniũ. Id quùm renunciaſſet pręfectus Duci, ille cõuertitur in Epiſcopum Deus inquiens Chriſtianorũ, ſi eſt conſcius ſecretorũ, cur furem nõ prodit? At ille necdum benè firmatum in Religione, non corripuit, ſed cauſam prętendit, quia ignis necdũ furem tetigit. Iubetur diligentius inquirere pręfectus, etiam apud uicinas uillas ſcrutaturus. Nec ſic quiſquàm repertus eſt. Vocatˀ à Duce Ruſticus: Si cui prodiderit, rem in agro eſſe, rogatur? Ille nemini, pręter uxorẽ, dixiſſe reſpondit. Adeſſe iubetur illa. Separatimꝗ́ rogatur, quid egerit cum mariti inſtrumentis? Primùm diſsimulanter reſpondit, nihil ſe noſſe. Sed quęſtionibus adpoſita, furtum fatetur. Tum maritũ Dux clam uocabat. Sciebas inquit uxorem furacẽ eſſe, an nõ? Ille. Sciebam inquit. Cui Dux. Cur criminoſam aut non punieras, aut non deferebas? Ilico iuſſit ambos ſuſpendio necari. Hac ſæueritate, iudicij Legẽ ſanxit obſeruandam fore..

Rollo, Robertus Dux

Superſtitio.

Vana quæſtio.

¶ Roberti coniunx propter ſæueram mariti in duos iuuenes Francos animaduerſionẽ, ægritudinem, ex qua moritur, cõtraxit: quę mors diſsidij cauſam inter Regẽ & Robertũ præbuit. Obiter quædam de Normañis, & obitu Ducis Roberti. Cap. xxviij.

SED & illud cõmemoratione dignũ iudicaui, quid primum pacem turbauerit inter Regem, atꝗ Normaños. Venerant ex Francis iuuenes duo Rothomagũ, ut Giſlam coniugem

Ducis, Regis germanam, ex quibuſdam interpellaret. Mulier incautè formiduloſa, noluit illos in cōſpectum prodire mariti: uerita, ne qđ ille ſuſpicaretur, de occultis à Rege mandatis. Sepoſitos ergò in penitiorem domū, lautè curauit tractari. Normanni qui uiderant ingreſſos: mirati quòd non prodirent in conſpectum Ducis: ſuſpicari cœperūt, agi neſcio quid contra Principem ſuū. Quidam ex ĳs adorti Ducem: Quid inquiunt, aut quærunt, aut afferunt ſecretò ad te ingreſsi? Num te tuorū pœnitet: ut ſecreta cum exteris pertractes negocia? Conſiliaꝗꝫ foueas tuis incomperta? Ille miratus, cùm nihil intelligeret: ingreditur ad uxorem. Vbi ſunt inquiens, Regis quos ad nos miſit nuncios? Pauida mulier, abſconditos producit. Ille, ut ſuſpicionem aduerſus ſe ſuorum purgaret: productos in forum publicū, occidi iuſsit. quòd non in aperto rem omnem peregiſſent. Turbatur anxia mulier: & dolore animi, corporiſqꝫ ægritudinem aſſecuta, mortem obĳt. Rex ab Sororis inmaturo funere, & ſuorum innoxia cæde, iniquum cœpit in Ducem animum. Ea res comperta Roberto Francorū Duci: mandat Roberto Rothomagenſi Normannorum Duci, Nihil pro hac re turberis: quòd infenſus nomini tuo Rex uideatur. Si iubes: Regem cum amicis propulſabo: Regnumqꝫ ipſe inuadam. Cui remandat Normañus. Vltra quàm ſatis eſt curſum tendis. Satis, ſuperqꝫ fuerat, Regem fatigare: ſupra modeſtiā eſt, Regem propellere, & Regium nomen aſſumere. Hanc morū ſæueritate pacem meruit diuturnam. Scribit tamen Sigibertus: per hæc tempora Normannos in Regno ſe uehementer commouiſſe. Ea fuerit eiuſdem gentis alia claſsis: An ex hoc Rothomagenſiū populo: incomperiū habemus. Normanni inquit, per hæc tēpora iterū à Pariſio repulſi: fines Britonū inceſſerunt. Et primo quidèm uictores, inde à Britonibus uincuntur: duobus prælĳs. xĳ. milibus peremptis. Et iterū. Normanni Lotharingiā repetentes: circa Leodium cum Chriſtianis pugnant: & uincūtur. Sunderoldus Moguntinus Archiepiſcopus, à Normannis Vuormaciæ martyriſat. Arnulphus Rex audita cęde ſuorū; à Baioaria contra Normaños pugnaturus mouet cū exercitu ualido. Quos circa fluuiū qui Tilia dicitur, pedeſtri prælio adortus: tantam ex eis ſtragem fecit: ut ex innumerabili multitudine uix ſupereſſet, qui ad claſſem aduerſum nunciū referret. Normannorū reſidui, tranſuadata Moſa, Ribuariam, et Arduennam uaſtando peruagantes, trans mare recedunt. At hæc ego per recapitulationē ab illo dicta accipio: prius quàm Rollo in Neuſtria pacatus, reſidere cœpiſſet. Nā huius inſignis uictoriæ, & noſtri meminere Annales: quæ peracta memoratur Anno. 889. cùm iſta in Robertū Rollonis cōmutatio, et ſedis quietę acceptio, ad. 97. aut ſupra peueniſſet. Sola

Morit Ducis uxor.

Sigibertus, de Normanorū ſtrage

Sunderoldus Mogūtinus præſul

ergò

ergò ordinis, & tẽporũ ꝑturbatio facta eſt; in huius rei à Sigiberto cõmemoratione. Niſi dixerimus: aliã extitiſſe Normañorũ manũ, quę in Germania ſit graſſata: dum in Francia Rollo iã pacatus reſediſſet. Sed nos quę de Roberto ſunt, ꝓtinus cõcludamus. Robertus, ut dicere cœpimus, cõtraxit años, accępta quiete, in extremã uſq; ſenectam. Filiũ, quẽ ex Papa prima uxore ſuſtulerat: in ſpem Ducatus prouexit. Nã inter manus eius iurare fecit Proceres: quòd illi poſt patrẽ fideles ꝑmanerẽt. Ita in Chriſti religione tranſiuit Robertus (uti fidimus) in Regna longè meliora: Dux tẽpe ſuo fortiſsimus, pariter & felicisſimus.

Rollo prius dictus.

¶ Vuilhelmus patri in Ducatu ſuccedit. Britannos rebelles domat. Caput. xxix.

WILHELMVS patri filius in ditione ſuccedit: matre Papa genitus, nobili ſtirpe Francorum: Duplicisq; in ſe Nobilitatis ſanguinem traxit. Eũ ab infantia ſacris initiatũ, in timore Dei pater iuſsit educari, apud uirũ probatæ uirtutis Batonem, gentis ſuæ Comitem. Erat aũt puer ita Religioni deditus: ut relicto ſeculo, cupierit ſepoſitus Chriſto militare, Monachali habitu deſumpto. Sed quia patri erat unicus, ſolum id uotis repugnare uidebatur. Igitur paterna uoluntate, & Procerũ unanimi conſilio atq; ſententia: paternæ ditioni præeſſe compellitur. Nihil tamen mutauit in moribus. Animi integritatem, iuſtitiæ rigorem, frontis modeſtiã ſemper præferebat. Prima illi turbatio fuit ex Britañis: qui nouo Principatu, res itẽ nouas moliebantur: ſubtrahere ſcilicet Vuilhelmo, quam patri ſeruauerant obedientiã. Berengarius, atq; Alanus, Principes extitere factionis atq; rebellionis. quòd dicerẽt, temporaliter ſe Roberto permiſſos, quoad prouincia eius cultui redderẽt: ipſi quamdiu uixit nihil recuſantes. Honori hoc illius tribuerint: quòd in fide permanſerint. Nunc ſe ſolutos uinculo dominationis, libertatẽ ſuã ſine inuidia merito tueri. Vuilhelmus contracto ſuorũ concilio, rem pertractauit. Indignũ uiſum eſt Proceribus: Britones à iugo diſcedere. Quòd ſi à Rege uendicarent: ſatis & hoc durũ uideri: antiqua ditione carere Normannos: nunc ſua ſe temeritate in libertatẽ recipere conantes, aduerſus pręſtitam Roberto patri fidẽ, iuratã filio fidelitatem. Omni odio dignisſimos haberi: ferro & igni ad iuga reuocandos. Igitur paratur expeditio in Britanniam: equitũ, peditumq; copiæ denſantur in cuneos. Britañiam ferro & igni populãt. Britanni urbibus & arcibus cõmunitis, ſe cõtinuêre: nõ auſi in aciem prodire. quòd uiribus hoſti impares uiderentur. Viſum eſt Proceribus Normannorũ: euaſtata regione, ſatis malorum perpeſſos, redire in iuga uolentes. Qua ſpe reducitur exercitus in Normanniam. At præter ſpem accidit: ut dilapſo exercitu, ſecuti Britanni,

Vuilhelmus Dux Normannorum.

tanni, uiciſsim Normannorũ ditionem peruagarentur. Renouantur deinde agmina militantiũ. Reducit̃ in Britanniã expeditio militaris: & durioribus preſſuris Britanni cõanguſtãtur. Igitur rebus diffiſi: Le-

Subigũtur Britanni.

gatos de pace miſerũt. Vuilhelmus conſilio ſuorũ euocato: has illis Leges indixit. Vt aurũ in ſumptus expeditionis perſoluerent. Solita tributa penderent. Alanus in exiliũ abiret. quòd autor coniurationis haberet̃. Berengarius, quòd inuitus (ut cõſtabat) penè rebellaret, in Præfectura ſolita permaneret. His ita compoſitis, atq; à Britannis iam pacis cupidiſsimis comprobatis: Vuilhelmus reduxit exercitum.

¶ Inſurgentes in ſe factioſos Normannos, Vuilhelmus inito bello fugat, & cædit. Caput. xxx.

IAM apud proximos ſermo increbuit: ut proſpiciẽs poſteritati Dux adoleſcens, nuptijs animũ inclinaret. Circumſpexêre omnes: qua ex Nobilitate, domoq; cõiunx illi peteretur. Eualuit nominis atquè uirtutis eius fama inter Francos: primiq; Principes Regni, eius familiaritatẽ inire cupiebãt. Xenia mittere, & accipere, Principali ritu, iam apud Maiores inoleuit. Vuilhelmus multis indies charior pro uirtute cœpit haberi: coliq; ſedulius à Francis quàm ſuis. Quæ res inuidia, ut fieri ſolet, non caruit. Erantq; in Normañis: quibus doleret, quòd Francos, à quibus honorabatur, honoraret. Iam inquiunt, Dux noſter, maiore fiducia reſpicit in Fran-

Normannorũ murmur in Ducem ſuum.

cos, quàm ſuæ gentis Nobilitatem. Materna illum ſuperbia effert: maternum genus quàm paternum facit cõmendatiorem. Quid futurũ, ubi nuptiæ acceſſerint? Extorres erimus: ſolis Francis fides erit: nos uelut ſeruiles contemnemur. Ea reportabimus laborũ præmia, periculorum ſanguinis. Proinde præcurramus inchõata in nos iuga deteriora. Libertati & honori conſulamus. Riulphus princeps erat factionis in Ducem: autorq; conſilij: ut mitterent, qui poſtularent terram à Duce, in Riſlũ uſq; fluuiũ. Sic etiã militarem populũ ſibi magis conciliarẽt: Duci ruricolas relinquerent. ut quandocunq; moliẽti aliquid in ſuos, non inferioribus illi uiribus occurrãt. Audita legatione Dux: cùm nõ ignoraret, quo res illa reſpiceret: conuocato fideliũ Procerũ concilio, ex illorũ ſententia remandauit placidis uerbis. Arma & equi, aurũ cũ

Ducis reſponſio.

argento, & quicquid domi meæ præcioſum eſt: ueſtris cõmodis inſeruiet. Terra quam ſub parente accæpiſtis contenti, militate. Commoda Prouinciæ ad uos pertineant. Mihi inane nomen remaneat Principatus. Vos conſiliorũ participes, mecum unà rem omnem tractabitis. Communia utriſq; pericula. Vobis bellorũ præmia: mihi inanis honor ſufficiet. Hæc tam mollis reſponſio, non ut debuit iram mitigauit, ſed ſuperbiam erexit. Nam ad arma iam conclamantes, caſtra firmabant:

bant: domeſtica bella inchoāturi. Iubentq́ concitò redire nunciū, qui
duriora Duci mādata ferat. Exeat ciuitate: abeat ditione, ad Francos Normanni
ſuos proficiſcatur. Non ferre Danicū ſanguinē, ſubeſſe Franco Princi ad Ducem.
patui. Hoc ſe multis uulneribus egiſſe: ut liberi uiuant. Niſi ceſſerit: fu
turū, ut pœniteat pertinaciæ. Nam ciuitatē oppugnare, & de proximo
capere confidant. Territus hoc nūcio Dux: miſit ad amicos, ut adſint.
Cōtraxitq́ arma, quæ tempus dedit. Armauit ex urbicis, quos militi-
bus inſeruit. Et ut præueniret obſidionē, exiuit in collem: unde proſpi
ceret & numerū, & conatus aduerſantiū. Cernens longè illos ſuperare
multitudine: in proximū ex amicis cōuertitur. Impares inquit ſumus
tantæ multitudini. Cædendum tempori. Ipſe mihi petendus Siluane-
ctenſis auunculus: ut eius adiutus armis, recuperem qua iam me extru
dunt perfidi ditionē. Tum ille. Qua fronte Franciam nos tecum pete-
mus: in qua permanent ueſtigia priſtinæ uaſtationis? Sunt quibus pa
rentes, filios, fratres, cognatos, affines abſtulimus. Illi q̄bus nos oculis
intuebuntur? Itaq́ ſi hoc tibi ſedet conſiliū: ad limites Eptæ fluminis te
perducemus: nos uerò inuentis undecunq́ nauibus, Daniam repete-
mus. Quomodo eñ ſine Duce cōſiſtemus in aliena regione? Quanq́
ſi tibi patrij ſanguinis uigor remaneret: hoſtibus cedendū nō putares.
Dux accepta ab amico contumelia, excanduit. Si hoc inquiens timori
datur: ignauo, nō prudēti: audete ſequi qua præcedo. Et poſtulans ha
ſtam, ſe uertit in hoſtes. Tum idem ille manu iniecta familiarius, Con
ſilio inqt Dux fortiſsimè opus eſt in re tanta. Vide prius, quos ad ur-
bis cuſtodiam delegeris. Conſydera, qui te ſequantur in præliū. Qui-
bus prouiſis, cū inbellem multitudinē urbi relegaret: expeditioribus
ſumptis: concitus fertur in hoſtes. Quos imparatiores deprehendit.
cùm nihil tale proſpicerent. Igitur exemplo & uerbo ſuos commone-
faciens: multis pauci promptiores ſunt inuēti. Nec diu ſtetit ambigua
uictoria: fuſi, fugatiq́, caſtra deſeruere tumultuantes. Plures in fuga, Dux ſuos
quàm in acie ſunt cæſi. Multi perierunt paludibus: aut ripis inmerſi. cædit.
Vuilhelmus Dux fugatis facinoroſis, multiſq́ perditis: incolumem
reduxit exercitum in urbem. Ex illo die conſpectior cunctis, formido
loſior hoſtibus, amicis charior. Nec facilè inuentus eſt, qui prælio la-
ceſſeret: aut coniuratione noua in ſe Ducem prouocaret. Iam ineun-
dis nuptijs animum intendebat.

❡ Vuilhelmi Ducis nuptiæ: Affinitas quoq́ cum Pictauien. Comite, Ludouici item Francorum Regis inſtitutio narrantur. Caput. xxxi.

HERIBERTVS inter Francorū Primores, uir no-
bilis et clarus, filiā Vuilhelmo Duci deſponderat. Rega

li luxu oĩs erat apparatus nuptiarũ. Multi utriuſq; partis Proceres cõ-
uenere. Nonulli ex Francia Principes honeſtabant ſolenna nuptiarũ.
Nec añus euoluit, Vuilhelmo filius ex cõiuge naſcit: quẽ ſacris Chri-
ſtianis initiatũ, appellari iuſsit Richardum. Claruit indies magis atq;
magis Dux Vuilhelmus. Burgundionũ, Pictauorumq; Comites illũ
coluere. Hugo maior in Regno Princeps, familiaritatem eius expete-
bat. Venantẽ aliquando Ducẽ cùm præmonuiſſent, Dux Hugo me-
moratus, Comes Pictauorũ Vuilhelmus, & Heribertus ſocer adiere.
Ille ꝑbenignè exceptos, humaniſsimè tractauit. Inter cõuiuandũ Vuil
helmus Pictauus, Vuilhelmũ appellat Rothomagenſem. Scis qua ad
te cauſa uenerim, Dux inclytè? Affinitatẽ tuã requiro. Neq; interpoſi-
tis nuncijs agendũ putaui. Tuã ipſe dignationẽ adire uolui. Germanã
ſororẽ tuã, ſi uxorẽ mihi ꝑmiſeris: perpetuũ apud me pignus amoris
collocatũ, rectè putabis. Ille tranſuerſo Comitẽ reſponſo, uolens expe
riri: Non conuenit inqt, forti genere natã puellam, leporinis uiris per-
mittere. Vbi uidit cõmotum iniuria Comitẽ, uultũ hilarauit. Cras in-
quit optime Comes, interpoſito meorũ cõſilio, placidè poſtulatis tuis
reſpondebo. Nec mora: cùm illuceſceret, uocato in conſiliũ Hugone
Duce, Heriberto, atq; Procerũ ſuorum magno numero: deliberat uiri
potẽtis inire affinitatẽ: Vuilhelmoq; memorato Germanã deſpondet:
eamq; ꝑduci iubet apparatu magnifico in urbẽ Pictauorũ. Tum uerò
omni rerũ abundantiſsimo ſplendore nuptijs peractis: in diẽ magnifi
cari magis, magisq; cœpit Vuilhelmus Normañus. Erat per id tẽpus
in carcere Rex Franciæ Carolus. Ibiq; cũ defeciſſet: Alſtenus Angliæ
Rex, nepotẽ ſuũ, memorati Caroli filiũ, ut ad Coronã ꝑduceret: non
alio utendũ putauit, quã Vuilhelmo interuẽtore. Paternũ fœdus illi re
nouabat: deprecãs, ut illo interueniẽte, paterna ſceptra Ludouicus me
reret. Et ut Alanus Brito, iamdudũ apud ſe exulãs, ſuo apud Vuilhel-
mũ interuentu, gratiã haberet: patriæq; redderet. Vtrunq; impetrauit
Alſtenus. Nam Vuilhelmus apud Hugonẽ Ducẽ, cæterosq; peregit:
Ludouicus Franciæ Rex. ut Ludouicus in Regno ſuccederet: et Alanus patria ſede potiret. Erat
tñ eidem Ludouico Regnũ inſtabile, propter magnã Primatũ in Re-
gno potẽtiã. Vnde ſibi cõſulendũ putauit, proximorũ Regũ fœdere.

¶ Ludouicus Franciæ Rex, interuentu Vuilhelmi, fœdus init cum Henrico Saxonum Cæſare. Caput. xxxij

PRAEFVIT tũ Germaniæ rebus Henricus Cæſar, gene
re Saxo, eius nominis primus: Ottonis primi pater. Is inter
pellatus per nuncios à Ludouico Rege de fœdere: reſpondit. Nolle ſe
Franciæ rebus implicare: niſi interuẽtu Vuilhelmi Normañi. Ille ſi ſe
mediũ interponeret: fœdus nõ recuſaret. Ludouicus Rex, miſſo ſtatim
nuncio

nuncio ad Vuilhelmum, orabat:ut illi occurreret in pago Baiocenſi. Non cunctat Dux:expeditũ ſumit Comitatum: Regiq́ obuiam proficiſcit. Perbenignè ſeſe ſalutant. Prior Rex. Noſti inquit Vuilhelme frater, qbus Procerũ iacter motibus. Pietatis tuę fuerit:memorem eſſe auitorũ in te, tuosq́ beneficiorũ:ut arma conferas: & fœdera cõcilies, inter Henricũ Germanię Cæſarem, ac me. Ille nihil moratus, quod eſt opis ſuæ promptè pollicet: Regemq́ ſecum orat Rothomagum proficiſci. Vbi annuit:peruenitq́:excepit hoſpitaliter. Diuq́ ſecũ habuit honore Regio:redeuntemq́ in ſua deduxit:& quoties premeretur, denuò exceptum armis tuebatur. Miſit deinde ex fidiſsimis Tetgerũ quendam, ad Henricũ Cæſarem: oratũ, ut fœdere cum Ludouico Rege congredi dignaretur. Erat multa inter Henricum, atq́ Vuilhelmũ familiaritas. Exceptum hoſpitaliter Vuilhelmi nuncium, Cęſar apud ſe aliquot dies perbenignè habuit:unumq́ ex Ducibus ſuis Cononẽ, cum eodẽ remiſit ad Vuilhelmum:mandata uerbis prolaturum. Vbi in conſpectum Vuilhelmi Conno uenit: oſtendit ſe miſſum à Cæſare ſuo:ut quæ Vuilhelmus optaret, perficerent. Occurret, inquit Cæſar meus tibi uenienti ſup Moſam. Tu Regẽ Ludouicũ, fide tua ſuſcęptũ prouehe:ut alternis cõſpectibus perfruantur. Me uerò obſidem, quo uis in loco teneto. Sic enim imperauit Cæſar, ut ſecurior tibi, tuiſq́, ac Regi Ludouico ſit aditus. Miratur Vuilhelmus, quid obſide ſit opus: diſſimulat tamen, ut experiatur:ſi ex animo ſit locutus. Accingar inqt Normañus itineri. Tu uerò in Baiocenſi urbe obſes reſidebis. Tum ille. Quemcunq́ inquit in locum ire iubes, fixus hærebo. At Vuilhelmus comperta ueri conſtantia: Nihil inquit opus eſt ad Henricũ proficiſcenti Vuilhelmo, obſidem ſumere. Inter diffidentes ſic agitur. Ego optimi Cæſaris promiſſa, pro obſide teneo:tecũq́ uolens proficiſcar. Non contemnendã manum contraxit Vuilhelmus. Rex quoq́ cum Magnatibus Franciæ magnas copias duxit. Vbi conuenere Laudunum: mirati Normannorum copioſam Franci multitudinem: Quid inquiunt fiet, ſi fortè, ut fit, iurgiũ conſurgat inter militares uiros unà profectos? Nimirũ ut agnos lupi, uorabunt Normañi Francos. Miſſo nũcio orat Vuilhelmũ:ut ſeparatim tendat: diuerſoq́ proficiſcat itinere ad locũ deſtinatũ. Facilè paret monẽtibus. Igit cùm propinquarent Moſę:pręmiſſo Conone ad Henricũ:pręmonet adeſſe Regẽ, cũ Vuilhelmo. Tum Henricus Cæſar, quẽ multa ſup Vuilhelmo mirantẽ cogitatio fatigabat:ſciſcitat à Conone: qd de amico ſuo Vuilhelmo ſentiat? Quid uiderit, indicet. Tũ ille pręcipuũ domi ſplendorẽ: quẽ præter te nemo Principum ſeruat, miratus ſum. Aurea undiq́ ſuppellex: famulorum ordo multiplex, ac diſtinctiſsimus. Militia inſignis: arma Vuilhelmi apparatus.

terſiſsima. Equi & numero, & precio ſingulari. Tum uerò prudentia
ac mirifica uirtus, oĩa facit commendatiora. Propinquabat inde Vuil
helmus quingentis ſolis equis comitatus. Nã reliquũ agmen præceſſe
rat. Accurrit Conon: & gladio per obſequiũ diſtincto, ꝑducit ad Cęſa
Henricus Cæſar. rem. Ibi ſe amantiſsimè complectuntur. Conſident. Prior Cęſar. Diu
te Vuilhelme frater, fama cognitũ, uirtute probatũ, amicitia noſtra di
gnũ putaui. Nunc corã poſitũ, lætus accipio: gratulatus tibi, mihiquè:
quòd alternis nos uultibus agnoſcimus. Agè fœliciter adueneris: quę
poſtulaueris, facilè ex ſentẽtia habiturus. Tũ Vuilhelmus. Miſiſti Cæ
Dux Vuilhelmus. ſar optimè, Ducẽ præcipuũ, quẽ obſidis loco tenerẽ. Penè iniurius ex
titiſti, firmatæ inter nos amicitiæ. Mihi ad te ꝓficiſcẽti, nullo opus erat
pignore. Tu tamẽ qualicũqꝫ id egeris cõſilio, quod meũ fuit exhibui:
illũ itineris ducẽs comitẽ, quẽ manere uoluiſti oppignoratum. Adeſt
Rex Ludouicus: tibi quandocũqꝫ uolueris occurſurus: & ꝗbus uelis
cõditionibus tibi per me fœderandus. Cęſar ſubinde. Craſtina in uici
nã urbẽ nos uiſuri occurramus. Tuũ erit, quas uoles fœderũ Leges di
cere. Hac ſermonũ uiciſsitudine fruẽtes, diu familiariter collocuti diſ
ceſſerũt: in craſtinũ reddituri colloquiũ. Cùm aũt abiret Vuilhelmus:
Saxones irrident Normannos. erãt inter Saxones ꝗ dicerẽt Cononi. Ea uerò eſt magnificẽtia, quã in
cœlũ tuliſti: ꝗngentis accedere militibus. Vuilhelmus & ſi exaudiret
linguã Saxonicã per Danicã, diſsimulãter tñ abibat. Poſtera luce prę
miſit in urbẽ militũ ualidã manũ: ut loca caperẽt uenturo exercitui. Il
li tũ ferocius agebant: aſſueti portas cõuellere: muros diruere: & inſo
lentius in captis urbibus agere. Præuenerat cæteros Henricus Cæſar:
Normannorum inſolentia. et exaudita per clamorẽ tumultuoſum Normannorũ inſolentia: iubet
egredi Cononẽ, & interdicere uim atqꝫ ferociã. Ille profectus ad Vuil
helmũ, orat: iubeat cõquieſcere uim militũ, ne ad tumultũ res perueni
at. Vade inq̃t Cononi: dic uerbis meis: ut modeſtius agant. Ille conci
tò. Iubet inq̃t Vuilhelmus, & ego rogo: ut moderantius agatis. At ni
hil illi auſcultabant: frangunt: expellunt reſiſtentes: aſsiliũt. Reuerſus
ad Vuilhelmũ Conon. Per inquit Deũ, & ꝗcquid ſanctum eſt, oratus
adſis. ne Conuentus pacis gratia inſtitutus, in magnum & cruentũ bel
lum exurgat. Tum Vuilhelmus, miſſo per manum Cononis gladio,
iubet quieſcant. Ille enſe uiſo, mox uultus deijciunt: modeſtius agũt,
militaremquè diſciplinam impleuêre. Voluĩt Dux prudens Vuilhel
mus, Saxonibus oſtendere cõtemptoribus ſuis: quibus militibus rem
ageret. Conueniunt unà Reges. Vltrò, citroquè uolant munera alter
natim. Colloquuntur ubi conſidunt. Conueniunt de fœdere. Interpo
ſitum firmatur de more. Dum Reges de fœderum medio colloquunt:
Duces circũſtantes, et illi inter ſe ſermonẽ cõſeruerunt. Inter Saxones
quidam

quidā Dux Hermañus, Danica lingua ſalutat Vuilhelmū. Ille ſciſcitatur: Quonā pacto ſit Saxo compos linguę peregrinę? Illā inqt inuitus perdidici. Nā graui captus pręlio, in Daniā ptrahor: ibicꝫ diu tentus, in ſermonē gentis cōalui. Noui ergo & uim militū, & patriā tui regionē: martiūcꝫ genus, unde prodiiſti. Interea Conon circumſtantibus: Quid inquit uobis uiſum eſt ſup Vuilhelmo: quem heſterno ueſperi contēpſiſſe uidebamini? Non inquiunt putauimus, tantū eſſe ſplendoris in eius militia, quantum conſpeximus: nō eas opes quas uidimus.

¶ Vuilhelmus Dux, Regi Francorum Ludouico, paruulū baptiſmo leuat. Gemmeticum cœnobiū reparat. Richardo filio in Principatu ſubſtituto: ipſe Monachaiui ſe dedere cupiebat. Caput. xxxiij.

SOLVTO Regum Conuentu, Rex Ludouicus Lugdunum uſcꝫ perducitur. Ibi occurrens nuncius, affert: Regem nato filio eſſe auctiorem. Exhilaratus, Vuilhelmū interpellat: Multis inquit obſequiis hactenus me tibi deuinxiſti: domi tuæ fouiſti: armis tutatus, magno nūc fœdere extuliſti: Vnū oro, ut paruulū, quem mihi dignatus eſt dare Deus, fonte ſacro excipias: pater illi alter futurus. Non abnuit Dux. Profectus in locum paruuli baptiſandi: ibi à Pontificibus, cæteróqꝫ nobiliū cætu dignanter excipitur. Quod ad Religionis officium pertinet, ex more implet. Paruulus præeunte Vuilhelmo patrino, Lotharii nomen accæpit. Quo ſoleñiter, atcꝫ legitimè impleto miniſterio, Dux ad Regem reuertitur. Ibi ſuper omnibus Rege gratias agente Duci: reſpondit. Ego tibi, tuiſcꝫ Rex optime debeo: ut quoniā tua in ditione ſedes accępi: tibi, tuiſcꝫ pro uiribus inſeruiam: idcꝫ ſedulus implebo. Si quis in Regno motus ſurrexerit: primus ego excipiā, nihil recuſans, modo intelligam. Has tibi militum deuotas manus agnoſce. Oſtendebat inter hæc aſtantium ſuorum longè ac propè magnam multitudinem. Proceres Regni has uoces nō uno accępere animo. Nam fuere, qui non æquè Regem ferrent dominantem. Sed interim continuere molitiones: Normannorū arma ueriti: quæ ſenſerant. Dux à Rege dimiſſus amiciſsimè, redit in ſua. Reuerſus, à ſuis alacriter excipitur. Intendit deinde reparandis Legibus, quæ per abſentiam eius antiquatę uidebantur. Religioni potiſsimū adiecit animum. Gemmeticum erat illic quondam Monaſterium, Danorum uaſtatione ſubuerſum: cuius loci fortunam duo Monachi ingemiſcētes, cœperūt ſuis manibus euellere dumos: nouare agros. Quo in labore forte tranſiēs, eos deprehēdit Dux Vuilhelmus. Sciſcitat̃ qd parent? Audit fortunā loci. Ingemiſcit. Pollicetur reparationē. Nec differt promiſſum. Oratū mittit ſororiū ſuū Pictauiæ Comitē; ut Monachos de uicino mittat

Gemmeticum inſtauratur cœnobium.

Cœnobio.

Cœnobio. Veniūt duodecim ſub patre Martino. Cui deinde Dux crebrius aſsiſtens homini, ſe familiariſsimè inſinuat. Non eſt intermiſit animo propoſitū Monachale, quod puer conceperat: ſed ob accepti Principatus nouitatem, uſq; in uirilem diſtulit ætatē. Martinū igitur

Dux. cœnobij patrem ſecretius conuenit: Quid eſt inquiens pater optime, quòd in unicæ fidei religione, tam uarij cultus perſeuerant Monachorū, Clericorum, Populi? Cur non, qui unū ſperant ac credunt: uno eti-

Abbas. am Religionis ritu perdurant? Tum ille. Magnus inquit Paterfamilias, qui nutu ſuo tremefacit orbē: in magna domo Eccleſiæ catholicæ, multiplex depoſcit miniſteriū. Ipſe tibi ſis exemplo. Habes qui tibi ſeruiant in cœnaculo: ſunt qui miniſtrant in diuerſorio: alij etiam in atrio atq; ſtabulo famulantur. Sunt qui te ſequuntur in expeditionem militarem. Quid igitur mirū: ſi cœleſtis ille Princeps, uarij generis miniſte-

Dux. rium depoſcit in Eccleſia? Ilico Dux ſubijcit. Olim quum puerū agerem, hoc mihi uotū erat: relicto ſęculo, uitā ingredi Monachalem. Sed obſtitit deſyderio meo parens, Proceresq́;, meq́; nolentē ac repugnantem, ſibi conſtituere Ducem. Nunc uerò iam mihi, meq́; redditus poteſtati: filiū habens, quem ſubſtituā: cur non impleam ætate florenti, quod incipiente cupiebam? Stupebat hęc audiens Abbas: & intuitus

Abbas. Ducem: Quid inquit optime Princeps audio? Zelum quidèm collaudo: ſed non dedigneris interponere conſiliū Seniorū. Tecum cogita, quis rerum futurus ſit ſtatus: ſi quod concępiſti, impleueris: quę in nouitate & mutatione Principatus, rerum omnium turbatio. Meminiſti quid patereris in primordio ditionis: idipſum proſpicere conuenit, ne accidat filio. Multos interim Monachos ſecurè facies Domino famulari. Impar longè meritum erit apud Deum: paci temporum cōſuleres & multos in Religione fouere, ac ſeculo, quàm ſi unus ipſe in angulo degens, perturbata regione, cū cæteris fias inquietus. Confer interim, quid ſimile ſit: mille milibus ſine ſuo periculo conſulere, quàm uni ſibi uix quieturo. Mouit Ducem ſermo Senioris: ſed non uſq; adeo pmouit, ut dimoueret à ſententia. Exeuntis deinde Eccleſia, prouoluti pedibus fratres: dignetur rogant, Diariā prandens ab illis accipere: quod charitas offerat, non quod delitiæ præparent. Ille uerò reiectis precibus, Rothomagū properabat. Nec longo poſt tempore, ruffa bili ta-

Dux ægrotat. ctus, torquetur doloribus. Idipſum interpretans ſibi accidere: quòd nuper Fratrū à ſe charitatem repuliſſet: cùm illi offerrent, monſtrante dilectione, quod poterant. Infirmatus, iuſsit adeſſe Concilium Procerum: puerumquè RICHARDVM, quem ex uxore ſuſtulerat:

Dux ad Proceres. indole præcipua, ac facilè liberali. Tum ſic exorſus. Ego inquit, ut meminiſſe plærique poteſtis, ex puero aliud mente concipiens, aliud

à uobis

à uobis ſubire cöactus ſum: Nunc præſentis ſtimulo ægritudinis ſuauiter admoneor à Deo: ut quod in uoto ſemper fuit, aliquando procedat in opus. Igitur ſi mihi miſerante Deo longior uita fuerit, relicto ſeculo, et hoc, quem non uolens egi Principatu, Deo ſeruire conſtitui in ſanctitate & iuſtitia: ſumpto habitu Monachali. Vnum oro: Siue pèr mortem carnis imperante Deo nũc finiero: ſiue morte ciuili, relicto ſeculo à uobis abiero: in utroq; caſu, filium quem genui, huius mei Principatus fouete ſucceſſorẽ. Ingemuêre qui audierant. Tum unus, quem præ cæteris maior autoritas fulciebat: Quid eſt inquit optime Dux, quod aures noſtras tam triſti ſermone concutere potuiſti? Vitam tibi imprecamur omnes: idq; certó ſperamus longiorem. Vix mediã ætatem attigiſti: confidimus te breui tuæ reddendũ incolumitati. Cæterũ quod de mutando uitæ ſtatu inſeruiſti: pone uotum. Non ſuſtinemus audire: nec ſinemus impleri. Quid em̃ erit nobis mutato Principatu? Si imperet tibi Deus: ſuſtinendũ eſt. Quod uerò tu tibi conſtituis ob tuam quietem, infinitæ multitudinis conſulturus incolumitati: ſi ſapis, poſthabebis. De filio aũt tuo quod uolebas: iam impetratũ puta. Perennem tibi ac diuturnam uitam ſperamus. At ubi tu nobis ablatus es: aliũ te iam cernimus ex tè natũ filiũ. Iam Principẽ habemus, cui quam primùm uoles ſacramẽta reddemus. Igitur ut Ducem propoſito auerterent: & ab infirmitate quantum poterant releuarent: Proceres Normannorum ac Britonum uolentes iuſiurandum Richardo filio præſtiterunt: poſt parentem non aliũ ſe habituros Principem. Quibus rebus ex ſententia peractis, in ſua quiſq; diuterũt. Vuilhelmus ad incolumitatẽ reuerſus, ſuorũ quieti cõſulebat. Nec ſuorũ modò, uerùm etiã perfugiũ erat uicinis & longinquis calamitoſis. Quæ res exitio cius uiã inſtrauit. Nam ſi non illũ pietas aliena traxiſſet, talem, ac perpetuum uitæ exitum nõ inueniſſet. Parum eſt autem terrenam ditionem habere temporalem, properanti ad cœleſtem ſine fine manſionem.

Procerum unus.

¶ Herluimo in ablatam arcem Monſtreoli, Vuilhelmus recuperat. Caput. xxxiiij.

HERLVIMVS erat quidã ex Franciæ Proceribus, quem Arnulphus Flandriç Comes bello pręmebat. Arcemq; Monſtreoli appellatam, expugnatam abſtulit domino ac poſſeſſori. Ille rebus exutus, proximum ſibi ſuperiorem Hugonem magnum Ducem adijt: cauſam exponit: quęritur iniuriam: implorat opem. Sed ille aures precanti clauſas habuit. Herluimus Normannorũ Ducem, patrem afflictorũ, refugium oppreſſorum adit: auxilium implorans. Quando inquit ille, Principum tuorũ obſequio deuinctus es: cur illis prætcritis, extraneũ, & nihil tibi debentẽ inuocaſti?

Ego

i.i.

Ego ait ille, Hugoni Duci iam preces cum lachrymis obtuli: ſed reie-ctus ad te uenio. Reuertere inquit Vuilhelmus ad Hugonem: & itera ta prece interpella: & quicquid reſponderit, mihi renuncia. Abijt ille, congeminatis precibus apud Ducem: ut paruulorũ, uxoris, ac ſui miſeratus, innocentem tueatur: & ad ſui iuris receptionem opem dignetur impendere. Hugo interpellatus, reſpondit. Quid eſt, quòd me frequentatis precibus impellis in Arnulphum? Poteras iamdudum tacita cogitatione deprehendere quod dicam. Eo mihi fœdere iunctus eſt Arnulphus: ut in eum arma producere, aut contra eum ſtare quouis pacto non liceat. Quid ergò Herluimus ait, ſi defenſorem inuenero? Num contra te uidebitur egiſſe, qui mihi in Arnulphum afferret præſidium? Hugo neminem ſupereſſe arbitratus: qui aut poſsit, aut uelit Herluimum in Arnulphum ducere: confidẽter ait. Quiſquis tibi fuerit auxilio, non mihi erit iniurius. Ea cùm Vuilhelmo renũciarentur: Non erit inquit indefenſa iuſtitia tua. Ilico parari iuſsit ex Britannis, Normannisq́ exercitum: & pro Herluimi cauſa hoſtilia denunciari, Flandriæ Comiti Arnulpho. Tum expeditionẽ facta, duxit in Arcem Monſtreoli: & circumequitans, loci munitionem conſyderabat. Ordinataq́ oppugnatione, euocauit agmen expeditiorũ: quos ſcandendis uallis, ſuperandis muris, apprehendendis munitionibus nouit induſtrios: quibus ait. Si benè uos noui, nõ diu ſtabunt in oculis ueſtris munitiones circumpoſitæ. Ite: & palos extractos, ante pedes meos producite: captos ſimul propugnatores adducite. Hoc ſegnius dicto prouolant milites parere Ducis ſui iuſsioni. Scandunt, reluctantibus hoſtibus propugnacula: ſcuta obijcientes ictibus. Capiunt ſine dilatione prima munimenta. Procurrunt ad penitiora præſidij: captosq́ Arcis propugnatores extrahunt: palos cõuellũt: & ad pedes ſui Ducis proijciunt. Ille collaudatos, iubet opima præda munerari. Tum acceptũ per manus Herluimum, reducit in arcem. Inſtruitur prandium comeſturis. Inter prandendum rogat Herluimum: Si quid ultra ex ſe depoſcat. Ego inquit optimè Dux, quantum tibi debeam, ſatis intelligo. Si quid in me eſt obſequij, tibi per reliquam uitam militabit. Non ignoras, mihi inutilem in reliquum Arcem fore: quam etiam integram ab Arnulpho tueri non poteram. Tui ſit arbitrij, tuæq́ poteſtatis: tibi illam permitto. Ille refert. Non hac lege ueni ut mihi pugnarem. Integrum in te meum eſſe cõſtitui beneficium. Infirmatas munitiones per expugnationem, ipſe meis impenſis reficio. Manum ualidam, quæ tuo etiam arbitratu ſatis ſit ſeruando, tibi relinquo: commeatus abundè præbeo. Si uaſtauerit fines iterum tuos Arnulphus: cum exercitu reuerſus, efficiam: ut illũ pœniteat ſuæ graſſationis. Si rurſum oppugnauerit:

Monſtreoli capitur.

Ducis beneuolentia & liberalitas.

uerit:nouum tibi præſidium ex me non deerit. Quòd ſi inducias quę-ſierit:nō negabuntur. Si cauſam patietur iure agere: adero uolens placitis tuis. Et ſi quid quæris: ecce promptus prębeo. Stupefactus Herluimus liberali promiſſo: ſeſe cum ſuis proiecit ad pedes Ducis: ſummū max. Deum implorans: ut pro ſe reddat quæ meretur Duci. Conſtitutis impenſis reparandæ munitionis, ac deputatis militibus qui manerant in pręſidio: cōmeatuq́ plurimo importato, in ſua Dux reuertitur.

¶ Arnulphus Flandriæ Comes, quod non uiribus, inſidijs tentat: quibus Ducem Vuilhelmum proditoriè interimi curat. Caput. xxxv.

NEC longo poſt tēpore, quia Arnulphus Duci uiribus par eſſe non poterat: reſpexit ad inſidias. ut dolo ſubuerteret, quem uincere uiribus haud poterat. Nouit autē in Francię Proceribus eſſe non paucos, quos obliqua inuidia mordebat Vuilhelmi gloria: quibus etiam, eo perdito, opus eſſet, aut certè non iniocundū. Mittit ergò Vuilhelmo legationem, cui adeſſe iuſſus eſt Herluimus. Orator quantum potuit Oratione præmiſſa, obſequia præfatus, purgabat Arnulphum: quòd ignorauerit Herluimum, id quod apparuit, illi tam eſſe deuinctum. Proinde remittere culpam Herluimo, ut Vuilhelmum promereatur: cui eſſe cupit perquàm familiaris. propter uicinam utriuſq; ditionem: pluribus profuturam, terram utriuſq; poſsidentium, amicitiam. Scire Arnulphum, quæ pacis ſunt & iuſticiæ, nō detrectare Ducem Vuilhelmum: nec refugere: illum habere cauſæ ſuę arbitrum. Inducias triū menſium paciſci: & tempore medio locis opportunis poſcit Conuentum. Hæc quàm maximè potuit, blanda uoce locutus, uultum demittit. Dux primùm ſciſcitatur Herluimū, quid ſentiat. Ille & ſi dolos ſubeſſe uereatur, non audet præiudicare Duci. Tum conuerſus in ſuos Vuilhelmus. Quandoquidē inquit, uitæ meę notum peruouiſtis: orare quæ ad pacem ſunt, debetis uniuerſi: & ego inter primos pacis Autor, conſtitutos pacis tractatus non recuſare. Itaquè Inducias permittit: locum Conuentioni deſignat. Nuncius reuertitur ad Dominum. Vbi dies aduenit: Dux copias neceſſarias in armis habuit: illiſq́ aſſumptis in pagum proficiſcitur Ambiacenſem. Ibi ad Sumæ fluminis ripam caſtra collocat. Ex aduerſo Corbeiæ tetendit Arnulphus. Erat in Sumæ fluminis medio inſula: quam fluctus exæſtuans ab olim proiecit: hanc petit Arnulphus, quatuor ſolis comitatus. Oratq́ Ducem: ut duodecim numero ſtipatus, dignetur occurrere. Ille non recuſat: nihil præter pietatem uerſans in corde, cùm alter dolum machinetur. Sed quis ſubeſſe uereretur? cùm numero militum Dux pręualeret. Venitur in colloquium. Tum prior Arnulphus. Vides inquit

Orator Arnulphi.

Dux.

Techna inſidiarum.

Arnulphus ad Ducem. des inquit optimè Dux, ætatem meam: uides confectum morbo corpus (podagroſus enim erat) & ideò temporum meorum, etiam ſi fieri poteſt ſequentium, pacator eſſe debeo. Ab Herluimo multis affectus iniurijs, ad arma perueni. Omnem illi noxã tui cauſa, ecce iam remitto: illumquè in te ex hoc die amicũ adſcribo. Modo apud te quod poſtulo, fac impetrem. Te patronum inuoco: ad te multorum preſſus iniurijs refugio. Nôſſe potes, quibus in me animis ſit Hugo Dux, atquè ex Primoribus cæteri. In te uno requieſcã. Sume clientem, ut poſt me, quem ſine prole non ignoras, ditionem tuæ meam coniungas. Proderit Patriæ, talem in hæc tempora ſuſpicere patronum, tunc etiam Dominum uenerari. Crediderat ex animo locutum, pietate plenus Dux

Chriſtianiſſimi ſimplicitas. Vuilhelmus: & qui nullo unquã tempore dolum cogitabat, præſumere non poterat de homine tam blando. Tum refert iſta Dux Vuilhelmus.

Dux Arnulpho. Ego ut tibi concilietur Herluimus, ex animo eam ſolam profectionis huius cauſam habui. Hoc aſſecutus, ſatis magnum itineris pręmium accæpi. Pacem tecum: atq; ſi fieri poteſt, quod in me eſt, cum omnibus non recuſo: eamq; modo largior: & accipio. Si fœdera cupis inter meum, ac tuum Principatum: non abnuo. At in eam rem opus eſt adhibere conſilium Procerum. Regionem tuam poſt te non requiro. Sit tibi longæua. Pacem ſi ex animo quæris: ilico ex me putato conſecutum. His atq; huiuſmodi in aliquot horas producto ſermone, amplexati diſceſſerant. Arnulphum duo ex ſuis in nauiculam inter manus deportabant. Vuilhelmus quoq; duodecim comites ire iuſsit in unam: ipſe cum ſolo remige conceſsit in alteram ſcapham. Vbi iam medium amnem tenuiſſe uidebatur: accurrunt quatuor Arnulphi milites, armati dolo, gladijs ſub ueſte contectis: Acclamant à ripa: Optime Dux, quod præcipuum erat inter uos, unum omiſſum queritur Arnulphus. Digneris adeſſe paululum. Nam Senior noſter, ut uidiſti claudus: non ueniendi ad te, ueniam deprecatur. Nosq; pro ſe miſit, tibi dicturos quod ſupereſt. Credidit uir innocuus: & flexit in inſulam. Duodecim milites eius medium adhuc amnem, nihil ſuſpicati, te

Ducis Vuilhelmi mors Anno Chriſti 943. nuêre. Vbi propius Dux acceſsit: eductis gladijs, confodiunt uirum omni uirtute incomparabilem, omnium ſęculorum Ducem dignum memoria ſempiterna. Stabant agmina eius in armis, ripa ab altera: & ingemuêre altius: quòd flumine diſcluſi, adeſſe Principi ſuo non poſſent. Serius aduecti de medio amne duodecim ſatellites: palpitantem inueniunt. Perfidi latrones cum Domino ſuo ad cohortes ſuos reuertũtur. Ita perijt uir incomparabilis, exitu plus quàm miſerabili: dum hoſti fidit: uidente & nihil potente forti exercitu ſuo per amnem diuiſo. Exanime corpus reuehunt mœſti ſatellites. Rimantur cruore per

fuſum:& multis cum lachrymis nudantes, inueniunt in lumborũ ſtropheo clauiculam argenteam. Mirantibus quid foret: ſuperuenit Camerarius miniſter: qui ciſtellam in penitioribus eſſe affirmabat: quæ ueſtem includeret monachalem. Conuenit turba multa Procerum: atquè ex omni ditione plebs uniuerſa: impoſitumq́ feretro corpus, templo Mariæ Rothomagi tumultuandum intulerunt. Richardum inde filium, cui iamdudum uiuente adhuc patre, ſe Proceres adſtrinxerãt, in patris locum Ducem ſibi conſtituerunt. Erat autem poſt natum mundo Chriſtum. 943. annus Kal. Ian. cùm cæderetur.

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, Rerum Noruagiæ geſtarum LIB. III.

PROLOGVS.

COLLOCATIS iam Normannis per littora Galliarum, in eam Regionem quę prius Neuſtria, de illorum nomine nunc dicta Normannia: prius quàm cœptæ ditionis ſucceſsionem exequamur: paulò nobis ad ſuperiora redeundum eſt: ut Noruagiam, quam cœpimus, per Antiquitates eius recenſeamus ordine ſuo. Quanquàm turbulentiſsima illa tempora fuerant; languente Orientali Romanorum Imperio: & ſub Saracenis miſerabiliter laborante. Romanum autem Occidentale Imperium, in ſtirpe Carolina poſt Arnùlphum ita contabuit: ut in contemptum omnium prouenire. Summi Romæ Pontifices, ita uertiginoſo impliciti ſunt malo: ut per ſucceſsiones multas, prædeceſſorem ſuum quiſq; in maledictionem & execrationem deuocaret. Cùm in Italia Berengarij, in Germania Hungari Romanum fatigarent Imperium. Et in Gallijs nihili erant res militares. quùm Primores aduerſus Carolum Simplicem, & filium eius Ludouicum, de Regni ſumma contenderent: Normanni ſuam regionem tutarentur. Per quæ tempora: cùm rebus externis magis, quàm domeſticis Danorũ atq; Normannorum Reges ſtuderent: tam uacui reperti ſunt Annales, ut uix Regum nomina reperiantur. Multæ per ſingulos annos Borealium factæ ſunt excurſiones. Nunquàm enim quieuit gens illa: donec Chriſti fide germanicus ſuſcępta, manſueſcerent: diſcerentq́; ſuis contenti, aliena non quærere. Aſpectabat deſuper DEVS, tantam gentium in Chriſtianas prouincias crudelitatem. Non enim ſatis erat à Danis atquè Normannis uaſtitatem perpeti: Vuandali quoquè gentili adhuc errore ſordentes, immanitatem ſuam in uicinos exercuerunt. Su- Supra lib. 2. cap. 32. & ſe.

per omnes uerò Hungari, gens Scythica, illis tēporibus incubuit Germaniæ. Quis non putaret tunc miſerabilem Chriſtianiſmi per Saxoniam ſt ū? Cùm hunc Normanni, inde Hungari premerent: igni, ferroq́ꝫ cuncta peruaſtantes. Occulta Dei iudicia quis explicabit? Qui Hebræis olim inmiſit Chaldæos, Græcos, Romanos: quos in diuinis Scripturis appellat miniſtros ſuos: cùm tamen illum ignorarent. Ille inexplicabili conſilio, Chriſtianis Prouincijs primùm Gotos per Italiam: deinde Vuandalos per Aphricam: poſtea Hunos per Gallias: & nunc Hungaros per Germaniam diffundit. Nec ſatis uaſtitatum terræ inmittunt: ſi non etiam à mari ueniant, qui ſanguinē hauriant Chriſtianum. Quid inter hæc dicemus? Niſi, quia electos ſuos Deus, in clibano mundanæ tribulationis excoctos, per ignem & aquam uocat in refrigerium æternæ beatitudinis: præmonitos, quia non ſunt condignæ paſsiones ad futuram gloriam, quæ reuelabitur. Quis etiam inter hæc non miretur ſtudia Apoſtolicorum interim in Boreali mundo uirorum? Nam Dani & Normanni foras prodeuntes, in alienas ſæuiunt prouincias. Interim Anſcharius, Rembertus, Vnni S. Pontifices, ſuæ legationis explentes munera. Danis, Suedis, Normannis regnum prædicarunt immortale. Et quando illi exierunt ad alios euertendos: ſancti Pontifices in uiſceribus Prouinciarum ædificandis, & in Chriſti religione eis imbuendis, qui domi remanſerant, inſtiterunt.

Marginal note: Occultum iudicium Dei.

¶ Adalſtenus cum Noruagiæ Rege (cuius nomen ſupprimunt Annales) pactis conuenit ſuper Regno Angliæ, teſtamento Regi Daniæ legato.

CAPVT I.

CONRADVS ex Carolina ſtirpe nouiſsimus, Romani nominis dignitatem per Germaniam tenuit: cum Berengarij in Italia tumultuarentur: Daniæq́ꝫ Rex Gormo regnaret: qui filiam Regis Angliæ Edelbrandi, Thiram nomine coniugem haberet: ex qua filios ſuſtulit Haraldum, Kanutumquè. Sed poſterior ante patrem uita functus eſt. Prior autem cùm in armis exercitatiſſimus haberetur: iam tum ſub patre tantum nominis promeruit, ut auus illū maternus Angliæ Rex, exhæredato filio Adelſteno, ſcriberet hæredem. Sed cùm Haraldus Danicis atq́ꝫ Borealibus rebus implicaretur: Edelbrandusquè auus decederet: Adelſtenus proiecta membrana paterni Teſtamenti, Regnum aggreſſus eſt adminiſtrare. Rex autem Noruagiæ (cuius nomen ſupprimitur Annalibus) audito, quòd Rex Angliæ rebus humanis conceſsiſſet: Regem Daniæ, quem ſcriptum hæredem audierat, in remotis agere cerneret: nec ignoraret, ignauum hominem Adelſtenum: quem ſuus etiam genitor Regno imparem iudicaſſet: quantam

Marginal note: Daniæ lib. 4. cap. 18. b

quantam potuit inſtruxit, armauitq́ claſſem: mouens in Angliam: cui
us portus iam noſſet. quippè qui crebris expeditionibus cum Dano-
rum Regibus in ea militaſſet. Adalſtenus autem ignauus Rex, cùm eti
am ſeipſum non ignoraret: nō armis, ſed pactis agendum cenſuit cum
hoſte. futurū ratus: ut mollioribus hūc conditionibus placaret, quàm
Haraldum Daniæ Regem: qui omne ius ſolus ſibi Teſtamento con-
ſtituit uindicare. Itaq; miſsis ad Noruagiæ Regem Oratoribus, collo-
quium depoſcit. Conuenitq́ poſt multa inter eos: ut Adalſtenus Re-
gno per ſua tempora potiretur: ſed ad nutum Regis Noruagiæ, quo-
cunq; deuocaretur, arma mitteret auxiliaria. Interim certus ſucceſsio-
nis, prę́ſtolaretur eius. Et ut exhibito Regem placaret miniſterio: ob-
tulit educationem in Angliæ Regno filij eius Aquini. Quem ſuſce-
ptum, Regia munificentia ut proprium excolebat. Re autem uera ob
fidem habiturus. ne quid ille foris moliretur. Simul & præſidium cer-
tius demoraturus: ſi quando Rex Daniæ Haraldus, Angliæ incum-
beret. Cupidus perficiendæ rei Rex Noruagius, conditionem accæ-
pit. ne Haraldi interuentus cuncta diſijceret: fretus etiam armis An-
glię, in eum ſi quid nouaret. Vtq; magno ſibi pignore hominē deuin-
ciret: filium proprio ſpiritu chariorem, Anglo tradit educandum: ob-
ſidem præbens, qui debuit accipere. Sed effecit rei properantius per-
ficiendæ deſyderium: ut pactis memoratis omnia firmarentur. Haral-
dus autem Daniæ Rex, compoſitis iam rebus in ea prouincia, quam
tentabat: exercitum reduxit in Patriam. Audiens quantum amiſit in
ſuis, dum inhiaret alienis: diſsimulato tamen ad tempus negocio, rem
tacitus perferebat. Nec diu Noruagiæ Rex ſupererat.

¶ Aquini ex Anglia, mortuo patre, in Noruagiam reditus, qui ilico poſt reditum ſuum, morte non uulgari occubuit. Caput. ij.

AQVINVS Noruagiæ Regis filius, poſteaquam ac- Aquinus Rex. II.
cępiſſet paternæ necis nuncium: feſtinauit Patriam in-
uiſere. ne quid rerum innouaretur. Itaq; claſſem inſtruxit: Adalſteno
Angliæ Regi ualefaciens. Ille uerò alumnum iam moribus ſuis forma
tum, inuitus dimiſit. Nauigans autem in Noruagiam: res perturba-
tus (ut fieri ſolet) cū mutato Rege reſpexit. Nam Haraldus alius Gun
nildæ filius, cōparatis auxilijs ab Rege Danorum, mouit in hoſtem.
Veritus autem Aquinus nauali prælio confligere: quòd impar naui-
bus uideretur: terreſtre prælium obtulit. Nec moratus hoſtis, acquie-
uit. Erat inter Primores Haraldi, qui Aquinum in medio depugnan-
tem euocaret in primam aciem: experturum, ſi quid illi uirium eſſet.

 Nec

Nec moratus ille, proceſsit. Quippe generoſus ſpiritus, ſui contem-
ptum non ſuſtinet. Hoſti igitur oppoſitus, pugnam exerit. Ille ſecu-
rim uibrans ab alto, petit Aquinum: ſecuiſſetq; medium, ſi non inter-
Memorabi uentu ſuo ſatellitum quiſpiam ictum ſpontaneus excæpiſſet. Laudabi
lerarum. lem per omnia uirum: qui heri uitam, ſua duxit chariorem: morte ſua
præueniens lętum domino intentatam. Pugnæ autem hic erat exitus:
ut cum Aquini inſidiæ emerſiſſent interceptæ: Dani fugam ineunt.
Iam ſola ſtabat in campis Aquini acies, cùm hoſtis effugiſſet. Mirum-
que ſpectaculum, omnium in ſe oculos conuertit. Nam telum, nullo
qui cerneretur arcu miſſum, in aëre diu fixum hęrebat, nunc hic, nunc
illuc inclinans. Poſt multa, cùm ſibi quiſq; formidaret: pronum ferũt
Aquini in caput Aquini decidiſſe: moxq; hominem exanimaſſe. Ita Haraldo
mors. Regnum ceſsit Noruagiæ, hoſte ſublato. Ferunt: maleficijs deditam
fœminam, telum hoc procuraſſe: qui uicti filij pœnam ſumeret ab ho-
ſte: ac illum uacuato Regno, faceret ſucceſſorem.

❡ Haraldus Noruagiæ Rex crudeli imolatione Dijs facta, tempeſtate ſuborta Daniæ Regem maleficijs uincit & fugat. Caput. iij.

Haraldus HARALDVS Gunnildæ filius, Noruagiæ Regnum
Gunnildæ aſſecutus: cùm audiret Haraldum Danię Regem cogno-
Rex, I. minem ſuum, cuius armis erat inuectus: cuiq; annua perinde tributa
deberet: Ottonis Romani Imp. Iutiam uaſtantis ad extremum Vuan-
daliæ, bello implicitum: ſperans, non facilè illum Saxonicis, & Impe-
ratorijs armis expediendum: auſus eſt rebellare: conſtitutaq; tributa
negare. At illum in ea parte, ſpes ſua deſtituit. Nam Rex Daniæ ſalu-
tari uſus conſilio: pacem ab Imperatore ſub pacto, recipiẽdi Chriſtia-
niſmi oblatam, amplexus: fœdera iunxit cum Ottone. Retrogreſſoq;
cum exercitu Imperatore: audiuit Haraldi Noruagij defectionem. In
quam expeditionem miſit claſſem, quam ad Iulinum Vuandaliæ op-
pidum, cum delectis militibus, ob Piraticam prohibendam conſtitue-
rat. Cernens autem Noruagienſis Haraldus, præter ſpem ſuam, impa
ratum ſe adoriri: conſilium ſumpſit ex tempore. Maleficijs, quæ pluri-
mum adhuc in ea gente ualuerunt, obtenturus, quod armis non pote
O crudelè rat. Adoleſcentiores duos filios correptos, Dijs ſuis imolauit. ut uentis
facinus. & imbribus hoſtilem claſſem uexatam, ſibi euerterẽt. Crudelis pater:
qui ſanguine chariſsimorum liberorum, Regnum mercaturus: hoc
impenderat, pro quo ſolent cęteri mortales bella ſuſcipere. Tum uerò
maleficijs ſuis optatum uidit exitũ. Nam turbine magno exorti nim-
bi: ita claſſem diſiecere hoſtilem, uultus & ora militum percuſſere: ut
reſpicere non auderent. Ille egreſſus qua poterat manu; nonnullos ex

Primo-

Primoribus Danorũ captos abduxit. Cęteri re infeliciter geſta, in Daniam redierunt. Cunq; crudelitatem in proprios affectus inchoatã, in captis declararet: reperit patientiores ad tormenta Danos, quàm ſe atrocem in irrogandis. Miratusq; uirorum conſtantiam: cùm nullis minis terrerentur: nullis ſupplicijs ad quod uolebat adigi poſſent: primùm exhibuit dimiſsis: ut ſi uellent, honorato apud ſe loco militarēt. Recuſantes autem: quòd ſe dicerent militaribus ſacramentis Danorum Regi obnoxios, cùm uirtutem admiraretur, incolumes dimiſit. Illi ad Regem ſuum regreſsi, prioris militiæ ſtipendia egerunt: teſtificati hominis Noruagici crudelitatem.

¶ Suenotto filius impius, Haraldum patrem Dania expellit. Saxones bello profligat. A quibus rurſum deuictus, Chriſtianiſmo imbuitur. Cap. iiij.

Aliâs, Sueno. Nam à patrino illi hoc nomen obuenit Otone, ut ſupra. Daniæ lib. 4. cap. 19. b.

INTER hæc uerò, cùm Haraldus Daniæ Rex, Chriſtiana matre Anglicana natus, maternis uictus præcibus, non iniquos in Chriſtianum populum animos gereret: ipſe necdum amplecteretur: Ottonis primũ Imperatoris armis cõactus, Chriſtianis ſacris, cum filio, & coniuge initiatus eſt, filiumq; illi Suenottonem nuncupatum, Imperator ipſe de fonte ſacro lęuauit. Diuq; fœliciter Regnum Haraldus adminiſtrauit: in Chriſti fide multis religioſè proficientibus. Quos uerò Gentilis error indurauerat, in ſæuitiã uerſi, Chriſtianas terras populabantur. In Vuandaliam quidèm necdum Chriſtianam (antiqua erat Danorum paleſtra) ſed & proximam Saxoniam infeſtauêre. Inde per Friſiam: littora quoq; Galliarũ euagantes, contribules ſuos in Franciæ littoribus Normannos. Nonnunquàm Anglos adiere. Sed cùm Suenotto Haraldi filius, regnandi auidus eſſet: perpenderetq; multorum graue murmur, ſuper noua, & patribus incomperta religione, ad quam Rex omnes perpuliſſet: uiam ratus, qua ad Regnum pulſo patre perueniret, egit cum faſtidientibus Chriſti religionem, ut ſe Regem dicerent, pulſo patre. Pollicitus eſt religionem ſolitã reſtituere, procurante generis humani inimico. Conſpirant in Regem. Filium efferunt, illius ſacramenta ſuſcipiunt, patre deiecto. Tradũt Gallorũ Annales, Eiectũ Regno Haraldum, in Normanniã Franciæ littora, ad Ducem Richardũ perueniſſe: rogantē auxilia in reductionem. Illũ perbenignè ſuſcepiſſe uenientem: & Comitatũ illi permiſiſſe Conſtantinenſem. Inter littoreas quoq; regiones is eſt. Haraldum ibi arma, militesq; reparantem, in patriã iterũ nauigaſſe. Sed tũ Haraldus à filio iterũ atq; iterum uincit. Nouiſsimè uulneratus, cõceſsit in Iulinũ Vuandaliæ oppidũ, ibiq; uitã finiuit in Chriſti

Cõſpiratio.

confeſsione:reductus iam funere Roſchildiam in Regnũ. Interea uerò Danorum Proceres quietis pertæſi: cùm felicem multorũ nauigationem meminiſſent:ad mores ſuos, infinita multitudine perarmata, per Albim aſcenderunt, littora omnia uaſtantes. Apud Stadium conglobati Saxones, Sigefridus Marchio, Thiadericus Comes, cum multis militaris generis fortiſsimis uiris:egreſſos nauibus in terras Danos excipiunt:fortiter præliantur. Sed is tum fuit qui ſolebat exitus. Victi
Cadunt Saxones. Saxones, dare terga coguntur. Capti ex Nobilibus Sigefridus Marchio, & Tiadericus Comes: multiq́ alij inferioris gradus uiri militares. Captiui in naues pertrahuntur. Dum autem moram faciunt: in Albi excurſiones latè facientes demorantur: ſi quis in redemptionem captiuorum æra produceret. Quo tempore alter ex memoratis Nobilibus, piſcatoria naui per noctem adducta, elabitur. Dani excandeſcentes:qui remanſerant malè mulctarunt: alium præciſis naribus, aliũ etiam manibus, & item pedibus alium. Qui ex fuga ſalui erãt Saxones, cum Duce Bennone Hermanni, quem Otto primus erexerat filio, in
Vincunt Saxones. ſigne iterum agmen collegerant. Danis ſe iuxta Stadium opponunt: & alacriter præliati, multos ex Danis cęciderant: plures cœperant: reliquos in fugam compellunt. Captos in contumeliam gentis, & in ultionem truncatorum, iugulatos appendunt in arbores. Nomen loco diu permanſit ex facto: ut Vuorgebur diceretur, Saxonũ lingua: hoc eſt, Iugula agreſtis. Suenotto uerò cùm patrem Regno expuliſſet: & pro eo Daniæ imperaſſet, impietatis ſuæ pœnas luebat. Donec ad cor re-
Daniæ lib. 4. cap. 23. uerſus, Chriſtianiſmum, quem abiecerat, ex animo reciperet. Nam Ericus illum urgebat à fronte. A latere autem Vuandali illum adorti, ter cœpere prælio, mixtis, ut fieri ſolet inſidijs. Toties ęre redemptus, uacuabat Regna ſua auro & argento. Demum compertum habens: cœli Dominum, cuius Religionem ineptè contempſerat: & ſuam, & parentis in ſe iniuriam uindicare: reuerſus ad cor, ſacratiſsimam Chriſti religionem feruentiſsimo cœpit ardore complecti. Ex quo die proſperiora omnia expertus eſt. Cùm tamen & à Suecis, & à Vuandalis pręmeretur: ad Olauum Noruagię Principem conuolauit: paterna in illum merita commemorans. At ſurdas eius aures uidit, quòd uir fidelis, impietatem, quam ille in parentem exercuit, uehementer execratus eſt. Simul: quòd Religionem ſanctiſsimam abieciſſet: ſocietatis cum illo uinculum recuſabat.

❡ Olauus Rex, à Suenottone & nuptijs deluſus, & bello uictus, mari ſe præcipitat. Caput. V.

Olauus Rex. I. OLAVVS interim Rex Noruagiæ, cùm audiſſet, Ericum Suetiæ REGEM in fata conceſsiſſe; relictam eius coniugem

coniugē ſibi poſtulabat. Accepiſſetq́; niſi Suenotto, qui auerſum ſibi Olaui animū ſciens, nuptijs diſturbādis interueniſſet. Noluit enim tali pacto, uires aduerſantis ſibi Olaui creſcere. Duos ex fidiſsimis, trāsfugarū ſpecie, iuſsit abire ad Olauum in Noruagiam: crimina multa, quo fides illis haberetur, in Suenonē iactare: filiam uerò eius Thirā, magnis efferrent laudibus, ut animū eius nuptijs futuris puellæ inclinatum, à Suecia flecterēt. Fit ſedulò quod mandabatur. Peruicerūtq́; doloſi perfugæ: ut Olaui animum à Regina translatum, puellaribus nuptijs inclinarent. Cunq; Regina iam ante, colloquij gratia, ab Olauo euocata, non longè à Rege in mari naues fixiſſet per ancoras: rogata, ut Regiam nauem adire dignata, Regem inuiſeret: matronali grauitate aliquandiu reſtitit: nō ex ſui dignitate futurū cauſata, ſi ipſa ſuis nuptijs procurandis intenderet. Demū ceſſit inſtantibus. Penſile lignum erat pontis loco ſubſtratū: unde in Regiā à ſua naui Regina tranſiret. Effecerūt perfugę, qui Regem Olauū circūſtetēre: ut cū ingreſſa eſſet: ſubligaculo retracto, mari Regina mergeretur: inſultationibus cernentiū grauius accuſata. Tū illa annitentibus ſuis militibus, ęgrè periculū euaſit: ſecū ultionem meditata, quòd ruborē contemptus, cū uitæ periculo Rex intuliſſet. Sueno aūt iratæ fœminę animū ſuis uotis facile inclinauit: ut ea accępta cōiuge, uires ſibi Suetiæ iam Olauo infenſas cōciliaret. Ita Olauus Noruagius, duorū fraude perfugarū, duplicibus nuptijs fruſtratus eſt: neq; Reginā quam cōtempſit, neq; puellam quā ambiuit aſſecutus. Olauus aūt, quia Suenonē bellicis rebus infelicem accæperat; audebat bello impetere. Multum uerò milites eius uſu ſagittandi ualuēre. Cunq; Sueno nihil moratus ad prælium occurreret: fit naualis pugna: in qua cum uehementius Suenoniani Noruagiorum arcubus urgerentur: iubentur totis uiribus ad ſagittariorum uires commoliendas concurrere. Nam actis in propinquum nauigijs, facile arcuum impetus langueſcebat. Quæ res Noruagijs abſtulit: Daniſq́; uictoriam parturiuit. Olauus cum uideret ſuorum uires cedere Danis: ne damno dedecus adderet, ſeipſum peſſimo conſilio mari præcipitem dedit: hoſtem uidere non ſuſtinens uictorem. Qua uictoria Suenoni Regnum acceſsit Noruagiæ: iam ante duobus Regnis imperanti. Nam & Angliam prius adiecit imperio ſuo, cum religione mutata, fortunam ſentiens, in dexteriora omnia conuerſam. Nā qui perfidus Chriſto, ſua tueri non poterat: iam in Chriſtum uerſus, uicina omnia Regna premebat Imperio.

Daniæ lib. 4. cap. 24. b Suetiæ lib. 5. cap. 10. a

Olaui mors deſperata.

¶ Olauus

Olauus Rex à Kanuto bis illuſus, Daniam cum Haraldo infeſtans, uincitur: ac tandem procurata illi morte cadit.

CAPVT VI.

Sueno Rex

SVENONIS interea temporibus Noruagia parebat illi. Sed cùm iam morte ille ſubduceretur: Angli et Noruagij retraxêre obedientiã Danis. Nam Kanutus

Olauus. I. Rex.

ex Syritha filius, ægrè Daniam adoleſcens tutabatur. Noruagiæ autẽ Rex creatur Olauus, uir optimus & chriſtianiſsimus, qui ſanctitatis ſuæ merito, poſtea relatus eſt in Sanctos. Kanutus ætate prima diſsimulabat iniuriam: donec auctis uiribus patriam ditionem recuperaret, uires in Sembis et Vuandalis acuens: tanquàm promptioribus ad uictoriam populis. Olauum Noruagiæ Regem fictè ſibi concilians. ut iunctis uiribus, Angliam aggrederetur. Comparatis igitur copijs, duorũ uiribus Angliam ingreditur & oppugnat. Stantibusq; ad pugnam aciebus, cùm fortiter utrinq; pugnaretur: fortè ſigna Danici exercitus conuulſa perierunt. Non eſt paſſus tantæ rei diſpendiũ, in quo

Daniæ lib. 25. a. b.

magnum uictoriæ momentum uideretur, quidam ex gregarijs militibus: qui correpta uirẽti partica, eaq; in ſublime erecta, ſocios ad ſigna uocat: reſtituitq; penè aciem Danorum reuertentem. Quo facto, æternum ſibi nomen peperit, uir ante priuatus, & penè ignotus: reſtitutosque ad pugnam agmine, intolerabiles Anglis Dani inminebant. Cernens Angliæ Rex ſuorum uires retrocedere: pacto magis, quàm armis ratus agendum, ſignum dari iubet reuocandis à pugna militibus. Conuenitq; inter Reges: ut Eduardus quoad uiueret, dimidia Regni parte frueretur: poſt mortem toto: & iam uiuenti reliqua dimidia Kanuto Regi pareret. Olauus qui aderat: nullam in fœderibus ſui fieri mentionem, tacitus diſsimulabat. Adiunxit Kanutus aliam priori iniuriam: ut concubinam Olaui ſtupraret. Qua gemina turbatus contumelia, Olauus in iram excandeſcens: abijt cum ſua claſſe in Noruagiam: tempora demoratus iuſtæ ultionis. Kanutus autem Normanniæ Ducis Richardi filiam Immam duxit coniugem: eiusq; fratri Richardo Eſtritham ſororem coniugem dedit. Imma autem fuiſſe reiectam coniecto Eduardi Angliæ Regis. Quam idcirco duxiſſe creditur Kanutus: quo magis gentem accæpta Regina, ſibi conciliaret. Sed Richardus ſuſpectam ferens Danici Regis fidem: dimiſſa Regis ſorore (quam ille poſtea Vlfoni Anglorum Duci dedit) ex ea natus eſt ei inter alios filius SVENO DANORVM Rex poſtea chriſtianiſsimus: ſua ſponte exulans, in Hieruſalem profectus, ibi mortem obijt. Cuius ſocij quadraginta in Apulia remanſiſſe memorantur: defen=

defendentes cum Principe, quem repererunt Vuilhelmo, prouinciã. Sed ad hæc poſtea reuertemur proſequenda. Olauus autem Noruagiæ Rex, cum Haraldo fratre, non inmemor iniuriæ, Daniam crebris bellis laceſſebat. Kanutus uerò totis Daniæ uiribus illis occurrens, magno eos prælio uicit: fugatiq́ꝫ, Regnum paternæ ditionis recuperauit. Fugatus Olauus ad Orientem conceſsit. Donec Olauo Suetiæ, qui frater erat Kanuti, abſumpto, uires etiam ſuas auxit Suecorum acceſsione. Et ita rediјt in Noruagiam, uir omni memoria digniſsimus, & uitæ ſanctimonia, & Regni gubernatione. Interea Vlfo, quem diximus, miſſam à Richardo Kanuti germanam uxorem traduxiſſe, æmulatione uirtutis infenſus Kanuto, ſe iunxit Olauo Noruagiæ Regi. Sociatisq́ꝫ agminibus, Noruagiј, Sueci, & Vlfonis milites, Daniam inuadunt: Olauus mari, Emundus Suetiæ Rex, terra incumbebat: Vlfo duorum medius incumbebat locis opportunis. Ibi Olauus celeri, & ad curſum habili inuectus nauigio in Sialandiam, Concionem aduocat: populum, ne ſanguis multus effunderetur, ad deditionem hortatus. Dum concionatur, cõſpecta uela de mari grandium nauium, Regem terruêre. Rogatus cuius eſſent qui nauigarent, à ſene, non ignorante Regem eſſe Kanutum, audiuit eſſe Mercatores. Iterum, iterumquè rogat: cùm magis ac magis propinquarent, bellicam eſſe claſſem intellexit. Tum conuerſus in ſenem, indignatur ſibi illuſum. Cui ſenex: Mercatores eſſe dixi, ſed à quibus per arma mercandum ſit Regnum. Olauus fuga in naues ſibi conſuluit. Rex Kanutus exponens, & inde copias explicans, Duxit in Emundum: qui Scaniæ imminebat, retroq́ꝫ pepulit ſuperatum. Pars agminis mouit in Vlfonem. Ille præſentiens, copias ire iuſsit trans flumen. ut tranſeuntibus immineret. Dani facto ponte, dum auidius quàm cautius urgent hoſtem: fracto ponte, multos amiſêre. Circumſpiciens tum Vlfo fugam: cùm claſſem Regiam imminere uideret: noctu relictis nauibus maioribus, ſolis ſcaphis traiectum exercitum ſeruauit. Manè uacuis ratibus imminentes Dani, deluſos ſe eſſe conſpexêre. Kanutus autẽ ſubornatis in Noruagia rebus, mortẽ procurauit optimi Regis Olaui. Quam rem in Metropoli explicauimus.

Vlfo Anglus.

Suetiæ lib. 5. cap. ii. a.

¶ Haraldus exilium deligit. Autor ad Normannorum hiſtoriam redit. Caput. vij.

HARALDVS Olaui frater Noruagiæ Regis, ſimilem ueritus exitum, exilium deligit uoluntarium. Nam Conſtantinopolim petens, diu militauit Orientis IMPERATORI: ceſsitquè Kanuto. Ita Noruagia, facta inter filios Kanuti diſtributione, Suenoni filio prouenit. Haraldum item filium

Angliæ, Knutonem Daniæ, Henricum autem Conradi Imperatoris filium, & ipſum Imperatorem poſt patrem, data in uxorem Gunnilda filia, ſibi generũ aſciuit: & cum Imperatore Conrado ipſe Rex Kanutus Regio inſtructu petiuit Italiam. Verũ ne longius digrediamur,

Redit ad Normannorum hiſtoriam.

tempora diſiungentes: in Normanniam Galliarũ Prouinciam nobis redeundum: ſucceſsionem illius Principatus executuri. ut nos ex commodo, cùm hæc tempora attigerimus, in Noruagiã iterũ declinemus.

¶ Richardum Vuilhelmi Ducis Normannorum filium, pædagogus, Aulæ Regis Ludouici Franciæ clam ſubducit. Caput. viij.

Richardus Dux. I.

Supra lib. 2. c. 35. in fine.

RICHARDVS cæſo patre Vuilhelmo, puer paruulus agebat ſub tutoribus. Ludouicus autẽ Franciæ Rex: immemor paterni ab illo beneficij: quòd per Vuilhelmum conciliaretur Henrico Romanorum Cæſari: & perinde ſtabiliretur in Regno: crebraq́ꝫ eiuſdem Vuilhelmi in Regem obſequia penitus abolens: inſidiatus eſt Normanniæ, iam Principe carenti. Vrebat illum Normannorum gloria. Dolebat, amiſſam Regni iam bonam partem. Cupiebat gentem uel in ſeruitutem redigere: uel ad antiquas ſedes iterũ expellere. Rothomagum contendit. Erat aũt, ut diximus, poſt. Dcccc. Chriſti annum. xliij. A Proceribus Regali excipitur apparatu. Hæredem Richardum iubet in conſpectum ſuum peruenire. Vbi uenit: laudat indolem, dignum fore, qui erudiatur in Aula. Se illi futurum tutorem. Ilico in Regiam tranſit familiam. Fama uolat urbe tota: Richardum puerum, à Rege captum: & abducendum: ut Principe uacent.

Tumultus populi.

Fit concurſus. Plebs etiam infima tumultuatur. Regi minantur extrema: ni puerum reddat. Ille placando populo, uerbum demandat. Nihil ſe nociturum puero: paternam illi ditionem ſaluam fore. Solenniter illum in conſpectu populi inueſtit de feudo. Sacramenta accipit à tutoribus: & placidum in morem omnia exhibens, permittitur in Aula educandum ſecum puerum abducere. Aliquandiu manſit cum Rege puer, educabaturq́ꝫ ſub Præceptoribus: ut ritui inſueſceret Gallicano, morem patrium exuens. Rex autem per tempora ſemper tetriore uultu puerũ aſpexit: & erupit aliquando motus cordis per uerba minantia. Animaduertit rem ex pædagogis quiſpiam: proſpiciẽs, quem

Pædagogi conſilium.

eſſet res exitum habitura: miſeratus puerum. Aliquando in ſecretiora ſolum perducens: ſuaſit ſimulare morbum corporis deſperatum, quo abducendi illum acciperet occaſionẽ. Facit puer quod monetur. Proijcit ſe in lectum: capitis, & totius corporis malam queſtus ualetudinem. Nullum interdiu cibum accipit: fidem facit cuſtodibus ueri morbi. Illi perinde cuſtodiæ diligentiã intermittunt: ſecuri, quòd per ægri

tudinem

tudinem neq; abire, neq; abduci poſsit. Pædagogus autem tempora obſeruans: paleam ac ſtramenta multa conſpicit in area. Cumq; Rex cibum caperet: ille congeſtis paleis, puerum inuoluit: faſcemq; deportat, quaſi equo pabulum deferret. Stratum equum inſcendit: paleam ante ſe ferens. Nec ante quieuit, donec tutum in locum perueniret. Ibi puerum ſub fida cuſtodia, per noctem Siluanectem contendit. Comitem loci, Dominum gentis Normannorum fecit certiorem. Ambo ad Hugonem magnum Ducem contendunt. Rem detegunt: orantq;, ut puero conſulat. Ille odio in Regem cõcæpto, copias parat: puerumq; ducit Rothomagum.

¶ Conſilio Arnulphi, Ludouicus Franciæ Rex, Principatu Normanniæ, tum urbe Rothomago, ui potitur. Caput. IX.

IDCVM Regi compertum eſſet, euocat ille Arnulphum Flandriæ Comitem, quem ſciebat Normannico nomini infeſtiſsimum, quod Vuilhelmum pueri patrem perdidiſſet, multum ab ea gente formidabat. Qua de re primùm Regi ſatisfacere uolens, præuenit quærimonia, falſo ſibi necem intentari Vuilhelmi, cuius eſſet ipſe innoxius. Si Rex iubeat, exterminaturũ ſe occiſores. Tum Rex. Ego inquit, alia tibi uenio imponere, tua perinde conſilia requirens. Hugo Dux conſpirans, ut apparet, cum Normannis, puerum ædibus meis abductum, reuexit in Prouinciam. Ea in re quid facio? Comes cùm ſibi timeret ab Rege, factus fidentior: Hugonem inquit, iamdudum inſidias Regno molientem, nemo ignorat. Iam tum fidebat Vuilhelmo. Quo nunc, ut cernis, de medio facto, puerũ incipit conſectari. ut Gentis illius arma tibi obijciat. Sed occupandus eſt tibi: priusquàm conualeſcat. Cedit opibus, cedit honoribus, uir ambitioſus & auarus. Permitte illi Ducatum Normanniæ, tibi ſeruans urbem Rothomagenſem. Placuit conſilium Regi. Hugonem Ducem, cum cęteris uocat in Concilium. Venit. Ibi Rex de Regni inſtitutione exorſus, alium ſe rebus ordinem daturum oſtendit. Si uelit Hugo, totius Normanniæ Principatũ, Rothomago excæpta, ſuſcipere. Ille alacris, dono promittit obſequium. Tum de puero ſcrutatus Rex, audiuit illum Siluanecti eſſe, ſub tutela Comitis eius loci. Placuit. Idq; conſilio decernitur, ut Rex, et Hugo diuiſis exercitibus, ferro et igni Normanniam inuadant. Id cùm fieret: Normanni rerum omnium ignari, quid ageretur mirati, ſubitum accipiunt conſilium. Quando armis erant imparati, dolis occurrere ſtatuunt. Mittũt Legationem Regi his uerbis. Cur inquiũt Rex potentiſsimè, Prouinciã tuam uaſtas? Quando tui ſunt Normanni, parati in omne obſequiũ. Veni, ſi uidetur Ro-

thomagum: & ſuſcipe gentem tibi deditiſsimã. Viſi ſunt optata nunciare. Parat ſe Rex profectioni, ſtipatus ſatis magna ſuorũ manu. Rothomagum ingreditur. Regio apparatu excipitur. Ibi Bernardus quidam ex primoribus: Gratulamur inquit Rex tibi, nobiſcꝙ. Nam hodie cum utriſcꝙ benè dictũ conſpicitur. Quòd tu auctus potentia, nos etiam honore prouecti uideamur: qui hactenus Duci, nunc Regi obſequimur. Malè utriſcꝙ conſuluit, qui gentis interitum armis intentauit. Hugo nunquã tibi fidus hoc quærit. ut te paulatim uiribus exuat: nudatum inuadat. Rex ſecum cogitans, Hugonis potentiam uerebatur. Miſit ilicò qui Hugoni diceret. Quàmprimum Regione deduceretur: quæ iam Regi pareret. Ille ubi audiuit, indignatus; quòd Rex necꝙ promiſſa ſeruaret: necꝙ proſperatum illi curſum admitteret. Attamen paruit mandato, exercitum deducens.

Rothomagum Rex Franciæ ingreditur.

Herluimus lancea perfoditur. Ob id inito bello, Dani Francos cædunt, Rege eorum capto. Qui dato obſide filio, liberatur. Caput. x.

NORMANNI conſecuti uidebãtur quod quæſierũt. Nam necꝙ Hugonem patiebantur infeſtum: necꝙ Regem: tempus nacti, quo ſibi, rebuſcꝙ ſuis conſulerent in futurũ. Puer uerò, Dux iunior, apud Siluanectenſem Comitem tutus agebat. Interim Rex Prouinciæ iam ſuæ Præſidem creat Rodulphum quendam, cognomento Tortan: qui nomine Regio mandata imponeret: tributa exigeret. Hic accæpta poteſtate, ſæuior erat idololatris in Eccleſias. Nam dirutis quæ Vuilhelmus inſtaurauerat Monaſterijs, de ſaxis reparauit muros. Bernardus autem Danus, cernẽs Regis ac Procerum arma eſſe maiora Conſpirantiũ, quàm ut ſuis uiribus reprimeret: acci tis gentis ſuæ Primoribus, Conſilium init, mittendæ ad Haraldũ Daniæ Regem legationis: ut conſcripto exercitu ueniret, ad prædanda littora Normanniæ: ſpecie quidèm uindicandæ Vuilhelmianæ necis gratia: re aũt uera: ut pelliceret Regem in colloquiũ, ad conſtituendas pacis leges. Haraldus tum filio conflictauerat. Collectis tamen copijs undecuncꝙ uenit. Id quod facile illi fuit, Danos ad prædã uocare: qui ſua ſpõte iam per aliquot ſecula prędis uiuebant, & ſanguine. Rex Ludouicus contractis & ipſe uiribus Franciæ, occurrit hoſti. Sed prius quàm armis congrediuntur: miſsis inuicem nuncijs, ueniunt in colloquium. Ibi Ludouicus ſciſcitatur: quidnam cauſæ ſit Haraldo, populari Franciæ littora: iampridem Cõſtantinenſem in his ditionem tenenti? Ille iniquæ necis Vuilhelmi uindictam ſe perſequi contendit, ſumpturumcꝙ, donec ex æquo res conſtituatur. Viderat quidam ex Danis aſtantẽ inter Francos Herluimũ, cuius gratia tuendi, Vuilhelmus ad mortem

Cauſa Belli.

ad mortem peruenit: incitus animo, lanceam miſit: perfoditq; hominem. Quod initium erat prælij. Nam dum Franci uindictam poſcũt, Daniq; factum defendunt: conſeritur prælium. Multi utrinq; cadunt. Sed ex Francis longè plures. Inter alios ipſe Rex à Danis fugiens capitur: cùm ſe cuidam magnis promiſsis onerato, abſcondendũ permiſiſſet. At re comperta, compellitur miles, dare Regem in mediũ. Itaq; captiuus Rothomagũ perducitur. Vxorem habuit Gerbergam, Romanorum Regis Ottonis iamtũ Imperatoris Germanam. Ea uiri ſorte nunciata, conſternitur. Ad fratrem concitò aduolat: opem eius implorans, ad maritum Regem liberandum. Otto ſæuerè reſpondit. Poterat modeſtius Ludouicus egiſſe cum puero: cuius illi pater Regnũ reſtituit. Luit ingratitudinis ſuæ damna. Itaq; ipſe Regni mei implicitus negocijs, tuis Germana ſupereſſe non poſſum. Illa fruſtrata, triſtis redit in Franciam. Hugonem magnum interpellat. Ille operas pollicitus, Siluanectenſem Comitẽ, pueri cuſtodem alloquitur. Per eum nactus cœtum Procerum Normanniæ cęterorum. Conuenientes igitur, in eam conſentiunt formam. Vt reddito in libertatem Rege, filium eius accipiant cum alijs obſidem. Interim res ad pacẽ componantur. Ita facta permutatione, Rex liber dimittitur. Ducẽ interea ſuum Richardum Normanni armis inſtruunt: & rebus præficiũt agendis iam maiuſculum. Ex partiũ placito de pace tractatur. Conſtitit Rex cum Hugone ad Eptæ fluminis alteram ripam: Richardus cum ſuis manebat ex alia. Et intercedentibus arbitris, res componuntur: ut redditis obſidibus, Richardus ſuæ Prouinciæ Dux præeſſet. Filius tamen Regis apud Rothomagum in fata conceſsit.

Herluini mors.

Rex Franciæ capitur.

Liberatur Rex conditionibus.

¶ Richardus, Emmam Hugonis filiam ducit in uxorem, Otto Rom. Rex. I. infauſtè Normannos moleſtat: re infecta ſoluens reditu exercitum. Caput. xi.

VBI adoleuit Richardus: rebus eius ubiq; creſcẽtibus, Hugo ille magnus, Emmã filiã dedit uxorem. Quam rem Ludouicus Rex ſuſpectam ducens: duorũ potentiſsimorum per Franciam Ducum arma coniuncta ſuſpectãs: ad Germanorum Regem Ottonem primũ, legatos mittit: in quibus Arnulphus Flandriæ Comes, Lotharingiam illi pollicetur, ſi arma ſumat in Hugonem, atq; Richardum. Otto præſtitã occaſionem cupidè arripiens, exercitũ conſcribit: ducitq; in Hugonẽ: terrã eius peruaſtãs. Inde conuerſus in Normanniã, ſimili illi affuit calamitate. Præmittens cum copijs quendã ex ſuis Ducẽ, qui Rothomagũ terreat: ipſe cum mole exercitus ſequatur. Qui pręcurrit Dux, cernẽs apud urbẽ quieta omnia: Normãni quippè taciti quieſcebãt, donec ille factus confidentior

propinquaret: occurrente ad pugnã nemine, portas oppugnat. Tum facto agmine, urbici procurrunt: & facile hoſtes primum fugant: inde conterunt. Secutus Otto cum Ludouico magno exercitibus: ubi urbem uidit inexpugnabilem: iratus eſt Arnulpho Flandrenſium Comiti: qui illum ad eius expugnationẽ inuitabat. Ille ubi ſenſit, iratum ſibi Romanorũ Regem Ottonem: noctis conticinio ſe ſubducit, paucis abitũ eius perſentientibus. Mane primo, cùm de Arnulpho fieret quęſtio, ut primus in hoſtem iret: audiũt effugiſſe. Mox ſoluta obſidione retrocedunt, nullis rebus peractis. Normanni cædẽtes ſecuti inſtant: multos perimunt: quoſdam capiũt. Hic fuit exitus expeditionis Normannicæ. Cui non diu ſuperuixit Ludouicus Rex Franciæ. Hugo quoq; iam ſenio fractus, eam ſenectæ ſuæ bonam nactus conſolationem: quòd generum haberet Richardũ, omnium rerum abundantem affluentia: filium ſuum ſibi æquiuocum Hugonem, in eius ſocietate pariter & affinitate iubebat acquieſcere. ut pariter adoleſcentes, pari uirtute creſcerent: armis & animis conſociatis, unum ſentirent. Qua ſpe recreatus, iam plenus dierum, in Domino quieuit: rerum ſuarum relinquens hæredes, ambos penè pari ætate ſuccreſcentes.

Arnulphus ſe exercitui ſubtrahit.

Hugonis mors.

¶ Inſidias locatas, uim & arma ſuperat Richardus. Ebroica à Franciæ Rege capitur. Caput. xij.

THEOBALDVS erat Carnotenſis Comes: qui, ut nonnulli ſunt Autores, perſuaſit Haddingo Dano pecuniã accipere, ſibiq; Comitatũ permittere. Hic ergò Normannico nomini infeſtiſsimus, cœpit ferro & igne (incertum quibus ex cauſis) Normanniã infeſtare. Sed armis repreſſus à Richardo, facile intellexit: imparem ſe futurum, tanto ubi ſe commoueret Duci. Igitur ad dolum conuerſus, Gerbergæ quondam Reginæ Ludouici relictę, multa ſuggeſsit de Richardo. Quòd filio eius Lothario, ac Regno eius inſidiaretur: operæpreciũ uideri, hominem de medio tollere. Alioqui Lotharium pacificè nunquàm regnaturum. Credidit mulier: & fratrem Brunonem Archipræſulem Colonienſem, pariterq; Lotharingię Ducem (habebat enim fratrem Ottonem Rom. Imp.) multam quærimoniam, miſſo nuncio, perferebat ſuper Richardo, formidata uano timore, pro factis exponens: rogauitq;, ut Ambianim ad colloquium aduocatum, ſecum abduceret. Paruit ille precanti ſorori: & Richardum euocauit. Nec dubitauit occurrere. Euntí autem, obuij fuere duo milites inſidiarum conſcij: quorum alter Richardum interpellãs: Quo inquit abis Dux illuſtriſsimè? Ille ſe occurrere Brunoni Archiepiſcopo, reſpondit. Tum miles: Adhuc inquit, in manu tua eſt: Dux ſis Normanniæ: aut Opilio ſub grauibus dominis. Cui Dux. Vnde

Inſidiæ primæ.

Vnde inquit eſtis? Referunt illi. Hoc ad te non pertinet: tibi uenimus militare. Ille ſuſceptos in ſodalitium, remunerauit. Conuerſoq; itinere, repedauit, illuſo Brunone. Nec tamē quieuêre aduerſarij. Nam Regem Franciæ Lotharium inſimulant: ut euocatum Ducem, illis exponat ad prædam. Mittit Rex ad Ducem, qui diceret. Non eſſe Regni commodo, diſſenſionem uigere in corpore: operęprecium uideri, conciliare amicitiam: recognoſci Regem à Duce dominū: illum etiam ab Rege ſuis honoribus munerandum. Ea eſſe quæ foueant amicitiam: quæ hoſtes terreant, exhilarent amicos. Proinde occurrat loco conſtituto: ut mutuo fruantur ſuper omnibus colloquio. Credidit Dux: & expedita ſuorum manu non contemnenda, Regi occurrit ad ripam Heluæ fluuij. Tendebat Rex in altera ripa, comitatior quàm putabatur. Excogitato negocio, Dux præmiſit in caſtra Regis, qui ſcrutarentur, quid rerum pararetur. Illi hoſtilia omnia compererê: Adeſſe Balduinum Flandriæ, Theobaldum Carnoti, & Aufridum Andegauenſem Comites, Richardo infenſiſsimos. Protinus quæ uiderant, Duci ſuo renunciant. Ille concitus tranſito per uada flumine, parabat abire. Sequuntur inimici: & ubi hoſtilia tentauêre, conuerſus in eos, pugna repulit: ſaluusq; Rothomagum rediјt. Iam patuêre animi cunctarum in Ducem. Rex ergò non dolis, ſed armis agendum ratus: ex omni Francia, atq; Burgundia ualidum contrahit exercitum: & imparatam ciuitatem Ebroicam, nihil tale metuentem, obſidet: ac breui capit: regreſſusq; cum exercitu, Theobaldum uicinæ regioni præficit.

Inſidiæ ſecundæ.

Vincit Richardus.

¶ Theobaldum Carnoti Comitem, Richardus deuincit & fugat: Dani auxilia locantes, Comitatum, & Prouinciam Regiam uaſtant & prædantur. Caput. xiij.

INTERIM Richardus armata ſuorum quanta potuit fortiſsima manu: Carnotenſem Comitatum, unde omnia illi orta ſunt mala, ferro & igne populatur: uicem reddēs Theobaldo. Ille interea maioribus copijs adunatis, caſtra fixit apud uillā Hermentrudis. Hoc ſciens Richardus, nocturno itinere pertendit ad hoſtes: inminens imparatis. Multos occidit: reliquos in fugam reijcit. Theobaldus per latibula uix rediјt cum paucis Carnotum. Vbi illum ſimilis fortuna excepit. Nam filius exceſsit: & urbs breui conflagrauit: debito perfidiæ præmio. Cùm autem totius ſe Gallicæ gentis odio laborare Richardus comperiſſet: ſecum expendit quid faceret. arbitratus: quòd res ſua nō diu conſiſtere poſſet: quem omnes uicini pertinacibus & conſpiratis odijs inſectarentur. Igitur legatione miſſa ad Daniæ Regem (quem tunc arbitror fuiſſe uel Haraldum, uel Suenonem filium) docuit, quo in periculo ageret. Diuitem Franciam prędis

expoſitam oſtendit. ut implicatos externis bellis à ſe diuerteret conſpirantes. Nec diu opus erat precibus inſiſtere. Facilè prouocantur ad prædam rapinis aſſueti. Necdum etiam Dania tota Chriſto crediderat; quàmuis ab aliquot ſeculis ſancti Pręedicatores ibi deſudâtes, multos ad Chriſtum conuerterant. Sed in barbara natione maior diu permanſit numerus perfidorum. Aduecti igitur Dani magna claſſe, Sequanam inuehuntur. Ad Giluodi foſſam quę dicitur perueniunt. Ibi communita claſſe, deputatiſq; cuſtodibus: reliqua multitudo ad prædandum egreditur. Vaſtatur imprimis Carnotenſis Comitatus. Inde Regiæ quoq; ditionis Prouincia aditur. Mactantur obuij. Pręda abigitur: & quicquid uel in cibum, uel ad augendam ſuppellectilem prædatoribus non placebat: leui autoratum precio, Normannis uenale exponitur.

¶ Pace firmata, Theobaldus, Richardo Ebroicam urbem reddit. Multi ex Danis Chriſtum aſſumunt, reliquis ad prædam reuerſis. Caput. xiiij.

EA TEMPESTATE Landuni Pontificũ erat conuentus Synodalis. Inter alia ſermo ſuboritur, de uaſtitate, quam recẽs infidelium Danorum turma peregiſſet. Res omnis in Richardum refunditur. Mirantur: Chriſtianum Ducem, patre natum religioſo, tantis feciſſe malis exordium. Deniq; confiſi de uiri illuſtris conſtâti uirtute: Carnotenſem mittunt Pontificem: qui commoneat Ducem malorum quę patrata ſunt: doceatq; periculũ ſuum. quòd Deo omnium iudici, redditurus ſit rationem de malis quæ acciderant. Simul oret: quoniam infidelem Chriſto populũ ille uocauit, idem ipſe etiam abire præcipiat. Pontifex ſuſceptam Prouinciam diligenter executus eſt. Auditq; à Duce: Inuitum ſe ad eam rem compulſum. quòd ſine cauſa omnium odio premeretur. Ablatam ſibi ciuitatem Ebroicam: uaſtatam Prouinciã. Omnia ex Rege nata, atq; incentore Theobaldo pendere. Se pacis equis conditionibus facilè pacari. Pontifex audito Ducis reſponſo, rem refert in Concilium. Viſum eſt: Regem interpellandum. Ad quem reddita ratione, Conuentus de pace indicitur. Simul etiam obliquo uiſu, in Theobaldũ malorũ autorem reſpicitur. Id ubi ille comperit, in ſe rem omnem recidere: prænenire curauit. Nam amicis intermiſsis, ad Richardi colloquiũ pertingit. Purgat ſuſpicionem. Ad pacem offert, quam tenebat ciuitatem Ebroicam: Dæq; cæteris rebus ad nutũ Ducis ſatisfacit. Compoſitis ita rebus, ad Conuentũ Regni decretum, pacandis qui aduenerant Danis, utriq; feſtinant. Ibi regio apparatu Dux Regem excipit Lothariũ, conuiuio opiparè præparato. Inde ubi ad cauſam peruenere agendam: cùm multa utrinq; uerba

Theobaldus cũ Duce conuenit.

uerba effuſa forent: de pacis conditionibus inter Regē & Ducem conuenit. Dani qui aduenerant, pro magna parte Chriſti fidē accipiunt: Inter Normannos ſe collocant. Reliqui ad prædā in Hiſpanijs faciendam enauigarunt. Qua tempeſtate Emma, Richardi uxore defuncta: ſecundam ex Nobili Danorū genere Gunnorā Ducit. Ex qua multiplicem prolē accæpit, Robertū, & Richardū filios, cum Malgerio, ac duobus alijs. Filias uerò Emmā, Eldrado Anglorū Regi nuptam: ex qua ille Eduardū filiū ſuſtulit. Secundā Hadeuuigē, Britannorū Comiti Gotfrido deſpōſauit. Vnde Alanus, atq; Eudo Duces ꝓuenēre. Tertia Matildis, Odoni Comiti denupſit, cuius poſtea erit memoria. *Proles Richardi.*

¶ Richardi pietas, iuſticia & ſenium narratur. Filium Richardum ſucceſſorem poſt ſe Ducatus inſtitui curat. Caput. XV.

TVM ad religionē uerſus Dux, templa inſtaurauit: Monaſteria conſtruxit. Rothomagi quidèm in honorē Diui Petri, & in monte ſub patrocinio S. Michaelis Archangeli. Quo tempore Hugo Rothomagē. Archiepiſcopus defecit: Robertusq; Richardi filius ſufficitur. Sed cùm Lotharius Rex prole deficeret: ſuccedit in Regnum Hugo filius magni Hugonis Pariſiorum Comitis, Richardi affinis. Nam ſororem illius Richardus primā, ut diximus, coniugē habebat. Cui Regi cùm multa hinc atq; inde bella conſurgerent: primùm in Arnulphū Flandriç Comitem Rex concitatur: eiq; aufert Atrebatum. Sed Arnulphus rebus ſuis diffiſus, ad Richardū Ducem cōuolauit: eiq; ſe ſubmiſit. ut illo interuentore Regi cōciliaretur. Nec ſolam inde pacem, uerùmetiam ablatarum rerum reſtitutionē, illo interueniente promeruit. Richardo longæuam Deus uitam permiſit. Nam eo ſuperſtite moritur Rex Hugo: eiq; Robertus filius in Regno ſurrogatur. Richardus autem nihil omiſit eorum, quç ad ſummam pietatem pertinebant. In Deum religioſus, in homines erat pius & iuſtus. Æquus in omnes. Corpore eleganti, promiſſa barba, capillo criſpo. Animo ſereno, Cunctis uenerabilis, pauperes patrē, Religioſi patronum: Omnes Principem in eo uenerabantur. Sed omnium mortalium rerum breuis eſt exitus. Cùm ad ſenectutem bonam perueniſſet: corpore ſe ſenſit deſtitui: & finem rerum adeſſe exiſtimans: fratrem, quem habebat uterinum, illi ſemper unanimem, his uerbis ſolum aggreditur. Vides amantiſsimè frater, rebus peractis, ueſperum mihi uitæ ingruere: quid tibi uidetur? Quem rebus præficimus poſt fata? Volebat illius animum pertentare: ſi ad gubernacula ipſe niteretur. Sed uir modeſtiſsimus, lachrymas dedit. Inde ſubijciens, Longiorem tibi uitam omnes imprecamur, idq; Deū uelle, etiam atq; etiā poſcimus.

Richardus Dux. II. *Hugo Franciæ Rex.* *Richardi uirtutes.*

Sed ſi quid tibi acciderit:habent tui filiũ ex te primogenitum Richardũ:cui omnes benè uolumus,atq; ſperamus. Iuſsit deinde ad ſe Proceres introire. Quibus tremula uix uoce ait. Cernitis commilitones,qua ætate,quóue ſim confectus morbo. Ventum eſt ad capulum. Habetis pro me filium æquiuocum Richardum:cui quæſo fidem, quam mihi debetis,impleſtiſq;,poſt me conſtanter impleatis. Si quid unquã uobis placitũ peregi:id memori mente tenentes,filio perſoluite. Si uerò, ut fert multa mortalis infirmitas,perperã in quenquã cõmiſi:id quæſo per cõmunis conditoris amorẽ, roganti remittite. Cecidere cũctis qui audiêre lachrymę:nec erat qui facilè uerbũ roganti reſponderet. Ita fletus oium fauces occupabat. Ille moriẽs,animã Chriſto reddidit:apud Fiſcanũ,religioſo patri nihilo minor filius,cõtumulatus:poſt Nongẽtos. 96. cùm in Rom. Imperio Otto tertius,patri,auoq; conſederet.

¶ Richardus Dux patri ſuccedens, tumultum Ruſticũ pulchrè ſedat. Vuilhelmum fratrem inſurgentem,carceribus arcens, tandem in gratiam recipit. Caput.xvi.

Richardus Dux I.

RICHARDVS eius nominis Secundus, patri filius in Ducatu ſucceſsit,nulla in re degenerãs à bono parente, adoleſcens docilis, iuuenis ſtrenuus, uir acerrimus: pace, belloq; ſpectandus. Cui ob ſummam laudem floreſcenti, nihil quiſquàm potuit obijcere. Nec erat quod in eo deſyderaretur. Ruſticũ uulgus per agros pace longæua cæpit, ut ſolet, intumeſcere:ſuoq; iuri,fluminum, & nemorum ſaltus arrogare,nihil inde militari generi dependere conſtituens.

Coniuratio ruſtica. Bauren krieg. Anno 25. ætatis noſtrę.

Crebra egere conciliabula, multos habuere conuẽtus. Et ubi Coniuratio cõſtitit è uicino, placuit in mediterraneos & longinquos, ſimilis fortunæ homines rem propagare. Senſit Dux optimus Conſpirationem, & Rodulphum quendam ex ſuis Comitem, cum expedita ſuorum manu, iuſsit inualeſcentem Coniurationem, prius quàm robur acciperet, diſturbare. Ille comprenſos qui excurrebant nuncios ad cæteros commouendos,manibus pedibuſq; truncatis, ita remiſit ad conſocios: ut eorum exemplo deterriti,ponerent ſuperbientes animos,redirent ad colendos agros,& iuſtos dominos, iuſtis perſolutis penſionibus,agnoſcerent. Vbicunq; cognouerat eſſe Conuentus, adfuit: Colloquia diſturbauit, & prauam conſpirationem, paucorum pœna cohibuit. Erat Richardo frater conſanguineus Vuilhelmus,Comes Ocetenſis, hic erectus in Ducem, cæpit proteruiente animo rebellionem oſtendere. Monitus à fratre crebris nuncijs, monita contempſit,& in pertinacia permanſit. Mittitur Rodulphus Ducalis Præfectus. Qui collata manu, Vuilhelmum capit, Rothomagum perducit,detrudit in carcerem,quinquennio toto macerandum.

Interea

Interea Vuilhelmi milites in contumacia perdurauêre. Cùm autem iam procurrentibus annis, ſegnior uincti foret cuſtodia: obſeruauêre nonnulli ex capti Comitis fidelibus, occaſionem gerendæ rei: & immiſſo fune, audaciam dedere capto, ſeſe ſublimi è feneſtra demittẽdi. Proſperatur cœptũ. Demiſſus, uepribus per diẽ latuit. Nam undiq; canibus uenabantur amiſſum. Noctu iter continuauit. Nec tamẽ longius abire potuit, fratris ubiq; obſeruantiam in populo ueritus: quòd nuſquàm ulli ſe prodere auderet. Cùm multos dies in hoc errore contereret: uidit fratrẽ in uenatione propinqua diſcurrere, animoq; motus, illum adit. Genibus prouoluitur, errati ueniam depoſcens: ſatis ſe pœnarũ expendiſſe teſtatus. Vbi fratri tamẽ placeat, ad pœnas rediturum: dummodo gratiã & ueniã mereatur. Motus Richardus quoq;, genibus prouolutũ attollit, ſuſcepitq; in amplexus, omnimodã illi ueniam concedens, & exinde morigerũ ad omnia fratrem expertus eſt.

¶ Anglos, Richardus Normannos infeſtantes: memorabili ſtrage cædit, & profligat. Caput. xvij.

IS VVILHELMVS filios reliquit ex nobiliſsima, quam ei frater deſponderat coniuge, Robertum in Comitatu ſucceſſorẽ, Vuilhelmum Sueſsionenſem Comitem, & Hugonem Epiſcopũ Luxonienſem. Inceſſerat tum nonnihil diſsidij inter Richardum Ducem, & Etolredum Angliæ Regem, ſororium ſuũ. Quod ad aperta bella mox peruenit. Rex armata claſſe, milites impoſuit, quot ſufficere oppugnandę, uaſtandęq; Normanniæ putaret. Mandato illis impoſito, ne cui parcerẽt. Solàm S. Michaëlis baſilicam in monte excipiens, reliqua omnia permiſit in prædam. Si qua ſors illis Ducem in prælio obijceret, ſoli impendio inſtarent: ut in Regis manus perueniat. His mãdatis Angli profecti, Normanniæ littora petierunt. Exponũt milites, graſſabundi incedunt, omnia peruaſtantes. Comes Conſtantinenſis omnium ſuorum militum manu, cum ruſticis perarmabat. Palantes ad prædam exceptos obtruncat, lataq; cædem in omnes committit, ut pauci ſupereſſent, qui nauium cuſtodibus irent nuncij, quippe ubi non iuſta acie pugnatum eſt, ſed diſperſis ad prædam Anglis, cum armatis undiq; Comes occurrit, ac uicit. Cohors claſsis cuſtodiæ relicta, ubi audiuit ſtragem ſuorum, armamenta tribus nauibus importabat, eaſq; communiens, procul littore abſiſtit. Et ubi uentus permiſit, triſtes ex multis pauci redierunt. Rex audita ſorte ſuorum, mœrebat, fortunã accuſans. At in reliquum quietior erat in Richardum. Cuius uel una parte Prouinciæ Regius exercitus contuſus erat, & ad internecionem cęſus.

Angliæ Regis mãdata.

Cæduntur Angli.

¶ Adelredi

¶ Adelredi Angliæ Regis, in Danicam iuuentutem crudelitas. Eiuſdem item duplex ultio. Caput. xviij.

GAVFRIDVS erat Britanniæ Dux, qui Richardi rebus undiq; ſuccreſcentibus, ad eius iucundam affinitatem, miro ferebatur affectu. Quàmuis enim Britañia ab initio Normannis, ut diximus, ſubderetur: cùm tamē Duces bellis implicarentur cum Rege: Britones iuga ſubduxerāt: & in libertatem, paremq; Normannis gloriam ſe repoſuêre. Gaufridus quod ualdè cupiebat, non diſsimulanter habuit. Nam expedita ſuorū manu, ſplendore præcipuo Richardū adibat. Nec negligentius ab illo excipitur: magno itidem honoratus apparatu. Affinitatem quærit: Hadeuuigā Ducis germanam coniugem expetit. Nec diu cunctatus Richardus, annuit. Nuptias de more Principū concelebrant: omnibus ad ſummam gloriam ſplendentibus apparatu exquiſito: muneribus inuicem datis, firmatisq; in perpetuū fœderibus. Gaufridus in ſuam Britanniam lætus cum coniuge regreditur. Ex qua duos ſuſtulit filios, Alanum, atq; Eudonem, ditionis ſuæ ſucceſſores. Per quæ tempora Adelredus Angliæ Rex in ſæuitiam uerſus, magnam Danorū iuuentutem, quæ ductis uxoribus ibi conſederant, cædi iuſsit. Cùm ibi non parua Nobilitas, & antiquorum ſtirps Regum perduraret: quibus Anglia diu ſeruierat. Sed tū Rex odio gentis incitus, omnem ſine diſcrimine ætatem & ſexum iubebat extingui. Cerneres matrum de gremijs rapi paruulos, terræ illiſos: matres in luctu gladijs perfoſſas: ſenes, uiros, iuuenes, uno pariter exitu trucidatos. Eam rem cùm Suenoni Danorū Regi qui elabebātur nunciarent: uindicem ille claſſem comparauit: magno exercitu inſtructus, Angliam petiturus. Panſis uelis claſsis mare tranſit: Angliam attigit. Et ad littora tutis ſtationibus claſſe relicta, paucis nauibus acceptis, Normanniam adit: Richardum compellat. Commonefacit communis ſanguinis, ac patriæ. Fœdera cum illo ſancit perpetuò duratura inter Daniæ Reges, Normāniæq; Principes. Quibus peractis, redit ad exercitū. Verùm quod non ſuppetias ad præſens deposceret: affinitatis iure, quæ Anglo erat, Normannoq;, ſuperſedebat. Daniæ Rex copias exponit, inſtructo agmine incedit. Cui Angliæ Rex aciem opponere non audet. Eboracum obſidet, & capit. Cantuarios in deditionem accipit. Vltra progrediens, ferro et igne non ad pacem obuios uaſtat. Ad Temeſam fluuiū perueniens, Londonijs exercitum applicat. Vrbs egregia, defenſioni facilis, ſi Regem amaret. Sed ubi & illa uictori cędit, Rex Adelredus rebus diffiſus, cum uxore & liberis naues ingreditur, Normanniā petit. A ſororio Duce perbenignè exceptus. Apud quem, omnē deinceps ætatem Rothomagi peregit.

Nuptiæ Britanniæ Regis, cū filia Richardi.

Crudele factum Regis Anglorū.

Sueno Angliam ſuperat.

git. Danis de Angliæ Regno pro arbitrio conſtituentibus; intra pau-
cos dies Sueno extremũ in Anglia diem obijt. Corpus reuectum in
Daniam, patrio ſepulchro tumulatur. Kanutus autem filius patre nõ
indignus, uir impiger, patris locũ impleuit in Anglia. Olauum Nor-
uagiæ, & alium Olauum Suetiæ Reges in auxilium uocat: Angliam
defenſurus. Nam Adelredus Rex, cùm audiſſet Suenonem fato fun-
ctum: accæpta uxore, in Angliam redijt. Filios autem apud auunculũ
reliquit, & amicorum ope, quos illi reliquerat, reponitur in Regnum.
Kanutus autem Daniæ Rex, ualida ſuorũ manu contracta, auctus eſt
copijs, duorum ut diximus Regum: Angliam inuadit: ditionem pri-
mam repoſcit. Negatam, gladio uindicare conatur. Occurrũt Angli, Kanutus
pro Rege ſuo certaturi. Cruenta pugna conſeritur. Diu ſtabat anceps Anglos
uictoria: Anglis pro ſalute, Danis pro gloria certantibus. Sed cæſa uincit.
tum Anglorum innumera multitudine, uictoria ceſsit Kanuto. Adel-
redus ſe Londonijs continet, ibiq; paſſus eſt ſe obſideri. Impigrè Da-
ni oppugnant. Angli tuentur. Inter quæ Adelredus ſupremum egit Adelredi
diem. Kanutus autem poſt longam obſidionem urbe potitus, Regi- mors.
nam Emmã Richardi Normanni ſororem, à ſuis magno auro redem-
ptam, duxit coniugem. Ex qua ſuſtulit filium Herdeknutum in Da-
nia ſucceſſorem: & filiam Gunildem: quæ Henrico nupſit Romano-
rum Imperatori eius nominis tertio, Conradi filio. Kanutus autem
Angliæ Regnum, Daniæ coniunxit: duobus perinde Regnis impe-
rans. Quam rem & ſi ſupra, ex Danorum Annalibus attigerimus: li- Daniæ lib.
buit tamen repetere ex narratione Gallorum, ut in quo diſcrepent utri 4. cap. 24.
uſque gentis traditiones, liquidò perſpiciatur. Sed ex digreſsione ad
Normannos noſtros reuertamur.

¶ Odo Comes Carnotenſis, ab Richardo uincitur. Britan-
nos Noruagij & Sueci inuadunt & deprędantur. Rober-
tus Franciæ Rex illos concordat. Caput. xix.

ODO Carnotenſis Comes, alterã Richardi Ducis ſoro-
rem: & dotis nomine arcẽ accæpit Dorcaſinã pro dimi-
dia. Ea mulier cùm ſine prole decederet: Dux uerò dotẽ repoſceret,
& ille negaret: conflatũ inde bellũ enaſcitur. Richardus Britonũ, atq;
ſuorũ manu Normannorũ, alio in loco arcẽ confirmauit Tegalẽſem,
quę infructuoſam facere uidebatur Dorcaſinã. Eãq; ſatis firmo cõmu-
nitã præſidio dimiſit, remiſsis in ſua quęq; cõmilitonibus: Odo uoca-
tis aliunde armis, cũ Vualerãno Meldẽſi, et Hugone Cenomanẽſi Co-
mitibus, nouã arcẽ oppugnare propat. Egreſsi Normãni, manus cõſe- Vincitur
rũt obſidẽtibus, grauiq; cæde in illos pacta, reliquos ad fugã cõpellũt: Odo ab Ri-
ſecutiq;, fugiẽtes aut capiũt, aut perimũt. Hugo ipſe p latebras errauit: chardo.

& ubi

& ubi ſine dumis agri erant tranſeundi: detractis armis, & in arenam reconditis: crates ouilium, quæ ſparſæ per agros iacebant, trahens: paſtoris imagine fallebat inſequentes. Ita uix manibus hoſtium euitatis, ad ſua nudus peruenit. Sed cùm Odo minus quieſceret: auctis undecunq; armis, cõciliatisq; uicinis Principibus: quos omnes in Richardum concitauit: ille inuitus cogitur ad externa recurrere auxilia: miſſis nuncijs in Noruagiam ad Olauum, & in Suetiam ad Iacobum, arma petijt auxiliaria. Excæpti magnificè nuncij, remittuntur ſpe pleni. Nec enim erat ferox populus, qui necdum omnis Chriſti ſacramenta percæpit, ad prædam inuitandus. Protinus magna manu armata, inſtructaq; claſſe, adnauigant duorum Regum auxilia. Et Britanniam primùm appulſi: ſiue id uentorum impetus cõegit, ſiue cum Odone & illa gens tum ſenſerit: littora conſcendunt: populabundi incedunt. Incolæ aduerſus paganicam manum adunantur: excipere parati prælio uenientes. Sed aduenæ dolis inſtitere. Nam per noctẽ effoſsis ſcrobibus, ſupernè texerunt: ut inuecti caperentur. Nec deerat ſucceſſus. Quippè irritati à procurrentibus hoſtibus Britones: agmine facto, & ipſi irruerunt in hoſtes: ſed prius quàm peruenirent, decipulas incidunt. Ibi ab imminentibus hoſtibus cæduntur, capiunturq;. Illi præda onuſti, redeunt in naues, Sequanam expetentes. Quam ingreſsi, ſurſum ducentes, perueniunt Rothomagum. A Richardo hoſpitaliter excæpti, ac munerati ſunt. Interea Rex Franciæ Robertus, audiens Britanniæ ab infidelibus uaſtitatem: nec ignorans, quòd uocante Richardo adnauigarint: euocatos diſsidentes Richardum, atq; Odonem: æquatis rebus reddidit concordes. Veritus: ne infideles dulcedine prædæ illecti, latius in Regno graſſarentur. Ita Odoni Arx prima remanſit: noua uerò Richardo, cum aliquanta parte adauctę ditionis. Richardus ad ductores auxiliorum reuertitur: lætos cùm illis per conuiuia de more gentis, dies agit. Interim Olauus Chriſti religione delectatus, inſtante Rothomagenſi Archiepiſcopo Roberto, ſacrum baptiſma expetiuit: & tantum in eà profecit, ut in gente ſua diſſeminari præcipiens: ad extremum Chriſti martyr efficeretur: Trondennis in Regno ſuo ſepultus.

Strata- gema.

Cæduntur Britanni.

¶ Simultas inter Gaufridum & Richardum ſororios oritur. Ille peregrino itinere moritur; hic Regis Franciæ iuſſu, Odonem ab inſultibus compeſcit. Caput.xx.

RICHARDVS uxorem habuit Gaufridi Ducis Britanniæ germanam: cùm ille uiciſsim Richardi teneret. Qua affinitate non obſtante, interuenit ſimultas: quæ chariſsimos ſæpè fratres diſsigit: præcipuè cùm de Regno contenditur: ut pateretur

Richardus,

Richardus, uaſtari ab auxilijs ſuis Britanniam. Sed ex hac ſua coniuge Richardus filios ſuſtulit; Richardum, Robertũ, Vuilhelmum: inter quos Vuilhelmus in adoleſcentia, monachalem apud Fiſcannum accæpit ueſtem. Filias quoq; tres. Quarũ prima Raynaldo Britonum Comiti Adelia nupſit: ex qua Vuilhelmum, atq; Guidonem procreauit. Altera Balduino Flandriæ Comiti. Tertia iam adulta, in uirginitate deceſsit. Porro Gaufridus Brito, deuotionis gratia Romam petens: filios Alanum, atq; Eudonem, ſub tutela Richardi reliquit. Ipſe longa circuitione feſſus, defecit in uia. Per quę tempora Meldunenſis Comes, Roberti Regis curiam ſecutus: oppidum ſuum, cum Arce cuiuſdam proditione amiſit: qui Odoni eam ipſam permiſit. Rex famulantis ſibi Comitis iniuriam non diſsimulans, iubebat, ut Odo redderet aliena fraude occupata, alieni iuris, Arcem cum oppido. Non paret ille: animatus munimentis loci fortiſsimis. quòd Sequana flumine ambiretur. Rex euocato Richardo, rem exponit. Iniungit munus: ut contumaciam Odonis, armis inflectat. Non impiger ille, Regijs iuſsionibus obſequitur. Exercitum cõtrahit: obſidet oppidum. Oppugnans, capit cum Arce. Proditorem captum, agit in crucem: & in manus Regias accæpta conſignat.

Burgundiæ Ducatum, Richardus coronę Franciæ ubi ſubijcit. Raynaldum generum uinculis eximens: Tandem ſatis cædit. Caput. xxi.

INTEREA Henricus Burgundionum Dux, ſine hærede moritur: Ducatusq; Coronæ cõſolidatur. Sed Burgundi Landricum Niuernenſem Comitem euocant: ut occupato Ducatu, Regi ſe opponat. Ille ingreſſus Antiſiodorum, gentẽ conatur tueri: Ducatum præmio ſperans accipere. Rex primam in Richardo, ac militum eius robore fiduciam conſtituens, illum euocauit. Nec cunctanter uenit cum expedito exercitu. Obſidet Antiſiodorũ; nec ceſſat oppugnare, donec accæptis obſidibus, Landricum futurum in Regis poteſtate rem perageret. Cæteram quoq; prouinciam uaſtans, captis Arcibus, & exuſtis oppidis, Regi parere cõegit. Rex Ducatũ Roberto filio permiſit. Erat gener illius Raynaldus Burgundio, trans Saõnã Comes, qui orta ſimultate cum Hugone Cabilonenſi Comite, prælio concurrit hoſti. Capitur & in carcerẽ trahitur Raynaldus. Richardus miſsis Oratoribus, Hugonem orat, ut æquis conditionibus generum dimittat. Ille contempta legatione, etiam uincula grauat, uehementius iubet aſſeruari. ut ſe facile contemptum ab illo Dux intelligeret. Sed ille & generi iniuriam, & ſui contemptum uindicaturus: Richardum filium, iam ętate adultum, cum expedita, ualidiſsimaq; manu mittit in

Domatur Burgũdia.

hoſtem. Nec degener ille, patris imperiū peragit. Primā Hugonis arcem cum oppido cingit: & oppugnat. At quia munitiſsima, diu ſe incolæ ſunt tutati. Ad extremū capitur: & ſolo æquatur. Sic exaſperati Normanni, in Cabilonem tranſeunt. Cùm aūt longè ſe imparem Normannicis cerneret uiribus Hugo: interpoſitis amicis, pacem poſtulat. Raynaldum liberū facit: & ad placitis ſenioris Richardi, ſe Rothomagi ſpondet adfuturum fide ſpondet: dictoq; auditurū. Hęc primordia adoleſcentis fuęre Richardi. Pater autem cùm omni floreret rerum geſtarū gloria: ingentiq; ſuorū amore teneretur: æquus in omnes: nihil prætermiſit, quod ad optimi Principis, Chriſtiani Ducis curam pertineret. Pauperum, religioſorum, & omniū Eccleſiaſticorum præcipuam gerens ſollicitudinē. Iam autem illi rerum Arbiter Deus, ad meliora tranſitum præparabat. Correptus ęgritudine corporis, cùm inſtare uicinam mortē perſentiret: euocabat Proceres: filio iam aſtanti Ducatum permiſit Richardo primogenito: Cunctis approbātibus, & cum lachrymis adſtipulātibus, quæ ille decreuerat. Roberto fratri, Oximēſem Comitatū permitti iubet: unde illi ſeniori, de more militaret, atq; pareret. Quibus rebus ex ſententia compoſitis: in Deum conuerſus, ſpiritum reddit apud Fiſcannum. Anno Chriſtianę ſalutis Milleſimo uiceſimo ſexto.

Richardus Dux. III.

¶ Richardus Dux. III. fratre reconciliato rebelli, paucis poſt diem claudit. Caput. xxij.

RICHARDVS tertius, patri atq; auo æquiuocus, in ditione Normanniæ ſucceſsit: iuuenis optimus, uir melior futurus, ſi fatis permitteretur. Nam & armis ſtrennuus, & iuſticia in omnes erat præcipuus. Tū uerò Chriſti religione ferens, patrias uirtutes per omnia repreſentabat. Sed non potuit tanta indole ſuperare inuidiam, quæ magnarum rerum ſemper ſolet eſſe comes indiuidua. Erant qui inter fratres peſsimo more ſeminarēt diſcordiam. Robertus ætate minor, cœpit in fratrē erigere ceruicem: mandatis eius reluctans, quòd pari genitus nobilitate, unis parentibus, ęquis per omnia iuribus uolebat æquari germano. Indignū ratus, eius ſub eſſe imperio, cui ſe rerum arbiter Deus, & fortuna cōæquaſſet. Igitur contumaci animo reluctatur germano; maioremq; in modū progreſſu dierum excreuit contumacia. Non tulit Richardus fratris ſuperbiā: ſciens ſe Ducem, fratri iuſtè imperare. Cùm non ille fratrem parem ſibi imperio admitteret: nec iſte ferre uellet priorem, ſimultas ad arma plus quàm ciuilia proſiliūt. Richardus eductis copijs, fratris Arcē cingit, obſidione oppugnans ſęueriſsimè. Primo quidem tempore fretus loci munitione, contempſit obſidionē, at cùm Richardus nihil intermitteret,

mitteret: acriusq́ in diem oppugnaret obſeſſum: ultimā neceſsitatem præuenire Robertus contendens: recordatus eſt fratrem eſſe quĩ obſideт: miſsis inde nuncijs, imperata ſe ſpondet facturum. Nec difficile paſſus placari fratri Richardus: abducto exercitu, reliquū ętatis quod in ſe fuit, egit pacificè cum germano. Vix tamen peracto biennio, incidit Richardus in aduerſam ualetudinē, cum nonnullis ſuorum aſtantium. Quæ res ſuſpicionem ſumpti ueneni prębuit. Nec erat frater immunis ab ea ſuſpicione. quòd nimio plus aſpirare ad Ducatum crederetur. Richardus autem rebus ſuis Chriſtiano ritu compoſitis, in fide & religione præcipuus, emigrauit in prima iuuenta. Anno Chriſti poſt Mille uiceſimooctauo. Ann.1018.

¶ Robertus Dux ætate ſuccreſcente mitior factus, ab exilio Rothomagen. Archiepiſcopū reuocat. Contumaces Vuilhelmū & Hugonē Comites fortiter arcet. Cap. xxiij.

ROBERTVS fratri in Ducatu Normannię ſuccedit: & quam initio fratri germano contumaciā oſtēdit, perſeueranter in Archiprẹſule Rothomagēſi declarauit, Roberto patruo ſuo. A quo depoſcens nonnihil, quod ille præſtare uel nō potuit, uel non debuit: grauiter, indignatur. Et cùm non aliter putaret, quàm ui agendum: contractis armis, obſidionem parauit Ebroicę urbis: in qua Pontifex manſitabat. Oppugnat urbem. Ciues defendunt. At miſeratus Archiepiſcopus labores pro ſe ciuium: ſimul indignum reputans, ſe fundendo ſanguini occaſionem præſtare: intermiſsis ad Robertum Ducem nuncijs, abiturum ſe (ſi pateretur) in exilium: tantùm publica interpoſita fide ſineretur. Nō cunctanter Dux annuit: permiſſa Pontifici poteſtate. Longius cum paucis abſcedit: apud Regē Francię queſtus iniuriam. Verùm Robertus Dux temporis intercapedine modeſtior factus: indignationem quam concæperat, per morā digerens, facti cœpit pænitere: quòd uirum optimum, & patriæ amantiſsimum, nec ſanguine ſibi alienū: & quod ſuper omnia eſt, Deo æditiſsimum, abegiſſet. Miſsis ergò nuncijs: in ſua redire rogitabat. In reliquum ſe ęquis cum illo conditionibus uicturum. Redijt: & Robertus quod eſt pollicitus, magnificè impleuit. Nam mutatus in uirū alterum, omnem ad omnes prætendit manſuetudinem: pacemq́ temporum nactus, diuinæ cæpit intendere religioni. Quam Ducis modeſtiā nonnulli malignè interpretati, putauêre ignauiam: uerſiq́ in eius contemptum, cœperunt humanitatem eius laceſſere, & exaſperare. Inter quos præcipuus erat quidam Vuilhelmus, inter Proceres nō poſtremus. Quem in Ducem exacerbandum, prouexerat & morum lenitas, quam contempſit: & arcis ſuæ munitio, quam inexpugnabilem ducebat. Acceſſerat

Robertus Dux. I.

Conuerſio morum Ducis.

Ooo ij filiorum

filiorum ferox adoleſcentia duorũ: quos ad arma promptiſsimos habebat. His incitus ſtimulis, Duci audet rebellionem oſtendere. Monitus, ut ad æqua deſcenderet: non attendit. Dux autē Robertus ſe contemni non paſſus: expediuit arma: copias contrahit. Educit ualidam manum, ad perdomandum contumacem. Ille munitioni fidens, ſe patitur obſideri. Nam impar longè fuit ad arma: ut obuiã prodiret miles Duci. Oppugnatur Arx ualida. Sed cùm non expugnaretur: facilè firmauit obſidionem: ut fame expugnaret, quem armis non poterat. Vbi audit, hoc modo ultum iri contumaciam ſuam: occurrit ex placito Principi ſuo nudis pedibus, ſellam equeſtrem humeris baiulans. Nam is erat tum ſatisfactionis ritus ſubditorũ. Placatur Dux. Admittit in gratiam precantem, ac pœnitentem. Conditionibus pacis reducit exercitum. Sed non diu perſtitit cõacta uoluntas. Cùm primum potuit, Vuilhelmus arma in Ducem reparauit: & contractis undiq; auxilijs: filios Fulconem, atq; Robertum, prædatum mittit in Normanniam. Obuiam illis Ducales Normanni prodeunt. Conferuntur manus. Cadunt multi. Inter quos Fulco maior Vuilhelmi filius. Robertus fuga uix elabitur. Magna pars militum cum Fulcone perimitur. Quibus rebus auditis: Vuilhelmus ut erat aduerſa ualetudine, mœrore confectus, breui fecit uiuendi finē. Idem exitus Hugonē Rodulphi Comitis filium Baiocæ Arcis dominũ habuit. Nam dum abiret milites è Francia contrahere: præueniēs eum Dux (quòd iam cõnſilia eius comperta haberet) in deditionem accæpit arcem. Hugo autem intelligens clauſum ſibi reditum: poſtulauit per ſubmiſſos: ut ſuorum ſe libertas ſequendi permitteretur. Facilè impetrauit. Et abiens in exilium, ſolo conatu perdidit rerum ſuarum ditionem.

Vuilhelmus Duci rebellis. (margin, beside "bebat. His incitus ſtimulis…")

Hugo rebellis. (margin, beside "mœrore confectus…")

¶ Rebellem Comitis Flandriæ filium, Robertus Dux patri reconciliat. Nobiles Franciæ, Alanũ quoq; Britanniæ Comitem, obedientes reducit. Caput. xxiiij.

BALDVINVS Flandrenſium Comes, affinitate Regia domum ſuã illuſtrauit. Nam filio æquiuoco Balduino, Roberti Regis Franciæ filiam accæpit coniugem. Adoleſcens Regalibus nuptijs iutumeſcens, erexit cornua in patrem: cumq; Procerum auxilio & conſilio, eiecit dominatione. Pater eiectus, confugit ad Robertum Normanniæ Ducem, eius opem implorans in ſuperbientem filium. Nam malignis ſuorum conſilijs, parentem inſequeretur. Robertus impietatem deteſtatus, perornat exercitum: Ducit in Flandriam. Obuia quæq; deijcit. Nec erat, qui ei opponere auderet aciem ad pugnam. Itaq; uictorē exercitũ circumducens, facilè cõegit Balduinum filiũ, patris iniuriã diluere. Ille miſsis ad Robertũ nũcijs, orabat:

Filius patrē eijcit Comitatu. (margin, beside "rum auxilio & conſilio…")

ut ſe

ut ſe pacis ſequeſtrum faceret: habiturus in manu ſua omnem controuerſiam. Anniſus ergò Robertus, patri filiū æquis conditionibus conciliauit: peregitq́, ut in reliquū tempus pacificè agerēt. Quo ex ſententia patrato, reduxit exercitū. Per quę tempora mortuo Roberto Francię Rege, Henricus illi filius ſuccedit. Hic nouercā paſſus eſt Conſtantiam: cuius, ut fit, nouercali odio penè Regno pulſus erat: ſi non illum Dux Normanniæ Robertus tueretur. Nam mulier cum Regni Proceribus conſpirans: Regnum transferre uoluit in Robertum Burgundię Ducem, æquè Regis filiū, omnesq́ Nobiles Conſtantia, lateri Regis curauit detrahere. Rex perſentiēs quid ageretur, primum ac maximum refugiū conſtituit in Roberto Normanniæ Duce, ſolis duodecim ſuorum comitatus, illum in Fiſcanno conuenit, per quicquid ſanctum eſt recogitans, ut ab iniurijs, & fœmineo furore illum tueretur. Robertus rem intelligens, ſimul cernens, quam debeat Coronæ fidem: conſolatur Regem, facturum ſe ſpondens, quicquid uiribus ſuis eniti poterit. Regem deinde armis, equis, militibus perornans, ſolenni ac ualido apparatu remittit Comiti Corbulenſi Malgerio: mandans, ut cum Rege procedat quantis poſsit armis ab illa parte perurgens rebelles: Se quoq; de ſua futurum, ut ſentiat contumax Nobilitas, quid poſsit fidelis Normannus. Fecit quod monuit, armis undiq; tonans. Atq; modico tempore redegit in obedientiam Regis, quotquot ante ſe in illum erexerant, nullo in reliquum muſsitante. Britonum autem Comes Alanus, & ſi proximo ſanguine Robertum contingeret: audet tamen retrahere quam Duci debuit obedientiam. Et cùm monitus ad ſana conſilia non rediret, Dux ad limitem Britannicæ ditionis ſuper fluuium Arcem conſtraxit inexpugnabilem, ut infrena inijceret contumacibus. Ingreſſusq́ Prouinciam, ferro & igni cuncta peruaſtat. Cúmq; reduxiſſet exercitum Robertus, iam Alanus Brito, qui præſenti non audebat ſe opponere exercitui, ſequitur abeuntem, uicinam depopulatus regionem. Sed diligentia militum, quos limitum cuſtodes Robertus conſtituerat, facile peractum eſt, ut Alanum pœniteret uaſtationis. Nam obuiam progreſsi uaſtantibus Britannis alios cæciderunt, alios turpi fuga uitam redimere compulerunt. Rex Franciæ reſtituitur Regno.

¶ Robertus Angliam debellaturus, tempeſtatibus remoratur. Cum Alano interim Britanno paſcitur. Terram ſanctam inuiſens, redit Niceam: atq; inibi ſpiritum Deo reddit. Caput. XXV.

IAMDVDVM in Normannia apud Richardum ſecundum exulabant nepotes eius, Angliæ Regis filij, honorificè apud

auunculum habiti. Quorum maior natu Eduardus, conſobrinũ Robertum aſsiduis precibus fatigabat: ut ſe, & Alueredum fratrem Regno reſtitueret. Dux opportuna tempora obſeruans: miſit Oratores ad Kanutum Angliæ & Daniæ Regem: ut ſatiatus aliquando uindicta, quam exercuerit in Anglos: ſineret legitimos hęredes in Regnum redire. Ille ſurda tranſiuit aure Legationem. Quippè Regno decedere, non leuis apud Reges cauſa cenſetur. Vbi nõ profuit Legatio: intentat arma. Extruit claſſem ualidam: inſtruit armis & militem, & claſſem.

Tempeſtas diuturna.

Omnibus iã paratis, mare ingreditur. At uentus nullo unquàm tempore tam diu contrarius: ut omnem penè commeatum expectantes, in portu conſumerent. Ne tamen omnẽ perderet operã: parte claſſis inmiſſa, in uicinam ex latere Britanniam, ipſe alia ex parte equitum magno numero inuadit regionem.

Britannos adit.

Alanus uidens uaſtitatem terra, mariq; imminere, amborum conſanguineum Rothomagenſem Archiepiſcopum medium interponit: ut pacis ſit ſequeſter. Ille non detrectans operam: Alanum perduxit in conſpectum Ducis ſub monte Sancti Michaelis: quo Rex claſſem in ancoris continebat. Ibi rebus ex ſententia compoſitis, Alanum in fidem ſuſcipit iam humiliatum, ſacramenta renouantem. Reuocatur exercitus ex Britannia: & fidelis deinde Duci ſuo Alanus inclinabat. Accæpit per ea tempora Legationem Robertus, ex Kanuto Angliæ & Daniæ Rege: quòd iam malè fiſus diuturnæ uitæ: exhibebat Adelredi filijs, dimidiam paterni Regni partem reſtituere. Sed non placuit præſtita conditio. Cunq; audirent Kanutum ualetudinarium, expectandum rati ſunt, ſi fortè abſumeretur. Nam ſubinde melius agendum ſibi reputabant. Interea Robertus Dux, quod diu animo concæperat, implendum putauit: præſertim pacatis per circumitum rebus, cùm omnia illi conſtarent ex ſententia: Hieroſolymam, quod diu cupierat, uiſurus Chriſti ſepulchrum petere conſtituit. Diu ſuorum fletibus aucrti tentatus: ubi perſtitit: paratis omnibus ad iter neceſſarijs, in ſuorum medio Procerum, filium illis Vuilhelmum commendabat. Et multis in ſocietatem ſacræ peregrinationis abeũtibus: ſuis ualedicto, iter inibat. Peruenitq; magno labore ad ſancta loca: quibus perambulauerũt ſacratiſsimi pedes Domini. Cuncta lachrymis intimę deuotionis ueſtigia Chriſti ſignabat. Et uoto ex ſententia perſoluto, iam repedauit. Reditq; in Niceam Græciæ urbem, magno ſuo periculo. quòd loca omnia tum, ut etiam nunc, perfidorum Mahumetis cultorum dominio tenerentur.

Mors Roberti Ducis. 1044.

Ibi creſcente per ſingulos dies morbo: ſuorũ in manibus Comitum, Deo ſpiritum reddidit: Chriſto certa fide iam conregnante. quod labor iſte deuotiſſimæ peregrinationis, cum anteacta uita ſuadet fideliter ſperare.

Erat

re. Erat tũ Annus Chriſti poſt Milleſimũ quadrageſimumquartum.

¶ Vuilhelmus patri puer in Ducatu ſuccedit: multis ob ætatem paſsim impetitus. Regis Franciæ milites cædũtur. Cadit Engelramus: & Hugone Comite capto. Arce montis ſuperata. Caput.xxvi.

WILHELMVS patri filius ſuccedit admodũ puer: & ideo tutoribus indigens. Qui illi ex gente ſua prouenerant: uiri quidem fortes & boni, ſed quibus non ea fuit quæ ſolet eſſe legitimo Principi autoritas. Proceres aũt ſub Principe puero, inexpugnabiles ſibi parauêre munitiones. Memores: quòd ſub Roberto patre nonnulli ceſſerint irato Principi, cum magno rerum ſuarum detrimento. Sed perfectis munitionibus, prima in ſe inuicem arma uerterunt: mutuis odijs confligentes, in proprium exterminiũ. Sæpè congreſsi: mutuis cęcidere uulneribus. Aliquando uicti, ceſſere uictoribus. Terra deinde repleta eſt latrocinijs: impunè graſſantibus improbis. quando non erat qui audaciæ ſe opponeret Princeps. Nec deerant, qui eam rem ad Regni commoda pertraherent. Arbitantes tempus eſſe; Normanniam, quæ olim armis extorta fuit Regibus: nunc armis repetere. Quòd Dux imbellis puer eſſet: & Proceres ipſi diſsiderent. Quòd etiam pueri tutores paulatim ſublati uiderentur. Nam & procurator, & pædagogus, & poſtremò defenſor pueri interierant. Igitur Henricus Franciæ Rex, non ante quieſcendum ſibi indixit, quàm Tegulenſis Normannorum arx dejceretur. Innotuit res Giliberto nobili uiro: quem fidum adhuc puer habebat. Is cùm commendatam ab Roberto Arcem aſſeruaret: accerſitis commilitonibus, armis & commeatibus impleuit. Certus, in exitum ſui ſeruare, quod in fide commendatum accæpiſſet. Obſidet Rex magna ſuorum, ac Normannorum Regi blandientium manu. Ille impigrè defendit. Tenuiſſetq́ diutius: niſi mandatum à pueri tutoribus acciperet: ut cedęret Regi. Ceſsit inuitus: & Arx mox dejcitur: terræq́ protinus cõæquatur. Inde Oximenſem ingreſſus Rex ditionẽ, Argentonium Ducis uicũ incendit. Et quàmuis iam inter Regem, Ducariosq́ conueniſſet: nullo unquàm tempore, confractam Arcem renouari, idq́ ſacramento uallatum eſſet: Rex tamen breui rediens, Arcem pro ſe ſuſcitat, munimentis roborat, commeatibus implet, & recedit. quaſi omnia quæ placeant Regibus liceant. Cùm uideret autem quidam ex Normanniæ primoribus Curſtenus, Oximenſis præſes, cuncta Regis arbitrio geri: accitis Regijs ſatellitibus, Arcem quoq́ ſuam cui pręfuit, ſtatuit communire. Sed Ducarij collecta militum manu, pręueniendum rati hominem, Arcem obſidẽt: cõpelluntq́ dedêre. Pacti: quòd incolumis, cũ rebus & affectibus

Vuilhelmus Dux I.

Arx Tegulenſis demolitur.

Ooo iiij proſ-

proficiſceretur. Ille exulatum emigrans, Duci reliquit omnem ditionem ſuam. Erat Vuilhelmus quidam pueri conſobrinus: quem pater eius Robertus, quòd de ſecundo natus eſſet Richardo, ex ſecũdo matrimonio, donarit Comitatu Tolagenſi: is quoq; abuſus pueri ætate, Arcem in ſummo monte firmauit: Duci rebellionem intentans. Sed Ducales contracto exercitu, montem ad opportuna deſcenſus loca: prçoccupant: fortalicium erigunt. ut commeatum excluderent in ſummo uertice demoranti. Rex Henricus occaſionẽ datã cenſet non contemnendam: Arcem uſibus ſuis proſpiciens profuturã, ab expugnatione uoluit obſidentes prohibere: ad S. Albinum caſtra metatus. Exierant ex Ducalibus nonnulli, qui Regios prouocarent ad pugnam. Illi exciti, ſequuntur fugientes. Dum ad collatas inſidias perueniunt: uertuntur fugientes, ut in frontem depugnent. Ibi Regij cæduntur: capiuntur: fugantur. Engelramus Abbatiſuillç Comes cadit. Hugo cognomento Bardulphus, capitur. Rex immiſſo commeatu in caſtellũ, pro quo uenerat: mœſtus de amiſsione militũ, repedabat. Vuilhelmus tamen breui cöactus, pacto Normannis dimittere caſtellum, abijt in exilium. Ita mitibus Normannorum ſeruiens, conuulſum deperijt.

Succumbũt Franci.

❡ Eduardi erga Anglos uictoria. Aluerendi fratris illius emaſculatio. Quo defuncto Eduardus ſolus Regno potitur. Caput. xxvij.

PER quos dies Kanutus Daniæ atq; Angliæ Rex, cum rebus exceſsiſſet humanis: ſepultus (quod in Dania diximus) Rothomagi: quam urbẽ moriens oppugnabat: Haraldusq; filius eius nothus, Angliã occuparet: Eduardus Adelredi filius, hactenus in Normannia deliteſcens, armauit naues. xl. & in Angliam nauigans, Hauitonam applicuit. Expoſitis copijs, aſcẽdit in mediterranea. Angli collecti, quòd iam pro Danis, Haraldo prçſente concurrũt. Fit acer congreſſus. Cadunt multi. Eduardus tamen uictor, cum præda conceſsit in naues: maiori manu, quod res ipſa poſcebat, inde rediturus. Frater eius Aluéredus diuiſo agmine, portũ tenuit Vuiſanti. Eo forte conſilio: ut in diuerſa diſtracti Angli, minus occurrerẽt inuectis hinc atq; inde. Sed Doroberniæ Comes, Aluéredum perbenignè excæpit: patrium ditionis Regnum illi breui reddendũ ſpondet. Credidit Aluéredus perfido. Qui dum in manibus Regnũ haberet: iuuenẽ cum copijs ſuis: milites quidem alios diſtraxit uendens: alios peremit: ipſum cũ Nobilibus miſit Londonias in manus Haraldi. Quo cùm perueniſſet: Aluéredum iuſsit emaſculari: cæteros autem necari. Qui & ipſe breui moritur. Sed neq; Haraldus diu ſuperfuit. Succedens autem fratri Hardekanutus, eadem cum Eduardo Emma matre natus: euocatum

Daniæ lib. 4. cap. 19.

Aluéredi emaſculatio.

euocatum à Normannia uterinum fratrem Eduardũ, parte illum Regni donauit. Poſt biennium autem Hardekanuto quoq; moriente: Eduardus toti cœpit Regno dominari. Quæ idcircò hoc loco replicauimus: ut quoniam iſte Vuilhelmus, quem deſcribimus, ad Angliæ coronam contendit: non ignoremus: Regum hac parte in Anglia ſucceſſiones, & de iure ſimul Vuilhelmi innoteſcat. Autoris excuſatio.

¶ In Ducem Vuilhelmum Normanni conſpirant. Quos auxilio Henrici Franciæ Regis obedientes reddit: Baiocum recuperans. Caput. xxviij.

VVILHELMVS autẽ Normanniæ Dux, iam rerum adminiſtrationem aggreſſus: Prudentum conſilio cuncta gerebat. Quam rem perpeſſi ſunt, quibus per Ducis pueritiam, multa licuerunt. quòd cernerẽt iam ſibi fræna ſubſtringi. Coniurationem ineunt, autore Guidone, filio Raynaldi Comitis Burgundiæ: quem Richardus tertius, carcere extraxit. Hic Guido donatus à Duce Arce Baioci, quoſcunq; potuit lateri Ducis abſtraxit: & iam Coniuratione fretus, uiſus eſt robuſtior. Nam Maiores quoq; cernentes, quibus ante aſſueuerãt, Guidoni acceſſere. Quid faceret Vuilhelmus tanto conſtrictus neceſsitatis articulo? Regem adit Henricum: docet ſuorum in ſe Conſpirationem. Commonefacit paternorum, cum modeſtia, beneficiorum in Regem: Opem implorat. Nec cunctanter Rex annuit. Comitatum Oximenſem ingreditur: Valeſdunas uſq; perueniẽs: ubi conſertum obuium habuit hoſtium exercitũ. Congrediuntur: & graui diu pugna confligantes, demum cedũt Regi Normanni Proceres: mactantur: proteruntur: fugiũt. Multi Oliuæ fluminis uado pereunt. Guido uix elapſus, Baiocum ingreditur. quod oppidum firmauit obſidioni, ſi opus fuerit, ferendæ. Sed Rex rebus feliciter pro Duce geſtis, cingulum ſoluit: reuerſus in Franciam. Dux obſidendo ſe parat oppido. Oppugnat: & multo deinde tempore fame expugnat. Guido nuſquàm euadere ualens: per amicos exorato Duce, uitæ datur: redditoq; Baioco, ſuis in ędibus manere præcipitur. Territi eius exemplo cęteri, gratiam Ducis ſui, quibus poterãt impendijs, mercati ſunt. Vuilhelmus magnus deinde apud exteros & ſuos habitus.

Coniurationis Autor.

Baiocum ſuperat.

¶ Godefridum Andegauorum Comitem, Dux deuincit: binis Arcibus depopulatis. Caput. xxix.

ANDEGAVORVM Comes Godefridus, ortis undecunq; ſimultatibus, bello inſecutus eſt Vuilhelmum Ducem: multis & magnis ſpolijs per Normanniam ab actis: arcem Dan frontis præcipuũ habẽs uiolentiæ præſidium. Dux cõtractis copijs, in hoſtes prodijt: & uſq; ad Arcis memoratę cõfinia

peruenit.

peruenit. Ibi conſyderata facie munitionis, uidit altiſsimis & prȩruptis
rupibus uallari. Tamen artem arte colludere tentauit. Erigit in circum
itū fortalicia, quibus inſideret: donec fame expugnaret. Dum ita ſede
ret: uenere exploratores, qui nunciarēt: Arcem Alentij captu facilem,
ſi Dux anniteretur. Ille diſpoſitis ad obſidionem cuſtodijs, noctu pro-
ficiſcitur ad Alentium. Conſyderat locum: & uera nunciaſſe ſuos gau
det. Sed qui intus erant, conuitijs Ducem exagitabant. Ille oppugnati
onem adorſus: uno loco detinuit incluſos, attonitos: interim ſubmiſ-
ſis, qui à tergo ingreſsi, præſidium caperent. Quibus ex ſententia per-
actis: conuitiatores, cæſis manibus ac pedibus, abiecit: Arcem ſuo mu-
niuit præſidio: reuerſus ad primam obſidionem. Illi iam ſociorum for
tunam audierunt. Calamitatem commiſerati: cùm exemplum perti-
meſcerent, ſe Duci ſubmittūt, pacti abire incolumes cum armis. Perſe
cutusq́ Godefridum, Ambroias uenit, ibiq́ erecto caſtello, ac permu
nito, Rothomagum redit.

Nuptiæ Ducis Vuilhelmi, duplex itē uictoria eius, erga Franciæ Regem Henricum: tum mors illius narratur. Caput. XXX.

IAM domi, foriſq́ clarus Vuilhelmus, coniugio ineun-
do tempus eſſe putauit, ut poſteritati inſeruiret. Habe-
bat autem Balduinus Flandriæ Comes, ex coniuge Regis filia, filiam
nomine Matildim, eam ſuaſu Procerum acciuit uxorem. Nec diu re-
cuſabat Balduinus eam tradere. Mittitur puella Principali apparatu,
ducitur Rothomagū inſigni pompa. Eamq́ Chriſtiano ritu ſibi con-
ſociat Vuilhelmus. Ex qua multiplici prole beatur. Inter alios ſuſtol-
lens Robertum, paterna ſucceſsione inſignem. At non quieuit Gode-
fridus Andegauorum Comes, Regi Henrico inſtillans odium Nor-
mannorum, Gentem eſſe exteram, quæ alienis agris inſiſtens, in Le-
ges & mores Francorum non poſsit peruenire; ſemper inquietā, ſem-
per infidam, omni odio inſectandam. ut Regi reuertatur ſua Prouin-
cia Neuſtriæ olim detracta Francis, per improbam uim Normanno-
rum. Facilè fuit uetus hoc ulcus ad cruditatē reducere. Itaq́ Rex con-
citus, duobus exercitibus inuadit Normañiam, alteri fratrem præfici-
ens Odonē, alteri ipſe imperans. Dux talibus preſſus angoribus, un-
decunq́ poterat auxilia conquirit. Intrepidus occurrit, & Regio qui-
dèm agmini ipſum ſe oppoſuit, alijs alios ſubmittēs exercitus. Sed qui
Odoni occurrerāt, priores ad pugnā perueniunt: hoſtibus deprenſis
Vincit Dux Francos. ad eū locū, qui Mare mortuū nuncupatur. Imparatos inſiliūt: magnā
partē opprimūt, multis ex Nobilibus cæſis, alijs per mācipia in uincu
la coniectis. Odo ipſe uix fuga elabit̄. Peruenit aduerſa ſuorū fortuna
ad Regem.

ad Regē, prius quàm Dux ipſe prodiret. Territus Rex caſu ſuorum: exercitum retrotraxit, ac in Franciā rediit. Godefridum autem malorum incentorem, ulciſci percupiēs Dux: in Cenomannos ducit: agros uaſtat, munitiones deijcit: urbem obſidet: oppugnat, & tandem multo ſanguine expugnat. Arces deinde reliquas expugnatas, incēdio cōſumit. Opportunis iterum locis reędificat: & firmo ſuorum impoſito pręſidio, redit. Rex deinde ſumpto Godefrido Andegauorum Comite: maiore apparatu, ſed uno iam agmine magno Normanniā ingreditur, per Comitatū Oximenſem: perq; Baiocenſes: maximis editis ubiquè uaſtationibus. Et reflexo deinde itinere, per uadum Vlmæ fluminis reducere tentauit exercitum. Media ferè pars iam amnem tranſierat: & intumuit à mari fluuius: ut reliqua pars uado tranſire non poſſet. Hanc aggreſſus Vuilhelmus: quòd toti uideretur agmini nimis impar: pugnam acrem conferit. Cadūt ſine diſcrimine Franci fortius, ſub oculos ſui Regis in aduerſa ripa conſpicientis præliantes. Reliqui in captiuitatem trahuntur. Rex tantis amiſsis copijs, abire feſtinans: amplius Normanniam non infeſtauit. Nec diu ſuperfuit, quoniam in fata concedens, Philippum filium Regni habuit ſucceſſorem. Cenomannos ſuperat.

¶ Deuictis Anglis cum Rege eorum in ſe fidefrago Haraldo: Regnum Dux poſsidet. Caput. xxxi.

EDVARDVS tertius interea Rex Angliæ, cùm prolem cerneret ſe non relicturum: uiuens adhuc, & corpore pręualens, medio in ſuorum Procerum conſilio, Vuilhelmū Normannum ibi deſignat ſucceſſorem: mittens Robertum Cantuariorum Archiepiſcopum, qui fidem Duci faceret. Deinde etiam Haraldū ſubmiſit ex Comitibus ſuis honore, opibus, prudentia præſtantē. Qui dum nauigat: ui freti deiectus in Pontinā, incidit in manus Guidonis: quem Comitem tunc habuit Abbatiſuilla, urbs Picardiæ, etiam hodie florens. Sed Vuilhelmus Dux precibus primum, deinde minis illū de manibus eius extraxit. Hic ſacramentū Vuilhelmo pręſtitit: aſſeruandi Regni in manu eius. Cunq; ille in Angliam reuerteretur: Rex Eduardus non diu ſuperfuit, ſed Anno Chriſti. 1065. fata compleuit. Haraldus aūt immemor ſacramēti, quod nup Vuilhelmo pertulerat, Regnū inuaſit. Monitus ab Vuilhelmo, ut fidē impleret: In oībus inqt poſſum, præterquā in Regno. Vuilhelmus quoq; nō leuē duces Regni iacturam: qcquid potuit undiq; militū contraxit. Armauit ualidiſsimā claſſem, equis, armis militibusq; impoſitis. Tria feruntur nauiū milia ad S. Vualaricum, & uicinis locis ſtetiſſe in ancoris. Aſpirante uento nauigauit: & Peninſulam apprehendens, ibi ad claſsis cuſtodiam erexit præſidium: & in ordinem rebus digeſtis, quadrato agmine Angliam inuadit.

Vuilhelmus nominatur Rex Angliæ. Eduardi mors. Ann. 1065.

inuadit. Audit ab exploratoribus: magna manu Haraldum obuiam uenire per noctem. Suos ergò iubet in armis quieſcere. ut cum feſsis ab itinere hoſtibus promptius agerent. Mane primo uenêre ſub aſpectum mutuum. Ibi aliquot horis ad ordinationem Acierum deſumptis, ad tertiam diei horam prçliari cœptum. Pertinax utrinq; pugna: ſed maior fortuna Ducis. quòd iuſtior cauſa uideretur. Vindicante Deo iuriſiurandi religionem fruſtra tam in Haraldo. Nam ille imprimis fortiſsimè pugnans: adueſperante iam die cadit. Cçduntur Angli; ceduntq;: ſed maior clades Anglorum. Vix nox ipſa quietem indicit;

Dux Harald um & Anglos deuincit.

Angli comperto Regem ſuũ cçcidiſſe, diffugiũt ſine diſcrimine. Dux uictor, iubet receptui canere. Refocillatos milites permittit quieti. Poſtera luce legunt ſpolia: ſuos ſepulturæ mandant: hoſtes inſequuntur. Peruentum eſt Londonias Regiam ciuitatem: ibi cùm ſe aliquandiu

Vuilhelmus Anglorum Rex.

continerent perduelliones: ceſſere tandem Vuilhelmo: ac deinde Regni totius dominatione potitur. Genuit autem hic Vuilhelmus ex filia Balduini Flandriæ Comitis, tres filios: Vuilhelmum, in Angliæ Regno patri ſuccedentem: Robertum, in Normannia ſucceſſorem: Henricum, qui Vuilhelmo fratri ſucceſsit in Regno. Sed hic ſit narrationis huius limes.

ALBERTI KRANTZII CHRONOGRAphi Hamburgen. Rerum Normannicarum per Italiam geſtarum, LIBER IIII.

¶ Ex catalogo Regum Angliæ, Autor Normannorum Regiam dignitatem probat.

CAPVT I.

PROSECVTI ſumus narratione noſtra Normannos in Gallias: deduximus ſeriem ſucceſsionis uſq; ad Angliæ Regnum. Quo accæpto, iam ſubinde uiluit Normanniæ poſſeſsio: iam ex Ducibus Comites conſtituti. Subinde uerò Franciæ Regibus permiſſa eſt iterũ maior pars Neuſtriæ: ut redirent in antiquam poſſeſsionem. Sed tamen magnum etiam exinde bellum exarſit, aliquot ſeculis continuatum, inter Anglorum et Francorum Reges. Accedente etiam legitima totius Regni Franciæ Anglis ſucceſsione in magno Eduardo. Igitur quia neq;

Anglorum Reges ex Normãnis. Vuilhelmus

Angliç, neq; Franciç res perſcribere ſuſcçpimus: hic ſtylum ſiſtemus. Quod uerò ad gloriam pertinet Normannicæ gentis: ſat erit, Regũ ex hac ſtirpe ſucceſsiones attingere paucis. Is ergò Vuilhelmus ex Duce Normaniæ,

Normaniæ, Rex Angliæ: quòd materno genere Eduardus, cui ſucceſſit, natus eſſet ex filia Richardi tertij: reliquit in Regno ſucceſſorem Vuilhelmum ſibi æquiuocum, cognomento Rufum. Quo ſine prole aſcendente: ſucceſsit illi frater Henricus primus: qui filiam dedit Gaufrido Andegauenſi Comiti: ex qua ſuſtulit filiū Henricum ſecundū: qui auxilio Regis Franciæ Ludouici, peruenit ad Angliæ coronam. Nam redeunti à Hieroſolymis Ludouico Francorū Regi, quęſti ſunt Gaufridus pater, & Henricus filius, de Stephano Anglicę coronę detentore: qui & ipſe ſanguinem trahebat Normannorum: & ideò Normanniam quoq; occupauit. Sed Francorum Rex Ludouicus armis contractis: primùm Normannia, deinde Angliæ Regno Stephanum expulit, & Henricum ſecundum inuexit. Tum Henricus, ne ingratus reſtitutori ſuo uideretur: magnam Normanniæ partem Coronæ reſtituit: deq; reliquo, Regem dominum ſuum agnouit, feudi iure. Ita paulatim in Normañia redeunte Regis poteſtate, minoratur & euaneſcit Normannorū ditio. Henricus Angliæ Rex ſecundus, reliquit in Anglia ſucceſſorem filium Henricum tertiū. Cui ſucceſsit frater Richardus: & illi Ioañes æquè germanus germano, qui peruenit ad Annum Chriſti poſt Mille ducentos decimumquartum. Hic eſt ille, qui Regi Franciæ ad pontem bouinum, obiecit Ottonem.IIII. Romanorū Imperatorem, tunc terga dantem Francis. Ioañi ſucceſsit filius Henricus eius nominis quartus, qui annis.liij.regnauit. Eduardus illi filius ſurrogatur ſecundus. Ioañes illi filius ſuccedit. Cui Eduardus tertius. Hic eſt ille, qui cognominatus eſt Magnus: genitus ex Iſabele filia Philippi pulchri Francorum Regis. Defunctis ergò fratribus Iſabelis ſine prole: ſe Regem Anglorū & Francorum gerebat, talemq; ſe primus inſcripſit. Cui poſt longęuum Regnum, quod illi ſupra quinquaginta durauit años, ſucceſsit nepos primogeniti ſui filius, nomine Richardus ſecundus. Quo poſt.xxij.annos interfecto in carcere, iuſſu nepotis ſui Henrici de Lancaſter, Anno Milleſimo Quadringenteſimoſecundo. Ipſe Henricus quintus, filius Ducis Lancaſtriæ pro eo regnauit. Quo in Francia extincto Anno.xxiij.poſt Mille.cccc.ſucceſsit Henricus ſextus, puer ex filia Regis Franciæ Catharina. Hunc Regnò deiecit Eduardus quartus Eboracenſis Ducis filius. Cuius frater, Henricum ſextum captum, extinxit in carcere, Anno Chriſti ſeptuageſimo poſt Mille Quadringentos. Eduardus autem ad annum peruenit.lxxxiij.poſt Mille.cccc. Quo extincto per morbum, Richardus frater eius, occiſis Eduardi filijs, regnauit annis uix tribus. Succeſsit Henricus ſeptimus, dictus Comes de Richmont. Qui perductis in campum aciebus, conflixit: & uicit Richardum. Natus eſt iſte Henricus ex

Vuilhelmus Rufus

Henricus Secundus.

Stephanus.

Normañiæ defectio ad Francos.

Henric. III.

Richard. I.

Ioannes. I.

Henri. IIII.

Eduardus Secundus.

Ioannes. II.

Eduardus Tertius.

Richard. II.

Henric. V.

Henri. VI.

Eduardus Quartus.

Richar. III.

Henricus Septimus.

cus ex uterino fratre Henrici ſexti. Nam Catharina Henrici ſexti mater: poſt Henrici quinti mortem, cùm eſſet filia Regis Franciæ: nupſit tamen infimæ nobilitatis uiro: ex qua tres filios ſuſcepit: quos Henricus ſextus, frater, Comitatibus donauit. Ex quorum altero prodijt iſte ſeptimus, qui nunc regnat Princeps, ut aiunt, omnium prudentiſsimus: qui aliquot motus in Anglia compeſcuit: cùm antiquæ Nobilitatis uiri, ad coronam aſpirarent. Et primùm Thomæ Ducis Clarentiæ (qui frater erat Regum Eduardi & Richardi proximorum) extinctu: merſo capite in uinum, ex Sententia Parliamenti. Filius auxilio ſuorum in Regno ſe erigens, ab eodem Henrico ſeptimo capitur: milites eius ad unum cæduntur. Inter quos Martinus niger, ex ſutore in militarem prouectus dignitatem. Deinde proximis annis, qui ſe Eduardi filium teſtaretur: quòd ſuppoſito pro ſe altero ſeruatus ſit, cum auxilio Scotorum, & fauore, ut ferunt, Regis Normannorum Coronam quæreret captus, & ad Regem protractus, diu ſeruabatur in carcere: & nunc, ut referunt, ambo cæſi gladio. Hic eſt rerum ſtatus Anno Chriſti Quingenteſimo poſt Mille. Vnius autem Regis prudentia, multorum tumultus & præcauentur: & exorti, minimo ſuorum ſanguine ſedantur. Ita continuata Regum Angliæ ſerie, aduſquè noſtra tempora, ſtirps Regum de ſanguine Normannorum, tantis ſeculis Regnum tenuit: & poſsidet in hodiernum diem. Hæc eſt illa Danicæ atq; Normannicæ gentis gloria, quam indagamus: quòd in longinqua regione ditionem quæſierit: Principatus fundauerit: Regna cōſtituerit, atq; reliquerit. Quod iam ſecundò monſtraſſe recolimus. Primùm in Longobardia per annos ſupra Ducentos. Deinde in hac Normannia: ubi Ducatus honore non contenta, non quieuit, donec Angliam ſibi adijceret. Quàmuis ante ſæpè Dani, Regnum hoc ditionis ſuæ fecerint: quod illorum loquuntur Annales. Anglici tamen nō æqua aure accipiunt. Crediderim proximam mari regionem crebrius ceſsiſſe Danis: ſed mediterranea tum ad illos non perueniſſe: niſi ſub Vuilhelmo, quem diximus. cùm iam totius inſulæ ditio, ad unam ſit redacta Coronam. Tertium autem eſt Regnum utriuſq; Siciliæ: quod ea gens per Normannos conſtituit in Italiam, etiam uſq; ad Imperiale culmen prouectum in Friderico Secundo. Quod ſubinde monſtrabimus.

Martinus niger.

Anno Chriſti 1500.

Daniæ lib. 3. per totū & Supra lib. eo. cap. 38. et ſequen.

¶ Normanni quomodò, & quando Italiam ingreſsi ſint, diſputatur. Caput. ij.

EX HAC Normañorum gente extitiſſe & illos, qui in Italia primum Apuliam, deinde Siciliam & Calabriam apprehenderunt: et primùm quidèm Comitatus, deinde prouectioris dignitatis

tatis Ducatus, nouiſsimè etiam Regna conſtituerunt utriuſq; Siciliæ, citra et ultra Pharũ, nemo ambigit. Sed quo tempore in Italiam transierint: qua ul Prouinciam apprehenderint, ambigunt multi: ſecum requirentes. Nimirum illa occaſione & cauſa tranſierunt, qua ante ſe aliarum nationum homines militiam ſecuti: illic ſe collocauerunt per arma, quos illos clementia cœli, & agrorum ubertas inuitauit. Cur queſo primùm Galli Senones, inde Cimbri, poſt illos Goti, deinde Longobardi Italiam petiuerunt? Niſi ut ſedes antiquas melioribus commutarent. Commemorant Tancredum quendam Normannũ, duodecim filijs procreatis, in Etruria conſediſſe: cuius filij alter poſt alterum tenuiſſe Apuliam: & ad poſteros traduxiſſe narrantur. Sed quo tempore Italiã intrauerint: Blondus ſe reperire negat potuiſſe. Nam Vuilhelmum cognomento Ferrabach Normannum, in Etruriæ parte, quæ Romandiola dicitur, ditionem tenuiſſe fatetur: ſed quando in eam prouinciam uenerit: aut quibus uiribus fretus apprenderit, ſcripſiſſe neminem. An tu Blonde ignoras, quod ipſe fatebare: Normaños ſuperiori ætate per Ligerim & Sequanam, ſubiectos Pariſios, Turones, Lemonicos, Aurelianos, & reliquas Galliarũ urbes uaſtaſſe: Regibusq; Franciæ, & aliquando Romanis Imperatoribus conflixiſſe; in Galliarum littoribus ſedes fixiſſe? Inde cùm Burgundiæ Rex Ludouicus, deinde Rodulphus Gallicis uiribus Italiam intraſſent: quis putat abfuiſſe Normannos, ubicq; ſtipendia facientes. quòd inquietũ genus hominum, conſiſtere non poſſet in loco ſemel permiſſo. Inde uerò cùm Sarraceni de mari, Hungari à terra inuaſiſſent Italiam: laceraretúrq; inter hoſtium manus Domina quondam: cùm uiros aleret Prouinciarum: qui rebus ſuis diffidebant, Hugonem Arelatenſem ex eadem Gallia cum exercitu uenientem, accerſibant in Italiam. Quis non uidet Proceres tum militaſſe Normannos: iam inuicta fortitudinis opinione apud omnes clareſcentes? Otto deinde Imperator eius nominis ſecundus, cùm Lotharij Regis Franciæ repuliſſet inſolentiam: magno agmine ex Gallijs mouit in Italiam, Græcis Imperatoribus obuiaturus. Cur non & tunc potuere Normanni in Italiam transire: ut magnam apud Reges ſuos, quibus militabant operam nauantes, agros & oppida meruerint: ſicut poſtea ex Alemannis uocati ſunt capitanei: quorum poſteritas nunc ſedet cum Principibus? His igitur temporibus & occaſionibus, ueniſſe in Italiam Normannos licet coniectari: quorum præclara fuere in ea prouincia diu facinora: ut primũ Apuliam, inde Calabriam tenuerint: ex Comitibus Duces ex Ducibus Reges facti utriuſq; Siciliæ. Teſtem tenemus Blondum, cum Autoribus ſuis, quos ille ſequitur, quo ordine in eam uenerint Prouinciam. At

Tancredus

Ppp ij

Blondus de Normañis. am. At de temporibus quæſtio manet. Nam circa Milleſimum Chriſti annum, fuiſſe in Italia commemorat Vuilhelmũ cognomento Ferrabach Normañum. Et quidem Saxo noſter, Richardum quendam ex Ducibus Normanniæ, cùm uxorem ſuam, Regis Danorum Kanuti germanam non amaret: ſuſpectasq; duceret nuptias: tradit, cum aliquot ſodalibus in Italiam commigraſſe: ſeq; iunxiſſe congentilibus Normannis, quos ante ſe reperit in Italia. Et hoc circa Annum Chriſti triceſimum poſt Mille contigiſſe exiſtimo. Sigibertus quoq; poſteriori tempore, cùm Henricus Imperium Romanum teneret: narrat Robertum, & Richardũ, minuendæ domo multitudinis cauſa, à Normannia Francorum digreſſos, Apuliam expetiuiſſe: & Italis inter ſe diſsidentibus, alteri in alterum auxilium præſtitiſſe. Qua opportunitate Italos callidè & fortiter debellaſſe: & ſucceſſus urgendo ſuos, nomen ſuum dilataſſe: & futuræ proſperitatis ſibi uiam inſtituiſſe. Quæ illuc uergunt Autorum teſtimonia: ut agnoſcamus, multis quidèm uicibus in Italiam tranſiſſe Normannos: ſed qui primi fuerint, necdum compertum habemus. Blondus exploratũ ſe dicit habere; originem illorum in Etruria eſſe ex Lombardiæ Comitibus. Vnde autem hoc illi compertum ſit, non exponit. Ego teſtem facio Sigibertum memoratum: Normannos ex Gallijs ſæpè in Italiam nauigio traieciſſe. Vnde ueri ſimile uideri debet: aliquot locis ſedes tenuiſſe in Italia, ſicut acceperunt in Galliarum littoribus. Ait enim. Año. lvij. poſt Octingentos, Normanni inter Hiſpaniam & Aphricam nauigantes, ingrediuntur Rhodanum: depopulatisq; ciuitatibus, ac Monaſterijs: in inſulam quæ Camarias dicitur, uenerunt. Cùm igitur in mediterraneũ excurrerint: inde in mare Tyrrhenum redijſſe intelligimus, unde in Rhodanum tranſirent. Nam in hoc mare fluuius ille ſe exonerat. Facile tum fuit, uicinum Italiæ latus tetigiſſe: & quod ſupra de Luna ciuitate memorauimus, poterant & tunc Prouinciæ partem delegiſſe ad ſedes. Quàmuis id Autor nullus commemoret. Fuiſſe tamen in Italia Normannos, teſtantur omnes. Idem uerò Sigibertus, Año inquit. lx. Normanni Italiam petũt: & Piſas ciuitatem, aliasq; capiunt, ac deuaſtant. Et rurſus. Anno. 69. cùm Imperiũ Carolus Caluus teneret, Rex Franciæ, Normanni mare intrant: & pars quędam ex ipſis in Italiam redit. Quid quærimus expreſsius? Pars quædam redijt in Italiam. Ergò ſi redit, prius ibi fuit: & fortè ad ſedes prius captas, tum eſt reuerſa. Ipſum Blondum teſtem uocamus. Per ea inquit tempora, quibus Carolum Caluum diximus Romanum Imperium aſſumpſiſſe: Normanni pręda in Aquitania, & cæteris Galliarum regionibus facta ſatiati: claſſe trecentarum ſexaginta nauium, Conſtantinopolim duxère; ſuburbanisquę

Saxo. Sigibertus. Supra lib. 2. cap. 2.

niſq; illius ſpoliatis, atq; incenſis: in Britannicum mare ſunt reverſi. Hoc igitur tempore, uel non ab eo longè, Italiam Normanni intrantes, paulatim inualuêre. Nam ut idem Blondus tradit: initium claritatis eorum, in Italia ad augendam ditionem, tale fuit, ut ſequitur.

¶ Vuilhelmi Ferrabachij Normanni, in Sicilia, Apulia, item ergà Græcos uictoria. Caput. iij.

VVILHELMVS enim gente Normanus, cognomento Ferrabach: ceſſantibus in Italia motibus à Berengarijs & Sarracenis, atq; Hungaris: quorũ uiribus diu labefacta erat Prouincia, præclarũ aggreſſus eſt facinus. Capitano nanque, & Salernitano Principibus per fœdera ſociatus, ad Malochum græcum, Apuliam, Calabriamquè pro Imperatore Græco adminiſtrantem (eo tempore, quo uictus Otto Imperator ſecundus, leuiris ſuis ea in ditione conceſsit) mittens: eundẽ fœderibus adiungit. Conuenitq; inter quatuor: ut æquis uiribus & fortunis, enauigantes in Siciliam, eam Sarracenis eiectis occupent. Collatis uiribus, enauigatum eſt: & inſulam ingreſsi, Sarracenos obuiam euntes fundunt: ac reſiduis fugatis, præda ingenti locupletantur: per æquum inter eos diuiſa. Malochus autem Inſulæ dominationem ſuo ſeruauit Imperatori. Indignatus Vuilhelmus: quòd ſibi, cæteriſq; Inſulæ partem non daret: expedito agmine, cæteris quieſcentibus, longum iter ingreſſus, duxit in Apuliam: circumſeditq; Melphiam urbem: & ad extremum expugnauit. Audiens Malochus: & ipſe expedito milite feſtinus occurrit: urbem recuperare, quam Vuilhelmus occupauit. Ibi autem Normannus Græcos ab itinere feſſos, necdum caſtris communitos, aggreſſus, facilè fudit: fugauitq;: & perinde magnam illius Prouinciæ partem, pulſis Græcis, occupauit. Sed cùm iam Bubaganus Malocho ſucceſsiſſet: opportuno Apuliæ loco coloniam extruere conatus, Troiam uocat. ut Græcis habitatoribus impleat: eſſetq; præſidio Regioni. Nõ tulit Henricus Imperator eius nominis ſecundus: qui iam erat cum exercitu in Italia. Nam admôtis copijs ſuis, urbem nouam quatuor menſibus oppugnandam, expugnauit: & acceptis obſidibus Romam reuertitur. Cùm uerò Conradus Henrici ſucceſſor imperaret: Græci, Normannis in Apulia graui bello oppoſiti; pellere illos annisi ſunt: ſed fruſtra. Nam collatis Signis: uictores Normanni, Græcos expulerunt. Ad Conradi interim Imperatoris tempora, Normanni Apuliam tenentes: & Græci prælio inter Anfidum amnem, & Oluentem oppidum acerrimè concurrunt. Normanni uictoria potiuntur. Vuilhelmi deinde fato functo, frater Drogo ſubſtituitur.

Vuilhelmi fœdus.

Sicilia obtenta.

Melphia Apuliæ capitur.

Vincuntur Græci primo.

Secundo.

Tertio.

¶ Drogo Apuliæ Dux Græcos ſuperat.
CAPVT IIII.

Drogo Dux. Aliâs, Catapanus.

Daniæ lib. 4. cap. 27.

DROGO poſt Vuilhelmū fratrem obtinuit Apuliam. Quem, miſſus à Conſtantinopoli Mel alter Capitanus, (Magiſtratus id nomen fuit) primò ſtatim impetu, omni penè Apulia Normannos expulit. At impiger Drogo, exercitu reparato, Græcorum ſuperatis copijs, perdita de Apulia protinus recepit. Hoc eſt illud tempus, quo Richardus Normanuus, Ducali genere editus, contempta uxore Danici Regis Kanuti germana, in Italiam uenit. Inde tranſiens Hieroſolymam, ſodales ſuos in Italia reliquit bello gentilium ſuorum ſocios. Per quę etiam tempora Bubaganus alter à Conſtantinopoli miſſus Capitanus, in Apuliæ finibus Troiam urbem inchoauit. Hannibalis ibi pridem caſtra fuiſſe compertū eſt. Sed hoc Græcorum præſidium non paſsi Itali conualeſcere: Henricum Imperatorem impulerunt, ut obſideret. Benedictum Pontificem aiunt in caſtris fuiſſe. Adeò res cordi fuit uniuerſis. At tum deditū eſt præſidiū Imp. poſt aliquot menſes. Ille uerò obſidibus acceptis, Romam redit. Drogone aūt poſt nō multū tēporis mortuo, alius ex fratrib. ſuccedit.

¶ Hunfredus Comes, Apuliam annis ſeptem regit, & tuetur. Caput. V.

Hunfredus Dux.

HVNFREDVS frater, in Normannorum Apuliæ Comitatu ſucceſſor, annis ſeptem præfuiſſe narratur. Quid autem rerum geſſerit: omnino nihil commemoratur. Niſi, quod coniectura poteſt quiſq; adſequi: non quieuiſſe Græcos, recuperare amiſſam Apuliæ ditionem: Normannos autem ſemel acceptam prouinciam defendiſſe. Auditis tamen rebus in Italia proſperis: crediderim multos ex Francia ueniſſe eius gentis Proceres & milites: qui auxilia tulerint contribulibus: ad propagandam, quam ſemel acceperunt etiam in Italia prouinciam.

¶ Beneuentum Godfredus, cum Leone Pontifice IX. capit prelio. Caput. VI.

Godfredus Dux. Aliâs, Gnariuaro.

GODFREDVS fratrum unus, Hunfredo decedenti ſuccedit. Per quod tēpus Guariuaro Salernitano Principe, ex eadem Normannorum gente oriundo, à ſuis interfecto: Giſulphus factus eſt Princeps. Interim Normanni ditionem ampliantes: & Benenentum urbem Romanæ Eccleſiæ, ex Longobardis ſubiectam conſpexêre. Ea cùm intellexiſſet Henricus tertius, Pontifici ſuaſit: ut Alemannos à ſe apud Vercellas præſidio Italiæ relictos, acciperet: Normannosq; Italia deturbaret. Leo nonus tum Pontificatum gerebat. Adiunxit is auxiliares Italię copias Alemannis: & in Beneuentanos

neuentanos duxit. Normanni intellecta Pontificis molitione: præue-
nêre illum curarium. Nam Beneuento capta, illũ firmatis præſidijs &
caſtris, expectauêre. Cõmiſſo prælio, capitur Pontifex. Quem tamen Leo Pont.
Normañi, maximo cleri Beneuentani honore, Romã reducendũ cura ix. bello ca-
uerũt. Moriẽs aũt Godfredus breui poſt: nõ fratrẽ aliquẽ, ſed filiũ Ba- pitur.
gelardũ inſtituit ſucceſſorem: cũ tñ ipſe à fratribus accępiſſet ditionẽ.

Robertus pulſo Bagelardo, à Pont. Nicolao Dux Apuliæ inueſtitur: uarijs intentus urbium debellationibus & oppugnationibus. Caput. vij.

ROBERTVS cognomine Guiſcardus, Godfredi
fratrũ unus, iuuenis impiger: ægro ut debuit animo tu
lit ſe præteriri: Bagelardoquè nepote per arma pulſo,
prædictũ Apuliæ, & iam Calabriæ Comitatum accępit. Addiditq; il-
lis Troiam urbem, Romanis Pontificibus parere ſolitã. Et cùm uxo-
rem Aberadã eo tempore amiſiſſet: ex qua filium ſuſcęperat Boëmun-
dum: tunc alteram accępit Giſulphi Tarentini Principis, ex Guaima-
ro fratre neptem. Tantis rebus proſperè confectis: Robertus robur
(qua erat prudentia) ſolidiſsimum rebus ſuis adijcere conſtituit. Ete-
nim Oratoribus ad Pontificem Nicolaum miſsis: illũ, ut ad res Apu-
liæ & Calabriæ componendas, paterno ductus amore, accedere horta
tus eſt. Pontifexq; (quem Capitaneorum Romanam terram tenentiũ
ſuperbia atq; perfidia, dies noctesq; trepidũ atq; anxiũ teneret) cum il-
lis Oratoribus ſe in Apuliam contulit. Facilè aũt fuit: Pontificem, Ro
bertumq; cupientiſsimos ad fœdera, pacemq; perducere. Pontifex er-
gò Nicolaus, Robertũ Guiſcardũ ab excomunicatione abſolutũ, Du-
cem Calabriæ & Apuliæ declarans: illum per conſcripta fœdera iure-
iurando cõfirmata: quicquid de terra Eccleſiæ teneret, & inprimis Be-
neuentũ, reddere uoluit. Et Guiſcardus ſeſe conſtituens Eccleſiæ Ro-
manæ uaſallum: uel quod eius regionis uerbum eſt, Ligium: Romano
Pontifici quæcunq; peterentur præſidia mittere: ac quando opus ui-
deretur, cum omnibus copijs afferre ſpopondit præſidiũ. Tumultua-
bantẽ Romæ Capitanei: & inprimis Cincius Romani Præfecti filius.
Imp. Henricus. III. Eccleſiã fatigabat. Robertus Guiſcardus iam Dux
Apuliç, qui benè de ſe ſperanti Pontifici opem tuliſſet: pellendis Italia
Græcis implicitus erat. Nam & Conſtantinopolitani Imp. per ea tem
pora ſatis erant domi inquieti. Sciens aũt Robertus, Kirachũ Imperia
lem Capitaneũ, qui ſummæ rerũ eius in Italia præerat, apud Veſtam Veſta ca-
Apuliæ immunitam ciuitatem degere: eò ex improuiſo ducens: urbe pitur.
capta, illũ quoq; intercępit. Pari deinde ducendi exercitus rapiditate
uſus, Montempiloſum urbẽ obſedit. Cumq; diutius ad eã ſedendũ ſibi

intelligeret: Godfredum fratrem illis præfecit caſtris: maiores copias in Barulium ducens, capiẽdo oppido fecit neceſſarios apparatus. Inerant uerò ſelectæ ex urbibus, oppidisq́ Græcorum copiæ: ut natura loci, tantisq́ defenſoribus munitum oppidum, nulla uis expugnatura uideretur: commeatus quoq; qui deerant, ut in tutiſsimum arcis beneficio portum, undiquè importabantur. Quod cùm cerneret Robertus: magnum, ut oppidanos intercluderet commeatu, aggreſſus eſt opus. Etenim multis nauibus in portum contractis, eas ſibi inuicem cõtiguas, ea ratione colligauit, cõcatenauitq́: ut ab extremo, in quo Arx erat, promontorio, in continentem ad hemicicli formam ductæ, portum clauderent: per eamq́, tanquàm pontem, oppugnandi in circumitu oppidi accẽpit facultatem. Nec potuit pertinax præſtantis Ducis uirtus euincere: quin ea obſidio ui continuata, eum à gerendis maioribus deſtinuerit. Terijs tamen caſtris obtinuit. Interea Rogerius fratrum Roberti unus, Brundufium terra, mariquè premebat. Cui Godfredus frater, Montepiloſo potitus, ſe addiderat: claſsi, quam Brunduſino in portu Rogerius tenuerat, Godfredum præficiens: ut eam circumageret, & Regium duceret, imperauit.

Stratagema

Monspiloſus capitur.

¶ Panormum Siciliæ Godfredus, & Tranam Apuliæ: S. Seuerini item, Conſentiam, Salernum ciuitates, Vicum oppidum Robertus armis deuincit & ſuperat.

CAPVT VIII.

In eodem tempore, terreſtribus cum copijs Robertus, & Godfredus cum claſſe ſunt Rhegiũ delati. Inde cõſcenſis nauibus, in Siciliam trajcientes, Panormũ primũ de Siculis urbibus, terra, mariq́ obſederunt. Interea Richardus Normannus, Roberti frater (ut putat Blondus, iam oblitus: quòd illũ non inter duodecim numerauit. Ego arbitror illum fuiſſe Richardũ, quẽ per hæc tempora, minuendæ multitudinis cauſa, domo egreſſum, in Italiam contendiſſe, Sigibertus teſtatur) Is igitur Richardus, & Vuilhelmus filius, Capua ſibi ſubiecta, Beneuentoq́ inuaſa, Ceparanũ obſidebant. Nec ſatis ſcire poteſt: ea ne Roberti Ducis conſenſu fuerint intentata: quẽ dignior, atq; ardentior ſuſcẽpta, & ſe totũ poſtulans expeditio, apud multos ea ſuſpicione liberat. Nam per id temporis Rogerius, qui à fratribus Roberto & Godfredo in Siciliã traiecturis, ad Brunduſij obſidionẽ relictus eſt, magnũ accẽpit incommodũ. Quòd introducti nocte de quarta uigilia, ad ſimulatã proditionẽ Normanni Proceres ad quadraginta, & totidem gregarij milites à Brunduſijs ſuffoſsi: quorũ capita ad Imperatorem Conſtantinopolitanũ ſunt delati. Robertus autem Panormi obſidionẽ diu duraturã intellìgens: Godfredo

Supra lib. eo. cap. 2. b.

Normannorum iactura

fredo caſtris Præfecto, per Kal. Aprilis in Apuliam ſe contulit, Tranamq; obſedit. Et Ianuario menſe, qui ſecutus eſt annũ, ut ſupra. lxx. et Milleſimum. Godfredus Panormo, Robertus Trana urbibus ſunt potiti, nec Richardo atq; Vuilhelmo quicquam præſidij attulerunt. Hildebrandus enim Archidiaconus, de Normannorũ perfidia apud Mantuam certior factus, Godfredum, et Matildim uxorem, aduerſus illos poſtulauerat ſuppetias. Ad quorum uiri & uxoris, cum Archidiacono, copioſiſsimoq; exercitu in Campaniæ partes aduentum: territi Richardus & Vuilhelmus, capta de terra & iuriſditione Eccleſiæ reliquerunt. Paulóq; poſtquàm Archidiaconus cum copijs illis Romã cum gloria reuerteretur: Alexander Pontifex, precibus Imperatricis Agnetis, Guilbertum pridem Antipapam, fecit Archiepiſcopum Rauennatem. Idem Pontifex Normannos iam, ut putabat, intolerabiles, ſtatuit cõercere. Cuius ad uota conficiendi gratia, Godfredum cum Matildi coniuge ſibi iunctiſsimos habuit. Iamquè præmiſſas à uiro adducendas è Lombardia copias, Matildis iter inire iuſſerat: cùm nondum in ſummum Pontificem, Epiſcoporum Italiæ coniuratio emicuit. Robertus aũt Guiſcardus, rem ſuam diuerſis in locis auxerat. Nam S. Seuerini loca nata munitiſsima, & Conſentia urbibus, de Apulia potitus erat. Intuleratq; bellum Siſulpho Principi Salernitano: cuius ſororem habuit cõiugem: & eo in bello tam ardens Robertus fuerat: ut inde in ſeptimum Menſem Siſulphus deditione facta, Salernũ cum Arce prodiderit. Exinde Robertus copijs in Beneuentum raptim, & nullo id præſentiente ductis: eam urbem terq; quaterq; ad primos inuaſionis dies, breui cœpiſſet: niſi Gregorio Pontifici, ut deſiſteret hortanti, parere uoluiſſet. Et tamen Robertus, ne ab ea expeditione domum uacuus rediret: Vicum inuadens oppidum, recepit. Eodemquè anno, qui octuageſimus ſupra Milleſimum fuit: Michael Conſtantini filius, cum filijs tribus Michaele, Andronico, & Conſtantino, à Nicephoro cognomento Binamet, per uim & arma, Conſtantinopolis Imperio ſunt deiecti. Et Robertus Guiſcardus, Imperij ipſius debilitati, quam hæ rerum nouitates facerent, innixus: Spinacrobo, Hydrunto, & Tarento Græcos expulit.

¶ Robertus Pontifex Gregorio reconciliatus, Michaeli Imp. Conſtantinopol. in Nicephorum ſuppetias locat: & poſt cruentos congreſſus, uictor Robertus, tandem Dirachiũ obtinet. Cap. ix.

DVM QVE Tarentũ obſidet Michael, Diocliſi Cõſtantinopoli pulſus: ea in caſtra uenit incognitus. Et Robertũ allocutus, eo hortante, Romam ſe contulit ad Pontificem. Per cuius ſubleuandi occaſio-

occaſionem ſumptam, factū eſt: quòd Gregorius Pontifex, ſe ad conciliandum Eccleſiæ Robertum, inſinuauerit. Compertumq́ eſt poſtea: Robertum, eadem ratione pulſo Patria Imperatori Henrico quarto, ut Pontificis opem peteret, ſuaſiſſe. Primus tamen Pontifex Gregorius, Roberti colloquium expetiuit ad Ceparanū: qui locus Conuentui conſtitutus eſt. Quo in Conuentu Robertus Ligium ſe, quod eius regionis uerbum, tótalem ſignat ſubiectionem, Pontifici & Eccleſię iterum fecit: & B. Petri uexillo à Pontifice donatus eſt. Quinetiam Pontifex, ut Robertus reſtituendo Michaele, maiorem haberet autoritatem: inuaſorem Imperij Nicephorum excommunicauit. Nec mora: his apud Pontificem confectis, Robertus Hydruntum petens: iuſſis eó copijs conuenire: Rogerio exinde natu minori res Italiæ commendans: alteri filio maiori Boëmundo, Præfecturā m naualis militiæ commendauit. Ipſe cum Michaele Diocliſi nauim Prętoriam conſcendens: primus omnium tradidit uela uentis. Impoſitusq́ nauigijs copiosus, æquè ac paratus fortium uirorum exercitus: proſpera uſus nauigationem, ad Auelonem eſt perductus. Prima autem ad Dirachium caſtra à Ducibus firmata ſunt. Quamobrem terra, mariq́ obſeſſam, breui capere ſperabant. Nicephorus uerò Imperator, quòd ea Imperij nouitate aliter non poterat: Venetos, ut preſſæ urbi opem afferret, orabat. Qui Dominico Siluio Duci ſuo: ut triennium, onerariumq́ nauium claſſe educta, Imperatori ſatisfaceret, publico conſilio permiſerunt. Duxitq́ in Normaños Duces Siluius claſſem: quā finis oſtendit ingentem, paratiſsimumq́ fuiſſe. Nanq; Normannorū congreſſa claſsi, uictoriam, ſed cruentam maximè obtinuit: & mare Dirachinis redditum eſt apertū. Continuauit tamen terreſtrem oppugnationem Boëmundus. Nam pauló poſt eum conflictū, Robertus Michaelem Diocliſi ſecum ducens, ad reparandam claſſem ſe contulit in Italiam. Interea Nicephorus Imperator, his quæ apud Dirachium facta erant, indiesq́ fiebant, auditis: exercitum in Dalmatiam ducendum parare conſtituit. Et cùm ſuas, Græcorū, Thracumq́ copias, minores, quàm belli neceſſitas poſceret, fore iudicaret: Alexium Mega, magiſtrum militum, cui multum fideret, miſit Andrinopolim, magna attributa pecunia, ut Turcas, Sarracenos, & ex omni gente conduceret milites. Ille nouorum militum in ſe uertit ſacramenta: & ueteranorum fauorem emercatus, ſtipendia Imperatoris nomine negabat. Quærentes autem, & penè tumultuantes, de ſuo donauit. Quibus rebus & IMPERATORI odium, & ſibi gratiam conciuit. Adegitq́ his artibus: ut ſe Imperatorem conſalutarent: poſcerentque duci Conſtantinopolim. Quo audito: urbem triduo diripiendam ſe permiſſurum pollicetur.

Ligius quid

Veneti pro Nicephoro Imp. Conſt.

Alexij inſidelè negocium.

Conſtanti. prædatur.

pollicetur. Qui portis præerant corrupti pecunia, aditum permiſere.
In cœna Domini ingreſsi: eam urbem tanta calamitate, ſtupris, incen-
dijs, rapinis, latrocinijs oppreſſere: ut nihil unquàm ſimile ulla habe-
ret memoria. Prophanata templa. Nicephorus eam inuenit gratiam:
ut tonſoratus in monachum, uitam retineret. Alexius per ſacrum Do
minicæ reſurrectionis diem coronatus Imperator, exercitum à præda
& iniurijs iuſsit reuocari. Omnem nouatarum rerum culpam in Ni-
cephorum trajciens: Michaelem Michaelis Dioclisi filium, cõſortem
Imperij declarauit. Eumq́ꝫ prępoſitum nouis exercitibus, miſit in Dal
matiam. Boëmundus interea terreſtrem, Robertus dimiſſo in Italia
Michaele reuerſus cum claſſe, à mari obſidionẽ firmauerunt. In quos
cùm Græci Imperatores terra mariq́ꝫ impetum uiderentur facturi: Ita
lici Duces copijs in aciem eductis, pugnandi copiam fecerant. Com-
miſſoq́ꝫ prælio, quod durum & utrinq́ꝫ cruentum fuit: Michael Impe Victor Robertus.
ratorum alter cęcidit. Alexius in fugam conuerſus: lacerum, diſsipa-
tumq́ꝫ reduxit exercitum. Fuiſſe autem in exercitu Alexij. lxx. milia
ferunt. Normanni longè minores habuêre copias. Secundum eam ui
ctoriam Dirachini, Imperatoris ſui pręſidio deſperantes, urbem Ro-
berto dederunt: paritérq́ꝫ multa Dalmatiæ oppida: prius etiam quam
eſſent adita, fecerunt deditionem.

¶ Robertus Dux Romã, Henrico Imp. IIII. abacto, ingre-
ditur: atq́ꝫ Vrbe paſsim deuaſtata, Pontificem carce
ribus eximit: Salernũ abducens. Caput. x.

INTEREA Henricus eius nominis quartus, cùm ad
uerſus Romanum Pontificem uſq́ꝫ ad Vrbem Romam
perueniſſet: & illum in mole Adriani concluſiſſet: unum illi præſidi-
um erat in Roberto Normanno, Duce Apuliæ & Calabriæ. Ea fuit Roberti autoritas.
potentiſsimi Ducis autoritas: ut & Imperatoribus, & ſummis Pontifi
cibus tutandis aduocaretur. Nam cùm intellexiſſet Robertus, quo in
ſtatu Roma eſſet, Pontifexq́ꝫ: cùm pręmeretur ab Henrico Imp. IIII.
qui Romam cępiſſet: præfecit rebus Dalmatiæ Boëmundũ filiũ: & ſe
contulit in Italiam. Expeditisq́ꝫ copijs duxit in urbẽ Romã. Cùm autẽ
eſſet apud Ceparanũ Robertus, ad Henricũ. IIII. miſit Imperatorẽ: q
bellũ illi, & capitis periculũ, niſi Vrbe, & eius agro excederet, denũcia
ret. Henricus urbe Roma ciuibus cõmendata, ad B. Petri baſilicam ſe
cõtulit. Inde militibus Capitolio euocatis (quod illi incenſum relique
rant) magnis itineribus Senas contendit. Contigitq́ꝫ: ut eodem die ac
hora, ille urbem Senarum, Robertus Romam attigerint. Ciues Ro-
bertum Vrbe diſcludere promiſsis bonis moliuntur: ac ille inuicem Robertus Romam ingreditur.
ſimilibus redditis, ſe ludificabat. Ipſe tamen per amicos, Flaminia

Petri

Petri introducitur. Irruerūt armati ciues: uicꝙ illum ut expellerent intentarunt. Qua cauſa factum eſt: ut proxima in campi Martij regione, Guiſcardi copiæ, ſubiecto igni, eam quæ nunc quocꝙ cernitur, fecerunt uaſtitatem. Nam quicquid ex porta Flumentana (nunc Populi dicta) hinc ad S. Silueſtri, & S. Laurentij in Lucina: inde in Sanctorum Triphonis & Auguſtini ædes pertinet: id abſumpſit incendium. Quia uerò apud Capitoliū rebelles & aduerſantes Pontifici ciues cōactos eſſe audiret Robertus: à Campo Martio per Exquilias uadēs, petit Lateranum. Vbi aliquot deſedit dies: expectans, ſi fortè, quod à ſe quæri omnes nouerant, Pontificis liberandi, ciues facerent mentionē. Sed prælijs potius apud Amphitheatrum, nunc Coloſſeum, commiſſis: cogebantur per ſingulos dies milites ſui decertare. Quod cùm diutius ferre Guiſcardus non poſſet: ædes ciuium, domosꝙ tunc frequentes, quotquot hinc à Coloſſeo per Lauianam uiam, ad martyrium Petri & Marcellini: inde ad Sanctorum Ioannis & Pauli per Celiū montem, ad Lateranum pertinet: incenſas diruit. Quam pulcherrimæ regionis uaſtitatem, ad tempora noſtra cōtinuaſſe uidemus. Peruicit tamen robuſtiſsimi Ducis fortitudo & præſtantia: ut Capitolinum caperet collem. Vnde facta uelut deditione, ciues ad eum concurrerunt. Qui recta ad caſtrum Creſcentij, cum armato exercitu incedens, disiectis murorum repagulis, Pontificem eductum, in ſuam Laterani deduxit ſedem. Et tamen quia abalienatos animis ab eo ciues, extrema in eum intentaturos formidarat: illū perduxit Salernum. Vbi etiā Pontifex uitam finiuit.

Roberti in Roma uaſtatio.

¶ In Dalmatiam Robertus moturus, Alexium Imp. Conſtantinopol. bis, cum Venetorum ſubſidijs deuincit. Tum uita fungitur. Caput. xi.

ROBERTVS autem Dux maiora animo agitans, inchöatam in Dalmatia uictoriam proſequi: & Conſtantinopolitanum, quod affectabat, Imperiū inuadere perrexit. Quia uerò terreſtri exercitu Boëmundum filium non ſatis ualere confiderat: claſſem ipſe parauit ingentem. Ad cuius inchöatæ initium territus Imperator Alexius: orauit Venetos: ut claſſem pro uiribus ingentem pararent, ſuæ quàm breui educere coniungendam. Veneti Roberti potentiam, ſi augeretur, ſuæ libertati aliquando ſuſpicantes obfuturam: claſſem pararunt ſpe Alexij grandiorem: quam Dominicus Siluius Venetorum Dux, Corcyram uſꝙ perductam, Græcorum, & uenientis Alexij nauigio coniunxit. Vixꝙ claſſes coniunctæ erant: cùm alto iam mari nauigantem Robertum traijcere in Dalmatiam, Venetorū ſpeculatores nunciauerunt. Velis itaꝙ ſublatis, Alexius Dirachium,

ut hoſtem portu prohiberet, properans delatus eſt. Nec tamen ea longè uiſa numeroſi nauigij claſſe: aut in alto conſtitit: aut obliquo flexit Guiſcardus: ſed prioris hoſtiū proras petens armis, uiam aperire perrexit. Pugnatum eſt utrinq; ſumma uirium & audaciæ paritate. quo factum eſt: ut pari quoq; euentu prælium dirimi nequiuerit. Guiſcardus tamen, ſiue pro ſolita fortitudine & fortuna, ſiue quia Dirachini portus propinquitas, & ſtans in littore armatus Boëmundi exercitus, aliquod ſuorū animis robur addiderat: cenſim ſuperiore euadere cœpit. Et ubi unam ſuarum nauium Alexiani mergerent: binas ille Græcorum, Venetorumq; mergebat. Fractis itaq;, & fugatis hoſtibus, malè integram claſſem Guiſcardus Dirachium perduxit. Alexius uerò ad ſiniſtram, ad dextram Siluius fugientes: hic Venetias, ille Peloponneſum nauigarunt: & malè tractatum, ob amiſſæ claſsis inuidiam, Dominicum Siluium Veneti Ducatu deiecerunt. Suffectusq; Dux Vitalis Faledro, Cröaciæ & Prothoſenaſtos titulis ab Alexio Imperatore ornatus, claſſem & ipſe Venetijs armatam, ad illū auxilio duxit. Poſtquam autem Guiſcardus, & Boëmundus filius, de ſumma belli in Conſtantinopolim inferendi, aliquot conſultauerant menſes: attulerunt ad eos Dalmatæ ſpeculatores: auctum Veneta claſſe Alexium, ut in Dalmatiam duceret claſſem: prima maiorem, paratioremq; Peloponneſo ſoluiſſe. Quàmobrem & ipſe Dirachio ſoluens, in altum ſe contulit, obuiæq; ſibi caſu claſſes apud Saſinum conflixere. Maiori autem quàm antea damno Imperator Alexius, & Venetus Dux ſuperati, fugatiq; fuere. Robertus autem Guiſcardus ad Caſsiopam inſulam delatus: eo qui tunc erat Iulio menſe, ibi uita functus eſt.

Vincit Robertus Græcos.

Vincit ſecundo.

Roberti mors.

¶ Rogerius Roberto patri ſuccedens, à Pont. Rom. confirmatur: Capuam, Siracuſas item Siciliæ ſuperat. Pace fratrum non ſeruata, mutuo ſe armant bello. Caput. xij.

ROGERIVS filius, patri in ditione Italica ſucceſsit. Nam ei ilico omnes de Italia populi, præterquàm Siciliæ ciuitatū, ſicut & genitori paruerunt. Et cùm Boëmundus nullam ſibi in Italia ciuitatum partem dari propriam, indignè ferens: claſſem, terreſtresquè copias Hydruntum adduxiſſet: quæcunq; Genitori & ſibi in Dalmatis paruerunt, ad Alexium defecere. Interea Rogerius Dux Capuam urbem, cum exercitu potentiſsimo inuaſam, cœperat: cui etiam omnes, quicunq; hinc à Tibure, inde à Velitris ad Campanum pertinent agrum: Romani Pontificis, Romaniquè populi eneruatis tunc uiribus diffiſi: ſeſe permiſerant Rogerio gubernando. Boëmundus interea, quàmprimum quaſſatos de nauigatione equos ſatis

Rogerius Dux.

Capua capitur.

quieuiſſe, & milites omnia bello neceſſaria comparaſſe uidit: Hydrun
tum profectus, in Rogerium fratrem duxit. Cum quo apud Fornetũ
Beneuenti, aciebus utrinq; ordine ſtructis, conflixit. Decertatum eſt
prælio haud quaquàm cruento. quòd Comites paterni in utroq; exer
citu ducentes: à Rogerio impetrauerũt: ut permiſſa Boëmundo Apu-
liæ parte, Ducatus ipſe titulum, & cætera retineret, quę Genitor de Ita
lia poſſediſſet. Secundum quam pacem, Rogerius Melphim ad Vrba
num Pontificem ſe contulit: & Ligium ac Vaſallum Romanæ Eccle-
ſiæ obligans: Ducatus & paternæ ſucceſsionis confirmationem ab illo
obtinuit. Exinde traijciens in Siciliam, cępit Siracuſas. Quo tempore
Siracuſas Siciliæ obtinet Adeliſam Roberti Friſonis Flandrenſium Comitis filiam, Kanuti po
tentiſsimi Angliæ & Danię Regis relictam, matrem Caroli Flandren
ſium Comitis, quem Brugenſes interfecêre, duxit coniugem. Ex qua
genitus eſt illi filius Vuilhelmus. Per id tempus, Boëmundus conceſ-
ſis à Rogerio fratri ciuitatibus, parum contentus: Melphim quoq; fur
to ſurripuit. Quod Rogerius ut tolerâret: cum nullis paternorum Co
mitum ſuaſionibus adduci poſſet: bellum utrinq; parari cœptum. Pri
musq; Rogerius, quòd à Sarracenis magnam Siciliæ partem tenenti-
Fratrum diſſidium. bus, & reliquis ſuæ ditionis de Sicilia, cùm inde mouiſſet, ſibi deuin-
xiſſet: uiginti illorum milia ſtipendio conducta, in Italia ſecum traxit.
Ilicò adiunctis copijs, quas ex Calabris, Salentinis, Lucanis, & parte
Apuliæ ſibi ſubiecta cõtraxerat: in Melphim ductus eſt. Boëmundus
uerò ad decem milia habens milites ueteranos ſub ſe nutritos, & diſci-
plinam edoctos militarem: in propinquo Melphi, natura munito ſe
continens loco: urbem ſua præſentia ſtatuit conſeruare. Quod ut me-
lius facere poſsit, fœdera inijt cum Richardo Beneuentano, & Capu
ano Principe, paterno hoſte, Qui ea fratrum diſcordia fretus, in Patri-
am reuerſus eſt.

¶ A Melphi urbe Rogerius exercitum ſubducit: Boëmun-
do fratri relinquens, Is terram ſanctam uiſens, Antio
chia potitur: ubi tandem moritur. Caput. xiij.

INTEREA parabatur magna illa in terram ſanctam
expeditio, Duce Godfredo, cum fratribus Comitibus
Boloniæ Galliarum. Erat uerò tam magnus Chriſtianorũ exercitus,
tam pacatus inceſſus: ut nihil qua irent hoſtile, nihil incommodi time-
retur. Vnde factũ eſt, ut Rogerius & Boëmundus fratres, de Melphi
ciuitate acerrimè contendentes, quia nihil ſuis urbibus & oppidis ti-
muerunt, loco nõ mouerint. Generoſior tamen animo Boëmundus,
tot Principes fama clariſsimos ad bellum, glorię plurimũ, & meriti ha
biturum ſe intelligens: laudabili exarſit ęmulatione: & ab ipſis Princi-
pibus

pibus uiris,quos ilico allocutus,perſuaſus eſt:liberum Rogerio fratri fecit:Melphim ne,an cętera quę ſibi eſſent de Apulia,occupare uellet. Signatū ex more ferūt, eductis ex Veſtiario purpureis chlamydibus binis,multas exſcindiſſe rotulas: quibus tum Italicæ gentis ad. xij. milia uiri cruce fuerunt ſignati.Mouit aūt Rogeriū fratrē,Boëmundi generoſus animus. Isq; liberū faciens cōmilitonibus ſuis: ut qui uellent, illū in Græciā ſequerent:Melphis obſidionē ſoluit. Tunc Tancredus nepos Boëmundo adhærens:illū in expeditione eſt ſecutus. Tranſierūt omnes ea ſpe atq; animo, ut aut terram ſanctam perfidis adimerēt: aut ſe in reliquum habitandam,aut uitam Chriſto Domino impenderent:certi,aut uincere:aut mori. quare nihil ſibi reliqui in ſua quiſquē patria reliquit. Quos uerò,& quàm magnas res in ea expeditione Boëmundus geſſerit: quoniā multorum literis, & nouiſsimè Sebaſtiani Brand,in opere ad illuſtriſsimum dominū Romanorū Regem Maximilianum inclaruit:prætereundū hoc loco putaui. ne in infinitum decurreret ſolis Normannis in cōmemoratione uocandis, hac parte ſuſcępta narratio. Nam & Blondus eam rem eleganter explicuit: nos in hac parte releuans. Neq; enī Boëmundi res præclarè, ſiue totius belli commemoratione poſsunt explicari. Vno commemorato:quòd paucis uiri gloriam commendaę. Ad reliqua tranſibimus. Primus ille Antiochiæ promeruit dominationē. Sine illo nihil præclarè geſtū: per illū uerò ſolū plurima. Redijt in Italiam:ſuorū ſimultates eradicaturus: ut res componeret. Regis Franciæ filiam Conſtantiam accæpit uxorem. Imp. Conſtantinop. bello tenuit: & quas uoluit conditiones extorſit:præcipuè,ut expeditum faceret tranſitum uenturis Europa militibus in Terram Sanctam. In quam & ipſe poſt triennium redijt, in pace ſancta finiens:cum filio Antiochiæ ſepultus.

Optio libera. Peregrinatio in terrā Sanctam. Sebaſtianus Brand. Boëmundi laus.

¶ Rogerius Siciliæ Comes,Calabriam cū Apulia, Vuilhelmo pulſo ui obtinet: Regiū inde ſibi titulum adſcribēs. Moritur ſine prole Vuilhelmus. Caput.xiiij.

W ILHELMVS Rogerij Ducis filius, Roberti nepos: mortuo patre,ſuccedit in Ducatu Calabriæ. Apud Gelaſium Pontif. legitimam promeritus de Ducatu inueſtituram. Cùm & ab eodem Pontifice, Robertus quoq; Capuā, & Richardus de Aquila Principes,feudum ſuum accæpiſſent. Nam nouo ſe illi fidelitatis ſacramento obligauerunt. Qui etiam aduerſus Henricum. v. Imperatorem,qui patre depulſo, ſucceſsit in Imperio:pro Eccleſia duxerunt exercitum:& illum redire in Germaniam perpulerunt. Interim Rogerius ex Normanna gente uir primarius, cùm Siciliæ Comitatum adminiſtraret: mouit in Italiam ; & capto Çamiſio, poſt breui diſceſsit:

Vuilhelmus Dux Calabriæ. Rogerius Tertius.

Qqq ij filium

filium ſui nominis Rogerium relinquens ſucceſſorem. Non ſatis explicant Autores: filius, anne aliquis ille fuerit magna de ſtirpe Roberti Guiſcardi: an Vuilhelmi, qui primus Siciliam cum conſortibus tulit de manu Sarracenorum. Normannorum tamen ſtirpis fuiſſe, compertum habemus. Iam enim rebus de Italia proſperis, in Normanniã Galliarum nũciatis, multi acceſſere. Quod & Saxo noſter de Richardo, & Sigibertus de Roberto, Vuilhelmoq; cõmemorat. Nec diſſentit Blondus: qui tantam in ea gente coniunctionem fatetur: ut nuptias ſibi conciliarent in Italia morantes Normanni, ab ea gente quæ Gallias incolit. Quod in Adeliſa claruit, Kanuti Daniæ Regis relicta, Roberti Flandrenſis filia: ex qua Rogerius hunc ſuſtulit filium, Apuliæ Ducem, quem deſcribimus. Nam & Normanni nobiles in urbe Roma fuêre ciues, præcipuè ſemper Eccleſiæ ſtudentes: quos etiam Vexilliferos habuêre in ſeditioſos Imperatori ſtudentes. Qui tamen Euſebij Cęſarienſis calculum de temporibus continuauit: tradit, eum Rogerium fuiſſe Roberti Guiſcardi fratrem: unde Com. tes Italiæ deſcenderunt. Nam Guiſcardus quæ de Sicilia cęperat, fratri Rogerio traditur permiſiſſe. Cui & Blondus adſtipulatur. Cùm aũt Calixtus iam Eccleſiæ Romanæ præſideret: Vuilhelmus Dux inter alios ſacramento renouato, Pontificis defenſionem accępere: confirmati ab illo in ſua quiſq; ditione. Inde auctus animus, oblatam aliquando Alexij Imperatoris Conſtantinopolitani, pridem uita functi, filiam, in matrimonium accipere conſtituit. Malo id quidèm conſilio: peiori exitu. Alexij omnibus Chriſtianis hoſtem, maximis cũ Roberto auo ſuo, & Boëmundo patruo odijs conſtitit declaraſſe. Cùm tamen Rogerij Siciliæ Comitis, conſobrini ſui ambitionem duceret ſuſpectiſsimam, non prius Italia eſt profectus ad uxorem ſicut petebatur, Conſtantinopoli deſponſandam, quàm Calixtus Pontifex, Apuliæ Ducatum & cęteram de Sicilia terram, uſq; ad fretum Siculũ, ad tunc Ducatu comprehenſam, in ſuam, & Romanæ Eccleſiæ tutelam, protectionemq; ſuſcępit. Vix dũ uerò mediũ iter ſuũ enauigauit Vuilhelmus, cũ Rogerius Siciliç Comes, ſuſcęptã à Pontif. tutelã ſibi notã paruifaciens, Calabriã inuaſit: & prius dimidiã cæpit, quã Pontif. de afferẽda ope poterat cogitare. Qui Hugonẽ Cardinalẽ à Beneuento, pręmittẽs Roma: & ipſe cum Cardinaliũ collegio, & Romanorũ copijs, tumultuariè eſt profectus. Inuentũ ad arcis Nicephorę Hugo Rogeriũ obſidionẽ mouentẽ: nec precibus inde, nec cõminationibus potuit deterrere. Pontifex interea Beneuẽtũ delatus, infauſta in expeditione, multos ſibi chariſsimos febribus correptos amiſit: & ipſe mala pariter uſus ualetudine, lectica in Vrbẽ æger, mœſtusq; relatus eſt. Qua fretus benè gerendę rei

occaſione

occaſione Rogerius, Calabriã omnẽ, Apuliamq́; ſubegit. Vuilhelmus uerò uxoris ſpe fruſtratus: cùm ad affinem Salernitanũ Principem in Italiam reuerſus confugiſſet: diem ibi, nullis relictis filijs, obijt. Ex eo tempore Rogerius tantarum rerum ſucceſſu elatus: non ſe ultra Apuliæ & Calabriæ Ducem, atq; Siciliæ Comitẽ, ſed Italiæ Regem cæpit appellare. Quòd magnis auctus uiribus, omnẽ teneret ditionem, quę nunc in duo Regna manet diuiſa, utriuſq; Siciliæ, intra & ultra Pharum. Ergò ambitio Siculi Principis, Regium ſibi nomen deſumpſit. Vuilhelmi mors.

¶ Pont. Rom. Innocentius. I I. cum Cardinalibus à Vuilhelmo Rogerij filio capitur. Sciſma quoq; narratur, & Rogerij modeſtia. Caput. xv.

REGIVM ſibi nomen Rogerius, Rogerij filius, Sicilię Comitis, ex gente Normannica, primus deſumpſit. Sed multa interuenêre, prius quàm fundatum benè Regnũ tranſmitteret ad poſteros. Temeritas dedit initium: Sciſma Eccleſiæ contulit proue ctionem: ſed demũ legitima ſucceſsio confirmauit. Ad quam cùm narrationem protulerimus: in noſtram Noruagiam paulò poſt reuertemur. Calixtus Pontifex, multa in Rogerium Siciliæ Comitem, ſe Regem Italiæ appellantẽ, animo non minus celſo, quàm irato dum molitur, diem ſuũ obijt. Succeſſor eius in Pontificatu Honorius, in Vrbe ſe cõtinuit. Viſus eſt enim timere: ne duo factioſi geniti Romana gente, in quorum controuerſia Papatum accæperat: per abſentiæ ſuæ occaſionem, motus aliquos intentarẽt. Interim Innocẽtius. I I. anno poſt natum Chriſtum. 1130. Honorio ſucceſsit. Qui ſuperbiam, tyrannidemq́; Rogerij Sicilię Comitis, ſeſe Italiæ Regem appellantis, ægerrimè tulit: adeò, ut iracundia magis tractus, quàm uiribus neceſſarijs ad tantam rem agendã, fretus tumultuario contractũ impetu exercitum, in illum duxit. Tantaq́; profectus eſt celeritate: ut Rogerius, qui nullos reſciſſet à Pontifice factos eſſe apparatus: apud S. Germani oppidum, improuiſo impetu ſit repulſus. Eóq; oppido ui capto, tyrañum in caſtro Gallinio, in quod ſe de fuga recæperat, Pontifex obſedit. Filius autem Vuilhelmus Calabriæ Dux, cum exercitu ueniens, ſoluit obſidionem: Pontificemq́; cum Cardinalibus capit. Vſus tamen modeſtia Rogerius: Pontificẽ cum Cardinalibus ſuis liberat: et quicquid uoluit, ab eo, præter quàm Regni titulum, impetrauit. Reuerſus Romam Innocentius: adulterinũ Pontificatu nouũ ſibi ſuffectũ, reperit Petrum, Petri Leonis filium: qui ſe Anadetũ Pontificem appellaret. Fretus erat Petrus, non magis nouo Innocentij Pontificis caſu, quàm electione: licet diſpari utriuſq; ipſorum facta: In qua Anacletus longè fuerat ſuperatus. Spoliauerat Petrus, abſente Innocentio, primarias

Rogerius. I. Rex ex Normãnis.

Pont. & Cardinales capiuntur.

Antipapa.

Vrbis Eccleſias, Principis Apoſtolorū, Virginiſq; matris Maiorem, & Lateranenſem, aureis, argenteiſq; ornamētis: et conflata inde ingenti pecunia, multos in Vrbe corruperat: adeo, ut ea multitudine ſuis addita cognatis, Pontificis potentiam in Vrbe obrueret. Quamobrem ſibi, ac ſuis timēs Innocētius: Conrado Sabinēſi Epiſcopo Cardinali, Vicario ſuo, in Vrbe relicto, Roma migrās, cum Cardinalibus & Curia, per Piſas & Genuam, ad Philippū Regem, in Franciā delatus eſt.

¶ Rogerius Rex per Antipapam Anacletum confirmatur. Amiſſam Italiam recuperat. Aphricam ſubijcit tributariam. Emanueli Imp. 5. urbes ui aufert: Chriſtianorum patronus, tandem moritur. Caput. XVI.

INTEREA Petrus, in Anacletū prophanatus: pertētatum ſeduxit: ut Rex appellatus, ſe Romanū Pontificē adoraret: Idolum uidelicet uenerareturſimulacrum. [redacted] Sicq; factū eſt: ut omniū Normannorū primus, abſurdo utriuſq; Siciliæ titulo Regni ſit abuſus: qui omnem terrā de Italia complecterentur: quam nūc quoq; Regnū Siciliæ appellamus. Innocentius aūt in Francia celebrato Concilio: Lotharium tum aſſumptū Regem Romanorū, ſecū ducit in Italiam: inq; urbem Romam cum exercitu perduxit. Erant in Vrbe ciues nō pauci, qui fauerent Innocentio: qui cùm exercitū ſecum haberet Alemannorum, non ſe auſus eſt Petrus Anacletus cōmouere, ſed paternis in ædibus delituit. Imperatore autē propter intemperiē æſtus, rurſus in Germaniam contendēte. Pontifex Piſis celebrauit Concilium: in quo aduerſus Petrū multa conſtituit: ſed in Vrbe, & Rogerij ditione, multa per abſentiam Innocētij, ſunt innouata. Quare iterū accerſitus à Pontifice Imperator, aderat cū exercitu: Piſaniq; illū claſſe promptiſsima auxerunt: priores Piſani, Amalphā, Riuellumq; ducentes: utranq; urbem, & agri earum oppida ui capta diripuerūt. Pontifex aūt, & Imperator terra profecti, prius Barulū uſq; duxerūt, quàm populū offende-

Rogerij fuga, & iactura.

rent cōtraria ſententiē. Itaq; Barulo obſidione circundato: Rogerius ſibi timens, dum in Siciliā confugiſſet, omnia amiſit, quæ in terra Itala occupauerat. Cui cuſtodiēdæ terræ, Pōtifex Rainonē Lotharij Imperatoris Comitē, attributo titulo Ducatus Apuliæ: cùm aliquot Germanorū cohortibus præfecit. Tantiſq; rebus nō magis feliciter, quàm faciliter confectis: redierunt in Vrbē Principes: & Lotharius in Germania reduxit exercitū. Moritur deinde Petrus Antipapa: & Innocētius ad quietē peruenit. Interea Rogerius Normannus, per Celeſtini primū: poſt Lucij Pontificē, rem eccleſiaſticā frigidè adminiſtrantiū tem-

Recuperat ſua Rogerius.

pora: omnē terram de Italia, quam Innocentius, Lothariusq; abſtulerant, recęperat: et modeſtiore quàm prius titulo uſus: ſeſe Regē Siciliæ appellabat.

appellabat. Rogerius aũt per dictorum Pontificum tempora, claſſem in Aphricam Duxit ingentẽ: ac tantis Sarracenos incommodis, cladibusq́; afflixit: ut Rex Tunetis, tributo quotannis promiſſo (quod annis poſtea plus quàm triginta perſoluit) pacẽ ſit impetrare à Rogerio cöactus. Per quæ tempora Romanorũ Imperator Conradus: & Rex Franciæ Ludouicus: cùm ſanctiſsimam peregrinationẽ in terram ſanctam ſuſcẹpiſſent: Emanuel Cõſtantinopolitanus Imperator: qui exoſum ſicut patres ſui haberet expeditionem illam: fraudes multas, quando aperta ui repugnare non poterat, ſtruxit. Farinam calce miſcuit: & plures ille pane, quàm Sarraceni gladio perdidit. Rogerius ergò Siciliæ Rex, ſecundo Emanueli tunc Imperatori, cuius dolòs, fraudesq́;, & inimicum in noſtros omnes animũ, melius quàm Gallicus, Germanicusq́; Reges nouerant, infenſus: eũ bello agitare, ac domare conſtituit. Cum claſſe igitur de Aphrica tunc reducta, Borcyram, & eius urbem Corfumum aliquandiu oppugnatam: Corinthũ quoq́;, & Thebas, ac Euböeam (quæ & Nigropontus) de Imperio Cõſtantinopolitano cæpit: ſpoliauitq́;. In Conſtantinopolim quoq́; ducturus erat: niſi reſciſſet, Imperatori Venetos bello ſocios, ſexaginta triremium claſſem, Petro Bolano Duci, ſinu Adriatico eduxiſſe. Flexit itaq́; dextrorſum Rogerius ad Aſiana littora: intentaturus, Chriſtianis opem: aut ſi Barbaris infidelibus, incommodum adferre poſſet. Idq́; Chriſtiano nomini feliciter ceſsit. His itaq́;, alijſq́; operibus pietatis inſiſtens Rogerius: poſt omnia morbo conſumitur. Optimi, & fortiſsimi Ducis, & magnifici Regis nomen, poſteris ſuis cum laude relinquens.

Impium factum.

5. Vrbes capt.

¶ Vuilhelmus Chriſto fidelis, oblatis conditionibus, Adriani Pont. pedibus prouoluitur: ſuſcipiens in feudum Eccleſiæ ~~quæ ſua erant~~. Caput. xvij.

VILHELMVS eius filius Regno ſuccedit. Is quàm primũ inito Regno, arma in Romanæ Eccleſiæ terram, hoſtilia cœpit: & hinc Beneuẽti ſuburbana, inde Ceparanum, Babacũq́; oppida occupauit. Cõmouit ea res Adrianũ Pontificẽ, cui cùm alia in Pontificatus ſui nouitate deeſſent arma, exercuit eccleſiaſtica: et Vuilhelmo fideliũ cõmunione, Regniq́; titulis priuato: populos, Proceresq́; Regni eatenus, iuramẽto ſibi prẹſtito abſoluit, ut nulli facta rebellio fraudi foret. Et cùm iã Fridericus eius nominis. I. in Imperio eſſet, uenerũt Romã nõnulli Apulorũ, et Principis Capuani Oratores, Pontifici Adriano ſuaſuri, ut ad ſuam de Italia terrã, Vuilhelmi Normanni tyrañidè oppreſſam, per ipſius terræ Principũ uirorũ, populorumq́; cupientiſsimorũ manus recipiendam, ſe conferret. Pontifex ſecundo mẽſe uix apud Lateranũ finito, cũ exercitu ea tẽporis breuitate

Vuilhelmus. III. Dux.

[redacted]

contracto, ad Caſinenſem ſaltum S. Germani oppidum acceſsit. Vbi multos earum Regionum Proceres reperit cum copijs expectantes. Quos fidelitatis ſacramento, ſibi, & Romanæ Eccleſiæ obſtrinxit. Et Roberto Principe Capuano, Andreaq; Comite præmiſsis: Capuam ipſe, & inde Beneuentu ſe cōtulit. Vbi cęteros de Apulis, Calabriſq;, & Salernis, qui Caſsini non interfuerāt, iureiurando adegit. Dum autem Pontifex Adrianus exercitū tot recipiēdis regionibus idoneum: & Vuilhelmo, qui ſe cū copijs Salerni continebat, Italia pellendo præparat: Imperator Orientis, miſſo ad populum nuncio, hoc agit. Quia iam illi bellum cum Venetis eſſet, Anconitanoſq; in ſpem magnā erexit: ſi tres, aut quatuor de Apulia ciuitates ſibi permiſerit: Vuilhelmū Apulia, & omni Italia expellendum, operam ſuam pollicetur. Id cùm reſciſcet Vuilhelmus (iā enim Græci, ignaro Pontifice, aliquot urbes cæperant: ad Pontificem confugit: eum ſibi conciliare ſtudens. Miſsis Catanenſi Epiſcopo, & de Nobilitate ſua primoribus: paucis uerbis poſtulata, in hanc maximè formam proponerēt. Vt communioni Eccleſiæ reſtitutus Rex à Pontifice, in utroq; Siciliæ Regno confirmaretur. Viceuerſa pollicebatur, omnia iuris Eccleſiaſtici, quę occupauerat reddere: & inſuper Paduam, Montem Fuſcum, & Morionem oppida Beneuentanis confinia, Eccleſiæ & Pontifici permittere poſsidenda. Romanis deinde Pontifici rebellibus, propria ſubigēdis impēſa, operam ſuam exhibere. Auri uerò ſummā pollicitationibus parem, cùm ſibi tunc paratā non eſſe diceret: dato temporis ſpacio, nihilominus ſoluturum ſe ſpondebat. His conditionibus Pontifex, uel ea maxima ratione, quòd Græco Imperatori, aliâs ſemper Chriſtianorū hoſti aperti ſsimo, parum crederet: pro ſua prudentia aſſentiebatur. Sed cùm res in Cardinalium collegio eſſet diſcuſſa: tenūit nonnullorū non minus auaricia, quàm imprudentia: Vuilhelmum Imperatoris Græci fauoribus et pecunia deturbandū. Vixq; ſatis ſciebant, Oratores ad Vuilhelmum eſſe reuerſos. quando illū paratiſsimo exercitu in Apuliā ducto, omnia euertere auditū eſt. Copia nanq; Gręcorum, & Apulorū apud Brunduſiū ſuperauerat. Ad cuius prælij famā omnes, qui de Apulis, Salentiniſq; apud Caſinū & Beneuentū ſacramēto ſe Pontifici, et Romanæ Eccleſiæ obſtrinxerant, ſubitā Vuilhelmo fecerūt deditionem. Mouit itaq; Adrianū Pontificē, non magis Vuilhelmi audacia, quàm illorū, quibus crediderat, Apulorū Principū perfidia: Cardinaliūq;, q oblatā occaſionē ſpreuerāt imprudētia. Et uno, eodēq; tēpore, hinc Vuilhelmo pacis, et reintegrādę beneuolētię ſpē fecit: inde Cardinales mali cōſilij Autores, ſe, q Romā redire ſimularet, in Marſos uſq; pręcedere iuſsit. Cūq; Vuilhel. ad S. Martini in Baſilicā Beneuētani agri ſe contu-

Legatio Vuilhelmi.

cõtuliſſet:ad expectantis ibi Pontificis Adriani pedes prouolutus eſt. Cui nouo fidelitatis fœdere, & ſacramenti religione obligato: Adrianus Pontifex ſolita utriuſq; Regni iura, infeudationémq; conceſsit. Hic eſt limes rerum, quem nobis præfiximus. Iam ſunt Normanni legitimi Reges. Iam in Italia & Sicilia fundauêre, quod ſuſcępimus oſtẽdere, Regna. Hoc eſt illud Danicæ atquè Normannicæ gentis decus, quod inueſtigamus. Iam dudum in Longobardia, & tota Italia, Dani Scania egreſsi, Regnum firmarũt. Inde in Galliarum littoribus, ſplendidum titulum, cum regione, latiſsimè Ducatum meruerunt. Et inde in Angliam tranſmiſſi, illud quoquè Regnum ſibi uendicarunt. Inter quæ tempora in his Apuliæ, Calabriæquè, & Siciliæ prouincijs, duo ſplendida Regna conſtituerunt. Epilogus, Normannorum gloria.

ALBERTI KRANTZII CHRONOgraphi Hamburgen. Rerum Noruagiæ geſtarum, LIBER V.

Kanuti Magni Noruagiæ quoq; Regis, Regnorũ in filios partitio, potentia, fœlix adminiſtratio, atq; ſepultura inſignis narrantur.

CAPVT I.

DEDVCTA Normañorum gente ad Regnum uſq; utriuſq; Siciliæ: in Noruagiam proſequẽdam reuertamur, ad ſuperiora tempora recurrẽtes, ubi narrationem intermiſimus. Nam cùm Kanutus cognomento Magnus, Angliam, Daniamq; Regno coniunxiſſet: effeciſſetq;, ut Olauus optimus Noruagię Rex, ciuili & plus quàm ciuili bello obtercẽ: martyr (ut aiũt) Domino conſecratus: Haraldusq; germanus eius ſimiles exitus ueritus, in exiliũ abijſſet Conſtantinop. Imp. militare: Kanutus Noruagiæ regnum prioribus cõiunxit: & inter filios partitus ditionem, Suenoni Noruagiã, Haraldo permiſit Angliã: durũ Knutonẽ Daniæ deſignabat ſucceſſorem. Ipſe nauigans, filiorũ Regna circũibat: omnibus ſuperimperitans. Inter alia uerò fortia facta eius, angebat illũ: ab Richardo Normañiæ Galliarũ Duce, repudiatæ ſororis iniuria. Itaq; ulturus (ut ipſe dicebat) ſuperbiã: quòd coniugalia ſacra Richardus temeraſſet: exercitũ comparat in Normañiam Galliarũ. Quam in Prouinciã cũ Rex Kanutus expeditionẽ cõparaſſet: iamq; gerendis rebus intenderet: triſtem nunciũ de ſublato Haraldo filio Anglorũ Rege accępit. Sed ille ꝓpior publicę utilitatis negocio, quã priuato affectui: neglectis peneſtraliũ ſuorũ caſib, bello inſtitit adminiſtrãdo. Sed iã (ut ſuo loco inter Supra lib. 3. cap. 6. & 7.

res Normannorum diximus) Richardus iſta proſpiciens, abijt Hieroſolymam. Kanutus autem iam grandæuus, & qui multũ laboris exanclaſſet, nam & Romam cum Imperatore Conrado, cuius filio Henrico, filiam deſponderat, cum non cõtemnendo comitatu petierat, militiæ grauis, continuos ſudores non ſuſtinens, ex labore morbũ cõtraxit. Sentiensq́ propinquare uitæ finẽ, uocatis Proceribus, nequaquã

Daniæ lib. 4. c. 29. & ſe.

docuit bello abſtinendum, etiamſi ille iam mortem obiret. Nam uita functum ſe, uelut uiuum circumferentes, uictoriam iuſsit expectare. Auſpicijs enim ſuis etiam mortui, docuit uoto potiundum. Nec fefellit morientis uaticinium. Diuturnitate tamẽ temporum, Dani faſtidia non ferentes, Rothomagenſibus, ad quorum mœnia ſederant, pacem dederunt, ſi Regis ſui mortui funus Regaliter exceptum exequerentur. Rapuêre conditionem ciues Normanni, ſolenni Regis funere pacem mercati. Hic fuit exitus Regis in ea gente omnium uictorioſiſsimi & clariſsimi: qui Franciæ terram corpore premit uita functus: & Normanniam gentis ſuæ prouinciam, reliquijs ſuis honeſtauit. Vt autem Noruagienſibus, mortis Kanuti nuncius uenit: Danicum detrectantes Imperium, Magno Olauo filio Regnum detulêre.

¶ De ſucceſsione Regnorũ Daniæ & Noruagiæ, ſimul Kanutus & Magnus paciſcuntur. Illo aũt mortuo, hic utriuſq́ Regni gubernacula adſumit. Caput. ij.

Magnus Rex. I.

MAGNVS Olaui martyris filius, Procerum Regni uoluntate, cõtempto Danico Imperio, patri ſucceſsit in Regno. Kanuto autem Daniæ Rex, cognomento Durus: cùm à conſobrino Suenone uocaretur in Angliam: audiretq́, unà defeciſſe Noruagiam: ſtatuit, minoris iactura maius conſeruare. Igitur euocato Magno, fœdus cum illo percuſsit, iureiurando confirmatum: ut qui alteri ſuperſtes uiueret, utriuſq́ Regni, Danici, atq́ Noruagici ſceptra teneret. Tanti arbitrati ſunt Proceres eſſe, ſub uno Rege utrunq́ Regnũ. In eas cõditiones Kanutus Magnum dimiſit: ipſeq́ Angliam cunctis Daniæ ſuæ uiribus adnauigans, petiuit. Magnus paternum regnum quietus tenuit. Kanutus autem poſt biennium emoritur. Cœpitque diſsidium inter Magnum Noruagiæ Regem, pactis fœderibus imminentem, & Suenonẽ Magni Kanuti ex germana ſorore nepotem. Daniæ Proceribus, iuſiurandũ fœderi inditũ, omni iure ſanguinis cenſentibus præferendũ. Erant ẽdiuerſo, qui pactionẽ improbarent: quę tm̃ iuſto ſanguini præiudicium afferret: perquàm ſtultum & uerecundũ reputantes, eorum quibus antea Dani imperitaſſent, conditionibus petere. Sed præualuit iuriſiurandi religio: fruſtratusq́ eſt Sueno, illa ſanguinis ſpreta ſucceſsione. Magnus exinde utriuſquẽ Regni tenens guber-

Daniæ item Rex Mag.

gubernacula: non tam longam, qua deſyderatam egit gubernationẽ. Non enim diu ſuperfuit. Quàmuis & pro patris ſanctitate, & ſuaptẽ nihilominus uirtute, ab omnibus plurimum amaretur. Venationi inſtitit: ut ſolent apricandi gratia Principes atq; Nobiles: & dum incautus admiſſo, adactoq; equo, leporem, aut feram aliam ſectaretur: prolapſo per præcipitum, equo deturbatur: & baculo, qui frigore duratus extabat, terræq; prominebat incuſſus: effracta pectoris crate, uitam nõ longè poſt finiuit: Suenonẽq; in Regno Daniæ ſucceſſorẽ pmiſit. Daniæ lib. 4. cap. 31. c.

¶ Haraldus Conſtantinopoli Draconem proſternit. Noruagiæ Rex, in Danos mouẽs, Iutios ſuperat. Ab Anglis tamen turpi fugare pellitur: licet Normanĩ Anglo cæſo, uictoria fruantur. Cap. iij.

HARALDVS interea diui Olaui frater, cùm apud Conſtantinopolim ageret, Rem ueritus Kanutum, qui fratrem eius perdidit, miram expertus eſt fortunã. Nam homicidij factus reus cũ unico famulo, qui eum non deſerendum putauit, uterquè (ut ferunt) Draconi obijcitur deuorandus. Carcer hanc fertur habuiſſe formam: ut Draconi ex proxima palude ad uorandos reos, aditus foret. Sed à cuſtode carceris miſerationis gratia, donatus armilla, beſtiam cunctis mirantibus uicit, & occidit. Inde pro uirtute uita donatus, etiam liber abire permittitur. Vir generoſi, ut cunctis exiſtimatio fuit, ſanguinis. Nemo autem miretur: ſi tam longinquam egerit militiam uir extorris. Cùm etiam ſuperiori ætate, quod ſuo in loco diximus, teſtantibus Italicis Scriptoribus: Normanĩ per tempora Caroli Calui Imperatoris, uaſtatis Galliæ littoribus, atq; Aquitania peruagata: trecentis ſexaginta nauibus, ex mari Britannico duxere Conſtantinopolim: ſuburbaniſq; uaſtatis, atq; incenſis: in mare Britañicum ſunt reuerſi. Et quod in Dania diximus: Ericus Rex terram ſanctam petiturus: cùm in eadẽ Imperiali urbe ab itinere feſſus conquieſceret: repeterit ſuæ gentis plurimos Imperatori militantes. Et miramur: ſi quando ex Saxone Sialandico legimus: Helleſpontiacos, aut alios Orientis populos, à Danis impugnatos: quibus idẽ nauigandi fuit uſus qui Noruagijs, Normanniſq;: imò, ut præfati ſumus, indiuiſa ſemp maris: præſertim longinqua fuit Danis, Noruagijſq; expeditio. Reuerſus ergò in Patriam Noruagiã Haraldus, occupat Prouinciam: eaq; ex uoto potitus, arma trãsfert in Daniã. quòd à Magni uoce, deberi ſibi reputaret. Cõcurrũt hoſtiliter utriuſq; Regni uires: et arma ad Iutiã perueniũt. Dumq; dubia uolitat uictoria, Iutij uicti, multitudine ceſſerũt: ſpontaneumq; exitũm eligẽtes, ſeſe in mare præcipitabãt: lętũ à ſe, quã ab hoſte ſibi inferri prępomẽtes. Sueno aũt Danię Rex, reparatis uiribus, iterũ ducebat in hoſtem.

Haraldus Rex. II.

Draconem ſternit.

Vincit Iutios.

in hoſtē. Sed cùm adhuc nequaquàm numero, aut uiribus pares hoſti uiderentur Dani: ab audacia robur mutuantes, concurrunt animis impigri. Ibi paucorum ſpectata uirtus effecit: ut numero impares Dani: uiribus pares hoſti uiderentur. Extractaq́ in noctem pugna, incertum uictoriæ reliquerunt exitum. Sed Noruagiorum uires, noua claſſe aduecta, augebantur. Dani autem circumſpicientes, cùm nihil opis expectarent: deſperatam patri ſuæ uictoriam habuêre. Quę res effecit: ut noctu Scanienſes ſua parte ſubducta, clam enauigarent. Reddita luce, Rex Sueno ſuorum paucitate conſpecta: ubi abijſſe quoſdam ſuorum audiuit: ſpem in relictis uiriliter conſtituit, acriterq́ confligens, effecit ne uinceretur. Tertio autem pręlio renouato (tanta fuit Danorum ad certamen acrimonia) quia numero facilè ſuperati: uiribus tamen uinci non poſſent: et proinde incerti, qua ſtaret uictoria: inuicem diſceſſere. Per quæ tempora, Haraldi Anglorum Regis inſolentiam, iuniores natu fratres non ferentes: ſpontaneo exilio ad Noruagiæ Regem Haraldum profugerunt: opem implorantes aduerſus fratris ſuperbiam. Ille uerò, ut erat Regni propagandi cupidiſsimus, claſſem expediuit: moturus in Angliam. Et peruenit nauigans in mare Britannicum, ad littora Regni. Cùm ex aduerſo littore Franciæ (quæ Normannia eſt) uidet non minorem ſuam claſſem adnauigare: incertū hoſtis, an auxilia ſuæ partis demoretur. Vbi intellexit, in Anglorum Regem & illos ducere, partitis copijs, diuerſo littore rem ſunt aggreſsi. Haraldus autem Rex Angliæ, incertus cui ſe primum hoſti obijceret: expectat Noruagiorum excurſionem. Vbi uaſtabundi terram Anglię peruadunt, ab Anglis occupantur: à quibus uicti, turpiter naues repetunt. Inde uerſi in Normannos, uincuntur. Haraldus Angliæ uictus, in obſcuro loco deliteſcens, extrahitur: extinguiturq́. Filij eius duo, cum ſorore in Daniam migrauêre. Puella Ruſſorum Regi deſponſatur. Iuuenes ibi exulantes conſueuêre. Nam Normaniæ Dux Vuilhelmus, ut diximus, Regno potitus eſt.

¶ Magnus cum Olauo fratre, Noruagia ſucceſsionis inire potiuntur. Magnus Ingonis filiam ſterilem uxorem ducit. Caput. iiij.

Olauus. Magnus Reges.

OLAVVS atq́ Magnus Haraldi filij, in expeditione Anglicana deficiētes, paternum Regnum tenuêre. Sed Sueno interea rerum Danicarum potitus, tam Anglis, quàm Noruagijs hoſtilia denunciabat. Nam de Anglia cum Vuilhelmo Normannorum Duce, qui coronam apprehendit, quàmdiu ſuperſtites ambo fuere, luctabantur. Tentata eſt aliquādo Principum reconciliatio, ſed fruſtra. Magna res quæ petebatur, erat in medio. Suenoni aūt cùm filij eius

ſij eius ſuccederent: primùm Haraldus ſolo biennio: inde Kanutus Rex Chriſtianiſsimus, pro Chriſti religione martyr conſecratus: quẽ deinde Olauus frater: hunc autem Ericus excæpit, is qui Conſtantinopoli egreſſus, in peregrinationem Terræ ſanctæ perijt: Erico Nicolaus itidem frater ſubſtituitur: omnes filij Suenonis, fratres inuicem conſanguinei, diuerſis editi matribus. Sed quod ad noſtram pertinet Noruagiam: Magnus Haraldi filius, cùm rebus ſuis proſpiceret: Sueonum Regem Ingonem ad tradendum nuptui filiam Margaretam, penè inuitum cõegit. Nam ſedulò Sueones adortus, Halladienſes etiam de Dania fertur inuaſiſſe. Sed ab illis in naues repulſus eſt. Ingo autem Suetiæ Rex, pertinaciter ſibi imminentem Magnum ferre non ſuſtinens: filiæ coniugiæ eum primùm generum, deinde in ſocietatem fœderis accæpit. Sed ex eo matrimonio Magnus nullos ſuſtulit liberos. Vnde prouenit: ut Magno iam mortuo, eadẽ mulier Nicolao Danorũ Regi in ſacra cõiugalia concideret: mulier ſingularis religionis, & fidei nõ uulgaris. At cùm interea Magnus Nicolai filius, moriente Sueonum Rege, à Gotis in Regnũ uocaretur: illis quidèm regnauit, ſed Suecis contemptui eſt habitus. Auxit tamen animos eius ea res in tantum: ut Kanuto adoleſcenti optimo, Erici peregrinantis Regis filio, pro ſua uirtute ab uniuerſis honorato, amatoq́; ſe opponeret: & apud patrem de Regni ſuſpicione illum accuſaret: ad extremũ, etiam poſitis inſidijs opprimeret. Qua indignitate cõmoti Dani, Nicolaum Regem perpulerunt, ut atrociſsimi ſceleris reum. Filium Magnum item populus proſcriberet: & iuramento firmaret, nunquàm ſe decretum hoc relaxaturos. Sed tempus irã populi mitigauit. Quippè perſuaſus Rex pater: ab amicis filium contra iuſiurandum de exilio reuocauit. Quam rem indigniſsimè Kanuti fratres Ericus & Haraldus tulère: aperta ſe iam rebellione ſe opponentes Regi Nicolao.

¶ Magnus pecunia corruptus, Ericum ſororiũ prodere conatur. At aſtu ille effugit. Magnũ Nicolai filium bello opprimit. Haraldus Noruagia exulatur. Caput. V.

MAGNVS interea, proximi Magni filius, Haraldi nepos: cuius pater ſine prole reliquit Margaretã, à Danorum Rege Nicolao ductam: cùm iſte uel ex priore matrimonio, uel ex concubina (res enim incerta eſt) natus, Regnum tueretur paternum. Magnus Rex. Nihil enim diſcriminis etiã tum habuère Reges, Regumq́; filij. Nam omnes Suenonis proximi filij, quos diximus, inuicem ſibi ſucceſsiſſe, concubinis progeniti memorãtur. Is igitur Magnus Noruagiæ Rex, miſsis in Daniam Oratoribus: Kanuti Ducis occiſi filiã depoſcebat coniugem. Ericus Kanuti frater, rem nõ inuitus amplectitur: ut in Ni-

colaum,& Magnum filium eius bella geſturo, uires accederent Noruagiæ per puellam: cuius patris uindictam Ericus moliebatur. Ipſe uiciſsim Ericus, annitente eodem Rege Magno, germanam eius coniugem accæpit. Ita geminata utrinq; affinitate, cõſociatus Magnus Noruagiæ,& Ericus Iutiæ uiribus: in Nicolaum,& Magnum filium eius, Daniæ Reges, arma comparabant. Conſerto deinde prælio: uincitur Ericus. quippè quem frater Haraldus deſtituit: maiori odio inſequẽs fratrem, fraterni ſanguinis uindicem, quòd ante ſe Regnum quærere uideretur, quàm fratris occiſorem. Victus Ericus, cum Coniuge fugit in Noruagiam ad Magnũ: utriuſq; nuptijs fretus: nihil dubitans, amiciſsimum ſibi Regẽ reperire. Nec illum fefellit opinio ingredientem. Nam perbenignè exceptus eſt. Nicolaus autem Daniæ Rex, memor: quòd Magnus olim Kanutus, in Olauum diuum Noruagiæ Regem, non tam uiribus, quàm inſidijs ſuperior euaſit: Magnum quoq; Noruagiæ Regem, miſſo quàm occultiſsimè nuncio, pertentauit: ut accæpta grandi, quam polliceretur pecunia, Ericum tolleret de medio. Ille auariciæ quàm fidei propior: quòdq; uereretur, maiori per illum bello Regum uicinorum implicari: accæpta pollicitatione pecuniæ, promiſit operam. Itaq; credulum Ericum illis ſepſit ſatellitibus, quibus erat in tempore ad nutum uſurus. Sed innotuit Erico res per Reginam neptem ſuam: miſſoq; ad Hallandienſes ſibi fidiſsimos, curauit adeſſe nauim paratam. Nec ſegnes amici, nauem Erico expediũt: ſeq; adeſſe clandeſtino inſinuant nuncio. Ericus cuſtodes ſuos ebrietate pelliciens, iactu etiam aleæ ad hilaritatem prouocauit. Et iam conſopitis illis, quaſi requiem petiturus, cum coniuge nauim petit: repertaſq; in portu cæteras naues parauit. Inter hęc recordatur paruuli filij, quẽ trepidatione magna abire feſtinantes, in diuerſorio penè oblitum neglexêre. Sed non erat tum Magnum Erico periculum, quo ſanguinis ſui paruulum in periculo relinqueret: Miſsis, qui afferrẽt, moratus eſt in portu. Et cum excępiſſet, enauigauit. Cuſtodes poſtera luce conſcij ueſpertinę ebrietatis, clauſtra Erici pulſant: ſcituri, ſi adeſſet. Vbi nihil abintus reſponſum eſt, effregere: uacuamq; domum cernentes, non diſsimulanter nunciãt Regi. Ille quàmprimum nauibus celerrimis ſequi iubet fugientem. Tanta fuit dulcedo promiſſæ pecuniæ. Sed iamdudum ante illos ſoluens Ericus, Lalandiam peruenit. rediruſq; ſui fecit indicium: Occiſo gentis Præfecto: quem Rex Nicolaus immiſerat Regioni. Et cùm Ericus Magnum Nicolai filium bello oppreſsiſſet: Nicolaus etiam pater à Sleſuicenſibus (quod in Dania ſumus executi) eſſet occiſus: Regnum Daniæ inuaſit. Frater autem eius Haraldus, quòd ſibi à fratre timuiſſet, Noruagiam illi infeſtam, petit exilio.

Marginalia: Vincitur Ericus. — Danię lib. 5. cap. 15. — Auri ſacra fames. — Danię lib. 5. cap. 16.

¶ Haraldus,

¶ Haraldus, Magni, filium eius ſe ſimulantem, bello fugat. Tum Erici auxilijs, ab eodem ſuperatus, oculis ſimul, & genitalibus orbatur. Caput. vi.

HARALDVS Hybernicarum partium quidam, Nobilium ordine habitus, ferebat: ſe per ea tempora Magno Rege Noruagiæ, qui Hyberniam uaſtabat, natum: & ut miraculo quodam rem aſtrueret (id enim ab eo fuit exactum) ſuper ardētes prunas nudis pedibus ingreditur: & nihil moleſtiæ paſſus, multos traxit in credulitatem. Quibus autoribus, Magnus Rex poſcitur: Haraldo æquè ad Regnum nato, partem Regni cedere. Illoq; recuſante, ignoto homini ditionem ſuam permittere: nequaquàm potuit flecti. Peruentum eſt utrinq; ad arma: & ingenti confecto prælio, inter aſſertores Haraldi, & Magnum Regem: fugatus eſt Haraldus. Is in Daniam ad Ericum: quem ſciebat Noruagiorum Regi iuſtis de cauſis inimiciſsimum, contendit. A quo promptè exceptus eſt. ut ſpecioſum ille belli titulum haberet in Magnum Noruagiæ: qui etiam ut cumularet in caput ſuum inuidiam, optimi uiri Kanuti filiam repudiauit uxorem. In Haraldo autem Hybernico, quem dicimus, monſtroſum ferunt agilitatis genus deprenſum. Nam pignore depoſito, curſu audebat contendere cum citatiſsimis equis. Vtriq; enim brachio bacillum ſubijciens, tanta celeritate ſe promouit: ut equinus illum curſus æquare non poſſet. Idem inter nauigandum prora exiliens, per remorum capita in puppim reuerſus in aliud latus, eorundem remorum partibus innixus, in proram redibat. Athletica magis, quàm Regia flexuoſitas. Sed amāt etiam Reges in minoribus eminere. Nero enim Imperator Romanus, & cythara, & uoce, & carmine certabat cum doctiſsimis. Hūc Haraldum Ericus Daniæ Rex, uiribus auxit: ut in Noruagia bello premeret Magnum. Et primò quidem incerta ſtabat uictoria. Inde tota Daniæ claſſe roboratus: tam magno Magnum adortus eſt prælio, ut eū opprimeret: captumq; oculis, ac genitalibus priuauit. ne aut uidens Regnum reſumere conaretur: aut gignens, ultorem procrearet. Interrogatusq; à ſuis: ſi quem infelicitatis ſuæ cuperet habere conſortem? Paucos ea re delectari reſpondit. Inuentus eſt tamē inter armigeros, qui facie, & omnis corporis habitu ſimilimus eſſet Magno: qui Regis ſui charitate, ſimilem orbitatem depoſceret. præfatus: ut cui uidenti ſimilis fuiſſet: cæco quoq; non diſsimilis haberetur. Ita Magnus ex ſceptrato cucullatus euaſit: agēte perfidia, quam Erico oſtendit. Haraldus autem Erici frater, cùm Noruagiam petiſſet exilio: nihil inde grande pro Regno recuperando geſsit: ſed filium reliquit Olauū: qui in Daniam reuerſus ad Ericum: ſolam patris priuatam quondam hæ-

Haraldi ementiti agilitas.

Daniæ lib. 5. cap. 19. a.

Daniæ lib. 5. cap. 21.

reditatem, ſucceſsione legitima repetebat. Rex illũ omni ſucceſsionis
iure carere reſpondit. quòd iam parẽs eius in Legem cõmiſiſſet, exter
no milite patriã pulſans: qua ex re, ueteri lege, omni cõmodo Patriæ,
bonisqꝫ excidiſſet uniuerſis. Olauus nõ Lege, ſed armis repetendum
patrimoniũ exiſtimãs, omni quo poterat conatu, Regẽ impugnat: &
ubi inſidię nõ procederãt, ad aperta arma decurrit. Quę cùm imparia
Regijs contraxiſſet uiribus: facilè à potentiori ſuperatus, uita caruit.

¶ Noruagiam Legatus donat Archiepiſcopatu Lundenſi, & collationem Eſchyllo Archiepiſcopatus in Suetia. Caput. vij.

NORVAGIA cùm ab initio ſuſcæpti Chriſtianiſmi,
Pontifices ſuos ad Hamburgenſibus Epiſcopis, Legati-
one perpetua in Aquilonis Regna fungẽtibus, ſemper accæpiſſet: hoc
tempore, hoc eſt, ad Annum Chriſti poſt Mille Quinquageſimum
Quartum, Nicolaus, qui poſtea in Apoſtolatu factus eſt Adrianus
Quartus, tunc Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, Britannicum mare per-
menſus: Noruagiã in Eccleſiaſticis rebus tum Lundenſi Archiepiſco-
po parentem, immunitate cõceſſa, magni Ponnificatus, hoc eſt, Archi-
præſulatus titulis inſigniuit. Trondennis conſtituẽs totius Regni me-
tropolitanum: qui nunc mutato Vrbis nomine, Nidroſienſis appella-
tur. Idẽ quoqꝫ Legationis qua fungebatur poteſtate, in Suetia perage
re cupiẽs, nõ pręualuit: Suecis, atqꝫ Gothis de primatu inter ſe conten
dentibus. Cùm neqꝫ de loco, neqꝫ de perſona cõueniret inter eos. Cer
tamini ergò decus negauit, rudẽqꝫ adhuc Religionis barbariẽ, Archi-
põtificatus honore nõ dignatur. Verùm perpẽſo tẽporis habitu, cùm
per Oceanũ redire, hybernæ nauigationis metu duceret in periculis:
Daniã reditui ſuo per commodã arbitratus, offenſam eius ex Norua-
gię promotione contractã, beneficij delinimento ſedare conſtituit. E-
ſchyllũ ergò Lundenſem Archiepiſcopũ mãdatis aggreſſum. plus no
uæ dignitatis, quàm ueteris amiſerit recepturũ. promittit: definiens, ſe
ereptæ Noruagię damna, Suetici Primatus munere pẽſaturũ. Rapuit
promiſſum Eſchyllus, cupideqꝫ Legati copiam efflagitat. Qui ubi ue-
nit: futurũ Sueticij Sacerdotij inſigne apud illũ depoſuit: dandũ ei, in
quem concors Sueonũ, Gothorumqꝫ ſuffragiũ cõueniſſet. Statuitqꝫ:
ut quicunqꝫ Sueonũ creandi eſſent magni Pontifices, Pallio à Curia
dato, per Lundenſem inſignirentur Antiſtitẽ: eamqꝫ ſedem perpetuò
uenerararetur obſequio. In hoc priuilegio dato, confirmationẽ à Curia
proficiſcendam promittit. Quod effectu facilè fuit. Siquidẽ Romam
reuerſus, decedente Eugenio, maximus Pontifex ſubrogatus eſt Ni
colaus, tunc dictus Adrianus Quartus. Peregitquè publicę religionis
Præſul.

Præſul, quod præfatę religionis miniſter annuerat. Sed Regnum diu ciuilibus bellis laceratũ, ad eum diẽ concertantes de Corona habuit.

¶ Haraldi Hybernici deperditio & mors. Reſtituitur Regno Magnus. Siuuardi quoq; admirabilis urinatio, animi, corporisq; inuicta uirtus in mortem uſq;. Caput. viij.

SIVVARDVS erat ex Proceribus Noruagiæ, qui Haraldo Hybernienſi ſemper obluctabatur: hunc uiſum obſeruari per ſuos, ſi quando manus eius incideret. Poſt multa, inſidijs intercæptum, ad ſe iuſsit perduci. Dataq; in eum mortis ſententia, longius in mare proiectum, mergi iuſsit. Ille uiribus iam locum non eſſe uidens, ad ingenium recurrit. Nam qui illum prouehendum in nauim ſuſcæperant, comiter allocutus, largiſsimo curauit potu impleri: iamq; exhilaratos interpellat. Quando inquit moriundũ mihi: unum hoc ſupremi beneficij loco depoſco, ut clauum mihi gubernandum breuiſsimo permittatis momento. Viſum eſt: nihil mandatis acceptis obfuturum. Ea re impetrata: nautas impenſius edere remigium hortatus, cùm uehementiſsimum nauigij curſum animaduerteret: proiecto gubernaculo, præceps undas inſilijt, priusq; ſe littori quàm concitata ratis impetum correxiſſet, reſtituit. Ita & ſuo acumine, & hoſtium ſocordia ſeruatus, periculoq; cui deſtinabatur ereptus: Haraldũ, amoris gratia (quod reſcierat) noctu caſtris egreſſum, in amplexu pellicis per inſidias interfecit. Dantem pœnam & ſibi, quem morte captum damnauerat: et Magno, quem Regno, ut diximus, luminibusq; priuauit. Igitur ut belli titulum apprenderet: Magnum protinus monachalibus ſeptis erutum: tametſi uirilibus careret, uirum induere perpulit: deiectamq; Regis fortunam, ad priſtinum Regni faſtigium conſtituit erigere. ne deeſſet, cuius autoritate & titulo bellum aduerſus Haraldi ſobolem ſuſciperetur. Peruenit autem hoc tempore Legatio ad Regem Daniæ Vualdemarum eius nominis primum: obſecrans, ut Noruagiæ Regnum, tot ciuilibus bellis correptum, ac teterrima tyrannorum dominatione laceratum, iam exangue & ruinæ propinquum, eius occupatores inceſſendo tentaret. At ille proprij Regni negocijs implicitus, poſthabuit alienum. Interea Hugo, Siuuardus, & Eſtenus Haraldi filij, paternum Regnum uendicare conati: naualem prælium conſeruerunt aduerſus Magni defenſores. In quo partim cæſis, partim fugientibus ſocijs, incredibili, & humanæ fortitudinis præſtantiori fortitudine Siuuardus, quem diximus, ſolus aliquandiu nauigium ſuum ab hoſtibus uendicauit. Ad ſummum, pluribus eorum proſtratis: omniq; ſuperſtitum multitudine ad ſe unum opprimendum concurrente: ſingulari nandi peritia fretus (quanquàm Hybernum

Haraldi Hybernici mors.

Eximitur Magnus monachiſmo.

Siuuardi incredibilis urinatio.

num tempus inſtabat) armis militaribus tectus, profundo ſe credidit: atq; ſub undis, quas hoſtiũ cruore reſperſerat, enatans: dubiũ effecit, maioris audaciæ ſpecimen in naui pugnãs præbuerat: an inter undas agilitatis edidit. Siquidem loricã, qua corpus munierat, quo liberius enaret, cum reliqua corporis armatura, ſub undis ſibi detraxit: ac demùm cùm capeſcẽdi ſpiraculi gratia fluctibus emerſiſſet, à quodam familiari ſuo, hoſtibus per habitum indicatus: tunicã qua ſe prodi putabat, rurſus corpus aquis occultãdo depoſuit. Sed cùm nec ſic quidẽm proditoris agnitionẽ falleret: ad extremum ſuprema ſe ueſte nudauit. Nec adhuc indice, qui illum ſemper oculis obſeruabat, ludificato: cùm penè ſolus ex ſocijs ſupereſſet: ſecq; hæc omnia & callidè, & animoſè fruſtra exceptum animaduerteret: tandem fati ſimulatione profundo diutius immorato, inſidiatoribus an uiueret, dubium reliquit. Ad ultimum cùm humanæ reſpirationis neceſsitate, supernè aẽrẽ capeſceret: cuiuſdam fortè nauigij gubernacula, pertinaciſsimis brachiorum amplexibus apprendit: eiq; aliquandiu tacitus inhæſit. Plura tamẽ elapſionis genera, animi firmitate tentaſſet: ſi non illũ Hyberni frigoris ſęuitia, obſtupefactũ corporis robur deſeruiſſet. Tandẽ cuiuſdam altum curioſius contẽplantis inditio deprehenſus, intercipitur: & in concionem, hoſtili ſentẽtia damnandus, pertrahitur. Ad mortem raptus, oratione in Deum nunquàm abſtinuit: etiã cùm acerrimis ſupplicijs torqueretur. Nam Pſalteriũ, et quicquid ex Sacris precibus meminiſſet, ſecum repetens: ita ſe egit in tormentis, ac ſi uacaſſet delitijs. Arcuatim enim diſtenſus in tabulã: quo acrius per ſingula membra cruciaretur, malleis carnem & oſſa contuderunt. Virũ uita digniſsimum: ſi robur animi, corporiſq; percẽſeas. Magnus quoq;, quem ille belli autorem prætenderat, ante luminibus, nunc uita priuatus, conceſsit ad manes: & Regni res ad liberos Haraldi redijt.

Siuuardi mors pænalis.

Magni mors.

¶ Aquinus, pro Ingone gibboſo Rex nominatur. Qui bello Ingonem, & omnem Nobilitatem Noruagicam ultor deleuit. Caput. ix.

Ingo Rex.

INGO inter Haraldi filios, ſolus legitimo procreatus matrimonio, Regnum promeruit: gibbo deformis: per incuriam nutricis ſinu puer delapſus. Siuuardus aũt frater ab eius militibus trucidatur: dum occiſi ſocij necẽ proſequuntur ac uindicant: re autem uera iniuriã ſuam perſequentes. quòd multorum legitimos fœdaſſet thoros. Eſtenum quoq; de medio tulerunt: unius Regis, quam multorum dominio ſecuriores, ut putabãt, futuri. Cęterũ non deerant filij paternæ necis ultores: Indignati, hominem corporis gibbo deformem, fratribus ſtatura proceribus, regnare. Itaq; Aquinũ quendam, paternæ

Aquinus Rex.

paternę quoq; necis iniuriã ab Rege repetentem, Regem ſibi conſtitu
entes: bellum Ingoni, qualicunq; cęptum imagine intulerunt. Verùm
plurimis prælijs incaſſum tentatis, fugati, & ad extremum uicti, Sueci
am cum adoleſcente petunt. Continuò ſecutus Ingo cũ claſſe, compre
hendit fugientes iuxta Hallandiã. Illi littora petentes: uicinæ ſiluæ be-
neficio tuti, manus uictoris affugiunt. In Sueciam autem recępti, pro-
xima æſtate delituerunt. Sub brumã autem regreſsi: leuibus ſæpè prę
lijs hoſtem laceſſunt: prouocantes in glaciem pugnaturos. Erat apud
Ingonem uir primarius: cuius conſilijs totũ Regni pondus incubue-
rat: & in quem Rex magnam ſalutis ſuæ ſpem contuliſſet. Is cùm pro-
fugos bello premeret: illi paulatim cedentes in glaciẽ, quam proxima Strata-
noctè inciſionibus debilitauerãt, prouocant inſequentes. Regij autẽ, gema.
cùm iam hoſtes urgerent: in locũ conſtitutæ fraudis perueniunt: ibiq;
pugnantes, armis & iumentis graues, ſubſidunt: pereuntq;. Rex hoc
amiſſo Principe uiro, magnã incolumis Regni ſpem abiecerat. Perſe-
cuturus tamen hoſtes, magno exercitu intercludendos putauit: & ad-
huc durãte facie gelati maris, auſus eſt credere glaciei. Procedit in pug
nam. Ibi hoſtes fraude fiſi: & ſi militum numero longè ſuperarentur,
tamen fidenter ibant in prælium. Quo autẽ Rex maiore agmine pre-
mebat hoſtes, eo maiori uerſatus eſt in periculo. Quia liquentis natu-
ra elementi durata iam glacie, magni armati agminis põdere grauata,
ſubſedit. Ibiq; Rex perijt, & omnis flos Noruagiæ cum illo: ad eamq; Bis mergũ-
tenuitatem Regij ſanguinis Proceres redacti ſunt: ut antiquæ Nobili- tur Noruagij.
tatis uix ulla ueſtigia remanerent.

Ingo Noruagiæ Rex, Aquinũ æmulum bis deuincit. Vualdemarus expedita claſſe Aquinum quidem pellit: at re infecta, commeatuum penuria redit in Angliam. Caput. x.

ERLINGVS, cum filio Magno ei cladi ſuperſtes, ad
Vualdemarum Daniæ Regem, artam materni generis propinquita-
tem præferentem, in Iutiam appulit. Ibi in ſumma Regis ueneratione
habitus, uberes exilij ſui conſolationes accæpit à Rege. In Noruagia
uerò Aquinus, quem diximus, Ingoni æmulũ conſtitutum, partium
ſuarum Ducem creat, Siuuardum quendam manu promptum: at ſo-
cijs non peræquè gratũ. Res uerò ad domeſticũ ſpectabat tumultum:
ſi non ſuperueniens Erlingus cũ filio, diſsidentes timore aduerſarum
partiũ conciliaſſet. Fit enim, ut inteſtino diſsidio laborãtes: in unũ cõe
ant, dũ foris imminet, qui alterutris, aut utriſq; minetur exitiũ. Siuuar
dus aũt Dux Aquini, dũ impenſas belli largius expoſcit: nec impetrat
à Rege ſuo: indignatus, ab illo auertitur: Magno Erlingi filio adhęret,

ut non Aquino deſit æmulus, nec Ingoni uindex. Magnis inde uiri-
Aquinus uincitur ab Ingone. bus Aquinus, atq; Magnus prælio concurrunt. Ibi Aquinus cædi-
tur. Et tamen is erat prælij exitus: ut Siuuardus & ſi uictrice in parte
conſtitiſſet, fugam tamen inijt: Suetiam petens. quòd ſecurus in Nor
uagia non uideretur. Aquinus Regiũ nomen in Noruagia ſuſtinens:
cùm in prælio, quod ei cum Erlingi filio Magno eſſet, cadens: reliquit
partium ſuarum aſſertores: qui partim nouarum rerum cupiditate,
partim fortunæ inuidia ſuccenſi: Marci cuiuſdam alumnum, optimæ
ſpei puerum, in Regem aſciſcunt: nec feliciorem proximis experti
ſunt fortunam. Siquidem prælio ab Erlingo obtriti, uictoriaq; pari-
ter ac Rege priuati: ad Carolum Suetiæ Regem profugiunt: ipſumq;
belli Ducem expoſcunt. Cui cùm nobilitate Noruagiæ etiam aliquan
ta neceſsitudinis cauſa inceſsit. A quo diu benè ſperare iuſsi, dilatiq;:
poſtquàm tamen de proprio Regno ſeruando, quàm alieno obtinen
do pollicitum compererunt: Legatos ad Vualdemarum Daniæ Re-
gem, auxilia rogantes miſere. Ibi benignioribus, placidioribusq; re-
ſponſis excæpti ſunt. Audit quo ordine ſint rem geſturi: qua ſpe tene-
antur. Cæterum totius Regni negocium paucis cum uiris agere, non
tutum ratus: mittit ſuos in Noruagiam: qui populi uoluntatem explo-
rent. Vbi conſentaneam populi, legatorumq; mentem reperit: quòd
Erlingus cum filio, omnium odio laboraret: eiusq; detrectarent Impe
rium. Expedita claſſe Vualdemarus Noruagiam petit. Sed Erlingus
diffiſus partibus ſuis, quàm longiſsimè in ſolitudines Noruagiæ receſ
ſit, futurum ſperans: ut nullo reperto aduerſante, populi uana promiſ
ſione contentus Rex Daniæ, ſpe plenus abiret. Sed apud illum in
Concilio fuit agitatum, quid rebus ſuis conducibilius uideretur: ho-
ſtem ſequi fugientem, ut opprimatur: an populũ conciliare relictum.
Vicit ſententia, quę minus laboris, & plus habitura momenti uidere-
tur. Igitur intermiſſa hoſtis inſectatione, cum Populo Vualdemarus
agebat: ut Regni ſui uires haberet adiunctas. Res in urbe Sarpe ageba
Tuitsbergũ capitur. tur. Inde Tuitsbergũ enauigans: eo in loco audiuit Erlingi ſtudioſos
conſiſtere. Oppidũ facilè cępit. Hoſtes in mõtana dilapſi, manus eius
uitauêre. Oppidũ aũt incendio parcebat conſumere. ne prophana ſa
cris immixta, unà ignis uorax flamma conſumeret. Nemo tamẽ Pon-
tificũ (quorũ erat in ea Prouincia uel maxima autoritas) Regem adi-
bat: præter unũ Ormonẽ: quem, ſalua fide, quam Magno Erlingi filio
præſtitiſſet, obſequia ferũt ſpopõdiſſe. Sed ea res infirmã Regni dedi
tionẽ teſtabatur. Cõegit uerò Danię Regẽ, cõmeatuũ defectio remea-
re. quia nõ erat promptũ: in ea Prouincia cõſequi ſine magno diſcrimi
ne. quòd Erlingus uias concluſiſſet. Itaq; iter remẽſus Vualdemarus:
magnam

magnam Procerũ, ac populi multitudinẽ ſociã habuit nauigationis:
qui exiliũ pręponeret, formidatis à Magno Erlingi filio pœnis. Diuq́;
Regijs ea multitudo, deĩde Principũ impẽſis alita, apud Regẽ ꝑmãſit.

¶ Erlingi cum Buriſio, in Vualdemarũ Daniæ Regem con
iuratio detegitur. Buriſius cuſtodiæ mandatur: Noruagij
re infecta, cum iactura abeunt. Caput. xi.

MAGNVS Erlingi filius, diſcedente Vualdemaro: ua= Magnus
cuatoq́; Regno Proceribus, malè illi ſubditis, iam libera Rex. III.
poteſtate regnabat Noruagię: uiuente adhuc patre eius Erlingo: apud
quem conſilium Regni & autoritas: apud Magnum uerò labor, & ina
nè Regis nomen. Qua tempeſtate Buriſius quidam, uir Regij ſangui Buriſius.
nis in Dania, Vualdemaro malè ſubditus, inſidiari Regno eius uide=
batur: futurũ ſperans: ut ſublato Vualdemaro, neminẽ ſe ſceptris pro=
piorem Dania haberet. Sciens quoq; Erlingi in Vualdemarũ non be
nignos animos: cum illo communicaſſe fertur conſilium, ſubuertendi
Vualdemari. Admonitũ fecêre nonnulli Danorũ Regem, quibus res
innotuit: proſpiceret in Regno domeſtica bella, quæ facile cum foren
ſibus iungerentur: ac perinde maiorẽ, ui caueretur, perniciem impor=
tatura. Signũ euidẽs Regi fecêre coniurationis: quòd regredienti Re
gi ab expeditione Vuandalica: Noruagiorum claſsis uel maxima fie=
ret obuia. Comperta ſunt eius Coniurationis etiã argumenta maiora.
Quòd Buriſius milites ſuos nouo adegiſſet ſacramẽto, facturos quod
iuberentur. Rex paucis accitis arbitris, ſuppreſsis inditam nominibus
rem aperit. Buriſium euocatũ in partem, ſciſcitatur: quid in ſe pecca=
uerit, ut tantum perditionis Regiæ conſiliũ: Ille pernegat ſe quicquã
talium cogitaſſe. Rex illum apud ſe manere præcepit: interea circum=
ſpiciens, ut maior fiat compertæ Coniurationis euidentia. Indignatur
Buriſius: iniquũ eſſe teſtatus, capitis ſui periculũ incertis rebus permit
tere. Qua uoce proditũ habuêre Proceres, qui hactenus dubitauêre.
Igitur ne remiges ſuos reuiſere admiſſus, etiã inuitus apud Regẽ de=
tinetur: donec fideli mandetur cuſtodiæ. Aderat interea Erlingus claſ
ſe Noruagica: rem quæ cum Buriſio cõuenerat executurus. Vbi nihil
uotis ſuis uideret ex aduerſo reſpondere: uacuam claſſem, quæ ſtabat
in ancoris, facilè expugnauit. Vicinas quoq; Buriſij naues ſecũ extra=
xit in opportuniora loca: necdũ quicquàm intelligẽs, de uinculis Buri
ſij, & cõiuratione patefacta. Igitˋ Noruagij, ut ad interiora Regni per=
tingant, Sialandiã petũt: in portũ euecti qui dicitur Mercatorũ: apud
quẽ noſtra memoria Regia eſt. Sed tũc locus necdũ habitatoribus fre
quẽs erat. Aduolarũt ex Proceribus Danorũ nonnulli: rẽ ſpeculaturi,
qd ſtruerẽt Noruagij, nulla belli denũtiatione pacta. Cõtemptimq́; in
littore

littore deambulabant. Noruagij arcubus fiſi, cũ ſcaphis littora preme rent: in Danos tela iecerunt. ſed fluctus non ſinebat dirigere. Ad colloquium euocati à Danis Noruagij: pari numero deſcendunt in terram. Quid ueniant rogati: Illi cauſas nectunt ex cauſis: multa præferentes præter id quod res erat. Nam conſilia Buriſij præſtolabantur. Poſtulant fide publica haurire aquas de puteis, paludibusq́. quòd potu carentes, ſiti angerentur. Permiſſum eſt. Igitur poſtero etiam die adeſſe iuſſi: non facile parent. quòd ſe interim inſidijs circumueniri formidarent: Sed interpoſita fide publica, nihil illos mali paſſuros: iterum in terram deſcendunt. Venitq́ uno comitatior Erlingus. Cui ex Primoribus Daniæ quidam ait. Miror te Erlinge, non pro ætate tua ſapere: quòd nos equites facile potes proſpicere: pedites uerò pro arbitrio profligere: præſertim, quòd conuentis minime pareas: uno ueniens, quàm ſit conſtitutum comitatior. Circumſpiciebat ille numerum ſuorum: & ita comperiens: unum illum cõargutum remiſit. Colloquioq́ inuicem protracto de induſtria: cùm intelligerent Noruagij: Buriſium non reſpondere promiſsis: fortè etiam uinctum intelligentes: abiere, nulla re inſigni peracta. Laceſsiti tamen ſunt in reliquum ab equitibus: ubi terram ingreſsi tetigere, ſacra Miſſarũ audituri. Nec in Hallandia immunes tranſiere. quippe incurſionibus uexati, multas naues amiſere cum uectoribus.

¶ Vualdemarus in Noruagios mouens, re infecta, exercitum reditu ſoluit. Erlingus cum illo Pacis conditiones init. Caput. xij.

WALDEMARVS autem Vuandalico bello implicitus, Noruagijs interim occurrere non potuit. Sed illo bello interim quibuſcunque modis quieſcente: mouet in Noruagios, magnis undecunq́ uiribus cõactis. Exceptus Vuixenſium gratulatione, diutius apud eos commoratur, mirantes ac collaudantes Regium apparatum. Enauigantem deinde effuſi, cum gaudio magnum ac pulcherrimum agmen demirati ſpectauere. Tunsbergenſes, & Epiſcopi, Daniæ Regem magnificè excepere. Iam enim Erlingi milites pridem firmata præſidia deſerentes: Regem cum expedito agmine uenientem expectare non audebant. Egreſſus Rex cum militibus ſpeculandi gratia loci: uidit arte & natura munitum. Qua cunctatione commeatus abſumpſit: & hoſti ſpacium parandi apparatus dedit. Enauigans dein de, ubi propinquauit anguſtioribus faucibus, quas iam Erlingus tormentis & ualidis præſidijs occupauerat: uocat in concilium Rex proceres. Ibi multæ dictæ ſunt in rem ſententiæ. Accuſata inprimis diuturna in itinere cunctatio. Deinde properandum: & ferro iter aperiendum.

Conſilia uaria.

dum. Alijs uerò non eſſe tutum uiſum eſt: ſe, Regemq́ cum exercitu mittere in aperta pericula. Suadent autem: ut circumita nauigatione, uitari fauces infeſtas ab hoſte. Erant quibus propius accedendum uidebatur: ut oculis re comperta & ſubiecta conſilium caperetur. Nonnulli, exponendos in terram equites ſuaſere. ut abactis tormentorum magiſtris: incolumis nauigatio permaneret. Inter hæc uir natu nobilior, quàm animo ferocior, cunctis trepidãtibus: Quid hac inquit mo litione proficimus: Regnum quęrentes uaſtum & inutile: & quod maiori Regem labore implicet, quam aut illum uoluptate, aut nos utilitate? Cur non potius euitatis periculis: patriam amœnitate pulcherrimam, & fructibus uberrimam, rebusq́; opulentiſsimam repetimus? Ea uox ſtuporem iniecit plurimis. Erant tamen, quibus ſummoperè diſpliceret. quòd ignauam cohortationem Rex ſilentio donaſſet: non uel uultu cõarguiſſet. Futurũ ratiiut alij inde regreſsionis ueniam auſpicentur. Nec falſi ſunt opinione. Quippè murmur omnem plebem perculſerat reditum, & miſſionem. quòd commeatus deficere inciperent petentem. Comprenſi ſeditionis autores, flagris cæduntur. Nihil tamen minus à cæteris tumultuatur. Proceres poſtremò uulgi uoces adiuuabant. Primi Iutij Regem adoriuntur, Longa & inutili nauigatione omnem abſumptum commeatum querentes. Poſtea ſi libeat, breuiore compendio ex Vuendila illis petendam Noruagiam, cùm non illis circumitionibus opus erit. Quid multa? peruicit omnium clamor, ut Rex miſsionem decerneret, permittẽs unicuiq́ reditum in ſua. Sic Noruagia hac expeditione permanſit intacta. Erlingus cum filio Magno rebus Regni præerat. Obſeruabat autẽ tempus: quo Rex Vualdemarus, Kanutum filium corona ſecum donauit: eodemq́ die, patrem Kanutùm ſanctorum collegiò adſcriptũ uidit à Pontificibus: quibus id à ſummo Pontifice eſſet, demandatũ ſublimari. Itaq́ ſolenni totius terrę feſtoq́ conuentu, aderant duo ab Erlingo miſsi Pontifices, Aslòenſis, & Vpſalenſis: pacem Noruagiæ ab Rege deprecati Danorum: eo potiſsimũ die, quo tanta illi gaudia de parẽte, deq́ filio ſublimiter prouectis fuère. Rex animũ adijciẽs Legationi: obſides manere iubet apud ſe binos ex Noruagijs. Mittitq́ è ſuis ad Erlingũ: qui euocet illũ conſtituto die in colloquiũ, pacis firmandæ gratia. Nauigat ille ad Erlingũ: mãdataq́ profert. Nec difficulter ille annuit: ſolùm, ut Legatus obſidis loco in Regno permaneat, poſcit. Venit ergò Erlingus ad Vualdemarũ in Sialandiã. Vbi Rex Concilium indixit Regni Proceribus. Dura primũ iactata utrinq́ uerba. Vbi de pace nõ conuenerãt: unũ ex Primoribus Danorũ, Erlingus rogat: Tuto ne ſibi liceat abſcedere? Ille formidare prohibitũ: tanta iubet eſſe ſecuritate, quanta

non in ſua domo uideretur. Iterato in poſterũ diem colloquio: in has pacis conditiones conſentiũt. Vt Regis Vualdemari filiũ, itẽ Vualdemarũ, Ducẽ Rex faciat Noruagiæ: ubi Erlingus educet Regio more. Quòd ſi filius eius Magnus, ſine prole uirili diſcedat: Regnũ proueniat Vualdemaro. Interim uerò Noruagia, Danorum Regi obſtricta ſit, ad bellũ claſſem. 60. nauiũ expedire. Hãc formã pactionis tũc in cõſilio Procerũ laudatã, Erlingus poſtmodũ in Regno ſuo publicauit.

Pacis conditiones.

¶ Ementita quædam fictio, cuiuſdam Sacrificuli apoſtatæ, narratur. Caput. xiij.

IN NORVAGIA dein poſt aliquantũ temporis interuallum, noui motus conſurgunt. Nam Suecus quidam, fabro patre genitus: Sacerdotij (quod in Pherogiã aliquandiu geſſerat) partibus abductis: Noruagiã petens, Religionis munus militia temerauit: Oſteni cuiuſdam ab Erlingo proſtrati occaſione adductus. Cuius agmini per deſerta fugienti, fortuito obuius, Ducem ſe præbuit: resq; aduerſum uictores nouare cœpit. Et ne generis titulo carere uideretur: originẽ mentitus: Haraldũ Hybernienſem auum ſibi uendicando. Siuuardo ſe procreatũ confingit. Cuius etiam nomẽ filio, quem antea patris uocabulo una appellauerat, aptauit. Et ut omnia prioris fortunæ momenta ſubrueret: proauiq; uocabulũ in eo repreſentari uideretur: ſimulatæ proſapiæ decus, noui nominis ornamentis uſurpare ſuſtinuit: Magnumq; ſe, in argumentũ generis, uocitari conſtituit. Quod tam impudens mendaciũ, turbulento militum errore, credulaq; uulgi ſuffragatione protectum, ad totius Noruagiæ cruentiſsimam ſtragẽ, extremamq; perniciẽ penetrauit. Idem cùm adhuc priuatus Sueciæ Ducem Birgerium petiſſet, Sacerdoti, cuius fortè hoſpitio uſus erat: ſtolam, prçtipuum Diaconi inſigne cum libro ſacerdotalia ſacra continẽte, dono dediſſe fertur. Hæc ad uerbum libuit ex Saxone noſtro transferre: & inſerere, ut per interualla Autoris, quem in his Antiquitatibus ſecuti ſumus, uocem intermiſceamus. Vt uideant poſteri: quç cura ſcribendi fuerit iam tum ea tempeſtate Danici generis hominibus. Non uidebatur tanta literarum inſtructio, neq; ſeculo congruere, neq; regioni. Quando in ultima (ut uocãt Itali) barbarie: illis temporibus, quando illuſtrium literarum memoria uidebatur etiam in Italia, bonarum Artium matre, iamdudũ intermiſſa. Saxo tamen Danus, in patria ſua tum ea ſcripſit, quç admiramur. Et niſi manifeſtis atteſtationibus rem in propatulo cerneremus: non facile perſuaſum haberemus, illis tẽporibus in eis Regionibus tale aliquid compertum iri. Iudicet quiſq; ut uolet: Ego temporum & locorum facta collatione, hominem demiror: & laude ſua non fraude.

Saxonis laus.

¶ Aquinus Rex, horrendo facinore filium unicum, Ducem item, incertum qua furia, interemit.

CAPVT XIIII.

AQVINVS Noruagiæ Regno Rex pręerat, ea tempeſtate, qua in Suetia Birgerius regnabat. Daniæ aūt tum pręerat Vualdemarus.II. filius primi: qui crebris uictorijs illuſtrabat Regnum, uerſus in Auſtrum Germaniæ. Nam Saxonibus tum primum littora Germaniæ occupātibus: cùm antea Vuandali tenuiſſent: ille colluctabatur. Illa enim ſunt tēpora, per quæ cæpit efflorescere inſignis nunc ciuitas Lubeca. Nec longe ab his fundata eſt Sundenſis urbs in finibus Circipantrū. Deinde Roſtock: pridem Arx ad Vuernouiam, à Godeſcalco firmata Principe: inde in oppidi formam communitur: locus ab Pribislao eius pronepote. Nec multò poſt Vuiſmaria, à Guncelino fundatur. Omnes nunc urbes clarę, tum initia habuēre: in quibus Saxones ſumpſere ſedes: pulſis ad mediterranea Vuandalis: ubi nunc exiles ſeruantur magnæ quondam nationis reliquiæ. Et quoniā Vualdemaro.II. creber erat labor cum Holſatis, & conterminis Saxonibus: pacem perinde habuêre Regna Aquilonis. Nam Birgerius in Suetia uir manſueti animi: quo ſe magis popularem faceret, poſthabito Regis uocabulo, Ducem ſe appellari contentus fuit. Interim in Noruagia Aquinus cùm diu tranquillitate fruitus eſſet: in eam incidit fortunam: ut in chariſsimum omni genere animantium, proprij corporis pignus deſæuiret. Siue capitis mania: quæ Regibus nonnunquàm incidit. Siue culpa adoleſcentis (res enim in obſcuro eſt, malè à maioribus tradita) unicum filium interemit. Nec contentus ſæuitia: quendam etiam ex Ducibus Regni ſui promptioribus, filio coniunxit pereunti. Erat autem tum Annus Chriſti Quadrageſimus, & circiter, poſt Mille ducentos.

Aquinus Rex.III.

Vrbium aliquot fundationes.

Suetiæ lib. 5. cap. 23.

ALBERTI KRANTZII CHRONOGRAPHI Hamburgen. Rerum Noruagiæ geſtarum, LIBER VI.

¶ Breui Epilogo Autor, faſtigium Normannorum, etiam in Imperiale culmen aſcendiſſe docet.

CAPVT I.

PRIVSQVAM ad nouiſsima tempora perueniamus: ipſa nobis ſuprema Normannorum fortuna exponenda eſt. Nam quomodo ex Comitibus excreuêre Duces: ex Ducibus in ea Prouincia

Reges: ita ſummum quod habuit fortuna decus, huic generi non negauit: ut in perſona Friderici Secundi, ſanguis Normannicus pertingeret ad faſtigium Romani imperij. Hoc autē quo ſit ordine factum, paulò ſuperius repetamus. Cùm Fridericus primus eſſet in Imperio: & Vuilhelmus Rex utriusq; Siciliæ, quod ſupra diximus, ſine prolē defeciſſet: Germana ſoror eius Conſtātia, erat ſanctimonialis, iam ætate prouecta. Ne autē ſanguis Regius interiſſet: & nouos motus, noui Principatus occaſio conciret: inito conſilio, eam de Pontificis ſummi permiſsione, eductam Monaſterio, coniugem dedêre Henrico Friderici Imperatoris filio, adoleſcēti cum egregio: qui etiam patri ſucceſsit in Romano Imperio. Is ex ea coniuge excitauit prolem maſculam: cui mater de nomine ſuo indidit uocabulum Conſtantini. Sed quoniam hoc nomen Imperatores Græci ſordidis rebus contaminauēre: uiſum eſt Proceribus, aui paterni illi nomen capiendū: appellatusq; eſt puer Fridericus. Qui poſt patrē, & auū ſucceſsit Imperio, cùm Otto quartus, Henrici Leonis filius inſurgeret Eccleſiæ Romanæ. Et quoniam pregnata Conſtantia Regina, multæ erant fabulæ: Reginā non uerè cōcæpiſſe: quòd anus prętergreſſa eſſet fertiles annos, uerū puluinaribus impoſitis, uterū uiſum intumuiſſe. Ad extinguendū eiuſmodi fabulas, iuſsit Henricus Rex: partus tēpore, in Panormo urbe Siciliæ, ſub Diuo locū in propatulo exornari: in quo teſte Sole, Conſtātia pareret: & obſtruerentur ora fabulantiū. Ita natus Fridericus, poſtea Imperator, ortu nouo & incōperto fuſus in propatulo: mirabiliori uita, multis erat exitio, & præcipuè Eccleſiæ Romanę onerofus. Quod in Saxonia diximus. Cæterū pater eius Henricus Rex, initio Regni ſui in Sicilia, magno labore cōpeſcuit enatos ex Proceribus motus. quòd ad Regnū niteretur ſublato Henrico nōnulli. quòdq; diceretur clam egiſſe cū Regina: ut Henrico ſubuerſo, illi iungeretur cōiugio. quādo dos erat Regnū utriusq; Siciliç. Hoc eſt ergò quod quærebamus: Gētis huius ad ſumā prouectionē. Quod ubi oſtēdimus in Friderico. II. perueniſſe ſanguinē Normannicū ad Imperiū: ualere ſinemus Siciliæ Principatū, ſiue Regnū. ꝙ eius cōmentationē nō ſuſcæpimus: reuertētes in Noruagiā noſtrā: cuius reliquos Reges ex ordine explicabimus

Supra, lib. 4.cap.14.

Conſtantię conceptus.

Fridericus Imp.II.

Saxoniæ, lib.7.ca.38.

¶ Olaus Rex, cum Mercatoribus Germanis, portus Regni occupantibus paciſcitur: ut more antiquo liberè in Regno mercentur. Caput. ij.

Olaus Rex.III.

OLAVVS in Regno ſurrogatur Aquino. Ex hoc ſolo nomen relinquens in Annalibus: quòd controuerſia illi maxima fuit cum Mercatoribus, hoc Regnum Piſcium auehendorum gratia frequentantibus. Omnis enim Noruagię opulentia, eſt

in

in pecoribus, atq; piſcationibus. Nam frugū terra non adeo eſt ferax, Noruagiæ mercatura.
ut cibis & potibus ſufficiant: bladaq; gignat terra. Sed toſtas ante fru
ges inuehūt Mercatores, potibus miſcendis, aut mixtum iam potum
atq; excoctum, permutant piſcibus aridis: quos magna nimis copia e-
mittit Noruagia. Incidit autem huic Regi controuerſia cum iiſdem: ut
diximus, Mercatoribus: quæ in apertum bellum cōaluit. Mercatores
enim cum rebus, & ueteribus in terra conſuetudinibus, quibus erant
inuitati, uti nō ſinerentur: nauibus ſuis portus Noruagię occupabant:
ne quicquàm Regno importaretur. Et iam terræ populus uehemen-
ter aſſuetus ali frugibus, quæ à meridie importarentur: famem diu to-
lerare non poterat: & iam in eam frequentiam auctus erat: ut ſuis in
terra natis frugibus, teneri nullo modo poterat. Quocircà populus
Regem circumſtitit: pacem implorans: eamq; pertinaciter cum Mer-
catoribus Germanis efflagitarunt. Rex miſſo ad hoc Regi Suetię, Eri
co ſpeciali nuncio: orat, ut ſe paci præbeat ſequeſtrum. Nec diù mora
tus Ericus, effecit: ut rebus in bonum modum compoſitis, portus ape-
rirentur. Ipſi qui obſederunt, fruges importarent. Mercatores ſuis re-
bus, & antiquis conſuetudinibus reſtituuntur, data ipſis ab Rege in-
genti ære, quo damna repenſarentur. Ita ueterem res nacta eſt inſti-
tutionem. Erat autem Annus circiter Octuageſimus paulò plus, aut
minus poſt Mille Ducentos.

¶ Erici Regis quietum & diuturnum narratur Noruagiæ Regnum. Caput. iij.

ERICVS illi ſurrogatus legitur in Regno, ſed prǣter no- Ericus Rex. I.
men, eius Annales nihil omnino commemorant de rebus
per eum geſtis. Facit tamen ratio temporum, ut agnoſcamus illum di
utile in Regno fuiſſe. Peruenit enim ad Annum Chriſti. 1300. Illa e- An. 1300.
nim tempeſtate Daniæ Reges cū Holſatis conflixere crebrius, & ideo
iſtis tantum rebus in Annales relatis, mirum ſilentium eſt de his quæ
ad Aquilonem gererentur. Cùm interim Suetiæ quoq; Reges, frater
in fratrem armarentur. Nec fidelius iſtā adminiſtrauēre Prouinciam,
quàm olim Græci fratres Thebanum Regnum: de quo multæ extant
ueterum tragœdiæ. In hoc tamen Ericus Noruagiæ, cæteris fortuna-
tior exiſtimatur, quòd nulla clade eius tempora inſigniuntur. Inde cre
ditum, quietè regnantem, tempora ſua in extremam ſenectutem per-
duxiſſe. Poteſt fidelius aliquid, & expreſsius apud Noruagios ſeruā-
ri, quàm quòd nihil ediderunt? Diuinare de illorum rebus magis,
quàm aliis nemo poteſt.

¶ Aquinus Erico fratri ſuccedit in Regno. A Magno Suetiæ Rege bello opprimitur. Caput. iiij.

Aquinus Rex.IIII. AQVINVS Erici nouiſsimi Regis frater, quòd ille prolem maſculã nõ reliquit, ſucceſsit in ſceptra. Filiam, quam ſolam Ericus reliquit, Aquinus honeſtis nuptijs collocauit: ipſe ducens coniugẽ, filiam Comitis de Rupin: cui erat mater, filia Domini Ruginorum. Longinquis ille in Germaniam nuptijs ius ſibi affinitatis quæſiuit. Sibi, Regnoq́ꝫ proſpiciens: ſi quod à Germanis Mercatoribus, ut Auorũ memoria nouaretur, promptũ ex ijſdem littoribus haberet auxiliũ. Senſerat enim, quod res erat: Noruagiã iã pro magno piſcationis queſtu habitatoribus plenã, nõ niſi aliũde inuectis frugibus, et auectis inde piſcibus aridis, poſſe cõſiſtere. Inciderat aũt huic Regi bellũ undecunqꝫ ſubortũ, cũ Magno Suetiæ Rege: qui Ductis in Noruagiã copijs Aquinũ oppreſsit: & Regnũ Noruagiæ ſuo Suetico Regno cõſociauit.

¶ Magnus Regno ſufficitur. Kanutus miles Hallandicus, relictam huius Regis, uxorem ducit: Dux ex milite factus. Caput.v.

Magnus Rex.IIII. MAGNVS pridem Suetiæ, nunc quoqꝫ uictor, Noruagię etiam dominatur: uxorem habuit Ingelburgem: quę illi peperit Aquinum, Magnumq́ꝫ, Reges Sueonum atqꝫ Noruagiorum. Cùm aũt Magnus necdiu poſt conceſsiſſet in fata, circa Annum Chriſti.26. poſt Mille Trecentos. Regina relicta nupſit Kanuto Duci Hallandiæ, uiro militaris tantùm generis. Quem pro uirtute ſua, Chriſtophorus Danorum Rex intantum euexit: ut eſſet ex milite Dux, & poſtea Reginæ coniunx. Multum auerſos habuêre animos utriusq́ꝫ Regni Proceres; quòd uir æqualis genere, uni eorum quaſi duorum Regnorum, pro paruulis, quorum tutelã gerere uidebatur, legitimam haberet adminiſtrationem. Sed omnia ex conſilio fuere Chriſtophori Danorum Regis: qui Kanutum ad eum gradum prouexerat, ut ex milite Dux foret. Ioannes Holſatiæ Comes, uterinus Regis Chriſtophori Danorum frater, has nuptias honeſtare uolens, contendit in Daniam. Sed cùm in ipſa profectione, ex rixa domeſticorum ſuorum, quendam ſibi fidiſsimum amiſiſſet, oppreſſum à ſocijs. Magno amici tactus amore, retrò curſum uertit. ut intenderet uindictam in occiſores.

Suetiæ.lib. 5.cap.27.

¶ Magnus Magni filius, infelicibus auſpicijs ſe nuptijs deuincit. Caput.vi.

Magnus Rex.V. MAGNVS MAGNI & Ingelburgis filius, cùm frater eius Aquinus, cui pater Noruagiam Regno deputauit, non diu ſupereſſet: Noruagiam, ut pater eius, Suetiæ conſociauit. Satis autem diu Regnis præfuit ambobus: donec

filium

filium ex ſe natum Aquinum, ad regendam Noruagiam deputaret. Cui infelicibus auſpicijs nuptias Eliſabet de Holſatia Gerhardi Magni filiam, Henrici ferrei ſororē, iungere deſtinauit. Quæ res illi perditionis fuit cauſa. Quod in Suetia diligenter executi ſumus. Felicem illum dixerim: ſi primam fidem non irritam feciſſet. Sed quia complacuit illi in Rege Daniæ Vualdemaro: ut eius filiam, filio iungeret: ſibi magnum laborem, & Regnis mirabilem peperit perplexitatē. Ad hoc enim res deuenit: ut Regno quoq; Suetiæ priuaretur, excluſus ab Alberto Alberti Magnopolenſis Ducis filio. Sed hæc de noſtra Suetia petantur, ſi quis noſſe uelit. Suetiæ lib. 5. cap. 18.

¶ Aquinus Rex, Margaretam prudentiſſimam uxorem ducit: poſt trium Regnorum Regina potentiſſima facta. Caput. vij.

AQVINVS Magni filius, patre uolēte Noruagiæ Regnum accæpit gubernandum. Duxit autem coniugem Margaretam illam inſignem prudentia fœminam, quæ poſt longam memoriam, tria in ſe Regna cōiunxit. Quæ res & ſi aliquando labefactari tentata eſt; permanſit tamen in hodiernum uſq;. Sed de his poſtea. Aquinus autem poſteaquàm coniugem accępiſſet Margaretam: patri propter ſe laborāti magno bello, quod illi Albertus Magnopolenſis intulerat, ſuppetias diu tulit: ſed minime profuturas. Quippè in angulum concedere cōactus Magnus, penè priuatus conſenuit. Aquinus autem filium ex Margareta ſuſcępit unicū Olauum, magnā ſpem futuræ potentiæ. Nam cùm pater eius Aquinus in fata cōceſſiſſet: maternusq; auus Vualdemarus, non tam diu ſuperfuiſſet: duo illi Regna (quòd mater ad ſecunda uota nō feſtinaret) hęreditaria fuère. Cui poſtea per uictoriam, quam iure de Alberto Rege Suetiæ reportauit: ipſa quoq; acceſsit Suetia. ut triplex trium Regnorum funiculus inuictus uideretur. At hanc tantam de Olauo ſpem, mors inmatura præſcidit. Et cùm iam tot Regnis nullus hęres maſculus ſupereſſet: omnia in perſonam Reginæ Margaretæ concedunt: Daniæ quidem ex patre, Noruagiæ ex filio. Aquinus Rex. V.

¶ Margaretæ mira prouidentia, & trium Regnorum ſedula adminiſtratio. Olaui ementiti exuſtio. Gregariorum, Vitalianorum, Ducis item Magnopolenſis, & Vuolgoſienſis deprædationes, & ultio. Caput. viij.

MARGARETA Vualdemari tertij, Danorū Regis filia, Aquini Noruagiæ Regis coniunx, Alberti Suetię Regis uictrix: poſt patrem, poſtq; filium Olauū, quem ex Aquino ſuſcæpit, marito & filio ſuperſtes: trium Regnorū ſola tenebat gubernacula. Mira fœ- Margareta Regina.

minæ induſtria:ut circumiẽs Prouincias & Regna omnia luſtrauerit, circumſpexerit, prouiderit, pacem ubiq; fouerit. Scaniā pater eius pignori dedit:pro irrogatis damnis Vuandalicis urbibus. Eam ubi recepit:expleto tempore præſtituto, ſenſit non peioratā. Per ſingulas Arces, ueteribus miſsis, nouos præfecit rerum ſuarum Curatores. Timebant eius induſtriam mali: reuerebantur omnes boni. Ita factū eſt: ut longæua pace ſub fœmina florerent Regna. Mirū dictu:quòd uiri Reges non poterāt, fœminam potuiſſe. Inuentus eſt audax iuuenis, filio

Daniç.lib. 7.ca. 41. c. eius Olauo non abſimilis: & qui multa noſſet percenſere pueritiæ ſuę acta, matris quoq; Reginæ ſecreta:ita, ut multis fidem faceret, ſe eſſe illum, quem mentiebatur Olauū. Sed prudentē fœminam fallere non potuit. Deprenſum eſt, eſſe perdoctū de occultis pernutricem quondam Olaui, quæ fallaciam unà inſtruebat. Regina illum de falſa oſtentatione conuictum, iubebat concremari. Noruagia interim ſub imperio fœminæ quieta fuit: donec Albertus Rex iā ſeptem annis Margaretæ Reginę carcere tentus, foret relaxandus. Quod cùm intelligerẽt

Vitaliani. Gregarij Roſtoxienſium, & Vuiſmarienſiū milites, quos Vitalianos dixere:qui dum Rex captus teneretur:iure memoratarū urbium, quę pro domino ſuo Rege (erat enim Princeps Magnopolenſis origine)

Suetiæ, lib. 5. cap. 32. & 33. c. bellum ſuſceperunt: & ſuſtinuerūt omni tempore captiuitatis: euocatis dictis ſatellitibus: ut propria ſorte, iure tamē urbium nauigarent in tria Regna: & quantam poſſent prædā agerēt. Hi ergò Gregarij cùm intelligerent finem propinquare ſuæ graſſationis, enauigarūt in Noruagiam: oppidū Bergenſe petētes: emporium omnium Mercatorum Germaniæ:qui piſcibus auectis, omniū generū merces inuehunt:pręcipuè tamen toſtas fruges, quarum diximus inopia, niſi inueheretur, Regnum laborare. Egreſsi de nauibus in terram, oppugnauēre oppi-

Bergam Vitaliani prædantur. dum:& ferro igniq; facile egerunt, ut cederent habitatores, ligneis domibus manſitantes. Vitaliani oppidū ingreſsi, quantam uoluere prædam conferunt in naues:ſtipatisq; nauigijs, onuſti præda, redeunt in portus ſuarum ciuitatū. Merces auectas ſiue Normannorū, ſiue Germanorū, ſine diſcrimine diſtraxerūt:ipſe, de more, omnia ligurientes, nihilo facti ſunt ditiores. Neq; enim cōſuetudo eorū eſt, utquicquàm colligant, aut ſeruēt. Ciues uidebantur primùm locupletari:at inde nemine ſentiēte, iniqui parta peius perierūt. Rege ergò laxato, cùm ſuis nauibus minorati milites uterentur:peregrina littora ſcrutari uoluere. Nauigarunt in Orientē rurſum per flumina, quæ de terris influūt mare: ingreſsiq; terrā congrediuntur. Inde quoq; facta pręda:inſtituunt (ut illi retulerūt q audaci huic nauigationi ſuperfuere) ſcrutari aliqua littora, quæ noſtri haberent incomperta. Ad Phinnos, & Vuermula

nos

noſ arbitror perueniſſe. Nam hirtum genus hominum deprendiſſe memorabant: quod frigus regionis depoſcit: alioqui nudos, pilis innaſcentibus conueſtiri. Tradunt qui audiſſe ferunt redeuntes, perueniſſe in Caſpium mare. Sed hoc ego ab inſcitia & narrantium, & referentium, defendo fieri non potuiſſe. Nam poſt Gronlandiam, ſi non eſt aſsiduè congelatũ mare: poſt Ripheos tamen montes, qui longè procurrunt in Boream, congelatum ſit neceſſe eſt: & illi relinquendi eſſent, prius quàm ad mare Caſpium perueniretur. Latera igitur Sueciæ ulterioris, & Noruagiæ tetigiſſe nauigantes crediderim. Sed iam ignotis Regionibus nauigantes, nullam in reliquum hábuiſſe maris, aut plagarum cæli notitiam ferunt. Quod ipſum quoq; non probo. Nuſquàm enim tam rudis eſt nauita: qui non norit cœleſtem diſcernere regionem: præſertim cùm uiderit Orientem, & Occidentem ſolem. Et cùm ille tenetur in nubilo: aut noctibus fuerit nauigandum: Magnes tamen, quem omnes circumferũt nauigantes, declarat Aquilonem: unde facile de cæteris fiat diſtinctio. Sed quod ſequitur, fidem meretur. Vix mediam rediſſe tradunt partem eorum, qui enauigauerunt: partim fame, partim äeris iniquitate, partim etiàm bello abſumptis ſocijs. Nam ad prædam egreſsi de nauibus, nonnunquàm manus contulerunt ignotis terrarum habitatoribus. Ex ijſdem Vitalianis alij Friſiæ littora apprenderunt, mare occiduum infeſtantes: cum quibus ingens & diuturna fuit lucta ciuitatibus Vuandalicis. Quod in Vuandalia locis ſuis commemorabimus. Per eadem tempora Beruham Dux Vuolgaſtenſis, cùm cerneret magnam eſſe nauigantium in mari licentiam (nam Vitaliani infeſtauêre omnia) magnis nauibus expeditis, cum multis copijs ingreſſus eſt mare: exterminandis, ut aiebat, de mari pyratis. At eius generis hominibus congredi, difficile reà putabat: Mercatorum onerarias interpellat: earumq; non paucas capit in faucibus quæ uocantur Nordſund. Vix prædam partitus eſt: ſuperuenere de Lubeca mercatores, Noruagiam petituri: qui ſuaptè uiribus cùm plurimùm poſſent, conduxere tamen ex Gregarijs, qui unà nauigantes, ſecuritatem euntibus præberent ab incurſione Vitalianorum. Cum cernerent expoliatos à Duce Mercatores: hoſtiliter inuecti Ducalibus, claſſem illam diſsipauerunt: & quod poterant, captis laxamenta præbuerũt: rebus, & nauibus, quæ erant in conſpectu reſtitutis. Diſsipata claſsis Ducaliũ, partim in Friſiam deuehitur. Minor pars recto curſu natiuã petit regionẽ. Vna de grandioribus nauibus quæ. 80. uexit armatos, in Daniã cõacta, ab Regina capi iubet. Quos reperit de recẽti præda reſperſos, omnes iuſsit feriri gladio. Noruagia deinde diu manſit intentata per omnes dies Margaretæ Reginæ.

Phinni, & Vuermulani.

Autor.

Obiectio.

Reſponſio.

¶ Erico Margareta adoptato, Regna concedit. Nauali expeditione Gregarij Bergam adeuntes, deprædantur ſine diſcrimine. Caput.IX

Ericus Rex.II.

ERICVS Dux de Pomerania, ab Margareta iam ſenio delabente adoptatus, trium Regnorũ Rex, & perinde Noruagiæ deputatur. Hic cùm diuturnũ bellum haberet cum Ducibus Sleſuici, filijs Gerhardi cęſi in Thietmarſia: cui ſe Vuandalicę urbes poſt aliquãta tempora implicuiſſent: multũ, diuq́ laboratũ eſt: plurima utrinq́ irrogata damna: Henrico ſeniore cadente apud Flensburgum, Adolphus proximus belli curam ſuſcæpit. Sed quod ad Noruagiam pertinet, illud erat: Cùm uaria utrinq́ fortuna diu pręliatum eſſet. Erat magna de ciuitatibus claſsis, Ducentarũ ſexaginta nauium expedita. De ſua quiſq́ ciuitate Præfectos nauiũ impoſuêre. Omnium tamen Ductor erat Gerhardus, unus ex fratribus Ducis omniũ natu minor. Fe runt duodecim milia pugnatorũ extitiſſe ſub Signis Gerhardi. Super has erant copias, Vitalianorum militũ Gregariæ manus ad octingentorum numerum. Prætereą extra cæterorum ſortem, Roſtoxenſes ac Vuiſmarienſes Vitalianorum manum, ad numerũ ſexcentorum habuêre. Horum erat Primipilarius, cuius hodiè nomẽ celebrè permanſit, Bartholomeus Voet. Is cùm uideret grandem illam manum, diu ſe diſſe ad portum Mercatorum in Dania: ibiq́ ſine fructu multum eſſe deſitum (quod in Dania diximus) Ducem interpellãs, ueniam poſcit abeundi: & in reliquis Daniæ partibus prædã agendi. Dux non cunctanter annuit. Ille Daniam præternauigãs, curſum contendit in Noruagiam: Emporium Bergenſe petens. Iam enim Anglici portũ occupauêre: piſces aridos auecturi per abſentiam Mercatorum Germanię: qui Regnum uitauêre ob bellum. Anglici ubi uiderunt adnauigare manum illam: arbitrati tòtum ſequi agmen Holſatorum, & urbiũ maritimarum: rebus ad naues importatis fugam intentarunt. Idem quoquè Bergenſis, qui tum aderat Epiſcopus, factitauit. Nam inſiliens unam Anglicanarum, conceſsit in mare. Gregarij portum apprehendere: & oppidum ingreſsi, ſine diſcrimine cuncta uaſtabant. Epiſcopi immunis non erat curia. Sacra & prophana omnia inuoluta: nullum rerum diſcrimen (ut ſolet apud id generis homines) franguntur ſacra, quæq́: nihil inperuium rapientibus. Aderant Norici cum piſcibus & pellibus mercatum uenientes. Sed omnia ſine commutatione & precio celeriter diſtrahuntur. Expleta præda, in naues onuſtas redeunt: Vuiſmariam repetunt. Inerant multorum merces de Germania Mercatorum. Sed quiduis inter Gregarios: Prædam partiuntur: nihilo tamen, ut fieri ſolet, ditiores inde facti.

Angliá Berga diſcedunt.

Berga deprædatur.

¶ Grega-

¶ Gregariorum uictoria erga Noruagios, & Bergæ alia depredatio narratur. Caput. x.

ASPIRANTE uere ad nouã ſe accinxêre expeditionem, in idem ducturi emporiũ. Quadringentis circiter ſeptem nauibus ingrediuntur mare. Parua manus, quæ Regnis minaretur: & pręſertim, quæ emporium ibat ſpoliare. Eius rei euentum de priori metiẽtes Noruagij, ſe iam inſtructiores fecêre, ſi ad prædam redirent. Emporium Bergenſe recto curſu inuadũt. Qui inerant Norici, iam munitionibus firmabant Regis atq; Pontificis curias: inde oppidum propugnaturi. Sed Gregarij fortiter aggrediuntur munitiones eorum conuellere. Alij impigrè defendunt. Inter hæc adoleſcens quidam Germanici generis, quales ſolent ad rerum cuſtodiam ſub brumam Mercatores relinquere in terra: Bartholomeum ſecretius adoritur: rem ſe afferre cognitu dignam. Vbi uenit in propinquum, rogat: Maior ne ſit à tergo manus auxiliorum his, qui ſub aſpectu ſint potentia? Ille ſe auxilia alia neq; ſcire, neq; deſyderare reſpondet. Tum Iuuenis. Vide quid aggrediaris. Tota Noruagia in armis eſt. Ante quatriduum aduentus ueſter innotuit. Dicto citius uidebis à mari & terra te circumuallari. Proinde tu rebus tuis conſule. Ille non contemnens uocem monitoris, receptui canit. Iubet in naues regredi. Vix ſe in naues contulere: & ecce magna undiq; uelorum frequentia propinquat. Erant Noruagij, qui prædatoribus occurrerent. Nec mora: pugnam ineunt. Septem naues cum pluribus quàm centum iniêre pugnam. Primo certamine minor de ſeptem cœpta eſt. Inerant armati circiter uiginti. Nihilo ſecius pugnauêre ſex reliquæ. Maioribus Noruagiorum contulere manus: ex quibus ſtatim duas cæpere, cæſis, & proiectis in mare qui inerant: ſuis armauêre captas. Interque duas captas, ſimili ſuorum manu communierunt. Creuêre Nauigia Gregariorum: & Noruagiæ cuncta minorantur: cùm paruæ plurimæ mergerentur. Cumq; pugna crudeſceret, cæſis plurimis qui ſuperâ erant, Noruagij fugam ineunt: uictores mare tenuêre Vitaliani. Noruagij fugiunt.
Cùm autem ſe inuadendo Emporio rurſum pararent: uident alibi de latere Germaniæ decem uela. Statim agnouere nauigia. Facilè enim eſt deprendere in mari: Mercator ne ſit, an Pirata qui nauigat. Socij erant Gregariorum, qui de portu Vuiſmarienſi ſecuti, eandem negociationem cum Bartholomeo inire uenerant: ſed aliquanto ad laborem ſerius. Vnà tamẽ aggrediuntur oppidum expugnare. Sed nullus ibi labor. Nam habitatores Noruagij, ubi ſuorum in mari fugam uidere, uictoriam Germanorum: fuga ſibi quiſq; conſuluit. Ita uacuum habitatoribus emporium inuadunt: deſpoliant: præda explentur.

Bartholo-

Bartholomeus cum ſuis potiores rerum partes detrahens, enauigat: Albim fluuiũ petens. Cæteri, qui poſt uenêre, in uberiorem prædam ulterius ſibi nauigandũ deſinunt. Erat autem tum poſt natum Chriſtum Annus Milleſimus Quadringenteſimus & triceſimusnonus.

Ann. Chriſti. 1439.

Chriſtophorus Rex.

Chriſtophorus Noruagiam nouem ferè annis pacificè regit. Caput. xi.

CHRISTOPHORVS Bauarius inde tenuit trium Regnorum gubernacula per annos ferè nouem. Sub quo penitus quieta erat Noruagia. Nimirum populus, qui in rupibus ſuis indurauit: non facilè mobilis ab eo quod ſemel apprehenderat. Ante Chriſtum agnitum nulla gens pertinacior errorum: poſt ſuſceptam Chriſti fidem, nulla immobilior. Ferunt, aliquando terra ſua qualibet ex cauſa peregrinatos, cùm primum redierint, terramquè tetigerint: pronos cadere in terram: & facto ſigno crucis, eam in terris oſculari. O inquiunt terra Chriſtiana ante omnes. Adeò generis ſui cultum attollunt: cæterorum contemnunt.

Noruagiorum conſtans fides.

Chriſtiernus Rex pacificè Noruagiam regit. Olauus miles quidam Mercatoribus Germanis moleſtus: unà cum Epiſcopo Bergenſi ab illis interimitur. Caput. xij.

Chriſtiernus Rex.

Olauus Nicolai, miles.

CHRISTIERNVS inde Rex rerũ potitus: natus de Oldenburg & Delmenhorſt Comes: relictã Chriſtophori ducens coniugem, trium Regnorum gubernacula dotem accæpit. Noruagiæ quoq; tum pacẽ habuit. Inuentus eſt tamen ex militibus quidam Olaus Nicolai: quem ferunt rebus nouis clam ſtuduiſſe. Conſpecta eſt uxor eius nauigare uelo purpureo: cui inerant arma Noruagiæ. Mercatoribus Germanis, emporio Bergenſi negociantibus, ille grauis incubuit. Aliquot naues eorũ diripi uel iuſsit, uel permiſit diſsimulans. Queſti Mercatores, irridentur. Ad Regem Chriſtiernũ retulere querelam. Ille literis redditis: oſtendit, ſibi non placere inſolẽtiam Militis memorati. Eam de literis interpretati ſunt Regiam uoluntatẽ: ſi quid ille ob inſolentiam pateretur incommodi: non multum Regi diſplicere. Cùm ea eſſent opinione Mercatores: non ſe Regem offenſuros, ſi Militis frænarẽt audaciam: & ille modum non poneret cæptis in Mercatores grauaminibus: in eodẽ tunc Bergenſi oppido commorantem circumſiſtunt tumultuantes. Poſtulant ablata reſtitui: iuſticiã de nonnullis exhiberi. Durius ille initio reſpondit. Vbi uidit creſcere audaciam cum numero tumultuantium de Germania Mercatorum: nec ea tam eſſet præditus militari manu, qua obſiſteret: declinauit in cœnobium Brigittanorum: ibiq; turrim apprehendens, delituit. Aderat illi

Bergenſis

Bergenſis Epiſcopus: qui ſeditionem placare uel uultu, uel autoritate, uel miteſcentibus uerbis diu ſperabat. Vbi nihil profecit; rogatur ut abeat: linquatq; Militem. Ille miſeratione amici abſcedere non potuit: ſperans parſurum propter ſe Militi populum. Sed igneſcunt iræ: ſæuiunt uno impetu in Epiſcopum & Militem. Ambo cæſi: ambo oppreſſi: incendium excitarunt, dum ſummum ſolum quærunt. At omnia poſtea damna Monaſterio compenſant. Apoſtolica deinde imploratione, occiſi Epiſcopi pœnas ſoluunt. Militem filij queruntur occiſum.

¶ Ioannes trium Regnorum Rex creatur. Sub eo Mercatoribus duæ naues Lubecen. capiuntur. Res indiſcuſſa uſq; huc hæret. Caput. xiij.

IOANNES Chriſtierni filius, deinde Regnis præerat: & præſidet in hodiernum Milleſimum Quingenteſimum: apud quem filius occiſi Militis cauſam reſuſcitat. Nam apud Chriſtiernum, ubi minus audiebatur: imploratus Rex, iuſtitiam negare nec debuit, nec uoluit: Literis egit apud Mercatores, ut querelæ ſopirentur. Tentata eſt cauſa ſedari. Et uidebatur Mercatorum prioribus iam omnino conſopita: cùm adhibiti non ſemel tractatus eſſent. Cùm ille permiſſu Regio, naues duas, mercibus de Lubeca onuſtas capit: & in manus Regias perducit. Hodiè queruntur Mercatores de tum ademptis rebus: ubi cauſæ prioris finem habuiſſe, & omnem querelam conſopiſſe prius ſe contendunt. Ioannes Rex. Anno Chriſti. 1500.

Hic Autor defecit. Et rerum ſtatum deſcripſit uſq; ad initium menſis Maij, ad Annum Chriſti. 1502.

¶ Errata recognoſcenda.

In Dania, fol. 3. in principio, pro Regnū Daniæ, lege, Regū Daniæ.

In Suetia, fol. 281. in margine, pro Theodoricus ſumma. lege, Theodorici ſumma.

289. pro fruſta. lege, fruſtra.

538. in medio, pro dicti ſunt. lege, dicti ſint.

585. lin. 13. pro æuia. lege, deuia.

586. pro annotandum. lege, annotanda.

In Noruagia, fol. 622. ſub capitale. lege, crudeliſsimè in Chriſtianos.

718. lin. 21. pro triennium. lege, triremium.

eo. fol. lin. 22. pro paratiſsimumq;. lege, paratiſsimamq;.

Vt uerò

Vt uerò prudens Lector ſciat, quæ præter DANIAE & SVETIAE & NORVAGIAE res, huic Hiſtoriæ inſerta ſint. In DANIAE libro Tertio Longobardorum ſeries, & res geſtæ, uſquè ad Carolum Magnum narrantur: quòd Regno eorum ad quadringentos annos durante. De Danorum intereà Regibus nihil nobis relictum ſit.

In SVETIA libro Primo & Secundo Gotorum origo, & Regum eorum facta heroica. Vuiſigotorũ item libro Secundo, cap. 26. & libro Tertio, uſq; ad cap. 9. ubi Oſtrogotorum fit alternatim mentio, uſq; in librum Quartum qui Suecorum eſt.

In NORVAGIA poſt Noruagios aliquot, celebrantur Normannorum facta egregia, & eorum Duces ac Reges à cap. 38. lib. Primo, Secundo, Tertio, & Quarto, uſq; ad finem Quinti & Sexti. Liber Noruagiorum Regum rurſum ſeriem & facta narrat.

Et licet inuiolatus ſit titulus ſupra marginalis, DANIAE, SVETIAE, aut NORVAGIAE præſcriptus, nihilominus tamẽ occaſione iuſta inmixti ſunt ſuis locis Longobardi ſub Danis, Goti ſub Suecis, Normanni ſub Noruagis: qualia prudẽs Lector penſet ſuis locis, nullo errore prætерita. Id quod & Index, & Regum ac Ducum Catalogus in Principio operis totius, clarè indicabit.

¶ ARGENTORATI apud IOANNEM
Schottum. VIII. Kalend. Februarij. Anno
M. D. XLVIII.

INDEX in tria Regna Daniæ, Suetiæ, & Noruagiæ, copioſus.

Abel fratrem Ericũ, VII. ſecuri iubet truncari 303
Aiſtulphi fœrocitas 117
Et in Pontificẽ Romanum adulatio 120
Alachis Eccleſiæ oſor max. 108. & ſe.
Albuini facinus audax 81
Et obtentæ ciuitates in Italia 85
Eiuſdem triſtis cachinnus 86
Alueredi emaſculatio 704
Aluilda Piratarum Princeps 52. 414
Amazonum origo, officia, & uictoriæ 175. 176
Earundem item defectio 738
Ambletificta inſania, & paternæ necis ultio. 23
Ambitus ſuam pœnam habet, uita priuata dulciſsima 562
Angli à Berga diſcedunt 752
Et cadunt 650
Angli Religionis deſertores 196
Angliæ origo 5
Et uetus partitio 650
Anglorũ Reges ex Normannis qui 708
Annonæ cariſtia, muliebri ingenio pulcrè leuatur. 72
Anni animum mutant 699
Aquilonis tria Regna 1
Aquinus ab Ingone uincitur 740
Arcon, demolito Idolo, Chriſti lege initiantur. 257
Arriana hæreſis Synodo 72
Atalaricus Rex peſsimis moribus 484
Athaulphus à ſuis perimitur 459
Atilæ deuaſtationes & tyrannis. 73
Eiuſdẽ mors. Et à filijs eius defectio 470
Atilæ filiorum mors. eod.
Auaritia Regis, & Præfectorum magni mali cauſa 505
Auri ſacra fames. 734

B

Balticum mare 44
Bardi qui 73
Batauia, nunc Selandia 638
Bauariam Childepertus ſuperat 91
Bauarorum origo 97
Belli Italici cum cum Gotis initium 493
Berga depredatur 752
Bicconis impoſtura peſsima 61
Boëmundi laus 723
Britanni ſubacti 664
Broderi à ſuſpendio liberatio 69
Britannia cur Anglia dicta 650
Bulgari qui 107
Burgundia domatur 697

C

Canis Normannis Rex datus 616
Cantabri, Galliciæ Populi 539
Caritas decennalis in Dania 175
Carolus Regno Franciæ priuatur 647
Caſsinenſe Monaſterium comburitur 94
Catalani qui 753
Cenomannis predatur 640
Chriſtus ſub Frotone. I. natus 15. 619
Chriſtiernus. I. triũ Regnorum Rex 347.
Chronographorum laus 76 (754
Chriſtophorus. I. cum Regina uxori capitur. 305
Chriſtophorus. II. inſimulatos Proceres ſuſpendit 311
Chriſtophorus trium Regnorũ Rex 754
Clementia Regneri in hoſtem 138
Colonia predatur. 639
Comitatus tres Holſatiæ, Stormariæ, & Thietmarſiæ, creantˀ Ducatus unus. 355
Coniuratio Magni in Vualdemarum 265
Regis item clemens remiſsio 269
Conſtantiæ partus 746
Conſtans Imp. à ſuis necatur 101
Cremona ſolo æquatur 96

D

Daci & Getæ qui 404
Daniæ partes 3
Daniæ Regnum Rom. uetuſtius 5
Dania Noruagiæ tributaria 10
Daniæ calamitas magna 65
Dania Imperio ſubiecta 209. 247
Dani ab Anglis in conuiuio cæduntur 161
Danorum ab Hamburgenſi Eccleſia exemptio 179
Decimas Dani omnino reſpuunt 172
Dei occultum Iudicium 676
Delatorum apud Rom. pœna 69
Demina ſolo æquatur 250
Deſyderij in Papam aſtus 125
Dies nulla 590.
Diſcordia militum quid pariat 235
Donatio Arithperti Eccleſiæ 112

Ttt quam

quam Luitbrandus confirmat ibi.
atq; eiuſdem Donatio 115
Donatio Pipini Eccleſiæ facta 121. 122.
Dona Scytharum, Dario miſſa 398
Duodecim milia talentorum argenti tribuunt Franci 645

E

Eccleſiæ Roma. ſciſma 244. 247
Electrides Inſulæ 590
Epiſcopus primus Islandorum 591
Epiſcoporum ſuppreſſa 535
Epilogus, Normannorum gloriæ 729
Epiphanij Epiſcopi Sanctitas 474
Equos hic primus mari traduxit 149
Ericus. I. à beſtijs perit 48
Ericus. III. fit Chriſtianus 141
Erici. IIII. proceritas, robur, magnanimitas, & humanitas. 176. 177
Eiuſdem licentior libido, & uxoris inaudita patientia 177
Ericus. V. haſta perimitur à Plogo 197
Ericus. VI. Eſchylum Pontificem, laqueo ſtrangulat 199
Idem Regnum cucullo permutat 201
Ericus. X. eicone ſui proditur 326
Idem tribus Regnis ſponte cedit 341
Euangelij in Dania prædicatio 549
Exarchatus initium 85
& finis in Italia. 123
Exercitus muliebris 542

F

Faſciculorum quondam uſus 81
Fames horrenda 500. 522
Fames ingens Danorum 597
Fides Danorum ſumma teſtificatio 273
Filiæ in parentem inſidiæ 12
Filius Sueno parentem perſequitur 150
Finnorum cum ſagittis celeritas 137
Flauiorum origo 91
Fœminarũ pro Vualdemaro ſubſidia 224
Francorum magna ſtrages 479
Fratricidium Abel 304
Fratricidium Fengonis 22. 23
Fratris in ſorores bellum 14
Fraus Frotonis. I. in Ruſſos 16
Frigus uernale horrendum 255
Frigius ingens 559
Friſiæ minoris deſcriptio 208
Fro Regem proſternit 542
Frotonis. I. in Ruſſos ingenium 13
Frotonis. III. mors magica 36
Froto. IIII. in enſo triclinio perit 40. 41
[redacted] 717
Furti doloſa inquiſitio 11
Furti oſor max. Froto. III. 34

G

Galerij fortuna bellica 431
Gẽſerici Vuandalorũ Regis uafricies 469
Gentium & rerum uiciſsitudo 541
Gepidæ unde dicti 425
Gerardus noctu caſtris perit 314
Getæ, & Daci qui 404
Godfridus baptiſatur 642
Gormo Chriſtianorum oſor max. 145
Gotricus à ſuis occiditur 132
Gotorum laus & facta heröica 369
Gotorũ emigratio prima & ſedes 371. 372
Eorum Reges 372 (373
Gotorum humanitas erga Lyſimachũ 400
Eorundem ſuperſtitio 402
Gotorum ſapientes 402. 403
Gotorum crudelitas in Hunos 438
Eorundem fœrocitas 499
Gotarum muliebris uictoria 378
Goti ſi Scythæ ſint 303. 304
Goti amittunt naues in pado 504
Goti à Græcis uincuntur 529
Goti Arriana ſecta inficiuntur 451
Gronland Inſula 590
Guardia 582
Gubernator, Mareſcalcus, Coneſtabulum, Magiſter equitum, idem. 580
Gundbergę innocẽtia famulo reuelatur 108
Gunnildæ coniugalis amor 382

H

Haconis buſtum 54
Haddingi fortia facta 10
Haddingus laquo ſe ſtrangulat 12. 324
Hagbarti & Vluildæ miſer interitus 416
Haldanus. II. Ericum ſaxis uincit 46. 413
Hamburgum cur Imperio ſubiectum 198
Haraldus inuulnerabilis 617
Haraldus. I. Galliæ littora infeſtat 618
Haraldus. II. Draconem Sternit 731
Haraldi. III. facta 57. 58
Haraldi. VI. præſtans potentia & Chriſtianiſmus 147. 148
Haraldi. VII. Leges 168
Haraldi filij ſubmerguntur 194
Idem cum reliquis filijs perit 198

Haraldi

Haraldi ementiti agilitas 735
Haraldi Hybernici mors 736
Helgonis tyrannis & libido 17. 18
Helleſpontica gens quæ 546
Hellæ mors horrenda 240
Heruli qui, & unde dicti 435
Hetha uirago Danis imperat 60
Hiarni, Epithaphio meretur Regnum 35
Hiſtoria lepida 598
Hiſtoricos non eloquentia, ſed plus rei & facti ueritas commendat. 78
Holſatia Regno Daniæ accedit 347
Holſatia ſemper Saxonica 27
Holſatorum in Danos dolus 326
Hugo Abbas capite plectitur 640
Hunorum origo, habitus, & ſedes 74. 436
Hybernorum ueterum mores 35
Hyrundinum opera Duna capitur 10
& Duflina item. 30

I

Iarmerici admirabilis liberatio è captiuitate ſua. 66
Iarmericus. 40. Primores hoſtiũ, luporum ferocitate iugulat. 68
Ignis, pacis ſymbolum 239
Ildonadus Rex, & eius uictoria 506
Impium factum 727
Imperatorum filij malè ſecuti parentes 458
Incendium Rauennæ 504
Indulgentiarum Rom. fit particeps Chriſtiernus. I. 348
Ingelli, patris Frotonis. IIII. ultio 42
Ioannes Daniæ Rex creatur 356
Trium Regnorũ poſthac Rex. 359. 755
Ioannis Ducis naufragium 570
Islandia cur dicta 590
Islandorum mores 591
Iudices Romani. 30000. qui 125
Iudæi proditores 635
Iulini deuaſtatio horribilis 263. 264
Iuſtini Imperatoris mors. 483
Iuſtinianus Imp. ſectæ Euticianæ fuit 487
Eiuſdem tempora mala. 490
Iutia Chriſtianiſmo initiatur. 147

K

Kanuti. II. potentia. 5. Regnorum 157. 729
Kanutus homicidium in ſeipſo punit 158
Eiuſdem teſtamentum militare 159
Kanuti. IIII. mors innocens 174
Kanutus Erici, opum contemptor 184
Kanutus. V. Friderico Imp. aduerſus 188
Knuto. I. ſagitta perit 146
Knutonis. II. cum Magno pactum 160

L

Lantgerthæ puellæ militia 134. 135. 627
Lappones qui 590
Legatos Frotonis. I. Rufsi truncant 13
Idem Fridleuus. II. agit 38
Leo. IX. Pontifex Max. capitur 715
Letræ locus quis 23
Ligius quid 718
Longobartica ſupputatio 77
Longobardi Bauariam incolunt 75
Longobardorum donationes 93
Eorum origo. Et unde ſic dicti 22
Eorum Reges lib. III. per totũ. CC. iiij. annos durauit Regnum eorum 129
Luceria ſolo equatur 101
Lutetia capta 34
Secundò capta 646

M

Magnus equo lapſus moritur 168
Atq; Monachiſmo eximitur 737
Magnus Erici, Kanutum inſidijs necat 188
Mahumeti ortus 98
Margareta triũ Regnorũ Regina 39. 749
Martinus Papa, à Conſtante Imperatore in exilium mittitur 100
Martini Nigri apud Anglos cedes 710
Mare ubi innauigabile. 592
Maſſagetæ qui ſint 372
Mediolanum à Ludouico Franciæ Rege captum 470
Mediolanum ſe Gotis dedit 503
Menſæ Regij qui filij digni 81
Mercatorum auaritia 592
Moguntia reuaſtata 142
Moleſti ſubditus exactiones 574
Monſtreoli arx capitur 672
Monumenta illuſtrium Veterum 132
Murium ſubmerſio innumera 277
Muſicæ admiranda uis experitur 178
Maximinus Imperator Rom. natione Gotus, robore & luctator fortiſs. 423. 424

N

Narſetis tela bellica 83
Naufragium Erici. X. 339
Naufragium Chriſtophori. III. 334
Nauim Regiam prædantur Holſati 324
Neapolis capitur 495

Nicolaus Rex, à ſuis ciuibus truncatur 194
Nobilium nomina à beluis deſumpta 157
Nominum mutatio in Gentibus, unde 434
Normanni unde dicti 142. 589. 635
Normannorum ingens ſtrages 641
Et conſtans fides 754
Et fuga 753
Normanni ab Imp. Arnulpho cæſi. 649
Normanniæ ad Francos defectio 709
Noruagiæ deſcriptio 589
Et diſciſsio 632
Et Mercatura 747
Noruagij bis merguntur 739
Nox nulla 590

O

Oculorum Syrithæ conſtantia 50
Oddo Magus 603
Odöacer primus exterorum Regum Italiæ imperauit 469
Olauus ementitus crematur 321
Olo uiſu terribilis 60
Olauus, Nicolai Miles 754
Latrones duos ſolus uincit 61
Toronum cum ſuis obtruncat 62
Olonem Starcuterus in balneo perdit eod.
Optio libera 725
Orchades Inſulæ 590
Oſtrogoti, & Vuiſigoti qui 404. 423
Othimi inſtructio militaris, mari & terra 58

P

Parcere proſtratis, Regium eſt 614
Papa, [redacted] 720. 616
Partharis admiranda liberatio 103
Parthorum Regni origo 374
Peregrinatio in terram Sanctam 723
Phinni, & Vuermulani 751
Piaculum Aquini horrendum 149
Pipini uictoria 538
Piratæ Chriſtianiſsimi inſenſi 632
Piratica olim licita 43
Piratas Abſolon mari perdit 263
Piſi Hamburgen. Archiepiſcopi opus 641
Pontificum notabiles ſtrages 193
Pontifex per feneſtram decapitatur 200
Pontifices & Cardinales capiuntur 725
Poppo ferrum candens gerit 153
Principum alienatio peſtifera 69
Principum obſeruantia ſumma 275
Prouincia Franciæ iuncta 540
Proditio Blacconis iniquiſsima 173
Proditor Garibaldus, gladio perit 102
Profugorum pœna 178
Puellarum res militaris 53. 59

R

Rachiſius Rex, fit Monachus 116
Rarum uxoris fidei exemplum 596
Rarum fidei exemplum, Satellitis ergà Herum ſuum. 678
Regis apud ueteres electio 6
Regis tactus quid operetur 146
Regis Angliæ crudele facinus 694
Regnerum ſerpentes dilaniant 139
Regnorũ trium Reges, Suibdagerus, Margareta, Ericus, Ioannes. 381. 321. 358
Regnum Teſtamento legatum 48. 49
Rex Franciæ capitur, & rurſum liberatur 687
Robur Siuuardi 140
Rodöaldus adulter truncatur 101
Rogerius. I. Rex ex Normannis 715
Rogerius Quinq; Vrbes capit eod.
Rogerij fuga & iactura 626
Rogerius ſua recuperat eod.
Rolfonis partus inceſtuoſus 18
Rolfonem Hiaruuarus conuiuio cum ſuis obtruncat: & ipſe poſt cadens, 388
Rollonis Stratagema 659
Rollo Francos uincit 655
Et baptiſatur 660
Roma à Gotis, poſt Gallos ſuperata, 455
ſpoliata, B. Hieronymi teſtimonio 456
Roma ſub Gotorum Regibus, 48. annos 490
Roma incendio uaſtata 518. 720.
Et capta 56
Secundò à Totila capitur 520
Et reparatur 522
Romam Belliſarius reparat 519
Romam Narſes capit 528
Romani Imperij perturbatio 469
Romani quãdo Hiſpanias & Galliam amiſerint eod.
Romildæ impudens libido 97. 98
Roſchildiam Roe fundauit 17
Roſmundæ in maritum techna 86

S

Salani, Saxones, & Alani 462
Sarraceni Sicilia eiecti 713
Sarracenorum ingens clades 540
Saxonum uaria fortuna 680

Saxonum

Saxonibus Ericus. V. nares præſcindit 192
Scipua exortum 478
Scotorum origo 14. 15
Scriptorum apud Danos penuria 27
Scythæ qui 304
Sicambri, Franci 463
Sigericus à ſuis trucidatur 459
Simplicitas pij hominis 674
Sinus & Inſula Ottonis 148
Siuuardi incredibilis urinatio 738
Et mors pœnalis eo.
Skioldi Regis uirtutes 7. 8
Sleſuici Ducatus, Danicus 146
Snionis raptus impudicus 71
Somnij cuiuſdam interpretatio 650
Starcuterus gigas trium ætatū 39. 409. 410
Eius fuga in bello 414
Starcuteri dialogus cum Hathero 443
Et mors 448
Steckelberg ſolo equatur 302
Stratagema Frotonis. I. 13. 15
Stratagema Holſatorum 336
Stratagema nauale 572. 716. 739
Stinckel Rex pijſsimus, idolū Vpſola exterminat 553
Stoxholm fulmine tactum, totum ferè conflagrauit 569
Stupri Regiarum mulierum ultio 134
Stuprum Regneri cum filia Primoris 136
Succini lapidis collectio 5
Sueno. I. ius ſucceſsionis mulieribus decernit 152
Pœnitens Regno reſtituitur eo.
Suenonis. II. libido 164
& inceſtuoſum matrimonium 165
Suenonis. III. in Kanutum & Vualdemarum inſidiæ inhoſpitales 222
Suedorum inſultus in Ioannē Regem Daniæ, & Reginam. 360. 351
Eorum origo 379
Suetiæ deſcriptio & ſitus 367
Suconum hoſpitalitas eo.
Sueuiæ Regum origo 468
Suibdagerus primus trium Regnorum Aquilonarium Rex 9
Sunderoldus Moguntinus Præſul à Normannis Vuormatiæ martoriſatur 662

T

Teias cadit. 531
Tendelindę laus à B. Gregorio 92
Teruilli Normannorum 77
Theodoricus Oſtrogotorum Rex, quem uulgo Dietrich von Bern uocant 619
Theodoricus creatur Rex, & honorificè à Zenone Imp. habetur 471
Theodoricus Veronam capit 472
Rauennā obſidet. Ariminūq; capit. 473
Theodoricus Rex Arriana ſecta infectus, crudelem ſe in Pontif. Rom. Ioannem, Symmachum, Boëtium, alioſq; Romæ exhibuit 481
Theodorici Religionis ſtudioſus animus
Item in captiuos pietas. eo. (474
Item ſuorum connubia 476
Et inſignes uictoriæ 477
Theodemiris Regis uictoria & mors 471
Theodorico Rauenna ſe dedidit 474
Theodorico Roma & Italia cōmendat 472
Theoberius Rex Metenſium 484
Theodatus Rex, auarus 485
Theodatus trucidatur. 496
Toko ſagittarius peritiſsimus, malum è capite filioli deijcit. 150
Totilæ mors 527
Et Theſaurus 536
Tributum Friſiorum 131
Tributorum Lex noua, Regibus recēs electorum ſoluendum 130
Trium Regnorum unitas 569
Triumphus Aureliani 431
Tuitsbergum capitur 723
Tumultus in Suenonem 212
Tumultus Scanienſium in Præfectos duplex 227. 228. 280. & 283
Tumultus Orientalium 281
Tumultus in Kanutum. IIII. 172. 173
Tumultus urbium maritimarum 333
Tumultus Ruſticus ſedatur 692
Tutorum filiorum Frotonis. III. ingenium 44
Tylæ ſitus 591

V

Valens Imp. igne cum ſuis perit 452
Valentia prædatur 639
Vallum Thiræ notabile 149
Variæ uictoriæ Danorum & Suecorū 552
Vbbo. 44. telis in pectore cadit 60
Venetiarū Veterū deſcriptio, & origo 75.
Et illarum conditores 87 (467. 488
Veneti origine Vuandali 435

Virginum, 11000, perſecutio 74
Vltio paternæ necis in Atislo, II. 393
Vigilius Papa 513
Vincitur Ericus 734
Vinum accinaticum 487
Vitaliani Bergam depredantur 750
Vitaliani unde dicti 60.
Vitigis Regis fortiter geſta 497
Vrbium aliquot fundationes 745

W

Walacria 652
Waldemari pericula uaria 222. 223
Waldemari Ducis fortuna 291. 292
Waldemari, I. uerſutia 243
Waldemarus, II. inſidijs capitur 299
Waldemarus, III. Regno pellitur, & rurſus reſtituitur 314
Wandali à Saxonibus cöerciti 274
Wilhelmi mors 725
Et Legatio 728
Wiſigoti, & Oſtrogoti qui 404

¶ VICTORIAE Regũ, Nationum, & Ciuitatum aliquot.

A

Adelredi contra Richardum 693
Alberti contra Romulum 316
Albuini contra Gepidas 82
Arithperti contra Rotarim, quem cum puero iugulat 111
Arnulphi in Danos & Normannos maxima, 100000. 144. 649
Aquini contra Ingonem 738. 739
Arngrini contra Phinnos 408
Antini contra Darium 397
Atilæ in Remenſes 463

B

Balduinus contra patrem ſuum 700
Barbarorum ergà Amazones 377
Bauarorum ergà Lombardos 97
Eorundem contra Lupum 105
Bellisarij contra Theodatum, & Neapolitanos 495
Eiuſdem contra Totilam 514
Boos contra Hotherum 20. 21. 390
Biorn contra Hesbernum 544

C

Carolus contra Normannos 640. 644
Chriſtiernus, I. contra Godlandos 346
Eiuſdem contra fratrem Gerardũ 354
Chriſtophori, III. ergà Iutios tumultuãtes
Childeberti contra Garibaldum 91. 342
Eiuſdem contra Amalricum 491
Ciuium maritimarũ ergà Danos 318, 319. 332
Clodouei contra Alaricum 478
Comitum Holſaten. contra Chriſtophorum, I. 305
Conſtantini Magni contra Gotos 438
Conſtantini ergà Alanos 460

D

Daxonis contra Vuichſertum 138
Dan, III. in Saxones 29
Danorum contra Ruglanos 234. 235
Eorundẽ contra Vuandalos 251, 252, 187
Eorundem in Piratos atrox 260
Eorundem in Principes Romanos 323
Eorundem in Cimbros 324
Eorundem in Hamburgeñ. 332
Eorundem in Suecos 352. 440
Eorundem contra Siuuarum 448. 449

E

Eduardi contra Anglos 704
Emundi contra Kanutum 552
Erici, I. contra Haraldum 47
Erici, II. contra Ducem Aquinum 411
Eiuſdem contra fratrem ſuum 554
Erici, V. contra Nicolaum 193
Erici, VI. in Olauum 190. 200
Erici Saxonis contra Albertum 317
Erici Noruagij contra Gunthionum 406
Erici coutra Suenonem. 550
Eudo Dux contra Martellum 539

F

Franci ergà Danos 686
Fridleui contra Hallandos 30
Friſiorum contra Abel 304
Eorundem contra Danos 323
Fro contra Siuuardum 541
Frotonis, I. contra Cureres & Ruſſos 13
Eiuſdem contra Friſios 14
Eiuſdem contra Britannos 15
Eiuſdem contra Noruagios 610
Frotonis, II. contra, X. Duces Noruagiæ 28
Frotonis, III. cõtra Hunos maxima 34. 406
Eiuſdem in Britannos conuiuantes 35
Itẽ in Hybernos quos Danos ſubegit 60.
Frotonis, IIII. contra Suertingum & Haienum 39

G

Gepidarum

Gepidarum contra Oſtrogotas 439
Gerardi Holſatenſis contra Chriſtophorum.II. 313
Eiuſdem contra Ottonem eo.
Godfridi contra Vuilhelmum 705. 706
Gotari contra Ericum 607
Gotorum contra Perſem 399
Eorundem contra Macedones 400
Eorundem contra Lyſimachum eo.
Eorundē contra Romanos 411. 417. 452
Eorundem contra Gepidas 426
Eorundem contra Herulos, & Vuandalos 435
Eorundem contra Romanos, Campaniam, Lucaniam, & Brutos. 456
Gotrici cum Saxonibus 130
Gram contra Phinnos 9
Eiuſdem contra Sichtrugum 380
Grimöaldi in Foro popilienſes 106
Gregariorum ergà Nauim Regiam 334
Eorundem contra Noruagios 753

H

Haconis contra Sigarum 53. 416. 417
Hagbarti contra Regios filios 415
Hallandorum contra Kanutum & Carolum 276
Haddingi contra Suibdagerum 9. 595
Eiuſdē contra Ericū & Haſmundū 11. 382
Eiuſdem contra Vffonem 11. 383
Et contra Aquinum 597
Haldani.II. in Ericum 46
Haldani.III. contra Ericum.I. 48
Haldani pugilis in Siuuarum Saxonem 57
Haldani contra Siuuardum.I. 411
Eiuſdem contra Ericum.II. 412
Eiuſdem contra Aquinum eo.
Hallandorum contra Kanutum & Carolum 276
Haraldi Angli in Suenonem triplex 163
Eiuſdem in Noruagos 164
Haraldi ergà Danos 678
Haſmundi contra Haddingum 596
Helgonis contra Scalcum 17
Eiuſdem contra Hundingum 17
Eiuſdem contra Hotbrodum eo.
Hiartuuari contra Rolfonem 388
Hiruuilli contra Ruſſam. 602
Eiuſdem contra Danos eo.
Holſati aduerſus Danos 314. 315
Eorundem contra eoſdem 315
Eorundē cōtra eoſdē in Flensburg 336. 337
Holſatorum in Danos 204
Hotheri contra Balderum 389. 390
Hucleti in Homethū & Hogrinū 24. 406
Hundingi contra Röe 17
Hunorum contra Gotos 438

I

Iarmerici contra Suecos 87
Eiuſdem contra Gotarum 449
Eiuſdem contra Vuandalos. eo.
Innocentij Papæ contra Rogeriū 725. 726
Ioannis Chriſtophori.II. frater, contra Danos 313
Ioannis contra Suecos 582. 583
Iuſtinianus contra Gotos 524. 525
Iuniperti contra Alachim 110

K

Kanuti.II. in Vuandalos, Sembos & Anglos 155
Eiuſdem contra Olauum 156
Kanuti.V. in Vuandalos 187

L

Longobardorum ergà Herulos 80
xxx. Ducum eorum ergà plures 88. 89
Longobardorum ergà Pont.max. 100
Eorundem contra Imp.Rom. 105
Ludouicus contra Normannos 685

M

Magni contra Vuandalos, & Suenonē 162
Eiuſdem in Chriſtiernum 191
Eiuſdem contra Ruſſos 565
Eiuſdem contra Aquinum 748
Margareta contra Albertum 568

N

Narſetis ergà Totilam 83. 527
Nordalbingorū cōtra Vualdemarū.II. 300
Normānorū et Danorū in Chriſtianos 144
Eorundem in Anglos 164
Eorūdē in Anglos, Friſios, Batauos 633
Eorundem in Friſios 641
Eorundem contra Carolum 642
Eorundem contra Ludouicum 643
Eorundem contra Vuilhelmum 664

O

Oddonis Magi contra Noruagios 603
Odonis contra Richardum 695
Olonis ergà Thoronem, & Britannos 621
Omundi contra Ringonem 623
Ottonis Imp. contra Danos 148
Eiuſdem contra Normannos 687

Ottonis Marchionis contra Danos 290

P

Philippi contra Gotos 399
Piratarum ergà Danos 259

R

Regneri contra Frotonem.I. 16
Eiuſdē contra Fro, Succorū Regem 627
Regneri alterius contra Britannos 135
Contra Helleſponticos & Scythas 137
Contra Hesbernum & Vbbonem 138
Ringonis contra Haraldum.III. 60
Roberti contra Anglos 701
Eiuſdē contra Alexium & Venetos 720
Rogerij ergà Fratres 721
Rolſonis contra Atislum 19. 383
Rollonis contra Francos 654. 656
Eiuſdem contra Pictauos 656. 657
Romanorū contra Gotos maxima 428. 429
per Val. Aurelianum, in 320000. 430
Et contra Cannuabam 431
Eorundem contra Rhadagaſum 455
Eorundem contra Atilam 465
Rorici contra Vuandalos 21
Rugianorum in Danos 233

S

Siuualdi.I. contra Regnaldum 51
Siuualdi.II. contra Haconem 54. 416
Siuuardi.II. contra Ringonem 133
Siuuardi.III. & Bicconis in Danos 140
Snionis contra Suedos 71
Skioldi contra Alemannos 8
Straleſſundiorum contra Ducem de Louenburg 310
Succorū contra Chriſtiernū 339. 353. 355. 586
Eorundem contra Danos 441
Suenonis.I. contra Olauum 154
Eiuſdem contra Adelredum 694
Eiuſdem contra Friſios 208
Suenonis.III. in Kanutū 203. 204. 206. 207
Suenottonis contra Suedos 680
Eiuſdem contra Haraldum, Saxones, atquè patrem ſuum. 679
Sundenſium contra Danos 334

T

Theodoſij cum Vuiſigotis 453
Theodorici.II. contra Riciarium 469
Theodati contra Mauritium filium, & deinde Ducē Mundū, patrē ſuū 494. 487
Theobaldi contra Richardum 688. 689
Thomiris contra Cyrum 395. 396
Toriſmundi contra Atilam 467
Totilas contra Romanos 507. 508. 516
Eiuſdem contra Neapolitanos 510
Triumphus Aureliani 431
Trondo contra Ruslam ſororem 624

V

Venetorum erga Robertum 717
Vffonis contra Haddingum 596
Vitigis contra Belliſarium 497
Eiuſdē in Romanos 496. 499. 502. 503. 504

W

Waldemari.I. in Suenonem 226
Eiuſdem in Vuandalos Tribuſanos 253
Eiuſdem in Scanienſes ſeditioſos 280. 281
Eiuſdem ſecundò in Scanienſes 284
Waldemari Ducis in Adolphum Holſatienſem 298
Wandalorum contra Siuuardum.I. 64
Eiuſdem contra Suenonem.I. 151. 152
Eiuſdem contra Danos 250. 282. 183
Eiuſdem contra Ericum.VI. 200. 201
Wicleti contra Ambletum 24
Wilhelmi contra Haraldum 707
Wilhelmi Ferrabachij ergà Græcos, Siciliam atq; Apuliam. 713
Wiſigotū contra Francos 479

D V E L L V M.

Arngrimi cum Scalco 407
Atisli.II. cum Frouuino 391
Collerus cum Horuuendillo 600
Emundi cum duobus 63
Erici cum Alrico 407
Fridleui.II. cum Anone 38
Frogeri cum Frotone 601
Frotonis.I. geminatum 16
Frotonis.II. cum Frogero 28
Gram octuplex 381
Haldani.III. cum Grimmone 48. 614
Item cum Ebbone 49
Haldani Gunnari cum.xij. 55
Item cum fratre Hildigero 56. 419
Item cum undecim 419
Item cum Siuualdo &.7. filijs eius 413
Item cum piratarum Principi eo.
Olonis cum duobus 61
Eiuſdem cum duodecim 619
Omundi cum duobus 624
Regneri cum tribus ſuis filijs, 8, ſternit 116. 544

Skioldi

Skioldi cum Germano. 8
Starcuteri cum Vuiſinno inuulnerabili 40
Eiuſdem cum nouem fratribus. 612. 613
Item cum Hama 40
Item cum nouem uno conflictu 410
Vbbonis cum Vuandalo 22
Vffonis cum duobus Saxonibus 16
Vuandali cuiuſdam cum Dano 21

¶ Vocabula Latinagermanica, quę in hoc Libro ædita ſunt.

Alba Iulia, Albanum, Regalis. Stülweiſſenburg.
Alba Græca. Kryechiſch Weiſſenburg.
Albania, Albanium, Albion. Engelland. A cretæ abundantia.
Albis fluuius. die Elb.
Alani, Salani. Sachſſen am mör.
Allobroges. Sophoier.
Altirona. Hohenburg.
Amaſus. die Emß.
Aniſus. die Enß.
Antuates. ober Wallis. ad ſeptentrionē
Aquiſgranum. Ach. ciuitas.
Aquitania. Goſcongia.
Arelatum. Arle. ciuitas.
Aurelianenſes. Orlienſer. Aurelian. Orliens.
Aquileia. Aglar.
Amiterium. Aquila.
Arelatum. Arle.
Atheſis. die Etſch.
Auares. Beyer. Boij.
Auſtraſia. Reinſtram/ Metzerland/ Lothringen/ Brabant.
Altaripa. Speir.
Antonaco. Andernach.
Agrippina. Cöll.
Angria. Engern.
Armorica. Britannien.
Alemanni. Allemañ/ Teütſchen.
Alpes ſummæ. Gotthart.
Allodium. ein eygen güt/nit lehen.
Antuates. an Eolen/Grauſchafft populi
Alſa. die Ill. Hinc Alſatia.
Arolla. der groſſz Gletſcher.
Baiceri. Beheng.
Baltica. Skonland.
Bataui. Holländer. Batauia. Holand.
Bardi. Sachſſen.
Belgæ. Brabänder/ Holänder.
Belgradum. Kryechiſch Weiſſenburg.
Benacus. Gartſch.
Berga. Bergen in Finnen.
Biarnores. Phinner.
Bononia. Benong.
Boruſsia. Preüſſen.
Boryſthenes. Der Neper/Boch/Diempe
Britannia. Engelland.
Brixia, ellum. Preſſz.
Brunduſium. Brundutio.
Bructeri. Weſtphaler.
Buda. Ofen.
Burgundia minor. Uechtland.
Bodobriga. Bopparten.
Boij. Boiarij. Beyer. Auares.
Calmar. ciuitas in Schmalland.
Cantium. Cantzelberg.
Carinthia. Kernten.
Catti. Heſſen. Hundsrücker.
Canthi. Fryeſſen.
Ceculia. Zeckenland in Sybenbürgen.
Cibinium. Hermenſtatt.
Chauci. Fryeßländer.
Cheruſci. Krachgäwer/ Otenwälder.
Cimbri. Deñmärcker/Holſatzer.
Cimbrica Cherſoneſus. Deñmarck.
Coruatia. Croatia. Krabaten. Croacien.
Cineſius. mons Cinis.
Campidona. Kempten.
Cella Ratolffi. Cell am Underen See.
Corcira. Curſula. Corſun.
Dania. Datia. Dennmarck.
Dantiſcum. Gedanum. Dantzge.
Daruernum. Douer.
Dofrini. Alpen.
Dofrefil. Norwegiſch gebürg.
Draua. die Trag.
Daruernum. Doner.
Demuilia. Dzuina.
Diuion. Diſion.
Eboracum. Yorck.
Eydora. die Eyder. fluuius.
Eſtones. Leifländer.
Ethruria. Toſcon.
Finna. Finnland.
Falerinum. Monteflaſcon.
Forum Iulij. Forjul.
Foſen. Ynßel in Norwegen.
Falachia. Walachey.

Fabarium. Pfeffers.
Francia Orientalis. Francken.
Francia Occidentalis. Franckreich.
Gepidæ. der Gothen anſtöſſer.
Gethæ. Gothen/Sybenbürger.
Gothia. Gothland. Gütland.
Grünland. Skonland.
Gleſſaria inſula Succinum ferens.
Gratianopolis. Granobel.
Gades. Erythrea Inſula Hiſpaniæ.
Germanni. Garman. Teutſchen.
Gen. 10. Garmania.
Hannonia. Hennegaw.
Harelungi. Brißgawer.
Hedui. Burgunder.
Hermunduri. Moraui. Merher.
Heruli. Sclauer.
Hercynia ſylua. Hartzwald.
Hibernia. Yrland.
Hiſter. Thünaw.
Hiſtria. Hiſtrich. Ernland.
Holſatia. Holſatz. Holſteyn.
Hafnia. Koppenhagen.
Hamo. Hamburg.
Hyrcanum mare. das Caſpiſch mör.
Heſperia. Hiſpanien.
Heluetij. Eydgnoſſen/Schweitzer.
Hydruntum. Otront.
Iburinga. Überlingen.
Iaurinum. Rab.
Ihuri. hynder Hungeren.
Illyria. Wyndiſch marck.
Inſubria. Meyland.
Iutia. Jytland.
Iuraſſus. Juttenberg. prope Bernam.
Iſthmus. Zypffel/oder eingang im land
Iuuauia. Saltzburg.
Lacus Podamicus. Bodenſee.
Lacus Lemannus. Loſanner ſee.
Lacus Benacus. der Garth ſee.
Lacus Venetus. Zeller ſee.
Leopolis. Lewenburg.
Liburnia. Croacia alijs.
Licus. der Lech.
Ligeris. die Loere.
Licopia. Licopint.
Liuonia. Lyfland.
Londinum. Londen.
Lubeca. Lübeck.
Ludocia. Newloß.
Lunæ mons. Lunæburg.
Lugdunum. Lyon.
Laudanum. Laon.
Lauriſſa. Lorſch cloſter.
Lupinum. Meyenfeld.
Laureacum. Lerch.
Letuania. Littow.
Magnopolis. Meckelburg.
Marcomanni. Märcker/Behem.
Mare mediterraneum. das groſſz mör/ mittel mör.
Mare Balticum. Belt.
Martiana ſylua. Schwartzwald.
Martinopolis. Merßburg.
Menapij. Gelleriſchen/Cleuiſchen.
Miſia, Mœſia. kleyn Scythia.
Moldauia. Moldaw.
Montiſalco. Monteflaſcon.
Mons peſſulanus. Montpelier.
Mons Sempronius. Simpelberg.
Morauia. Merhen.
Moſa. die Moß.
Moſella. die Moßel.
Moſcouia. Moſcowiter.
Moſcus. die Moſco. fluuius.
Moſcha. ciuitas inibi.
Munus datum. Mundat.
Mauri monaſterium. Morßmünſter.
Nagnia. Narnia.
Narbonenſis Gallia. Langen docken.
Nemetes. Speirer.
Neugardia. Newgard in Litten.
Neuſtria. Normandey.
Nicopia. Nicopynt.
Nidroſia. Drunthenn in Nor.
Nicea. Niſſen/oder Niſſa.
Nitria. Neutrach.
Norici. Nortgäwer/Beyer.
Nuithones. Nüchtländer.
Nouienum. Eberßheym münſter.
Obotriti. Meckelburger/darumb Wiſmaren.
Obrinca. die Moßel.
Odera. die Oder/Eyder. fluuius.
Oceanus. das bodenloß mör. ult. Hiſpa.
Olruna. die Tolder.
Oximum. Ochßenfurt.
Oenotria. Italia.
Padus. der Po. fluuius Italiæ.
Pannonia ſuperior. Oſterreich.

Pannonia inferior. Hungeren.
Peones. Hungerer.
Pontus. Das Pontiſch mör.
Peloponneſus. Morea.
Poſonia. Preſſzburg.
Preſſouia. Cronſtatt in Sybenbürgen.
Pyreneus mons. Runtzeual in Hiſpanië.
Pryñ. Ciuitas in Merrhen.
Pœni. Pœnen. Carthaginenſes.
Pœnina uallis. Wapelina, ab Hannibale pœno.
Pagus Rheticus. Walgöw.
Pharos. Leſinia.
Podani cuni. Der Bodenſee.
Quadi. Schleſier.
Raſcia. Rätzenland.
Raurici. Baßler.
Rheti. Algöwer/Bodēſeer/Reingöwer.
Rheti canini. Grawbundter.
Rhodanus. der Rhodan in Wallis.
Rhotomagus. Roan.
Rhegium. Rheſo.
Riga. Rick in Leifland.
Riualia. Reues.
Roxani. Reüſſen.
Ruſsia, Ruthenia. Reüſſenland.
Saletion Seltz am Rein.
Salani. Alani. Sachßen.
Sarmatia. Hungeren.
Scania. Skonland.
Scandia. etwañ Gothia. Skonland.
Sclaui. Behem/Wenden/Lußnitzer.
Sclauonia. Wyndiſch marck.
Seduni, Seduſij. Walliſſer.
Sequani Burgunder.
Seruia. Syrfen.
Sēpronius mons. Simpelberg in Wallis
Sialandia. Soland.
Sicambri. Gelleriſchen/Cleuiſchen.
Sinus. ein Bußen des mörs.
Sleſia. die Schleſy. à fluuio Sleſo.
Sorabi. Wenden an der Elb. Thüringer
Soſſauia, ciuitas in Moldauia, Sotzſchen.
Stargard. Aldenburg in Holſatz.
Strigonia. Grän.
Sueuus. die Spree.
Suecia. Sweden.
Sueſſon. Soeſon.
Sona. die Arar.
Tauriſci. Steirmärcker. od die voñ Vey.
Tanais. die Don. Altan.
Tergouiſtia. Teruiß.
Teruanna. Terben.
Tectoſages. Wirtenberger.
Ticinum. Pauey.
Tiguri. Zurcher.
Tiſſa. die Teiß. fluuius Vngariæ.
Tribrochi, otes. Straßburger/Vnder Elſäſſer.
Tranſyluani. Sybenbürger.
Tertrigeſtum. Trieſt.
Traiectum. Vtrich.
Tyberis. die Tyber.
Treberis. Tryer.
Tuſcia. Toſcon.
Trinacria. Sicilien.
Tentheri, aliâs, Fiſcini. Märcker umb Baden.
Taxgetium. Rotweil.
Toſconia, Ethruria. Tuſcia.
Trauena. die Trah.
Valeſia. Wallis.
Valeria. Steirmarck.
Vangiones. Wormßer.
Vbij. Cöllner.
Veſontium. Biſantz.
Verona. Bern Italiæ.
Viadus, aliâs, Odera. die Oder/Eyder.
Vicus Iulius. Weiſſenburg.
Vilna. ciuitas in Litten.
Vinda. die Wertach.
Vindelici. Lechgäwer. Augſpurger.
Viſurgis. die Weſel.
Viſtula. die Wyxel.
Vocetius, Iura. der Bötzberg.
Vratislauia. Preſſzlen. ciuitas.
Verona. Dyetrichs Bern.
Vallis uenuſta. Das fynſter gäw.
Vindelicia. Augſpurg.
Vallis Druſiana. Walgöw.

¶ Ein Stadium haltet iñ. 125. ſchritt. 24. ſtadia ſeind ein teütſche meil. Ein Welſche meil iſt ein fyerteyl einer Teütſchen.

Svioldi cu[m] Hergrimo 8

Starcatheri cum [illegible] [illegible] 40

Eiusdem cum [illegible] nibus 612. 613

Item cum Hama 40

Item cum novem [illegible] [illegible] 410

[illegible] cum [illegible] dale 22

Uffonis cum duobus Saxonibus 26

[illegible] cuiusdam cum [illegible] 21

[illegible]

[illegible] ✱

1000 [illegible] ✱

[illegible]

[illegible] in margine [illegible]

[illegible]

[illegible] ✱

[illegible]

gimus
cor. z f
ſius.
ſiui. z
ſia.
tui. z v
cis.
z cor. z
cor ſep